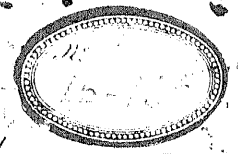
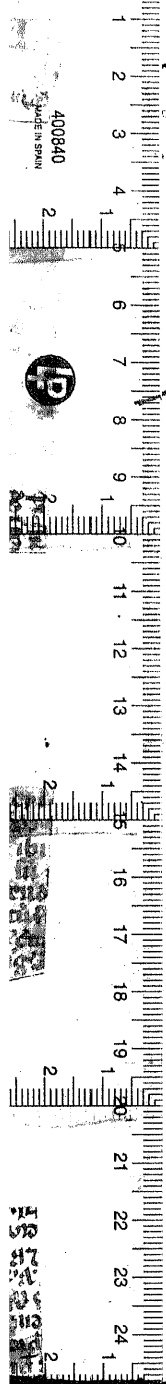

Gar tuly. con fili'um. ed.
qustionny.

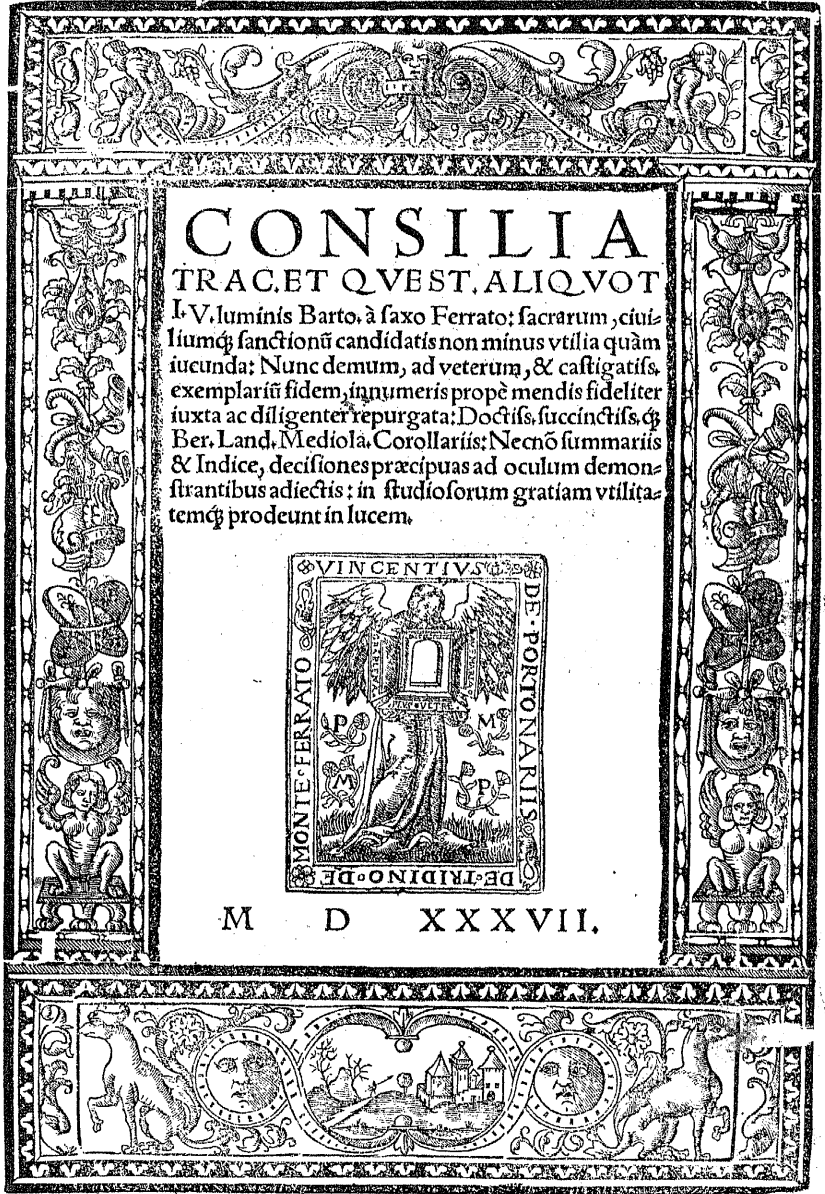

*El totobokelo comp.
paga de Gra*

IS 21 22 23 24

Per commissione deo. Inquisi
 dre p. corrigi e de. l. ho. in fine
 Alex. Augar. de. d. 4. v.
 Diego de Nibena

CONSILIA
 TRACET QVEST. ALIQVOT

I. V. luminis Barto. à faxo Ferrato; sacrarum, ciuiliūq; sanctionū candidatis non minus vtilia quàm iucunda: Nunc demum, ad veterum, & castigatis, exemplariū fidem, innumeris propè mendis fideliter iuxta ac diligenter repurgata: Doctis, succinctis, q; Ber. Land. Mediola. Corollariis: Necnō summaris & Indice, decisiones præcipuas ad oculum demonstrantibus adiectis: in studiosorum gratiam vtilitatemq; prodeunt in lucem.

M D XXXVII.

test. vers. ite q̄ debet. sicut sepe corina
 git zc. Et aliqua in vers. ite pone q̄
 aliquis instituit heredes zc. Ita p̄
 posito illi vident heredes directe ins
 tituti pupillo vt extra de test. c. si pa
 ter. li. vi. Preterea sicut executor legi
 timus ad pias causas h̄s vim heres
 dicit. vt. si q̄s ad declinada. C. de epi
 scop. z clerico. ergo eadē rōne iste testa
 mentari. C. Preterea verba i dicto
 testamēto inserta fuerunt verba dire
 ctarū verba directa sunt q̄ ad ali
 quem dirigit vt ipse sua manu cas
 piat. C. de fidei cō. l. ea quā in glo. in
 verbo directa. Sed hec vba fuerunt
 directa ad fideicommissarios p̄ quos
 voluit videri bona sua. ipsi ergo d̄z v̄s
 dere et tradere. nō alit̄ alteri manu
 sibi tradit. C. Preterea idē est in
 v̄di z tradit pauperib⁹. et ipsa bona
 pauperib⁹ relinq̄re d̄z tribuēda inter
 eos facta venditione vt. ff. de pecul.
 l. de nō. s. inter d̄z. C. Preterea idē
 est relinq̄re pauperib⁹ et ad ministrato
 rib⁹ ipsōū cōreplatione relinq̄re
 re. vt. l. annua. s. l. ff. de an. leg. z idēz
 relinq̄re a tutore. z idē a pupillo
 vt. l. etia. C. de fidei cō. m. l. etia. de
 reb. cred. l. p̄ro. l. matrem. de le. s. 2.
 cum ergo isti executores sint admini
 stratores pauperū z assimilent̄ tu
 torib⁹ vt. l. q̄s ad declinada. C. de
 epi. z clerico. ergo est ac si d̄z
 fer relinq̄re bona pauperib⁹ et volo
 per eos v̄di. et volo inter eos d̄z
 but p̄sū. z p̄ hoc apparere qd̄ v̄ba ap
 posita in testamēto s̄z v̄di voluit p̄
 istos fideicommissarios. z p̄m̄ eorū
 dari pauperib⁹ zc. nō sicut dicitur
 substitutionē esse fideicommissum cum
 administrato: ipsōū pauperū et ille
 qui p̄ eis vicē heredis tenet videtur
 esse rogat⁹ vt dicitur est. C. Super
 secundo dico q̄ dicta substitutio vni
 cam habet conditionē t̄m̄. s̄z dicit⁹
 Petrus decesserit in pupillari etate
 cōditio aut̄ si dicit⁹ cellolius eius fra
 ter decesserit quādo cūq̄ sine filiis le
 gitimis zc. tunc in dicta substitutio
 facta pauperib⁹ huillat⁹ itelligit⁹
 repetita per conjunctionē zc. vel per
 dictionē item. vt. ff. de le. s. l. in repe
 tēdo. z ibi p̄ d̄z. de hoc z alios mo
 deratos. z not. Jac. de bel. a. vt. vt. c. de
 appel. cog. circa p̄m̄. i solutio. e. p̄
 q. d̄z p̄sū. vt. c. p̄m̄. z p̄m̄. z p̄m̄. z p̄m̄.
 in iuris manifestis: t̄c ad p̄positū
 dispositiones fuerūt facte circa p̄s
 nam dicit⁹ et̄ri si in pupillari etate
 decesserit. C. p̄m̄. de quib⁹dā i
 domibus que debebant libere deue
 nire in dictum consilium. C. Secun
 dū de omnibus alijs bonis q̄ veniēz

rentur et debent pauperib⁹. vnde q̄m̄ ad p̄m̄am
 et secundas dispositionem respectu dicit⁹ Petri cui
 facta est substitutio est personarū identitas. et ideo
 fateo: quod conditio apposita in persona dicit⁹ Pe
 tri si in pupillari etate decesserit in ambabus dicitis
 dispositionibus intelligitur repetita. C. Secun
 dū vero conditio apposita in persona dicit⁹ cellolij rei
 spectu legatum dictarum domum et personarum
 dicit⁹ cellolij grauari de restituēdo dicit⁹ domib⁹
 quādo cūq̄ decesserit sine filiis cuius dicit⁹ Jaco
 b̄ in sequenti dispositione nō potest intelligi repe
 titum de alijs rebus sit disposit⁹ z iur̄ alius p̄s
 nas cum pauperes sint substituti dicit⁹ P. et alio. sed
 etiam dicta Jac. est substituta dicto cellolij sub cō
 ditione predicta. vnde omnino est diuersitas perso
 narum tam ex parte illius qui substituitur q̄ ex
 parte illiō quib⁹ sit substitutio et et̄ri rerū diuersi
 tas et p̄ hoc est casus expressus. ff. de leg. s. l. s.
 scio. ibi per copulatiuam et non in dicitur repetitio
 in diuersis personis et̄ia si in eadem oratione ponā
 tur et ad eandem rem seu quantitates vocent. hoc
 probatur de condi. et demon. l. iulius pau. s̄z: qui
 bus omnibus concluditur dictam substitutionem
 factam de dicitis pauperibus solus habere vnicam
 conditionem. Bar. de sa. p̄.
 C. Coniunctiones ver q̄ p̄ idē importat et si tes
 tator legat sub hac conditione q̄ stare debeat zc.
 quod videtur modus et non conditio.
 Quid⁹ non suspendit dispositionē et quod sit.
 Vna: et aduerbiū cōgregadi cuius natura est p̄s
 catum congregare ad suum subiectum.

Consilium. liij.

Actum tale est. Qui
 dam dominicus fecit testamentus in
 quo instituit vniuersales h̄des Jaco
 b̄ et Venturinum eius fratres
 hac conditione ipsi Venturino facta. s̄z quod ipse
 Venturinus debeat redire stare morari continue z
 bona ipsius communicare vna cum ceteris fratrib⁹
 suis carnalib⁹. Tunc si hoc facere noluerit ex
 nunc prout tunc ipsum hereditate priuauit z ip̄
 sam applicare voluit Jaco. supradicto quo Jaco b̄
 insolidum heredem ex tunc esse voluit vniuersales
 post hoc mortuus est dicitur Jacobus infra duos
 menses a morte dicit⁹ dicit⁹ relicto Philippo eius
 filio et herede et predictus Jacobus post mortem
 dicit⁹ dominici stetit in bonis communibus prout
 ante stabat et non constat aliter de additione dicit⁹
 dominici facta per presatum Jacobū et dicit⁹ ven
 turinus non comunicauit bona sua cum dicto Jaco
 b̄o cum ipse mortuus fuerit anteq̄ predicta con
 ditio peruenerit ad eius notitiam et cognitionē.
 Queritur vtrū predictus Venturinus admittat
 ratur ad hereditatem dicit⁹ dominici per conditio
 nem per eum factam in ipso testamento dicit⁹ Ven
 turino. C. In questione predicta p̄m̄o videndū
 est an per dicta verba inducatur conditio vel mo
 dus. Secundo qualiter dicta verba intelligantur.
 Circa p̄m̄um dicendum est quod magis v̄s
 detur modus adiectus q̄ conditio nō obit. quod
 testator dixerat hac conditio. q̄ quis p̄ hoc est ca
 sus in l. mensa. ff. de ma. test. et de dona. l. s. l. c. i. r.

Circa vnde Alexand. consilii. lxxv. quarto libro.
 Ber. Land.
Competit beneficium An beneficium. d. l. ff. de iur
 subli. vulgari vel compendioso vel fideicommissa
 videte bar. bal. z noui. in. d. l. s. super eo autē qd̄
 Bal. cons
 cludit q̄
 dicitur cas
 pratorias
 ad pias
 causas tes
 ner. idē re
 ner bald.
 l. ang. l.
 l. captato
 rias. C. de
 testa. m. l.
 z in l. cas
 pratorias
 ff. de her.
 instit. p. c.
 cum tibi.
 extra d̄ re
 sta. p̄ bar.
 in. l. l. c. d̄
 sac. san. ec
 cle. arguē
 do d̄ liber
 rare ad pl
 as cas. p̄
 fideicom
 missaria li
 bertas. ff. a
 de fidei. 3
 fil. aut cō
 sil. c. ex. in
 cl. inter ce
 tera. l. rati
 men sentē
 tiam q̄ d̄
 sp̄sitione
 pratorias n̄
 valer ad
 pias caus
 las tenuit
 bal. z Ba
 li. in. l. cas
 pratorias
 C. de test.
 m. l. z Jo.
 de mo. in
 l. captato
 rias. in. s̄z.
 col. ff. de
 her. insti.
 vbi dicit⁹
 q̄. d. c. cū
 tibi loqui
 tur de vo
 luntate d̄
 s̄bituto /
 tia non

autem dispostio et hunc debent esse intellectum
 Innocen. z Joan. Andr. z cano. communiter ap
 probatum z hunc intellectum dicit Bald. esse no
 tabilem in l. excentio. C. de executio. rei iudic.
 in tertia colum. versus scilicet non obstat in l. p̄m̄a. in
 nona que
 sione p̄
 tione par
 tia p̄m̄a
 palis vbi
 reprehēn
 dit Baro
 ra. Et cou
 ro. Baro
 rot. facit
 id qd̄ ipse
 voluit in
 d. p̄m̄a
 dum dicit
 q̄ non va
 ler lega
 tum p̄ s̄
 berratis
 collatum
 in volumē
 tate heres
 dis nisi d̄
 perit pro
 anima. et
 tamē vult
 q̄ relinq̄re
 factus sint
 p̄ficiat ad
 pias cās
 valcat. ar
 go est ar
 gumentū
 nō v̄z. et
 ita videt⁹
 tur inue
 re Angel.
 cons. cccj
 xl. in p̄m̄o
 capi. in c. j.
 pien. z
 t̄m̄. dicit
 tamen z
 r̄m̄. in i
 notoz p̄m̄.
 Barcel.
 esse seruā
 dam in l.
 captato r̄
 rias. C.
 quia in re
 lictis ad
 pias caus
 las non
 attendi
 mus p̄m̄
 niones
 iuris cūq̄
 s̄s sed ius

Consilium. v.
Quadam peti
 tione data p̄ per
 Sixtum vniuersi
 cum z procuratorē capi
 tulū frat̄ū sancti Fran
 cisci in qua petū se inmitti in posse
 sionem bonorum quondā buccarelli
 ex vigoze testamēti ipsius buccarelli
 zc. p̄o ep̄m̄ in dicitur iure dicte peti
 tionis videnda sunt plura. C. p̄m̄o
 t̄cum in dicte petitione videatur ius
 p̄loare beneficium. l. in. C. de edi. di.
 adri. col. an illius. l. beneficium cōpe
 rat̄ isto casu. z videt⁹ q̄ nō. q̄ v̄s iudicē
 fuit substitutus v̄ro dicit⁹ testōis. et
 sic fuit substitū fideicommissaria. z sic ei
 nō competit beneficium. d. l. in gl.
 s̄z. Sed in cōtrariū est veritas. nam
 dicta substitutio fuit compendiosa que
 cōtinet in se vulgare dicitur si in
 stitutum non fuerit. vel esse non potue
 rit heres. vt. l. gallus. s. l. de libe. z pos
 s̄hu. in v̄na lec. z no. per l. in. l. p̄s
 cibus. in materia compendioso. z ibi
 etiam per Buss. de c. C. de impub.
 z alij subli. Preterea ista verba in
 tuo talem post mortem talis instituit.
 habet locū in cōtrariū est veritas. nam
 no testator: siue post mortē. vt. ff. de
 ad. lega. l. s̄z. in p̄m̄o. z d̄. Sed eo
 moriente v̄no testator: est vulgaria
 directa vt. l. gallus. in p̄m̄o. z per
 totam. l. d̄m̄. concluditur q̄ illa
 v̄ro de decedente v̄no testator: est vulgari
 us syndicus admittitur. vt vulgari
 a s̄z

Circa vnde
 de Paul.
 de cast. cō
 sil. lxx.

exheredatus vel pro exheredato ha-
 beretur et aliquid est sibi sub conditio-
 ne vel modo relictum vel fuit sub co-
 ditione potestatis institutus. hoc
 sibi probat licet in principio et circa
 finem. ibi dum dicit eorum iura qui
 ad memoriam accusationem voca-
 bantur. patet ergo quod illa lex pro-
 dicit ubi filius poterat testamentum
 expugnare ergo in casu in quo testa-
 mentum de iure cuius tenebar valet
 quia ius institutus erat sub potesta-
 tis conditione tamen in minoribus
 ma quaz esse legitima sua. vel quia
 exheredatus vel pro exheredato ha-
 beretur quia si pater? a materna vis
 potestatem est remedium querere. ut
 in summi. de officio. testam. in prin-
 cipio. et ibi nota. non ergo loquitur
 ubi testamentum esset nullum ipso
 iure quia eo casu non agitur quere-
 re. sed restat respondere ad l. cum? s.
 cum autem. quia videtur loqui de casu
 sui conditione cum dicit de conditio-
 ne moris heredis fideicommissi
 gravari. et l. prima. s. primo. ff. de co-
 ditioni. et demonstrationi. r. l. heres
 meus. eodem titulo quia lex illa non
 providet circa nullitatem testamenti
 sed contra querelam vel contraria-
 tum. cum refert se ad l. quoniam in
 prioribus. p. alleg. et tamen cu per-
 traritur in officio querela pateris
 in nullitatis ius innovari. vt. l. om-
 nibus. s. si vero. et quae nuper. et
 demum in fin. s. Item lex illa est
 posita sub rubrica de inofficioso tes-
 tamento. ergo debet intelligi cum
 filio exheredato datum erat fideico-
 missum sub conditione. vel si pateris-
 tas fuit de intelligi quod pateris-
 tas noluit fideicommissum et sic ap-
 probat testamentum. quo casu tener
 testamentum factum de iure proprio.
 sed per contrarabulas potuisset res-
 cindere. l. filio pateris. de inoffi-
 cioso testamento. remouet ergo illa. l. con-
 ditionem relicto filio datum ad cui-
 us consecutionem filius interdebat.
 non autem dicit quod filius sub tali
 conditione institutus non possit dice-
 re nullum si ipse non dicit nec nos di-
 cere debemus maxime cum habeamus
 legem que disponit de nullitate
 re que non reperit correctam ergo r. c.
 vt. l. precipimus. in fine de appella-
 tio. Item ubi non fuit filius institutus
 sed extraneus sed filio fuerunt fidei-
 comissa relicta sub die certa vel in
 certa. unde non habent locum leges
 prohibentes filiam sub conditione in-
 stitui ita quod testamentum tenebar
 iure et per querelaz rescindenda

tur quod remouetur. no obstat quod illa iura sunt
 facta: etiam patris quam filiorum inducitur: qz non
 propterea loquitur quod loquatur de testamento nul-
 lus corroboratione. satis est enim favor parentum
 si querelam vel contrarabulas excludunt. De
 tertio dubio t. ubi pateris partis scilicet qd opes
 reur pateris filio? circa nullitate testamenti
 predicti. videtur doctoribus modernis qd de iure
 cuius nullum habeat reddere testamentum de iure
 pateris valeat si filie pateris id tacite vel
 expresse approbasset. et iste est eorum intellectus in
 l. filio. de inoffi. testamento. ita probatur in l. p. ma.
 ff. si tabul. testam. nul. ex. no. de exceptioe rei
 iudicate. l. secunda. facit quod notatur de bonorum
 possessione contrarabul. l. tertia. et. l. cum in secun-
 do. in principio. ff. de inoffi. testamento. hoc tenet
 moderni. C. de scruis necq. heredi. in l. i. l. cum
 da. licet et alter in dicit. l. filio. communiter per glo-
 dicat non ergo videtur secundum eos de iure quod
 tacite iuris pateris confirmet testamentum. sed
 eius voluntas tacite vel expresse a quo casu co-
 lecat testamentum solum de iure pateris non cuius tes-
 tamentum oes vt est osentum. per hoc est respositum ad
 oppositiones qz fiebant de prescriptioe iuris dicit
 di nullum. verum tamen ad huc inferunt prefatum
 Hugolinum esse in testamento. quod non confirmat ta-
 le testamentum nisi de iure pateris vt ex eo et per
 illud possit per bonorum possessio vt nota. de contra-
 tabul. l. secunda. et. d. l. cum in secundo. in principio.
 cui quidem iuri bonorum possessione petendi facta diu-
 rum videt esse prescriptio cu sit animale. Et est con-
 siderandum quod bonorum possessio non agitur nisi tras
 mittitur. l. tertia. s. acquirere. de bonorum posses-
 sio. et per ea que proponuntur non apparet quod
 Datrebo? agnouit eam. Unde ex persona Datre-
 theoli non coepit eius hereditas ius ad eam nec
 competit eis ius ad communem personam. quia per ea que
 proponuntur non apparet fuisse in rerum natura
 tempore vite testatoris filios Nicola? et tristani qui
 tunc erant et de quibus possit fieri hereditas ergo
 non competit eis bonorum possessio in bonis dicit
 defuncti vt. l. prima. s. si quis proximior. ff. unde co-
 gnat. et posteo quod fuisse tamen non obtrahat
 primum locum sine primum gradum quia Datre-
 theolus eos precedebat. ergo ad bonorum posses-
 sio. non admittuntur ex dicto testamento que autem
 venient vt scripti per secundum tabulas. et hoc no-
 videntur quia presertim eis persona parentis com-
 qua tunc tenebat locum patris heredis. vt lege pa-
 ma. de contrarabulas. ergo Hugolinus nullum pos-
 test habere hereditatem ex testamento. et consequens
 omni iure est hoc de iure testatus. Et p. p. emissa con-
 cludit ad principale dubium dicitur Hugolinum
 decessisse intestatum ex pateris iure maxime deca-
 tate filie posthume et Verence si erat minor vt vide-
 tur in iur. necq. relicta agnoverunt necq. aliter tes-
 tamentum approbaverunt. Restat de secundo
 p. puncto videre videlicet posteo quod dicitur. tes-
 tamentum sit nullum quo ad institutionem verum
 substitutiones in eo facte sint directe necne. et hoc
 ideo qz si essent directe id iuris esset de his qd de
 institutio: qz et ipse institutio conditionales sunt vt
 in l. rone. s. l. do. ad legem facied. r. s. si filio. et quia

preteritis filiorum habet ipsas substitutiones ita
 rare vt. ff. de liberis et posthumis. l. gallus. r. p. totum
 primo videtur quod sint directe qz tunc substitutio
 est directa quando verba prolata non demonstrat
 ministerium eius cui substitutio fieri denotatur sed
 in proposito non videtur ex verbis ministerium eo-
 rum quibus facta est substitutio. ergo videtur dire-
 cta potius qz obliqua. pro hoc facit quod dicitur
 quod dubia substitutio interpretatur directa. vt. C.
 de hereditibus instituentibus. l. final. r. de vulgari et
 pupillari. l. verbis civilibus. in fine glosse. Et contra
 videtur quod sit obliqua maxime substitutio facta
 filiabus predictis de qua pertinet ad presens age-
 re qz illa que facta fuit filis aut fuit directa et fuit
 nulla ratione pateris iuris aut fuit aliqua et non
 pertinet de ea querere qz eius conditio no euenit.
 De prima ergo facta filiabus videtur dici qd
 videatur obliqua propter verbum succedo in ea ad-
 lectum quod videtur verbum commune. congruit
 enim omni successori tam singulari qz vniuersali ac
 si verbo communi adijciuntur ista verba sine libe-
 ris r. tunc secundum communem opinionem ista
 videtur substitutio fideicommissaria et probatur in
 l. p. ma. r. lege centurio. ff. de vulgari et pupillari.
 r. illa opinio approbatur per modernos. Et item
 verbum succedo per se videtur importare aliquam
 substitutionem obsequi aliquam adiectionem vt probatur
 in capitulo Raynaldus et capitulo Raynaldus
 extra de testamen. r. not. Joan. And. in capitulo p. ma.
 mo. de testamen. libro. vi. Item pro his facit quod
 ibi est verbum volo quod verbum secundum quod
 dicitur docet facit substitutionem obliquam argumet.
 Lonne verbum. C. communis delega. Et item
 hec suadet vigentis adiectio testatoris subiecta
 dicte substitutioni cum dicit saluo quod dicte sue fi-
 lie r. quilibet earum possit disponere pro anima r.
 corpore vsqz in quatuordecim. l. lib. r. c. Que quidem
 ratio designat testatorem sensisse fideicommissaria
 riam substitutionem quia in eum tempus r. casum vi-
 detur facta reservatio quo casu facta erit ad p. p.
 et reservatio hec concurrunt tempore pubertatis
 quia ante non potest quis disponere de bonis suis
 nec inter vivos nec in ultima voluntate ergo tempus
 p. p. pubertatis sensisse videtur et per consequens
 erit tempore testamenti magis eis substitutio facta
 per verba directa r. per communia censenda est fidei-
 commissaria. vt. no. in l. verbis civilibus. de vul-
 gari et pupillari. r. per hoc in alijs pubertibus qui-
 bus fuit vna cu illis pubertis substitutio vt lege qua-
 mus. cum similibus. C. de impube. r. alijs substitut.
 Et his conclusimus substitutionem predictam ve-
 deri potius obliquam quam directam non obstantibus
 dictis in contrarium quibus potest de facili
 respondere et ratioibus pro hac parte factis. De
 tertio autem principali dubio videre restat: scilicet
 an fideicommissa facta filis sint necne. Id est est
 considerandum primo verum autem ex causa? C. de
 liber. pateris habeat locum in pateris iure posthumi-
 ni. Secundo an autem ex causa. loquatur de pateris
 iure paterna. tertio verum confirmetur relicta que
 relicta sunt a pateris. quarto verum filius potest
 substitui per fideicommissum in debita iure nature.
 Quoniam quidem vtriusqz est satis dubitabile. Et in b

primo sequitur dubio licet varie sint
 sententiae gl. r. etiam modernorum probat
 biliter dici potest quod dicta autem.
 non loquat in pateris iure posthumi.
 Et hoc probatur sic ad quem casum
 non porriguntur verba legis nec ipa-
 ler porrigitur. l. hos accusare. s. omni-
 bus. de accusariis. r. lege prima. s. no
 autem. sed verba dicte autem. no ada-
 prantur ad pateris iure posthumi: qz
 secundum communem sententiam illa
 autem. intelligitur de causa pateris
 tionis obmissa ac illa non congruit.
 Primo quia illi non potuit causa in-
 ferri ergo nec admitti. arguuntur
 l. si quis in suo. C. de inofficioso tes-
 tamento. Secundo probatur in eo casu
 hi quo testamentum tenet a principio
 quo ad heredis institutionem legata
 ra relicta in eo dependunt ab illa in-
 stituitioe etiam eo casu quo institutio
 a qua relicta dependet annullatur
 tunc in consequentia annullatur
 relicta tanquam accessoria. pro hoc
 ff. de liberis et posthumis. l. i. r. s. in.
 ibi not. qz sit ibi pateris posthumi
 testamentum. r. tenet a principio. ergo
 r. c. Item legum correctio vitans
 da est r. l. cauetur quod relicta huius
 modi sunt nulla ubi pateris? est post-
 humus. vt. l. prima. C. de posthumis
 heredi. instituti. nec reperitur clare
 r. expresse correctam ergo r. c. in hac
 sententia sunt dyn. r. Dodo. Datre-
 theol. Jacob. burri. Aldrad. et multi
 alij. licet oppositum teneat quedam
 gloss. r. vltima montana. r. c. In positi-
 to autem themate pateris fuit decu-
 tia posthuma verum quia non solum
 posthuma sed iam nata fuit pateris
 videlicet ferina hic impubes vt su-
 pia est probatum ideo non est inherens
 du huc rationi qz pateris? persone
 nate a principio reddidit testamentum
 nullum r. in eius persona potuit testamen-
 tum quo ad legata r. fideicommissa tene-
 re. C. de secundo tan autem. ex causa lo-
 quatur de pateris iure p. ma. vt dicitur
 cum hz varie stractant p. d. c. q. lo-
 cum habent r. hec est opinio cois ch-
 ca qua amplius no insilium? qz cois
 r. longius esset discutere. In tertio
 dubio vtrum relicta a pateris confirmen-
 tur p. aut. ex causa. vltim est dno dy.
 qz no pateris? vt ipse pbat r. no. in l.
 ij. de leg. l. i. scdm qua opinione fidei-
 comissa p. dicit a pateris filias? data
 videtur esse nulla qd esset pcedendi vt
 tra id qd habuisset de vltimate tes-
 tate id est vsqz ad summam eis relicta vt
 fideico. tenet p. aut. ex causa. r. cessat. l. si.
 r. etia r. dy. In quarto dubio vtrum autem
 substitio fideicommissaria teneat legitima
 b ij

a C. filio r.
 rum. vide
 Bal. cons.
 fil. r. ij. in
 lib. in cap.
 quida do.
 Datre.
 ang. cons.
 filio. et iij
 B. L.

a Et ca
 vis qd ibi
 postul post
 Datre. r.
 Alexand.
 Ber. 24.

b C. In le-
 gitima. vi
 de Paul.
 de ca. col.
 cyprii. et
 est com-
 nis op. il
 la qua hic
 r. B. l. d.
 si statum
 sit aucta
 legitia au-
 in illo au-
 gmento si
 lino possit
 gravari vt
 de cal. col.
 si cyprii. de
 test. B. L.

Causa preteritis... Nota enim quod dicit excludit...

Adstitutione... Nota enim quod dicit excludit...

Ergo concludit... Nota enim quod dicit excludit...

Nota enim quod dicit excludit... Nota enim quod dicit excludit...

lam legitima sine sola... Nota enim quod dicit excludit...

Quid sit specialiter penitere... Nota enim quod dicit excludit...

Judicare de futuro non est... Nota enim quod dicit excludit...

Valere omnibus alijs testamentis... Nota enim quod dicit excludit...

incel. ex fo... Nota enim quod dicit excludit...

A Et sic concludit. Deductis per do. consilientem. S. faciunt que voluit idē Bar. in. d. l. si quis. in pūc. 1 testamenti. et in. d. l. si nūbi et sibi. et in. d. l. ff. de libe. et posthu. Bal. in aut. hoc inter liberos. C. de test. et sibi Ange. et in aut. de here. q. ab intest. in pūc. Bal. in. l. fācis mus. et in l. humanas. nā. C. de test. et in. l. dari. C. de fideicō. p. moder. in c. de offi. p. Ang. cō. si. cccxliij. incip. que dā dña vā na prozolu canū. pau. de ca. cō. si. cccxliij. incip. que dā dña. et Ange. i. pal. le. p. l. dī. c. ad hoc esse gloss. sing. i. aut. ten. de nō eli. secun. naben. S. nequa q. igit i. vey bō firmē. vbi etiam dicit ita re nere Joā. an. in. c. si. de sen. ex. cō. i. vj. an aut possit pontificalia verba i. p. mo testō q. scōs nō possit ipsi tollere vbi dicit spe. in si. de in. str. edit. S. cōpendios. fe. et archi. p. v. qd. h. c. vltima vo luntatis. vi dicit etia. q. aliud cōsi lū an gel. in. p. i. cō. s. t. a. r. u. p. i. s. t. a. r. u. m. p. i. s. t. o. s. i. e. n. s. i. m. 33. 4. B. Zan. **B** Directam. vide multas concol. ad hoc consilium in. l. centurio. in apostol. ad Barolium. Ber. 2. and.

testamentū valet et pūmum est sublatum. Barto. Substitutio compendiosa facta a pagano in pūber per verba directa etiam si decesserit sine filiis: q. sit directa pupillaris facta per verba equiuo cae semper est fideicommissaria. **E**rbū deueniat et superueniat q. sint verba obliq. Posthumus q. non transmittat hereditatē foris ad heredes extraneos non aditam. Filius in potestate q. transmittat hereditatem pa tris non aditam etiam ad extraneos. Mater que non petiit dari curatorem vtrū post humo nato et postea mortuo non succedit. **C**onsilium xxiij.

Homo Accursuli de rocha habet bar. v. filias feminas et pu lile etiam nupte vroz. etiam eius que vo cabat Alara erat pnegna iste homo in vltimo constitutus condidit testamentū in quo dictas suas filias heredes instituit in certa quanti tate et eidem substituit in hoc verba. Et si aliqua dicarū suarū filiarū obiret sine filiis q. hereditas ipsius filie deueniat in ventrem vrozis sue. **C** In omnibus autē alijs suis bonis ventrē vrozis sue si masculus erit et ad lucē peruenierit heredes insti tuit et si decesserit sine filiis hereditas ipsius ven tris masculi deueniat in predictas suas filias et Ni colaum Accursuli eius fratrem vel in eorū liberos etiam equali parte et in stirpē et nō in capita. demū ante q. morerē dictus testator decessit sine filiis bus secūde vrozis intestata demum dicta vroz. p. es gnās post sex mēses vel id circa a morte dicti testa tor illius peperit filium masculū qui ad lucem peruenit et vixit octo diebus et mortuus est i. lta vroz nō peti it curatorem vtrū dari nec tutorem illi nato que Alara vroz. maior erat. xxx. annis. et predictis que ritur si dicta Alara vroz. dicti testatoris succedat dicte filie sue mortue post mortem patris et in qua parte et idem queritur de filia dicte Alare superius vete an dicta Alara et filia eius superites vel altera earū succedat dicto filio posthumo dicte Alare et pro qua parte et in qua parte dicto posthumo suc cedat dictus Nicolaus substitutus et dicte filie tes tatoris et alia vroz. que similitur sunt substituta dī cto posthumo. **C** Ad has questiones examinans deas pūmo oportet videre an iste substituitioes fa cta si filibus q. etia posthumo possint trahi ad pu pillarem directā an sint fideicommissarie et vide tur q. sit directa pupillaris q. sit filis impuberis bus sicut hic specialiter in posthumo non obstante quod sit mentio filiorum: vt. c. de test. lib. vj. vbi docto. et glo. circa hoc sic dicitur aut ista substitutio compendiosa que fit a pagano fit per verba mere obliqua vt quia dicit restitutum talem hereditatem et absq. dubio est fideicommissaria. vt. l. cohere ds. cum filie. ff. de vulgari. et pupillari. aut fit per verba directa. quia dicit talis sit heres. et tunc sine dicit sine decesserit sine filiis sue infra pubertate directe in directo. per. l. caule. ff. de vulgari. et pupil lari. et hic est proprie casus in dicto c. de testa. lib. vj. quia ibi fuerunt verba directa vt ibi not. Joā. and. et sic gloss. in. l. p. c. i. b. que dicit quod quando sit mentio filiorum semper est fideicommissaria non est

A nō est vera per iura supradicta. Nam illa verba ha bent locum etiam infra pupillarem etatem: vt in. d. c. s. Aut substitui per verba equiuoca et con sumpta per verbum substituo quod est cōmune ad vtrancū substitutionem: vt. l. generaliter. S. i. c. de insti. et substit. et semper interperabitur fideicō missaria quia in hac substitutionem omni temp ore valet arg. l. quoticas. ff. de reb. sub. et ira vide tur tenere glo. in. d. l. p. c. i. b. et predicta cōmuniter tenet doct. dy. et. et alij et. Et ergo videre in que stione nostra verba predicta. s. per donationē ad he redes deueniat et. Sint fideicommissaria vel cōsa. et hoc non tangit per doct. et dico q. hec verba deue niat et superueniat sunt mere obliqua. et de hoc est casus. ff. ad treb. heredes. S. c. si tra. et de lega. iij. l. si deicō. S. hec verba. et ad treb. l. heredit. S. s. vel saltem nec posthumus negare q. dicta verba non sunt cōsa per iura predicta. Sed hic posthumus manife ste concludere q. obicit fideicommissaria substitutio. Posthumus etia assignare aliam rationē: cum in eor dem testamēto testator in eandem substitutionem fecerit tam filio posthumo q. etiam filibus maio ribus et minoribus. oportet nos dicere vt equaliter intelligatur vtracū q. sit fideicommissaria. casus est. C. de testa. mill. l. in testamento. et de impu. et alijs substit. l. iij. et ff. de vulg. et pupilla. l. iam hoc iure. **C** His sic premisissis pro pūma questione. s. an dis cta Alara mater et eius filie superuenientes succedant dicte filie mortue post mortē patris. et in quan tum ita dico q. est considerandum an dicta quanti tas in qua dicta filia fuit instituta excedat legitimā portionem vel non que legitima portio erit medie tas illius quod habitura esset ab intestato cū temp ore mortis patris erant quinq. filie computato posthumo: s. sic dicta quantitas non excedat legiti mam portionem tunc non est dubium q. nō potuit eam gravare et ei substituere per fideicommissum: et sic illud quod fuerit relictum illi filie mortue dis tūdi videretur pro equali portione intrer matrem et fili am: ille autem posthumus et successores sui nihil habebunt: sed sic est aliquid vltra legitimam portio nem tunc de illo quod est vltra fiant quatuor par tes quarum vna diuidetur inter matrem et filiam eo modo quo supra alie tres partes debebunt suc cessorib. dicti posthumi: et erit de his illud quod. s. dicam de hereditate posthumi. et quod ista sint ve ra probat sic certū est q. vbi illa filia nō potuit gravari in legitima per fideicommissum: vt. C. de inoff. test. l. quoniam. in nouella. et certum est quod legitima est semis q. filij sunt plures quatuor: vt eo. tit. aut. nouissima. et ideo dixi debere diuidi inter matrē et filiam suam tantū q. mater et foros defuncte que est ex vroz. latere cōsuetā excludit alias foros que sunt cōsuetā ex vno latere et tunc vtrūq. de here di. ab intesta. S. si quado. col. ix. postea. C. ad terul. autem defuncto. et ideo dixi q. dictus posthumus et filiam heredes nihil habere debebūt q. d. autem et d. c. t. s. filii posthumus nō adira hereditate dicte sue foros defuncte nō potuerit transmittere ad heredes suos extraneos. casus est. C. de iure delib. l. quonia. et. l. si infanti. S. i. de cad. tol. S. in nouissimo. ista autem filia etiam si non adisset hereditatem quā ei reliquit pater posset transmittere ad quemlibet

herede extraneū: vt. C. de iure delib. l. si fratres. secundū versū intellectū. et de iure leg. l. apud hostes. et de cas. stren. pecul. hered. S. filius. licet gloss. dicat cōtra et male. in dicta. l. si infan ti. S. pūmo quia contra casum dicta rum legū. **C** Et predictam opinio. scilicet q. filia in potestate hereditate patris nō aditam transmittat etiam ad heredes extraneos: tenet Ricard. malb. et Aldra. de laude et communi ter omnes alij doctores et dixi q. de residuo debent fieri quatuor partes. q. de residuo debet detrahi trebellianica. vt. c. Raynaldus. extra de testa. et ibi not. in. l. quam q. C. ad l. falcid. que cōpetit venientibus ab intestato. vt dictio iuris. et ideo dixi alias tres partes debent successibus posthu mi: quia licet hereditas nō adita non transmittatur ad herede si est purifica tum ante mortē fideicommissarij. vt. ff. ad treb. l. cogi. S. merianus. et. l. i. postu late. in pūc. et de conditio. et demon. la testator. licet cōtra noxerit in gloss. l. cū filio. de leg. sed male. vt ibi not. per Wynū. **C** Venio ad successiones posthumi. et posteo pro cōstari q. sub stitutio ei facta sit fideicommissaria vt supra dictū est in eadē ita dico valet q. pūmo detrahitur legitima portio dicti pupilli que est medietas ei q. d. habiturus esset ab intestato. vt supra dixi et de residuo debet detrahi quar ta. et ista legitima portio et ista legiti ma quarta debet esse in totū illius filie q. erat foros: et vroz. parente dī cto filio posthumo. residuum vero dī cto hereditatis inter dictū Alā et si lia vroz. testatoris et vtrūq. forore in equali parte scdm qd. in dicto testa mento cōtinetur. Mater autem ad successionē huius filij posthumi nul latenus admittatur: quia nō petiit cu ratore dari vtrū hec omnia probant iuris i. infrascriptis. Quod dixi sub stitutio esse fideicommissaria videtur dētum posthumum in dicta legitima portione et quarta trebellianica non videri gravatam per fideicommissa rium. probatur per supra proxime alle gata. **C** Restat modo videre quare mater excludit. et quare illa filia ad mittitur in illis portionibus et non si lii substituti. dico quod mater ideo excluditur quia non petiit curatore dari ventri. casus est in capitulo se cūdo. S. si matri. ff. ad terul. et. S. si cū p. c. i. b. circa fine. S. sed contra hoc opponi. nam videtur quod matri nō p. c. i. b. dicitur. quia videtur p. c. i. b. mor talitate filij. quia mortuus est infra viij. dies vt eadem lege secunda. S.

C nō est vera. vide Zancha. cō. si. p. c. i. b. et in. d. l. centurio. **C** Extra neos. com munitis est opi. vt la. de ca. cōsi. l. et. p. i. i. et. c. xliij. Ro. cōsi. cccxliij. v. de iur. in alle. si infanti in apost. B. 2. and.

C Curator. vide Bal. pub. c. p. c. i. b. sed vide Jo. an. in addi. ad Spe. i. tit. de iur. S. nunc vidē dum. ver. si. B. 2.

13 His pmissis apparet qd dicta sub- stitucio fuit pupillaris propter ver- bum moriatur in institucioe adiecti quod est directus et est casus expre- ssus extra de test. c. lib. v. Et hoc tes- quitur qd mater oino excludat etias a legitimis: vt. d. c. i. l. papinian. q. sed nec impuberis. ff. de inoff. testa. et. l. pcedo. C. de impube. et al. sub. Barto.

14 Institucio facta de ecclesia con- struenda q tenet. 15 Testator mandauit ecclesiam con- strui in domib9 suis q licet illas alie nationem domoium quas primo ha- bebant. et qd dicta voluntas sit reuoca- ta probat: qd dicta alienatio fuit volu- taria. ergo reuocat prior: dispositio: vt lege fideicommissa. S. si rem. ff. de legatis tertio. et sic videtur per alie- nationem voluntis quod no costru- tur ecclesia: vt. l. filio. S. inatri. de adi- men. lega. ptererea paria sunt cancel- lare sbo vel facto. vt. l. nisi in. c. l. de alim. lega. Sed si testor. cancella- ser institucioe heredis sine dubio no valeret: vt. l. cancellauerat. ff. de his que in testamento delectur. ita in pro- posito videt cancellasse alienatio. pte- terea illud qd iussit ecclesiam costru- ri in domibus suis videt intelligi in do- mibus suis tempore testameti: vt. l. ita. de auro. r. argeto legato. In con- trarium est veritas qd vna dispositio non vitetur. nam vere hereditas vt relicta in institucioe facta ad dono- rem dei rillius sancti. q institucio va- leret etiam si ecclesia no reperiretur: vt. o. S. si qd in nomine. r. S. si qd vnu. de ecclesiasti. ritu. vide postro qd ec- clesia non possit constitui remanet in institucioe. C. Secundo probat dispo- sitio que fit in persona vnius contem- platione alterius. hille in cuius per- sona verba coterantur ctinguntur. tamen si remanentia cuius coterplata- tione sicbar dispositio valet: vt lege- peto. S. mater. de lega. secundo. versi. sed nec interest. vbi propter morte tu- tois non ctingunt relicta facta ab eo. que relinquunt coterplatione co- pulilli. ita in proposito hereditas no relinquerebat respectu ecclesie con- struende in tali loco. sed ob reueren- tiam virginis Marie et beati Nico- lai. vt dicitur in testamento. concludi- tur ergo institucioe remanere fir- mam. ptererea institucio heredis no possit annullari per testatorem si voluisset. eam nuda suppleri volun- tate: vt. l. si hereditas. C. de his qui bus vt indignis. et lege prima. C. de edicto diui adriani. tol. 4

vt statim habeat vires illud pmissi- gium. sed bene valet vt incipiat habe- re vires cu incipit esse. et sic includit pfectam capitulum. Et concludit ergo qd valet institucio pro hoc videt casus in aurf. de eccl. tit. S. si quis in noie. r. S. si quis autem veru. vbi si quis insti- tuerit heredem vniu sancti cuius eccle- sia no reperit valet institucio. Secun- do respodeo ad pumii punctu scilicet cet an dicta ecclesia edificari debeat in domib9 in ei9 bonis reperitis tem- pore mortis an vero relicti r volun- tas testatoris sit sublata propter alie- nationem domoium quas primo ha- bebant. et qd dicta voluntas sit reuoca- ta probat: qd dicta alienatio fuit volu- taria. ergo reuocat prior: dispositio: vt lege fideicommissa. S. si rem. ff. de legatis tertio. et sic videtur per alie- nationem voluntis quod no costru- tur ecclesia: vt. l. filio. S. inatri. de adi- men. lega. ptererea paria sunt cancel- lare sbo vel facto. vt. l. nisi in. c. l. de alim. lega. Sed si testor. cancella- ser institucioe heredis sine dubio no valeret: vt. l. cancellauerat. ff. de his que in testamento delectur. ita in pro- posito videt cancellasse alienatio. pte- terea illud qd iussit ecclesiam costru- ri in domibus suis videt intelligi in do- mibus suis tempore testameti: vt. l. ita. de auro. r. argeto legato. In con- trarium est veritas qd vna dispositio non vitetur. nam vere hereditas vt relicta in institucioe facta ad dono- rem dei rillius sancti. q institucio va- leret etiam si ecclesia no reperiretur: vt. o. S. si qd in nomine. r. S. si qd vnu. de ecclesiasti. ritu. vide postro qd ec- clesia non possit constitui remanet in institucioe. C. Secundo probat dispo- sitio que fit in persona vnius contem- platione alterius. hille in cuius per- sona verba coterantur ctinguntur. tamen si remanentia cuius coterplata- tione sicbar dispositio valet: vt lege- peto. S. mater. de lega. secundo. versi. sed nec interest. vbi propter morte tu- tois non ctingunt relicta facta ab eo. que relinquunt coterplatione co- pulilli. ita in proposito hereditas no relinquerebat respectu ecclesie con- struende in tali loco. sed ob reueren- tiam virginis Marie et beati Nico- lai. vt dicitur in testamento. concludi- tur ergo institucioe remanere fir- mam. ptererea institucio heredis no possit annullari per testatorem si voluisset. eam nuda suppleri volun- tate: vt. l. si hereditas. C. de his qui bus vt indignis. et lege prima. C. de edicto diui adriani. tol. 4

co. de hiea- sibi dicit q id e dele- gatio facto ad costru- ctione po- tui r viaz- si necessi- neat. alle- gat. c. fin. de test. et Bart. in d. l. linea margari- taru. r ad de Ang. i terminis superioris pluris co- sil. c. xv. in cip. in dei nomine r. bona dicit test. rois Ber. 2.

Consilium. xvij. Nota Domini Amen.

16 Testator in testamento disposuit vt in domib9 suis quas habebat i ta- li castro costruere- tur vna ecclesia ad honorem beate Marie virginis et beati Nicolai confessoris. quam ec- clesiam construendam sibi vniuersa- lem instituit: deinde superuicues alie- nauit voluntarie dictas domos et alias in eodem castro emit modo mo- ritur testator: queritur an in domib9 suis tempore sue mortis debet co- strui dicta ecclesia. C. Secundo que- ritur an institucio facta de ecclesia tes- tator cum tempore testamenti vel mor- tis dicta ecclesia no repiret. C. Tria facti narratione predicta et dubijs q mouentur primo videtur videndum S. si quis in nomine. r. in. l. i. S. a ad munus capitum. ff. ad legem sal. vbi di- cit. de leg. gato facti qd vt pin- gat ima- go sancte marie vel alicuius san- ctyr illud dicit p- um alle- gar. gl. in l. titia. ff. de aurf. et arg. le. Tii

a C. Con- struenda. idem vult ang. c. o. c. xv. in c. cetera do- na dicit re- statio. b C. In no- mine dni. concludit ergo. Ad corroboratio- nem p- cedentis co- silij addit re qd vos- luit ipse- bart. in. l. rem lega- ra. de ad. le. et in. l. iij. ff. de le- ga. iij. l. i. linea mar- garitaru- s. ad legem sal. z au- te. fil. C. ad le. sal. et in repe- l. pe. de le- ga. iij. in. v. q. bald. in rub. C. d. verb. sig- ang. in. d. S. si quis in nomine. r. in. l. i. S. a ad munus capitum. ff. ad legem sal. vbi di- cit. de leg. gato facti qd vt pin- gat ima- go sancte marie vel alicuius san- ctyr illud dicit p- um alle- gar. gl. in l. titia. ff. de aurf. et arg. le. Tii

lendo. cum fini. ergo r. Restat vi- dere si dicta r ecclesia debeat costru- ri. et vbi debeat costru-ri. puro enim quod ecclesia costru-ri debeat. duo em iussit testator: scilicet ecclesiam constru-ri. et in tali loco. itaqz si non potest costru-ri in illo loco debeat constru-ri in alio: vt prestat argu. legatus de usufruc. les- ga. et. l. legatum. de admini. re. ad ci- uita. perti. facit de conditio. r demon- stratio. l. hec scriptura. et. l. cellus. de arbi. Ad secundum scilicet vbi debeat constru-ri talis ecclesia puto quod si commode potest debeat costru-ri in do- mibus alienatis per dictum testato- rem ex dicta permutatione. arg. l. in perato. in fin. cum. l. sequen. de lega. ij. ad quod optime facit de libe. et posthu. l. placet. vbi licet verba alia referantur ad pfectis tempus. tamen fauore instituciois trahuntur ad fu- turu. vt intelligat de primo nato ex ea que in tempore testameti no erat parata in proposito verba illa quod ecclesia costruatur in domib9 suis r. referantur etiam ad domos postea redemptas. Sed si in dictis domib9 commode non possit fieri tunc auro- ritate episcopi r conuocatis his quo- rum interest potest constitui alibi p quod dicta ecclesia costruatur: vt. d. l. legatum. ff. de usufru. leg. r.

a C. Epilij qd si eps no vult co- sentire an in alia pia cas dbeat pueri. vbi de ro. qd sic co silio ecccl. B. Zan.

b C. Tre. de hac dicio- ne. vide pau. d. ca. co. l. xx.

c C. Tria fa- cti repeti- tio. qm di- ctio ite in ducit re a pe. videt- bar. in. l. i. ff. d. publ. fu. l. in re- perit. ff. de legat. iij. in. l. ite 2 quia. ff. d. pac. et. l. ite in pra- 3 te. ff. d. sta- ho. glo. in l. iij. S. si p- cur. ff. qd d. sp. iur. p- bal. in. l. si fordidus. C. de le. p. cano. in. c. pasto- rali. S. ite. extra d. of- dle. p. spe. in. ti. de te- sta. S. nuc- videndus vide pau. i de ca. con. b. si. lxx.

17 Facti narratio- ne predicta d. his quibus queritur. Prio est videndum an dicta Andreucia fuit adeo p- terita q talis pteritio r ipat testameti. et videtur q sic q in relicto facto no fuit dictu q sibi relinqba- iure instituciois. nec q ea herede- m institueret. ptererea licet in precede- ti dictum fuit iure instituciois factu. tamen in sequenti no videtur qd de- beat intelligi repetitio: vt. no. in. l. in re- petendis. de leg. iij. Tn in coterarium est veritas. q tunc est veru q p dis- ctione item non inducitur repeti- tio: quado per ipsam dictionem ite adifici pcedit: aliqua oratio in se omni oratione pfecta. tunc magis est coterminata q repetitua. cu seques oratio tanq perfecta in se non indigat repetitione. Sed quando per

18 dictione ite adifici oratio imperfec- ta ex parte verbi vel ex parte suppo- siti vel appositi. tunc p dictione item inducitur repetitio. vt seques oratio suppleatur ex pcedentibus hoc p- barur. ff. ad l. co. de. sic. l. euide. S. iij. ver. is cuius. vbi dicitur item sibi? fas- milia scilicet eo arma sumpsit. ita ora- tio est defectiua et in pcedenti pre- leg. eodem modo probat. ff. ad l. ius- liam de vi public. l. iij. S. i. ff. de publi- ca. l. in pin. ibi item si danu iniuria factus esse dicitur indicium dabo r. Tunc deest inquantum et sic est ora- tio defectiua ex parte appositi. r sup- pletur ex pcedentibus. vt intelliga- tur iudicium dabo scilicet in duplum vt dictum erat in pcedenti. Tunc ad ppositum in pcedenti testame- to dicit testator. Tn Andreucia sic filie cetu quadraginta libras. r pau- nos et res cosueras r. Sed non diz- pit reliquit legauit vel ad iudicauit: et sic illa oratio est defectiua ex parte verbi. debet ergo intelligi repetitio verbum reliquit cum quatuorib9 sup- pia proximis positus vt si dicat reliq- iure instituciois. vt dicitur legat. p- parat et probatur. et sic apparet di- ctam filiam non fuisse pteritam. vbi- co q de hoc iur. gl. contrarie. queda enim est quatenus q sic vt. l. in. ff. de reg. caro. ibi tertio pono. pro quo fas- cit test. in. l. posthum. S. ite circa. de iniusto. testa. contrarius. no. in. l. si re- ditas. S. que filium. de testa. tute. ff. de dona. l. iij. S. i. quod hic non era- mino. q non expedit. vt in exemplis dicendis apparebit. sed postro q tes- tamentum infirmare r sequitur q- toru testm fuit nullu qm ad heres- dia institucioem. cetera r namq fir- ma manent p aurf. ex ca. remanet fir- ma substitucio pupillaris. r tenet- glo. in. l. i. in. fi. de vul. r pup. r ibi hoc tenuit Jac. de are. et est ipsa veritas h. d. vbi aliter. videat diceret min? bene. Ad illud qd dicitur an illi sub- stituti debeat habere totu videt vi- cendi q sic h. sunt solum in parte substi- tui casus est in. l. heredi. S. si. de vul. ga. r pupilla. licet illud qd est a me- dicare supra teneat restitueri per testator: disponit. Sup eo ho qd que- rit an dicti substituti debeat habere bda- qnta post morte dicit testatoris r de- tur q sic. vt. l. si plures. S. ad substitus- tos. de vulg. r pup.

d C. Dupli- laris. qua- liter iuris- neas sub- stitucio pu- pillari ruz pro testa- mento ex- causa p- teritionis vide q po- sult. d. au- r. et. ex. cau- sa. B. Z.

19 Thema ponitur infra in consil. c. o. i. ibi idem repetitur co silius quod incipit facto proposito. An testator reliq filie nasciture que ingrederet monasteriu vel marita

In nomine qz hoc consilium habet materia co...

De iura vide qz in alio casu censet preterita.

In nomine qz hoc consilium habet materia co...

De iura vide qz in alio casu censet preterita. In nomine qz hoc consilium habet materia co...

non adiecto tempore requirit quod precedat mo...

De hereditas qm heres instituit ea puz...

In nomine Domini amen. Propositio qm in testame...

In nomine Domini amen. Propositio qm in testame...

do. cosulens dicat quod dictus cola cecidit a dicta...

Wald. qz ipso iure pnuatus tunc non potest detra...

penam vi det qd non possit qz tam detra...

do. cosulens dicat quod dictus cola cecidit a dicta...

Consilium xxx. In nomine Domini Amen.

Stannucius Titii suum fecit testamentum in quo...

Wald. qz ipso iure pnuatus tunc non potest detra...

penam vi det qd non possit qz tam detra...

pro processu cause criminalis no suspēditur per appellationem in causa ciuili si non est preiudicialis.

Statutum dicens si quis produxerit instrumentum vel testem comprehēditur producentem per se vel per procu b ratoiem.

In generali mādato no venit qd qd opponat exceptiones calumniosas.

Super questio

ne per vos mihi consuenda transmissa. Et si omnib' actis et iuribus mihi transmissis dico t' cōsulo dictum Zellum fore cōdemnandum ex eo qd exceptionē facti de cōperendo t' opo positam non cōprobauit h' m' fōmā statuti. ab alijs vero contentis in d'ca ca accusatione debet absolui. quod autē dicta exceptio pacti nō sit probata patet quia cum duo testes tantum super articulo per eum probando desposuerunt vnus ex testibus nihil dicit nec de tempore in articulo cōtēns: nec de persona contenta in articulo. Ad quod probandum tenebatur: vt extra de probationibus. c. licet tamen. de institucionibus. l. habet. in prin. de quod nor. glof. et doctores in l. testium. c. de testibus.

Non obstat si dicatur quod dicta causa penderet per appellationem quia illa causa nō est preiudicialis ad hanc quemcumq' exitum habeat quia ad alium finem proponitur: vt de ea queritur: scilicet an proponens fuerit condemnandus vel non. ergo sententia in vno iudicio lata ab alio non preiudicat. vt l. vendicantem. et l. finali. ff. de iudicacionibus. c. l. duobus. cum gloss. sua. de epecu. rei iudi. et quod no. per Xynum. c. sentent. rescin. non pos. l. 2. peremptorias. nec obstat si dicatur quod dictus accusatus nō est confessus de exceptione pacti quod fuit postea contra dictum instrumentum: quia sua responsio de alio pacto et de alia responsione possit intelligi: quia hoc non est verum. nam cum super accusatione fuit examinatus et interrogatus videtur ad interrogata respondere: vt dicunt iura vulgaria. c. Nec obstat si dicatur quod statutum loquitur de producere non probante per se: non de eo qui mandari fieri: et cum statutum loquitur in personam: scilicet si quis produxerit et non probauerit etc. Non debet extēdi ad mandatum tam ex forma statuti communis dicitur quo casu uerit quod statuta nullam recipiant

extētionem quam etiam de iure communis. vt l. aut qui aliter. §. fina. ff. quod vi aut clam. c. l. si feruum. §. admonere. ff. de acq. heredi. et quod ibi nor. per Jacobum de are. quia dico quod in hoc casu statutum quod dicit si quis produxerit debet intēligi per se vel per procuratorem: vt patet ex p'cedenti parte statuti vbi dicitur terminum debere ita t' reo vel procurator. ergo etc. vt l. si feruum plus in rem aut in personam etc. hoc habet locum in delictis et in actibus prohibitis in quibus non potest constitui procurator: vt l. si vero nō remunerādi. §. rei turpis. ff. mandati. c. In illis autē tenetur mandarius ex sua persona et etiam mandans. sed hic loquitur in actu permisso si quis produxerit etc. Ad quem potest constitui procurator: quo casu persona mandans tantum impicitur: licet verba edicti loquantur. vt l. i. cōiuncta. l. iij. §. si procurator. ff. quod quisq' iuris. et glossa renuit expresse in dicto §. si procurator. hoc etiam fundatur ex l. iij. §. ait p'etor. ff. de re iudicata. cōiuncta. l. plantius. ff. de procurato. P'eterea si quis diligenter verba dicti statuti inspererit quis non puniatur eo qd exceptionē proposuit: sed ex eo quod propositam non probauit. istud enim qd nō probatur ex quo debet cōsequi condemnatio potest dici magis esse commissum a reo principali qd a procuratore cui mandauit: quia ipse reo principali incumbit omnia probandi cum ei fuerit statutum terminus ad pbandum: vt ex actis apparet et probatur per reum. ff. mandati. l. i. §. si procurator. §. t' reo. in fin. quod autem dixi quod ab alijs contentis in accusatione debet absolui probatur quia dictis procuratoribus mandauit expresse. Et in generali mandato non venit quod quis opponat exceptiones calumniosas. vt. ff. de conditio. inde. l. i. procurator. in princip. cum simi. et ibi vide l' iteram.

Filia exclusa per statutum stantibus masculis et p'eterea in testamento patris nō dicit testamentum nullum.

Filia exclusa a statuto propter masculos non extēntibus masculis si fuit p'eterea dicit testamentum nullum: sed vigore clause codicillaris restituit heredi in tuto retenta legitima.

Filius pure grauius de restituendo detrahit tantum legitimam.

Dos data filie vel legatum ei factum imputatur ei in legitimam.

Substitutio compendiosa facta impubert dicitur directa pupillaris quando testator dixit quod omnia sua bona sint substitui.

Consilium xliij.

In nomine domini

amen. Super predictis occurrit dubia difficilia valde s' de iure videt quod dicitur filie donec filius viuat vel nepos masculus possit r'upere vel dicere testamentū nullū.

quod talis filia non succedit ex forma statuti loquentis quod filia dotata non succedat quousq' superuixerit masculus: ergo p'eterea non rumpit. vt l. i. in fin. ff. de cōtrah. Sed t' post qd filius vel nepos masculus extare desierit iste filie dicitur redire iure quodam postliminii. et ostēditur restantem retro fuisse nullum: vt l. gallus. §. si eius. ff. de libe. et posthu. et sic dicitur filie cum filio masculo equaliter successerunt. verum quia in illo testamento sunt illa verba si non ueruerit testamentum etc. videtur rogare de restitūdo ei qui fuit heres institutus. vnde totū debent restitueri deducta eorum legitima que est tertia totius eius quod habiture fuissent ab intestato: in qua legitima computabitur eis si dos pro eis fuit data et legata cum acceptant. vt l. quosnam. in nouella. c. de inoff. testamen. t' trebellianicam autem dicit filie nō possunt deducere. quia eodem tempore testamentum est nullum et rogatur de restituendo statim et non sub conditione: et ergo non detrahuntur due quartę et vno. c. ad legē falcis. quam qd. ff. de inoff. testamen. l. papinianus. §. si quis impubes. et in aut. de heredi. et falcid. §. si quis autē non implens. et ita loquitur. c. raynētius. c. raynaldus. de testamen. Super secundo et tertio sciendum est quod dicta substitutio facta Andreas per hec verba: scilicet si dictus Andreas insitutus decederet aliquo tempore sine filijs quod tunc debeat fieri in domo testatoris vnum hospitale et omnia sua bona sint dicti hospitalis etc. Infra tempora pupillaris etatis fuit pupillaris directrix: quod patet: quia dixit omnia sua bona sint dicti hospitalis nec enim veniunt bona sine esse directrix pupillaris: et probatur extra de testamen. in c. si patet. libro. vi. c. Item quod dicitur quod ex causa p'etitionis remanent cetera firma porrigitur etiam ad substitutionem pupillarem vt conferretur: vt not. per gloss. ff. de vulgari et pupillari. l. in fine. et argumentum et quasi casus eo. titu. l. i. §. plane. et ad trebell. l. nam qd. §. i. et ibi tenuit Jacob. de arena. Et his concluditur quod dictum hospitale succedit tāquam substitutio pupillariter et per consequens veniunt aduentitia filij et auus in nullo succedit. Bartolus.

Quod licet valeat datio arrarum pro sponsalibus tamen promissio non valuit. vide hic.

Consilium xlv.

In nomine domini

amen. Johannes Paulituro: Antonie Perruci pupille et Conradus Accoli et Ihermannus cōsanguinei dicte pupille ex vna parte et pater dicti Hugonis qui Hugogo et Antonia erant minores septem annis promiserunt sibi adiuuicem et conuenerunt solenni stipulatione hinc inde predictis Johannes tutor dicte pupille Antonie et predicti Conradus et Ihermanni quod dicta Antonia hinc ad octo annos cōtraheret sponsalia cum dicto Hugone et e contra predicti promiserunt quod dictus Hugo cōtraheret sponsalia et matrimonium dum dicta Antonia cum promissione miltelbarium nomine arrarum et cō promissione pene. Queritur an dicta tempo sitio arrarum et pene valeat. In questione predicta dicendum est quod

arrarū et pene promissio non valcat: a nam in l. fina. c. de spōsa imperato: de aris datis et de promissione nullam fecit mentionem. Et subdit qd si statvtra ea que dicta. l. sunt expresse non valeat. Ergo arreum pro misse et non dare non valet promissio et hoc dixi scribendo in l. l'itia in prin. ff. de verboum obligacioni. pro hoc facit ratio quam docto. ponunt in d. l. fina. c. de sponsa: secundum quam apparet eandem esse rationem in aris promissis et in pena: pro hoc facit quia ex vna parte fuit tutor pupille et in alia fuit promissor pater dicti Hugonis. ergo non tenet promissio sicut si promississet ipse principalis. vt l. hec res mea. §. fina. ff. de conditio. et demonstrata. et eadē ratione nec alia parte licet extraneus fuerit promissor: pro quo facit quod notatur per l. y. in d. l. fina. in. viij. q. circa prin. dum loquitur quando promissio fit inter cōiungem et extraneum. c. P'eterea licet ille tutor qui promissit per seipsum et in tutio nomine fit extraneus. tamen est persona cuius potestari certo modo dicta pupilla est subiecta: nam tutela est vis et potestas in capite l'it' bero etc. Et sic fit promissio facta per eū valeret impediret l'ibertas matris in omni: quia pupillus faceret verisimiliter velle suum: ergo eius promissio non valet. vt d. l. heres meus. §. si. de conditionibus et demonstracioni. et per Xynum in dicta. l. c. de sponsali. in. viij. questione. et per Joannem andree in c. gemina. extra de sponsalibus. Bartolus.

Instrumētum imperfectum et perturbum in proto collis notarij defuncti non probat.

Tutor qui non fecit inuentarium nō prestat autoritatem.

Consilium xlvj.

In nomine domini

amen. Nō quodā libro rogationi sue pro rocolloium Zupi Hasgnoli notarij de Assisi. in eo reperitur rogatum in quo continetur quod Scolanus Zoli promissit Petro rase ipsum indētem obstruere a quadaz obligatione trecento uni florenorum per eum facta cuidam iudeo. confyderato etiam qualiter dictum rogatum fuit. sic et dictam quantitatem florenum trecentorum florenorum peruenisse ad manum dicti Scolani et in eius utilitatem fore conuersam hoc

1. dei noie p' decio: ne. q. pdi: c. 2. p' d'z. inci. qdaz viator. a. R'nde: re. vide qd voluit ro: ma. confi. cclv. B. Land. b. Procuro: ratorem. Adde ro. consil. cy. Ber. l. 1. c. Calum: niofas. 1. Ibi i' g'ia li mādato non venit qd qd opo: ponat ex: ceptiones calum: niofas. addi: te qd An: gem. l. qd: ergo. §. i. ff. de his q' no. i' n' s' a. 2. dicit qd vocati ad: iudicium fas: c'it' d'nos habere ra: tum p'ra: curato: rem oppo: nunt ex: p'ces ca: lūntiofas: et an q' fas: cit' p' pu: rato: fas: ciat per se: ipsum: vis: dete bal: in. l. i. §. ne: aut. c. de: eadu. col. d. Amen. a. Iudic. p' s. 3. addite q' postū ad: calce. §. fil: s. i. r. p. §. ibi eadem: materia: tractatur: laus deo.

1. non va: leat. que: sit rō diff: rentie qd: arrarum: nec pene: promissio: valeat et: dario ar: rarum va: leat: vide: re do. An: ro. de bus: tri. et p'az: noi. c. gē: ma. d' spō: plent' per: dicti p'po: s'it' l'ancē: Ambrosij: nūc vero: episcopus: alexandrie: et tiaz do: minos de: Ro. et vi: de Fede: cōf. dicit: et c'liij. et: vid. f. p' s. cccxxvij.

dere posse cum solus iste rogat fuerit heres institutus ex directa cuius additione totum testamentum confirmetur. sufficit enim unum ex heredibus institutis adesse. vt. l. testator. ff. de manum. testam. Preterea pro dictis videtur casus. ff. de ventre in spiciendo. l. penultima. vbi si aliquis institutus veniri esset licet ex ventre nati huius nascatur tamen locus est tacite vulgaris. Secundo probatur dictam Agnoluciam esse heredem alia ratione. nam constat qd dicta substitutio facta dicit Agnoluciam fuit copendiosa in qua comprehenditur vulgaris scdm b op. l. vbi. ff. de Ray. in materia substitutionis. 2. et casus in l. gallus. §. de liber. et posthu. vbi si testator dicit in ius instituo z nepore substituo trahatur ad casum qm filius viuo testatoris de hoc est casus. ff. de ad. l. leg. gal. l. in p. in. et sic concluditur qd ex vigore vulgaris comprehendit dicta Agnoluciam possit hys esse. 3. Ter tiam dicitur probatur nisi dicere tunc dicitur dominam Agnoluciam non posse heredem esse pmo vel secundo modo et sic dicitur institutionem et substitutionem esse inualidas adhuc ipsa domina Agnoluciam esset heres testatoris ex alio capite legis vigore institutionis facte de ea in re certa. nam cum non sit alius heres vniuersalis in testamento institutus in re certa tunc est in totum heres. vt. l. §. ex fun. do. ff. de here. insti. et l. ex facto. z no. in l. quoties. eo. tit. nec obli. si dicitur qd duo sunt in certa re. sepiscopus et Agnoluciam. Et ideo predicta domina Agnoluciam non potest esse heres nisi pro dimidia. nam est obligata aduertendum qd institutione facta de epo fuit adiectum qd plus de bonis suis perere non possit aliqua ratione vel causa: z sic institutio eius non trahit se ad alia bona quia voluntas testatoris manifeste restringit. l. quoties. §. si duo. ff. de here. insti. in institutio non vero facta de di. ra Agnoluciam dicitur verba non fuerunt adiecta. z sic ipsa est heres in solido. 1. 2. 3.

transmittitur.

Consilium. xlii.

Nicolucius decessit testamento suo no dicit nulli: z testamentum no est confirmatum: qd decessit i upillari erat: vt. C. de posthu. here. l. l. i. vbi est casus. z ibi no. dy. z no est dubium: quia pteritione aut mater n facta sine causa testamentum est nullum: vt in auten. de here. z fal. §. ex heredat. os. z ibi no. glo. Postero ergo qd testamentum sit nullum dubitatur an legata facta ipsi filio valeat. z de hoc est opi. in l. in apum. vitiu. C. de libe. p. re. nam quidam dicunt qd rupto testamento ex causa pteritionis valeant legata facta alteri pter qd ipsi filio pteritio: vt eius persona rumpitur testamentum. et hoc per l. ex. in aut. ex causa. in. v. q. eo. ti. Sed quicquid sit ipsa legata valent per clausulam posita in testamento suo valeat iure testam. vt. l. vbi est codicillo. rum. zc. Unde salte iure codicillo valeat illud gratiam in ius dicitur Nicolucio si decessit iure liberis dicta legata erogentur in pjs locis fin vsu. ram. opi. dy. z aliozum doc. z l. refer. in. d. auten. ex causa. in. vi. q. hoc pmissio ad. q. propositum. dy. co. qd si quidem non apparet qd per dictum Nicolucium fuerit adita hereditas aut mater n ab intestato. tunc dicitur eius auctulus qui non dicit testam. rum nullum nil potest petere de bonis dicti testatoris aut dicit Nicolucius qd hereditas aut mater n non adita non transmittitur. C. de in. delib. l. i. in f. an. ti. vnde per dicitur est ac si dicitur Nicolucius non fuisse in medio. z sic dicitur auctulus. nil potest petere. re. si vero fuerit adita hereditas tunc immediate legitime succederet dicitur auctulus in qua non consistit grauamen alia omnia esse parui qui fuit institutus a testatore. z in hoc iura sunt clara. Bar. Si legatur vxori fructus omnium bonorum suorum mobilium z immobilium: qd no veniant fructus qui sunt in nominibus debitorum. Nomina debitorum qd non veniat appellatione bonorum mobilium z immobilium. Actiones iudicantur inter mobilia vel immobilia fin id qd in eis denent. Heredes festiue z pteriose debent remanere heredes viri: nec in eis vxor: habet usufructum ex legato usufructus. Fetus pecorum z boum ac equorum quod sunt in usufructu z debentur vxori. Redditus protocollorum qd non veniant in usufructu legato vxori.

Consilium. l.

Petrus de Florentia inter alias que in suo testamento disposuit reliquit. B. vxori sue fructus redditus z proventus omnium bonorum suorum mobilium z immobilium. C. Do quo querit tan dicta vxor vigore dicti legati debeat habere sine causa in nominibus debitorum. z dicitur qd non z probatur in eo qd dixit suum. zc. Nam debet intelligi de his bonis que ad testatorem pertinet iure domini vel quasi non eorum que sunt in nominibus debitorum. vt. l. dixit. §. argero. ff. de aur. z arg. lega. C. Item dicitur bonorum suorum mobilium

- a **Et** nul lus. Addi re. An. ge. lxx. in ci. v. is qd busdam actis in quantu ty qd pteritio au am n reddid testm nul lum ad ea no prem vbi dicit qd biditas aut mater n no adita no tras mittit. ad dice pau. de ca. cof. cxxxvij.
- b **Legat** ra. Vide Ang. cof. lxx. et c. viij.
- c **Trans** mittit. Et de pau. de ca. consil. cxxxvij.

- 1 **Et** testamentum aut materni in quo nepos sine causa fuit pteritus est nullum.
- 2 **Legata** facta pteritio in testamento qd conferuntur per clausulam co dicitur.
- 3 **Hereditas** aut materni adita non

Nomina debitorum. Appellatione mobilium et immobilium non veniunt iura nec actiones quia ab eis specie differunt quod apparet quia illa dicuntur esse eadem specie: que sunt eadem in substantia et natura et eorumdem effectuum productione.

Abba sunt dy. i. c. si no possit a filio: sed sunt quodammodo gen? de per. vt. l. a viro pio. §. in venditio. ne. ff. de iudi. quom tuberonia. §. pe. ff. de pecu. quom etiaz tenuit Ja. de are. in l. momentum. ff. de verbo. signifi. z Spe. in i. de terminis. in tit. de fru. z inter. §. i. vers. ij. Quero ex quibus concludit dicta domina no debere habere usufructum de nominibus? debitorum. C. Non ob. ff. de vsu fru. leg. l. vxor mee. quia ibi fuit relinquitur usufructus simpliciter. sed in questione nostra fuit adiectum mobilium et immobilium: que verba habent restringere significatiu verborum: vt dicitur est. Itē fuit adiectu hoc pro nomen suorum: qd habet restringere significatiu verborum: vt de his mobilibus z immobilibus? intelligat qd iure dicitur pertinet ad testatorem: vt. d. l. qn. tus. §. argento. sed licet in. d. l. vxor mee. fuerit appositu illud verbu inco rrum: et tñ continet noia debitorum: dy. co. qd illud ideo est qd pmo in eo n hys illud substantiu omnium oia com pprehendit. Itē ideo ad iura qd dicitur qd actiones et iura iudicant mobilia et immobilia fin id qd in actioe deuenit: qd illud est veru qm iura z actioes de necessitate debet aprari mobilibus z immobilibus? et qd de eis nihil est dicitur. verbi gratia dicitur lex qd bona immobilia minus non possunt alienari sine decre. mobilia vero possunt alienari: sed de nominibus nihil dicitur. sponit. iudicabimus de eis: vt equi parentur mobilibus? et immobilibus? reliquit usufructum vxori. iura vero et actiones hic differunt: vt ex ferietes

tener quod inter mobilia. Ange. d. h. suo. cxxxvij. incip. anastasi. tener idem quod Bart. hic dicit. consil. cxxxij. Jos. an. in addi. Speculo hic all. citu ca vero usufructum velium viri mibi vt quod ea que all. Barto. non faciant ad propositum: quia illa iura loquitur cum que rri an cez dat lucro vxoribus de q. i. d. l. d. hys p bal. in. l. si vt certo. §. iterum. ff. de iur. i. in l. dore. C. de iur. na. i. ante nupt. ta. i. m. in. p. postro vi denit con cludenti vt de pro tocoll. ex quo non reuocantur de pro uentibus pro tocoll. lozum. c. mun. opi. docto. est quod non veniat appellatione fructus: z vt per docto. in l. d. d. no. ff. solu. ma. tri. p. bar. to. Ang. in. l. quez das. §. n. h. ff. de edē. per Bald. in. l. §. de fru. et l. exp. z in. l. §. C. de usufr. dicit tamen ex mente Bald. quod pecunia que redigitur ex protocollis spectabit in more licentem quo ad portetatem vtendi et fruendi sicut vti et fini potest quacūq pecunia hereditaria. l. §. C. de usufruc. quid veniat appellatione proventus. videre tex. in l. videamus. ff. de usu. et glo. in c. generalis. de ele. in. v. et in c. grad. in ver. redditus. de sup. ne. prela. vbi Bem. dicit quod appellatio ne proventus non veniunt iura per Bald. in l. cohe redibus. C. fami. her. C. Dulce opin. Et de Ancha. consil. cxxx. Bern. nardus Landranus. C. Si vir. Et de ibi nouissimos aliter loquentes. Bernar. Landr.

edē. per Bald. in. l. §. de fru. et l. exp. z in. l. §. C. de usufr. dicit tamen ex mente Bald. quod pecunia que redigitur ex protocollis spectabit in more licentem quo ad portetatem vtendi et fruendi sicut vti et fini potest quacūq pecunia hereditaria. l. §. C. de usufruc. quid veniat appellatione proventus. videre tex. in l. videamus. ff. de usu. et glo. in c. generalis. de ele. in. v. et in c. grad. in ver. redditus. de sup. ne. prela. vbi Bem. dicit quod appellatio ne proventus non veniunt iura per Bald. in l. cohe redibus. C. fami. her. C. Dulce opin. Et de Ancha. consil. cxxx. Bern. nardus Landranus. C. Si vir. Et de ibi nouissimos aliter loquentes. Bernar. Landr.

non est verisimile qd de facili perdat illud. l. si ex lapidicinis. ff. de iu. do.

1 Rogatus restituere tenet ultra vires hereditarias si non fecit iuramentum nec deducit trebellianicam. Falcidia et trebellianica qd perditur per non confessionem inuentarij.

2 Ratio quare introductum fuit inuentarium.

3 Actiones et obligationes no veniunt appellatione bonorum mobilium et immobilium.

4 Testator legat rē heredis sicut suā. Heres no p̄ciens inuentarij tenet ad solida legata.

Consilium. li.

Mortuo dñi Andree Bonauentura fecit testamentum et instituit heredes duos filios scilicet Andream et Joannem et eis substituit vt i testamentum eius continetur scripto manu notarij et etia in testamento talem vltimā voluntariam substitutionē fecit qd si p̄dicti sui filij ambo decederēt sine filijs voluit qd eius hereditas et bona omnino decernerent in Petrum suum fratrem. Dodo iste Joannes in vltima vltimā de bonis de hereditate dñi Bonauenturae vltra dimidiam et demum p̄mo mortuo Andrea in pupillari etate dicitur Joannes fecit testamentum: et in ipso testamento examinauit suam hereditatem debitā et legatam: et Petrum p̄dicum suū fecit heredem pro parte et nihil vltra reliquit in sua hereditate qd bona qd fuerunt Bonauenturae que debebāt deuenire in Petrum et fecit etia dicitur Joannes codicillos quib⁹ etia reliquit tertiam partem suorum bonorum mobilium et immobilium cuiusdam pepo. Demum post p̄dicta dicitur Petrus intravit tenentem et possessionem bonorum dñi. D. pro parte sibi debita pro testamento dñi. D. demum postea adiuit dicitam hereditatem dñi Joannis cum beneficio inuentarij et non constat de inuentario. Queritur modo si dicitur Petrus debeat habere bona vigore verborū insertorū in testamento dñi. D. cum non sint tot quot sunt dimidia ppter venditiones factas per dicitum Joannem. Vltimo testamento dñi. D. si heres debet in quid de bonis debeat dare tertiam partem dñi pepo. Vltimo codicillis dñi Joannis cum in bonis dñi Joannis et eius hereditate

nihil aliud sit qd dicta bōa qd debeat esse Petri vigore re testamenti dñi. D. et an Petrus sibi dicta certam partem de bonis p̄dictis tenetur dare necne et ad quid cum dicitur pepo. obligatur vigore dicitur ad codicillos non existentibus alijs bonis qd supradictis dñi Joannis et cum in dicta hereditate dñi Joannis sint debita contracta per dicitum Joannem nunquid debeat detrahi de dicta tertia parte necne et pro quotta parte bona autē que nunc inueniuntur apud dicitum Petrum que fuerunt dñi. D. de quibus nunc est questio sunt hic et c. Vltimo p̄ncipio p̄dicto et contentis in eo examinatis videtur de iure dicendum nullam deductionē esse sciendam debitoz vel alicuius trebellianice per dicitum Petrum debitoz et trebellianice potest fieri deductio vbi heres fecisset inuentarium si autem inuentarium non fecerit tenetur de suo complere vt dicitur. S. si vero non fecerit ibi completebit legatarijs et c. Et in aut. de heredi. et falcid. et not. in l. si pecunia de lega. secundo. Que solennitas inuentarij omiſsa p̄nat heredem trebellianicā: vt not. in aut. vnde si p̄rens. C. de inoff. testam. sed lex p̄nat falcidiam propter omissionem inuentarij vt. l. scimus. S. et si p̄natam. C. de iure delib. et in aut. de her. et falcid. S. scimus. ergo et trebellianica. C. p̄terea ratio inducendi inuentarium et eius beneficium fuit vt videatur ratio eorum que pater dimisit in patrimonio suo tempore sue mortis vt heres malignari non possit vt in pres. allega. S. scimus. et in. S. si vero abunt. de her. et falcid. sed quod rogatus heres de restituendo ita tenetur. ista ratio tenet in fideicommissario vniuersali sicut in legatarijs particularibus et creditoribus. vt no. in l. cum tale. S. ritus. de conditioni. et demōstrationi. Et nota tenetur hoc per Doderdo. in aut. sed cum testator. C. ad l. falcidiam. et in addi. noua refert. S. secundum Ricard. malum. et tenet Dy. et Jac. de bel. in leg. aut. de heredi. et falcid. S. si vero expositum et not. etiam per Rosaliquid in libellis suis in titu. de sena. com. reb. Et ideo posito quod ille Petrus posset dici rogatus de reliquendo quid vniuersum quod exigitur vt trebellianica possit retineri: vt. l. nō qd in fr. l. cog. in p̄ns. et. S. generaliter. ff. ad treb. tamen eam retinere non potest: vt est supradictum. C. Ex his tollitur que pro et contra p̄uidenter allegatur licet in hoc p̄ncipio hoc non fuerint multum necessaria. rāne quia in ipsa facta mentio est de trebellianica. idco pro fecutus fuit. Non obstat quod dicitur fecisse inuentarium cum licet non appareat de eo. quia paria sunt non esse rem et non apparere: vt. l. si. ff. de cons. et aben. c. p̄. super eodem facto. S. consideremus relictum factum pepo. tertie partis bonorum mobilium et immobilium illud fuit legatū tertie partem certarum rerum nec venit commodus actiones et actiones sunt species de per se nec est mobile nec immobile: vt. l. quam tuberoni. S. fina. ff. de pec. de re iudi. l. a diuo pio. S. in venditione. et Specu. in titu. de fruct. et interet. S. si. vers. sed pone quod prelatas. quod autem hoc casu non debeat fieri deductio eris alieni. est casus. ff. de vfu fr. l. 1. ga. l. in p̄ns. loquitur de legato certarum rerum.

1 Trebellianica an per no cōdictiones inuentarij ita qd p̄ns nec trebellianica sit cur falcidia vltra ea qd posuit ad calce sequentis cōsili ad dite pau. de cast. in duob⁹ p̄s lijs. consi. c. et. r. c. et. Abb. cōsi. xxxij. et ibi qd i ecclia non consistit inuentarium.

- 1 p̄ns est h̄er eo quod dñi mobilium. p̄terea ipsum fideicommissum erat debitū ipsi heredi a quo relictum est ipse pepo. et sic nō potest deducere: qd
- 2 Testator potest legare rem heredis sicut suam. si uelit heres in totum sive pro parte. vt. l. vnum. ex familia. S. si rem. de lega. l. si. siue sit heres pro parte: vt. l. cum filijs. S. vides. ff. de leg. l. i. ibi no. siue sit heredi debitum in re fideicommissi. vt. ff. de leg. l. i. vñ
- 3 ex fami. S. siuo. et. S. si duo. p̄terea t̄cū inuentarium non fecit tenetur p̄stare solida legata etia si alias vires hereditatis excedant vt. C. ad legem falcid. autē sed cum testator.
- 4 Testamentum in quo posthumus est p̄terit⁹ non tenet quod ad institutionem sed quo ad cetera sic.
- 5 Autem ex causa quod habet locum in p̄teritione posthumū.
- 6 Substitutio pupillaris conseruatur per autenti. ex causa.
- 7 Substitutio facta in pupuberi per hec verba et si non vixerit et filios non habuerit quod dicitur compensatio et trahitur ad directam infra tempora pupillaris.
- 8 Verba testatoris et specialiter iustici debet intelligi in cōmuni vsum loquendi.

Consilium. li.

Mortuo domini Saluelli suum condidit testamentum in quo iter alia disposuit qd si filioa quodam vxo Agnolui sui filij que p̄gnans est postmodum vnum vel plures masculos fecerit cum vel eos heredes instituit vniuersales: et si vnam vel plures feminas. si vnam habeat. ccc. lib. si plures pro qualib. c. lib. reliquit. si filij masculi decesserint sine filijs bona sua sint heredum suorum infrascriptorum. et postea sequitur sic. et adueniente conditione si dicit heredes non vixerint et filios non habuerint Doteolum vanni et Philippum alibergotis heredes instituit. Contigit qd post mortem dicit testatoris vxo dicit Andree peperit vnam filiam que mortua est infans. Queritur an hereditas dicit restans et dicit infans debeat matri eius vel dicit hereditibus institutis. Circa t̄ qd dicendum est nullum quantum ad heredis institutio nem. cum dicit filie femine nō fuerint in aliquo instituta: ergo et. vt. C. de inofficio. testamento autenti. nou. et ibi nota. et in autentica. vt cum de appella. cog. S. aliud quoq; capitulum. tamen cetera firma manent: vt. C. de liber. p̄ter. autenti. ex causa.

- 1 Tunc autem habet locū in p̄teritione posthumū. l. generaliter. S. ex tenore. ff. de fideicommissi. lib. et l. si pater. eodem titu. et l. prima. de testam. tuto. et l. bona. S. fina. de capti. et possi. reuer. de leg. l. cum do. l. iure facto testamento. et l. prima. C. de condi. et sic pupillaris substitutio firma manet: vt no. in l. in huc. ff. de vulga. et pupillari. et ibi hoc tenet Jaco. de are. et Ray. de for. licet dyn. videatur ibi innuere contradicens quod illa autenti. locum habet in his que possunt consistere sine testamento. tamen illud dicitum non est verum: quia apparet qd tutele dationi non potest consistere sine testamento et sine heredis institutio: vt. l. prima de testam. tu.

Hoc p̄missis in questione p̄dicta videndum est an p̄dicti Doteolum et Philippus sint dicit posthumū pupillariter substituti. et videndum est qd sic per p̄dicta verba: si non vixerint et filios nō habuerint et c. fuit cū substitutio cōpendiosa facta verbis directis que sine dubio trahitur ad pupillarem directam infra tempora pubertatis: vt. l. verba ciuilibus. et l. p̄dictibus. et l. in pupillari. de vulga. et pupilla. et not. in l. p̄dictibus. C. eod. Sed p̄dictis verbis obstat: qd in dicitis verbis vltimo loco positus testator vltus est his verbis: et adueniente conditione p̄dicta de dicitis hereditibus supradictis et c. Sed dicitā post hūman heredem non instituit. ex ipso testamento apparet. ergo videtur qd ipsi posthumū non fuerint substituti. Ad quod respondetur qd restator his verbis sensu: scilicet de suis hereditibus hoc est de suis succedentibus: secundum qd se habet vulgaris locutio sicut quā descendentes ex aliquo dicuntur heredes talis. t̄ in quem communem vsum loquendi verba testatoris et maxime iustici debet intelligi: vt. l. liberorum. S. qd tamen casus. ff. de leg. l. i. et ibi no. et l. cū delationis. S. asinagn de fun. in stru. et l. ab eo. de supp. lega. et qd sic intelligitur testator: appareret ex verbis p̄cedentibus: restatoris. Ibi et filij nascitur decesserint: vbi dicit sine filijs bona sua deueniunt in heredes infrascriptos. qd enim dicit filij sui manifeste refertur ad posthumos et ad posthumas de quib⁹ in superio: p̄ter testamentum fecerat mentionem: vt. l. qui filiiabes in p̄ns. de leg. l. i. et quibus manifeste concludit dicitos tanq; pupillariter substitutos esse admittendos et matrē a dicta successione excludendam.

2 Quod in fideicommissio vniuersali tacite sub conditione relicto locum habet ius accrescendi.

Consilium. li.

Petruus decessit testis in quo dicitur datus ritum suū filij naturalē t̄m et Lardā naturalem et legitimam filios suos sibi heredes instituit equaliter et si quis p̄dictorum datus ritum et Lardā sine filijs quā docum⁹ decesserit eos inuenit substituit. C. Si vero ambo p̄dicti datus ritum et Lardā sine filijs decesserint quā docum⁹ oīno et omni iure quib⁹ melius fieri potest substituit eis Althofum Pullicel. et Bertramū villā claraz

1 Ma ner. Vide in. d. aut. que ibi posuit p̄ bar. Tol. Ber. Zan.

2 C. de her. dicitur. Ad dicit p̄dictis cetera consilium An. ge. xxxij. incip. p̄ re formatio nes. et p̄s. lo. inci. si mon nota rius. Inq; tū loquit de posthu mo p̄terito: ad eas do parti culam vbi loquit de posthu rum heres dū veniat descendē res. addit eūdem Ange. ff. l. incip. p̄ dñi An. gea. vide qd posuit in l. gall. S. c. tiam.

Petri minoli et Rosam pauci quilibet ipsorum in equali parte post hoc decessit dicitur Sanoctus si beris superstitibus postea decesserit dicitur Altolus Berainus et Rosa substituti superstitibus dicta Carda et Bullielino substituto predictae Cardae postea decessit dicta Carda sine liberis superueniente dicitur Bullielino substituto predicto qui Carda fecit testamentum suum in quo herede unius versalem instituit Suiducium qui Suiducius hereditatem dicit Cardae adiuuit post mortem dicit Cardae modo dicitur Bullielinus substitutus perit a Suiducio predicto sibi restituit medietatem hereditatis predictae domine Cardae et eadem die Cardae relicta per dominum Plearedum suum patrem prout in libello qui vobis transmittitur continetur et dicitur Suiducius dicitur non teneri nisi ad restitutionem patris dicitur hereditatis. De quo queritur quid iuris de mediate dicitur hereditatis per dominum Bullielum perit et quid de fructibus ipsius post mortem dicit Suiducium collectis post ei datum libellum per dicitur Bullielinum. Et hoc testamentum dicitur Plearedo et iuribus vtriusque partis super quo consilium meum est quod dicitur Suiducius tenetur ad restitutionem dicitur medietatis petere per Bullielum in suo libello non ad solam quintam patrem. Ratio est quia in fideicommissis vniuersalibus est locus iuri accretionis etiam si sint sub condicione relicti; casus est de leg. s. filius. S. omnis feuerus et expse. C. de cad. rol. l. s. p. vbi dicit quod illa quae sunt dicta in illa condicione habent locum in omni vltima voluntate in omni relicto et codicillis nisi iure fideicommissi vniuersalis. ergo et. Ad id quod dicitur de fructibus dicitur Suiducium debere reddere dicitur patris restitue re quos percepit post datu libelli et sic eos percepit magis mota non restituetur quod negligetia non perentis. v. l. s. si ei ad trebel. et no. in l. fideicommissus eo. si. C. ad trebel. l. subuenus.

1. Clausula generalis in substitutionibus quod non referat ad ea de qua est facta substitutio specialis.
2. Clausula in fine posita refertur ad proxima et quoad de referat ad omnia. m. 4.
3. Dicitur masculini generis prolata a testatore in casu odij seu grauaminis non comprehendit feminam.
4. Substitutio compendiosa facta impubere per verba communia quod fit semper fideicommissaria.
5. Glo. in l. precibus. C. de impu. dum facit differenciam an substitutio compendiosa fiat si decesserit sine filiis vel non. est falsa.
6. Mater transiens ad secunda vota quod non succedit filio pleno iure sed referat filijs eiusdem matris etiam.

Consilium. lliij.

Angelus Marie habebat viuum filium nomine Bar. ex quadam sua vxore per mortua. Inter habebat vniuersum alium filium pupillum nomine Do. ex vxore sua viuente nomine Mariaeque Maria erat praegnans et dicitur Angelus in suo testamento inter cetera sic disposuit. quod si vxor sua Maria praegnans esset et filius pareret reliquit ipsi filie. quinquaginta

libras iure institutionis. post predicta in predicto testamento quibusdam personis certa legata fecit et dicitur Maria suam vxorem turricem reliquit dicitur Bar. et Do. filijs suis et veniri dicitur Mariae. postea in dicto testamento in omnibus alijs suis bonis heredes vniuersales instituit Bar. et Do. et ventrem dicitur Mariae sine vxoris. si praegnans sit suum masculinum vniuersum vel plures pareret: ad lucem peruenirent. in equali parte. et si aliqui eorum mortui contingeret sine filiis legitimis non superuenientibus ad plenam etate substituit eidem superuenientes equis portionibus. demum dicitur testator in codicillo post dictum testamentum confecto quandam substitutionem fecit in haec verba quod si omnes heredes nominati morerentur sine filiis quando cumque Maria sua vxor sit heres in dimidia parte bonorum et hereditate filiorum dicitur gratie tam natuorum quam nasciturorum in alia dimidia et. Et plenius predicta continentur in dicto testamento et codicillo scripto manu notarij demum mortuus est dicitur Angelus postea dicitur Maria peperit filium nomine Bartoluciam. et dicitur Maria exstitit turrici dicitur suorum filiorum: scilicet Bar. et Do. demum Do. mortuus est in pupillari etate superuenientibus dicitur sua marit et vi. et Bartolucia sua sorore et vxore latre et patente dicitur Bar. suo fratre paterno tantum. demum dicitur Maria volens transire ad secunda vota perijt a iudice curie mortis noui unde sunt dicitur persone inquisitae per inquisitionem tutores dari dicitur Bartolucia: et per dicitur inquisitione fuit datus tutor. demum mortua est dicitur Bartolucia superstitibus dicitur sua marit et vxore suo fratre et parte maritis tantum. Et nunc questio est inter dicitur Mariae matrem dicitur filiorum. et dicitur Bar. iniquitatis vniuersi quisque succedatram in hereditate dicitur Do. quod in hereditate dicitur Bar. Ad dictam questionem perfectae examinatadas. Primo oportet videre an dicitur Bartolucia primo videatur substituta fratribus suis: ipsi fratres subter generalia verba testatoris dicitur: si quem eorum sine filiis mortui contingerit et. et videtur quod dicta filia non sit substituta. nec ipsi et substituti sunt. nam tunc de ea facta sit specialis substitutio generalia verba postposita non comprehendunt eam. et casus videtur huius questionis. ff. de vulg. l. pupilla. l. coheredi. s. patrem. Preterea et clausula in fine posita videtur esse referenda ad proxima. v. ff. de p. l. s. p. inde. et ex quibus cau. ma. io. l. sed et si per p. et de. s. deinde. Preterea et quas do dicitur masculini generis profertur a testatore in casu odij seu grauaminis. tunc non comprehendit feminam. v. ff. de vendi. in possessio. in l. prima. s. quare sita. sed in casu nostro testator est vltus verbius masculinis dicens et si aliquem ipsorum mortui contigerit et. Viderecum comprehendit feminam istam. iam diceremus istam esse grauam matris in hoc casu ista substitutio sit fideicommissaria: v. infra dicam. et sic magis est grauamen quam prouiso. et in hoc casu grauaminis masculinum non comprehendit feminam: quod voluit predicta iura. Et de contrario. scilicet quod dicta filia sit substituta fratribus et fratribus sibi. et hoc sic cum queritur an clausula generalis vel diffinita posita in fine referat

ad proxima tantum an ad remota plures solutiones datur: et est solutio prima. Clausula generalis refertur ad omnia etiam remota de quibus spalliter est est. puillum. hanc solutionem dat rex. in d. sed et si per p. et de. s. deinde. r. d. l. coheredi. s. qui patrem. et l. doli. clausula. de verb. oblig. cum ergo in nostra questione non sit facta specialis substitutio huius filie in iure ergo generalis substitutio comprehendit eam. et per hoc videtur responsum ad d. s. qui patrem. nam ibi patri et filio erat facta substitutio. hinc. Et de solutio est. clausula in fine posita refertur ad omnia precedenda nisi quando sunt contraria hoc probatur. ff. de leg. s. l. talis scriptura. in fin. continua. l. s. idem cum eodem. ff. de iur. om. iud. s. fin. et ibi glo. firmat hanc solutionem ergo et. Preterea et verbis testatoris videtur colligi quod ipse voluit istam filiam esse substitutam. nam dicit si aliquem eorum mortui contingerit substituitur ei superuenientes: sed si intellexerit de filiis masculinis non digisset superuenientes: sed superuenientem in singulari numero. nam cum non essent nisi duo vno mortuo non poterat superuenire nisi vnus. et de hoc videtur quasi casus in terminis nostre questionis. ff. ad trebel. l. si. Certe punctus satis est difficilis magis quod fit in hac questione: licet a pluribus doct. qui in hac questione consuluerunt non tractatus volendo tamen sequi vestigia voluntatis testatoris dico et credo dictam filiam non esse substitutam nec fratres sibi. hoc sic proba clausula vltimo posita refertur ad omnia quando nulla ratio potest reddi quare magis referatur ad vnus quam ad alius casus est no. C. de l. p. et l. in fin. sed in casu nostro questio potest assignari ratio manifeste quare non referatur ad filiam ergo et. Ratio quare filia non videtur substituta fratribus est quia pater magis affectauerit bona sua veniente ad filios masculinos quam ad feminas et eos quos magis dilexit in institutione videtur etiam magis dilexisse in substitutione: v. C. de impu. et alijs sub. l. l. et ibi no. Ratio quare non videatur substitutio facta filie est quia minus honorata ergo minus grauata: et quod cum ex dictis verbis generalibus non vocetur ad emolumentum: scilicet ad substitutionem facta non vocetur ad onus: iura sunt vulgaria. Non ob iura alia in contrarium quia ille due solu. debent intelligi: quod casus solutio qua dicitur nisi sit casus in quo potest reddi ratio quare non referatur ad omnia. No ob. quod dicitur testator substituit eis superuenientibus loquendo in plurali. Nam hoc ideo dixit quia creditur vxorem suam posse parere plures filios vt patet ex verbis testamenti non ob. l. si. ff. ad trebel. vbi videtur casus quia ibi masculos et feminas pariter dilexit in institutione. Preterea ibi non loquitur in filiis nascituris unde loquendo in plurali habet bare necesse comprehendere filiam. et hanc opt. tex. neo in hoc puncto tanquam magis iuridicus et magis consentanea voluntati testatoris. Secundo oportet videre an dicta substitutio fideicommissaria potest trahi ad pupillarem directam. et videtur quod sic: v. extra de test. s. sub. v. contractum videtur not. glo. in l. precibus. C. de impu. et all. sub. scilicet quod semper sit fideicommissaria et hoc est veritas. ad casu. primum facillime est responso. nam cum testator

substituit filijs impuberibus copediose quando substituit per verba obiecta vt talis sit heres tunc in casu pupillaris trahit ad pupillarem directam: ita not. glo. in d. l. precibus. et ita renuit dy. in materia substitutionis: et ita loquitur. d. c. s. nam illa verba moxiatu talis sunt obiecta directae: vt ibi not. Jo. an. Sed quando testator videtur verbis communibus habebitibus se ad directam et fideicommissaria tunc semper est fideicommissaria vt res cum tempore valeat: sed in casu nostro testator fuit vltus verbis communibus scilicet per verbum substituto quod est commune. v. l. generaliter. s. l. C. de insti. et substi. et sic loquitur in glo. in d. l. precibus. C. de impu. et alijs sub. In eo tamen quod dicta glo. facit differenciam tanquam quis dicit sine filiis vel non non dicit veritatem quod dicit contra. l. centurio. de vul. et pup. l. s. d. c. s. Solimodo em aduertendum an testator vtatur verbis directis an communibus an obliquis: vt. s. dixi. et ita tenet dy. licet quidam alij viderentur non viderent dicere aliter quod opt. nullo res referre. Ad questiones precipue res admodum facillime est ratio an dicitur Do. d. successerit dicta gra eius mater et dicta Bar. et soror et vxor: quod patet excludo dicta Bar. qui erat frater patris: tantum. v. C. ad trebel. l. i. aut. defuncto. et i. aut. de her. q. ab inte. s. conle. quod sed tenebant et tenent restitueret dicta bona recta sua legitima dicitur Do. q. est tertia eius quod habiturus esset ab intestato: vt in aut. nouissima. C. de inof. testa. Et sic ergo ista legitima tertia tertia totius hereditatis dicitur angeli cui tertia habiturus fuisset dicitur Do. tres em erant de residuo non debet retineri quia trebellianica iura sunt vulgaria. extra de testa. c. raynal. et c. raynaldus et no. C. ad le. fal. l. qua. nec potest dicitur mari obijci quod non perijt bar. i. tutori cui esset tutor: de successione Bartoluciae non est dubitandum quod casus habeat substitutum ab obijci obijci successerit iob? suis bonis excludo frater primo tenet: v. d. aut. defuncto. et d. s. sequens. Et circa haec plura non auro dicere: quia materia est satis clara. Et alio circa predicta quo tanquam dicitur obijci trahitur ad scda vota an deat canere: de scbar. d. restitudo de scda bona post mortem ipsi. Et ad hac quoniam declarada opt. scire quod in ista materia sunt tria iura. primo ius codicis. quod loquitur substitutionem an in nubat an mortui filii tunc in succedat filio: s. de referat filijs suis ex eodem matrimonio natis: v. l. C. de

Clauis
sua gene
ralis. Et
de l. d.
codic. cap.
vii. Paul.
de ca. p.
clij. Ros
ma. cons.
ccc. xviii.
Fran. de
arc. cons.
cvi. b. l.

Difficilis.
Vide
Ancha. c.
silio. l. vij.
B. L.

Caues
re. Vide
Bal. cons.
silio. l. xv.
v. lib.

testato: voluit substituere directo pu
pillari infra tempora pupillaria era
tis. **C** Et quibus concluditur qd si di
cti filij decesserint in pupillari etate
mater omnino excluditur. vt extra
de testam. c. si pater. lib. vj. et. l. pre
cibus. **C** Secundum dubium est po
sito qd dicit filij in pupillari etate de
cesserint qd debeat habere dicta ma
ter ex vigore dictorum verborum cas
reluquit eam dominam z usufructua
riam z massariam z videtur qd hoc
fuerit relictum filijs institutis quod
ex hoc habeat solum alimenta secun
dum consuetudinem obtentam. C. si
secundo nup. mul. l. i. Sed aduerte in
eo quod reluquit eam dominam non
debet intelligi de iure domini: sed
de quadam preeminencia in domo si
cut ex communi vsu loquendi appa
ret. homines enim appellant vxores
dominas totius. arg. ff. de aur. et ar
gen. lega. l. titia. §. qui monacho. Et
quedam leges appellant eas domi
nas. ff. rerum amota. l. ij. ff. ad fil. l. j.
§. si vir. z hoc tenuit Specula. in tit.
quili. fin. legi. §. primo. ver. quid fuit.
Et idem importat verbum massarias
in idem positum qd fauore filiorum est
interpretatum vt porrigatur ad ali
menta tantum. fecus esset extraneis
instituitis. vt no. glo. in. d. l. j. C. si fecerit
no. nup. dico ergo quod no. existe
ribus filijs z hereditate transfata ad
alios cessat fauor liberorum et debe
tur usufructus integre deducta tas
men legitima filiorum in qua non po
tuit usufructuaria constitui. vt. §. de
usufruc. l. omnium. ff. de usufru. l. vros
ri. et in qualibet ipsarum nota. hoc et
probatur euidenti ratione: quia di
ctum legatum no. est vnum sed plura
annua qd apparet ex eo verbo dum
dicit casta z honesta stare voluerit. c.
Que verba ostendit legari esse an
num. vt. legato. de auro z ar. ff. q.
mo. usufr. am. l. i. ff. in annos. in pn.
scut ergo cuiuslibet anni initium inspi
citur vel eodem illud iudicem? de viri
bus testam. legari. vt. l. si in singu
los. z. l. si in annos. de aur. z arge. les
ga. de dona. c. mo. l. fenatus. in fi. er
go hic postq. successerunt extranei in
spicitur conditio extranei ad que ve
nit hereditas. **C** Tertium dubium
est: quid iuris sit postq. qd filij dece
serint post pupillares etatem. Ad qd
dicendum qd tunc sine dubio substi
tutio est fideicommissaria. z sic ad pau
peres substitutos no. pot. venire legi
tima filiorum. vt. d. l. coheredi. §. cum
filie. ff. de vulg. z pupilla. z rebella
nicam autem non pnt heredes dictorum

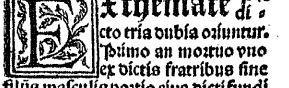
filiorum detrahere. cu sit relictum ad pias causas.
z sic non detrahit rebellianica sicut nec falcidia
eundem vera opst. nam in quibusvis casibz cessat
falcidia in his cessat rebellianica. vt. l. marcellus.
circa pinc. z ver. qd aut. ff. ad trebel. z ibi ponit gl.
exempla de casibz notatis. C. ad. l. sal. in test. vbi
dicit relicta ad pias causas. z hic pluries dicit z co
sultus est. Ideo in hoc puncto me no. extedo lz gl. z ali
qui doct. de hoc iudicet in. c. si. ff. de testa. lib. vj. et
transibit in pauperes vel fideicommissarios pdictos
cu oibus oneribus legato. vt dicitur legibus z ius
ra sunt vulgaria. **C** Quartum dubium est cum dubis
ratur qua etate decesserint cui incibat onus proba
di hoc. Rideo ei q. agit. vñ si ipsi q. emeruit ab epo
agunt z dicit se succedere in ius pauperu tanq. sub
stituto. directa pupillari ipse dicitur pbare ipsos
decessisse in pupillari etate: q. hec est ca. ius intetio
nis. vt. C. de in integ. resti. l. maior. z no. in. l. de eta
te. ff. de minor. fm veram opi. consistat em qd epus po
tuit dicta bona vendere ca. distribuedi inter pau
res. C. de epis. de. l. null. z. l. si qd ad declinandam
z in aur. de ecclie. titu. §. si quis pio redptione. ego
Barro. de saxoferrato.
C Ista verba si nullus deccderet sine filijs quid
importent.
In vulgari vsu loquendi sepe a propria verborum
significa. recedimus.
Singulari pro plurali. z conuerso. z vniuersale p
particulari z distributio accipimus.
Communis vsus loquendi preualet omni proprie
significationi.
Substitutio compendiosa alioq. ex institutis dece
dente ante aditam hereditatem quod contineat vul
garem directam.
Substitutio compendiosa facta pluribz alioq. ex
ipsis institutis deccderet post aditam hereditatem in
persona illius continet fideicommissam.
Substitutio compendiosa facta personis disparibus
non continet pupillarem.
Rebellianica de fideicommissa ad pias causas non
detrahitur.
Dicitio si aliquis z similia licet sint distributius pla
rimum: tamen effectum dispositum attribuit in quo
libet particulari.
C Consilium lvij. De castro plebs
fecit testm in quo
dicit agnolli sibi heredes instituit per
hec verba z si nullus dicitur filioz he
redu decesserit sine liberis ex se delecteribz ex legi
timo matrimonio succedat hospitali eorum. ex
monasterij sancte marie equis portionibus conti
git q. dicitur z echus ex istis institutis vno testato
re deccdit sine filijs postea mortuus est testato
re per hite dicta filia z alderduco. Queritur verum
dictum monasterij admittatur vigore dicte substiti
tutionis. Ad qua questione examina da opz primo
videre qualr debet intelligi hec vba si null? deces
serit zc. Na fm coceptione hox vñ q. aliq. ex institu
tis deccderet sine liberis subito euaneceat. in adhu?
de declaratione est factu qd in vulgari vsu loquedi sepe
a ppria significatione verbor. recedim? qñs enim

plurale pro singulari accipimus et singulare pro
plurali. vt. l. no. est sine liberis. z. l. in vsu. vt. ff. de ver
bo. signifi. zc. Interdu accipitur vniuersale p par
ticulari ex distributio. vt. ff. de iur. ff. l. mo. d. h. in
pau. l. ibi em ponit oem p quolibet. de statu ho. l. i. ff.
z ibi no. vbi exponit oes vt sic verificet in particu
lari quolibet. hoc pmissio scilenz qd in vulgari
nostro si q. dicit si nuno moera tenenda sigli. zc.
Intelligit alio. **C** In notariis qui pdicta vba
scripsit tra. sicut in latinu verbali z materialr scdm
qd fuerit testator. plata. debet em intelligi si null
lus. l. aliq. scdm eodem vsum loquedi z intelligen
di qui preualet omni proprie significationi vt dicit
eis legibz z. l. liberoru. §. qd in cassius. de le. iij. z. l.
cum delationis. §. asina. de fun. instru. l. labeo. de
supel. lega. cu si. hoc cu pmissio postq. vba sub
stitutionis diceret. z si aliq. dicitur suorum zc. **C**
dendus est de viribus dicte substitutionis. circa qd
sciedu est q. vba subto co. pdicta instituta vel aliq.
eoru deccdere ante adita heditate pnter vulgares
directas. casus est l. l. gall? §. h. de lib. z post. fm vna
leg. qua oes tenet hoc z Jac. de are. z Jac. de rau. z
z. y. refer. in. l. p. c. b. qd apparet etia verum in casu
proposito: q. vba ista intelligunt sine decesserit vsu
no testatoe sine post. vt. l. in pn. de adimen. lega.
pnt ergo dicta vba se referit ad eu q. vno testat
ore decessit abiq. dubio pnter vulgari. Et sic ap
paret qd monasterij vigore substitutionis p parte
sua succedit illi in portione illius qui vno testatoe
decessit. Item est sciendum q. dicit vba subto com
pendiosa alioq. ex institutis deccderet post aditam
hereditate in persona eius continet substitutionem
fideicommissariam in casu proposito cum huiusmodi
subto fuerit facta licet simul ex duobus extraneis
non pot. continere pupillares sed dicitur intelligi in eo
casu in quo pot. oibus vnioumter substituere. l. si
deicommissaria. ar. l. i. hoc iure cu si. de vulg. et pus
pl. vñ in pposito p parte sua debet portio in qua
fuit instituta filia dicit testatoris et debetur ei iure
fideicommissi deducta legitima que non cadit in si
deico. rebellianica z vero deducti non debet q. est
relicta ad pias causas. zc. **C** Sciendum est q. hec ver
ba si aliquis quis: q. quis: z si. distributius h. sine
distributius plurim tamen effectum dispositum attri
buunt in quolibet particulari. vñ si dico si quis mi
hi heres erit vel aliq. vel q. quis ista verba verifi
cantur sine vnus tantu heres existerit sine oia. hoc
etiam probatur pluribus legibus. vt. l. que liberis.
§. hec verba. de vulz pup. z. l. si necessarias. §. si an
nus. de pigno. act. l. si quis in fundo. §. fina. z. l. qui
tamulus. §. de leg. i. vñ de lz dicitur Alder. super sic
filie in alio. p. persona habet locu substitutionis zc.
C Emphyteosis recepta a patre pro se filijs et
nepotibus altero filiorum deccedente sine filijs ac
creciscit alteri.
C Ius accrescedi habet locum in mortis ca. capione.
C Emphyteosis facta inter fratres de re emphyteosis
ca ecclesie sine licentia abbatis quod no. decciderunt
a iure suo.
C Si tempore diuisionis fratres inter se fecerit quis
rationem et cesserint iura quod per hoc non impe
diuntur petere partes fundi emphyteotici fratris
pmonu.

Questio generalis non potigitur ad incogitata.

Consilium lvij.

Ethemate die
cto tria dubia oisunt.
Primo an mortuo vno
ex dictis fratribus sine
filijs masculis portio eius dicit fundi
revertatur ad monasterium an vero
accrescat fratri superiuncti cu parer
eoru receperit in emphyteosim pro
se et sua filijs z nepotibus: tertiam
eius lineam masculina finitas. Secdo
an per diuisionem inter fratres factam
irrequisito abbate cecciderit a iure
suo. Tertio cu tempore diuisionis vn?
frater alteri quatuor firmanerit z
cesserit impediat petere partes dicit
fundi fratris pmonu. Super primo
dico q. ista emphyteosis sit paterna
hoc est per parte que sita superiuncti
fratri accrescat? videt probari per
casum. p. colla. q. fen. da. pos. c. i. qd vs
detur tenuisse dy. de verbo. obli. l. i.
mihi z tito. l. y. C. quando no. pe. par.
l. i. facit qd not. Spec. de loca. §. nunc
aliqua. ver. lxxvij. de hoc est gl. o. d. i.
in. l. qd pie. ff. de impen. qd not. et hoc
venit ad fratre ex iure accrescedi. q.
licet alias non habeat locum etia in
dispositionibus inter vivos: tñ habe
bit locu in casu nostro specialiter per
allegata iura sicut etia hz locu in vsu
fructu accrescede libertatis z socio
imperialia. vt. C. si impe. libera. soc. l.
i. vel habeat vigore successione per
misit hoc casu. vt probant dicta iura
feudalia. p. terera dicta concessio in
emphyteosim in personaz patris reci
pientis est inter vivos tamen in per
sona filij est quedam mortis causa ca
pio: q. propter motes patris caput.
patre enim vno filijnil habent face
re. vt. l. gallus. §. i. z qd ibi no. de libe.
z post. de op. libe. l. si iurifuradi. §.
si liberti. not. per z. y. C. de op. lib. l.
liberti. Si ergo capitur propter motes
tem patris ex mortis causa capio. vt
ff. de donatione causa mortis. l. qui
prio. et. l. mortis causa capio. si ex
mortis causa capio est locus iuri ac
crescendi. vt. l. abas. §. lictus. de fi
deicom. libe. pro hoc facti quod dicit
mus quod donatio causa mortis sa
pit naturam contractus et vltimo
iuntatis vt not. ff. de do. p. lega. l. i. ff.
in pn. z not. d. yn. in. l. ram bis. §. j. de
donatio. causa mort. **C** Sed in hac
donatione est locus iuri accrescendi.
vt not. in. l. j. §. pc. de cad. rol. vbi dicit
hecaur oia locum habere in dona
tione cau. mo. zc. Sed super eadem

Accrescat. lat? prosequit Ro. consil. tit. lxx. Land.

constitutione quasi per totum dictum est de iure accedendi ergo in proposito in hac concessione habebit locum ius accrescendi. **C**etera posito quod iure accrescendi non esset locus. tunc ad hunc fratrem superuenientem debet pertinere et virtute cuiusdam repetite concessionis in emphyteosim. nam de his que de sui natura non transeunt ad heredes extraneos quando aliquis concedit aliquid pro se suisque heredibus una concessio videtur in persona cuiuslibet heredis. ff. de verb. obli. l. stipulatio ista. §. si quis ita. et qbus mo. vlt. sru. amit. l. repeti. in prin. important enim unum concessiois verba: vt statim quod in persona vnus concedit in emphyteosim statim et alteri qui est de heredibus in tertiam generationem videtur concedi. vt. l. si cui in an nos. q. mo. vlt. sru. amit. sic in proposito cum in persona illius fratris defuncti sine filiis sit pro sua pre finita emphyteosim videtur. et fuit in veritate repetite concessionis scilicet concessio illi qui superit vsq ad tertiam generationem. **P**terea hoc vidimus expressus in patre qui stipulatur pro se et pro suis filiis operas a liberto. nam tale ius operatum venit ad filios et stipulatione prima non ad eos vt hdes. q. p. quia non pertinet ad eos pro hereditariis portionibus. vt. d. l. iur. iur. iur. d. §. si liberti. de op. lib. l. si operas. c. tit. an ergo illud ius operam peruenit ad alios fratres vno ex fratribus pemptio. et certus est q sic p. l. vtrū in prin. de assigna. lib. **C**oncluditur ergo q cum ista emphyteosim sit paterna q ad filium superuenientem pertinet vel ex iure accrescendi vel ex iure successionis vel ex iure cuiusdam repetite concessiois. vt supra dictum est. **S**uper secundo tan per diuisionem facta in tres fratres ceteri deriuit a iure suo et videtur quod sic. quia alienatio est prohibita. vt. l. fina. c. de iure emphy. sed diuisio continet in se quandam alienationem vt iura vulgaria dicunt. vel quod non licet diuidere irrequisito domino. **P**terea ca hec prohibito non videtur solum facta de alienando terra eos sed etiam inter se ipsos. vt. ff. de transfac. l. cum hi. §. sed si pluribus per quem. §. doctores quidam hoc antiquit' tenuerunt. **T**amen contrarium dico verissimum. primo quia super venditione primo sunt inspicenda pacta conuenientia inter dantem in emphyteosim et recipientem. vt dicta. l. de iure emphy. sed in isto instrumento continetur non solum ad alienandum in preiudicium

A **D**ini honore dicitur possit emphyteosim. vbi ab. consil. l. p. l. iij. ale. pan. consil. c. lxxviii. ij. lib. b. l.

B **P**atet. vide Ro. p. l. d. l.

C **C**oncluditur ergo. addite predictis. et ibi videre que posita sunt ad finem consilij. super riosis et addite in quantum loquitur de diuisione. Fed. de se ius. consil. c. lxxviii. in. l. facti tale est duo fratres. B. Z.

dicte ecclesie sed si inimicem alienent nullum est preiudicium ecclesie quia quislibet eorum ecclesiam dominam agnoscat ergo inimicem est permissa alienatio. **P**terea videtur casus. C. de fidei. com. l. voluntas. vbi dicitur q inimicum possunt alienare. **P**terea de hoc est casus. r. colla. de prohibi. feu. ale. per Federi. c. imperialem. **P**terea duca tus. **P**terea si iura deficeret oia hec ratio ostendit quare in alia p. b. b. ita est alienatio q ille alius vel alio modo accipiens non cogereur ipsum pium concedentem in dnm recognoscere qz et dno nulla personalis actio tenetur et ideo ius vltimum qui pium us est emphyteota ponit alteri in emphyteosim concedere vt in l. loca. §. adeo. q. secundus emphyteota recognoscit pium dnm et dñs ita possidet mo sicut possidebat re existere apud pium emphyteotam quod non esset res vendita. vt. ff. qui. mo. vlt. sru. amit. l. ponponius. de acquir. poss. l. vlt. in l. si in ead. in p. p. o. quilibet ipso iure filio iuri habet equaliter ab ecclesia et cogit nam re cognoscere in dnm qz heres pium recipientis ergo go. **A**d hoc etia facti q no. doc. in. l. si. C. de iure emphy. **C**oncludit ergo q per diuisionem ab eorum iure non ceciderunt et per hoc apparet ratio ad. §. sed si pluribus. qz ibi est eade ratio prohibito inter eos que inter extraneos. **P**terea. **S**uper tertio p. i. c. q. uo queritur an per dicta quitatione inimicem sacram impeditur frater superueniens petere dictam partem dico q per hoc pacto ecclesia nullus dicitur re qz illi demum potest pacti cuius pacificatio interu est vt. ff. de pac. l. r. here. §. si. sed pacificatio nihil in re est qd ecclesie proficit ergo. **P**terea si iur. i. l. g. s. itam questione vt hoc ad futurum portigat hoc non acquiritur illi fratri cui quitatio sit qz frater superueniens intendit no est cora fratre mortuo vel et heredem ex hoc ergo dicto fratri p. i. mortuo nihil querit vt. l. nec vtil. ff. ex quibus cau. ma. z. de acq. poss. l. si me in vacuam. **P**terea q ad tale ius fratris post mortalis generalis quitatio non portigatur probat in. paulo callimacho. §. si de lega. iij. facti illud generale. **P**terea qd generalis quitatio non portigatur ad ea de quibus non est cogitatum vt. l. aquil. r. l. qui cum tutoribus. de transfac. l. i. §. de dam. in fec. l. stipulatio. §. i. eod. tit. l. damni in fec. quidam in si. **C**oncluditur ergo quod vigore illius quationis iste frater non repellat. **S**i datur per ciuitatem locus ad edificandū casstrum quod talis locus remaneat de territorio ciuitatis. **S**i venientibus ad habitandum in loco conceditur immunitas cum pacto solvendi certam quantitatem quod ad alia numera et collectas non teneant. **V**erba ambigua contractus declarantur ex consuetudine et modo vendendi. **I**mmunitas concessa pro eorum iuribus rebus q comprehendat etiam futura. **C**onsilium. l. p.

Consilium. l. p. **O**mnium Spoleti concessit quibusdam hominibus habitantibus in comitatu comitis de arono quendam locum qui locus vocatur mons franchis comitatus spoleti liber vt ibi facerent castrum

et ibi habitet et dicti homines promiserunt dicto comi 2 muni Spoleti certa seruitia nominatim eorum commune Spoleti promiserunt eis franchis et libertatem sicut habent alij ciues Spoletani dicti homines fecerunt castrum in dicto loco vbi steterunt per plures annos nec soluerunt collectam quod per eos fuerat quaesita de nouo. et dicta franchisia fuit eis et eorum heredibus et successoribus data pro eorum iuribus et possessionibus. **E**t hoc themate. **P**rimo queritur an commune Spoleti possit eas collectas imponere. **S**ecundo an dicta immunitas portigetur ad bona quaesita. **I**n questione predicta **V**i datur examinandum vtrum homines predicti castri sint ciues vel incolae ciuitatis Spoleti et ob hoc dicantur habitare et nati esse in territorio Spoleti vel non: nam si ponimus dictum castrum esse de eius territorio non est dubium quod homines ibi nati sunt ciues: et qui ibi constituerunt domicilium erant ciues. vt. ff. ad municip. l. qui ex vico. et. C. de epis. scopis et clericis. l. nulli. §. ex vico. et de natura lib. l. iij. cum si. et quod dictum castrum non sit de territorio ciuitatis Spoleti sic probatur primo. certum est quod quando aliquid datur omne ius tale quale erat penes tradentem in accipientem transferitur. vt. ff. de acquir. rerum dominio. l. traditio. et de contrahenda emptio. l. alienatio. et. C. de vltra. l. si debet. cum similibus. **T**um ergo commune Spoleti dedit hominibus dicti castri locum in quod edificatum est dictum castrum et vocatus mons franchis. ergo transtulit omne ius dominij et iurisdictionis quod habebat in dicto loco: et sic remanet de eius territorio. **P**terea ea que sunt religiosa vel sacra concessiois vnus totaliter accedunt. vt. ff. de contrahenda emptio. l. in modico. et de acquir. rerum dom. l. i. quaedam ergo multo magis iurisdictionis que est humilis videtur accedere tali concessio. **P**terea iurisdictionis coheret territorio. vt. ff. de offi. p. re. v. b. l. §. cum viderem. c. vbi et apud quem. l. fina. ver. tamē hos. et de fun. l. l. quicumq. lib. r. §. ff. de iur. i. om. iud. l. fina. et si seruitus ven. l. i. §. in fine. r. l. iij. et qui prescripsit locū videtur prescribere omnia iura loci. vt. l. si aliena. §. ff. de vlt. cap. ergo commune Spoleti concedendo dictum montem franchium videtur concedere iurisdictionem que ipsi monti cohereret: sic non remanet in eius territorio. probat quia eius iurisdictionis non venit in concessione nisi expresse dicatur: vt. r. colla. de capit. qui curiam vendidit. **P**terea habens iurisdictionis nem non potest eam a se abdicare nisi in manibus superioris a quo habuit. vt. ff. de offi. ep. l. p. ergo apud commune Spoleti remansit iurisdictionis et de eius territorio. et sic omnes qui venerant ad habitandum fuerunt incolae et qui ibi nati sunt ciues ciuitatis spoleti. **C**oncludendo ergo in hoc puncto videtur dicendum de iure quod dictum castrum montis franchi sic emanerit in iurisdictione communis spoleti per iura preallegata non tantum simpliciter sed cum certis pactis et conditionibus. est enim data dictis hominibus immunitas in quibusdam: tenentur quo ipsi venerunt: vt ex forma dictorum pactorum apparet que immunitas est eis seruanda. vt. l. i. in princip. de iure iur. i. quam. l. adduco pro casu nostre questionis. **Q**ue autem immunitas

videatur concessa. dico quod cum ipsi abstraxerint facere certas subiectiones. scilicet facere exercitum et parlamentum et tenere annuum pro amico. **R**ecipere potestatem et solvere certam quantitatem annuatim vt dicto instrumento apparet. alias dicti homines non promiserunt. ad illa ergo commune teneatur. vt dicta l. h. qui. de iure iur. i. nam expriment do certa ad q volunt tenei declaratur quod in aliis noluerit tenei. vt ff. de fund. instr. l. questum. §. idem respondit domo. r. l. cum delationis. **S**cum fundus. de conditionibus et demonstrationibus. l. cum ita. circa finem. cum ergo non obligauerint se ad solutionem collectarum ergo eis non potest imponi. **N**ec obstat quod dictum commune Spoleti recipit eos et promisit eos tractare et ciues et habitatores ciuitatis Spoleti. et conclusio dicitur ciuibus potest imponi collecta ergo et istis. **Q**uoniam si bene inspicitur tenor dicti facti. **P**rimo continetur promissio quia ciues et homines dicti castri montis franchi. et in illis obligauerint se iurare ad quendam. vt dictum est. **S**ecundo continetur obligatio quam commune Spoleti fecit dictis hominibus communitatis franchi et in illa obligatione fuerunt dicta illa verba. **I** et illis dedit franchisiam et libertatem eo modo quo habent ciues et habitatores communis ciuitatis Spoleti. cum ergo illa verba fuerunt apposita ad obligandum commune Spoleti non inducunt argumentum vt alij plus obligentur eis. vt. l. cum tale. §. fina. de lega. i. r. l. legata inutiliter. de act. leg. intelliguntur ergo illa verba vt illi homines sint in ea franchisia et libertate in quasunt ciues Spoleti hoc est licet licet vasalli dictorum dominorum de Arono non autem proprie hi intelliguntur obligari ad collectas: et qd sic debeat intelligi probatur de vicinitate scripture precedentis et sequentis. arg. de legatis primo. l. si seruis plurium. in fine. et. l. qui filius. in principio. de legatis tertio. l. natus. cum similibus. **P**terea si aliter intelligas sequeretur quod totus iste contractus et omnes conditiones essent inutiles. nam dissensus vitat stipulationem et contractum. vt. l. inter stipulationem. §. sicutum. de verb. oblig. l. continuationibus. §. p. i. mo. et de act. et obli. l. in omnibus. et de contrah. emp. l. in vendi. sed cum hoies montis franchi intellexerint se obligari tantum ad quedam seruitia non

Certa. hoc sequitur Ro. consil. ccccx. l. iij. vbi dicitur de tra domi. in p. l. iij. in. l. b. z.

vobis transmissio scripto manu manū
 thei belli post donationem vero ipse
 petrus ipsas terras tenebat et possi-
 debar tam q̄ teneat et possideat res
 suā z sic p̄bat̄ est p̄ testes post mox
 rem vero dicit petri dicit. Et sola app̄
 hendit dicitas res z possessiones z nūc
 teneat z possidet modo venit sanctes
 viti et nepos carnalis dicit petri et
 dicit se herede dicit petri ab intestato
 vero petri medietatem diciturūz possi-
 sessionis cōtētaris in instrumēto pie-
 dicto sibi dari z assignari a dicto Ro-
 la. Dodo queritur nunq̄ dicit in-
 strumentū valeat z teneat de iure an
 vero presumat fictū. ¶ Cōsilio instru-
 mento dicit donationis et iure vtriusq̄
 partis in noie dñi amen. Cōsilio facti
 narratione z instrūto p̄dicto dubiū fa-
 cit in q̄one p̄posita. l. scilicet. §. superua
 cui. ff. q̄. mo. p̄. vel hypo. fo. per quez
 tex. videtur qd̄ possit venditor vel do-
 nator remaneri possessione. ¶ Res quā
 alienat cōtract? presumit fict? vel in
 fraudē. De p̄mo. ¶ q̄s vult dicit
 cōtractū factū i fraudē sed ad hoc
 vult dicit ipse donator vel alienator
 nō debet audiri vt. C. de do. que sub
 modo. l. cū cōstit. raris vbi est casus z
 de seruo p̄g. dat. l. si ex creditorib? si
 vero ex hoc vult dicit heres ipsius
 donatoris vel alienatoris tunc si qd̄
 est talis heres cui testator habebat
 necesse relinquere vt libertus parro-
 no tunc admittit ad reuocandū factū
 in fraudē probando ea que requirū-
 tur. C. de his que in frau. pa. l. si. z ibi
 no. in gl. in verbo reuocare. si nō est
 talis heres cui defunctus non hz neq̄
 cesset relinquere tūc nō pōt venire cō-
 tra. sicut nec ipse defunct? vt or̄ d. l.
 Nunc in p̄posito dicitur nepos cari b
 nalis ex parte dicit petri donatoris
 nō est talis heres cui defunctus ha-
 bebāt necesse relinquere q̄ est extra-
 neus z ideo nō potest dicit dō-
 nationem in fraudē. z hec sunt clara.
 Si vero hoc velle dicit extraneus
 in cuius fraudē esset factus. puro qd̄
 creditor audiretur p̄obādo ea que re-
 quiruntur in tit. de his q̄ in frau. cre.
 z ita loquitur in l. scilicet. §. superuacū.
 ff. qui. mo. p̄. vel hypo. sol. nā credi-
 tori ibi cōquerat. z ideo lex illa nisi
 ibi faciat p̄positū vbi heres cōque-
 ritur. ¶ Cōtra secundum videndum
 est nunquid possit dicit donationē
 fictam vel simulatam z apparet
 facta. ¶ Secūdo si pōt dicit qualiter
 debet dicit. z videtur qd̄ hoc sufficit so-
 lum p̄bare qd̄ donator post donatio-
 nem possidet. ¶ Tertio an qd̄ donator
 constituit se donatarij noie possidere

collat dicta obiectio. Quarto quid reuelet dicta
 verba dicit instrumētū in quib? renūciat exceptio
 nisi simulationis z apparet facti. ¶ Circa t̄p̄m̄ nō
 est dubiū qd̄ tam ipse q̄ heres pōt dicere cōtractū
 simulatū z apparitū. vt. C. plus valere qd̄ agit
 per totum. z de cōtrahē. emp. l. empti facti. z hui?
 simulationis natura est: vt ex simulatione nō impe-
 diatur acquisitio fidei ei cui acquirit. sed ex causa
 et qua agebat poterat acquiri vt. d. l. empti fides.
 z si cer. pe. l. si ex pretio. z no. in. d. l. nuda. de cōtra?
 hen. emp. z de reg. iur. l. imaginaria. fictido modo
 dicit cōtractus simulatus fictitiosus imagine?
 q̄ cōtractus fit in veritate sed. modo tpe habet
 durare: qd̄ forte habet reuendere cito. vt. l. si. si ab
 ignoto. de ma. z ist? simulationis natura est vt hoc
 debeat exp̄sse p̄ pactū agi. vt. d. §. si ab ignoto. ¶ Ter-
 tio mō dicit cōtractus simulatus seu imaginarius
 q̄ cōtractus apparet facti z de mente nō agitur
 inter partes qd̄ nihil fit. z de his loquit. d. l. nuda.
 z d. l. imaginaria. z ff. de riu. n. l. simulate. z de
 aqua plu. ar. cen. l. emptor. sicut. sicut. sicut. sicut. sicut.
 causata ad partū facti. ad apparet dū seu ad repa-
 randū vt puta si aliquis timet ad tyannū vel comu-
 ne vel p̄pter effugienda onera vel aliqd̄ simile aliqd̄
 fecit alienationē bonoū suorū vel partis eorū in
 alium cū in veritate inter eos agebatur qd̄ nō esset
 alienatio sed ad reparandū p̄dictis his? ommissis
 cum verba simulatois possint multipliciter intelli-
 gi quicūq̄ dicit cōtractū simulatū sine agēdo: sicut
 excipiedo dicit dicitur qua causa simulationis cōtra-
 ctus fit simulatus alias intērio esset incerta: nec ad
 uersarius redditur certus z nulla alia facta declar-
 ratione ille cōtra que dicitur simulatus debet obri-
 nere. vt. l. si. in p̄nc. ff. de eden. l. p̄. p̄. scribit in
 si. de rei ven. que loquuntur in agente z idē in expe.
 vt. l. si. idem lab eo. ff. de sumi. z de lega. §. l. i. in
 p̄nc. hoc dicit ante cōstit. ff. de neg. ge. l. eum actū.
 z ibi no. ff. de no. ope. n. in l. non solum. §. sed vt pro-
 bari. z ibi notā in glo. super verbo p̄obaretur exp̄-
 fessus extra de p̄oba. c. in presentia. cū ergo hic dicit
 contrarium simulatū: nec exp̄ssimā qua specie simu-
 lationis apparet qd̄ dicitur intentio nulla est. De
 cundo videndum est propter idē qd̄ a dicitur qd̄ di-
 ctum instrū est ad partū factū hoc est ad reparatio-
 nem z defensionē alicuius facti. Ex hoc videt intē-
 tio certa quasi dicit de tertia specie simulationis.
 sed hoc est dicendū qd̄ hec simulatio est incerta. nā
 non ponit qd̄ causa timoris vel suspitionis super-
 esset. vel que fuerit causa ad cuius reparatiōem vel
 euitatiōem dicta donationes fecerit. z de iure est qd̄
 dicitur fictiones z simulationes nō presumunt nisi
 apparet cā p̄pter quā facte sunt. vt. ff. rerū. ano. l.
 si mulier. in p̄nc. ff. qui. z a quibus. sed z marit.
 §. si vbi est exp̄ssimū exp̄ssimū. de renun. c. si. l. i.
 vj. sicut enim nō potest dicit donatio facta metu mor-
 tis nisi quando in stat aliquod periculum mortis. vt.
 ff. de dona. l. scilicet. l. leg. ita non potest dicit donatio fa-
 cta ad reparatiōem alicuius casus nisi dicatur in fra-
 tra. Ex his concluditur qd̄ qd̄ dicit instrumentū fi-
 ctium vel apparet factum debet dicitur specie
 z causam fictionis: z ad cuius casus reparatio fit fa-
 cta. ¶ Item apparet ex p̄dictis quod ex hoc so-
 lum qd̄ donator in possessione remansit post donatio-

nem non facit contractum simulatum fictitium et
 apparet facti: qd̄ ex sola possessione non apparet
 causa simulata que debet ante stare. vt p̄bantur
 ra. s. allegata. z sic. l. sicut. §. superuacuum. ff. qui.
 mo. p̄. vel hypo. sol. sibi enim suberat causa quare
 ad excludendum creditorem esset simulata vendi-
 tio. z hoc alle. ipse creditor non venditor vel heres
 eius. vt dicitur est et ad p̄dicta facit ea q̄ scripti
 in l. post contractum. ff. de dona. s. quod semper est
 necesse qd̄ apparet causa propter quā facta donat-
 io presumatur. ¶ Circa tertium. ¶ an ex eo qd̄ con-
 stituit se p̄carjo nomine possidere tollatur dicta
 obiectio. videt qd̄ sicet in l. quisquis. C. de do. fa.
 cit. ff. de rei ven. l. quedā mulier. ff. de acqui. poss. l.
 quod in eo. z l. qui p̄gnos. §. l. l. leg. in quibus vi-
 detur exp̄ssimū qd̄ puro veni q̄ aliqua cā exp̄-
 mēde fictionis vel simulationis nihil apparet alis
 si apparet p̄sumere fictus dicitur act? quo fe
 constituit possidere sicut alius contractus arg. C.
 de suffra. l. sibi sequer et traditio corporalis: ibi est
 erat timor: fictionis nec clientulus nūmū vel em-
 bitum aduocato p̄mittere ideo realis et corpo-
 ralis traditio requiritur. ¶ Super quarto ¶ quid
 reuelet dicta verba p̄fari instrumentū vbi reu-
 niatur exceptioni simulationis z apparet facti.
 ¶ Rñ. hoc reuelet qd̄ declarat intentionē suā qd̄ non
 intēdit hunc cōtractum dicere esse fictitium vel ap-
 parenter factum sed si apparet leges probata esse
 et iudiciaria: tunc ad ratione qua substantia cō-
 tractus probaretur simulata: eadē ratione probat
 retur hec renūtiatio. vt. ff. de nona. l. doli exp̄ptio.
 ver. diuersum: z propter eandem rationem nō pōt
 dicit in fraudem facta nec ficta: licet fuerit dona-
 tio omnium bonorum non ob. ff. que in frau. cre. l.
 omnis. §. lucius. Bart.

1. ¶ Par quid fit.
 2. Par debet fieri vtrinq̄ etiam quod vnus tantum
 fuerit offensus.
 3. Dantes auxilium et fauorem quod teneantur de
 pace rupta.

¶ Consilium lxxij.
 ¶ Declaratione ¶ Questio
 nis p̄fate
 ¶ Investigandū est p̄mo quid sit par.
 Ad quod respondetur quod par? per
 Boffre. diffinitur in summa de treu.
 pa. sic. Par est discordia: sed quia finis discor-
 die potest accidere multis modis. vel de ceteris
 ambobus his qui habuerunt discordiam vel guer-
 ram. vel altero facto ideo puro potius pacē sic offi-
 niendam esse. Par est pactū quo fit finis discor-
 die seu guerre inro ducere per pactū. vt. ff. de pactis. l. i.
 de cap. l. in bello. in p̄nc. C. de cadu. tol. l. i. et de pu-
 le. nup. que est vltima rub. C. l. xij. r. r. col. de pace
 tenēda. et de pace iur. sic. hoc p̄missio apparet qd̄
 eorum diffinitio non est vera et allegant quod pa-
 ctum est remissio p̄ioris offense. et allegant. ff. ad
 municip. l. quod si inter. in r. c. C. de cauciā tol-
 lendia. l. i. nam potest remissio in iure fieri ab vna
 parte absente vel non acceptante altera. vt in
 tit. de in iur. §. si. r. ibi no. et tamen non esset
 par: quia non esset finis discordie. ¶ Item sci-
 dum est ¶ quod quandoq̄ inter duos est guerra;

quia vterq̄ fecit iniuriam alteri vel
 habent animum faciendi: tunc par est
 facienda quod inuicem fiant remis-
 siones quandoq̄ ex vna parte tan-
 tum est illata iniuria: tunc videtur re-
 misisse Specu. quod solum ab vna par-
 te est remissio. vt not. in Specu. de
 treu. et pac. §. i. nihil tamen allegat.
 Sed postio quod verus dicit in p̄o-
 posita questione si dicitur testis in p̄-
 ciatur fecerunt pacem inuicem vnus
 alteri et alter alteri iniuriam remis-
 runt et omnē offensam: sic ex vtrius-
 que pacis redditur protestatur: p̄es
 supponitur vtrinq̄ factam iniuriam.
 quid inde remittit autem cui standum
 est inter ipsas partes donec probe-
 tur contra vt. l. optima. C. de cons-
 trahen. z commit. sicut. p̄posito quod
 ex vna parte fuit facta offensa de-
 bet vtrinq̄ fieri par: nā possibile est
 quod licet aliquis me offendat ad-
 huc habet animum me offendendi
 plus et ista est guerra inter nos inuicem
 cui guerre non potest imponi fi-
 nis nisi p̄ mutua pacē inter nos. p̄-
 ditam vel pone quod imponat guer-
 ra licite: et sic ex eius parte nō fit ini-
 iuria cum iuris p̄secutio non habet
 iniuria: vt. l. iniuriarum. §. i. ff. de ini-
 iur. tantū fit par et remissio inuicē.
 ita loquuntur constitutiones ille de
 pace tenēda et p̄. in iuram. fir. nāz
 ibi inferebatur guerra per p̄ncipes
 ex parte cuius licite inferebatur z ta-
 men fuit facta par inuicem et p̄mis-
 siones inuicem de non offendēdo: vt
 declaratur illa constitutiōe. ¶ Fede. in
 extrava. gan. de pace constan. ex quib-
 bus concludit inuicem teneri ad nō
 rumpendū pacem z non offendēdū.
 Ad secundū qd̄ dicitur quod est con-
 dēnatus ex illo capite statuti qd̄ dicit
 citi in instrumēto pacis r. c. Responde-
 qd̄ nihil est contractus: qd̄ vt ex p̄ce-
 dentibus apparet statim habet locū
 etiam nullo iuramento instrumē-
 to. Ad tertium ¶ quod dicitur quod
 qualitas illa de pace rupta nō videt
 relata ad dantes auxilium z fauores
 responderetur qd̄ qualitas q̄ est in ma-
 lelicio et persona cōmittētis aggras-
 vat maleficium in persona auxiliarij
 tis: vt. l. vtrum. ff. ad. l. p̄. de p̄. r.
 nec ob. l. qui opem. ff. de fur. qd̄ ibi lo-
 quitur de qualitate que obicit et
 maleficio ex p̄fecto vt si capiatur.
 Barto.
 ¶ Si de quolibet p̄tractu solū
 gabella cuius fit instrumētū cō-
 tractus id est rogat? notarij fit cōbu-
 stū et partes ne pereat memoria ite-
 rum faciunt eundem contractū si ex

a ¶ Posses-
 sione. vtrū
 late ro. cō-
 sil. c. xvij.
 pau. d. ca.
 consil. r. c.
 et. c. cccxv.
 vtrū. ange.
 cō. s. p̄. vtrū.
 Ber. l. a.

b ¶ Nulla
 est. qui dis-
 cit cētū si
 mulatum
 dicit p̄fecti-
 ce exp̄-
 mere. z p̄-
 bare mo-
 dū cōp̄m
 simulatio-
 nis cū plu-
 res sint
 sp̄s vt et
 in gl. bali.
 l. ab ana-
 stasio. C.
 man. z in
 rub. plus
 vale. et p̄
 docto. i. l.
 iur. i. gētū
 §. si dolo.
 ff. de p̄ca-
 ita etia fir-
 mat pau.
 de ca. p̄. si.
 cccxv. vtrū.
 et cōsilio
 lxxij. An-
 ge. consil.
 p̄. vtrū. in-
 cl. in dei nos
 mine ex b
 themate.
 z Ang. cō-
 sil. vi. in-
 cl. Andreas
 Joannis.
 Ber. l. z.

¶ Par.
 Quorū
 p̄. fit
 par. et
 q̄. qualiter
 dicit r. c.
 p̄. vide
 Bal. consil.
 i. vtrū.
 s. l. Ber.
 Zand.

¶ Declaratio ¶ Questio
 nis p̄fate
 ¶ Investigandū est p̄mo quid sit par.
 Ad quod respondetur quod par? per
 Boffre. diffinitur in summa de treu.
 pa. sic. Par est discordia: sed quia finis discor-
 die potest accidere multis modis. vel de ceteris
 ambobus his qui habuerunt discordiam vel guer-
 ram. vel altero facto ideo puro potius pacē sic offi-
 niendam esse. Par est pactū quo fit finis discor-
 die seu guerre inro ducere per pactū. vt. ff. de pactis. l. i.
 de cap. l. in bello. in p̄nc. C. de cadu. tol. l. i. et de pu-
 le. nup. que est vltima rub. C. l. xij. r. r. col. de pace
 tenēda. et de pace iur. sic. hoc p̄missio apparet qd̄
 eorum diffinitio non est vera et allegant quod pa-
 ctum est remissio p̄ioris offense. et allegant. ff. ad
 municip. l. quod si inter. in r. c. C. de cauciā tol-
 lendia. l. i. nam potest remissio in iure fieri ab vna
 parte absente vel non acceptante altera. vt in
 tit. de in iur. §. si. r. ibi no. et tamen non esset
 par: quia non esset finis discordie. ¶ Item sci-
 dum est ¶ quod quandoq̄ inter duos est guerra;

stas non imponat. **C**ertio premitto qd dicitur arbitri videntur in dno pmississe solum alienationem in vitima voluntate. prout de iure ei competebat sic verba laudi inspicitur: sic de permissione arbitrorum non est curandum. **Q**uarto premitto qd fecidum veram opt. actio copetens nisi non quantum ad propositum iudicatur alienabilis vel non secundum id qd in actione deuenit. vt. non. in autem. de non alie. §. vlt. em. r. nor. per dy. de auto. tuto. l. potest. r. l. y. C. de sacros. sanc. eccle. aut. hoc ius potest. no. etiam per glo. C. si aduer. transact. l. j.

4 **Q**uinto premitto qd si verba dicitur laudi inspicantur sola quantitas pecunie est in obligatione seu condempnatione. fundus autem seu possessio non sunt in solutione: vt vicinus in. l. miles. §. de c. de re iud. r. hoc euidenter apparet ex verbis dicti laudi. obligatio est est simplex r. vna. sed dicitur ostendit. effectus enim solutionis est alter natiuus: qd si possessiones soluantur non iure obligationis: sed magis iure cuiusdam facultatis: tamen ad actum transferendi istam obligationem sic qualificatam etiam alia permissio: em. ideo credo quod in obligatione alternatiua vbi vtraque esset in obligatione. nam in petimendo isto iure solutionis quod potest fieri nisi non per modum facultatis idem ius seruatur qd in eo quod solui debet iure obligationis. his ergo premissis ad solutionem presentis questionis verum dicta concessio tenuerit videtur dubium qd suspicium pecunia teneri esse vt ex predictis patet. si em inspicimus possessiones non tenet: dico ergo qd donec durat debitori facultas soluendi qd vult quod heredes dicte dicte Fran. possunt cogi vt agant. r. si debitor: soluerit pecuniam apparebit concessione valuisse. aut soluit facti r. apparebit concessione non valuisse r. sic hoc non deperdet ex facto debito. casus est. l. si sic. §. si. de les. r. si derit de cas. §. de quib? ex his q. eueniunt appareat quid retro actum sit. Ad quod facit de reg. iur. l. quidam. de solu. l. que res. in si. pinc. cum ibi notatis. si vero non est eius sed debitois electio: tunc valet cessio. vt ex predictis patet hoc modo credo qd velit. alias debet in telligi. l. quod si fundus. de fundo do ta. l. quando electio non est interius: sed non valet alienatio scilicet mulieris argenti fundum. alias secus. ar. de vscap. l. cum vir. Ad vnum tamen aduere quod debitor licet in obligatione alternatiua possit variare etiam

post sententiam. vt. l. cum qui certatum. §. primo de verbo. oblig. tam in questione presentis. vbi vnum est in obligatione aliud in solutione dictam facultatem solutionis perdit debitor: si patitur contra solutum testari vt. ff. de solu. l. si quis stipulatus fuerit r. in melle. r. de peti. here. l. ite veniit. §. j. patet certe qd si esset in casu nostro remaneret cessio valida. Ad vltimum qd queritur verum eo casu quo cessio valet heres possit petere in integrum restitutione dicitur qd satis videtur clarum: qd non per. l. si. C. qui r. aduer. quos. Barto.

Quando verba obligationis conferuntur in personam stipulantis r. verba solutionis in personam alterius valet obligatio vt si dico promittis mihi dare titio alias non.

Item in iudiciis alteri per alterum queritur obligatio. **C**onsilium. lxx.

Cellus Fuit confessus se habuisse ad usufructuandam in vita sua pacto apposito qd si contingeret ipsum delatum mori ante qd moreretur dominia cella eius vxor r. filij ipsius dicit. Cellus promissit r. conuenit dicere dicit per pactum solent stipulatione ne vallatum dictam qritatem reddere dicte dominie cella sue vxori. **C**Queritur an dicta r. stipulatio valeat r. videtur qd non: qd dicta massa videtur alteri stipulata qd si ergo non valet vt. l. stipulatio ista. §. alteri. de verb. obli. Sed illa lex loquitur quando verba obligationis r. solutionis conferuntur in personam alterius vt r. promittis illi qd das bis illi sed hec verba stipulationis fuerunt collata in personam stipulantis r. verbum solutionis in personam alterius. s. filie super re r. pecunia ipsius stipulantis r. sic valet vt ipsi domine cella queratur vtilite vt. l. publica. in pncipi. ff. de positi. l. quoties. de dona. que sub modo. r. l. penulti. C. ad exhibed. et ita tenet Bul. in l. certi codicetio. §. nummos. ff. si cer. peta. Preterea dictum instrumentum continet in si. sui preceptum garentie r. sic petende est ac si iudex precepisset dicto bello ad petitionem dicte domine masse qd in dictum casum dictam pecuniam daret dicte cella sed in iudiciis non est dubitandum quod alteri per alterum queritur actio: vt. l. in cause. in si. ff. de procu. ergo r. c. Preterea constat quod in iudiciis dicta concessio. condempno teni vt soluas alij valet quod apparet in omni condemnatione que profertur in persona procur. nam quis condemnatur ipsi procuratori vt. l. s. C. de sen. r. vt soluat domino cum procuratori lis non debeat solui. vt. l. hoc iure. ff. de solu. r. l. si tantu. ff. de pact. sed in instrumentum in quo est preceptum garentie sic quoddam preceptum sine sententia ergo r. c. Concluditur ergo dictam stipulationem r. dictum instrumentum executionem valere in cridenti.

An valeat pactum inter fratres diuidentes hereditatem quod stantibus masculis descendenti? ex eis non succedant femine. **I**tem quod si successorem feudorum non habent locum iura communia civilia. **E**t an et quomodo derogetur per secundam conventionem factam inter fratres per illam secundam. numero. 3.

Consilium. lxxii.

Factum Propontur qd nobles viri dominus Neapolio r. Joannes et Frontibanta fratres r. filij quoddam magnifici viri Raynaldi et Cecchus quoda Leonis nepos eorum ex fratre de romana diti sunt multorum castro r. villarum in dioce. Sabines. in quibus castris r. villis habent meru et missu imperia r. gladij potestates et ius condicendi statuta ex antiqua consuetudine a tempore cuius non extat memoria: et qd in parte dictorum castro r. villaru in rpalibus non recognoscunt dnm nec ecclesie romanaz nec imperatorum nec regem aliquem scilicet in castro belmontis in rocha Simballi cuius villis in villa plage in castro stipulatione leueti in castro positi in castro villis fredet et in villoniam et sancte Felicis in quibusdam vero alijs castris populus romanus aliquid iurisdictionis preterdit scilicet quod in eis ponit cerra daria et non aliud proponitur etiam quod predicti tres fratres et cecchus nepos fecerunt inuicem qda pacta qvoluerit obtinere vium legis inter se r. ipsorum domos inter curias inter que cerera continetur quod nulla mulier nata vel nascitura ex eo vel altero ipsorum possit vel debeat succedere ab intestato vel ex testamento condito seu condedo seu ex donatione aliqua facta vel facienda inter viuos vel causa mortis vel quouis alio contractu in bonis paternis vel maternis eorum nisi tantum masculi qui de legitimo matrimonio eorum vel aliorum eorum viri nati aut in posterum nascituri scilicet mulieres doctentur secundum consuetudinem eorum domus et plus de eorum bonis petere non possint. Hoc etiam actio quod si per aliquem vel aliquos ipsorum vel per successorem vel successores eorum seu alios ipsorum factum fuisse vel fieret contra quoda sdi eta omnia et singula obseruentur ppter hoc liceat alij renocare autoritate ppria r. c. deinde decessit Joannes prefatus superuentibus Neapolio r. Frontibanta fratribus et Ceccho predicto nepos re deinde tanq procurator Frontibante Cecchi qui olim vocabatur Franciscus fecerunt diuisionem suorum castro r. et bonorum et etiam villarum r. iurium. et quia dominus Neapolio erat clericus passus est vt dicti diuiderent bona propria ipsius Neapolionis r. in instrumentum diuisionis inter cetera continetur qd vnus habet partem sibi obsequentem ad tenendum et alienandum. et quod faciunt finem de omni eo quod alter alteri possit petere vnus alteri in dictis rebus. et quod alter alterum non molestabit r. c. Et in instrumentum inde cofectio latius patet: inde mortuus est dominus Neapolio predictus: deinde mortuus est Frontibanta supiuuente Bucio filio suo deinde mortuus est Franciscus Leonis superuentibus quibusdam filiabus maritatis r. dotatis quas hres instituit r. detinet dicta bona que fuerunt dicti Francisci. nunc dicit? Zola petiit dicta bona ex vigore dicti instrumenti quo continetur quod filia femina no succedat. sed sit contenta dote sibi data. ex aduerso responderunt dictum instrumentum nullius esse momenti. Item si valeret est sublatum per instrumentum diuisionis. de quo. §. feci mentionem queritur quid iuris.

Ad predictam r. questionem examinandam primo videndus est. Ad instrumentum quo canetur quod filia femina non succedat ex testamento valet. nam per hoc videtur quis auferre sibi liberam potestatem facultatem. quod fieri non potest: vt. ff. de verbo. obli. l. stipulatio hoc modo. C. de tran. l. euz donationis. C. Preterea in. d. l. stipulatio hoc modo. dicit qd talis conventio est contra bonos mores. ergo non confirmatur instrumentum. vt. c. non est obligatorum. de reg. iur. in. vj. et pro hoc videtur glo. ex pisse. C. de colla. l. pect. r. quod rale pactum non impedit aliam succedere. Preterea. quod filia succedat procedit ex iure sanguinis et sic pacto tolli non potest. vt. l. ius agnationis. et ibi not. glo. ff. de regu. iur. et. l. iura sanguinis. C. In contrarium videtur quod tale instrumentum et contenta in eo valeant. nam licet pactum per quod impeditur liberitas restant diuisi valet scilicet qd quis no habeat heredem quem vult. vt dictum est. tamen pactum quod certe res no deueniant ad certus genus personarum est de iure validum. vt. ff. de verbo. obli. l. si ita quis. §. ea lex r. de lega. §. l. codicillis. §. matre. Sed in proposito non est prohibendum qd qd non habeat heredem quod vult: non potest quislibet ipsorum institueret heredem quem vult. sed est prohibitus quod bona paterna et materna no trahantur in filias feminas qd est pmissus. erit ergo heredes dicte filie in omnibus bonis aliunde que sitis per dictus r. statorem no autem in illis. vt. d. §. ea lex ge. et. d. §. matre. sicut si esset prohibitus tamen ne certas res domus vel ne certum predictu traheret in filias. no enim prohibetur hereditas. sed certa pars patrimonij. et si dicatur quod §. ea lex ge. faciat in contrarium non prohibetur translatio domini. resp. de deb. r. Secundo probatur sic certus est qd per legem potest fieri qd filia femina no succedat in tota sed in certa parte prout determinat dy. in. c. iust. dultum. de reg. iur. in. vj. r. hoc disputando tenit Ric. mal. et lxx. C. de nup. l. sancimus. Preterea per statum tamen vel consuetudinem hoc potest fieri in aliqua sup. vlt. loco. casus est. r. col. la. de filijs na. de matri. cotra. c. si sed constat quod illa dispositio que confertur in illis pactis. conuenit in illo instrumentum scilicet quod femina no succedat in predictis bonis sunt lex. et facta fuerunt ab illis qui habebat potestatem faciendi legem r. vim leg.

Alte riu. vide ro. consili. ccccij. B Zand.

Succedar. vide bal. consili. lio. ccccij. vij. filij. lib.

quo mediante dictus contractus man-
datus perficitur et hic est sanus et ve-

nuntur non inducat sufficientem probacionem contra
tertiu veritatem si ille qui dicit se procurator con-

2 postea questione factus procurator
si bene advertantur verba in thesauris

Ultimus emptor qui preferatur prior etiam quod
in primo sit translata possessio per consuetum.

1. Nulli agit. hoc
cons. alle-

Consilium lxxviii. Domini amen.

In nomine Petrus vendit
berthe sue sicut et yvoni baroli tria

2. An in
dicitur quod

tere voluerit certo pretio ad habendum tenendum
et de quo pretio fecit sine et refutationes et cetera

3. In no-
mine dicitur

4. Instrumento lo-
cationis facte

4. In no-
mine dicitur

5. Terris
ecclesie late

4. In no-
mine dicitur

6. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

7. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

8. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

9. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

10. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

11. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

12. Super
pauca de ca-

rei venit de act. emp. nulla. scilicet.
Cum ergo non fuerit perfecta vendi-

extra qui fil. sint legit. c. per venerabilem. et quod
ibi not. docto. An autem post dicam legitimatio-

1. Ad-
ditio. vide

2. Clauula si decesserit sine filiis ex te-
gitimo matrimonio natis quod non

2. Ad-
ditio. vide

3. Zegitimatus p. principe qd admira-
tur ad ea qd de iure communi etia legit

3. Ad-
ditio. vide

4. Instrumento lo-
cationis facte

4. In no-
mine dicitur

5. Terris
ecclesie late

4. In no-
mine dicitur

6. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

7. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

8. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

9. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

10. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

11. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

12. Super
pauca de ca-

4. In no-
mine dicitur

13. Super
pauca de ca-

per. ruzio videtur quod ca. q. prope-

lura. vt. l. in venditione. §. ubi no. de peri. c. comod.

legitimatio valet in terris ecclesie. vt

Si pater donet filio suo emancipato omnia bona
sua presentia et futura reservatis usufructibus et

Consilium LXXXV.

Questione

Joanis dimicatiois ex una parte & fratri de iudicio ex alia in eo qd dicitur frater...

a Creditor vide p... ca. c. lxxv.

b Cassa an valeat tale statu...

tum est rem aliter se habere: quia dicitur benedictus possedit pro suo...

Non creditur nuntio dicenti contra suam relationem qd ante retulit per se factam...

Statutum noviter conditum quod non referat ad causas preteritas iam decisas.

Lex talis est qd in instrumentis factis celebratis ab vnde dicitur annis retro...

- a Pendentes vide p... b Non valeat rita essent videnda si statuti de q. s. valeret...

ver differ. iudi. s. coll. iij. ergo ad ista causam no porrigi statum potiss...

Questione

Inter fratri Bonelli legitimi administratores rem filii contra mesulam...

prescribendis non requiritur quod debitor credat se non debitor...

esse alias probatum est ipsum non esse. Ad soluti-
onem ergo eorum que supra allegata sunt in con-
trarium dicendum est quod quando heres asserit
non esse legatum ad fundam suam intentione. et
tunc ipse debet probare per officium testamenti in
quo non renouat. et hic est casus in d. l. si. C. de re-
bus credi. Sed de casibus non pertinet ad nostram
questionem. nam si legitimus asserit sibi legatum. et
heres negat. tunc idem. quod heres renouat ostendit
re. ut. ff. de le. no. ca. l. si scriptis. §. si dies. qm. q. heres
hoc asserit et legatarius de hoc incertus debet cer-
tificari. tunc heres est sibi edere. ff. de ed. l. i. et si he-
res non ostenderet vel de casu non doceret. pnde
habetur ac si testamentum non esset. vr. s. ostesum
est. C. Quarto insurgit dubium quod dicta do-
mnia renouantur exceptioni doli in factum. et sine
causa. Ad quod respondetur quod dicta renouantur
rationes propter omnes eorum erroris quo supra. et
ideo sicut ipsa refutatio vitiatur. et ita ipsa renou-
tatio. vr. l. doli clausula. ver. sicut diuersum. de no-
ua. petere non potest renouare dolo futuro. vr. ff.
de pac. l. si vnus. §. illud. Sed cum heres dicta refu-
tatione vtetur dolo facit. et sic potest repelli nec huic
dolo videtur renouantur. Barto.

1. C. l. si. C. de ed. d. nisi adri. col. quod non habeat
locum in fideicommissario.
2. De edicti possessionis si non habet iustitias est ipso
iure nullum.
3. Sententia que est ipso iure nulla necessario non de-
bet dici nulla.
4. Ingressus possessione vigore sententie nulle an
incidat in penam. Inmeminerint.
5. Quando aliquis appellat citandus est. non sufficit
citatio per proclama.
6. Inuitus ritulus quando excuset a dolo.

Consilium. xci. In dei nomine amen.

In questione veritate curia capitanei
ciuitatis Martie inter. v. ex vna parte
accusatoiem et per altera accusa-
tium. Quis omnibus et singulis actis. et productis
in causa statur iuribus et allegationibus vtriusq.
partis pro examinatione et investigatione veritas
ris prefate. q. et vt examinentur ea que sunt p. pars
res p. dicitissime allegata. primo videndum est
an dicto petro competet beneficium. l. in. C. de
ed. d. nisi adri. col. Ad quod respondendum est
quod non. nam beneficium. d. l. copetit heredi scri-
pro instituo vel substituto directo. non autem per
substitutionem fideicommissariam. vr. l. l. in glo. et
probatur per rationem sc. fideicommissarij vniuersi-
salis nullum habet ius in bonis nisi restitutione fa-
cta re vel verbo. vr. l. restituta. l. facta. ad treb. ne-
rito non potest petere se immitti in possessione au-
toritate predicte. l. quia hoc debet recipere de ma-
i. ut alterius. Sed in proposito substitutio facta de
dicto petro. dicto Wartheo non fuit vulgaris dicitur
ca. quod apparet. quia in actis prime cause fuit op-
positum et confessatum ab vtraq. parte quod di.
Wartheo ius fuit heres magistri Jo. testatoris et
sic vulgaris substitutio non potest habere locum
quia captiuit adita hereditate. vr. l. post adita. C.

de impu. r. ali. subli. Item nec pupillari directa q.
in actis est positus quod dicitur Wartheus dece-
sit maior. scilicet alijs. Restat ergo q. dicitur? Pe-
no potest venire nec vigore illius substitutionis vulga-
ris comprehendit in illa compendiosa facta in testa-
mento. amplius ergo disputat verum in tanto be-
neficio dicitur. si necesse facere citari ptes vel non
minime expedit. C. Secundo est videndum posito
vr dictum est de iure quod dicitur beneficium sibi
non competit an licentia concessa dicto petro sic
ipso iure nulla quis in ea non sit expellus error vel
non. tamen cum in istis decretis illa distinctio non
adhibetur imo indistincte tale decretum posses-
sionis se obtinuit si non habebat iustitias decretum
est ipso iure nullum vr. l. cum vero. §. subuentum. et
§. seq. de fideicommiss. l. i. §. §. hec verba. sine via
si. et. C. Tertio est videndum posito quod dicitur
decretum et sententia de iure sit nulla prout a iure
est an sit necesse quod a parte nulla dicatur et iudi-
cium nullitatis inrenter et certum est quod non. cum
enim ipsa lex hoc faciat non est necesse q. hoc petas
tur a iudice. vr. l. que sub conditione. §. si. ff. de con-
di. instit. nec obli. l. si propter. de in. l. testa.
necibi est necesse quod testamentum principaliter
dicatur nullum sed sufficeret si ageretur petitione de
reditatione alio opponente de testamento incidit
ter quereretur de nullitate. et casus est expellus. C.
de o. di. in. l. i. l. i. facta factum est in proposito quod tunc
in prima causa quando petita fuit ista missio quam
etiam in illa vbi accusatur de turbatione possessio-
nis tacite incidenter dicitur ipsa p. nuntiatio nulla.
Et hoc etiam est expellus in isto iudicio in excep-
tione seu replicationibus dicti accusatoris.

4. Quarto videndum est posito quod dicitur de-
cretum et dicta licentia sit nulla an tamen eius vi-
gore excusetur a pena cuius in qua petitione est co-
denari in presentia iudicio quod quidam dicunt per
l. i. §. i. de lib. cau. r. l. in fi. de arbi. pro hoc vis
de glo. C. vnde vi. in contrarium est veritas in pre-
sentia. q. nam. d. l. inmeminerint. statuit quod qui vult
autotitate alicuius sententie ingredi possessionem
alicuius rei debet diligenter pquire quis sit pos-
sessor. et eum facere citari. nam. d. l. inmeminerint. ex-
presse statuit q. q. vult intrare possessione rei os de-
ligenter inquirere quis sit possessor. et eum facere
citari. et si neglexerit puniatur vr. ibi parer. C. Ita-
ergo negligentia in non intelligendo possessionem
et in non inquirendo eum est puniendus. vr. ibi pa-
ter si dicatur non tractatur de puniendo cum con-
ditione ex. d. l. inmeminerint. Sed dico per istam. l. q.
in ipso ingresso non obest delictum. nec excusatur
autotitate sententie. vr. si dicatur illa lex loquitur
in pena cuius. hic tractatur de criminali. responde-
infra hic est videndum verum per ingressum dicitur
pet. dicitur. Et si possessio dicitur rei quia possidebat
p. nuntius sit. respondeo casus est. C. omni. vel. epif. l. i.
iud. et si p. vim vel alio modo. l. i. vbi hoc est expellus
non obli. l. si dicatur q. ille p. ius fuerit et status pro-
clamaet generali. q. hoc non sufficit. debent enim
specialiter citari nominatim illi quos negotium
principaliter tangit vr. l. i. §. petrus. de ventre in
l. p. et si dicatur quod ipse petrus possessor igno-
rabat. Respondeo quod presumptio est contra eum

quod sciret. q. in actis prime cause positus est. et con-
fessum q. publica vox et fama est q. dicitur. Et possi-
debat tamen glo. ibi dicit q. est fuit denunciatum
et dicitur. vnde non videtur sufficere publica fama.
vr. no. C. de per. tu. l. si tutor. ibi dicitur glo. dicit vel
publice sciebat. facit. l. regula. §. sed facti. ff. de iur. et
fac. l. i. C. Petere est et impunitum q. debuit
requirere possessionem. vr. dicit. l. inmeminerint. nec
est dicendum quod dicta licentia licet iniusta excu-
set eum a pena criminali. q. hoc fore excusaret a de-
licto qd requirit doli. non tamen quia propter cul-
pam criminaliter puniatur. casus est. ff. vi. bo. rap. l. i.
si. hac actio. Sed statutum istud quod loquitur
de eo qui turbauit alique in possessione non re-
quirit dolum ergo etc. C. Petere est condensationem
do. l. dicitis aduocatuum posito q. iste petrus non
veniret puniendus nisi propter doli ostendo ipse
turbatoem possessionis dolo sum. nam ad hoc ve-
quis per inuitum rituli excusetur oportet statim
cu ipse cognoscit inuitum rituli. r. cause sue debe-
re desistere. ff. de adule. l. si adulerit. §. id polli-
ni. Sed in p. posito non potest negari quia dicitur petrus
cognouit inuitum rituli sic sciebat saltem ca die
qua confessus est. et dicitur. A. possidere qd fuit die
xii. Januarij omnis ergo ingressus in dictam pos-
sessionem post dicta. xii. diem Januarij fuit turbat
re dicitur Januarij in sua possessione. et dolo turba-
re. nam q. ergo perdidit Januarij dicta possessione.
vr. d. l. si per vim vel alio modo non enim probatur
q. expellus vel suspicatus fuerit repelli. ergo
possessionem qua ante habuit adhuc retinet. et q. di-
ctus Januarij turbauerit est post dictam diem. xiiij.
Januarij apparet. quia dicitur petrus confessus
est a die primi ingressus possidisse. et adhuc possi-
dit. C. Concludendo ergo dicendum est partes dis-
cti capitanei et sue curie debere esse tales. et dicitur
petrum condemandum esse fecit d. ius formam dicte
accusationis vna pena tantum q. amborum mens-
sum accusatione contentorum vna est accusatio.
est enim vnus actus continuatus. vel vt dicitur est
secundum aliam opm. venit condemandus tantum
de eo q. factum est de mense Januarij post dictam
xiiij. diem. si pro vna turbatione tantum. C. Et pre-
dictis apparet responsum ad omnia in contrarium
allegata. Barto.

1. Etas probatur per eum qui eam allegat.
2. Etas quomodo probetur. per testes.
3. Etas deponens super etate ex aspectu non pro-
bat.
4. Water in probanda etate filij q. admittatur.
5. Pater spiritualis potest esse testis pro filio spiri-
tualis.
6. Et sanguine q. sit idoneus testis in probanda etate.
7. Testes non pnt ex officio iudicis examinari sup arti-
culis directo coterariis a parte productis.
Et si examinati primo dixerunt se nihil scire et postea
deponerit qd non sunt coterarij et probant.
8. Tempus de necessitate qd inest in quolibet actu.

In questione. Vertente inter do-
minum Simonem de perussio ex vna parte et gentem r. domi-

In questione. vnus probandi. cu. s. contende q. ille
qui allegat etatem sine agendo sine eripiendo de
bet probare tenet Bald. et Sal. in d. l. si innozem.
et in l. neg. natales. r. in l. cum te minore. C. de pro-
ba. gl. et Arch. l. p. vbi. off. in. c. p. vbi. et. r. doc. in
c. in p. sen-
cia. de pro-
ba. r. in c.
si eo teny
porc. d. re-
scri. in. vj.
per Pan.
de cast. co-
suet. r. ca-
quert per
quos ante
possit etaf
probari r.
quod siue
gratime p.
bar. vide-
re eadem
Bar. in l.
si. si a pu-
pillo. gl. p.
emp. r. gl.
l. i. l. i. v. v.
do legitis-
mus. ff. de
exc. tu. r.
in. d. l. de
tutela. l. ff.
r. in inte-
gram re. j.
l. i. p. Bal.
in. l. i. C. d.
tempo. in integrum resti. r. in dicta. l. in seq. natales.
vbi dicit q. liber patris facit presump. circa munes-
rum annorum et quod instrumentum dotale pro-
bat etatem si est confectum inter personas honestas.
circa vero id quod concludit Barto. q. testis
monium ex aspectu non probat. addite que vos
luit Bal. in rub. C. de probatio. addite etiam quod
sententia lata ex aspectu corporis non transit in rem
iudic. nec etiam ex presump. vel summaria. cause cog-
nitione. ita l. p. offic. in. c. cum dilectus. extra de ele-
ct. ibi videre an mater indistincte possit esse testis
de etate filij dicitur ex mente docto. in capitulo cum
dilectus. de accusa. quod non ad commodum filij
etiam ex mente glo. in. l. etiam de probatio. in ca-
su autem huius consilij fuit idonea testis per. d. l. i.
quia testibus. super eo quod dicitur q. testis dicit
scio quia posui cure. adde q. idem tenuit Bald. in
l. i. C. de tempo. appella. circa vero dicitur testis di-
centis scio quia affirmans an concludat Barto. in l. de
tutela. non firmat pedem. Bald. autem in. l. resti.
in. si. tenet cum Barto. hic sed in tractatu suo de te-
stibus. facit quandam distinctionem vt qua ibi per
eum vltimo an sit differentia in probanda etate
ponere verba affirmatiue vel negatiue. Baldus
ponit in dicta. l. cum te minore. Bernardus
Zand.

minorem. & sic disputando declaravit Jo. an. in no-
 uel in questione quam ponit in regula infamibus.
 de regulis iuris libro sexto & ibi patet soluendo cu
 dico qd verobis incumbat omnis probandi opponen-
 ti ergo &c. **C**um igitur in questione proposita do-
 minus Simon ad fundam suam intentionem dicat
 dominum Vitalem fuisse minorem. xxv. anno-
 rum certo tempore. vel non fuisse maiorem. sequi-
 tur qd sibi incumbat omnis probandi. quod si no
 probavit perdit instantiam. vt dicit Joan. And. in que-
 stione supra allegata. **C** Et videndum est ergo an
 dominus Simon probauerit intentionem suam scilicet
 cer dominum Vitalem tunc fuisse minorem ex di-
 ctis testium manifeste apparet hoc non esse probat-
 um. nam ex testibus domini Simonis illi qui plus
 dicunt sunt tres. scilicet Jacobus carbari. Hans
 nurius gammarachii & Blasius Joli. Jacobus
 itaq; examinatus super de iuris & nonis articulis
 dicit vera esse contenta in dictis articulis quia He-
 ronymus filius ipsius testis fuit nat. tpe quod bona
 tus fuit tueri. & qd dicitur dicitur. **V**italis fuit nat.
 per sex menses post vt audiuit dicit iste testis nihil
 pbat quippe non deponit de aliquo qd ipse cognou-
 erit per sensum coposito quod facere debet. vt. l.
 qui testamento. in fin. ff. de testa. r. l. in pncipi. ff. de
 his que in test. de lenf. r. in. l. testiu. r. l. l. extra de te-
 sti. c. cum causam. et deponit de auditu alieno quod
 no valet vt no. l. d. l. testiu. l. f. lab eo. de qua plu-
 arcen. **C**lanarius dixit super eisdem articulis qd
 dicitur Vitalis est etatis. xxv. annorum et no ultra
 interrogatus de causa scilicet dixit quod foroz. eius
 tracta fuit nupti iam sunt viginti duo anni. et qd
 dicitur Vitalis tunc erat duo annorum cum qd
 midio vel trium ad plus. & quod erat ita parue eta-
 tis quod fere tenebar se in pedibus vt vidit et sic re-
 sistit non probat quia contradicit dicto Jacobo
 rio qui dicit qd natus fuit dicitur Vitalis tempore
 quo Bonatus fuit tueri illud fuit iam sunt vige-
 nti octo anni vel nono. ergo &c. **P**reterea
 ea nec reddit sufficientem causam quod tunc dicitur
 dominus Vitalis esse duo annorum quia non
 tenebat se in pedibus quoniam multe possunt esse
 cause quare non teneat se in pedibus alienis qd pro-
 pter defectum etatis. **P**reterea non habet contestem
 Blasius dixit qd habet vnum filium qui non potest
 esse vngintiduum annorum. et qd tunc quando
 natus fuit dicitur filius dominus Vitalis poterat
 esse duorum annorum vel circa. Sed non dicit se vi-
 disse aliquid propter qd sic debeat iudicari. r. sic no
 deponit per aliquem sensum coposito ergo &c.
 Ideo patet predictos testes no probare. **C** Nunc
 videndum est de alijs testibus & hos omnes sequor
 singulariter. **S**ed in suam. **C** Quidam enim eor-
 rum testificatur de aspectu scilicet qd talis dominus
 Vitalis est & aspectu est minor vigintiquinque an-
 nis qd testimonium est vel validum quia ex aspec-
 tu iudicare de etate solum iudici reperitur esse
 permissum et paratum breui spatio. tempore de
 facili potest esse deceptio in aspectu. nam dicto do-
 mino Vitali sufficienter viginti octo anni cum dimi-
 dio. et ipsi deponunt videri minorem viginti octo
 annorum. et sic in sex mensibus vel in anno supposita

stibile videtur esse iudicium. vt. l. prima. §. inspiciens
 do. ff. de ventre inspiciend. et inane est et fragile
 iudicium ex aspectu quod etiam iudicio iudicis no
 statur sed potest probari contra vt. l. minor viginti
 tiquinque annorum ex aspectu. ff. de minor. **C** Pre-
 terea est alia vixens ratio propter quam testis de-
 ponent ex aspectu non creditur quia deponere
 de etate alicuius est iudicare et non testimonium
 perhibere de eo quod vidit vel sensu percepit
 istis autem non adhibetur ad iudicandum. & nota
 per Innocentium in dicto capitulo. cum causam.
C Quidam alij ex testibus dicit dominus Simonis
 deponunt de fama contra etatem dicit dominus
 Vitalis quos constat non probare cum fama non
 probet sed probationem facram coadiuuat. vt. l. l. ff.
 Scilicet quos pncipis. ff. de testi. in fine cum
 expresse sit probatum contra per partem aduersas
 vt infra patebit. **C** Concluditur ergo qd dicitur do-
 minus Vitalis debet absolui a petitione dicit domini
 Simonis propter defectum probationis
 eius. **C** Secundo dicitur dominus Vitalis absol-
 uendus propter defensiones suas legitime proba-
 tas. **C** Primo enim probauit se esse vngintiocto an-
 norum per vnum testem productum per dominum
 Simonem scilicet per dictam Zimarellam matrem
 dicit Vitalis qui dicit se fecisse rationem & bene re-
 cordari qd dominus Vitalis est vngintiocto anno-
 rum. de qua matre non est dubium quod negotio
 interfuit. **C** Nec obstat quod sit mater. quia in
 etate admittitur testimonium. matris. vt. l. etiam
 de probatio. & quarta questione. iij. testis idoneus
 ibi canonizata. & ibi not. **C** Preterea. fuit produ-
 ctus testis a domino Simone acroce. ergo eius per-
 sonam reprobare non potest. vt. l. si quis testibus.
C de testi. probatur etiam per plures testes produ-
 ctos ppa parte domini Vitalis. **C** Ad cuius euiden-
 tiam sciendum est quod pariter commune peru-
 ssi et commune Assisi facta fuit anno domini mille
 simo tricesimo vicesimo secundo die mensis Apri-
 lis. hoc pstat per publicos instrumentis in ca pro-
 ductum. et loquitur de illa pace in qua cōe Assisi
 se submisit communi Perusique non potest esse ni-
 si vna sicut res mea no pot amplius esse mea. vt. l.
 proprius. C. de legat. de acquirend. possessio. l. ter-
 tia. §. ex pluribus. sed item loquitur de pace que tran-
 siuit in notorium. vt patet in secundo articulo dicit
 dominus Vitalis confessario per dominum Simonem
 ad quam pacem se reuoluit testes. dicendo post
 dictam pacem &c. hoc sic pmissio. dicitur autem
 mo testes. qui videntur probare. Putius patet di-
 cti domini Vitalis probat hoc clare. quia dicit su-
 per quarto articulo qd habuit dominus Vitalis
 vnum fructum. quinq; annorum a die pacis facre. et
 sic facta computatione qd de mense Aprilis proxi-
 me pteritit compleuit vngintiocto annos. **C** Itē
 super articulo sexto dicitur quod vidit dicitur do-
 minus Vitalis vnum. & natu infra dictos quinq;
 annos. **C** Nec obstat quod est pater quia testimo-
 nium patris admittit. vt supra dicitur est. **C** Natus
 probat super quarto articulo & super quinto. quod
 dicitur Vitalis fuit natus infra quinq; annos a die
 pacis facre & quod. fuit baptizatus. **N**ec ob. & quod.

ipse est sanctolus vel pater spiritalis dicit dominus
 Vitalis quia illa causa non reperitur quod repellat
 testem in aliqua parte iuris. ideo ei debetur pl⁹ cre-
 di tam qd homini cum spiritaliter diligenti. **C** Lan-
 tus Joannis hic probat clarissime quia super sexto
 articulo dicit quod supra v. annos a die pacis fa-
 cre vidit dominum Vitalem vnum & natum. Item
 super octavo articulo dicit omni vitale esse vnginti-
 octo annos. et reddit rationem sufficientem. quia
 scilicet sic posuit cure. nec alia potest reddi ratio de
 tempore nisi ponendo sibi cure & reducendo sibi ad
 memoriam cursum temporis. **S**erilis etiam hoc p-
 bat. nam super quarto articulo dicit quod ipse tes-
 tis duxerat vxorem. iam sunt vngintiquinq; anni.
 et quod dicitur dominus Vitalis erat natus ante qd
 vnum annum cum dimidio. et sic concluditur dicitur
 dominum Vitalem esse vngintiocto annos. Item
 interrogatus quomodo scit quod sint vngintiocto
 anni quod vxores duxit. reddit sufficientem ratio-
 nem. quia constat per instrumentum quod appa-
 rer esse productum. Interrogatus iterum de natu-
 rate. reddit rationem sufficientem quod ipse est de
 domo. in fine dicit qd est patruus. et sic debet scire
 etatem suam. vt. l. de tutela. C. de in iure. resti. Idē
 dicit super octavo articulo. **P**almutius Joannis
 probat. qd dicit super sexto articulo qd vidit dictum
 dominum Vitalem natum a dicta die pacis facre. &
 reddit sufficientem rationem qd habet de hoc me-
 moriam propter natiuitatem fratris ipsius testis. vt
 ex dictis in pcedentibus articulis apparet. **B**osa
 Joannis probat. qd dicit qd vidit dictum dominum
 Vitalem per vngintiocto annos et reddit sufficien-
 tem causam quia sic videtur sibi habito respectu ad
 tempus facre pacis. **I**stud enim verbum videt esse
 sufficiens ad ea que consistunt in memoria & intel-
 lectu. vt. l. quid tamen. §. de arbi. **C** Nec ob. quod
 contra dictos testes obijci possent. **P**rimo enim qd
 aliqui ex dictis testibus sunt consanguinei dicit do-
 minus Vitalis que op. non obstat. **C** **P**rimo & quia
 in causa etatis admittuntur consanguinei maxime
 in his spiritualibus. vt. ex. q. iij. c. presentis. et no. iij.
 questione. iij. illa canonizata testis idoneus. **P**re-
 terea sunt aliqui omni exceptione maiores vt ma-
 ter dicit dominus Vitalis producta per dominum
 Simonem. & sic est eius persona approbata. Item
 miglius qui est sanctolus id est pater spiritalis di-
 cti domini Vitalis. **C** Secundo obijciunt contra
 dictos testes quod sunt sibi contrarij quia exami-
 nati ex officio iudicis super articulo dicit dominus
 Simonis dixerunt se nihil scire sed super articulis
 domini Vitalis sunt testificati de etate domini Vi-
 talis. **S**i ergo in vno dicunt se aliquid scire et in
 alio aliquid nescire contradicunt sibi ipsis. **C** Ad
 quod respondetur multipliciter. **P**rimo & quia di-
 cti testes non potuerunt examinari super articulis
 ex officio iudicis directo contrarijs articulis domi-
 ni Vitalis. **C** casus est in l. producti. ff. de testi. secun-
 dum vnam lexi. ibi positam. vnde etiam si sibi con-
 tradicerent non noceret talis contradictio secundum
 Ber. extra de testi. c. cum causam in glof. que inci-
 pit heclitara potest intelligi. **P**reterea nulla est con-
 tradictio si diligenter aduertatur. nam articuli do-
 mini Vitalis sunt affirmatiue concepti. scz ipsum

esse. xviii. anno. sed articuli domini
 Simonis sunt negatiue concepti. scz
 dicitur dominum Vitalem non esse
 xxv. anno. vel. xviii. anno. **E**stis er-
 go qui dicit se scire dictam affirmati-
 uam. & quod est xviii. anno. recte po-
 nit se nihil scire de negatiua que est
 ei contraria dicere de ea nihil scit et
 sic de eius contrario deponit. dicunt
 ergo testes intelligi quod non inci-
 dant in contrarietatem. vt extra de
 testi. c. cū tu. sed debet cum distinctio-
 ne inuari. vt in prima constitutione. C.
 §. quibus &c. **P**reterea testes produ-
 cri sunt solum quatuor scilicet Zaria
 sciolus Zanurius Denerius & Pal-
 merius. vnde manent sex qui clare
 probant etatem domini Vitalis. vnde
 de manifeste concluditur dictum do-
 minus Vitalem esse absolendum.
Preterea vna ratio subest p^o dicto
 domino Vitali. qd si bene inspiciatur
 examinatorum testimonium inuoluit eos in
 quantum potuit. r. tamen cum toto
 hoc bene probauerunt ex omnibus
 predictis concluditur dominum Vi-
 talem esse absolendum. **C** Tertio
 obijciunt contra dictos testes. quia
 cum ipsi dicant se ignorasse tempus
 quo facta fuit pax inter comūne. **P**er-
 rusij & commune & Assisi non potest
 dicitur eorum concludere quo cau-
 tur qd ille natus fuit infra quinq; an-
 na die facre pacis & qd ex eo concludi-
 qd non sunt. xviii. anni. **C** Ad quod
 respondetur qd illud non obstat nam
 articulus primus dicit quod pax fuit
 facta millesimo tricesimo vicesi-
 mo secundo die mensis Aprilis. vnde
 duo sunt consideranda. **T**empus sim-
 pliciter consid eratam. **S**ecundo de-
 nominatio seu dinumeratio. **N**am
 scilicet tempus & de necessitate est in
 quolibet actu. quia omne qd fit: fit in
 tempore. vt in. c. abbat. sanc. extra de
 de regu. iur. r. ff. de accu. l. libellorum.
Secundum scz denominatio seu di-
 numeratio temporis potest fieri mul-
 tis modis. scz quia nominatur annus
 quoruscum sit de natiuitate **Z**hysti vel a
 natiuitate cuiuslibet domini. vt. l.
 iij. §. minorum. ff. de minor. vel quot?
 fit annus ab vbe cōdita. C. de ferijs.
 l. omnes. r. sic a quolibet actu est pos-
 sibile in his quasi semper contigens
 qd quis recordatur de tempore secun-
 dum vnam doctrinam vel denominationem.
 secundum aliam no recordat-
 tur vt ergo modo recordo: quoruscum
 fit annus a creatione principis vel ma-
 gna moralitate circa. sed nescio quo
 tempore est annus ab vbe cōdita. **C** **H**oc
 premisso testes qd oporteret se recordari

C Ad cor-
 rectionem
 predictoꝝ
 qd bonum
 est argu-
 & ciuitate
 ad ecclesie
 sed recipit
 et mutus.
 vt p. doc. i
 d. l. cuius
 tas. r. l. c.
 qd quibus
 d. s. fides
 ius. videre
 pulchrum
 cōf. Ang.
 p. c. lxxix.
 inci. omne
 bonū. ber.
 Zland.

7 ditore. ¶ Sed contra et facit. ¶ quoniam te obligationem pendebat. l. super refectione. hinc expensam qua pendere cum sit prejudicialis creditor non potest agere sed bene potest assistere debito. ne colludat. C. asus est. C. de litig. aut. nunc. heres. ¶ videtur etiam pressum. ff. famul. her. l. in hoc iudicio. ¶ facit. ff. de pign. l. si superatis. S. si. ¶ per hoc puto exceptionem lit. pen. d. et in vim dilatorie obstat. d. San d. re. s. ius procuratoribus pendere li te refectione expense rarari que rarisio est executio quedam que fiat in suo speno donec pendat questio prejudicialis. vt. ff. de adm. tuto. l. chirographus. S. si. ¶ no. ¶ inno. extra quod me. cau. c. super co. r. per eundem. extra de appelic. sep. in glo. super ver. expensarum circa fi. r. facit. ff. de excep. l. fundi. l. fundi. r. C. de ferul. l. j. c. Bar.

¶ Contra heredem. vide qd pulchre voluit Bal. p. l. c. xlii. quanto li.

- 1. ¶ Donasterium si est exemptum cum suis possessionibus quod possessio qua precario vel iniuste possidet non est exempta.
- 2. Licentia data in instrumento apprehendendi possessionem rei auctoritas rei propria ita potest ut contra heredem qd contra defunctum et etiam contra ecclesiam.
- 3. Possessio qd habet precario qd sit iniuste voluntate mutata per coedem. ¶ Precarium qd transeat ad heredem qd agit ut ad heredem transeat.
- 4. Exempta ecclesia qd non censetur exempti clerici no incoportati ipsi ecclesie et non oblati sed temporales.

¶ Consilium. xcvi.

Constiti nomine. In iudicio. Dico partes iudicis esse tales quod pntur per dicti dnm Thomam reus procuratorem male appellatum et per dictum do. dnm bene pronuntiatum. ¶ Ad hoc autem dicitur in mouet infrascripto rones si hec questio bene aduertat hec que sit pendet ex duobus. Primo cu ille pmo accusatur ex pmo delicto commissio in turbado illi accusatozem in sua possessione appareat qd no agit ut de obligatione vel facto ecclesie sed de obligatione pmois r. ex ipius facto delectate. vt. l. neq. interdicto. de re iudi. de rab. ep. l. pe. qd vi aur. cl. l. is qui in pureum. S. si tutor. est. ¶ Tigitur videndum vtru hoc delictu sit commissum in loco exempto vel no qd si locus non est exemptus appareat possessio posse coentri. vt. c. pmo de p. iul. libro sexto. ¶ Quod autem ille

locus non sit exemptus offenditur. nam verba privilegii dicunt sic. ¶ Cum omnibus bonis que principaliter rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis prestante domino poterunt adipisci ab omni iurisdictione. ¶ Sed illam rem in accusacione contentam non possidet hospitale rationabiliter nec iustis modis dicam possessionem acquisiuit ergo dicta possessio non est exempta. r. sic cellum commissum est in loco no exempto. hoc ostenditur quia pcessit instrumentum donationis facte dicto Petro quo dedit licentiam vt apprehenderet possessionem dicte rei sua auctoritate vt apparet in dicto instrumento sed constat quod dicta licentia intrandi potest quis vt contra heredem sit cur contra defunctum. vt. ff. de lega. si. l. titia. S. si. ¶ Tertiam lecturam. l. heredes. r. l. quod ipsi. ff. de res. qu. iur. etiam contra ecclesiam potest quis vt dicta licentia. vt extra de dona. c. cum dilecti. per quam decretalem hoc tenet hostien. r. Joan. and. et ipsi no. hodie. extra de foro copen. c. verum. licet in no. en. ibi videtur tenuisse contrarium cuius opi. reprobarur in hoc qd dicit. pio quo facit. C. de epis. scopis r. clericis. l. si quis curialis. r. quia legitima licentia excusat a facilegio. vt. ff. de aqua plu. ar. cen. l. qd. cum si. sed ex instrumentis apparet ser Petro ex licentia sibi concessa ingressum esse animo possidendi ipsam rem vt apparet ex instrumentis productis r. sic legitime possidet ergo dictum hospitale non potest rationabiliter possidere. vt. l. h. s. de contrario. de acquiren. possel. l. si certus. S. si duobus vehiculum. ff. commo. ex hoc concluditur dictam possessionem esse exemptam. ¶ Preterea aut ponimus dictum Bellum in vita sua rem possidisse quod videtur para dicti pmois afferre dicitur in quadam positione: quod dictam possessionem tenuit tanquam de bonis dicti Belli que verba de bonis significancia sunt possessionis vel detractionis no domini. vt. no. ff. de vi. bo. rap. l. j. S. in ha. l. i. i. eod. titu. S. in actione. r. maxime cum ipse Bellus constituitur in instrumento se suo nomine possidere precario a dicto ser Petro. vt. l. si. C. de acquiren. possel. r. no. de rei ven. l. quedam mulier. sed possessio que habetur precario est iniusta mutata voluntate coedentis. vt. l. si quis. S. pon. ponius. r. S. si quis. ff. de acquiren. possessio. dicit plenissime in. l. j. ff. de acquiren. poss. r. C. de acquiren. possel. v. i. per glof. ergo appareat quod hospitale succedit in locum Belli vt heres et videtur vtiotio possidere. vt. l. cum heres. ff. de iur. t. po. prescrip. C. de prescriptio. lon. tempo. l. j. r. quod ibi not. Sed dicitur dictum Bellum nunquam possidisse. Aut ipsum hospitale cepisse possidere. c. tunc idem quia hospitale possidet precario a dicto ser Petro. Nam licet dictum precarium simpliciter concessum non transeat ad heredem. vt. l. cum precario. in fine. ff. de acquiren. possel. tamen bene transequado expresse agit ut ad dictum heredem transeat vt patet in. d. cum precario. sicut dicitur in vstructuram nam transeat ad heredem si exprimitur. vt. C. de vstru. l. antiquitas. de verbo. obligat. l. hupulatio ista. S. si quis ita. idem in legato annuo. C. de lega. l. in annalibus. sed in illo instrumento ram ex princip. quam ex fine appareat qd ille Bellus omnia fecit r

promisit pro se suisq. heredibus. ergo apparet qd hospitale possidet precario. sed hec possessio est iniuste reuocato precario. vt dicitur est. ergo patet dictum hospitale no possidere rationabiliter. r. sic res non est res exempta. ¶ Preterea hoc no potest negari qd dictum instrumentum donationis facit rem dubiam: vtrum hospitale iuste. et. rationabiliter possideat vel no. r. sic est dubium an res sit exempta vel no. sed in dubio episcopus est iudex competens. vt. no. ¶ Inno. extra de fo. copen. c. si sit arg. ff. de iudi. l. j. sed si dubitetur. r. si quis ex aliena. r. h. j. l. j. ff. si quis in ius. vo. r. sic apparet dictum vicarium iuste pro. ¶ 4. n. m. a. l. Sed dubium est licet no sit verum qd dicta possessio sit exempta. an sit exempta persona dicti domini ¶ Thome pmois. r. in hoc dico qd non. na exempta ecclesia videtur exempti priores clericis vel canonici perpetuo qd oblati non autem priores parochiarum cura habet. v. c. perempt. de p. iul. lib. s. j. ex qua decretali apparet qd demum illi qui illi? ecclesie episcopi ecclesiam habent incoportari sunt exempti. fecus in ipsa ecclesia habent quandam curam seu preeminentiam no tamen ipse est obligatus. vel aliter incoportatus ecclesie. hoc etiam probat iure cly. nulli aliquid est tribuimus militum. r. sic presertim mltis gaudet ne privilegio militum. certe ita si ipse est de numero. ¶ alibi secus. vt. ff. de test. mlti. l. qd constitutum. r. ibi no. de relig. do. c. in cle. hoc autem no est probatum ipsius pmoem esse obligatum. vel alia ipsi hospitali esse incoportatum. v. d. d. licet sit possessio no gaudet privilegio hospitali. sicut nec tribuimus militum qui no est de corpore seu numero militum sic nec presbyter. de quo dicitur in. d. g. per exemptiorem. si ergo ipse esset exemptus ratione originis cu ipse sit de Eugubio ipse est iurisdictione ep. vt. 3. C. vbi ar. ag. op. l. j. ff. de interdi. r. e. leg. l. re legatorum. S. inter dnm. ¶ Concluditur ergo dictum vicarium iuste pronuntiasse. Bar.

- 1. ¶ Potestas iudici in sumariis est in abbreviatio dilacionis. r. r.
- 2. Dilatio in sumariis est arbitraria.
- 3. In ordinariis iura dilatio a lege statuta dari dy.
- 4. Licet sit statutus terminus pro prima dilacione no denotatur oido ad secundam nisi dato impedimento in prima.
- 5. Secunda dilatio data sine cause cognitione qd sit nulla ipso iure.
- 6. Verbum potest quando habet negationem em prepositam qd inducit necessitatem.
- 7. Secunda dilatio data dno teneat ppter impedimentum non sufficit iuramentum procuratoris.
- 8. Dilatio secunda vt detur procuratori quod no sufficit eius iuramentum r. quid requiratur.
- 9. Pars grauat etiam p interlocutoria nulla ipso iure.

In questione predicta. ¶ Primo considerandum est qd dicta causa agitur super causa instrumenti confessionari. r. sic dicta causa debet agi summarie. vt. l. a dno opio. S. si super rebus. ff. de re iud. r. idco pot dubitari an. l. si. de ferijs. habeat locum in dicta causa. videtur enim qd no cu iudici videt esse concessa

maior potestas in causis sumariis qd in causis ordinariis. de qua potestate dicitur. l. si loquitur contra pmo. ¶ qd potestas coelesia iudici in sumariis est in abbreviatio dilacionis. vt. in. c. de pe. de ver. sig. in cle. r. hoc vult dicitur. in. d. l. si. ibi dum in pecuniariis causis oib? ex eo tantu qd dicit oib? concluditur oem causam sine sumariis siue ordinariis. ¶ Sed oib? vident dnm qd lex videt statueri qd est dilatio ad pbadi terminu truu mensu. vt. l. j. C. de dila. an si iudex statuit minus tps in dilacione possit dare scdm qd terminu truu mensu no excedat sine cause cognitione. qd vident tenere ¶ Inno. r. host. r. Jo. an. in. c. vltra r. r. r. extra de testi. qd quida forte male no sequunt. na. d. l. j. C. de dila. no statuit dari tres menses. sed qd no datur amplius qd tres r. sic min? poterit. vt. l. siue pars. C. de dila. qd in multis locis coheruendo admittit. vt. dicit in. l. j. ff. de re iud. sed qd qd fit hoc verum in causis ordinariis cu in sumariis no est dubiu? dilaciones sunt arbitrarie cu totalis ca debeat terminari. ¶ in. ¶ tps truu mensu. vt. l. de sub. an. r. r. C. de naufrag. l. j. ¶ Quod dicitur igit tps des a lege in lege dilatio datur r. dz facta. r. de ver. signi. in cle. r. sic dicitur hoc no habet locum in sumariis. ¶ Tertio occurrit dubiu cu iudex tpe quo dedit prima dilacionem statuit terminu octo dieru pro prima dilacione. ex eo em qd dicit pro prima vides inuere se durum secundam cu prima dicit r. denotet oxidand se cundam. vt. ff. de iudi. l. j. r. ff. de here. in. l. j. si quis instituat. primo tiri? ex prima r. c. corarii puto. na dicta verba hoc no imposit qd iudex dabit se cunda nisi in prima impeditus sit. sic verba intelligatur fm natura negotij super quo pferunt. vt. l. damni infecti quidam. ff. de dam. infect. r. de vfu. l. hupulatio. cu si pio quo facit qd iudex no pot si velle facere cora for. ma dicit. l. si. ff. de fer. vt statim dicitur. ¶ Quarto occurrit dubiu post dato iudex no debuit dare secundam dilacionem si eam dedit ante datio fit ipso iure nulla an veneniat relictu e da p ipsum vel superioe. r. dico concessione esse ipso iure nullam quado fit sine cause cognitione. per. d. l. si. vbi dicitur in pecuniariis causis oibus dilatio plus qd semel. tribu non pot. na verbu potest postu cu negatione necessitate impositat. vt. ff. de fru. l. no potest. extra de reg. iur. c. j. lib. v. r. ibi no. Jo. an. videt ergo factu p bide l. r. sic est ipso iure nulla. vt. l. non ou

¶ De nullo. vide de iudic. de iur. d. l. quod constitutum. ¶ C. r. r. m. vident qd po sit in. d. l. si. ff. de fer. r. i. apoz. skillis ad Barto.

¶ Sumariis. vide de re. c. d. l. c. xv. et seq. r. c. c. xvij.

dicitur. **S**irardus elegit se velle solvere dicta quantitate prius quam recipere vellet percussione. pro an possit variare et eligere partem de iure communi non obstanti sententia. **Q**uinto si non potest de iure communi an per in integrum restit. possit ad hoc admitti solum probando se iniuriam posito quod nihil aliud de nouo ostenderit. **S**exto an ex eo mandantur dicere veritatem et facere mandata. curie prohibetur petere restitutiones in integritate. et alia de quibus supra questum est. **S**uper primo videtur quod non possit appellare quia condatur de percussione a spatulis supra quod probatur quia verba statuti in esse coepta sunt scilicet condanatus pro percussione. non enim dicitur si quis percussit. et sic omnem casum et personam comprehendit etiam extraneum mandatozem et auctorem. **S**ecundo videtur an qui aliter. **S**icut de adul. l. hoc nba. r. nor. Jaco. de are. l. si seruus. s. ad monere. ff. de acq. here. ergo multo magis hunc casum comprehendit. **P**etere hic videtur in omnibus actionibus arbitrariis ubi feruntur duae sententiae. **V**t ff. quod met. cau. l. si quis ex parte. **S**ed in hac actione. r. ibi no. de rei ven. l. qui restituit. de in lit. iur. l. in actionibus. r. in l. de actio. **S**ed in arbitrariis. in quibus ex contumacia seu recusatione quod fit post primam sententiam fertur secunda. et tamen nemo negat ex prima actione et prima obligatione condanatus esse. in proposito ex prima r. secunda percussione et obligatione que inde orta est videtur condanatus ad id. **F**acit. ff. de publi. l. hoc edicto. secundum opt. illo cum qui dicuntur dictam accusationem fore arbitrariam. **V**t ibi no. r. d. l. si dixerit aliquis. r. ad idem. **S**ecundo anno. l. cum dos. s. si preterea hic videtur in casibus in quibus post primam condanationem pecuniariam quam quis non potest solvere iudex commutat eam in corporalem. certe clarum est secundam sententiam ex primo seu pro primo delicto esse. **V**t. C. de ser. fugi. l. qui quis. r. de iniurijs. l. si quis iniuria. r. de pe. l. in si. et facit quod no. doct. in l. si non conuicti. C. de iniur. in xrv. q. **C**etero quod possit appellare. facit quia videtur condanatus ex nouo maleficio scilicet ex accusatione non pro prima percussione. et videtur casus. ff. de penis. l. relegati. et. l. aut damnus. **S**ed quisquis. r. l. capitulum. **S**ed in ex libus. ex quibus videtur quod nouum sit maleficio. et pro nouo maleficio condanatur. **C**oncludendo in hoc puto dico quod quandoque pena imposita in prima sententia est quod commutatur in aliam absque nouo delicto ex causa ramentis vt propter pauperitatem tunc non est dubium de primo maleficio condanatum esse et appellare non posse sicut primo ita dicunt omnia iura supra proxime ad hoc alleg. quandoque per sententiam secundam prima pena augetur seu noua imponitur ex aliqua coadunantia seu castigatione vel delicto post primam sententiam commissio. r. fit quandoque ex dispositione alterius legis quam illius que primam penam imponit et tunc dicitur nouum delictum et noua accusatio. **V**t. d. l. relegati. et. d. **S**ed in ex libus. et tunc prohibetur appellatio facta in primo crimine non extendit se ad illud. quandoque prima pena augetur ex virtute illius legis. r. tunc contingit duobus modis. primo quia si citi aliquis con-

tra ea que in prima sententia expressa fuerunt. et tunc ex prima actione et prima causa condanatus videtur vt in actionibus arbitrariis vt in iuris. d. alleg. **Q**uandoque aliquid contingit aliquo actu seu contumacia per que non fit contra ea que in prima sententia denegerunt expresse licet alias de legitimo non esset nisi primum percussisset tunc ex delicto nouo et lege noua videtur. **V**t. l. qui cum vno. s. si. et. l. si. ff. de re. mili. C. de episco. et clerici. l. quicumque. r. de sententia. et in aucto. de sanctis. epistol. s. si mox nactus. nunc igitur in questione proposita iudex non debuit procedere. quia vel debuit interrogare eum ante primam sententiam qui volebat vel primam percussione recipere vel condemnari in quantitate illa. vt probatur in l. si quando. s. si heres. de lega. s. et. not. ff. de act. emp. l. si in glo. mag. vel debuit condemnare in illa quantitate parua. r. quod teneretur similem recipere percussione vel soluere illam quantitate maiorem. r. sic poruisset dare sententiam. vt in l. de. r. curare. et. l. cum qui certarum. in si. de verbo. obligat. et si hoc fecit pro prima percussione condanatus esset et non posset appellare idem dicerem si solum condemnasset eum ad recipiendum similem percussione et postea in secunda sententia propter executionem condemnasset eum in quantitate quia fecisset contra ea que in prima sententia continentur vt dicitur est in arbitrariis et similibus. sed in casu proposito iudex condemnauit eum pro percussione in certa quantitate parua et condemnauit eum ad recipiendum similem percussione. et illa quantitas prima in qua condemnatus fuit. fuit soluta. non potest ergo dici quod ista sententia fuerit pro prima percussione cum iam de illa fuerit condanatus. et ex eodem non debuit sic condemnari. **V**t. l. senatus. de accu. c. si. de necessitate ergo est quod vltima condemnatio est tunc quod non ex pro nouo delicto scilicet ex noua recusatione. et sic possit appellari cum non sit prohibitorium. C. de appell. l. et in maioribus. non obstat quod dicitur quod verba statuti sunt scripta in rem. quia intelligo verum quod comprehendit mandatozes et si. quoniam obligatio habet ortum ex ipso delicto iam contra mandatum. igitur ex delicto postea securo propter maleficio precedentis vt not. in l. si. per uadere. de seruo. co. r. not. in l. in l. si. de obliga. que ex delicto. **S**ed merito illi dicuntur pro tali maleficio condanari. sed in proposito fuit condanatus ex obligatione que habuit originem ex vno facto. nec ob. si forte dicas quod statutum dicat condemnatum pro percussione non possit appellare et sic dictio pro significat causam remoram sic cur propter. sic dictio ob. vt. C. de legi. non dubium. si seruus ex tunc. et. l. eo tempore. in si. de pec. q. dico quod hoc factum est quia dictio pro significat causam proximam et finalem. C. de dona. l. si quis pro redemptione. de lega. s. l. lucius. s. de alimentis. et ubique reperies quod dictio proponitur pro ppter. r. si significat et causam remoram improprie ponitur. r. sic no. glo. ff. de pecu. leg. l. dicitur. in prin. **C**etero super dicto puto dico quod licet non habeat legitimum personam standi in iudicio non propterea prohibet petere restit. in integ. vt plene dispu-

tatur in si. C. de momen. post. l. prima. in glo. **C**etero per. s. i. dico quod eo ipso quod sententia approbatur. r. per consequens videtur beneficio appellacionis renuntiasse non fuit illius nullo alio probato. ff. de iur. iur. l. cum maior. s. accusasse. et in l. in seruicio. te. s. percussit. ff. de his qui per metum iudi. l. alia. et quod not. C. de iur. omni. iudi. l. in criminali. r. l. qd no. dy. ff. re iuratum habe. l. amplius non peti. **C**etero tra credo quod statutum dicit si recusat. r. quod est futurum sub iudicio. ergo si semel recusat amplius mutare non potest. **V**t. l. si stipulatus sum. l. si. in princip. de verbo. obligat. non obstat. l. cum qui certarum. in si. q. habet electionem a lege r. acite. que videtur concessa per futurum indicium. s. q. valet. r. sic si variare. vt ibi not. hic etiam est expellum futurum sub iudicio. non obstat. alia. l. in contrarium aut legata. quoniam illa non dicitur delictum perfectum aut sententiam. ideo l. penitente hic vero delictum est perfectum sola recusatone. **S**uper quinto videtur quod sibi non debeat concedi restitutio. quod vsus est iure communi. nam quilibet paterfamilias elegisset penam pecuniariam pro corporali. **V**t. l. in seruicium. in si. ff. de pen. **C**ontrarium etiam puto quod si fuerit euidenter facta electio. iam primo depauperatur ex eo quod soluit magnam condanationem. **I**tem sibi remanet iniuriam ex qua consistit sequi inois r. patrimonium destructio. vt not. dicitur est. r. probatur. ff. solu. matri. l. penult. in princip. merito oportet quod dominus **S**irardus faciat repobationem qualiter vel quomodo secundum qualitates status tunc r. conditionem sententie sibi hoc expedit. **C**etero super dicto dico quod illud iuramentum habet in duas partes. **P**rimo quod iurauit dicere veritatem r. per hoc non prohibetur petere restitutionem. q. autenti. sacramenta puerum. C. si aduersus vend. loquitur in iuramentum de futuro de non veniendo contra. istud autem iuramentum est de preterito et de presentibus. nec ad futurum porrigatur. tunc enim dicit veritatem. qui sic volebat r. non dixit veritatem quod sic vult. argumen. de danno in feci. l. qui bona. s. si quis stipulatus. **I**tem est longa differentia inter iuramentum de preterito r. iuramentum de futuro. **V**t. l. si quis maior. C. de transactio. r. de condi. insti. tu. l. que sub conditione r. q. in eis no. habet etiam secundam partem illud iuramentum. scilicet parere mandatis. hoc etiam debet intelligi si curia istud mandauit. vt. c. quinta uallis. de iur. iur. and. et de oper. liber. l. liber. ff. pro so. l. si societatem. s. arbitrium.

in iure deponere super acti et quo negatiua restituit. **Q**ui tenetur de maleficio inquirere. vt excusetur quomodo probet distigentiam. **C**oncilium. c. **D**arissime **D**ominus in istis nostris **D**ominis in istis nostris a domino rectore ducatus et eius curia quod ipsi fuerunt negligentes. r. remissi in capiendo certos demicidas. ex quo crimine imposita est certa pena cuius ratio secundum formam constitutione examinat testes dicunt communi r. homines dicte ciuitatis fuisse negligentes. vt in dicta inquisitio ne continetur. nec reddunt causam suam. nec fuerunt interrogati. an ex eo cum dictis sit probata inquisitio. r. si non est probatum quid debuisset fieri ad eam probandam. r. quid communi habeat facere ad suam defensionem probandam. quia quotidia sunt tam pro presentibus pro futuro rogamus vt plenius scribere placeat. **A**lex. episcopus noster r. c. **R**esuerende mi pater r. dicit ea de quibus queritis longa premeditatione requiritur. r. etiam homines alios non occisum. obest etiam cum hoc quod ego quidem nunc in princip. **S**ymonius in multis occupatus lectionibus. unde ex eo quod videtur potum in illo modico tempore quod ad hoc inuestigandum adhibui refero que sentio. **E**t primo ante quod presentem inquisitionem venimus. videmus in genere si volo talis quem probare negligem quid probare debeat. r. certe quando quis in obligatione tenetur ad factum certum limitatum tempore r. loco tunc eo ipso quod illud non facit esse probata negligentia eius nisi ille ostendat de impeditio. vt. l. si. s. ad diem de re iurata. r. l. qui comitatus. r. ff. si quis cau. l. si. sed r. si quis cum simi. **Q**uandoque quis tenetur ad aliquid faciendum in genere. vt in casu proposito tenetur communi ad capiendum malefactorum. tunc ad ostendendum negligentiam communitatis. debet probare primo communi scilicet illud maleficio esse commissum illo tempore r. loco. vt. ff. de adm. tu. l. quidam de cedis. s. si. cum l. seq. quod puto probabitur si erat publicus notum. vt probatur expresse. C. de perita. tu. l. si. sed facti. r. l. nec supina. cum simi. **I**tem habet probare quod locus ille ubi maleficio fuit commissum erat ita prope ciuitatem villam vel

1 Quid sit probandum in probando aliquem negligentem.
 2 Estes deponentes super negligentia debet super ea coartate deponere respectu certi loci vel temporis.
 3 Testis debet deponere super eo quod sensu percipit.
 4 Estes volentes probare negatiuam debent affirmare.

habitationem quod si homines solcite transissent
 z ruzozes fecissent. z alia que circa hoc requirunt
 secundum facti accidentia q' dictos malefactores
 capere potuissent hoc probat p' similia. Si enim vo
 lo tutorem probare fuisse negligentem in mutuan
 do pecuniam deo probare vere vel presumptiue
 q' in ciuitate erat homines quibus potuisset dicta
 pecunia mutuari. alias non probaretur negligentia.
 vr. ff. de admuni. tuto. l. tuto: fm dignitatem. §. i.
 Item si volo probare tutorem fuisse negligentem
 in emendis predictis. deo probare q' predicta vtilia
 reperiebatur que emere potuisset. vr. in aut. de vte
 ri. fra. qui here. §. i. col. vii. Item si volo quem proba
 re fuisse negligentem in eo qd potuit per alium gere
 re deo probare q' facile erat sibi alteri comitte
 re. vr. l. id emp. ff. pro loc. pro hoc vide' exp'essum.
 z est in terminis nostre questionis. ff. ad fil. l. §. si
 ad fil. in villa. z. §. seq. z. §. eodem autem tecto. z. C.
 ad fil. l. §. hoc probato nisi ex alia parte probaretur
 diligentia censetur probata negligentia. si tamen
 possent reperire testes qui dicerent eos omisisse co
 trahere. z profere contra malefactores z facere pre
 dicta que facere poterant. z reddat rationem quod
 erant presentes in loco in quo non potuisset id fieri
 quiniple testis vidisset fm formam notatam in aut.
 de here. z falcid. §. si vero abfuit. z tunc esset probat
 io clario. super eo vero quod in actu presentis que
 ritur an illi testes qui dicunt commune z homines
 fuisse negligentem. z nihil aliud dicunt probent vel
 non dico in questionem hanc non esse probatam. q'
 probat q' dicere aliquem esse negligentem. est quid
 iuris negatiue seu p'uarite sic probatur: negligentia
 enim nihil aliud est quam p'uaritio diligentie. z
 p'uaritio z negatio idem sunt. vr. ff. de verb. obli. l. in
 ter stipulante. in p'ncip. vbi not. quod ista verba
 dolum malum abesse dicantur negligentia. vr. ibi
 not. in glo. ff. de doll. excep. l. fina. in fi. in glo. si. facit
 2 de acqui. posses. l. §. i. z quod ibi no. sed testat' qui
 deponunt super negligentia nisi habeant coartatio
 nem certi loci vel temporis non possunt eam pro
 bare. vr. extra de cau. pos. z p'prie. c. cum ecclesia su
 trina facit. C. de proba. l. actor. z qd isti not. do. Pre
 terea negligentia non est aliqua formatum quod
 sensu percipitur. nec eius essentia percipitur visu
 vel auditu vel alio sensu corporis. sed alij actus sui
 p'adicti percipiuntur visu et quibus actibus colli
 gimus negligentiam per intellectum. Sed quando
 testis deponit debet deponere super eo quod sen
 su percipit. vr. C. de testi. l. testis. z. §. si vero abfuit.
 z no. 3. in. extra de testi. c. cum causam. q' bicon non fe
 runt. ergo zc. Preterea illi qui dicunt negligentia
 tantum nec reddunt rationem per aliquem sensum
 corporis magis iudicant per intellectum q' testifi
 centur de facto ad q' sunt adhibiti. z sic no videtur
 valere. C. de excep. rei iud. l. si vr. p'prie. z hoc
 not. exp'esse per 3. in. in. d. c. cum causa. extra de tes
 ti. Preterea testis qui vult probare negatiua dei
 bet affirmare illum actum vidisset quo illa negati
 ua resultet. vr. docet nos Imperator. in. d. §. si ve
 ro abfuit. in aut. de here. z falcid. concluditur ergo tes
 tes non probare. Ad vltimum quod queritis
 quid debeat probare commune ad sui defensionem
 dico quod multa possunt occurrere secundum di

uersa facti accidentia ponam vobis aliqua. Primo
 q' maleficium fuit commissum in loco abfonsio z se
 creto. vr. ff. quod vi aut clam. l. semper. §. hoc inter
 dictum. verficu. sed si is. nec enim potest imputari
 communi si ignorat. z occisores reperiri non pos
 tulerunt. vr. l. si ratio. C. de his qui. vr. indig. facit. l.
 annis. de calum. Item quod maleficium fuit factum
 in loco propinquo flumini vel contiguo ciuitati vel
 comitatui z q' antequam homines possent trahere
 poterant flumen vel confinia transire ita q' postea
 capere non poterant. vr. ff. de noy. l. in delictis. circa
 p'ncip. de edile. l. quid si fugitiuus. §. inde circa
 lius. Item poterant de facili in aliquod nemus vel
 syluam fugere ita q' difficillius vel quasi impossibilis
 erat eorum persecutio. vr. l. naturaliter. ff. de acqui.
 re. do. z de acqui. posses. l. §. i. §. nerua. Item q' tale
 maleficium fuit factum clam sine rumoribus: ita qd
 non potuit presentari. vr. ff. ad fil. l. §. occisorem. et
 §. seq. Item quod fuit factum in loco remoto ab ha
 bitationibus ita q' exinde no poterant exaudiri vo
 ces clamantium. vr. d. l. §. eod. autem tecto. z. §. si
 quis in villa. z. C. ad fil. l. §. i. Item quod committunt
 z homines erant occupati circa alia necessaria ma
 gna vel eque necessarium. ar. l. §. si cum omnes. ff.
 ad fil. ff. de rei iud. l. contumacia. §. contractus. z. §.
 quid ad manus. Item q' dictum delictum vel ho
 micidium commissum fuit eo tempore quo erat clausa
 sanue ciuitatis vel erat suspicio in ciuitate ita q' ho
 mines exire non poterant ad eos capiendos. vr. l. §.
 quis in grau. §. subuentum. ff. ad fille. Item quod
 erat tanta multitudo malefactorum q' capi non po
 terant sine bello magno. vr. C. de epi. audi. l. addi
 ctos. de rap. vii. l. raptos. z de his qui latro. oc
 cul. l. §. Item quilli malefactores statim redierunt
 se ad aliquem artem seu rocham seu munitionem ita
 forem quod non poterat capi vel expugnari. vr. ff.
 ad l. iul. maies. l. §. i. Si tamen illi qui locum illum
 tenent sunt eorum iurisdictionis scilicet communis. co
 silium est q' cis faciat p'ceptum quod restantur ma
 lefactores fm formam dicte. l. §. de his qui latro.
 occul. Item illi malefactores statim intrauerunt ec
 clesiam vel monasterium vel locum religiosum. vr
 extra de immu. ecclie. inter alia. C. de his qui ad ec
 cle. consu. per totum z omnia ista si bene aduertan
 tur faciunt quod communi non potest imputari ne
 gligentia potest etiam commune probare suam ne
 gligentiam. Primo quod totum ciuile officium id
 est officiales ciuitatis transferit vr illos possent co
 prehendere. vr. dicta. l. §. i. C. de his qui latro. z de
 rapto. vii. l. p'nia. §. finem post commissum.
 Item quod posuerunt custodes ad loca confinia
 vnde verisimiliter poterant dicti latrones insurge
 re. vr. C. de offi. p'ze. afri. in nomine domini secun
 dum locum. Item quod ruzos fuit contractus in
 ciuitate vel castro vr omnes traherent ad capiendos
 malefactores. arg. l. p'eroz. §. si quis tamen. l. §. ff. vi.
 do. rap. z ad fil. §. nullisse vel capana fonata. vr. not.
 in l. fina. de volo. z. l. aliud. z. §. referunt. de reg. iur.
 Item quod diligenter fuit perquisitum per omnia
 loca vbi poterat verisimiliter esse dicti malefacto
 res. vr. dicta. l. tertia. §. uerua. ff. de acqui. posses.
 Item factum fuit p'zonium per ciuitate quod
 quicunq' assignaret tale haberet tm de auro com
 munitis.

imunis. z qui scirent et non indicarent punirentur.
 argumen. C. de his qui p'zonium credi. loco succet
 dunt. l. §. ff. de iniuris. l. §. non solum ibi metu pe
 narum zc. Et ad fil. l. lex conel. cuz simi. multa etia
 alia possunt occurrere ad ostendendam diligentia.
 Tamen circa hoc vnum est admittendus: quia
 ista debeant fieri vere et non fite. vr. quando fit sine
 auctoritate iudicis. et de fessione possent constare nis
 h'it tamen prodesset. vr. ff. ad fil. l. §. accusatur. et
 ista breuiter potuit comprehendere. Bar.

Consilium. ciii.

Dictus? Quæstionis talis est:
 quia queritur an no
 tarius condemnatus ex aliqua causa
 extra munus officij notarie que eum
 facit infamem possit consecrere instru
 menta zc. s' illud est superfluum vr. patet. s. in con
 silio. lxxvii.

- 1. Corrigi quis non solum occasione delicti di
 citur. sed etiam vt bonis moribus instruat.
- 2. Quomodo probatur magistrum percussisse disci
 pulum causa discipline.

Consilium. clix.

Mis? Examinatis ad defen
 sam Andrucoli vinoli peli
 pañ. super actione fonata contra eū
 de percussioe discipuli dubitatur vtrū
 per dictos testes sit ruzos probatum
 quod sufficit ad defensionem dicti
 Andrucoli ita quod veniat absoluentis sup quo
 facit dubium. quia non continetur in articulo cau
 sa. quare dicitur. N'col. deberet corrigi? nec qd tūc
 malefecit vel parū bene secundo facit dubium q'
 quod dicitur Andrucolus faceret animo corrigē
 di non cadit in aliquem sensum corporis testis z sic
 probatio nil valere videt. Ad p'ncipū dico t' q' no
 nam corrigi dicitur q's quando q' occasione de
 licij per eum commissi. et sic. l. §. C. de emend. p'p'z
 pin. quando q' dicitur quis corrigi vt bonis morib?
 Infonetur licet nullum precedat delictum. nā fer
 uentis est discipuli timere magistrum. vr. extra de
 sen. excom. c. cum voluntate. in fi. vbi aperte probat
 tur quod verbum corrigendi habet duas significa
 ciones. nam omne quod fit causa discipline est im
 punitum. vr. ibi patet et eo. c. cum non ab homi
 ne. §. p'elbyterus. et ideo. l. sed z si. quacūq'. §. si. cir
 ca p'ncip. ad. l. aquil. dicit si magister i disciplina vul
 neratit zc. No. qd dicit in disciplina. q. d. sine caus
 sa de delicto corrigendi seu causa disciplinadi z in
 fonandi. et vtriq' dicitur correctio. Preterea ea
 que continentur ex verborum virtute illius articu
 li sunt plene probata. vr ostendat ergo zc. Pret
 zerea dico etiam si dicitur articulo non esset factus
 probata esset defensio dicti Andrucoli vr ista offē
 dam. Ad secundum dico t' quod sufficēter probat
 um est quod causa discipline est causa admonē
 di et docendi et infonandi euz in dicta arte. z hoc
 per saluicium restem inducunt et vaguncium in
 terrogantem si dicitur Andrucolus dicto tempo
 re habebat curam z sollicitudinē de dicto Nicolao
 vr de eius discipulo et socio. et si docebat eum vr di
 scipulum in dicta arte dixerunt quod sic. in terro
 gati quomō sciebant. dixerūt q' viderūt zc. Licet

enim hoc quod causa docendi z mo
 nendi fecerit non possent videre ali
 quo sensu corporeo tamen hoc potest
 videri quod illo tempore quo ipse per
 cussit eum vt discipulum docebat et
 monebat. et istud dixerūt et viderūt.
 et ex hoc sciebant quod animo eum
 docendi et corrigēdi. nam scit illud
 quod quis facit quando licet p'fusi
 mitur causa iud. vt. l. §. et ibi not. ff.
 de iniuris. ita illud quod facit quan
 do docet discipulum facere causa do
 cendi et disciplinadi. et hoc est quod
 vult. et in. d. l. sed si quicunq'. §. si. ff.
 ad. l. aquil. sufficit ergo quod fit fa
 crum in disciplina. hoc est tempore
 quo quis alium disciplinat et docet.
 quia statim presumitur quod non fe
 cit animo iniuriandi. Preterea post
 eo quod dicitur articulus factus non
 fuisse. sed sup eo testes nil dixerunt
 de causa defensio esse probata. nam
 probatum est plene quod dicit' An
 drucolus erit magister. et dicit' N'col.
 co. erat discipulus vnde et qualita
 re percussioe quia magister et ex quali
 re percussioe quia cepit per an
 riculam. et dedit et alapam. quicun
 dem actus secundum mores nostros
 magis ad correctionem q' ad iniuria
 fieri consueuerunt. presumitur quod
 non animo iniuriandi. vr. l. §. C. ad. l.
 cor. de ficar. z hoc exp'esset et glo.
 in. leum. qui. eo. t. z. Ergo de qua
 litate persone et percussioe hic p'p'z
 sumitur non est necesse quod exp'is
 matur delictum propter quod corri
 gebatur. Concluditur ergo ex p'edi
 ctis quod p'cedit? Andrucolus ex
 probationibus sit absoluentis vel
 debeat sibi dari sacramentum pur
 gationis et eo p'cedat absolui. vr. not.
 glo. i. d. l. §. C. ad. l. cor. de fic. z ita de
 terminat Bar. de Saxo fer.

Processus factus a iudice recu
 sato ex legitima causa qd sit nullus.
 Processus factus ab inimico capitas
 l' notorio etiam nulla excusatioe p'
 posita est nullus ipso iure.
 Obligator stare in iudicio et se de
 fendere intelligitur arbitrio boni
 viri.
 Vbi no est iudicis copia potest quis
 sua auctoritate facere.
 Quando non potest a iudice appels
 lari quis non incidit in penam si nou
 parer eius iudicio.
 De iure ciuili sufficere allegare cau
 sam suspicionis i nec requiritur alia
 probatio.
 Difficultas prestationis quod excu
 sat a pena.

Corr
 gi. Vide
 Alex. con.
 s. lxxv. lq.
 ubi

Consilium cv.

Requiritur ad

dominus Jo. de piana per syndicum civitatis peris quod non stierit ad syndicum in civitate castelli tempore debito ad cuius defensionem inducitur instrumentum reculationis et ex causis certis scilicet qd syndicus illius terre erat ei inimicus capitalis vt in instrumento latus pater per qd dicitur quia ex eo quod ille no eligitur bar r recusat arbitros qui de suspitione cognoscerent dicens dominus Jo. non tenebatur sub suspecto iudice litigare contra quod per aduersas rades partes dicitur quod licet iudex sit recusat in pillomin? potest procedere et processus factus ab eo valeat nisi appelletur vt no. Anno. in. c. cum special. de appel. et ideo per re causationem iste non fuit exempt? ab illius iudicis iurisdictione. et sic stare tenebatur. Item opponitur quod reculatio non fuerit facta adiecta causa queritur quid iuris. Et opo ponitur ex facto quod ille syndicus iudex civitatis castelli in temporalibus non agnoscit superiorum. Item inquiritur contra eundem quod non apponatur instrumentum sententie sui syndicatus ad cuius defensionem produciunt instrumentum per quod apparet quod per eius procuratorem fuit a iudice r a notario petita copia sententie. et fuit sibi denegata per qd aliter non poterat dicere quod eum apponere non tenebatur ab aduersa parte dicitur quod facultas punitionis eum non excusat. vt. l. contumacia. §. illud. de verbo. obliga. quod etiam inducitur. l. §. si. cum. l. §. ff. si quis cau. queritur quid iuris. Super primo dico de iure quod licet dicitur do. Joan. non stierit ad syndicum non venit puniendus licet em Anno. dicat quod non meminit se legisse quod valer processus ego dico quod non meminit ne legisse quod facta reculatio? et causa legitima est respondens a iurisdictione iudicis reculati r saliter. casus est. C. si qua predicti. po. l. §. in fine. hoc etiam tenet Anno. et tenet l. offi. i. summa de offic. deleg. §. et ipse l. offi. i. referet in d. c. u. specia l. r. ibi dicit Jo. an. in nouella. et tenet l. offi. i. summa de offic. deleg. l. quas n. si effect? r hoc potissime est verum nisi ea reculatio e inimicitia capitalis notanda? r reculatio de pro. 2 lra. p. cen? emil? ipso iure. casus est

Reculatio. vi de late Ro. consil. ccc. vbi refert. qui qd ophi.

et processus hodie extra de re iud. c. passionalis. in cleo primo posito qd esset verus qd valeret processus nisi appelleret nil ad oppositum no em. qm an valeat processus neque sed an dicitur Joan. teneat stare ad syndicum coram illo iudice. et si no stierit incidat in penam. r certu est qd non: quando r quis est obli gatus stare in iudicio et se defendere intelligit ar. bitrio boni viri. vt. l. vir boni. ff. iudica. sol. Sed vir bonus arbitraretur eum non debere stare in iudicio coram eo quando habet suspectum iudicem de inimicitia capitali vt no. in. l. vir bonus. r. de. p. c. l. si post dationem. et. l. in iudicis. §. fin. et. d. c. passionalis. Item vir bonus. l. iudex non arbitraret qd qd deberet stare iuri coram illo iudice quem recusat vt suspectum. et si ille non vult arbitros eligere. sed procedit ideo hoc faciendum grauat parte et ista est iusta causa recedendi et appellandi vt ipsa pars aduersa cōfiteret. Preterea illud qd debet appellari esse verum bñ esse iudex superior: ad que possit appellari. sed hinc no est: qd iudex in repositibus no recognoscit superiorē ergo licite sua autoritate potuit recedere non appellando per iura allegata que dicunt vbi non est iudicis copia dōt quis sua autoritate facere. vt no. C. de iud. l. nullus. et. p. b. ff. quod vi aut clam. l. si alius. §. bellissime. ff. qd in fratu dem cre. l. ait p. c. r. §. si debitor. C. de decur. l. generalis. lib. x. Preterea cum non posset ab illo iudice appellari vt dictum est: ideo non incidit in penam si eius no pareat iudicio. casus est eppellus. ff. de arbit. l. non distinguemus. §. cum quidam. vbi licet a sententia arbitri non posset appellari. tamē ex tali causa non parēdo suo iudicio excusatur a pena de iure canonico. dic vt no. in. c. secundo sequitur. de appella. p. no. illa civitas castelli negat se subiecta ecclesie romane. Et sic sibi debem? stare iuris? cuius lib? Sed de iure cuius r eo ipso qd qd allegat causam suspensionis sufficit: nec requiritur alia probatio. Sed hoc pro probatione habetur vt no. C. de iud. l. apertissime. r. no. ff. ad trebell. l. qd poterat marie hoc verum est si hoc affirmant proprio iuramento et quo tollitur omnino suspicio calumnie. vt ex p. esse dicit Specu. in tit. de recusa. §. qualiter. vt sicu. quid si presumpcio. Ad vltimum quod dicitur quod non recusat in certa causa. Respondet qd hic non est necesse imo potest fieri reculatio generaliter a qualibet causa etiam futura rex. est in. d. l. prima. C. si quacumq. predicti. pote. Super secundo Toico qd difficultas illa prestationis excusat dominum Joan. a pena casus est. ff. ad trebell. l. titius. de vlla. l. si vependa. §. idem iuris. licet difficultas no impediat contrahi moram et penam committi. et hoc dicit gloss. in. l. quod re. ff. si certus p. et. etiam glo. super verbo teneri. Non ob. l. si. ff. si quis cau. quia imo facit pro. quia hic fuit magistratus qui impedit. et talis contra quem propter absentiam non potest haberi regrestus. vt. l. si. de eo per quem fac. erit.

Stratum qd percussio aliquē cū armis puniatur in decem no comprehendit percussentem cum dentibus. sed punitur pena statuti punientis percussentem cum manu. Dentibus non sunt arma: nec veniunt appellatione armorum.

In criminalibus etiam si non sit statutum proceditur de similibus ad similia.

Consilium cvj.

Statuto

Castri plebi sub rubrica de percussentibus aliquem cum armis canetur qd puniatur in decem r alio de percussione facta cum manu qd puniatur in. v. Queritur qualiter puniatur ille qui aliquem percussit cum dentibus propiis in digito manus alterius. Ad qd respondetur qd debet puniri p. n. s. scilicet naturi loquentis de percussione cum manu sub pena. v. solidi si non fuit in facie qd sic proo statutum p. n. s. loquitur de percussione cum armis. vt patet in rubro r no. gro. ff. de appellatione armorum dentes non continentur. vt. l. pe. §. telorum. ff. ad. l. iul. de vi pub. et de fur. l. si p. n. §. fur. r. dentes enim non dicuntur arma: si pars copiosis. vt. l. l. §. i. ff. de va. r. extra ordi. cog. ff. de edic. c. u. debet. Preterea si illud qd quis facit cum dentibus diceretur facere cum armis nunq. aliquis diceretur ire sine armis cum omnes habent dentes. veritas ergo est quod dentes non dicuntur arma: nec ex his aliquis dicitur armatus: nec cum armis facere. casus est. ff. de vi r vi arm. l. iij. §. armis. r. l. d. c. lectus. r. ad. l. iul. de vi pub. l. armatos. r. sic concluditur qd ex vigore p. n. s. statuti loquentis de percussione cum armis non potest puniri percussor ergo pena secundi statuti de percussione cum manu quoniam sciat manus est membrum ita etiam dens cum non reperitur de percussente cum dente procedendo de similibus ad similia fin fouam statutis: sed similia est percussio cum manu vt dictum est. ergo r. c. Preterea si no esset statutum quod non procederetur de similibus ad similia hec fieri debet de iure communi. nam certu est quod hodie in imponēdis penis pro maleficijs legibus scriptis omnibus vtimur: sed his casibus etiam in scriptis quibus no vtimur recurrimus ad simile statutum. r. ad consuetudinem. ff. de leg. l. de quibus. circa principia. sic ergo in proposito Bar.

- 1. Exceptiones inducte pro communi utilitate possunt per iudicem etiam nemine opponente opponi. Iudex etiam post sententiam debet de innocentia condemnati querere. Ubique potest contra absentem in criminalibus perueniri ad diffinitiuam potest etiam extraneus allegare eius innocentiam. Iudex potest pro absente veritatem inquirere et testes producere vbi potest contra absentem venire ad diffinitiuam. Statutum quod elapso termino banni bannu non possit visitari quem effectum producat. Statuto predicto itane elapso banno: quas exceptiones admittit iudex. Pena copionalis que imponitur in defectum solutionis pene pecuniaria remanet integra etia si p. na pecuniaria diminuat.

Consilium cvij.

Mis omnibus statutis

omnibus statutis predictis et processu. et omnibus que per iura fuerint videnda dico et consulo ego Barto. de sajo quod prelate exceptiones debentur recipi r admitti r quod partes iudicis debent esse tales scilicet quod dicent reos condemnent in eo quod condemnari debent si comparassent ante terminum elapsu r in termino alias in banno qui fuit datus eis concessi fuissent et predictas exceptiones exposuissent r de eis eo modo quo debentur alias docuissent. r debet dicitur iudex in defectu pene pecuniarie non solute eos condēnare in persona si eon non condēnaret in integra pena pecuniaria infra scripta hoc autem esse veru probatur rationibus. r certum est. Nisi mo qd statutū qd bannus possit imitari punē offendit vel qd eum edēnans minor pena puniatur est factum sanore publice utilitatis. vt. C. quando lic. se sine iud. vin. l. ibi vel pro communi utilitate r. c. Sed exceptiones que sunt pro utilitate communi inducere r possunt opponi ab ipso iudice etia nemine opponente. vt. ff. de procura. l. si veterani. r ibi not. r. ff. de postula. l. quos prohibet ergo multo magis iudex debet facere hac parte petente pro hoc facit: quid debet innocentiam partis querere etiam si se non defendat vt. l. in defendatur. ff. de pe. r hoc non solum debet facere antecedentiam imo r post sententiam si eum non reperit culpabilem debet facere qd potest vt absoluat. sed de hac innocentia tenetur rescribere superior vt eum restituat quoniam ipse non potest. vt. l. §. fin. ff. de questio. Preterea r vbi cumq. contra absentes non potest perueniri ad diffinitiuam sententiam sibi etia quilibet extraneus veniens ad iudicem innocentiam excusanda debet audire. vt. l. seruum quoq. §. pub. ff. de p. c. no. Anno. in. c. veniens. extra de accu. mulcoina qd ipsa p. n. s. principalis persona audientia est. Preterea r ad idem vbi cumq. contra absentes potest perueniri ad diffinitiuam finiam iudex qd inquirere veritatem r p. absente testes: instrumenta inducere. vt. C. q. no r qd iudex aut. qui semel. l. b. p. n. s. r. c. de app. pell. l. amplior. in p. n. s. r. ibi no. gl. in d. bo ad plere. r. q. ibi d. p. gl. q. spale ē intellige. io q. in cā appellatiois pōt deueniri ad diffinitiuā parte obferre: nec potest assignari l. i. r. ar. ergo in proposito multo fortius debet audiri

Audenda. Et de Paul. de cast. consil. p. xij.

quia vidimus. Inno modo queritur 7
an veniat absolvendus vel condemnandus
acti probatus non esset qd ad sui
defensionem non fecerit. et videtur p
mo quod debeat condemnari quasi
non sit probatum quod ad sui defen
sione fecerit. Nam testis debet de
ponere de his que vidit vel sensu pce
pit. sed quid fieri ad defensionem no
percipit sensu. sed magis iudicio in
tellectus ergo reddere causam scilicet
cert quod non est bona ratio et testis
non probat. vt not. Inno. in. c. cum
causam. extra de test. Ad quod respō
detur quedam sunt que non possunt
percipi sensu nisi per causas valde re
motas. vt puta quod aliquis sit domi
nus. et tunc est necessē quod viderit
eum acquirere dominium. et possi
dere longo tpe et si in his est necessē
quod redatur causa de his que pō
tuntur sensu expresse et limitate. vt
not. Inno. in. d. C. Quēda sunt que pō
tuntur sensu per causas ppinquas. et
immediatas. et in his sufficit qd testis
reddat causam per sensum. licet par
ticulariter non exprimat ea que per
cepit per sensum. Exemplus si testis
suffit probare vinum esse boni saporis
vulge qd reddendo causam dicat. qd
gustavit. vt not. Inno. in. d. c. cū cau
sam. et per Jac. de are. in. l. i. §. idem
labeo. ff. de aqua plu. ar. et per A. y. C.
de testib. l. testium. et tamen certus est
quod bonitas et malitia saporis cog
noscitur ex iudicio intellectus. tamē
quia gustus est causa proxima illius
iudicii. quia gustavit. dicitur talem
talem plene probare ita igitur in p
posito scilicet eius facere ad sui defen
sionem sit aliquid quod percipitur
iudicio intellectus. vñ visus est pro
xima causa ipsius iudicii. nam ex co
quod fieri vidit in rixa cognoscit an
fecerit ad sui defensionem vel non er
go cum testis reddat causas sui dicit
quia vidit sufficit. Concluditur ergo
qd probatum est. D. assilium ad sui
defensionem sufficit. et sic debet absol
ui ab accusatione predicta. c. Bar. 1

1 Testis qui dicit quod vidit et au
ditur quod probat licet non dicat se
fuisse presentem.

2 Testis qui asserit deponit super fa
cto licet quod ad quedam alia deponit
per verbum credit nihilominus. pbar.

3 Testis non creditur.

4 Fama nihil operatur quādo veritas
probatur in contrarium.

5 Condemnatio de crimine infamiaz
irrogare qd no sit infamia si condē
natur per continuationem.

6 Videre nisi scilicet intelligere est dupliciter. 2

Judex qui condemnat de crimine irrogante infamiam potest in sententiam referre famam ex causa.

Si lata sententia constat de innocencia differenda est executio.

Consilium. cxi.

Dicitur in dubium reuocatur et in Franciscibus
magistri Angeli de assilio qui fuit cō
demnatus de eo qd dicitur fieri fecit
se quoddam saluum instrumentum per
ser Andream magistri Jacobi de eo qd dicitur.
vñ esse in iudicio per dnm. Et reduciunt dñi. Per
tri de Perusio tunc capitaneus ciuitatis assilij qui
temē capitaneus in sententia eis famam referuauit.
et per hec verba. et per hanc nostram sententiam nō
intendimus nec volumus in aliquo derogare fame
predictorum Franciscibus et per Andream vel alius
ius eorum. Inno vtriusq; eorum referuamus et volumus
nos declaramus. et famam illam omni vñ iuris et
modo quibus melius potest fieri. et de iure possu
mus et cetera ad officia publica ciuitatis assilij voca
ri et illa acceptare et exercere non obstantia voca
tionem. Vñ condēnatione facta et processu
in habito contra eum. et processu habito super. ea et
sua super ea lata et omnibus actibus in causam. Et
eodem modo quero de dicto ser Andream magistri
Jacobi ad que examinanda primo videndum est
an dicitur Franciscibus de iure debuit et potuerit
condemari. Secundo an sit infamia ex quo con
demnatus est. Circa primum aduertendum est qd si
tento accusationis diligenter inspicit principalliter
ibi cōtinetur qd dicitur ser Andream fecit scilicet quod
dam instrumentum venditionis duarum petiarum
terre. et hoc est principale in illa accusatione et totū
illud quod proponitur est accessorium. scilicet ordi
natio precedens et productio sequens. Si ergo ex
actis potest ostendi venditionem vere factam. et of
cium notarium de dicta venditione rogatum fuisse
et sic dictum instrumentum verum esse concluditur
manifeste quod dicitur Franciscibus non potuit
nec debuit condemnari. Inno debet absolutus a dicta con
demnatione hoc autem. l. quod dicta venditio fue
rit facta probatur ex tribus testibus in dicto instru
mento ascriptis scilicet frater Trispolde. ser Joan. et
Anto. qui sunt viri magne auctoritatis qui dicunt ex
presse venditionem factam fuisse. et ex eorum dictis
apparet. Et si opponatur dicto fratri Trispolde et p
in nulla parte sui dicit dicit se fuisse presentem. Res
pon. et quod testificatus est de his que sensu corpo
ris possunt percipi. vñ visu et auditu. Ideo standum
est dicto eius si non intel rogatur vltimus. vt. C. de
testib. l. non solum. et ibi no. et per Inno. extra de test.
c. cum cam. Preterea etiam alij testes etiam p par
te accusatoris producti debent dicere fratrem cris
poldē fuisse presentem. et sic hoc liquet iudici. vnde si
dicitur eius defecerit per alios supplect. et si oppo
natur qd multa continent in instrumento de quibus
non testificatur. Respon. vt dixi solū de hoc accusa
tur predicti instrumentū fieri fecisse in quāto cō
tra venditionē factā. et si de aliquibus dicit se non
recondari non visitatur. vt not. Inno. extra de fide
instru. c. cum Joan. Item et si opponat dicto fratri

Trispolde qui vidit et credit videtur qd quātū ad
vnditionē asseritū dixit esse factā: sed quātū ad
cōsentium serardi et quedā alia dicit qd credit vñ
substantiam vnditionis pbar. apparet ergo instru
mentū esse verū et legitimū. et illud qd apponebat
in accusatione erat falsum. Preterea hoc esse verū
apparet manifeste per instrumentū cessionis pro
ductum in dicta causa vbi ipse partes cū quibus fuit
celebrata dicta vnditionē asseruerit expresse dictam
vnditionē esse factā et sic approbauerit qd pbar. l.
optimā. C. de corāhen. et cōmit. si ad idem facit. ff.
de edi. edic. l. quō. in fi. ff. de inoff. test. l. nihil in
terest. et facit quod no. ff. de neg. gest. l. pō. vbi rati
o habitio facta absente parte sufficit. C. Restarvidēs
re an ea que fuerūt per aduersaz partē pbara oby
ster. et primo de positi. Franciscus gerarduch qui nis
hil pbar cōtra dictū Franciscibus asserit eum inter
fuisse eo presentem. et dicit qd idē recessit et iuit pro vñ
no. et sic eo absente potuit fieri. et licet ipse dicat ve
ra esse cōtra in accusatione debet intelligi eo tem
pore quo fuit presens de eo vero tempore quo fuit
absens nō pbar. nec potest reddere rōnem per sensu
sum corpus. et sic non pbar. et cum sensu corpus
debeat percipi. vt. ff. de test. l. qui testamēto. in fi. et
ff. de hered. insti. l. lucius. et per Inno. in. c. cū cam.
extra de test. et si alij intelligerent sequeret dictū re
spondeo qd dicta verba debent in
telligi seculatim. et cōtinuatim.
et predictis pbar. dicitur per legib
tinas pbar. tiones sufficere ad hoc
qd possent citari ad maleficiū cōsi
tendum et pumaciā postea secutam
non potest intelligi separatim. quin
de maleficio etiam pster per prima
ciam etiam nō veniēdo ad pñitū.
hec enim esset quedā repugnātia. qd
de sic probō. dicta citatio qd quis veniat
ad cōstitutum sit qñ quis possit de
iure torqueri. vt pter ex verbis itamri.
s. relati. sed vbi constaret de malef
icio plene per testes qñ si de iure tor
queri non possent cū de iure ad tomē
ta deueniatur in defectu pbar. tō.
vt. ff. de quest. l. diuus. et c. de quest.
quoties et de laraf. per A. y. de quest.
l. i. ergo intelligēdo verba sūte qd re
pugnātia nō pñeant debent intelligi
cōtinuatim vt dicitur est. sed possit de
ci imo debēt intelligi separatim: qm
sua apparet de iure et qm co est ex
presium et in actis dicat perariū. l. qd
iudex intellexit dñi iudicium. vt pter ex
act. factis die. xxvii. Febua. in illo acru
qd incipit ex qbus oibus et c. Qui. pte
cedit dicta citatio. vbi dicit qd iudi
ci visum fuit qd possit ad pñitū
dica qualiter possidendū est ptra. eum ptra quem
probatū sit maleficiū qd loquit et vñ his verbis qd
si aliquod maleficiū pbarū esset cōtra aliquā per
sonā per quā pbar. tione possitve torqueri debeat
sua forma in iuris tunc iudex debet facere illum ci
tari. Videamus ergo an statutum illud permittat
illam potestatem iudici quando probationes sunt

tales qd de iure communis possent tor
queri. Sed vt in precedenti dixi nil
esse probatū cōtra eos. sed qd certum
fuit cōtra eos est expresse reprobatū.
ergo talis citatio nō potuit fieri. et fa
cta nō valet nec ex hoc potuerunt ha
beri vt confessi. argum. en. ff. de fidei
commis. lib. l. cum vero. S. sub iudicium. et
ne vñ fiat et. l. i. §. h. ec. verba. vnde vi
goze talis citationis et cōtinuacō nō
potuerunt nec deueniunt de iure con
demnari. C. Super secundo est vidē
dum an tēx quo cōdemnari sunt con
siderata cōdemnatione et referunt
ne predicta prefati condemnati sine
infamias ad qd examinadum vidē
mus qd importet verba illius infie. et
predicta oia pbat nobis de iure com
muni esse et fuisse vera per legitimas
probationes testium receptar. cōm
nobis et nostra curia. et. sequitur. est
etiam per eorum continuationem quos
et eorum quilibet citari et requiri feci
mus qd certo termino iam lapso veni
re deberēt ad cōstitutum maleficiū
et nō venerūt. vt hec et alia in actis
no. et nō tunc curie plene parēt. Ad qd
respondeo qd dicta verba debent in
telligi seculatim. et cōtinuatim.
et predictis pbar. dicitur per legib
tinas pbar. tiones sufficere ad hoc
qd possent citari ad maleficiū cōsi
tendum et pumaciā postea secutam
non potest intelligi separatim. quin
de maleficio etiam pster per prima
ciam etiam nō veniēdo ad pñitū.
hec enim esset quedā repugnātia. qd
de sic probō. dicta citatio qd quis veniat
ad cōstitutum sit qñ quis possit de
iure torqueri. vt pter ex verbis itamri.
s. relati. sed vbi constaret de malef
icio plene per testes qñ si de iure tor
queri non possent cū de iure ad tomē
ta deueniatur in defectu pbar. tō.
vt. ff. de quest. l. diuus. et c. de quest.
quoties et de laraf. per A. y. de quest.
l. i. ergo intelligēdo verba sūte qd re
pugnātia nō pñeant debent intelligi
cōtinuatim vt dicitur est. sed possit de
ci imo debēt intelligi separatim: qm
sua apparet de iure et qm co est ex
presium et in actis dicat perariū. l. qd
iudex intellexit dñi iudicium. vt pter ex
act. factis die. xxvii. Febua. in illo acru
qd incipit ex qbus oibus et c. Qui. pte
cedit dicta citatio. vbi dicit qd iudi
ci visum fuit qd possit ad pñitū
dica qualiter possidendū est ptra. eum ptra quem
probatū sit maleficiū qd loquit et vñ his verbis qd
si aliquod maleficiū pbarū esset cōtra aliquā per
sonā per quā pbar. tione possitve torqueri debeat
sua forma in iuris tunc iudex debet facere illum ci
tari. Videamus ergo an statutum illud permittat
illam potestatem iudici quando probationes sunt

C. Famula
la. Vide
Ro. cōsil.
ccclxxxii.
et ccccxx.
C. Quam
mille ne
gātū. p
hoc ē glo.
singul. in l.
diem pfer
re. §. si plu
res. ff. de
arbi. qd ad
hoc qd sit
sing. De
dra. §. lau.
pur referre
et sequitur
Nico. de
ncapo. i. l.
in pnc. ff.
de ill. in
sp. et vñ
limitat ibi
vt pcedat
qñ negati
ua illa nō
est pbar. t
lis qd alia
fecit et ita
referre et
quis Ant
to. cōse.
sing. suo. i
vnc. testis
hic. duo
testes.

de pena. l. de potestate. ff. de bo. ds. l. si pui. Sed bona depozitati post qm ta non veniunt publicanda in vita ipsius. vt. l. ij. C. de sen. pas. ergo. r. C. ptererea non est dubius quod bonus destructio est odiosa et requirit pphibita. vt. ff. de cotrahen. emp. l. senarius. et de lega. l. ceteru. C. de ed. p. l. ij. ergo talia interpretatio est restringenda quatenus verboru natura patitur. vt. l. c. quida. de lib. et posthu. de reg. iur. c. odio. lib. vi. r. qd natura verboru hoc patitur apparet et hys que. s. dicta sunt. ¶ C. l. ocu du ergo dicta bona non esse destrueda. r. l. ar. de safocerrato.

- 1 Accusatus de percussione cu sanguine si probatur percussio sine sanguine absoluitur.
- 2 Accusatus quando videt qualitatē deductam in accusatione non probari quando possit illam detrahere.
- 3 Accusatus de percussione si probatur de percussione cum sanguine vel cum armis an possit condēnari. Quid de accusato cum sanguine vel cum cicatrice probatur sine sanguine vel cicatrice.
- 4 Si testis vnus deponit de vno vulnere alter de pluribus q non sunt cotrarij sed reducuntur ad concordiaz. Estes in nō retraherabilibz nō reducitur ad concordiam.

Consilium. cxxij.

Accusatio fuit in iura contra Martinu quod percussit eum cum sanguine vel cum sanguine. Petrum et per testes vel per confessionē Martinu rei constat de percussione sine sanguine et sine armis. Querit si vnus accusatus puniatur de percussione sine sanguine vel sine armis de qua constat. an vero sit absolueudus cum de hoc non sit accusatus. Et primo videtur quod sit condēnandus quia prima accusatio videtur duo cotines. scilicet percussione. Item cu sanguine. ar. ff. de arbi. l. celsus. r. de codi. et de nou. l. hec scriptura. ergo licet nō probetur vtrumqz sufficit si alterum probetur. nam quoties plura in libello ponuntur quom vnus per se sufficiat probare illud satis est. vt. l. quida. ff. si certum peratur. r. de condi. r. de v. 3 monstra. l. si quis legatum. s. si. extra de appella. significauit. r. ibi no. ergo de percussione sine sanguine est condēnandus. quia saltem de ipsa probatur. vt. C. de no. p. l. sine. ne remanear in punitum hoc dicitur. vt. l. ita vulneratus. ff. ad legem aqul. r. quod

punitas: magna ratio fudet. vt. ff. de fideicom. l. a reo. Imo crimina vnde cū claruerit punita sunt. vt. not. extra de appella. c. licet in glo. sic. r. iij. q. l. ij. eccc. Contra videtur q de percussione sine sanguine puniri non possit. nam certa forma continetur in accusatione. l. percussio cum sanguine. ergo vltra id potestas iudicis non extenditur et sententia debet esse cōformis libello. vt. l. vlt. fundus. cōmuni diui. q. fecundum accusationē est moderanda sententia. ff. de neg. gest. l. pō. la. ij. nam fin modū libelli ferenda est sententia. extra de sumo. c. licet. h. el. Item ex verbis accusationis indistincte interpretatur pena percussiois sanguinis r. de illa non fuit actum. arg. C. ad trebel. l. iubemus. Imo aliud crimen est probatum q id quod adiecit accusator. vt ff. de adulte. l. denuntiatio. s. qui tamen. r. v. bo. rap. l. ait. s. hec autem actio. r. de insti. l. habebat. r. de iur. reur. l. duobus. s. si quis. nam percussio cum sanguine est alia a percussione seu ab accusatione sine sanguine r. ideo de crimine sic obiecto sicut est quā significatum cu sanguine probat oportet. certū enim finem habuit accusatio qui finis seu qualitas criminis obiecta nō est probata. arg. ff. si quis test. libe. esse ius fuer. l. i. ergo absolueudus est reus libi iure quo absoluitur omnis reus. l. actio. non probante. r. vt. C. de eden. l. qui accusare. r. ff. si vlt. per. vel ab alia parte. l. vlt. frui. ptererea cōstat in delictis attendi debere qualitate dilecti. vt. ff. de iniur. l. vulneris. r. de pe. l. iur. facta. s. qualitas. extra de homi. c. sicut dignum. qua qualitate nō probata sequitur absolutio vt dicitur est q promptiores esse debemus ad liberandū q ad condēnandū. vt. l. facti. r. l. iij. terperatio. ff. de pe. r. hec vt veritas. l. i. r. ad hoc vt possit fieri condēnatio de omni eo qd probati est vniuer. h. ac caute la q ante sententiam detrahunt illud de actione q nō est probati dicentes sic. de mine detraho de mea causa illa verba cum sanguinis effusione r. de alio ranti voloqz vos procedi. r. hic probat per. l. in delictis. s. si detracta. ff. de nox. vt insti. de act. s. si minus. nā emendare vel mutare licet. vt. C. de eden. l. edita. sed alij contra qd probat sic. p. i. m. q. r. est questum ius accusator. nam p illa verba non probata est absolueudus. vt. s. dicitur est. vnde beneficium iuris nemini est auferendū: vt in auten. de nup. s. sed nō solum. s. in regula indultus. de regu. iur. lib. vi. q. nemo potest mutare consiliū r. de regu. iur. nemo. vnde de iure veteri non pōt quis mutare propositum in libello post lit. cōtesta. ff. de iudi. l. non potest. r. plene not. in. d. l. edita. iure vero nouo non potest mutare ante lit. cōtesta. post q datus est libellus iudici. vt in aut. qui semel. C. quomodo r. quando in. ergo in casu proposito detrahā non potest. r. hoc est verum. nec obli. s. detracta. quia alio casu loquitur. vt in dicto. s. si minus. Sed quid contra si quis accusat aliquem de percussione. nec dicit cum armis vel cum sanguine quia maior est pena cum armis vel cum sanguine vel sine ex forma statuti r. probatur cum sanguine vel cum armis an possit condēnari. r. videtur quod sic quia crimina vnde cūqz claruerit puniri debent vt dixi in principio. r. quia crimina non debent remanere impunita. vt. l. ita vulneratus. ff. ad legē aqul.

¶ Equil. econtra videtur quod non: quia de hoc non fuit actum. vt. no. extra de or. cog. c. cum dilectus. in glo. ptererea potestas iudicis vltra libellus nō extenditur. vt. d. l. fundus. r. s. dicit in p. i. c. r. amē in hoc est distinguendum: quia aut proceditur per accusationem aut per inquisitiones vt primo casu nō possit secundo sicut est ratio: quia de questione fit ex officio inquiris. vt dixi. ff. de questio. l. s. de mino. s. de to. men. quod officium latissimi. vt. l. s. de iur. a. om. iud. et maxime propter alia generalia verba que communiter ponuntur in inquisitionibus scilicet super quibus actis. quod illa verba necessario ponuntur in inquisitione legit et colligitur ex no. extra de accu. c. inquisitioni. ver. vt autem dicit r. Et dicitur est supra in prima questione idem dicitur in simili questione si quando accusatur aliquis de percussione cum armis et probatur sine armis. idem videtur quando accusatur cum vulnere et cicatrice de qua est maior pena in statuto. et non probatur de necessitate vel contra. ¶ Et ex predictis colligi potest quod licet in processu vnus testis probet de vno vulnere alter de pluribus quod non est dicitum quod sint testes isti cotrarij vel diuersi: adeo quod talia diuersitas noceat. vnde sunt ad concordiam reducenda eorum dicta. extra de test. c. cum tu. nisi esset factum vel delictum non reitera bile. vt puta homicidium. vt. l. inde neratus. s. si. ff. ad. l. aqul. et de interrog. acti. c. confessionibz. sed in reiterabilibz fecus. vt. ff. de verbo. obli. l. si. ff. et rem pup. l. al. fo. l. quoniam. s. p. r. quia reiterabilia sunt intelligenda pluries commissa. et sic pluries punienda. vt. ff. ad. l. aqul. l. illud. s. si. in p. i. c. l. et. l. agraria. de termino moto. sibi i terminos sui gulos r. r. de iur. l. p. r. et. s. si. in factu consistat ratio enim non presumitur cum in facto consistat nisi probetur. ff. ex. qui. cau. ma. l. venis. et de cur. fur. l. consi. r. c.

- 1 Nepos legitimus ex filio spurio q possit ab auo heres institui et substitui sine detractione vel diminutione. et nu. 4.
- 2 Patri spurio non debet usufructus bonoru eius filio legitimo relicto in testamento in quo ipse et filius sunt instituti.
- 3 Institutus contemplatione alterius: qn acqrat illi cuius contemplatione fuit institutus.
- 4 Agnat' nō admittitur ad reuocandum et vendicandum hereditatem spurio relictam.

Consilium. cxxij.

Ducius Cōti de gualdo hāz bona filium spurium q spurius ex vxore t habebat filium legitimum et in eius filio potestatem constitutum sine alia sobole legitima fecit testamentum in quo predictum filium spurium et dicitur eius nepotem ex spurio heredes instituit pro equali portione hac adiecta conditione. quod si dicta institutio facta de dicto spurio et eius testamentum quo ad eius institutionem ex persona ipsius filij vel defectu siue vitio siue alia quacumqz

ratione vel causa in totū vel in partem nō valeret aut quomodolibet infringeretur vel infringi contingeret vel annullari aliquo casu vel iure siue ipse donatorem capere nō posset ex tunc ipse nepos ex filio spurio sit heres insoludum sine aliqua dimiutione vel detractione. Queritur a modo quom veniat nepos quida q dicit se proxtimorem agnam dicitur. ¶ Ductio. et petit omnia bona ab ins testato cū sint instituti non capaces. an de iure petat vel non dubitatio p sentis questionis descendit ex opi. an tiquorum doc. nam istam questionem mouet gloss. C. de na. lib. l. fina. vbi queritur qd si ex filio spurio habens legitimum r. c. r. talis questio olim in glo. erat decisa sed fuit scā postea quedā additio per Fran. ac. que hodie est glossa ordinis. dēterminat idē esse in filio legitimo et spurio quod ibi in rer. dicitur de filio legitimo ex filio naturali. r. fecundum hoc est certum quod postm' agnatum iure nō peteret. alia est opi. que reperit qd r. yn. in. d. l. i. dicit odof. tenuisse contra: sed salua pace eius odof. hoc nō dixit imo in successione talis nepotis ex testamento dimisit sub dubio sicut glo. antiqua dimittit vt apparet ex lectu. ipsius. s. dofre. super ea. l. Alia opinio reperitur. Ros. qui istam questionem determinauit distinguēz dotatur ipsum nepotem instituit contemplantatione ipsius nepotis forte qz ab eo recepit hereditatem et valeret alias eum instituit et non valeret quia contemplantatione filij videtur reliqisse: ergo r. vt. C. de natura. lib. l. i. r. vlt. la alia ratione istum nepotem notus habebat nisi propter filium: et ergo r. vt. l. sed si plures. s. in arrogato. de vulga. et pupilla. et. l. et si forte. de ca siren. pecu. ita fuit sua determinatio que est multū p. i. v. veritati. Spec. hoc idem tangit in tit. de success. ab in testa. ver. quid si habens filius. r. ver. seq. Nos igitur quid iuris sit videamus et pro parte eorum qui dicunt talem nepotem esse capaxem bonorum aut facit primo: quia quia ratione excluditur filius eadem ratione nepos in eius potestatem constitutus: vt. l. iij. de bo. lib. et de iure patris. l. qui contra legem. ptererea ad spurium nō potest peruenire de bonis paternis nec directe nec per medias personam: vt. ff. de do. causa mo. l. quid questionis. et de vulg. et pup. l. si is qui. et. C. de na. lib. l. i. r. de ince. nup. l. si quis. Sed secundum hoc per medias personam nepotis perueit

¶ Querit mo. omni s. multis autotari bus de qd bus p. i. o. u. i. l. g. al. l. us. s. qd si is qui. s. libe. r. post hy. comū nis opin. n. d. quod aut n. p. orem ex spurio in s. t. n. e. p. o. r. et ita consilium. Fede. s. se. nis consil. l. v. s. q. s. om. patrio. no. r. do. signo. l. de homo. deys. cō. ff. c. r. y. in. c. i. p. e. circa b. an au'. et ibi cons. cludit et valere legatum factū agnatū vt neq potem ex tali filio si molestent r. nō poterit habere legatum nisi plures sint causationē mouendo cōtrouer. s. i. l. i. m. y. r. i. n. e. cō. d. i. et de mon. 3. r. e. vide bal. cō. c. r. y. i. s. lib.

nit ad filium spiritum: ergo &c. Ad idem fact. l. hac ad clericali. C. de secum. nup. circa medius. et. C. de bere. in si. l. neq. per se. cum simi. Preterea quando relinquitur tam continue persone sicut filio ipsi? spiritus de facili presumitur frater: vt. l. pe. §. i. ff. de bo. li. libi. facilius quia suspicio &c. Preterea vitium patris porrigitur ad filios: vt. l. quisquis. C. ad. l. iul. maifesta. et. C. de questio. l. diuis. ff. de questio. de inf. et de falsi. quis patris. et de ead. l. quod si nolit. §. si mancipia. ergo vitium filii spiritus porrigitur ad nepotem. In contrarium videtur et ista est veritas quod institutio facta de predicto nepote reneat. et istam opinionem tenet Archi. quod sic probatur vitium et pena patris nocet filio in his tantum que descendunt ex persona patris secus in alijs que alium de eueniunt: vt dicit ter. in. l. iij. de iudic. et relega. ad idem fact. ff. de sena. l. eman. c. p. t. in si. et quod ibi not. sed iste nepos qui instituitur ab uno non capit a suo patre: ergo &c. Preterea sicut spiritus non potest capere ita nec etiam deponatur. vt. C. de here. instit. l. i. sed deponatur filij non nocet nepoti quin ipse possit capere vt. ff. de contrat. l. i. §. filium. et de bo. lib. l. i. §. nezem. §. si deponatur. ergo idem in proposito persona filij non nocet nepoti quin ipse ex sua persona habeat querelam. l. iij. §. si emancipatus. de bo. pos. sed. contrat. l. i. §. si emancipatus. et de bo. lib. l. i. §. quis filium et quod ibi no. per glo. et docto. et per dyn. in can. non debet aliquis. de regu. iur. lib. v. i. in proposito filius non nocet nepoti. Preterea ego video quod si filius est hereticus et infidelis non nocet nepoti quin succedat aucto fidelis. vt. C. de here. l. cognouimus. z. aut. idem de necessitat. Preterea in his que acquiruntur filio ex parte patris et non patris per filium vitium seu macula. patris filio non nocet: puta si filius est emancipatus vel in potestate. et tractatur de eo quod patri non queritur. de bo. lib. r. l. diui fratres. de iure patro. z. de in ius voc. l. adoptiuum. in si. et not. glo. de iure patro. l. qui contra legem. sed in questione proposita ex tali institutione facta de nepote patris in cuius potestate est nihil potest queri per illa verba sine aliqua diuisione rone vel detractione per que voluit testator. quod ad patrem ex persona filij spiritus nisi peruenerit nec in proprietate nec in usufructu. vt. C. de bo. que lib. de. aut. excipitur. et in aut. vt. l. ma. z. auie. in prin. ergo huic nepoti macula patris non nocet. Preterea postposito + quod hoc non esset dictum institutio equa liter filium z nepotem videtur testator: voluisse nec ad patrem perueniat usufructus ex persona nepotis: vt. C. de bo. que lib. aut. ites hereditas. in si. l. secundum intellectum ibi no. in glo. licet an intellectus eius sit verus p aliquos doct. dubitetur. Preterea cum patri spiritus non possit acquiri usufructus propter defectum persone fue debet usufructus remanere pro proprietate secundum regulam communem instit. de usufr. §. si. r. C. de usufr. corruptione. in si. non enim quis potest dicere quod ex persona filij spiritus vadat ad alium: quia hoc est impossibile in usufructu: vt. l. i. usufructus. de iure do. in situ. de usufr. §. finitur. preterea quando testator iudicialissime loquitur quod sit nepos nullam pa-

stiat diminutionem vel detractione a patre non capace non potest videri fraudem commississe et in fraudem eum instituisse: vt. l. si quis locuples. de manu. rest. et. ff. qui z a qui. cum hereditas. in prin. ci. Et ex his apparet responsio ad argumenta que in contrarium facta sunt. Preterea quando talis quis instituitur contemplatione alterius vt sic per alium institutum tanquam per ministrum alteri queratur et tunc si hoc modo facta esset institutio de hoc nepote non valeret. et si testator voluisset et per eum queretur patris. et ita loquitur op. Ros. per. l. sed si plures. §. in ar. cum si. quando op. §. instituit alium propter alium occasionaliter. vt. q. propter unum hominem aliquis habuit notitiam ritij. et ex hoc ductus est in tantam amicitiam et quod eum heredem instituit propter seipsum et non propter alium: tunc si alteri non queritur casus est expressus. ff. pro so. l. o. cum. qui. ex. eo. Et hic est casus nostre. q. nam iste nepos est notus aucto propter filium tamen auctus instituit eum propter se non propter patrem eius. quod patet ex illis verbis sine aliqua diminutione. vt supra dictum est. et quod patri non acquiritur. et sic valet institutio. et etia si dicitur quomodo hoc cum nulla merita istius nepotis precesserint cum sit infans. respondeo in institutione non requiritur quod precedant merita quia extraneum etiam penitus. ignorantium potest quis instituire: vt. C. de here. instit. l. extraneum. ad quid ergo hic de meritis tractatur. et per hoc est responsum ad verba Ros. Preterea casus est expressus in. l. i. C. de na. l. quia iuxta patrum solum refrenandum fuit in liberis primi gradus non autem nepotibus. Nec ob. si dicitur quod ibi loquitur in filijs naturalibus non in spiritus: quia eadem ratio est in spiritus que est in filijs naturalibus in ea parte in qua capere non possunt. Preterea glo. ordinata est que hoc dicit expresse idem in spiritus quod ter. dicit in naturalibus. Concluditur ergo dictam institutionem factam de nepote legitimum ex filio sub dicta forma de iure potest fieri et validam esse in solidum. Superest + videri de substitutione facta per illa verba quod si institutio facta de filio spiritus non valeret quod deueniat ad dictum nepotem. vt in themate proponitur an valeat quod totum nepoti debeatur. casus est expressus quod sic. C. de here. instit. l. iij. et ibi glo. ponit istud exemplum. v. i. ergo quod dicta institutio et substitutio ex persona nepotis instituitur. + Nunc videamus de persona dicti agnati petentis. et dico q. si dicta institutio esset facta p. i. re de dicto spiritus dictus agnatus non potest admitti ad vendicandum et reuocandum dictam huius reditatem: quia ad hoc non admittuntur nisi liberi r. i. testatoris parentes. Item frater et soror. sed iste agnatus non est de illis. ergo & hoc expresse dicit. C. de natu. lib. l. i. r. hoc in omnibus spiritus institutus tenet. Et in sum. C. de na. lib. Concluditur ergo de iure dictus agnatus audiendum non esse tam ex virtute iuris copotentis ipsi nepoti q. etiam ex defectu iuris ipsius acrois &c. Sacrosdos filie nate &c. in sacerdotio procreata non potest. aliquid etiam ratione dotis relin-

- 1. que.
- 2. Nos quo ad mulierem dicitur titulus lucratius et donatio.
- 3. Venientes ab intestato et non fidei iudicium succedunt quia ad indignum est institutus: et si sit indignus absque culpa sua. et nu. 8. Fidei iudicium non succedit quando indignus est institutus palam.
- 4. Dilecti possessor: et rursus in iure nullo tempore prescribitur. Error: iuris quantum ad prescriptionem habetur pro mala fide.
- 5. Exceptio quod heres institutus sit indignus non potest opponi a priuato.
- 6. Prima. C. de natura. lib. q. non sit correpta.
- 7. Relictum non capaci habetur pro non scripto.
- 8. Indignus culpa sua quando dicitur fieri. et quantum quis dicitur committere culpam.

Consilium. cxix.

Omnis Dominice magistris theobaldus dicitur presbyter secularis maritavit suam filiam in sacerdotio procreata et eidem nomine dotis dedit vnam suam partem terre. deinde in ultimis institutus eiusdem legauit plures petias terre et Jacobum suum fratrem heredem vniuersalem instituit et dicta filia possedit dictam partem terre nomine dotis sibi datam: pacifice per. xxx. annos: postea dicitur petias terre legatas possedit per spatium. xxxv. ann. et ultra. nunc dicitur + Jacobus querit dictas petias terre pertere possit: an sibi obstat rempositio cursus. et dico. q. petere potest dictas petias terre a filia: nam obinata sit ex dante coitu non succedit patri cui aliquid relinqueret non potest: vt in aut. qui. mo. na. eff. l. i. §. penult. col. vii. vbi expresse ponitur in glo. de filio sacerdotis. r. C. de incest. nup. l. qui contra. et l. si quis incest. nup. r. in aut. ex coplexu. nec potest pater aliquid eis dare vel donare. et si quid dederit legitime sobolis aut fratri vel sorori reddatur: vt l. C. de natu. libe. que si sicut prohibita est donatio legatum: ista non poterit ei dotem dare. ar. g. C. ad. l. i. l. maie. l. i. §. de emancipato. r. dos + quo ad mulierem pro qua datur dicitur donatio et titulus lucratius: vt. ff. que in frau. credi. l. si. §. si a foero. et ca. si. Preterea. aut dicitur dictam filiam omnino non esse capacem: tunc cum legatum habeatur pro non scripto venit ad successorem relinquentis: vt. l. in metallum. ff. de iure fil. aut + dicitur dicitur filiam indignam: tunc cum sit indigna absque culpa sua similiter veniunt venientes ab intestato: vt. C. de heredi. instit. l. i. §. r. ibi no. l. nec apud. r. no. ple. nus de iure fil. l. auferrur. in prin. p. et dicam plex. nius. r. satis exprimit gloss. in. d. l. i. de heredi. insti. Et predictis patet q. dicitur Jacobus dicta bona petere potest. sed certino videtur fisco applicandum: vt. ff. de iure fil. §. r. ibi no. Solu. illud verum quando heres vel alius ractam fidem accommodauit: tunc auctoratur ab eo tanq. ab indigno: sed eius si testator tali incapaci legat palam: vt. d. l. i. de

natu. libe. r. de iure fil. non intelligitur. §. si quis palam. r. nor. plene. ff. de lega. l. i. lucius. §. i. Nec obstat. et cursus temporis: quia licet ista filia sciebat se non posse capere: et ad illum Jacobum pertinere: tunc tanq. male fidei possessor prescribit villo tempore: vt in. c. possessor. de reg. iur. lib. sexto aut credebat se posse capere: et apud eum in se esse possessionem: et tunc errauit in iure quod error iuris non in vlticap. prodest. ff. de vlticapi. l. i. nunq. in prin. p. r. l. si furem. §. i. cum sequen. r. quantum ad prescriptionem habetur error iuris pro mala fide: vt not. per dyn. in dicto. c. possessor. lib. vi. Sed certino videtur excludi spatio duorum mensium: fisco videtur debere applicari: vt dicta. l. prima in si. C. de natu. libe. Respondeo de dico q. verum est q. repellitur a fisco et contra fiscum non potest tueri si fiscus agat. sed in casu nostro ista filia excepta ex persona non potest opponere cum non possit hoc casu de persona tertij opponi: vt. C. de serui. v. b. predicti. l. loci com. §. comperit. et de contrat. l. qui ex liberis. §. testator. r. de hoc habemus gloss. fami. her. l. his consequenter. que est notabilis ad hoc. Sed oppo. r. q. l. de natu. libe. hodie est correpta per autem. ibi positam. que incipit non iure. sed respondeo q. correctata est solus spiritus ad hoc vt nuptias contrahere possint ille mulieres cum illis positus in dignitatibus: sed in eo casu in quo aliquis spiritus nascitur ad hunc remanet illa lex: et si esset omnino subdita ad huc superflua alie rariose propter quas manifeste concluditur dictum Jacobum posse petere. nam quantumcumq. Taliquid relinquitur his qui nullius portionis sunt capaces habetur pro non scripto: vt. l. quidam sunt. de p. et de iure fil. in metallum. r. pro non scripta veniunt ad eos a quibus sunt relicta: vt. l. prima. §. pro non scri. pto. in prin. C. de cadu. tolli. Sed certum est istum spiritum illius portionis esse capacem: ergo &c. Preterea ea videtur casus. C. de heredi. instit. ten. l. nec apud peregrinos. et quod nor. eod. titu. r. l. i. §. i. pater. r. ff. de iure fil. l. auferrur. in prin. p. r. ibi gloss. r. licet verum sit alias quod id quod auferrur ab indigno applicatur fisco tamen in casu nostro non potest illa filia dici indigna cum alieno vitio laborer. vt. C. de natu. libe. l. leg. et si ponis ea indigna non est indigna propter culpa sua: sed propter culpa aliena: vt d. l. leg. sed iura que loquitur de his

reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

a Soro... re. vide in finibus terminis Bal. p. l. c. vii. inc. fer lauren t. B. L.

b Fraci... Ultra loca ubi garia ubi habet an mlier possit recere dotē cum vlturis vis de pe. de anch. p. l. 3. c. l. i. inc. in. q. q. d. i. tur. z pau. de ca. p. l. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x.

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

2 vlturis vis de pe. de anch. p. l. 3. c. l. i. inc. in. q. q. d. i. tur. z pau. de ca. p. l. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x.

3 In materia vlturatum statur cano. mltis.

4 Pater possidens dotem uxoris matris pupilli videntur pro ipso pupillo possidere. Prescriptio. xxx. annorum in iure ad eum currit post pupillarem etatem. Tempus perende. restitutionis aduersus prescriptiōnem currit solum post completam prescriptiōnem.

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

2 vlturis vis de pe. de anch. p. l. 3. c. l. i. inc. in. q. q. d. i. tur. z pau. de ca. p. l. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x.

3 In materia vlturatum statur cano. mltis.

4 Pater possidens dotem uxoris matris pupilli videntur pro ipso pupillo possidere. Prescriptio. xxx. annorum in iure ad eum currit post pupillarem etatem. Tempus perende. restitutionis aduersus prescriptiōnem currit solum post completam prescriptiōnem.

Consilium. cxxix.

Quidā habuit vxo rem a qua cōcessus est se habuisset dotem in anno do. Dccc. lxxv. obiit vxor postea in an. Dccc. lxxv. moitur pater relicta filia p. l. x. l. v. anno. hodie dicta filia cui delata est hereditas matris sue adit hereditatem matris sue et petit dotem ad hereditibus patris. obicitur sibi quod non possit. quia p. l. x. scriptum est aditioni hereditatis spatium tringinta annorum cui aditioni prescriptio p. l. x. dicto tempore. et not. C. de iure delib. l. licet. et. l. fina. et ipsa adire poterat ignorante et etiam inuito et recinante patre. et l. p. l. x. C. qui admitt. l. ad bo. no. possessio. et quod ibi not. per Dofor. et Lyn. et de bo. que libe. l. cum non solum. in princ. In contrarium dicitur qui non potest agere non currit prescriptio. vt. l. p. l. x. in fine. de anna. exceptio. Sed ista adire non potuit sine iussu patris. vt. ff. de acq. quirend. hered. l. h. qui mihi bona. §. iustum. non obstat dicta. l. i. quia ibi loquitur in bonorum possessione que sine iudicio auouitane non fit in additione hereditaria. non ob. d. l. cum non solum. q. ibi loquitur q. pater recusabat. hic autem non recusabat. et sic inuenerit in correct. d. §. iust. c. d. l. nō solū. loq. solū q. pater recusabat. nō querit q. d. iura. In questio ne p. l. x. dicta sine t. d. ubi dicitur qd. etia vltio p. l. x. currit prescriptio filio in iure ad eum ignorante patre. cui possit eo inuito. vt not. in. d. l. i. qui admitt. ad bono. p. l. x. post. m. r. ff. quis ois. in bono. p. l. x. fer. l. fina. in princ. Sed in questione predicta aduertenda sunt multa propter que vel alterum eorum filia debet posse admitti ad petendum. p. l. x.

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

2 vlturis vis de pe. de anch. p. l. 3. c. l. i. inc. in. q. q. d. i. tur. z pau. de ca. p. l. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x.

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

2 vlturis vis de pe. de anch. p. l. 3. c. l. i. inc. in. q. q. d. i. tur. z pau. de ca. p. l. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x.

3 In materia vlturatum statur cano. mltis.

4 Pater possidens dotem uxoris matris pupilli videntur pro ipso pupillo possidere. Prescriptio. xxx. annorum in iure ad eum currit post pupillarem etatem. Tempus perende. restitutionis aduersus prescriptiōnem currit solum post completam prescriptiōnem.

Consilium. cxxx.

Pater dedit dotem pro filia et stipulatus est dotem sibi reddi soluto matrimonio morte viri sine filijs cōiugit quod est solum matrimonium morte viri cū filijs. et modo queritur an dos data cedat lucro viri. quia non fuit concepta stipulatio aliqua in casu predicto. vel an debeatur filijs tanquam de hereditate matris. adeo quod in casu omissio dos fuerit mulieris queita. z arg. pro parte aduerſa quod debeat cedere lucro viri. et dicitur esse casus in. l. inter focerum. §. cum inter. ff. de pactis do. Ad hoc responderetur quod veritas est in contra. casus est in. l. si cum dotē. in princ. et. l. filie mee. ff. soluto matrimonio. et. C. de rei vpo. actio. in princ. et. §. videamus. et. §. accedit. non ob. §. cum inter. p. l. x. l. x. quia ibi loquitur quando vir fuit expressit stipulatus in casum alium. et ita debet intelligi b. t. x. dicti. §. cum inter. Sed contra predicta videtur tenere d. y. in. c. quod obgratiam. de regulis iuris. l. i. b. p. l. x. et. l. y. in. l. quod fauore. de leg.

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

2 vlturis vis de pe. de anch. p. l. 3. c. l. i. inc. in. q. q. d. i. tur. z pau. de ca. p. l. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x.

3 In materia vlturatum statur cano. mltis.

4 Pater possidens dotem uxoris matris pupilli videntur pro ipso pupillo possidere. Prescriptio. xxx. annorum in iure ad eum currit post pupillarem etatem. Tempus perende. restitutionis aduersus prescriptiōnem currit solum post completam prescriptiōnem.

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

2 vlturis vis de pe. de anch. p. l. 3. c. l. i. inc. in. q. q. d. i. tur. z pau. de ca. p. l. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x. p. l. c. c. c. l. x.

3 In materia vlturatum statur cano. mltis.

4 Pater possidens dotem uxoris matris pupilli videntur pro ipso pupillo possidere. Prescriptio. xxx. annorum in iure ad eum currit post pupillarem etatem. Tempus perende. restitutionis aduersus prescriptiōnem currit solum post completam prescriptiōnem.

1 reddendo dotē fratribus. et ita loquitur. ff. de iure do. l. mulier. in fine. nec ob. solu. ma. l. doct. q. ibi illi qui fuerit adhibiti fuerit expositi. ut si pulerantur dotem animo donadi. at cum in casu illo hoc non liquet presumo contra. cum genus mulierum anarissimum sit. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. stipulata. aut dos facit verē fratrum dōrantium sororem. et tunc ex quo consenserunt ex pte fratres uxori instituenti filium in omnibus bonis suis viderentur renuntiare conditioni filii stipulationis. Ad hoc potest induci in arg. de do. pteleg. l. scia. et sic dicitur intelligi. C. de iure do. l. h. maxime in casu isto. ubi propter affectionem sanguinis presu...

vsa ad hec tempora ambulare super glacie th licet
Wal. Ang. r. Inno. in d. l. si cum dote teneat contra
Bar. Pau. de ca. r. ibi r. Wal. in aut. sed si quis. C. 2
de secundis nup. r. in l. pro hereditariis. C. de here.
actio. r. in l. quoniam novella. C. de inoff. testa. et
Wal. si ep
traneus. r.
in l. quod
scitis. r. 2
nec quod
dos spe. r. 3
et ad he
redes mu
lieris qm
pater sui
pular? est
sibi ipse; se
cus si fi
lic. videte
plene no.
in d. l. si cu
dorem. et
q. ibi postu
in apoll.
ad Barr.
a In dei
nomine. co
templa
tione filij.
Quo auus
dorando
nepre do
ter con. 2
a templa
ne filij ad
dite quod
idem te
ner Paul.
de ca. con
filio. ccc.
xxxv. in
v. col. et
Ange. con
filio. p. v.
incipit. sa
lubiter et
optime et
in alleg.
ibi an pre
dictu con
siliu cu
iudici do.
Joan. de
r. l. i.
b Statu
to dicitur
ris. lucra
ri statutu
loquens in
dote data
hab. locum in promissa vt etiam plenissime consu
luerunt Pau. de cast. cons. cl. p. r. r. Ange. consilio
cl. p. r. in dei nomine pro euidetia premitto.

platione filij r non neptis quando no
erat nata.
Aurela vt probetur neptem no na/ 3
tam tempore legari facti.
Legitima debetur deducto ere alie/
no r funeria impensa.
In legitima debita filie computatur
dos legata per auum.

Consilium. cxxxj.

Line amen. Pmo arguitur
quod dicta domina
ignuntia licite petat
dorem sibi ab auo relictam: quia hoc
videtur sibi relictum cõtemplatione
sui patris. vt. ff. de iure do. l. auus. Si
igitur pater dotauit filiam videtur
dotalle de suo. et filie remanet actio
ad perendum relictum sibi factum ab
auo. vt. l. fina. C. de do. p. om. In con
tractum videtur quod relictu quod
fecit auus dicte filie pro dote fecit et
fecisse presumitur in dubio contem
platione filij. r. propter istum filium
non propter neptem. vt. l. dedit dote.
ff. de col. do. r. ibi est casus r ibi etiam
expresse tenet Jac. de are. Et hoc est
verissimum maxime in casu propo
sito vbi proponitur quod neptis non
erat nata tempore mortis aut. et sic
no potest dici quod propter affectio
nem quam auus habebat ad eam si
bi reliquisset: sed solum cõtemplatio
ne filij dictam dispositionem: vt fidei
commissum quo dictus filius erat gra
uatus diminueretur in illa quantita
te que dicte filie erat post mortē ipsi
filie relicta. perinde est ergo ac si fi
lius grauatus de dando dorem post
mortem nam dorem dedit in vita qd
sufficit ad liberandum ipsum et suc
cessores suos. vt. l. lucius. la. picola. de
lega. secundo. ad legem falci. cum
quo. §. fina. ff. de bo. lib. r. l. i. r. §. si des
bitam. ver. sed si non mortis. r. C. de
fideicommiss. l. post matrem. r. hoc qd
ipse filius erat grauatus de dando
ipsam dorem tanquam a se profectam
et sui causa: quia erat obligatus ad
ipsam dandam: vt supra probatu est.

Et quibus cõcluditur quod dicta domina Dignita
tia que fuit dotata a patre non potest perere reli
ctum sibi factum ab auo. Consilio r tamen quod
in processu fiat articulus quod dicta Dignitiam
fuit concepta r nata post mortem aut super eovero
quod per dictam Dignitiam peritur supplemen
tum legitime. Sciendum quod in legitima debet
computari dos r legata. vt. l. quoniam novella. C.
de inoff. testa. ment. Item qd dicta legitima in rel
ligitur terra eius quod habitura erat ad intestato
deducto ere alieno r funeria impensa. vt. l. papi. §.
quarto. de inoff. testa. ment. r. in aut. de trien. r. se
mil. in prin. C. de inoff. testa. autem. nouissima. r. ideo
in ista questione fiant positiones r articuli ad pro
bandum r probatur res alienate per dictum Consi
l. debita contracta per eum r inter alia assignetur
pro debito fideicommissum que dictus Conius res
nebatur dicto Mattheo quod venit ad cõtrahen
dum inquam fiat computatio dicte legitime. vt. l.
in imponendum. r. l. i. r. r. r. C. ad legem falci. dia.
quo facto clare apparebit quod nil sibi debet pro
supplemento legitime r. l. ego Barto. de safoxy
rato consulo.

Statutum quod vir lucretur tertiam partem
de dote quam cepit habet locus etiam in dote pro
missa.
Aurus diei appositae in obligatione constituit obli
gatum in dote.
Nomina debitorum possunt in dote dari.

Consilium. cxxxij.

Statuto ciuitatis Eug. cauetur
sic q. si mulier nupta de
cesserit sine filijs relicta ex ea r viro
suo vel etiam non relicta feminis suo
tamen viro vinente quod dictus eius
vir libere habeat r lucretur sibi tertiam partē do
tis quam recepit in rebus mobilibus r immobilibus
estimatibus vel inestimatis r. Contigit quod
Rigorius r fratres eius fuerit confessi se habuisse.
D. lib. pro dõibus domine Paulle vxoris dicti
Rigorij: quam dorem promissit restituere vxori vel
eius heredibus r. vt constat manu talis r. Demu
eodem die primo predictus Wal. pater dicte Pau
lle promissit dare dicto Rigorio r fratribus de di
cta summa. ccc. lib. ac expectatum residuum dare. i. r.
die mensis Junij contracto matrimo. soluta fuerit
Rigorio r fratribus dicte. ccc. lib. matrimonium
taro tempore durauit quod elapsum est tempus di
cte solutionis scilicet. i. die Junij. demum matris
monij solutu est morte Paulle sine filijs. Duce
ritur tan maritus habeat tertiam partē dotis sibi
solute tantu aut tertiam integre dõis. verbis statu.
diligenter inspectis. C. Dubium huius questionis
pendet ex hoc quod statutum dicit quod lucretur
de eo quod percepit: sed non percepit licet fuerit
promissum. ergo non debet lucrari? quia verba sta
tuti debent stricte intelligi: r ad alium casum non
expressum potest argui. vt. l. si vero. §. de viro. soluto
matrimonio. ff. de lega. p. om. o. l. in his. r. l. quod ve
ro. et. l. quicquid. de verbõ obligacionibus. Pre
terea qui habet actionem ad perendum non dicitur
tur percepisse naturaliter rem. pprie sed ficte et in
terpretatiue. vt. l. qui actio. de rebus iuris. et ibi

Consilium. cxxxij.

N de nomine amen.
Licet in questione predicta sit multu
pudter allegatum tam ad veritatē
huius questionis sciendum est quod in
illa controuersia que est verum appellatione filij
contineatur nepos. exemplus. lex facit mentio nem
de filio militis. vtrum appellatione talis filij conti
neatur nepos non miles. certum est quod no. vt. ff.
de test. l. cum filius. de testa. ru. l. si. de adm. iura.
ru. l. impuberi. Item si lex appellat filium spiritus
hec appellatio non porrigitur ad nepotem ex eo si
est legitimus. r. sic ad eum transit illa qualitas. vt
C. de natu. lib. l. fina. r. ibi nor. Sed si lex appellat
filium masculum non continetur neptis vt ex eo sit
femina quia illa qualitas scilicet masculus non re

not. in l. in ius. eodem titulo. Preterea quod de
dote promissa non lucretur. videtur casus in corpo
re in aut. de non eligendo secundo nubentes. §. per 3
multi. Preterea in contrarium est veritas q. vt lu
crari debet tertiam partē dotis promissae: r. sic pro
batur. Tertiu est q. per cursum diei apposite fue
rit in mora soluendi dictus Wal. r. sic per eum ste
rit quomius soluatur. perinde debet ergo habe
ri ac si dicta dõs esset percepta: r. conditio statuti
impleta. vt. l. habeo scribit si mihi d. b. i. h. e. cam. de 4
contrahen. empt. r. l. in execu. §. fina. ff. de verbõ
obligacionibus. r. de condi. r. demon. iura. iure clui
li. r. per dyuum in. c. imputari. r. in. c. c. c. non stat per
eum. lib. vj. Preterea pro hoc casus est expressus in
terminis nostris in aut. ex. i. ac. in. au. do. §. fina. r.
not. in aut. de non eligen. secundo nubentes. §. per
multi. in glossa magna. nam ille per quem stat quo
minus dõis solutio fiat tanquam ad ista lucra has
derur solutio perfecta: etiam vbi vere solutio requi
ritur: a se sequeretur quod esset meliois conditio
nis debitor: morosus quod q. fuisse diligens r. solu
do contra. l. non solum. de noralibus. r. l. seruus.
quod vi aut clam. Preterea hoc probatur per alia 1
rationē. certu r est quod nomina debitoru possunt
dari in dote esse. vt. l. qui se debere. de condi. ob cau
sam. r. l. si donatari. ff. de iure do. l. si debitor. soluto
matrimonio. l. si prior. de rebus iuris. l. in senarius.
Istud ergo non potest negari quin hõc nomen debi
toris. scz obligatio istius patris sit in dote r ex hac
dote istam obligationē vere percepit. vt. l. i. §. per
uenisse. de her. r. ac. vt. l. si prior. de peri. here. §. bo
neside. ergo istius iur. seu ob. iste vir debet lucrari.
Et ex his pr. responsum ad omnia contraria. Pre
terea confitendo sibi solutionē suffulit obli. r. nomis
nauit eam in secundam. r. sic sibi solum videtur.
vt. l. dorem. de iure do. r. l. vir ab eo. r. facit. ff. soluto
matrimonio. l. p. e. §. si vir. Item hoc Jaco. de arc.
tenet ibi. cõcluditur ergo ipsum debere lucrari illi
lam tertiam r. c.

1 Nepos quando veniat appellatione filiorum.
2 Neptis quod non veniat appellatione filioꝝ ma
sculorum.
3 Statutum quod vir lucretur dorem non extantibus
filij quod illam lucretur etiam extante nepte
ex filia.
4 Dicitio ex denotat causam proximā r immediatā.

Consilium. cxxxij.

N de nomine amen.
Licet in questione predicta sit multu
pudter allegatum tam ad veritatē
huius questionis sciendum est quod in
illa controuersia que est verum appellatione filij
contineatur nepos. exemplus. lex facit mentio nem
de filio militis. vtrum appellatione talis filij conti
neatur nepos non miles. certum est quod no. vt. ff.
de test. l. cum filius. de testa. ru. l. si. de adm. iura.
ru. l. impuberi. Item si lex appellat filium spiritus
hec appellatio non porrigitur ad nepotem ex eo si
est legitimus. r. sic ad eum transit illa qualitas. vt
C. de natu. lib. l. fina. r. ibi nor. Sed si lex appellat
filium masculum non continetur neptis vt ex eo sit
femina quia illa qualitas scilicet masculus non re

Consilium. cxxxij.

Statuto ciuitatis Eug. cauetur
sic q. si mulier nupta de
cesserit sine filijs relicta ex ea r viro
suo vel etiam non relicta feminis suo
tamen viro vinente quod dictus eius
vir libere habeat r lucretur sibi tertiam partē do
tis quam recepit in rebus mobilibus r immobilibus
estimatibus vel inestimatis r. Contigit quod
Rigorius r fratres eius fuerit confessi se habuisse.
D. lib. pro dõibus domine Paulle vxoris dicti
Rigorij: quam dorem promissit restituere vxori vel
eius heredibus r. vt constat manu talis r. Demu
eodem die primo predictus Wal. pater dicte Pau
lle promissit dare dicto Rigorio r fratribus de di
cta summa. ccc. lib. ac expectatum residuum dare. i. r.
die mensis Junij contracto matrimo. soluta fuerit
Rigorio r fratribus dicte. ccc. lib. matrimonium
taro tempore durauit quod elapsum est tempus di
cte solutionis scilicet. i. die Junij. demum matris
monij solutu est morte Paulle sine filijs. Duce
ritur tan maritus habeat tertiam partē dotis sibi
solute tantu aut tertiam integre dõis. verbis statu.
diligenter inspectis. C. Dubium huius questionis
pendet ex hoc quod statutum dicit quod lucretur
de eo quod percepit: sed non percepit licet fuerit
promissum. ergo non debet lucrari? quia verba sta
tuti debent stricte intelligi: r ad alium casum non
expressum potest argui. vt. l. si vero. §. de viro. soluto
matrimonio. ff. de lega. p. om. o. l. in his. r. l. quod ve
ro. et. l. quicquid. de verbõ obligacionibus. Pre
terea qui habet actionem ad perendum non dicitur
tur percepisse naturaliter rem. pprie sed ficte et in
terpretatiue. vt. l. qui actio. de rebus iuris. et ibi

peritur in tali nepte vt patet in omnibus ca. feudo
rum que dicuntur feminam in feudum no succedere.
Tunc ad r. propositum statutum de quo loquitur
quod maritus lucrifaciat dorem vxoris sue primor
tue si filij vel filie non extant ex eis non ex matrimo
nio vt aperte dicuntur vbi. r. ex predictis habes
neptem ex filia quod non reperitur quod sit ex eis
vel eodem matrimonio. ideo non continetur appel
latione filij vel filie indubitate. quod no sit ex eis
apparet: quia r. hec dicitio ex denotat causam pro
ximam r immediatam. vt. C. de leg. l. non dubiu. r.
Leo tempore. de pecul. l. §. ex incendio. de incend.
ru. nau. Preterea quod non fuit ex eodem matris
monio apparet expresse in l. i. de pa. po. in fine.
Nepos enim ex filia no dicitur natus ex matris nu
ptis sed ex nuptis patris sic forte aliud dicit postet
in nepote ex filio vbi patet. r. ff. de his qui sunt sui
vel. alie. iur. l. i. rem in potestate. r. l. seq.

Ibi erat vnus consilium super iur. numero tali.
cxxxij. ex quo corespondeat lecture precederis p. sili.

Scholaris qui min? quinquenium stetit absens
a studio non dicitur priuatus matricula.
Scholaris priuatus matricula propter absentiam
si rediit non teneatur iterum soluere matriculam.

Consilium. cxxxij.

Consilium. cxxxij.

Vniuersitatis nostre
statuto cauetur vt quilibet scholaris
pro introitu matricule. ex solidos sol
uere teneatur: contigit quod quidam
scholaris semel soluit r matriculam intravit: de
inde de fuit absens a studio per plures annos nō de no
uo reuersus est ad studium. Vniuersitas in quo intro
itu matricule iterum soluere teneatur. Itec quælio
haber duo puncta. Pmum an per absentiam desit
esse de matricula. Secundum est si desit an iterum
teneatur soluere. Super primo videtur r quod sic
ex eo quod deposuit cõsumendum reuertendi ad
studium. arg. ff. de acqui. re. do. l. naturalis. §. pauo.
r. §. seq. r. in l. i. eo. §. in his. r. §. pauonum. finaliter
tamē dico quod si per quinquenium stetit absens a
studio priuatus est matricula si in noxi tempore re
tinet matriculam. vt. C. de p. n. i. c. l. i. §. circa mediū.
lib. xij. r. de dome. l. i. eodem lib. vbi est expresse
super secundo puncto r. posteo quod est priuatus
matricula soluere non debet iterum qui semel sol
uit. casus est. C. de consuli. l. p. e. circa fine. lib. xij. facit
q. ff. pro socio. l. si socium pro filia. cum simi.
Si statuto cauetur q. occupans plateā corio
alicuius animalis soluat tantum: tūc an tenens in
manibus debeat soluere.

Consilium. cxxxij.

Statuto ciuitatis Eug. cauetur
quod quicunq. occupa
uerit plateam cum aliquo corio bestie
grosse vel minute soluat tot denarios
gabellæ. Tam sunt quidam qui tenent
coria ad vededum in dicta platea in manibus: que
ritur an teneatur soluere gabellam. Ad quod sic di
co quod quandoq. quis tenet in dicta platea corio
occasione sui vsus vt pro sulcamento guarnatie vel

alio sui coiposis cooperimento: tunc solvere non tenetur. vt. ff. de verborum significacionibus. l. in lege censorii. et de recepta. l. vniuersi. Quidam tenentur causa vendendi vel ob aliam causam ad nullum suum vfum: tunc non licet sine solutione gabelle: licet enim ipse teneat in manibus tamen non licet tenere in illo loco: occupare dicitur plateam. arg. de seruitu. ruffi. p. d. l. qui sella. s. quidam. nec ob. si bene inspicatur. c. Barro.

- 1. Subernator civitatis non potest statuire nec tollere consuetudinem specialem quam habet castrum.
- 2. Conseruando est cum ex racio cōsent sui populi et cursu temporis inducitur aliquid ius quod populus expresse facere potuisset.
- 3. Quod quis habeat sua eligendi potestatem est magis prescriptio quam consuetudo. Differentia inter consuetudinem et prescriptionem.

Consilium cxxxvi.

Capitaneus patri monij fecerunt suam consuetudinem q nulla civitas castrus vel villa eligeret in potestatem aliquem civitatem sub certa pena: deinde communi ne et possessione castri precent qui erant in possessione sibi eligendi potestatem quem vellet a tempore cuius non extitit memoria elegit in potestatem communi. Perusii propter quod capitaneus condemnauit eos in dicta pena. Queritur an dicta constitutio valeat: et posito pro constanti prout est de consuetudine obseruatum quod

- 1. Capitaneus patrimonij et certi preces p. d. iudicium qui ab ecclesia in italiam destinantur possent facere consuetudinem? sicut possent quilibet episcopus a apostolice sedis legatus: vt extra de maioribus. et obedien. c. h. de consuetud. c. v. animatum. libro. vj. de offi. lega. c. f. ita. et sicut alij maiores iudices: vt. ff. de legi. l. non ambiguntur. C. de offi. p. d. f. l. fozmam. hoc solum videtur querere vtrum dicta constitutio valeat per iura predicta. Et pro hoc extra de loc. c. vbi quis habet liberam potestatem locandi et conducendi potest limitari per constitutiones legati: et pena imponitur. ad idem facit quod nor. de maioribus. et obedien. c. h. Preterea cuiuslibet magistrati licitum est defendere iurisdictionem suam penali iudicio. ff. si quis in iudicem. non obtemperat. l. j. Sed per

Consilium. vide pau. de cast. c. d. si. c. l. i. et Alex. in c. canonum natura s. quif hoc consilij. Wer. l. 2.

hanc constitutionem defenditur iurisditio capitaneus et Romane ecclesie: ergo. c. Nam si diuitas Perusii que est tante potentie recepit potestatis vniuersa: capitaneus non potest ibi libere suam iurisdictionem exercere: sicut decet. arg. ad hoc. de verborum significationibus. l. si ita quis. s. ea lege. r. colla. de alie. fen. c. i. et sic codiciditur quod illa constitutio generalis non tollit consuetudinem specialem quam habebat dictum castrum: vt extra de consuetud. l. i. c. licet. lib. vi. quia dicta consuetudo non est proprie consuetudo: sed magis prescriptio. nam consuetudo est tunc ex racio cōsent sui populi et cursu temporis inducitur aliquid ius quod populus expresse cōsentiendo facere potuisset: et ita loquitur. l. de quibus. ff. de legi. r. C. que sit. l. cōsue. l. sed quas do. ego. et prescribo contra alium quod si vellem istam tunc non possem inducere: vt quod habeam ius eligendi potestatem tunc est prescriptio. et ita loquitur totus contractus prescriptionis. Quidam in proposito consuetudo quod dictum castrum allegat vt possit potestatem eligere magis est quedam prescriptio cuiuslibet iuris. Sed posito quod istud ius vere cōseruaretur post legimitari: vt. s. probati. est. ergo. r. et predicta est vera differentia in consuetudinem et prescriptionem: licet quidam ponant aliam extra de consue. c. h. C. que sit. l. cōsue. l. i. r. c.

Cursus anni non inducit priuationem hereditatis: stante statuto quod non implens voluntatem defuncti infra annum incurrat penas legales et cursus anni habeatur pro legitima monitione. Annum et idem tempus non operatur duos effectus quando vnus successiue venit ad alium. Heres non incidit in penam si non implet voluntatem defuncti quando in testamento sunt dati executores.

Agens ad priuationem heredis ob legatum non solutum non sufficit ostendere legatum factum. Alienus aliquod negatiuum ad quod quis non est obligatus debet id probare quando ex tali negotio ne delictum alicuius arguitur. Heres quod excusatur a pena ob non solutionem legatorum: quando in testamento sunt dati executores coniuncti legatariis. Qui agit ad priuationem heredis ob non impletam voluntatem defuncti debet cauere de illa impletam vt obtineat. Fraus et conuersione quod presumatur.

Consilium cxxxvii.

Causa communis Sualdi cauetur quod qui non impletur voluntatem defuncti infra annum incurrat penas legales et cursus anni habeatur pro legitima monitione nec alia monitio expectetur: contigit quod quisdam in testamento fecit plura legata ad que legata

gata erequenda dedit quosdam executores pariter dictorum legatorum: que legata non fuerunt soluta infra annum. Nunc dicit legatarij petunt emolumentum hereditatis ex vigore auren. hoc amplius. C. de fideicom. et in cor. vide sumitur coniuncto statuto nec presisterunt aliquam cautionem de implenda voluntate defuncti. Et istothemate multa dubia oriuntur. Primo an cursus vnus anni priuet heredem non implentem voluntatem defuncti hereditate. Secundo an heredes predicti excusentur propter alios executores ad hoc a testatore deputatos. Tertio an dicti actores excusentur quia non presisterunt cautionem de implenda voluntate defuncti. Quarto an coispo quod ostendit legatum factum et solutum non esse sit probata intentio ipsorum agendum. Quinto an reueler in aliquo dictum heredem commentum: quia dicti fideicommissarii et executores electi a testatore erant sic coniuncti dictis actoribus. Super primo puncto videtur de iure fore dicendum quod inspectis verbis dicti statuti cursus primi anni operetur tantum vnum effectum quod probatur pro legitima monitione et iussu iudicis expectabitur cursus secundum anni vt quis hereditate priuet. hoc clare apparet ex verbis ipsius statuti hoc etiam per suadetur legis sic si quis bene verba legis inspiciat in corpore de here. et fal. s. si quis autem non implens. r. C. de fideicom. aut. hoc amplius. Duo successiue requiruntur vt quis hereditate priuet scilicet iussus seu monitio iudicis secundo successiue cursus temporis scilicet anni: sed de iure hoc est quod vnum eridem tempus non potest operari effectus circa duos actus quorum vnus successiue venit ad alium vt. C. qui admitt. ad bo. p. d. l. si in fieri de inoffi. testa. l. eum qui. et probatur in simili tempus quo completur lesio cepta in absentia et sic operatur vnus effectum non computatur in tempore petende restit. et sic non operatur alium effectum successiuum ad primum non. ff. ex qui. cau. ma. l. ab hostibus. s. sed si simpliciter. per glo. ad hoc etiam facit quod nor. per Dynum in. c. sine possessione. de regulis iuris circa finem. libro sexto quod prius requiritur cursus vnus temporis ad inducendam obligationem. Secundo aliunde incipit currere aliud tempus ad prescriptionem. facit quod no. C. de ser. fugi. l. i. in si. gloss. mag. ita in p. p. s. i. m. m. tempus operatur vt habeat legitimam monitionem. abinde incipit currere annus ad priuandum quem hereditate et sic requiritur biennium. ergo illi non sunt hereditate priuati. Super secundo puncto dico quod heredes predicti excusantur propter alios executores a testatore deputatos a pena predictae legis: maxime si non apparet ipsos heredes non fore certificatos quod dicti executores nolebant implere. per hoc induco casum expressum. ff. de codi. l. r. demon. l. multa. et expresse in aut. de eccle. t. s. si quis autem qui hoc facere. vnde sumitur autem. l. i. c. b. posita super. l. nulli. C. de episcopis et clericis. vbi dicitur quod quando sunt appositi executores in testamento ipsi debent implere alias ipsi sumponitur pena quod priuentur omni modo quod predicta et test. r. sic hoc casu videt quod pena non imponat hereditibus pro hoc facit: et testator ponendo

certos executores ad hoc legata et heredes videt ipsos heredes p. b. uis. ne se impediat de ipsa executione. vt ff. de au. tu. lex pluribus. et ibi no. per glo. hoc etiam probatur. ff. de ali. c. l. leg. l. i. nec ob. iura que dicuntur licet datus sit executor: nisi fons heres teneat. vt. ff. de leg. l. si a pluribus: quia verum est quod legatarij possunt petere. non autem heredes non implendo sine monitione iudicis in penam: vt expresse probatur in. d. l. multa. de condi. r. demonstra. Super tertio an dicti executores excludantur propter non prestitam cautionem: dico quod sic: hoc est expresse sum in corpore de here. et fal. s. si vero nullus. ibi cautione prius ab ipso facta et c. si ergo prius cautionem non prestitit debet succumbere: vt. C. de vfu. l. i. simile in p. r. m. a. d. b. et alia in quibus iura dicunt non audiri nisi prestita cautione. possent etiam iudex scire suam sub conditione. s. i. omnia que dicta constitutione cauentur fuerunt obseruata. vt. ff. de fideicom. l. i. i. s. illud videndum. sed illud puro verum quod simpliciter loquitur: sed in casu nostro lex exprimitur quod prius caueat. si ergo de hoc non fecit fidei debet actor succedere. Super quarto puncto videtur dicendum quod ipsi actores debent probare illud legatum non solutum p. cōfessionem heredis vel alio modo nec sufficit solu legatum per licium esse: hoc probatur ex his q. no. p. Innoc. in. c. sup. his. r. Dyn. C. de iure emphy. l. i. q. corroboretur. p. l. hoc iure. de verb. ob. ibi nisi explorati sit et. Ille qui aliquid negatiuum asserit ad quod aduersarius non est obligatus debet id probare. quod maxime ar. bitroz esse verum cū ex tali negotio ne alicuius delictus arguitur. vbi est presumptio pro cōueto. hinc delinquitur vt. l. i. l. repe. l. p. e. r. regulam generalis quod quilibet presumitur bonus et non peccasse. pro hoc q. agitur de tutore remouendo a tutela. propter aliquid quod omisum istud debet. p. b. r. v. q. s. sui copia non fecit ad prestanda alimonia vel quod est negligens: vel mores vel similia q. priuatione et negatiuum continent. vt. l. i. l. s. tutor q. ad alimonia. r. l. i. c. l. l. seq. de susp. tu. Super quinto satis puro de bis dicitur here dibus cōuentis p. d. esse: vt opposita volit exceptione dicti actores repellatur quasi executores propter cōuentione cor. ad q. sperabat dicta hereditate deuenire hoc omiserit. p. hoc q. r. l. fraude facti p. sumat et cōiunctio ne sanguinis induco. vt. ff. de bo. libe.

Patria. ti. videro. p. c. xvij. vbi allegat l. i. de consuetudine q. d. h. executor vel heres non priuet hereditate et tunc p. d. officio ere quedi per constitutio ne que est valida. b. Zan.

maior vindicta et maior satisfactio si bi sit pro homicidio: quia quilibet per na corporalis sit maior: q̄ pecuniaria et vi. l. in sermo. ff. de pe. et ideo tunc illa non esset seruanda per potestatem castri plebis: sed seruabitur pena. Ita tunc ipse castri que minor esset: hoc casu consanguineus habebit quartam condemnationis predictae: si vero in dicta terra unde est forensis imponitur pro homicidio facto in forensem pena pecuniaria sicut hic: tunc forensis proximior consanguineo ita debetur quarta sicut si esset in terra sua deberetur forensis. alia non. Si vero nihil constet de statuto: tunc statuta cum sint stricti iuris non presumuntur nisi probentur: vt in. c. licet roma 3 nus. de consil. lib. vi. et sic presumeretur quod ubi seruetur ius commune: de heret. proximior habere quartam cō dēnationis et.

- 1. Pupillus q̄ dicatur intestatus decedere et communi vsu loquendi etiam in statuto. Communis vsus loquendi presertur omni proprie significationi. 2. Duo adiectiua neutraliter posita per se principaliter in quolibet per se verificatur.

Consilium cxli.

Abis ueris caueatur qd si quis decesserit sine liberis proximiores ex parte patris succedant in patrimonio proximiores ex parte matris quidam pupillus decessit via matre: queritur quis preferatur in bonis paternis vel maternis vel proximiores ex parte patris. In questione ista primo facit dubium: quia pupillus non est intestatus. vt. ff. de suis et le. l. in prin. et in si. de here. q̄ ab intest. de se. in prin. et sic status non vendicari sibi locum quia debet intelligi secundum propriam significationem. Respon. qd communis vsus loquendi et communis intellectus hos pro intestatis accipit. vt. d. l. de suis et legi. et in si. de here. que ab intest. de se. in prin. cap. qui communis vsus loquendi: intellectus p̄uenat omni proprie significationi. vt. l. liberos. q̄. quod tamen casus. ff. de leg. l. i. et ibi not. et l. cum de latione. §. aniam. de sum. instru. et de suppl. se. l. ab eo. Secundo dubitabat: quia statum videtur requirere quod illi qui decessit habeat patrimonium et matrimonium: sed via matre nō dicitur habere matrimonium prima fa

Inter status. via de ro. cons. filio. l. i. et xxxi. de. Zan.

cie ergo et. unde respondetur quod via matre potest habere matrimonium. vt. l. dicitur. Sed hoc posito nō. quod unum sufficit et quia duo substantiua vel adiectiua neutraliter posita sunt in quolibet per se principaliter: ergo in quolibet per se verificatur. vt. l. ea tamen. de leg. i. l. qui cōdubina. in prin. eod. titu. et l. fal. §. si. de condi. et demon. nec ob. l. si heredi plures. de condi. insti. quia ibi copulantur accessio. hic principaliter ergo et.

Executo est qui voluntatem certam et declaratam ad effectum perducit. Fratres minores licet nō possint esse executores testamentorum possunt tamen dare consilium et declarare voluntatem.

Executo datus ad declarandam voluntatem defuncti potest illam post annum declarare. Canonica portio non debetur de his que relinquuntur pro fabrica vel ornamentis ecclesie. Constitutio episcopi non ligat ignorantes. Potestas declarandi super legato concessa a testatore de iure communi an perdat post.

Consilium cxliij. Constitutio camerin. episcopi cauet qd quilibet fideicommissarius ad pias causas ordinatus sine ad voluntatem defunctorum et procurat executioni mandare. T. annu a morte testatoris. alioquin anno transacto executoris officio propter ipsorum negligetiam ad ipsos volumus pertinere: nec a dicto tempore in anno sequenti in ipsa executione se nullatenus intromittant: ad nos ipsa executio deuoluatur. caueant tamē fideicommissarii executores vltimarum voluntatum et heredes defunctorum qd canonicam portionem nobis debitam derelictio: relicta nobis facta alicui non perfoluant et dent nisi nobis vel nuntijs nostris per nos ad hoc specialiter deputatis. et predicta mandamus obseruari ab ipsis fideicommissariis et executoribus et heredibus defunctorum sub pena excommunicationis. et eos si secus fecerint nihilominus volumus nobis de eorum proprio ad predicta teneri. et de iure accidit quod cepus de orofalve de villa colleme districe saxoferrati camerin. diocesis condidit testamentum. et bon. Ja. de saxofer. auertere diocesis summi heredem fecit et fideicommissarium et. alia sic dixit. Item voluit et iussit quod per suum fideicommissarium distribuantur de suis bonis pro ipsius anima et etiam animabus suorum parentum defunctorum. c. lib. raucn. et ibi ubi melius et vlti. videbitur ipsi suo fideicommissario ad ipsius arbitrium et voluntatem computatis in ipse. c. lib. rescriptis in dicto testamento declaratis. vt in dicto testamento plenius continetur. demus accidit quod dicitur bo. post annum a morte testatoris declarauit suum arbitrium et voluntatem esse qd. lxxv. lib. de supradicta summa duntaxat pro anima dicti testatoris et suorum parentum fratribus minoribus de saxofer. pro ornamentis et parametis et continuatione loci dictorum fratrum. et vicam dicitur syndici. eo dicitur loci soluit et ea predicta vbi hic stat publici

eis instrumentis. Nunc Zuppius heres predicti bo. a molestatur a vicario domini episcopi camer. dicens quod vigore dicte constitutionis post annum dicitur bo. non potuit declarare nec foluere: et si solutus iterato reuocatur solvere domino episcopo. Ad quod queritur quid iuris. Et dico saluo saniori consilio dicitur bo. potuisse post annum suam voluntatem et arbitrium declarare. et si solutus iterato camer. episcopo solvere non reuocatur. hoc esse verum ostendo iuris predictis. Ad predictam veritatem inuelligendam primo oportet videre quis sit ille qui de iure vocatur executor. Ad hoc responderetur executor: est ille qui voluntatem certam et declaratam ad effectum perducit casus est de exe. rei in di. l. executorum ergo ex dicta diffinitione patet qd alius est actor exequendi alius est actor declarandi sicut enim alius est actor sententiandi et alii est actor sententiam exequendi vt dicta. l. executorum et. ff. de re iudi. la. duo pio. in principio tra est diuersus actor declarandi cui et qualiter debetur legatum de quo actu loquitur. ff. de lega. l. i. et l. cum quidam. in prin. de leg. i. l. fideicommissa. §. qd. cum si. ab actu exequendi de quo loquitur preteritus constitutio domini episcopi camer. Preter ea hic manifeste tollitur et capitulum. de paras. diso. de verboum. signifi. in clem. in qua licet fratres minores prohibeantur esse executores vltimarum voluntatum tamen eis permittitur dare consilium et suam voluntatem declarare cui et qualiter perfoluantur. Cum ergo ep̄ predicta constitutione volummodo actor exequendi post annum sit interdictus et actor declarandi voluntatem defuncti remanet sub dispositione iuris communis. vt. ff. solu. mar. l. i. cum de iur. in prin. et de libe. et posthu. §. l. commo. d. i. in. imagine cum iste constituciones et ista statuta extensionem non recipiant. ff. de exe. re. l. i. §. la qui nauem. et qui et a qui. l. p̄. p̄. p̄. circa principium. cum si. Sed de iure communi illud est quod iste actor declarandi cui debetur legatum debet impleri statim cum potest alias est in mora tamen illa mora potest purgari vsq̄ ad illud tempus quo heres conuenitur pro illo legato in iudicio. tra intelligitur. ff. de lega. l. i. cum quis dant. et ita intelligitur ibi gloss. cui acquiescit dyn. et hoc colligitur dare et re. cum dicit. si vno per te nte iam eligere non potest cui dicitur. Quasi in nuntius quod ante petitionem potest eligere iste bo. elegit ante qd pro isto legato conueniatur ergo et. Et si dicitur licet potuerit declarare tamen non potuit soluendo exequi post annum. Respondeo non est verum. nam dicitur bo. habebat duplex ius exequendi. unum ius: quia fideicommissarius et executor. et illud ius videtur tolli post annum per ostensionem. nam si quis verba dicte constitutionis bene incipiat non prohibet heredem solvere legata illis personis quibus derelicta sunt nisi ad canonicam portionem episcopo debitam de relicta et relicta ipsi episcopo. Item episcopo de dicto legato non debetur legitima seu canonica portio vt probabo ergo et. l. de hoc et sic probabo canonica portio non debetur de his que relinquuntur in ornamentis: seu pro eis seu pro fabrica vt extra de testam. c. finali. Sed hoc est relictum in omni b

Constitutione. declarare. ostenso qd datus ad declarandum voluntatem defuncti sit executor: remanebit confutata consultatio Barro. qd executor post annum non poterit declarare et per consensu quens ad dioceleanum spectabat distributio ad qd demōstratum dico quod non solum executor testator non declarauit. Respondeo cum bo. hoc fecerit ex potestate sibi concessa per defunctum ipse defunctus fecisse videtur. C. de vere. iure enucle. l. §. omnia. et declaratio per dictum bo. facta videtur inserta in dicto testamento. vt de condi. insti. l. ius situtio talis. Si sic apparet manifeste quod dicitur bo. potuit solvere dictis fratribus. Preterea constitutio episcopi non habet vigorem extra suam diocesim. vt extra de consil. c. i. lib. vi. Sed iste bo. et ius heres est in certis diocesis non camer. vt supra dictum est. ergo dicta constitutio cum non ligatur potuit ergo post annum licite facere de iure communi. Preterea et constitutio episcopi non ligat ignorantes vicam constituciones et eam potuit licite ignorare dictus bo. quia erat ad alia dioce. ergo post annum licite facere non obli. constitutione predicta. Sed contra predicta fortiter opponitur et videtur t quod de iure communi perdat post annum illud ius arbitrandi et suam voluntatem declarandi consensum a testatore super legato. vt. C. de lega. l. i. et §. sed si quis. p̄. p̄. mo quando legatum est certus: quia certa est res vel quantitas relicta. sed non est declarata persona cui debetur legatum: sed est proposita in arbitrium alterius vt est in. q. nostra. et tunc electio dicte persone durat vsq̄ ad illud tempus quo heres in iudicio pro legato in iudicio conuenitur. §. dicit quadoq̄ est conuersio quia cetera est persona cui legatum relictum

per. cum in tua. et c. Jo. et ita tenet ang. consil. suo. cxliij. incip. quoniam nihil vbi dicit qd semper in hoc tenet contra bar. non ob. modo. executor: dicit ang. quia alius tractatus est et tractatum diuersitas tollit contrarium et vno ad alium non nisi fertur ppter diuersitatem nature et hoc etiam vt esse de mere bal. in. d. l. executor. si ergo. d. bo. erat executor: elapso anno non poterat plus declarare: vt est re. in. d. c. tua. et c. nos quidem. et per consequens ad dioceleanum spectabat distributio videlicet etiam de hoc ro. qui tenet cum Bar. cō. cccxxviii. sed pe. de ancha. consil. cccxxviii. tenet contrarium.

Canonica portio. vide lare Ro. consil. cccxxviii. Consil. Bar. i ij

est: sed res legata non est declarata sed eius electio est posita in eius arbitrio. tunc habet locum. §. sed si quis et dicte leges debent intelligi etc. et sic dico ego Barro.

- 1 Presbyter tutelam datuam vel testamentariam suscipere non potest legitimam sc.
- 2 Filius sacerdotis dicitur vulgo conceptus.
- 3 Inter filium sacerdotis in sacerdotio genitum et sacerdotem non datur successio.

Consilium cxliij.

Rogatus. An filius presbyteri post sacerdotium genitus coaditit testamentum in quo suum filium Petricum pupillum sibi fecit heredem eidem dictum suum sualtes rium tutorem reliquit. Querit an dictus dñs sualtes possit esse tutor. Et dico dictum dñm sualtes tutorem esse non posse: hoc sic ostensum do. de iure permittitur presbyteris diaconis et subdiaconis suscipere tutelam legitimam tantum que eis de feratur iure agnationis vel cognationis. vt. C. de epis. et cle. aut. presbyteros. posita super. l. general. em. tut. et aut datuam vel testamentaria suscipere non possunt. vt. no. in aut. de san. epi. §. deo autem amabili. §. sic. est ergo videndum an dictus presbyter iure agnationis possit tutelam suscipere. et certe cum dictus suus filius fuerit vulgo conceptus. vt. ff. de sta. ho. l. vulgo. et ibi expresse ponitur exemplum de filio sacerdotis. sed vulgo conceptus nullum agnatum habet. vt. in l. de leg. §. successio. §. vulgo. cognatus constituitur cum non esse cum iura agnationis a matre veniant. vt. d. §. vulgo p que patet quod dictus pupillus non est dicitur presbytero agnatus nec cognatus: ergo eius legitimam tutelam non potest suscipere. Preterea tutela legitima defertur sicut hereditas. vt. ff. de le. tut. l. §. Sed inter sacerdotem et suum filium in sacerdotio conceptum nullam successio est. vt. in aut. quib. mod. natu. eff. sui. §. de col. vii. vbi glo. et presse ponit de filio sacerdotis. facit extra qui si. sint leg. c. per venerabilis. dem. in fi. Preterea presbyteri non debent procuraciones suscipere nec debent pro extraneis in secularibus iudicijs interesse. vt. extra ne ecclie. vel mo. c. §. et si. Sed cum dictus pupillus quo ad dictum presbyterum sit extraneus ergo etc. et ita videt in h. Bar. de sap. serrato saluo semp meliori. etc.

Datio curatois furioso absq interuentu episcopi: et punitas seruatis tamen alijs solennitatibus de quibus in l. de creationibus. non tenet. Institutiones quod fuerunt coplate post. C. de creationibus. C. de episcopi. audien. r. l. fina. C. de curato furio. quod non sunt de quinquaginta decisionibus.

Consilium cxliij.

Rogatus. An datus furioso non seruata forma. l. de creationibus. C. de episcopi. au. r. l. vlti. C. de cu. su. Querit an dicta datio valeat et dico quod solennitas dicitur legi an debeat seruari ab oibus presbyteris in eo quod in eis de presentia episcopi et trium presbyterorum. Ita enim solennitas vtruta de necessitate seruari non debet. Primum quod consuendo sic habet et vsus illas obseruantias non approbavit. ergo omnis iurum non vtiat. vt. l. in fine. de ven. inspi. et de leg. l. de quibus. in fi. quod non. extra de reug. r. pa. c. §. Preterea posito quod de pueritine non appareat hoc pro p. §. furiosi. in l. de cu. su. vbi soli pidi hoc per mittitur. et sic per illam legem non requiritur presentia episcopi. et constat quod liber instituitur factus post hoc dicitur vt. apparet ex proemio in l. ergo illi tanquam posteriori habimus. vt. l. sed et posteriores. de leg. nec obli. ff. si tu dices quod in codice fuerunt posite quinquaginta decisiones postquam liber institutus fuit compositionis: quare dico quod ille leges satisfactionem de creationibus. r. l. fina. de cura. fur. non sunt de illis quinquaginta. Et si tu dicitur contra debet probare. et si non probas succumbas ar. eius quod non per glo. ff. de neg. gest. l. cum actum. circa fine. r. ff. de ope. no. nuntia. l. non solum. §. sed et probari Sed si constaret illas esse de quinquaginta decisionibus. nec apparet de contraria consuetudine dicere vt. iurati ipsorum presentia intercesserit. vt. in aut. hoc ius potestatem. C. de sac. san. ecclie. r. ff. de ex. l. §. sed si plures. r. l. deniq. §. si quis eo. alie vero solennitates illarum legum si essent omisse puto quod vitarent. ff. de tu. r. cura. da ab his. l. tutor. si fuerit peritus. r. Bar.

Tutoris datio etiam si non precesserit inquisitio quod tenet. Nomina debitorum quod possint in dote dari. Tutoris datio quod tenet dummodo datus sit subiectus terre originis vel domicilij pupilli. Ania in tutela presbytero datur matre declarante intentionem suam fore nolle tutelam.

Consilium cxlv.

Rogatus. Dicitur habet. Quidam nomine Bonagandua districus nucerij decessit intellexit susperitibus sibi Thomasio et Raynaldudicio filijs eius et vixit pregnante relictis quod post mortem eius peperit quanda filiam quod decessit in pubes. vixit dicitur Bonagandua post mortem suam vixit et natus itatem assumptit tutelam: dictorum filiorum videlicet Thomasio et Raynaldudicio eorum administrantur per duos annos ante inuentum confectionem nunc post mortem dicitur posthumum comparuit coram iudice ducalis curie asserens se velle ad secunda vota transire et renuntiauit dicitur

ere tutel. et quendam de assisio petijt dicitur filijs ordinari in tutorem qui vt dicitur licet non sit certus esse futurum vitum qui iudex auditis petitorio ne et renuntiatione per matrem prefata de assisio qui vocatur Thonus ibidem presentem decreuit et ordinavit tutorem nulla inquisitione procedente. Adodo queritur nunquid talis datio valeat ex quo inquisitionis non precessit. Secundo cum dictus Thonus sit de assisio oriundus et ibi habebat domicilium et in ciuitate Nucerna non habebat domum neq domicilium licet iam sint. p. in enses quod fecerat se ciuem dicte ciuitatis non tamen propter hoc transfuit domum et habitationem ino in districtu assisii traxit et trahit moram nunquid possit esse tutor dictorum pupillorum Tertio cum dicitur pupilli habeant aua matrem que post renuntiationem matris dictorum pupillorum et dationem factam de dicta tutela petijt dictorum pupillorum nepotium suorum tutelam sibi decerni. Nunquid posito quod dicitur Thonus fuisset cum inquisitione datus dicta aua sit de iure preferenda tam dicto Thono quam etiam alio confanguineis. Item posito quod dicitur aua tutela non deferatur et debet dari daturus cum inquisitione nunquid dicta inquisitio debeat fieri inter agnatos et cognatos si potest reperiri idoneus nunquid ille potius sit dandus et sit alius preferendus. Item si mulier sit transfurata ad secunda vota vt asseritur quod fecit alium ordinari ante quod trafeat destinata esse tutrix. Ad primum cum queritur an valeat tutoris datio licet non precesserit inquisitio si alius iudicium non obstitit. respondet quod valeat quod nulla lege cauetur quod debeat inquiri: sed est differentia ad satisfactionem prefatam: an sit datum cum inquisitione et non satisfactum an sit et satisfactum. et conuenit quod no. in l. de satisfact. r. §. de tu. r. cura. §. que non satisfact. l. r. et ibi not. per glo. modernorum. Et tertium est quod nomina debitorum possunt dari in dote et dote esse. vt. ff. de condi. ob. causam. l. qui se debere. et. l. si donatari. r. de iure dotis. l. debitor.

quod mulier tu. of. fun. po. i. gl. legitime. Ad quintum non respon. quod respon. est per prima dicta in primo puncto. Ad sextum cum queritur quando mulier dicit se transfurata ad secunda vota an destinata sit et tutrix. Respondeo et dico quod sic vt possit dari tutor alius si legitimus non superesset: casus est in corpore autenti. de nup. §. si autem tutela in ver. si vero. in fi. §. ibi volente. r. C. in questione ne prefata pout scriptum est supra et consultum est in primo: secundum tertio: quarto: quinto et sexto: idem dico et consulo per easdem rationes ego Fran. de pi. Super titio vero fuerunt opinioniones quando sunt alij legitimi post auiam sed quando post matrem vel nra aua tunc sine dubio volens et non negligens debuit esse tutrix: omnis etiam alia legitima et variis excludis. Sola enim testamentaria ipsi aua. preferunt: vt in aut. matric. aua. quando mu. tu. of. fun. po. in corpore vnde sumitur. Unde in proposito istam auiam dico preferendam etiam si essent datur. ipsa etiam prefereretur omnibus etc. Ego Bar. de sap. ser. et ego Fran. de pi. §. legum docto.

Autem. ex causa. C. de libe. prete. habet locus quando testator sciebat se preterire filium secus si ignorabat: vnde tutor datus in tali testamento non valet si non confirmetur.

Matris datio licet non precesserit inquisitio si alius iudicium non obstitit. respondet quod nulla lege cauetur quod debeat inquiri: sed est differentia ad satisfactionem prefatam: an sit datum cum inquisitione et non satisfactum an sit et satisfactum. et conuenit quod no. in l. de satisfact. r. §. de tu. r. cura. §. que non satisfact. l. r. et ibi not. per glo. modernorum. Et tertium est quod nomina debitorum possunt dari in dote et dote esse. vt. ff. de condi. ob. causam. l. qui se debere. et. l. si donatari. r. de iure dotis. l. debitor.

Allo puncto. quod materia ista? filij magis couenit coesse lio cuidas heretio in cap. Zan? vantis. is erit videndum.

Paulus. huc consilium rationi ad dicitur quod voluit do. bñ dicitur de plubino inter consilia ang. consil. ecclij. ich. 2. pe. paulus et consilio se. p. ange. allegatur in fi. quod dicitur consil. dy. dicitur etis quod sparius magna rationes vel consilio ne hz ex pte pte. vbi de etia ange. consil. r. r. c. p. c.

est dici confirmatum. ar. de confir. tu. l. nec. et gl. in situ. de tu. in p. videtur inclinare quod non. In contrarium videtur casus de confir. tu. l. qui a parte ibi perinde ac si in situ. et c. Ita tener Ja. de are. et disputando determinavit Adar. fil. ita tenet. Cy. in d. l. nec. et communitur omnes moderati. dis co igitur in questione proposita quod per ea que facta sunt nullus potest administrare legitime. sed iudex debet facere inquisitionem secundum formam. d. l. in confirmando. et si reperiret dictum Romanum confirmandum confirmet et preferat aucte predicta. si vero non esset confirmandus tunc aucta remanet tutrix.

- 1 Alter ex executoribus in testamento a testatore vna datus potest altero defuncto administrare.
2 Dicitio vna quam simulatem denoret: et quod per eam reperantur conditiones.

Consilium cxlviii.

Actum Tale est. predictus dicitur fecit testamentum et mortem dicit testatoris dicitur planus dicitur Januelli suus fideicommissarius mortuus est. queritur verum dicta domina Barbara vna cum dicto Plancio fideicommissaria possit officium ipsius fideicommissarie libere et expedite exercere et bona predicta testantis vendere secundum formam testamenti. Ad predicta respondetur de iure dictam dominam posse fideicommissarie officium libere exercere et bona dicit testatoris secundum formam dicit testamenti vendere: quod mortuo fideicommissario officium remanet apud eam integrum. v. terra. de testa. c. religio. lib. vi. in fi. sed hic possunt oiri duo dubia. Primum quia dicitur religio. dicit nisi aliud a testatore sit expressum: sed hic videtur aliud expressum cum dicit in codicillis quod dictam dominam Barbam facebat fideicommissariam vna dicto Plancio Januelli et c. Et quod dicit vna videtur voluisse simul non separatum fideicommissarie officium exercere. Res. quod illa simulatas in eo quod dicit vna respicit actum dicitur spondendi factum a testatore. q. d. semel ex vno actu facio tale et talem fideicommissarios meos seu talem cum tali quod idem imponat. primum de dictione vna pbatur. C. de impu. et alijs sub. l. vlti. in p. ubi parat quod idem est dicere titius vna cum teio. vel dicere titius et teius. sed de dictione cur de dictione et probatur per iura vulgaria. v. l. titie retores. §. nisi. de leg. l. i. l. illi casillo. de leg. l. i. cum si. Preterea nunquam presuntur testator voluisse vt vnus sine alio non possit nisi hoc expresse vtr vt. l. si fuerit ita. de ma. testa. Secundo possit dubitari an potestas alienandi que fuit attributa dicto Plancio in testamento videtur repetita in persona domine Barbe in codicillis. et ita in codicillis de potestate vendendi nulla fit facta mentio. Ad quod respondetur quod illa verba vna cum Plancio et c. secundum propriam et veram significationem sunt recepta carum conditionum et qualitatibus que in persona primi fideicommissarii apposite sunt q. d. talem facio fideicommissarium cum hac potest

state concessa a tali fideicommissario. hoc probatur per. l. no putabam. de condi. et demon. nec ob. finis illius. l. ubi videtur innuere contra. quia illud speciale fauore libertatis non libera inciderat: vt ibi apparet in tex. et gloss. de iure. ergo communis est contra: vt ibi dicitur. Bar.

Dispositio autem. minoris debitor. C. qui da. turo. possunt. an habeat locum in tutore testamentario. Item an intelligatur de creditore testamentario.

Consilium cxlviii.

In nomine In nomine dicit amen. Dicitur ista in hoc principio capitale reuoluitur an aucte minoris possit. C. qui tu. da. pos. habeat locum in tutore testamentario. secundo an illud quod dicitur de creditore habeat locum in eo qui est creditor ex testamento. Circa primum qui dam antiqui dicebant quod illa aucte non habeat locum in tutore testamentario quia eius fides est recepta a testatore. vt in l. de fari. tu. §. de episco pa. aud. l. de creationibus. sed glo. in d. autem. minoris. tener contra per rationes ibi positas. Hinc. de cu. rener. contra. ff. de pac. l. cum in eo. per rationes quas. i. d. cam. Item dominus. In ista materia ista distinguitur. aut testator qui dedit ipsam tutorem sciebat ipsum esse creditorem aut debitorum: et tunc potest esse tutor non obstante dicta autem. minoris. nam fides illius tutore electa per testatorem. ar. ff. de admi. tu. l. tutores qui res. Preterea testamentarii tutores preferuntur matri et aucte. vt in autem. matri et aucte. quando mu. tu. offi. suu. po. sed mater et aucta non prohibentur a statuto licet sint debitoris et creditoris. vt. d. autem. matri. et aucte. et hoc verum cum testator hunc sciebat tutorem quem dabat esse debitorum vel creditorum. sed si ignorabat testator ipsum esse creditorem vel debitorum: tunc non potest videri electa et approbata fides illius. vt. ff. de inof. test. in confirmando. et isto casu est vera opi. glo. et hanc opi. glo. semper tenuit. et secundum hoc in casu proposito cum testator ipsum tutorem sciebat esse vel futurum esse creditorem ipsius talis poterit esse tutor: et sic non potest esse impetari si tutelam gessit nec per hoc perdat legatum. super secundo puncto posito quod testamentarius tutor prohibetur a tutela si est debitor vel creditor: alias quod est de positione testatoris facta in testamento vel codicillis hoc est expressum per iura que dicuntur quod eo casu si excusaret se a tutela vel cura perderet legatum. et sic habet necesse gerere vt legatum consequatur. vt. ff. de eru. tu. lege. u. semine. cum. l. de. hoc etiam verum esse probatur per iura antedicta. nam licet de iure antiquo quoque litigauerunt an legatum erat relictum quo tutela an nouisset de iure nouissimo quocumque iure relictum esse: si cessaret adimplere quod intencum est per defunctum perderet legatum: vt in autem. de here. et fal. §. his omnibus. et ibi no. per Jaco. de bel. apparer ergo quod huiusmodi imponebatur necessitas gerendi tutelam: vt haberet tutelam non gessit ex

cludetur a legato qui gessit tutelam. et ita videtur mihi Barro.

- 1 Index potest eligere arbitrum vel arbitros ad calculandum quando veniuntur in causa calculationis.
2 Quid probandum sit contra tutorem ad hoc vt contra eum deferatur iuramentum.

Consilium cxlix.

Iteras Dagniscentie vester recepi de causa que coram vobis vertitur inter Petrum ex vna parte appellatorem et dominum Beralem defendentem occasione cuiusdam sententie late super administratione tutelae dicit petri quid iuris est. si credo et dico per vos iudicandum esse bene iudicatum et pronuntiatum et male appellatum et victum victori in expensis etiam in hac causa appellantis factis condemandum quod probato sic. In primo capite prime sententie dominus Beralem fuerunt condempnati ratione redditi et fructuum pro vltimis. vij. annis in lib. d. ccl. vt patet tenet tenore sententie in fine et condempnatio nem dicitur. Pe. non est grauatus imo sententiam in ea parte approbatam quod patet per instrumentum in causa prodicam et quod petri in ea parte executione ergo sententie acquiescit. C. de re iudi. l. ad solutio nem. ff. de pac. l. tale pacum. §. que pronoucaut. de inof. testa. l. pe. In eo vero quod in fine iure eos ab soluit ab eo plus quod petebat dicitur. Ita. per appel. conqueus est in hoc de iniquitate sententie. nullo modo colat. nam in causis tibi tales calculatores veniuntur permittitur iudici ponere arbitrum seu arbitros qui predictas rationes discutiant et referant. vt. C. de vfu. et tu. leg. l. §. ff. si cuiuslibet per l. fal. l. §. de in fi. l. illud quoque. etia patet. C. de diltra. pigno. l. si res idem. sed iudex hoc fecit vt patet publico instrumento. et illi electi retulerunt. et hinc per rationem iudex ille prime cause predictas. vij. annis condempnauit vt clare patet recte calculant. ergo eius sententia fuit iusta et iure lata. tenet. ff. de condi. et demon. l. si cui libertas. In secundo vero capite dicit sententie condempnauit dicitur do. §. et. l. ad restitutio tertie partis resti mobilium contrarium in inuentario seu ad faciendam estimationem secundum tenorem dicte sententie: de hoc etiam non est conqueus dicitur. Pe. appellans quod parer quod etia post appellationem petri coram primo iudice executionem facienda tertia parte vel etiam eius estimationem faciendam secundum formam ipsius sententie: ergo videtur hoc approbasse et secundum dictam formam. fiat. vt dicitur est. In tertio vero capite dicte sententie facta etiam ratione redditi et fructuum administrationis dicte tutelae per tribus primis annis. et habitata compensatione cum reliquis inferatarum alias factarum expen. et solutorum per dicitur. B. et. l. in vtilitate necessaria dicit. B. et facta ratione et habita compensatione de rebus non positis in dicto inuentario absoluit predictos do. B. et. l. ab administratione fructuum et a dicitis et

predictis rebus in inuentario non positis: et ab omnibus alijs petitionibus per dicitur. B. factis vt patet ex tenore sententie: hoc caput multa implicat in eo quod dicit de redditis in hoc constat iudicem bene pronuntiasse: quia secundum calculatores nem sibi factam per illos quibus commisit. Secundo in eo quod dicit de rebus in inuentario non positis. hic videtur conueniri dicitur Petrus eo quod videtur quod sibi debuerit deferri iuramentum in litem: et quod sit aliter probaretur quod predicti debuerunt in magna quantitate condempnari vt ex alle. pro parte sua elegantissime factis colligitur. Ad hoc autem est dicendum bene iudicatum. et de iniquitate sententie non constat. nam si bene aduertantur articuli seu capitula ad probandum contra dicitos tutores facta pro vna parte non concludunt aliquid ex eo quod tutores veniunt condempnandi vel debent deferri iuramentum in litem. nam incipiendo de decimo articulo seu capitulo vsque ad xviii. in quolibet quod dicitur. B. habebat: reliquitur potest mortis et c. Constat enim vt punderit allegatus est quod dicitur tutor remetur de dolo et lata culpa et leui. Sed est possibile quod ille Pe. dicitas res et potest mortis reliquit. et inde tutorem nulla culpa potest imputari si eas in inuentario non posuit: quid enim si ignorauit iustam enim causam ignorante habuit cum in ius succedat alterius. vt. l. qui in alio terius. ff. de regulis iuris debuerunt ergo concludere articulo quod tutores hoc sciuerunt vel scire debuerunt. vt. l. qui a te. ff. si certum petatur debuit ergo probari scientia tutorem. vel quod hoc committere erat notum. et sic colligatur lata culpa que est ignorare quod omnes sciunt. vel vt concludatur leuis culpa cum res ipse erant in tali loco quod diligens paterfamilias hoc prouideret et inuestigaret. est enim leuis culpa non prouideri id quod a diligenti potuit prouideri. vt. l. si putator. ff. ad. l. aqul. et ff. de pigno. actio. l. si commenerit. §. fina. Sed possit to quod articuli sint bene formati. videndum est de probatione. et multa sunt que nullo modo probantur multa sunt que pars asserit sufficienter esse probata: sed certe pauca sunt etiam si testes essent omnes nisi exceptione maioris que per singula examinare longum esset et relictosum. saltem hic constat quod valde non est probatus earum rerum de quibus probatum videtur et in inuentario non sunt positae. ergo si iudex volebat de ferre iuramentum in litem et per illud probare interesse dicit. B. poterat etiam rare quantitate vsque in quantum sibi videretur poterat etiam non deferre vt. ff. de in. litem iur. l. videamus. §. penultimo hic igitur placuit iudicem non deferre. sed vni ad quantitatem que sibi commissa visa fuit compensare placuit. an hoc fuit maius factum non liquet ex actis: quia ex estimatione maiorum rerum non parer si igitur de iniquitate sententie non apparet ille qui appellat succumbit: vt. C. de appellatio. l. hi qui ad ciuilia. pro se enim appellata habet in hoc ius commune po se quia iudicis arbitrio erat hoc facere vt dicitur est. qui ergo appellat docere habet iudicem inique fecisse se alter si de iniquitate non respondit debet succumbere. vt. ff. pro socio. l. si societatem. §. arbitrorum.

ne q̄s tel
nearur vl
era vires
heredita
rias. B.
Zan.

cia in forma iudicij. v. l. hoc autem.
S. recte defendi ff. ex qui. ca. i. pol. ea.
C. vt se ad here. ab fili. aut. si omnes.
C. de his qui ve. eta. impetra. l. s. vbi
conuocatis testibus idoneis intelligi
tur de requisitis a iudice. vt. l. presen
ti. C. de episcopi & clericis. r. l. i. C.
de decu. lib. r. l. i. decurionibus solen
niter conuocatis r. l. r. vterque contra
rium furo de iure dicendum. r. puto
quod iudicio conuocatio seu denun
tatio facta ab iudice. C. Et est scie
dum t. q. quadoq; actus qui geritur
est necesse fieri cum iudice quia iudex
habet interloqui vel iudicare aliquid
permittendo vel prohibendo: r. tunc
si lex iubet aliquem conuocari debet intel
ligi. l. citari: r. ita loquitur. S. no defen
di. r. l. alleg. s. quadoq; actus qui ge
ritur non est necesse q. fiat cu iudice
quia non habet interloqui vel senten
tiare aliquid permittendo vel prohib
endo: r. tunc alimitur conuocatio
denuntiatio vel protestatio vt intery
sit ad actum qui geritur: r. ita loquitur
vt casus de quo inodo querim. esto
enim quod quis adeat iudicem vt in
ter sit in confessione inuentarij tamen
super ista pfectione per iudicem nil est
faciendum concedendo vel negado
heredi. r. hoc est verum probat tex. in
S. illo. l. dum subdit in contesta. nisi
sus r. c. Non quod appellat quada
m protestationem r. sic potest intelligi
d. l. i. C. de decu. lib. r. l. i. dico ergo qd
hec protestatio fit solum ad huc actum
vt conuocari legatarij. Preterea tunc
in illa. l. scimus. nec in cor. de heredi.
r. fal. disponitur quod iudex debeat
adesse ergo citatio proprie in figura
iudicij non requiritur dico etiam qd
in confessione inuentarij tutoris lex
non dicit quod iudex debeat adesse
bene tamen dicit qd tutor debet admi
nistrationem suscipere per decretum
iudicis ante q. res attingat r. ita loq
tur. l. tutor. de admi. tu. r. l. legitimos.
de leg. tu. r. l. i. s. a. r. l. i. tur. r. l. c. d. uo
ergo quod citatio in figura iudicij ne
cessaria non est. Item nec est necessa
rium q. iudex inter sit in confessione in
uentarij. Sed est aduertendum posi
to t. quod legatarij r. alij non sunt in
forma iudicij citandi r. requirunt vt
digi an extra formam iudicij debent
requiri nominati specialiter et ex
presse an sufficiat generale pclama.
r. dico quod quado quis venit voca
tus ad aliquem actum est talis conditio
nis qui potest intentum vocantis
suo vocari facientis tollere et impe
dire: tunc debet specialiter vocari.
ita loquitur. l. i. curatorem. C. de iure

delibe. ff. de ven. in spi. l. s. i. quadoq; ille qui venit
vocandus ad actum qui geritur no est illius conditio
nis: sed solum est vocandus vt actus qui geritur
fiat legaliter: r. ad hoc assilatur: r. ita est in casu no
stro. nam legatarij et creditores solum ad hoc vocan
tur vt presertim in confessione inuentarij vnde au
theres facit inuentarium legaliter r. vocatus nil pot
est sibi dicere aut facit minus legaliter omitendo
ponere res hereditarias: r. tunc contradictio lega
tariorum r. creditorum non impedit volitatem he
redis. sed bene fateor: quod postea potuit redargui
heres probando suum delictum r. penam legitima
patientur non quod inuentarium non valeat. vt dicitur.
l. i. scimus. S. in litem. alias licet. de iure delib. s. e
cundum opinio. communiter approbaram. r. isto ca
su puto quod sufficiat generale proclama. vt. C. de
distra. pig. alias de l. i. pig. l. i. si eo tempore. intelli
gendo quod ibi no fit modicum puidicium quod
generatur. ibi r. hoc in confessione inuentarij firmat
ibi d. l. r. alij docto. hoc tenent. Preterea text.
in. S. illo. simpliciter requirit conuocationem: sed con
uocatio quedam fit nominati: quedam generaliter:
vt in simi. C. quod cum eo. l. generaliter. r. l. no
minati. ff. de conditionibus r. demonstrationibus.
r. l. i. de liberis r. posthumis. excusatus est ergo he
res si no facit nominati sed generaliter maxime
cum dispositio. S. illo. sit odiosa. quod patet quia
procedit penam imponendo. ergo debet pati intery
potationem extensiuam alias ostensiuam etiam
ad generale conuocationem et no ad specialem
per quam odium generatur ad predictam. l. i. s. de
noqa. cum simi. sufficit ergo generale proclama. ad
quod facit quod nota. Innocentius. extra de maior. et
obedi. c. s. i. a. quod si non fuissent legatarij nomina
tim citari non obfuisse. quanto ergo minus si non
omnino. sed quidam generaliter et quidam specia
liter fuerunt vocati. C. Secundum principaliter est
videndum vtrum actus vel beneficium inuentarij
sit in diuiduum: ita posito quod quod ad aliquos sit
peccatum in forma non valeat: et etiam ad alios
cum quibus non fuit peccatum in forma valeat et
sit diuiduum. et videtur quod sit in diuiduum. P
mo quia inter minus istis videtur text. in corpore eos
dem titulo. in. S. si vero non fecerint. ibi dabit enim
penam ei. et subdit: q. quibus caute omnia agar
nil poterit damificare. inquit ergo quod si in alijs
quo que requiruntur est peccatum quod totum pe
dit beneficium. Preterea cum aliqua formaliter re
quiruntur si est peccatum circa vnum totum actus
reddit nullum. vt lege cum hi. S. p. eto. ff. de trans
actio. et lege. c. de fide instrumentorum. et iure ha
bit fil. libro decimo ergo non valet quod ad presen
seu quo ad voca. Respondeo primo: quia hic fue
ru. r. omnes saltem omnes realiter vocati. Pre
terea non videtur verum quod saltem quod ad pres
entes non valeat. vt lege de vnoquoq. poss. p. i. n.
cipium. ff. de regulis iuris facit. lege etiam. S. p. i. s.
mo de minoribus. et quod nota. Innocentius. ex
tra de procuratoribus. capitulo primo. S. si vero pot
aliter intelligi. nam tres norat calmo quadoq; quis
totaliter legem contemnit scilicet nullo modo con
ficiendo inuentarium: quadoq; quis totaliter lege
obseruat faciendo inuentarium implendo ipsius for

10 manz: isti casus sunt indubitati: quadoq; t. quis
habuit propositum legem non cōtinere: sed eius
voluit adipisci beneficium: sed obstrando in ipsius
intellectu verbum equiuocum assumptis fecit
vnum intellectum: et tunc non est verifimile quod
l. sit inopia quod voluit heredem tam modico pec
cato incidere in tam magnam captiorem: r. de suo
tantum omnibus creditibus et legatarijs respō
dere cogentur et teneretur. argu. l. cum prola. ff.
de re iur. et quod ibi not. intelligam ergo dictum. S.
in eo qui nullum fecit inuentarium non in eo qui fe
cerit r. aliquid omisit. argu. l. s. S. ex hoc edicto. de
ven. in spi. maxime cum ius legatariorum in nullo
lesum sit. vt dicitur. l. scimus. S. licentia. r. dicto. S. illo.
r. iste intellectus inheret rationi. r. est equus. C. Ad
t. aliam parrez quā dicitur quod tres testes debue
runt adhiberi per autem. sed cum testator. ergo per
se debuerit adesse r. adhiberi. vt. l. heredes palam.
S. s. i. a. ff. de testam. cum simi. Respon. r. dico qd
hoc non procedit: nam dico quod de iure. C. requi
rebatur duo testes cuiuscumq; conditionis. vt. l. sc
mus. S. s. i. a. hodie est a dictis legatarijs abse
ntibus hoc plus: quia requiruntur tres testes ad mi
nus. Item requisit qd sunt aliter conditionati. scilicet
et bone opinio et fame: substantiam posside
tes r. locupletes. ad hoc nedum tres inueniunt: sed
vtra ergo r. c. hoc probatur clare in dicto. S. illo.
cōiuncta. l. scimus. sic intelligit glossa. in dicta. l. s. i. s.
mus. S. s. i. a. tunc. super verbo ceterum. Preterea
text. in autem. sed cum testator. non dicit qd loco le
gatariorum absentium vltra numerum duorum hoc
requiritur. absit quod hic dicit. facit dicta. l. heredes.
des. vbi si sunt plures adhiberi licet non dicat adhi
bens adhibeo ad hoc nihilominus valet quod agi
tur. Ad vlti. quod obijciatur quod notarius se non
subscripsit ad perfectionem. r. non dixit specialiter
a dicta domina r. non habito no in iusto: quia patet
quod se subscripsit pro dicta domina pro ipsius do
mine absentia. Item ea que incontinenti sunt vs
dentur in esse. Barto.

- 1. Donatio facta alicui si ipse et filij decederet si
ne filijs qd donatore decederet cu filio donatio no
debeatur donatori.
- 2. Clausula et si contingat ipsam et filios decedere
sine filijs an alternatiue an copulatiue intelliga
tur.
- 3. Condicio apposita in precedenti clausula quando
intelligatur repetita in sequenti.
- 4. Quando expressum est inuolidum non valet etia
tacitum.
- 5. Coniuncta quando accipiatur pro disuncta siue
soluta.

Consilium. clv.

Acti continentia pro
ponit sub hac forma. Lobatius quon
dam Nicolai de ruderto olim filius
r. res dicte domine Blonde dixit et
sponte confessus fuit: et recognouit quod prefata
domina Blonda olim sua mater in vltimis conti

tura voluit et mandauit disponens de bonis suis
quod si dicitur Lobatius decederet sine filijs ex se
natis quod bona sua omnia volueretur et pertine
rent ad Adenocium. Benci fratrem suum confo
dinum et filios successores idem quod Lobatius
tanquam filius r. heres dicte domine Blonde ma
tris sue volens agnoscere ratificare r. approbare vo
luntatem vltimam dicte maritis sue. voluit ac etiam
donauit donationis titulo irrevocabiler inter vs
uos et nunc prout extum eidem Adenocio pres
fenti stipula. et recip. et cognouit voluntatem sue ma
tris predicte quam asseruerat esse veram ratam r.
gratam et firmam habere perpetuo et in nullo con
trafacere vel venire per se et heredes suos omni
tempore. quimmo ex causis predicte donationis vo
luntat quod omnia sua bona dicte sue matris si con
iugeret ipsam Lobatium mox sine filijs legitimis ex
se natis deuant ad ipsam Adenocium. et ipsa
bona promisit eidem Adenocio presenti. et stipul.
integraliter omnia et singula per se r. suos heredes
restituere et reddere in euentum conditionis predi
cte: et si cōtingeret etiam ipsam r. filios r. filias suas
decedere sine filijs ex se natis ipsa bona omnia pro
misse reddere Adenocio stipulanti pro se et suis he
redibus in euentum conditionis predicte postquam
dicitur Lobatius ex dicta Androela vxore sua fi
lium nomine Adarcum suscepit: in vltimis
condidit testamentum suum in quo Adarcum
filium suum sibi vniuersalem heredem instituit: et
isto filio superstiti diem clausit extremum qui quid
des Adarcus heres ab intestato nullis relicti
sibus matris sue superstiti defuncti est. Adodo que
ritur r. in dubium reuocatur de bonis hereditarijs
dicte domine Blonde ad quem pertineant an ad
prefatam dominam Androelam matrem et herede
dem dicti Adarcum ad Adeno. vigore et potestate
dicti Adeli commissi cognationis donat. et alioquin
in predictis contentorum: et videtur dicendum bo
na predicta de quibus queritur excluso dicto Ad
eno pertinere totaliter ad prefatam dominam An
droelam matrem dicti Adarc. ex eo quia secundum
proposita dicta bona a domina Blonda mediant
te persona Lobarij predicti: et Adarc. in dictam
dominam Androelam matrem Adarc. heredita
rio iure translata fuerunt. ff. de acquir. r. posses. c. s.
heredes. in p. i. c. ff. de regulis iuris. l. omnia fere.
necesserant immediatē an per longam successio
nem quia heres existat. vt. C. de in lit. iur. l. is qui
rationem. S. alias. C. de verborum significati. l. sancti
mus quod accidit quia heredis heres testatoris est
heres. C. de heredi. insti. l. i. nec obstat recognouit
r. alia pacta supra in themare pposita: quia pres
dicta omnia processerunt conditionaliter: videlicet
si Lobatius decederet sine filijs r. c. Licet cũ tem
pore mortis Lobatius superstiti eis filius conditio
tio fideicommissarie cōcreta in instrumento dicto
rum pactorum deficiat. C. de codi. infer. l. i. de in lit.
r. subit. l. generaliter. in p. i. ff. ad trebel. l. ex facto.
S. si quis autem. nec ob. r. sequens clausula in tali
stipul. pactorum quod institutio inferra ibi r. etiam
si contingeret ipsam r. filios r. filias decedere sine fi
lij legitimis ex se natis qd ipsa bona omnia pro
misse et committit reddere r. restituere ipsi Adeno.

Ad primū oportet videre quod fiscus egeat agnitione. vt. C. de bo. dam. l. si. vbi dicitur qd non possunt agnosc. nisi pncipe iubere ad idem. ff. de fideicom. l. si. l. iij. s. eadem constitutio. et veris. se quem. que in ci. certum. r. ead. l. s. super bona. r. pro hoc. ff. de donat. l. quoties. in fi. secundum pncipam opi. positam in glo. que est qd fiscus non respiciat personas agnat. ante qd cognoscat bona pilosa sicut ibi patet. In contrarium est dicendum quod non sit necessaria agnitione et ista est veritas. naz. gl. in. l. s. an bona. ff. de iure. ff. hoc disputat. et finali ter determinat qd quando bona defuncti fisco iure hereditario. vt quia est heres institutus. tunc est necessaria aditio. sed et alia causa sunt solueda et fisco aliqui queri potest ad fiscum pertinere ipso iure. vt dicitur in ter. in. d. s. an bona. et probatur eo. titu. l. non possunt. et. C. de bo. vacan. l. vlti. nam in eo quod ter. dicit quod bona iustu pncipi pis occupantur. glo. intelligit. scilicet de facto. naz. de iure non est opus cum ipso iure ad fiscum pertineant. et per hoc est responsum ad illam. l. et eodem modo ad. d. l. iij. de fideicommiss. lib. et eodem modo ad glo. que est in. l. quoties. de noua. vel est dicendum quod dicta glossa. non bene loquitur. et melius loquitur eodem titulo. de noua. l. noua. tio. vbi dicit quod aliud est quem habere successorem et delicto aliud ex lege et testamento quado dicat ille qui succedat ex delicto quod respiciat eius personam. cui bona habet. vt. d. l. quoties. in fi. quod est verum. vt infra dicam. et sic concluditur ad fiscum bona ipso iure pertinere. Ad secundum tan idem iuris sit in matre et alia ascendensibus qui vocantur per dictam aut. dubium facit quia videtur quod predicta sint ex privilegio fisci. ergo non debeat transire ad filios. et sicut ibi dicitur quod in matre et in alia sit necessaria agnitione quod si non fecit ad heredem non videretur transire in huius iuris varietate. nam de hoc videtur ter. de iure. ff. l. i. et aditio. s. ad heredes. r. s. se. quon. vbi de bonis fisco delatis in premium certam partem dat leg. de herentis. et cum dicitur qd transmittatur ad heredem dictum premium ante qd habeatur r. ante qd fisco bona adiciatur: ita in proprio cum propter sanguinis charitatem det pariteribus dicta bona transibunt ad heredes ante qd appie bendatur: r. si deatur quod in dicto. s. ad heredes. r. s. scientia. confabatur de agnitione defuncti qui se demerit vel preferendi animum habebat. Respondeo qd non sequitur. si deere vel deherendi animus habet ergo vult premium: sicut non sequitur quod quis implet conditionem videatur velle hereditate. vt. ff. de inoff. testa. l. quem admodum: ex quo concluditur. quod eo ipso qd illud qd est causa pncipi legis concurret ad personam defuncti non transire ad heredes licet premium non sit agnitione: sed in opo posito causa pncipi legitima est ipsa coniunctio sanguinis charitas vel si qua sit alia causa in ista loci habent iura prima. d. glossa. matris premium transmittit ad heredes sui agnitione. Causa est in dicto. s. ad heredes. r. s. sequit. hoc etiam probatur sicut ista bona que debebant venire in fiscum propter damnationem non possunt concedi alteri ad eius postulationem: sed solum proprio motu pncipis.

Ista autem concessio que fit per aut. vt nulli iudi. est quedam largitio pncipis facta proprio motu et constat ad nullius postulationem: ergo debet transire ad heredes vsq. ad alias agnitiones. nam largitione pncipatorum transiunt ad heredes sine agnitione alia. l. illa. C. de bonat. et sic multo magis largitio imperialis que debet habere plenissimū robur. r. multa privilegia foritur. vt. C. de bo. que libe. l. cum multa. Præterea hoc est verum: r. si leges deficerent probatur ratione. Nam vt supra dictum est. bona mea non transiunt ad heredes qd seruus heredes habere non potest: quod sic demonstratur. nihil aliud est hereditas quam successio in vniuersus ius quod defunctus habuit. l. nihil. ff. de verbous. significatiouis. sed qui decedit heredes nihil habet tempore mortis merito non habet heredes. fallit in capto ad hostibus propter factum a fictionem. l. come. Et quo sequitur vnum quod licet heres respiciat personam defuncti. tamen in casu proposito non potest personam respiciat de defuncti quod ad ius civile possessionem: nulla enim erat tempore mortis. r. hoc est casus in. d. l. quoties. ff. de noua. in fi. Et quo sequitur aliud qd licet heres teneatur vltra vires bonorum hereditatis. qd respiciat personam defuncti teneatur ad omnia. ad que tenebatur defunctus cum fisco vel alius ad quem talia bona deueniunt non teneatur vltra quam dicta bona sunt: cum em non respiciat personam non teneatur ad onera personalia. sed solum teneatur quatenus bona partium. r. idco dicitur in. d. l. non possunt. de iure. ff. qd si bona non sunt solueda non possunt ad fiscum pertinere. r. idem in matre eadem ratione: qd in ius fisci succedit ex pncipiis largitione vt dictum est. Et hoc sequitur tertium valet qd ex causa inquisitionis viciorum bonorum non possunt habere vt commode acquiratur r. transmittatur sicut legatum ex agnitione aliqua non autem requiritur conditio sicut in hereditate. vt. l. hereditatem. ff. manda. Et quibus concluditur dicta bona transire ad heredem matris quumcumq. non adita. Et ita videmus r. consilium nos franciscus tigrini r. Barto. de sapoferrato legum doctor. r. fidem consueto sigillo apponi fecimus. Ad secundum consilium non est Barto. sed franciscus de pncipiis. contra consilium Barto. s. c. xij. quidam habuit vrom. Ad creditos possidens bona creditoris qd non videtur ex tali possessione adire. Filia exclusa tempore a iure succedendi matri qd non admittitur vt legitima per successioium edictum. Successioium edictum qd non habeat locum in hereditate materna. Successioium edictum non habet locum in successione de iure civili. Prescriptio. xxx. anno. currit pupillo post pupillarem etatem. Tempus petende restitutionis qd inchoatur cum minor sit effectus maior. Consilium. cly. iij.

Redicte Rationes quantuncumq. sunt deore videntur concludere contra veritatem. Et primo quedam ratio

nes sumptas alias ad rationes sumptas ex. l. qui in aliena. Respondetur t. qd illa. loquitur quando inuenitur possessio rerum hereditariarum quo casu circa qualitate actus possidendi veratur presumpcio videlicet vtrum possederit heres vel alter. sed in casu nostro nihil possidet. vnde oportet presumi absolute actus aditionis nullo precedente alio actu. facilius autem presumatur qualitas quā substantia: id est potius qd presumatur id gestum esse de quo nihil apparet. vt. sciendum. cum sua materia. ff. de verbo. obligat. et arg. l. i. circa pncip. de rei vpo. act. r. si dicatur quod debitor intelligitur aliud egisse eo quod videtur possidere hereditatem. vt. l. regulariter. et quod ibi no. Respondetur quod reuera nil possidet. sed inproprie videtur possidere sed. l. illa qui in aliena. non loquitur de tali possessione. r. verba. l. in dubio debent intelligi proprie et no abn suo modo vt. l. itez. pncip. in pncip. Corroboret autem dicta responsio ex discomparatione effectus hu iusmodi possessionum. nam possessio quam habet debitor non potest simul stare cum actu ad eundem. contraria enim quia per aditionem debita extinguuntur et eius possessio renouetur non ergo potest dici quod possessio debiti sit inductua aditionis quia sic esset inductua sui oppositi quod non potest esse quia contraria que le adimunt. tollunt non inferunt positionem vnde quanto longior datur possessio debiti tanto includitur interim non esse aditionem hereditatis. vnde quod diurnitas possessio nis operatur. contrarium non ob. quia qui cessat in restitutione debiti videtur velle sibi lucrari debitū quia hoc non videtur probari. Præterea nec est verum quod facientis hereditatis creditor debitor videtur cessare vt probabitur. Item no ob. ratio cui tandi delicti. quia ista ratio tollitur expresse per. pecunie fenebras. s. in. ff. de vlt. et per no. in. l. h. in prima glo. ff. de nau. feno. quia non est in inoia debitor: quousq. iacet hrditas creditoris non ergo aliena. ipsemer respod. et quia penitus alio casu loquitur. Præterea legitur per quā ipse mouet loquitur in illis dubijs actibus qui nisi interpretaretur aliter includerent dolum seu moram. non presuppont necessario dolum. nam esse potest ex sola culpa. vt. l. quod re. Præterea quicqd sit aditio hereditatis facti est et factum requirit quod autē nihil faciendo dicamus aliquem aliquid fecisse est diuinare et contra regulam quia facta non presumunt et sic respondetur ad. merito. quia loquitur de interpretatione actus facti non autem quod presumatur factum esse aliquid vbi factum no apparetur.

Secunda ratio domini Bar. t. per quā dicit qd filia ista excluditur primo. xxx. an. spatio a iure succedendi. vt filia sed postea admittitur vt legitima nullo modo est vera. Pncipio quia edictum successioium de filio legitimo non habet locum in hereditate materna. sed solum habet locum in his qd sunt sui heredes vel fuerunt id est qui sunt et fuerunt in potestate defuncti. et ita ter. quoz ipse alleg. episse loquitur et habetur in. l. si quis et his. ff. vnde licet ibi not. in. h. glo. r. C. de suis et leg. l. si. et no. hzo. in sum. C. de success. edic. Ites illa iuris dispositio de qua habet in ritu. de success. edic. r. maxime. in illo. s. sed videndum. habet locum in successione iure pres

toij quia illa successio defertur duplici iure filia r duplici capite. Sed in successione de iure civili consequendo non loquitur quia illa de illo iure no defertur filia nisi vno iure videlicet quod filij defcendentes et si illi iuri repudiant seu ab eo excluduntur non superest aliud de iure civili quod admittatur maxime quia hodie sublata est differentia serus et agnationis et cognationis. r. differtur successio sub naturali designatione personarum. vt in aut. de success. ab intest. et in illo tit. colligitur satis clare fact. C. de rep. here. l. sicut. et. l. si. successio autem iure pncipio in casu nostro non potest habere locū. quia ex qualibet eius specie tempore est excessus. quia multi fluxerunt anni. Item quia edictum successioium. xxx. an. spacio esset frustrato: et promissus. quia interim esset prescriptio iuris agendi. non ergo de his successioibus loquitur illud edictum quod probat ratione. de success. edic. l. in pncip. et quod no. hzo in sum. eo. tit. C. tertia sua ratio t. per quam dicit quod temp. pupillaris etatis intercalat seu deductur de tempore prescriptiois triennalis est vera in iure sed non facit ad factum. quia post mortem matris filia vltra annos. xxx. post pu bertatem. C. Quarta ratio videlicet t. per quam dicit quod tempus quadriennij petende restitutionis hoc casu non inchoatur cum minor effecta est maior. sed cum prescriptio fuerit consummata in maiori etate. ar. l. quod no. glo. in. l. ab hostibus. s. sed quod simpliciter non est vera. quia certus est quod tempus istius quadriennij attenditur. vt. l. si. C. de in. integ. restit. peten. et semper dicitur qd. xxx. an. debet peti restitutio nisi in casu. l. si. de rep. here. re. Item non restitutio minor aduersus lesionem que consummata est in maiori etate nisi necessaria frequenter trahat ad gesta in minori etate. vt. l. iij. s. f. et. s. scio. r. quod ibi no. ff. de minor. sed no habet lesio que prescriptioem seu consummationem cōtinuit necessariam consequentia a principio. et sic non potuit maior factū agere. ar. l. no. em. ff. ex. quic. cau. ma. et quod plene no. p. l. y. C. de restit. in. l. qd temp. poze. in. p. q. vbi etiam respodet qd not. in. d. s. sed simpliciter. hanc partē. y. tenet in proprijs terminis nostre. q. in. l. sancim. C. in. qui. cau. in. integ. restit. non est neces. in. vlti. q. vbi determinat qd si prescri. xxx. an. inchoauit in persona minoris impossibile est eum aduersus eā restitui. quod consummat in maiori etate. Ista fuerūt dicta dñi francisci. s. dicti contra alle. p. do. bar. de sapoferrato. loco supra posito. Communis vltus loquendi est. pbandum per alij legentem. Communis vltus loquendi preualer omni significationi et omni constitutioni in intelligendis serij monibus. Statutum vel constitutio loquens de locatione qd habeat locum de contractu innoimnato. Statutū no recipit interpretationem actiua vt trahatur ad casus in eo non comprehensos. Statutum recipit interpretationem passiuam vt ius commune et ei regule extendant ad statuta. Les nona qd extendat ad casum comprehensum sub regula iuris antiqua. Contraxerunt inominari qd indicant fin naturā pncipio nominatorum quibus magis assimilantur. Consil. Bar. K

Consilium. 1. villo. T processu contra eum et eius te-
noze videtur de iure dicendum qd dicitur
ser Zeonus appellare possit. et hoc
ostendit sic certum est de iure coi habe-
re regulam generalis qd a qualibet
sententia pot appellari nisi reperitur
expresse prohiberi. l. i. in maiusibus. r.
l. a proconsulibus. C. de appel. sed in
casu nostro non est prohibita appella-
tio nec de iure coi nec de iure specialis
ergo etc. de iure coi constat: quia non
pro omni falso prohibetur appella-
tio: solum pro falsa moneta in alia
vero presumptionibus vnam mone-
tam pro alia hoc non reperitur prohi-
bitum. ergo etc. Item nec de iure mu-
nicipali ciuitatis: tunc dicitur hoc reperit-
tur prohiberi: quia statuto ciuitatis b
dicitur prohibetur appellatio si quis
condenatus fuit pro falsitate. sed iste
ser Zeonus non fuit sic condenatus:
sino pro delicto nullo et non puniuit
condenatus est et non ex aliqua iusta
causa. nam si recte inspicuntur ver-
ba statuti ciuitatis tunc dicitur et inspi-
ciantur verba condemnationis dicitur
ser Zeonus dicitur mandasse et con-
silium dedisse postq predicta omnia
iam delibauerat. r. sic dedit consi-
lium ei qui alias erat facturus quod
est factum no puniuit. vt optime pro-
batur in l. de obli. que ex deli. na. in
puncti. l. sepe. in fi. de ver. sig. r. l. i. §.
peruadere. de ser. cor. r. ibi no. ob.
si dicitur qd hic fecit plus quia man-
dauit. nam hoc casu mandatum fa-
ctum ei quod delibauerat. id est qd
consilium. vt. l. i. in fi. ff. manda. r. ibi
gloss. not. r. tunc si bene aduertatur
non obli. no. per. h. in. c. nullus ex co-
silio. de regu. iur. lib. vj. quia illud de-
bet intelligi in delictis que sola animi
corruptione committuntur. vt. serui
corrupti. vt. d. l. §. persuadere. no. ff.
de iur. l. non solum. §. p. culus. p. iur
est in litera volenti r. c. Quia illa vide-
tur approbati per glo. in d. l. sepe. sed
postq. qd esset verallia. l. §. ille habet
ret locum circa rem furtiuam. vt ibi
expresse dicit glo. r. c. Non obli. si of-
catur hic fecit plus quia dedit auxi-
lium. vt in questione continetur. nam
quantum ad dictum ser Zeonem nil
releuat. nam in inquisitione non de-
claratur quod auxilium dederit. nisi
qd dederit auxilium predicto modo:
scilicet mandando r. consulo. r. sic vi-
detur incertus in inquisitione deduc-
tum. Barto.

1. Zaudum latum ab arbitratore
debente arbitrari pretium rei absenti
re parte et exhibita qd no tener.

2. Verbum placuerit potat arbitrii

bont viri.
Arbitrator infra quantum tempus arbitrari possit.
Et arbitramentum latum post tempus non tenet.
Declaratio pretij rei vendite collati in tertium fa-
cta post publicationem bonorum venditoris non
tenet.
Fiscus quando habeatur loco heredis.

Consilium. clxvi.

Mamanus De spoleto vengidit cuida vna suam possessionem pro pretio quod arbitrator dominus Ray. qui arbitratu est absente venditoris ex bannis to. r. bonis eius publicatis. Et hoc sequitur dubium an arbitramentum latum absente et irrequisito venditore valeat. Secundo an valeat: quia latu post quadrimestrium. Tertio an valeat et eo. quia latum post publicationem bonorum. C. Super primo dy cot qd Per. alias Jacob. de bel. ff. de verb. obli. g. si quis arbitrari. dicit quod non valeat per ipsam l. quam alleg. pro casu. quia si possit fieri absente si pulatore non esset in mora. ita tenet. l. in. d. l. i. C. de contrahend. emptio. quidam vero aduocari co- suluerunt contrarium huius rationibus. Primo quia arbitrator non debet iudicialiter cognoscere: sed ex- tra iudicialiter se de negotio informare debet. vt not. Innocen. in. c. quinta auallis. extra de iure iur. fa- ctu quod not. ff. eod. l. i. r. de arbi. l. i. in. fernum. §. r. si iuder. r. quod ibi not. r. in aut. vt offe. iudi. §. i. cum glo. sed ea que sunt sine cause cognitione non requirunt partiu presentiam. vt. l. orem proferre. ff. de arbi. r. l. i. sed r. si interpellatur. §. i. §. r. iur. Pra- terea videmus quando aliquis accus fit per iudicem non in forma iudicii non requiritur partiu pres- entia. ff. de bono. possessio. l. si feruus. Præterea ra- lis arbi ter habet nudum ministerij facti. sicut epus- copus: qui potest expedire sibi commissam etiam par- te non citata r. de causa non cognita. vt. C. de exco- m. rei iudi. l. si vt proponis. r. quod not. per. Innocen. in. c. dudum. de prescrip. præterea tempore arbi- tramenti non debet requiri presentia partis. sicut in euentu cuiuslibet alterius cognitionis. vt puta si nauis venerit ex asia. no esset ridiculum qd nauis ve- niente ex asia requiratur partiu presentia. Ille sunt rationes illius iuriconsulti. ad. l. si quis arbitrari. Respondetur vt ibi not. vel potest dici qd ibi adhibuit alias euentus aliu impedimentum mortis vel simile. r. sic arbitrari non possit. vel potest dici qd ibi fuit actum de prorogando compromissum quod non potest fieri parte absente. vt. l. cum dicea. §. si na. de arbi. hec sunt verba illius consulis. r. licet predicta subtiliter dicta sint ego a sententia Per. r. l. yn. non recedo. sed dico eos indubitanter dice- re veritatem. primo per dicta. l. i. si quis arbitrari. vbi vider est casus. nam si potest fieri absente parte non diceretur fieri mora per stipulationem. vt. lege- diem. §. si quis legatorum. ff. de arbi. Nec obstat di- cte responsiones. quia omnes sunt diuinationes. Præterea de hoc est casus expressus. ff. de edit. edi- ct. lege quod si nolit. §. si quidem ita. circa finem vbi dicitur quod ille qui emit rem et nisi placuerit

inempta se vel fiat non potest ad placitum suum r. voluntate exprime parte absente. Et est aduert- dum qd illud verbum placuerit idem importat qd si arbitratu fuerit. Ita dicitur boni viri. vt. l. h. p. i. §. i. ff. de fidei. co. libe. Præterea est etiam casus. de secti. nup. l. hac edicta. §. i. §. i. illud. vbi dicit quod tales arbitratore postea a partibus ad finendum seu pre- tium conficiendum coguntur iurare r. ab eis iurane- tu expigitur. ergo oportet qd pars debeat esse p- s- ens vt iuramentum expigat. arg. l. si quando. C. de testa. Præterea hic videmus expresse in iudice quilibet non in forma iudicii cognoscit. vt quando decreuit modum alimentis prestandis pupillo debet cogni- tionem adhibere et per partes interrogare r. expli- care ea que circa predicta expediunt. ff. vbi pupil- edu. deb. l. h. p. i. §. i. sed si non constat. ita debuit face- re hic arbitrator. et quia non fecit no valet arbitra- mentum. Præterea h. d. r. expresse in arbitrator: qui debuit discutere partes et eas interrogare qd velint qrum estimant. ista non est amicabile co- po- sitio. vt in. l. si de meo. §. recepisse. in. fi. §. ff. de arbi. Præterea expresse videtur in. l. legatum. ff. de vfu fru. leg. vbi quando fit arbitramentum illud de tras- mittendo legato de vna re in aliam debent omnes quoque interit adhiberi. pro hoc facit ratio natura- lis et iuris positum qd est qd debent requiri hi qd lede- rent. postea em p presentia ei r. trahere illi arbitra- torem in aliam suam. Non ob. l. alle. in contra. de bo. pos. qd loquit in his in quibus parti absenti nullum parat preiudicium. vt ibi pr. non ob. exemplum de ere- ctioe. qd habet locum quando processit cognitio pley na alias secus. vt. l. i. et si nec cognitio. C. si contra ius vel vti. publi. C. Super alio puncto qd an valeat ar- bitramentum factu post. dico qd Spec. in ti. de arbi. §. differ. ver. ff. de q. iur. minima videt dicere qd arbi- tramentum non finitur tempore triennij. sed nec alie- quid boni allegat nec bene intellexit. Ideo est scien- dum qd talis conditio si talis arbi ter fuerit deficit illo volente arbitrari. vt. l. si merces. in prin. ff. loca. C. de contrahen. emp. l. si in sti. eo. §. p. r. iur. quò au- rem quis dicat nolle arbitrari variant iura. r. Ideo dico quod qns arbitramentum conferit in aliquo ex- contrahentibus. loquor in casu permissio. tunc si tale arbitramentum consistit circa ea que sunt de substan- tialibus contractus. vt circa ipsam rem arbitrabit in. l. i. dies nisi aliud tempus sit expresse. vt. l. quod si nolit. §. si quis ita. de edil. edic. si vero arbitramen- tum consistit circa alia rem extrinsecam: tunc arbitra- ri debet statim cum potest alias dici nolle. vt. l. hec venditio. ff. de contrahen. emp. in prin. facit de con- dier. demon. l. hec conditio. aliquando arbitramentum conferitur in tertium. vt in casu nostro: tunc potest hoc duobus modis contingere. Primo quod arbi- tramentum fit circa personam cui debeat acquirere existente certa tunc enim non dicitur nolle arbi- trari nisi cu fuit in iudicio interpellatus. ante enim possit moram purgare. vt. l. cum quidam. de lega. ij. r. ibi not. si vero persona est certa: sed rei declara- tio vel pretij committitur arbitrio tertij. vt in casu. q. nostro. tunc dicitur nolle arbitrari elapso anno. r. Casus est expresse. C. communia. de leg. l. rina. §. sed si quis. nec dicat aliquis quod est speciale fauo- re vltime voluntatis: quia est in eo speciale quod il-

lo non arbitrate transiit arbitrium in legatarium quod non est in contra- ctibus: quia contractus annullatur: sed si per cursum anni desuit arbitra- tor possit arbitrari: quia videt nolle. r. sic deficit conditio. hoc est communis ne tam in contractibus quod vltimis voluntatibus. r. hoc sentit glo. in d. §. sed si quis. si bene inspicatur quod per cursum anni quis dicat pro facto nol- le. probatur. ff. ad trebel. l. i. §. i. C. vbi per tertio vero dico qd dicitur arbitramentum non valet bonis pub- licatis cum ille consultor consultit quod tenetur r. vna est his verba. l. i. cet compromissum soluatur morte. et per consequens publicatione bono- rum. vt. l. actioe. §. publicatione. ff. pro lo. r. am hoc est quoddam pactu vel transactio quod transiit ad herede- dem. vt. ff. de probatio. l. pactum. et no. in Spec. de arbi. ver. finitur. r. ver- sed nunquid. parcat mihi ille consulis tor. hoc est contra ter. l. q. ories. §. si. ff. de noua. vbi dicitur qd conditio et contractus antecedentes ex instrum- tis post publicationem bonorum non valent r. sufficit obligationem no ois- ri nec ciuilem nec naturalem quod pas- ter: qd sibi naturalis obligatio ois- ter feret non auario. vt. l. i. §. i. eo. r. sed ista venditio de qua loquitur est condi- tionalis. si ille arbitraret. vt. l. i. C. de contrahen. emp. ergo etc. Nec ob. t. qd dicitur qd transit in heredem qd posito qd hoc fit veru. tamen fiscus hoc casu non habetur loco heredis: vt dicit glo. expresse in terminis nostris in. l. nouatio. ff. de noua. r. tangitur. ff. de fidei. co. l. inter eos. §. bonis. r. ibi per glo. r. expresse per Jaco. de are. l. ibi dem. r. concluditur ergo dictum arbi- tramentum esse nullum triplicatione Et hoc dico ego Bar.

Statutu qd carceratus pro delicto habita pace ab offenso possit per ministrum fratrum de penitentia a carceribus liberari cõprehendit blasphemam carceratum.

Consilium. clxvii.

Ad Dominum fratrum de penitentiis teneatur r. debeat erahere r. liberare quinq. captiuos de carceribus ciuitatis per nisi in die veneris san- cti r. duos in festo natiuitatis domini r. c. Nullus tamen de dicto carcere relaxetur ex quacumq. causa condem- natus nisi prius habuerit pacem ab offenso vel eius herede ista sunt ver- ba statuti. Tunc quidam condemnatus r. blasphemauit deus dicitur in

Ad Dominum fratrum de penitentiis teneatur r. debeat erahere r. liberare quinq. captiuos de carceribus ciuitatis per nisi in die veneris san- cti r. duos in festo natiuitatis domini r. c. Nullus tamen de dicto carcere relaxetur ex quacumq. causa condem- natus nisi prius habuerit pacem ab offenso vel eius herede ista sunt ver- ba statuti. Tunc quidam condemnatus r. blasphemauit deus dicitur in

Ad herede. Glide Paul. de ca. consil. r. r. Ad herede. Glide Paul. de ca. consil. iij.

carceribus an possit per vicium nisi
 nistrum relaxari. naz obitare videtur
 q: nō habet pacē cū offenso sup quo
 puncto. dico talem posse a carcerib⁹
 liberari. nam habet pacem ab offens
 so. nam blasphemādo deus principa
 liter offensus. sed nos videmus q
 impetato: et qui blasphemavit facit
 pacem et remissionem de iure et ergo
 idem in statuto scripto. vt. C. si q̄s in
 pe. maledi. l. i. ergo multo magis do
 minus misericors cui est propitiū mise
 reri semper et parcere. et hoc est qd
 dicit alibi. ecclesia nunq̄ claudit gre
 miū reuēntibus. vt. C. de sum. tri. et
 si. ca. epistola victos alis iter claras.
 circa si. et alibi veniam penitentibus
 damus. C. de here. autē. gazaros. in a
 si. vnde sine dubio sola confessione et
 remissione simplicis sacerdotis dicitur
 habere pacem ab offenso vel si
 dicitur nō reperiri offensam q̄ posset
 facere pacē. tunc dico q̄ illa clausula
 nullus tamen etc. Non potest referri
 ad crimina vbi nullus offenditur sed
 ideo quis punitur quia cōtra bonos
 mores facit. ff. de postulā. l. i. §. deinde.
 et ibi no. scilicet quod clausula vltimo
 posita referat ad ea ad que cōmo
 de potest referri et secundum hoc rez
 manet iste condemnatus de hoc cri
 mine sub pcedenti distinctione absq̄
 hac vltima limitatione. et sic poterit
 merito a carceribus relaxari. Bar.

¶ Nil in
 potest. vj
 de late
 Alex. cōf.
 lxxvj.

1. Si pupillus iustus a testatore sta
 re et morari communitur cum Titio
 quod non poterit reperere quod fuit
 plus expensum in familia titii.
2. Clausula morari communitur appo
 sita in testamento vel cōtractu quid
 importet.
3. Si testator mādāt restituī male abla
 ta de quibus stetur dicto confocij et
 p̄out sibi placuerit qd hoc importet.
4. Verbum placuerit intelligitur arbi
 trio boni viri.
5. Pactum appositum in contractu qd
 stet simplici dicto partis non valet.

¶ Consilium. clxxij.

Vidā habens
 bona cōtra Titio suo
 fratre cōmunitur viuens
 fecit testamentum in quo
 filium suum pupillus heredem suum
 instituit et vicium Titium eidem tu
 torum dedit et inter cetera disposuit
 per hec verba. Item subeo per Ti
 tium fratrem meum restitui omne id
 et quicquid ego vel dictus Titius vel

alter nostrū recepissimus vel habuissimus illi cōtra
 a quocūq; de bonis cōsibus meis et suis sūm qd ipse
 Titio placuerit. et de hoc stet dicto ipsius Titii etc.
 Præterea disposuit in codicillis q̄ debeat stare et
 morari cū dicto Titio fratre suo communitur vsq̄
 ad eorum. etc. an cōpleta. in modo cum dictus Ti
 tius tempore testamenti codicillorum. et postea ha
 buit magnam familiam. pupillus vero paruum et
 quasi nullam. et dictus pupillus steterit cum dicto
 Titio nulla facta diuisione. queritur an dictus pu
 pillus debeat aliquid rebabere a dicto Titio: quod
 plus fuit expensum in familia dicti Titii: et quid
 importent dicta verba quod debeat stare commu
 niter. Secundo cum dictus Titius asserat cū suo
 iuramento se multa soluisse pro male ablatiis nec
 dicat quid vel cui an suo dicto sit stādum. ¶ Circa
 p̄imum videtur q̄ quod dicta verba nō importēt
 nisi quatenus dicto pupillo sit vire: vt. ff. vbi pu.
 edu. de l. i. §. primo vbi sit testator: statuit vbi pupil
 lus debet morari vel educari statuit eius voluntas
 et dūramen pupillo sit vire. Præterea illa verba de
 beat morari cum dicto Titio vsq̄ ad eorum. etc.
 anno. videtur adiecta in fauorem pupilli et dicto
 Titio nullum commo dūm debent auferre. ad tre
 bel. l. scijs. §. si sci: et qd ibi no. et de vltur. l. in fidei
 commiss. §. cum polid. cōtra videtur q̄ dicta ver
 ba importent q̄ omnia bona sunt inuicem commu
 nia. dicit autem testator: quod debeat morari cum
 dicto Titio communitur et quo cōmunionem om
 nium bonoꝝ videtur importare. vt. ff. de lega. ij. l.
 fina. §. lucius. cum ibi allega. in glo. r. ff. ad trebel.
 l. lucius. in princip. his sic allegatis p̄missis in q̄
 nostra. dico quod verba significantia communi
 onem referuntur quādoq; ad res seu bona et tūc sine
 dubio significat vt bona ipsa sint communia equa
 liter: vt dictis. l. quādoq; non referunt verbū com
 mune ad res sed alium actum vt in q̄. p̄posita vbi
 verbū communitur referunt ad stare et morari. et
 tunc verba sunt dubia. possent enim intelligi quod
 solum expensē victus fieret communitur id est equa
 liter et equaliter quilibet conferat. vt. ff. de collatio.
 l. prima circa p̄inci. r. l. iij. in fi. et hoc crederem ego
 esse verum in dubio in pluribus habentibus patri
 monium indiuisum vt dicimus in pluribus schola
 ribus quist stant et moratur communitur: id est equa
 liter victum conferunt. vt dicta. l. sed quādo ista ver
 ba sunt relata ad plures habentes patrimonij cō
 mune vt fuit in q̄. p̄posita. tunc credo quod ista
 verba debeant intelligi q̄ omnes fructus commu
 niter et equaliter percipiantur et expendantur vt ille
 Titius ratione maioris familie plus ponere nō cog
 gatur: et hoc probat. Primo ex verbo communitur
 q̄ debet exprimi: id est equaliter. vt. d. l. si. §. lucius.
 deleg. ij. per. l. vbi videt casus col. r. de duobus fra
 tribus. de nouo bene inuesti. c. duo fratres. facit optime
 ff. proso. l. cum duobus. §. papi. alias incipit. l. si fra
 tres. hoc etiā fortificat: q̄ dicere viuere cōiter ipoz
 rat qd ratione maioris familie plus nō erigat plus per
 l. si. §. r. de do. exceptio. vbi testator: grauauit vnū.
 vt parum rationem cum suis coheredibus faceret.
 quod glossa exponit id est pro sua parte eos non
 conueniat cum communitur viuere dicantur quod
 exponitur equaliter seu pariter exponatur ergo

¶ Consilium. clxxij.
Statutum ci
 uilitatis vnderi dicit
 quod si quis fuerit cita
 tus ad se excusandum
 ab accusatione vel inquisitione et
 comparuit illa die sequenti capio
 posset pro aliquo debito alias des
 licto etc. Contigit quod quidam
 Andreolus erat pro quibusdam debi
 tis exbannitus et cōdemnatus in pes
 cunia qui citatus comparuit ad eura
 sandum fer: post excusationem eade
 die fuit captus pro dicta condemnas
 tione. queritur an poterit capi de ia
 re. et videtur q̄ sic. quia talis securi
 tas data a statuto q̄ nō possit pro ali
 quo debito capi debet intelligi præ
 ter q̄ de maleficio hoc probat. C. de
 his qui ad eccle. consu. l. cū sua glo.
 in autem. de man. p̄inci. §. neq̄ autē. et
 ibi no. in glo. vbi dicitur quod fiducia
 data de confignationibus nō habet lo
 cum in maleficijs s̄bides exceptiatis.
 et idem dicit glo. in omni maleficio.
 Præterea quandoq; a. l. datur securi
 tas ne quis captur intra domum:
 tamē hoc intelligitur præter q̄ in cau
 sa criminali. ff. de in ius voc. l. p̄ter
 q̄ et ibi no. de regu. iuris. l. nemo de do
 mo. Præterea securitas data non de
 berit intelligi de bonis publicis. et in
 autem. de man. p̄inci. §. publicum. sic
 ergo predictum statutum limitatur:
 et restringitur secundum dispositione
 iuris cōmunis. vt. l. vt gradatim. §.
 sed et si lege. ff. de mu. et dono. Præ
 terea statutum debet intelligi secun
 dum propriam significationem: vt. l.
 non aliter. ff. de lega. iij. de exerci. l. i.
 §. si is qui nauem: sed debito: et credi
 tor: proprie est quādo alienam fidem
 quis sequitur cōrahēdo. vt expresse
 dicitur. ff. si cer. pera. l. i. sed et malefi
 cio est quis obligatus nō est eo quod
 quis eius fidem sit fecutus: et sic non
 est proprie debito: verbum ergo hui
 ruti quod hoc dicitur pro debito etc. nō
 habet locum in casu nostro cōtrav
 idetur quod iste Andreolus erat ex
 bannitus et cōdemnatus: sed facta
 condemnatione si aliquis conueni
 tur ad penam non dicit conueniri et
 maleficio sed ex quasi contractu qui
 contrahitur ex celebrati sententia.
 vt. l. iij. §. idem scribit. ff. de pec. et hoc
 enim dicit. l. q̄ quando agit de crimi
 ne ad aliquem condemnandū: debet
 agi coram p̄siede et ista dicitur cau
 sa criminalis: sed condemnatione facta
 tunc agit coram procuratore
 Cesaris qui est iudex inter fidei et p̄is

2. ferus plurimum. cum si. C. Super secundo T puncto videtur quod dicto ipsius Titii sit standum secundum quod testator voluit. vt. l. theopompus. ff. de do. p̄re. vbi videtur casus etiam de hoc. extra de te sta. c. cum tibi. Contra videtur quod quia ista voluntas ad fecerunt alicui voluntatis confertur. et sic a iure reprobat. vt. l. captatores. C. de hered. insti. r. de leg. l. captatores. ¶ Breuiter super isto puncto de viribus duorum verborum examinare de bonis quid importent illa verba. et secundum quod ipse Titio placuerit. Secundo quid importent illa verba. et de hoc dicto Titii stetur. ¶ De primo dico q̄ quod verbum placuerit intelligitur arbitrio boni viri. vt. ff. de fidei com. l. l. t̄p̄is. §. sozic. vbi ex p̄sum est et probatur eodem ritu. lucius. et hoc ar tento apparer quod de administratione alias asser tione dicit Titii non est standum nisi in q̄tuz. vt vir bonus. l. iudex qui dicitur vir bonus. vt. l. vir bonus iudi. sol. l. l. continuis. §. cum ita. de verborum obli gationibus r. de iusu. sed r. si vni. §. ait pietor. r. no. in. l. si soderatem. §. arbitrorum. pro socio. sed vir bo nus non arbitrarer nisi quatenus constaret et pro baretur legitime ab aliquo exto: tum esse. vt. l. illici tas. §. veritas. ff. de offi. p̄re. ergo etc. ¶ De secundo cui dicitur quod stetur eius dicto etc. dico quod di ctum testamentum dicitur id quod nuda asseritio ne proferat. vt. l. sciendum. §. dictum. de edile. r. de mera voluntate videtur conferti magis q̄ in bo ni viri arbitrium. vt. ar. l. t̄p̄is. §. lucius. de fidei co. lib. sed hoc apparer an debeatur cui debeat cō ferri in volūrate dicit Titii. et sic talis dispositio est ipso iure nulla. vt dicta. l. captatores. et. l. captato rie. in quibus est casus. Non ob. l. theopompus. q̄ 2. t̄ ibi loquitur in dote cuius fauore valet legatū etiā incertum. vt. l. cum post. §. gener. ff. de iur. do. Præ terea testator posuit ita limitare in potestate alte rius quod ille decipere non posset. vbi pater. nō ob. c. cum tibi. quia illa decretalis debet intelligi secundum distinctionem iuris ciuilibus. vel ibi loquit tur tantum in relictis ad pias causas secundū In nocentium sed hoc nō est relictum ad pias causas. sed magis est relinquere alteri debito. Præter ea pro hoc facit illud quod quidam docto. dicunt quod si in contractibus promitto stare simplici vis cto tuo hoc pactum non valet. vt tenet. l. y. de ep̄i scopis et clericis. l. i. quis in conscribendo. et tangit tur in Specu. de probatio. §. nunc videndū restat. ver. quid si tibi dicitur sed si male arbitrar tur res ducitur ad arbitrium boni viri: vt ipse not. ibi. ego tamen dico in proposito talem dispositionem nul lus esse momenti et asserioni dicit Titii standum non esse. Barro. de saroferrato.
1. Statutum quod citatus pro maleficio non possit capio pro aliquo debito quod non poterit capi pro debito maleficii.
2. Debito: et maleficio non dicitur proprie debito: sed large. et numero. 3.

¶ Placere
 rit. Vide
 Abb. cou
 si. iij.

¶ Cō no. eē.
 vide late
 Alex. cōf.
 lxxvj. lib. 3.
 Ange. con
 si. ccc.

* Pro concordia. Adverte qd. Alex. l. quoties. col. f. C. de hered. inst. alle. Bart. tenere in l. quoties. ff. si duo. ff. de here. institu. quod ius accrescens...

Testamentum in quo quis est institutus in re certa et prohibet qd plus petere non possit. Institutio ventre yprois herede vniuersali. quod si nullus posthumus natus. Institutio in re certa et prohibet qd plus petere non possit qn non habeat loco heredis et ibi quado habetur loco heredis.

Consilium. clxxvii.

Aliud consilium in hac materia vide. s. nu. clxx.

M fecit testamentum in quo reliquit domine Margarite mari eius. et alios. et in his filiis heredem instituit et iussit eam esse tacitam et contra qd plus de bonis suis perere non possit vel habere et si plus peteret cadat ab ipso legato. Item indicauit et reliquit filie nasciture si filia nasceret de ventre ipsius dicitur Angele eius yprois que dicit esse pignas ex eo. ff. si similes solidos in his et doraunt. ff. sequit. Item iussit voluit qd si nasceret unica filia et moxeret in pupillari etate vel quicunqz sine filiis legitimis sibi herede vniuersale instituit. Item et Angelum suos fratres ipsius testatoris pleno iure. ff. sequit qd si filii masculus nasceret ex dicta dicitur Angela in futuris et herede vniuersale contigit qd mortuus est testator. deinde post eius mortem ex dicta Angela enata vna filia qd aliquibus diebus vixit mortua est superstiti matris cuius paterna deinde mortua est auia. et tunc dicta dicitur...

Angela petit hereditate dicte Margarite dicens sibi debere et persona sue filie posthume. et aduerso contra dicit fratres substituti a vigore substitutio nis qd vigore aui paterne dicte posthume queerat mater dictorum substitutorum qd iuris. Ad hac qd testamentum dicitur plus oportet videri de viris substitutis de ipsa filia posthuma. an valeat que ipsa sola nata testamento non reperiat heredes vniuersales et vt qd sic qd heres instituitur ex certa habet loco vniuersalis heredis si non reperiat alius institutus. vt. l. i. ff. si ex fundo. de here. insti. l. ex facto. eo. ff. r. C. eo. ti. l. quoties. In dicitur vt: et ista est veritas qd institutio illa non valuit propter illa verba et plus de bonis suis perere non possit et plus peteret. ergo. r. C. na id qd dicitur qd institutus ex re certa habet loco heredis vniuersalis est verum nisi voluntas testatoris manifestissime refragetur. vt. l. quoties. ff. si duo. ff. de here. insti. vbi est expresse textus. et ergo hoc expresse dicitur qd plus petere non possit apparet qd non est loco vniuersalis. sed loco legatarii. et sic est testamentum qd non habet herede. sic nullus. vt. l. pti. ff. de his que in testa. de ten. et insti. de leg. s. ante heredis. ptererea qd testator possit prohibere ius accrescendi. et sic prohibere non potio vacans accrescat substituto in certa re sine portione est rep. in vnam opti. ff. de usufr. d. ius. ff. si ibi no. ff. de insti. r. up. r. irri. testa. l. i. et de libe. r. posthu. vers. nam et cu duobus. quod sic declaro. si duo sint instituti ex quibus posthumsus est epheredatus et duo alii substituti quibus posthumsus pereritus certum est quod testator dando substitutum prohibuit ius accrescendi quia substitutum prefertur coniuncto. vt. ff. de fili deicom. autentica. hoc amplius. et nota. de acqui. r. enda hereditate lege qd par. et igitur portio vnius ex institutis deficit non potest venire ad alium herede coniunctum. quia testator dando substitutum prohibuit. Item ad substitutum non potest perire nisi quia gradus ille non valuit. et sic occidat pro parte testatus et pro parte intestatus. et hic expresse glo. intelligitur. d. ver. nam et cum duobus. et iste est intellectus. l. i. in pinc. de iniust. testa. ergo in proposito cum cum testator prohibuit ne totum accederet instituto ex re certa totum testamentum est irritum. Ad casum qui ponitur in d. l. l. responsio deo non ob. quia ibi fuerunt instituti iuuicem substituti. vnde eos substituendo iuuicem noluit r. itas totum inter eos ius accrescendi adinere sed auget re vt sic possit venire. vel iure institutionis vel iure accrescendi. casus est. C. de impub. et ali. sub. l. i. lege testamentum. ff. de acquirenda hereditate lege si quis heres. eodem titulo. ptererea quando ex verbis testatoris colligitur pollicitas sui repugnans r. ta non testamentum est ipso iure nullum. vt lege si titulus. ff. de condi. insti. sed hoc est huiusmodi. et ergo r. dicit enim quod plus petere non possit. et si plus peteret cadat ab ipso legato. aut eum vult illud tantum et testamentum est nullum. quia de cetero pro parte testatus et pro parte intestatus. Si vero aliud tantum peteret a toto caderet. Concluditur ergo. quod institutio nulla est. non ob. p. dicitis de hered. institu. lege si ita quis heres institutus excepto fundo r. quia verba instituti excepto fundo hoc impo. r. l. i. in p. r. non in l. i.

Bar. vbi tenet institutum in re certa r. c. insti. intelligi debet vbi no phibetur expresse. ita bart. in. l. si qd p. r. in d. pupilli text. ff. ad trebel. Adinere. vide Fed. consil. r. r. an. consil. clxxij. Bal. pulchre cod. lxxij. lib.

non autem prohibet potestatem legis sue iuris tacite accedere. sed si expresse diceret quod sum dum heres petere non possit: sic voluntas testatoris manifeste contradiceret tunc non valeret: vt dicta l. quoties. ff. si duo. et dicitur iuris. Non obstat si dicatur quod non potest facere quod leges non habent in suo testamento: quia quedam sunt leges que aliquid de necessitate disponunt vt quod testamentum habeat septem testes et similia. tunc si testator veller contrarium non possit tunc testamentum esset nullum. vt dicta. l. nemo potest. quedam sunt leges que disponunt aliquid supplendo defectum voluntatis defuncti. vt in casu proposito si testator non fecit heredem vniuersalem lex presuppone eum quem ex parte instituit in totum heredem. ydeo totum sibi dedit. sed si apparet manifeste testamentum voluisse contrarium. tunc cessat presumptio iuris. vt dicitur iuris. imo totum testamentum irritatur: quia non potest pro parte decedere. testatus et pro parte intestatus. vbi dicitur est sicut. l. in d. c. quod in conditionibus que consistunt in non faciendo cautio iuriana habetur pro complemento conditionis. vt. l. i. iuriana. de conditio. r. demonstratio. sed si apparet testator aliquid sensisse: tunc cessat cautio iuriana posita quod ex hoc irritatur vt dispositio hereditatis que est ita fauorabilis. ff. de ma. r. l. i. in. Item sicut lex disponit quod expresse si conditionis que tacite inest non suspendit hoc verum: nisi apparet testatorem aliquid voluisse. vt. l. in conditionibus. s. primo. ff. de conditio. r. demonstratio. Concluditur ergo institutionem dicte posthume esse nullam. et eadem eadem ratione de instituta. facta de matre dicti testatoris. Secundo restat videre de iuribus substitutorum. et si quidem dicitur fratres volunt venire ex vigore dicte substitutionis pupillaris: et non possunt quia non potest ex testamento. nec potuit adiri hereditas: vt dictum est ergo non valet substitutio pupillaris: vt. l. secunda. s. adeo. de vulg. r. pupilla. aut volunt venire ex vigore tacite vulgaris. r. similiter non possunt ex optio. d. p. r. aliorum qui dicunt quod tacita vulgaris requirit aditionem. vt. l. quod si filius. de capti. r. possi. reuer. qd tenet l. y. in. l. precibus. C. de impub. et aliis substituto. et in materia vulg. r. nulli alii. Sed posito quod requireretur aditio. tunc adhuc idem adducitur quia illa posthuma non reperitur instituta taliter quod adire poterit nec epheredatus ergo testamentum est nullum. vt. l. posthuma. de libe. r. possi. ptererea talis substitutio vulgaris cepit dependere ex institutione posth. rupta ergo institutione posthume rumpitur substitutio. vt. l. i. s. fina. r. ibi non. de libe. r. posthu. r. de insti. r. up. r. l. nam sub condicione. s. primo. Consil. cluditur ergo dicrum testatorem intestatum decessisse. et sic dicta filia hereditatem transiit ad matrem. vt. C. de suis r. leg. l. apud hostes. Et sic dico ego Barto.

1. Pupillus qd transiit hereditatem sibi delatam si tuto: tempore mortis pupilli scilicet delatam. 2. Consilium pro herede pupilli non habentis tutorem defuncti vt habeat hereditatem pupillo delatam.

Consilium. clxxviii. Crispinus. Quis dicitur cui succedebat qui dam pupillus infans ex traneis habes tutorem qui scilicet mortem dicitur pupilli r. hereditatem pupillo delatam: deinde decessit pupillus. infra. vii. annum a die mortis defuncti patris. Queritur verum ad heredem suum dicitur pupillus transiit ius delibrandi se cum dum. l. cum antiquo. ibi. C. de sur. delib. Ita questio habet dubium: quia. l. cum antiquo. ibi. r. requiritur heres sciat qd si heres ad hoc vt ius delibrandi transmittat. sed hic infans non potest esse scies. qd eius etas quicquid vidit igno. r. ergo. r. C. amen puto qd scicntia tutoris sufficit. vt. l. si ex legati causa. tunc. l. seq. de verbo. obliga. r. de libe. causa. l. non solum. s. fina. r. hoc verum si tutor superstitis fer tempore mortis pupilli: r. propter eius scicntiam fingeretur pupillus scies. si autem non esset tutor qui sciret per ipsum decessisse habet dubium. Tercia quod aduertendum est qd. d. l. cu antiquo. ibi. dicit si scies que qualitas debet attendi r. esse tempore mortis. l. in delictis. s. si extraneus de no. r. de testa. m. l. l. cu titulus. cu tale participi si scies significat tempus verbi cui adicitur. vt dicitur. l. l. r. qd cum tempore mortis pupilli in. q. postposita non erat tutor non potest fingi tutorem scientem decessisse ergo non transiit ius delibrandi. debet enim scicntia esse certa tempore mortis. vt arg. ff. de acqui. r. post. p. p. s. no autem. r. qd ibi no. Sed dubitatur quod remedium posset habere heres pupilli. Respondeo petat restitutum secundum formam legis patris iuris. ff. de acqui. r. heredi. r. ita tenet Jacob. de are. in. l. quod duos. de rebus dub. in additione parua. Barto. Instrumentum in quo ponitur nomen propii r. appellatiu vni? ex contra hereditas r. in prosecutiue non appellatiuum qd no dicatur continere repugnantiam si constat de corpore. Illi impubes presumentur mortui qm mrem qm m r. ipi simul i igne pcur.

Consilium. clxxix. Artinus. Bar. dicitur cuius vocat? de varone de districto Ro. che fuit confessus se habuisse ad Andricio Jacobo de

Artinus. Bar. dicitur cuius vocat? de varone de districto Ro. che fuit confessus se habuisse ad Andricio Jacobo de

videt res petita in la q̄litas et q̄ sic que sequitur cor̄ter doc. ubi p̄ quo ē ter. Inducēdo res ibi fa- ctū in. l. si q̄s seruū. ff. de inter. act. et ad supe- riora ad- dicit q̄ vo- luit Bal- lū. l. si q̄s seruū. ff. de pu. q̄ si cōtra- casus ha- bet plures p̄cūlas et i yma fit mērio offi- cii q̄ tot̄ cō- tractus in- relis. ff. q̄- lificat. eo- dē modo- all. ter. in- l. luc. l. a. i. ff. de si- deic. libe- ad vltimā- partē con- sultar. ad- dicit paul. de ca. q̄. ec. addite- ro. p̄ h̄e in- consili- clyp. et- cccv.

C Pro- p̄lo. vide- q̄ p̄ h̄e voluit ro. p̄ clyp. xvij. et- cccv.

C Dubi- tatur. vid- Paul. de- ca. q̄. l. cc.

seraconis de sago p̄ dote. Diuise sue forois dicto Martino in vxorem les- gitime copulare. c. l. r. c. Deinde les- q̄tur in dicto instrumento: quas dos- res dicitur. Barocius in se recepit cū- omni periculo incendij ruine et cuiuslibet foris casus et ipsas dotes toras et integras sine aliqua diminutione- quando cūq̄ dictum matrimonium- dissolueretur in ore dicitur Barocij si- ne filijs. aut cū filijs dicitur Diuise de- cedentibus in pupillari erate promissis- sit realiter restituere et. Et hec om- nia plenus continetur in instrumen- to scripto manu bonitate consueti no- tarij. Deinde accidit quod dicta Diu- ita habuit aliquos filios impuberes: et cū castrum Roche incederet illa Diuitia in illo iure simul cum dictis filijs impuberibus simul et eodē tem- pore perijt. nunc dicitur Andrucius re- petit a dicto matrimonio dictas do- tes et pro fundamento sui iuris produ- cit instrumentum predictum: queritur- an dictus Martinus de iure teneat- ratur dicto Andruccio. In qua t̄ questio- ne debet primo videri an ex dicto in- strumento dicitur Martinus vanni- de Barocijs fuerit confessus se rece- pisse. postea dicit quas dotes dicitur Barocius et c. sic primo dicitur de- Martino. et postea dicitur de Baro- c. et sic est repugnantia. ergo. et. vt in regula iuris vbi repugnantia. con- trarium dico scilicet qd dicitur Marti- nus sit obligatus et hec est ipsa veri- tas. et hoc sic ostendo sicut ille qui est de Ansellis vocatur asnellus. vt no- per glo. C. de testa. l. si quis in nomi- ne. ita ille qui est de Barocijs potest- vocari Barocius: sed in prima par- te continetur quod dicitur Martinus est de Barocijs. ergo potest vocari- Barocius. si sic ergo bene fecit no- tarius qui in prosecutione instrumen- ti eum vocauit hoc nomine Baroci- us. et per hoc apparet quod in dicto- instrumento nulla est repugnantia et- sic in dicto instrumento dicitur Mar- tinus de Barocijs remanet obligatus. Præterea postea qd dicitur Marti- nus non possit appellari Barocius: tamen ex dicto instrumento est obliga- tus. hoc sic ostendo si erro in nomine- proprio non vitiat instrumentū si de- copose constat in iuritu. de leg. s. si- quis in noie. C. de testa. si quis in no- mine. C. de leg. l. si fortidianū. et. ff. de- leg. l. si quis in fundi vocabulo. vel- maxime qm̄ est erro: notarij scriberis. 2. C. de testa. l. erro. ergo in casu no- stro si dicitur notarius errauit in dicto- uoie Martini talis erro: no vitiat in-

strumentum cū ex serie instrumenti appareat quod voluit de Martino sentire cum appellauit Barocius. Et sic constat de corpore Martini sentire cum appellauit Barocius. Nam cum dicitur de instru- mento quando cūq̄ matrimonium more dicitur Barocij et. pater quod de Martino voluit sen- tire cum in dicto instrumento de nullo alio Marti- monio fiat mentio: nisi de contracto a dicto Marti- no. Præterea nos reperimus multas leges serua- res illum modum loquendi quem notarius predi- ctus seruauit. nam in principio vocat aliquem pu- blicum meum. postea vocat cum in meum. vt. ff. de ali. et ciba. leg. l. Caio Deio. in principio. sic etiaz illum quem appellauit Claudium iustum appellat- eum solum hoc nomine iustum: vt dicta lege Caio. s. pater. et. C. de lega. l. prima. sic etiam eum quem vocauit primo episcopum eum postea vocat archi- episcopum. vt. C. de episcopia et clericis. l. cum cleri- cis. in princip. sic ergo dico in proposito si notarius eū primo appellauit nō nomine: et postea alio hoc non debet vitare instrumentū. Præterea hoc ostēdo ita clare q̄ non debet modo in dubio aliquo reuo- carij in dicto instrumento continetur quod Marti- nus fuit confessus se dōtem recepisse. ponamus qd- in dicto instrumento nihil amplius continetur vt- ponamus quod ibi est stipulatio. sed est inutilis alia- qua de causa. certe ius vult quod si non est stipula- tio qd intelligatur. et si est inutilis quod habeatur- pro vtili. vt. C. de rei vpo. actione. l. prima. s. primo. quo ergo colore dici potest quod dicitur Martinus non sit obligatus non video nec videri potest. non enim postulat instrumentum totale ita in parte vel- esse cofectū quod a iure nō suppleatur. vt dicta lege prima. s. primo. de rei vpo. actio. Secundo est- videre in questione prefata an cūctus casus restitue- de dōtis vel non: hoc manifeste ostendo quod ca- sus restitue de dōtis aduenit. aut enim certum- est quod filij tempore ignis decesserūt antequā ma- ter. aut certū est qd mater antequam filij. aut dubi- tatū est eorū prius decesserit. Primo casu quā- do filij decesserunt anteq̄ mater. tunc nullum du- bium est quin constet matrimonium solum sine- filijs liberis. et factam ex forma instrumenti quā- de iure cōmuni dos esset in casu restitutionis et de hoc- est dubiū. Secundo casu quando certum est quod- mater decessit anteq̄ filij. et tunc similiter ex forma- instrumenti dos est in casu restitutionis: quia instru- mentum dicit sine filijs. vel cum filijs: vel in pupil- lari. et istis oibus nō est necesse allegare aut est du- bium quis eorum prius decesserit. et hic est casus no- stre questio. et hoc casu. prefumendum est quod si- liij primo decesserit cum essent impuberes. casus- est in terminis nostris. ff. de pac. dōta. l. inter cocerū- in prin. de rebus dub. l. si mulier. et sic matrimonium- est solum sine liberis ergo dos est in casu restitui- tionis. Et hoc dico ergo Bar.

C Quaqueq̄ vniuersitas pro necessitate sibi in- cumbente potest collectam imponere.

C Collecta imposita pro necessitate vniuersitatis- dicitur munus extrordinarium.

C Clericus in quem peruenit res allibata quod non- teneatur ad collectas nisi hoc sit factū in fraudem.

4 Rem transire cum onere suo quomodo intelligat.

Consilium. clyp.

I Aliqua possessio estimata et allibata seu appie- riata in libro cōmuni: nunc dēnitur in aliquem clericum et quocūq̄ titu- lo an debeat soluere collectas impos- nendas sicut sui anteriores debebant: querit quid- iuris. Ad quā questione primo oportet videre t̄ an- per commune varia sine collecte possint imponi. et- videtur quod non sine permisso principis. vt. C. de- exacribu. l. i. lib. x. et de exen. mul. placet. In con- trarium videtur quod sic. vt. C. de oper. pu. l. om- nes. la. ff. Secundo dico quod collectam generalē- camere fiscalē applicandā nemo potest imponere- sine permisso principis. vt in prealleg. l. sed collectā- specialē vnaqueq̄ ciuitas vel vniuersitas pro ve- cillitate sibi incumbenti imponere potest: vt. d. l. om- nes. de hoc habemus gl. nor. ff. quod cuiusq̄ vni. l. i. s. quod si nemo in glo. super ver. pro consul. Sec- cundo oportet videre t̄ an ille collecte sint munus- ordinarium vel extrordinarium. et videtur quod- sit ordinarium: vt. C. de anno. et tri. l. omnes omni- no. lib. x. et de in. ff. cod. lib. cōtradico quod est mu- nus extrordinarium. nam quod non obli- gabitur. l. prima. C. si sine cen. vel res- li. quia illa loquitur in predictis vni- cialibus tributaris: ad cuius tribu- tionem teneatur ratione persone vt di- xi. et sic separata persona remaneret- libera predicta. nam quando cūq̄ alio- quid statuitur ratione persone sepa- rare cessat statutum: vt. ff. de legatis- secundo. l. titia scia. s. vltimas. et solus b- to matrimonio. legem armarum. et lege- sequenti. facit extra de regulis iuris. p̄ uilegium personale. lib. vi. et proba- tur hoc ad literam. ff. de aqua quōti- et c. lina. l. i. s. permittitur. Præterea- cum personalis obligatio nō sit pro- pter personam clericū: vt supra osten- di quomodo potest manere res obli- gata non video. vt. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. liberatur. in principi. ff. p̄- predictis pater responso ad omnia- que possent dici in contrarium. nam- omnia loquuntur in predictis tributa- rijs: et honoribus mere realibus. et- sic loquitur. C. de mu. pa. l. i. libro. et- ita loquitur. l. in. s. patrimoniosum. et- glo. ibi posita. ff. de ma. et hono. et ita- loquitur extra de cen. c. in glo. lib. vi. Barro.

C Si arbiter mandauit titio quod- locaret fundum mihi certo modo et- fecit et postea vendidit: tunc si ep̄o- nus vult stare illi locacioni non com- mittit prius locato: penam com- promissi.

imponere collectas nisi pro earū ne- cessitatib⁹. vt. s. dist. non est dubium- quod ipsa necessitas nō obligat nisi- subiectos. ergo concluditur manife- ste tantum non subiectos non debet- re cogi ad solutionem: nisi sic cogan- tur ad solutionem alieni debiti. Præ- terea habenti honorem collecta im- poni non potest. vt. l. de numeris. et ho- nois. l. honorem. et ibi not. sed certus- est clericum alias clericū esse ma- iorem alio seculari honore. ergo. et. a- Illud autem quod dicit nisi in frau- dem collectarum fecerint probabi- tur. C. de sacrosan. eccle. l. sacrosan- cta. et. l. qui sub p̄terit. et de episcop. et- cleri. l. de his clericis. Ad illud qd- possit dici in contrarium. et primo. t̄ ad id quod dicitur res debet tras- ire cum onere suo. ergo et. Respon- deo illud onus soluēdarum collecta- rum quod non in heret rei ratio ipsi- sus rei. sed ratione ipsius persone. vt- dicta lege rescripto. s. fin. et supra est- ostensum. quando ergo res non est- talis persone que ad collectā tenea- tur ipsa res non tenebitur non obli- gabitur. l. prima. C. si sine cen. vel res- li. quia illa loquitur in predictis vni- cialibus tributaris: ad cuius tribu- tionem teneatur ratione persone vt di- xi. et sic separata persona remaneret- libera predicta. nam quando cūq̄ alio- quid statuitur ratione persone sepa- rare cessat statutum: vt. ff. de legatis- secundo. l. titia scia. s. vltimas. et solus b- to matrimonio. legem armarum. et lege- sequenti. facit extra de regulis iuris. p̄ uilegium personale. lib. vi. et proba- tur hoc ad literam. ff. de aqua quōti- et c. lina. l. i. s. permittitur. Præterea- cum personalis obligatio nō sit pro- pter personam clericū: vt supra osten- di quomodo potest manere res obli- gata non video. vt. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. liberatur. in principi. ff. p̄- predictis pater responso ad omnia- que possent dici in contrarium. nam- omnia loquuntur in predictis tributa- rijs: et honoribus mere realibus. et- sic loquitur. C. de mu. pa. l. i. libro. et- ita loquitur. l. in. s. patrimoniosum. et- glo. ibi posita. ff. de ma. et hono. et ita- loquitur extra de cen. c. in glo. lib. vi. Barro.

C Si arbiter mandauit titio quod- locaret fundum mihi certo modo et- fecit et postea vendidit: tunc si ep̄o- nus vult stare illi locacioni non com- mittit prius locato: penam com- promissi.

Consilium. clyp. Consil. Bar. l. ij

addite bal.in rub. C. de pini. do. in. l.ij. col. et in. l. i. l. i. berri liberep. in. p. co. de ope. l. i. n. l. i. n. o. spali. C. de testa. q. am concessio in dubio intelligat realis r. q. de. r. v. q. i. in lum. et in. l. d. id. d. i. d. i. C. de ex. mu. lib. p. c. o. r. a. t. i. n. alle. glo. est alia in. c. cum. venissit. de in. l. i. n. u. m.

quam seq a vniuersitas est in iura ve castri villicus r. si. r. huc vniuersitat nulla coheret iurisdicito s. alteri? cuius iurisdicito subesse est. vt. C. de na. lib. l. i. i. vbi d. r. s. q. vic? seu possessio alteri subest. pro hoc. C. de epif. er. cler. l. nul. l. i. s. si quis igitur ex equalibus. et. ff. ad mun. s. si in iuro. et. i. aut. qui. mo. na. eff. sul. qui er. vico. cu. sibi not. nec ob. predictis. l. i. C. de mag. i. m. u. s. ut. v. p. q. illa municipia castra et si. habent suos magistratus. nam cu ibi in r. procedenti dixerat de defen. ciuit. restat q. in illo titulo tractat de defensore castroium villarū r. burgo rum ad q. respondeum q. teno secun. dam leg. qua tenet ibi d. 30 in summa et sic facit pro meo sed si teneres p. m. mag. le. m. dicas quod loquuntur de castro q. hoc habent ex speciali p. m. cipis concessione v. l. ex consuetudine non de iure communi per iura predicta. C. in castri iur. nostro castro predictis nulla cohererit iurisdicito: de. ber. ergo dicit q. oportet dicere comi. tes alio iure speciali se fundare. aut ergo se allegant habere iurisdicito. et imperium ex scripto seu p. m. l. e. g. q. ostendunt. aut allegant p. m. l. e. g. q. probat per consuetudinem r. v. l. m. p. m. o. casu siquidem verba p. m. illegit sunt clara q. p. m. i. n. e. p. s. c. o. c. e. d. i. t. p. e. r. s. o. n. e. l. o. c. o. s. e. u. p. e. r. s. o. n. i. s. e. t. s. t. a. m. u. s. c. e. r. t. o. s. i. v. e. r. o. v. e. r. b. a. t. u. n. t. d. u. b. i. a. i. n. t. e. r. p. e. r. t. o. r. v. i. d. e. a. t. u. r. e. s. s. e. c. o. n. c. e. s. s. u. m. p. e. r. s. o. n. i. s. c. u. p. e. r. e. o. m. n. i. a. e. t. i. n. d. u. s. t. r. i. a. h. o. c. p. r. i. n. c. i. p. e. s. c. o. n. c. e. s. s. i. t. v. t. l. i. s. f. f. d. e. o. f. f. i. c. p. r. o. r. s. i. c. p. e. r. s. o. n. a. f. u. i. t. c. a. u. s. a. p. a. l. i. u. l. e. g. i. t. i. m. e. r. g. o. p. e. r. s. o. n. i. s. c. o. n. c. e. s. s. i. u. m. v. t. l. i. n. o. i. b. u. s. f. f. d. e. r. e. g. u. l. u. r. p. r. o. h. o. c. i. n. d. u. c. o. s. p. e. c. i. a. l. i. t. e. r. p. a. t. e. r. s. i. l. l. e. f. f. d. e. p. e. l. e. v. b. i. u. s. q. d. p. o. t. e. s. t. c. o. n. c. e. d. i. t. e. i. p. e. r. s. o. n. e. i. n. d. u. b. i. o. v. i. d. e. t. u. r. e. s. s. e. c. o. n. c. e. s. s. u. m. p. e. r. s. o. n. e. s. i. c. f. f. d. e. l. e. s. i. a. p. u. d. i. u. l. s. s. i. q. s. a. l. l. i. c. u. i. l. l. i. c. e. r. g. l. o. v. i. d. e. a. t. u. r. h. o. c. d. i. c. e. r. e. v. e. r. u. m. s. i. a. g. a. t. u. r. a. c. o. n. c. e. d. i. t. u. r. e. q. d. s. i. t. p. e. r. s. o. n. a. l. e. q. d. p. r. e. s. u. m. i. t. u. r. b. e. n. e. f. i. c. i. u. s. r. e. a. l. e. v. t. l. i. f. o. r. m. a. s. q. d. q. r. q. d. i. b. i. n. o. t. f. f. d. e. c. e. n. s. i. s. e. d. d. e. b. e. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. q. c. o. n. c. e. d. i. t. u. r. v. i. d. e. t. u. r. h. o. c. i. n. d. u. b. i. o. a. g. e. r. e. e. r. i. t. a. i. n. t. e. l. l. i. g. e. b. a. t. i. b. i. d. i. d. p. e. r. l. i. n. o. i. n. o. m. n. i. b. u. s. f. f. d. e. r. e. g. u. l. u. r. i. d. e. m. t. e. n. e. o. e. g. o. p. e. r. p. r. e. d. i. c. t. a. i. u. r. a. r. s. i. c. i. n. d. u. b. i. o. v. i. d. e. t. u. r. c. o. n. c. e. s. s. u. m. p. e. r. s. o. n. e. S. e. c. u. n. d. o. c. a. s. u. s. i. n. q. u. a. n. d. o. a. l. l. e. g. a. n. t. p. r. i. u. i. l. e. g. i. u. m. q. d. o. s. t. e. n. d. u. n. t. s. e. p. r. o. b. a. r. e. p. e. r. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. e. m. r. v. l. m. p. m. o. c. a. s. u. t. u. n. c. d. i. c. i. t. q. u. i. d. a. m. d. o. s.

a Castri vide pau. de castri. c. d. i. l. i. c. t. i. s. i. j. B. Z.

b Reale. 3 vide ang. c. d. i. l. i. c. t. i. s. i. j. c. i. p. e. c. c. e. s. s. i. o. f. a. c. t. a. B. Zan.

c Prescribi. v. d. p. e. de ancha. c. o. n. s. i. c. l. i. s. B. Z.

4

etor: modernus non posse fieri: quales modus probadi sit contra facientem aliquid vt contra soltem rem aliquid anno. vt. l. cum de in rem verso. desur. sed contra tacentem seu non facientem potest tali modo p. b. a. r. i. v. t. o. p. a. c. l. i. s. i. c. e. r. r. i. s. a. n. i. s. i. n. v. i. j. r. v. i. j. q. c. u. e. r. g. o. h. o. c. a. l. l. e. g. e. t. u. r. i. n. p. a. r. t. e. i. m. p. e. r. i. i. r. c. o. c. e. l. e. s. i. a. r. o. m. a. q. b. z. o. m. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. i. n. p. u. n. c. i. a. d. u. c. a. t. u. r. d. e. q. u. a. l. o. q. u. i. s. o. l. u. m. p. a. s. s. i. f. u. n. t. n. e. c. a. l. i. q. u. i. d. f. e. c. e. r. u. n. t. g. l. o. s. i. n. o. s. t. r. e. c. o. r. a. f. a. c. i. e. n. t. e. m. a. d. m. i. t. t. u. n. t. h. u. n. c. m. o. d. u. m. p. r. o. b. a. n. d. i. v. t. f. f. d. e. f. e. r. u. l. i. f. e. r. u. i. t. u. r. e. s. r. d. e. a. q. u. a. p. l. u. a. r. c. e. n. l. i. i. n. f. i. h. o. c. e. r. i. a. t. e. n. e. r. e. y. q. u. e. e. g. o. s. e. q. u. o. i. p. e. r. l. i. s. i. l. l. i. j. C. d. e. p. e. r. i. h. e. r. e. d. f. f. d. e. a. c. q. r. h. e. r. c. l. i. q. i. n. a. l. i. e. n. a. i. n. p. a. r. t. e. p. e. r. s. i. c. i. v. e. r. o. a. d. i. e. r. i. t. v. b. i. v. i. d. e. t. u. r. c. a. s. u. p. r. o. h. a. c. o. p. i. s. i. t. p. e. r. t. e. r. a. i. n. t. h. o. c. c. a. s. u. e. s. t. d. u. b. i. u. c. u. a. l. l. e. g. e. t. u. r. v. i. u. s. t. a. n. t. e. p. o. s. t. e. r. i. o. s. c. u. s. u. s. c. o. n. t. r. a. r. i. j. m. e. m. o. r. i. a. n. o. e. s. t. i. t. a. q. u. i. h. a. b. e. r. v. i. m. c. o. n. s. i. t. u. r. i. o. n. i. s. i. u. r. i. s. p. e. r. r. e. s. c. r. i. p. t. u. m. v. t. i. n. l. i. i. n. f. i. d. e. a. q. u. a. p. l. u. a. r. c. o. r. a. l. h. o. c. i. u. r. a. q. d. u. c. t. f. f. d. e. a. q. u. a. q. u. o. r. e. l. i. s. i. s. i. f. i. s. u. e. e. r. g. o. a. l. l. e. g. a. t. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. i. m. p. e. r. i. i. c. o. n. c. e. s. s. u. m. l. o. c. o. r. p. a. r. t. e. l. v. i. u. m. p. r. o. b. a. t. q. i. u. r. a. r. e. a. l. i. a. h. o. c. m. o. d. o. p. r. o. b. a. t. u. r. i. n. d. u. c. t. a. v. t. d. i. c. t. i. s. l. e. g. i. b. u. s. s. i. u. e. a. l. l. e. g. a. t. h. o. c. c. o. n. c. e. s. s. u. m. p. e. r. s. o. n. e. r. p. e. r. t. a. l. i. e. m. v. i. u. m. p. r. o. b. a. b. i. t. c. o. n. c. e. s. s. u. m. p. e. r. s. o. n. i. s. q. i. u. r. a. p. r. o. s. u. a. l. i. a. t. a. l. i. i. n. o. d. o. p. r. o. b. a. t. u. r. v. t. v. t. d. l. c. u. d. e. i. n. r. e. m. v. e. r. s. o. s. i. u. e. d. u. b. i. t. e. t. t. u. n. c. i. n. d. u. b. i. o. v. i. c. o. n. c. e. s. s. u. m. p. o. n. i. s. v. t. s. i. d. i. c. i. t. p. a. d. i. c. t. a. i. n. t. e. l. l. i. g. o. q. r. e. s. c. r. i. p. t. i. s. i. h. o. c. d. i. c. a. t. v. e. l. s. i. a. l. i. t. e. r. v. t. h. o. c. c. o. n. c. e. d. a. t. g. e. n. e. r. i. r. s. i. c. t. r. a. n. s. c. a. t. a. d. p. o. s. t. e. r. o. s. v. t. l. i. i. n. f. i. d. e. i. u. r. i. m. u. n. i. t. p. r. o. p. y. i. n. c. a. p. i. u. l. e. g. i. s. p. l. o. n. a. l. e. e. x. t. r. a. d. e. f. e. r. u. r. l. i. v. i. s. i. t. i. g. i. t. c. a. u. s. u. s. a. d. u. o. c. a. t. p. r. i. s. i. n. f. u. n. d. a. n. d. o. s. u. a. m. i. n. t. e. n. t. i. o. n. e. r. e. r. t. i. o. c. a. s. u. q. u. o. a. l. l. e. g. a. t. s. i. m. p. l. i. c. e. m. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. e. m. r. v. l. m. p. m. o. s. i. s. i. t. i. n. f. i. d. u. b. i. u. v. e. r. u. m. m. e. r. u. m. i. m. p. e. r. i. i. p. o. s. s. i. t. p. r. e. s. c. r. i. b. i. v. t. j. t. a. n. g. e. t. i. n. p. o. s. i. t. o. q. p. r. e. s. c. r. i. b. a. t. q. e. s. t. c. e. r. t. u. i. n. o. s. e. p. t. e. m. p. a. u. s. i. u. s. n. o. e. x. i. s. t. a. t. m. e. m. o. r. i. a. t. u. s. d. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. h. a. b. e. n. e. t. d. i. c. e. r. e. t. q. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. i. m. p. e. r. i. i. c. o. h. e. r. e. a. t. l. o. c. o. r. s. i. c. c. a. s. t. r. i. s. q. i. u. r. a. r. e. a. l. i. a. v. t. s. e. r. u. i. t. u. r. r. s. i. c. b. e. n. e. p. i. u. r. i. d. u. c. i. e. t. e. r. t. e. p. o. s. e. d. i. n. t. a. m. e. r. e. p. l. o. n. a. l. a. i. n. d. u. c. u. n. t. e. r. t. e. p. o. s. e. v. t. l. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. s. f. e. r. e. s. p. l. a. c. e. t. f. f. d. e. a. c. r. o. b. l. S. e. c. u. n. d. o. o. p. y. v. i. d. e. r. e. v. t. u. t. q. u. i. l. i. b. e. t. c. o. m. e. s. q. s. e. h. a. b. e. a. t. i. u. r. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. m. i. n. t. o. t. o. c. a. s. t. r. o. c. o. i. t. e. r. d. i. u. i. s. i. m. a. n. q. u. i. l. i. b. e. t. p. e. r. s. e. i. n. p. a. r. t. e. s. u. a. t. a. n. t. u. m. r. a. d. h. o. c. d. i. c. o. q. d. v. o. s. u. n. t. c. o. g. n. o. s. c. e. n. d. a. s. i. p. s. a. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. i. m. p. e. r. i. u. m. I. t. e. m. i. p. s. i. u. s. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. i. m. p. e. r. i. i. e. r. e. r. y. c. i. t. i. u. m. s. e. u. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. m. S. i. p. a. m. u. m. c. o. n. s. i. d. e. r. a. s. c. a. s. u. o. m. i. s. s. a. d. i. c. t. a. c. a. s. t. r. a. f. u. e. r. u. n. t. v. i. u. s. c. o. m. i. t. a. t. u. s. r. v. i. u. s. c. o. m. i. t. i. s. v. t. p. a. t. e. r. e. r. t. e. m. a. r. e. q. u. o. t. a. l. e. i. u. s. e. s. t. i. n. d. i. u. i. d. u. i. u. m. v. t. r. c. o. l. d. e. p. p. i. f. e. u. a. l. i. p. e. r. f. e. l. i. m. p. e. r. i. a. l. e. m. s. p. r. e. t. e. r. a. e. I. t. e. m. i. u. s. q. u. i. s. h. a. b. e. t. i. n. v. a. s. a. l. l. o. s. e. s. t. s. i. m. i. l. i. t. e. r. i. n. d. i. u. i. d. u. i. u. m. s. i. c. u. t. i. u. r. a. l. i. b. e. r. t. o. r. u. m. v. t. n. o. t. r. c. o. l. l. a. s. i. d. e. f. e. u. s. e. d. e. o. r. o. c. o. e. s. e. r. g. o. c. o. p. e. r. i. t. o. i. b. u. s. d. i. c. t. i. s. c. o. m. i. t. i. b. u. s. h. e. r. e. d. i. t. i. b. u. s. d. i. c. i. p. r. i. m. i. c. o. m. i. s. i. n. s. o. l. i. d. u. m. s. i. c. u. t. a. l. i. a. i. u. r. a. r. e. a. l. i. a. v. t. f. f. d. e. v. e. r. o. b. l. i. g. i. l. i. s. l. i. s. e. x. p. i. u. s. v. e. r. e. x. q. u. o. q. u. i. d. e. r. C. f. a. m. i. l. i. e. r. h. e. r. e. d. e. s. s. a. n. t. e. p. e. c. u. s. i. f. i. v. e. r. o. c. o. n. s. i. d. e. r. a. s. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. i. s. e. x. e. r. c. i. t. i. u. m. t. u. n. c. d. i. c. o. q. u. i. l. i. b. e. t. p. o. t. e. s. t. d. i. u. i. s. i. m. e. x. e. r. c. e. r. e. i. n. p. a. r. t. e. s. u. a. r. h. o. c. o. p. e. r. a. t. u. r. d. i. u. i. s. s. i. o. f. a. c. t. a. i. n. t. e. r. e. o. s. s. i. c. u. t. d. i. c. i. m. u. s. i. n. t. r. o. i. b. u. s. v. t. l. i. c. e. r. i. t. i. u. s. i. p. s. u. m. s. i. t. i. n. d. i. u. i. d. u. i. u. m. i. p. s. a. t. i. n. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. p. r. o. d. i. v. i. d. i. v. t. v. t. f. f. d. e. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. u. r. i. n. t. e. r. o. r. o. s. s. i. m. i. l. e. i. n. f. e. r. y. u. i. t. u. r. e. a. q. u. e. d. u. c. t. u. s. q. u. e. l. s. i. t. i. n. d. i. u. i. d. u. a. t. i. n. e. l. i. u. s. e. x. e. r. c. i. t. i. u. m. s. e. u. c. o. s. t. a. s. d. i. u. i. d. i. c. i. t. u. r. v. t. f. f. d. e. a. q. u. a. q. u. o. r. i. e. e. s. t. l. l. u. c. i. o. s. i. s. i. r. s. e. q. r. n. o. p. e. r. g. l. o. f. f. d. e. s. e. r. r. u. s. t. i. p. e. d. i. o. s. i. p. a. r. t. e. m. s. i. c. q. u. e. r. i. t. e. d. i. c. i. t. a. t. e. s. d. i. u. i. d. u. i. t.

exercitium iurisdictionis vt vnus iudex cognoscat de causa vnus quareat quod pcedit de iure per l. i. s. f. f. de o. l. i. u. r. T. e. r. t. i. o. T. a. n. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. p. o. s. s. i. t. d. i. u. i. d. i. c. i. t. r. e. s. i. m. i. l. i. t. e. r. v. e. n. d. i. t. c. u. f. e. u. d. o. v. i. d. e. t. u. r. d. u. b. i. u. n. a. m. q. u. e. d. a. l. o. d. i. c. i. t. e. r. i. a. q. u. a. n. d. o. q. u. i. s. v. e. n. d. i. d. i. t. a. l. l. o. d. i. u. m. s. u. m. h. o. c. e. s. t. p. o. d. e. r. e. p. r. o. p. i. a. n. o. p. o. t. e. s. t. v. e. n. d. e. r. e. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. m. q. u. a. m. h. a. b. e. t. a. p. r. i. n. c. i. p. e. v. t. r. c. o. l. l. a. d. e. p. a. t. u. r. i. s. i. l. i. b. a. c. e. d. i. c. a. l. i. s. a. d. h. o. c. p. o. d. e. f. i. s. t. u. d. i. c. r. e. d. o. s. i. c. d. e. b. e. r. e. i. n. t. e. l. l. i. g. i. q. u. i. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. u. o. n. p. o. t. e. s. t. a. l. l. e. n. a. r. i. i. n. e. x. t. r. a. n. e. m. s. e. d. i. n. c. o. s. t. o. r. e. m. f. e. u. c. o. l. l. e. c. t. a. m. b. e. n. e. p. o. t. e. s. t. t. r. a. n. s. f. e. r. i. e. r. e. x. e. r. c. i. t. i. u. m. t. o. r. i. u. s. v. t. l. i. s. f. f. d. e. o. f. f. i. c. c. o. n. s. u. r. s. i. m. i. l. e. v. i. d. e. m. u. s. i. n. r. u. t. o. s. i. b. u. s. q. u. i. a. v. i. u. s. t. o. t. a. m. a. c. t. u. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. m. p. o. t. t. r. a. n. s. f. e. r. e. i. n. a. l. i. u. m. l. i. c. e. t. t. u. t. e. l. a. s. i. t. q. u. i. s. i. n. d. i. u. i. d. u. i. u. m. v. t. d. i. g. i. p. r. o. b. a. t. u. r. f. f. d. e. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. p. o. t. e. r. i. t. p. o. s. t. q. u. i. d. e. f. u. e. r. i. t. d. i. u. i. s. a. p. r. i. n. c. i. p. i. o. p. o. t. e. r. i. t. v. i. u. s. c. o. n. c. e. d. e. r. e. a. l. t. e. r. i. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. s. i. n. p. a. r. t. e. s. u. a. v. t. f. f. d. e. s. o. l. i. q. u. e. r. o. i. n. f. i. p. r. o. h. o. c. q. u. i. a. s. i. r. e. a. e. s. t. p. r. o. h. i. b. i. t. a. a. l. l. e. n. a. r. i. p. o. t. e. s. t. t. a. m. e. a. l. l. e. n. a. r. i. i. n. c. o. n. s. o. r. t. e. m. v. t. C. d. e. f. i. d. e. i. c. o. m. l. v. o. l. u. n. t. a. s. r. f. f. d. e. l. e. g. i. s. l. p. a. t. e. r. s. q. u. i. n. d. e. c. i. m. p. r. e. t. e. r. a. h. o. c. e. s. t. v. e. r. u. m. a. p. p. a. r. e. t. q. u. i. l. l. e. c. o. s. i. o. s. v. e. l. c. o. l. l. e. g. a. b. e. r. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. i. n. t. o. t. u. r. i. n. s. o. l. i. d. i. u. i. n. d. i. c. t. o. c. o. m. i. t. a. t. u. r. i. u. r. e. s. u. o. l. i. s. e. x. e. r. c. i. t. i. u. m. s. i. t. d. i. u. e. r. s. i. m. m. e. r. i. t. o. p. o. t. e. r. i. t. i. n. c. u. m. i. l. l. u. d. e. x. e. r. c. i. t. i. u. m. t. r. a. n. s. f. e. r. i. t. c. u. i. e. r. g. o. i. n. c. a. s. u. p. o. s. s. i. t. o. i. s. t. a. v. e. n. d. i. t. i. o. n. e. s. i. t. f. a. c. t. a. i. n. c. o. n. s. o. r. t. e. r. e. r. e. p. e. s. s. e. a. c. t. u. m. q. u. i. n. i. l. l. o. t. r. a. n. s. f. e. r. a. t. e. x. e. r. c. i. t. i. u. m. t. r. a. n. s. f. e. r. i. t. i. n. e. m. c. r. e. d. o. q. u. i. l. l. a. l. h. a. c. e. d. i. c. a. l. i. s. a. d. h. o. c. l. o. q. u. i. q. u. i. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. e. r. i. t. c. o. n. c. e. s. s. a. l. o. c. o. t. u. n. c. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. n. o. p. o. s. s. e. t. p. e. r. s. e. v. e. n. d. i. n. i. s. i. t. c. u. m. c. a. s. t. r. o. v. e. n. d. i. t. o. c. u. i. v. i. u. i. u. i. t. a. t. e. s. e. c. u. s. s. i. v. n. o. f. u. n. d. u. s. v. e. n. d. e. r. e. t. u. r. i. n. t. e. r. r. i. t. o. r. i. o. a. r. g. u. f. f. d. e. c. o. r. a. h. e. e. m. p. l. i. i. n. m. o. d. i. c. a. s. r. q. d. n. o. t. i. n. i. u. r. e. p. a. t. r. o. n. a. t. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. f. f. d. e. o. p. e. l. l. i. v. i. s. i. t. o. p. e. r. a. r. i. i. n. g. l. o. m. a. g. C. i. l. l. u. a. r. o. a. n. p. e. r. s. u. b. m. i. s. s. i. o. n. e. m. f. a. c. t. a. p. e. r. p. o. i. c. a. a. f. f. i. r. m. a. t. a. a. p. r. e. s. d. e. c. e. s. s. i. o. n. i. b. u. s. d. i. c. t. i. v. e. n. d. i. t. u. s. r. p. e. r. e. x. e. r. c. i. t. i. u. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. i. s. h. a. b. i. t. e. m. o. d. o. p. r. e. d. i. c. t. o. p. e. r. c. o. m. m. u. n. e. d. i. c. e. r. e. t. e. r. y. r. e. p. r. o. p. i. n. q. u. e. s. i. t. a. c. q. u. i. s. i. t. u. s. o. m. n. i. u. s. r. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. o. f. c. o. m. m. u. n. i. d. i. c. e. c. i. u. i. t. a. t. i. s. A. d. h. o. c. s. e. i. e. n. d. u. m. e. s. t. q. d. a. f. f. r. a. n. c. a. t. i. o. f. a. c. t. a. d. e. d. i. c. t. a. v. a. s. a. l. l. i. s. o. p. e. r. a. t. u. r. l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. e. m. r. e. m. i. s. s. i. o. n. e. m. s. e. r. u. i. t. u. r. i. u. m. r. t. r. i. b. u. t. o. r. u. m. r. a. l. i. o. r. u. m. o. b. s. e. q. u. i. t. u. m. a. r. q. d. i. c. i. v. a. s. a. l. l. t. e. n. e. b. a. n. t. u. r. s. i. c. u. t. p. a. t. r. o. n. u. s. r. e. m. i. t. t. i. t. l. i. b. e. r. t. o. i. u. s. p. a. t. r. o. n. a. t. u. s. v. t. C. d. e. d. o. l. i. b. i. s. n. o. a. u. t. e. r. p. h. o. c. v. i. d. e. t. u. r. d. i. c. i. c. o. m. i. t. e. s. r. e. m. i. t. t. e. r. e. i. m. p. e. r. i. u. m. r. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. s. q. u. i. n. i. m. o. r. s. i. e. p. p. e. s. s. e. v. o. l. u. n. t. n. e. c. p. o. s. s. u. n. t. q. u. i. s. o. l. u. m. i. n. m. a. n. i. b. u. s. s. u. p. e. r. i. o. r. i. a. p. o. t. e. s. t. h. e. r. i. t. u. r. e. n. u. n. t. i. a. r. i. v. t. l. i. s. f. f. d. e. o. f. f. i. p. r. e. r. l. i. s. f. f. c. o. m. p. l. a. c. i. u. s. s. e. n. t. d. e. o. l. i. u. r. c. u. m. e. r. g. o. e. t. i. a. m. p. o. s. t. d. i. c. t. a. a. f. f. i. d. a. t. i. o. n. e. s. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. r. e. m. a. n. e. a. t. p. a. d. d. i. c. t. o. s. h. o. m. i. n. u. s. p. e. r. p. r. e. q. u. o. s. u. b. m. i. s. s. i. o. n. e. m. f. a. c. t. a. a. d. i. c. t. i. s. h. o. m. i. n. i. b. u. s. a. f. f. r. a. n. c. a. t. i. s. d. i. c. t. o. c. o. m. m. u. n. i. n. o. e. s. t. a. c. q. u. i. s. t. a. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. q. u. i. a. p. u. d. c. o. m. i. t. e. s. r. e. s. i. d. e. a. b. v. t. f. f. d. e. a. c. q. u. i. r. e. r. e. d. o. m. i. l. t. r. a. d. i. t. i. o. n. e. C. A. d. a. l. i. u. d. q. d. q. u. e. r. i. t. u. r. a. n. p. e. r. e. x. e. r. c. i. t. i. u. m. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. i. s. h. a. b. i. t. e. m. o. d. o. p. r. e. d. i. c. t. o. c. i. u. i. t. a. t. i. s. s. i. b. i. q. u. e. s. e. r. i. t. i. n. p. r. e. m. i. t. t. e. n. d. u. m. e. s. t. t. q. d. d. i. c. t. i. c. o. m. i. t. e. s. n. o. v. r. e. n. d. o. d. i. c. t. a. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. e. m. c. a. s. u. s. e. u. e. n. i. e. r. i. t. t. a. n. t. o. t. e. m. p. o. r. e. 2 p. r. e. d. i. c. t. u. r. p. r. e. d. i. c. t. u. s. i. u. s. v. e. d. i. c. a. m. u. s. i. t. u. d. p. r. i. u. i. l. e. g. i. u. m. i. u. r. i. d. i. c. t. i. o. n. i. s. r. e. s. p. i. c. e. r. e. q. u. a. n. d. a. m. f. a. c. i. l. i. t. a. r. 3 t. e. m. r. s. i. c. p. e. r. d. i. t. u. r. a. n. n. i. s. v. t. l. i. s. f. f. d. e.

tunc filij fratris perfecte a successio-
ne excluduntur cum hereditas ex te-
stamento aditur per institutos extra
neos tunc enim confirmatur eorum
exclusio sicut dicitur de institutione
que ex aditione hereditatis sumit effe-
ctum. vt. l. filium. §. si exheredat. de
lega. p. l. vnde de tpoze mortis no
ponerunt dici exclusi. et sic tunc ma-
ter succedebat et per consequens tunc
preterita non rumpebat. et hoc verum
esse apparet in nepote filio exhereda-
to. nam talis nepos no dicitur testame-
rum nullum. sed venit ad querelam. vt
l. si quis filium. C. de inofficio. testa.
l. tertia. §. si emancipatus. ff. de bono-
rum possessio. conerataribus. Ratio
quia ante adita hereditatem dicitur
nepos non poterat dici obtinere pri-
mum locum ita in proposito mater
non poterat dicere nullum testamen-
tum. et si diceretur qd posset venire
per querelam a dicto beneficio est
exclusa per lapsum quinquentium. vt
dicta. l. si quis filium. in fine. C. de inof-
ficio testamento. Sed p dicitis ob-
dicta. l. §. si pater emancipatus. ff. de
consung. cum emancipatus. libe. vbi ne-
potes admittuntur patre exhereda-
to ac si pater nunquam fuisset. Solu-
tibi pater erat emancipatus et nepo-
tes erant in potestate vnde de rigore
iuris nepotes tenebant primum locum
cum emancipatus esset incognitus:
sed de equitate petiosa pater coniu-
gebatur non autem ante ponebatur
hic autem filij fratris procedunt ma-
terem defuncti ex forma statuti. Pre-
terea quando non est necessaria ex
hereditatio si per testatorem pot illud
quod ad alterum pertinet alteri assi-
gnari ille qui per talem assignatione
admittitur ita impedit alios venire
volentes sicut si ipse succederet. vt. ff.
de assignatio. libe. lege prima. §. fina.
sic in proposito licet filij fratris sint
exclusi per institutionem factam de
extraneis. ita impediunt matrem si
cur si ipsi succederet. pro hoc optime
facit. C. de naturalibus liber. aureus.
licet pout loquitur de vxoze que li-
cet non succedat excludit naturales.
3 C. Secundo est videndum de lega-
to facto spurio apud quez debeat re-
manere de iure communi. Ad quod
dicendum est quod glossa in hoc va-
riare videtur. nam quandoqz viden-
tur quod dicta legata possint peti a
liberis et parentibus et fratre et so-
roze tantum testatoris. alias locus
fit fisco. vt. C. de naturalibus. liber.
lege prima. vbi videtur casus. et ita

2 C. Apud
heredes.
Eide Ale-
ria. consil.
cxviii.
iii. lib. b. l.

videtur sentire glossa. in lege hereditas. C. de
his quibz vt indignis. alibi videtur sentire quod
quando relinquatur filio spurio quod illud relicto
remanere debet apud heredes institutos p leges
non intelligitur. §. si quis palam. ff. de iure filicet
ita intelligitur. ff. de legatis primo. lege lucius. §.
finali. et istud videtur verius. cum lex prima. C. de
naturalibus liber. loquatur specialiter in quibusda
natis et aliqua conjunctione filicet habita cu quis
busdam nobilibus ibi nominatis. Et ita reperit
soluissit. Eldradum. et ego alias sic docui scripsit
et consuli. Et idem videndum est de viribz sen-
tentie late inter heredes scriptos. et tunc enim filij
fratris testatoris in qua sententia dicitur heredes scri-
pti fuerunt approbati et iudicati heredes per acta
facta cum dicto filio fratris. ad quod videndum est
quod dicta sententia modesto heredibus scriptis in
omnibus legatis eiusdem testamenti vt lege papi-
niamus. §. si ex causa. ff. de inofficio testamento. et
lege qui repudiavit. eodem titulo. Ratio quia sen-
tentia est lata cum legitimo defensore. hoc est cum
eo ad quem principaliter spectabat. vt notatur per
Bullium et aymun. C. quibus res iudica. non
no. l. prima. C. Quarto videndum est qui rele-
uant verba apposta in dicta sententia in quibus
Xoni filio fratris predicto reseruat omne ius
sibi competens in dictis bonis quod ius pneale
bat olim relicto facto per dictum testatorem. Ad
quod respondetur quod dicta verba debent in-
telligi vt non continent repugnantiam et contra-
dictionem. vt lege vbi repugnantia. ff. de regulis iu-
ris. et lege quoties. et lege in ambiguo. de rebus
dubijs. quod ergo dicitur saluo omni iure etc. In-
telligitur omni alio. scilicet quam hereditario iu-
re. Item enim ius per hanc sententiam declaratur
ad alios pertinere. nam duo heredes non possunt
esse insoludum. vt. ff. de regulis iuris. lege quod co-
tra. §. vnus maxime. vnus ex testamento alius ab
intestato. quod ius nostrum non patitur. cum ergo
illi scripti declarati sunt heredes ex testamento non
potest intelligi predicto filio reseruat ius ab
intestato. Quinto videndum est de viribus illo-
rum verborum appostorum in predicta sententia.
videlicet in super cum dicto onere quod de residuo
eius dentur Angeloto filio dicti mei legata eidem
Angeloto in vltima voluntate relicta. ad quod ob-
co quod Tui dicta verba profertur simpliciter.
scilicet quod dentur nec dicatur a quo debent in-
telligi simpliciter secundum formam dicte vltime
voluntatis. videlicet quod si dictum testamen-
tum valet dicta legata dentur heredibus institu-
tis. si non valet dentur heredibus ab intestato
cum in dicto testamento sint dicta verba si non
valet iure testamenti: valeat iure codicillorum
per que verba videntur rogati tam instituti quam
venientes ab intestato. vt dicunt iura vulgaria.
Et quibus concludit dictum Eyonem excluden-
dum ex petitione dictarum rerum legatarum di-
cto Angeloto. primo quia dicta res ad dictum
Eyonem non possunt pertinere tamquam heredem
scriptum. quia non est heres scriptus contra eum vt
dicitur est nec etiam reseruatio facta pro eo aliqd

releuat. vt supra dicitur est obstat enim dicto Eyo a
ni. q. posito qd sit heres ab intestato tamen tenetur
ad dicta legata. vt in sententia declarati est. Et vob
lo facit qui petit qd restituendum est. Bar.

- 1 Probatio quasi dominij quomodo fieri de-
beat et quid requiratur.
- 2 Publiciana q non detur habenti titulum et pre-
carium.
Animus retinendi quod non inducit animum ac-
quirendi.
- 3 Actus factus contra prohibitionem statuti illi pro-
hibentis et cu pena quod sit nullus.

Consilium. ccvi.

De noie domini ante.

Inter procuratorem domine Bernar-
dine ex vna parte et possessores et alia
omnibus alijs dubijs videtur non esse
probatum rem illam pertinere ad dictam domina
iure dominij vel quasi et de directo dominio no est
dubij. de quasi dominio videtur et ad T quasi do-
minium requiritur titulus et traditio possessionis.
vt. ff. de publica. l. in p. n. et quod res sit tradita
eius nomine. vt. l. eum qui. §. bona autem. eodem ti-
tulo. sed in proposito videmus de titulo et posses-
sione. et ostenditur instrumentum in quo dicta do-
mina mater dicti Andree cinit pro eo vt in dicto in-
strumento continetur quod possessio fuit tradita
Andreeo Pandulphi pro dicto Andra. nec ha-
bebat mandatum ab eo sed locus erant negotiosus
gestores. ergo antequam habuerint ratum no fuit
aliquid ius questum dicto domino Andree. vt. l.
si ego. de negotijs gestis. nunc videmus de rati-
habitione quid constat et ex processu nil appare-
t nisi quatenus in instrumento concessionis precarij
facto dicto Andreeo vbi concedit certam terram
empram a dicta domina digna eius matre. sed si
illud instrumentum bene aduertatur solum emptio-
nem factam ab illa domina videtur ratificare tra-
ditionem ante factam dicto Andreeo non propo-
nitur eam ratam habuisse nec scuisse. et sic ei nec
eius heredi ex hoc publiciana competere no possit.
2 sed videndum est tan eo quod repertum est quod
Andreeus postea possedit. et ab ipso. v. Andra
precario rogauerat ex hac possessione cum titulo
precedenti competat publiciana. et videtur qd non.
quatenus quo concessit precario dicitur Andraus
non possidebat vt dicitur est nec postea ex instru-
mento precarij non habuit animum querendi posses-
sionem per dictum Andreeum sed ius retinere
di sibi reseruat omnes possessiones. sed animus
retinendi no inducit animum acquirendi vt tenet
glossa in his terminis. ff. de acquirenda possessione.
l. si. super versiculo aio istam glossam nullus re-
peterit. ego solus contra. Preterea apparet qd
possessio fuerit tradita quod requiritur. et tradi-
tio que fuit facta Andreeo non fuit habita rata.
Preterea posito quod possessionem questuisse per
precarij confessionem factam ab Andreeo sequere-
tur quod possessionem habuit ab yno titulum ab

alio quod non sufficit ad publiciana
nec ad vtiocapionem. ff. de vtiocapio.
l. cum solus. et ibi per glo. C. Super
est vt videamus T de productione tes-
tium facta per procuratorem vetera-
te statuto an valeat quod statuto cane-
tur qd nullus procurator constitutus p
principalem personam pducit testes
in causa. et indubitur dico qd non.
quia factum. l. veritate. vt. l. non qui-
bium. C. de legit. et si dicat statutum
vltra procedit penam imponendo. et
sic valet quod sit. vt. l. finali. ff. de vi-
uoz. et ibi Ricard. malum. ad quod no-
ta. Eyn. in dicta. l. non vltimum. in fine
Ad quod dico qd vbi lex vltra proce-
dit penam imponendo actus est nul-
lus firmo ratione et eo quod pena
imponit. quia illud solum sufficit ad
annullandum actum. ff. de his que
pro non scrip. l. prima ibi est casus ex
pressus. non obstat. l. ana. ff. de vno.
quia lex impositione penae apparet.
quia lex voluit valere diuotij quod
prohibuerat. fuit enim pena quod mu-
lier diuitius non possit nubere. Et hoc
apparet quod sententia quod diuotij
tium valebat alias de iure communi
non poterat nubere secundo viro si
primum matrimonium durabat et di-
uotium valuisset. et istam rationem
ponit ibi text. et expresse. et distinctio
quam doctores faciunt valet aut pes-
na imponitur actui prohibito de iure
communi. aut prohibito de iure
speciali. nil valet. quia est contra text.
ff. de oper. noui nuntiaro. l. prima. §.
primo. et ibi non in glo. super versic.
expressum. nam eo ipso quod imponit-
tur pena transgressio. videtur ves-
tare ne fiat et annullare actum et cos-
tat quod interdictum de operis no
ui nuntiaro. est de iure specialis et ex-
traordinarium. vt. l. in p. i. in finali. eo
dem titulo. Preterea illa distinctio. l.
probatum. quia dicta. l. finali. de diuotij
rjs. nil facit vt dixi ad hoc etiam in p.
posito scilicet quod productio testium
non valeat probatur alia ratione in
communibilib. quia procurator non ha-
bit mandatum ad hoc. nam in ges-
nerali mandato non venit aliquid
quod sit speciale lege si procurator.
de conditio. in debiti cum simili-
bus. ergo hec productio que est pes-
nalis non valet. et si mandatum res-
cre inspiciatur non habuit manda-
tum speciale ad producendum tes-
tes. Concluditur ergo quod illa pro-
ductio tanquam facta contra statu-
tum et tanquam facta a non habenti
mandatum est ipso iure nulla. Bar.
solus.

C. Publi-
ciana. vis
Aler. consil.
x. lib. ii. b.
Zand.
C. Spe-
ciale vide-
ro. consil. fr.
Ber. 2a.

An possessio fundi totalis quam habet pater nomine filiorum suorum inducat aditione hereditatis materne. concluditur qd sic.

Consilium. ccvij.

In nomine domini Amen. In questioe ne inter fratres cum pater dicitur et Jo. peroli ostendit

sum est mihi consilium cuiusda sapientis in quo in effectu continetur qd non est probatum aditionem hereditatis vbi dicitur fuisse factam per Benedictum heredem filiorum domine Martine vrosis dicit Benedicti licet in veritate probatum sit fundum qui totalis fuit dicit dominus Marti. possessum fuisse per dictum dominum Benedictum post mortem dicit dominus Marti. ipso sciente mortem eius in vita dicitur filiorum infantium. et post mortem ipsorum filiorum qui decesserunt in infantili etate similiter probatum est dictum fundum possessum esse. ratio que mouet ipsum consilium per dictum Benedictum est ista. nam ipse constituitur. et verum est quod possessor hereditarie quicunquam fuit per possessa per heredem inducit aditionem hereditatis. sed cum in questione proposita dicitur Benedictus possederit in vita sua ex causa dotis post mortem vrosis sue non potest videri sibi mutasse causam possessionis et incepisse possidere titulo pro herede ipsius domine nisi hoc expresse probetur. vt in dicto consilio continetur hoc autem an sit verum examinandum est et puro clarum et manifestum contrarium esse eius quod consilium est. primo quia certum est quod res immobilia totalis mortua vrosie debet restitui eius heredibus statim. prima. Secundo. C. de rei vros. actio. et sic non potest per virum mortua vrosie licite possidere ex illa causa. Et causa vero titulo hereditario non potest post mortem filiorum infantium quam pro filiis suis ipsi videntibus tanquam pater et legitimus administrator ipsorum poterat licite possidere. et sic isto iure presumitur possessum esse. et ex illa causa scilicet hereditaria hoc probatur. primo per. l. pro herede. §. primo et. §. papina. ff. de acquirenda. hereditate. vbi dicitur quod illud quod non potest fieri circa ius et nome heredis inducit aditionem quod intelligendum est quod potest fieri scilicet de iure. nam omnis actus potest fieri in re aliena iniuste. et tamen aditionem non inducet. et sic de necessitate ille

intelligitur quod omnis actus intelligitur gestus eo modo quo potest iuste. hoc probatur per regula generalem in. l. merito. ff. pro loc. quia in dubio presumitur facere eo modo quo licite potest. Secundo probatur per casum expressum in. l. non solum. §. primo. ff. de vscapioni. vbi ille qui habet aliquam possessionem quam non potest tenere iuste nisi ex causa hereditaria superueniente sibi iure possidendi titulo pro herede incipit illo iure. possidere absque aliqua mutatione facta. Et quibus concluditur quod per testes est legitime probatum per dominum Benedictum esse aditam dictam hereditatem. Barto.

Notarius errans in testamento in mala latere nitare potest illam corrigere.

Notarius qui omisit ponere indictionem in instrumento illam apponere potest.

Notarius errans in appositione diei omittendo illa potest apponere et instrumentum non vitiatur. et ei creditur in hoc.

Notarius qui apposuit vnum diem pro alio in instrumento non potest in instrumentum corrigere nisi doceat de errore.

Notarius qui dixit se errasse in instrumento circa substantiam contractus potest incontinenti se corrigere et ex interuallo probato errore.

Error notarii in instrumento probatur interuenisse ex ostensione protocolli cui statur.

Paras cui notarius tradidit instrumentum cogitur illud notario restituere vt corrigat si apparer de errore.

Consilium. ccvij.

Facto proposito. Tria duobus ostenditur. primo an notarius in instrumentum possit corrigere diei non se errasse. et ad probationem sui erroris ostendit protocollo et originale in quo aliter continetur. et in hoc docet. aliqua scribunt et Bull. in. l. imperator. ff. de sta. ho. Specu. in ritu. de instru. ed. §. postremo. ver. sed nunquid consec. et Jac. de bel. modicum in aut. de equa. do. §. illud. et An. in. l. si quis decurio. C. de fal. ego autem pro inuestiganda veritate huius puncti dico sic quod quodlibet publicum instrumentum continet ista duo. vnum quod spectat ad notarium tantum scilicet ponere annos domini indictionem diei et mensis et locum et alias solennitates. Secundo quod continet instrumentum est illud quod spectat ad partes contrahentes scilicet substantiam contractus. et hic est casus questionis nostre. Est ergo videndum an si circa alterum istorum notarius errasse se dicat admitti debeat ad correctionem erroris. Et circa primum dico quod quando cum est error circa ea que non vitiant instrumentum nec ipsum nullum reddunt vt si in eo esset mala latinitas tunc non vitiat instrumentum vt in predicta. l. imperator. de statu hominum et per notarium potest corrigi. vt l. actor. ff. de regulis iuris. alias. l. actor. ff. de re iud. ca. quandoq. Test. erratum in eo in quo instrumentum vitiatur. et tunc quandoq. constat quod est erratum in quo si deficiat vitiatur. exemplum si in instrumento deficiat indictio. non deficiat indictionis vitiat

Instrumentum vt in auten. vt prepo. not. imper. in principio. et in autentibus modis natu. c. ff. l. §. quantum. not. extra de fide instrumento. c. in ter dilectos. et isto casu poterit corrigi ne noceat erro. scribentibus partibus. l. si quis in nomine. et l. cry. ro. C. de testam. quandoq. constat quod est erratum. sed non constat in quo sit omisita sit dies et sic constat de errore sed non in quo sit erratum quod non constat de quo. et notario dicente se recordari debet credi. probatur quia officiali creditur in officio sibi commissio. vt. l. apparitores. C. de exactione. tribu. libro. p. r. l. si quis decurio. C. de falsis. r. l. magis puro. ff. de re. eorum. et hoc quando est erratum in omittendo. sed quando est erratum in committendo. puro quia apposuit vnam diem in instrumento cum deberet apponere aliam. et isto casu non potest se corrigere nisi doceret de errore per testes vel alius modis. vt. l. quicquid astringede. de verborum obligationibus. in secundo respon. secundum vnam lectu. Item quia functus est officio suo. ff. de arbi. l. qualem. et quod ibi not. et qd not. dicitur. l. iudex. quandoq. est certum alio modo. vt quia de indictione ne non recordatur cum annis domini. et tunc consilium dicitur. quod instrumentum non vitiatur quod non profecto. quia non pertinet ad casum nostrum. et r. ca. secundum. et principale quando in eo quod pertinet ad partes dicit se errasse vt in proposito. quia notarius dicit se errasse ponendo in scripto illa verba habeat et habere debeat libere et expedite. et. Et in hoc dicit Bull. et Spe. si notarius vult se incontinenti corrigere admittitur aut ex interuallo et non potest nisi probato errore vt in. §. illud. in auten. de equali. do. probatur etiam quia testis et notarius equiparantur. l. domitius. ff. de testam. sed testis potest corrigere incontinenti dictum suum in aut. de testa. §. q. vero. in glo. mag. extra de testi. cog. c. p. r. r. r. et sic potest etiam notarius. quod si sententiam puro veram et iuri consonam. est ergo videtur et an in questione proposita sit sufficere de errore notarii probatum. et dico quod sic ex ostensione et scriptura protocolli et scriptura originali. et si illa verificatur instrumentum erentium. et sic videtur erratum in transcribendo. l. si libarius. ff. de regu. iuris. facti. l. si. C. de erro. aduo. pro hoc qd originaliter et non scripto. exemplum si aliter continetur in scripto aut extro originali probatus sit error. probatur in auten. ad trebellia. §. penultimo. columna quarta. per hanc etiam respondetur allegatis per aduocatum partis. in. l. argentarius. in principio. ff. de eden. nam eduntur parti requirenti et protocollo. vt ex eis idee scripturis inde sumptis imponatur. et concludo ergo in primo puncto quod notarius potest suum errorem corrigere osteso protocollo. et hoc maxime si errasse se affirmet proprio iure ac quia etiam proponitur in puncto quod notarius imperitia ductus fecit notum fieri vni partium altera etiam inscia ex quo error etiam detegitur quia secutus illam notitiam sic scriptis. et hoc fertur decisio secundum et tertij dubij videlicet quod tertia pars cui notarius dedit copiam scripture cuius constat ipsum errasse cogitur ipsi notario restituere vt illa corrigat. et erit partes iudicis vt pro a

Instrumentum vt in auten. vt prepo. not. imper. in principio. et in autentibus modis natu. c. ff. l. §. quantum. not. extra de fide instrumento. c. in ter dilectos. et isto casu poterit corrigi ne noceat erro. scribentibus partibus. l. si quis in nomine. et l. cry. ro. C. de testam. quandoq. constat quod est erratum. sed non constat in quo sit omisita sit dies et sic constat de errore sed non in quo sit erratum quod non constat de quo. et notario dicente se recordari debet credi. probatur quia officiali creditur in officio sibi commissio. vt. l. apparitores. C. de exactione. tribu. libro. p. r. l. si quis decurio. C. de falsis. r. l. magis puro. ff. de re. eorum. et hoc quando est erratum in omittendo. sed quando est erratum in committendo. puro quia apposuit vnam diem in instrumento cum deberet apponere aliam. et isto casu non potest se corrigere nisi doceret de errore per testes vel alius modis. vt. l. quicquid astringede. de verborum obligationibus. in secundo respon. secundum vnam lectu. Item quia functus est officio suo. ff. de arbi. l. qualem. et quod ibi not. et qd not. dicitur. l. iudex. quandoq. est certum alio modo. vt quia de indictione ne non recordatur cum annis domini. et tunc consilium dicitur. quod instrumentum non vitiatur quod non profecto. quia non pertinet ad casum nostrum. et r. ca. secundum. et principale quando in eo quod pertinet ad partes dicit se errasse vt in proposito. quia notarius dicit se errasse ponendo in scripto illa verba habeat et habere debeat libere et expedite. et. Et in hoc dicit Bull. et Spe. si notarius vult se incontinenti corrigere admittitur aut ex interuallo et non potest nisi probato errore vt in. §. illud. in auten. de equali. do. probatur etiam quia testis et notarius equiparantur. l. domitius. ff. de testam. sed testis potest corrigere incontinenti dictum suum in aut. de testa. §. q. vero. in glo. mag. extra de testi. cog. c. p. r. r. r. et sic potest etiam notarius. quod si sententiam puro veram et iuri consonam. est ergo videtur et an in questione proposita sit sufficere de errore notarii probatum. et dico quod sic ex ostensione et scriptura protocolli et scriptura originali. et si illa verificatur instrumentum erentium. et sic videtur erratum in transcribendo. l. si libarius. ff. de regu. iuris. facti. l. si. C. de erro. aduo. pro hoc qd originaliter et non scripto. exemplum si aliter continetur in scripto aut extro originali probatus sit error. probatur in auten. ad trebellia. §. penultimo. columna quarta. per hanc etiam respondetur allegatis per aduocatum partis. in. l. argentarius. in principio. ff. de eden. nam eduntur parti requirenti et protocollo. vt ex eis idee scripturis inde sumptis imponatur. et concludo ergo in primo puncto quod notarius potest suum errorem corrigere osteso protocollo. et hoc maxime si errasse se affirmet proprio iure ac quia etiam proponitur in puncto quod notarius imperitia ductus fecit notum fieri vni partium altera etiam inscia ex quo error etiam detegitur quia secutus illam notitiam sic scriptis. et hoc fertur decisio secundum et tertij dubij videlicet quod tertia pars cui notarius dedit copiam scripture cuius constat ipsum errasse cogitur ipsi notario restituere vt illa corrigat. et erit partes iudicis vt pro a

nuntiet in quantum constat ipsum notarium errasse dicitur errorem per ipsum corrigi et partem debere sibi restituere scripturam sumptam in qua appareret error. Et predictis patet responsio ad iura in contrarium allegata nam fateor quod vbi constat de errore debet corrigi. et in casu nostro plene de errore docetur ex protocollo et quo probatur rem aliter se habere. vt probatur in. l. de etate. §. fina. ff. de intercy. roga. acti. r. l. cum de indebito in prin cip. ff. de probatio. Bartol. de sapo ferrato.

Locus commissi in aleatico et ponendus sit in denuntiatione et accusacione vel inquisitione. Tempus delicti apponi debet in accusacione vel inquisitione. Denuntiatori cui ex forma statuti credit debet non creditur quando non est electus iuxta formam statutorum. Res presumitur possessio quod ad se defendendum.

Consilium. ccix.

No premissa. Et contra dominum Joannis boni et socios habitatores castri vrosis de damno dato in motibus et con demnatio de eis facta et recursus seu appellacione per eos interposita de omnibus statutis communis Nureie ad hoc spectantibus mihi transmissis dico et consulo quod si pro cessus i causi sa recursus seu appellacionis est rite formatus partes iudicis debent esse tales videlicet quod pronuntiet officio male esse sententiam et condempnatum per dictum Perrum notarium et bene appellatum et recursum per viros bonum et socios. et hocideo quia de maleficio non constat quod autem per notarium non constat probatur.

Primo ex defectu loci. Secundo ex defectu temporis. Tertio ex defectu probacionis. Quarto ex defectu facte defensionis. Primum dico et defectu loci cum enim statum communis Nureie permittat hominibus castri motibus quod possunt pascuare cum bestis in motibus. vt infra certas seynaras isti denuntiatores debuerunt ponere quod ille locus vbi fuerunt inuenti erat extra dictas seynaras vt sic denuntiatori concluderet delictum. si enim per ipsos denuntiantes seu per curiam non ostenditur limitatum qualiter ipsi inuenti fuerunt in dicto loco extra dictas seynaras non potest sequi condempnatio. videtur casus in. l. de

Condempnatio. De que bal. fil. c. l. ii. l. iii. B. Land.

Posse sum esse. vide pau. de ca. off. c. cccv. et cccv. B. Zaud.

Erroris. vid. §. conf. c. p. c. vij. et alex. c. fil. c. v. lib. i. Ber. a Zan.

pupillo. §. qui denuntiantes. de ope-
ris nominatiōe. et l. non solum.
§. sed et probati. in glossa parua sui
per verum. conferantur. et optime fa-
cit extra de electio. constitucionum. et
quod ibi notat glossa in clementina.
apparere ergo quod de maleficia nō
constat. ¶ Secundo t̄ probō ex dei
secu temporis. Nam dicitur custodes
debent denuntiare sequenti die. qua
ingenerunt eos danimum dare ut par-
ret ex forma statuti requiritur ergo
quod denuntietur maleficio factus
tempore limitato. sed hic nec est asser-
tum nec probatur: nec de mense fuit
facta mentio et de denuntiatione et
inquisitione. cum ergo non fuerit de
tempore limitato deductū prout sta-
turum requirit non apparere eos pos-
uisse denuntiare et sic custodibus non
est hoc fides adhibenda. p. hoc est ca-
sus. q. d. vi aut clam. laur q. aliter. §.
et sic debuit sequi. absolutio. ut est
gloss. expresse in sum. in l. cum actu.
in vltima glo. de neg. gest. Tertio pro-
batur ex defectu probationis. t̄ quia
aut dicit quod maleficio est proba-
tum per eorum confessionem hoc est
fallium. quia ipsi contententur de loco
licito nec obstat qd ab aduersa parte
probaturum est locum fuisse illicitum
ut dicitur. aut vult dicere esse pro-
batum maleficio propter autoita-
tem denuntiatorum quibus debet
credi per formam statutorum. et hoc
non est verum. Primo quia denuntia-
tores non sunt tales quibus debeat
credi propter defectū electionis. nam
statuto cauetur quod debeant eligi
in princ. Mensis Aprilis et si contra
fiat nō valet. sed isti non fuerunt ele-
cti. in princ. mensis Aprilis ut probat
bo. ergo non sortitur effectum. q. sta-
tutū se refert ad initium. ergo et l. qd
ergo. in princ. ff. de his qui notantur
infamia. Sed hic non fuerunt custos
des creati in principio Mensis siue
accipiaris principium quod nil ante
se habeat. ut §. discipuli. in prima con-
stitutione digressi. siue accipiam? prin-
cipium quod vadit vsq. ad medium.
v. notatur. ff. si quis ius dicenti non
obtem. in fine magne gloss. hic enim
fuit facta electio. xxx. mensis Aprilis.
et tunc apparere eis fuisse factam confes-
sionem quod eorum electio non va-
luit et eis nō est adhibenda fides. Pre-
terea postea quod hoc verum nō sit
quod essent legitime electi tamē eis
fides non est adhibenda. nam si bene
statutū inspiciat et additio facta ad
eū nō est illis denuntiatoribus? credēdū
nisi de his qd dixerit se viderisse. et sic i

de his que per visum percipiuntur. et sic bene inspi-
ciatur denuntiatio eorum ipsi denuntiauerūt illos
quod facere non debuerunt et iniuste respectu loci.
sed ideo quia pecudes erant aliene et non proprie:
q. tenere pecudes proprias hominibus illius castri
est permittum ex forma statuti. sed hoc an aliquid
sit proprium vel alienum non potest percipi per vis-
um: quia dominium est quid incorporale. ut patet
ad sensum. et nota. per Innocentium de resiss. cap.
cum causam. ergo supradictis denuntiatoribus non
debet credi. imo t̄ presumptio iuris pecudes sunt
eorum qui possident eas. ut statim dicam. et quod
dicta sint vera probatur per si. iura dicunt qd nuntio
iurato creditur. Quod pone iudex commisit
nuntio vt mitteret. et in bonorum possessio. l. et re-
tulit se immisisse in possess. bonorum dicit. l. secun-
dum preceptum iudicis creditur ei. certe non. imo
statim quod ille terrius venit et probabit se res pos-
sedisse presumentur sue et renocabitur immisio. ut
ff. de iudic. l. a diuo pio in §. super rebus. in glossa
parua super verfic. fiat. presumit enim lex esse. pos-
sidentis. ut. C. ne vtro pio marito. l. ob maritum.
super glossa parua. super verfic. occupare. et ibi
g. ynum. de conditionibus instit. et l. quidam in §. si
in fine gloss. magne facit. ff. de solutio. l. istam. in §. si
mi. hereticum. l. et quod ibi not. per gloss. ferui. v. et
discienti. §. si queratur. et hoc verum quod presumi-
tur dominus quantum ad se defendendum secus
ad agendum. et sic obstat quod nō. in l. cū res. C. de
probationi. et apparer dictas pecudes fuisse ipsius
in quistio. Quarto probatur ex virtute facte de-
fensionis. nam probatur per dictos condēnatos p
plures testes dicta loca in seynatas cōcessa. nec ob-
stat quod dicitur quod illi testes qui denuntiat sunt
participes criminis. quia ipsi fuerunt probati qd
denuntiare non poterāt tam ex rerum defectu quā
in persona denuntiatorum quam etiam ex defectu
temporis. quia non dicit precedenti die et. Et ma-
nifeste apparer. Item quia conditio testis debet in
spici tempore quo deponit. ut l. ad testium. §. p. l.
ff. de testibus. Primo probauerunt ad sui defensio-
nem concessionem eis factam a communis. nec ob-
stat si dicatur quod instrumentum syndacatum et
predicta sint copie. quia eorum titulus est confir-
matio pper plura statuta communis iurise. et
cum non reperiat illa concessio oportet quod
referantur illa statuta ad confessionem: de qua in
istis instrumentis fit mentio. ut extra de fide in-
strumentorum capitulo cum Joānes. Preterea in pre-
senti iuribus dicitur castri montis iustam cau-
sam possidendi et prescribendi. ut lege celsam. ff. de
vscapion. pio soluto. et si cōfirmas. cum similibus.
et tunc apparere eis fuisse factam dictam confes-
sionem ad quod possederint in illis montibus ex vi-
gore illius tituli et videtur possidere. ut. C. de
acquirenda possessione lege pima. et quod nota.
C. de rei vendicatio. lege quedam. l. Et quibus
patet ipsos potuisse illas bestias licite tenere. et sic
totaliter fuisse absoluendos et in causa appellatio-
nis pronuntiatum esse ut supradictum est. Barrol.
de layo ferrato.

Et lausula codicillaris quod non conseruat leg

gata in testamento rupto preteritione posthumi igno-
rante preteriti.
2. Legata facta in testamento in quo posthumus igno-
rante fuit preteritus non conseruatur per aut. ex
causa.

Consilium. ccx.

Note domini amē.
Omne illud t̄ quod alias consuler
quod auditores meos docuit. et quod
in scriptis meis lecturis redegi hoc
nunc cōsulo quod ex vigore dictorum verborum si
nō valeat valebit et. Scripti heredes nō possunt
petere quod fideicommissa vel legata debeantur in
casu predicto. quod probō rationibus et legibus si-
cut hic per testamentum inseritur clausula si non valet
vel valebit et. Ita in testamento militis est de iure
clausula si non valet iure communi valeat iure
militum. ut. ff. de testamen. milit. l. tertia. sed in tes-
tamento militis hec clausula non extenditur ad ca-
sum quando nascitur posthumus de quo non cogi-
tauit testator. C. de testamen. milit. l. si cum vel in
vtero. ergo eodem modo in propostio. Secundo
per rationem legis si vñq. C. de reuoca. donatio.
nam si propter filie natiuitatem renocatur donatio
iam facta multo magis legata et fideicommissa. Tercio
per tex. ff. de vulgari. et pupillari. l. ex facto. verfi-
cu. secundo igitur. vbi expresse etiam dicitur quod
non est verisimile principem vel testatorem de hoc
casu cogitasse. voluerit filios nascituros et sic
reditate pnuare. Quarto per reatum de iure com-
muni. vbi dicitur quod nec est verisimile predicta re-
liquisse si de filiis cogitasset. nec obstat. si quis ai-
nullum. ff. de iure codicillorum. quia ibi expresse res-
tato. voluit legata deberi a quocumque qui sibi fu-
turus esset heres absq. aliqua conditione. vnde et si
posthumus institutus videtur tacite de hoc roga-
tus vbi dicitur in reatu quod hic nō est. imo post-
humus est preteritus et vt preteritus rumpit testa-
mentum. et sic videtur eum fideicommissio grauasse.
Quinto probatur sic. dicta verba si nō valet vel va-
lebit hic operantur et in causam fideicommissaria.
et codicillorum ius pnois testamenti transferatur.
ut. ff. de re militari. l. quebatur. vbi textus hic ex-
presse dicit. que verba hic important ut quibusvisq.
verbis conditionem cessare voluit heredes et lega-
tarios habere et testamento. hoc imitatur quod
pius debebatur iure directo nunc iure fideicom-
missario et nil aliud per dicta verba additur sed nō
est dubium quod ex vigore testamenti testator voluit
institueret heredem si posthumus de quo non cogi-
tauit nascetur. ut supra probatum est in milite re-
stante illa enim verba si nō valet et. C. hoc impo-
tant ut eo casu quo testator voluit cum habere iure
institutionis quod est si posthumus nō nascetur
ex casu habeat si testamentum contingeret non va-
lere vel ex defectu solententis vel hereditatis non
adire. et hoc aliam apparer quod aliud est facere
codicillis simpliciter aliud est dicere si non valet
et cetera. Et pro hoc etiam non obstat lex si quis
cum nullum. quia ibi dicitur quod post natiuitate
tem posthumi testator. superuixisset tanto tempo-

re quod poruisset mutare testamen-
tum si voluisset nam hec obiectio tol-
litur per legem. ff. C. de inofficioso te-
stamento. nam illa cōsecrta tunc
assumitur quando aliquid fuerunt ins-
tituti. scus quando extraher vt ibi
patet et per rationem extra posito qd
testator hoc voluisset illo medio tem-
pore tantum illa voluntas non fuit
legitima nec facta coram solenni ius-
mero testium. et sic nullius valoris.
et predicta vera quantum ad illud
quod requiritur de viribus illi? claus-
sule. et si nō valet vel valebit? cetera.
¶ Superest t̄ videre an legata des-
beantur ex vigore autenti. et causa.
¶ Omnis dispositio in iuribus beneiter
scribo quod sentio fallit quod lega-
ta non debeantur dicto casu cum res-
tato de posthumo non cogitauit: q.
sicut hodie ei seruatur legata per au-
tem. ¶ Preterea non obstat preter-
ritio. ita olim in testamento militis
obseruabatur testamētum. Sed nūc
non possit gebatur ad dictum casum
quādo preterit posthumus de quo
non cogitauit. vt dicta. l. si cum vel in
vtero. de testamento militari. ergo
etiam ita per rationem dicte legis si
nūq. quia si reuocetur donatio per
natiuitate talis posthumi multo ma-
gis legata. ¶ Preterea p̄t ex reatu
in autentica. vt cum de appellatio. in
cog. §. si autem ibi obseruata nō fue-
rit et subdit rextus. dicit enim in mul-
tis exheredationem liberis precludi-
tis? cetera. ¶ Sequitur ne filio fal-
sis accusationibus cōdānmentur ad
exheredatos inserta cum non tatem
natura. et sic falso accusatur vel aliam
circumscritionem et parentum sub-
stitu. pariantur hoc referunt eos
quod testator preterit sciendum est
quod circumscribere est per dolum ali-
quem decipere. ut. ff. de concub. l. p̄s
ma. et ibi not. sed contra posthimum
quem testator ignorabat. et non cogi-
tabat non potest dolus vel circūscris-
ptio presumi. vnde verba aut. ad hoc
non referunt. Et his ergo concludit
quod legata non debeantur. Bar.
¶ Qui cōsensit testator super one-
re per ipsum testatorum legatio impo-
sita nō tenetur actione personali ad
legatum: sed heredes insolidum res-
nentur et agent actione mandari con-
tra consentientem.
¶ Bona talis consententis pro tali les-
gato sunt hypothecata et legatario
competit hypotheca.
¶ Allineta si sunt legata in domo non
p̄t extra domum peti si cōmōde les-
gatarius cum herede morari potest.

* Pro intel-
lectu. l. si
quis cum
nullum. ff.
de iure co-
dicill.

- 4 Legatum alimentorum q̄ possit peti pro tempore preterito.
- 5 Petitiō alimentorum preteritorum quid continere debet.

Consilium.ccxj.

Quidam sibi filios heredes instituit & fratri suo nihil reliquit.

Quidam sibi filios heredes instituit & fratri suo nihil reliquit, sed quidam nepoti suo legavit in hoc verba. Item reliquit & iudicavit tali filio fratris sui vestitum & victum pro dimidia in domo testatoris. de bonis dicti testatoris pro alia dimidia de bonis dicti fratris sui ipso tali fratre presente volente & expresse consentiente. Et hoc themas te primo queritur an dictus nepos possit petere dictam legatum in totum vel in partem. & an in tota ad heredes testatoris an vero pro dimidia ab eis pro alia ad octo fratre superfluit. Secundo queritur quod si dictus nepos vult petere legatum. Et habitare extra domū dicti testatoris an possit. Tertio queritur an possit petere pro preterito tempore quo sibi non fuit satisfactum. Quarto queritur cum possit petere pro preterito tempore quid veniet in petitione an vero ipsa res an ipsam estimatio. **Su** per primo punctus est dubitabilis. Et primo videtur quod illi heredes teneantur in solidum: quia si frater cui nihil erat relictum a testatore non potuit gravari. casus videtur expressus in l. si duobus. §. primo de legatis primo. e contra videtur quod si frater teneatur pro sua dimidia cum suis consensibus obligaverit eum quod eiusdem colligit in l. i. casus. de pigno. actio. ubi de hoc dubitatur an sub scripto quam fecit quis vel testis in testamento obligat petere eum quasi per hoc videtur consentire presumpsit pro constanti quod si expresse consensisset prescripto iudicasset sibi per hoc & videtur expressus. ff. de admissio. tuto. l. i. spadonem. §. primo. in situ. eodem. §. item propter. ubi expresse qui consentit testator obligat se ad id. vt. l. non paruit. §. si quis sua manu. ff. de contrahatub. & iste leges licet multum videantur facere tamen mihi non satisfaciunt nam in l. casus. si constare de consensu. expresse pararetur contra consentientem exceptio si postea vellet rem repetere hic vero querimus utrum possit contenti. et non videtur cum non appareat actio qua tenetur. vt infra dicetur. Item nec illa lex. de executione tuto. quia ibi testator in iungebat onus tutele quod poterat etiam filio non consentiente. per consensum ergo preiudicat sibi in executione tamen ipsum testamentum ligabit ipsum onere tutele vt se excutare non possit hoc habetur ibidem. in. §. item si quis sua manu. nam testator poterat eum iunirum expectare. licet illi competere querela in qua sibi preiudicavit per consensum. Concludo ergo sic quod illi heredes teneantur in solidum. vt dicta. l. si duobus. §. primo. et ab ipso nepote frater non possit conveniri. primo per textum in l. cum quis decedens. in principio. de legatis tertio. Item per rationem. nam actio ex testamento non competit quia non potuit gravari cum nil fuerit sibi relictum. vt. l. ab eo. C. de fideicommissis. l. prima. C. de omnia. de legatis. Item ex illo consensu non queri-

tur obligatio: quia ex illo nunquam fuit obligatus ille suo nepoti qui non proponitur fuisse presens et cui nil promissum fuit: tamen quod illi heredes potuerunt agere actione mandati contra illum fratrem: quia eius voluntate & mandato testator gravavit eos. nam hoc voluntas inducit mandatus. vt. l. i. ff. mandati. in fine cum testator non fuisset aliter relictus. nec ille si voluisset. vt. l. si remuncandi. §. si tibi. ff. mand. & predicta sint vera circa actionem personalem. **C**irca hypothecariam vero dico quod dictus nepos habet omnia bona dicti fratris obligata pro dictis alimentis quod sic ostendo. quando assignanter bona de quibus debet fieri prestatio alimentorum illa videtur pro alimentis obligata. vt. l. secunda. ff. de alimentis & cibariis legatis. & l. lici. ff. eodem titulo. & ibi nota. & l. i. casus. de oper. lega. et ibi glof. unde testator designando vt pro dimidia prestetur alimenta de bonis fratris videtur ea bona obligasse: et ille consensus obligacionis sue & merito perfecta est obligatio bonorum. vt. l. fundus. §. primo. de pigno. actio. l. cum aliena. cum similibus. & sic facta executione super personali possit agere hypothecariam super secundo videtur quod possit petere extra domum. quia eius fauore illud onus in dubio videtur adiectum specialiter in legato alimentorum. vt. nota. 2y. extra de regulis iuris. c. imputari. libro sexto. C. de legibus. l. prima. et ibi per glof. et doctores. de an. lega. annua. in principio. §. nota. eodem titulo. l. scio. & C. de instit. & subit. l. prima. cum ergo hic sit aliud onus appositum in fauore tertij non cogitur ad illud observandum. vt. l. i. in principio. de conditionibus & demon. strationibus. In contrarium videtur quod hoc etiam respiciat fauorem heredis quia facilis & cum nihil non sumptu prestat alimenta in domo sua quam si prestaret extra domum vt docet euidentia facti. vt. l. quarta. §. inter. de in diem adiectio. ideo concludendo dico quod extra domū alimēta petere non potest in domo potest commode morari. secus si impediret propter factum vel sentit heredum hoc probat expresse in l. qui concubina. §. vromem. de legatis tertio. & de annu. leg. l. menia. in principio. & §. primo. de alimentis & cibariis legatis. l. tertia. §. si a contrario sensu. facit quod not. in Specul. qui si. sint legitimi. §. primo. versu. quid si dixit in testamento. non obstant contraria: quia dico quod in dubio fauore ipso iure legatariorum intelligo scilicet & heredes & sic fauore vt supra ideo si impediretur per casum consequitur relictum. secus si sua sponte impediat vt dictis legibus. **C** Super tertio respondo quod pro preterito tempore potest petere alimenta si dictus nepos in domo stetit vel per eum non remansit. casus est in l. libertis quos. ff. de alimentis & cibariis legatis. §. primo. **C** Super quarto testandum quod in alimentis presentibus & futuris non debetur dicta quantitas pecunie sed debetur habitatio. Item frumentum & vinum & cetera vel necessaria ad victum. Item lectus & medicina. vt. l. verbo victus. de verborum significationibus. & legatis. de alimentis & cibariis legatis. & hec erunt in petitione. facit. C. de erog. mil. ano. l. prima. libro. xij. sic ad propositum pro alimentis presentibus quod si sunt que pro preterito tempore debentur.

tem et substituit primo sibi instituit. vt. l. i. §. pius. de vulga. & pupil. igit substitutio est libera facultas testandi quod eo non declaratur quia non fit heres qui stipulatur. sed actio que rit contra hereditatem ergo ea non transeunt in heredem etiam expressus datus. vt. l. i. de cu. do. dam. & l. i. §. quis instituit. de here. institue. sed si super ponamus contractum valere tunc conditionalis successio non transeunt. vt C. de caducis tollendis. l. §. i. non nullis mo. & is cui de act. & oblig. licet obligatio conditionalis transeunt. vt instituit. de verbo. obliga. §. ex conditionalis. Et quibus euidenter concluditur heredes meos non posse succedere. **H**arro.

Et obligatio post mortem confertur peccatis de futura successione non valet. **C** Consilium.ccxij.

Comitto tibi a tu mihi

Dico quod si promissio sine liberis res debeant esse superstitis ita se habent verba ista decessi primo cum liberis. deinde tu sine liberis. an bona tua ad liberos meos debeant deueneri. & respondi quod obligatio contrahitur sub conditione exitura post mortem. vt. l. prima. C. vt actio. ab heredi. & contra heredes. & tunc sicut in re singulari potest iniri contractus ita & in vniuersali iure puta promitto tibi bona mea post mortem meam. ff. de assignat. liber. l. assignatur. et notatur. C. de pactis. l. i. sed ubi obligatio post mortem non confertur & sed bonorum obuentio successio significatur sicut cum testator non obligat ita talia contrahens non obligat tantum merito non accedit contractus quod agitur. de verborum obligationibus. l. inter stipulantem. in princ. sed voluntati ultime. de legatis secundo. l. cum pater. §. donationis. & sic successio significatur vt dictum est. sed cum in proposito sola subuentio post mortem fit collata successio futura vt pactum. deuenisse videtur. & sic conuenio nullus est momentis: quia sunt certis modi succedendi vel iure sanguinis per. l. rñ tabularum. vel per edicta. vel iure solentis ultime voluntatis que hic non proponitur. vt. ff. de petitiō. heredi. l. §. de legatis secundo. l. codicillis. §. fina. Item quia stipulatio vel pactum de futura successione si iure in vniuerso siue in parte est contra bonos mores si vniuerso vis quod tibi post mortem tuam sim heres & tu dicas volo. in iure est ratio predicta. C. de pactis. l. fina. idem si promittis mihi relinque. re post mortem tuam. ff. de iure sig. l. rea. que. §. l. ita eadem ratione nec iuramentum valeret. admittentiam scilicet testandi. ff. de verborum obligationibus. l. stipulatio hoc modo concepta. sed non est eadem ratio in promissione presentium & futuro bonorum collata simpliciter que tunc valet. vt. l. i. §. lucius. ff. que in frau. cred. & l. si pater. ff. de inoff. do. vel post mortem que etiam valet vt dictum est. **R**espondeo nō: cum eius qui cessit bonis valet testamentum licet nō habeat heredem: habere tamen potest. si iuge enim pupilium esse locupletem

tem et substituit primo sibi instituit. vt. l. i. §. pius. de vulga. & pupil. igit substitutio est libera facultas testandi quod eo non declaratur quia non fit heres qui stipulatur. sed actio que rit contra hereditatem ergo ea non transeunt in heredem etiam expressus datus. vt. l. i. de cu. do. dam. & l. i. §. quis instituit. de here. institue. sed si super ponamus contractum valere tunc conditionalis successio non transeunt. vt C. de caducis tollendis. l. §. i. non nullis mo. & is cui de act. & oblig. licet obligatio conditionalis transeunt. vt instituit. de verbo. obliga. §. ex conditionalis. Et quibus euidenter concluditur heredes meos non posse succedere. **H**arro.

Procurator potest esse testis si nra pcuratore pro principali in alia infantia etiam de his que gesta sunt in prima causa.

Aduocat? pro principali potest testis a carere potest procurator. **I**udex quādo potest testificari super causa in qua iudicauit. **C** Consilium.ccxij.

Aduocat

Aduocat? Et procurator qui fuerit in causa principali pro eo qui sit absolutus a petitione actiois & actori condonatus in expensis possit esse testis in causa in qua reus petat expensas ab actori in qua causa expensarum predicti aduocatus & procurator nō afferunt nec sunt. **C** Et pro examinatione peccatis materie primo recitabo. opinio. glo. & docto. de iure ciuili. & concludam secundum veram opinionem. que communiter tenetur in praetico. **S**ecundo recitabo quid iuris de iure canonico. & quod communiter tenetur in romana curia. **E**t pro de iure & ceteris videri in l. differre. §. ite de creuerunt. ff. de iure sig. & glo. ibi tangit. & videtur etiam in l. i. §. de test. & ibi glo. que videtur contraria glo. preallegata. **S**item de creuerunt. glof. etiam tangit secundum opinionem. **H**o. in aut. de instrum. cau. §. fin. & §. in his. colum. vi. **E**t primo examinatio de procuratore secundo de aduocato. **D**e procuratore. glo. in l. i. §. ff. de test. super verb. in excusationibus teneat expresse q̄ procurator possit esse testis in causa quam procurat. **R**atio est ibi reddit inter procuratorem & iudicem tutorem vel curatorem idem videtur tenere glo. fin. **H**o. in §. his. preallegata. glo. tenet contrarium in l. differre. **S**item de creuerunt. de iure sig. super.

Et ut mihi vide late Roma. Consilium. xvij. **A**n aduocat? vt de latero. pñ. xvij.

ver. interrogare dy. in dicto. s. ite decreuerit. con- cordat istas glo. quia aut querimus in procurator...

Andreas Martini condi dit idem testamentum in quo...

cluditur quod hic concludebatur. Testamentum in quo filij sunt instituti...

Testamentum fit nullus quia a filio preterita est mater nisi a alia causa inserta. Ad quod respondeo...

Et hoc videtur in dicto testamento relictae...

Regatum pannorum ornamentorum lecti et omnium aliorum pannorum existentium in camera...

Consilium CCXVI.

Delandus condidit

Testamentum in quo reliquit domus necitole eius pro xl. lib. pro suis doctibus quos habuerunt tempore contracti matrimonij in eis. Item reliquit eidem...

statosis inspicere debentur. vt. l. in conditionibus. ff. de conditionibus 2 demonstrationibus. 2 ipsam voluntatem simpliciter seruare debentur...

actio. sed depositio sine legatum de quo queritur est in iudiciali et generaliter patet ex ipsius testamenti tenore ergo patet omnes pannos cuiuslibet conditionis existentes in dicta camera que tamen ipsius testatoris tempore erant venire in dicto legato per verba in dispositione apposita quod aliquid debent operari. l. fina. quando dies legatis cedunt nisi intelligatur omnes alios pannos venire in legato per verba apposita in dicto legato sic licet omnes alios pannos. et tunc nihil operaretur quia pannos ipsius domine et pannos ipsius leci expresse et specialiter legavit. et sic de eis intelligi non debet legando generaliter omnes alios. Et etiam propter relationem alios quod ad legatum ampliatum videtur appositum argumens. l. non solum. queritur. ff. de procurato. cum simi. ergo ut dicta verba aliquid operentur. et verba relatio sit bona et congrua de omnibus alijs pannis existentibus in camera sua ipsius testatoris sensisse videtur ut sic omnia veniant ut in preallegatis iuribus hoc etiam apparet et testatoris dispositione non qui certa legata ademit et voluit ipsam solum dotes re habere eo casu. sed hoc sequitur si ipsa servari tam videlicet quod omnia dicta legata voluit ea habere. ut. l. post mortem. si pure. ff. de legatis primo. et l. si legatum pure. ff. de an. lega. et sic videtur in his esse de iure. Bar.

* Pro in tellectu. p. lam. ff. h. m. ber.

Declaratio huius questionis sciendum est quod peccatum sine delictum videtur minus et minus vno modo in foro nostro civili et in isto non attenditur principaliter voluntas quia cogitationis penam nemo meretur. ut l. cogitationis. ff. de penis. si tamen crimen fuerit secutus dicitur delictum minus. ut. l. aur. facta. in fine. ff. de pe. et patet in titulo. ad. l. iustitiam maleficia. Secundo modo potest considerari de iure diuino et tunc dicitur delictum minus et minus secundum intentionem et remissionem voluntatis quia ad cor et intentionem respicit deus. ut not. per Dynum in c. peccati venia. de regulis iuris. lib. vi. et habet per magistrum sententiam in iust. dist. c. l. ubi exponit illa verba apostoli quidam edificauerunt

lignum feni stipulam. Item illud dicitur minus delictum quod magis in iniurias diuine maiestas inferatur. C. de heredi. l. manicheos. habetur per sanctum Thomam in secunda secunda questione. xxvii. ubi dicit quod idolatria est grauissimum peccatum. Nunc ad propositum in questione proposita. si queramus quid sit minus delictum in foro civili dicendum est quod ille qui furatur saluum contra alium quem dicendo quod vidit eum furum committere re et de tali furto et quo de iure communi vel specialiter alicuius ciuitatis debet inferri pena mortis tunc est par crimen sicut illud homicidium. et eadem pena imponitur. ff. de sic. l. si vero venire imponenda minor pena quam pena mortis tunc illud saluum testimonium diceretur minus delictum homicidio et periurio. de crimine stelli. l. si. conuincto. §. final. §. de fal. Si vero querimus de iure diuino tunc dicitur bitanter videtur dicendum quod tale furamentum ex quo dicitur est minus peccatum homicidio. nam iurare est deum in testimonium vocare. et hoc pertinet ad dei reuerentiam quod aliquis inuocet eum in testimonium falsitatis quia per hoc dat intelligere vel quod deus veritatem non cognoscit vel quod saluum testificari vel. ut habetur per sanctum Thomam in secunda secunda questione. xxvii. et hoc concludit pro hac parte superius allegata. sed homicidium principaliter et directo non committitur in iniurias dei ergo minus delictum est. et predicta credo vera salua determinatione theologorum semper. Barro. de la pifer.

Fama cum dicto syndici positi ad denuntiationem facit sufficiens iudicium ad coram. Item quando fama sufficit vel nescio.

Fama cum dicto syndici positi ad denuntiationem facit sufficiens iudicium ad coram. Item quando fama sufficit vel nescio.

Quamuis dicitur graue delictum et parum tam de iure positio quam diuino.

Quamuis dicitur graue delictum et parum tam de iure positio quam diuino.

Quando appellatur a sententia interlocutoria pronuntiandum est mox interlocutoriarum.

Sententia lata in causa appellacionis interlocutorie est interlocutoria.

Judex ad quem cognoscit de principalibus.

Judex ad quem cognoscit de principalibus.

debet de principali ut. c. ut debet. extra de appellatio. remorio enim grauius restituitur sibi iurisdictione quando fuisse remoriam ab illo a quo fuisse appellatum ante cogniciones et receptionem appella. per iudicem ad que ut not. in. c. cessante. extra de appellatio. r. c. si a iudice. lib. vi. Succedit ergo iudex ad quem in loci iudicia a quo. et illa facit que fessit esse ipse si ab illo non fuisse appellatum. ut in. c. dilecti. hanc autem cognitionem emittere non potest iudice a quo appellatur non consentiente. ut in. c. interposita. extra de appella. na. ex quo transmissa est in aliquos cognicio non est in potestate redire ad iudicem a quo. ne illud iudex ad que. r. c. facit ad hoc. extra de officio delegati. c. prudentiam. §. per in dicto. c. interposita. r. c. ubi not. per Archidia. et Joann. andr. in nouella. in dicto. ut debet. et ita nota. Et sic dico et consulo ego Barro. de la pifer. r. c. Idem etiam consuluit domini Augustini. de b. amelia.

Inter locutoria. vid. ro. c. si. c. c. c. lib. vi.

Diffinitiva. vide Bal. c. c. c. lib. vi.

Restituitur. vide de ro. c. c. c. lib. vi.

Recomendari. vide Ale. r. c. consil. c. l. i. lib. vi.

Appellatum est a sententia interlocutoria. quia oportet iudicem ferre in scriptis. nam necesse est quod iudex appellacionem pronuntiet bene vel male appellatum et pronuntiat. postea pro constati quod in causa appellacionis et forma statuti debet licet testari. an sufficiat talem pronuntiationem ferre quemadmodum alie interlocutorie feruntur vel est necesse quod mox diffinitiuam proferat. Secundo queritur an si appellatum est ab interlocutoria et iudex appellacionis pronuntiat bene appellatum et male pronuntiat. an primo iudex in casu principalis remoto illo grauius possit procedere. an vero iudex appellacionis. Et respondeo et super primo dubio videtur dicendum sufficere pronuntiationem mox interlocutoriarum. nec est necesse pronuntiare mox diffinitiuam. cum in rei veritate sententia sit interlocutoria non diffinitiva. quia de natura diffinitiva est ut ex ea orietur actio in factum vel exceptio. ut in. c. dilecti. in fine extra de electio. r. c. ultimo. in clem. extra de appella. ubi patet quod repulso peremptorie exceptionis non est diffinitiva. sed interlocutoria. igitur nec pronuntiat pro ea. ut ibi siue igitur iudex appella. pronuntiat bene vel male appellatum super interlocutoria satis sententiam ferri super eo quod perinat appellacionem. et quod appellans non poterat appellare interlocutoria. et non diffinitiva. ad quod facta dicto. cum dilecti. in fine. de elec. r. c. significatibus. de appellatio. scus esset ubi appellat a diffinitiva. quia tunc sententia lata in causa appellacionis diffinitiva censetur. ita not. in. c. cupientes. §. in super. de elec. extra. lib. vi. et idem Archidia. ibi super verba plenam fidem. Idem Joann. andr. ibi super timo. de appellatio. in clem. c. Super secundo.

Appellatum est a sententia interlocutoria. quia oportet iudicem ferre in scriptis. nam necesse est quod iudex appellacionem pronuntiet bene vel male appellatum et pronuntiat. postea pro constati quod in causa appellacionis et forma statuti debet licet testari. an sufficiat talem pronuntiationem ferre quemadmodum alie interlocutorie feruntur vel est necesse quod mox diffinitiuam proferat. Secundo queritur an si appellatum est ab interlocutoria et iudex appellacionis pronuntiat bene appellatum et male pronuntiat. an primo iudex in casu principalis remoto illo grauius possit procedere. an vero iudex appellacionis. Et respondeo et super primo dubio videtur dicendum sufficere pronuntiationem mox interlocutoriarum. nec est necesse pronuntiare mox diffinitiuam. cum in rei veritate sententia sit interlocutoria non diffinitiva. quia de natura diffinitiva est ut ex ea orietur actio in factum vel exceptio. ut in. c. dilecti. in fine extra de electio. r. c. ultimo. in clem. extra de appella. ubi patet quod repulso peremptorie exceptionis non est diffinitiva. sed interlocutoria. igitur nec pronuntiat pro ea. ut ibi siue igitur iudex appella. pronuntiat bene vel male appellatum super interlocutoria satis sententiam ferri super eo quod perinat appellacionem. et quod appellans non poterat appellare interlocutoria. et non diffinitiva. ad quod facta dicto. cum dilecti. in fine. de elec. r. c. significatibus. de appellatio. scus esset ubi appellat a diffinitiva. quia tunc sententia lata in causa appellacionis diffinitiva censetur. ita not. in. c. cupientes. §. in super. de elec. extra. lib. vi. et idem Archidia. ibi super verba plenam fidem. Idem Joann. andr. ibi super timo. de appellatio. in clem. c. Super secundo.

Non positus in carceribus pro vna causa possit et alia recommendari. Pro qua questione examinanda sciendum est quod quando quis ponitur in carceribus ad executionem criminis. quandoque ad inuestigandum processum. Contra prius dicitur quandoque vnaqueque executio debet esse copiosalis. quia de natura debet esse copiosalis. et quandoque vtraque debet esse pecuniaria. quandoque vna pecuniaria alia copiosalis. Prius casu quandoque causa propter quam est carceratus habet extrinsecam executionem scilicet de causa verbigratia pro est carceratus propter condemnationem capitalis. Secundo propter condemnationem furcarii et tunc debet adueniri in executione fiat propter illud crimen quod est grauius et in id recommendatio illa preualebit que est facta propter crimen grauius. ut colligitur. ff. in l. non. appellation. l. si. si. Si vero executio facta ex prima causa non exorbitet executionem faciendam ex secunda causa. verbigratia. primo est carceratus propter amputationem manus. secundo pro

Recomendari. vide Ale. r. c. consil. c. l. i. lib. vi.

Recomendari. vide Ale. r. c. consil. c. l. i. lib. vi.

Recomendari. vide Ale. r. c. consil. c. l. i. lib. vi.

Recomendari. vide Ale. r. c. consil. c. l. i. lib. vi.

pede vel oculo vel capite. et tunc p[ri]mo
ma recom[en]datio p[ro]hibet. vt p[ri]mo
p[ri]ma executio fiat postea secunda
fiat acti fiat a diuersis iudicib[us]. vt. l.
si cui. §. fina. ff. de accusa. quandoq[ue]
vna executio est corporalis alia pecu
niaria verbigraria est recom[en]datio
tus pro pena capitis. alius facit eum
recom[en]dari p[ro] pena pecuniaria. vel
vt rationem ad ministracionis red
dat. isto casu siquid[em] habita modis
a dilatione. in executione pene cor
poralis. postit consili illi qui petir pe
cuniam. tunc dico concedendam ista
dilatatione. alias fecus. vt. l. secunda. C.
de bo. ann. facit. l. ff. circa p[ri]ncip. ff.
publi. iudi. quadoq[ue] vtraq[ue] executio
est pecuniaria. puta quia vn[us] fecit res
com[en]dari eum pro vno debito. alij
facit eum recom[en]dari pro alio ex for
ma statuti vel ex forma. l. i. C. qui bo.
ced. poss. r. isto casu sine dubio vtraq[ue]
recom[en]datio tenet. sic em[en] in vna re
possunt mitti plures creditores a pos
sessione r. vna res pluribus obligari.
vt. l. si finita. §. si plures. ff. de damno
infecro. facit. l. i. c. v. de bo. auto.
in. possess. ita r. ead[em] ratione hic nunc
est videndi q[ui] recom[en]datio fit p[ro]
pter p[er]iculum hoc aduerse. q[ui] q[ui]q[ue]
vtraq[ue] p[ro]cessus est criminalis. q[ui]q[ue]
vtraq[ue] est civilis. q[ui]q[ue] vn[us] est civilis
et alij criminalis. p[ri]mo casu superua
ler p[ri]ma recom[en]datio vt sup[er] ea p[ri]o
p[ro]cedat etia si sit crimi[n]e lenius. vt
l. si. in. ff. de accu. recom[en]datio no
seda valebit. r. finita prima fiet super
secunda. vt. l. q[ui] de crimine. C. de accu.
et sine fiat ad eo iudice siue a diuer
sis. vt. d. l. si. in. ff. vt vero vtraq[ue]
causa est civilis. dicas id[em] q[ui] dixi in
captione reali facta. Si vero vna est
civilis alia criminalis. et tunc crimi
nalis p[ro]fertur. vt. l. p[ri]mo. ff. de iu. r.
l. i. C. de ordi. iud. q[ui] intellige nisi ca
civilis esset r[ati]o de p[er]tura vt ibi in
3

datio iusta postea. dic vt dixi q[ui]s de qua disputat
ui que incipit lapus quidam cui captus. Bart.
Committerens adulteriu[m] cu[m] vna pluribus vic
bus vna tantum pena punitur.
In delictis reiteratis q[ui] quis pluries punitur.
Consilium. cccxli.

Adulterium r. Commisit adulter
rium cum berta plu
ribus et pluri[us] et diuersis vicibus.
queritur an debeat pena imponi pro
vno solo r. adulterio an pro plurib[us] ex
forma statuti dicentis quod committens adulteriu[m]
punitur in centum lib. glo. bic tangit. ff. de furt. l.
vulgario. in p[ri]ncip. que incipit. lmo. qua gl. quida
intelligunt vbi imponit pena capitalis de iure co[m]m
muni p. l. quatuor. C. de adulterijs r. sic dicit illam
glo. hoc casu dicere veru[m]. Si aut[em] imponeret pecu
niaria pena q[ui] committere iponit ex forma statuti et
tunc dicitur q[ui]d tortes imponi debet pena pecuniar
ria quoties adulteriu[m] p[er]misit. vt. ff. de p[ri]ma. dicit.
l. nunqu[am] plura. sed hoc no[n] est verum. nam cu[m] glo.
inducat ip[s]i dicitur in argum[en]tu[m] seu si mille ad pe
nam furti manifesti vel no[n] manifesti que pecuniar
ria est non est verisimile glo. hic dixisse quod pena
fuerit corporalis vel capitalis. q[ui] tunc no[n] est bonum
argum[en]tu[m] vel simile. ergo videt bene dixisse etia
si pena pecuniaria imponit. nam illa glo. in dicta. l.
nunq[ue] plura. de p[ri]ma. dicit. tenet dicta. non ha
bere locu[m] quando sunt plura delicta et dicitur ipe
cies delinquendi. r. iterati sit istu[m] delictu[m] si in
iteratione delicti no[n] insurgit noui interesse pe
cuniaru[m] tunc vna sola imponit pena. vt. ff. de furt.
l. i. n. c. i. §. infans. r. ita etia tenet. et not. d. in
l. nunquam plura. ff. de p[ri]ma. dicit. probatur in
dicta. l. ei qui furt. de furt. vt furti actio nata ex co
tractatione p[ri]ma no[n] nascitur ex p[er]tractatione assu
dua. sed si actio nata ex p[ri]a co[n]tractatione ext[er]na
est vel p[er] exceptione euerfa tunc ex sequenti co[n]tra
ctatione durat actio furti. vt. ff. de verb. ob. l. i. si. sicut
ergo p[ro]p[ri]etate lex vt semel nata r. efficaciter duret
r. q[ui]d ex intentione apli no[n] nascat alias sic simile re
net glo. et immut id[em] in crimine adulterij q[ui] vna so
la pena veniat iponeda. ff. de adul. l. marit. §. ser
moniu[m]. vbi formaf q[ui]sio q[ui]s si tribus annis in adul
terij p[ri]mo commisit. ff. sic immut eandem vna actio
ne agi posse. p[er] terea Jaco. de aret. in. l. quicunq[ue]
q[ui] ibi vide Bald. C. de seruus fugitiuis. tenet q[ui]
aut sunt plura facta et delictum vnum. quod con
rigit vbi est eadem species delicti et confirmata ex
p[ri]mo facto et concurrat etiam circa idem vt pl[ur]
res recipiant seruum ante q[ui]s domi redeat tunc vna
pena est et idem in furto vt dicta. l. ei qui. ff. de furt.
aut plura facta r. delicta multa et diuerse sunt ipe
cies delictorum p[ri]mo durante vel non et tunc cu[m]
mulatur pena. vt. l. agraria. de termino amoto et
de colle. illi. l. penultima per simlem ratione. sed in
alijs criminibus distinguit glo. ff. ad. l. acquirit. l. ita
vulneratus alias. l. illud. §. fina. r. id[em] Jaco. butri.
per verba talia sic dicitur aut sunt plura facta
et delicta plura dico respiciendo diuersas species
delictorum et tunc habet locum. l. de furt. l. q[ui]

Uno so
lo. vide
p[er]r. de
suep. con
silio. l. iij.

Mun
quaz plu
ra. vide
Bal. offi.
d[er]v. v. l. i.

uersus idem si respiciant diuersas personas que
idem consilium modo participauerunt circa diuer
sas res vt dicta. l. penultima de colle. illi. r. l. agrar
ria. de termino. amoto aut factum vnum r. delicta plura
et habet locum. si criminaliter agatur. l. qui de
crimine. p[er] alleg. aut facta sunt plura r. delictum
vnum hoc contingit q[ui] p[ri]mo durante scdm sequi
tur iterato circa idem r. i ead[em] specie criminis tunc
vna pena imponitur tantum. vt. d. l. ei qui. ff. de fur.
ita intelligitur. d. glo. vulgatis. aut est soluta pena
ex p[ri]mo delicto vel saltem lis est contestata ante
delictum et tunc ex cumulatione delicti cumulat
pena vel non cumulat. ff. de pen. lege. si diuortio
et pro hac opi. satis facit. d. gloss. que est in dicta. l.
ei qui. ff. de fur. sic ergo verum dicit glossa p[re]di
cta. l. vulgatis etiam si pena pecuniaria impona
tur. Et ita de iure consulo ego Bar. de sapoferra.

Aculatio Sui iusticia co[n]tra marti
ni. vide. §. consil. cxxvii.
1 Computatio graduum fm ius civile attenditur
quo ad punitione maleficioium r. quo ad. compo
missa fienda.
2 Computatio graduum fm ius canonicum attendi
tur in matrimonijs.

Afrates Consobini sunt in quat
to gradu dico r. q[ui] frat
res consobini sunt in quarto gradu quo ad punitione
nem maleficioy r. comp[ro]missa facta vt in li. de
grad. §. quarto gradu. r. si. r. eo modo de iure can.
vt. xxxv. q. v. c. r. c. grad. §. vi. gradu q[ui]d originale
fuit §. dicit. alia r. quo computatio graduum fit de ius
re cano. quantum ad promissionem r. prohibitionem ma
trimonij fm qua consobini censur i sedo gradu. et de
hac copuratione h[ic] dicta causa r. q. c. p[ro]p[ri]o. r. c. p[er]
reclio. q[ui] secunda copuratio h[ic] locu[m] in matrimonijs
quo ad alia h[ic] locu[m] alia copuratio q[ui]d clare p[er] ca. q.
r. ca. cad sed ibi dicitur r. d[omi] c. §. ibi legitur r. ca. r.
ad si. c. ibi. n[on] si q[ui] p[er]uerfa r. obf[er]mata m[er]e. ff. r.
cto tranite. And. de arc. de hac tractat satis plene.
Ja. de alb. in li. de p[er]u[er]tatib[us] inter ius civile r. ca
nonic[um]. ff. de gradi. §. ij. co co idat. Jo. an. in arboze
consanguinitatis r. no. Ber. extra de consangu. r. as
si. c. si. in gl. si v[er]o scire Bar. alias dicit And. de arc.
1 Clericus qui no[n] exposuit exceptione clericat[us]
in causa p[ri]ncipali illa opponit in ca appellacionis.
2 Clericus non incedes in habitu q[ui] no[n] perdit p[ri]uile
giu[m] clericale nisi post trinam monitionem.
3 Libellus dico suam nullam r. si est aliqua peto ea
cassari p[ro]cedit.
4 Iudex secularis no[n] posset cognoscere si cleric[us] co
miserit delictu[m] p[ro]t[er] th super co[m]petentia pronuntiare.
Consilium. cccxxv.

Clericus Non sub noie clericall.
no[n] incedes in habitu clericali no[n] p[ro]
ponnes exceptione iudicis inco[m]pete
nis r. cond[em]natus appel. querit an tale
iudicium possit dicere nulla cu[m] non opposuerit in p[ri]m
cipali exceptione clericat[us]. r. si[n]c r. dubio p[ro]t[er] dicere
nullam. q[ui] hanc exceptione no[n] p[ro]t[er] omittere. nec ei
renuntiare r. acti vel eppelle. extra de foro co[m]pe. c.
Non sub noie clericall.
no[n] incedes in habitu clericali no[n] p[ro]
ponnes exceptione iudicis inco[m]pete
nis r. cond[em]natus appel. querit an tale
iudicium possit dicere nulla cu[m] non opposuerit in p[ri]m
cipali exceptione clericat[us]. r. si[n]c r. dubio p[ro]t[er] dicere
nullam. q[ui] hanc exceptione no[n] p[ro]t[er] omittere. nec ei
renuntiare r. acti vel eppelle. extra de foro co[m]pe. c.

si diligenti. r. c. si quis iudicis. v[er]bi no. et
ita tenet. Sui. ex p[ri]s in ti. de etate et
r. qualita. §. in si. vt. sed pone. r. An
ch. xv. q. iij. placita. r. ad hoc q[ui]d not.
Inno. extra de cen. c. venerabilis. nam
cu[m] ip[s]us p[ri]uilegiu[m] no[n] sit p[ro]p[ri]u[m] ip[s]i
clerici. h[ic] totius ordinis clericalis. vt
in. c. si diligenti. de foro co[m]pe. nil op[er]a
r. acti r. n[on]itas clericat[us] vbi em est tale fa
ctu[m] q[ui]d a iure improbat nec est in pos
testate facit. extra de p[re]b. c. dilec
cro. cu[m] no[n] ob. r. q[ui] in habitu no[n] in ce
debat. q[ui] p[ro] hoc no[n] p[ro]t[er] iudicij nisi
post trinam monitione. vt extra de sen.
exco. c. in audientia. Nunq[ui]d in p[re]senta
forma p[er]itionis ipe iudex appella
tionis sit co[m]petens de nullitate co
gnoscat r. h[ic] de sic. r. ita no. §. in. r. l. bo
llien. extra de app. d[er]lecto. r. ibi no. q[ui]
p[ro]cedit talis libell[us]. r. dico suam nul
la. r. si est aliqua peto ea cassari virtu
te appellacionis vt in iustis. r. ita ser
uatur. Item hoc p[ro]t[er] r[ati]o. na iudex
p[ro]cededo in causa sue iurisdictionis.
si partem grauat facit in iusticia etia
si no[n] dicit se grauare. q[ui] necit exco
p[ri]ones reo co[m]petere. vt est casus ex
tra de ap. si quis iudicis. vbi ca appella
tionis remittit ad eundem iudice. q[ui] gra
uauerat q[ui] ignoat hoc fecerat alia
non d[icit] ad ea remitti. extra de ap. c. ac
cepta r. sic si grauat ergo iudex ap
pellacionis de hoc cognoscat. r. p[ro]
cedat aliter. q[ui] dicit q[ui] iudex qui tulit
suam in causa p[ri]ncipali non punit h[ic]
per iudicem appellacionis suia eius
dissoluat. ij. q. v. hoc etiam placuit. q[ui]
no[n] p[ro]t[er] intelligi nisi q[ui] iudex hoc fece
rat ignoat[er] ergo ignoat[er]ia nil no[n]
cet q[ui]ndi distinet iudex appellacionis
cognoscat de nullitate. r. l. d[er] in. l. si
expressim. ff. de app. et casus. ff. fa
herc. l. quod si mulier no[n] ob. r. si ob
catur q[ui] non p[ro]t[er] iudex appellacionis
cognoscere. q[ui] secularis h[ic] iudex se
cularis non possit cognoscere si clerici
cus comiserit crime in d[omi] poterit p[ro]
nuntiare se no[n] esse iudice co[m]petente
r. cond[em]nare imperat[er]em in expensis
extra de rescrip. c. sup[er] l[ite]ria in si. r. r.
ille iudex seu potestas qui co[m]demna
uit p[ro]t[er] sua suam retractare cu[m] sit nul
la. C. quomodo r. q[ui] iudex. l. f. h[ic]. r.
de appel. l. iij. hoc p[ro]t[er] iudex appella
tionis. q[ui] virtute appellacionis suoz
cedit in locu[m] p[ri]mi iudicis cu[m] p[ro]
sit suam co[m]firmare si inueniret casus
a iudice co[m]petenti lata. ergo r. infirmare
cu[m] casus sit co[m]firmare sit r. infirmare
r. q[ui] p[ro]t[er] co[m]denare p[ro]t[er] aboluere. r. ij.
dist. inferioz. r. d[omi]s voluit id[em] ius
ligadi r. abfoluendi. de pen. o. i. v[er]bi
sicut in hoc casu no[n] est dubitandum r.
Consil. Bar. n. ij

Consob
p[er]t[er]ia. v[er]
de xal. p[er]
ij. de iud.
r. vide q[ui]
voluit ro.
c[on]si. cccxx
l. iij. lib.

causa ubi dum dicit quod iura non plus arcantur...
Ad hoc ut heres incidat in penam propter no...

causari. vt. l. ij. §. sed et quis. r. §. sequit. ff. si quis cau...

Consilium. ccl.

Propositur quod visio testamenti quod visio testamenti...

Consilium. cclij.

Alter filio impuberi heredem substituit hoc modo: si filius meus decesserit sine filijs vno vel plu...

Propositur quod Archolus doffredie Zudero assumptur telam Simonis et...

Accessio postea accessit domine Barthole que habet positione...

Rege municipalit ha...

Rege municipalit haeretur quod prestans auxilium ad delictum committendum...

Consilium. cccxliij.

Ena mactarelli fecit testamentum r instituit heredes suos...

hereditate quam bona sua que fuerit Zene q debeat deuenire in Petri...

tamen cassius non obstat. l. et si fundum. quia sibi fuit legatum alternatum certe re hic incerte non obstat. l. extra. in fine. quia sibi legatum certam fore man et dominium continebat hic incertam et ius pliciam etc.

1 Substitutio facta pluribus: si aliquis ipsorum decederet sine liberis quod non exprimat vno decedente sine liberis.

Dicitur quisquis: si quis et si aliquis: licet in singulari numero prolata sit ad omnes tamen refertur.

2 Quid mentis quod attendatur magis quas ordo scripserit in ultimis voluntatibus.

Consilium. ccxliij.

Omnibus Cato instituit.

3. Quid et si filios suos heredes et eos substituit in hunc modum. q. si contingeret alius quem dicorum filiorum non sine liberis: eo casu substituit alios filios tunc viuentes: an mortuo vno filio sine liberis. et sic existente causa substitutionis in personis aliorum dicta substitutio exprimerit quod videtur. propterea quia vsus est testator verbo singularis numeri. In contrarium quod in personis aliorum substitutio non exprimitur: in persona omnium locum habet: quod sic probatur. nam natura istorum distributio: quis quis: si quis: et si aliquis: est vt licet sint singularis meri ad omnes referuntur: vt. l. quilibet. S. dec. ver. ba. ff. de vulga. et pupilla. et expressum est de leg. 1. qui filius. S. ff. vnde licet substitutioni sit locus in persona primi potest etiam esse in secundis: sed in testamento dicti Catois reperitur institutio predicta. 3. et. Quid suo in filiorum substitutio supra conrigit quod primo exprimitur casus sine liberis in persona dicti. Quid et sic pars bonorum venit ad vtrum. 3. et. N. postea euenit casus mortis in persona dicti. 3. sine liberis qui decessit super hite dicto. N. qui extraneum instituit. Querit quid dicitur. N. habere debeat de bonis dicti. 3. a patre et a dicto Quid. suo fratre peruenientis: Ad que respondetur quod de bonis que dicitur. 3. habuit a patre debet deduci legitima et rebellianca residuum debetur dicto. N. vt. l. coheredi. S. cum filie. ff. de vulgari et pupilla. extra de testa. c. raynaldus. de bonis vero

que dicitur. 3. habuit a dicto. N. eius fratre primo defuncto dico quod est aduertendum: nam in dictis bonis partem habuit iure successione ab intestato sibi contingente de legitima et rebellianca dicit Quid. de istis nil debet habere dicitur. N. nisi quare non sibi. 3. reliquiss: quia cum habeat iure suo non ex substitutione venit in fideicommissio. vt. l. qui fuit dum. S. qui filios. ad legem falcidiam. aliam partem habuit iure fideicommissi sibi debiti ex substitutione paterna. et de hac est videndum an veniat in fideicommissio. et dubium facit: quia glo. in l. cum vtrum. C. de fideico. et ff. ad rebellianca. marcellus. S. quidam. distinguit an primo grauer: secundo roget: an contra: sed hic neutrum facit primo: vno contra vt verbis grauat et prouidet. in eo enim quod aliter superuenientis substituit: prouidit superuenientibus: et grauat moventem. In circa hoc tamen dico quod ordo mentis potius attenditur q. ordo scripserit. vt. l. cum pater. S. fideicommissum. ff. de leg. 1. nec enim. et ibi p. Dyn. de solu. Sed non est dubium: quod in voluntate testatoris hic ordo fuit: vt primum moventem grauarit: superuenientibus prouidit: filium moventem grauat de restituendo superuenientis: et sic apparet quod in persona huius secundis primo reliquit sibi: secundo grauauit in ordine nem intelletus et voluntate testatoris. et sic totus quod habuit ex fideicommissio primo venit in fideicommissio: quod debetur huius superuenientis. et pro hoc videtur casus. ff. ad rebel. l. heredes mei. S. cum ita. et l. lucius. S. res heredes. in fi. huius autem opti. contra dicitur de leg. 1. l. pater. S. quid decem. ibi enim in eo quod habetur ab herede non videtur fideiussio. sed cundo ibi testator de parte rogauit. hic vero simpliciter. Item obstat de leg. 1. l. si titius ex parte. sed ibi rogauit de parte hereditatis. hic simpliciter. Item nor. per gl. in l. marcellus. S. quidam. ff. ad rebel. et ibi etiam probat tex. etc.

Explicunt Consilia domini Bartoli de Saxoferrato Legum doctoris excellentissimi. Quorum numerus est. ccxliij. prout superius continetur.

Non bannitus

- 1 Non bannitus faciens pacem cum bannito et pro mittens non offendere. si postea ipsum bannitum occidat an incidat in penam statuti et stipulatio penalis committitur an vero iure beneficio statuti permittentis bannitum posse impune occidere. et nu. 13. et nu. 22.
2 Bannitus nostri ipsi equiparat depositatis et nu. 15. ubi q. non et ita committer tenetur.
3 Obligaciones que principaliter respiciunt vitam cadunt in personam depositatis et in personam damnati in metallum.
4 Renuntiatio iuris respiciens publicam et priuam tam vtilitate mixtam valet respectu priuam.
5 Facultas concessa pluribus de iure publico l3 pacto non tollat. tollit tñ q. in ad promittentem.
6 Bannitus equiparat excoicatos. et nu. 17. ubi q. non p. omnia. et q. de vno ad alium argui non potest. Bannitus quod possit contrahere sicut excommunicatus.
7 Duo specialia non possunt circa idem concurrere principaliter sed vnum in consequentia alteri? sic. nu. 35.
8 Ius inducti principaliter in odium alterius. Item ius principaliter inductum ob publicam vtilitate pacto p. uatorum non tollitur.
9 Bannitus post pacem factam licite potest offendere non obstat de pace et q. de statuti.
10 Homicidarius et delinquentibus in grauibus non est dada fiducia et si datur non est seruanda.
11 Bannitus ad morte statim esse effec? scilicet pene si est bannitus in presentia secus si in absentia. nu. 4.
12 Iudex non potest facere per iniam q. bannitus qui ex forma statuti offendi poterat non offendatur.
13 Bannitus non equiparatur relegato.
14 Bannitus per contumaciam non est infamis et nu. 15.
15 Bannitus qui ex forma statuti licite potest occidere q. possit dici transfuga et hostis ciuitatis.
16 Quilibet ciuitas potest habere hostes.
17 Bannitus nostri repositis non admittit ea que sunt iurisdictionis sed iura sue ciuitatis que sunt pro se non contra se.
18 Opinio. Jacobi de are. vt plurimum de mente iuris procedunt.
19 Priuatus non tenetur fidem hosti datam seruare et nu. 34.
20 Bannitus potest stipulari sibi dari pecuniam ex causa donationis vel ex alia causa.
21 Bannitus potest cedere acciones sibi competentes et cessionario non obstat exceptiones que obstant bannito.
22 Bannitus nostri ipsi potest testari sibi in ius commune.
23 Bannitus potest heres institui in testamento quod sicut esse etiam de iure communi.
24 Bannitus succedit ab intestato in successione que venit de iure communi? si iure municipalis sue ciuitatis.
25 Bannitus qui non potest impune occidere cum occidit mitti puniri non dicitur transfuga sed vilis persona.
26 Bannitus qui quis possit de iure communi.
27 Bannitus de iure coiguntur quod perdat ea que exprimitur in banno.
28 Iudex non potest apponere in banno q. si non coparet

in termino possit impune offendere. Intellectus ad l. transigere. C. de transac.

Et sunt questiones aures disputate per Barto. de Saxoferrato.

Questio prima.

Vane civi

ratio et statuto cauetur quod frangens pacem occidendo capite puniatur. Alio statuto cauetur quod ex bannitus p. homicidii possit impune occidere. accidit quod istud q. erat pro homicidio bannit? et condanatus q. si quo tpe in fortia cois pertuenerit capite et puniatur. scilicet pacto cum scmpionio suo inimico non bannito et promissum rnt se non offendere sub pena statuti et pena mille lib. hinc inde dissolutione promissa. de iure dicitur scmpionio? interfecto dicitur titium ex bannitum. Querit an incidat in pena statuti. et quia pecuniaria sit commissa an no. et q. incidat in pena statuti et pena pecuniaria sit commissa sit commissa probat iuris? et rons? in frascriptis. Et primo sic. pacta et conuentiones que non sunt contra leges sunt seruanda. et si contra fiat penalis stipulatio his adiecta p. iustit. vt. de pa. c. l. iurisdictionis. S. p. eto. at. et de his qui not. infra. l. furti. S. in adati. de co. h. pe. l. si p. in. de verb. ob. l. stipulatio ista. S. aliter. C. de pac. l. pacta q. contra. et q. d. ibi no. Sed ista par et conueto de no offendendo non est contra leges sed fm leges que permittit vni cuius qualitercuq. redimere sanguine suu faciendo pacta et trasaciones etiam contra publicam vtilitate. vt. ff. de bo. eo. q. ante sen. sibi mor. co. scil. l. C. de trasac. l. trasigere. et q. d. ibi not. et de accus. l. si quis homicidii d. i. vbi gl. Si ergo tali ex bannito fuit licitum facere talem conuentionem ad redimendum sanguinem suu ergo talis conueto est fm lege contra factu est? committit pena statuti et conuentionalis. Et secundo p. b. sic certu est q. contractus pacis est iurisdictionis. ff. de iust. et iur. l. ex hoc iure. co. iuncta. l. i. de pac. Item pacta q. d. possit in ius est de iure gentium. vt. ff. de cap. et possit. reuer. l. postliminium. in prin. et ibi no. Sed possit in ius habet locum tam in pace q. in guerra. ff. de cap. l. in bello. in prin. ergo par est iurisdictionis.

Et hoc sic arguo. ex bannitum nostri repositis equiparant depositatis fm glo. in istis. qui. mo. ius. pa. po. sol. S. relegati. et in. l. de here. l. i. q. d. tener dy. in. l. eius qui apud hostes. S. ff. de testi. ff. de delegati. retinent ea que iurisdictionis sunt. vt. ff. de pena. l. quidam. fm q. d. per eos contra ius qui sunt iurisdictionis tuis eis querit obligatio et actio. vt. ff. man. l. si tibi mandauero. S. is cuius. ergo talis bannitus licite potest inire contractu pacis. et sic si rumpitur h3 locum pena statuti et etiam pena conuentionalis ipsi contractus pacis accessoria. vt. C. p. quas perso. nobis acqui. l. ij. Et tertio p. batur acciones et obligaciones principaliter recipienti vite sustentatione cadunt in personam depositatis et etiam in personam damnati

Questiones Barto.

In metallis qui est seru? pene licet dicere obligatio
 nes iure civili descendit. ff. de his q pro no scrip.
 l. si in metallum. de al. leg. l. si in cas. et l. seruis. de
 cap. d. m. l. legatis. r. ibi no. ibi est loquif in legato
 alimto ad q perinet ad vite sustentatione: et est ius
 ris ciuili: q delectat et rest. ff. de testa. l. si. Si sic
 igit talis pmissio de non offendendo e penalis si
 pulatio cu perinet principaliter ad vite sustentatione
 non e occidat competet in persona huius e b. In
 re: sine equiparea cu3 deponato sine danato in me
 tallum quod plus est: et sic si uentit est corra com
 munitatem pena statuti et conuentionalis. ¶ Quarto
 probatur sic: e b. In re delinquit in omittendo ma
 gis enim uidentur e b. In re i codemati: q no uenit
 tunc q quia mala causam habuerunt. ff. de exci.
 l. si a deo. in prin. de inoff. testa. l. q repudians. in
 fi. et l. p. ap. in fi. ¶ Semimilii. ver. sed. p. iude. Sed
 pena delicti in omittendo potest pnuatous pacto
 remitti: vt. ff. ad l. l. diu. et ibi no. per glo. et dicit
 ergo in questione nostra pena q pcecessit qd pos
 tuerit impune occidit: potuit per tale pactus remitti
 tunc ergo fit uentum contra comittitur pena sta
 tuti et conuentionalis. ¶ Quinto probat sic: q
 aliquod ius respicit uisitatorem publicam et pnuat
 tam in iura si illi iuri renuntiaf renuntiatio ualeat
 pnuat respicit uisitatorem pnuatam: vt. ff. de p. u. l.
 licet. in prin. et. l. uon cogendum. §. q. ita. no. per gl.
 ff. de pac. l. iur. gentium. §. si paciscat. Sed istud sta
 tutum q e b. In re possit impune occidit respicit
 uisitatorem publicas: vt. pnuat purgata malis ho
 minibus maneat in quiete: vt. ff. de off. p. res. l. con
 gruit. in prin. et. C. quando l. si sine iudi. uindi. ¶ 7
 respicit uisitates pnuatas istius qui potest se uisite
 re in iura sua occidere. ita ergo renuntiatio q in
 dicitur pacem ualeat qm ad ipsam renuntia
 tionem: ergo uenit contra publicam uisitatorem: q
 talem b. In re iurificat. nomine suo: no p iure rei
 publice erit commissio pena statuti et conuentiona
 lis. Sed cu in questione non ponatur cuius nomis
 ne interfecerit: presumit q suo nomine: vt. ff. de
 sol. l. z. magis. cum alias persona extrinseca no sub
 intelligatur: vt. l. stipulat. §. de iur. iur. de verb.
 oblig. ergo vtraq pena est commissio. ¶ Sexto pro
 batur sic: si de seruanda est hosti: adeo q nulli licet
 occidere eu. ergo cu quo habent pacem multomi
 nus licet nisi soli ad defensionem sui coiposis. vt
 ff. de pac. l. conuentionum. r. de leg. l. si. et expressim
 r. col. de pace. re. c. §. si ergo fides seruanda est ho
 sti: ergo e b. In re: et cum in questione nostra non
 ponatur quod tale b. In re iurifererit se deser
 endo: dicitur esse commissio penam statuti
 et conuentionalis. ¶ Septimo probatur sic: iur
 de iure municipali permittitur occidere b. In re
 ita permittitur est de iure communi dno corrigere et
 percutere seruos suos: licet non cu magna seuitate:
 vt. C. de emen. seruo. l. si. ff. de his qui sunt sui uel alie.
 iur. l. et in fi. eo. §. si. ff. de domus prelat securita
 tem et pmissio no offendere seruum sue facultati
 pnuat: et debet promissa attendere: vt. C. de
 his qui ad eccl. con. h. l. p. lenit. §. plane. et in aut.
 de mo. §. si uero in triennii. l. colum. de san. epif.
 §. si quis autem ad monachia. col. i. a. simili ergo

In questione nostra posita ualuit dicta promissio
 et debuit obseruari: ergo non est seruata est con
 missio pena statuti et conuentionalis. ¶ Octauo
 probatur sic: facultas plurib? et uenerit co cessa
 de iure publico: i. pnuatous pactioibus tolli non
 possit qm ad oca: tollit in qm ad ipsum nos
 inuenerit vt ipse corra. pmissio sua uenire non pos
 sit. vt. ff. de i. l. uenditor. in pu. facit de seru. r. u. l.
 p. di. l. per fundi. ita ergo in proposito licet p for
 mam statuti sit concessum omnib? tale e b. In re
 occidere et per pacione e b. In re tolli non possit
 qm ad oca: qm ad pnuatous pnuatous
 b3 tenerent: ipse possit contravenire. cu ergo co
 tra fecerit dicitur esse commissio esse penam statuti
 et conuentionalem. ¶ Nono probatur sic: e b. In re
 equiparantur e b. In re iurifererit. r. col. h. c. finit. l. z.
 deinde in capitulo. §. p. r. c. §. Item e b. In re iurifererit
 equiparatur deponato: vt no. in fi. de capi. d. m. §.
 m. no. r. e b. In re iurifererit: vt no. in fi. de leg. i. l. z.
 d. i. §. in secunda ratione: ergo e b. In re iurifererit
 to. ¶ Pererea e b. In re iurifererit: ppter
 quod banum quie separaf a comunione ciuiliu:
 ita e b. In re iurifererit: ppter quam quis separatur
 a comunione fidelium: vt no. in fi. de i. l. z.
 de verb. signifi. ergo est bona equiparatio: sed cer
 tum est quod licet e b. In re iurifererit: celebrare oem
 contractum solti enim esse in iudicio et iuridicis
 vt extra de iudi. c. intelleximus. de sen. exco. si uero.
 et. c. cum uoluntate. §. p. r. c. §. Item e b. In re iurifererit
 ita e b. In re iurifererit: qm ad oca: qm ad ipsum nos
 inuenerit vt ipse corra. pmissio sua uenire non pos
 sit. vt. ff. de i. l. uenditor. in pu. facit de seru. r. u. l.
 p. di. l. per fundi. ita ergo in proposito licet p for
 mam statuti sit concessum omnib? tale e b. In re
 occidere et per pacione e b. In re tolli non possit
 qm ad oca: qm ad pnuatous pnuatous
 b3 tenerent: ipse possit contravenire. cu ergo co
 tra fecerit dicitur esse commissio esse penam statuti
 et conuentionalem. ¶ Decimo
 probatur sic: duo specialia no possunt in idem con
 currere: vt. C. de do. promiss. l. si. cum post. §. ge
 ner. ff. de iure do. et v. ob. no. hoc etiam probat
 tur in l. si quis reum. ff. de polli. conuincta. l. si. C.
 de fac. san. eccle. nam ex pollicitatione sola no tras
 fertur dñi in re publicam ne concurrant duo spe
 cialia: qz ex pollicitatione teneatur et qz tras
 ferat oñium sine traditione: sed in presenti qstioe si
 considerea istu potuisse impune occidit occurrerent
 duo specialia circa idē uidelz qd possit impune oc
 cidit: potest paritipsum igit concurrere ista duo
 specialia qz ius no permittit. dicitur est esse com
 missio pena statuti et conuentionalis.

Ergo non incidat in pe
 naz statuti nec pena pe
 nari rationibus vtz primo sic. ¶ Illud
 ius quod principaliter inducitur est in
 odia alterius no in fauore renuntiatōis pnuatōum
 pactioe non tollitur. vt. ff. ad mace. l. i. amert. r. ibi
 nor. C. de pac. pig. l. si. ¶ Item illud quod principa
 liter inducitur ad publicam uisitatorem pactioe
 uatōum tolli non potest. vt. ff. de pac. ius. publi
 cum. et. l. iur. gentium. §. si paciscat. et. l. si uisus. §.
 pacta q corra. r. §. itē ne expectat. de reg. i. nec ex
 pretous plene no. in aut. vt sine p. h. i. ma. §. quia
 uero. col. v. §. cōtat qz istudius q liceat e b. In re
 occidere est inducti principa. ff. de i. l. z. d. i. §. fa
 uore reip. vt dicitur: ut purgare malis hoib? vt res
 maneat i. qere. vt. C. qñ l. si sine iud. p. iud. l. si. sic

pnuatōum pactioe tolli non potuit ep. dñs talis
 pmissio no ualuit. si ergo uentit est corra no pmit
 titur pena statuti nec conuentionalis. ¶ Secundo
 probat sic: p supposito pro constati q uerum est q
 si primo fuit facta pariter duos postea fecit uis
 ler b. In re iurifererit q e b. In re iurifererit non obstat pace iam
 facta postea occidit. hoc probat. ff. de verbo. ob. l. qui
 ferit. r. l. quid d. cu filium. de leg. i. l. qd ergo. §. si
 res. de pig. ac. l. e. legat. in fi. l. o. l. quero. §. inter
 locutores. in qb. l. p. de b. ar. ob. de no offendendo
 et in ea obligatione no tenet si offendit ex causa le
 gitima. ¶ Docto arguo sic. hec est regula in fallibilis
 q ea q dirimit corra. iam impedit corra. b. d. a.
 vt. ff. de ver. ob. l. inter stipulat. §. sacram. §. in §.
 p. sed e b. In re iurifererit superueniens dirimit obliga
 tionē pacis iam d. e. vt. §. probat. l. si. ergo impedit
 corra. b. d. a. r. sic et tali pace no est facta cu factū sit
 legitime no est commissio pena statuti nec conuentiona
 lis. ¶ Tertio probat sic: iste fuit e b. In re iurifererit p ho
 micidio vt in questione exponitur q e b. In re iurifererit habet
 tur pro cōfessio et forma statuti r. cōstruendine italie
 cui obsonat. l. cōsiliarius. C. de asseso. l. ad fil. l. l. l. l.
 10. cōsilia. §. postea. ¶ Sed. l. causē q homicidarius
 r. alius delinquerit? in grauioribus no est danda si
 ducia. r. si datur no debet seruari vt probat in aut.
 de man. p. i. §. neqz aude homicidius. col. i. vbi vt
 casus quōis finit intellecta glo. l. s. quidam aliter in
 telligant. si ergo fiducia talis data no debet seruari
 r. pater q licitū fuit talem e b. In re iurifererit occidere. et
 sic pena statuti nec conuentionalis est commissio.
 ¶ Quarto probat sic: qm ponitur q occidit
 et condēnatus vt capite pnuetur. ¶ Tunc arguo
 sic: d. natus ad morte statim efficitur seruus pene
 odiose fin uerum opt. vt no. C. de do. inter. v. i. z. p. uo
 ad. hodie. ff. de p. l. i. vltimo. Sed ille qui est ser
 uus pene quo ad effectum perdit omne ius obliga
 tionis iur. gentium r. ciuili. vt. ff. de penis. l. quidam
 hoc etiam patet. qz no potest acquirere. qz seruus.
 vt. ff. de acquir. re. domi. l. acquiritur. §. i. r. in situ. q
 quas perso. no. acquir. §. item nobis. de re. iudi. l. qd
 attingit. Item sic no acquirat qz non est seruus si
 sci sed pene. vt. ff. de iure fici. l. in metallis. r. de his
 que pro noui scrip. l. si in metallis. Si ergo omnem
 perdit obligationem ergo in eū non cadit corra. b. d. a.
 pacis qui est iur. gentium nec penalis stipulatio q
 12. est iuris ciuili. r. sic in nullam penā incidit. ¶ Quinto
 probatur sic: factum iudicis r. factū contrahentium
 equiparantur. vt. ff. in ad. l. seruus ea lege. C.
 de pac. pig. l. si in causam iudicis pig. cap. si. l. si. ff.
 de iur. iur. d. l. prima imo maioris autoritatis est fa
 ctum iudicis. vt. ff. de iur. iud. l. i. r. ibi no. Sed si iur
 der dixerit in sententia quod non esset licitum inter
 ficere talem e b. In re iurifererit talis abiectio no ualeat
 nec hoc possit facere. vt. ff. de iur. i. l. non poterit de
 iur. i. l. diuus. nam facti questio no est in arbitrio
 iudicis: sed imposta in arbitrio legis. vt. ff. ad tur.
 pil. l. §. si ergo no licet iudici facere per sententiam
 quod talis e b. In re iurifererit non offendatur multo magis
 non licet pnuatō p. scum q est minoris autoritatis.
 ergo uidet quod non sit commissio pena statuti vel
 13. pecuniaria. ¶ Sexto probat sic: ergo equiparo e
 b. In re iurifererit q postea latrones seu de
 seruo: cum sicut iste e b. In re iurifererit non potest impune

occidit ex forma statuti ita ex forma iuris commu
 nis potest impune occidit hostis latro seu desertor.
 vt probatur. ff. ad l. come. de fca. l. si. §. i. C. quans
 do l. si sine iud. v. l. i. r. i. i. ita equiparatio proce
 dit a paritate pene. vt. C. de epif. co. cler. l. si que
 quam in fi. item equiparatur desertor. nam sic uer
 seruo dicitur qui deliquit in iura r. est contumacia
 et inobediens. vt. C. de deser. l. p. l. i. m. l. i. §. si
 e b. In re iurifererit: qz ppter suam inobedientiam r. contu
 maciam sua ciuitatem deliquit. ¶ Ad do. sic ar.
 quo. bonus est uolens qui adhibetur contra hostes
 seu latrones. vt. ff. de dolo. l. prima. §. non fuit. ergo
 bonus est uolens qui adhibetur corra. e b. In re iurifererit.
 licitum ergo fuit fingere cu e pacem: r. isto pacto
 r. uo postea cum habilius interficere. si licitū ergo no
 incidit in penam statuti nec pena pecuniaria est com
 missio. ¶ Septimo probatur: r. paraffectu iur. di
 ligendi r. defendendi patres r. patria in ius in
 patria. vt. ff. de iur. i. l. i. l. de cap. r. post. l. reuer. l. post
 l. §. filius. ff. de mu. r. h. l. honos. §. plebe. Sed ob
 defensionem patrum licitū est pacem rumpere. vt
 r. col. de pa. r. §. primo r. ibi no. ergo multo magis
 erit licitū ad defensionem patrie. §. iste occidit tale
 e b. In re iurifererit defendendo patriam vt probabo. ¶ Ergo
 fuit licitum. hoc sic probat. sic e b. In re iurifererit existens in
 contumacia offendit suam patriam quod patet. qz
 ex contumacia pena imponitur r. omne factum ex
 quo pena sequitur est offensa. vt. ff. de ma. test. l. res
 stamentum. §. si facit. ff. de re. iud. l. contumacia. item
 inferre p. uatōum actibus est defendere iur. iudicis
 tionem ciuitatis. casus est in l. p. i. ma. in prin. d. r. §. si
 quis ius dicit no obrem. sic ergo qui occidit talis
 e b. In re iurifererit inulit et penam contumacie ergo defen
 dit ciuitatem: r. sic fuit sibi licitum r. sic non est com
 missio pena statuti nec pecuniaria. ¶ Octauo
 probatur sic: contractus et quo uolito dicitur qz
 obli. si interponitur sup. re alterius contrahentium
 no ualeat. nec ex eo dicitur obligatio. vt. ff. de contra
 henda. emptio. l. i. uer. de pig. actio. l. si debitor.
 in prin. de conditio. iud. l. l. seruus. C. de contrahen
 emptio. cum res r. loca. l. qui rem. in quibus legib?
 dicitur qz emptio vel conditio alicuius reieue no ual
 let. ratio quia iste qui acceptit rem. suam nihil acci
 pit ab alio. quia res ante erat sua. esset igitur in
 quum quod teneretur dare alteri. modo in propo
 sito isti duo fecerunt contractum uolito dicitur obli
 gatorum. nam promiserunt se inuicem non offens
 deret. sed iste temponis non e b. In re iurifererit: et ista pro
 missione nihil recipit. quia sine illa promissione te
 nebatur ille citius eum non offendere. Sed si ipse
 ex promissione teneatur non offenderet. tunc quid
 daret: quia citius e b. In re iurifererit poterat ante offendi.
 cum ergo nihil noui alteri contrahentium recipere
 dicitur eum est contrahentium pactum non ualere.
 r. per consequens penam statuti vel pecuniaria non
 commissio. ¶ Nono probatur sic: nullus per pa
 ctum obligatur ad penam coiposalem. vt. ff. de
 cum. r. no. lege diuus et lege si quis reum. r. rem iur.
 tam haberi. l. procurator ad exhibendum. §. f. ma. et
 facit quod not. de p. r. i. p. l. ma. qui facta cog.
 l. si in fi. qd etia p. qz nemo est dñs in bono. iur.
 rum. vt. C. ad l. ad. l. lib. homo. in fine. item qz pas
 cum non potest quis effici seruus nisi interueniat

ibus illis que no. ff. de sta. ho. l. 2. et no. §. i. ergo multo magis non poterit se obligare pena mortis q̄ pena inducit servitutem. vt dicit. §. in quarta ratio ne pio hac parte allegata. sed hic isti obligauerunt se ad penam statuti que est personalis pena. ergo no valuit obligatio per p̄no no incidit in penam statuti. Item q̄d non fit commissio pena pecuniaria probatur ex forma iuramenti. Ille ep̄ pacificentib? in dicit in penam qui offendit aliu. sed occidere exban- nitum no est offendere vt probato ergo pena no est commissio. ¶ Hoc probato illud factu dicitur offensa ex quo inferitur pena 2 contra vbi non est pena sibi no est offensa. vt. ff. de ma. testa. l. testis. §. i. sed ex homicidio exbaniti nulla inferitur pena: ergo no est offensa vt patet. q̄d conditio stipulationis penalis no exigit sic pena pecuniaria no est p̄missa. ¶ De cimo probatur sic quando duo simul competunt 2 vnum per aliud vnum sine alio tolli no potest: imo sublati remanet virtute remanentis. vt. ff. de libe. et post. l. si sita. §. regula. 2 de ad. leg. l. §. i. de vfu et habita. l. per seruum. §. si in fia. sed in q̄one proposita duo sunt les q̄d exbanitus 2 q̄ impune potest occidi 2 vnu est per aliud: sed isti contraheres legerunt q̄ vnu solum tollatur id est q̄ vn? possit occidi alio remanente les 2 bannimento q̄d fieri non potest: ideo sublatum virtute remanentis exbanimenti perdatat 2 sic potest impune offendi. 2 hic patet q̄d sic pena statuti nec pecuniaria est commissio.

Suatoz Dominus nostri Jesu christi nomine in uocato. dico dictum Titium pio homi- cidio exbanitum potuisse impune occidi 2 occisorem raquam pacem rui- pens in penam statuti non incidisse nec penam pecuniariam esse commissam per rationes pio hac parte allegata. Ad hoc autem manifestum inuestigandū 2 ostendendum putauit cui talis exbanitus equis paratur: quid propter exbanitum amittat ex quo patebit solutio nostre questionis. ¶ Primo igitur videamus vtrum equiparetur danato iustimo supplicio vel ad bestias: et sic efficiatur seruus pene quod videtur: quia damnatus ad mortem etiam hodie seruus pene efficitur: vt not. C. de donatio. inter vtrum. 2 vto. autem. sed hodie. ff. de penis. l. qui vltimo. Sed titius erat exbanitus 2 damnatus ad mortem vt proponitur: ergo est seruus pene vt dixi in quarta ratione supra pio hac parte. Contrarium dico quod non efficitur seruus pene. nam sententia que suspenditur per aliquam conditionem tacitam vel expressam non inducit capitis diminutionem: vt. ff. de iniurio. l. si quis exheredato. §. eius qui. de penis. l. secunda. §. primo. Sed iste est danatus ad mortem sub conditione si in forisam cōmunis peruenierit: ergo 2c. Preterea nullus superueniens ex sententia hodie efficitur seruus pene: vt dicitur autem. sed hodie. 2 sibi not. sed iste exbanitus condēnatus absens stipruent: ergo 2c. ¶ Dicitur in expressio conditionis que tacite inest non sibi spedit dispositionem: vt. l. de verba. de legatis p̄mo cum similibus respondendo. illa loquitur quo ad transmissionem ad heredem: sed quo ad obligatio- nis effectum nulla est differentia inter tacitam 2 ex- pressam: vt not. ff. de pac. Item quia secundo respō-

fateo: tamen quod si esset in p̄sententia 2 pure esse condēnatus ad mortem etiam hodie efficitur seruus pene: vt dicitur iurisbus. nec valeret eius testamētum: vt. ff. de testamēt. l. eius quod. §. si. 2 no. per glo. 2 melius per Dyn. quia gloss. in aliquo non bene dicit. ¶ Secundo videamus vtrum equiparetur deponato glo. que est in situ. quib. mod. ius pa. po. fol. in. §. relegati. tene quod si bona exbaniti publicentur de iure vel consuetudine equiparatur deponatis. idem videtur tenere gloss. in. p. colla. in sine hic finitur lex contradi. c. primo. Idem tenet Dyn. in ead. l. eius. 2 secundum quod perderet se bā- nitus omnia que iuris ciuilibus sunt: vt. l. quidaz. 2 di. xi in secunda ratione supra quam fecit pio parte cō- traria contrarium credo verum scilicet quod non equiparetur deponato: quod sic probatur: p̄iceps p̄uincie 2 magistratus municipalis non possunt deponare: vt. ff. de inter. 2 re. l. relegato. §. in. ter. dicitur. 2 de legatis tertio. l. prima. §. qui depona- tos. si ergo non p̄ces ergo multo minus potestas vnius ciuitatis: ergo exbanitus ab eis non equis paratur deponatis: p̄terea sententia deponatio- nis non fertur in absentem. C. de accu. l. in. absent. ergo non equiparatur deponatis. Preterea depon- tatus perdit ius ciuim romano: vt. ff. de penis. l. quidam. sed si bannitus talem exbanitum equis parati deponato talis exbanitus perderet ciuita- tem romanam 2 ius ciuim: sic iudex vnius ciuita- tis extendere iurisdictionem suam vltra sive ter- ritorium quod est contra. Inter penas in p̄uincipi. §. primo. 2. l. relegato. §. in. p̄uincipi. de inter. 2 re. leg. cum similib. ¶ Preterea fama eius qui depon- tatur non solum diminuitur quod in famisimo fa- ma eius in totum tollitur: vt. ff. de varijs extraordi. cog. l. cognitio. §. si. sed exbanitus non efficitur in famis: quia edictum propositum cōtra absen- tem pio maleficio non infamans: ff. de facto: vt. C. de re. l. re. l. si. nota. et p̄pelle de istis exbanitis 2 condēnatis extra ordinem per gl. de modo mulc. l. prima quod tenet Dyn. vt patet ex not. ff. de suspe. ru. l. tertia. §. p̄terea: quod ibi. not. per gloss. et Dyn. ergo non equiparatur deponato. Preterea deponatus nemo potest restituere nisi p̄nceps vel senatus. vt. ff. de penis. l. relegati. in fine. de post. l. prima de qua sed exbaniti quotidie rebannuntur per communia 2 eorum rectores ergo non equiparantur deponatis. Preterea hoc patet ex modo cō- stituendi. nam exbanitus est ab ipso infimo commu- ni 2 extra obedientiam communis: sed deponatus omni tempore 2 si post sententiam est obediens adco quod ante sententiam efficeretur inobediens capite puniretur. vt. ff. de penis. l. relegato. in. er. l. capitalium. §. in. epulibus. ergo non equiparatur deponato. p̄terea non reperitur lege cautum q̄ deponatus possit impune occidi. ergo non equiparatur deponato: 2 in hac opinio. est dominus Joas nes de aereo 2 dominus Lynus 2 sic fuit determinatum Bononie in publica disputatione per domi- num Federicum de scalis. vt refert Lynus. C. de heredita. in situ. l. prima. licet non ponat dicitas rati- ones domi. Federicus de scalis. 2 in hac senten- tia sunt communiter omnes moder. ¶ Tertio est videndum vtrum exbanitus equiparetur relega-

to. glo. que est in. d. §. relegati. dicit quod quando exbanito non admittitur bona equiparatur relega- to idem videtur sentire glo. ex qui. cau. in. pos. ea. l. ad cognitionem. in. vlti. glo. Contrarius credo verum an exbanitus aliquid propter solam contumaciam nulla de delicto p̄cedere cognitione secun- dum statuta et consuetudines Italie. sed p̄ senten- tiam relegato licet possit fieri in absentem secun- dum iura. vt. ff. de penis. l. abentem. §. i. tamen debet de crimine cognosci. vt. ff. de requi. re. l. i. p̄. ex. v. l. absentem. Na ibi dicit q̄ sententia non fertur in absen- te. nisi plene cognitio de causa vt. C. de iudicis. l. p̄operadi. §. si. facit reus. 2. C. q̄o 2 q̄ in. au. q̄. que semel. p̄ hoc factu quod no. in. au. de incest. nup. in. p̄m. mag. glo. q̄ incipit ex hoc verbo 2c. vbi dicitur quod in pena relegationis no inferitur sine dolo. 2 ex his patet quod exbanitus non equiparatur relega- to: p̄terea relegatus est in famis. vt. ff. de va. et extra. cog. l. cognitio. §. in. iun. saltē interm- dum est relegatus. vt. C. de his qui in. ex. v. l. l. i. l. i. §. i. sed exbanitus non est infamis. vt. §. dicitur et ergo 2c. Preterea relegato no potest dari licen- tia reuertendi nisi a p̄ncipe. vt. l. relegati. in. iust. de penis. Sed exbanitus restituitur a ciuitate: ergo 2c. Preterea reperitur q̄ relegatus possit impu- ne occidi: sed exbanitus: sic ergo 2c. ¶ Secundo ergo exbanitus no equiparatur relegato. ¶ Quartum est videndum quid exbanitus equiparetur exco- munitati. quod videtur per ea que dixi. §. in. sr. ratione fa- cta pio parte contraria: per tex. c. ob. hic finitur lex contradi. c. i. Contrarium credo scilicet quod non equiparatur excommunicato in omnib? ita de vno ad alium arguitur. nam isti exbaniti statim lapso termino banniti habentur pro confessis de malefici- cio nec possunt innocentiā suam purgare secun- dum statuta et consuetudines Italie. Sed excom- munitatus p̄terea satisfactioe de parendo man- dato iudicis absoluitur. vt extra quod me. cau. c. i. de sen. excom. super. et. c. sacro. in. fi. ex effectu ergo patet quod no p̄cedat equiparatio p̄terea per excommunicacionem perdit quis perceptiones sa- cramento. et communionem fidelium: vt extra de excep. c. i. de sen. excom. c. pe. ¶ Tertium autem est exbanitum p̄dicta non perdere. ergo 2c. p̄terea sententia excommunicacionis a suo iudice lata ligat apud omnes: vt. c. pe. de sent. excom. Sed exbanitum non facit quem videri pio exbanito nisi in illa ciuitate vnde exbanitur ergo 2c. Pre- terea non reperitur quod excommunicatus possit impune occidi. ergo 2c. ¶ Ob. c. si. hic finitur lex contradi. quia fateo: quod q̄rum ad illud equiparatur propter contumaciam in multis alijs possit reperiri concordantia et discordantia quod canonis sitis relinquo. non est ergo simpliciter arguendum de vno ad alium. Quid ergo dicendum. ¶ Dico talem exbanitum qui secundum formam statuti im- pune offenditur quod vere recte et proprie possit dici transfuga ciuitatis sue. Item potest dici hostis ciuitatis sue. et hoc probat ex forma constituendi sic illi dicuntur transfuge qui ab his sub quorum im- perio sunt desunt. et in numero hostium se trans- ferunt: vt. ff. de capi. dimi. l. ommissione. §. i. respō. Sed exbanitus idco ponitur in banno: quia inobediens

fit his sub quorum imperio et iurisdictione est et in numero aliorum exbanitorum ad hostes ciuitatis sue se transferat ergo potest dici transfuga sine ciui- tatis. Item hoc probatur ex effectu statuti nam si- cius est transfuga impune occideri: vt. ff. ad. l. cor. de fica. l. iij. in fi. eodem modo licet iuste exbanitus tunc. ¶ Sed tu poteris insurre: hostes sunt quibus populus romanus bellum publicum indixit 2 ipsi populo romano. vt. ff. de cap. l. hostes. sed exbaniti non sunt huiusmodi. ergo non contulerunt se in ma- mero hostium et sic non possunt dici transfuge. ¶ Respondeo. hostes inter quos habent locum iura capi- priuitatis et possunt in iura de quib? loquitur. d. l. hostes. Sed alio modo loquendo quilibet ciui- tas potest habere suos hostes vt si ipsum bellum in- dixit. ff. de captiuis. l. si quis inueniam. §. fi. 2. no. in. d. l. hostes in p̄m. glo. Sed talibus exbanitis ciui- tas indixit bellum permitendo eos impune occidi et statuendo officiales et alios ad eos capiendos et puniendos ergo sunt hostes ciuitatis. Item q̄d subditus se rebellet domino potest dici hostis. vt. C. de his qui ad. ecel. consi. l. si seruus. in. fi. ergo ex- banitus qui rebellis est ciuitatis sue potest dici ho- stis. ¶ Concludo ergo quod talis exbanitus? pio- pie potest dici transfuga ciuitatis sue. Item potest dici hostis. nam sicut illi etiam subditi quos sena- tus hostes indicat hostes sunt populi romani. vt in d. l. amissione. sed hi. cum sua glo. ita illi subditi quos commune iudicat hostes suos sunt hostes ci- uitatis. sed exbanitendo eos iudicat suos hostes vt probauit ergo 2c. et sic possunt dici transfuge et hostes ciuitatis sue. ¶ Restat videre que per- dat talis exbanitus propter tale exbanimentum. Ad quod respondeo. vbi debetis scire quod trans- fuga et hostis ciuitatis romane perdit ciuitatem romanam et omnia iura ciuitatis romane restinet tantum iura gentium: vt. d. in amissione. 2 ar. d. l. quidam. de penis. hoc verū scilicet quod perdit ius ra ciuitatis romane in quantum respicit suum com- modum: sed p̄iur respicit incommodū ipsius iura ciuitatis romane cum ligant apud nos. vt notat glo. secundum vnum solu. ff. de capti. et post. §. si- lius. et etiam probatur: quia promittendo nobis obligatur ciuilitate: vt no. per glo. ff. de capti. d. l. re- las. §. fin. Et hoc etiam patet quia lex ciuitatis romane que permittit eos occidi ligat. ff. ad. l. cor. ne. de fica. l. iij. §. si. et ita dico de tali exbanito. nam cum ipse fit transfuga et hostis illius ciuita- tis vnde exbanitus est: vt. §. probatum est. dico quod per exbanimentum perdit illam suam ciui- tatem et omnia iura propria ciuitatis illius vnde exbanitus est prout faciunt p̄o seles prout fa- ciunt contra se illis iuribus remanet ligatus q̄- tum ad illam ciuitatem et eius homine sicut p̄i- mo iura vero gentium et iura communia ciuita- tis romane seu romani imperij non perdit. nam non est transfuga totius imperij sed illius ciui- tatis tantum: et sic idem iuris fit de parte quo ad partem quod est de toto quo ad totum. ¶ Pre- terea hoc esse verum probatur: quia si aliquis transfugit vel est reprobatus ab vno collegio iu- ra propria illius collegij perdit et remanet in dis- positione iuris communis: vt. ff. de execu. tu. l. sed

dicunt de questionibus verentibus inter confun-
 ctos: sed illud dicitur fieri inter aliquos pprie qd
 agentes pro se et suo nomine faciunt non pro alio.
 hoc probat. l. inter stipulatae. in prin. ff. de verb. obli.
 pro hoc optime facit glo. de iura. cal. l. ij. §. qd ob-
 servari. que dicit quod ad hoc certum inter quos
 est ista debet inspicere in cuius personam seu contra
 quem est formatus libellus. vt. C. de iura. cal. l. ij.
 §. quod obferuari. in. si. glo. tangitur etiam per glo.
 ff. de in ius vo. l. sed si hac lege. §. si in vlt. glo. vides
 tur ter. de his qui not. in fa. l. feruus. sic etiam vides
 mus in rebus quod assalibus illud dicitur esse inter
 aliquas res quod eas mediat abq; alio medio. vt
 ff. de ser. rusti. p. di. l. si. et. l. cui bona. §. cum inter-
 de dam. in fecr. Sed in casu nostro dicta lex seu ques-
 tio non potest dici inter duos fratres aliquo mo-
 do. primo quia pro alio interuenit in iudicio. Item
 non in persona iustitiae in persona extranei est conce-
 ptus libellus. Item non pertinet ad eum immedia-
 te sed per medium extraneum. ergo verba concilij
 non in eum cadunt. et sic non debet compromitti.

11 ¶ Decimo probatur ex verbis statuti absurdita-
 tis facta exclusio. hoc sic semper a verbis legis seu
 statuti absurdum intelligitur esse exclusum. et ra-
 tione absurditatis euitande statuta recipiunt inter-
 preationem. vt. l. questum. ff. de test. de off. assel. l.
 liberti. de circ. tuto. l. scire oportet. §. aliud. vers. et
 si maxime. de reg. iu. l. alid. §. absurdum. C. de epi. r.
 cle. l. repetita. et de test. l. consula. diuina. Sed si
 hoc esset quod ex persona defensoris fieret copiosus
 missum. iam sequeretur quod in potestate fratris
 vel alterius coniuncti esset semper ire et suscipere
 iudicium in se. vt. l. solutionem. de sol. l. soluendo.
 de neg. gest. et facere omnem questionem compro-
 mitti quod est absurdum. et sic non concedendum. et
 sic hoc casu non debet compromitti. vel ad compro-
 mittendum cogi.

12 ¶ **A**d uerbo quod cogi debeat
 probatur iuris in scriptis. ¶ Pri-
 mo probat huic defensori facta denun-
 tiatio hoc sic. Nos ponimus in thema
 re nro qd huic venditori eidem defensori fuit denuntia-
 tum vt cause agere vel defendende adesset. vel si
 non fuisset facta de iure fieri debuisset. vt. ff. de euic.
 l. si re qua. §. si. r. l. fundo. §. si qui possit. C. eo. l. em-
 pro. ca. si. Item inter ipsum qui agit eum cui est
 fida dicta denuntiatio dicitur esse lra et questio. hoc
 ostendo qd lra seu questio debet esse inter pupilli r
 tuorem. tunc datur curatio ad litem. vt in si. de au-
 to. tuto. §. si. ff. de tute. l. qui habet. §. pupillum. C. de
 in lre dan. tu. por. totu. Poie ergo quod tutor vult
 agere contra quemdam qui est denuntiat pupillo.
 certe lex dicit quod est dandus curatio in litem. C. de
 in lre dan. tuto. l. an tibi. per quod bene apparet quod
 dicta questio dicit esse inter tutor et pupillum. Ad
 propositu igitur cum dicitur frater defensor fuerit
 denuntiatu r denuntiatu debuerit. r propter hoc
 quod defensionis suscipit lra dicitur esse inter huc
 denuntiantum eundem defensoris r fratrem eius
 agentem: r sic cogi debet ad compromittendu per
 12 d. l. an tibi. vbi videtur casus. ¶ **S**ecundo pbat
 pmissio fauore consuetudinum facta concessio. hoc

fic. Quando aliquibus in ipsorum fauorem in alia
 qua causa datur aliquod pmissilem illud vides
 tur esse concessum sine suo iure defensorio nomine
 conueniatur. hoc probatur sine loquatur de pmissio
 glo quod datur circa cause ordinationem: vt lege
 sed si hac lege. §. ff. de vni ius vocando. siue lo-
 quatur de pmissio. cir. ca substantiam actionis. vt
 l. licet. §. finali. ff. de obse. a libe. p. stan. que leges
 benentantur questione nostram. Cum ergo in casu
 nostro sit illud beneficium de copromisso fit com-
 cessum conueniatur in eorum fauorem intelligatur si-
 ue suo iure defensorio noie conueniatur per dicta
 iura salte in casu isto vbi defensionem necessario su-
 scipit. r sic cogatur ad compromittendu. ¶ **T**er-
 tio pbat huius cause commodi r incommodi pte-
 uentio hoc sic. Ille dicitur ppria causam r re ius
 agere vel defendere ad que eius rei pertinet com-
 modum r incommodum: vt. C. de p. cu. l. si quis lib-
 pendia. ff. eo. l. pcurator. qn appel. si. l. §. in pro-
 pria facit qd no. ff. de testi. nullus. C. eo. l. omnib.
 sed ad huc fratre defensori pertinet comodu r in-
 commodum qd pater: qd tenetur de euicione etiaz
 si no pmissio: vt. ff. de euic. l. i. §. eo. l. no dubitat.
 cum fini. Si ergo dicitur ipsum fratrem suum p-
 priam rem r causam agere: sic inter eos iunctos per-
 ti litem: r per omnia alium fratrem cogi ad copromit-
 tendum. ¶ **Q**uarto pbat de venditore ac si possit
 deret: r sic omnibus suis pprijs exceptionibus vti
 casus est. ff. de p. her. l. sed si lege. Item si rem in
 fin. §. pro hoc etiam videtur ter. ff. rem ra. hab. lege
 procurator ad exhiben. §. si procurator ad ppositu
 rego r iste frater defensori esset possessio r conueni-
 retur: r peteret copromitti: r esse vbiuim q no au-
 ditur: ergo in casu pposito r sic aliter frater coga-
 tur ad compromittendum. ¶ **U**ltimo hoc probat
 ad singularem successore extendenda exceptio. hoc
 sic. Exceptio que copetit venditori copetit etiam
 emptori siue pcedat ex beneficio coeclio. in rem: vt
 ff. de iure iuran. l. ai r pctor. §. si. cum. l. seq. l. i. r. ff.
 quarum re. act. non datur. l. i. §. si pctor. pro soc. l.
 idem. §. si. communi diu. l. in hoc iudicio. §. si. no.
 plene per dy. de reg. iur. c. si quis in ius vocatus. li.
 vt. de da. in fec. l. si. in i. §. si tibi. §. pacta conuenta.
 ff. de pac. vbi exceptio procedens ex pacto personar
 li facta venditori copetit emptori saltem vno ven-
 ditore. Sic ergo in casu pposito siue dicas hoc ius
 petendi qd compromittatur esse personale siue rea-
 le competet emptori: maxime venditore vno. r sic
 iste defensor vretur ista exceptione tanq competent-
 te ipsi defensori merito cogatur aliter frater ad co-
 promittendum. ¶ **S**exto pbat qd venditoris rei
 principalis equiparatio. hoc sic. Ergo equiparatio reum
 principalis quo ad defensionem fideiussois: r venditor
 rem: quo ad defensionem emptoris. nam sicut venditor
 tenet emptori re curia: hoc est pdenario de secur. vt
 ff. de euic. l. euicita. in prin. r. §. si de ven. leg. certis
 de neg. gest. lege at qui natura. §. cum me. sic fidei-
 ussoi tenetur reus principalis facta condemnatio-
 rone. de fideiussoibus. vt. ff. manda. lege lucius.
 C. eodem si pro ca. ff. de fideiussoibus lege fidei-
 ussoi pro venditore. Item: sic iniuria facta emptori no
 nocet venditori: vt. l. si per impudentia. ff. de euic.

et iniuria facta fideiussoi non nocet reo principali:
 vt. ff. de fideiuss. exceptione. Sic est videre in excep-
 tionibus que secrantur de persona rei principalis
 palis ad fideiussoi: vt. ff. de excep. l. excep. §. rei. et
 l. omnes. de fideiuss. lex persona. C. de no. nu. pecu.
 l. tam madato: r ibi p. pluribus alijs exemplis
 esse inuenire. Sed in reo principali hoc inuenio q
 si ipse defensorio fideiussois suscipiat siue suo
 nomine animo nouandi siue procuratorio nomine
 per exceptiones que sibi reo competunt: licet tas-
 les sint que ad fideiussoem no porrigat ipse reus
 ex sua persona poterit opponere. ter. et. no. ff. man.
 l. idem. §. generaliter. no. in. l. si fideiussio. §. queda.
 eo. ritu. Sic ergo dica in casu pposito. na si venditor
 susceperit defensionem emptoris aio nouandi siue sin-
 pliciter pcuratorio nomine poterit exceptionem
 sine pmissio seu beneficiu ex forma coeclij postu-
 lare ex sua psona: r sic ille debet cogi ad compro-
 mittendu. p hoc videtur ter. glo. C. de euic. l. si par-
 tea. vbi glo. parua sentit qd venditor: et persona sua
 possit imploare beneficium personale in causa agi-
 tata cum emptore vno ibi dicit glo. nisi essent mis-
 noies. ¶ **S**eptimo pbat per resistentiam verrens
 questio hoc sic. ego dixi supra in prima ratione et
 in quarta facta pro hac parte: qd iste defensori potest
 opponere exceptione suo noie ex sua persona per
 16 iura ibi allega. r tunc arguo. Quis seu questio dicit
 fieri per aliquem ius agendo ius exceptio sine
 defendendo: vt. ff. de p. cu. l. non solum. §. si status.
 ff. re. ra. ba. l. quo enim. §. si. r. l. amplius. §. si. eo. tit.
 Sed iste defensori opponeret aliquam exceptionem
 ex sua persona qd potest supra dixi: ipse suo proprio
 noie abq; dubio diceretur lra inferre exceptio: r
 tunc pprie dicit lra inferre not. C. de iur. r fac. §. l. i.
 in. §. glo. r sic tanq si lra inferre eo vertere debent
 cogi ad compromittendu. r aduertatis q ista ra-
 tio non pcludit nisi qd iste defensori opposuisset suo
 nomine aliquas exceptiones anteq peteret copro-
 mitti. Exceptiones aut quas possit opponere suo
 noie pstat de illis qd ad emptore defensionem no tras-
 eunt. Sed quia iste exceptiones raro accidunt in iudicio
 videamus: numquid exceptiones que ex perso-
 na venditoris trasunt in emptore: vt sunt regulari-
 ter oes q no coherent psona. ex pta parer in. l. alle.
 17 §. in. r. rone pro hac parte. ¶ **S**ed an venditor des-
 fendes possit defendere ex psona sua no in iusto. gl.
 vendit tenere qd sic in. d. §. qn aliter. in gloss. sup. ver.
 potuit. ibi dicit subaudi maxime quod tene men-
 ti. videtur ergo q ista esset practica indubitabilis
 qd primo exceptiones quas possit suo noie oppo-
 nere: tunc peteret compromitti quasi nula inter
 18 eos pprio nomine veratur. ¶ **T**ertio pbat ius
 dicit r nature cause licita mutatio hoc sic: lz ex per-
 sona actiois no possit opponi exceptio mere decli-
 natoria fori que merita cause principalis non tan-
 gitur vbi supra in. l. ratio de facta pro p. raria parte.
 tñ ergo repetio q qn simul est mutatio fori natura
 r natura iuris cause qd dicta mutatio pot fieri
 ex psona actiois. videf casus. C. de iure fil. l. lib. r.
 que sic induco certu est qd si causa habet pmissio
 sui iudicij: qd cause fiscales agitant coa pcuratore
 celarius: vt. C. vbi cause fil. per totum. Item vno scitis
 q in istis causis si quis habet pmissio salte hoc qd

alius reddat eis ipse no ptra se: vt. ff. de ede. l. iij.
 r de iure fil. in fraud. §. neq. r. §. seq. Adodo po-
 ne qd si quis reddidit fundum cuius. errantibus vbi
 car hunc fundum a pcuratore emptore: iudicis aqua
 bitur causa coa p. rside qui est iudex inter pcuratos
 vel coam pcuratore celarius qui est iudex inter fil-
 scum r pcurari. r certe coa pcuratore celarius. ff. de
 l. iij. §. in vnum intellectum que glo. ibi videtur tene
 re in glo. mag. ibi: finalem emptorem r. fir ergo
 mutatio cum mutatur simul iudicij r natura cau-
 se. Sic in pposito istud copromittere in arbitrio
 videtur mutare forum licet potest dici quod no mu-
 tetur: vt infra dicam in solutione p. rarioiu. Item
 mutatur natura cause cu iudex ordinarius cognos-
 seat in rigorem iuris arbitratoris autem cognos-
 serent de plano bono r ego faciendo edi instrum-
 ta hinc inde prout eis videbitur: nec eorum sententia
 subiacet retractioni: ergo ex persona actiois de-
 ber fieri ista mutatio. Sic ergo cogatur ad copro-
 mittendum: nec dicat aliquis qd ibi est speciale in fi-
 sco: q licet quantum ad iudicem r naturam cause
 si quis habeat aliquid speciale: tamen in hoc qd em-
 pro: ex persona iudicij nisi muret iudicium hoc no
 est speciale: sed ius commune: vt in iust. d. glo. specia-
 litates filci. r hanc non ponit. est ergo ius coe vbi
 conq est eadem ratio. l. q cum iudicio mutatur na-
 tura cause. Nono pbat sua densurum ratio hoc
 sic. Ratio iurium hic dicitur vt illud pmissio qd
 quis habet porrigat ad eum qui statim est habitur
 regressum ptra habeat pmissio ne p media pso-
 nam ptra sui pmissio inquireret: vt. C. de vlu. vbi
 iud. l. iij. in si. ff. si fur. fe. di. l. quoties. §. plane. de
 neg. gest. l. ex duobus. de libe. leg. l. iij. §. nuc de esse-
 ctu. Si ergo in pposito pmissio fratris porri-
 gitur ad emptorem. ita quod frater emptorem des-
 fendes possit dicit pmissio vt sic aliter cogat
 ad compromittendum. ¶ **D**ecimo probat verbo
 ppria significatio. hoc sic. Verba nostra concilij di-
 cunt de libris r quibus verentibus inter coiuus
 19 ctos r. ¶ **D**odo videamus quibus modis dica-
 lia veri inter aliquos: certe vno modo dicitur res-
 pectu instantie: r isto respectu soli inter personas
 que sunt in iudicio diceremus esse litem. videmus
 enim qd pcurator qui litem coelstat dicit esse dno
 lra instantie: vt. C. de p. cura. l. nulli. vbi glo. expo-
 nit lra. in instantie. eo. l. i. a. pcuratoribus. r. l. neq.
 ff. de excep. vbi. l. si pcurator: r ibi glo. facit similez
 expofitione: r adeo dicit omnia lra: q si velit trasfer-
 re iudicij in ipsum dno om qd illud ius instantie ce-
 dat eid: vt. ff. de p. cu. l. in cause. §. si ex parte in glo.
 super verbo trasferri: licet alius modus trasferendi
 notetur in illa. parua q incipit: mutari: r pcedat.
 l. que omnia. ¶ **A**lio modo dicit respectu comodi
 r in comodi seu respectu actionis: r isto respectu in
 his quouis causa agitur: licet ipse non sit in iudicio
 dicuntur esse dno lra r lra inter eos verri: vt. C. de
 defen. ciui. l. i. de ap. l. omnes. ff. de p. cura. l. paulus
 r dicit ptra hoc no. dicit glo. ff. de appel. l. ab excep-
 tione. §. si. ¶ **S**ed certum est qd duo pprie r dire-
 cte no possunt simul esse dno lra sunt vulgaria oportet
 videre quis eorum sit lra dno directo: pprie: et
 quis in p. rario. Et certe dico qd pprie dicit ille do-
 minus ad que spectat comodu r in comodu r eum

pro quo sita fit: et inter eos proprie dicitur vtilis. ad hoc induco primo vnam glossellam que videtur facere hanc exceptionem inter eos. i. pro eis. s. finium regundorum. l. iij. §. no. solli. C. Si ergo exponamus in questionibus veritibus inter punctos hic r. c. i. p. p. dicitur ad eorum commodum vel incommodum. Si ergo dicemus qd leges vbiq appellat principales personas eos ad quos commodum spectat. vt. C. de iur. r. a. cau. l. ij. §. i. r. aut. principalis sumpta ex corpore vt in l. iur. r. c. colu. vij. alij qui sunt in iudicio. Sed si ad eos spectat commodum dicitur pprie vt illis: vt dicit. multomagis ergo isto defensore qui in iudicio interuenit r litem est prestatur r ad eum spectat commodum. r. incommodum: dicemus pprius me r vere esse dñm litis r inter eum et fratrem eius veri litis. r sic verba statuti fm ppriam significatio nem debent intelligi: vt supra pbaui in eo cadunt. ergo cogi debet alter ad compromittendum.

Solutio. Inuocato nomine dñi nostri Jesu Christi salutem in domino. Saluo etiam pñio dñi r doct. mei dñi Ray. de foro. C. T. d. i. co dicitur frater cogi debere ad compromittendum: et hoc potissime per aliquas rationes factas supra. primo pro hac parte. i. in l. iij. v. vij. r. r. r. hanc ostendit. Aut enim dicitur ista suscipisse in iudicium animi nouadi: tunc non est dubium: qd ipse dñs et non pcurator: cū pñm si liberatus iplo iure. r hoc no. dicit glo. de pcur. l. no. solum in pñma mag. glo. ante fi. ideo cū lis fit inter eos debeat compromitti. 21 Aduerte tñ qd istud nouare non potest fieri inuito actore: v. l. si mandato meo. §. ff. man. r hoc tenet glo. in d. l. non solum. circa finē. §. glo. ats per nouationem fieret deterior: pñtio actiois eo inuito contra. l. aliam. ff. de noua. l. iter alia glo. videatur dicere pcurariū. ff. de neg. gest. l. liberto. §. fin. sed male r etiam dñat Jaco. bur. r. C. vñ. C. vbi in rem act. l. §. r hoc tenet do. Ray. in. l. solutionem. ff. de solu. sed tanq pcurator: in rem suā no nominādo pñmam bene potest inuito actore: vt. l. solutionē. de solu. r. l. soluendo. de neg. gest. r ita loquuntur iura allegata in. iij. ratione facta pro parte negatiua. Aut dicitur mus quod iste suscipit in iudicium vt pcurator: r tunc est certum qd iste venditor suscipiens iudicium est pcurator: in rem suam. nā licet actio in rem ppo natur causa nō expresse in dubio non videt res vendicari: ex causa que proueniat ex facto vel ex culpa emptoris. Sed ex alia causa ex qua venditor: de cuius ratione tenetur. r. est no. in. l. si in fi. bene facit qd no. ff. de fideicom. l. excep. in fin. glo. r ex necessitate mota lite tenetur emptorem defendere: vt. ff. de cui. l. si plus vel minus. §. moza. r Sed ille qui ex necessitate efficitur pcurator: in rem suā nō dñi suo noie esse in iudicio. de hoc tenet clarus. ff. de pcur. l. m. r. m. quocq. §. fin. in fi. pñmo. §. ait pcurator. ca. l. §. si ergo pprio noie est questio inter dictos fratres: merito qd cogi ad compromittendū. C. T. r dico qd istud bñficiū cōpromissū nō posset implorare emptor: extraneus: ex persona fratris venditoris. non em trāsit ad singularē successore nec ad vniuersalē:

qd est personale bñficiū. i. rōne fraternitatis r cōsuetudinis. hoc c. pbat rex. expresse. ff. pro fo. l. verū in prin. ff. lo. ma. l. q. personale. r qd ibi no. p. dy. r. r. p. r. plene p. dy. extra de regu. iur. c. personale. lib. vñs. ipse frater qui suscipit iudicium ex persona sua hoc implorabit suo noie. d. l. idē. §. generaliter. ff. man. dat. q. declara vt dixi supra in. vñ. rōne faciunt etiā leges allegate. in. l. iij. ratione nam impoñādo tale bñficiū nō videtur declinare solum vel iudicē vt infra dicam in solutione pñmi contrarij nō ergo hoc implorabit nomine eius quem defendi sed suo. 24 pprio. r sic habes practicam. r Item dico vt per cta sit solutio qd si iste defensor nō teneretur de euictione nō teneret defendere: si suscipisset vt pcurator: in rem suā volēs donare emptori: qd tenet ex persona sua opponere de excep. loquor: qd respicit ipsam causam. vt infra dicā in solutione pcuratoris. iste enim debet defendere eo mō r ordine quo pñcipalis qui defenditur r ex persona huius defensoris in nullo mō debet fieri deterior: pñtio actiois r sic loquuntur oia iura allegata. in. v. r. vñ. rōne facta pro parte negatiua. alia sequeretur illud absurdū qd ponitur in vltima rōne. p dicta parte negatiua. ad hoc induco dy. qui hoc dicit ad literā. ff. de fide iur. l. marcel. in. l. mag. addendis. vbi intelligit. d. l. idē. §. gñaliter. in eo qui defendit fideiussor: qui habet regressum ptra eōd tenet menti. C. dñi ius que ergo in questione nra. aut suscipit iudicij aio nouadi actore volēte aut tanq defensor: seu pcurator: r tūc aut est defensor necessarius aut voluntarius vt patet ex predictis. Serum quia supra sunt facte rōne que multum obstat ad quodlibet predictorum ideo respōdebatur per ordinem. Et primo obstat videtur oēs rationes facte pro parte negatiua: sed non obstant in veritate. Nō ob. pñm cui respondetur duobus modis. C. T. pñmo sic qd hic nō est mutatio fori nec iudicij. nam vñ scitis qd sententia arbitrorum dicitur trāsfactio magis qd sententia vt aut. vt dñi iud. §. si vero conuenerit. col. r. et ibi not. Sed si ego implorarem a iudice qd cogeret aliquem mecum trāsire vel pacisci nō est dubium quod nō esset declinare iudicem imo tunc proprie ipse cognosceret. vt. ff. de vñ. l. equissimum. et ibi r. r. glo. r pterea ille qui de iudice committit in arbitrio nō dicitur iudicem declinare: r de hoc est r. r. cum gloss. simul vñta. C. de iud. aut. si vero pgerit. r pro hoc videtur alia glo. ff. de iud. l. vbi ceptus. Pterea quid si peto qd iudex committat obstrictibus qd vtrēm inspiciant vel meliōr quod mensiatur agrum cerea abstr qd dicitur mutatio iudicij vel fori. vt. ff. de vñ. l. i. §. si in mē. fal. mo. dñe. l. iij. §. idem pponimus. r. §. leg. C. Secūdo in rñdetur sic verū est est qd nō pōt iudex mutare vbi ex mutatione iudicij mutet natura cause vt pbaui supra in. iij. ratione facta pro parte affirmatiua qd tenet menti. C. Ad secundū rñdeo qd in dubio nō pñm mutatur fieri iudicatio ex causa que causa r ex facto ipsius emptoris culpa. sed ex causa pcedenti ex qua videtur de euictione tenetur de hoc est casus quē supra alle. C. de asser. tol. l. si si. facit qd no. ff. de excep. l. exceptionē. in. §. glo. in. fi. vñ de iste qui suscipit defensionē bz fundatā in rñdōne suā nisi pcurarium pbeatur. C. Ad tertium rñdeo qd eius pñtio non sit

deterior si non litigat coram iudice sed coram arbitrio qui de bono r equo cognoscit tibi enim habebit bonā fidē cognosceret sic conditio eius non dicitur fieri deterior. vt. ff. de adm. r. uo. l. quorties. §. si aut. ff. man. l. fidelitio. §. quēda. Pterea nō dicitur fieri pñtio eius deterior: si agit perinde ac si res nō esset alienata. vt. ff. de p. d. l. sed si lege. C. itē si re. non enim sit melior: deterior quod sufficit de solutione legis in pupillo cū fi. C. Ad quartū respōdeo qd ista ratio concludit in eo qui in se suscipit iudicij aio nouandi: sed questio nostra hoc nō ponit: sed loquitur de eo qui suscipit r pcurator: in resuam. Sed posito qd in se suscipisset aio nouadi adhuc co qd licet defensor teneatur vñli r vñsa fit ex interpretatione tamē l. i. r questio dicuntur esse inter defensionem r actorem vere r pprie vt supra pbaui. non enim sequitur actio qua tenetur est vñsa r ex interpretatione. ergo iudicij est ex interpretatione vt pbat. ar. fur. ce. l. v. §. in glo. secus in. q. de emphy. pro hoc videt r. ff. de pcur. l. pcurator: in rem suā. nā verū rite ibi positum denotat ppietatem r iuris solentiam vt no. ff. de inoff. test. l. i. r de p. h. e. l. sed r si lege. §. scire. r se hoc etiam pbat. ff. de verb. sig. l. litis non mō. r glo. que dicit de officio. C. Ad quintū respōdeo in eo qd dicit de tribunali. dicit vt supra in solutione pñmi contrarij r. ad alia dicit qd habet locum in defensore voluntario secus in necessario. vt dixi supra in solutione qñstionis. C. Ad sextū rñdeo eodē modo vel dicit qd nō fit deterior: vt dixi in solutione tertij contrarij. C. Ad septimā respōdeo qd illud pcedit in herede vel alio successore voluntario. secus in necessario hoc videt ex predictis r probat optime. ff. de separa. l. i. §. fina. vbi heres necessarius in quantum in rebus suis dñificaretur vñli suo iure hoc tñ solue plene qd ff. C. de sac. eccle. aut. qui res iam dicitas. vel dicit. l. heres ab absens. qd loquitur ibi in pñmilio quodam speciali de quo nō est factum ius cōe quātum ad eos ergo r. C. Ad octauū respōdeo qd factos maiorē l. i. multū 27 sit dubiū: nec pono eam pro cōstati. r ad minorem dico qd litem esse inter aliquos alieno noie pōt dici duobus respectibus. vno mō. i. ad alienā vñlitate. vt. d. l. §. in pñopia. quādo app. r sic loquitur: que si sunt. r glo. in. l. i. nulla. sed hic iste conuenit ex causa per quā ad eū pñtinet commodū r incommodū. r ideo isto casu nō dicitur defendere alieno nomine. Alio mō dñi quātū ad infamiam euitādā alieno noie. i. ex facto qd habuit in iudicio personā alterij. vt l. i. r. §. qui alieno. ff. de infra. r ille non est casus non ster nec enim hic tractamus aliquid de infamia nec ob. quod no. Spe. C. pñmo qd possum dicere ipse non dicit verū r contra casum. l. serui quocq. §. fin. cū iste defendat ex necessitate. vt supra dixi. Pterea 3 sus videtur cōtra cū. ff. si ex noza. causa a. g. l. cum vno. Sed ponamus qd dicitur vtrū fm communē vñm dico quod iste cautiones emergunt ante litem 4 contestationē. r sic autē qd iste defensor efficiatur do minus litis vel nomē suo a aliquo puncto reuertatur 6 in iudicio merito ergo cauit. Sed istud bñficiū r de quo loquimur potest opponi post litem contestationem r idem in alijs exceptionibus coherētibus 8 persone venditoris: tunc enim. i. post. l. i. cōtesta. oino. dicitur litem esse suo nomine vt dixi in pcedentibus.

C. Ad nonum pñtio qd imo scdm propriā significacionem dicitur esse litem inter eos. C. Ad decimū rñdeo quod nō sequitur ista absurditas. nam vt dixi istud bñficiū non datur nisi defensori: ergo non erit in potestate alicuius nisi eius ad quem de iure spectat. ad illud autem qd dixi qd ipse emptor: non potest opponere ex persona venditoris: ob. quinta ratio facta pro parte affirmatiua. Ad qd rñdeo qd prout illa rō loquitur de receptione in rem coherentibus persone. non obstat: quia ista est personalis ad pactus contentum quod loquitur de exceptioe personalis. C. T. rñdeo qd personalis pacti dñi duobus modis. vno modo qd conuenit r m pñsa eius cui fit pactus isto modo non loquitur ille. sed loquitur. l. i. dē in duobus. §. e. r. r. Alio modo intelligitur pactum personāle qd licet sit in rem donec ipse cui fit pactum vñli ut tñ finitur mox ipsius: isto respectu luminat ibi r ibi vt tenere gloss. in. fi. r ita r ibi dñi. vel dicitur illud esse validū in persona ipsius si opponatur a venditore suscipiente iudicium fm qd dixi in nostra questione: sed prima melior. r. C. Ad idem obstat que dicta sunt in. §. rāione facta pro parte affirmatiua. sed leges ibi allegate loquuntur de exceptioe rñbus rei coherentibus. Ad aliud qd dixi voluntarius huc nō posset opponere. videtur obstat quod dixi in. §. rāione facta pro parte affirmatiua. C. S. rñdeo pñmo ad. l. si hac lege. §. fin. qd ibi fit speciale in illo bñficio in quo venditor fauor: patroniz: si mō periret talis ventā nō liberto nocet in sua causa. r hoc est bñficiū qd posset obesse naturā causē immutat. non ob. l. licet. §. si. de obseq. a. liber. pñstā. quia illud loquitur qñ cōuenit alieno noie: ita agit vel excipitur de eorum pprio dolo: ita intelligitur ibi doc. cum ergo ibi ad eos de eorū proprio facto spectaret commodum vel incommodum portus dicitur necessarius defensor: qd voluntarius: r ita facit pro determinatione nostra. Bart.

C. Disputata fuit per Bartolom de sapoferrato minimum inter legum doctores in regia ac nobilissimi civitate pisarum circa annus dñi. M. ccc. l. die xv. mensis Januarij.

Pater an teneatur soluere condemnationem si litem condempnati per cōmuniā stante statuto qd teneatur soluere condemnationem pro maleficio filij r alio qd contumax: habetur pro confessio. r. m. r. 3. Sententia lata contra principalem mandatur executioni contra fideiussorem iudicatum solui est cōmuni opinio. Pater qui tenetur soluere condemnationem si litem dicatur fideiussor iudicatum solui. r. m. r. 4. Sententia lata contra eum qui dolo desit possidere mandatur executioni contra possidentem. Continuetia qd fit delictum vñsa maleficio. Juramentum est fidei solutio: r habet vñm solutio: nis: r porrigitur ad alios. Confessio facta qd operetur tantum qñtum vera. Sententia lata contra vñm porrigit effectum ad eius autorem. Dñia lata contra vñm alij non pñndicant rāde committitis etiam qñ effectus vñus facti extēditur contra plures nisi de nouo pbeatur.

probatio et sicola contumacia habeat p confessio
ne hoc premissio sic arguo. Quando aliquis pro
pter ipsius dolum vel contumaciam aggrauatur
ut contra eum leuio probatio sufficiat talis proba
tio solum ipsum contumacem aggrauat: et suas vi
res contra alios non extendit: ut patet in proba. que
fit per iuramentum in litem: vt. ff. de in litem iura.
l. j. quando et facto ru. l. j. de fideiul. l. i. Sic in p
posito ista contumacia aggrauat filium vt habeat
ut pro confesso. et sic facta ficta confessio non exten
dit suas vires ultra personam ipsius filii contuma
cia: et sic patri non nocet. C. de iudicio probo sic: si
tra confessio vnus non extendit ad personas alias
et sic iure facta habeatur loco eiusdem persone. vt. ff.
de iure fil. l. eius qui delatores. vbi si aliquis habeat
tur pro confesso quod delatoem corrupit. talis fi
cta confessio non transit ad heredes vt eos aggra
uet qd censetur vna persona cum defuncto ergo
in casu nostro talis ficta confessio filii non se exten
dit ad patrem etc. C. de iudicio probo sic. verba
statuti debent intelligi secundum propriam significa
tionem non secundum fictam et impropiam. vt. ff. de ex
ec. cl. l. i. si quis nauem de le. l. i. non aliter. cum si
er qd illud quod est secundum fictionem non intelli
gatur in statuto nisi exprimat. est tex. et glo. ff. de
neg. ge. l. i. l. i. h. ec verba. Cum ergo statutum dicat
qd filius commiserit maleficium intelligatur vere et no
ficta. Sed hoc casu eum vere commisisse non con
stat. ergo etc.

Solutio domini nostri

Iesu christi nomine iurato. Ista que
stionem tangit dy. ff. quando ex fac.
cul. l. i. et ibi vbi dicitur qd talis ficta
confessio non preiudicat patri sed contrarium vide
tur in iure ipse idem de verb. obli. cum filii. in prin.
Ad plene ergo intellegendum nostre questionis et so
lutionem omnium contrariorum dico iudicem debere
verba statuti diligenter scrutari. An verba statuti
coarctent patrem ad solutionem condensationis sim
pliciter an sub conditione si filius commiserit ma
leficium vt in casu nostre questionis proponitur.
C. de iudicio probo sic. in casu qd verba statuti coarctat patrem
simpliciter. verbigratia dicitur statuti qd in causis
maleficiorum teneatur pater soluere condemnationem
nem pro filio vsq. ad legitimam ipsius filii. vt vidi in
multis ciuitatibus et isto casu verba statuti non re
quirunt qd filius commiserit maleficium sed sufficit
solum ipsum filium pro maleficio condennatum sine
commissioe ne tunc pater teneat siue pater si
ue et contumacia fuerit condennatus filius. Et
isto casu proprie equiparatur fidei iuramentum iudicatum
solui cuius stipulatio et ipsa condennatione comi
tatur siue pater siue contumax condennatur: vt. ff.
de iudicio solui. l. j. et l. iud. sol. stipulatio expedita. l.
cum querebas. in prin. cum iura. l. cum filio. in prin.
de verbo. obli. et de furtis. l. cum qui. an pater
quell. equiparat patrem fidei iuramentum. Et isto casu pro
cedunt due prime rationes pro parte affirmatiua.
C. de iudicio aliter si filius commiserit maleficium: vt
in questione. pposita tunc coparet qd de maleficio si
l. j. dicit. sed est aduertendum tan in ista lata contra

filium facit fidei iura. Ad qd plene inuestigati
dum sciendum est qd filius potest accidere qua
tuor. modis. Vnus enim filius se pferat et malefi
cium negat. et tra cu pbat plene. qd enim filius se
pferat et maleficium negat. et tra cu pbat plene
ne. qd filii coparet et negat. et tra cu no pbat plene
plene sed pbant iudicia sufficientia ppter que pos
sunt ad toura et pferat et condennatur. Quod qd
coparet et confiteri ipote et pdenatur. Vnus filii
et primar et eius contumacia habeat pro pffeso sui
mam statuti et condennatur: hic est casus noster de
quolibet ergo videamus. C. de iudicio probo sic. quado
filius coparet et negat et tra eum pbat et condennatur:
tunc omnes distinctionibus quas ponunt do
ctores specialiter ponit et refert. l. y. C. quibus res
iudi. no nocet. l. qd quanti ad ppositum dico qd qd
de vno maleficio plures pdenant et pariter plures
pales. et isto casu pbatio tra vna lata alijs no prei
udicat. vt. l. de iudicio. ff. de adul. l. i. Quod qd
vno maleficio vnus comiserit principaliter. ad alium
vero peruenit per quandam consequentiam: et
contumacia seu condennatio vnus que est pncipua
lun executionis facienda in alium ex quadam con
sequencia respicit principaliter comodum et vtilita
tem pncipua. et tunc probationes facte contra vnus
sententia contra vnum lata alijs non nocet. vt. C. de
fal. l. j. et quod ibi no. qd sententia lata contra matrem
in accusa. de partu supposito no preiudicat filio in
questione bonorum. Si vero illud preiudicium per
quod peruenit ad alium ex quadam consequen
tia respicit vtilitatem publicam seu vtilitatem publicam
tunc probationes et lacta facta contra illum pncipua
palem faciunt fidem contra illum ad quem peruenit
per quadam consequentiam. casus est. C. de iudicio.
l. i. vbi sententia lata contra homicidas per effectus
confiscandum bonorum contra heredes et ita intel
ligit glo. ff. ad filic. in cognitione. pro hoc factis ap
te facit. C. ad. l. i. l. i. an. l. i. quilibet. vbi sententia la
ta contra patrem habet effectum inferende pene in
personas filiorum: nec dicitur aliquis qd noua proba
tio delicti requiratur contra filios: sed satis est de hoc
patrem esse conuictum et condennatum: vt ibi pater
dum dicitur patrem enim debet perire supplicio etc.
C. de iudicio probo sic. in quibusdam criminibus sen
tentia lata contra criminolum habet effectum re
uocandum omnium bonorum alienatorum a re
commissi criminis: et sic preiudicat tertio. vt. d. l. quilibet
que. l. i. an. ad. l. i. l. i. an. ff. de accu. l. i. de iudicio.
eppeffus extra de here. c. cum secundum leges. in fi
ne. l. v. ff. de iudicio. in questione nostra cum ad patrem
perueniat per quadam consequentiam. et hoc respicit
probationes facte contra eum patri preiudicant
per dicta iura vltimo allegata. C. de iudicio. h. ec. sint ve
ra puro iudicem cautus et consultus facere si eo te
pote quo agitur iudicium contra filium moueat
patrem vt interstidicio si sua interesse crediderit
per. l. i. suspensa. in prin. ff. de iudicio. l. i. C. de iudicio.
glossa. aut. nuc si heres. tunc enim ei preiudicaret sine
dubio. vt. l. i. ff. de re. iud. vt. no. l. i. ff. de iudicio. C. de
ad. iud. iud. l. i. circa fi. C. de iudicio. qd filius
coparet et negat: contra eum probant iudicia sufficien
tia qd que ponit ad contra et consistunt et condennatur. tunc

tunc tunc idem puro quod hoc sufficit contra pa
trē. per dicta iura que videntur velle quod sufficit s
principalem esse conuictum: pro hoc specialiter in
duco. l. i. probatio. ff. de proba. vbi videtur casus.
C. de iudicio probo sic. filius coparet et sponde confit
etur et condennatur. credo idē multo magis. vt. d. l. i.
cum probatio. et per alias leges allegatas. nam si
statutū dicitur cum totiens multo magis sine totiens
tra. hoc casu cu filius interrogatur principaliter qd
tra seipsum. vt. l. i. ff. de iudicio. et quod ibi no. ff. de que
stio. pro hoc de ed. edic. l. quero. ff. pro hoc qd con
fessio filii et serui preiudicat patri et domino quado
habet liberam administrationem peculii: vt. ff. de
iur. i. seruis quod detulit cum duabus legibus
seq. hoc verum nisi pater velle probare contrarium
quod dicit vt no. ff. de iur. causa. agat. l. i. ff. de iudicio.
vbi est notabilis glo. ad istud. C. de iudicio. quartum quado
de filius est contumax et ex forma statutorum ha
betur pro confesso et condennatur in casu propro
sire questionis. tunc dico quod talis ficta confessio
et sententia contra filium lata patri non preiudicat.
sed est necesse quod contra eum probetur maleficium.
hoc probatur quia ficta confessio etiam vbi de pu
blica vtilitate tractamus non egreditur personam
eius qui habetur pro confesso. vt. ff. de iure fil. l. i.
qd delatores. in prin. C. de iudicio. illa est regu
la quod quoties sententia lata contra vnum prei
dicat alteri. illud intelligitur esse verum si est lata
contra presentem. secus si contra contumacem. vt. l. i.
qui repudiatis. in fil. pncipalium. S. meminisse. de
inoff. testa. de eu. l. i. ff. de iudicio. in prin. C. de per. et
co. mo. rei ven. l. i. in fi. pro hoc induco glo. que est. ff. de
iur. iur. l. i. duobus. S. i. super ver. solutiōis. hoc mo
do sicut hic ex forma statuti peruenit ad patrem
sub conditione si filius commiserit maleficium. ita de
iure communi fidei iuramentum agit contra principalem si
soluti. vt. l. lucius. ff. manda. C. de iudicio. ergo sufficit
ad dandum actionem contra principalem quedam
ficta solutio scilicet iuramentum certe non. vt ibi no.
pro hoc facit optime glo. in fi. de iur. in fi. et per alias
rationes scilicet p hac parte allegatas. hoc tenet
l. y. in simili. C. vnde v. l. i. quado. nec curro isto casu
si vtrum pater fuerit sciens necne: quia quado sen
tentia fertur contra contumacem dicta distinctio
scientie et ignorantie non habet locum. C. de pig. l.
preses. et ibi no. Ad contraria et predicta de facili
apparet responso. C. de iudicio. putata fuit hec questio p
me. Barto. de sapoferrato minimum legum docto
rem in felici ciuitate. Perusi. Anno domini. MD.
ccc. lxxv. xv. mensis Ianuarij me tūc ibi. ff. ver. et oy
dinarie legente.

- 1 Remissio mercedis an fiat conducto ad. p. an nos quos nihil percipit et quomodo. in 9.
- 2 Vendito iure non curatur quid ex illo iure percipit.
- 3 Spe vendita vel futuro euentu si nihil percipit periculum est emptoris.
- 4 Actu percipiendi empto dicitur emi spere.
- 5 Conducens ad. p. annos dicitur habere dominium vite.
- 6 Si locatur res pro pluribus annis vno pretio et prestatio sit diuisa per singulos annos quod dicatur vna emptio.
- 7 Verbus potest de notat actum perfectum. Itē verbū pro

terit intelligitur rebus sic habentibus.
Ratio quare in locatione fiat remissio mercedis et
in emptione et venditione remissio emptio: conse
quitur pretium.
Venditio a locatione vectigalium quod cognoscat.
L. si vult fructus. ff. de iure do. qd intelligat. itē. l. ar
bouibus. S. vult fructus. ff. de usufru. Itē. de reb.
ecclie. non alie.
Contractus permutationis a contractu do vt des
quomodo discernatur.
Emptio superficies si remissio si no potest vti sine
perficie.
Conductor pedagii conducens pro pluribus annis
pro vno pretio soluendo vno tempore tunc de emere et
non sit remissio propter guerram nisi guerra esset
cum culpa venditoris vel locantis.
Pedagium vt dicatur venditum tribus modis co
siderari potest.
Fructus et usufructus rei quando dicatur vendit
vel locatus ad hoc vt fieri debeat remissio pretij
propter guerram vel quid simile.
Emptio usufructus molendini si remissio pretij
et periculum ad emptorem spectat.
Venditio usufructus molendini si molendinum des
truitur emptor tenet et ager actione mandati con
tra dominum proprietatis vt det pecuniam pro res
fectione vel restituat expensum in refectione.
Si vendantur plures res vnico pretio et habet sit
respectus ad pretia singularium rerum dicuntur plu
res venditiones.
Pretium aliquando pro mercede ponitur.
Questio. lxxv.

Publicanus. Quidam enim
russi pedagium et omnes fructus et vltis
fructus redditus et proventus qd percipi
pntur et percipi poterit per ipsius
publicanum ex ipso pedagio et ex predictis et molen
dinis dicitur communis positus in curia castri fossati
vsq. ad. p. an. et non ultra pro pretio mille lib. solu
darum quolibet anno propter caput pro rata. Consi
git quod vno anno propter guerram ex dicto pes
dagio nihil est perceptum et propter sterilitatem
ex dictis predictis nil percipit et propter in soluta su
per abundantiam aquarum dicta molendina et edifi
cia sunt destructa: nec possunt restitui sine magna
impensa. vnde et eis similiter nihil perceptum que
ritur an pro dicto anno debeat fieri remissio pretij
vel non. C. de primo qd remissio fieri non debeat
probatum. nam natura contractus emptiois et ven
ditionis est vt contra actum celebrato periculum pncipat
ad emptorem. vt. ff. de per. et co. mo. rei ven. l. id. qd. et. l.
necessarie. in prin. et. C. eo. l. i. in fi. de ven. emp. S. an
aut. per. l. y. cu simili. h. ec. est huiusmodi: ergo etc.
C. de iudicio probo sic. natura et emptio. na qd ius
aliquod emitur. sufficit venditori stare quod illud ius sit.
nec curat qd ex illo iure percipiat. vt per in emptioe
nois vel hereditatis. vt. ff. de here. vel ac. v. l. i. fi
nomē. et. l. cu hereditatis. cu. fi. h. ec. empta sunt ius
ra. scilicet pedagium qd est ius percipiendi em a tra sunt
bus. vt. C. de vec. et co. l. vectigalia. C. noua vec. l. in
fi. Itē est venditio usufructus qd est ius vt. l. i. de usufru.
Questio. Barto. p

ergo non est curandum quid ex ea percipiatur: sed sufficit hoc ius constitutum esse. ¶ Tertio probatur eodem modo ex natura rei empta quando emittur spes vel futurus eventus si nil percipitur periculum est emptoris. ff. de ere. ven. q. si in vendica. r. l. seq. et. l. non in. de cotrah. empti. l. nec emptio. de ac. emp. l. factum. sed hic emptio fuit spes seu futurus eventus qd apparere ex eo qd dicitur est in cotractu. si qui percipi poterunt. que verba significant ptem z futurum eventum. vt. ff. de hui. testa. l. r. ibi no. ¶ Item apparet ex eo qd dicitur ped aglum qd potest significare ipsum actum percipiendi. vt. l. cum in plures. §. penult. z qd ibi no. ff. loca. r. s. de vecti. r. com. l. ex pstatione. ¶ Sed quod ipse actus percipiendi emittit semper vt emittit spes. vt. l. nec emptio. de cotrah. empti. et. l. factum. de ac. emp. ergo periculum est emptoris. ¶ Quarto probatur ex longinquitate temporis quo non solum ille qui emittit sed ille qui condicit non ad modicum tempus puta in .x. ann. habere vtile dominium. vt. ff. si ager veci. l. si de superfi. l. §. quod autē ait. sed si dominium emittit non est dubium qd esset periculum emptoris. vt. s. in primis alleg. argu. r. c. ¶ Quinto probat ex vniōne emptiois constitut em qd hic pro omnibus annis vna est emptio propter vnum pretium constitutum ab initio: lz pstatio fit diuisa et propter vna annorum numerationē. vt. l. cū eiusdē. de edil. edic. de cotrah. emp. l. si duos. de in diez adie. l. si duo. de leg. l. si ex toto. §. si ita. r. l. huiusmodi. §. stipulatio. de ver. ob. Sed si ponamus esse vna locatōem vni⁹ anni et percipitur decima pars fructuum minus solito certum est qd non fiet remissio mercedis in aliquo: vt. l. si vno. §. cū quedaz loca. ita licet decima pars fructuum tot⁹ tps sit perē pra. nulla fiet remissio. ergo r. c.

Contra qd debeat fieri remissio probat. Primo ex natura contract⁹ loca. et cōductionis q est vt propter sterilitatē et alios casus si miles fiat remissio mercedis. vt. l. ex conducto. §. l. merces. §. vis maior locati. r. C. eo. l. r. l. excepto. cū si. sed isto est cotract⁹ locatōis vt pbo. ¶ Hoc sic pbat. qn dicitur ad emptorē nō transferri nō potē dici emptio et venditio. vt. ff. de cotrah. emp. l. cōuent. r. l. cū manu lata. §. si. ff. de cotrah. emp. l. nisi. de loca. §. itē qd. sed hoc est huiusmodi. ergo r. c. ¶ Beteres ad idē qn pretium soluit annuatim nō potē dici emptio r venditio. vt. no. C. de iure emp. l. §. r. hie est modus cognoscēdi emptōne a locatōne. vt. ibi no. r. ff. de superfi. l. §. si in glo. super verbo agendo. sic est locatio: ergo r. c. ¶ Secundo probatur ex natura emptōis et venditōis. nā posteo qd sit emptio eius natura sic est vt si fruct⁹ vendunt fructib⁹ nō natis empta nō cotrahaf. vt. ff. de cotrah. emp. l. nec emptio. de pbo. ob. l. inter dū. l. pmi. de cōdi. r. de mo. l. si in si. sed hic fruct⁹ nō sunt nati. ergo nō est emptio r sic pretium nō debet pro illo ano. ¶ Tertio probatur eodem modo scilicet ex natura venditōis que est vt si sub conditōne fuerit celebrata ad emptorem non pertineat periculum conditōne cessante: vt. ff. de peri. et commo. rei veni. necessario. §. quod si pendente de cotrah. emp. l. quod sepe. §. in his sed. ita venditio est contracta sub cōdi. quod patet ex illis verbis qui percipi po-

terunt: que faciunt conditionem. adeo vt eis nō percipis emptio non sit facta: et pretium nō debeat. vt. l. si debitor. §. verisimile. de cotrah. emp. de vino tri. r. oleo leg. l. cū certū. r. qd vulgarter de latium qd vel qui: functum verbo futuri tps facit conditionē. l. huius qui meus erit. de lega. l. cum si. ¶ Quarto probatur ex significatōne ist⁹ vt bi potest quod de sui natura non significat qdam possibilitatem sui forumam. sed requirit actus pfectum. l. statuliberos. §. si quis sic accepit. de statu libe. facit de verbo. significat. l. inter illas. Et alibi verbum poterit intelligitur rebus sic se habentibus: vt eodem statu durante: vt. l. qd seruus. in si. de cōdi. ob cau. r. ibi no. sed hic est mutar⁹ status: qz guerra sterilitas et destructio edificiorum superuenit: ergo r. c. ¶ Quinto probatur ex idē ratione rōnis. nā que est ratio qd in emptione et venditione venditor consequitur pretium etiam re amissa: sed in locatōne et cōductione fit remissio mercedis. glo. assignat vnam rationem venditor certat de dāno. nam si non haberet pretium dānum sui rei pateret. Sed locato certat de lucro cum nihil de suo amiserit. ita no. ff. loc. l. quero. §. item cum quidam post mediū glo. magne. Et idē not. Ro. in ti. de ac. ex lo. circa fin. certe in isto venditor est illa eadem ratio. ergo r. c. ¶ Alia ratio est assignat doct. l. qz de natura emptiois est vt ptractu celebrato res ppetuo sit penes emptorē et eius sit emolumentum: non est igitur mirum si eius est periculum. sed de natura cōductionis est vt emolumentum sit conductoris ad tps. r. ideo non dō in cōsequēs reputari fidem sterilitatis vel simile cōdicatū locatorē ad quē res locata dō puenire vt ppetuo sit penes cū: r. ita no. per. ¶ In. C. loca. l. legem. sed in hoc emptore est eadem ratio que in cōductore. ergo r. c. ¶ Alia ratio rationem ponit Ba. bu. qz res vendita debetur fructus spes. ideo eius interitū debitor liberatur. vt. l. si legatī causa. de verb. obli. Sed in locatōne debet patientia que est de futuro. ideo qz nec perire potē qd nō est fed quia per eum factū nō est teneat ad iurē esse: secundū mercedis remissionem vt ipse no. in. d. §. item cū quidā. sed in hac emptione est eadē ratio que in cōductione et locatōne. ergo r. c. Et sic breuiter propter omnimodam similitudinem concluditur quod illo anno debet fieri remissio pretii.

Solutio dñi nostri Jesu christi nomine inuocato saluo semper iudicio cuiuslibet melioribus rationibus locati. ¶ Et videt qd dicitur contractus locatōis constituitur sic debet fieri remissio pretii pro illo anno sicut in locatōne fit remissio mercedis vt dicitur est. s. in pma ratione facta pro illa parte. ¶ Et quia vico hinc esse contractum locatōis. Ad hoc ostendendum premitto quod quando agitur vt in aliu transferatur dominium rei vel vti capienti conditio pferat pretio. Et tunc veniat qd est emptio. vt. l. com. uenit. et. l. cum manu lata in si. ff. de cotrah. emp. Et sic loquitur tot⁹ r. ff. de cotrah. emp. C. de in si. idē si agit vt transferat aliud ius vt tenet⁹ usufructus: vt. d. cum manu lata. §. i. de peric. et commo. rei veni. l. necessario. §. si. de usufru. l. si. ¶ Aliquā

do agitur vt ille qui pecunia recepit nullum ius sit alia transferat: tñ qd alid faciat vt operetur: et isto casum pot esse emptio locatio r cōductio. vt. litem si pretio. §. l. loca. de cotrah. emp. l. com. uenit. r. d. cum manu lata. in si. r. isto casu non restertannum pretium seu pensio constituitur toto tempore an annuatim vel singulis mētib⁹: vt. l. qui operis. r. l. loca. l. ea leg. §. locatum aliquid conuenit qd ille qui pecunia recepit aliquid faciat: r. qd aliquid. de r. vt r. r. tunc aut dare seu rem transferre venit principaliter aut fieri per consequentiam: r. erit emptio. vt. ff. loca. l. si. §. r. in si. eo. §. item queritur. nam ibi hoc principaliter agit vt artifer de mhi annulos certe foue: qz autem ipse faciat hoc venit ex quadam pna: quia ipse alias dare non potest aut fieri venit principaliter rem tradi venit per consequentiam. r. erit locatio r cōductio: vt. ff. loca. l. item si pretio. §. in si. l. nam ibi opera principaliter locatur. dare autem venit ex quadam cōsequētia. l. quia edificat in alieno quando dubitatur qd istorum veniat principaliter vt in casu proposito. nam hic est dubium vtrū principaliter veniat datio si ue tranlatio domini fructuum percipiendorū vel ius usufructus. patientia autē. l. qd patiatur istum emptorē vti frui veniat ex quadā consequētia sicut in usufructu. vt. l. si. §. dare. ff. de usufructu. an conseras licet qz patientia principaliter: fructus autē faciatur eos ex quadam pna sicut in quolibet alio colono qui conduxit fundum r dominus principalis tenetur ad patientiam. vt. l. qui merces. §. qd fundus r. l. si in lege. §. colonus cum. ff. eo. c. r. sic potest esse dubium an sit emptio vel locatio r isto casu glo. singularis dar doctrinā. l. qz pretium: r mercedis quas tias faciat discerni emptorē a conductore. ita not. ff. de superfi. l. §. si in glo. super verbo agendo qd vult dicere: certe non curant de nomine scilicet an fuerint cotrahentes si nomine pretii vel mercedis. quia in hoc non est vis: vtrū dicta glo. sed hoc alia glo. declarat. l. qz pretium est vnum r certum merces vero per singulos annos soluitur. ita no. C. de iure emp. l. r. quod ibi rement doc. si ergo pretium vni⁹ esset constitutum quod non solueretur annuatim esset emptio r venditio. et qd si esset emptio dicam. j. sed qn pretium debet annuatim solui apparet quod est mercedis constitutio que fit pro patientia que singulis annis prestat. r sic erit locatio r cōductio. r sic dō fieri remissio sicut in locatōne: r hoc probatur per dictas glo. hoc iudat etiaz ratio quādo pretium seu merces soluitur singulis annis non videtur dominus velle transferre aliqd ius. ad hoc vt si ille cesset in solutio possit eum de pretio expellere. vt. l. quero. §. inter locatorem. ff. loca. de pub. l. veltigalia. §. si. l. ius quando pretium simul soluitur et hoc etiam probatur in l. item queritur. §. qui impleto. vbi de locatōe fundorum semper habetur respectus ad annuam prestationem. ¶ Et hoc modo debet intelligi. ff. de iure. do. l. si usufructus. vbi dicitur: vel locet vel vendat. in rel. ligendum est locet scilicet certa mercede constituta singulis annis emptioe constituta pro toto tempore: ita reperi possit illam per quosdam doctos. antiquos sic intelligi debet de usufru. l. arboribus. §. usufructus. ibi locare vel vendere. de bo. aucto. iudic.

post. si vendit. §. r. l. ait pretio in causa. etiam sic debet intelligi in de. de reb. ecclie. non alie. c. in si. dum ponit de locatōne et cōductione fructuum hoc etiaz p ea qd oēs leges loquētes de loca. sim. dī regulariter loquuntur cum merces annua vel mēstrua constituitur. vt. C. loca. l. licet. ff. eodem l. itez queritur. §. qui impleto. r. l. in lege. §. si domus. et. §. leg. de spu. l. veltigalia. §. si. de hie. l. l. si a colono. r. l. si de usufru. §. pro usufructo. cum finitio. §. si in illis arguendi modus ad contractus cognoscendos fit per gloss. et. r. c. de re. permi. l. si in vltima glo. ¶ Item dubitatur qualiter cognoscitur cotractus per mutationis a contractu dō vt des. in sp. equaliter loquuntur leges de hoc tractant. Idē habemus in cognoscendū veltigalia tributo inspicimus quomodo loquuntur leges de hoc tractant. tes. vt. l. si. §. si. de pub. l. hoc etiam de cotrah. dī inspicimus quis contractus sit. Nā si solum inspiceres verba venio vel loco esset imponere legē vt bis. z quod ista verba non sunt curanda quia si videtur do ad affectum lz non vtrum verbo locatōis tñ erit locatio non venditio. vt. p. r. de loca. c. si. sic r. Spe. cum tractat de loca. ponendo formas cotra. tus semper ponit de annua prelati. in ritu. de loc. Sed cum ponit de venditione fructuum ponit de vno pretio quod ab initio soluitur in tit. de emp. et vendi. §. r. sic apparet qd est locatio r cōductio r sic dō fieri remissio pretii pro illo anno. non ob. qz pium vnum fuit constitutum ab initio quia si solutio diuisa per annos soluitur non curatur de modo constitutiendi ex hoc enim apparet illud vnum pretium constitutum nō esse ex pretio singulorum annorum. r. sic perinde est ac si pretium esset constitutum singulis annis. vt. l. ediles. aiunt. §. si in glo. q. in conc. pit. l. vnico. de edil. edic. ¶ Nec ob. qd dicitur in conc. tractu. emittit r. qz accipitur. l. cōduxit. vt. C. loca. l. hui. qui. r. ff. c. l. ea. l. ea. §. loca. de pub. l. quorics. §. si. facit de act. emp. l. vereres. r. l. ea. ¶ Nec ob. quod vbi sunt verbo pretio r. qz pretium ponit p mercede vt. ff. loca. l. ea. l. ea. §. loca. r. l. in si. §. qd cōdi. ¶ Sed idē tñ est qd est quedam glo. que videtur aduersari predictis. ff. qui. mo. usufructu. am. l. pompo. que rit. §. i. in glo. que incipit. sed quid nocet. que videtur velle qz pretium constituitur singulis annis: et tunc fit emptio: tamen illam non puro bene dicere vt ex predictis p. est quedā alia. ff. de cotrah. emp. l. fundi parte. ¶ In vnam leg. que videtur contra. r. illa loc. nō placet. postio tamē qz tam qz iude? nolles a verbis recedere: si velles dicere hunc esse contractum emptiois tamen ad hoc dico. idem iuris esse quod supra dixi. quia iudicabitur sicut de locatōne r propter solutionem que annuatim fit. qd sic pbo. ¶ Tertium est quod superficies transferretur in alium vel per loca. vel per venditionē. l. §. i. de superfi. Sed contra. quod si superficialius superficie nō potē vti sit remissio eius quod annuatim est solutum. l. inter quos. §. dāni. r. ibi not. de dā. in. §. fec. ergo apparet qd nō est hoc pceptum in loca. h. idē in emptione que habet similitudinem cum ea. p. r. terea emptio r venditio locatio r cōductio cōdicatō iuris regulis constituntur. vt. ff. loca. l. in pma. magis me vbi est eadem ratio sed in emp. est per omnia a dem. ratio qz in cōductione vt probatur est. §. in vlt. ¶ Questio. Bar. p. ij

ergo non est curandum quid ex ea percipiatur: sed sufficit hoc ius constitutum esse. ¶ Tertio probatur eodem modo ex natura rei empta quando emittur spes vel futurus eventus si nil percipitur periculum est emptoris. ff. de ere. ven. q. si in vendica. r. l. seq. et. l. non in. de cotrah. empti. l. nec emptio. de ac. emp. l. factum. sed hic emptio fuit spes seu futurus eventus qd apparere ex eo qd dicitur est in cotractu. si qui percipi poterunt. que verba significant ptem z futurum eventum. vt. ff. de hui. testa. l. r. ibi no. ¶ Item apparet ex eo qd dicitur ped aglum qd potest significare ipsum actum percipiendi. vt. l. cum in plures. §. penult. z qd ibi no. ff. loca. r. s. de vecti. r. com. l. ex pstatione. ¶ Sed quod ipse actus percipiendi emittit semper vt emittit spes. vt. l. nec emptio. de cotrah. empti. et. l. factum. de ac. emp. ergo periculum est emptoris. ¶ Quarto probatur ex longinquitate temporis quo non solum ille qui emittit sed ille qui condicit non ad modicum tempus puta in .x. ann. habere vtile dominium. vt. ff. si ager veci. l. si de superfi. l. §. quod autē ait. sed si dominium emittit non est dubium qd esset periculum emptoris. vt. s. in primis alleg. argu. r. c. ¶ Quinto probat ex vniōne emptiois constitut em qd hic pro omnibus annis vna est emptio propter vnum pretium constitutum ab initio: lz pstatio fit diuisa et propter vna annorum numerationē. vt. l. cū eiusdē. de edil. edic. de cotrah. emp. l. si duos. de in diez adie. l. si duo. de leg. l. si ex toto. §. si ita. r. l. huiusmodi. §. stipulatio. de ver. ob. Sed si ponamus esse vna locatōem vni⁹ anni et percipitur decima pars fructuum minus solito certum est qd non fiet remissio mercedis in aliquo: vt. l. si vno. §. cū quedaz loca. ita licet decima pars fructuum tot⁹ tps sit perē pra. nulla fiet remissio. ergo r. c.

- 4 Liberatio no contingit si in satisfactione omittatur aliqua qualitas.
- 5 Probans factu et no qualitate non obtinet.
- 6 Pena ita committitur ex puatione qualitas sicut ex puatione substantie si os comitit ex puatione.
- 7 Qualitas omnia qm no puerit qd beneficio actio nis ppropofite nec moderate condonationis.
- 8 Aggravatio que fit per negatione debet intelligi qm quis negat qd dependet ex facto suo.
- 9 Pena que imponit ppter puatione alicui rei no comitit ppter puationem ipsius.
- 10 Qui tenetur ad factu simpliciter fufficit factu face re licet qualitas omittatur.
- 11 Prohibitus probare contra instrumentu intelligitur prohibitus circa substantiam, non contra qualitates instrumenti.
- 12 Indefinita locutio in statutis quod equipollet uniuersali.
- 13 Index potest responfione contentis delictum et negantis qualitate non admittere. et nu. 15.
- 14 Locus et tempus qm dicitur facere id quod factu est realiter et secundum substantiam. et nu. 16.
- 18 Regula. l. cum qui. ff. de iur. cum. si. quod exten datur ad statuta.
- 19 Libellus in actione. laquillie debet continere certa quantitate.
- 20 Glo. in. si item mixta. in. si. de actio. qualiter intel ligatur.
- 21 Beneficium concessu alicui propter aliqd pditur nisi illud totum impleatur etiam in qualitate.

Questio. viij.

Ret Italiane committitur sunt statuta qd cessit maleficia nisi et negante grauius puniuntur. Et contingit qd is contra quem de maleficio proceditur confitetur factum: negat tamen qualitate qua cessante pena cessat vel inimitur: qui factus probationibus venit condemnatus de toto. Queritur an sit condemnandus vt confessus an tanq negans vel qualiter. Et primo quod veniat condemnandus vt negans probatur sic negans tunc ille qui negat factu: et etiam ille qui negat ius hoc est actio. et obligatio. Primum de negate factu probat. C. ad. l. aquil. l. contra negantem. de proba. l. actor. de no nume. pecu. l. asseueratio. et au. f. contra qui ppiat. ff. ad. l. aquil. l. de pcur. l. si. cu. simi. de eo qui negat ius probatur. C. de transac. l. age. ff. de do. l. quida in iure. de pba. l. ab ea parte. cum simi. Sed iste qui negat factu qm negat ius hoc est esse maleficia vel esse obligatu: qm negat actione hoc est se teneri acti. pposita: ergo in omni casu habet p negatu. C. pmiu q negat factum probat in eo qui confitetur factum: negat tñ rēpus vel negat locu. nam si pbat alius locus vel rēpus no est idem factu de quo agit: vt pbat. C. qui accu. no poss. l. i. put ibi ponit casus maleficio certa die commissio. r. not. ff. de publi. iud. l. q. reus. in glo. mag. super verbo permisiam. r. ff. de acqui. here. l. panto. ni. q. rei. r. ibi clari. no. r. est eppeffum extra de re iu. c. abbate sane. circa fi. lib. vi. C. com in eo qui negat maleficia vel obligacione pbat in eo qui confitetur factu hoc est se accepisse rem negat tñ qd

fra homini voluerem. nam et hoc sequitur quod no est furu nec furu tenetur. vt. ff. de furia. l. inter omnes. §. recte. r. in. si. de obli. et delicti. §. placuit. Item in eo qui confitetur se occidisse. negat tamen se fecisse eo animo q sequit qd no tenetur. l. comes. lia. vt. l. i. C. ad. l. cor. de fca. r. ff. eo. l. i. §. diuus. Et in eo qui accusatur de plagio dixit se adurisse negat tamen alienu. vt. C. de fer. fuci. l. cum feruum. et ad. l. fali. de pla. l. r. l. p. f. sed alia multa exem pla poni possent. Tertium q negat ac. feru accu sationem probatur in eo qui accusatur. l. pompeia. de parid. confitetur se occidisse negat tamen esse de personis enumeratis in. l. ad legem pompe. de parid. Item probatur in. l. p. r. o. §. ducere vi bon. rap. r. de in cen. rui. nau. l. i. §. fina. r. l. i. Item in eo qui confitetur coitum. Sed negat mulierem nupta. vt. l. pen. de adulte. quicquid igitur dicatur appa ret quod iste habetur pu negante. Et tanq negas debet condemnari. C. Secundo proba sic. quibus terrogatur cum aliqua qualitate si responderit pu re non respondit ad inrerogata: vt. ff. de ver. bonum oblig. l. i. §. si quis simpliciter. r. in. si. de inur. l. si. pu la. §. p. r. e. r. ea. Si vero non responderit ad interroga. ergo non potest haberi vt confessus. Concludo ergo quod tanq negans veniat condemnandus per predictas. l. vbi videtur casus expellens. C. Tertio proba sic. Sicut omisso totius: t est causa puiandi quem beneficio. ita omisso partis. vt. ff. de lega. l. r. r. si partis conuicta. l. tuto. p. r. e. r. u. §. i. ff. de exen. tuto. r. no. in. l. i. post legatus. §. admittere. ff. de his qui. vt indignis. §. si totus maleficio negasset pu uaretur beneficio quod daretur confitens: ergo eadem ratione puniunt si negat qualitate malef. c. ij. Quarto proba sic in taliqua satisfactione ali qua qualitas omittatur liberatio non contingit imo totum peritur ac si nihil esset satisfactum. vt. l. i. i. l. i. §. i. de verb. oblig. de sol. l. etiam de leg. l. i. huiusmodi. §. si res. r. plene no. de dolo. l. eleganter. §. non so lum. si istud beneficium q datur confitens est que da liberatio a parte pene in eo qui confitetur. Sier go in confessione omittatur qualitas maleficia non contingit liberatio. Quinto proba sic qm probat factum nec probat qualitate facti non habet beneficium quod datur probantibus: quia no dicit sua intentio probata. vt. l. habebat in pinci. in. l. v. bo. r. ap. l. p. r. o. §. docere. extra de pba. c. licet. et go r eadē ratione qui confitetur maleficio. r. non qualitate non debet gaudere beneficio confessio nis. Sexto sic beneficium datur confitentibus. quia aliquem releuat ab onere probandi. vt. l. eum qui in pinc. de iure iuran. C. de pena iudi. qui male iudic. au. r. nouo iure. r. quod no. ad. l. aquilam. l. co tra negantē. Sed per hanc confessionem quis non releuatur ab onere probandi quia debet pbari qua litas maleficia que non potest probari nisi per illos qui viderunt maleficio quia qualitas rei non potest cognosci nisi ab eo qui habet hanc rem r. i. p. sam viderit. vt. l. i. §. i. de ventre inspicien. C. de fide instru. l. imperatores. ff. finium regum. l. si scriptio. ne. et in auten. et non alie. §. q. autē. cum igitur no releuetur ab onere probandi ergo in nullo confitenti datur beneficium confessionis. C. Septimo sic. quia do pena t debet comitti propter aliquā puationē ita

ita committitur ex puatione qualitas sicut ex puatione substantie: vt patet in stipulatione habere licet que committitur si aliqua seruitus que pdij qualitas ex iure minus. vt. l. stipulatio ista. §. si qd forte. de verb. obli. vbi videtur ter. no. lre questiois in eo q ibi in si. r. dicit q habere no licet et cui all quid ex iure in iur. ita cum aliqua qualitas negatur nihil confessari videt. et sic nullu cosequitur beneficij confessionis. C. Trauo sic. simplex r. in definita locutio equipollet uniuersali. vt. l. i. pluribus. de leg. r. de le. l. i. §. i. pluribus. per dy. de regu. l. super rub. lib. vi. Cum ergo dicat statutū qd confitentes imitū puniantur loquitur de confitentib9 oia sed certū est q iste qui negat qualitates no confite tur omnia: ergo non potest beneficium confitentium habere. ar. l. i. §. quia ducera. §. vtrum de rebus du bjs. C. Nono quia qui in vno deliquit omniu fas cus est reus.

Contra ad puniri debeat tanq confessus probatur sic omisso t qualitate rei non puiat ali quem beneficij sibi competet et ipsa re hoc probatur q quis non puiatur beneficio ppropofite actionis. licet aliqua qualitate non ponat vel postam no pber vt. l. i. delictis. §. si detracta. ff. de no. r. lib. r. qd no. C. de ed. l. edicta actio. na eo non obstat et tali processu poterit seq cōdenari. facit de aqua pluui. arcend. l. q. §. si u lianus. et qd ibi no. per dy. facit de rei ven. l. si post accepta. Itē no puiat quē beneficij psumptiois fa cientis pro eo. na si confiteor: soluti tñ nego in debi tū. et sic nego qualitate et hoc no perdo beneficij psumptiois faciēti p me. §. qd debiti psumatur. vt. l. cū de indebito. ff. de proba. Itē no puiat quez beneficij moderate cōdenationis. vt puta r. i. r. o. i. me fidei iussu negat tñ me cōueniēdu insolidū. q dico alios fidei iussores esse solūdo. r. sic nego qua litate certe per hoc no pbo bificium diuisionis. vt l. si dubitetur. in ptn. r. §. de fidei ius. Et istis ergo concludit q si res confitetur factu negat tñ qualitate aliqua q ex hoc no perdat beneficij confessiois: sed tanquā confessus veniat conueniendus. C. Secūdo proba sic t aggravatio pene q fit ppter negatione semp intelligit fieri qm quis negat id qd ex facto suo dependet alias secus. vt. ff. reru amo. l. marcellus. de in litē iur. l. videamus. §. i. extra de confes. c. i. lib. vi. quod no. de iur. calu. l. i. §. qd ob seruari. Si aliter intelligeretur sequeretur quod quis pueniret iure delicti quia cum in facto q non dependet a se fit tolerabilis ignorantia. vt. l. i. §. pro suo. et. l. cum fallum. ff. de acqui. here. merito potest sine culpa negare. si sine culpa nemo est puniendus. vt. ff. de verb. signifi. l. aliud est fraus. r. de penis. l. anctimus. et de reg. iur. c. sine culpa. lib. vi. Sed iste qualitates vt plurimum no dependēt ex facorei vt puta q ex vulnere sit remanura cicatrize vel quod membrum sit remanurum debilitatum vel quod offensus sit nobilis vel ignobilis et similia. ergo patet quod ppter negationem huius qualitates non debet grauari pena: et sic condēnā dus est tanq confessus. C. Tertio proba sic: t pena que imponitur propter puationes alicuius rei nunq committitur propter puationem qualitas

tis ipsius rei. vt. ff. de enic. l. quo ad feru. de leg. l. i. meuius. §. fundo. vbi pena que debet comitti pro pter euic. rei no committitur propter euicionem seruitutis que est qualitas rei vel qd aliud. de ver. bo. signifi. l. quid ergo. et. l. si aliena. §. i. de vica. et communia pcedi. l. i. ita in proposito si aliquis confitetur factum: licet negat qualitate facti pena que propter negationem imponitur non debet comitti. et sic vt confessus veniat condēnand9. C. Quarto proba sic: t quando quis tenetur ad factum simpliciter fufficit q factu fiat licet ei9 qualitas omittatur. vt. l. i. §. fallus. ff. r. r. a. p. a. vbi pcurator tenetur cauere rem ratam dominum habiturum. et sic fufficit q dñs habeat ratam tanq factum qd pbat quia potest appellare et restitutionem integru per rere: et sic qualitate abnegate sic pena non cō mittit. ad id facit quod no. ff. de neg. gl. p. o. p. o. n. i. scribit. in glo. mag. et per dy. in. c. ratum. de regu. iur. lib. vi. Ita in proposito cum quis metu pene tenetur confiteri fufficit quod confiteatur factum licet negat qualitate facti. et sic vt confessus veniat cōdenandus. C. Quinto proba sic: t si quando aliquid prohibetur semp intelligatur pphibitio respectu substantie non respectu qualitates. hoc pbat in. l. generaliter. C. de non nu. pec. coniuictio. §. qd fere. in. l. iurigen. ff. de pac. et ibi not. in glo. vbi si aliquis prohiberet probare contra instrumentu intelligitur contra substantiam instrumenti non contra qualitate: ita in proposito cū quis metu pene pphibeat negare debet intelligi de negare substantiam non de negare qualitate: et sic cū substantia sit confessus debet vt confessus puniri. C. Sexto de hoc videtur casus expellens. ff. ad. l. aquil. l. inde nerati. §. si. cū. l. se. vbi apparet q ad hoc vt euictes pena q negantē est statuta. per. l. aquil. fufficit q factum confiteatur se me occidisse. licet negat qualitate: vt puta q nego seruum esse talis estimacionis vel tantum interesse agentis: ita in proposito licet negem aliquam qualitate no debet puniri vt negas sed vt confessus debeo cōdenari. C. Septimo sic ratio quare mitius puniunt est. q releuat aduerfarium ab onere probandi vt dicitur est. §. in sexta ratio ne aduerse partis: sed licet negat qualitas nihilominus pars remanet releuata ab onere probandi. et p. p. l. i. si aliquis confiteat occidisse dicat tamen se fecisse sine dolo: certe ipse hie probare vt. C. de insur. l. si no conuici. ad. l. comes. de fca. l. i. §. ff. eo. l. i. §. diuus. ergo cū suspitit d3 curare beneficium cō fessionis. C. Trauo sic t indefinita locutio equipollet uniuersali. vt. l. i. §. pluribus. de leg. r. de leg. i. §. pluribus. no. per dy. de regu. iur. super rub. lib. vi. Unde cum statuta puniat actus negantes inu telligo negates omnia: sed verum est hunc qui confitetur factum et negat qualitate no negare oia: ergo non debet vt negas cōdenari. vt. l. i. §. qd dñs ceta. §. vtrum. de reb. dub. C. Nono de hoc videtur glo. ordi. in. l. i. §. item mixta. §. item mixta. vbi ille qui confiteat delictu negat tamen aliquā qualitate ppter quam dicit no debet tñ habet in omnibus vt confessus. C. Quod in ea pena q venit ex delicto sine qualitate puniat conf. sius in ea q auget ex qualitate: puniatur vt negans. probatur pluribus rationibus. C. Et primo sic: qm parrem delicti committit

- 6 Quando due sunt actiones vna penalis et altera et perfectio vna non tollitur per aliam. Actio que datur contra iudicem qui male iudicat et vbi dicitur penalis.
- 7 Delictum iudicis qui in actu committitur secuta appellatione non tollit huiusmodi remanet ad iudicis pena.
- 8 Actio vt datur ad interesse suo propter interesse si fuit ab initio interesse si desinat postea interesse.
- 9 Actiones plures competentes ad diuersa sine contra eadem sine contra diuersas ex diuersis causis possunt simul agitari.
- 10 Iudex punitur qñ factio eius iustitia partis differet.
- 11 Distinguitur non debemus vbi lex non distinguit.
- 12 Existens in statu dubio no des esse melioris conditio nis q̄ quiescit in statu certo.
- 13 Ascribens sibi in testamento tenetur quasi falsari.
- 14 Iudex qui per pecunia iudicauit tenetur parti licet sine sit ipso iure nulla: licet non tenetur ad tota le in interesse tunc ad expensas et dñna. nu. 20.
- 16 Iudex ferendo suam iniustitiam etiam si pars no ap peller q̄ faciat licet suam.
- 17 Non appellans videtur approbare sententiam vt sic lata non in vt bene latam idem et appellans.
- 18 Pena qua tenetur iudex qui male iudicauit an sit metra pena ex parte vtriusq̄ an solum ex parte iudicis et respectu partis interesse.

Questio. II.

Iudex per imperitiam et iudicat ut contra ius litigantis a parte succumbente exiit appellati: nunc quero an dicitur iudex tempore syndicatus possit effectualiter conueniri vel non. Et primo ad partem magis fauorabili lem scilicet negatiua q̄ non possit effectualiter conueniri probatur pluribus rationibus. Et primo certum est quod iudex qui per imperitiam male iudicauit tenetur ex quasi maleficio. Et perceptio ne facta ab vno ceteri liberantur: vt ff. de his qui de se. vel effude. l. perceptione. et nau. caupo. ita. l. licet §. possumus. Iste aut qui appellauit statim cōsecutus est quod voluit: quia cōsecutus appellatio iudicatu ex tunc vt. l. si. ff. ad turpilli. ff. de his qui no. in fa. l. furti. circa prin. de iniust. test. l. si quis exhere. §. hi autem. cum si. Si igitur iam cōsecutus est id in quo est lesus videtur qd talis iudex no possit effectualiter conueniri. Et secundo probatur sic qñ culpa vnius trahit ad se obligationem alterius principaliter obligati: vt sic vterq̄ tam principalis q̄ culpam com mitemens tenetur vnius electione alter no tenetur: et maxime qñ vna actio est ordinaria: alia extraordi naria: vt. C. de fur. l. manifesti. §. i. nau. caupo. ff. ad. l. si. §. ma. prin. et. l. licet. §. possumus. Modo in principio culpa iudicis trahit ad se obligationem prin cipalem. facit em litem sua: vt in st. de ob. que ex qñ ma. in prin. cum si. §. alig. ergo principali electo p appellationes iudex est liberatus. et sic tempore syn dicatus non possit effectualiter conueniri. Et tertio probatur sic delictum quod in actu sententie perficitur sine lata: et appellatura non dicitur esse perfe ctum: vt. ff. de bo. liber. l. qui cum maior. §. accusasse facit eo. l. i. seruiriorem. §. perisse. ff. de inof. test. l. pa pi. §. uenimisse. Sed hic quasi delictum pericitur seutentia dō: ergo appellatio: secuta non potest

delictum esse commissum. et sic iudex non pote rit effectualiter conueniri. Et quarto probatur sic: aliquid non esse ab initio vel esse: tolli per actus qui retro fingat non esse paria sunt. l. proinde. §. si cer. pe. l. si seruū filii. §. de leg. i. de re. dub. l. queda. ff. de solu. l. que res circa prin. de captiuis. l. repete retro. cum si. Sed per appellationem fingitur sententiam non fuisse retro latam: no. ff. de his qui no. in fa. l. furti. circa prin. et ibi not. ad turpill. l. in si. ergo habetur perinde ac si non fuisse lata: et sic non potest effectualiter conueniri. Et quinto probatur sic: quando ab initio alicui commperit actio ppter aliquod interesse si desinat interesse factio ipi actiois desinat actio effectualiter competere: vt. l. siue manifestus. §. cum. l. seq. et. l. ideo. de conditio actiois furti. Sed in questione propofita actio com peribat contra iudicem propter interesse: q̄ partes leserat: sed desinit interesse factio ipsius appellati: ergo videtur q̄ non possit effectualiter conueniri. Et sexto probatur sic: aut super illa appellatione fuit pronuntiatum bene appellatus: et sic prima sen tentia rescissa: tunc desinit interesse: ergo iudex no poterit effectualiter conueniri. Et dictum est. aut fuit pronuntiatum male appellatum: et sic prima sen tentia confirmat et ides q̄ iudex non poterit effe ctualiter conueniri: quia in istis quasi maleficijs ab solutio lata super vno parte exceptionem re iudicis facta super alio: vt. l. licet. §. si ff. nau. cau. ita. aut ap pellantio pendere tunc idem: q̄ no pot conueniri. nam pender talis causa principalis: et absolutio la ta in eo parit exceptionem rei iudicis. in ista ergo. vt. l. fundi. l. fundum. et. l. sed si ante. ff. de excep. et sic nullo modo talis iudex poterit effectualiter conue niri. Et septimo probatur sic: actio que datur in ma gistratum vel delinquentem in officio dicitur subsi diaria: vt ita demum comperat si parti lese contra principalem no pot aliter esse cōsultu: vt. C. de ma gis. §. cōue. l. i. in prin. ff. de iur. et ra. di. l. §. nunc tracte mus. cū si. Et huius parti lese poterit aliter esse cōsultum prosequendo appellatione contra principalem: ergo no videtur q̄ iudex non possit ob hoc conueniri. Et octavo probatur sic: qñ vnus tenet directo et alius per quandā pñas ratione imperitie doli vel culpe: ille q̄ principaliter tenetur est paratus in se suscipere iudicium alius liberatur. ff. de nota. l. de illo. in prin. ff. de alle. in. mu. cau. fac. l. §. si. et de pe tr. here. l. sed et si. Item si reman in si. Sed in quibus ne nostra iudex tenet ex quadā pñas ratione culpe seu imperitie: ergo principaliter parato suscipere iudicium appellationis iudex non poterit conueniri. Et nono probatur sic: delictum iudicis male iudicantis: et sic procuratoris male procurantis eparant vt. C. de pena iudic. qui male iudic. l. i. et. ff. de aduo. diuer. iudic. l. i. et ibi no. sed ego habeo q̄ si inia dicit male lata ppter factum procuratoris et si principalis est paratus iudicium suscipere in se procurator non potest conueniri. vt. ff. de dolo. l. eleganter. §. pe. et ff. man. l. si procurator in prin. et ibi no. facit ad hoc qd est dictum. §. primo argumento. ergo hic cum principalis iudicis suscipiat iudex non poterit effe ctualiter conueniri. Et decimo probatur sic: qñ inia no ledit partem iudex non facit litē: nec tenetur ex quasi maleficio: vt. ff. de vari. et extrao. cog. l. si. et ibi.

no. in glo. bñsina nulla. Item pro hoc pete q̄ sta rumur in iudicem inique iudicantem habent los cum si sententia habuerit effectum. vt. l. i. ff. quod quisq̄ iur. Sed in qñone nostra no habuit effectum propter appellationes postea: ergo iudex no potest effectualiter conueniri.

Cōtrario dicitur iudex posse conueniri probatur alijs decem rationibus. Primo sic: quando due sunt actiones: vna penalis et alia perfectio vna non tollitur per alia pceptionem nec electione. vt. ff. de condi. fur. l. si profure. §. de fur. l. anulle. Sed actio que datur contra iudicem qui male iudicauit dicitur penalis: ideo dicitur in ter. penas sustinebit et vt in st. de obliga. q̄ ex quasi delicto. in prin. et. ff. de vari. et extrao. cog. l. si. de act. et obli. et maleficio. §. si iudex. ergo electa appellatio q̄ est rei perfectio non tollit penalis. et sic iudex poterit conueniri. Et secundo probatur sic: et delictum iudicis qd in actu committitur appellatio securam no tollit: sed qm ad iudicis pena firmum remanet: vt. ff. de his qui vt indig. l. post legatu. §. sunt qui putat. in. vbi videt casus nostre questionis. si igit delictum iam per iudicem fuit perfectum sententia et remanet appellatio securam: ergo potest conueniri effectualiter. Et tertio probatur sic: et in his actionibus qd ad interesse compe runt seu ppter interesse sufficit ab initio interesse: licet postea desinat interesse. ff. de furtis. l. iter oēs. in prin. et de edendo. l. vbi aut. §. i. ff. si quis cau. l. qui aut. §. i. cum fini. et ibi no. sed hic ab initio tpe sine late inter fuit. l. postea per interpositionem ap pellationis desinat interesse: debet actio remanere et sic iudex poterit effectualiter conueniri. Et quarto probatur sic: quando sunt plures actiones cōpetentes ad diuersa sine cōtra diuersa sine cōtra di uersos et diuersis causis p̄t simul agitari. vt. l. si idē cōdē. ff. de iur. om. iu. et. l. si. de anna. except. et no. p. dy. extra de re. in. null. et maxime cū inia lata in vna no parit exceptione re iudicate in alia propter diuersitate rerū causari et psonari: vt. ff. de excep. rei iudic. l. cū queritur. cū. l. seq. et. C. qbus res iudicata no. l. i. p̄ totū t̄ res inter alios acta in rubro et nigro. Sed he actiones sunt hmo i quia cōpetunt cōtra diuersos et ex causis diuersis. quia vna ex quasi maleficio alia ex alio. Item ad diuer sa. q̄ ista q̄ dat cōtra iudicē datur ad id quod equū iudicantis religioni videbit alia ad aliō ergo pos sunt simul pponi. sic iudex poterit effectualiter cōueniri. Et quinto probatur sic: certū est q̄ si p̄ factum iudicis iustitia partis differet iudex venit p̄ iudicis. vt. C. de iudic. l. propter actū. §. si aut. et i. aut. de mādatis principum. §. si tibi. et. §. se. col. ij. et in aut. vt differet iudic. §. i. et l. dicit q̄ p̄nata crimina liter pena silco inferenda tñ idē de pena inferenda parti. l. de interesse ad qd dat actio in factum desce dens et quolibet crimine. vt. l. nec q̄c. ff. p. loc. et. l. qui non est. ff. de faldē sine dubio l. i. iudex qui ma lam sententiam tulit distulit litē: q̄ facit partes ap pellantē et vocare per alia iudicia ergo ob hoc salte poterit effectualiter conueniri. Et sexto probatur sic: tñ vbi lex generaliter loquitur. et no distinguit nec nos distinguere debemus: vt. l. i. ff. de offi. pre.

de pu. l. de p̄tio. qui et quibus. l. proferit. cum ff. sed. l. generaliter dicit iudicem qui male iudicant teneri nec distinguit vrum fuerit appellatum vel no vt dicitur legibus. et in st. de ob. q̄ ex quasi delict. nasc. in prin. et. l. si. de var. et extrao. co. nec p aliam legē reperit distincti ergo nec nos debemus distingi quere et sic iudex poterit effectualiter conueniri. Et septimo probatur sic: non debet esse melioris conditio nis qui est in statu dubio q̄ qui est in statu certo. vt. l. iu. vtrū debitoz. ff. de cōdi. ide. l. i. in prin. ff. de leg. iij. ad vel. l. alij. Sed postio q̄ sententia esset lata in causa appellationis qualiter cōp̄t iudex venerit condēnandus ergo et nūc appellatiōe pendente. qd p̄bo. aut em p̄uantiab̄ bene appel larum et tunc multo magis iudex condēnabitur qz tunc detecta est iniustitia sua. vt. l. p̄cōsultibus. in ff. C. de appell. aut econtra fuit p̄nuntiatū dñ iudicis tunc: et male appellati. et tñ dicitur appellatiōis fa ciet iniuriā appellati quia non p̄supponimus in themate qd sine lata fuit iniqua et sic illa iniuriōsa sententia non egredit p̄sonas inter quas fuit iudic atum: vt. l. si per impudentiā. ff. de cuius. de fidei. ius. l. exceptiones. ergo iudex illa inia vbi non poterit: et sic possit iudex effectualiter conueniri. Et octa uo probatur sic: si bñficiū vni parti concedit illo benefi cio alius cōtra illū qui cōcedit vbi no potest eo in i uito. vt. l. i. iudex circumuento. ff. de inio. Et de exy cu. tur. l. amicissimos. in q̄. facit. ff. de legi. l. nulla. C. e. l. qd fauore. §. in qñone nostra beneficium appel landi est cōcessum parti succubenti. vt. l. i. ff. de appe. ergo iudex poterit effectualiter conueniri. Et nono probatur sic: p. l. si quis legatu. in prin. ff. ad. l. co. de fal. sic in ducedo sicut iudex qui male iudicat tenet ex quasi maleficio. vt. p. pluries est probatum tra ille t̄ qui sibi ascribit in testō tenet de quasi falso. quia non est falsum proprie. vt. C. de his qui sibi ascribit in testō et ibi no. sup. rubrica. et. et. l. i. senatus. et. ff. ad. l. fal. l. in fine. et. l. diu. claudi. §. q̄ sibi ascribit in testō quod postea rumpit vel irritatur nihil lomin? punit. vt. o. l. si quis legatu ergo iudex qui dedit malā sententia que postea rumpit poterit effe ctualiter conueniri. Et decimo probatur sic: casum. l. si. C. de pe. iudic. qui male iudic. inducendo. certum est q̄ inia lata p pecunia est ipso iure nulla. vt. l. vey nales. C. quando p̄pono. no est necess. ff. ad. reb. l. seruo inuito. §. cū pro. et ibi no. tñ iudex qui p pecu nia iudicauit tenetur p̄t p̄tra quā sinaz tulit cū ipso iure sit nulla: ergo etia hoc casu si post appellatiō nem extrinquantur pronuntiatum et sic iudex poterit effectualiter conueniri. et:

Dicitur dñi nri Jesu xp̄i nōsine iuocato ac ei? gloriose matris virginis Marie. Saluo semp iudicio cuiuslibet docto. et scholaris q̄ inelozib? rōnib? et iuribus mouet. Et principalr patris et dñi mei Ray. de for. cuius core ctioni me semper subicio. Ad dēdēones presentis t̄ gōnis inuestigādū est. an iudex qui per imperi t̄ia male iudicauit tenet q̄ si pars potuit appel lare. et non appellare. et hunc punctū tangit glo. in simili quod quisq̄ iur. l. i. post prin. glo. mag. et ibi dicit quod iudex tenet q̄ potuit iudesse causa quā re pars non appellauit. vt. mandati. l. si procurat. Questions Bar. q. iij

tor. Signorates. sed Bull. de eug. dicit idē si nulla causa subit q̄ iudex non pot̄ parti imputare. quas contra ipsius sententiam non venit. nā sue culpe alij r̄. vr. l. cū in fundo. §. q̄ si mulier. ff. de iure do. idem teneri ibi. §. 2. and. de p̄st. r̄ hoc puro verū et videt̄ exp̄sum. ff. de ap. l. in prin. cum gl. sua vbi dicitur q̄ p̄ quis habeat beneficium appellandi n̄ h̄omin. iudex facit litem suam et hoc etiā glo. ff. bene aduertat. l. i. ff. p̄ imp̄dētā iudicis vbi si non appellauit nocet sibi q̄rum est in actione mouenda cōtra v̄ditōrē. sed et b̄n̄ cōpetit cōtra iudicē adeo q̄ iudex nō possit obficere p̄t. q̄ non appella nit. sicut venditor nō potest obficere emptori cui cōtra se agente nō exp̄dit. vr. ff. de euctio. l. i. ven dicat̄. cum. l. se. r̄ q̄ in eis not. p̄ hoc vr̄ in simill. ff. de alie. iud. i. no. cau. facit. l. itē r̄ in prin. facit. C. si tutor. iud. curato. interuenit. l. etiam. hoc videt̄ vere inno. r̄ h̄ost. extra de appel. c. sepe. in si mag. glo. nec ob. s̄ t̄ dicitur q̄ si non appel. videtur sententiam approbare. vr. C. de appel. l. r̄. C. quomō et quando in. l. ab eo cū si. q̄ fateor. q̄ vr̄ sententiaz approbare tā q̄ sic larā nō tā q̄ bene larā. vr̄ dicitur in r̄at̄ibatione ne. ge. vr̄ no. ff. de neg. ge. l. p̄pō. scribit in glo. ma. facit ad hoc quod dicitur q̄ p̄ appellationē quis cōfirmat sententiā. vr. l. iij. §. fal. sus. ff. r̄ ra. h̄a. quod intelligendū est q̄ approbat tā q̄ sic larā non tanq̄ bene larā. alias frustraria esset appellatio. h̄oc ergo postio p̄ cōstāt q̄ p̄ que potuit appellare. nō appellauit h̄y actionē s̄ iudicē apparere q̄ dubij n̄e q̄m̄s p̄cedit an p̄ appellationem interpositam iudex possit se tueri. Et ad huc t̄ aliud inuestigandū occurrit scilicet quod habet in. ff. de obli. q̄ ex quasi delicto. in prin. r̄. ff. de var. et extrao. cog. l. i. vbi dicitur q̄ in quantum de ea re equū religioni iudicantis videtur penam sustinebit. an illa sit mera pena ex parte v̄rit̄is. an nō sit pena solū respectu iudicis sed interesse respectu partis et dico q̄d solum respectu iudicis est pena et respectu partis est interesse. et hoc p̄bo p̄ rec. in si. ff. de his qui deie. vel effu. l. i. vbi videt̄ q̄d ista verba in q̄ntum iudicis equū videbitur referant ad interesse. vr̄ ea. l. in ver. si. minor. dicta. l. i. eo. r̄. et in si. de ob. q̄ ex quasi deli. §. ab h̄o. r̄ est exp̄p̄sum. ff. de dam. inf. l. iij. r̄ ibi no. Ad aliud autē q̄d dicit̄ in q̄ntū religioni iudicantis videbitur dat̄ arbitriū iudici vr̄ ex cā possit condēnari in minus q̄ sit interesse partis vr̄ si est filius. qui minus h̄y in p̄culio. vr̄. ff. de iudicis. si filij vel q̄ errauit in. l. fo. r̄ l. i. §. gallus. r̄ ita debet intelligi glo. iust. de ob. q̄ ex q̄si deli. cū in prin. sed si per dolum male iudicasset illud totū esse mera pena etiā si parrez nō leserit si t̄n̄ p̄t nō remanet vr̄ si snia est nulla q̄ corrupt̄ pecunia vr̄. l. i. C. de pena iudicis q̄ male iudica. h̄is p̄missis t̄ p̄ solutionē h̄e questionis est sciendū aut pars appellauit et in cā appellatio n̄ est obtinuit ita q̄ sententia est r̄fissa. et tunc dico q̄ iudex n̄ solum in minus potest cōueniri. tamen non habet ratio totalis interesse q̄ erat ab initio. h̄y h̄a. debet ratio sumptuum vel expensarū q̄ facte fuerūt in causa appellantis quas alias non sustinisset nisi q̄ cōtra eum fuit inique iudicari. vr̄. ff. rem. ra. h̄a. l. i. §. cum autē. r̄. §. marcellus. vel propter d̄tationem que occurrit in causa appellantis debet

tor est factus non soluetur in totū vel in partem. vr̄ no. ff. de per. here. l. nec nulla. §. p̄. vbi nisi petentis interest. r̄. ff. si cer. per. l. perculsi. C. arbi. tu. r̄ de leg. ga. l. i. cū. §. 2. Ad hoc optime facit. extra de sen. et. c. i. c. i. §. vbi ly ab initio interfuert plures. tamen desinit interesse facto ipsius actoris. ergo r̄. vr̄. Lee. Ideo de cōdictio. fur. §. rem. desinit interesse per in terpositionem appellationis que fingit retro non esse iudicatum. ergo r̄. vr̄. l. si quis v̄p̄o. §. si. r̄. ff. de fur. Et hoc modo t̄ interligo opi. nota. ff. de var. r̄is et extra. cog. l. i. in. vbi dicitur q̄ q̄ si snia est nulla iudex non facit litem suam scilicet quo ad tota le interesse. sed quo ad exp̄sas propter hoc factas et damna sicut. §. dicitur. et aut in causa appellatio nis appellator iudicabit et scinia prima fuit cōfirmata. et tunc iudex non poterit cōueniri. talis enim snia excurat iudicem. vr̄. C. de appel. l. a. p̄o. cō. s̄. l. i. §. si quis. facit ad hoc. C. si plures v̄na. l. i. r̄ hoc v̄ de velle gl. i. §. facit. ff. de excep. r̄. iud. l. i. circa prin. aut causa appellantis pender et tūc q̄ statim in terposita appellatio extinguitur p̄ntiōtari. vr̄ ff. ad turp. l. i. §. in. et si desinit interesse. dico ides quod poterit cōueniri solum ad exp̄sas et cetera ra damna cūm p̄nium ius remaneat sibi illeclum. vr̄. ff. de al. iud. mut. cau. facit. l. iij. §. ex quibus. vr̄ illud quod ibi dicitur ex mutatione aduersarij. idē sic h̄ic in mutatione iudicis ad idem optime. ita mā da. l. i. §. iudicis. in prin. Nec ob. s̄. dicitur quod p̄nti det causa p̄nti dicitur. h̄ic h̄ic est inter dicitur personas. vr̄ no. in. d. l. i. §. iudicis. Nec ob. l. i. §. minor. de admini. iur. secundum veram legem quod non per h̄o. in summa. C. si aduersus res iudicis. q̄ ibi interposita fuit appellatio ab ipso curatore eodēq̄ debitor. vnde nō p̄nti dicitur alij adultis in actio ne etiam que sita. p̄vero appellatio fuit interpo sita ab ipso quo actionem habebat contra iudicē. secundum hoc ergo quantum ab alio postuz extige re non computatur interesse. vr̄. ff. de verbo. obli. g. l. i. §. si quis stipulatus sit. §. si. cum alij. §. allega. licet alias secus sit in quibuscuq̄ p̄ntiois stipulatio nibus. vr̄. ff. qui. satisd. cog. l. i. §. in. si aut causa appel lationis est deserta per cursum temporis. et tunc si quidem iudex appellanti non denulit nil potest iudex parti imputare et poterit cōueniri sicut di xi. §. in parte que potuit appellare. et non appella uit per eandem rationes. et hoc no. §. i. mo. exp̄p̄se et dicto. c. sepe. de appel in fin. glo. magne. aut in dex. denulit appellanti. et partis negligentia est deserta vel alio modo pars renuntiauit appella tioni. et tunc cum per interpositionem appella tioni coipso sit questum ius liberationis iudici respec tu totalis interesse licet remanserit obligatus p̄ p̄ter sumptus. vr̄. §. dicitur. cum est non potest pars per suam renuntiationem tacitam vel exp̄p̄sam r̄elū scitare obligationem cōtra iudicem. vr̄. ff. de pac. l. i. §. ita enim partis negligentia iudici nocere non debet. vr̄. C. de pig. l. p̄tes. r̄. ff. de euct. l. i. §. in p̄nti l. i. §. rem. §. cal. cum fi.

C Disputata fuit questio ista per dominum Bar. in ciuitate perusij Anno domini. M. ccc. lxx. die. x. mensis Februarij r̄.

E debitor debitoris in diem qui sciuit hereditatem creditoris filij delatari in qua solū nomē debitor

eratā possint heredes debitoris dicere dicta h̄e reditatem ad eorum transmissam r̄ nu. 13.

- 1 debitor hereditatis dicitur possessor rei r̄ iuris hereditatis.
- 2 Illi cui ad instantiā creditoris statuitur t̄ps infra quod adeat vel repudiet: si infra tempus n̄ ip̄s fa cit videtur adire.
- 3 Qui patitur rem suā esse apud alium nil faciendo p̄sumitur ratum habere et cursum rempōis.
- 4 Approbare dicitur quod improbat q̄ de alicuius lucro vel commodo tractatur.
- 5 Declaratio voluntatis defuncti in dubijs pertinet ad heredem.
- 6 In dubio quis presumitur habere animum se non obligandi. r̄ nu. 8.
- 7 debitor non presumitur habere animum cōpensandi nisi hoc dicat.
- 8 Si res estimate sunt date in dotem et maritus sibi referauit electionem aut r̄stiuere rem aut p̄tici si nō eligat ex curru t̄ps in v̄p̄o est traslata electio.
- 9 Voluntas sola an sufficiat an v̄ro. r̄ q̄rat̄ur actus ad additionem hereditatis.
- 10 Voluntas probatur per non factum.
- 11 Compensatio quando fiat ip̄o iure.
- 12 Si mater decessit superstitibus filiis qui sunt here des partis et maris debitoris in dotem si dicit̄ si h̄i stant per annum q̄ non solum dotem succedentibus ad intestato videtur hereditatem adire.

Questio.

Debitor t̄ in diem cognouit si creditoris hereditatē sibi fore delatari in qua hereditate aliud q̄ ip̄sum nomen debitor non erat qui de bito. dicitur hereditatem adire nec re pudiare non exp̄p̄se r̄ decessit. Venerit n̄ quid heredes ipsius debitoris possint de iure dicere dicta hereditatem fore per dicitur debitorē aditam et ad eos transmissam vel non. et quod videatur ad ita probatur sic. C. primo qui hereditariam r̄e possidet si nullam aliam iustā causam possidendi h̄y videtur ex hoc se gerere. p̄ herede vel hereditate adire. vr̄. C. de repudiāda hereditate. l. i. r̄. ij. Et de iure deli. l. i. r̄ q̄d ibi no. t̄ Sed debitor dicitur possessor rei r̄ iuris hereditarij. vr̄. ff. de peti. heredi. l. regula r̄ter. et. l. nec vllā. §. si. cū. l. seq. r̄ se. r̄ fami. h̄er. l. i. fundus qui dotis in f̄ ergo ille debitor: tanq̄ possidēs r̄ hereditaria videtur adire. C. Secundo sic. t̄ q̄ ad petitionē creditoris statuitur et cui defertur hereditas terminus infra quē adeat vel repudiet. si infra t̄ps n̄ facit videtur adire. vr̄. C. de iure deli. l. i. §. si quis autem temerario. no. ff. de acquiren. here. l. quādū. S. i. iste debitor: in diem cui delata est hereditas creditoris videtur habere dictā electio nem. q̄ si vult esse heres nō soluat si non vult esse heres dies interpellat eū vr̄ soluat. ergo nil facien do videt̄ adire. C. Tertio sic. per cursum t̄ps r̄ eius nil faciēdo inducitur p̄sumptio r̄at̄ibationis v̄s q̄ quis pariat̄ r̄ esse apud alij. vr̄. l. i. §. si man. fact. r̄. h̄a. ff. de in iur. l. i. §. filio p̄terito ad treb. l. si impubes. §. si. Si iquit p̄sumit̄ approbare eo casu q̄ est perdere q̄ de facili non p̄sumit̄ ergo mul to magis in casu p̄posito p̄sumit̄ voluisse esse

afud se ex quo inducitur lucrum suum quod de fas cili p̄sumitur vr̄ statim dicam. C. t̄ Quarto sic. nō improbare est approbare q̄ de alicuius lucro vel commodo tractatur. vr̄. l. si absentis. C. si. cer. p̄m. r̄ quod ibi no. per glo. r̄ doc. ff. r̄. h̄a. l. i. §. quod em. r̄ q̄ ibi not. per gl. i. in p̄posito non repudiare est adire r̄ approbare eū de iure cōmodo tractatur. l. de acq̄. heredi. C. Quinto sic. in dubijs declaratio v̄o luntatis defuncti pertinet ad heredem tanq̄ ad eū qui melius debet cognoscere. vr̄. l. si quis a filio. §. si quis plures. ff. de lega. r̄. l. i. §. si. h̄er. l. i. §. beres. §. si in cerro. r̄ ibi no. r̄ in si. de le. §. si. §. si generaliter. et ibi no. r̄ no. per dy. in. c. in obcuris. r̄ de re. in. lib. v̄. Sed dictus debitor potuit cessare in rest. dicte rei animo ad eū hereditate ergo r̄. C. t̄ Sexto sic. hereditatis aditio p̄st̄it̄ i. a. i. §. ff. de acq̄. h̄er. l. i. C. de iure deli. l. potuit h̄y de iure p̄sumitur q̄ quis h̄a beat animum q̄ nolle esse obligatus q̄d pater quia non v̄s remissio vel legatū q̄ cōst̄r̄ in potestate eij qui debet obligari. vr̄. l. senatus. §. legatū. de lega. l. de actio. r̄ obli. l. r̄. l. i. §. h̄ac. r̄ deo dicit q̄d q̄ p̄ mittitur quantitas maior vel minor: alternativē q̄ minor quantitas est solū in obligatione. vr̄. l. si stipu larus fuerim de c̄ aut quideclm. de ver. ob. r̄ deleg. h̄. l. i. §. ita relicta. §. si. ratio est quia text. nō p̄sumit̄ tur q̄ quis velit obligari de quantitate maior: vr̄ d̄ctis legibus pater: r̄ no. per dy. C. de ver. sig. cū q̄ dam. Si ergo p̄sumitur q̄ nolle obligari ergo pater q̄ habuit animum ad eū hereditatem sui credi toris. q̄ ex hoc quis q̄ non est obligatus. C. t̄ t̄ De primo sic. in dubio p̄sumēdum est q̄ quis habeat animum faciendū q̄d in delictum non cadit. vr̄. ff. p̄o socio. l. merito de seruo corrupto. l. si quis seruū de. m̄. de iur. l. item apud laborem. §. si. causam. de re. in. l. c̄mper in dubijs. S. in p̄posito aut nō p̄sumimus illū debitorē in diem habuisse animum ad eū hereditatem r̄ habere p̄positum. aut dicit̄ mus contrariū. r̄ t̄nc per cursum deli. apposite fuisse in mora soluendi. r̄ sic est in dolo r̄ culpa. vr̄. l. q̄d te. si cer. p̄. r̄ de re. iur. l. q̄ sine. Sed hoc facere non debemus. ergo p̄sumendū est ip̄sum habuisse ani mum ad eū hereditatem. r̄ sic mora cessat. r̄.

Contra reditas adita probatur rationibus infra scriptis. C. primo sic. hereditatis aditio fit voluntate probata per actus extrinsecos. ff. de acq̄. her. l. mulcum. r̄ ibi no. in. l. p̄o herede. §. i. r̄. C. de iure deli. l. potuit. Sed in questione p̄posita nullus potuit interuenisse actus. ergo non potest dici hereditas adita. C. secundo probatur sic in dubio non p̄sumitur q̄ quis velit habere animum se obligā di. vr̄ probatur iuris. §. allegatis. in v̄. p̄positio ne contrarie partis. sed per aditionem hereditatis grauat̄ur quibus oneribus hereditatis. vr̄. C. de acq̄. her. per totum. ff. eo. tit. l. p̄o herede. §. quid r̄amē. in si. de auro. tur. §. nec. r̄ sic in dubio non p̄sumi tur quod habuit animum ad eū hereditatem. C. Tertio sic. sicut per aditionem hereditatis debitoris creditoris contingit liberatio. ita per compensa tionem quam debitor p̄ponit creditoris contingit liberatio. iura sunt vulgaria. sed in t̄ dubio debitor non p̄sumit̄ q̄ habet animum cōpensandi nisi hoc

erat mortua vel effecta religio vel alias inhabilis ad matrimonium contrahendum cum testatore et dicitur verbum non esse filius vel filia legitima quia test. aut. item si quis dicit de libera muliere qd vpo: et esse poterat. et istud verbum poterat potest esse futurum sub iunctura. tam de verbis illi aut. non curio qd sunt verba magistraliter posita. et in libro nouellarum nulla fit mentio cuius conditionis sit mulier. Sed de illo non curio: eo modo vti mur nisi quatenus declaratur librum aut. test. in. d. s. ad hoc vti licet. mat. et auic. coll. viij. dicit sic de libera muliere cum qua nuptie consistere pnt istud vbi pnt esse pntis temporis. unde requiritur qd nuptie pnt consistere eo tpe quo verba pferunt. vt. l. si ita ff. de auro et arg. leg. 2 si definiti more vel aliquo alio casu nuptie possit consistere dicta verba no habet locum. casus est. ff. de condi. ob causam. l. qd seruius. et ibi no. in glo. vult. et ibi dicit. fac. C. de ind. vidu. tollen. aut. cui relicti sibi nisi spes nuptiaru defecerit. expressius in corpore vnde l. iij. in aut. de de nup. s. q. no. vnde in qstione nostra si tpe testat. meri facti mulier ex qua nata eraradecesserat dicta filia no pot. dicere se legitimam. et hoc est expressum. in aut. q. mo. na. effi. sui. §. illud. col. viij. et ibi dicit qd muliere mortua vel si aliud impedimentum est quod non possit esse matrimoniu filius naturalis no potest legitimari nisi per rescriptum pncipis. Sed in casu nostro poterat adhuc esse dubium cuius decio ex infra scriptis apparebit. ¶ Secundo sciendum qd illa verba cum qua nuptie consistere pnt etiam debent intelligi honeste secundum mores et iustitias: vnde si talis esset mulier cum qua pot. esse matrimonium no tamen honeste: qd si eaz acciperet esset tibi veredicia inspecta diuinitis dignitate et nobilitate psonae mulieris et alij qualitate: puta aliquis nobilis habuerit filios ex quadam famula qd sibi et alteri famulabatur: tunc ex illis verbis filia non poterit dicere se legitimam: qd nuptie cum illa muliere non possunt consistere honeste no em possunt qd honeste no possunt. l. filij. ff. de condi. in si. et pro hoc etiam est casus. ff. de bo. pos. cotrab. l. iij. r. l. si emancipatus filius. de condi. et demon. l. cum ita legatum. C. de spon. l. si. §. qd ista. in glo. super verbo ppter. et in auten. qui. mo. na. effi. sui. §. illud. tibi legitimo iure no digna matrimonio. predicti enim filij sic no iati dicunt legitimi: qd per presumit matrimoniu. vt. d. s. ad hoc. Sed hoc no est honestum: nec sibi bonos mores: ergo tale matrimonium non presumit sicut si nullo modo possit consistere: s; predicta videtur ob stare. ff. de manum. vin. in. l. i. roga ti. §. matrimoniu. vbi glo. dicit qd indignum est qui dicit prohibet: sed talis non pphibetur duci de iure: ergo et sed dicit qd hic prohibet duci sibi bonos mores. vel dicit qd impedimentum de quo dicit matrimonium contractum non videtur: sed in dubio facit vt presumatur non contractum vt dicit. facit optime de concubi. l. in concubitu. ff. de ritu nup. l. in libere. et sic ad presumptiones que inducitur per. d. auten. admittitur probatio in contrariu facta extra de pte sum. c. illud. vnde in questione pposita si ponamus mulierem viuam esse et esse turpis vite presumemus matrimoniu nec filij essent legitimi: sed si hoc cessaret remaneret adhuc dubium. ad cuius declar

rationem videnda sunt quedam que statim dicantur. ¶ Tertio est sciendum qd per. in dicto. §. ad hoc. dicit si quis dicit hunc filium suum vel filiam etc. que verba intelligo quando dicta verba proferuntur principaliter propter se. secus si dicitur propter alium: puta causa de monitionibus fuit vbi in questione nra vbi dicit leg. tali filie mee. nam illa oratio principaliter proferit propter legatum: illa vero filie mee proferunt vt in persona legatarij clarum expressatur de monitione. ¶ Quarto casu dico qd ex illis verbis bse no inducitur pbatio qd matrimoniu precesserit sic filij no sunt legitimi. quod vbi dicitur. ter. loquitur quando dicitur verba propter se principaliter proferunt: quonia tunc inducitur quada conditione potestatiuam. et hoc mo erit legitimum si pater dicat etc. tunc conditiones potestatis debent scilicet impleri actu ad hoc celebratum: ne scilicet impleri de facto. seu in cidenter propter alium. l. i. de condi. et demon. ad iud. C. de mili. test. l. ex his verbis. ff. de her. insti. l. ex facto est agitur. facit extra de dolo. c. p. p. vbi est casus tpe instrumentum qd no est collectu pncipaliter pro matrimonio no probat pleniter: licet vix et vpo: inuicem se appellent: licet presumptionem faciam extra de pte sum. c. illud. quoc. et illud tenet Bar. in no. vbi. et Jo. Sed in proposito filius se dicit legitimum propter predicta verba quasi presumatur matrimoniu pcessisse apparet qd illa verba pferuntur principaliter propter se. in cidenter propter alium apparet. ¶ Quarto sciendum est qd predicta habet locum qm qm filij et muliere qua tenent in concubitu indubitate affectu. Secus si ex quadam alia causa: vt in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis aut defunctus. r. §. h. ita. l. i. ff. in sum. q. si filij legi. §. si. circa fi. vnde in questione predicta erit ad uertendum an mulier sit ei concubina vel no. ¶ Quinto est sciendum predicta aut. vbi locum in filijs legitimis no extantibus: si em filij legitimi extarent tunc per talia verba quecumq; principaliter propter se. p lata no dicerentur legitimi. ita tenet l. i. ff. in sum. in. d. §. si. circa fi. r. Jo. an. qui filij sunt legitimi. c. p. tuas. licet glo. iuris ciuilis in. d. aut. et sic in quibus de hoc dubitet Ja. de bel. in. d. §. ad hoc. tenet idem siue legitimi essent siue non. Sed precedens opi. est. vtrior: quia libera legitimi extantibus non potest legitimatio nisi fiat per oblationem curie vel matrimoniu: vt in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. r. generaliter. et ibi not. ¶ Sed hoc non est matrimonium verum sed presumptum de iure ciuilis. ideo talis presumptio qd per hoc quod filius nominauit presumitur matrimonium: licet de iure ciuilis sit: tamen de iure canonico non admittitur et vt sola presumptio sufficeret. vt. d. c. illud. quod videtur tenere l. i. ff. in. d. §. si. in si. et hoc idem habuit pluribus doctoribus iuris canonici quos super hoc interrogaui. Si cur igitur propter filios legitimos lex non admittit dictam presumptionem: ea de ratione ppter testium rumpatur. ar. ff. de vul. et pup. l. ex facto. in pnc. et ad hoc optime facit ostendone. s. fa. c. p. hac. et te. et illud qd dicitur. aut. qd testimoniu dicitur. vbi pdest alij intelligi qd ita qd hoc testiu no irretit pparatores predictas. et facit qd si testiu esset nullu no possit dicere se nominatum in testio: qd testiu no est sic no est legitimum talis filius seu filia. et hoc sufficiant.

¶ Nam questionem disputauit Bart. in ciuitate Perusij. C. legendo.

- 1 Datum vel relictum monacho vt monasterio suo nullum ius queratur an valeat. r. nu. 1.
- 2 Si in dispositione ponitur duo quorum vnum destruit aliud psum tollitur per secundum.
- 3 Secunda adiectio facta relicto aliud limitat: non autem destruit precedentia.
- 4 Adiectio continet repugnantiam est nulla. r. nu. 7.
- 5 Seruum non habere dominu vel habere et ei queri non posse paria sunt. Argueri de seruo ad monachum quod liceat.
- 6 Ceditio de pterito vel presentis impossibilis vitiat contractum ad vltimam voluntatem.
- 7 Quis no potest inuitari pterito vt transeat ad aliud monasterium quia esset simonia.
- 8 Dependencia a voluntate pncipis dicuntur impossibilia.
- 9 Alimenta relicta seruo vel monacho quando querantur domino vel monasterio.
- 10 Quarta que debetur episcopo de relictis factis ecclesie est sicut falcidia r per testatore prohiberi non potest. r. nu. e. i. s.
- 11 Testator quod possit prohibere ne alius in monasterio legatis dispositione et illi legem imponere.
- 12 Ceditio impossibilis vel turpis reijcitur ne dispositio vitietur in vltima voluntate et de cotractibus bonis fidei.
- 13 Donatio hodie est contractus bonis fidei.
- 14 Filio potest relinqui cum hoc quod no acquiratur patri.
- 15 Equiparatio de filio ad monachum qd no fit bona.
- 16 Si donatur vel relinquitur monacho et qd si abbas perierit vel aliquo ius sibi vendicauerit qd reuertat ad eum et dicitur vel dicitur an et qm valeat.
- 17 Monasterium non potest causam odij vel ingratitudinis committere.
- 18 Alienario si est prohibita in testamento adiecto qd si secus fiat deueniat in tertium no prohibetur alienatio necessaria.
- 19 Aluistructus relictus seruo quod finatur ipso facto libero.
- 20 Monachus quomodo dicatur habere velle et nolere cum licentia abbatis.
- 21 Prelatus qd poterit adire hereditatem monacho delatum vbi monachus veli.

¶ Questio xij.

Vidantur reliquit vel donauit aliquam re monacho suo nullum ius acquiratur. queritur an valeat. et quod talis dispositio nihil valeat probatur. ¶ Primo sic: quando in dispositione ponitur duo quorum vnum destruit aliud psum tollitur per secundum. si dico Titius imo Seius heres esto solus scius erit heres instituitur. vt. ff. de heredi. insti. l. si ita scriptum fuerit Titius imo Seius. et de manum. test. l. iij. Sed ita est in proposito quod per prima verba cum donatur vel relinquitur monacho istud impocatur qd monasterio queratur. vt. C. de sac. fan. ecc. auten. ingressi. et auten. si quis dicit extra de ita. mona. c. ij. et in

cum ad monasterium. postea vero dicit eo pacto et ea conditione quod monasterio nullum ius acquiratur idem est dicere sicut si diceret volo quod monasterio acquiratur. imo qd non querat et sic dispositio nulla. Sed hic resp. o datur qd secunda adiectio in donatio est nulla. in relictio vero limitat no aut destruit precedentia. ¶ Secundo sic: qm ex verbis dispositio reperitur repugnans dispositio est nulla. vt. ff. de condi. insti. l. si titius. r. ff. de regu. iur. vbi repugnancia. r. de heredi. insti. l. si titius. r. C. de fidei. insti. l. scripture. Sed hoc est repugnancia: qd vnum dicit adueratur alteri: qd idem impocatur ac si diceretur et no querat. ergo no valet resp. d. qd no est repugnancia. vt patet in solutione questionis 22. ¶ Tertio sic: si seruus est nullus stipulando no potest acquirere immo stipulatio est nulla. vt. ff. de stip. ser. l. quod seruus. Sed ita sunt paria seruo non habere vnum vel eum habere cui queri non pot. vt. ff. de heredi. insti. l. no minus. de lega. §. l. si mihi r. tibi. §. regula. C. de heredi. insti. l. neg. per seru. cu. si. Sed hoc ex ipsa dispositione nihil possit queri dno ergo dispositio nulla arguendo de seruo ad monachum sibi qd dicit in no. de pnti. c. cum olim sic videt casus in. d. l. qd seruus. quod no obstantibus dicitur vbi monasterio potest acquiri vt in solutione questionis p. ¶ Quarto sic: qd hoc videt casus de heredi. insti. l. alienu. in pnti. vbi testator alienu seruū instituit heredi et liberi. per hoc enim qd voluit eum esse liberu videt qd non querat. r. ideo in instituto no valet eodem modo in pposito vbi suidonatum vel relictum vt monasteriu no queratur. sed no est inueni: qd loge alius casus. no enim volebat in illa. l. seruo quere existenti in casu seruitutis. idem si hoc expresserit qd nolebat monacho quere monachum durante hie vero voluit queri monacho: sed no monasterio ideo debet intelligi vt dicitur in solutio. ¶ Quinto sic: qd videt casus de vtu r. habi. l. per seru. §. si. vbi relinquit vniuersum sine vlti quodam cu esse no possit no valet relictum. ita in pposito cum donatum vel relictum sit monacho vt monasterio no queratur cu hoc esse no possit. Respondetur qd intelligit verba sibi qd dicitur in solutione he qonis pnt simul esse r. C. ¶ Sexto sic: si conditio de pterito vel presentis est impossibilis vitiat contractum vt vltima voluntate. vt. ff. si cer. pe. l. cum ad pte sum. et de heredi. insti. l. iij. r. de iust. re. l. cu in secundo. cum si. Sed in proposito illa verba qd monasterio nullus ius queratur sunt repositio presentis sub iunctura modi. et impossibile est qd monacho queratur et no monasterio ergo no valet. Resp. d. d. qd aliquid donat vel aliquid monacho relinquit acquiri monacho r per monachum acquiratur monasterio statim. et ideo differentia est vtrum contra hentes cum monacho dicantur dono monacho quia tunc procedit quod vltima dicantur dono monasterio. quia tunc acquiritur monasterio immediate. vt. l. iij. de stipu. ser. vbi no. ex hoc apparet quod ista verba scy. eo pacto r ea conditione qd monasterio no queratur no faciunt conditionem quia respiciunt est. et qd sequitur post conditionem que fit monacho qua fit dicat cu acquiritur monacho monasterio no queritur. r. sic no est conditio. vt. l. §. fina. de dona. r. manum. test. l. mensam. r. de condi. et demon. l.

ralis. S. titius. preterea et si dicatur esse conditio. ta- men est conditio de futuro. s. q. monasterio no que- ratur post illud instans qd monacho no queratur.

Contra qd talis dispositio valeat probatur. C. primo si dispositio qd videtur continere repu- gnantia siue contradiccionē tunc est nul- la cū nulla distinctione adiuuari pōt: vt in pūna pōtione codi. s. quibz est expsum. pbat etiam de test. c. cū tu. ff. de test. ser. l. cōtra. r. l. sed z si quis. s. l. opus. z de usufructu. c. ff. de duo. reis. l. si rē. s. si duo. in solutio. p. rario. c. si. Sed cō ditio qd vt resutare ex p. dicitis p. b. s. q. monasterio non querat potest multis distinctionibz adiuuari: ergo vt istam dicam dispositio est aliqua z valida distinctione autem per quas adiuuari potes pono aliquas. C. primo sic qd monachus habeat ista qd nullum ius queratur monasterio. monasterio suo qd est de p. n. sed si transferit ad aliud monasteriū vt puta ad scriptoriam regulam vt de iure canonico: tunc valet donatio. qd autē ista verba monaste- rio suo intelligant de eo monasterio qd est de p. n. probat. ff. de aur. r. ar. l. bona. de leg. iij. l. nuper. c. si. Respondetur qd non est bona interpretatio quia p. hoc p. n. ius mutaretur ad aliud monasterium transire qd tunc est simonia vt extra de simo. c. non satis. r. no. ff. de here. inst. l. illa autē. C. de o. sic: qd monachus habeat ista qd monasterio no queratur. si monachus sui iuris esse cepit vt dicitur ad treb. l. vbi pure. z de leg. iij. l. si d. c. commissa. s. si filio potest autē monachus esse sui iuris auctoritate pape: vt extra de stat. mo. c. ad monasterium. vbi no. per fimo. Itē cū pmoueret p. papaz ad episcopo- rum tunc em no est obligatus alicui monasterio.

8 Respondetur qd non est bona interpretatio quia p. hoc p. n. ius mutaretur ad aliud monasterium transire qd tunc est simonia vt extra de simo. c. non satis. r. no. ff. de here. inst. l. illa autē. C. de o. sic: qd monachus habeat ista qd monasterio no queratur. si monachus sui iuris esse cepit vt dicitur ad treb. l. vbi pure. z de leg. iij. l. si d. c. commissa. s. si filio potest autē monachus esse sui iuris auctoritate pape: vt extra de stat. mo. c. ad monasterium. vbi no. per fimo. Itē cū pmoueret p. papaz ad episcopo- rum tunc em no est obligatus alicui monasterio.

9 Respondetur qd non est bona interpretatio quia p. hoc p. n. ius mutaretur ad aliud monasterium transire qd tunc est simonia vt extra de simo. c. non satis. r. no. ff. de here. inst. l. illa autē. C. de o. sic: qd monachus habeat ista qd monasterio no queratur. si monachus sui iuris esse cepit vt dicitur ad treb. l. vbi pure. z de leg. iij. l. si d. c. commissa. s. si filio potest autē monachus esse sui iuris auctoritate pape: vt extra de stat. mo. c. ad monasterium. vbi no. per fimo. Itē cū pmoueret p. papaz ad episcopo- rum tunc em no est obligatus alicui monasterio.

10 Respondetur qd non est bona interpretatio quia p. hoc p. n. ius mutaretur ad aliud monasterium transire qd tunc est simonia vt extra de simo. c. non satis. r. no. ff. de here. inst. l. illa autē. C. de o. sic: qd monachus habeat ista qd monasterio no queratur. si monachus sui iuris esse cepit vt dicitur ad treb. l. vbi pure. z de leg. iij. l. si d. c. commissa. s. si filio potest autē monachus esse sui iuris auctoritate pape: vt extra de stat. mo. c. ad monasterium. vbi no. per fimo. Itē cū pmoueret p. papaz ad episcopo- rum tunc em no est obligatus alicui monasterio.

11 Respondetur qd non est bona interpretatio quia p. hoc p. n. ius mutaretur ad aliud monasterium transire qd tunc est simonia vt extra de simo. c. non satis. r. no. ff. de here. inst. l. illa autē. C. de o. sic: qd monachus habeat ista qd monasterio no queratur. si monachus sui iuris esse cepit vt dicitur ad treb. l. vbi pure. z de leg. iij. l. si d. c. commissa. s. si filio potest autē monachus esse sui iuris auctoritate pape: vt extra de stat. mo. c. ad monasterium. vbi no. per fimo. Itē cū pmoueret p. papaz ad episcopo- rum tunc em no est obligatus alicui monasterio.

12 Respondetur qd non est bona interpretatio quia p. hoc p. n. ius mutaretur ad aliud monasterium transire qd tunc est simonia vt extra de simo. c. non satis. r. no. ff. de here. inst. l. illa autē. C. de o. sic: qd monachus habeat ista qd monasterio no queratur. si monachus sui iuris esse cepit vt dicitur ad treb. l. vbi pure. z de leg. iij. l. si d. c. commissa. s. si filio potest autē monachus esse sui iuris auctoritate pape: vt extra de stat. mo. c. ad monasterium. vbi no. per fimo. Itē cū pmoueret p. papaz ad episcopo- rum tunc em no est obligatus alicui monasterio.

hoc est: vt qd relictum vel donatum fuit non intelli- gatur contemplatione monasterii: sed contempla- tione serui: vt. C. de iure delibe. cum quis. ff. de usu z habi. l. p. l. p. l. s. v. usufructus. de condi. r. demon. l. si filio. cum simi. R. d. qd no est bona interpretatio vt dicta verba habeat modificare actū acquirē di qui sequi debet p. tractū. Sed fin predicta dicta interpretatio limitaret causam delinquendi qd p. n. cedat: sic verbis adaptaret. C. Septimo sic qd monasterio zc. hoc est monacho intelligendum est dari pro alimentis quo casu no querit monasterio: vt l. seruus. ff. de alimen. r. cib. leg. z de his que pro non scri. haben. l. iij. Respondetur qd ista no est bona interpretatio: qd etiam tūc quereretur monasterio. cui non videtur relicti: vt l. filio. de condi. r. demo. p. i. o. i. cuius euidentia scias qd qñcunqz relinquitur tur alimentā seruo vel monacho qui est nullus: r. tūc dicto seruo z monacho pōt queri ius: vt d. l. quan- doqz relinquitur seruo vel monacho alicuius: tūc aut relinquitur domino vel monasterio suo: tūc etiam queritur ius sibi: vt l. seruo alieno. in prin. ff. de lega. s. Ratio qd inter tales potest esse lis de ali- mentis: vt not. de iudi. l. iij. nulla. aut relinquitur ab extraneo: tunc p. n. d. o. vel monasterio acqui- ritur sicut alia relicta. Et sic dicta interpretatio no est bona. preterea est extranea a verbis. C. de o. sic: qd monasterio nulli ius queratur scilicet ex tali dispositione: donationis vel relicti no p. b. i. b. i. e. quin monasterio querat ex dispositione. l. Sed hic scz qd donata vel relicta monacho querant mona- sterio no ex p. n. d. o. n. a. t. i. o. n. e. v. l. r. e. l. i. n. q. u. i. s. e. r. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. l. v. l. d. e. v. u. l. g. a. r. p. u. l. i. b. i. l. i. q. u. i. b. e. r. i. s. s. h. e. c. r. d. a. e. r. g. o. z. c. Itē hoc videt expellum extra de testa. c. r. e. q. u. i. s. v. b. i. f. i. a. l. i. q. u. i. r. e. l. i. n. q. u. i. t. e. c. e. d. e. s. i. e. i. t. q. d. e. p. o. n. o. q. u. e. r. a. t. u. r. i. s. t. a. p. r. o. h. i. b. i. t. i. o. n. e. n. o. i. m. p. e. d. i. t. q. u. i. n. e. p. o. t. e. s. t. p. o. s. i. t. i. o. n. e. q. d. s. t. a. t. u. r. a. Respondetur qd monasteriū habet ex dispositio- ne legalis: tamen habet statz z immediate nullo alio actu interueniente: ideo donator vel testator potest legē imponere p. n. d. o. n. a. t. i. o. n. i. c. u. i. a. c. q. u. i. r. i. t. i. d. e. b. e. t. s. i. c. u. r. m. o. n. a. c. h. o. v. t. f. f. d. e. l. e. g. a. l. c. u. i. f. i. l. i. o. i. n. p. r. i. n. c. z. d. e. l. e. g. a. l. i. s. i. a. l. i. e. n. u. s. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. n. l. h. a. c. a. c. q. u. i. s. i. o. n. e. q. d. s. i. t. e. x. l. e. g. i. s. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. v. o. l. u. i. t. p. h. i. b. e. r. e. t. e. s. t. a. t. o. r. v. t. i. n. s. i. m. i. l. i. s. f. f. q. u. i. d. i. l. e. c. e. l. s. v. u. s. u. f. r. u. c. t. u. s. s. i. i. t. a. e. r. C. de bo. que libe. aut. expicitur. nec ob. o. de testi. c. requi- s. i. t. i. n. a. i. l. l. a. p. o. t. i. o. n. e. q. d. d. e. b. e. t. u. r. e. p. o. d. e. r. e. l. i. c. i. t. a. e. c. c. l. e. s. i. e. s. t. f. i. c. u. r. f. a. l. d. i. d. i. a. q. d. d. e. b. e. t. u. r. h. e. r. e. d. i. b. u. s. z. i. d. e. o. d. e. b. e. t. u. r. e. t. i. a. m. c. o. n. t. r. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. r. e. s. t. a. t. o. r. i. s. v. t. l. e. i. t. a. a. d. l. f. a. l. c. i. d. e. o. t. e. s. t. a. t. o. r. n. o. n. p. o. t. e. s. t. p. h. i. b. e. r. e. f. a. l. d. i. d. i. a. d. e. i. u. r. e. a. l. i. q. u. o. v. t. l. q. u. o. d. e. b. o. s. a. d. l. f. a. l. c. i. d. i. e. t. i. a. m. n. e. c. p. o. r. t. i. o. n. e. m. q. u. e. d. e. b. e. t. e. p. i. s. d. c. r. e. q. u. i. s. i. t. i. f. i. d. e. s. t. a. a. c. q. u. i. s. i. t. i. o. d. e. q. u. a. l. o. q. u. i. n. i. u. r. e. e. s. t. e. x. v. o. l. u. n. t. a. t. e. v. t. d. i. c. i. t. u. r. v. t. d. i. c. i. t. u. r. e. p. o. t. e. s. t. s. u. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. p. h. i. b. e. r. e. z. v. a. l. e. t. p. r. o. h. i. b. i. t. i. o. n. e. n. i. s. i. d. i. c. t. a. v. e. r. b. a. a. l. i. u. m. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. m. h. a. b. e. r. e. n. t. C. Secundo probatur sic impossi- bilis t vel turpis conditio vel modus relicti: ne ve- tietur dispositio in vltima voluntate: vt ff. de cōdi. r. demo. l. ob. t. i. n. u. l. t. i. d. e. p. d. i. i. n. s. i. l. i. c. d. e. i. s. t. i. z. s. u. b. s. i. l. l. i. l. r. e. p. e. n. d. e. n. d. i. Itē relicti de contractione boti n. d. e. f. e. i. t. v. t. l. i. n. t. u. l. a. m. ff. locari. sed quod monachus habeat ista quod monasterio non queratur est tur- pe. z de iure impossibile. vt extra de sta. mo. c. si. z. c. cum ad monasteriū ergo rescitur z valebit res

scitū. Itē donatio que fin quodam est hodie con- tractus bonæ fidei. Respondet qd no est impossibile neqz turpis fin sanū intellectum: ideo non rescit: vt p. ex soltu. C. Tertio pbat sic: quado in p. n. a. c. t. u. p. o. n. i. s. a. l. i. q. u. o. d. p. a. c. t. u. q. u. o. d. e. s. t. p. r. a. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a. c. o. n. t. r. a. c. t. u. s. v. e. l. c. o. n. t. r. a. n. t. u. r. v. e. l. q. u. e. i. n. c. o. n. t. r. a. c. t. u. s. s. e. u. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. d. e. d. u. c. i. t. u. r. t. a. l. e. p. a. c. t. u. e. n. i. l. l. u. m. v. t. f. f. d. e. p. r. e. c. a. r. i. s. l. c. u. i. p. r. e. c. a. r. i. o. e. t. f. f. i. v. u. s. u. f. r. u. c. t. u. s. p. e. l. s. s. i. s. i. Sed ita est in proposito: ergo relicti z donatio est valida z p. n. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. n. o. n. q. u. e. r. a. t. u. r. n. o. v. a. l. e. t. R. e. s. p. o. n. d. e. t. u. r. q. d. r. e. c. t. e. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. d. o. n. o. n. e. s. t. c. o. n. t. r. a. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a. m. e. i. u. s. d. e. q. u. o. a. g. i. t. v. t. p. a. r. e. t. i. n. s. o. l. u. C. Quarto sic. sicut hic est quicqd monach? que- rit monasterio queritur ita quicquid querebat si- lius olim querebat patri excepto castris vel quas si. vt. ff. de acquir. heredi. l. placet. si a parente quis fuerit manus illius. l. i. Et idem hodie in p. n. d. o. n. a. t. i. o. n. e. v. t. d. e. l. e. g. a. l. i. s. i. t. a. p. a. t. e. r. s. i. l. i. u. s. f. i. l. i. u. s. f. a. t. i. a. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. t. a. l. i. s. p. r. o. h. i. b. i. t. i. o. n. e. s. c. i. l. i. c. e. t. n. e. m. o. n. a. s. t. e. r. i. o. q. u. e. r. a. t. f. i. t. f. a. c. t. a. f. a. u. o. r. e. m. o. n. a. c. h. i. v. t. i. p. s. e. m. a. g. i. s. l. i. b. e. r. e. h. a. b. e. a. t. p. o. t. e. s. t. e. r. g. o. i. p. s. e. i. p. s. u. s. v. o. l. u. n. t. a. t. e. m. f. a. c. e. r. e. v. t. m. o. n. a. s. t. e. r. i. o. a. c. q. u. i. r. a. t. e. r. e. t. s. i. m. o. n. a. s. t. e. r. i. u. m. s. i. n. e. e. i. u. s. v. o. l. u. n. t. a. t. e. p. e. r. e. r. e. t. p. u. n. o. q. u. o. d. r. e. p. e. l. l. e. r. e. t. u. r. s. i. c. e. s. t. c. a. s. u. s. f. f. q. u. a. n. d. o. d. i. l. e. c. e. l. i. s. i. v. u. s. u. f. r. u. c. t. u. s. s. i. i. t. a. t. a. m. e. n. q. d. p. o. s. s. i. t. a. u. t. e. m. m. o. n. a. c. h. u. s. s. e. m. e. l. v. o. l. u. n. t. a. t. e. r. e. s. i. c. i. u. s. f. u. e. r. i. t. q. u. e. s. t. i. t. u. m. m. o. n. a. s. t. e. r. i. o. m. u. t. a. r. e. v. o. l. u. n. t. a. t. e. m. n. o. n. p. o. t. e. r. i. t. v. t. f. f. d. e. o. p. r. i. l. e. g. l. a. p. u. d. a. u. s. i. d. i. u. m. z. p. r. e. d. i. c. t. a. q. u. a. d. o. d. i. c. t. a. v. e. r. b. a. s. z. q. d. m. o. n. a. s. t. e. r. i. o. n. o. q. u. e. r. i. t. u. r. v. n. d. e. p. o. n. u. n. t. v. t. s. u. p. r. a. d. i. c. i. Sed tūc quid si adiciatur qd si abbas p. t. e. r. i. e. r. i. t. v. e. l. a. l. i. q. u. o. d. i. u. s. s. i. b. i. v. e. n. i. e. n. d. a. u. r. q. u. e. r. a. t. e. r. a. d. c. o. n. c. e. d. e. n. t. e. v. e. l. q. d. v. a. d. a. d. t. e. r. r. i. t. i. t. i. c. i. q. u. i. d. s. h. o. c. f. i. a. t. i. p. r. a. c. t. u. c. e. l. e. b. r. a. t. o. c. u. m. m. o. n. a. c. h. o. i. d. e. q. d. s. i. q. d. p. s. u. m. i. t. u. r. i. n. d. u. b. i. o. f. a. c. t. u. p. r. a. u. d. e. p. e. a. n. d. e. l. e. g. z. v. t. v. e. r. o. a. s. s. t. i. c. q. u. i. s. h. a. b. e. a. t. p. l. u. s. d. u. b. i. s. f. f. o. s. s. e. d. o. q. d. e. t. i. a. s. i. v. o. l. u. n. t. a. t. e. m. o. n. a. c. h. i. m. o. n. a. s. t. e. r. i. u. p. e. r. a. t. t. e. r. r. i. u. s. a. d. m. i. s. t. r. a. t. u. r. a. d. r. e. p. e. n. d. e. n. d. i. q. d. p. o. b. o. A. l. i. e. n. i. a. t. i. o. n. e. p. h. i. b. e. t. i. n. c. e. r. t. a. m. p. e. r. s. o. n. a. m. i. t. a. d. i. l. l. u. m. v. a. d. i. t. i. u. r. e. l. e. g. i. t. i. m. o. l. o. c. u. s. e. s. t. r. e. u. o. c. a. t. i. o. n. i. v. t. f. f. d. e. l. e. g. i. l. i. c. o. d. i. c. i. l. s. m. a. t. r. i. z. d. e. h. o. b. o. o. b. l. i. l. i. s. i. t. a. q. d. s. e. a. l. e. r. e. t. i. b. i. n. o. d. e. b. u. i. t. e. n. i. m. c. u. r. a. r. e. m. o. n. a. c. h. u. s. n. e. a. d. m. o. n. a. s. t. e. r. i. u. p. u. e. n. i. e. r. e. t. p. r. e. t. e. r. a. q. u. i. p. h. i. b. e. t. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. z. a. d. d. i. c. i. t. u. r. p. s. o. n. a. i. n. q. u. a. v. a. d. a. t. s. i. a. l. i. e. n. e. t. i. c. i. l. l. i. p. e. r. n. e. f. a. u. o. r. e. v. i. d. e. t. f. a. c. t. a. p. h. i. b. i. t. i. o. r. f. a. c. t. a. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. i. l. l. e. a. d. m. i. s. t. r. a. t. u. r. a. d. r. e. u. o. c. a. t. i. o. n. e. v. t. l. i. s. i. t. a. s. d. i. u. i. d. e. l. e. g. a. l. i. z. d. e. l. e. g. a. l. i. l. p. e. i. n. p. a. n. r. p. e. r. t. o. t. a. l. i. n. i. s. i. l. l. i. e. s. e. n. s. i. t. q. u. i. a. d. r. e. u. o. c. a. t. i. o. n. e. p. o. s. s. e. t. a. d. m. i. s. t. r. a. t. u. r. i. n. i. b. i. l. i. s. o. i. b. u. s. f. f. d. e. l. e. g. i. l. i. z. d. e. l. e. g. i. l. i. l. c. u. m. h. e. r. e. s. s. i. b. e. r. t. i. s. C. d. e. f. i. d. e. l. c. o. m. l. q. u. o. r. i. e. s. v. o. l. u. n. t. a. t. e. m. o. n. a. c. h. i. n. o. i. m. p. e. d. i. t. i. l. l. o. s. v. e. n. i. r. e. a. d. r. e. u. o. c. a. n. d. u. m. z. d. o. t. r. a. r. i. u. m. p. u. o. a. d. c. u. i. e. u. i. d. e. r. i. a. p. r. e. m. i. t. t. o. q. d. l. c. o. d. i. c. i. l. s. m. a. t. r. e. m. l. o. q. u. i. n. t. u. r. q. u. a. n. d. o. f. u. i. t. p. h. i. b. i. t. u. m. v. e. n. i. r. e. i. n. i. l. l. o. s. p. p. e. r. o. d. i. u. m. i. p. s. o. u. m. q. u. e. r. a. t. i. o. c. e. l. l. a. t. i. n. m. o. n. a. s. t. e. r. i. o. t. u. m. n. o. n. p. o. s. s. i. t. c. a. u. s. a. m. o. d. i. v. e. i. n. g. r. a. t. i. t. u. d. i. n. i. s. c. o. m. m. i. t. t. e. r. e. C. d. e. i. n. o. f. f. i. c. i. l. i. s. i. q. u. i. s. i. n. s. u. o. s. l. e. g. i. s. n. e. c. c. a. p. i. t. u. m. m. o. n. a. s. t. e. r. i. u. p. o. t. e. s. t. d. e. l. i. n. q. u. e. r. e. d. e. f. a. c. i. l. i. v. t. l. i. f. f. q. u. o. d. c. u. i. s. q. u. i. n. u. i. u. r. n. o. m. i. n. e. d. e. d. o. l. o. s. i. v. i. d. e. n. o. e. s. t. v. e. r. i. s. i. m. i. l. e. q. d. h. o. c. o. d. i. o. m. o. n. a. s. t. e. r. i. u. f. u. e. r. i. t. f. a. c. t. u. s. s. e. d. f. a. u. o. r. e. m. o. n. a. c. h. i. v. t. l. i. b. e. r. u. s. d. i. c. t. a. m. r. e. m. h. a. b. e. r. e. t. s. i. c. u. r. d. i. c. i. u. m. i. n. f. i. l. i. o. q. u. a. n. d. o. r. e. l. i. n. q. u. i. t. u. r. f. i. l. i. o. s. i. m. o. r. e. f. u. e. r. i. t. a. f. f. e. c. t. u. s. f. a. u. o. r. e. e. n. i. m. f. i. l. i. u. d. i. c. i. t. u. r. z. e. t. i. d. e. o. e. t. i. a. m. i. f. a. l. l. o. m. o. d. o. e. s. t. i. t. u. r. f. u. i. s. i. u. r. i. s. o. s. e. q. u. i. t. u. r. l. e. g. a. t. u. m. v. t. f. f. q. u. a. n. d. o. d. i. l. e. c. e. l. i. s. i. t. a. z. C. d. e. i. n. s. i. l. i. z. l. u. b. l. i. l. i. s. m. a. t. e. r. e. u. m. s. i. m. i. v. o. l. u. i. t. e. r. g. o. r. e. s. t. a. t. o. r. p. e. r. i. l. l. a. v. e. r. b. a. q. u. o. d. s. i. m. o. n. a. c. h. u. s. n. o. n. h. a. b. e. r. e. t. s. e. c. u. d. u. m. s. u. a. m. v. o. l. u. n. t. a. t. e. m. q. d. r. e. u. e. r. t. u. r. a. d. s. u. a. s. v. e. l. t. e. r. t. i. u. m. s. i. c. e. r. i. t. i. n. h. o. c. e. t. i. a. m. f. a. u. o. r. e. s. e. r. u. i. v. e. l. i. l. l. i. n. s. r. e. r. t. i. s. q. u. i. a. s. i. c. o. n. t. r. a. f. i. e. r. d. e. b. e. t. d. e. u. e. n. i. r. e. a. d. e. o. s. i. l. l. o. c. p. r. e. m. i. s. s. i. o. a. r. g. u. o. f. i. c. z. q. u. a. d. r. e. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. p. e. r.

14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585.

testatorem prohibet adiecto quod si secus fiat veniat ad alium si illius restat alienatio necessaria: ille tertiis non admittit ad reuocandū etiā si causa necessaria veniat ex parte eius cui est relicum; vt ff. de lega. ii. l. pater. §. peditum. vbi expresse dicitur quod non potest reuocari in vita illius cui relicum est: imo nec post mortē eius si res deueniat ad legitimū. Sed in proposito hoc quod acquirit monasterio ex necessitate est ergo ille tertiis non admittitur ad reuocandum vno monacho nec post eius mortē cum hoc ratiō legitimum habear. Sed dices hoc fuit monacho volente: vt dicitur in precedentibus: ergo est voluntatis non necessitatis. Respondeo si monachus vult pro se necessitatis est quod sit monasterii. Secundo probō scilicet in usu et usufructu est tacite per l. prohibendum. q. in alium non trāsseratur: si se cuius fiat quod ad dominū reuertat. Insi. de usufructu. §. dicitur. Pone ergo quod usufructus relicus est ei quicquid poterit habere nisi in alium trāsseratur: vt in seruo quicquid querit acquiritur domino. vt ff. de acqui. re. do. l. acquiritur. et est certū quod solū ptemplatione serui factum est certe quod ipsi dno querit usufructus: tñ finit eo casu quo finiret: si ille seruo liber fuisset vt ff. de usufructu. l. qui usufructum. §. si. put est ibi in littera seruo titi. et ff. de usu et habi. l. plenū. §. usufructus. et C. de usufructu. l. si. et ibi no. ita in proposito dicendum est quod per predicta verba non impedit quod monasterio querat ius eodem modo quo possit querere si monachus esset liber homo sed ipso monacho volente: et illa si bona sit monasterii aliquid ius persequitur vel vendicauerit in dicta re intelligat si hoc sequatur monacho volente. C. tertio pbat: quia pena imponit monasterio: vt per parat res si ipsas vendicauerit: et hoc fit in fauorem monachi piniē paliter vt dicitur est: ergo ista pena non committitur si monachus consentiat: si cur dicitur in penis legatilibus de in ius vocan. l. quis de libe. ho. et ibi. l. iij. §. si quis volente. de fur. l. inter oēs. §. potest. de in iur. l. §. vlt. a deo. cum simi. Sed ptra predicta opponit quod monachus non habet velle nec nolle sine licentia abbatis etiā cū tractatur de acquirendo: vt. xij. q. i. c. no dicitur. et de elec. c. si religiosus. et de sepul. c. si lib. vlt. sergo dicta rōna non pnt intelligi dicto modo sed et si monachus voluerit. In deo verum est quod monachus non poterit velle sine licentia abbatis quā abbas debet sibi cōcedere. si nō cogeret monachum ad nōledum tūc vdicatur sibi ius in re ptra volūtate testatoris: incideret in dicta pena: vt ad alium deueniret. hoc enim voluntate monachi et personaliter est: vt dicitur. ff. de p̄do. c. l. l. si stipulari fuerim. et l. in p̄n. facit extra de rell. c. fin. lib. vj. Et licet monachus non possit esse executor: sine licentia prelati tamē officium executoris non trāsit in prelatum in p̄posito si monachus non possit velle sine licentia prelati: tamē ista voluntas non trāsit ad monasterium: sed ipsius monachi voluntas requiritur: facit t̄ optime opl. eorum qui dicitur quod prelati poterit adire hereditate vbi monachus vult scire dicitur in seruo. C. de her. inli. l. cum pponas. de quo per Jo. an. extra de pba. c. in presentia. et sic concludo quod predicta rōna si monasterium pertinet: intelligatur ipso monacho volente sic potest intelligi quod non in. l. l. c. §. et res heredes. ad tre:

bel. Et predicta vera quando sic expresse quod monasterio nullum ius querat. Si nō alias causas mendaces apposuerit in testamento quo sequeretur quod volebat monasterio querit tūc simpliciter monasterio non preiudicat: vt ff. de castri. pecu. l. si fore. facit quod non in autem. vt l. cana. et ante. in p̄n. et ibi per glo. et c.

Disputata fuit hec questio per Bart. de sarofery raro legum doctorem in ciuitate Perusij. anno do mini. Dccc. lxx. die mensis Februarij.

Filio adueto instituto si decesserit sine filijs voluit testato: bona distribui per executores datos inter pauperes qui euenire casu certa bona solo vob inter pauperes distribuere in heredes dicti filij poterunt a dictis pauperibus nominatis cum effectu conueniri. r. nu. 8. et nu. 13.

Fideicommissi generalis ante restitutionem non potest aliquid ius in alium transferre delegando nec procuratorem in rem suam constituendo. Dispositio inter viuos facta partibus absentibus non tenet.

Executores testamenti ad pias causas debent exequi presentibus vel requisitis hereditibus.

Utrum in legatis et fideicommissis ad pias causas quod transit ipso iure.

Abbens potestare eligendi a testatore potest eligere absente illo quod eligatur etiam herede absente. n. u. i. presentia persone non requiritur in his que sunt in vitima voluntate.

Executores danti in testamento pro distribuendo inter pauperes dicuntur fideicommissarii vniuersales. In supra nu. 4. et v. v. et nu. 8.

In fideicommissariis vniuersales ad pias causas incōtinēt iura et actiōes trāseūt ab ipso restitutione.

Executores datus ad distribuendum inter pauperes potest res singulares vel p̄tū earum distribuere.

Pauperes electi per executores testamentarios quod poruerunt agere cōtra heredes de iure communis.

Præiudicium non auferit beneficium iuris communis. Heredes vniuersales ante aditam hereditate potuerunt a legatariis conueniri.

Questio. xij.

Num. Tadulcum testato: insiuit et quandoque sine liberis decesserit per executores quos non insinuit inter pauperes bona sua distribuenda mandauit. Qui filius heredis rari pater nese inuicem inter sine liberis decesserit: executores quosdam pauperes nominauerunt et inter eos solo p̄do distribuere certā quantitatē de bonis et hereditate predicta. Queritur utrum heredes dicti filij possint conueniri a dictis pauperibus notatis cū effectu in quantitate predicta: et videt quod non. C. p̄t mo: quod dicta subditio fuit fideicommissaria. quod patet. facta fuit enim adultro et post aditam hereditatem. Sed per fideicommissarium vniuersalem ante restitutionem sibi facta et vel verbo non potest ius aliquid in alium transferre nec delegando: nec procuratorem constituendo in rem suam. vt ff. de iure do. l. si mulier. §. ex asse. vt no. ff. ad tre. l. restituta. in glo. super verbo sua. et not. eodem. titu. qui ita. §. ergo dicitur

ita nominatio vel distributio nullus est efficacie. et sic heres conueniri non potest. C. Secundo: quod ista nominatio vel distributio quod fit verbo solo est actus inter viuos quod apparet etiam in vita executoris sume effectu. sed disponere inter viuos si non fiat parte presente non valet vt ff. de inter. acti. l. si de conf. l. certum. §. si quis habent. et de re iud. l. si moso. et quod ibi no. de act. et obli. l. consensu. et quod ibi no. sed in questione non presupponit dictos pauperes fuisse presentes tēpore dicte distributionis et nominationis ergo non valet sic heredes conueniri non possunt. C. Tertio: quod videt quod isti executores seu distributores hoc debent facere p̄ribus vel requisitis hereditibus. vt videat quod videntur vel distribuiuntur. vt. l. qui legati. de usufructu. leg. de verb. obli. si quis arbitrat. et quod ibi dicitur. et quod not. l. y. C. de contrab. emp. l. si. facit de adop. l. nā ita diu denata. rest. l. si. sed in q. nostra non presupponitur quod heredes filij fuerit p̄tes vel requisiti. C. Quarto: quod isti executores hnt p̄tate distribuendi dicta bona sub noie vniuersalitate quod cōtinēat debita et credita: vt. l. co. q. in p̄n. ad tre. led hic distribuerunt certam quantitatē sic aliter fecerunt quod restato: iusserit. ergo illis pauperibus nil est acquisitū. vt ff. ad tre. l. si ante. vbi videtur rep. r. d. l. si mulier. §. ex asse. de iure do. facit ad tre. l. nā q. §. no oia. C. Quinto: quod legati est vnde nō pot. p̄ re repudiari et p̄ parte agnoscit. vt. l. h. et l. n. in em. de leg. ii. cū si. idem si sunt plura legata et vnum habet onus aliud no: vt d. l. n. in em. et l. se. ff. de leg. iij. sed hoc est vni fideicommissi. quod bona distribuuntur inter pauperes et executores parte tantū distribuerit nō totus. ergo non valet. p̄terea distribuere est de emolumento non aut est mere hereditatis. et sic non valet. et res non poterit conueniri. C. Sexto: quia isti executores videntur fideicommissarii vniuersales vt dicitur est. r. dicitur. et ab eis potest dici relicti pauperibus illi ergo pauperes electi debent perire ab ipsis executoribus non ab hereditibus nisi cōtra acti. l. si legatarius. ff. de lega. iij. et l. imperator. in p̄n. de leg. ii. que actio cessare non proponitur. ergo heredes conueniri non possunt.

Contra. Quod heredes dicti filij alius rationibus directe cōtrariis p̄ceccatibus. C. Primo in legatis et fideicō. relicti ad pias causas trāsit dñum ipso iure nulla peccata retraditione vel resti. vt. C. de fac. san. eccle. l. nā. cū ergo fac a restitutione possunt pauperes eligere et noiare. ita et nō quādo factū est ipso iure. arg. C. ad tre. l. p̄t. ff. de cōdi. in li. l. que sub cōditione. §. si. C. Secundo: quod si ille qui habet potestatem aliquid eligendi a testatore. potest illum eligere etiam eo absente quod p̄t. quod sufficit quod est notet in testamento. vt. C. de secū. nup. l. si quod p̄tōis. §. certum. de lega. i. l. vnum ex familia. §. si duo. sed constat quod ea que sunt in vitima voluntate non requiritur presentia. persone. non enim refert cum quo quis loquatur. vt ff. de lega. iij. l. miles. in p̄n. et l. cum pater. §. donationis. ergo p̄t quod non vtrius ratiōe absenti conueniatur. C. Tertio: sic. quādo fit talis notatio heredis presentia non est necessaria. quod p̄t. quod fit in testamento: vt. §. p̄tōine

dicit. ergo heredis presentia non est necessaria. vt. l. non idcirco. C. de codi. hoc enim p̄t. ep. l. serui electione. in p̄n. cū glo. vna. de leg. i. vbi ponunt oia quod requiruntur vt valeat electio tamē non requiritur persona heredis. hoc etiam de vote. p̄leg. l. theopopos. C. Quarto: sic isti executores sunt fideicommissarii vniuersales. vt dicitur est. led fideicommissarii potest vnam rem et tota hereditate perire. vt ff. ad tre. l. restituta. in p̄n. vbi no. Item potest perire vt vna res alteri soluarur. vt. l. seruo in ius. §. finā. ad tre. ergo possunt pauperes iura re nominare vel in certa quantitate. sic ergo notatio valet et heredes possunt conueniri. C. Quinto: sic ille qui iussus est inter alios distribuere potest ipsius vel parte distribuere et parte omittere. vt ff. de leg. iij. l. vnum ex familia. §. sed si duos. vbi valet distributio facta in illos duos de familia: licet in residuo non valeat. et ita in p̄posito licet pro parte distribuere pro parte non valet nominatio et heredes conueniri potuerunt. C. Sexto: sic isti qui sunt nominati ab istis executoribus videntur notari in ipso testamento testato: vt ff. de leg. iij. l. vnum ex familia. in p̄n. §. de facti dicit. et ff. de her. in li. l. asse. et sic heres poterit conueniri. ac si restato: ipse hoc expresse fecerit. vt. d. l. vnum ex familia. vbi videtur casus exp̄tissus.

Solutio. Domini nostri et Iesu christi nomine inuocato ante omnia est sciendum quod tales executores videntur fideicommissarii vniuersales hoc est hi quibus hereditas vniuersaliter debet restituere. nam si hereditas relicta quiritur pauperibus iure directo et nullus hereditas situat ut dicti executores vicem heredis sustineant. vt. C. de ep̄. et cler. l. si quis ad declinandam. extra de testa. cum r̄bi. l. ibi per doc. et per Jo. an. eo. titu. c. u. Jo. an. et in Spe. de usufructu. ed. §. nunc aliqua. vt. r. scias. Eodem modo si relinquitur hereditas per fideicō. vel oia bona vt in q. p̄posita ad pias causas. et non reperitur alius fideicommissarius tales executores vniuersales fideicommissarium vniuersalem sustinent. casus est de ep̄. et cler. l. nulli. circa p̄n. et in autē. de eccle. titu. §. si quis autem pro redemptione capriuum. C. Secundo sciendum est quod si regulariter in vniuersalem fideicommissarium transeat iura: actiōis facta resti. vt ff. ad tre. l. facta. et l. re situta. C. ad tre. l. p̄t. tamen t̄ q̄n fideicommissus vniuersale relinquitur ad pias causas incōtinēt iura transeunt iura et actiōes resti. casus est. C. de fac. san. eccle. l. v. inter dominium. ibi enim loquitur si sit relicta hereditas sine legatum sine fideicommissum ex eo quod dicit hereditas intelligi iure directo vel per fideicommissum. licet gloss. intelligat iure directo. sed non est ratio quare sic restringitur. et posito quod esset illud quod sequitur vel fideicommissum intelligi particulariter vel vniuersaliter. P̄terea in illa fit mentio de relicti quod est nomen generale ad omne genus relicti. vt in autem. nonnulla. C. de in off. testa. et in autem. de her. et c. fal. §. v. ro nullus. in gloss. super verbo relicti. et ff. de her. in li. l. his verbis. et ibi not. et est exp̄tissum in autem. de eccle. §. si quis autem pro redemptione. vbi ep̄a qui est executor legitimus vendicatur ab ipse situtione aliqua. et l. d. v. et iure. dominū loquitur

10 ad ter. l. iij. §. si m. ver. si filius. p iura vero. C. fuit inroduci qd necessitas imponere veniens ab intestato. r substituit r alij p iuratur hereditate. vt C. de leg. her. l. sciat. §. glo. in. d. ij. qui pe. tu. videt velle intelligi e illi rep. vt no p rradicat illi. l. sciant. veritas est qd olim alij a liberis r matre r auia non cogebatur petere. vt ibi expresse dicit rep. nec ratio qd haber locu in matre habet locu in alijs succedentibus ab intest. na ratio est matera pietas. vt. l. matres. c. l. si. C. qd pe. tu. qd no hys locu in matre r auia r no in alijs. r p hoc cludo qd d. l. sciant. corrigat iura antiqua in hoc. r sic est extra ius coe. ergo debet stricte intelligi. vt no ex tate vltra id qd in. d. l. expresse est. ita dicit rep. C. de ap. l. pceptim. in fi. r qd no in. l. qd vero. r in. l. in hys. de leg. i. Sciendū est etiā qd matris incūbit necessitas petēdi tutores filio ptestim. l. cū pūmū poterit. ita qd annus nō trāscat. vt. ff. ad ter. l. ij. cōstitutum. Sed alij succedentibus ab intestato r etiam substituto datur annus. vt. d. l. sciat. l. quida octo. moder. dicit qd d. l. sciat. debet intelligi qd loquatur de anno fm formam illius. l. §. cōstitutum. qd statim teneat cū potest. l. s. annus nō possit rātrāre pio quibz facit rep. alle. l. sciat. cū dicit fm. l. videt sentire r referre ad dicitū. §. cōstitutum. sed hoc nō est verū. nā illud quod dicit fm legē referunt ad verbum petierint. Est ergo sensus talis si scdm legē hoc est legim modū legitimus r permissum eis in petēdo tutores sic referē ad. d. l. iij. qui pe. tu. immutat ergo. d. l. iij. hodie qui pe. tu. in hoc. qd olim poterant si volebāt ex permissione legis. sed hodie imponitur necessitas. Et si nō fecerint fm qd eis a. l. permissū perdit hereditatē. Itē statim eis rēpus: vt hoc faciāt infra annū. nec cit mīrū si mater plus astringat quā veniens ab intestato: qz in ea est duplex ratio. l. inaterna pietas. Itē spes succedendi in veniensibus ab intestato. r in substituto est sola spes succedendi. r ista interpetario tanqz verior tenenda est: vt. l. benignus. ff. de leg. ma. l. cum. l. sciat. fit extra ius coe r penale. hys permissis dico matrē nō teneri si nō pe. tu. filio infra totū illud rēpus infra qd substitut' pōt petere. qd sic pōbo. certū est t'p mater propter substitutionem pupillarem excluditur a successione filij totaliter etiam a legitima. vt C. de impu. r ali. sub. l. pcept' r. l. papi. ff. de inoff. test. §. sed nec impuberis. r extra de test. c. si pater. l. i. §. sed est qui excluditur per testamentū a sibi debita portione est licitū omittendo facere quicquid pōt. vt ille intestatus decedat nec videt dolo vel culpa facere. sed iuste dī facere r ab omni pena excusat. r istud est multū approbatū per iurisconsultum. vt. ff. de lega. §. l. cū pater. §. si. si quis om. causa testamēti. l. excusatus. r. l. qui autē. §. nō simpliciter. r ibi no. §. i. patronus. r de inoff. test. l. papi. §. quarta. Et etiā ppter factū p'ia pōt omitti hereditas ex testō impuberis si impubes intestatus decedat. vt. ff. de acqui. he. l. i. cū ajs incipit. l. si pupillus. licitū est ergo matri infra illud t'p qd datur substituto ad petēdum tutorem tacite. vt sic substitutus excludat a successione r pupillus intestat' decedat. Si enim dicere matrē infra illud t'p petere tutores iā puenit ad substitutū. r sic ppter tutorem nō petitum non excluderetur substitutus a successione. vt. ff. ad ter.

l. iij. §. si mater. ver. si forte absens. quod esset absurdum r contra rationem precedentem. non enim tenetur substitutionem conferre: sed magis in futurum gerere. Ad hoc etiam omnes rationes facte pro matre. Sed si esset instituta in tabulis pupillaribus in legitima sua. tunc cessaret ratio supradicta. vt. d. l. excusatus. r. d. l. qui autem. §. si patronus. ff. si quis omis. causa test. Item ponamus substitutum esse ratio conditionis qd impossibile sit eum excludi propter cessationem predictam. vt si substitutus est minor: nec est possibile efficere eum maiorem infra pupillarem etatem eius cui facta est substitutio. tunc enim in matre cessat ratio predicta si cessauit petere tutorem p'iuatur hereditate pupilli si quomodo ad eā deuoluif substituto mortuo vel repudiante per. d. l. iij. §. si mater. r. ff. qui pe. tu. l. iij. r. C. qui pe. tu. l. ana. res. cum si. nec excusatur mater propter substitutū. hoc enim nulla lege cauetur. licet enim sit substitutus ad huc t'p subest matera pietas que facit eam teneri. vt dicitur est supra in alle. factis supra pro tertia parte. ¶ Non ob. p'ima ratio que dicit substitutū in petitione debere p'ferri. ideo mater debet excludi. qz posito qd esset verum quod substitutus p'ferri debet. tamen interim cum ambo negligunt vtriusqz imputatur negligentia. vt. l. si maritus puenit. in p'iu. ff. de adulte. Sed an substitutus r p'feratur potest esse dubium. pone mater r substitutū concurrere in petitione tutorem r petunt disterfos tutores quid faciet iudex? Respondeo nō tenetur sequi consiliū matris: nec substituti. vt. in. l. iij. ff. qui pe. tu. r. c. ibi no. dicitur plene. r. in. l. si quis sub conditio. ne. de te. tu. similiter non puto cum errare si p'ferat r substitutus. nam in hys que pertinent ad tutelā p'ferri is qui sperat succedere. l. in educatione p'feratur mater. C. vbi pu. edi. de. l. i. ibi no. per glo. ¶ Non ob. ratio secunda: quia illa ratio nō p'cedit in matre nec etiam se sperat succedere. nam matera pietas facit eam teneri ad petendum tutorem vt dicitur est. ¶ Non ob. tertia ratio: quia dicitur. l. non imponitur necessitatem maribus veniens di tutorem simpliciter. Sed si non petunt eam p'iuuant successione filio: um intestato: um. Unde sufficit ad p'iuandum eum pro tempore quo mater vult succedere qd filius reperitur intestat'. r sic facit qd de iure antiquo si mater est substituta non p'iuatur rerur illa successione. quia filius non est intestatus. sed hoc p'iuatur per. l. sciant. Non ob. quarta ratio. quia licet testator prouiderit filio de hereditate non tamen prouiderit de tutore nec de eo qui p'ferat alios non p'ferit. ideo substitutio necessaria tem imponat petenti tutorem. ¶ Tertio videndum est an aliquo casu excludatur substitutus et mater r veniant alij. r constat quod possibile est substitutum excludi: quia tutorem non p'ferit maris morte vel repudiatione. Item contra materem excludi propter tutorem non petitum substituto: repudiatione vel morte. r tunc sine dubio veniant alij. dubium vero est an substitutus r mater possint excludi propter petitum tutorem que dubietas delectat dicitur ex eo quia lex videtur velle quod p'imo exclusio propter non petitum tutorem nō excludat sequens. vt. l. iij. in fi. ff. ad ter. C. qui pe. tu. l. nepotibus. c. l. sciant. C. de legi. h. re. et hac. l. siue ergo mater ex

cludat p'imo puto qd nō excludatur substitutus siue contra excludatur substitut' nō debet postea excludi mater. Sed ad hoc dicitur est qd de iure antiquo alij a matre r auia nō imponebatur necessitas petēdi tutores: vt dicitur est imo matre exclusa sequens agnati non poterit excludi per negligentiam ita loquitur. l. iij. in fi. ff. ad ter. r. glo. supra al leg. Sed si esset mater: r auia cū vtriusqz imponatur necessitas petēdi tutores puto ambas posse excludi propter negligentiam per rationes supradictas pro hac tertia parte. l. enim imponit necessitatem auie: nec distinguit vtrum pupillus habeat matrem vel no. credo tamen qd p'ius ad matrē debeat spectare nec auia debet celeri festinatione matrē puenire. vt. ff. de iur. fil. l. edicto. r. l. cum autē. r. l. de hys qui. vt. in. l. l. fo. r. r. quod ibi no. C. qui admitt. ad bo. pos. l. ana. nec ob. ff. de adul. l. maritus puenit. r quod dictum est supra. Respondeo ad illam. l. nam mater r auia vocatur ex eadē causa ppter materam pietatē que causa respicit matrē per p'iu. auia p' posteriorius. r ito ordine incūbit vtriusqz onus petēdi tutores: sed mater r substitut' vocantur ex vna b' causa separatis quibusque libet habere se ad quālibet per p'iu. r eis simul incumbit onus petēdi tutores: sed matri ratione materne pietatis. r substituto rōne separate successione. simile in. d. l. si maritus. prouocatur enim pater ad successione r ratio ne paternitatis. maritus rōne maritalis affectionis: licet enim hec ratio sit magis intensa. vt. l. iij. in fine. ff. de adulte. nō tamē est per modū p'iu. r posteriorius: ideo concurrunt r simul currūt r t'pus r predicta de iure antiquo de iure vero. C. l. s. per. l. sciant. dico quod illa imponitur solum illis quous p'ima spes est successione p'ie mortuo. vt expresse ex. rep. l. iij. l. colligitur. ¶ Ergo p'ius excludit' propter non petitum tutorem alius ad quem incipit pertinere spes successione nō p'iuatur ea si tutorem nō p'ferit: quia illa. h. ob. nō dicit nec debet extendi cū contra ius cōmune. vt supra in p'imo puncto dictum est. r sic glo. in. d. l. sciat. bene loquitur nūc ad p'positum dico qd possibile est matrē r substitutū simul excludi ppter non petitū tutorem vt si est substitutus et matri in tabulis pupillaribus est relicta legitima. vt supra dicitur est in secō puncto. Itē substitutus est exclusus p'imo propter non petitū tutorem tunc incipit currere rēpus matri. cessat enim causa propter quam excusabatur. matri enim omni tempore quo filius eger tutorem impositi hac necessitate siue tempore mortis siue postea: ideo leges vulgares ad hoc allegat dicunt matrem etiam p'iuiri si p'ioribus r dicitis alios non p'ferit. Sed si poneres p'imo matrem iude excludi propter non petitum tutorem: quia p'imo ei incumbit onus: tunc est impossibile substitutum excludi. Exēplum pupillo est substituta mater p'imo loco extraneus secundo loco: tunc i. mater excluditur propter non petitū tutorem non excluditur substitutus: quia mortuo patre pupilli p'ima spes successione nō erat talis substituti. r sic ad eum non porrigitur. l. sciant.

¶ Explicunt disputationes domini Bar. de saporato excellentissimi legum interpretis. r sunt numero. vij. vt supra patet.

¶ Incipiunt tractatus Bartoli de saporato qui sua scientia leges illuminauit. Et p'imo super consue. rra uaganti ad repinendum qd ius glo. deo rauit. r. x. colla. appellat sequitur Rubi. Quomodo in lege maiestas crimine proce.

Henicus septimus Diuina fauente gratia Romanorum imperator et semper Augustus.

Depreimendum Dul totum facinora qui ruptis toris debite fidelitatis habentis aduersus Romanorum imperium in cuius tranquillitate totius orbis regularitas quiescit hostili animo armata conantur nedum humanam. vt etiam diuina precepta quibus iubetur quod omnis anima Romano rum principi sit subiecta sceleratissimis facinoribus r assiduis rebellionibus demoliri ne ex eorum absentia in detestanda lese maiestatis crimine p'cessus r snia retarden. r tatis sceleris nefanda reueritas remanet impunita. hac edictali deo propitio perpetuo valitura lege sancimus. vt in quocunqz lese maiestatis crimine. maxime vbi contra Romanorum Imperatores vel reges aliquid quod dicitur crimen tangat a seratur commissum. possit p'cedi per accusationē r inquisitionē: seu denominationē summi marie r de plano sine strepitu r figura iudicii. put illi qui iurisdictionis p'essit videbit expedire. Ad hoc si quasi communis corpus vel collegium vel alia quevis persona cuiuscunqz sit dignitatis vel conditionis existat super dicto crimine per nūtum vel per literas seu etiam per edicto publice popositū citata vel citatum neglexerit in termino personaliter vel legitime comparere contra ipsam: vel ipsam perinde ac si presencialiter oibus interesset. vt lio fore legitime cōestata. tam ad receptionē restium r eorum publicationem r sequentia: qd ad diffinitiuā sniam r eius executionē p'cedebatur legibus et consuetudinibus nō obstantibus quibuscunqz. h'ac autem generalē legem nostram exēdi iubemus ad p'terita presentia r futura. quam legē nūc abiqz alterius temporis exceptione r transcursum suū integrum vigorem decernimus obtinere.

Itē ad p'petuā rei memoriā. Quā nuper est ad auditū nostrum deductū qd inter nōnullos fideles r subditos nostros puincie Longobardie alioquin locorum Fralie disceptationes r dubia sepius oīuntur. an fidelis r obsequis Imperij quilibet reputari debeat nisi p'ius per nostre maiestatis sniam condonatus appareat. r nos ardens dentes qd acta praua malorum potius qd verba sententiarum ipsos faciūt pena cōdignos r eo ipso qd quis peccat correctiones mereat. r quanto plus differt punito tāto amplius culpa crescit. r qd tribus p'p'icio sus in exempli r transitu tenore presentium declaramus: decernimus et pronuntiamus quod illi omnes r singuli sum rebelles r infideles nostris. im petij qui quocunqz publice vel occulte contra nostrū honorem r fidelitatem rebellionis opera faciunt nisi imperij p'p'ietate r aliquid machinant' tra nos

Impulsiva adde qd etia in donatione apponit...

per se requiritur et que dico quare sic credo...

Hostili animo. Id est nisi mo nil de bñtia...

Subiecta. Ad romanos. rñ. c. sed ibi non dicit...

Facinoribus. Id est cõspis. rñ. in mala parte...

Rebellionibus. Quid sit dicitur infra...

De ex eorũ. Absentia. Id est ut in impulsiva...

De heredi. Id est de leg. l. vna no in singulari...

De cur. In aliqua t. l. vniuersali vel cõi vel mran...

vti. publi. p̄scriptio. r. de bluer. p̄scri. p̄ totũ. Itẽ...

Retardentur. Sic. C. de pac. alias. d. pe. l. cum...

Et tanti. Subaudi ne et sic sint due ratio. b. mes. r. c.

Impunita. Et ff. ad. l. aquil. lita vulnera. tus...

Hac edictali. Hic incipit secũda pars in qua...

In quocunq. Nam enim. l. iul. maieſta. tis...

Et maxime. Hic precedit genus scilicet omne...

Imperatores. Post coronationem r. c. Ante coronationem...

cedentis. vt patet fere per omnes leges iuriscõsul...

Retardentur. Sic. C. de pac. alias. d. pe. l. cum...

Et tanti. Subaudi ne et sic sint due ratio. b. mes. r. c.

Impunita. Et ff. ad. l. aquil. lita vulnera. tus...

Hac edictali. Hic incipit secũda pars in qua...

In quocunq. Nam enim. l. iul. maieſta. tis...

Et maxime. Hic precedit genus scilicet omne...

Imperatores. Post coronationem r. c. Ante coronationem...

Reges. venerabile. r. no. t. diligenter q. ante coronationem...

Posit. Non ergo imponit nec cessat soleniter...

nomi imperatores et reges p̄decessores nostros...

Quasi dicitur non solum sed si aliud q̄ ipm...

Ad eua. dendi in. intelligit. r. p. ea q̄ voluit ro. cõsi. cccc. lxxij.

Proces. sus. p̄ tñ cogi in. deret sum marie. p̄ cedat nisi...

Meratur. Et q̄ glossator. r. addit. r. vez. fit...

Posit. Non ergo imponit nec cessat soleniter...

Per accusationem. Hoc ius cõe est. sed in hoc sp̄ale est...

Prin. legia. ad de. l. al. cõ. si. vi. d. p̄. ui. Dau. d. ca. d. cv. l. d. d. p̄. d. lxxij.

Ad eua. dendi in. intelligit. r. p. ea q̄ voluit ro. cõsi. cccc. lxxij.

Proces. sus. p̄ tñ cogi in. deret sum marie. p̄ cedat nisi...

Per accusationem. Hoc ius cõe est. sed in hoc sp̄ale est...

ff. de iust. r. iur.

cedentis. vt patet fere per omnes leges iuriscõsul...

q̄ ad. accusandum admittitur infra

plena cause cognitio. cū plenum etiam faciat preiudicium. v. l. quod in dies. §. si rationem. ff. de comp. ff. de neg. gest. l. sin autem. §. si sed si iudex eam admittit reprobando. tūc non faceret preiudicium. vt ibi. C. et preiudicta de his que emergent ante sententiam. 29. Hec post sententiam quandoq; occurrunt alique emergentes vel incidentes. ideo dicit q; post sententiam aliquando opponitur alique exceptio/ nes ad merita cause non ad instantia vt in casu. l. c. de in. r. facigno. r. tūc dicit idem quod §. Quedam sunt que opponuntur contra ipsam executionem. vt quia dicit qd non debet fieri 30. Executio: vt quia sententia nulla vel lata preterita fallorum instrumentorum r. alia familia. r. ista requiritur summaria cognitionem quo ad beneuolentiam dilatoris. quia si requiritur alioquin indaginem non impediretur executio. sed exceptio referatur et preiudicium de reddendo quod exprimitur. C. de fal. l. c. de prec. imp. of. aut. que supplicatio. r. extra de in. r. c. de i. r. c. suscitata. Sed si probatio nee essent in promptu r. tamen impediretur executio. r. si probationes debeat esse plene. vt. C. si ex fal. in str. l. si ubi manifestis probatiōibus r. c. Et idem puto quando opponitur exceptio quod non debet mandari executioni in totum: sed quatenus quis facere potest vel alia familia. vt. ff. sol. matr. l. si ex diuerso. §. si cum iudi. 31. Quedam t exceptiones opponuntur non contra executionem simpliciter: sed contra rem in qua fit executio r. iste simpliciter requirunt summaria cognitionem quo ad beneuolentiam pbationem. vt. l. a diuopio. §. si sup rebus. ff. de re iudi. ratio quibus veris modici preiudicium. q; si non mādatur executioni super illa rem mādabitur super alia. Itē de illa questione poterit cognosci in ordinario iudicio. vt ibi dicit. Sed quando contenditur in ista sit executioni mandanda vel non. r. sic de iuribus snia. tūc est res magni preiudicii. C. Sed quid si in causa summaria t iudex in snia dixerit se habuisse plenam cause cognitionem. an per hoc faciat preiudicium in alia causa r. ideo nō: q; debet intelligi se habuisse plenā sni qd natura cause exigit. vt. l. si vno. in pinc. ff. loc. r. de vsur. l. si stipular. r. de dā. nō in fec. l. dāni infecti quidē. r. q; cognoſcere summarie nō est solū in iudice. sed etiam in parte que forte nō curat aduocare probationes: ideo q; sit cau

In pōtu. adde Pan. de ca. consil. ecce. pulchre. D. dra. consil. est. Abb. cōsil. l. v. q. libro.

tam posse reparari in alio iudicio et hoc maxime verum si pars contradixit sententie. vt in c. sepe. in fi. de verb. signi. in cle. Et illud cap. loquitur in casu q; parat plenū preiudiciū quocūq; modo agat. Et si in cā in qua requiritur plena pbatio diceret se habuisse cognitionē summariam puto sniam nō valere q; plenaria cause cognitio est de substantialibus. vt. C. de sen. lex stipulatione. r. C. cōm. vel epi. l. iudex. ideo si omittit vitatur snia r. not. C. de sen. l. promata. Itē qd supra dixi. de hac dictione summaria. idē intelligi si diceret qd cā deberet recte examinari simpliciter. de quo verbo fit mētio. in. d. c. intelligi hoc est simpliciter sine plica. s. sine distinctione r. inuolutione. vt. ff. pro fo. l. coiri. r. de vulgari et pupillari substitui. l. r. de verorum obligat. §. si quis simpliciter.

Causa vilis r. viliū personarum de plano agitari debet. iudice non sedente pro tribunali et sine libello r. alijs solemnitatibus. Cause grauioris ponderis si agitari debēt de plano quomodo poterit de plano agi. Articulus vniū cause quo ordinariē agitari debet quomodo poterit de plano agi. Libellus potest produci coram iudice eo non sedente r. etiam dixerit ob necessitatem hominū. Itē Appellatio que solū coram iudice interponitur. Relatio nuntij que debet fieri iudici. Qui habet terminum ad procedendum coram iudice: secus si ad probandum. Articuli modici preiudicii ita quod summariam cognitionem requirant licet opus sit q; iudex aliquid faciat poterunt de plano. s. iudice non sedente: tē pote feriat ob hominum necessitatem expediri. Secus si alicui parti possunt esse magni preiudicii. Que sint ille cause in quibus non speratur sententia que possunt de plano r. sine cognitione expediri. Datio tutoris et inquisitione. r. bonorum possessio que tribuit ius. licet in eis requiratur plena probatio non tamen dicuntur cause ordinariē nec probatio fit in forma iudicij.

De plano. Planum est oppositum alto. Itē altum dicitur ratione loci vel sni. l. dicitur enim quem vti alto snio. Item de plano fieri oppositum est et quod fit velociter quilibet istarum significationum potest habere locum bicv statim patebit. Videmus ergo que cause debeant agitari de plano. r. quid in potest. et dico: si quid causa est vilis v. de vili natura vel de viliū pbonarū tunc hie agit de plano. vt. C. de sen. an. m. hie uiolos. et. ff. de of. procon. et. l. c. nec quicq; §. de plano. r. de accu. l. leuia. r. tunc de plano importat q; iudice non sedente pro tribunali. r. si non in loco alto. Item q; non seruiatur istius aliorum iudiciorum: sed sine libello vel alijs solemnitatibus cognoscantur veritate. vt. no. in. d. §. de plano. in glo. r. qui. de au. in. d. l. leuia. secundum vnaq; op. v. ram. Si vero est causa ponderis grauioris. tunc regula est q; causa debet agitari plene et solemniter cognosci. vt. l. iud. C. de iud. Fallit in quibusdam causis que agitantur de plano. vt. ff. de q; lio. l. vnus. §. si. extra de iudicij.

non. in. fi. r. extra de accu. c. olim. r. in his nō intelligit exclusus odo iudicij. vt. d. c. olim. r. ibi not. per Inno. r. ratio quia in causis magis pcedere ita repentem sine solemnitate est stilus altus nimis. so luno enim reges r. principes hoc faciunt. sed proce dunt ordinariē est in his de plano procedere. hoc est non frequenter nec solito alto. Videt ergo quod ex diuersitate cause stilus dicitur altus diuersimode. in his semper puto quod non erit necesse iudicem sedere alto tribunali: s; camera poterit fieri. r. hoc fit de tota causa agitata de plano queritur. Sive ro queritur de articulo vniū cause que debet agitari ordinariē. an articulus aliquis poterit agitari de plano. dicit quod quedam facit quis in iudicio coram iudice vbi sufficit presentia iudicis. vt produce re libellum coram iudice. r. istud semper potest fieri de plano. hoc est iudice non sedente pro tribunali: r. die feriat ob necessitatem hominum. vt. l. mis les. §. sexaginta. ff. de adulte. Item in appellatio ne que solū coram iudice interponitur. vt. C. de feris. l. i. per hoc dico q; relatione nūtioum que sunt iudici possunt fieri de plano r. si aliquis habet terminum ad producendū aliquid corā iudice: q; de plano poterit fieri per dictas. l. Secus si habet terminum ad probandum: quia per hoc solū qd exhibet coram iudice non fieret probatio nisi parti detur copia r. terminus ad opponendum. r. sic quod productū est approbabit vel reprobabitur. r. hoc est imponeret fides vel nō: vt. C. de fi. instru. l. si. Quidam iudicij articuli in quibus opus est iudice aliqd facere. r. tūc siquidē illud est modici preiudicii causa q; summaria cognitio requiritur sni quod dicitur de defenso. c. i. l. si defenso. §. illud. r. dixi in pece. glo. r. tūc poterit de plano examinari. hoc est iudice non sedente pro tribunali die feriat ob necessitatem hominum. ff. de interrog. ac. l. voluit. §. fina. Si vero illud potest esse ab aliqua parte magni preiudicii. tunc non debet agitari de plano: sed plene causa cognita r. iudice sedente pro tribunali. vt. C. de dil. l. a procedere. Itē predicta vera in causis in quibus venit ferenda sententia diffinitiva. Sed contingit aliquando q; coram iudice agitantur quedam cause ex quibus non speratur sententia: sed alij quod decretum iudicis. r. in his dicit qd quicq; decretum tale interponit in his que sunt mere voluntarie iurisdictionis: r. nulla alia cā requirit nisi partium voluntas: r. ista de plano interponit. i. iudice non sedente pro tribunali. vt. in. d. de lib. §. ferui. r. ff. de ma num. l. vni. l. nō est oino. Queda sunt que requirunt cause cognitionē. r. tūc siquidem est cognitio leuis seu summaria vt in tutore r. cur. qui dat sine inquisitione. r. ista pnt simul agitari de plano. vt. ff. de tut. l. q; habet. §. quolibet loco r. in bon. pos. que non tribuit ius. vt. ff. quis or. in bo. pos. ser. l. i. §. dies. et de bo. pos. l. iij. §. si causa cognita. Quedam sunt que requirunt veram r. plenam cause cognitionē vt datio tutorum et inquisitione r. bonorum possessione que tribuit ius. r. tunc non potest fieri de plano: sed iudice sedente pro tribunali. vt. ff. de confir. tut. l. naturalis. §. fina. r. de bo. posses. l. iij. §. causa cognita. r. d. l. i. §. dies. ff. quis or. in bo. posses. Sed aduertete quia in istis casibus licet requiratur plena probatio non tūc est causa ordinariē: imo non fit probatio

in forma iudicij imo nulla parte arcta ta. vt no. i. §. si cā cognita. c. d. §. dies. r. illo respectu potest dici nō plenaria p ea que dixi in pcedenti glo. r. sic p q; ille. ll. que dicitur de plano cognoscit lege differret ab his q; dicitur cām summarie agitari vt ex. d. l. iij. §. cā cognita. d. l. i. §. dies. r. debuit dny. s; mēte regulas in materia summarie cognitionis vt dixi in pcedenti glo.

Causa cognoscenda sine strepitu intelligitur. i. sine rumore. Videt qui cognoscit causam sine strepitu cogitur audire partem volentem sibi aliquid in occulto dicere. In causa cognoscenda sine strepitu non datur dilatio ad querendum ad uocatos.

Sine strepitu. Sic extra de accu. c. olim. de sta. mo. c. ea q; de bere. c. si pnt. l. i. v. r. de iud. c. disp. edic. l. a. r. de ver. signi. c. sepe. in cle. r. de strepitu quidam dicitur esse oēni solemnitate que magis spectat ad ordinē quā ad inuentionē veritatis quocūq; opt. refert Inno. in. d. c. olim. de accu. fed nō tenet ea bene. dicit ergo q; strepitus idē est q; rumor. r. delectat a strepitu strepis qd est idem q; rumor facere. fm l. i. v. g. sicut autē per verbum de plano remouet altitudo loci stilus vt dicitur est: ita per hoc verbum strepitus remouetur altitudo vocū r. declamatio: ideo additur quicq; absq; aduocatoū strepitu r. figura. vt. d. c. si. in pinc. de here. l. i. v. r. hoc dico q; in causis in quibus dicitur sine strepitu si pars diceret iudici q; approbaret se et q; volebat dicere aliqd in occulto q; iudex hoc facere alias grauaret eū. Predicta tū iura nō haberēt locū in hac pstitutio: q; hic dicit q; iudex pot nō aut inuideri ei necessitas in alijs aut causis iudex nō cogit eū audire nisi palā ante tribunal. vt de epi. r. cle. l. iudicemus. in. fi. Itē licet detur dilatio parti ad querendū aduocatos vt. ff. ex. qui. cau. malo. l. ab hostibus. in. fi. r. i. l. i. p. r. tū casu isto nō erit danda: q; ab ea est remotus strepitus aduocatos puto tū q; hoc verbum ad maiorem expressionē apponatur. nam per hoc quod dicit de plano satis potest intelligi respectu loci stilus r. vocis. Figura rei corporalis dicitur potest forma ipsius. vel facies in qua rei substantia figuratur. Res incorporalis figura dicitur eius natura. Iudicij figura est qd partes iudicij sint facte fm ordinē debitum et debij

Tribus nali. sequitur Ro. cōsil. cccc. pviij. et simo. l. cle. men. sepe vbi omnia hec scrippta sequitur nihil addens.

Probatio. idem tenet Ro. cōsil. cccc. pviij.

thais. s. lozore. et multa alia que pot nuntur. ff. de leg. s. si sic. que hic non repeto. q. dico esse regula de oibus s exceptis predictis. vt dictum est. nec ob. ff. de fideiul. grece. in pncipi. vbi equiparar verbum volo et verbum cupio et similia. et quia vt dixi vtrius continet voluntatem. sed vna libera e a iudice regulari. vt in pdictis colligitur. verbi gratia. q. q. comitit/ tur facultas contrahendi q. q. facultas largiedi et causa lucratua. q. q. facultas iudicadi. P. mo casu t q. q. comitit/ facultas contrahendi p verba significatia arbitrii boni viri citi/ ca contractus. tunc sine dubio debet arbitrari suo arbitrio regulato rone pout bonus vir et diligens pater. facturus fuisse t. h. ec. veditio. ff. de contrahen. emp. ff. pro so. l. i. societas. rem. s. arbitrio. i. de ope. l. i. si liber tus. sed si t hec facultas concederet per verba significatia libera volun tate. tunc omnia potest duobus excep 11 ptis. P. mo q. no donet. hoc em non venit in concessione voluntatis libe re vt. l. filius. s. i. ff. de dona. secundo quod volus abist. et omnia alia que dolo carent facere potest. vt. ff. in. l. creditor. s. lucius. hoc enim no repu gnat regulis iurisgentiu. P. mo quas lz cotrahentiu. f. deoed. vt. ff. de mi. no. l. in cause. s. id. popo. vñ vides q. quantum dicitur comitit/ in voluntate li bera intelligit voluta s libera a regu lis iuris ciuilibus semp remanet limita ta a regulis iurisgentiu. vt etiam in sey quentio. Secundo casu pncipali vt t quando cōcedit facultas largiedi eligere vt boni viri. l. cum quida. ff. de lega. i. r. de leg. i. l. qui sic. s. respō. et de leg. i. l. fideico. s. q. q. r. de fideico. l. i. fideicommissaria libertas. si vero per verba significatia libere volūtas tis. tunc pot facere oia ptra regulas iuris ciuilibus seruatis regulis iurisgen tiu. vt. ff. de test. mil. l. i. vbi permitti tur restari militi q. no vult e p hoc po test relinquere deopratu cui status nullus est de iure ciuili. no aut pānas tozū in metallū q. est seruus pene vel seruo ppio cū seruus sit cōstitutus a iu regēti. vt. l. neq. et. s. si deoprat. r. s. seruū pene. r. s. seruū ppium. ff. de test. mil. r. hoc vult dicere. l. cū quida. ff. de lega. i. nā ei q. est indigni. ppter offensam no donat. s. donatū reuoca tur vt. l. si. C. de reuo. do. ideo bonus vir hoc est iudex in regulas iuris ciu ilis no arbitrat e l. largiedum. sed i p m naturalē equitate declaratus per

9 Defecti pñois. ad deuidēdū ro. consil. c. l. i. vbi ponit q. l. ter pcedit dat b. vñ c. l. i. et c. d. i. d. i. rub. d. arbi. col. i. que ctiaz refert a se quis geoz. natā i de. sepe. s. no fit in. col. xvii. de b. sig. et vñ s. l. in. c. ii. de offi. dele. i. pñ.

ius diuini maioris perfectionis esse retribuere ei q ostēdit quā alteri. nā ille in casu libera volūtatē cō mittit pot eligere indignū. C. r. iudice casu t pncipi palis. q. q. comitit/ facultas iudicandi siquidē per verba importatia arbitrii boni viri dō sequi oēs re gulas iuris ciuilibus. vt. l. i. ff. de arb. Si vero verba si gnificatia libera volūtatē tūc est libera regulis ci uilibus. dō tñ seruare regulas iurisgentiu seu natura lis equitatis q. id est p dicta iura. r. est casus extra de re iudic. p. passalia. in cle. nā imperator solutus est legib⁹ et ex vigore sue pñatis tollit niam: in q. in quibusdā facit ibi ptra naturalē equitate ideo snia cassat. s. r. ex hoc t apparet qd in casu no. l. vbi pcedit abfz figura iudicij q. comitit/ iudicij per verba significatia arbitrii boni viri debet seruare regulas iurisgentiu seu naturalē equitate cū verbū sine figura importat quasi comitit/ p verba signifi cancia libera volūtatē. r. per hoc t apparet soluta quelio q. potestari daf arbitriū liberū. an possit p hoc parti facere iniustitia certe no q. hoc est contra naturalē equitate. sed potest omittere solentatem iuris ciuilibus. de hoc per glo. in d. c. sepe. in glo. super verbo defensionē. d. i. ff. de dona. l. filius. Sed quid si apponuntur verba significatia vtriusq. vt pout arbitratu fuerit. r. voluerit. r. vñ. d. i. q. vñ quia vnum pdictōū inest alteri q. no est arbitriū sine vo luntate r. regula est q. no ponit duo copulatiue quo rum vnum de necessitate alteri inest vñ reoluitur in adiectiuum. vt. ff. de pac. l. i. ibi in idem placitum r. consensum. l. placitū cōsensum tra in proposito et ponatur. i. voluntate arbitratu sit. r. sic arbitriū bo ni viri importabit. facit. ff. de i. l. nec adiecte etā ali nisi sit dicitur sit libere. vt. iocum est. Quid si t dicitur in statuto q. in tali negotio procedatur de fa cto certe intelligo eodē modo. l. manu regia. vt. l. i. in pñ. ff. de o. i. i. i. cū sit o. missa ois solentia ciu ilis no aut q. iura alterius villo modo tollant necle danf contra naturalē equitate. idē per quecūq. ver ba cōcipiantur. no em q. pōt esse solutus magis le gibus quā imperator. r. in sua libertas ad hoc non exēditur ergo c. Quero t an dicitis casibus iudex possit reiicere exceptiones pncipi onto r. vel aliam precedentes ex mero rigore iuris ciuilibus. respō. in his q. ipse iudex habet facere non tenerur sequi regulas iuris ciuilibus. sed in his que iam ante facta sunt ita q. per hoc ius alteri questum sit et ab. equum ius non ha bet immutare sed tenere illud sequi. casus est. ff. de po. l. bona fides alias est auferre ius alterius qd est contra naturalem equitatem.

Ad hoc. Autē ad hoc. r. hic incipit tertia pā in quibus ponitur statum speciale in modo procedē di contra contumaces. Dicitō cōtras est generalis ad vniuersitatē ca stri vel ville vel vniuersitatis municipij. Cōmunitas. T. Nōmē generale est ad vni uersitatē municipij qd ab ipsa hominū communitate pncipaliter regitur sic r. C. de epi. r. cler. autē itez nulla communitas. vt. r. co. de sta. contra l. i. c. c. ite nulla communitas. Dicitō copus est generalis ad omnes simul habitantes vel non.

12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

2 Collegiū qñ simul cohabitāt. r. colliguntur simul. 3 Vniuersitas potest delinquere. et contra eā potest procedi.

1 Copus. Generale t nomen est ad omnes simul cohabitantes vel no. r. quod sequit collegium t est t quando simul cohabitāt r simul colligunt. ff. q. d. cuiusq. vñ. l. i. in pñ. et est casus expressus hoc q. vniuersitas t potest delinqi r et contra eā potest procedi et puniri. licet quida contra. vt plene dicit in. l. aut facta. s. si. ff. de pe. Status. Sine liber siue seru⁹ siue ingenu⁹ siue liberrin⁹. vt. ff. de sta. ho. l. iii. cū l. leg. Itē siue sint integri stat⁹ siue diuinitu. vt. ff. de var. et erro. co. gn. l. i. cognitio. s. i. vides ergo quod homines hac. l. tenentur. licet alias no cure tur. si de imperatore solo pbo male dixerint. vt. C. si quis imperatori maledi. l. i.

Dignitatis. Per hoc p. q. in hoc crimine cessat pñilegium cōcessum eis q. habent dignitatē cū administratione. vt eadurante nemo cōueniatur. vt. ff. de iud. l. pars literarum. et quod ibi no. C. cessat etiā pñilegium concessum quibusdā in dignitate existentib⁹. vt. C. vbi sena. vel clar. l. i. si pout ibi tangitur de modo procedendi et sententiandi. pñilegium tamen sus dicit remanet: quia vt dixi hic sunt legitimande persone.

1 Zalcus non potest contra clericum procedere in crimine lese maiestatis nisi ratione feudis. 2 Imperator henric⁹ fecit pnuari quosdā episcopos feudis propter rebellionem. Dasculus vel fems talitate q. in eum cadat delicti sui iuris vel aliter. vt. ff. de excep. l. i. in pñ. conuincto. s. pari. C. rem t siue sit laicus siue cleric⁹. ex vi verborū tamen contra clericum non potest procedere laicus nisi ratione feudis. vt extra de foro cōpe. c. veri. et C. de epi. et cler. aut. statum. r. ite t imperator henricus quosdā epos propter rebellionem suis feudis pnuari fecit.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

bet. pcedi ordinarie tamen idē vt. C. de exhi. re. l. i. in fi. vbi dicit q. postq. a citatus venit ad iudicium debet ex ploiare. i. oser. e. quare fuit vocat⁹. et sic patet qd in citatio hoc non fuit expressum. et quia in criminalib⁹ des bent fieri citatiōes sicut i. ciuilib⁹. ff. de pens. l. absente. et ibi no. ff. de re. iur. l. i. et ibi no. Sed in ciuilibus debet citari re⁹ vt veniat et sui pñentia faciat. vt. C. q. d. quando in. l. cōsensu tancū. et no. in aut. qui semel. co. tit. in glo. super verbo vocetur. cōrariū not. extra de o. i. c. i. per. l. i. r. allegat. v. q. i. s. si parens. Sed ibi spale est cū ad synodum vocatur ep⁹ fauos re dignitatis epialis. sunt r. alia multa q. fauore hominū qui in dignitate sunt statum. vt. C. vbi sena. vel clas ris. per totum. Sed in actu pñentis cōstitutionis cessare dicitur fauor p eo quod victus est. s. cuiuscūq. dignitatis r. Sed cōtra in. d. c. sepe. de. s. vbi sena. vel clar. l. i. si pout ibi tangitur de modo procedendi et sententiandi. pñilegium tamen sus dicit remanet: quia vt dixi hic sunt legitimande persone.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Collegiū qñ simul cohabitāt. r. colliguntur simul. 2 Vniuersitas potest delinquere. et contra eā potest procedi. 3 Copus. Generale t nomen est ad omnes simul cohabitantes vel no. r. quod sequit collegium t est t quando simul cohabitāt r simul colligunt. ff. q. d. cuiusq. vñ. l. i. in pñ. et est casus expressus hoc q. vniuersitas t potest delinqi r et contra eā potest procedi et puniri. licet quida contra. vt plene dicit in. l. aut facta. s. si. ff. de pe. Status. Sine liber siue seru⁹ siue ingenu⁹ siue liberrin⁹. vt. ff. de sta. ho. l. iii. cū l. leg. Itē siue sint integri stat⁹ siue diuinitu. vt. ff. de var. et erro. co. gn. l. i. cognitio. s. i. vides ergo quod homines hac. l. tenentur. licet alias no cure tur. si de imperatore solo pbo male dixerint. vt. C. si quis imperatori maledi. l. i.

Dignitatis. Per hoc p. q. in hoc crimine cessat pñilegium cōcessum eis q. habent dignitatē cū administratione. vt eadurante nemo cōueniatur. vt. ff. de iud. l. pars literarum. et quod ibi no. C. cessat etiā pñilegium concessum quibusdā in dignitate existentib⁹. vt. C. vbi sena. vel clar. l. i. si pout ibi tangitur de modo procedendi et sententiandi. pñilegium tamen sus dicit remanet: quia vt dixi hic sunt legitimande persone.

1 Zalcus non potest contra clericum procedere in crimine lese maiestatis nisi ratione feudis. 2 Imperator henric⁹ fecit pnuari quosdā episcopos feudis propter rebellionem. Dasculus vel fems talitate q. in eum cadat delicti sui iuris vel aliter. vt. ff. de excep. l. i. in pñ. conuincto. s. pari. C. rem t siue sit laicus siue cleric⁹. ex vi verborū tamen contra clericum non potest procedere laicus nisi ratione feudis. vt extra de foro cōpe. c. veri. et C. de epi. et cler. aut. statum. r. ite t imperator henricus quosdā epos propter rebellionem suis feudis pnuari fecit.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

1 Citatio qñ fit in criminalibus necessario non requiritur q. exprimat factum limitatum loco et tempore. 2 Reus qui comparuit tempore pñme citatiōis specialiter citari debet ad audiendum sententiam. 3 Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vlti riora procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij. licet termin⁹ peremptori⁹ non. 4 Citatio ad audiendum sententiā debet esse perem⁹ p. proia. 5 Citaciones questunt in medio iudicij puta ad vñ dendum iurare testes semper dicitur peremptoria. 6 Dilaciones que dantur ad probandum intelliguntur peremptoria. 7 Hec constitutio loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur.

ad pbadiu intelligunt perproxie cu non dant plures q vna nisi ca cogni

- 7 ra. vr. ff. de ferria. l. n. Itē ex eo qd of simpli sup dicto crimine. prs q lo quis hęc pōtia etiā ex parte accusato ris si citat q veniat ad pducēdū. vel si in gra de imponēdo penam talio nis. lita enim lunt de rāgentib⁹ istud crimē. ergo tē. vr. prs in ter.

- 1 Nuntius constituitur a iudice.
2 Infamis vltis pot hodie eē nūtius.
3 Nuntius de iure civilis debet eligi per sona diues et honesta.
4 Nuntius iurac facturum officium legaliter.
5 Nuntius si eligi debet a consilio tūc constare debet de eius electione non fia iudicibus eligitur.
6 Nuntius non citat sine commissione.
7 Nuntio citanti in provincia citatus credere debet. secus si citat extra pꝛ. vñciām qui non creditur sine literis.
8 Nuntio delegati citanti nō creditur sine literis.
9 Arbitrē r iudex inferior vtuntur nū tiō superioris.
10 Nuntio referenti se citasset in depēdē tiōnis ab eius officio creditur.

Per nūtiū

Nuntius constituitur a iudice. ruit ipsemet in iudex. vr. C. de spoli. l. i. r ibi no. r i aut. de iudi. §. necessarias. col. vj. r puro q possit p̄tinēti etiā infamis. licet sit officiu publicū. nam vltimis perso nis cōgruit fm mores n̄os. ergo ad hoc infamia nō repellit. vr. C. de infā. l. i. l. r. p̄o hoc. l. nec infamis. C. de 2 de curio. l. r. sed fm leges deberēt teli gi persone diuites r approbare. vr 3 in aut. de iudi. §. his aut. colla. vj. fas cit q infamis pōt eē pcurator. in lit. 4 de excep. §. si. r arbit. vr. ff. de arb. l. pedit. aka i cōp̄t parit. r. ff. de postu. l. an. l. §. sed est cōsimū. r si diceret q̄no crederet eū infamis nō possit eē teltis statim dicā. Itē d̄ r iurare se facturū officium legaliter ar. C. de fi. in l. r. paratiōes. r. C. de secū. nup. l. hac edictali. §. his illud. r ar. in aut. iuriā. qd p̄stat ab bis. §. col. ij. p̄t r officia si nō iuret posse eum exercere 2 officiu. C. de arb. aut. decernimus. Eligiti em̄ periculo iudicis eligētis. vr. d. aut. de iudi. §. hoc aut. r id eo vi citur qd si non appareret qd aliq̄s sit elec⁹ nūti⁹ q nō e curādū. cū statim 3 eo qd sibi sit commissio de citādo i ipsa commissioe eligit. Sed si ex lege nūtiū p̄tialē electio nūtiū debet fieri a consilio r nō a iudicib⁹. tūc d̄ cōstat re de ea. vel iudicet qd electi possit sione exercēdi illud offm. l. barbari⁹. C. de off. p̄s. et. C. de testi. l. nec pōt 4

nuntius aliquē citare nisi fiat ei commissio. de eph. reia. l. nemine. Itē an citat⁹ r debeat credere eum esse nūtiū. Rñ. of in aut. de col. §. eos. col. ij. q exa croas q m̄tunt i p̄uincias an̄ in p̄oent offm̄ deo b̄t suas l̄as in sinuare iudici p̄uincie. qd colligit q ex eo qd in cur a ipsi iudicia apparet q talis est nūti⁹ q possint citari p̄ eū oēs subditi sui in ei⁹ rerritorio. r in eadē puicia nec eis aliter fides fieri d̄. et sic d̄ credere l̄s in multis parib⁹ obseruē q r̄as les nūtiū h̄nt aliqua signa qd cognoscant in q cōsuetudo loci est seruāda. Sed si citant extra p̄uincias nō esset credēdū ei sine literis. vr. d. §. eos. facit. C. de mā. p̄i. l. i. r hoc in iudicib⁹ ordinarijs. Itē nū tiō r delegatū vr nō credendū sine l̄is. vr extra de off. deleg. c. p̄udētia. facit qd nō i. tit. de cita. §. i. p̄r spe. Itē an r arbit̄er iudex inferior poterit vti nūtijs superiorū. Rñ. sic in aut. de defen. civil. §. de inde eos. l. i. r p̄. p̄uinciali officio r. Sed an idē nū tiō r referenti debeat iudex r credere cū sit vnus. qdā dicit q nō vt. l. i. i. i. r ad d̄. C. de testi. §. i. i. est vt r̄i vt h̄c cū in singulari dicat nūtiū facit. C. de epi. et cle. l. si oēs. §. si vero apparitōis. et r̄a vtuntur et credit eis in his q sibi commissio sunt r et eorū officio de p̄dēt vt se citasset et similia. facit. C. de sal. l. si q̄s de curionib⁹. Similiter q̄ etiā seruus de facto p̄o p̄o interrogat. l. interrogata. C. de quest. multo magis infamis. si vero ei comiteret aliqd. r refer qd alios fecisse vidisset in iudicis credit sibi in magnis nō eare⁹. vr iudex possit p̄cedere. vr. ff. de iud. eo. l. magis puro. §. ne t̄m. r. C. de accu. l. qdē. fa cit. ff. de iur. i. d. om̄. et quod dixi in glo. super verbo denuntiationem.

Signillo proprio vel publico creditur in cita tionibus. Citatio potest signari sigillo alieno si de hoc men tio fiat in ipsa citatione. Citatio licet fiat per literas nūtius debet tū eas portare. Creditur nuntio afferenti se portasse literas cita tionis etiam si para neget. Actor potest portare literas citationis dummodo presentet coram iudice et notario.

Per literas

Signillatas sigillo proprio vel publico. vr. l. si publican⁹. §. l. ff. de pub. r. C. de epi. r cle. l. si qua per calūnia. r ibi no. r extra de proba. c. post cessionē. pōt etiā sigillare alieno annulo dummodo faciat de hoc mentionem. vr. ff. de testi. l. ad testi. §. si de hoc in Spe. de cita. §. iam de citatione. vr. literas. l. i. ḡtur p̄tō rufius esse qd tales litere pub̄ent manu no tarij. et ita multi obseruant. Itē an t̄r̄at litere tamē est necessarius nuntius qui portet. Sed in hoc d̄si fert qd qñ solus nūtius mittit d̄ talis esse qd citat⁹ debeat credere ipsū esse nuntium. vr in p̄ceden ti glo. hic autem satis est vt credat vel credere de beat literas esse talis iudicis. Sed dices q t̄ quid si negare voluerit literas sibi fuisse portatas. Rñ. nū dex statit in hoc relationi sui nuntij. reus enim se citatum cognoscit a iudice per literas. an autē fies rit nuntius ipsius iudicis est cognitio. et potat re ipsas literas est signum evidens q sit nuntius. ar. ff. de leg. l. i. seruū n̄l̄i. §. eum qui c̄p̄ro graphū. r C. de dona. l. i. Sed an r actor ipse poterit portat

veliteras citationis. videtur expressum q sic. ff. de fur. l. eū qui. §. si epistola. ver. sed si interfuit. vbi q̄s p̄o se potat epistolam. Sed si para negaret eam si bi presentatam fuisse esse graue. qd ipsi acrois credes reur nisi forte literarū presentationem probaret p̄ alios. r ideo si presentaret coras teltibus r notario qui inde conficeret instrumentum putarem suffice re. r.

- 1 Citatio per edictum competit ordinarijs r deo legatis a p̄ncipe.
2 Citatio per edictum de iure canonico quibus casib⁹ bus fieri possit.
3 Citatio per edictum non fit quando quis citare pōt test per nuntium vel per literas.
4 Non posse tute accedi ad locum citationis per nun tium quando dicitur vel quod nuntius impediā.
5 Laetela vt ante qd fiat citatio per edictum. qd iudex capiat infomationem de nouituro accessu.
6 Terminus in citatione per edictū debet poni con gruis vr veniat in notitiam citati r possit ad locuz citationis comparere.
7 Iudex qui citat per edictum quomodo moderabit terminum dandum citato ad comparendum.
8 Si in termino citationis quis cōparer r allegat ab sentiam citat⁹ r petit sibi p̄rogari terminum vr in ueniat citatum terminus debet dari.
9 Iudex nō veniente absente data dilatione pōt con s̄tra ipsum vt in contumacem procedere.
10 Citari extra territorium quando possit subditus p̄ edictum vel per nuntium vel literas.
11 Papa citat quilibet vbi cūq̄ existēt r officialis im perij qui p̄sēt vni p̄uincie pōt homines existētes in qualibet p̄uincia imperij citare.
12 Imperator vel p̄nceps secularis non potest citare quē in terra ecclesie scribit superior vr notifficet.
13 Si iudex in cuius territorio degit citandus negligat citationem ad literas citatis notificare tunc iudex extra territorium citat per edictū vel per nūtiū.
14 Citatus qui in p̄mo termino comparuit postea se absentauit quomodo citabitur.
15 Citatio per p̄conem admittitur vbi citatur in cer ta persona.
16 Consilium quid agere debeat iudex quando citat⁹ in p̄mo termino comparuit r non est locus deten tionis r sit extra territorium.
17 Citari per p̄conem quando quis ipso sit.

Per edictum

venit ordinarijs et delega tis a p̄ncipe et non alijs. vr. C. q̄no r quando iud. autē. qui semel. r Itē non solum in his casibus sed in alijs omnibus. vr ibi paret. sed de iure canonico non potest fieri nisi de specialī commissione. pape. et tōc solū contra eos qui procurāt nō. ad eos citatio perueniat vr quos loca non p̄t tute accedi. vr ex tra de iudi. c. ij. in cle. que limitatio secūda fuit multū equa. vr ibi paret. sic p̄uinciales in foro iustro debere practicare. nam isti tres modi citandi p̄mit tuntur alternatiue r sic iudicis arbitrio. Sed in his debet seruare equitatem. vr in autem. iusturan. qd p̄ sta. ad bis. §. i. r p̄. Inno. extra de consi. c. n̄. glo. notabilis. r Arch. r de consi. lib. vj. si ergo potest p̄ nuntium citare vel epistolam vel literas nō est equi qd citet per edicta. vr si faceret grauarē partem. et

ideo per iudicem appellationis pos set infringi p̄o processu. hoc autem scilicet quem impeditur me ad eum cita tio perueniat. vel non possit accedere te sepe accidit scilicet quando citatur aliqua ciuitas. vel domus. aut mul ti ciues vnus ciuitatis. ar. extra de re scri. c. statutum. §. cum non eius des. l. vj. Item si locus in quo persona est citanda est rebellis nō enim tute m̄tatur nuntius ad locum iustitiarum. vr. l. sciendum. ff. de leg. r. l. de erate. ad t̄reb. r. l. iij. ff. ex. quib. cau. ma. p̄us tō t̄amen recte fieri ante qd hęc cita tio fiat quod super hoc ad iudicis in formationem aliquid cognoscatur. vr. d. l. de erate. Sed t̄quis terminus in talidictio ponitur. Rñ. congruus vr possit venire in notitiam citati vr pos sit postea ad locum citationis cōparere in ciuilibus. vr. d. c. de iud. in cle. ne alias edictum contineat impossi bile. vr. ff. de eo quod cert. l. i. §. si quis ita. in criminalibus vero datur dilatio longior secundum formam. l. ij. c. de eph. re. que tamē dilatio nō videtur necessaria in hac. l. cum abiq̄s figura iudicij procedatur cum illa sit solemnitas iuris ciuilib⁹. vr. §. no. in gl. super verbo figura. Sed q̄nter h̄c iudex moderare terminum. cum igno ret vrrens moerur. R̄spon. res. est C. quomodo r quando iud. autē. qui semel. vbi dicit q iudex p̄sens debet examinare vbi sit reus. sed hoc videt impossibile qd testes examinet coras iudice hoc dicit scilicet a liquem mo do esse floentie. vnde oportet sic in telligi. vr dicit t̄r̄. in autem. de eph. re. §. illud vere. col. vj. vbi dicitur q̄iudex examinet in q̄tumposit. in q̄ r̄a ram abijse dicitur ex eo quod dicitur abijse apparet q ergo sufficit so la fama vel vulgi opinio q in certuz locū d̄ abijse q ergo in. d. autē. dicit vbi sint. i. vbi esse dicitur. r̄er. col. qd d̄ examinet poterit intelligi summam ad sui reformationem etiam parte non citata. vr ibi no. hęc est practica r̄a et pulchra. r est no. qd si hęc examinatio nē nō fecerit. r certe aliqd de sub̄st̄ rialib⁹ vr om̄sium. vltus t̄i r cōis p̄a ctica. hoc nō patit. §. satis est assigna re terminū cōgruē r distātam loci vbi est vel vbi habitare cōuenit sicut ibi citare sufficit. l. §. i. r de agn. l. iij. §. domū alias pro. ff. de d̄. infec. C. quid si. r terminū cōparer aliq̄s dicit citatū ab esse p̄tēs sibi terminū p̄rogari vr citatū inueniat r ei denū t̄ier. an sit audied⁹. Rñ. ite vr cenula to ad allegādū cōs absentie. ideo au dien gus faciendo si dem de absentia

Edictū

quē citatio per edictū fieri possit vide pau. de ca. cōf. l. d. id. c. et que fit dif ferentia in ter edictū r p̄repro riu. per eū dē cōf. l. r. c. c. r̄p̄t̄. r per. Abb. consi. l. iij. r qñ suffi ciat cita tio per p̄o ctina. r. o. cōf. cccc. r

3 C. Nuntio. An fir nū tiō credē diuz. vide pau. d. ca. 7. p̄. c. l. x. Ro. cōf. l. cccc. r̄. r ibi an p̄ sumat qd cōmissio p̄cesserit qd oia fo leniter ge lita sint.
b C. Signi l. l. ad de ro. d̄. ij. r. Old. consilio. cly. r̄. iij. vbi an p̄ si teras epi sigillatas p̄b̄t ex cō munica tio. an at p̄ndis v̄ 3 legatis d̄ latere cre 4 abiq̄s lite ris. vide Ro. cōf. l. r. Abb. p̄. r̄. iij.

4 ho. An aut sit necesse t p i termino quis cotra citatu se pnter vt negle...

a C Expi... ma. cōsij. cccxviij.

b C Procu... rator. vid bal. d. l. xv. ff. lib. r. di...

ideo t quida in partibus Italie fa... cium tibi concedi licentiam ab accu...

2 Donatio iudicis ad audiendā sentē... tiam dicitur peremptoria.

Intermino. singulari nu... mero loquitur p qd vn? tm termin?

c C Simil... tudine. vi de Ro. la re confil. cccxxij.

Personaliter. hoc est ve... ubi est pena affligenda in corpus etc.

Legitime. Et p en pcurato... re v l' iudicij t sic videt hic casus t q in casib? capitas...

crimē. per regulam positam in l. seruum quocq... publice. ff. de pcur. r dicebat qd vbi p statum pō...

Receptionem. hoc facit p vtraq parte... nam iudex d? perquirere veritatem pro vtraq parte: vt in autē. qui semel. C. qūo r quando iud. ibi: perquisita veritate etc.

Perinde. Non tamen per omnia: sic gra... tia contrarietas tollende. non enim sic potest fieri executio in absentem sicut in presentem...

Litis contestatio dicitur fieri in presentia... ubi quis absens damnari potest peruenitur ad diffinitiuam absq litis contestatione.

3 Actio pro actore perpetuatur etiam si reus citatus est contumax.

1 Contestata. De qua dixi. s. e. vna. t p re ad paratur personali presentie et...

2 Cui in rem act. l. i. et sic puto r actiones perpetua... riam pro actore si p se esset contumax seruatis o...

Receptionem. hoc facit p vtraq parte... nam iudex d? perquirere veritatem pro vtraq parte: vt in autē. qui semel. C. qūo r quando iud. ibi: perquisita veritate etc.

Publicatione. No. in casibus in quibus... potest procedi sine figura iudicij requiritur publicationem. Item no. in crimin...

1 Conclutio in criminalibus non fit.

2 Dilationes due vade sunt actori r reo tres in crimi... nalibus cum aliqua cause cognitione.

Sequentia. Et reprobationes testium p... ductiones instrumentorum r al legationes. C. de iudi. auren. iubeimus. r ad interro...

Diffinitiuam. Absente reo potest nego... tium liquidare et diffinitiuē pronuntiare in crimin...

nalibus. simile. C. de pe. l. ne dicit. C. ad. l. iul. de sca. l. l. et comella. ver. et hoc crimen. secundum vnam lecti. ca...

Executionem. hoc est cas... tus qd pars non est iterum t randa tempore exe...

2 C Scribe... re. vide Bar. i. l. i. q. incipit. iudex inas... leficius. Ang. cōs. cccij.

Assesores quibus limitatur tps... ad sciendum pcedimus non possunt expedire nisi prope finem termin.

Procedatur. Inuit q in... der habeat ne cesse facere hoc in contrarium videf...

Legibus. hoc est quia ps... in qua ponitur clau sula derogatoria.

Clau sula non obstantibus est ne... cessaria si refertur ad statuta iuridicis palia r procedant iura derogatoria.

- 3 Clausula non obstante quod non est necessaria qm imperator rescribit ad utilitatem publicam: secus si ad utilitatem privatam.
 - 4 Statutum sequens non tollit precedens habes clausulam derogatiam nisi fiat specialis mentio de primo.
 - 5 Statutum sequens tollit precedentem non habens rem clausulam derogatiam sunt contraria.
 - 6 Si in lege noua est clausula non obstante aliq lege pot tñ per alias leges piores limitari & distingui.
 - 7 Per hanc constitutionem non tollitur modus procedendi de quo in l. i. C. si quis impera. male.
 - 8 Lex noua non limitatur nec distinguitur per leges priores nisi in l. dicitur non obstante: qd generaliter vel specialiter.
 - 9 Quia una lex est spalis quo ad personas et magis generalis quo ad causas: alia spalis quo ad causas & generalis quo ad personas: an tunc prima limitetur per secundam vel secunda per primam.
 - 10 L. i. C. in quib. cau. in integ. relin. est neces. quod limitatur per l. propterandum. C. de iud.
 - 11 Clausula non obstante quando tollat priuilegia. Priuilegia extra corpus iuris posita tolluntur per simplicem clausulam non obstante.
 - 12 Priuilegia inserta in corpore iuris nisi specialiter tollantur: vel nisi per legem specialem sequentem habentem maiorem specialitatem.
 - 13 Statuta vel consuetudines quando per legem habentem clausulam non obstante tollantur.
- Non obstantibus** Clausula hec non obstantibus: quidam interpretantur dicendum est. nam quicumq; refertur ad iura municipalia ciuitatis quo casu aut proceditur iura derogatoria: et est necessaria clausula non obstantibus: vt. C. de prec. impe. offer. l. qno. r. ibi not. si contra ius vel vt. pub. l. si. r. ibi no. ff. de cons. princ. l. i. in fi. r. ibi not. Sed an tunc necesse sit qd dicitur nominatum non obstante tal. l. glo. in dictis legibus dubitant. Sed gl. in aut. hoc inter libero. C. de testa. viderit tenere quod sit necesse exprimi. Item not. ff. de lega. iij. l. si quis. in prin. alij quod nullo modo requiratur: vt. ff. de excu. tuto. idem vlpianus. S. i. Sed ibi tutela est onus temporale: & ideo de facili pot remitti nec habet precedentem legem derogatiam. vt. C. de prec. impe. offer. l. quorties. alias est necesse qd dicit non obstante tal. l. sed puto qd suffi. clar. si dicit non obstante aliq lege derogatoria vel qd hoc fieri prohibeat et similia. hoc enim est expresse mentione facere hoc est de certa specie legum. non est necesse qd nominetur. l. hoc em esset nominatum & singulariter in mentione facere: hoc non requiritur. vt. l. si quis in prin. et sam. r. ibi declaratur. 3. ut hoc cuq; imperator rescribit ad priuata utilitate alicuius. Sed si ipse rescriberet ad utilitate publicam viderit contra omnem legem contraria disti. fare: vt. ff. de re iud. l. quidam consulebat. in fi. ratio qua tunc nulla precedit clausula derogatoria. nam l. rescrip. r. nec dno. fano. C. de prec. impe. of. habet in se clausulam derogatiam solus ad rescripta ad utilitatem partium concessa: & ideo si imperator aliquid statuit ius commune corrigendo non est necessaria illa clausula non obstante aliqua. l. quia eo ipso quod posteriores condi. contrarias priores videntur

tollere: vt. l. non est nouum. r. l. nam & posteriores. ff. de leg. r. extra de cons. c. si. vi. hinc ergo ista clausula non fuit necessaria: nec est dubium quomodo possit tollere ius commune etiam si precedat aliqua clausula derogatoria: nec obest. C. de leg. l. humanu. r. qd ibi no. Quid ergo tunc dicitur in statu si precedat aliud statutum habens clausulam derogatiam an sit necesse quod fiat spalis mentio. de primo puto qd sic. ar. d. l. si quis. in prin. & digni in repe. l. oes popul. ff. de iust. r. iur. pro hoc facit qd quicq; dicitur sit in prin. cipe aliquis ratio est in populo. nam facti prius? premiti illam clausulam times ne iustigatu vel de ceptione aliquorum ad aliud inducatur ita populus vel vniuersitas viderit timere cum equiparatur pupillo: que ratio cessat in principe ius commune conde. C. Sed si status precedens non habet clausulam derogatiam eodem modo per sequens statutum contrarium potius primatum viderit sublatum eadem ratione. r. hoc vera si precedentia iura sunt omnino contraria: autem per aliquam limitatorem vel distinctionem adiunctam possunt non tolluntur. vt. d. l. nam & posteriores. nam aut. offeratur que dicit specialiter factis dicitur restringitur ad eum qui non possidet immutabilia vt. l. sciendum. ff. qui facti. cog. C. Sed quero si in l. noua est dicitur non obstante aliqua lege an per hoc tollatur ne p. priores limitetur & distinguitur. Respon. non. sed inteligitur non obstante. l. aliqua scilicet contraria que non possit cum hoc sustineri vt in aut. de success. ab intesta. circa prin. in gloss. super verbo vacantibus pro hoc facit. C. communia de success. autem itaq; in eo quod ibi dicitur an sit correctal. de emanet. et hoc patet qd modus procedendi in hac constit. indudus non habet locum in casu. l. C. si quis imp. male. nam cum ibi sit specialiter prouisum hinc loquentem generaliter de crimine lese maiestatis & eam tangentibus non viderit propter hoc de derogatum: pro hoc facit in autem. hec constitutio. interpretatur constitutio. r. col. viij. nam per illam intelligitur sublatum. S. si. alias. j. C. de sacrosan. eccl. que generaliter loquitur non autem constitutio specialis que est in autem. vt ecclesia roma. colum. i. probatur. C. de sacrosan. eccl. autem. quas actiones licet gloss. in illo variet. Sed tñ in lege noua dicitur non obstante aliqua lege que generaliter vel specialiter in contrarium loquatur tunc dicitur. l. no distinguere nec limitare. l. nouam nec habere locum. l. nam et posteriores. ff. de leg. r. hec videntur vera et vtilia. Sed cum in hac constitutio ne sit data iudici licentia procedendi sine figura iudici. quibusdam autem in his qui in sacris criminibus nullat est concessum vt in modo procedendi derogatiam gauderent vt. C. de prepos. la. scri. in sacris. an eis in casibus in hac constitutione comprehensis hec priuilegia conferantur. viderit qd non est eo quod sic dicitur status vel dignitas r. C. Sed hoc non facit. quia hic de statu & de dignitate generaliter fit mentio. ibi cuidam dignitatis vel ordinis specialiter indubitanter aliqua priuilegia. et sic illa tanq; specialis magis debet limitare hanc posteriorum: vt. S. dicitur est. Contra viderit. nam illa loquitur in omnibus causis criminalibus & civilibus generaliter. hec specialis in crimi-

mine lese maiestatis et in tangentibus. r. sic videntur quod hec vt specialis limitet et restringat illam. Quid tunc dicitur dubium est in hoc qd prima magis specialis quo ad quid. l. quo ad personas. et magis generalis quo ad quid. l. quo ad causas. hic e contra est magis generalis quo ad personas. r. magis specialis quo ad causas. an secunda limitet p. primam prima per secundam hec ambiguitas quodammodo propter alias est cu in neutra istarum dispositionum possit genus a specie separari ex virtute p. dicitatis sermonis. et ideo ad mem. l. recurreru. dicitur qd si ius singulare semper est introductum propter aliquam utilitatem. vt. ff. de leg. l. ius singulare. cum ergo tam. l. i. q. si. aliquid specialiter & singulare continet. hoc est debemus illud specialiter conservare in quo euidetior & maior utilitas reperitur. ita cum est benignior interpretatio. vt. ff. de lega. l. benignius. r. quia causa magis priuilegiata presertur. vt. no. C. d. priuileg. do. l. i. r. ff. de priuileg. c. i. priuilegia. Unde in proposito cu spalitas huius constitutionis sit propter utilitatem videntur. vt. S. in prin. huius. l. dicitur bac. l. restringere illa. l. in sacris. que in priuilegiu psonale et dignitatis est introducta. et etia in fauorem minoru videntur? t. qd. l. iudij. c. et vt contra eos nulla currat prescriptio. vt. l. si. C. in qui. cau. in iure. re. no. est ne. r. hec prouisio est generalis quo ad causas. et specialis quo ad personas in iuris. C. Et et alia constitutio que limitat tempus instantie & hoc fauore publice utilitatis ne lites fierent immortales vt. l. propterandum. C. de iud. di. r. hec generalis quo ad personas omnes litigantium et specialis quo ad causas. l. quo ad prescriptio nem instantie. ex per hac. l. propterandum licet sit antiquior in temporibus instantie de iure antiquo limitatur illa. l. si. licet sit posterior vt. no. in. l. i. C. si aduer. r. iud. sed. l. l. Antiqua haberet causam specialiter maiorem et fauorabilem. tunc limitat. l. noua eadem ratione. Si vero non esset ratio specialitatis fauorabilis: vna qd altera tunc putaret. l. noua priuilegia. lere ista sepe occurrunt in ista ciuitate. C. t. Secundo vero casu principali qm hec clausula refertur ad priuilegia. sciendu est quod si qua. l. simpliciter emanat no viderit tolli per ea aliquod priuilegiu alteri concessum vt in secunda constitutione. C. S. si que vero. & intelligo priuilegium quod fauore alicuius continet. secus si imperator ad aliquam singularem questionem respicit specialiter. ita qd faceret ius commune: vt. C. de leg. l. i. tunc per illa. l. contraria videntur tolli: vt in c. constitutione scda. S. si que vero. ibi si vero pro certis capitulis. Si vero in. l. dicit non obstantibus priuilegiu. intelligit qm in corpore iuris non inclusis. non illud quod in corpore iuris clauditur per hoc tolli non viderit. vt. C. vbi de cri. agi oportet. aut. qua in p. iudicia. r. ibi no. r. ff. de iud. l. heres absens. in prin. r. ibi no. r. sic not. de priuileg. extra corpus iuris postis sufficere clausula derogatoria seu derogatoria generale facit extra de sepul. c. fin. in cle. Notetia priuilegia in corpore iuris inserta non reuocari nisi specialiter diceretur ad illa trahi vel nisi esset aliqua lex specialis sequens qd haberet magis fauorabilem rationem specialitatis vt dicitur est & eadem ratio est in priuilegio vni concessio per principem si alia priuilegia suspendentur. et eodem modo

intelligas in inferiore a principe qui per alia dispositione vult tollere priuilegia a se concessa alteri. C. Tertio casu qm hec clausula refert ad statutum vel consuetudinem tunc sic de hoc. l. noua vel priuilegio nil dicitur non videtur reuocata qd legislator non pot ea probabiliter ignorare vt extra de cons. c. l. in p. r. r. iurium facit. ff. de les. pul. vio. l. iij. in §. diuis. de quo dicitur ibi. r. tangit. C. de testa. l. i. r. hoc p. r. loquimur de legislatoe vniuersalia. non legislatoe particulari statuta & consuetudines suas ita debent scire sicut legislator vniuersalis legem vniuersalem. Si vero in. l. priuilegio de prescriptis statutis vel consuetudinibus fit mentio ponendo clausulam quod illa non obtent tunc illa sunt sublatam quatenus alteri legi contradicit etia si non fiat de his specialis mentio. autem. causa. C. de sacrosan. ecclie. et de fur. aut. nauigia. r. C. communia de success. aut. omnes peregrini. r. sic in presenti constitutione quia videntur in presentibus vel consuetudinibus non obstantibus quibuscumq; eppone legibus cum hac. l. sustineri non possunt r. tunc dicitur consuetudinibus quibuscumq; sine sue generaliter sine specialiter dicitur approbare: nam per illas hec. l. nullas limitationem recipit de hac clausula non obstante r. C. Quia dicit Jo. an. extra de conce. preb. c. l. i. vj. que videtur per iura canonica qd ipse allegat si expedit: difficultate tamen p. dicitur non intrat.

Hanc autem hec est quia pars i qua pot ad qd casu extendat hec constitutio. **Ad preterita** hoc no erat necesse dicere qd cu tota ista. l. iuris ordinatione respiciat sine dubio potitig ad lites futuram l. sup facto p. r. iur. l. i. §. p. C. de iur. calu. r. huius passum plene examinaui in repetitioe. l. oes populi. de iust. r. iur. in illa. q. a quo tpe statuta ligentur. dic vt ibi dicit.

Qua hec est extra p. in qd ponit sumar vigorem tpe. **Er nuc** si hoc non fuisset dicitur post duos menses hec constitutio sumeret effectum vt in aut. vt facte noue constitutiones. de qd plene in p. iur. de. circa. r. ego plene dixi etia de statutis in. d. oes populi in. d. q. a quo tpe r. d. d. v. i. d. i. d. i.

Explicit constitutio in clytri impatoris l. d. erici glossata p. Bar. de sacrosan. ecclie. legum doctorem r. d. i. c. p. r. i. n. u.

Adhese. An constitutio habes clausulas decreti? neca liget ignorata an lapsus duorum mensium a tpe publicationis. v. de Rom. in pulchra opti. cons. cccxx.

Qui sint rebelles.

Rubrica.

Homines vnius provincie an dicantur ex origine sicut in ciuitatibus.

Hec rubrica est magis traliter postea q. s. dixi de modo procedendi vt imponatur pena per sententiam his qui sunt rebelles quibus imponitur pena i ipso iure.

Doniam. Secundo ponit dicitur que mouent principem ad decisiones. Tertio de decisione. Quarto ponit ius pugnatores constitutionis. partes par tinent etc.

1 Negatio preposita signo vniuersali facit equi 2 pollere suo contradicatio. Postposita equipollere suo contrario. Preposita et postposita equipollere subalterne.

2 Nonnullus. Id est aliquos. Tria negatio suo contradicatio vt hic. r. ff. de condi. et demon. nonumq. de col. bo. l. n. q. postposita no facit equi pollere suo contrario. Legitimus. S. an ergo. ff. de legi. tu. et l. obligari. ff. de aucto. in prin. r. de capi. lin bello. S. nisi clarum pateat de mete loquitis. vt. l. seruus. S. si pluri. ff. si quis cau. sed preposita et postposita eqpollere subalterne. vt. l. vnica. C. de cad. to. in prin. etc.

3 Fides. Que fidelitas principi debetur. dixi. S. proxi. circa pin.

4 Subditos. Quia sunt sub republica romana. in prin. istis puidet vt iud. sine quoquo iuffra. 4 in prin. qui autem sint subditi dixi. S. l. proxi. in glo. super verbo rotius. Bart.

5 Prouincie appellatio quid contineatur. et numero. 3.

6 Zongobardia de iure canonico no est prouincia. Remona est de archiepiscopatu Mediolani. Rhegium est de archiepiscopatu Rauennensi.

7 Diuisio orbis est de iure gentium. et ibi nomina distincta.

8 Villa in Francia idem est quod ciuitas. apud nos dicuntur edificia sine muris. et de iure communi no habent iurisdictionem.

9 Castrum dicitur quasi casa alta seu fortis et munita muris. et non habet de iure communi iurisdictionem. nempe licet habeat magistratus positos per ciuitate cui subsunt.

10 Ciuitas secundum usum nostrum dicitur que habet episcopum. vel cui competit potestas sibi eligendi defensores qui habent iurisdictionem.

11 Ciuitas etiam vere dicitur sine episcopo. Ciuitas licet paueretur episcopo non desinit esse ciuitas.

12 Castrum quod habet iurisdictionem sibi eligendi defensores quando ciuitas dicitur. Princeps scribens castro vt ciuitati facit ipsum ciuitatem.

13 Prouincia distinguitur secundum canoni. per archiepiscopatum Ciuitas metropolis dicitur prouincia. Item vnus pcedatus.

14 Quis qñ dicitur esse intra vel extra prouinciam.

Longobardie. Hic videtur casus eius opinionis que refert Ly. C. de prescrip. xxx. anno. in. l. si. l. quod prouincie appellatio intelligatur fin edictum r vulgarer modum loquendi. S. Zulfia Longobardia etc. hęc dicitur canonis Longobardia non est vna prouincia. nam Remona est de vna prouincia quia est de archiepiscopatu Mediolani. r Rhegium est de alia scz archiepiscopatu Rauennensi. vt. Ber. extra de elec. c. coram. idem not. extra de offi. vic. c. sententiam. Sed pro huius declaratione sciendum est quod diuisio orbis terrarum de iure gentium est vt. ff. de iuri. i. l. hoc iure. r hęc diuisio fuit vel eorum qui habitant simul. l. edificia in vnum collatis. r sic communiter habemus tria nomina scz ciuitas. castrum. r villa. vt. d. l. ex hoc. r ibi nota in glo. parua super verbo collata. Quedam est diuisio eorum qui no habitant simul sed edificia separatis. eorum qui habitant simul. l. edificia in vnum collatis. r sic communiter habemus tria nomina scz ciuitas. castrum. r villa. vt. d. l. ex hoc. r ibi nota in glo. parua super verbo collata. Quedam est diuisio eorum qui no habitant simul sed edificia separatis. alia nomina vniuersalia significat separationem linguarum. vt. Italia. Alemania. Fracia. Bacia. et similia. vt. d. l. ex hoc. c. C. de offi. rec. prouin. r. ff. de offi. preto. per totum de quorum quolibet videamus r villa in Francia idem est quod ciuitas. nos autem dicitur villas edificia sine muris vel fossis que vlt seu vici nullam habent iurisdictionem de iure cõs sed subsunt alicui ciuitati. vt. C. de epif. et cler. l. nul. l. si. r. de natura. lib. l. i. r. ff. ad municipa. l. i. §. qui ex vico. pro hoc extra de sen. epcom. c. ciuitatis r quod ibi not. per Jo. an. castrum r ciuitas quasi casa alta seu fortis et munita muris seu vallo vt. l. quicumq. castellorum. de fund. limitro. lib. xi. et. f. ad. l. sul. ma. l. i. r. in. d. c. si ciuitas. et ista similitudo non consueuerunt habere iurisdictionem de iure communi. sed sicut vici. vt. dictis iuribus. et est expressum. C. de test. l. si. habent tamen quosdam magistratus quibus ponitur a ciuitatibus quibus sub iure. vt. C. de magi. munic. et ibi nota per Jo. an. in summa. Ciuitas vero secundum usum nostrum appellatur illa que habet episcopum. ante tamen episcopi erant ciuitates. r ciuitati competit potestas eligendi sibi de iure communi defensores qui habent iurisdictionem. non autem merum imperium vel imperium. vt. in autem. de defen. ci. §. iusurandum fallit in vbe romana. vt. in. l. i. §. cum vbe. ff. de offi. prefect. vt. r. in alijs que habent episcopum vel ex consuetudine. vt. d. §. iusurandum. r quia secundum canones episcopi debent ordinari in diebus iocandis sunt dicit officiales. vt. l. r. dist. c. i. §. i. i. ideo in iusurp. consuetudo q locus habens episcopum sic ciuitas tamen vere sine episcopo dicitur ciuitas eo quod habet officiales predictos r iurisdictionem et sic patet q licet ex causa. vna ciuitas paueretur epo non tamen per hoc desinit esse ciuitas. Sed quid dices tu de castris que sunt per Italiam r habent di cas iurisdictiones an dicem? q sunt ciuitates. Rñ. cõstat qd antiqua fuerit ciuitas. licet postea episcopi pderit ciuitas est. ppter puz et predictis. Si hoc no cõstat tuc aut iurisdicito fuit illi loco cõcessa vt ciuitati aut vt castro aut simpliciter dicitur tali reuelata lo comitatu pno casu erit ciuitas. r ciuitate facit pu

cepta coiplo qd sibi scribit vt ciuitati. vt no. per In. no. extra de offi. or. c. cu ab ecclesiari. na dicitur qd fr ciuitas videt sibi cõcedere oia pnuilegia ciuitatis. ar. ff. de re iudi. l. quida consulebat. secundo casu no erit ciuitas. sed castru habes pnuilegium ciuitatis. vt. ff. de offi. eius qui man. est iur. l. §. §. Tertio casu erit ciuitas: q lar ga interpretatio est facienda in cõcessione huius beneficii. vt. l. si. de consti. p. inc. 1

2 Prouincia vero fin canones distinguit per archiepiscopum vt dictum est qd qualiter de iure communi seu ciuili intelligat qd pcedat dic qd quedã sunt 2 ciuitates minores vt cõter oes que habent iurisdic 3 tionem predictam abiqz mero vel mixto imperio. Alii 4 que sunt ciuitates que hnt mixtu imperiu. Alii 5 que sunt ciuitates que hnt mēu r mixtum vt ciuitas metropolitana nec dico propter epatū. sed qz fo 6 cebarur prouincia. sicut etiam hoc faciunt canonis se. vt dictum est in prin. glof. r eodem modo vnus pcedatur d: prouincia. nec est subsunt plures ciuitates vt in omnibus. ll. que mentionem faciunt de i pcedit prouincie verū q aliter sacre fuerunt diuisiones in rēpõitibus r aliter in spiritualibus repe rnt qz in eadem pnuincia sunt terre diuersosqz eorum seu epatum. vt. d. c. corã. r ibi nota. Cum ergo a pncipe r vel a iure sit appellatio prouinciarū quas liter intelligat vel accipiat. dic qñqz sit appellatio prouincie eo respectu qz sit sub vna iurisdictione et tñe cõtingit qz quelibz ciuitas habeat separatam iurisdictionem. nec est vnus pncipz cui subsit quelibz ciuitas habetur p prouinciam. vt. C. de pncipi. lon. r. l. §. r ibi nota. qñqz appellatio prouincie fit eo respectu qz maior est distantia qñ extra prouinciam: s; qñ in prouincia. tunc serua qd no. an. d. c. coram. extra de elec. vt rēstiens in d. prouincia si est multum a reno tis habetur perinde ac si esset extra r eodem modo existens extra si est multum de propinquo habetur perinde ac si esset intra. r sic intelligitur. C. de vila. l. §. r sicut r Jo. an. extra de test. c. vltra tertiam qñqz appellatio prouincie fit alio respectu. vt quicqz gatus prouincie mittitur in tali prouincia. vel alij quod conceditur hominibus talis prouincie. r tunc talis appellatio debet intelligi fin vulgarē r cõem 3 appellationem prouincie vt Zogobardia Zulfia et Darchia r similia casus est hñ r ita tenet Dof. in. d. l. si. r. r. ibidem. r l. §. r Jo. an. an. in. d. c. vltra tertiam. de diuisione r vniõne ciuitatis r prin 4 10 de vici. in. d. l. §. C. de metropo. lib. xi. r. Item an hõ mines alicuius prouincie dicantur ex origine sicut contingit in ciuitatibus. r angitur. ff. de verbõu si §. gñificatio. l. prouinciales. r ibi dixi. r plenius in libello repetalarum regnum vero diuisio. Item aliarum partiarum per quas fit distinctio linguarum per se patent etc.

7 Italia. Est nomen significans totam linguaz latinam que distinguitur in multas prouincias vt hic patet. licet Italia quandoqz dicatur prouincia. vt. C. de rēp. in reg. r. l. si. C. sine cen. vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

8 Disceptationes. Inter adinuicem. Aliquando iter seipso adinuicem vrcesser inculcatio verbo vni r.

9 Dubia. Dicitio istam est generalis cõprehendit etiam qui modice pncipi furum fecit. Infidelitas animi qd comprehendit. Antiqui legum conditores non vtebantur hac dictione rebelles. Pnditorie fieri d: quando aliquid fit r antino aliud geritur. In crimen proditoris incidit qui facit contra principem vel rempublicam. non contra pnuatum.

10 Rebelles imperij r bannitus imperij differunt: quia pnuatum est morale. se cundum medicinale. Rebelles. Id est infidelis genera li que inducit rebellionem. nam sciendum est quod hec dicitio infidelis t generalls est: r comprehendit etiam cum q modice rei pncipi furum fecerit de qua infidelitate non loquitur hic. sicut enim pncipi debet ois fidelitas: vt. d. l. proxi. i. prin. ita ois deuotio a fidelitate est infidelitas. facit. r. col. de a lta. p. r. l. in prin. r. Quedã est infidelitas vero aio que cadit in modum proditoris. r istud est nomen genera le etiam comprehendens omnes q istar sicut subditi. r inter subditos copo re: mente tñ cõ hostibus r inimicis nuntiãdo eis secreta r similia. vt. ff. de re mil. l. omne delictu. §. explozatores. r. A. proditores. comprehendit etiam omnes q cū essent subditi expresse rebellant pncipi r transfugiendo ad hostes r conuertedo se in hostes. vt. l. proditores. ff. de re mil. r ibi nota. de capi. di. l. amissione. §. q deficient. r hoc modo assumpto vocabulo vocantur rebelles: r quo vocabulo antiqz legum conditores non vtebant. r ideo facta est hoc cõstã ad hoc declarandū. Item not.

11 Tqd pditorie d: aliqd fieri qñ fingo me amicu tuu: r rradore tanq inimicu: r sic vnu ondo copozere: aliud factu aio: vt. ff. de his q no. i. a. l. at. p. l. r. §. i. p. de puar. l. si. r. c. tñ icidit in crimine pditoris qñ fit ptra pncipē vel cõtra rempublicam. vt. d. §. explozatores. r. l. pditores r de pena. l. si q aliq d. §. §. b

12 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

13 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

14 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

15 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

16 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

17 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

18 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

19 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

20 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

21 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

22 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

23 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

24 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

25 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

26 Qñ comittit p pnuatu no d: pditor: pncipal p se: s; crime aliud factu pditorie: vt homicidii factum pditorie vel qd fite. vt. d. l. at. p. l. r. §. i. de his q no. i. a. r. d. l. §. de puar. r. Item vel reli. l. de sacrosan. eccle. aut. casta r.

aliud est esse in banno imperij: p[ri]mu[m] scilicet rebellio est mortale: vt hac l. nec potremitti nisi ex mera gratia scdm legibus bannum medicinale: q[ui] remittitur purgata contumacia seu facta satisfactio: vt. C. de ep[iscop]o. r. cle. aut ite null[us] la. r. aut. ite quecumq[ue]. r. sic videt q[uo]d quaten[us] exco[m]municatio remouet que ab officijs ecclesie eaten[us] bannu[m] a bene facta in imperij: vt dicitur iuris. r. tra g[ra]m per Bull. in. d. aut. ite quecumq[ue]. facit 2 extra de sen. exco[m]m. c. cum medicinalis. a lib. vj. facit de requi. re. l. vbi glo. illa aduocatione appellat bannum: r. est medicinale: qua[m] venit infra annum 3 recuperari itari fm vero statuta r. co[m]m. fuerudines loco: cum quem esse bannu[m] tum habet diuersos effectus. de quo aliqd infra dica[m] in glo. magna r.

Condemnatus. Sic null[us] dubium. nam per sniam tra[n]sit in no[n] totium iuris. quod pro veritate habeat: vt. l. res iudicata. ff. de reg. iur. ide[m] si imperator aliquibus indiceret bel[li] lum: vt. l. hostes. ff. de cap. r. de capi. dimi. l. amissione. s. r. qui deficiunt r. c. 3

Pos. Ibe secunda pars hui[us] se[ntent]ie cuncte p[ro]hibitionis r. c. **Potius.** Electiue accipe q[ui] for[is] 4 lum p[ro]pter actu[m] officij tur quis pena dignus per sniam null[us] lo modorale factus declaratur: vt. l. 5 Cad turp. facit pro mar. in eo quod no[n] ff. de inf. l. iuris. r. ff. de l. athletas. 6 s. fi. na ex eo. quod condemnatus est habere pro veritate: quia ita sit nec pot[est] dici de cetero sic no[n] esse: vt ibi no[n] 7

Meretur. Non dicit obligat. na iste pen[is] que ad vindicta[m] publica[m] imponunt non iure obligationis sed officio iudicis imponunt: vt in l. de iniu. s. pe. It[em] no[n] per actione[m] sed per accusatione[m] imponuntur. vt in l. de pub. iudi. in prin. 1

Crescit. Sic extra de consue. c. cu[m] r[ati]o. sed co[n]tra. ff. de pe. l. si quis diuino. Sol. in tr[an]secus 1

culpa crescit r. maior[is] pena[m] quod ad deum meret: vt. d. c. cu[m] r[ati]o. sed in foro ciuili si quide[m] actus extrinsecus delicti habet causam p[ri]mu[m]am vt esse in rebellionem r. scmp[er] crescit culpa vt hic: sic in fugituo r. delertore: vt not. in l. p[ro]p[ri]a. licet aut[em] culpa crescit in casu huius. l. non potest crescere pena r[ati]o[n]alis: q[ui] p[ri]mo actu deberet ita magna q[uia] nulla maior esset in infra dicitur. facit quod no[n] ff. de fur. l. vulgaria. in prin. r. ibi dicit. si vero actus extrinsecus criminis r[ati]o[n]em no[n] 4

recipit vt homicidium tunc ex diuinitate temporis pena minoratur: vt. d. l. si diuino. **D**ilecticia fieri malum est propter aliorum exemplum. **P**enas inferri bonum est propter exemplum. **R**estita non extenditur nec veteres leges requirunt sententiam corrigi.

Transit. Sic maleficia fieri malu[m] est p[ro]pter exemplum aliorum: vt hic. r. ff. de fca. l. iij. s. r. fenat[us] consultu[m]. r. de pe. l. si quis aliquid. s. qui ab orationis enim. cum suis conco. It[em] r[ati]o[n]e[m] inferri bonum est p[ro]pter exemplum vt vnus pena sit exemplum seu metus multo[rum]: vt. ff. de pe. l. aut facta. s. fi. Cad. l. iul. repe. l. de pe. l. i. offe. l. i. r. l. si te rationes excludat in omni delicto tramen ista. l. non est extendenda nisi ad istud crimen: r. bel lionis non enim corriguntur leges antique que requirunt sententiam ex ideritate rationis nisi quatenus in illa. noua exprimitur: vt. C. de appel. l. p[ro]p[ri]um. in si. facit quod no[n]. C. de fa. san. eccle. auren. quas actiones. r. quod not. ff. de dona. cau. mol. tam bis. s. i.

Rebellare id est quod resistere r. resistere pot[est] fieri faciendo vel no[n] faciedo vel no[n] obediendo. **T**ransfuga dicitur qui recedit de terris subiectis vadit ad hostes. **D**eficere dicebatur de iure antiquo qui retinet locum in quo quis stabat sub obedientia principis hoc dicitur bellis.

Non obediens principi vel non receptantes gentem suam de iure antiquo non puniebantur ipso iure hoc dicitur rebelles. **R**ebellis etia[m] dicitur qui dicit se subditu[m] imperio sed rebellat odio persone imperatoris. **R**ebelles qui dicantur: vbi quod quinq[ue] modis q[uo]d dicitur rebellare. **R**ebellionis nomen ab eo quod antiqui dicebant duelles quomodo differat.

Tenore. Tertia pars in qua ponit statutu[m] ad cuius intelligentiam sciendum est q[uo]d rebellare id est q[uo]d resistere fm h[uius] l. de de ferro. l. i. lib. xij. r. hoc resistere pot[est] fieri faciendo aliquid contra vel non faciedo: r. non obediendo vel vtraq[ue] vocabull[is] significacionem p[ro]inet. vt extra de offi. dele. c. sane. hoc no[m]e rebelis iura antiqua no[n] vrantur. Sed si aliquis rebellat t[ur]mado locum hoc est recededo de terris subiectis r. eundo ad hostes talis vocabatur transfuga. vt. ff. de fer. l. si quis aliquid. s. transfuge. r. de capti. r. postli. re. l. postli. m[is]i. s. transfuga. r. s. filius. r. de remiss. p[ro]ditos res cum si. q[ui]s r. rebellat retinendo locum in quo stabant sub principis obedientia. r. isti de iure ciuili antiquo non habebant speciale nomen sed vocabantur illi qui deficiunt. vt. l. amissione. s. qui deficiunt. de capi. di. c. isti siquidem rebellabant faciedo delum principi tanquam hostes ipso iure puniebantur et perdebant ea que iuris ciuili sunt vt ibi. sed quia hoc rebellare potest publice fieri et occulte. r. ibi no[n] declaratur: ideo hec. l. declarat. r. hoc in p[ri]mo capite huius. l. dum dicit de his qui in fidelitatis r. rebellionis opera faciunt: et sic faciedo delinquunt. Sed si aliquis t[ol]um rebellat se no[n] obediendo principi vel non receptando gentem suam non

puniebatur ipso iure nec perdebat ea que iuris ciuili erant nisi princeps vel senatus indiceret. vt. d. l. amissione. r. in hoc suppletur per hac. l. nam quos hunc modo machinatur aliquid contra principis concupit rebellando est rebellis r. in hoc secundo capite huius. l. ibi in nostram vel imperij r. c. Item quis potest t[ur]bicare si aliquis faceret se subditu[m] imperio sed rebellat odio persone imperatoris an dicitur rebellis imperij. r. hoc non declaratur in l. amissione. r. declaratur hic quod sic. r. hoc est commune ad p[ri]mu[m] r. ad secundum caput declaratur etiam hic in secundo capite huius. l. de his qui rebellant contra officiales potest etiam dici quod totum sit vnum capitulum co[n]tinens omnia predicta. r. idem est sensus. r. sic beca. directo redit ad declarandum. l. amissione. s. qui deficiunt de capi. di. er hoc nomen rebellare in hoc significato in diuina scriptura sumitur in multis locis. l. iij. regum. xvi. c. r. iij. regum. xvi. c. r. xij. c. sic per hac. l. r. nouam habemus quinq[ue] nominum impositiones quia tales vocantur rebelles secundum declarationem eius quod dixit publice vel occulte. Tertia quanda[m] p[ro]uisionem nouam: scilicet vt dicantur rebelles. et si opera hostilia non faciant. sed solum si no[n] obediat. Quarta[m] declarationem si facit contra personam principis tantum. Quinta[m] declarationem si facit contra officiales eius. Sed quero t[ame]n in quo differat hoc nomen rebellionis ab eo quod antiqui dicebant duelles quos nos vocam[us] hostes. vt. l. quos nos. de verbo. signi. Respon. illud nomen quo ad quid generalius est. nam competit etiam his qui no[n] conseruerunt esse sub obedientia qui in diserunt nobis bellum vel nos eis. vt. ff. de cap. l. hostes. Sed hoc nomen rebellionis proprie conuenit his qui deserunt cum essent subditi. vt. d. l. amissione. s. qui deficiunt. in glo. parua super verbo hostes r. c.

Declaramus. Refertur ad tria de quib[us] poterant dubitari. scilicet an occulte an contra personam tantum an contra officiales tantum r. c.

Deceimus. Ad id quod de nouo iudicere refertur: sed de no[n] obediens qui opera hostilia non faciunt r. c.

Prountiamus. Ad id quod erat clarus refertur: scilicet de his qui opera hostilia faciunt r. c.

Omnes. Collectiuum est. vt. ff. de arbi. l. no[n] distinguemus. s. cum in plures. et no[n] de leg. ij. si pluribus: sed in singulari est nomen distributiuum. t[ame]n vt no[n] in l. iij. de ita. ho. hoc ergo quia collectiue ponitur comprehendit ciuitates collegia r. vniuersitates. r. hoc incidenter facit. s. l. p[ro]p[ri]a. comprehendit etiam singulares res r. personas per hoc quod dicit r. singulari.

Notri. Imperij. no[n] potest ergo dicere quis quod est rebellis imperij: non imperatoris vel e[con]tra ex hoc patet q[uo]d hec rebellio motep[ri]ncipis non finitur r. c.

Rebellare occulte quomodo quis dicitur. **C**olligaciones quas faciunt ciuitates vel d[omi]ni p[ri]ncipis absente valentibus eo p[re]sente.

Occulte. Et si aliqua ciuis incipiente intrare Lombardiam misit stipendiarios ad aliqua[m] terram vel d[omi]ni rebellat. r. fingit eos non esse stipendiarios cassando eos sicte vel misit gentem alieni vt ipse possit contra principem habilis mittere gentem suam vel faciunt ligas societate[m] inuicem ad eoru[m] defensionem vt conseruentur facere isti perusini florentini: r. etiam tyranus Lombardie. r. hoc exprimitur et aliud in veritate agunt. Sed sciendu[m] est q[uo]d tales colligaciones ciuitatum inuicem seu d[omi]ni prohibite sunt ipso iure nulle. vt. c. de pace fir. s. conseruaticulas. quod intelligit p[ri]ncipis ep[iscop]i stente in partibus vel eo esttente ad eoru[m] defensionem sed p[ri]ncipis absentes seu colligaciones ad defendendu[m] se ab impressionibus tyranorum vel malaru[m] societatu[m] que sepe insurgunt in Italia ad dep[re]candum alios sit enim ad iustitiam seruandam ergo a

Notrum. Notri nomen. Scilicet per persone vel in b[er] perij vt. i. patet r. c. **faciunt.** Loquimur ergo de ea rebellionem in faciendo consistit vt in conferendo se in n[ost]ro mero hostium in sequedo principem et gentem eius.

Et. Incipit secundum capitulum. **Notra.** Scilicet proprie perso[rum] ne imperatoris r. c. **Imperij.** Et sic dignitas r. c. **Machinantur.** Ad est aliquid ordinat[ur] machinatio proprie consistit in arte verborum. vt. ff. de dolo. l. i. s. l. r. ibi no[n] vt faciendo inter se ligam r. societates p[ro]hibitas sub aliquo colore relicto. vt. ff. de extra. cri. l. iij. vel p[ro] no[n] q[uo]d adueniente imperatore vel eius n[ost]ro uolente ingredi ciuitate[m] pro recu peradis iuris? imperij. et ibi qua[m] alijs h[ab]it[us] r[ati]o[n]em q[uo]d noluit intro mittere tantam gentem ei? vel esse periculum statui eoru[m] r. sic tenet est in verbis. et sic labit r[ati]o quod multa potest facere pro imperij p[ro]p[ri]etate. It[em] sunt machinat[ur] idea quedam ad act? bellicos no[n] deueniat. It[em] machinatio secuta in obedientia facit eos rebelles r. c.

Rebellio officiali? imperatoris circa

Duel / les. Vide Old. c[on]s. xliij. **S**ociet[ate]m. q[ui] liceat p[ro]feratio et q[ui] aliq[ui]s? p[ro]ferat? duobus? ab ambo[rum] bus requi[ritur] eodes t[em]p[or]e cui pot[est] obedi[re] debeat. vide Ro. c[on]s. xlvij.

Exemplum. Cui dicitur. o[mn]i[u]m boni virtutis amoy re. o[mn]i[u]m peccare mali formidie per ne. et per uer. pleriq[ue] cessant peccare metu non innocetia et p[ro]fecto hi potius timidi q[uam] innocetes iudicandi sunt.

officiis eis commissum qm sit rebellis intelligit de officialibus qui principas liter sunt pro eo. nu. 4. Officiali facienti aliquid ultra suum officium legitime resisti potest.
a C. Impe. 11. Adde. D. d. con. f. l. i.
b C. Rebell. lat. itell. 6. Etia si ipsi pncipi no obed. 7. dicitur. vt qz fuit iustus aliqs ire ad pnia et noluit ire z ob fuit codenat. ad ca. 8. pira am. putatione. 9. et publica. tionis bo. noz qd p hoc no d. 10. incurrisse crim. lese maiesta. tis scdm. 11.
D. l. c. o. s. i. c. p. v. i. l. i. b.
c C. Contra. rius dico. sequit pe. 12. de ancha. consilio. c. l. x. i. r. i.
d C. Aeliat. 13. vide Gal. 14. p. l. v. i. i. de accusa.
e C. Recto. 15. res. Vide. Per. de ancha. 16. v. i. i. v. l. con. s. i. c. c. l. x. i. v. i. l. i. b. duplicato. 17. vbi an co. tra. cardis. nalem vel. p. l. e. t. a. m.
18. Reo. eccle. dicat con. mitteri cri. men lese maiesta. tis.
19.
20.
21.

possumt offendere que a iure amittant. 22. Rebellis potest occulte occidi a quolibet homine. 23. Luitas an possit dici rebellis in ea cadant pena de quibus hic.
24. Solus princeps et non alius iudex potest condempnari reclusitate aratro subicere z hoies civitatis capte illa dimittere cū oibz hominibz et ad alia se transferre.
Rebellando. Resistendo vel non obediendo. Hic significatur non inferant vt dicitur est. z aduertendum est quod in illo qui rebel lar contra principē hec constitutio loquit simpliciter quasi ptra eū non possit esse aliqua causa resistendi qd intelligit de subditis imperij nō de his qui sunt de terris ecclesie. In eo vero q loquit in eo qz re bellat cōtra officiales suos loquit limitatiue. scilicet in his q ad commissum ei officium pertinet. z hoc qz si vtra faceret posset eis legitime resisti. vt. C. de iur. n. l. p. h. i. b. i. l. i. r. de meta. l. de uo. r. i. l. i. b. x. i. z intelligit quādo rebel lat ptra eū que pertinet p. o. s. t. a. t. u. i. m. p. e. r. i. j. s. e. c. u. s. s. i. a. l. i. q. u. a. s. i. n. g. u. l. a. r. i. s. p. e. r. s. o. n. a. c. o. m. m. u. n. i. t. u. r. c. o. r. a. p. r. i. n. c. i. p. e. v. e. l. e. i. i. u. d. i. c. e. i. n. a. l. i. q. u. a. c. a. c. i. u. i. l. l. i. v. e. l. c. r. i. a. l. a. d. p. e. t. i. t. i. o. n. e. a. l. t. e. r. i. j. v. e. l. c. l. e. r. t. o. m. a. g. i. s. a. u. t. a. l. i. o. n. o. r. e. s. i. s. t. e. r. e. t. t. u. c. e. m. h. i. l. a. r. g. o. m. o. d. o. d. i. c. a. t. r. e. b. e. l. l. i. s. v. r. d. c. l. a. n. e. d. e. o. f. f. i. c. i. i. d. e. l. e. g. i. t. i. m. p. p. t. e. r. h. o. c. n. o. d. r. e. b. e. l. l. i. s. i. m. p. e. r. i. j. n. e. c. i. n. c. i. d. i. t. i. n. h. a. c. p. l. i. t. u. r. i. o. n. e. q. n. o. d. r. e. b. e. l. l. a. r. p. t. r. a. p. s. p. e. r. i. t. a. t. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. v. e. l. i. m. p. e. r. i. j. p. r. i. n. c. i. p. i. p. a. l. i. t. e. r. q. i. n. h. a. c. c. o. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. r. e. q. u. i. r. i. t. v. t. p. t. z. i. n. r. e. s. s. e. d. i. n. d. a. n. t. i. a. d. u. e. r. s. a. r. i. j. q. u. o. l. i. t. i. g. a. t. v. t. p. t. z. p. t. r. a. t. a. l. e. c. o. r. u. m. a. c. e. n. o. p. e. c. c. i. d. i. n. i. s. i. p. a. r. t. e. p. e. t. e. r. e. v. t. f. f. d. e. i. u. l. a. d. p. e. r. e. p. r. o. s. i. t. C. d. e. i. u. d. i. l. p. p. e. r. a. n. d. u. m. s. s. e. d. z. s. i. q. u. i. d. e. C. q. u. o. m. o. d. o. z. q. i. i. n. d. e. r. a. u. r. q. u. i. s. e. m. e. l. t. f. e. d. a. n. h. e. c. p. l. i. t. u. r. i. o. n. e. h. y. l. o. c. u. p. t. r. a. c. i. i. q. r. e. b. e. l. l. a. r. p. t. r. a. a. l. i. q. u. e. r. a. g. e. m. v. e. l. p. r. i. n. c. i. p. e. v. e. l. p. t. r. a. a. l. i. q. u. e. p. p. i. a. c. i. u. i. t. a. t. e. m. q. u. o. d. v. i. d. e. t. u. r. h. o. c. d. i. p. t. r. a. o. f. f. i. c. i. a. l. e. s. n. o. s. i. s. o. b. e. d. i. c. i. p. u. n. t. d. i. c. i. o. f. f. i. c. i. a. l. e. s. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. q. u. o. s. i. s. o. b. e. d. i. t. i. n. r. i. s. i. d. i. c. i. o. n. e. e. x. c. o. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. v. e. l. p. o. s. s. e. s. i. o. n. e. v. e. l. l. o. g. a. c. o. s. u. e. t. u. d. i. n. e. q. v. i. m. p. l. i. t. u. r. i. o. n. e. h. y. v. t. f. f. d. e. a. q. u. a. p. l. u. a. r. i. l. i. s. f. i. n. a. z. f. f. d. e. a. q. u. a. q. u. o. t. z. e. s. t. i. l. l. h. o. c. i. u. r. e. s. d. u. c. t. u. s. a. q. u. e. c. o. n. t. r. a. r. i. i. d. i. c. o. n. a. t. u. c. n. o. n. s. i. t. p. t. r. a. p. s. p. e. r. i. t. a. t. e. p. r. i. n. c. i. p. i. s. v. e. l. i. m. p. e. r. i. j. p. r. i. c. i. p. a. l. i. t. e. r. h. y. e. r. i. l. l. i. s. d. e. f. e. n. s. i. o. n. i. b. z. z. r. e. b. e. l. l. i. o. n. i. b. z. r. e. s. p. l. e. d. a. t. c. a. s. u. s. e. s. t. f. f. d. e. c. a. p. p. r. i. l. i. s. i. q. s. q. u. o. s. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. z. t. q. h. i. c. d. i. c. i. t. d. e. o. f. f. i. c. i. a. l. i. b. z. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. d. e. h. i. s. q. u. i. p. r. i. n. c. i. p. i. p. a. l. i. t. e. r. z. d. i. r. e. c. t. o. p. e. o. s. u. n. t. v. t. l. e. g. a. t. i. z. v. i. c. a. r. i. j. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. v. t. C. d. e. c. o. q. v. i. c. e. a. l. t. e. r. i. j. s. g. e. r. i. t. l. i. j. z. f. f. d. e. l. e. g. i. i. l. i. j. s. d. e. p. o. r. a. t. o. i. s. z. s. i. l. e. r. e. g. e. s. v. e. r. o. t. z. c. i. u. i. t. a. t. e. s. e. s. t. o. q. h. a. b. e. a. t. i. u. r. i. s. d. i. c. i. o. n. e. z. p. r. i. n. c. i. p. e. t. h. i. e. e. x. e. r. c. e. t. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. t. e. r. p. p. t. e. r. s. e. n. o. p. p. t. e. r. p. r. i. n. c. i. p. e. m. z. t. i. c. c. e. s. t. a. r. q. d. p. l. i. t. u. r. i. o. n. e. q. u. e. s. p. e. c. i. a. l. i. t. e. r. l. o. q. u. i. t. i. n. h. i. s. q. u. i. m. a. c. h. i. n. a. t. u. r. c. o. n. t. r. a. p. e. r. s. o. n. a. m. p. r. i. n. c. i. p. i. s. v. e. l. e. i. s. o. f. f. i. c. i. a. l. e. s. v. e. l. i. m. p. e. r. i. j. v. i. l. l. a. r. i. t. e. s. e. d. h. y. l. o. c. u. s. i. n. a. n. t. i. q. u. a. m. s. e. s. l. a. m. i. s. s. i. o. n. e. s. q. d. d. e. f. i. c. i. t. u. r. f. f. d. e. c. a. p. i. v. i. o. q. u. e. g. e. n. e. r. a. l. i. t. e. r. l. o. q. u. i. t. d. e. h. i. s. q. d. d. e. f. i. c. i. t. u. r. a. i. u. r. i. s. d. i. c. i. o. n. e. e. o. i. u. s. s. u. b. q. u. o. z. i. m. p. e. r. i. o. s. i. u. r. z. d. i. c. a. i. n. t. r. a. c. t. u. i. n. p. a. r. t. i. c. u. l. i. s. n. o. s. t. r. i. t. i. p. s. S. e. d. q. d. f. i. q. s. t. r. e. b. e. l. l. a. r. p. t. r. a. r. e. c. r. o. z. e. s. p. e. r. R. o. m. a. n. a. e. c. c. l. e. s. i. a. p. o. s. i. t. o. s. i. n. p. a. r. t. i. b. u. s. z. t. a. l. l. e. p. e. r. h. u. i. c. p. l. o. n. e. l. o. c. u. s. f. o. r. e. c. i. e. i. m. p. e. r. i. j. s. i. t. e. c. c. l. e. s. i. e. v. t. s. d. i. p. t. i. n. l. p. r. o. f. i. c. i. r. c. i. r. c. a. p. i. n. q. p. a. p. p. a. r. e. t. q. r. r. e. b. e. l. l. a. r. p. t. r. a. p. s. p. e. r. i. t. a. t. i. m. p. e. r. i. j. p. q. u. o. f. a. c. i. t. q. c. a. s. n. o. n. i. s. t. e. i. n. t. a. l. i. b. z. i. n. t. a. n. t. e. l. e. g. e. s. v. t. e. x. t. r. a. d. e. n. o. o. p. e. n. t. i. c. s. f. Q. u. i. d. t. r. a. l. i. q. u. o. d. h. o. c. d. e. t. e. r. r. i. s. e. c. c. l. e. s. i. e. a. l. i. q. u. i. d. f. a. c. i. a. t. p. t. r. a. p. r. i. n. c. i. p. e. d. e. h. i. s. q. d. a. d. r. e. b. e. l. l. i. o. n. e. p. t. i. n. e. n. t. a. n. r. e. b. e. l. l. i. o. e. s. t. z. i. n. c. r. i. m. e. n. l. e. s. e. m. a. i. e. s. t. a. t. i. s. i. n. c. i. d. a. t. z.

Henricus imperator huius. Luctor. determinavit quod sic condendo de hoc Robertum regem extra de re iud. c. pastoralis. in cle. sed papa ibi in. s. r. u. r. s. u. a. d. e. t. e. r. m. i. n. a. u. i. t. c. o. n. t. r. a. r. i. i. d. i. c. e. n. s. e. s. q. u. i. e. s. t. d. e. t. e. r. r. i. s. e. c. c. l. e. s. i. e. r. o. m. a. n. e. o. i. g. i. n. i. s. e. t. d. o. m. i. c. i. l. i. j. n. o. n. p. o. s. s. e. d. i. c. i. t. c. r. i. m. e. c. o. m. m. i. t. t. e. r. e. i. n. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. e. t. p. p. t. e. r. h. o. c. c. a. s. u. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. f. e. n. t. e. n. t. i. a. c. o. n. t. r. a. r. e. g. e. m. r. o. b. e. r. t. u. m. l. a. t. a. m. i. n. i. b. i. v. r. i. n. q. u. i. s. e. n. t. e. n. t. i. a. v. i. d. e. t. e. s. s. e. v. e. r. a. n. a. d. i. c. t. a. v. e. r. b. a. c. o. m. m. i. t. t. e. r. e. c. r. i. m. e. l. e. s. e. m. a. i. e. s. t. a. t. i. s. i. n. e. u. s. 14. p. o. s. s. u. n. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. i. c. i. n. e. u. i. i. n. i. p. s. i. u. s. p. r. i. n. c. i. p. i. s. m. a. i. e. s. t. a. t. e. m. e. t. t. u. n. c. e. s. t. v. e. r. a. f. e. n. t. e. n. t. i. a. p. a. p. e. n. a. m. c. u. m. n. o. n. s. i. t. s. u. b. d. i. t. u. s. m. a. i. e. s. t. a. t. i. i. m. p. i. a. l. i. n. o. d. e. b. e. a. r. s. i. b. i. i. l. l. a. s. f. i. d. e. l. i. t. a. t. e. s. q. d. d. i. c. u. n. t. u. r. s. l. p. r. o. f. i. c. i. r. c. i. r. c. a. p. i. n. n. e. c. e. u. m. r. e. n. e. r. u. r. e. u. e. n. i. t. S. e. d. q. u. o. d. a. d. e. u. i. l. b. e. r. e. s. t. e. t. n. o. n. d. i. 15. c. i. t. u. r. d. i. r. e. c. t. o. i. n. e. i. u. s. m. a. i. e. s. t. a. t. e. m. c. o. m. m. i. t. t. e. r. e. v. t. s. i. b. i. f. a. c. i. t. f. f. d. e. c. a. p. l. n. o. d. u. b. i. o. S. e. c. u. n. d. o. p. r. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. d. i. c. t. a. v. e. r. b. a. q. u. o. d. c. o. m. m. i. t. t. e. r. e. c. r. i. m. e. l. e. s. e. m. a. i. e. s. t. a. t. i. s. i. n. p. a. p. a. l. i. s. c. u. l. s. u. b. d. i. t. u. s. e. s. t. h. o. c. c. r. i. m. e. c. o. m. m. i. t. t. e. r. e. i. n. e. u. n. i. c. i. l. l. i. c. i. t. e. r. p. r. i. n. c. i. p. e. z. s. i. n. o. d. i. r. e. c. t. o. s. e. d. p. e. r. q. u. a. d. a. c. o. n. s. e. q. u. e. r. i. a. l. e. s. i. t. m. a. i. e. s. t. a. t. e. p. a. p. e. r. e. t. u. c. v. e. r. a. e. s. t. s. e. n. t. 16. t. e. n. t. i. a. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. n. a. t. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. s. e. d. q. u. i. o. f. f. e. n. d. i. t. c. o. s. i. d. a. r. i. p. r. i. n. c. i. p. e. m. i. n. c. i. d. i. t. i. n. c. r. i. m. e. l. e. s. e. m. a. i. e. s. t. a. t. i. s. p. r. i. n. c. i. p. i. s. v. t. f. f. a. d. l. i. u. l. m. a. i. e. l. i. i. n. p. i. n. S. e. d. q. r. h. i. c. 17. i. m. p. e. r. a. t. o. i. i. n. s. u. a. s. u. i. a. n. o. e. x. p. e. s. s. i. t. z. s. i. c. n. o. n. f. u. i. t. e. x. p. r. e. s. s. i. a. m. a. i. e. s. t. a. t. e. q. u. e. l. e. s. a. f. u. e. r. a. t. f. u. i. t. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. d. u. m. d. e. m. a. i. e. s. t. a. t. e. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. v. n. d. e. f. u. i. t. c. a. s. a. s. u. a. s. u. a. v. n. d. e. p. a. p. a. m. u. l. t. u. p. o. n. d. e. r. a. t. i. l. l. a. v. e. r. b. a. l. e. s. e. m. a. i. e. s. t. a. t. i. s. i. n. i. p. s. u. m. q. d. n. o. d. i. c. i. t. u. r. l. e. d. e. r. e. s. e. d. a. l. t. e. r. i. u. s. m. a. i. e. s. t. a. t. e. m. n. e. g. a. t. z. h. o. c. d. e. c. r. i. m. i. n. e. l. e. s. e. m. a. i. e. s. t. a. t. i. s. a. n. a. n. t. s. i. r. e. b. e. l. l. i. s. v. i. d. e. t. u. r. q. d. n. o. q. n. o. e. s. t. s. u. b. d. i. t. u. s. v. t. d. i. c. i. t. I. n. c. o. n. t. r. a. r. i. i. v. i. d. e. t. u. r. i. n. c. a. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. i. n. p. i. n. v. b. i. i. m. p. e. r. a. t. o. i. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. e. c. o. m. i. t. a. t. u. s. p. r. o. n. u. n. c. i. e. q. u. a. m. q. r. s. u. b. d. i. t. u. s. e. s. t. r. a. t. i. o. n. e. c. o. m. i. t. a. t. u. s. p. r. o. n. u. n. c. i. e. q. u. a. m. t. e. n. e. b. a. t. a. b. i. m. p. e. r. i. o. z. n. u. p. e. r. A. l. o. y. s. i. u. s. T. r. e. d. i. c. t. i. r. e. g. i. s. r. o. b. e. r. t. i. s. u. c. c. e. s. s. o. r. z. s. u. o. s. l. e. g. i. t. i. m. o. s. n. u. t. i. o. s. d. i. o. i. m. p. a. r. o. i. n. o. p. d. i. c. o. c. o. m. i. t. a. t. u. s. f. i. d. e. l. i. t. a. t. e. i. u. r. a. u. i. t. i. n. c. i. u. i. t. a. t. e. p. l. a. r. i. i. m. p. e. r. i. o. S. i. a. n. p. h. o. i. e. m. t. i. b. e. t. e. r. r. i. s. e. c. c. l. e. s. i. e. s. i. c. d. e. l. i. n. q. u. e. r. e. p. o. s. s. i. t. i. m. p. e. r. a. t. o. i. v. e. l. h. a. b. e. a. t. 18. a. u. t. h. o. r. i. t. a. t. e. a. b. e. o. p. e. c. e. d. e. r. e. q. d. v. i. d. e. t. q. r. h. o. i. e. s. e. c. c. l. e. s. i. e. s. u. t. i. p. e. r. i. j. f. e. d. e. r. a. t. i. e. r. g. o. a. p. d. e. u. p. o. s. s. u. n. t. l. i. c. i. t. e. i. z. i. n. e. o. s. a. n. i. m. a. d. u. e. r. i. l. n. o. d. u. b. i. o. i. n. f. i. f. f. d. e. c. a. p. m. a. r. i. s. m. e. c. u. i. c. o. s. e. o. f. o. u. i. f. o. r. i. a. n. t. r. o. n. e. d. e. l. i. c. i. t. c. o. m. m. i. s. s. i. i. n. i. m. m. i. t. t. e. d. o. g. e. t. e. s. p. t. r. a. p. r. i. n. c. i. p. e. a. d. t. e. r. r. a. s. i. m. p. e. r. i. j. z. s. i. c. i. m. p. e. r. a. t. o. i. f. e. c. i. t. p. t. r. a. d. i. c. t. u. r. r. e. g. e. r. o. b. e. r. t. u. m. s. e. d. p. a. p. a. d. e. t. e. r. m. i. n. a. u. i. t. c. o. n. t. r. a. r. i. i. n. i. s. t. i. f. i. r. i. n. u. e. r. u. s. v. e. l. a. d. e. u. i. e. x. m. o. i. t. e. r. e. m. i. s. s. i. u. s. v. t. d. c. c. a. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. s. m. o. s. q. u. o. r. q. r. i. b. i. s. e. d. s. i. p. u. n. i. t. i. o. s. s. e. d. c. e. r. t. e. v. e. r. u. e. s. t. q. d. d. e. i. s. t. o. c. r. i. s. i. n. i. n. e. q. d. e. s. t. c. a. p. i. t. a. l. e. n. o. p. o. s. s. e. t. d. e. i. u. r. e. c. o. p. u. n. i. r. i. n. i. s. i. p. r. e. s. e. n. s. e. s. t. e. t. z. i. l. l. u. d. p. r. a. d. i. c. a. u. i. t. i. l. l. a. d. e. c. r. e. t. a. l. i. s. n. e. c. 19. o. b. s. u. p. r. a. l. p. r. i. t. q. i. l. l. a. f. u. i. t. f. a. c. t. a. p. o. s. t. c. o. n. a. t. i. o. n. e. i. m. p. e. r. a. t. o. i. s. p. r. e. d. i. c. t. i. v. i. d. e. e. l. l. e. s. i. n. o. a. d. m. i. t. t. i. r. i. s. t. a. l. i. n. p. r. e. i. u. d. i. c. i. u. s. s. u. b. d. i. t. o. i. u. s. f. u. o. z. z. s. i. c. v. i. d. e. t. i. n. h. i. s. e. s. t. f. e. t. d. u. s. c. u. e. o. q. r. p. t. r. a. h. o. i. e. s. e. c. c. l. e. s. i. e. l. l. g. r. a. u. i. o. r. e. s. n. o. i. m. p. o. n. a. r. v. n. n. o. b. i. l. i. u. s. c. a. p. i. n. o. h. y. l. o. c. u. i. n. h. o. i. d. u. s. i. m. p. e. r. i. j. v. e. l. a. l. t. e. r. i. u. s. r. e. g. i. n. i. s. s. e. d. s. o. l. u. i. n. h. o. i. d. u. s. e. c. c. l. e. s. i. e. q. u. o. d. 20. n. o. t. p. c. i. u. i. t. a. t. i. b. z. q. i. n. i. u. n. i. c. e. p. e. d. e. r. a. n. t. e. q. u. a. l. i. f. e. d. e. r. e. v. t. d. o. l. n. o. d. u. b. i. o. d. e. c. a. p. i. t. u. i. s. n. a. s. i. f. a. c. t. u. e. s. t. v. t. i. n. i. c. e. s. e. r. a. c. t. e. r. v. t. c. i. u. e. s. i. n. c. i. u. i. b. u. s. z. c. r. i. m. i. n. a. l. i. b. u. s. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. v. t. v. n. u. s. p. t. r. a. a. l. i. o. s. g. r. a. u. i. o. r. e. s. l. e. g. e. s. n. o. f. a. c. i. a. t. q. r. t. u. c. e. r. a. t. q. u. i. n. f. o. c. i. a. t. e. i. m. p. i. c. i. t. d. i. d. i. o. s. o. c. i. o. z. t. p. e. c. t. r. a. c. t. e. s. o. c. i. e. t. a. t. i. s. v. t. i. n. s. i. t. d. e. f. o. c. i. e. s. f. i. z. f. f. p. l. o. l. 21. s. o. c. i. j. s. o. c. i. o. z. f. a. b. e. r. l. i. b. i. s. s. n. o. n. t. i. n. e. z. i. b. i. n. o. t. d. e. p. e.

na vero rebellis dicitur quod quodammodo in se ipso iure quod perdit oia q iuris civilis sunt. v. d. l. amissione. de capi. d. alia pena potest infligi eis a quolibet hoie. na potest impune occidi vt. l. ad l. cor. de sca. l. i. er. ij. s. i. ff. de re mil. p. d. i. t. o. r. e. s. z. p. r. i. c. a. p. i. z. d. e. t. i. n. e. r. i. v. t. l. e. r. u. i. v. t. f. f. d. e. a. c. q. u. i. r. e. d. o. l. r. a. s. t. i. f. i. g. a. T. e. r. t. i. o. p. e. n. a. i. m. p. o. n. i. t. q. r. p. o. t. e. s. t. t. a. l. e. d. a. n. a. r. e. v. t. c. a. p. i. t. e. p. u. n. i. a. t. u. r. v. t. f. f. d. e. p. e. l. i. s. i. q. u. i. s. a. l. i. q. u. i. d. s. t. r. a. n. s. f. i. g. a. q. u. o. d. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. v. t. i. b. i. n. o. c. i. r. c. a. p. i. n. q. u. i. a. c. u. m. t. a. l. e. t. p. e. j. n. a. m. i. p. s. o. i. u. r. e. i. n. c. u. r. r. a. n. t. a. n. p. e. r. i. p. o. s. s. i. t. p. r. o. n. u. n. c. i. a. r. i. t. a. l. e. e. s. s. e. r. e. b. e. l. l. a. m. p. u. o. q. d. f. i. c. a. r. f. f. d. e. i. u. d. l. q. d. s. e. d. i. c. i. t. z. e. s. t. e. x. p. r. e. s. s. i. m. i. n. o. c. a. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. v. b. i. i. m. p. e. r. a. t. o. i. p. r. o. n. u. n. c. i. a. u. i. r. e. g. e. r. o. b. e. r. t. u. m. e. s. s. e. r. e. b. e. l. l. e. m. z. e. o. d. e. s. m. o. d. o. t. q. u. i. e. s. t. p. u. r. a. t. e. e. s. s. e. d. e. t. a. l. i. c. r. i. m. e. i. n. f. a. m. a. t. u. s. p. o. s. s. e. p. e. r. e. s. e. p. r. o. n. u. n. c. i. a. r. i. n. o. n. e. s. t. e. r. a. l. e. m. a. r. C. d. e. i. n. g. e. m. a. l. d. i. s. t. a. m. a. r. i. f. a. c. i. t. q. u. o. d. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. q. d. p. r. i. n. c. i. p. i. p. a. l. i. t. e. r. p. o. t. e. s. t. p. e. r. i. v. t. d. e. e. r. a. t. e. p. r. o. n. u. n. c. i. a. t. u. r. v. t. f. f. d. e. m. i. n. o. l. d. e. e. r. a. t. e. f. i. n. v. n. a. m. l. e. c. d. e. f. e. r. l. i. j. z. i. b. i. n. o. v. t. e. r. a. t. e. s. p. r. o. b. u. r. C. d. e. p. r. o. b. a. l. i. c. u. m. t. e. z. f. r. e. h. o. c. p. o. s. s. e. t. f. i. e. r. i. c. i. u. i. l. l. i. t. e. r. a. g. e. n. d. o. n. a. t. f. i. c. i. t. u. r. c. i. u. i. t. a. s. p. o. s. s. e. v. e. n. d. i. c. a. r. e. c. i. u. e. m. s. u. m. e. a. d. e. r. a. t. i. o. n. e. e. s. t. d. i. c. e. r. e. f. e. c. i. t. e. c. i. u. i. t. a. t. i. s. i. l. l. u. s. z. i. c. p. e. r. c. o. s. e. q. u. e. n. s. n. o. r. e. b. e. l. l. e. s. f. f. a. d. m. u. n. i. l. d. e. i. u. r. z. n. o. d. e. r. e. i. v. e. n. l. i. s. p. e. r. h. a. n. c. z. f. r. e. m. t. q. u. e. r. o. q. d. d. e. d. i. o. b. o. n. o. i. n. f. i. l. l. u. d. f. i. e. s. t. d. i. u. r. e. c. e. s. t. e. s. t. d. e. i. u. r. e. g. e. n. t. i. s. e. r. g. o. r. e. t. i. n. e. t. f. i. s. i. b. a. b. e. r. e. r. v. t. i. l. e. d. o. m. i. n. i. u. m. i. l. l. u. d. n. o. r. e. t. i. n. e. t. v. t. o. f. l. o. m. i. n. e. q. u. o. d. p. u. t. o. h. i. c. a. i. u. r. e. c. i. u. i. l. i. i. n. d. u. c. t. u. r. s. e. d. q. u. i. a. d. e. h. o. c. i. d. e. m. f. o. n. a. t. q. u. o. d. e. f. f. e. c. t. u. s. d. o. m. i. n. i. v. t. n. o. r. C. d. e. b. o. m. a. a. u. t. e. n. n. i. s. i. d. e. o. p. u. t. o. q. u. o. d. h. o. c. r. e. t. i. n. e. a. r. s. c. i. u. r. d. i. r. e. z. c. u. m. q. u. i. a. h. i. c. e. f. f. e. c. t. u. s. d. i. u. i. e. s. t. d. e. i. u. r. e. g. e. n. t. i. s. a. r. i. n. s. i. i. l. l. i. d. e. v. i. t. z. h. a. s. f. i. v. b. i. d. i. c. i. t. u. r. v. s. u. m. z. i. n. f. i. m. i. l. i. a. q. u. e. s. u. n. t. d. e. e. f. f. e. c. t. u. d. o. m. i. n. i. e. s. s. e. d. e. i. u. r. e. g. e. n. t. i. s. s. e. d. l. i. c. e. r. i. t. e. r. i. n. e. a. u. r. u. r. n. e. c. p. u. b. l. i. c. a. e. f. f. i. c. i. a. n. t. u. r. t. u. o. c. c. u. p. a. n. t. i. c. o. n. c. e. d. u. n. t. u. r. c. a. s. u. s. e. s. t. i. n. l. r. a. s. t. i. f. i. g. a. d. e. a. c. q. u. i. r. e. d. o. s. i. e. m. p. o. t. e. s. t. o. c. c. i. d. i. p. e. r. s. o. n. a. z. c. a. p. i. t

ideo ut hoc opusculum contra infirmitates seculi deferat...

Dannes eps sermo seruo... de ad ppena rei me... moria q nonum qd coniectura...

defectu approbationis indigni q velut transgresso...

Incipit liber primus. Status fratrum minorum in altissima paupertate fundatur...

Incipit liber primus. Status fratrum minorum in altissima paupertate fundatur...

De hereditatibus. Pro fratribus relinquuntur multa dubia oriuntur...

- 2 ppoio et in coi. Quidam in sunt quoru status ppter penam... 3 de ppoio et in coi. Quidam in sunt quoru status ppter penam... 4 ppter epm. Quidam in sunt quoru status ppter penam...

men addam siquidem sunt instituti... nulli hnt sub stitutum vel coheredem qd testamentum est nullu...

Vidam. In suo testamento fratres minores vel unus eorum instituit heredem...

Capitulum .iiij.

Predictis... Satis late et quod quod fratres predicti heredes in situantur et in testam...

Particulariter... vide oino quod solunt...

Quarta distinctio... Capitulum primum... In suo testamento...

Ecce... vide Abb. conf....

Sicut... Relinquat particulariter... in eo instituat...

Sicut... Capitulum primum... In suo testamento... herede ecclesie...

iles ad civitatem... quia ciues hnt ius in ea... iurisdic- tionem sed fratres nullum ius habent in ecclesia...

Sicut... Quis petit seu adit hanc hereditatem in qua ecclesia fratrum...

Quis petit seu adit hanc hereditatem... in qua ecclesia fratrum... instituta...

nozem et villitatem... vbi. l. i. §. in publicum... vbi not. ff. de iust. et iur. sic ad honorem...

De... Quis petit seu adit hanc hereditatem... in qua ecclesia fratrum...

Quis... Fratres minores... vel alio quis... iporum heres...

Contra... puto be... rru ad cuius investigatione...

Capitulum secundum.

exhibeant q̄ prelatis ac etiam seculares quibus de iure vel consuetudine possit competere cum 31 expeditur se ad officio suo promptos exhibeat ad pias voluntates deficientium supplicas etc. Et sic in hisse apparet quod hoc possunt facere heredes. nec mirum quia apud eos est dominium. vt dixi. Item hoc facere possunt executores. licet alias per venditione bonorum requisitur specialis permissio testatoris. vt. Latio. de ali. c. leg. r. C. quando de re. opus nō est. l. p. r. l. b. n. r. hoc semper in est q̄ taliter vendatur. vt dictum est. r. sic specialis permissio nō requirit. Et hoc pot̄ facere ep̄s r. iudex secularis ex suo officio. vt dicitur in dicto textu. et nōe prompmentis. qd̄ p̄t̄ exi dicitōn̄ verbo rum dūm dicit se promptos exhibeat r. facit etiam l. quintus. de annu. leg. r. in auten. de eccl. s. si quis ad edificandum. r. de ali. c. l. e. l. i. j. in prin. i. iudic.

26 ces tamē p̄ predicta ad hoc venientes precedere mo- ra heredis vel executoris puta si fuit bis monitus. vt in aut. de eccl. s. si quis aut. s. dicitur. v̄ vero con- uentus h̄ non habeat dñm. vt dictum est. tñ habet actionē personalē. vt infra dicit. tñ si possit possi- dere haberet dñm r. possit vedere. vt infra dicam. fratres de hoc nullo modo se impediri cū hoc voto r. regulē repugnet possunt tamen humiliter sup- plicare heredi vel executori extra iudicium. vt vōra testatoris adimpleat. vt infra dicitur. s. si predicta legata non relinquuntur fratribus. sed ecclesie eo- rum. r. tūc puto quod dominum quereretur eccle- sie Ro. r. tunc quid iuris sit collige ex his que dixi in precedenti lib. i. i. dñi.

Quinta distinctio.

Capitulum primum.

25 **D**e his que fratribus largiuntur singulariter r. quod va- leat relictum factum vni fratri. r. qua- liter fratres in hoc se habere debeant expresse determinauit Bened. pa. in constitutione quam edidit circa statum fratrum minorum. c. r. i. i. alias exi. vbi sic ait. Quilibet autem frater supradicti ordinis qui aliquid sciuit determinato vsu donari vel legari vel pro quo deponi contige- rit postquam defunctus donationem legatum vel depositum ad eius notitiam peruenerit custodire vel guardiano suo vel eius vicario quam cito poterit commode debeat reuelare. alias reuelare fideliter hoc quidem facere debeat quilibet frater si habeat notitiam predictam. Bernardianus autem siue fra- ter cui donatum vel depositum fuerit sit habilis ad scientiam capescendam prouideat ei seu prouideri faciat secundū donationis legati vel depositi quan- titatem. r. si frater ipsius idoneitate ad eius ius- tum opportunitis. ex his apparet quod legatū de- bet in fratri vtilitate primo conuerti. r. hoc ex- p̄nat de lib. 3. in. c. p̄ori. exp̄nit etia de alijs nec 29 cessitatis. Apparet et p̄ predictis q̄ quādo alicui singulari fratri legatum nō debet ad petitionē ipsi 30 solui. sed ad petitionē Bernardiani. Item p̄t̄ p̄e- dicit patet q̄ frater minor potest esse distributor. r. p̄t̄oium officio fungatur fratres vt dicitur in sequenti libro.

Capitulum secundum.

31 **S**ed si frater r. ille tot denarijs s. sua necessitate non indi- gear. idem predicta supra summeda- res post predicta sic subdit. si autē fra- tres predicti his libris non indigerent ac vbi de libris indigeret prouiso de libris sufficere eidem aliquid de legato donato vel deposito vult modi superesse. guar dianus omne huiusmodi le- gatū vel donatū vel depositum. vel id qd̄ facta prouisione eius fratri erit in communem sui cōuen- tus necessitatem conuerti se dispensari procurer. r. necessitati eius cuius contemplatione donatum le- gatū vel depositum fuerit fauorabilis studet subuenire. per hoc enim vel cōueniens alijs. vel ino- frascripte constitutioni felicis recordationis Bened. pa. octau. que incipit. Prius debet subueniri fra- tri supra scripto. Secundo conuerti. ex quo patet quod relictum fratri hoc est conuerti. r. sic in peten- do hoc legatum erit eidem q̄ in eo qd̄ relictū est con- uentus fratrum vt infra dicitur.

Secunda distinctio.

Capitulum primum.

32 **I**nterdum etiam reuenit vt fratribus minoribus aliquid annuū relinquatur an valeat. queritur r. videtur q̄ non. vt habetur in constitutione. que incipit. Et iud. de paradiso. vbi sic ait. cum annui redditus inter im- mobilia censentur a iure. ac huiusmodi redditus retinere pauperes r. in dicitur repugnare nulloq̄ de- bitario est quod dicitur fratribus reddi. vt quod- si in possessionibus vel eorum vbi in eis nō re- peritur esse concessum libere reuerse vel habere considerata conditione ipsorum nō licet r. ex qui- bus vero colligitur quod legatum non valet. con- tra quod dominij legatum valet probatur ex au- toritate predicta. sic non est dubium quod immobi- lium possessionum fructus fratribus legatus nō va- let. vt ipsas possessiones fratres retineat. sed vt ven- datur. et in necessitate fratrum conuertantur. 33 vt expresse declaratum. sic cum redditus inter im- mobilia computentur. de sac. san. eccl. l. in bembus. r. in auten. de non alie. s. hoc ergo. r. s. nos igitur. r. sic videtur quod tale legatum valet non vt ipsos annuos redditus ipsi fratres habere vel retinere possint. quia hoc est eis prohibitum. sed vt illud ius percipiendi vendatur r. in fratrum necessitate con- uertatur. vt dictum est de rebus immobilibus. Secundo dicendum q̄ legatum annuum nō fratribus inter dicitur ratione rei legatę. sed ratione modi a testatore expressi. scilicet q̄ annuatim detur qui mo- dus regulē r. conditioni eorum repugnat. r. sic vide- tur q̄ nullo modo valet r. c.

Capitulum secundum.

34 **E**x omnia fratribus relinque- retur aliquid diuini vel mensurum vel alias diuisiones temporum. vt pu- ra centum vel triennio. vt ff. de test. act. l. cum bi. s. si. de ali. c. l. e. l. i. libertus quos. in prin. r. l. diarijs. de annu. lega. l. penul.

Capitulum tertium.

35 **V**idetur fratribus r. relinquatur aliquid annuum nō in p̄- peruum. sed vsq̄ ad certū tempus an incidit in prohibitionem predictam. vi- detur q̄ non propter limitationē t̄pis non videtur legatū annuū dicit vni legatū. s. p̄t̄ario diuisi. vt. C. quādo di. leg. ce. l. si cum p̄e- sinitio. r. Contrarij videtur scilicet q̄ valeat in dictam prohibitionē per generalia verba dicte con- stitutions. s. alleg. nā relicta fratribus speratur re- licta pro ipsō necessitate vt pro alimētis et similibus. sed in relicto causa alimentorū. licet sit fruē- tū repositi p̄sinitio tamen annuum dicitur. vt d. l. si cum p̄sinitio. ergo r. sed si relinqueretur cū repositi p̄sinitio vni fratri singulari. tamen dicitur legatum annuum per rationes. s. dicitur. Si vero relinquatur fratribus vniuers conuenius. tunc facti dubium q̄ conuenius non mouit. r. sic cessatio que est in alimentis relicta certe perso- ne. finaliter puto tamen q̄ fratres debeant a dicto legato penitus abstinere. nam hoc statū eorum et mendicitati repugnat. nam non viderent simplici- ter in spe dei propter spem quam haberent in dicto legato infra p̄sinitum tempus. s. in eo est eadem ratio q̄ in legato annuo simplici.

Capitulum quartum.

36 **V**idetur non directo sed in vni- additionis aliqd̄ annuū fratribus relinquatur puta aliquem heredem instituto sub cōditione si ali- quid annuum dederit fratri? minoribus certe idem est quod. s. vt fratri? nullo mo- do liceat accipere. hoc enim videtur in fraude fieri vt. l. quod conditio. de dona. can. mo. r. de con- di. et demon. l. in eius. ille tamē vt impleat condi- tionē debet auferre. vt d. l. in eius. Sed cōtra p̄d̄- cta videtur. ff. de iur. s. l. in fidei cōmissi. vt ibi p̄t̄ r. c.

Septima distinctio.

Capitulum primum.

37 **V**aliter autem petantur dicta relictā ab alijs qui ad ea prestanda tenentur videndum est. pro cuius declaratione est videndum. Primo vtrū ille a quo legatus relin- quitur ad prestandum sit obligatus r. cui. nam pro rebus fratribus ipse relictis ipse fratribus nullū ius seu obligatio queritur. de predictis dicitur. Nec contra personam ad eum vel non nominatum cuius cuius conditionis exriterit in iudicio vel extra actio nem prosequatur. vel aliquid ius qualiscunq̄ per- sona predicta in commissione huius se haberet r. c.

Capitulum secundum.

38 **H**oc patet quod obli- gatio fratribus non queritur. preterea quod obligatio eis queratur videtur contra principale. r. fundamentum regu- le que est vt fratres sibi nil appropient. nec domū nec locum vel aliam rem. vt dicitur declarationib⁹ summoium pontificum cōmunitur. si diceremus qd̄ sibi acquirere obligatio aliquid sibi appropia- reit quod esset contra vota cū ista regulariter obli-

gatio sit de rebus sine quibus vita potest sustentari r. humana. Preterea in d. regu. exiit qui seminat. s. ad hec. qd̄ fratri? dicit qd̄ iudex ex officio suo se promp̄t exhibeat q̄ verba retuli supra in distinctio- ne quarta huius secūdi libri. sed ea que iudicis offi- cio expeditur non p̄supponunt obligationē. vt l. qui per collusionē. s. l. ff. de acem. r. de annu. leg. l. quintus. r. cōclude qd̄ fratri? obligatio nō que- ritur. sic heres vel aliq̄ quibus relinquitur non sunt obligati ad talia relictā. In cōtrarij videt̄ regula generalis que est qd̄ legatario competat obligatio. r. actio personalis r. hypothecaria r. actio in rem. vt. C. de le. l. s. r. l. i. de le. s. i. i. a. aut. Secūdo ob- cedendum est quod in bocan ille a quo relinquitur le- gatū ad hoc sit obligatus. potest cōsiderari quo ad ipsos fratres. r. tunc dicitur est obligatio pos- test intelligi de duobus modis vno modo proprie r. h̄re p̄t̄ ut iuris vinculum quo quis necessi- tate astringitur. vni. s. de ob. in prin. r. hoc modo requiritur quod sint duo. vnus qui tenetur et est obligatus. alius cui r. habet obligationem. vt ff. de acc. l. s. r. ibi no. per gla. hoc modo sumendo heres vel alius a quo legatum relinquatur non est obliga- tus fratribus r. fratres ipsi propter paupertatem vite r. regulē eorum neminē tenent obligati. vt. s. dicitur est. Secundo modo potest sumi obligatio largi impopie ex quadam equitate in qua q̄s in seipso tenetur ad dandum aliquid vel ad facien- dum r. ad hoc ipse videt̄ obligatum. licet a nemis- ne tenetur a ista talis equitas parit officium iudicis. vt. l. quint. de annu. leg. m. hereditas. r. de pe- here. r. isto modo heres vel alius a quo est aliquid relictum potest dici obligatus r. per hoc competit officium iudicis. vt. s. dicitur est. Tertio modo considerari potest an ille a quo est legatum relictus sit obligatus respectu alioium q̄ ipsorum fratrum. r. tunc est dicendum q̄ est proprie obligatus. nā cer- tum est quod vita fratrum minorum in altissima pau- pertate est fundata. sed quando aliquid r. ob neces- sitatem fratrum vel pauperum relinquitur illi ciuitati in qua sunt pauperes. videtur ipse fratribus vel pauperibus relictum. l. si cui. r. l. ciuitatibus. ff. de le- gal. cum reipublice inter sit vt pauperes sustententur. C. de sac. san. eccl. l. p̄uilegia. Sed in eo quod relinquitur propter subfidium iudij ipsorum fratrum vt. d. l. si cui. r. l. ciuitatibus. ex quo concludo q̄ si- cer ipsius ciuitatis nomen in testamento non sit in- sertum. tamen ipse qui relinquit legatum obligatur ipsi ciuitati ad illud. vt. d. l. ciuitatibus. r. l. si cui. con- iuncta. l. seruo alieno. s. si testator. co. r. l. i. fidei cō. r. de leg. s. i. s. p̄terit. r. s. inter dūm. de condi. et de- mon. l. titio genero. Ipen igitur ciuitati heres ad hoc obligatur ciuitati r. naturaliter ex qua obliga- tione oritur actio. vt. s. dicam.

Capitulum tertium.

39 **E**x quos Ergo dicta legata et exp̄gantur satis patet ex p̄dictis quod diligenter debemus inquirere vel dis- tinguere. nam siquidem t̄ queratur an ipsi fratres petere possent dictum est quod du- pler est petitio. Et inueni petitio extra iudicium et ista fratres licite facere possunt nā dicit? Nic. pa. in.

d.c. exiit qui seminat. S. ceterum. cum in eadem sic as...

41 Si vero t queraf an petere. possit respública seu...

De syndicis Hero fratrum mi...

42 Alteram referamus. p primo Anno. c. lxxxiii. litteras...

rerum ipsarum spectat proprietates habere recursum...

43 Ende Martinus. lxxxiii. papa. c. lxxxiii. papa. c. lxxxiii. papa...

ipsum utilitatem prout etiam licet ex regula vel de...

44 Rostica Hero Jo. pa. rxiij. in illa...

46 Stetiam qda purator. f ge...

cat precedentem solum in his que fratibus relin...

Capitulum lxxxiii. R. S. per to. Etia q per t. Nisco. pa...

46 Stetiam qda purator. f ge...

tionibus super statu fratru minorum. cxxliij. qda etiam ad ipsius officium procuratoris pertinencia possit. v. idem. Benedictus in. l. iij. de libris cuius procuratoris officium ad nostrum examen no pertinet. 7c.

Capitulum sextum.

Abent. Etia fratres in multis locis aliquos ex his fratribus qui vocantur procuratores conueniunt. huius officium est quod cum in regula constituitur qd fratres vadant pro elemosyna confidenter. vnde cum ipsi conueniunt sit necessitas multa secundum quod ordo exigit ille frater qui dicitur procurator habet illas elemosynas procurare. potest etiam hic iurimiliter extra iudicium procurare. vnde fratribus relicta legata petatur. vt. s. in precedenti diffinitioe dictum est. potest etiam sibi procurare elemosynas pro fratribus in quibus. et de necessitatibus fratrum licet tenentur regula diceret quod de fratribus et necessitatibus in firmum ministri et custodes sollicitam curam gerant. 7c. sic videbatur qd alijs non posset committere. re. tamen quod ordo exigit ita qd custodes et ministri hoc expedire non possunt. concessit predictus Nic. in. d. c. epist. s. qd qd. regula qd ipsi ministri et custodes possunt huiusmodi cura et sollicitudine exercere. et sic sup hoc debent habere mandatum a ministris et custodibus. et illi qui tenentur ad bandum pro fratribus inducendis non debent soluere guardiano nec alteri de eius mandato vel ministro vel custodi. nisi guardiano habet super hoc mandatum a ministro vel custode. sed debent soluere ipsi procuratores vel aliter de eius mandato. vel ministro vel custodi. et talis procurator nullo modo in iudicio potest esse nec litigantibus pro repositi assistere. vt de alio fratribus superius est dictum. et quod iste talis appellatur procurator: prout videtur poni in dicta constitutio. ne. c. v. vbi sic ait. de quo communi panno ministri et custodes guardiani leutores predicatorum procuratores et ceteri fratres omnes induantur. et in eo quod dicitur procurator intelligitur de predictis. vt puro.

Capitulum septimum.

43. Constitui. Etia per statuta terriorum et communiarum constitui procuratores et syndici que noie ciuitatis sunt relicta et alia obuenientia fratribus perere. et exigere: defendere. vendere. et in necessitate fratru distribuere cum pleno mandato qd iuridice arbitro esse factum. Primo qd ipsi communitati videntur relicti. vt. s. in pluribus partibus huius operis est probatum. Item quia concedentes possunt in ipsa concessione exprimere per quos res vendantur. nec aliam in necessitate fratrum dicitur. patet in illo. c. epist. qui feminat. cuius verba statim scribit. Sed statutus ciuitatis est communis vtilitas omnium ciuium. l. i. ff. de leg. ergo ipsi ciues possunt constituere aliquem procuratorem qui de relictis concessis ab eis hoc faciant et ille procurator vel syndicus dicitur syndicus seu procurator ciuitatis. appellatur autem in vulgaribus syndicus fratrum minorum qui ad ipsius vtilitatem est constitutus. Circa quem autem

syndici plura sunt videnda. Primo an eis liceat procurare et quod ciuitas faciat talem syndicum. et videtur quod sic ex verbis Nic. in. d. c. epist. s. ceterum cum in eadem vbi sic ait. Duo casus. prout fratribus quod ille qui dabit elemosynam per se vel per alium non nominandum ab ipso fieri poterit. sed ab eo potius iuxta suum beneplacitum ad suum iudicium huiusmodi satisfactionem faciat in totis vel in parte prout sibi dominus insinauerit. si tamen ipse hoc noluit facere. vel non possit. vel quia recessiois vel necessitatis casus immineat. aut quod cui libet hoc committere notitiam non habeat fideliu personarum que quacuq; alia occasione vel ea declaramus et dicimus quod in nullo regulariter puritas infringatur. aut qualibet ipsius obsequia demaculetur si frater ipsi alicuius vel aliquorum curent sibi dare notitiam vel aliquem seu aliquos nominare ac etiam presentare cui vel quibus si elemosynam facient placuerit committi possit executio predictiois ac ipsius habeatur assensus super subscriptionibus infra scriptis. 7c. ecce ex predictis liquet quod ciues qui istas elemosynas et legata concedunt possunt per suam. 4. syndicum facere ad predicta. Item et ex predictis liquet quod ipsi fratres possunt procurare quod hoc fiat. quod intelligo quantum ad actus extrajudiciales. sed quantum ad iudicium et litigantibus pro istis temporaliibus non credo quod hoc eis procurare liceat. imo vt puro statui eorum omnino repugnat. vt dixi. s. proxi. diffinitio. c. fin. Item nati syndici fratru quidam depositarij de quo fit mentione per cle. in. d. c. epist. r. c. pro eorum frates. vbi sic ait. ad amicos suos sint vati procuratores siue deputati per eos vel nuntij siue depositarij siue quouis alio nomine nuncupentur. nunc ad possessu dico qd tales fratres faciunt syndicos quibus dant illa potestate non bene faciunt. et verba non bene sonant possunt tamen habere sanum intellectum vt intelligant qd fratres faciant tale eorum syndici. Ladiploium fratrum vtilitate. et illud qd dicit syndici faciunt syndico nomine fratru de intelligi qd hoc faciunt tunc noiaia fratribus. noie eorum qui elemosynas concesserunt ad vtilitatem fratru. Simile expositione facit glo. c. de his qui. vt indig. l. polla. r. ff. de his qd. vt indig. l. ius. totes. verba tenim in contractibus intelliguntur improprie prout adaptari possunt ad materia de qua agit. vt. l. i. ff. vno. ff. loca. in princ. r. l. si stipulatus. de vltis. r. l. vni. in fine. qd. ff. de da. in fec. Item verba syndicus predicti qd tporigunt ad. lites et causas omnino reprobo. qd fratribus ad hoc noiare non licet. vt in precedenti. c. dictum est. vnde qm ad illa verba instrumentum syndicus haberetur pro no scripto qm ad illos qui elemosynas concesserunt. vel qm ad heredem eius qui soluit legata rez. qd pro illa re legata possunt in iudicio deferendo agere de sicur dicitur de eo apud quem res est deposita siue sequelata. vt. ff. vt. le. no. ca. l. post. qd. in p. r. a. to. ver. sed nec ipse. contra ipsum vero recipientem elemosynam nullo modo potest agi cum apud eum remaneat libera potestas reuocandi. vt dixi. in hoc 57. lib. dist. iij. c. i. Item nec contra heredem a quo 2 legatum relictum est si heres ipse noluit aliquid actus vel officium vt dicit intentari possunt nomine fra-

vendere. et in vtilitate ecclesie conuertere et in alia commutare ex causa. vt dicitur est. s. in. lib. iij. dist. iij. qd si iure legati relinquatur ecclesie. vt dicitur est. s. dist. iij. c. fratres. alias. l. i. ff. sed si relictum esset tunc pro tali legato siue sit gratias siue species copertit ciuitati actio personalis non actio in re. cum in ciuitate nullum transeat dominium vt dicitur est. s. dist. iij. c. dist. vj. r. ideo si res legata syndico traderetur efficeretur dominus traditioe postea de ea disponere prout vellet ante qd sibi tradatur. sed alienari do non transiret. quia dominus non est. Sed si alienasset an heres posset ab emptore recipi. per alias repetere dicam in seq. c.

Capitulum octauum.

44. In multis locis. Etia qd ipse frater videlicet guardiano cum ca. r. custos des faciat aliquos seculares suos syndicos ad lites et causas etiam ad vendendum alienandum et pretium recipiendum reisdant plenam potestatem. quod an procedat et qualiter videamus. Id qd sciendum est qd prout in prece dicit. c. dist. quando ille qui dar elemosynam non vult et non potest eligere personam que executio nem predicti faceret ipsi fratres ipsam eligere possunt. vt. s. verba relata manifeste dicunt sicut ergo vnus potest nominari per fratres in vna singulari elemosyna. ita potest vnus nominari per fratres. vt eorum obediens recipiatur in quibus certa persona per concedentem deputatur et illis quidam nominati syndici fratru quidam depositarij de quo fit mentione per cle. in. d. c. epist. r. c. pro eorum frates. vbi sic ait. ad amicos suos sint vati procuratores siue deputati per eos vel nuntij siue depositarij siue quouis alio nomine nuncupentur. nunc ad possessu dico qd tales fratres faciunt syndicos quibus dant illa potestate non bene faciunt. et verba non bene sonant possunt tamen habere sanum intellectum vt intelligant qd fratres faciant tale eorum syndici. Ladiploium fratrum vtilitate. et illud qd dicit syndici faciunt syndico nomine fratru de intelligi qd hoc faciunt tunc noiaia fratribus. noie eorum qui elemosynas concesserunt ad vtilitatem fratru. Simile expositione facit glo. c. de his qui. vt indig. l. polla. r. ff. de his qd. vt indig. l. ius. totes. verba tenim in contractibus intelliguntur improprie prout adaptari possunt ad materia de qua agit. vt. l. i. ff. vno. ff. loca. in princ. r. l. si stipulatus. de vltis. r. l. vni. in fine. qd. ff. de da. in fec. Item verba syndicus predicti qd tporigunt ad. lites et causas omnino reprobo. qd fratribus ad hoc noiare non licet. vt in precedenti. c. dictum est. vnde qm ad illa verba instrumentum syndicus haberetur pro no scripto qm ad illos qui elemosynas concesserunt. vel qm ad heredem eius qui soluit legata rez. qd pro illa re legata possunt in iudicio deferendo agere de sicur dicitur de eo apud quem res est deposita siue sequelata. vt. ff. vt. le. no. ca. l. post. qd. in p. r. a. to. ver. sed nec ipse. contra ipsum vero recipientem elemosynam nullo modo potest agi cum apud eum remaneat libera potestas reuocandi. vt dixi. in hoc 57. lib. dist. iij. c. i. Item nec contra heredem a quo 2 legatum relictum est si heres ipse noluit aliquid actus vel officium vt dicit intentari possunt nomine fra-

trū minorum. qui ipsi fratribus non copertit. vt in superioribus est probatum. et si qua actioe ille sit electus debeat agere nomine eorum qui elemosynas tales concesserit sequeretur qd contra eundem tales nomine ageretur. quod fieri non potest. l. i. de ope. no. iij. postea tamen agere vt quilibet de populo. vt. s. dictum est. et heres cogetur soluere tanq; persone nominare a fratribus. qm vero ad alia acta que veniunt expedienda extra iudicium. vt recipere a spon re soluentibus. et res receptas vendere ex pecunia sibi data alias emere et in fratrum necessitates conuertere puro dictum syndicum sufficere intelligendo eum. vt. s. dist. quia si verba dicit syndicus ita tui fratrum non conueniunt dico frater tanq; ipsorum cofectione ab linere. nam. l. lemens. in. d. c. epist. r. c. v. deniq; cu idem cofessor. dicit sic. In omnibus se gerant qd se cunctis ostendant in dictis pecunijs sicut non habent penitus nulli haberent. vt dicta verba sonant prima facie eos aliquid habere: ergo. 7c. Lantius. Ergo faceret si simpliciter aliquem vel alios quos nominarent ad recipiendas res legatas fratribus et relictas. seu aliquo modo concessas et conuerendas eas in fratrum necessitates. Fin conceditis voluntatem et fin qd a iure permititur. istud ergo eis licet in his que conceduntur inter vivos. vt s. probatum est. et etiam in his que conceduntur in vltima voluntate eodem modo. vt dicitur est. in. d. c. epist. qui feminat. s. ad hoc quia fratribus. et tales sic nominati possunt facere omnia que. s. dist. Sed pone t qd talis syndicus seu sic nominatus contra voluntatem heredis rem sic fratribus relictam vendidit et tradidit et pretium recepit. quid iuris. r. Resp. ex tali contractu emptori non queritur dominium necius in re et quo agere possit si alius possideret quia ille qui vendidit ius vendendi non habuit. vt s. est expellunt. si tamen ipse emptor possideret et heres vendicat habet exceptionem per quam potest retinere rem empti. donec sibi restituatur pretium qd soluit qd apparet in fratrum necessitate expensum. hoc enim solo commodo heredis cedit merito restituendum. ff. de rei ven. l. emptor. r. c. de predictis. l. i. vnum. ff. de re. co. an aut. contra talem si nominatum fratres habeant aliquam actionem. r. n. hoc probatur in. d. c. epist. qui feminat. s. ceterum. vbi sic ait. ita tamen qd ab eisdem pecunie distracione seu dispensatione et contra peccatum nam predictam actione seu persecutione. vt dicitur est fratres abstineant omnino. ecce aperte liquet qd contra predictos nullam habent actionem. nec contra aliquos pro aliqua re temporalis. vt dictum est illi tamen qui dicitas res concesserunt possunt ab eo recipere et petere. et etiam res publicas. arg. eorum que. dicta sunt supra. 7c.

Explicit liber secundus.

Incipit liber tertius.

Frates minores non possunt esse executores testamenti in quo pia causa vel pauperes simplici sunt iustitiam. Fratres minores non possunt esse executores testamenti in quo res vendenda venit pretium in alios distribuendum.

- 3 Frater minor potest esse executor testamenti in quo relicta est pecunia distribuenda in necessitatem fratrum arbitrio talis fratris.
4 Item potest esse executor ad distribuendum inter fratres moniales et sorores sui ordinis.
5 Potest etiam esse executor quando solum persona eligenda est in quam fieri debet distributio.
6 Electio personarum et distributio pecuniarum si est collata in fratres minores an teneat quod sic respice ad personarum nu. 9.
7 Executor non eligente quis eligat.
8 Executor non distribuente cuius arbitrio res erat distribuenda non succedit legitimus sed lex ipsa distribuit.
10 Frater minor in quibus non potest esse executor potest tamen consilium dare et equatur.
11 Executor testamenti ingressurus ordinem fratrum minorum non potest frater minor dare consilium.
12 Executor datus in testamento qui habet exequi cum consilio fratrum minorum quando teneatur illud requirere.
13 Executor qui requisivit consilium fratrum minorum quando teneatur illud sequi.

Prima distinctio. Capitulum primum.

Executores. Ultima voluntas que fratres suos relinquunt. an per eos exerceri valeant. videtur quod non sic videtur declaratum per cle. in jo. c. exiit de parafiso. ubi sic dicitur cum predicti ordinis professores pro nulla re temporalis possint in iudicio experiri predictis fratribus non licet nec competerit quin potius considerata sui puritate status scire debeant filii interdicitur quod in iudicio executionibus seu dispensationibus se exponant. cum hoc sepibus abq. litigio et contractione et administratione pecunie nequeant expedire et contra videtur quod possint. quia in quibusdam casibus cessant rationes predictae. ideo quid iuris sit per singulos casus profectumur. quandoq. tenentur executores vltimarum voluntatum vicem heredis tenent. et ipsi habent actiones movere et in iudiciis respondere quod est quando pauperes vel captivi. vel aliqua pia causa sunt simpliciter instituti. vt de epis. et cle. l. si quis ad declinandu et extra de resti. c. cum tibi. et ibi not. per Anno. et isto casu non est dubium quod fratribus minoribus est executoris officium interdicitur tam ex verbis quod ex eo quod hereditatis non sunt capaces.

Capitulum secundum.

Quandoq. Item executores vltimi heredis non sunt tenent nec aliquod litigium sperant. et tunc si quis dicit est aliqua res vendenda vel pecunia distribuenda in illo executoris officio non licet eis intrinittere. vt verba. s. relata ostendunt. nec ob. quod possit dici quod predicti poterit ad ministrare per personas nominatas eo respectu quo. s. dicitur in legatis. quia illud verum est pro eorum necessitate. sed si fieret illa distributio pro alijs idoneis nullo modo licet. hoc probatur in. d. c. exiit. s. potest sic ait papa. attendant fratres predicti quod nullis alijs causis quod predicti vel similibus in via vel alibi liceat recurrere ad amicos

huius sine dantis pecuniam sine deputati per eos et. Apparet ergo manifeste quod ex nullis alijs causis ly ex his puto quod si relinqueretur pecunia distribuenda in necessitate fratrum arbitrio talis fratris minoris quod talis executionis officium possit implere herede solente. Item. sicut enim administratio per personas supra postas et ipse frater arbitrabit. hoc enim eorum statum non repugnat. vt dicitur est et rationes proxime dicte cessant.

Capitulum tertium.

Dem. Dico si pecunia tenentur distribuenda inter moniales et sorores monasteriorum que reguntur per ipsos fratres. nam Benedicti. pa. in constitutionibus quas fecit circa statum fratrum minorum hoc videtur exponere in. d. c. exiit. vt dicit in alio lib. dist. v. c. s. hoc etia probat in eiusdem constitutione. c. exiit. que inci. Insuper quod decet obsequium famulo et ubi expresse permittit fratribus vt rationibus et computationibus et distributionibus bonorum ipsorum inter ipsos intersint et eas praeter vt ex multis partibus illius capituli colligitur ubi sic ait. In singulis monasteriis eiusdem per provinciales et ministros eiusdem ordinis minorum de consensu abbatis et conventus seu maioris partis numeri eorum de autoritate apostolica certum montium numerus statuat iuxta monasterium ipsorum sub omnia obventum. et etiam facultate ita quod ex his cogere valeant iustitiam et computationibus. si quis pro quolibet datur possunt interesse. Idem etiam probat in eod. c. vbi ait. nisi ad eos ipsorum monasteriorum facultates ex parte pluribus possent sufficere competenter. sed nunciat illis ex ceteris referatur capitulo generali fratrum minorum a quo ordinari debet quod partes de ipsa fructibus vel obventibus ex ceteris vltra statum monasterii et in pluribus alijs partibus eiusdem capituli. predictis aut casibus. vt. s. et. i. dicitur fratres possit se de executione intrinittere intelligatur habita licentia superioris. vt extra de testat. c. religiofus. lib. v.

Capitulum quartum.

Quandoq. Dicitur tunc teis alijs executionis officium in quo nullum litigium nulla pecunie exactione seu dispensatio vertitur. v. g. q. r. floreni expenduntur inter. s. pauperes vel vt vnius flore. pro quolibet qui pauperes eligantur per ralem fratrem. Quoniam illa sit distributio pecunie. sed testator ipse distribuit. sed per fratrem fieri la electio personarum. an possit fieri per eum. puro quod sic iam cessant rationes prohibentes. praeterea ex hoc fratribus nullum commodo auferunt. est enim ista electio. meri facti quod patet. quia cadit in deceptorum qui non est capax quetunt iuris sui lris. vt. l. imperator. s. hereditate. de leg. iij. ff. ad reb. l. ex facto. s. si quis rogatus. hoc em si fideliter fiat meritis eius. est ipse enim propter secreta que audiunt in confessionibus melius cognoscunt. pauperes vocandos quod alijs homines. hoc enim nec in malis est nec species mali. habet tamen bonitatem secunda deum nec eligant personas in quibus possit esse sinistra suspicio.

Ed pone. Quod aliquis reliquit quod pecuniam vel res distribuendas arbitrio executorum et iter pauperes quos executores elegerunt et sint fratres minores. dicta constitutione continent duo. electio personarum et hoc est fratribus licita. Item distributio pecunie et hoc est fratribus interdicitur. An poterit dicere fratres non volumus pauperes eligere. distributio autem pecunie facit ille ad quem spectat. quod videtur quasi vt velle per inutile non vitiatur. imo separet. vt in. c. velle. lib. vj. de reg. iur. et quia sunt duo ergo potest vnum amplecti et aliud respici. l. ij. de leg. iij. cum si contra videtur quia si eligatur persone imo pedet distributio que alteri deberet cooptere. aliter enim cogitur quis distribuere inter plures. aliter inter pauciores. ergo videtur quod non possit. l. ij. s. qui sicut. ff. de eo quod cer. l. ubi dicit alioquin tollis actionem obvia reservare reo electione. Secundo videtur est quod fratres poterunt eligere personas pro cuius intellectu est sciendum quod ad relinquatur persone incerte. vt pauperibus vel captivis. tunc si executor testamentarii non eligat succedit legitimus scilicet episcopus. l. nulli. r. l. si quis ad declinandu. c. de episc. et cle. et in aut. de eccl. s. si quis autem facere. quandoq. persona est certa sed res que relinquatur est incerta. tunc executor non declarat rem siquidem debet eligere vna de certis ipse succedit arbitrium electio sit ipsius legatarii executor non eligente. vt. l. i. s. c. communia deleg. s. si executor debebat arbitrari simpliciter quatenus sibi videbitur. nunc succedit arbitrio boni viri hoc est iudicis. vt. l. ij. de leg. iij. quandoq. contingit quod per executor et res sunt incerte. Sed qualiter inter personas predictas distribuatur dicitur arbitrio executoris committitur. et tunc executor cessante distribuere non succedit legitimus distribuere sed lex ipsa distribuit. vt quis libet equaliter admittatur qui venit ad petendum. vt l. si quis duos. s. si de leg. r. l. c. quidam. r. l. vnum ex familia. s. si duos. eo. tit. et ibi per glo. Et nunc in proposito si frater nominet personas. licet ipse non possit inter eas distribuere tamen distributionem facit lex ne aliquis possit conueni ne sibi facultatem distribuendi abstrulerit cui lex ipsa hoc fecerit. praeterea in legato illo primo debet attendi persona. vt. l. quidam referunt. de iure codi. ff. debet ergo electio personarum precedere et preferri. equius enim est quod per electionem personarum impediat distributio quam per distributionem impediat personarum electio vt ex predictis patet.

Secunda distinctio. Capitulum primum.

Autem. In istis executoribus si reperiant fratres possunt dare consilium videtur enim quod sic licet enim et lemes statim post verba predicta in. c. pcederi. l. dist. subdit sic. Verum tamen in his executionibus dare consilium eorum statui non ob. cum per hoc ipsi circa temporalia bona nulla iurisdictione actio in iudicio. siue dispensatio tribuatur. que iba intelligi generaliter prout facta cent. siue consilium determinate sine indeterminate petatur. siue de personis. siue de re. caueatur tamen fratres et faciant taliter quod in talibus co-

filij sine cesset suspicio. et predicta vera nisi persona predicta que consilium super distribuenda poterit ordinem minorum ingressura esset. vt in seq. dicitur. Capitulum secundum.

Si Persona que a fratribus consilium pereret esset ipsorum fratrum ordinem ingressura. tunc fratres super eo consilium dare non possunt. vt colligitur ex verbis cle. in. d. c. exiit. s. dubitauerunt. vbi sic ait. Dubitauerunt et dubitant fratres multum an liceat eis de bonis ingrediendi quicquid recipere si donetur. et si an danda personis et conuentui eos possint inducere sine culpa. sic etia ad disponendum de distribuenda talium rerum debet ipsi ministri vel fratres dare consilium. dicitur tamen ministris quod fratres ceteros ad electio in dictis bonis ad sibi dandum et suasionibus. nec non a dandis circa distributionem consilij abstinerent. licet verba predicta solum videantur referri quado ingreditur de bonis suis voluit distribuere. tamen idem puro si velle distribuere de bonis alienis. quod forte fuisset executor relictus in bonis alterius. quia rationes que ponuntur in illa decretali etiam hic locum habent. videlicet quod fratres debeant magis habere affectum ad personas quam ad bona temporalia praeterea subest alia ratio. quia cum sit ingressura religionem. et sic in potestate monasterii et fratrum ipsorum rogamen et suasio esset peccatum. et sic ille libere non distribuere. ideo papa voluit quod hoc casu a dandis consilij abstinerent. arg. ad hoc. ff. de adu. l. si postulauerit. s. vt autem publicatio.

Tertia distinctio. Capitulum primum.

Autem. Ille terris cui executoris officium et distributio est iniuncta in testamento cum consilio fratrum minorum debeatur eorum consilium requirere de necessitate. beneuerit omittis multis dicitis. quod in presenti. c. sic dist. co. aut testator iniungit quod fiat cum consilio fratrum minorum eo casu quo ipsi fratres non possunt esse executores et de vbiante debet eorum consilium requirere de necessitate non tenetur. l. quidam decedens. s. quidam pap. de admi. tu. ar. eo. casu quo ipsi fratres possunt esse executores. tunc debet eorum consilium requiri. ff. in. al. id. q. s. si quis. et. l. sed et si pupillus. s. conditio. ff. de insti. et. l. i. si quis. et. l. si quis. ff. de ver. sig. Sed contra predicta facit. ff. de admi. tu. l. titium et meum. vbi requiritur quod etia qui non potest esse particeps officij non teneat quod eius consilium requirere. sed ibi loquitur in curatore. cuius potestas est a lege. licet a testatore datur. Sed hic loquitur in executoro. cuius potestas est ab homine sicut potestas procuratoris. et circa hoc et alia que. i. dicam propriatius disti in quodam commento quod feci in. l. i. s. si plures. ff. de exerci. bec. vero hoc disti sufficit. sed an ille qui ipsorum requiritur consilium teneat illud sequi de necessitate. sic aut loquitur in eo casu quo consilium requirere non teneat de necessitate. et tunc teneat illud sequi. vt patet ex his que dixi. s. c. propriatius etiam si testator dicit quod hoc faciat de consilio et pensu ipsorum. nec quod vna

ne. n. videtur in dubio contemplatione filij. vt. l. i. c. de usufructu. et in glo. In contrariu videtur in dubio sit relictu vel donatu contemplatione patris. vt. l. si filius. de condi. et dem. d. p. in hoc distinguit in. l. filius. ff. de do. cau. mox. Aut fit mentio patris et psumitur et coroplato. vt. l. si. ar. C. de iur. deli. l. c. illiqua. aut non fit mentio patris et psumitur coroplato. vt. l. si. C. de usufructu. q. distinctio non placet per. d. l. si. de usufructu. vbi inuicet q. fuit facta mentio patris. Preterea a dictio patris fit magis ad demonst. ratione q. ad aliud adeo q. si in patre eretur non visitaretur legatu. vt. ff. de her. insti. l. his verbis. §. si. et ideo sic puro distinguedum. Aut fit mentio patris et patris potestatis. aut patris. vnde primo casu aut dispositio coheret in tpe patris potestatis et psumitur coroplato. patris. vt. d. l. filio. de condi. et dem. Aut coheret in tpe futuri et psumitur coroplato. patris. C. de insti. l. si. ff. ad t. reb. l. vbi pure. in pin. et in mulier. in pin. Secundo casu quando fit mentio patris in aut est tale quod non potest acquiri nisi solum patri. et psumitur coroplato. patris. ar. ff. de stip. ser. l. §. com. mnia seruus. et licet si seruus. ff. r. ff. pro soci. l. vbi. §. si socio. aut potest q. tam patri q. filio et in dubio psumitur contemplatione filij. vt. d. l. si. C. de usufructu. facit. ff. de sol. l. et mag. r. l. si ita stipulatus. §. chrylogon. de ver. ob. vbi psona non subintelligitur extrinsecus. sed psona patris videtur a dicta causa demonstracionis. Q. Tertio quero. q. ista procedit in proprietate qd in usufructu donato vel legato filio. adueritatis. q. de hoc est casus in. l. si. C. de usufructu. r. am. q. de intellectu filij. l. d. vbi dicitur. nec bñ a doctoribus declarata relinquunt. q. sic aut cu reliquis quib usufructus filio. q. est incertu vtus sibi possit aliquid acquiri vel no. na si contingeret ipm filium mo in vita patris filij nil q. reterfructus emi sunt patris. et eo vno ipius usufructus ad heredes non trahit. Sed si iste pater ante decederet acquirerent fructus filio integre. sicut ergo et futuro enueta pendet. vt in filio aliquid acquiratur. vel no ita et futuro enueta pendet cuius preplatione videat restum secundu pdicta doctrinam. cu ergo filius decedit vno pte psumit preplatione patris cu ipse filio nil potuerit queri. vt. d. l. si. C. de usufructu. aut de cedit primo pater et psumit coroplato filij quasi sibi possit queri. d. l. si. in si. et sic et predicta dist. ap. probat et determinatur casus illius. l. C. Quarto quero ponet aliquid donatu fuit filio. facta. p. ar. p. posteo qd illud habeat in castrense peculio vel quas. si. an erit castrense vel quasi distingue. aut donat filio qui non est miles vel quasi. q. non est aduocatus. nec habet aliquas dignitates que ponunt in. l. si. C. de inof. test. r. tuc no erit castrense vel quasi. sed aduentum. veritas enim est inspicieda no verba a donate prolata. vt. ff. de castre. pe. l. si fore. aut erit miles vel aduocatus vel huiusmodi. et tunc aut est certu q. no donasset nisi occasione militiae r. erit castrense vel quasi. vt. l. ad allegas. de castren. pecu. r. l. castren. r. sic etiam debet intelligi. l. d. u. co. titu. aut era r. dubium. et tunc aut donatur res in militiae necessaria vt equi et arma militiae aduocato libi. r. erit castrense. vel quasi a quocunq. concedat. de castre. pecu. l. miles. in p. in. l. castrense. Aut sunt res ad

militiam non necessar. et tuc aut donat ab eo qui in militia notus erat. r. erit castrense peculium vel quas. aut ab alio r. non erit castren. pe. etiam si hoc obijt donans. vt. d. l. si fore. et ibi not. r. C. eo. l. si erit aut appositio illorum verboru no valeat facere esse castrense. r. fore operabit qd patri non queret quantu ad usufructu q. potest facere donans. C. de bo. que lib. aut. exp. p. r. licet fore vitetur exp. p. ssum. r. no vicia tacitu. vt. l. h. q. mod. pig. vel hypo. sol. r. quod plene not. per. l. y. in. l. l. q. de illo qui ex pacto aliquid seruauit sibi. C. Quinto quero. q. quid si filius. faciebat mercantiam cum pecunia paterna ppter qd habebat notitia cu quodam dno qui sibi donauit aliquid illi. an illud coheret bitur inter fratres. Spec. in. ti. de iudi. §. sequit. ver. quid si filio. teneo qd querat patri si vicit alias coheret inter fratres. q. q. occasione rei me queritur r. vt. l. cu q. r. §. de pecu. et de dona. l. q. mibi donatu. cu si. po hoc facit. licet ipse non alleget qd dixi supra in. l. q. q. illud qd obuenit occasione militiae communeratur in castrense. vt. d. l. quid si fore. r. de cast. pec. l. §. vbi videtur q. ipse inuis bene intellexit. ideo puro sic dicendū. C. Hic extraneus donat filio contemplatione ipsius filij. r. tuc no est dubium. q. q. contemplatione ipsius patris ita q. ipse pater est proxima et immediata ca ipsius donacionis. volebat enim patri acquiri. r. tunc acquiritur patri vt. d. l. cum plures. §. in arrogato. r. d. l. qui mibi donatum. C. Quandoq. donat quis ratione mercantie vel societatis volens societati acquiri. et causa proxima donacionis est societatis. r. tunc acquiritur mercantie seu societati r. diuiditur sicut alia luca. vt dixi in. l. q. huius r. q. Nam autem differensiam vtrum gratia mercantie seu societatis. facit in simili. r. in. l. actione. §. idem habeo. ff. pro. lo. quandoq. autem extraneus donat filio. occasione societatis vel mercantie q. societatis vel mercantie est ca remota. vt in. q. proxime posita. vt quia propter mercantiam acq. fuit amicitia cu aliquo domino q. alias no habuisset. r. tuc totu istud dicitur aduentum. r. sic no coheret fratribus. vt. ff. pro. lo. l. sociu q. in eo. §. si. r. ibi est casus expressus r. vtra gl. l. b. p. sira p. bar. hanc distinctionem q. illa causa remota no consideretur in danti acquiritis facit. l. §. si. vbi deamus. de coniung. cu em. l. si. q. t. ad com. dum ipius acquirentis bene consideratur causa remota. vt. d. l. q. fore. r. l. §. de castren. pe. facilius et operatur retentione q. acquisitione exemplis. vt. C. de fur. l. per retentione. r. C. etia obchirogra. pecu. l. §. r. Hic vbi apparet q. o. s. l. d. videntes inspiciedu esse cuius contemplatione detur debent intelligi de causa proxima. per. d. l. socium qui in eod. §. si. q. est notabile. C. Sexto quero. q. quid si filius. cuius pecunia est castrense vel quasi lucratur. vtrum lucrum illud erit aduentum vel castrense vel quasi. respon. aut illud lucrum est mere ex illa pecunia vel ex alia re castrensi vel opera sua. quia vbi pecuniam mercatoribus. et erit similiter castrense vel quasi peculium. ar. ff. de cast. pe. l. pater militis. §. si seruus. aut lucratur cum pecunia et opera. et in quantum pecunia accidit opere erit aduentum per ea que dicta sunt. §. in. §. q. C. Septimo quero. q. quid si mater vel ascendens de linea materna

insisteret filij hac affectione ne ad patre perueniat usufructus? vtrū ex legitima quam ille habebat necessario relinquere pater habebit usufructum. glo. in aut. vt. l. mar. r. a. uie. col. viii. dicit q. non sit alias cu dispositio valeat: q. per hoc filius no grauat: imo eius conditio fit melior. ar. l. filius matrem. C. de inoff. test. Sed tex. tam in rubro qua in nigro inuicet expresse prariu. quare sic dicem? mater insisteret filij sub tali condicione ne filius sit heres r. vult et in legitima nec filius erit heres. nisi pater res iniet furi usufructus vel em. ar. d. l. filij. matrē. r. ita intelligo glo. aut institutio est pura: sed per in modu modi fit adiectio ne patri acquirat usufructus: tuc filio adere pater habebit in legitima usufructum in qua testator no potuit aliquid grauari imponere. no enim potest facere vt. l. no habet locu in suo test. ita intelligo tex. in. d. autem. C. Tertio quero quid si pater dilapidet bona filij. dicit vt. d. l. in repetitione. l. si constare. ff. solu. matrē. Tertio principaliter est videndū q. ipse pater cedit filio. C. Et primo quero q. d. si pater emit filio libros an teneat pferre glo. in. l. que pater filio. ff. a. her. r. C. a. her. l. filij. r. q. t. ibi videt tenere q. no. ar. l. filius. l. r. o. s. d. p. t. u. i. r. i. m. multas rones q. sunt. C. de col. autem. et testamentu. §. q. simplex do. nario venit in collatione. T. Ber. de bo. dicit q. de iure videt dicendū q. no coheret cu fratribus. na si pater donasset filio multos equos r. multa arma no cohereret fratribus tanq. castrensa. vt. ff. de coll. bon. l. §. nec castrense. eadē rone si donat aduocato erit quasi castrense. vt. C. de adu. d. i. u. l. §. si. no miles limitat r. vt. l. aduocati. id. tenet r. §. C. de col. l. tenet r. §. nec castrense. et tenet r. §. C. de col. l. filie. mibi autem videt sic distinguedū. aut pater emit solum noie filij nec filio tradidit. nec aliquid expresse se donare filio r. tuc dicit res sunt proprie patris. vt. C. de cast. pe. l. in p. i. r. aditio enim requirit vt videatur donare. C. si quis alteri vel sibi. l. §. aut emit nomine filij r. tradidit sibi vel se donare expresse filio. r. tuc aut filius erat iam aduocatus? vel doctor. aut erit scholaris in studio. Primo casu erit quasi castrense. ar. d. l. §. i. r. respon. C. de cast. pe. r. ff. l. castrense. r. supra dictum est. r. ideo nec pater poterit reuocare iam data. nec fratribus debent conferri. vt. d. §. nec castrense. r. C. a. her. l. si filius. Secundo casu quando erit scholaris tuc aut compleuit studium suum ante mortem patris. r. tuc incipit quasi militare r. efficitur quasi castrensis peculij r. confirmatur dona. C. de dona. l. siue em. ar. p. ar. r. ff. l. bona. §. pater. aut pater mortuus est ante q. per se studium completer. r. quasi militiae adipsere. r. tunc non potest dici quasi castrense peculium: q. persone conditio hoc non patit. vt. d. i. cum est in. §. q. in p. i. n. §. in. r. et ideo tuc est distinguedū aduocatus r. doc. vt possint habere quasi castrense pec. non tamen reperitur concessum scholaribus: nec debet gaudere eodem privilegio quod magistris. vt. C. de stu. lib. vb. r. l. §. i. r. facit quod not. C. de iur. omniu iudi. l. si. r. ideo tuc est distinguedū sicut in alia simpliciter donatione. aut erat emancipatus tempore donationis libi. no adscriptus. aut postea fuit emancipatus: r. confirmatur donatio. vt. d. l. siue emancipatus. r. d. §. pater. ita quod pater no

posset eam reuocare: sed tamen hoc esset conferendum fratribus? vt no. per. l. in auren. ex testamento. C. de col. tamen hoc casu specialia fauore studij tium cessant collatio. vt. l. que pater. ff. a. her. aut non fuit emancipatus r. tunc fuit confirmata mortem: nec velle conferenda. vt. l. filie. C. a. her. in vni. nio. approbatam in. d. aut. ex testame. to. C. de colla. r. ista distinctionem de filio addicente r. aduocato facit. Ita co. de bel. in quadam sua disputatio ne quam ponit. C. de inof. testa. l. si. in. in sol. contrariu. §. omniatribus. in. l. legatis. ff. de legatis. q. cogitabitur. C. Secundo quero. q. quid si pater dedit filio pecuniam in studio vtrū sibi impuretur a fratribus tempore vbiuisionis. dices qd non. vt. d. l. pater. C. a. her. sed puro illam. l. debere intelligi q. quando apud patrem non erat aliquid quod esset castrense vel quasi vel etiam aduentum. pura bona mater in consuetudine in pecunia: tunc in dubio debet intelligi esse pecuniam in ipso filij seu sibi debita. vt. ff. de neg. gest. l. nescimus. Preterea pater est legitimus administrator. ideo psumitur in dubio facere administratio a nomine. l. cum pater. §. de adm. i. tuto. r. l. post mortem. quando ex factu. r. ibi no. nec ob. C. de dot. promiss. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat pater cogit. l. qui liber. o. ff. de ritu nup. sed ad istas expensas non poterat cogi pater. r. ideo in dubio psumitur in bonis filij. Ad hanc r. facit q. in. d. l. si. quia illud in dote r. donatione propter nuptias q. pertinebat ad officiu paternu propter q. poterat p

Tractatus de duobus fratribus.

§. si is qui. hoc modo inducendo de curio nactus est initium ad alias dignitates. vt. d. §. si is qui. et rami si pater affertur de curionatur successores non tenentur de alijs muneribus post mortem ita in proposito licet pater consenserit filio in initio studij. tamen quod pater non tenebatur de necessitate profecti tenetur heredes patris hoc probatur expresse. d. l. si filia nupta. §. idem scribit. nam eatenus heres tenetur quatenus iam pater erat obligatus: sed hic pater non poterat cogi ad prosecutiones studij. ergo et cum eiusdem conditionis sit heres cuius de factis. vt. l. heres. de re. sur. Preterea aut de fratre tenetur virtute obligationis in eos transfuse. et hoc est falsum. vt supra dictum est. aut vigore cuiusdam donationis confirmate morte quod habet vim relicti et hoc non potest cum futurum tempore nulla facta sit traditio. l. pater. ff. de dona. inter vi. et vxo. §. 1. reo: tunc quod si quid debitum esset contractum occasione studij in vita patris: distamen honeste sic frater tenetur solvere de cõ per iura supra alie. est enim es alienus patris: vt. l. sed in. §. p. ff. ad inace. et c. eo. et l. inace) 19 doniani. Sed pro solutione et contrarij dic qñq; pater aliquid pro filio incipit vel filio incipit pater et ex quo et propter quod ad totius actus consummationem et pro toto tempore pater erat obligatus. et tunc vnus transiit ad heredes. vt. l. si filia nupta. §. idem scribit. ff. de heredi. et d. l. heres socij. c. si. qñq; consentit filio incipit. seu incipit ipse aliquid propter quod obligat ad totum. et tunc eatenus transiit obligatio in heredes quatenus ipse defunctus tenebatur. vt. d. l. filium. de mu. et d. et hic est casus questionis nostre. ¶ Deinde 20 quero tunc pone quod pater filio accipit 21 pro reo fecit expensas in nuptijs et alijs tempore diuisionis frater vult quod pater et alia omnia veniat in diuisione quod iuris. Licet pater non de expensis in nuptijs dico quod alter frater debet facere de proprio suo non de cõ. nisi per altereauerit in testamento. vt. ff. de mu. et d. l. §. si. et ibi glo. rãgã itã questionem. 21 Circa scõm de vestibus et alijs ornamentis vxoris fratris vxor veniant in diuisione et collatione. do. dicunt aut querimus de vestibus nubilibus et alijs necessarijs ad usum quotidianum: et ille non sunt conferende. sed sunt proprie mulieris. et ab initio sunt donata iterocertum tunc l. et annuo. i. p. ff. de do. iter vi. et vxo. ad §. fal. l. v. fr. §. si. c. si sua glo. et de pec. l. peculium nascit aut de vestibus et alijs ornamentis

et pretiosis et rebus et talia qualia sunt veniant in collatione. remanserunt enim loceri. vt. l. moris. c. §. ff. de do. inter vi. et vxo. et de pe. l. illud vestimentum. vbi videtur pbari. d. d. nec potest dici quod morte loceri predicta donatio fuerit confirmata: quod non fuerit res donata ad usum tradite. vt. d. l. mortis cã in si. Pretereaposito quod fuerit donata morte loceri constante matrimonio non confirmatur. vt. l. c. h. ff. de testat. §. oratio. et §. leg. ff. de dona. inter vi. et vxo. facta ad predicta. l. fina. in prin. ff. solu. matri. et ibi cõfuetum est dicit per do. ¶ Deinde quod pater expedit in rebus filij de aduentitijs in quibus habebat vsum fructum aut quid frater poterit imputare hoc tempore diuisionis. et videtur quod sic. l. c. ff. de vsufru. et quod dicit de viro in. l. §. sed nec ob impensas. de rei vxo. act. respon. sic aut fuerunt expense necessarie. et ille non possunt imputari: quod pater habebat necesse facere. vt. l. de bo. ma. et l. cum non solus §. vbi ait. C. de bo. que lib. aut loquimur de impensis vxoris: et quidem tunc si pater fecit vel impedit animo repetendi et hoc cõfatur hoc casu filio impuret. ar. d. l. cum de vsufru. fm iura hodierna fm que in aduentitijs inter patrem et filium potest consistere cuius obligatio etiam ex ipso tractu. d. l. cum non solus §. si. et ad tr. l. iudem. aut dubitatur quo animo fecerit. et tunc aut impedit sunt vsus ad fructuum quantitatem. et videtur pater et donare. nec sibi imputabit. vt. l. §. finaliter. res. expellendo enim in re filij videtur apud eum dimittere. aut excedunt fructuum quantitatem. et non videtur donare. et in dubio: sed habere animum repetendi. nisi in causa alimentorum et simili expenderit. l. alimeta. C. de negotijs gestis nisi mōdicitas impense faceret presumi donationem: vt. ff. de impens. §. l. omnino. et de donationibus inter viros et vxor. l. vtrum. aut facit impensas voluntarie. et tunc in casibus in quibus vtilitas non repetitur. nec voluntarie. alia aure ab actio permittitur sine lesione vxoris status. vt. l. in fundo. de rei ven. et. d. §. sed nec impensas. nec ob. q. dicit de fructuario. et de viro faciente necessarias impensas: quod vir habet dote propter onera matrimonij: ideo non debet grauari alio onere nisi impensarum vsu fructua. simplex habet ex alia causa: vt. q. ex tractu vel quasi patet verbo h. et ob dispositione legis cum hac cõditione quod sustineat onera. ¶ Deinde quero tunc quod si pater dedit filio pecuniam. aut res an ipsa veniat cõcedenda. dicit aut dedit sibi vel habeat in peculio profectio et communicat. vt. l. certum. ff. de heredi. et de col. l. si donatio. §. si. aut dicit aio donandi. et tunc aut pccerit merita filij. et sic donauit filio vt extraneo propter merita et hic sunt opi. glo. in. d. l. si donatione tener quod ab initio talis donatio non valet. sed morte confirmat. alia glo. in aut. vñ si parata. ff. de iust. rest. tenet quod statim vsus filio querit. sicut alia aduentitia. et hãc puto verior. quod hoc videtur filius suis laboribus quesuisse propter seruituta que patri fecit quasi extraneo cuius fecisset illud habuisset. et sic est aduentitium. vt. l. c. opov. rest. circa prin. et hoc tenebat Jaco. but. aut donauit sibi vel filio non propter merita precedentia. et tunc est simplex donatio que vxor videtur cõferenda. dicit vt in aut. ex testamento. C. de col. aut dubitatur quo animo dederit et tunc aut pater emit nomine filij et sibi tradidit et his duobus presumit animo donandi vt

Trac. do. Bal. de dno. fra. simul habi. 167

1. filie. ff. de heredi. l. si quis al. vel sibi. dicit supra in §. q. p. in. et si pccerint merita presumit vt extraneo. alias vt filio. vt no. in. d. l. si donatione. aut tradidit tantum non autem suo noie emit et in dubio videtur dare vt habeat in peculio. l. qd fructuarii. in prin. ff. de acquir. re. do. nisi alia essent indicia in quibus esset alter presumentum. vt. q. tradidit filio emitti in castro: vt. l. circa. C. de ca. pe. lib. §. si. Aut no mine filij tantum emit. et non tradidit idem: quia non videtur donare: sed in peculio profectio com 24 cedere. vt. l. si. ff. de pec. l. ¶ Deinde tunc quero quod si pater fecit filij stipulari ab aliquo debitore suo an pater videat facere hoc animo donandi vel videatur vel solum ministerij filij et quod non videatur donare facit. d. l. pater. in prin. ff. de dona. In contrarijs ff. de d. l. si. ff. de pec. leg. et de ca. pe. l. §. lo. aut pater no mine filij stipulatur. vel emit. et loquitur. d. l. si. de pec. leg. q. tunc nullus actus traditionis interuenit in filio. arg. l. papinianus. de dona. inter viros et vxores aut pater fecit ipsum filij stipulari vel emere. et tunc dicit Bal. qd inspicendus est numerus liberorum et quantitas patrimonij patris et quantitas quã filij stipulatus est vel alius noie suo cõtraxit vtrum sit parua vel magna. vt sic his inspectis videatur donare velle vel non. arg. ff. de leg. §. l. si filio. de fundo in stru. l. questru. §. sed quod pom. de do. inter viros et vxor. l. vtrum. et Jaco. de are. in. d. l. si pater. de do. et c.

¶ Explicet tractatus de duobus fratribus inuicem habitantibus expositus per do. Bar. et c.

¶ Incipit tractatus domini Baldi de Perusio de duobus fratribus simul habitantibus.

1. Si filius impendens circa personam patris eo viuo non petit a coherede iudicio fa. her.
2. In actione neg. gestorum remissus.
3. Si pater se obligauit pro filio an totum solui debeat de parte filij.
4. Pater si dilapidauit et consumpsit bona aduentitia filij: an filius a fratribus emendationem recipiat. In aduentitijs inter patrem et filium cadit efficax obligatio.
5. Legatum si fita matre que prohibuit patri queri vsum fructum an valeat. et in trac. Bar. nu. 14.
6. Si vnus fratrum cum pecunia communi facit merita an et lucretur quando tale lucrum debeat alijs communicare. et quid de dano. nu. 8. et nu. 22.
7. Tutor negotians cum pecunia communi pupilli quatenus lucrum communicare pupillo. et videatur noie proprio vel cõ gerere et quid de dano. nu. 8.
8. Si vnus duorum fratrum simul habitantium post mortem patrie facit debitum non soluit de cõ nisi ratione communitatis vtilitatis sit contractum.
9. Doo recepta per alterum fratrum non restituitur de cõmuni nisi si debetur versa in communem.
10. Condemnatio soluta per alterum fratrum non soluit de communi. et in nu. 30.

12. Frater debet militare suis sumptibus non de cõ.
13. Frater maritum filium de proprio non de communi.
14. Si fratres stant simul et vnus eorum lucrat et nec scitur unde veniat presumitur de iure communi lucrari et communicantur.
15. Fratres si sunt socij omnium bonorum lucra et damna communicari debent.
16. Si vnus ex duobus fratribus socijs oim bonorum emit gabellam et promittit pensã alter qui non emit contrauenit neuter ipsorum incidit in penam.
17. Duo fratres simul stantes an videantur contrahere societatem et quam.
18. Tutor autozas pupillo in his qd sunt acti verbis de loqui: secus in his que procedunt per actum fieri.
19. Fructus ex cultura prouenientes cultura a fratribus tres quorum vnus habeat duos filios debent per capita diuidi. et infra. nu. 35.
20. Si ex duobus fratribus vnus diues qui posuit pecuniam in societate alter pauper qui posuit operam et totum perijt pauper teneat ad dimidiam pecuniam.
21. Fratres simul habitantes si non negotiant non presumunt socij.
22. Si fratres simul habitant. vel patruus et nepotes et vnus negotiat alter non quando presumant societate supra. nu. 62. 7.
23. Fratres presumunt socij quando simul habitant et si mul negotiantur.
24. Damnum contingens in persona vnus ex fratribus casu fortuito an sit commune.
25. Fratres seorsum habitantes si simul negotiantur presumunt socij.
26. Fratres seorsum habitantes et viuo patre negotiant et lucrum comunicant. an presumantur socij.
27. Lucrum proueniens alteri fratrum. vel ex successione vel propter statum quod non communicat.
28. Alter ex fratribus si sunt socij potest capere pro debitor alterius si est contractus nomine societatis.
29. Si vnus facti pro altere fratribus tã in eius persona quod filij vel filie si sunt socij oim bonorum sit de cõ.
30. Condemnatio iniuste facta debet de communi solui si sunt socij generales: secus si est facta licet terq; de proprio condemnati supra. nu. 11.
31. Si pater fecit sumptus pro vxore alterius ex filijs vel soluit condemnationem pro filio an imputetur in eius partem.
32. Testimenta annulli et perle qd fecit pater nuntij filij imputat in partem filij pro eo quod nunc valent non eo quod fuerunt empta.
36. Filius expendens lucrum vnde cõmuni proueniens in paterna familia id non repetit.

Damo quero quid si filius impedit circa personam patris eo viuo an a coherede recuperet. resp. quod id quod viuo viuo gestum non est venit in iudicio fa. heredi. vt puto §. dolo. et l. qd heres. §. p. ff. de fa. her. §. an possit recuperare per actionem neg. gest. dicit de neg. gest. l. si filius pro patre. Sed quid si filius non gestit negotia patris sed viuo patre res patris dilapidauit et consumpsit vel surripuit et lucrum postea decessit pater omnibus filijs heredibus institutus equaliter fratres dicunt quod tunc minus accipiat et

¶ In prijs vide Ro. cõfil. clxxij. B. Zan.

In d. S. altero. et in d. l. si parvus. dicitur quod omnia ista sunt not. sed ego dico in primo mebro qd si nulus negotiator potest esse apparere socialis effectus: sicut est in re obiecta qd non faciunt mercantias questuarias. et quinq; bona quecuq; salaria quatuorq; dotes acquirunt in communi operis. nemo enim potest negare huiusmodi effectus acutus et qd presumitur intentio et voluntas. vt dicit Jac. de are. et d. l. ad qualitate em acutus dicitur talis em presumitur modus qualis et actibus potest colligi. ff. de ac. her. l. duo fratres. C. de in. l. et sub. l. reprehendenda. vbi dicit glo. qd facto daf voluntas intelligi. ar. in. l. vere. d. in. s. seruo. na in butis aialib? ac? et conuetudo qualitate naturalis insinectus ostendunt. Similiter dico qd si vnus negotiat alter no. m ille qui no negotiat oia illa obueniunt sibi puta ex redditibus prebendis vel donis ponit in col. et sic facit hinc inde. Na presumit societas ex actibus recipiociis socialibus idem. et si vnus negotiat in vna arte mercante alter in altera. vt in aduocatoie vel rebellione lucrum communo societatis inchoario sequitur. nam ex sui natura huiusmodi societatis inferunt: qd ordinant p ipsam et per hoc ab effectu apparet societas. Item dicit qd si vnus sit maior alter pupillus. si pupillus huiusmodi qd communicat et ei dicit qd societas contrahitur: qd potest contrahi cu auctoritate tutoris. et sic dicit qd in tutoris auctoritate est opus qd loquatur. ff. de auct. tut. l. in. l. illud est verum in huiusmodi pceditur acti verbis. sed in huiusmodi dicitur per actum fieri no est opus tutoris sermone. vt ff. de p. r. a. ben. emp. l. filius. §. fundi. qd autem dicit Bar. qd societas tacite restringit ad acrus sociale est verus in actibus vniformibus. sed in diuformibus licet varieta tem in se habentibus puro qd per tale actum presumitur societas gualiter contrahitur quando se indifferenter habent et indefinitur. vnde ex actibus ita pro misicibus indifferenter presumo societate generaliter contrahitur. ita in predictis no considero an vnus plures alter vel expendant qd alter. qd in societate gualiter hoc no attendit: sed oia sunt equaliter diuidenda. vt ff. p. lo. l. socii. p. filia. Sed pone t qd erant duo fratres rustici qui tenebant terras ad laborandum et vnus habebat duos filios laboratores et oia laborabat querit de fruct. b? ex cultura puenientibus quomodo diuidant. r. in capita qd societas restringit capita eorum qd operantur in societate pretii pone do ergo qd omnes sunt in eo actu laboratores: vel operari culliber. babit pars nec debet nocere his duobus filiis quod sint filii. ex his enim laboribus sibi querere possunt. vt d. l. cum oportet. §. sic enim. 20 Sed pone de facto t. duo erant fratres. vnus vnus alter pauper posuit diues in societate quinq; pauper vero operam personalem: cum diu duratis frater societas vno ponente operam tantum. altero quinq; et omnia percant. Quenit an ille qui posuit operam tantum teneatur ad aliquid alteri. et quod teneatur ad diuidiam capitalis omisit alteri frater. facit. l. cum duobus. §. in cocunda. ff. pro. et sic tenet Jac. in. l. l. C. pro. fo. licet glo. videatur ibi alter dicere. et si dicas quod istud videtur iniquum quod iste perdat totam operam: et diuidiam pecunie. respon. qd illa opera in societate facta iam erat facta communis vnde nil perditur quod non sit

commune vni sicut alteri. Item talis opera est recipibilis. ff. de condi. inde. l. non forem. §. libertus. Item non ob qd debitor quantitas resu capere specie liberatur eius interit. l. in nau. saup. l. ff. loca. quia speciale est in societate quod periculum casus foruitur sit commune. vt d. §. in cocunda. r. d. §. fina. cum si. Sed an fratres qui simul habitant si non negotiant presumant socii. respon. si nil negotiant non: qd tacite societas no potest ineligi vbi no est commercium. vt ff. pro. fo. l. chori. als nec adiectio. Quero fratres vel paruos vel nepotes simul habitant: an vnus negotiatur alter no an presumant socii. Respo. aut qui negotiatur faciat nomine proprio vel coi. si proprio no vident socii. ff. de adm. tuto. l. titium. §. m. eum. §. altero. si communi iudicant socii. sed quid si alter eorum est pupillus qui non potest contrahere societate. dicit Bar. qd non est societas. quia non potest expressis consentire. ergo nec tacite. ff. loca. l. qui ad certum. sed quod nomine pupilli fuerit vlliter gestum potest haberetur. ff. de nego. gest. l. si pupillum. in p. n. d. Sed quid si fratres simul habitant et negotiantur respon. presumuntur socii. et si indifferenter omnia communicant presumuntur societas generalis. Sed an damnum t contingens in personam vnus ex fratribus ex casu foruito. quia captus ab hostibus vel ob eum malum soluit in communi coitu an erunt hec damna communicanda. dicit vbi cum duobus §. papi. et §. fina. ff. pro. fo. Sed si in vna specie ad vnam tantum presuntur socii. cum duobus §. duo. quod enim ex acibus pendet ex acibus liniratur. ff. de leg. l. de quibus. in si. et ff. de act. ac. p. uia. l. §. iul. h. t. an fratres qui habitant simul et socium negotiantur presumant socii. respon. sic quia habitatio socium non de rogat societati. vt ff. quod cuiusq; vnus. l. in p. n. Sed an fratres qui habitant socium t negotiantur viuo patre et lucrum communicant dicantur socii. respon. aut referunt questus adiuucent aut patri. primo casu presumuntur socii. secundo no. facit ad hoc. ff. de eden. l. p. r. o. §. i. C. l. i. s. o. autem quod hi presumantur socii. videndum est que ventur contumunicanda. et primo quero si vnus t frater et socii cessione vel dotis parte lucrif. ex forma statuti debeatur fratri communicare. respon. no. quia quans do lucratur aliquid viuo patre debet tanq; adueniunt percipere. text. est. C. de colla. l. fina. multo magis patre mortuo. quia tunc est plenius: sua acquisitio. et facit ad hoc. d. l. nec adiectio. et vide quod no. per Annum. C. fa. ber. l. i. et quod no. C. de castren. pecu. l. dotis. Quero quando fratres sunt socii an vnus possit capi pro debito alterius. respon. primo aut debitum est contractum nomine societatis. et vterq; teneatur. facit quod no. ff. y. C. si certum peratur. cum re. arg. ff. de pac. l. item magna. et qd no. ff. pro. fo. l. i. in glo. secundo aut est contractum nomine proprio. et tunc alter non potest conueniri. facit quod no. ff. pro. fo. l. socii si vnus. Sed an sumus t qui sunt ex persona vnus fratres vel filii vel filii ipsius debeant fieri de communi. et loquitur in sumptibus honestis. respon. non nisi sint socii omnium bonorum. ff. pro. fo. l. si socius pro filia. ex hoc apparet quod filius fratris debet stare in studio

studio sumptibus patri non de communi patrimonio. similiter debet dotare filias de bonis paternis non de communibus. item si bucat vroz debet fieri sumptus de sua parte nisi sint loci omnium bonorum. ff. de mu. et ho. l. qui originem. §. si. Sed an vnus t frater soluit condonationem teneatur alter contribuere iure societatis. r. no si fuerit licite condonatus. secus si iniuste. quia tunc debet solui de communi si erant loci generale. alias non. vt d. l. cum duobus. §. idem. et. cum glo. et ita no. ea. l. §. papi. quos. C. pone t qd pater soluit condonationem filii vel sumptus fecit in vrozem illius. puta in conuiuiis an hoc imputatur in partem illius. respon. in condonationem est tex. qd no. C. de cap. l. liber captus. et quod no. ff. de condi. inde. l. frater a fratre. per Guil. et Ba. de ar. in. l. d. is. sed de sumptibus no. glo. in d. l. qui originem. §. si. et qd talia non imputantur. facit. ff. mand. l. credito. §. de neg. ge. l. inelennus. nisi filius habuisset patrimonium separatum a parte de quo patrimonio presumetur pater impendisse. ff. de pe. he. l. i. Sed an t singula vllimera annuli et perle periose que facit pater nati imputentur in partem filii. sic in quantum valeant nunc in quantum fuerint empta. qd iste res non presumuntur doate. sed commodate. vt ff. commo. l. si vt certo. §. interdum. nisi magna dignitas et multitudo diuitiarum faceret presumi contrarium. ff. de lega. l. si filie. de dona. l. si filius. et vide ad materiam quod no. Spe. de iudi. §. sequitur. ver. quid si duo fratres cum multis ver. sequitur. Item vide Ry. C. de rei vzo. ac. in. l. vnica. §. accidit. in vlt. qd vbi queritur an frater qui dotat vrozem poterit in partem illius imputare et vrozem diuisi. §. fionis. Item vide t Guil. in. l. C. fa. ber. vbi tractat an libi empti a patre sint communicandi a fratribus et quod no. C. ad mace. l. ita. Item vide quod no. Guil. t C. fam. l. her. l. certi iuris. et ibi gl. vbi querit qd si vnus filioi fuerit grana patri. an parte mortuo teneatur sibi imputare in legitima. Item de debitis questis viuo patre. an eo mortuo debeant esse coia. hec est proprie mareria. l. frater a fratre. C. fa. ber. l. certi. Item vide Spe. in rit. de testi. §. i. ver. sed nunquid vbi dicit qd frater potest esse testis pro fratre. Item ad t quod dicit ff. pro. fo. l. societate meci. et ibi dicit qd si sunt fratres rustici et vnus habet filios quotidie laborates in agro qui communiter laborat et alter non habet filios quod ille qui habet filios: quia pl? ponit de opera plus debet percipere in diuisione fructu. et illud plus intelligitur arbitrio boni viri per operarum qualitate. Item de his que vnus filioi lucrif. viuo patre quid iuris sit eo mortuo. vide. C. de bo. q. l. l. c. us oportet. §. i. Et dicit Nic. t mata. in. d. l. cum oportet. qd quodcuq; lucrif sit commune ex opera quacumq; si filius ponit in communi expensendo in parte familia quod non reperit. qd apparet quod non valuit sibi querere sed patri referre. ar. C. de bo. que lib. l. in p. n. tamen non fiti no. p. c. ff. Item vide quod legitur et no. C. com. munita vtr. iud. l. si paruos. et circa ea que viuo patre contingunt vide. ff. l. her. l. si. et. l. ex parte. §. Item vide. l. cum allegas. C. de castren. pecu. lib. 37 et t vbi dicitur quod frater habitans cum fratre

presumitur amicabile: sibi qd illi cum quo non habitat. Item si vnus frater expendit in edificijs. habitatis de neg. ge. l. ex duobus. in p. n.

Repletio Bal. sup. tract. de duobus fratribus simul habitantibus.

Incipit tractatus de tyrannia.

Tyrannus a tyros grece. qd latine dicitur fortis sine angustia. Tyrannus est qui communi respublice non iure principatur. Verba Hegorij pro lege seruanda sunt. Superbia radix omnium malorum. Tyrannus alius pincialis: alius ciuitatis: alius domus: alius sibi ipsius. Tendens vel procurans tyrannia puniuntur licet non peccerit. Tyrannicus actus specialiter consistit in affligendo subditos. Tyrannia no dat in vicinia nec villa vico vel castro. Assumens sibi potestatem vel preeminetiam in vicinia vel parte ciuitatis qd vniuersitas nisi possit nisi quum ipse velit dicitur tyrannus. Et licet in castro ita forti qd ciuitati rebellat dicitur tyrannus. et ita in vico et in villa. Tyrannus in domo propria quis esse potest. Si aliquis de domo facit contractum cum tali re scinditur. Quis dolus vel metus requiratur. Abbas intrusus in monasterio potest dici tyrannus in domo propria. Tyrannus ciuitatis est qui in ciuitate no iure principatur. Tyrannus ciuitatis quottuplex sit. Tyrannus manifestus in ciuitate quis dicitur ex defectu tituli. Tyrannus etiam dicitur electus a ciuitate in rectorum per metum quando ciuitas habet sus eligendi. Violentia vel metus qualiter inferatur in p. n. Facta per modum iurisdictionis a tyranno manifesto ex defectu tituli non valent. Tyrannus etiam dicitur electus a ciuitate in qua sit tyrannus: et quos ipsa ciuitas sibi clligit tyranno patiente quando sint nulla. Reparare in loco sibi suspecto et coram iudice et iniusticia quis non debet. Restitutio in integ. competit illis contra quos tyranni aliqua iniusticia facta est. Tyrannia finita quis petere restitutiois currit. Bestia per contractum tempore tyranni manifesti ex defectu tituli quando valeant. Rogatio maius dicitur iustus. Contractenti ignorantium cum tyranno manifesto ex defectu tituli subuenitur per titulum quod falso tuto. auto. Ignorare quem esse tyrannum quomodo sit possibile. Soluens tyranno vel eius officialibus: quando sit liberatus. Preconij facti a tyranno inducit iustum metum.

locum. vt extra de reſcri. c. ſtatutu.
ſu. do. li. vi. pluſv qd vbiq; actor
reſe ſunt diuerſar; cjuſtaru actor pot
trare reſu p ſuperiois reſcriptu ex
tra ppa ciuitate cu in no trapat cu
in ciuitate ipſius actoris. vt. d. c. ſtatutu.
ſu. cu aut actor. qua ſi pſumat ſemp
q forſes cu ciue ciuitate. ppa non
lingat ſecure per qua decretale dico
8 T p vna ciuitas ad petitione ſui ciuis
pot require alia vt copellat aduerſa
riu extra ciuitate ppa ſitigare. z ma
pne ad petitione miſerabiliu perſo
naz vel cu aduerſarij potetia perſo
reſcru vt dictu eſt z ſuper hoc credo
ciuitates poſſe facere ſtatuta. et hic
modus videt miſi multum equus et
iuris rationi conſonus.

Ad tertiu querit t qd
ſtitia faciat. Rñ. vt dictu eſt
pns pcededi repreſal. ſuccedit locu
deficitis iudicia ſuperiois. ſ. de iure
re anteq adeat ſuperior dz primo re
quiri iudez ad que ſpectat prima ca z
ipſo negligete dz requi. p. rimum ſuper
rior q primo picipiat vt iuſtitia faciat
q ſi no faciat adedus eſt pnceps.
vt i auten. de ad. pnci. ſ. ſi tibi quoq;
rerit. e ſi no eſt p. rimum ſuperior aded
dus eſt eps anteq ead ad pncipe vt in
auten. vt ol. iudi. p. n. Et ex hoc vt qd
a: tep qd adeat iudice terre ſue p pe
tior repreſalijs dz adire pſumū iudic
ce. z ipſo negligete ſuperior. ſ. p. p. n. vbi
pſa dñatur vel dñm vel rege vel p. n.
cipē hoc aut no eſt indiſtincte verum.
nā illud q d: de adedū epō no arbi
troz oportuū eſſe q: vſus talē pſit
tutione no admittit. nec epī tali iuris
dictione vtrūq in partib; iſtis. Simile
no. extra de treu. z pa. c. j. z de re. ec.
no. aliena. c. ſ. lib. vi. In eo qd dicit au
ten. hoc ſus potetū no eſt de neceſſi
tate ſeruadum facit qd. d. pſtitutio vt
diffc. iudi. no reperit approbata ab ec
cleſia ergo zc. vt in. c. eccleſia ſcē ma
rie. extra de conſtit. ſ. illud q dixi de
adedū p. rimum ſuperiorē de p. p. vel
dño vt eſt verū p. d. iura qn p. p. ſus
der p. rimum requiſtus denegat facere
iuſtitia nihil faciēdo. ita loquunt di
cta iura. Si vero iuſtitia denegat p
nitiādo vt aliquid faciēdo p. rima iuſti
tiam. tunc ſi eſt iudez appellatiōis
ille p. rimum debet adiri anteq ad au
ſtimum ciuitatis vel terre. p. p. vel do
mini p. p. redcat. vt. ff. de ap. li. ſ. ſi
quis in appellatiōe. Si vero iudice
appellatiōis non haberet vel appel
lari non poſſet tunc recurrerit p. rima
preſalijs ad iudice ſuū eſt enim quid
imputetur illi populoyel domino cur

a Pro mo
dico. ad
de q hoc
ide pſulen
do voluit
qui refert
Barr. hic
p. cor. in
c. ſ. i. col.
ſ. i. i. vol.
b Iudez
appella
a
tiois. ad
de qd hoc
ide pſulen
do lequū
tus eſt cor
neus icon
ſ. i. i. col.
ſ. i. in. i. i.
vo
lu.

appellatiōis iudice no pſtituti ſi vero popul⁹ vel
dñs adedus eſt: q: vel p. rima. ſ. p. rima non pot
teſt facere lite pendēte vel ſinita. vt. C. de ran. l. can
ſas. z in auten. in medio litis no ſer. ſ. abas fo. col.
viij. z d. i. p. n. ff. de lu. z iu. l. o. l. o. s. populi eoz tñ eſt
culpa vt dicit eſt ex p. dicitis p. rima q ſi in ciuitate eſt
aliquo d ſtatutu qd manifeſta iniquitate continet.
ita q ciuis alterius ciuitatis ibi litigare certū eſt
eū p. d. ere no eſt neceſſe qd iudez illius ciuitatis re
quiratur. ſed directo poterit ſuis require iudice
ſuū. q requiratur illa ciuitate vt ciui ſuo iuſtitia faciat.
z iniquitate illius ſtatuti quantum ad ciuem ſuum
tollat. ar. C. de ſa. ſan. ec. cauren. caſſa. z extra de be
re. c. ſtatutum. lib. vj Sed circa t predicta dubitat.
pone qd ciuitas vna habet iudices p. rima z ſecunde
appellatiōis contigit q quis litigauit in cā p. rima
cipali. z in prima z ſecūda cauſa appellatiōis ſuū
cubuit p. rima iuſtitia qualiter ſuccurre ſibi videtur
enim deſtitutus omni auxilio. Tā ad p. rima non
poſſet haberi regressus. q: no licet tertio puocare.
ergo nec ad ciuitate p. rima habere reſcurſum. S; di
cendū eſt q ſi quide eſt inia lara ob gratia parit
z inique tunc poſſet peti reſtitutio. z ſi poſſet p. rima
coſa maior. vt. ff. de inſo. l. perfecti. z ar. C. de ac
cu. l. abſentē. z ita poterit peti repreſalie coam iu
dice p. rima. Si vero ſinia eſt lara ob gratia vel vj
ctum eoz qui regit ciuitate tunc p. rima parti tenetur
tur ad inieſte. qd apparet. q: criminaliter p. rima
tur vt. l. j. C. ne lite pen. z de his qui pot. no. i. l. et
ſic per p. rima teneſt actione in factū ad inieſte.
vt. ff. de ſal. l. q noie. z ff. pro ſocio. l. nec quicūq;. Si
vero ſinia eſt lara inique ſolū ex iudicis motu. tunc
non video remediū p. rima partē vel ciuitatem q non
eſt quid eis imputetur. ſed eſt remediū cōtra ipſum
iudicem qui iniquam p. rima motu tulit ſententiā.
de quo remedio dicam infra zc.

Ad quartū queritur que iuſtitia ſit
ſufficiens cauſa concedē
darum repreſaliarum. Reſpon. p. rima t vj
dedum eſt quod non ſit circa modicum. ſed cuius
remediū repreſaliarum cum ſit odioſum vt extra
de inſur. z d. d. a. c. l. lib. vi. z eſt ſubſidiarium con
tra ius cōe. vt dicit eſt non debet dari pro modico.
vt. l. ſcio. ff. de in. integ. reſti. z ff. de dolo. l. ſi oleū. ſ.
ſi. cum ſi. Secūdo aduertēdū eſt q p. rima predictam iu
ſtitiam ius parit totaliter ledat. ſecus ſi ledat ali
qualiter. C. de p. rima. imper. offer. l. quotic. vt ſi to
taliter iuſtitia non facit. vt. C. de ſer. fugi. l. m. c. p. n.
in ſi. z ff. de d. a. inſec. l. i. i. ſ. in eū. vel p. rima non
recipit vt. l. ſi qn. in ſi. C. de teſti. vel ſinia diſſimū
uam in iuſtiā tulit. vt. C. de p. rima. quī male iudic. l.
z. ij. Si autē partē grauarēt ferēdo aliquam interi
locutoriam. tunc recurrerit ad diſſimū que ſit
an ab interlocutoria poſſit appellari. vt eo caſu eſt
ſufficiens cauſa quo quo poſſit appellari de in iuſti
tia ad petēdas repreſalias. alia ſecus qualiter autē
hoc in iuſtitia probetur dicam infra zc.

Ad quintū querit quomodo in
teſtigatur q ſuperio
ris copia haberi no poſſit. Reſp. quā
doq; t non poſſet haberi copia ſupe
rioris de iure nec de facto. quia no eſt.
z tunc eſt clarum. vt. d. c. dñs noſter. in. x. c. iij. q. ij. et

quod no. C. de iud. l. nullus. z ff. quod vi aut clam.
l. ſi alius. ſ. deſiſſime. cū gloſ. ſua qñq; poteſt haberi
ri copia de iure ſed de facto. Reſp. l. i. m. impera
tor eſt modo in Alamania. z de iure eſt ſuperior. ra
men de facto in partibus iſtis ei no pareſt. Et po
ne i marchia eſt rector p. rima ſancta matre eccleſia ſi
de facto nil poteſt p. rima occupatione tyranonum.
ſc; qd videt ſuperiois copia nō haberi. Qñq; ſi
non poteſt haberi copia de facto non de iure. Exem
plum⁹ aliquis tyranus occupauit multas terras
de facto non de iure eſt dñs z p. rima recurrēdū ad
ea que no. J. m. o. c. e. l. i. c. i. b. i. l. extra de elec. valet
q datur tyranus ille ſua auctoritate occupauit. z tunc
non habet p. rima ſuperiorē. z non valeret qd ad eo fieret.
vt. C. de ſa. ſan. eccle. l. de ceterum. Aut ſuit ele
ctus ab habentib; poteſtate facere per vñm vel mes
rum z tūc aut hoc no eſt notoriū. ſed pro vero eſt
ſe gerit z ſic reputat cōter. z tūc habet p. rima ſuperio
re. vt. l. barbarus. ff. de offi. p. rima. aut eſt publice no
runt q eſt tyranus no dñs. z tūc no habet p. rima ſuperio
re. nec debet requi. Debet enim ſic reputari. ſc; c.
non ſit. vt. C. de teſta. l. j. z per alia iura que alleg.
J. m. o. c. e. l. i. c. i. b. i. l. zc. Qñq; copia ſuperiois poteſt
haberi de iure z de facto. ſed haberi non expedit. q
forte expenderet plus q ſit id de quo contendere
vel forte paſſus iniuſtiam eſt pauper. z tunc etiā pu
to qd non ſit neceſſe quod adeatur ſuperior. imo ſit
procedendum tan q ſi ſuperiois copia non habere
tur. ar. C. de an. z trib. l. mediterraneē. z ff. de pig.
ac. l. ſi ſeruos. ſue ex parte iudicis. ſiue ex parte ſu
periois adiri non poſſit idem iuris videtur. vt. l. j.
ff. de vñm. z tempo. p. rima. zc.

- 1 Si ſtatutum vel conſtitutio permittit repreſa
lias. conditione illius iuris agitur iudez.
2 Reprſalie de iure cōi petunt manu regia.
Reprſalie permittuntur de iure diuino z de iure
gentium.
3 Concedas reprſalias no debet habere ſuperiorē.
4 Potetatem ciuitatis non cognoſcentis ſuperiorē
de facto non concedit reprſalias niſi ſtatuto cauſe
reſt regentes ciuitatem.
5 Ciuitas que ſubelt alicui regi vel p. rima non pot
reſt reprſalias concedere.
6 Superiois copia ex parte concedētis reprſalias
quando haberi non poſſit vt ciuitas ſubdita illas
concedere poſſit.

Etia p. rima que
ſio eſt q que iudice reprſalie poſſunt
concedi. Circa quod queritur. p. rima
quo iure adeatur quis vt reprſalias
cōcedat. Secūdo quis eſt ille iudez cuius potetias
debet implorari pro reprſalijs concedendis zc.

Ad primū queritur quo
iure adeat qd vt reprſalias cōcedat. Rñ.
Tñ quide per ſtatuta terrarū vel cōſtitutiones dñoy
rū aliquib; eſt ceſſo p. rima. z tūc iudez adhibet cō
ditioe ex illo ſtatuto vel cōſtitutione vel iudicis offi
implorabit ſum qd ex illo ſtatuto vt p. rima p. rima.
vt. l. unica. ff. de p. rima. ex. l. z ibi plene dixi quaſt autē
circa hoc ſtatutu factū eſt p. rima ſubtiliter illud ignoro.
2 vt extra de p. rima. c. l. i. j. Si vero q. rima t de iure cōi.

tūc aduertēdū qd de iſtis reprſalijs
cōcedētis nulla iuria ciuiliſ p. rima ſtitutio
ne cautū eſt. z rōnes e. iura q ad hoc
cōgūt ſunt magis de iure diuino z de
iure gētiū quo bella licite permittunt
q de iure ciuili. vt dixi. ſ. j. q. ij. Sed
illo iure gen. no erat actio neq; ſite for
mule agēdi. ſed oia expēdiebat in ma
nu regia. vt. l. j. in p. rima. ff. de o. i. l. i. r.
vñ dico qd etiā bodie vbi eſt cōi reprſa
ſalie poſtulant de iure cōi no dñm tūc
ri actio vel officiū iudicis implorari.
ſed magis dñi requiri man⁹ regia ten
p. rima regia p. n. inſtituta iuris diuini z
gentium quod a iure ciuili non eſt im
murandum.

Secundum
querit quis eſt ille iudez
aut p. rima ſi implorari.
Rñ. ſiquid per ſtatuta
edita ab h; q hnt auctoritate hoc alij
quid eſt geſtū illi aduocati ſunt. Sed
Tñ de iure cōi loquamur tūc ſcud ex
parte eſt p. rima que reprſalie concedit
tur requiſt q ſuperiois copia hēti non
poſſit vt dictū eſt. ſi ex parte p. rima
repreſalias requiſt q ſi talis q ſuperio
rē nō habeat. qd p. rima nō p. rima p. rima
repreſalias eſt iudicare bellum ſz qñq;
illud bellū nō iudicat vñm ſaliter ex
parte iudicētis vel cōi p. rima que iudicē
q vñm permittit alios capere. ſ. p. rima
lares boies. z ſi dubio eſt particula
ris ex vtracq; parte. vt dicit. j. vñ. q. ij.
poſſet etiam eſſe vñm ſaliter ex vtracq;
parte ſz bellū iuſtum nō pōt iudicare
niſi ille q ſuperior non h; vt. ff. de cap.
l. hoſtes. ergo nec concedere reprſa
lias. z ita t; J. m. o. c. extra de reſcri. ſ. p. l.
c. colim. Et hoc ſcud q t q ſi eſt aliqua
ciuitas q ſolū de facto non cognoſcit
ſuperiorē z regit per p. rima ſcōm ſua
ordines z ſtatuta qd p. rima z rector. il
lius ciuitatis nō poſſet concedere re
preſalias. niſi eſt ſpaliſter aliquo ſtatu
to eſſet permiſſum. debet ergo adiri
ri pro reprſalijs ipſe p. rima vt oido vel
apud que eſt ois cōis p. rima z hoc p. rima
to verū. Itē t ex p. rima ſcud q d ſi
ex aliqua ciuitate q ſubelt alicui p. rima
cipi ſen regi q nec ipſa ciuitas nec alij
quis officialis p. rima ſcud q d ſi
p. rima p. rima. ſz ipſe ſolus p. rima
ceps vel rex. Dico tñ q in oibus caſi
bus in quibus dixi. ſ. j. q. v. q. ſuperio
ris copia haberi nō intelligit ex parte
p. rima qua concedunt in illis iudicē
gēndū eſt ſuperiois copia nō haberi
ex parte concedētis z in illis caſib;
ciuitas ſubdita regi vel comes regi
ſubditus poſſet reprſalias cōcedere
ſicut enim in quibusdā caſibus p. rima

Exemplū
plū. adde
tu z vide
do. Alia.
de imo. in
cōſil. c. r. y.
vñ. col. i.
iij. verſ.
accedit. in
ſ. vol. q. alij
legat bar.
hic.

A Dprimū queritur an repale sint cōcedētes de incolis. Rñ. si quidē est talis incola q̄ inuenera & grauamina ciuitatis quā colit subit tunc ei sunt concedēde reprēsalie cause legitime. Si vero nō subit ibi munera & grauamina nec ad ea scribi se facit. tunc ei non sunt pcedēde repēsalie hoc p̄batur per regulam iuris qui sinitr̄ omnis debet sentire commodū. & contra. vt. C. de fur. l. manselissimis. sed cum in se cūda ff. de iudi. l. secundū naturā. extra de re iur. qui sentit. lib. vi. Secūdo per l. qui sub pietate. C. de sa. fan. ec. r. C. de colle. l. i. r. i. C. de r. i. o. l. i. p. p. o. p. i. e. d. i. c. u. n. t. m. u. n. i. c. i. p. e. s. q̄ m. u. n. e. r. a. s. i. m. u. l. s. u. b. e. s. t. v. t. f. f. a. d. m. u. n. i. l. i. i. n. p. a. n. e. r. g. o. & e. i. q̄ n. o. n. s. u. b. i. t. m. u. n. e. r. a. n. o. n. c. o. p. e. n. i. t. p. r. i. u. i. l. e. g. i. a. m. u. n. i. c. i. p. u. m. ¶ Quarto quia nō habet quis p̄uilegia alicuius artis vel ciuitatis: vel officij: nisi q̄ re ipsa illud gesserit. vt. C. de consul. l. nemine. lib. vi. facit. ff. de excu. tu. l. i. i. n. p. i. n. z. de testa. m. l. l. antepe. z. ff. de test. m. l. l. scriba rios. et. l. ne qdā. ¶ Quinto quia inter quā et incolā tacite celebratur quiddā cōtracte: vltro citroq̄. obli. gatorius. est enī incola obligatus ad munera. vt. ff. ad m. u. n. i. l. i. i. n. p. a. n. e. r. g. o. incola autē est ciuitas ad defensionē et p̄uilegiōnē ipsius. z. idem in quos liber dñō vel retroce. vt. l. i. l. i. c. i. t. a. s. §. ne potētiō. ff. de offi. p̄s. i. l. l. e. a. u. t. e. m. q. u. i. n. o. n. i. m. p. l. e. t. c. o. n. t. r. a. c. t. u. m. e. x. p. r. e. s. u. a. n. o. n. p. o. t. e. s. t. p. e. r. e. q̄ s. i. b. i. i. m. p. l. e. a. t. u. r. ff. de ac. emp. l. i. u. l. §. offerri. vnde ille qui munera non subit nō potest perere represalias.

A Dsecundū queritur an ciuitas non subieci iurisdictioni seculari vel nō faciat factiones. Rñ. si quidē sunt ciues nō subieci iurisdictioni & nō facietes factiones cōs ex p̄uilegio. vt. cler. vt. C. de ep. i. z. cle. l. i. j. a. u. t. i. t. a. t. u. m. z. a. u. t. n. u. l. l. a. c. o. i. t. a. s. ¶ Itē alij p̄uilegiati p̄pter dignitatē secularē vt. C. vbi. i. vel. clar. l. i. j. z. ff. de vaca. m. u. p. t. o. r. i. z. i. s. i. s. s. u. m. p. c. e. d. e. d. e. r. e. p. a. r. s. a. l. l. e. n. e. p. r. i. u. i. l. e. g. i. i. c. o. r. f. a. u. o. r. e. c. o. c. e. s. s. u. m. r. e. d. u. d. e. t. i. o. d. i. u. v. t. l. q. u. i. f. a. u. o. r. e. C. de leg. l. n. u. l. l. a. f. f. c. f. a. c. t. a. u. t. h. p. a. l. i. s. d. i. g. n. i. t. a. t. i. s. z. i. n. c. o. r. p. o. e. v. n. d. e. s. u. m. i. f. f. a. c. i. t. e. t. i. a. C. de decu. l. n. e. q. d. o. r. o. r. e. i. l. i. b. z. v. b. i. i. m. p. a. r. o. i. t. e. r. p. r. e. t. a. f. h. q̄ d. i. c. h. a. t. q̄ d. n. i. l. i. q. u. e. r. a. t. u. r. m. a. t. r. e. s. i. n. d. e. q. u. e. r. u. n. t. p. a. r. t. e. r. e. q. u. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. s. i. n. o. n. s. e. q. u. i. t. u. r.

partem p̄uilegio vt dicitur. l. neq̄ dorothei. v. p. r. i. z. e. s. t. d. e. c. l. e. r. i. c. i. s. e. x. p. r. e. s. s. u. m. i. s. s. i. q. u. e. s. t. C. m. a. n. t. i. n. i. a. n. u. s. s. i. p. o. e. x. q. u. a. d. t. c. o. m. u. n. i. a. c. i. a. n. o. f. a. c. i. e. r. e. t. f. a. c. t. i. o. n. e. s. t. i. c. c. i. u. i. t. a. s. s. u. a. q. u. a. p. e. r. e. r. e. t. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. p. o. s. s. e. t. e. i. d. e. n. e. g. a. r. e. v. t. f. f. e. q. c. a. u. i. m. a. l. i. s. s. i. p. p. r. o. z. §. s. e. d. s. i. d. i. d. e. c. r. e. t. o. s. i. t. i. c. i. u. i. t. a. s. t. a. c. e. r. e. r. a. l. i. i. n. o. p. o. s. s. e. t. d. e. s. q. u. e. r. i. a. r. C. d. e. i. u. r. e. e. m. p. l. i. l. i. z. q. n. o. t. f. f. i. a. g. e. r. v. e. t. i. v. e. l. e. m. p. h. p. e. l. i. z. s. i. v. b. i. d. i. q. p. p. r. e. t. e. n. t. i. o. n. e. n. o. s. o. l. u. t. a. s. i. s. d. n. o. v. o. l. e. r. i. t. e. n. e. x. p. e. l. l. e. r. e. q. d. e. r. a. n. e. u. s. n. o. p. o. t. d. e. h. o. c. p. o. q. u. e. r. i. t. h. o. c. d. i. c. i. t. q. u. i. p. a. i. d. o. l. i. s. f. f. a. g. e. r. v. e. t. S. v. d. i. c. e. s. t. u. q. u. e. i. p. e. d. e. t. i. q. u. i. d. i. c. i. t. e. s. t. i. c. o. l. a. n. o. s. u. b. e. u. n. t. e. m. u. n. e. r. a. e. d. e. r. e. p. e. l. l. e. d. i. Rñ. s. o. l. a. v. o. l. u. n. t. a. r. e. i. c. i. u. e. p. r. i. c. i. f. o. b. l. i. g. a. t. i. o. i. t. e. r. e. u. i. c. i. u. i. t. e. q̄ m. u. r. a. t. i. n. o. p. o. t. v. t. h. a. s. u. m. p. t. i. o. f. f. a. d. m. u. n. i. s. e. d. i. n. c. o. l. a. n. o. n. i. s. i. r. e. c. i. p. i. a. t. a. c. i. u. i. t. a. t. e. v. t. l. i. i. p. n. f. f. a. d. m. u. n. i. b. i. r. e. c. e. p. t. e. r. e. p. o. t. e. n. t. e. m. c. i. u. i. t. a. s. n. o. e. n. i. r. e. c. i. p. e. r. e. a. r. f. f. d. e. l. i. s. i. v. i. d. e. a. e. r. g. o. q̄ i. l. l. e. q̄ p. e. n. e. r. e. p. r. e. s. a. l. i. a. s. v. t. c. i. u. i. s. d. e. p. b. a. r. e. s. e. c. i. u. e. z. a. d. h. o. c. p. u. l. o. q̄ s. p. a. r. t. s. p. a. l. i. a. r. t. i. c. u. l. u. s. S. i. n. o. t. e. r. i. t. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. q̄ f. i. a. b. e. r. e. d. u. o. s. f. e. s. u. b. i. r. e. s. u. b. i. r. e. m. u. n. e. r. a. v. t. f. e. c. i. s. e. s. t. u. m. z. f. i. h. i. c. a. u. t. p. o. s. s. e. t. t. o. u. b. i. t. a. r. i. v. e. r. i. f. o. r. s. s. i. s. q̄ h. i. n. h. a. c. c. i. u. i. t. a. t. e. p. l. u. r. a. v. t. e. s. c. l. e. s. a. v. e. l. e. s. t. h. i. c. m. o. n. a. c. h. d. i. c. a. t. c. i. u. i. s. h. u. i. u. s. c. i. u. i. t. a. t. i. s. z. q̄ d. e. a. l. i. q. u. o. c. a. p. f. a. c. i. e. n. t. e. h. i. c. r. e. f. i. d. e. d. i. a. t. e. t. h. i. c. p. l. e. n. e. o. p. i. i. n. l. e. c. t. f. f. a. d. m. u. l. j.

A Dtertū queritur an ciuis nō sit cōcedi represalias cōtra ciuitatē originis vel si videt q̄ nō per regulā potest de viuis. l. i. s. r. i. s. q̄ s. r. e. g. u. l. a. z. v. e. r. o. b. l. i. b. e. r. h. o. m. o. i. n. p. a. n. v. b. i. d. i. c. i. t. u. r. q̄ e. x. q. u. o. f. a. c. t. o. q̄ r. i. t. u. r. i. n. h. i. i. u. s. e. x. e. o. d. e. s. i. a. g. a. t. z. f. i. a. t. m. e. t. u. s. n. o. n. o. b. l. i. g. o. i. t. a. i. n. p. r. o. p. o. s. t. r. o. s. i. p. e. r. a. l. i. a. c. i. u. i. t. a. t. e. h. u. i. c. c. i. u. i. s. f. i. e. r. e. t. i. n. i. u. r. i. a. c. i. u. i. t. a. t. i. o. r. i. g. i. n. i. s. q̄ r. e. f. e. r. e. s. u. n. t. c. o. c. e. d. e. n. d. i. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. e. r. g. o. e. x. e. o. q̄ i. s. t. a. c. i. u. i. t. a. s. f. a. c. i. t. c. i. l. l. o. n. o. c. i. u. e. o. r. i. g. i. n. a. r. i. o. c. o. n. t. r. a. e. u. i. n. o. n. p. o. t. a. g. i. z. s. i. c. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. c. o. c. e. d. i. t. ¶ Secūdo p̄batur q̄ duabus ciuitationibus ad idē concurrētibus p̄feratur ciuitas originis. vt. ff. ad m. u. n. i. l. a. s. u. m. p. t. i. o. §. n. i. l. i. z. n. o. C. de i. n. c. o. l. a. s. l. i. c. i. u. e. s. l. i. r. e. r. g. o. h. i. c. i. n. f. a. c. i. e. n. d. o. i. n. s. t. i. t. u. t. i. a. p̄f. e. r. u. r. c. i. u. i. t. a. s. o. r. i. g. i. n. i. s. z. s. i. c. c. o. n. t. r. a. e. a. n. o. n. p. o. t. c. o. c. e. d. i. r. e. p. r. e. s. a. l. i. a. s. ¶ Tertio sic non est dubitū q̄ ciuitas originis poterat statui re in suum ciuem anteq̄ efficeret ciuis ex cōuentio nē alterius ciuitatis. z. alia ciuitas de hoc nō potest fer conueri. Unde ciuis pot cōuentio nē postea facta nō poterit iuri originis ciuitatis sue originis p̄uilegiare ipsa ciuitate originis non consentiente. vt. ff. de pac. l. i. r. l. i. v. n. u. s. §. a. n. t. e. o. m. n. i. a. e. i. t. r. C. r. e. a. i. n. t. e. r. a. l. a. c. p. t. o. ¶ Quarto p̄batur a simili si ciuitarius pōt nātari enouū opus aduersus oēs p̄os p̄ter dñm. vt. l. i. i. n. f. f. de oper. n. o. n. i. s. i. t. a. c. i. u. i. t. a. s. q̄ h. i. c. e. x. c. o. n. t. r. a. c. t. i. o. n. e. p. o. t. e. r. i. t. c. o. n. c. e. d. e. r. e. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. a. d. u. e. r. s. u. s. o. e. s. p. i. e. t. e. r. q̄ a. d. u. e. r. s. u. s. d. n. i. m. f. f. de pub. l. i. p. l. u. r. a. ¶ Quinto q̄ si quā iniustitiam ciuitas originis fecit videtur sibi magis scisse q̄ alij ciuitatē vt. ff. ad. l. a. q. l. l. legis aqulle debitor. ¶ Sexto videtur casus. ff. ad m. u. l. de iure. q̄ de his q̄ queruntur inter ciuitatē z. suū ciuē solum corā iudice sue ciuitatis agit z. sic cōcludit q̄ siue ciuitas originis faciat iniustitiam alias ciuitas nō pōt se impedire. itē e. s. q̄ ciuitas nō pōt se impedire de his q̄ facit ciuitas extra cōuentiones. ¶ Septimo q̄ repēsalie sunt quod dñi remediū extra ordinariū. sed tale remediū nō dō dari p̄ ciuitatem originis. q̄ t. ciuitatis potestas est

maior

maior ciuē suū q̄ p̄as partis in alij. vt. l. i. j. ff. de iust. z. iur. et. l. postliminiū. §. si ius de capti. sed contra parrē auxiliū extra ordinariū nō datur. vt. C. qui et aduersus quos. l. i. s. i. ergo nec contra ciuitatē originis. ¶ Contra videtur q̄ vna possit contra aliam represalias cōcedere. p̄mo q̄ quādo sunt duo qui habet vniū subditū quilibet pot defendere eum cōtra iniuriā que ei inferunt ab alio. ¶ Item plium pater habet iurū subditū z. ciuitas similiter. vt. d. l. i. j. ff. de iust. z. iur. et. l. postliminiū. §. si filius. vt. cap. sed non pater delinquit in filium ciuitas punire eum. vt. ff. de p̄. i. c. i. ¶ Et si ciuitas pcederet contra etiū filium pater admitteret pro suo interesse ad defensionē filij. vt. C. de accu. l. i. si ciuis. et. ar. ff. de ap. l. nō tamē. z. l. lucius. eo. i. ita in p̄o. p̄o. s. i. v. n. a. c. i. u. i. t. a. s. c. o. n. t. r. a. a. l. i. a. m. a. d. d. e. f. e. n. s. i. o. n. e. s. u. i. c. i. u. i. s. p. o. t. e. r. i. t. c. o. c. e. d. e. r. e. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. ¶ Secūdo sic q̄ sunt plures qui habent ius in re licet vniū ius sit potētius altero. tamē etiā ille qui habet ius debilius poterit agere contra illū qui habet ius potētius? si rem illam dānicat. vt. l. item. m. l. §. si. r. l. i. §. q. r. l. si dominus? seruus. ff. ad. l. a. q. u. i. i. t. a. i. n. p. r. o. s. t. r. o. c. i. u. i. t. a. s. q. u. e. h. a. b. e. t. i. l. l. i. c. i. u. e. e. x. c. o. n. t. r. a. c. t. i. o. n. e. l. i. c. e. t. h. a. b. e. a. r. e. i. l. l. u. d. i. u. s. d. e. b. i. l. i. u. s. q̄ c. i. u. i. t. a. s. o. r. i. g. i. n. i. s. i. n. p. e. r. d. e. f. e. n. s. i. o. n. e. p. o. t. e. r. i. t. s. i. b. i. c. o. n. c. e. d. e. r. e. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. ¶ Tertio sic licet duo sint domini eiusdem persone tamē si vnus in illam delinquat potest ab alio coerceri. vt. ff. ad. l. a. q. u. i. l. i. c. e. t. e. r. s. i. c. o. m. m. u. n. e. m. s. e. r. u. s. i. t. a. i. n. p. r. o. p. o. s. t. r. o. ¶ Quarto sic. p̄o. p. u. l. s. a. n. d. a. i. n. i. u. r. i. a. p. o. t. e. s. t. q. u. i. s. c. o. n. o. c. a. r. e. a. m. i. c. o. s. v. t. f. f. d. e. v. i. z. v. i. a. r. l. i. i. §. c. u. m. i. g. i. t. u. r. e. t. s. i. b. i. n. o. e. r. r. a. d. e. p. o. m. i. c. a. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. e. r. g. o. m. u. l. t. o. m. a. g. i. s. p. a. s. s. u. s. i. n. i. u. r. i. a. m. p. o. t. e. r. i. t. c. o. n. u. o. c. a. r. e. c. i. u. i. t. a. t. e. m. c. i. u. i. s. e. s. t. c. i. u. i. s. ¶ Solū dēndū est q̄ vna ciuitas cōtra alia poterit represalias cōcedere q̄ p̄batur. q̄ potestas pcedēdi represalias succedit in loco superioris. vt. dicitur. e. l. s. i. n. q. i. c. e. s. i. n. o. n. e. s. t. d. u. b. i. u. m. q̄ s. i. c. i. u. i. t. a. s. m. e. a. f. e. c. i. t. i. n. i. u. s. t. i. t. i. a. m. p. o. s. s. u. m. a. d. i. r. e. s. u. p. e. r. i. o. r. i. u. m. v. t. f. f. q. u. o. d. m. e. c. a. l. m. e. t. u. §. a. n. t. i. m. a. d. u. e. r. e. n. d. u. z. d. e. d. o. l. o. l. i. e. d. e. t. f. i. e. x. d. o. l. o. §. i. t. a. r. e. r. g. o. i. n. p. r. o. p. o. s. t. r. o. z. a. d. h. o. c. c. o. c. l. u. d. e. b. a. n. t. o. m. n. e. s. r. a. t. i. o. n. e. s. f. a. c. t. e. p. r. o. h. a. c. p. a. r. t. e. ¶ P̄terea potestas ciuitatis vel alia quacūq̄ tūc ardeat. cū bene gerit vel iniustitiam facit nisi cuius aliquid spoliat. vel facit iniustitiam. vt. ff. p̄o. emp. l. qui fundū. §. si tutor. z. ff. de fur. l. interdicitum. §. qui tutela. z. ibi n. o. vñ. p̄o. p. o. s. i. t. a. q. i. n. q. u. a. n. d. o. c. i. u. i. t. a. s. f. a. c. i. t. i. n. i. u. s. t. i. t. i. a. m. c. i. u. i. s. s. u. o. n. o. n. v. i. t. u. r. p. o. t. e. s. t. a. t. e. q. u. a. h. a. b. e. t. i. n. e. u. m. s. i. c. u. t. e. r. g. o. c. o. n. t. r. a. c. i. u. i. s. t. a. t. e. m. e. x. t. r. a. n. e. a. i. t. a. c. o. n. t. r. a. i. l. l. i. p. o. s. s. u. n. t. l. i. c. e. t. r. e. p. e. s. a. l. i. a. s. c. o. n. c. e. d. i. a. l. i. s. c. o. n. c. u. r. r. e. n. t. i. b. u. s. d. e. q. u. i. b. i. i. n. p̄e. s. d. e. n. t. i. b. u. s. d. i. c. t. u. e. i. t. e. r. p. b. o. c. a. p. p. a. r. e. t. r. e. p. o. s. u. m. q. u. a. f. i. a. d. o. m. n. i. a. a. l. l. e. g. a. t. a. i. n. c. o. r. r. a. r. i. n. o. o. b. f. a. d. m. u. n. i. c. i. l. d. e. i. u. r. e. q. u. i. l. i. b. e. t. v. t. r. u. o. d. p. r. i. m. o. d. e. b. e. t. a. g. i. c. o. a. m. i. l. l. o. i. u. d. i. c. e. t. i. n. s. i. d. e. n. e. g. a. t. f. a. c. i. e. i. n. i. u. s. t. i. t. i. a. m. v. e. l. f. a. c. i. t. i. n. i. u. s. t. i. t. i. a. m. n. o. n. h. a. b. e. a. t. u. r. c. o. p. i. a. p. r. o. i. o. r. i. o. r. i. s. r. e. c. u. r. r. i. t. a. d. r. e. m. e. d. i. a. r. e. p. e. s. a. l. i. a. r. u. m.

A Dquartū queritur an ei qui postq̄ passus est iniustitiam factus est ciuis sine represalia cōcedēde ad cuius delectationem. p̄mo sciendum est q̄ re p̄salie non possunt cōcedi forensibus? nā cōcessio re p̄saliarū est quodā modo iurisdictionis vt dixi. §. in l. q. i. z. i. n. q. i. l. e. d. i. l. l. u. d. i. u. s. q̄ d. q. u. i. s. f. a. c. i. t. a. d. t. u. t. e. l. a.

corporeis sui sit licite vt. l. vt. vñ. ff. de iust. et iur. et intelligo suū corpus sine loquar de corpore inditudo. siue de corpore misto. vt. de vna ciuitate vel collegio. ista em appellat corpora. vt. ff. q̄ ciuibus vnuer. noie. l. i. in p̄. et de colle. l. i. l. i. c. i. t. e. r. s. u. p. e. r. r. u. b. i. c. a. n. o. v. n. d. e. c. i. u. i. t. a. s. p. r. o. e. q. u. i. s. t. e. t. d. e. c. o. r. p. o. r. e. s. u. o. d. e. f. e. n. d. e. n. d. o. a. b. i. n. i. u. r. i. s. p. o. t. e. s. t. c. o. n. c. e. d. e. r. e. r. e. s. p. r. e. s. a. l. i. a. s. n. o. n. p. r. o. e. o. q. u. i. e. s. t. e. x. t. r. a. c. o. r. p. o. s. u. m. u. r. ¶ hoc est quod in decretis. §. q. c. multi. c. i. t. e. r. a. m. e. d. i. t. i. b. i. q. u. i. d. a. d. n. o. s. d. e. h. i. s. q̄ f. o. r. i. s. l. i. n. t. q. d. o. d. e. h. i. s. q. u. i. s. u. n. t. e. x. t. r. a. n. o. s. t. r. u. c. o. r. p. o. s. n. o. n. p. e. r. t. i. n. e. a. d. n. o. s. i. u. d. i. c. a. r. e. ¶ hoc p̄missio est t̄ qui tpe denegar iustitiae factio renis. licet postea efficiat ciuis vel incola. nō possunt de iure concedi represalia intelligitur de ciue r̄pore facere iustitiae. nec tale ius transit ad nouam ciuitatē vt. ff. de ser. eo. l. doli. §. r. l. i. §. i. §. i. ser. ¶ de p̄o. i. z. de actio. r. obli. l. quecūq̄. z. ibi sunt cōco. in glo. r. c.

A Dquintū queritur qd de his qui pro ciuib. habentur ex lege vel statuto quoad quid vt potestas stipendiaria: s̄cho lare: z. similes. ¶ Circa quod t̄ est sciendum quod potestas alicuius ciuitatis efficitur ciuis illius ciuitatis seu pro ciue habetur. vt. C. de ius. col. l. ciues. et ibi n. o. p. glo. ¶ Item milites seu fideius. dāri habentur p̄ ciuib. in loco vbi stipendium merentur et ibi forū sortuntur. ff. ad m. u. n. i. l. m. u. n. i. s. c. i. p. e. z. n. o. i. n. d. o. l. c. i. u. e. z. f. f. d. e. i. u. d. i. c. i. l. h. e. r. e. s. a. b. s. e. n. s. §. l. i. n. s. i. g. l. o. m. a. g. n. a. ¶ Itē scholares in terra studij licet ibi non efficiantur ciues. vt. l. terra. §. d. o. s. i. m. u. m. f. f. d. e. i. u. r. z. C. de incolis. l. i. h. i. p. f. f. d. e. i. u. d. i. l. h. e. r. e. s. a. b. s. e. n. s. §. f. i. n. g. l. o. s. u. p. v. e. r. b. o. d. o. m. i. c. i. l. l. i. ¶ t̄ a. m. e. i. n. d. i. c. t. a. t. e. r. r. a. h. a. b. e. n. t. q̄ p. t. e. g. u. a. r. u. r. e. t. r. o. c. e. i. p. s. u. s. t. e. r. r. e. v. t. c. i. u. e. s. v. t. i. n. p. i. n. a. c. o. n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. §. s. p. e. n. u. l. z. n. e. f. i. l. i. u. s. p. r. o. p. a. r. t. e. a. u. t. h. a. b. i. t. a. Aduertendū etiam q̄ predicti nō habent vt ciues quod ad oia sed quod ad quid. Nam potestas vel retro. huius ciuitatis non potest hic conueniri. nisi pro his q̄ hic cōtractit vel ratioe officij. vt. l. i. j. §. legatus. ff. de iudi. ibi vel si qui iudicandi causa acceritū sunt cōmūto. §. o. m. n. e. s. i. n. e. l. z. i. d. e. i. n. t. e. l. l. i. g. o. d. e. s. t. i. p. e. n. d. i. a. r. i. s. z. s. c. h. o. l. a. r. i. s. r. i. b. u. s. z. i. t. a. d. e. b. e. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. q̄ d. n. o. i. n. l. h. e. r. e. s. a. b. s. e. n. s. §. f. i. n. s. i. g. l. o. m. a. g. n. a. f. f. d. e. i. u. d. i. c. i. §. s. c. h. o. l. a. r. e. s. f. o. r. t. i. t. u. r. i. b. i. f. o. r. u. m. p. h. i. s. q̄ i. b. i. c. o. r. r. a. p. e. r. u. n. t. h. o. c. p. r. e. m. i. s. s. i. o. t. z. c. u. r. p. r. e. d. i. c. t. i. h. a. b. e. n. t. i. u. s. c. i. u. i. s. l. i. m. i. t. a. r. e. i. t. a. h. a. b. e. n. t. l. i. m. i. t. a. r. e. i. u. s. p. r. o. s. q. u. o. s. e. c. u. m. d. u. c. e. b. a. t. c. a. o. f. f. i. c. i. j. v. e. l. i. n. i. l. i. t. e. s. i. n. h. i. s. q̄ c. a. u. s. a. i. n. i. l. i. t. i. e. v. e. l. s. c. h. o. l. a. r. e. s. i. n. h. i. s. q̄ c. a. u. s. a. s. t. u. d. i. o. n. u. m. s. e. c. u. d. d. u. c. e. b. a. r. v. e. l. r. e. d. u. c. e. b. a. n. t. p. a. s. s. i. s. u. n. t. i. n. i. u. s. t. i. t. i. a. m. v. e. l. i. n. i. u. s. t. i. t. i. a. d. e. n. e. g. a. t. a. s. u. i. t. e. t. a. q. u. i. a. q. u. o. a. d. i. l. l. o. s. c. i. u. e. s. n. o. s. u. n. t. e. r. g. o. z. v. t. §. p. r. o. x. j. ¶ d. i. s. i.

A Dextimū queritur si ciues vnus ciuitatis in alia debent tractari vt ciues illi? ciuitatis ex pacto vel statuto. an ibi possunt petere represalias contra tertias ciuitatē. ¶ Circa q̄ sciendum est qd p̄ predicta verba. tractent vt ciues nō efficiuntur ciues. ar. ff. de ver. sig. l. mortis appellatio. z. qd ibi not. p. glo. et Jac. de are. ¶ Itē predicta verba hoc importat vt in his q̄ ibi tractare p̄nt. alias de iure adderit ista qualitas. qd tractent vt ciues qd p̄dicta ad m. p. p. r. e. r.

Statuta q̄ faciunt differentia inter ciues & forenses hoc patet ex tenore ipsorum...

- 1 Repraesentatio contra rectorum ciuitatis forenses qui in iustitiam fecit quando concedi possunt.
2 Officialis qui fecit iniustitiam de qua durate officio poterat conueniri...

Secunda Repraesentatio principalis q̄ est contra q̄da repraesentatio...

Primum querit an contra rectorum ciuitatis forensium qui iniustitiam fecit repraesentatio...

concedi nisi requisito iudice q̄ h̄z est syndicus. sicut in quolibet alio p̄uato...

Secundum querit an contra officiales priores rectorum possint concedi repraesentatio...

Tertium querit an priores ciuitatis iustitiam denegantes possint concedi repraesentatio...

Quartum querit an contra officiales singulares hoies q̄ n̄ habet facere in officio vel regimini...

Incipit tractatus de repraesentatione. Incipit tractatus de repraesentatione...

Quintum querit utrum repraesentatio salte possint concedi contra hoies terrarum...

Sextum querit utrum repraesentatio salte possint concedi contra certum genus hominum...

- 1 Repraesentatio concessa contra ciuitatem q̄ possint exerceri contra eius incolas subeuntes tamen inuenera.
2 Repraesentatio an possint concedi contra ciues alibi motam traquentes.

Ciues florentinus alibi habitans quod dicitur florentinus si sui forentis ibi munera. Repraesentatio quod non possunt concedi contra ciuem...

Septima Repraesentatio principalis q̄ est repraesentatio contra hoies & personas aliquas...

Primum querit an contra incolas ciuitatis possint repraesentatio exerceri...

Primum quod tan exacto fuerit curra in ciuitate... pnia illi pnatu cuius occasione concessio reprefalio. Ita de are tangit...

2

Secundum succurritur contra rectorum qui negligit facere iustitias... ad qd respondet qd sicur contra principalem...

3

Tertium quod tan exacto fuerit in qua captus fuit exactus occasione reprefalio... quod sic ab vtraque parte captiuitates...

illud procedit quando bellum ex vtraque parte indicitur... inueniatur hic aut ex parte indicentium...

Explicit tractatus reprefalio edita a dno Barto. de Saxoferrato legum doctore Perusino.

Incipit tractatus de insignijs et armis.

Insignia concessa dignitati vel officio portat ille qui habet dignitatem illam vel officium... Insignia singularis dignitatis puta regis nemo debet nec rebus suis depingere...

Ab habentes ex concessione insignia et arma illi soli illa videntur. Arma Barto. et successorum ex concessione est leorubens cum duabus caudis in campo aureo...

Ab armis que portantur in vestibus pars superior debet respicere caput inferior pedes. Nobilitas pars arme debet respicere latus dextrum...

Ab armis que pingenda a parte posteriori hois pars nobilitas debet respicere latus sinistrum hominis. Quos scribendum nosse quare sit nobilitas...

Ab armis que pinguntur in coopertis equorum nobilitas pars respicere debet caput equi. Arma quomodo pingantur in coopertis lectorum...

Ab armis que pinguntur in coopertis lectorum in partibus et alijs locis stabilibus. Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus...

Ab armis que pinguntur in coopertis lectorum in partibus et alijs locis stabilibus. Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus...

Ab armis que pinguntur in coopertis lectorum in partibus et alijs locis stabilibus. Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus...

Ab armis que pinguntur in coopertis lectorum in partibus et alijs locis stabilibus. Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus...

In vexillis inspicitur illa pars que respicit portantem non pars conuerfa.

Facies animalis depicta in vexillis tubarum non debet respicere tubam.

Si duo animalia inuicem se respicientia portantur pro insignijs non ferret quomodo pingantur in vexillis.

Insignia consistentia in varietate diuersorum colorum quomodo depingantur. Locus prior et superior nobilior est posteriore et inferiore.

Color nobilior debet poni prope hastam. Aureus color nobilior est ceteris et per eum figuratur sol.

Nil nobilissimum luce. Color rubens seu purpureus representat ignem et est nobilis.

Aureus color est terris et representat aerem. Color albus est nobilior nigro et color niger est infimus.

Arma que portantur in vestibus pars superior debet respicere caput inferior pedes. Nobilitas pars arme debet respicere latus dextrum.

Arma que pingenda a parte posteriori hois pars nobilitas debet respicere latus sinistrum hominis. Quos scribendum nosse quare sit nobilitas...

Arma quomodo pingantur in coopertis lectorum in partibus et alijs locis stabilibus.

Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus. Primum an hoc sit licitum et eo casu quo est licitum qualiter sint pingenda et portanda.

Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus. Primum an hoc sit licitum et eo casu quo est licitum qualiter sint pingenda et portanda.

Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus. Primum an hoc sit licitum et eo casu quo est licitum qualiter sint pingenda et portanda.

Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus. Primum an hoc sit licitum et eo casu quo est licitum qualiter sint pingenda et portanda.

Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus. Primum an hoc sit licitum et eo casu quo est licitum qualiter sint pingenda et portanda.

Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus. Primum an hoc sit licitum et eo casu quo est licitum qualiter sint pingenda et portanda.

Insignia et armis que quis in vexillis et clypeis portat videamus. Primum an hoc sit licitum et eo casu quo est licitum qualiter sint pingenda et portanda.

cedi multis a serenissimo principe Carolo. In imperatore necno rege Boemie. Et michi tuc pillario etc. accessit inter cetera vrego e ceteri de agnatione mea leontrubeni caudis ornata talia in capo aureo portaremus. Illi licet portare talia insignia nec est dubium de principis enim potestate disputare sacrilegium est. vtr. C. de sacrie. li. ad idem. C. nemini lic. sine lud. auto. irubio et nigro. sine iudicis auctoritate prohibet ergo cum iudicis autoritate permittit. qda. fuit arma et insignia sibi alio munit propria auctoritate. et illis an liceat videndum est. puto qd sic. sicut enim nota inueta sunt ad cognoscendum hoies. C. de iuge. r. ma. l. ad cognoscen. Item etiam ista insignia ad hoc inueta sunt. ff. de re iud. l. sanctum. sed talia nobis licet licet imponere sibi ad placitum. vtr. d. l. ad cognoscendum. r. ff. de fal. l. si falsi. in prin. ista insignia culibet licet portare et impingere in suo tñ no i alieno. vtr. C. ne. li. sine iud. auto. li. r. ibi no. per glo. facit extra de conce. p. b. c. collecti. r. qd ibi no. per glo. C. Sed qro vni? Tpoat certa arma vel insignia. alius vult portare eadem an licet. vel prohiberi possit. videtur qd possit portare. quia quilibet potest sumere nomen alteri. ff. ad reb. laut. facta. s. si vero nominis. de leg. i. l. cum filius. s. pater. r. possunt esse plures eiusde nominis. vtr. l. duo sunt. r. de test. r. de leg. si. l. sed. r. si quis seruus. s. si inter duos. ergo potest quis su mere arma aliena. r. plures eadem insignia portare vel rebus imponere possunt cu vtrumq; fiat ad cognoscendum. contra videtur. de reg. i. l. id qd nos strum. ff. enim prius est nostrum sine facto nostro a nobis auferri non potest. sed hoc non bene facit. loquitur enim in his quibus plures in solidum vni no possunt. alias secus vtr vbi plures balcenti. r. si mil. si vtr. certo. s. si duobus vehiculum. ff. commo. d. n. Præterea signum quod portat alius no est vni r. idem imo sunt diuersa habentia rament eandem similitudine. Ad decisionem ergo predictorum s. m. mitto qd signum alienum portare r. phibere potest si le cuius est signum seu perere qd prohibetur si ex hoc ipse iniuriatur quod forte ille cu vtruperio portat seu tractat. C. de p. s. au. l. in iure. r. est expressum. extra de excep. p. r. c. dilecte. alias de conce. p. b. c. dilecta. ar. C. de iud. l. iudeos quos. C. Secundo de hoc potest conueni quilibet tertius qui leditur et ad ipsius penonem prohiberi ne poterit. C. de his qui pe. no. l. r. ibi no. r. in auten. de man. pin. s. p. C. Tertio iudei ex officio suo si viderit hoc ad scan dalu posse esse r. dissentionem subditos potest prohibere. ar. C. de lar. lib. r. l. s. sed qd dominus. vbi cir ca eos qui. p. l. eati incedunt. l. i. l. statuit ne populis decipiatur expellatur. extra de iud. c. in nonnullis. his premis in questione premissa distinguntur. qd si vnus assumit arma que alius portauit ab anri quo r. illius non interest. nec ex hoc verisimiliter lesi potest. C. de iud. l. iudeos quos. C. Secundo in d. l. entie iur. r. vna vbi reperit quendam italicum portantem arma antiquorum suorum r. insignia volebat de hoc conquiri. certe non poterat. r. rana est enim distantia inter vtrumq; locum sine domiciliu qd ex hoc ille primus ledi non potest r. in his in quibus quadam publica facultate qd occupat sibi vnus non licet queri nisi ex magna causa. vtr. ff. ne quis in

26 nobilior alijs. Sequens post predicta color est aurus. per eum enim figurat nobiliss aer qui est co...

quonia fit ad sine impunctis in certis vel alia materiam & remanet recta. sic inspicere debemus sine...

Huc tractatus de insignijs & armis editus a dno Bar. de sapofor. publicavit post mortem dicitur Bar. do. ni. Ale. legu doc. generis suus. viij. die. Jasi.

Incipit tractatus de alimentis &c.

Alimentozum appellacione continentur omnia necessaria ad vitam sine quibus corpus humanum...

5. Famulo si legatur vita in domo testatoris debent omnia necessaria ad victum. 6. Alimentis legatis vel si legatur victus vel educatio...

38 Alimenta si sunt relicta pluribus. hi inter se sine pretore non transigunt. 39 Libertas petit legatum factum ad alimenta pauperum...

Tractatus de alimentis materiam quae alimentorum debentur contingit ex iure naturali...

1. Alimenta in quo loco prestantur remissive. 2. Filius prestans alimenta patri illa potest ad locum ubi pater exierit...

45 C. de oi. cog. quero ⁊ an vasallus tenet alere dñm egenum. certe sic alias possit dominus cui alimēta denegantur auferre ei feudum. vt. r. col. de iur. 46 fide. §. Quero ⁊ tutor denegat alimenta pupillo an sit iusta causa remouēdi eū. Rñ. sic ⁊ etiā punitus est. vt. l. si. ff. vbi pupil. edu. debe. et. l. iij. §. tutor 47 qui alimenta. ff. de iuste. tut. Quero ⁊ an sentētia lata super alimentis sit interlocutoria vel diffinitiuā. Respon. quod est diffinitiuā. vt. d. l. si quis a libe. §. si quis ex bis. de lib. agno. quero an a sentētia lata super alimentis possit appellari. dic quod sic. d. Frā. tigr. de pñ. dicit oppositum quia iterum prouideri poterit q̄ cum sit informata conscientia iudicis per alimentarium tamen sententiam pro eo tulit fauer interim alimenta prestari vt. d. l. si qñ negotium que cōmuniter intelligitur quādo pars petens alimenta intentionē suā fundauerat. ⁊ iudicis conscientiam informauerat. Quero an maritus ⁊ teneatur alere vxorē et quando habet ab ipsa dotē non esset dubium quod teneatur eas alere q̄ do tenetur. ⁊ debet referuari onerib⁹ matrimonio. vt. l. pro onerib⁹. C. de iure do. Sed qñ vxor nullam habet dotem. dico idē si ipsa marito operaf. ⁊ idē in herede mariti dissoluto matrimonio vt. no. glo. in. l. si cui⁹ patronus. ff. de opel. l. alias si ei non operaretur credo eam nō alēdā nisi ipsa esset furor⁹ ⁊ de rena vel si marit⁹ ea expulerit cū tunc nō stet per ipsam quomin⁹ operet marito. vt. l. si cum do. ⁊. §. finatē in seculino. ff. lo. ma. et. not. p. y. in. l. 49 qd in vxorē. C. de neg. ge. Quero ⁊ qd ecclia an vxor teneatur alere virū agētem. Spec. tenet q̄ sic in. l. qui si. sint leg. §. i. verū. quid si mulier et vide etiam de iure do. l. vbi. ⁊. ff. sol. ma. l. si constante. in. pñ. Quero an vxor habeat bona viri obligata pro restitutione. Ja. de arc. dicit q̄ sic. per. l. ludi. ff. qui po. in pig. ba. oppositū tamen tenet. d. Frā. tigr. 50 de epif. per. l. si. ff. lo. ma. Quero ⁊ an tutor teneatur alere pupilli matrem et sororē egentes dic q̄ sic. vt. l. si post in pñ. ff. de tut. ⁊. ra. vil. Quero ⁊ si tutor est pauper nec habeat unde se alar an debeat ali de bonis pup. reit. videtur quod sic. in. l. si. §. si pupil 52 lus. ff. de tut. ⁊. ra. vil. Ultimo quero ⁊ an alimenta sunt prestanda de pecunia reducta expēditione rerum an ex fructib⁹ earūdem dic quod ex fructibus ⁊ redditibus debet alimenta prestari. vt. l. iij. §. mos dest. ff. vbi pu. edu. deb. ⁊. ff. ad tre. l. imperator. i. ff. r.

Explicit tractatus super alimentis editus per do minum Barro. de sapientiaro excellentissimum le gum doctorem ⁊c.

Incipit tractatus de...

[The text in this column is almost entirely illegible due to heavy ink bleed-through from the reverse side of the page.]

Bannitus ad mortem in presentia statim efficitur seruis pene.
 Bannitus non equiparatur deporato.
 Banes prouincie ⁊ magistratus municipales non possunt deporare.
 Bannitus non efficitur infamia.
 Bannitus non equiparatur relegato.
 Bannitus nō equiparatur excoicato ⁊ de vno ad alium licite non arguitur.
 Bannitus qui ex forma statuti impune occidi potest equiparatur transfuga. ⁊ et transfuga dicitur. Item dicitur hostis sue ciuitatis.
 Subditus rebellans domino vel potestati dicitur hostis.
 Bannitus qd̄ perdit rātinmodo iura ciuitatis a qua exbānitus est in eius fauorem facientia. nō aut iurentium nec ciuile.
 Epi. Jaco. de arc. vt plurimum videntur de men⁹ te iuris.
 Bannitus restantem facere potest secundū ius cōe non secundum iura sue ciuitatis.
 Bannitus non potest heres institui in testamento condito secundum iura sue ciuitatis sed secundum ius commune sic.
 Bannitus non succedit ab intestato respectū statu torū sue ciuitatis. sed iuris communis sic.
 Bannitus qui nō potest impune occidi ⁊ offendens eū iustus punitur. non dicitur transfuga. retinet etiam iura sue ciuitatis ⁊ equiparatur vltibus personis.
 Banniti quod quis possit de iure communi.
 Bannitus de iure communi ea perdit que in bāno expiuntur.
 Bannitus de iurē cōmuni non habetur pro confesso sicut bannitus ex forma statutorum.
 Iudex nō potest ponere quem in banno quod terra mino elapso possit impune occidi.

Dico. Quidam vtrū bannitus equiparetur dānato. et iūmo supplicio vel ad bestias ⁊ sic efficitur seru⁹ pene. qd̄ vt q̄ dānatus ad mortē etiā hodie seru⁹ efficitur vt. no. C. de dona. inter vir. ⁊ vxor. aut. hodie. ⁊. ff. de pel. l. q̄ vltimo. sed talis erat bannitus ⁊ dānatus ad mortē vt pbat. ergo ⁊c. Corranū dicas qd̄ nō efficit seru⁹ pene. nā snia q̄ suspendit per aliquā pditionē tacitā vel expressam nō inducit capitis diminitionē vt. ff. de inia. test. l. si qd̄ exheredato. ⁊. ei qui deporato. ⁊ de leg. iij. l. §. hī q̄ de penis. l. §. sed iste est cōdē natus ad mortē sub ista cōditione si in fortia puenit. ergo ⁊c. Præterea nullus superiuuens hodie est ficitur seruus pene ex sentētia. vt. d. l. de penis. ⁊c. autē hodie. dic vt ibi no. hīc ergo bannitus ⁊ cōdē natus in absentia superiuit ergo ⁊c. dices tu ex pñsa cōditiō que tacite inest habet suspendere cōditiōnem. vt. l. hec verba. cum si. de leg. ij. Secūdo quia illa. loquitur quo ad transmissionem ad heredes. sed quo ad obligatiōis effectum. nulla differentia est inter expressam ⁊ tacitā. vt. l. i. §. q̄. de pas. fareo. l. i. qd̄ si esset in pñtia ⁊ esset dānat⁹ ad mortē. ita tū etiā hodie efficeret seru⁹ pene ⁊ vt dicitur iuris. nec valeret ei⁹ rātin. ff. de rest. l. ei⁹ qui. ⁊ ibi q̄ melius p. dy. q̄ ibi glo. in aliquo nō bene dicit. ⁊ Tertio p̄dicam⁹ q̄ vtrū equiparetur depor

[The text in this column is almost entirely illegible due to heavy ink bleed-through from the reverse side of the page.]

Incipit tractatus bannitorum.

- 1 Bannitus nō equiparatur dānato vltimo supplicio nec efficitur seruus pene.
- 2 Sententia que suspenditur per aliquā conditionē: etiā tacitam non inducit capitis diminitionem.

ponitur inter contraria tunc distinguitur. l. cōfessione. de ver. signi. r. l. que vlu. eo. si.

Expliciter tractatus copule et cōiunctionis.

Incipit tractatus dictionum fm Bar. de sapofcr.

Actio vbi: includit p...

baronem. ff. de act. r. obli. l. actio. dicitur vbi per dy. in regu. no dimittit peccati. l. vi. r. de verb. obli. l. stipulatus. per glo. ff. si qd. cau. l. si cum. §. si. r. in. c. f. de con. st. lib. vj. Dicitur pūctus: ponit vt de ea habetur in. l. iij. §. m. de vlt. r. rei. iud. De dicitur de decies milles: ponitur in aut. de here. r. fal. §. epberedatos. r. §. qd sepe. de trien. r. semis. Dicitur multifariam: de ea ponitur in. l. ne quis. De dictione illico: vide rep. in. l. lico. §. si. C. de iud. nam inter duo verificatur. De dictione vna. habes in auren. causa. de episco. r. cleri. et. C. de vete. su. omni. q. omni modo. in si. r. l. iij. et l. i. C. de impu. r. alij. s. ubi. De dictione absolute: habes in. l. leia. in si. r. de do. cau. moi. de dictione id est: qualiter assumat no. in. l. qui liber. in pūctip. de vlt. r. pup. r. in. l. iij. §. de ope. no. num. De dictione potius r. continio. in. l. si stipulatus sum. de verb. obli. r. in. l. iij. §. qd. mittenda. de acqui. possel. Dicitio quid: est nota incertitudinis. vt per me in. l. correm. de publi. Verbum meum tuum suum ad dicitur: cum trahitur dominium. vt. ff. de rell. r. sum. l. iij. C. si ager. vel emp. pe. l. i. §. vj. dicit. c. quo iure. vbi de hoc. Quid importat istud verbum dicitur. r. quid promissum. nota. de carbo. edili. l. scindum. §. dicitur. quid importat idem dicitur. l. cum queritur. de epe. rei. iud. Dicitio modicum quantum tempus includat. no. si ag. vec. pe. l. i. §. iij. Verbum cadat: qualiter intelligatur. no. in ea. l. r. eodem ritu. in auten. de liti. §. si. in autem. r. in aut. vt. nul. iudi. §. qui vero. Dicitio ino quando: ponitur correptue: quando qd pio vt quando qd pio vel: quando qd dispositiue. ff. de here. insti. l. si ita scriptum. De dictione fm inheret vt bo cui ad iungitur dic. C. de corrahen. emptio. l. i. ff. loca. l. si merces. §. conductor. Dicitio tantum est dicitio rapatia. vt. l. iij. C. de pa. qui si. dicitur. Interdum tamen exprēditur in materia fauorabilis: vt no. Bar. in. l. seruino. de vtu. r. solent notari in. l. illud. C. de sacrosan. ecclie. terigi. in. l. si p. hāte. ff. sol. mar.

Expliciter tractatus dictionum editus per dominium Barto. r. c. Incipit tractatus de fluminibus seu Tyberis r. a. his domini Barto. de Saroferrato.

Tyberiadis est regio in

tra flumen tyberis constituta. est autē Tyberis flumē. r. est notabile in Fra. tie partibus. Trāsit enim per vrbem Romanam que cunctarum ciuitatum caput est r. in a. l. i. r. in eiusdē vrbis territorio mare ingreditur: ibi nauigabile est et vlt. ad mare retinetur: nos men suum. dicitur autē tyberis a Tyberio Romano impetratoe a quo aliquas leges latas habet

ritualia gaudia ex collationibus spiritalibus secū habui quod autem in tertio libro dicitur eram in mente seruauit cum omnibus istis Perusium sum reuerus et ea reuicē et sub forma infra scripta libel sum composui r. vniuersitati nostre tradidi sub an. no domini. M. cccv.

Plus. Quod per alluionē agro

regentium acquiritur nobis. per alluionem autem id videtur adfici: quod ita paulatim adficiunt vt intelligere non possumus quum quocq. momento temporis adficiatur quod si vis fluminis partem aliquam ex tuo predio detraherit et meo attulerit predio palaz est tuam permanere. plane si longior tempore fundo inco herit arborēq. quos secū traxerit in meū fundum radices egerint in eo fundo videtur acq. sice esse. hec scripta sunt. ff. de acqui. re. domi. l. adeo §. p. terrea. quod optime fuit hoc quod de iure gentium erat in scriptis redigere cum ex hoc contētio nes varie oriantur. verba itaq. legis construum. ait leg. quod istud quod naturaliter accipitur id est quāctiq. rem. vt. ff. nau. cau. §. i. §. ait p. ter. siue igitur terras puram siue lapidea terre commixtas adiciunt fundo nostro nostrum efficitur etiam si fuerit gēne vel lapidea p. terrea. nec ob. in. l. it. de re. iudi. §. item lapilli. quia loquitur de lapillis in l. i. r. ore maris inuentis qui in nullius bonis sunt. hic de lapillis qui predio nostro adiciuntur ides si l. i. gna vel aurum vel argentum vel pecuniam predio nostro flumē adiecerit nostrus erit. de quacūq. em re. loquitur dicitur in ita adficiatur quod terre coherat quod patet ex verbo adiecerit. quod. §. ex. p. terrea. nec hoc fieret inuentiois pro parte vt de thesauro dicitur. in. l. it. de re. iudi. §. thesaurus. ff. de acqui. re. domi. l. i. unq. §. thesaurus. ibi enim erat hec pecunia ab antiquo posita que thesaur. in. d. l. dicitur. sed pecunia est per vim aquarum ab inco. gnito loco transducta. et predio nostro adiecta. nec etiam ob. ff. de dam. in. l. c. hoc amplius. §. §. r. l. ij. r. de in. r. i. nau. l. ne quid. quia hoc intelligo quod cuius sint dicte res adiecte ignozatur alias domini nostri no. efficerent. vt ibi. r. inferius declarabit r. c. l. hoc ab ipsa lege ex

Per alluionem. ponitur: vt infra pa tebit.

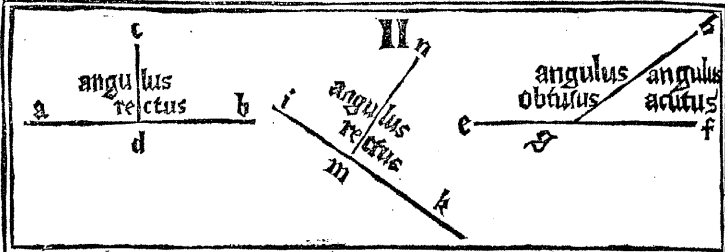
- 1 Ager est locus sine edificia.
2 Agri tres partes sunt.
3 Via media inter agrum et flumen non impedit fas alluionis.
4 Ripa et loca que cedunt ripe agro vendito non veniunt mensuranda nisi dicatur.
5 Sepes predictum que in vj. publicis coherent et se habent sicut ripe que sunt communes.
6 Fosse que sunt inter ripas et fundū sunt eoz predictis quom adherent: vsus tamen eozum est publicus. Ita fosse que sunt inter viam et fundum.
7 Fosse que sunt in fundo quomodo mensurentur.
8 In ripe que sunt in fundo qualiter mensurentur.
9 Concavitas sulcorum que est annalis ratione culte vel aque veruande non mensuratur.
10 Fosse agri dicuntur fieri ad perpetuam vtilitatem.

Abontes regulariter sunt inculti r. magne magnitudinis. Colles vero mediocri altitudinis r. culti: r. distinguuntur inons a colle estimatione circūcolentium. Vallis dicitur locus montis vel colli: r. circūdat. Planus dicitur qd est latus r. partes sunt equales. Vallis a plano qualiter distinguitur. Equalitas in plano qualis esse debet. Planus quando dicitur notabiliter in vnam partem pergere. Fosse agrorum r. ripesarum que sunt in plano plani sunt. Statutu puniens factū in plano tyberis habet locum in facto in fossis agrorum vj. r. ripis plani. Factum in loco in quo propter attractionem aqua versus flumen vergit an dicitur commissum in plano tyberis.

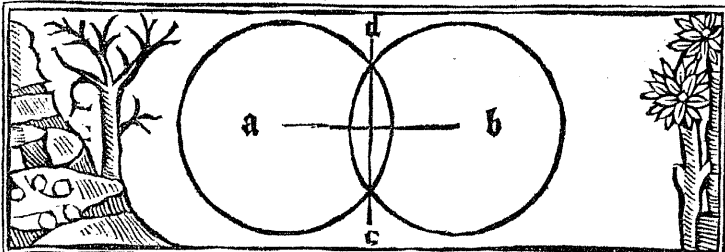
Agro. Ager in iure locus est quidaz qui sine

edificio sic appellat. vt. ff. de ver. signifi. l. fundi. Quid ergo si cum domum iuxta flumē haberem ibidē per alluionem flumē adiecerit certe meum erit. Idcirco enī legislato: agri nomine vsus est vt ostendat alluionem respectu soli fieri no. edifi. sicut superimpositi. r. ad hoc etiam ostendendum ab inferioi parte. l. quam supra retulim? p. dicit. r. fundi nobis facit mentionem quomum appellatio generalis est etiam ad edificia: vt. ff. de verbo. signifi. l. locus. r. l. questio. et. l. fundi. Sed cum r. agri tres partes sunt istius agri planities. Item loca que ripe cedunt: scilicet ex quo primo a plano vergere inceperint vsq. ad aquam intelligendum est de his que incipiunt vergere propter attractionem aque. vt. ff. de flumi. l. l. plane. r. ibi nota. Item ripa hoc est id qd flumen continet naralem rigorem cuius susretinens: vt. ff. de flumi. l. palma. §. ripa. Quomodo dicitur adfici possit queri. sed respō. cum quibus dicitur partium adficiatur satis est quod apparet. quia r. si via media esset vsus alluionis no. impeditur. vt. ff. de acquiren. rerum domi. l. maritus. r. ideo in l. i. §. p. terrea. in gloss. dicitur ponendo si per ver. adiecerit. exponendo iuxta predictū. Que ritur quando ager venditur an ripa r. loca que ripe cedunt veniunt mensuranda quod non videtur. ff. de contrahen. emptio. l. litroa. In contrarium facit quod supra dixi. r. videtur casus. ff. de fun. insti. l. l. pedia. §. ita legatum. r. ibi no. pio quo facit quod dicitur. l. litroa. loquitur in litrois? maris que communia sunt. Ripa autem fluminis sunt eozum qui prope ripas pedia possident. vt. ff. de rer. diu. l. i. r. i. parum. Respondeo q. predicta non veniunt mensuranda nisi sit dictum sicut dicitur in limitib? fundi que coherent vsus publicis. vt. ff. de p. terrea. c. com. mod. rei vendi. l. id quod. §. r. ratio autem est quia predicta non venduntur sed magis rei vendite accedunt. quod apparet: quia per se vendi no. possent. cum enim riparum vsus sit communis de iuregen. apparet q. proprietaria sola per se esse inutilis: cum semper durer vsus alterius. vt. ff. de vlt. r. l. i. r. r. mon. ideo per se non censetur: sed alteri ced. r. hoc vult dicere rep. in. d. l. id quod. §. §. de peri. r. com. mo. rei vendi. que d. no. Et illo collige q. sicut habent ripe que sunt communes ita etiam habent sepe predictorum que vsus publicis coherent: vt ar. in

recta respectu alterius puncti qui est in angulo duarum linearum; hoc est an recte ster angulus per tres diuini de quolibet videamus. ¶ De primo dico quod linea recta secundū se est ab vno puncto ad aliuū exten- sio. vt patet in prima linea supra posita: vbi sunt duo puncti. a. b. nam si extendatur prima linea ab vno puncto ad alium illa linea erit recta. et si vnum solum tangens illos duos punctos extendatur in infinitū tum tota linea erit recta: vt patet ad sensum: et figura demonstrat. ¶ Item sciendum est quod si fieret aliqua linea super duos punctos eque distantes a primis: vt. c. d. eque erit linea recta: et si in infinitis ille due extenderentur nequaquam iungerentur. vt ex figura patet ad sensum. Sed si fierent duo puncti non eque distantes a primis: sed vnus esset magis propinquus primae lineae alius magis remotus est: vt. e. f. tūc pro- trahendo lineam linea est indirecta secundū se: vt precedens. nam punctus. a. est magis propinquus a linea. c. d. quam punctus. f. tamen protrahendo illas duas lineas necesse est eas simul iungi. ¶ Si vero secundū punctos esset remotus: vt. g. h. constat enim quod punctus. g. est magis propinquus primae lineae. r. punctus. h. est magis remotus: tunc quanto magis iste due lineae extenduntur magis elongantur. vt patet ad sen- sum: et predicta sunt multum nota in geometria. vt patet. i. libro euclidis.

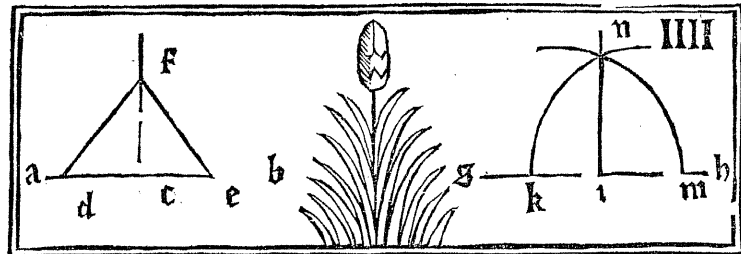

¶ Ecce figura facta est ad ostendendū quomodo posita vna linea recta sup aliquo puncto ipsius lineae alia linea recta perpendiculariter et recte cadit quod cognoscitur. quia quando super vnam lineam rectam alia recta et perpendiculariter cadit: tunc vnus angulus rectus erit. Sed si non caderet recte et perpendiculariter: tunc vnus angulus acutus erit et vnus obtusus. Quasi obtusum ostendat. Exemplum primi dicti sit linea posita. a. b. et punctus in ea ponitur. d. super illo ducatur linea perpendiculariter. cd. tunc vnus angulus rectus erit equalis. Exem- plum secūdi dicti. sit linea posita. e. f. et punctus in ea. g. positus super illo ducatur linea nō recte. sed perpe- diculariter. vt si flectatur versus punctū. f. sic linea. g. h. angulus est acutus in illa parte qua flectatur. et ab alia parte erit obtusus. Sed dubitat ponat linea. i. l. et in ea punctus. l. et ducatur super illa linea. m. n. que in nullam partem flectatur. et tamen in aspectu non videtur linea recta quāsi erit. Respondeo vere est linea recta prima. i. l. et alia super ea recte cadit si consideretur secundū se non autē si consideretur respectu quadrature istius charte sup qua describitur. Sed ad istud nullus est habendus respectus. sed solum ad lineam positam. et ad illā que. e. a. ducitur. et hoc est vtile scire ad multa que infra dicentur.

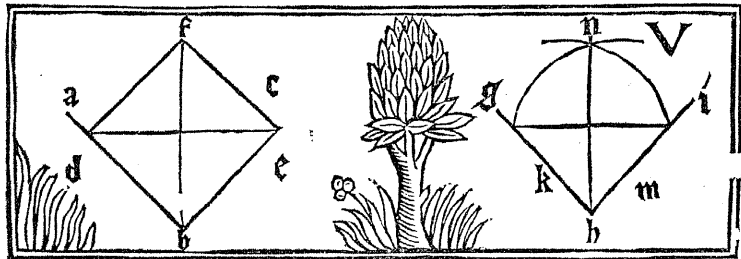

¶ **D**ia In diuisione de qua tractatur sumus sepe expedit diuisiones fieri per medium. ideo ad hoc docendum et demonstrandum facta est ista figura. ponat ergo linea recta. a. b. quam volumus diuidere per medium. ita quod in ipso libro possit cuiusq; demonstrari. Pri- mo ponam pedem circuli in puncto. a. et ostēda circulum vltra medium lineae. vt ostendit cir- culus rubens deinde ponā pedem circuli in puncto. b. et supra eum faciam circulum equa- lem primo. vt ostendit circulus azureus. qui duo circuli se protendant in duobus locis vt apparet.

duca igitur lineam rectam ab vno dictorum punctorum vbi circuli se praeterdunt ad alium vt ostendit linea. c. d. dico quod haec linea diuidit lineam ductam per medium vt patet. et pbaf sic. Si ab equalibus equalia adimas ea q; remanent sunt equalia. vt dicit euclides. Sed equalis distantia est a puncto. a. vsq; ad circumferentiam circuli rubei quas- lis est a puncto. b. ad circumferentiam circuli azurei et per lineam. c. d. equaliter admittit ab vtraq; parte p. distantia: ergo pars q; illud qd remanet de linea. a. b. ab vtraq; parte est equalis. et sic linea. c. d. ea secat per medium. Item ex predicta figura apper alia demonstratio. vtz q; inter. a. b. nō esset linea ducta: sed esset spatium qd intra vno puncto vsq; diuidit iure primitatis q; in dicta linea. c. d. diuidit dictū spatium directo per medium. ita q; q; quod est supra est magis propinquus. a. et q; quod est infra est magis propinquus. b. et ita si linea. c. d. extendit in infinitū. apper etiā ex dicta figura alia demonstratio. vtz q; supra vna linea vel basium recta due linee circuloū eq; lū se praedunt. et a puncto vbi se praedunt ducaſ linea ad punctū q; est in medio dicte lineae vt basium. illa linea perpendiculariter cadit et angulū facit rectū ab vtraq; parte vt patet ad oculū et pbaf ex praedictis. qd si dicta linea diuidit spatium per medium apper qd nō flectit versus aliquā partem. et sic facit angulū rectum ab vtraq; parte. et ista sunt multum necessaria ad cognitionem sequentium etc.

¶ **F**igura ista est facta ad ostendendum qualiter posita vna linea recta et puncto in ea posito su- pra illum punctū alia linea recta et perpendiculariter ducatur. vt ex his que posita sunt de ne- cessitate concluditur. sit igitur linea posita. a. b. et in ea punctus positus. c. supra que volo alia linea directā perpendiculariter ducere. faciam igitur ab vtraq; parte illius puncti duos pun- ctos eque distantes. d. e. deinde assumam duas equalis lineas cum duobus vngulis vel cor- dulis et vnam ponam super puncto. d. aliam super puncto. e. et ambas coniungam per modum trianguli in puncto. f. postea ducam lineam a puncto. c. postro vsq; ad punctum. f. dico igitur q; illa linea recte et per- pendiculariter cadit supra datam in puncto dato: vt hic oculus ostendit: quia facit angulū rectum ab vtraq; parte. vt probatur in lib. euclidis. Vel breuius sit data linea. g. h. et in ea ponatur punctus. i. s. quez volo recte et perpendiculariter lineam ducere faciam duos punctos eque distantes ad punctum datum. vt. k. m. deinde ponam pedem circuli vsq; ad punctum. m. et extendam vsq; ad punctum. k. et voluam illam partem versus quam volo illam lineam. deinde ponam pedem circuli in puncto. m. et extendam vsq; ad punctum. k. simili modo voluam. Sequitur quod ille due linee circulares se inuicem secabuntur in puncto. n. dico igitur quod si a puncto. l. dato ducatur linea ad punctum. m. illa perpendiculariter et re- cte cadit. s. dicitur punctum eadem ratione qua supra probatum est in precedenti figura. Quandoq; vnam basium rectam due linee circulozum equalium se praedunt. et a puncto vbi se praedunt ducatur li- nea ad punctum que est in medio basium et super illos duos punctos linea in infinitum producta semper re- cte cadit. vt patet ex his que dixi. s. in prima figura. haec etiam patet ex his que dicta sunt q; dicta linea ca- dens ab vtraq; parte facit angulū rectum.

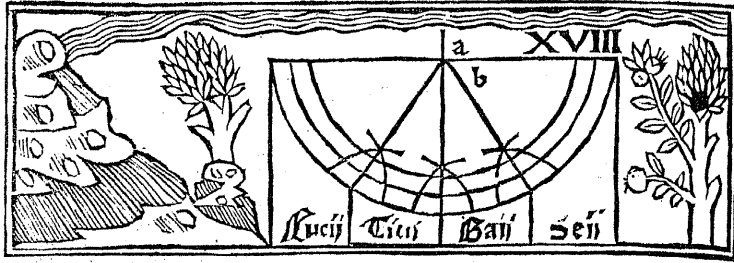

Figura ista continet semicirculum quod apparet quia linea recta trāsiens supra diametrum applicat extrēmitates suas ad vtrāq; partem circiferentier vt patet ex linea azurea supra centrum a. r. diffinitur sic. Semicirculus est figura plana diametri circuli r. medietate circiferentie contenta vt habetur in primo euclidis. In hac igitur figura dico quod omnia p̄dia media continentur infra ipsum semicirculum habebūt de alluione pro rata vsq; ad centrum supra illud nil possunt habere ratio quia in illo centro positio eorum terminatur in puncto qui punctus est illius latitudinis nam punctus est cuius pars non est. Sed supra illum punctum linea quedā obliqua vt ostendit linea azurea debet supra illum punctum fieri diuisio pro modo latitudinis cuiusq; p̄dicti vt dicit rex in l. inter omnes ff. de acqui. re. do. Sed latitudo illa est supra punctum illum qui pertinet ad p̄dia media que sunt in extrēmitatibus scilicet ad p̄dia Lucij r. Baij. r. ducatur in eos linea perpendiculariter directa supra illud centrum vt ostenditur super lineam rubeam r. p̄dicta si sic simpliciter ponantur lineam ripe esse circulem r. alluionem sic simpliciter accreuisse. imaginandum est enim quod sic circulariter accretit vt ostenditur due linee croceae sic circulariter ducte supra idem centrum que due linee sunt positae extra eam r. eodem modo intelligi accreuisse vsq; ad centrum. Sinautem poneres quod in vna parte alluio appulerit postea in alia itic equaliter fiet a diuisio. p̄r ex p̄dictis r. in p. figura r.

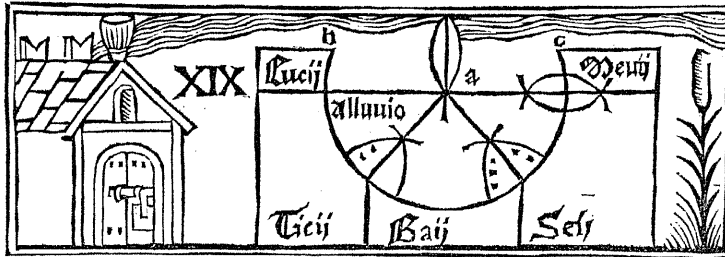
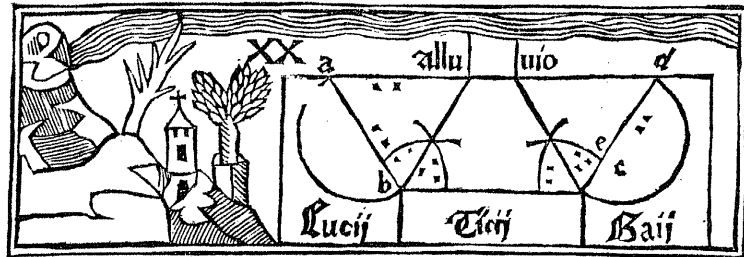

Figura ista est plus semicirculo quod patet quia si ducatur linea ab vna parte circumferentiae ad aliud centrum quod est in puncto a. remaneret in illam lineam r. dicendum est igitur quod omnia p̄dia media scilicet Titij r. Baij secari debet pro rata iure proximatis vsq; ad centrum vt dicitur est in precedenti. a centro vero supra debent esse eorum p̄diorum que sunt ab vtrāq; parte extrēmitatis scilicet ad p̄dia Lucij r. Baij. vt lineae rubeae ducte ostendunt. Quod autem linea rubea que est supra centrum vadat per medium inter Z lucium r. Baium potest de facili inueniri tamen vt in hac figura probatur facte sunt ibi linee croceae que hoc ostendunt sic. ponat pes circuli in puncto c. r. similiter extendatur r. ducatur r. consideretur vbi ille dupl. linee fecerunt p̄dient. r. ab illis punctis ducatur linea recta illa de necessitate secat per medium r.

Hec figura differt ab omnibus precedentibus nam in illis aliquae continentur vna linea recta. alique pluribus lineis rectis. alique linea vna circulari. ista vero continetur tribus lineis quorum due sunt circulares vt. a. b. que est prima. c. d. que est vltima alias mediam. b. c. dico ergo quod primo vna linea recta. a. b. totum infra illam lineam et antiquam ripam contentum est p̄dicti Lucij. Titij de illo ad Z lucium nil pertinet nec iure propinquitate nec iure adhaerentium vt patet ad sensum. et eodem modo ducatur alia linea crocea. c. d. et illud totum pertinet ba ad Baij. ad Z yrium vero nihil eadem ratione quo facta remaneret figura tribus lineis rectis cōtēta r. sic qualiter diuisio debeat fieri apparet ex. y. figura. s. posita. r. hoc ostendit linee ducte rubeae. C. Illud etiam notandum est vniuersaliter q; concavitate q; sunt in ripa vnius p̄dicti si sunt ita irregulares q; in p̄dictis figuris non cadat debet reduci ad regularitatem r. rectitudinem vt hac figura factum est. nā potius quis sunt in insula ipsius insule esse dicuntur. vt. ff. de publi. l. cesar. potius autem est quidā locus conclusus seu quedā concavitas que est ripa vt. ff. de verb. signi. l. portus. ita concavitates que sunt in ripa p̄dicti debent esse ipsius p̄dicti. hęc de figuris irregularibus dicta sunt vt si quando reperiantur ad regularitatem res ducantur que figure irregulares sunt in finitum nec de eis potest dari doctrina nisi reducantur ad figuras regulares. Pererea quedā dicta sunt de linea recta que declarant questionē occurrentem de facto inter dominos molendinorum superiorum r. dominos molendinorum inferiorum. erat namq; pactum qd clausura molendini inferioris non possit eleuari nisi ad certum clauum limitatum in quadam colūna existēte ab vna parte fluminis versus litus ipsius fluminis. accidit vero quod ab alia parte fluminis nulla colūna reperiebatur neq; aliquis clauus nisi solum ab illa parte de qua actum fuit inter dominos molendinorum. Querebatur quātū ab alia parte fluminis de qua nihil actū erat an dñs inferioris molendini possit vel debeat aliter eleuare clausurā. dubiū erat. q; cū tñ vnus p̄dictus de a quo linea ducitur. scz ille clauus q; est in colūna solū ab vna parte fluminis. ab alia vero parte fluminis nō sit p̄dictus. videt q; ab alia parte fluminis vbi colūna non fuit immissa neq; clauus posset alius eleuare clausurā dñs molendini inferioris r. aquā ducere in quacūq; parte vult. p̄r cū ab alia parte nō sit positū aliqd q; declaret quātū flumen ducatur in alitū. vel clausura nō potest dari ibi aliqua cōparatio. arg. l. in testamēto. ff. de condi. r. demō. Sed respondeat q; illa verba que dicunt q; clausura non possit eleuari altius illo clauo debent intelligi de tota clausura. ar. de ser. vrb. p̄d. l. si seruus. r. sic debet intelligi p̄tout ille clauus respicit totam lōgitudinem r. latitudinem clausure per directum linea transducta. arg. C. de edifi. p̄. l. i. r. d. l. inter eos. de acqui. re. do. C. Qualiter autē linea directa transducta appareret si ex illo clauo extendatur choiudula versus aliam partem ripe. deinde super illam choiudulam plurimum seu perpendicularium ponatur. Et si quidem choiudula plumbi r. illa choiudula clauo ducta facit angulo s. omnes recte ad modum recte crucis linea est recte ducta. Si vero anguli essent alii acuti r. alii obtusi r. sic linea aut esset nimis erecta vel nimis depressa r. vt p̄r ex his q; dicta sunt. s. in secunda figura. C. Itē faciunt p̄dicta in argumentū ad aliud qd sepe oportet de facto maxime in intrumentis diuisorum vbi sepe apponitur q; vnus habeat tali loco ad talem p̄tout r. h̄it ad directum de quorum verborum significatione quandoq; vidi dubitari. dico igitur q; quādoq; in instrumentis apponitur totus locus per quem debet duci extenso latitudinis. quandoq; ponunt extrēmitates limitare. quandoq; ponitur vna extrēmitas limitata. alia vero obfcura. C. Primo casu cū p̄t. plumbi. dicit instrumentum quod quicquid est a tali via vel a tali flumine circa secundum q; p̄t h̄it per directum sit primi. quod vero est vltia sit secundi. r. hoc quod dixi per directū debet intelligi p̄tout via vel flumen vadit. r. licet non vadat recte tamen rectum appellatur secundum quod curuus est directus. vt. ff. de exat. tuto. l. non solum. s. vbi vltimā rectam dirigens r. C. Secundo casu exemplum si dicitur a tali termino vsq; ad talem p̄tout r. h̄it per directum sit. alio tunc verum est quod rectitudo est ab vno p̄toto ad alium ostensio vt dicitur est in prima figura. C. Tertio casu exemplum quod talis p̄t. habet a tali termino p̄tout r. h̄it per directū. nam licet terminus ipse sit rectus r. p̄t. nulli vsq; partes de clarant. tantū ad nullas partes duci potest linea recta nisi secundum quod terminus est altus r. procliuus. ita us vel trifidus. a. vnus vel planatus. rotundus in modum columnae vel quadratus. r. ad hoc dico quod lapidee q; ponuntur pro termino confecerunt poni aliter quod in certam partem videntur respicere. vt si lapis est longus nō cū debet respicere a lateribus sed per directū a parte ante acuta. ita vbi rusticos antiquos

non finatur per aduerbia localia sursum & deorsum
 sed illud inproprie ut dixi. Tertio denominat per
 prepositiones: vt. s. et. j. vt. ff. vt. pos. l. si duo. §. las
 beo. 2. de aqua plu. ar. l. super iter. de arb. ce. l. §. f.
 Quarto per nomina adiectiua deriuata ab istis po
 sitionibus vt para superior et inferior. l. §. si. de
 aqua plu. arc. Quinto per alias prepositiones scilicet
 et super et subter vt ibi super cathedram in ovis les
 derunt scribe et pparifit. et extra de sepul. c. dudus.
 in cle. vel verius dicendum est qd nūquā dicte partes
 denotant nisi p noia supradicta et etiaz p aduerbia
 nā. s. et. j. sup et subter si adiciant casuali tūc est pre
 positio nec importat illā partē rei de qua qm̄. s. f.
 aliqua aliā rē esse. s. r. j. illa. vt. s. domum tuam vel
 fundū tuū pendere arbor. et non significat superior
 vel inferior pars rei scilicet arborē. s. rē existere sed
 solū denominat existētia ip̄si arboris. r. idē in oib⁹
 legibus. s. ad hoc allegatis sed si dicte dicitōes po
 nerentur sine casu vt vōdo tibi. l. stadia terre ab ea
 parte q̄ est. s. vel. r. tunc nō sunt prepositiones sed ad
 uerbia loci secundū p̄siciant in maiori tractatu de
 prepositionibus. tunc ergo idē est dicere qd a parte
 inferiori vel superiori que pars q̄ sit r. q̄m̄ duret
 dixi. s. dū dixi de capite et pede. Videndum est de
 ante et retro r. circa q̄ scīdum est qd aristoteles se
 cundo de celo et mūdo dicit quod ante et retro p̄
 p̄tē est in animalib⁹. appellamus em̄ illas partes
 ante in qua p̄ncipaliter sunt sensus: et sic ex facie
 hoc iudicatur in aliis vero q̄ carent sensibus dicte
 vocabula non cadunt p̄p̄tē sed per similitudinē
 5 quādam. Ad qd aduertēdū qd r. ante et retro q̄m̄
 apponit ad de notādū tps q̄m̄ apponit ad vno
 tandū locū. Circa rēpus est scīdum qd tempus est
 quedā fluxibilitas de tpe em̄ nō habem⁹ nisi inflās
 6 q̄m̄ p̄teritū esse desit qd vero venturū est non
 dum fuit. dico ergo in inflāti in quo sumus recte lo
 quendo tps qd p̄teritū appellam⁹ retro. et per cōse
 quens qd futurum est dicitur ante vt in p̄na. cons
 titutione. c. in p̄n. ibi retro p̄ncipibus. ff. de cas
 pt. et post. l. re. l. retro. ad. l. aquil. l. ait lex. ibi retro
 sum. de re. l. c. ratiō habitōis retrabi. et cum si. lib.
 vt. l. huius ratio est q̄ vt dixi tps est qdā fluxibilitas
 et quidā cursus r. homines r. cetera animalia carē
 tia ratiōe qd in cursu p̄teritū est habet retro quod
 vero futurū est habet ante. ad illā similitudinē dici
 mus ista. l. qd de tpe habem⁹ inflās illud quod
 p̄teritū habemus retro qd futurum habere dicim⁹
 illud qd p̄teritū esse ante qd vero futurum est esse
 postea. vt. c. d. arbit. l. cū ante. de bo. dā. l. si qd post
 hac. ff. de acqui. pos. l. si quis ante tunc em̄ similitud
 7 do sic p̄cedit quasi cursio in certa parte inferioris se
 reuoluat et remoueat tunc em̄ illa pars que ces
 dendo recte erat retro incipit esse ante et econuer
 to. propria igitur locutio est p̄cedens quia ibi illa
 reuoluitio egemus per hanc igitur dictionē ante
 post significari tempus p̄teritū et futurū quod
 ex verbo apparer cū adicitur quod si est p̄teritū
 tum significat futurum. Sed hic potest occurrere
 dubitatio pone sic. Reperi scriptum in aliqua dis
 positione si quis ante aliquem dixerit aliquid vel
 fecerit et quomodo intelligitur hoc verbum ante
 verbum enim fecerit reperitur in futuro subiuncti

ut et in p̄terito. Sed qualiter debemus assumere
 se dixi in repetitione. Lomnes populi. ff. de iust. et
 iu. dum tractauit de interpretatione statutorum dixi
 etiam de cō. et. l. olemus. et predicta cum re
 spectu presentis loquimur de tempore p̄terito et
 futuro quandoq̄ tamen in presenti loquimur de
 tempore presenti et post respectu alicuius tempo
 ris futuri vel p̄teriti respectu futuri vt ecce pro
 mittis facere vel dare ante pascha vel post pascha
 et ista locutio recta est vt. ff. de verbo. obligatio. l.
 qui ante Kalendas. l. eum qui. §. qui ita stipulatur.
 cum sit et procedat similitudo sic pone curiosem in
 medio plani videri turrim recte dicitur totū spatium
 quod est inter te et turrim esse ante turrim: qd ante
 oculos eius est: etiam ante illam partem turris
 que p̄mo eius aspectu p̄senteratur. et sicut latius
 oppositum illi turri quo ad eum dicitur retro seu
 post. vt. j. dicitur ita totum quod ille latere post
 riorū respicit dicitur post et ita proprie dicitur ex
 consuetudine reperimus enim pascha futurum in
 medio nunc ergo vsq̄ ad pascha dicitur ante ultra
 dicitur post vt dicitur legibus sicut etiam dicitur
 respectu p̄teriti rēpus vt ecce ante pascha p̄te
 ritum factum dicitur quod p̄teritū quod secutus
 est dicitur factum post pascha. vt. l. heredi stipula
 tio interposita. et. l. sita quis. §. sita. de verbo. obli
 ga. cum si. et tunc procedit similitudo sicut in illo
 paschate homo itans se retro voluisset vt p̄. ergo
 diceret a paschate retro r. a paschate ante vel in
 p̄cedenti locutione dicitur ante pascha id est p̄m̄
 nō qd pascha sit et ita vrinur r. predicta verba ante
 et post si ponantur cū casu sunt prepositiones si sine
 sunt aduerbia temporis vel loci et significant temp
 8 pus vel locum. Circa vero locum scīdum est qd
 quedam sunt loca eminentia quedam depressa et
 plana in eminentibus sunt sicut domus et cetera
 edificia montes et colles dicitur ante et post in
 domibus enim dicitur partem ante illam esse
 que est iuxta viam per quam ingredimur domum:
 vt. ff. de via publica. l. sin. §. si. ibi ante ergasteria. et
 com. diu. l. arbor. §. de vestibulo. vbi glo. exponit
 quod vestibulum est locus ante ostium per quem
 quis habeat aditum pars illi opposita dicitur
 post. vt. ff. de senatus vrbanois p̄diorum. l. quis
 dam l. erus. ibi post borea. r. dicitur post illa pars
 que est opposita illi parti que est ante plateam: et
 sic vrinur et loquimur hanc secundum similitudinē
 nem p̄cedentem nam vt dicitur est pars ant
 9 rior in animalibus dicitur illa in qua est facies: et
 facies domus dicitur r. illa que iuxta viam nobis
 ostendit vt in locutioe vulgari vrinur r. secūdo ma
 chab. quarto. c. circa finem dicitur. omanerunt faci
 em templi coionis aureis. sicut enim dicitur
 facies operis. ff. de operis noui nuntiatione. l. si
 pulario. §. opus. et alibi p̄ssimam faciem edibus
 reddat. vt. ff. loca. l. sed edes. §. si inquilinus ho
 stium. sicut igitur illa pars dicitur facies ita dis
 citur pars anterior et pars sibi opposita dicitur
 posterior. C Sed si domus a pluribus parti
 bus esset circumdata vsq̄ per illam excellentiam
 diceremus facie que magis in honorabili via est.
 qd si vtraq̄ esset equaliter honorabilis illa dē fax

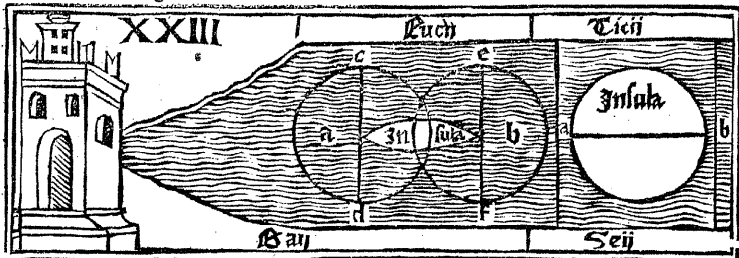
tes per quā ingredimur. ff. de leg. l. i. p̄diss. §. s.
 bainas. de van. infec. l. q̄ conclau. p̄dicat vera
 nisi cōsuetudo loquendi aliquid opponeret. C In
 locis vero depressis r. planis in quibus non videm⁹
 10 superficiem superiorē non est dare partem que di
 cutur ante r. post respectu sui. sed respectu nostri.
 cū sit enim in fundo recte potest dicere aliquam
 partē esse ante eum aliquam post eum: vt de tempo
 re dicitur. C In montibus etiam appellamus aff
 illam partem que nos respicit quasi faciem partes
 sibi oppositam appellamus post. r. sic illa pars que
 quo ad nos fin nostrum aspectum est ante. fin aspe
 ctum alioquin dicitur post. r. sic considerandus est
 11 locus in quo verba proferuntur. nōn quāntam tamē
 est vna parte montis est aspectus ita notabilis vt si
 respicit aliquam ciuitatem no rabilē qd semper il
 la pars dicitur ante reliqua vero post. hec autē fin
 consuetudinē circūcolentium intelligenda sunt.
 C Dextra r. sinistra fin r. Aristotele. in dicto lib. de
 celo r. mundo proprie cadit in animalibus: qd dexte
 ra est p̄ncipium motus. sinistra est termin⁹. r. idco
 communiter contingit qd incipiens ambulare inci
 pit cum pede dextro: vel incipiens aliquid agere in
 12 cipit cum manu dextra: nisi sit sinister. vt. ff. de lit.
 edic. l. clauium. §. item sciendum. In istis ergo reb⁹
 que non mouentur impropie loquimur appellamus
 enim dextram et sinistram quandoq̄ respectu no
 stri. sicut enim dixerimus venido tibi decem stadia ter
 re a parte dextra eundo ab hinc versus Florentiā
 tunc clarus esset sermo qd de illa parte intelligē
 dum est que nobis euntibus est a latere nostro dex
 13 tro. Si vero ad personam non habeatur respect⁹
 sed simpliciter dicitur a latere dextro vel sinistro rei:
 tunc si quidem illa res est eminent⁹ r. eleuata. vt do
 mus. itaq̄ ea dicitur habere facies aperte inueni
 14 tur dextra r. sinistra. sicut enim vnum hominē sta
 tum rectum: r. volentem faciem suam versus illu
 locum quem voluit domus. tunc illa pars que illi
 homini sic imaginato opponeretur diceret dextra
 vel sinistra. et dicitur illa domus est dextra vel sin
 15 istra. hoc probatur expresse: sicut. l. vbi. c. in fin. vbi
 sic ait. facies dom⁹ respiciebat ad orientē aque autē
 descendebant in latere templi dextri ad meridiem
 r. vnde similitudo hominis est quia facies respicit
 16 orientem. latius enim dextrum est meridiem si vero
 non t̄ esset corpus ita eleuatum tunc si quidē locus
 ille h⁹ caput r. pedes fin qd supra dicitur necessa
 rio per eandem similitudinē dabitur et dextra et
 17 sinistra. exemplū in lumine fingamus hominem
 facientem in lumine tenentē caput vbi est caput flu
 minis pedes vero vbi est pes vel finis fluminis fas
 18 ciam aut versus celum tunc statim dextra r. sinistra
 pars fluminis cognoscitur. r. ita loquitur. ff. cōsa
 p̄dici. l. reflectiois. §. si. sic etia in alijs locis que ca
 put r. pedes habent fingas hominem sic iacere: pro
 stratum. tunc dextram r. sinistram cognosces: sed si
 dicitur cognoscatur cur caput r. pedes in tali parte
 19 fingantur: sed cur facies versus celum reuoluita po
 natur velle doceri. si enim facies versus terram
 voluit dicitur tunc partem quam p̄mo dicebam⁹
 dextram contingit esse sinistram r. conuerso. R. n.
 totius terre superficies est versus celum: r. dicitur

superficies quasi superior: facies: vt. ff. qd̄ of antea
 l. si in te. §. antep. vbi text. habet duplicem litteram
 alia species fundi alia facies fundi. r. ibi dicit gloss.
 20 Tilla ergo superficies est facies que erga celum re
 spiciat. ideo sic dixi. vnde ista loca depressa non ha
 bent faciem respectu nostri sed respectu celi. ideo re
 spectu nostri non habent ante vel post dixi. ideo fin
 r. hominem iacere prostratum si vero inuenitur
 aliquis fundus cuius nō possit caput nec pedes dis
 ci fin p̄cedentem doctrinā. nec ante nec post tunc
 dextra r. sinistra deberent aliter considerari. nam
 Aristoteles t̄ in secundo de celo r. mundo querit an
 celum habeat dextram vel sinistram. r. dixerunt
 21 qd sic cum enim dextra sit p̄ncipium motus: vt dū
 cum est apparer qd dextra oib⁹ est orientē. sinistra
 vero est occidēs. r. sic fin hoc de necessitate op⁹ po
 ni qd caput oib⁹ sit in meridie pedes vero in septē
 trione. r. sic fingendus est vnus homo qui faciem si
 gat versus celum spatulas versus terram. r. sic in
 dextra ei⁹ erit sol orientē. r. in sinistra sol occidēs. hic
 ergo quando alij modo inueniendi dextram r. sinis
 22 tram faciunt facile erit dextra r. sinistra caput r. pe
 des cuiuslibet rei inobstant inuenire. sed si respici
 t faciem partis oib⁹ r. hec propozio locutio est
 naturaliter loquendo q̄m̄ ad mores nostros p̄ce
 dentes in odosis puto probabiles r. p̄mo r. in q̄
 rendo. sed si queratur medium ante r. post inter de
 xtram r. sinistram dico eodem modo quo dixi. in
 ter caput r. finem. r. predicta circa loca. tempus ve
 ro quod nullam latitudinem habet non habet dex
 23 tram sine sinistram.
Propupit. Flumē id est pars fluminis dicit
 glo.

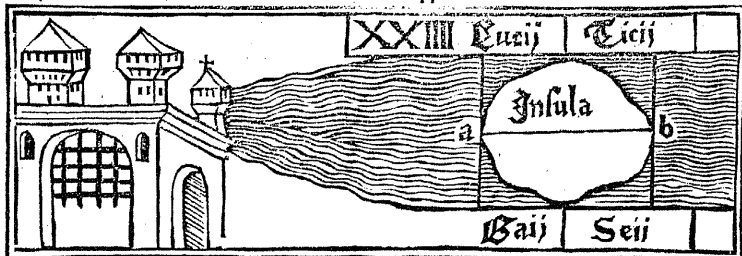
Riuus appellatur pars fluminis r. est iuris pu
 blici.
 24 Riuus non procedens a flumine sed a fontibus vel
 alijs venis quando sit public⁹ et quando p̄uati
 iuris.
 25 Fovea per quam aqua ducitur ad molendinū cur
 iuris sit remissive.
 26 Flumen fluius r. amnis idem sunt.
 27 parte nouus riu⁹ scilicet illa pars vbi
 cit. glo. vides ergo qd pars fluminis
 appellatur riuus. r. sicut non est dubium quod in hac
 significatiōe riuus est iuris public⁹. an autem t̄ alij
 riu⁹ a flumine non procedentes. sed a fontibus vel
 venis alijs sint public⁹ vel p̄uati dubitatur. r. vide
 28 tur quod non. vt. ff. de flumi. l. §. i. et ita tenet Ro
 fre. super illo ritu. pro hoc facit. ff. de riuo per totū.
 Secundo quando riuus est manufactus per quez
 aqua ducitur. ad vtilitatem p̄uati: r. tunc est p̄ua
 tus vt in toto titulo de riuis. Quandoq̄ riuus est
 locus per quem aqua naturaliter fluit. et tunc regu
 lariter puto illum locum p̄uatum esse: vt. ff. r. re
 gun. l. sed si riuus. r. d. l. §. i. de flumi. r. erit eodem
 qui ab vtraq̄ parte dicitur possidet: vt in p̄cedenti
 r. libro p̄rimus de fossa. sed si riu⁹ ralis esset in vtr
 29 publico tunc intelligerē illū esse publicū. vt. ff.
 ne quid in loco publ. l. §. hoc interdictum ibi a deo
 igitur ad hoc interdictū pertinet que publico vniu
 30 delimitata sunt vt ar. ff. vt in flu. pu. na. l. cca. l. i. §. fos
 cc iij

3 ca. quid dicitur de foueis per quas aqua ducitur ad molendinum. Respondeo vt dicitur in L. quominus.
 4 ff. de flumi. Et nota quod hoc nomen flumen flumi? et amnis idem significant alia vero nomina.

scilicet torensi riuus rosaria explana sunt supra proxi. et in precedenti libro. Et et verba legis clara sunt nunc igitur ad ostendendum diuisionem insule vt niamus ad figuras.

In hac figura ripe ab vtraque parte fluminis sunt recte in se et etiam vna ripa est recta per comparisonem ad aliam. Et in hac figura sunt due insule. Prima insula tota pertinet ad Lucij cuius predicti est vltra flumen. Ratio quod insula non est media parte fluminis sed illi parti vltiore est proximior. Ad hoc autem sciendum vtrius insule alteri parti sit proximior. dant doctrina glo. in hoc §. quod poterit scribi accepta chordula et puncto medio posito intervtrumque aqz et tunc si punctus est ab vna parte alija cedar. alias secundum qd punctus extenditur. Ita dicit gloss. Sed vt ista doctrina sit vera non sufficeret chordula sic ponere in vna parte sed ponatur in duabus. vna in puncto pio in sule vt vsus caput. alia in fine. tunc ab illis duobus punctis ducatur linea recta. et sciendum tota insula relinquitur ab vna parte illius est qui ab vna parte predicta possident. Et igitur prima chordula. c. d. in cuius medio sit punctus. a. z qd illa. a. sit in medio probatur cu eris in medio per mensurato rem vt in hac figura apparet. a. est centrum circuli rubei. qz pncipaliter tangit vtraque partem ripe. deinde sit scda chordula in pede insule que sit. e. f. z ponatur in medio punctus. b. z qd ille punctus sit in medio. spz parer qd est centrū circuli crocei. deinde ducatur linea seu chordula. a. b. z qd insula est tota vltra illa chordulam tota pertinet ad predictum lucij qd est vltra flumen. Ad predictum vero a. z qd est circa. n. pertinet. In secunda vero insula simili modo ponatur vna chordula que habeat punctum medium. a. deinde in fine insule ponatur alia chordula que habeat punctum medium. b. qz ab illi puncti sine in medio probatur ex precedentibus. tunc ducatur linea. a. b. z tunc qd illa secat insula. quicquid est vltra illam est ritij qui ab alia parte predictam possidet. qd vero est circa illas linea est seij vt patet ex hoc §. Et nota qd semper cu linee ripe sunt recte omni rectitudine vt est ista chordula ducenda est recta ita qd faciat angulū rectū ab vtraque parte. per istum enim modum recte inuentur medium vt apparet c. c.

Hac figura differt a precedenti quod supra linee ab vtraque parte sunt recte secundum seipsas et etiam dicuntur recte vna respectu alterius quantum distat vna ab alia in capite quantum in fine. Sed in hac in capite minus distaret et semper vniformiter elongantur. Erig igitur fienda diuisio insule hoc modo quod primo ponatur vna chordula in principio insule ab vna ripa ad aliam et notetur punctus medius et sit. a. deinde extendatur alia chordula longior in fin. insule et notetur punctus medius. b. deinde ducatur linea. a. b. et illa erit linea diuisiva inter eos qui sunt vltra et eos qui sunt circa. Sed hic occurrit dubium qualiter ducatur linea a ripa vltiori ad citeriorem. nō non potest ita poni quod faciat angulum rectum ab vtraque parte. dico igitur considerandum quod ipsum ille due ripe distant in vltiori ripa tantum distant. in ripa citeriori. et tunc potest esse error. quo probatur

quod qualis est proportio totius ad totum talis est medietas ad medietatem per equale spatium sicut rota latitudo fluminis venit vniformis ampliando respectu distantie que est ab vtraque ripa inter eos qui sunt ab vtraque parte sicut diuisio vtraque die vna est de alluisione.

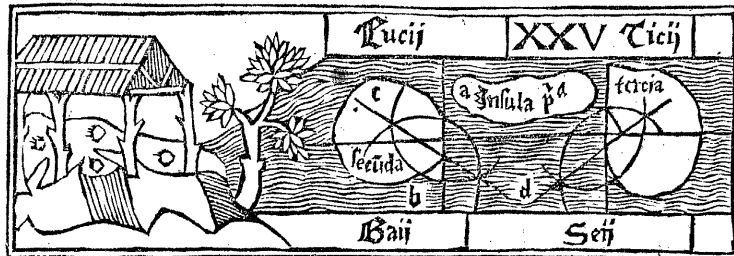
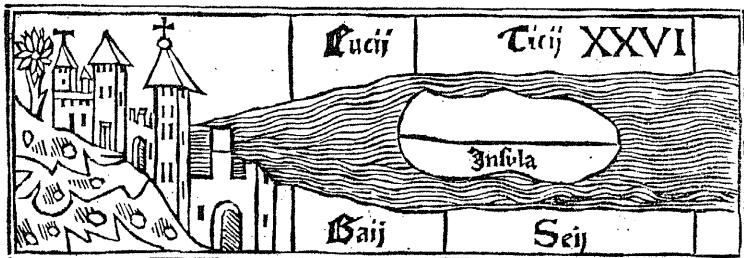

Figura ista facta est ad declarationem l. pe. §. paulus. ff. de acqui. re. do. vbi dicitur quod insula primo relicta in flumine iure proximitatis haberi in alia insula postea in flumine maris sicut relicta. In hac igitur figura constat quod insula in primo relicta tota pertinet ad eos qui possident vltra flumen scilicet lucij et tertium quando illa insula est tota vltra medietatem fluminis vt linee rubeae ostendunt. Insula vero relicta pio parte pertinet ad lucij qui est vltra pio parte ad Baia qui est circa quoniam mediam partem fluminis tenet vt linee duce ostendunt. et probatur est in precedentibus figuris. Sed nūquid insula primo relicta ratione proximitatis debeat aliquid habere in dicta secunda insula videndum est. Ad quod sciendum est pone a flumine vnium punctū in insula prima qui plus est proximior insule secunde et sit. a. deinde in ripa Baia assumat alius punctus qui magis est proximior extremitati secunde insule que plus proxima est insule prime et sit. b. deinde pone pedem circuli in puncto. a. z extendit ita quod pertranseat aliquam partem insule secunde et voluit semel circulariter. deinde pone pedem circuli in puncto. b. z per tantūdem spatium extendit. Et nota vbi dicitur duo circuli se psecindunt scilicet in puncto. c. d. z ab illis duobus punctis ducatur lineam rectam rubeam. Et quo concludo quod quicquid est insula secunda supra dictam lineam. c. d. totū cedit insule primo relicte et eodem modo competes in insula tertio relicta vt linee duce ostendunt quod sic probatur si ab equalibus equalia ad lineam que remaneat sunt equalia sed constat quod tantum distat circulus vnus a suo centro. a. quantum distat alius circulus a suo centro. b. Sed constat quod linea. c. d. dimit ab vtraque parte equaliter ergo parer quod si nea illa equaliter distet ab vtraque et sic quod est supra illam lineam cedit puncto. a. iure proximitatis quod vero est infra cedit puncto. b. iure proximitatis z c.

Aqua dictum est de his figuris que habent lineas rectas iuxta ripam. hic videndum est de his que habent ripas rotas et curuas veruntamen hoc contingit dupliciter nam quandoque sunt rotas ab vtraque parte fluminis et ita vna ripa inflectitur versus alia quod vbiqz equaliter distant vt in hac figura ostenditur licet hoc raro contingat. Quandoque ripa est ab vna parte recta z ab alia rotatosa vel ab alia parte tota vno modo ab alia vero tota modo distat et de hoc dicitur in sequentibus. In hac igitur figura ducenda est linea per medium ea toto ostentare qua ripe sunt tota vt ostendit linea rubea quicquid est vltra illam lineam est magis propinquum eis qd vltra flumina predicta possident quicquid vero est circa illam lineam est magis prope eos qui circa flumē predicta possident illam autem lineam sic duces accepta chordula et puncto in medio posito que chordula vniformiter ducatur ab vtraque parte ripe et semper notetur locus per quem transit ille punctus medius. Illa est linea per quam ille punctus medius transit et linea per medium diuidens.

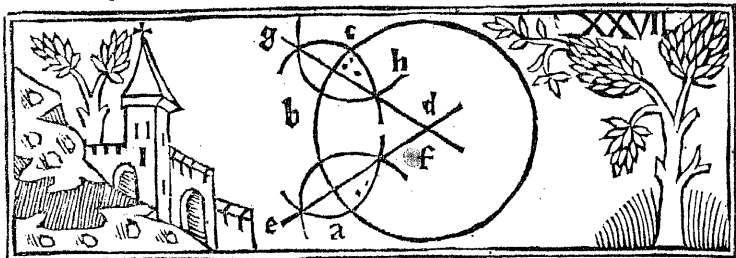

Figura est facta ad necessariam evidentiam omnium dicendorum. docet enim quomodo possit fieri quibusvis punctis per lineam non directam illi possint reduci ad circumscriptionem eiusdem circuli. ponantur ergo tres puncti. a. b. c. tunc pone circuli super. a. et extende ultra medium spatium. b. et volue semicirculi. deinde ponas pedem circini super. b. et in eadem distantia versus. a. volue semicirculi. Et nota quod ubi dicte due linee circulares se p̄ciadūt scilicet in puncto. e. f. et dicas super punctos lineam rectam et extendas quando volueris. deinde similiter facias in puncto. b. c. et duas lineas circulares que se p̄ciadunt in puncto. g. h. et ab eis ducas lineam rectam et extendas. tunc dico quod linea. e. f. z linea. g. h. secabunt in puncto. d. In illo igitur puncto ubi se cant ponatur pes circini. et extendatur vsq̄ ad unum punctum de datis. et voluantur omnes illi tres puncti reperient in circumscriptione dicta. et hoc contingit quocūq̄ modo tres punctos ponas in linea non recta etc.

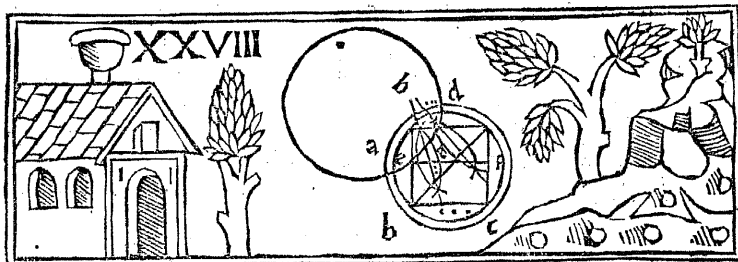
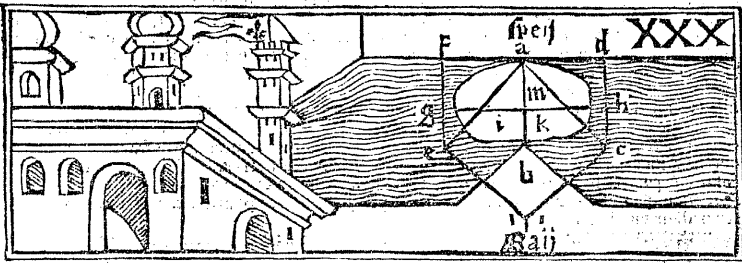

Figura ista similiter ad evidentiam dicendorum facta est. docet enim qualiter posito vno puncto ab alia parte et vna recta linea ab alia aliquod spatium quadratum iure propinquitatis diuiditur inter punctum et lineam rectam sit ergo punctus datus. a. linea posita. b. c. et totū quadratum. a. b. c. d. Queritur quantum de illius quadri spatio debeat puncto. a. iure propinquitatis et quantum linee. b. c. ita quod ponitur vna linea super quam quicquid stitit sit propinquius a puncto. quod vero est infra sit propinquius linee. Ad quod dico qd̄ primo illud quadratum diuidendum est per medium secundum doctrinam precedentem et sit linea diuidens. e. f. et de ea qd̄ est infra nil pertinet ad punctum. a. Secundo fiat linea per diametrum dicti quadrati. b. d. et similiter de eo qd̄ est infra dictam lineam nil pertinet ad punctum. a. Illud vero quod est supra restat diuidendum. et hoc cō fiat quod hic habemus duos punctos eque distantes a puncto. a. et linea data vsz punctus. e. et punctus. d. inueniatur ergo alius punctus eque distans. et sit. g. et quod hie eque patet. q̄ est centrum circuli a iure q̄ punctualiter tangit punctum. a. et lineam datam. tunc ergo illi tres puncti. e. g. d. reducuntur in circumscriptionem vnius circuli secundum precedentem figuram ducendo lineam vt ostendunt linee croceae. cuius circuli centrum cadit extra quadratum in puncto. b. et ducatur ille punctus vt ostendit circulus rubeus ductus tunc dico quod quicquid est supra dictam lineam circulearem. e. g. d. pertinet iure propinquitatis ad punctum a. residuum quod est infra pertinet ad lineam positam. Et q̄ hoc fit verum patet si ponatur alius punctus in linea rubea circulari. a. et ibi ponatur circulus. et ostendatur vsq̄ ad punctum. a. punctualiter tangit illud et etia linea vt ostendit circulus croceus. et idē vbiq̄ ponere et aliq̄s puncti. m. d. linea rubea circulari hoc dico ita qd̄ nō esset error: notabilis. ita e d̄ si esset argētū nō eēt notabilis deceptio vñ dico. q̄ cū ab vna parte sit linea recta et ab alia rotūda nō eēt p̄cepta separatio p̄ mediu. Et q̄ colligat talē regulā positis tribus p̄p̄

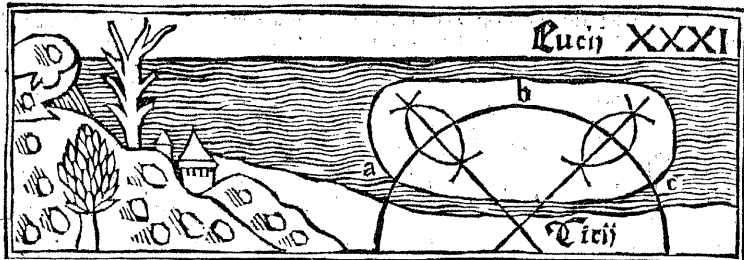
etia eque distantibus intra punctum datum et lineam datam circulus in cuius etiam circumscriptionem illi tres puncti reducuntur per totum quadratum equaliter distat etc.

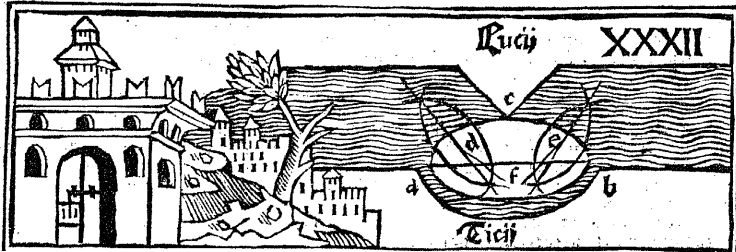
Hec figura bene inspicatur propinqua est puncto acuto a ripa predicti Lucij et toti latitudini ripae predicti Baij. Ad predictum autem Titij nō appropinquat. Videam⁹ ergo diuisionem inter Baium et Scium et Lucium. et videtur quod Lucio nil debeat quoniam ripa sua que appropinquat insule terminatur in puncto indiuisibili non habere aliquam latitudinem. sed in insula debet diuidi vel modo latitudinis: vt. l. inter eos. f. e. o. Cum ergo ibi non sit aliqua latitudo ci nil debeat. contrarium dico. nam inter eos qui sunt ab vna parte fit diuisio pro modo latitudinis: vt. l. inter eos. Sed inter eos qui sunt ultra. et eos qui sunt citra fit diuisio iuris propinquitatis: vt diuisum est. Videndum est igitur quod ponamus vnam lineam iuris propinquitatis evidentem et hoc fieri debet ex doctrina precedentis figure. Extendatur igitur vna chordula a puncto predicti Lucij vsq̄ ad ripam Baij. et fiat cum chordis vel figuris in summe vnum quadratum. a. b. c. d. deinde inueniatur mediu quadrati per lineam. c. f. et constat quod quicquid est infra dictam lineam pertinet ad Baium. deinde ducatur alia linea per diametrum quadrati. b. d. et similiter constat quod id quod est infra dictam lineam pertinet ad Baium. deinde inter punctum. c. et punctum. d. inueniatur punctus eque distans a puncto predicti Lucij ad ripam Baij et sit. g. tunc illi tres puncti reducuntur in circumscriptionem vnius circuli per precedentem ita cuius circuli centrum inueniatur in predicto Lucij et in puncto. b. vt ostendit linee croceae. dico ergo qd̄ illa linea circularis. e. g. o. est in ea. et quicquid est supra illam pertinet ad Lucium. quod vero est infra pertinet ad Baium. vt patet ex precedentibus etc.

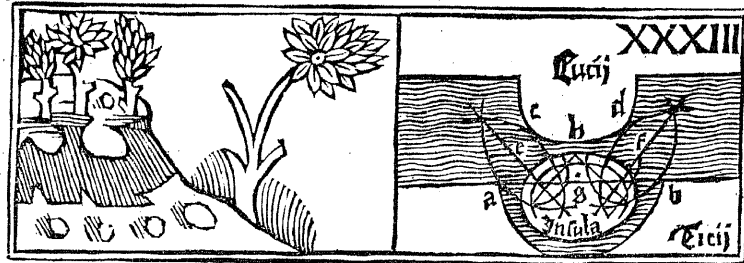
Hec figura differt a precedenti quod in precedenti punctus magis propinquus erat in capite insule. hic vero est in medio vel circa: vt patet in puncto predicti Baij acuto qui est. b. et ideo in summe debet fieri duo quadrata scilicet vnum supra aliud infra. fiat ergo versus caput summe vnum quadratum. a. b. c. f. et versus sinem fiat aliud. a. b. c. d. deinde ducatur linea mediana. g. h. dico de eo quod est supra nil debet habere Baius. deinde ducatur alia linea per diametrum vni quadrati. c. a. et alia per diametrum secundi. a. c. z similiter de eo quod est supra illas nil debet habere Baius deinde inueniatur vnus vel duo puncti in illo spatio quod est infra eque distans puncto Baij ad lineam predicti Lucij vt. l. i. l. qui reducuntur in circumscriptionem illius circuli qui circulus est. e. f. l. c. z eius centrum cadit in predicto Baij in puncto. m. quicquid est infra dictam lineam circulearem pertinet ad Baium vt in precedentibus est probatum: vel verius a summe puncta. e. m. z reducās ea in circumscriptionem eiusdem circuli et habebis propositum quia redit in idem quod supra etc.

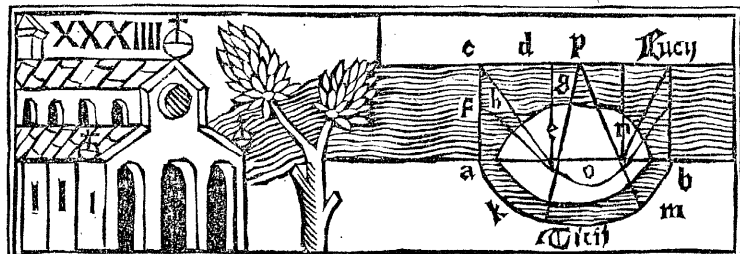
Hec figura differt a precedentibus: quia vel ab vtraq; parte est linea recta vel ab vtraq; parte est curva ab vna recta ab alia punctus acutus. hic vero est ab vna parte linea recta ab alia habet quandam rotunditatem cuius caput conuenit versus insulam inueniat ergo in principio insule punctus medius. a. in medio alius. b. in fine alius. c. et hi tres reducuntur in circumferentiam eiusdem circuli per precedentia et habebit medium. Ex quo collige regulam quod positis tribus punctis eque distantibus inter lineam rectam et lineam conuexam circulus in cuius circumferentia illi tres puncti reducuntur totum spatium iure proximitatis equaliter diuidit. et in hac se. figura demonstrabitur.

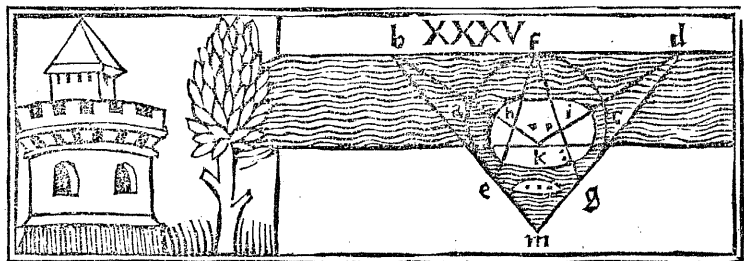
Hec figura differt a precedenti: quia haec ab vna parte ripe acuta est punctus ab alia parte rotunda est concauum versus punctum cuius sic facienda est diuisio. Primo ducatur linea ab vna parte circuli vsq; ad aliam. et sit. a. b. et ideo hoc vt scimus qd de eo qd est supra dicta lineam nil potest deberi ripe concaue nisi ratione illorum punctuorum quonia quilibet pars que est infra est magis remota ab alia parte qd sunt illi puncti. deinde inueniatur medius inter punctu predicti luci. et sit. c. et illa puncta per doctrinas datas in precedentibus inter. a. et c. erit medius punctus. b. et inter. c. et b. erit medius. c. vt ostendunt linee ducte deinde inueniatur medium inter. c. et aliquam partem dicte concauitatis. et sit. f. deinde illa tria puncta. d. f. e. reducuntur in circumferentiam eiusdem circuli per precedentia cuius centrum erit in puncto. h. dico ergo quod quicquid est infra circulum. d. f. e. pertinet ad Tritium iure proximitatis. quod vero est supra pertinet ad Lucium. Ex quo collige regulam qd posito vno puncto ab vna parte circulari concauitate. et alia infra concauitatem inuentis tribus punctis eque distantibus ab vtraq; latere linea circularis per quem illi tres puncti in circumferentia reducuntur per medium diuidit etc.

Hec figura differt a precedentibus: quia supra est punctus ripe superioris quem constat esse propinquorem qualibet alia parte ipsius ripe. hic vero ripe superior est rotunda. et conuexa est versus insulam. et ideo quilibet pars illius ripe sit propinquior punctis ripe inferioris concauis. igitur primo ducatur linea ab vno puncto circuli inferioris vsq; ad aliam et sit. a. b. ea ratione qua diximus in precedenti figura deinde ponatur circulus in puncto. a. et extendatur vsq; ad ripam superiorem. et ibi aliquantulum voluatur circulariter vt ostendit linea curva crocea et ille punctus vbi ripe superior tangitur est propinquior sit. c. et eodem modo facias in puncto. b. cui p uncto propinquior est. d. deinde inter. a. et c. inueniatur punctus medius et sit. c. et inter. b. et d. inueniatur alius punctus medius. et sit. f. deinde inueniatur alius ripam punctus medius inter ripam superiorem et inferiorem: et sit. g. deinde illa tria puncta. e. f. g. reducuntur in circumferentiam eiusdem circuli cuius centrum cadit in predictum luci in puncto. h. dico ergo quod quicquid est intra illum circulum. g. f. pertinet ad Tritium iure proximitatis. quod vero est supra illum pertinet ad Lucium: vt ex precedentibus apparet. et linee recte demonstrant etc.

Hec figura ripe superior est directa inferior est circularis et concaua. Primo igitur i quali bet linea circuli facienda est diuisio per quadratum vt linee directe ostendunt. et dictum est supra in. vii. figura. et viii. hic vero describam aliquid de dicta diuisione. Primo enim ducatur vna linea ab vno puncto vnus circuli vsq; ad aliam. a. b. et hoc ad ostendendum quod est intra lineam illam nil debetur ripe circulari nisi ratione punctuorum. deinde fiat diuisio inter punctum. a. et lineam que est superioris ripe qua formatur vnum quadratum. a. c. d. e. quod quadratum diuidatur per medium ducta linea. f. g. tunc dico quod de eo qd est supra illam nil debetur puncto. a. deinde ducatur alia linea per diametrum quadrati. c. g. tunc similiter dico quod de eo quod est supra illam nil debetur puncto. a. In illo vero spatio quadrati quod remanet infra inueniatur alius punctus medius. b. deinde illa tria puncta. f. b. e. reducuntur in circumferentiam eiusdem circuli cuius centrum cadit in fundo Tritii in puncto. h. et illa est linea diuidens inter punctu. a. et ripam precedentem. in vero alio puncto fiet quadratum et diuisio simili modo. illud vero quod est in medio diuidatur sic quod inueniatur alius punctus medius inter rotundum et ripam precedentem. et sit. o. tunc illi tres puncti. e. o. n. reducuntur in circumferentia eiusdem circuli per precedentia cuius centrum cadit supra in puncto. p. et illa est linea diuidens etc.

Hec figura ab vna parte est ripe recta ab alia angularis. vnde tractatur de diuisione spatij medij quod sic fieri debet quod dicte linee ducantur a linea predicti inferioris. donec iungantur cum superioris et in capite sit linea ducta. a. b. in si. sit. c. d. vt ostendit linea crocea. deinde in parte prima inueniatur basis vnus trianguli duorum equalium laterum: vt ostendit linea crocea. e. f. et eodem modo inueniatur in secunda parte alia basis: vt ostendit linea crocea. f. g. deinde quilibet predictorum triangulorum diuidatur per medium secundum doctrinam datam in. iij. figura

pium scilicet ducendo lineam a puncto pium trianguli. a. vsq ad punctum. b. qui est medius basia. e. f. r. a puncto secundum trianguli. d. vsq ad punctum. i. qui est medius basia. f. g. r. ille lineae ducantur versus spatium quod remansit in medio. r. coniungantur in puncto. l. r. illa est linea diuidens directo per medium iure propinquitatis. Sed huic opponitur q punctus. h. quem dicitur secare per medium magis propinquat ripe superioris in puncto. f. quam inferiori puncto. m. Respondeo quod verum est vt ostendit circulus azur reus. sed ille punctus. l. est eque propinquus puncto. e. r. puncto. g. sicut ripa superior. q. patet quia circulus ductus a puncto. l. equaliter tangens dicta puncta. e. f. g. punctualiter eque distat. r. Concludit ergo quod vere dicta linea. b. h. i. d. est linea diuidens iure propinquitatis inter dictas ripas. ex hac enim figura firmum est quod posito vno triangulo si ducantur due linee diuidentes duos angulos per medium ille linee in puncto supra que potest consisti circulus tangens eque r. punctualiter tres lineas trianguli. r. demonstratur hoc per Euclidem in libro quarto conclusionem quarta. Barro.

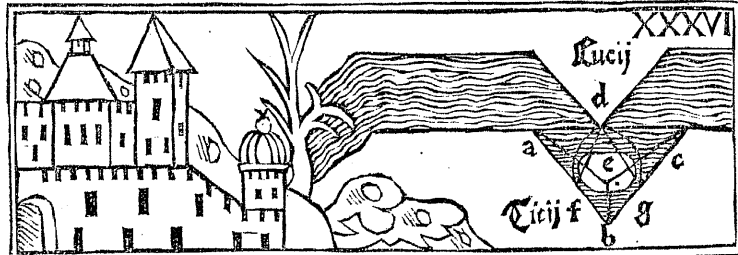
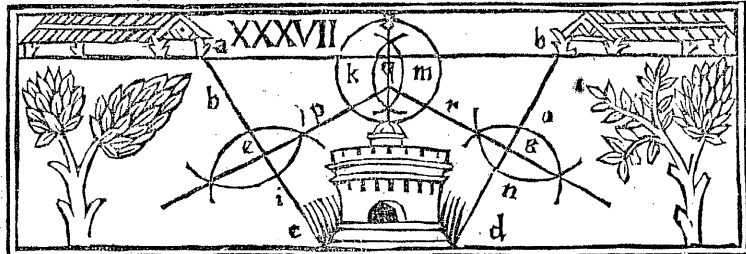

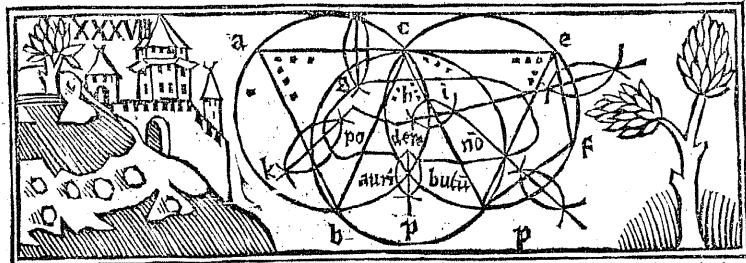
Figura ista habet pictum solum in ripa superioris. f. d. cui de insula debetur aliquid iure propinquitatis. in inferiori habet triangulum. a. b. c. ducatur ergo linea. a. c. quam lineam costat tangit puncto. d. diuisio igitur iure propinquitatis debet hoc modo fieri: quia ram in capite quam in fine sunt trianguli duorum equalium laterum vt factum est in precedenti figura quorum pium basia erit linea crocea. d. f. r. alia linea. d. g. r. illud spatium quod est intra illas lineas. a. f. b. g. debet diuidi iure propinquitatis inter punctum. d. r. totam ripam pcedij inferioris que diuisio fiat diuidendo duos angulos per medium secundum doctrinas precedentes. r. ille duo linee se coniungunt in puncto. e. ille punctus est centrum qui tangit punctum. d. in ripa vterioxi in anferioxi vel citiori vero tangit punctum. f. er punctum. g. omnes alij puncti sunt magis remoti vt ostendit circulus croceus ductus. Restat ergo quod fiat diuisio eius partis insule que est extra illam triangulum. d. f. b. g. et si bene respiciatur quicquid est extra illud appareat esse intra duas lineas rectas: et tunc aut sunt recte secundum se equaliter aut inaequaliter. in quolibet predictorum casuum habes modum diuidendi ex his que dicta sunt supra in prima et secunda figura huius libri secundum r.

His circa diuisionem insularum premis predicta faciunt argumentum ad questionem quotidianam. et de facto emergentes dicimus commune Perusij statuit quod si qua possessio reperiretur in comitatu Perusij nulli que non esset attributa alicuius ville vel castro quod talis possessio cedere territorioz illarum villarum r. castrorum que essent propinquiores. contigit quod reperitur quoddam magnam podere intra confinia trium villarum quod nulli ville vel castro attributum est. **C** Et hoc thematice ostendunt plures questiones. Prima est quomodo intelligatur illud quod dicitur quod cedit illi ville que est propinquior. Respon. s. quartus est propinquior: non enim si vna villa magis propinquatur vni puncto. ideo ei attribuitur totum. sed cuiuslibet de dicto podere attribuitur quatenus propinquior est. hoc apparet ex isto. s. insula. quem supra legimus. ibi quod si alterius parri propinior sit r. hoc dicitur supra in glof. super verbo communis sit r. Sed est videnda a qua parte ville vel castri debeatur incipere mensuratio. Ad quod sciendum est quomodo cognoscitur ciuitas vel castrium vel villa de quo per dominum Joan. and. de sententia excommu. c. si ciuitas. lib. vi. in nouella. Tu clarus et breuius dic quod licet in vno nostro ciuitates appellamus que habent episcopum: tamen ante q episcopi essent erant appellatio ciuitatum. r. denominabatur ab illis officialibus qui tunc erant. vt. lxxx. dist. c. s. iij. l. iij. Dico igitur quod proprie dicitur ciuitas omnis locus in quo exercetur iurisdicatio illa que competit def. noisibus ciuitatum. de qua dicitur in aur. de de fen. ci. s. iusturandum. col. l. iij. **C** Et nota quod triplex est ciuitas. Quaedam maxima vt ciuitates metropolitane in quibus stabant presides r. perfecti p. rono. hodie reges r. curie regum ad quos appellatur. Alia est ciuitas magna in qua est forum causarum meri r. mixti imperij. Alia est ciuitas communis in qua est forum causarum que competunt defensoribus ciuitatum: vt supra dixi. r. probatur. ff. de excu. tu. l. duas. q. s. de cet. vnde licet locus non habeat episcopum vel sit p. uata ciuitas episcopo: tamen ciuitas remanet propter forum causarum secularium. ideo autem venit in vtu vt ciuitas appellatur que habet epim: q. ep. non consentit ordinari nisi in illis locis vbi antiquitus erat nomen ciuitatis: vt. d. c. s. lxxx. of. disti. C. de metro. berio. l. i. lib. xi. **C** Secundo est castrium. et illud dicitur quasi casa atra hoc est locus foris in quo dicta iurisdicatio non exercetur. vt. C. de fun. l. iij. l. quos castrium. r. dist. lxxx. c. iij. **C** Tertio est villa r. illa secundum

propiam significationem dicitur a vallo. hoc est ciuitas que no cingit muro: sed vallo secunda l. Bug. Sed in vno nostro villa appellatur quedam vicinia plurium habitantium sine aliquo municipio que pprie loquedo dicitur vicus secunda l. Bug. r. ita accipit gl. de iust. r. iur. l. ex hoc iure getiu. in glo. sup. p. bo edificia collecta. Ad secunda dicendum est q mensuratio os fieri ab illa parte loci q propinquior est loco mensuratio: vt supra ostendit sum est in alijs. vnde in castro erit clarum. In villa poterit dubitari: q. domus sunt pariter: sed puro q si esset aliqua domus q distaret multum ab alijs q illa domus no dicat de vicinia sua: maxime si vox euerit nisi no poterit: vt. l. i. s. eodem aut recto. ad fill. r. qd plene dicit de aqua plu. ar. l. tertius. in p. s. Et aduertendum q licet lex dicat q mille passus debeatur mensurari a continentibus edificijs: vt. l. mille passus. de verbo. sig. ras men in presenti statuto puro q debeat inchoari ab ipso muro ciuitatis vel castri vel ab ipso loco vbi villa terminatur. sed quia hoc inuenire est difficile. ideo hoc declarabo per seq. figuram r.

Alius poderis diuisio facienda est per istum modum: quia primo in qualibet villa faciendus est punctus qui plus est illi poderi relicto propinquior r. quia circulum non posset haberi ita longum q extendere ab vna villa ad aliam seruandus est iste modus: quia primo ducatur ab vna villa ad aliam p. iur. respiciet linea recta: et a prima villa vsq ad secundam ducatur linea azura. a. c. r. a secunda ad tertiam lineam. d. b. ad primam r. tertiam lineam. a. b. deinde in qualibet illarum reperitur punctus medius. r. in linea. a. c. erit punctus. e. r. in ca linea ducatur duo puncti et eque distantes. b. i. deinde ponatur circulus. in. b. r. extendatur vsq ad. i. r. ducatur linea circulariter: r. eodem modo ponatur in puncto. f. et extendatur ad. h. r. ducatur linea circulariter: r. vbi ille linee se prescindant ille sunt linee ad diuidendum per medium inter illas duas insulas: r. sic linea. p. quia diuidit inter sic neam primam r. secundam. r. eodem modo fiat inter secundam r. tertiam villam inter quas diuidit linea q. non repetendo alias liras et eodem modo fiat in prima villa et in tertia villa diuidens inter eos erit q. a. s. Ex quibus concludit q quicquid est supra illas lineas. p. q. s. pertinet ad primam villam. r. quicquid est inter illas duas. p. q. r. pertinet ad secundam. Et quicquid est vltra illas duas lineas. s. q. r. pertinet ad tertiam villam. Sin autem plures essent q tres statim patebit in sequenti figura r.

Atra est hec figura ad ostendendum qualiter si podere relicto est in confinis plurium villarum quibus debet incipi mensura sint. a. b. c. d. e. f. podere relicto sit inter ipsos punctos vt ostendit ista figura inter ipso facta. **C** Primo ergo fiat diuisio inter tres p. iur. p. iur. s. p. iur. s. licet. a. b. c. secundum doctrinam precedentem. dico ergo quod inter. a. e. b. diuidit linea n. i. b. c. a. g. k. inter. a. c. diuidit. g. l. sic punctus. g. est centrum in cuius circumferentia ponuntur dicti tres puncti. a. b. c. secundum doctrinam datam supra in figura huius secundum l. i. b. i. et hoc ostendit circulus rubens ductus. **C** Secundo fiat diuisio inter. b. c. d. dico quod linea. g. h. diuidit inter. b. c. et linea. h. i. diuidit inter. c. d. et linea. h. p. diuidit inter b. d. et sic punctus. h. est centrum

Verbi preteriti substantiuū rē pterita significat.
 Alueus fluminis derelictus vt acquiratur pcedo.
 quid requiratur et probandum sit per parte agētia.
fluere reperit. Pteritum substantiuū est qd rem pteritam significat. vt. l. i. §. ff. si. ff. quod quisq. iuris. et de verb. obl. l. si quis stipulatus sit sicutum in pinc. Requiritur
 2 Ergo quod veterem alueum reliquerit et qd per
 alium locum perfere fluat et hoc ideo quia quoti
 die communitur contingit quod alueus non dimit
 titur nisi alius assumatur. Sed si cōtingeret quod
 flumē occultaretur nec alio loco flueret idem esse
 quod si alueus dimissus esset eozū qui proprie pte
 dia possident idem puto si in iudicio probaref
 3 lūm quod alueus est dimissus licet non probef
 4 alio loco cepit fluere tamē agens debet obnirere.
 Sufficit ergo pūmū si a pūmo incipias scilicet ab
 alueo derelicto. Si vero incipias a secundo scilicet
 quod alio loco cepit fluere requiritur vtrūq. pōt
 enim esse quod per duo loca fluat et in quolibet rē
 tineat nomen fluminis: vt apparet in pado prope
 ferrariam facit ad pcedia. ff. de acqui. re. domi. l. i.
 8 que madmodum. et quod ibi no.
Prior. Prior quidem dicitur in comparatiōe
 9 sequentis: vt. ff. de aqua quoti. z est. l. i. §. p
 10 prior. et ideo si flumen se celasset alueus derelictus
 non esset alueus prior et tamen haberet locū
 hec lex: vt dicitur est. et probatur. ff. de aqua quo
 11 ti. et est. l. i. §. quod elatere. Alueus vocat alueum
 qui non est modo sed iam fuit sc. ff. de acqui. re. do.
 12 l. insulam. in si. ff. de neg. gest. l. dimoxio. in pūm. qd
 fa. it pro notarijs et reliquis quando dicunt talis
 filius tūm cum tūm sit mortuus eorum est iure do
 minij vel quasi vel alio pūm fuit pcedia quib? ad
 herer pūm dicitur est in pūmo. Cui prope rē
 pam pcedia possident. Quid rē prope ripam pcedia
 possidere. dic et dicitur est in pcedentibus libris.
 Aduertendū tamen est qd hic non dixit ab vtraq.
 parte: licet in pcedenti dicitur quoniam ripa nō po
 test esse insula que ab vtraq. parte habet pcedia:
 2 alueus vero derelinquit potest ab vna parte tunc si
 quidem derelinquitur paulatim fit acquisitio iure
 alluionis: vt. ff. de acqui. re. do. l. maritus. et. §. di
 3 gi. Si vero tunc simul fit acquisitio aluel derelicti:
 vt hoc. §. si tamen alueus totus ab vna parte relin
 4 quitur: tunc inter eos qui ab vna parte pcedia possi
 dent fit diuisio pro modo latitudinis cuiusq. pced
 5 dij que latitudo proper ripam fit vt statim sequitur:
 ideo eodem modo quo. §. in alluione ostendū.
 Si vero alueus ita derelinqueretur quod ab vtraq.
 6 qs parte essent pcedia: tunc inter eos qui possident
 ab alio fiet diuisio iure vicinritatis et propinquitatis
 7 ris: et sic per medium: vt dicitur est de insula: z pro
 8 batur infra ibi non potest iure vicinritatis zc. Inter
 eos vero qui ab vtraq. parte possident fiet diuisio
 9 pro modo latitudinis vt dicitur est de alluionerz
 sic eodem modo fiet diuisio diuerso tamen iure:
 quia ibi iure alluionis hic iure aluel derelicti.
 Pro modo pcedij cuiusq. latitudinis que latitudo
 10 prope ripam fit hec verba satis sup pūmō:
 et in pcedentib? epōsita sunt.

Nouus. Nouus autem alueus dicit ad dis
 ferentiam veteris: et sic si p multos

annos steterit sic appellatur donec nouus alijs
 alueus superuenerit: vt. ff. de usufru. leg. l. usufructus.
 et quod no. si cer. peta. l. c. d. d. Allas autem dicitur
 nouū. l. insolidi. vt. C. de iudi. l. rem non noua. z. ff.
 de vent. in p. l. i. in alijs etiam significationib? ac
 cipitur de quibus dixi. ff. de noui ope. nuntia. super
 rubrica.
 Incipit et desinit adiecta facto habenti tra
 ctum successuum quomodo accipiuntur.
 Incipere improprie et large dicitur qui se pparat
 ad incipiendum.
 Incipere proprie dicitur qui aliquid incipit facere
 de eo quod est faciendum.
 Incipere etiam dicit q multa ipsi icceptiōis adiecit.
 Juramentū calūnie si pferatur post litem cōtestatā
 dicitur pfectum in exordio litis.
 Desinere aliquid quando dicitur.
 Incipit et desinit si adieciuntur temporū quomodo
 accipiuntur.
 Dies qñ dicitur incipere z qñ desinat.
 Annus qñ dicitur incipere et qñ desinare.
 Incipit et desinit si adieciuntur loco qualiter accē
 ptiuntur.
 Incipit et desinit quando adieciuntur essentie alijs
 cuius substantie vel qualitatē qualiter intellis
 gantur.
 Incipit et desinit quando adieciuntur potētie quas
 liter intelliguntur vt quis dicitur posse.
 Incipit iuris esse. In hoc text. pluribus
 iurific. vtr. verb. incipit. Et vtitur hoc
 verbo desinit: vt. l. statim significatur ibi: desinit esse zc.
 de quorum verborum significatione varias cōten
 11 rationes vidi inter doctores et ad quoniam sensum si
 reducitur iuris nostris sensus peruerteretur: ideo
 12 fin legalē doctrinā qd illa dōba significat explane
 inus. Ad t qd scidū qd hec verba adieciunt qñs fa
 cto qd by tractū seu successōes quādā i faciedo: qñ
 13 qd adieciunt t pūm: qñs loco: qñs essentie alicui? rei:
 qñs potētie. de quolibet videam. C. de adieci
 14 factō z tūctrib? modis accipit pūo large t z ipso
 15 pte vt dicitur incipere ille qui se pparat ad icipiēdū
 vt in casu spāl. ff. de polli. l. i. §. cepisse ibi si appa
 16 ratur: vel impelman vel i publico possit alias an dicit
 17 pparamēta nō dī qd icipere vt. l. si pecunia in pū. ff.
 de cōdi. ob cau. de pū. l. si desinit. C. t. Sedo ac
 18 cipit pūie coipso qd incipit aliqd facere de eo qd
 19 est faciēdū vt si fundamenta facit et rēta de in alijs
 20 exēplis postis i. d. §. cepisse. z de ope. no. nun. l. de
 21 pupillo. §. nūtiationem ibi inchoet zc. et. d. l. si pec
 22 nia z hoc mō dicitur q lit. pte. icipit iudiciū q rē
 23 icipit tractare de his q hū d substantia caule. C. Ter
 24 tio t dī qd icipere nō solū i ipso actu q icipit fieri
 25 in multis q sunt postea ppinqui? ipi icipienti vñ
 26 iū dō hū icipit nō solū verificat i pūo lapide q pō
 27 nit sed etiā multa q postea sū dicitur esse de inces
 28 pūo: vt. ff. d. op. no. n. l. stipulatio. §. op. sic. Ter
 29 tura mētū calūnie qd pstat post lit. pte. sic. post qd
 30 incipit dī fieri i exordio litis vt. C. de iura. calū. l.
 31 si. Santiqua. Itaq. eodē mō in dō desinit. Pūmo
 32 dicitur t desinere qui ad hoc tēdit vt desinat ar.
 33 de epca. tu. l. nō rātū z de dā. in f. l. dānis. §. labin.
 34 Et desinere dī res q nō ptece desit sed icipit de
 35 fluere vt. ff. de usufru. usufruct. §. iulius. d. pūe.

7 emp. l. homi. C. t. Secundo dicit q hec verba quā
 doq. adieciuntur temporū tunc similitur tres signi
 ficaciones habent exemplū in die artificiali dicitur
 enim q incipit mane desinit vesperis iero vt. ff. de
 1 secl. mo. z ibi no. z in aur. de iudi. §. sedebunt dic er
 go q mane intelligitur ante ortū solis cū iam celū
 incipit abscerere. ff. de libe. z posthū. titius. §. i. et
 tunc dicitur dies incipit sed tunc non est dies sed
 2 statim erit hec tamen nō est propria locutio secūdo
 modo dicitur mane in ipso puncto quo sol oritur et
 tunc vere dicitur incipit dies cuz sol est supra terram
 dies est vt. ff. de verb. sig. l. hec verba. C. Terrio per
 3 aliquale spatium post ortum solis adieciuntur
 dies incipit et ita loquitur l. 3 nō fiat propria locu
 4 tio tamen hoc scire necesse est propter dicta testius
 5 t propter multa. Eodē modo desinit. cū est prope
 occasum z cū vere occidit z aliquo spatio post facit
 ad pcedia que dixi. ff. de p. l. autem facta. §. tem
 6 pus. Eodē modo in anno incipit z desinit habet
 tres significationes sed in aliquo differunt: nam in
 7 tēpore ante qd vt incipiat z in ipsa inceptioe idē
 est in die z anno sed in eo qd sequitur post q incipit
 differunt in tēpore nā cum annus z mēsis sit longi
 8 tēpus longioi spatio durat illud tēpus quo dicitur
 incipit recte per vñā diem z forte per plures dicitur
 mēsis incipit vel annus incipit arg. ff. de fur. l. iij.
 z quod ibi dicit z statim dicit de verbo desinit. Simi
 9 liter contingit in verbo desinit nā pūmū tēpus quo
 incipit desinere et cū dicitur desinit est longius in
 anno q in die nā aliquando tota vltima die dicitur
 10 desinit vt. ff. de testa. l. aqua etare. In alijs duob? idē
 est in anno z die z sicut annus z dies in verbo inci
 11 pit cōcordat in pūmo in tēpore cōcordat sed in ver
 12 bo desinit discordat in ratio z cōcordat in duob? vlti
 13 mis. C. Terrio dicit t q hec verba quandoq. adie
 14 ciuntur loco z tunc verbi incipit habet duas signi
 15 ficaciones. Prima est propria in illo pūto in quo in
 16 cipit vt patet in pūcipijs casualibus ibi vbi rubi
 17 ca dicit incipit liber pūm? vel secūda? Sedo post q
 18 incipit per aliquod spatium adhuc dicitur incipit vt
 19 supra dicitur est z de his que constitunt in facto z pas
 20 senter vñ cōmuni recte enim dicitur territorio ium
 21 illius ciuitatis incipit in talycastro vel villa lōgum
 22 spatium occupat z recte dicitur talis prouincia in
 23 cipit in tali ciuitate ante vero q perueniat ad il
 24 lum punctū in quo incipit vere in illo loco non vñ
 25 mur verbo incipit. De verbo vero desinit dico q duo
 26 bus modis accipitur fed eodē iure ad pcedentes
 27 nam ante q perueniat ad vltimū punctum in quo
 28 desinit per aliquod spatium dicitur desinit. Item in
 29 illo puncto in quo desinit post vero illum punctum
 30 non vñtur verbo desinit in presentē sed desinit in
 31 pteritio. z hoc per se satis pte. C. Quarto dicit t q
 32 hec verba quandoq. adieciuntur essentie alicuius
 33 rei: sive illa res sit substantia sive equalitas: et tunc
 34 proprie incipit esse et pcedit summationē et recipit formā.
 35 vt. ff. ad. l. sal. si q. et. §. dā. z pūie desinit illo in
 36 stant quo perdit formā vt hic in rep. patet ibi: desinit
 37 esse amissa forma apparet hoc in equalitate dicitur
 38 enim q res incipit esse eius iuris cuius est flumē et
 39 sic illius qualitates que cōstitunt z constituta des
 40 nunt modis et ex his cōtingit q aliquando aliquid
 41 eodē mō ita incipit z desinit vt. C. de posthū. bete.

infi. l. pe. ff. de noua. l. quoties. de so. l. sub conditōe
 z pcedia proprie loquēdo. Improprie vero dicit
 incipit desinit qui sicut supra dicitur quādo addi
 tur facto. Cū enim dicit aliquid esse seu durare esse
 factum cū successione z isto modo desinere nō pōt
 dicit nisi illud qd fuit vt. ff. de cōdi. z demō. l. titio via
 1 frū in pū. licet in pū. pte. ponatur vt in l. iij. §. desit
 2 nere. ff. qui. mod. usufru. amir. C. Quinto dicit t q
 3 hec verba incipit z desinit adieciuntur potētie vt
 4 aliquis incipit posse vel aliquid desinit posse z tūc
 5 dicta verba vnam significationem tantum habent
 6 tunc enim dicitur q quis incipit esse quando oia
 7 concurrunt que requiruntur vt quis possit vt. ff. de
 8 diuer. z tempo. pte. l. i. de ver. sig. l. nepos proculo. z
 9 tunc quis desinit posse quando desinit omnis spes
 10 potētie qd quandoq. est ad vltimum vite spiritū
 Quādoq. desinit ab aliquo spatio ante vt. ff. de be.
 11 infi. l. lūus quoq. §. pe. z si. et ibi de hoc plene dixi z
 12 de cōdi. infi. l. i. ff. Et pcedit vna. quādoq. de
 13 cra verba incipit z desinit ponuntur in tēpore p
 14 senti si vero ponuntur in pteritio tunc habent tū
 15 gnificationem certam.
Cuius et ipsum flumen. Nota mirabile: nam
 quicquid alias superimponitur cedit
 solo hic vero solum cedit aque cui superimponitur
 z est speciale i flumine z mari z in ceteris aq. quas
 in pūmo libro dicitur habere ius alluionis.
Id est scilicet vt verbis gratia hoc est vt varijs
 legibus reperitur.
Publicis iure gentium. Omnes enim gen
 res illo iure vtuntur: z talia loca
 sunt publica. Et pūtoralia loca esse in dōrio eius qui
 ibi tenet imperium: quod patet per leges que solū
 pūcipi permittuntur disponere super his: vt. l. con
 1 tinuus. §. cum quis. ff. de verbo. obligatio. z de con
 2 trahen. c. imp. l. sed z celsus. in pūnci. de flumi. l. quo
 3 minus zc.
 Perempta propria forma rei: res perit: et esse
 desinit.
 Propria forma rei que sit.
 Plus z minus non faciunt rem differre specie.
 Forma rei substantialis qualiter cognoscatur.
 Forma rei substantialis rerum inanimatarum est
 4 id per quod ipsa consistit: vnde de nominatione
 nominis appellatur accipit.
 Res inanimate tunc perdunt eozū substantiale for
 5 mam. quādo illa communia accidentia ex quibus
 6 siccō nominantur perduntur.
 Res vna z eadē diuersimode secundum diuersas
 7 consideraciones accipiuntur.
 Acerum licet eadem substantia sit vt vinum tamē
 8 venit appellatioe vni.
 Forma substantialis rerum animatarum animave
 9 geratiua: est ipsa anima vegetatiua.
 Arbor proprie que sit: et que dicitur secundum ius
 10 rillas.
 Arbor dicitur que terra continetur: z separata ter
 11 ra non dicitur proprie herba.
 Anima scitifica est forma substantialis rez anima
 12 tarum anima scitifica.
 Anima intellectiua est forma substantialis rerū coy
 13 pozialium z intelligentium vt homo.

ff. de usufr. l. si cui in fidei. de contrah. em. p. l. domus. r. quis fecus si in totus esset deposita. vt. d. l. domus. r. quis bus modis usufr. amitta. l. reperi. s. si. Item in scy pho vel alio vase facto ad finem bibendi vel come dendi donec retinet illam aptitudinem scyphus vo catur cum vero ita fuerit constatum vt ad illu vsum esse non possit dicitur perdere formam substantia lem r. desinit esse scyphus vt. ff. ad exhib. l. iulianus. s. si r. si quis probatur expresse. ff. de aur. r. arg. leg. l. quibus. s. cum aurum. maior capacitas vel mi nor non mutat formam substantialem rei vt. ff. de au stru. l. si nisi forte ex capacitate certe quantitate asu meret denominationem vt contingit in mensuris publicis. C. de suscept. et arca. l. modios. lib. r. dico quod falsus modius modum facit vt no. ff. de do l. col. l. arbiter. s. de eo. C. Sexto videndum est de re bus incorporalibus vt sunt iura seruientes actioe et obligationes et similia. Dico quod quedam sunt iura secundum iuris dispositionem indiuidua et tunc ipsorum forma substantialis est ipsius rei natu ra. Et ideo natura actionis dicitur ipsius figura vt. C. de rei vro. act. l. s. cum autem r. hoc etiam patet q. si nature actionis aliquid addat tunc dicit noua actio. l. s. si quis aut de rei vro. actio. Abi cumq. autem reperitur aliter est impiopta locutio vt patet cum iura seruientia consulti sicut regula ista attribuitur trebelliano vt in insti. de fideicom. l. herc. s. q. et ff. de pactis. l. iure gentium. s. adeo. Sed q. consistit in indiuisibilis adeo quod in ea non potest aliquid addi nec detrahi quin conuipat r. transeat in aliam speciem vt. ff. de iust. et iur. l. ius ciuile r. si. statim vbi aliquid detrahitur vel additur iuri natu rali vel gentiu efficiuntur iuris ciuilibus hoc patet r. in seruientibus in quibus si aliquid detrahatur no valet detractio vel transit in aliam speciem vt. ff. de ac ceptil. l. per per insurand. s. si. et s. sequenti. Item nil potest addi. r. si addat erit non seruitus vt. ff. de aqua plu. ar. l. si plus in p. m. r. qd ibi notat et hoc 22. t. patet in stipulationib. ff. de verb. obli. l. s. si quis simpliciter. et s. sequenti vbi responsioni aliqd ad ditur vel dimittitur de eo qd erat positum in in terrogatione videtur stipulatio vbi dicit ter. quod alia res est et ista sunt vtilia ad multa vt ibi dicit. Sed in hoc obicitur quod obligatio pot tolli pro parte solutione acceptatione et similibus vt. l. si i pulationes. s. si. de verb. obli. potest etiam tolli in modo contrahendi et huiusmodi potest addi vel de trahi. Et ideo dicunt iura quod certi sunt modi vt obligatorum fere. s. placet de actio. et obli. Sol. 23. potest r. considerari ipsa obligatio prout contracta et id est q. de his que ipsam obligationem respiciunt nil potest addi vel detrahi et ideo nec conditio nec tempus nec locus adicitur vt. ff. de leg. l. nemo por rest. r. d. l. fere. s. placet et ideo dicitur est supra quod variatio in conditione vel repositio facit esse alia re fed ipse adiectiones apponunt q. m. ad exceptio nem per qua ipso iure obligatio no leditur nec ma ratur vt dicitur legibus. Secundo potest considerari obligatio respectu rerum que sunt in obligatioe et tunc ipsa rebus pot addi vel detrahi et illo res pectur dicitur obligatio pro parte perini in his 24. que diuisionem recipiunt. Item predictis obicitur aut iurisdicatio que res indiuidua est et tamen dicit

mina quod multis modis iurisdicatio prorogatur. Rei spondeo ipsa iurisdicatio non prorogatur sed dicitur prorogare respectu materie q. in plures personas vel in plures res extenditur ipsa tamen in se no re cipit augmentu vel dimiutione. Et repit vna scien tia vt crescere quando a pluribus dicitur tamen in veritate ipsa in se non crescit nec non prolequo licet vtilia et necessaria sint.

Ager inundatus a flumine si flumē postea res cessit quando p. m. domino restitatur.

Sedius Est vt id obtineat. sed est nullo mo do id obtrineat. sed contra istud est insti. de rerum diuis. s. alia. Sol. illud veru de rigore hic de equitate secundu a. r. bñ cū determinatione quam infra dicit. Datur in glo. alie sol. que etiam sunt bone in casu suo. Ideo pro t. ipsarum declara tione distinguamus aut iumen recessit cū impetu et restituitur primo domino vt infra proximo et ita loquitur tertia sol. g. Ratio quia magis videtur fuisse inundatio q. alueni aut non recessit cū impe tu et tunc aut apparet forma p. m. iagri r. domino primo restituitur vt hoc in secunda glo. Ratio q. no desinit esse ager led remanet forma aut forma non apparet et tunc aut loquitur de rigore et non resti tuitur primo domino vt in precedenti rubrica r. in insti. de rerum diuis. s. alia. aut de equitate et tunc resti tuitur primo domino secundu a. r. vt hic quod in telligo nisi flumen fecerit ibi alueni per decet an nos inter pñtes r. p. inter abñtes scilicet enim quilibet prescripserit ergo flumē cū habeat titulu de iure gentiu. ar. ff. de capti. l. in bello. s. si quis seruū. Itē q. dicit in toto fundo idē in parte fundi eadem ra tione. Item sicut recuperat fundu ius partem eius tra videtur per eadē rationem equitatis quod ha beat ius acquisitionis aluei dimissi vel eius quod adderetur per alluionem et ista est mens istius li tere si bene inspiciatur.

Aliud sane Terra pars loquitur de inun datione fundi.

Species pro figura.

Inundatione licet restitatur possessio tamen domi nium non mutatur.

Prescriptio nunq. pot. perfici in possessionib. exi stentibus iura flumina.

Spectem Id est forma vel speciem id est si trāsire in alia speciem no mutat magis em. est ran gere seu cooperire ad ipse q. inundare. facit. ff. de acqui. re. do. l. ergo. s. alluio. de flumi. s. i. s. fossa. Sed contra de acq. pol. l. ius. s. sed labeo. Sol. t. per inundatione no mutat dñum vt hic pditur possi sesto vt ibi q. illo instanti no pot. possideri qd no. t. pro possessionibus q. sunt ppe flumina in quib. nunq. pot. perfici pscriptio ppter interruptionem. Itē contra. ff. q. bus mo. v. usufructu. amitt. l. si ager. Sol. pot. dicit q. nec aqua iacet dñi pdif sed aqua rece dente restituit vt ibi. r. qd hic dicit no mutat expos ne. l. mutare no videt recedente aqua. Et verius dic q. in lege contracta ponuntur duo casus. Primo quando flumen fecit alueni et sic concordat cū pce deti. Sed q. nō fecit alueni r. qd ibi dicit no reuer tiur dicit quatenus de facto cū iur. vt ibi no. p. glo. Itē contra. ff. q. b. mo. v. usufructu. amitt. l. cū v. usufructu.

in princ. Sol. eodem modo r. ita dicit glossa super hac. l. Deo gratias.

Finis tractatus de alveo bñi Barroli.

Incipit tractatus de iurisdictione edit per dominum Barto. de fa. serrato

- Factum a iudice quod ad eius iurisdictionem non pertinet vel spectat ad eius officium non est ra tum habendum.
- Senia confessio processus r. preceptum facti coram iudice no suo sit nulli: nisi in causa reuocentiois r. quando iurisdicatio ordinarij sit prorogata. Iurisdicatio delegati non prorogatur.
- Prorogans iurisdictionem iudici ordinarij potest penitere vsq. ad litem contestatam licet teneatur ad interesse si conuenerit.
- Sententia lata in dicitentia a iudice qui vltra cen tum iudicare non poterat licet non valeat in duc tum valere tamen in centum.
- Utile ab inutili in contractibus in quantitate fei paratur.
- Rei vendicatio an detur pro iurisdictione q. non.
- Officium iudicis datur habenti ius in aliqua di gitate: r. est actio confessioia.
- Zaucus qui delictum commissit r. postea effectus est clericus aliqui iudice puniatur concluditur q. a ius dice laico si effectus sit clericus in fraudem. Fraus ex quibus presumatur.
- Incola delinquens in loco r. transferens se ad aliu locum inquisitus r. positus ius bannum a iudice des ticti poterit inquiri r. condemnari a iudice domo cili l. i. pro dicto delicto.
- Iur qui furtu commissit mutine postmodu aliud par tē r. de v. p. c. i. s. p. tate parne pot. p. i. m. t. a. q. fa mosus suspēdit si no fuit aliter pro primo punitus.
- Conuictio in criminalibus inducitur per binum actum.
- Iudex ille ex pluribus habentibus eandem cogni tionem in criminalibus preferatur alijs in proceden do qui puenit in citando.
- Duo iudices si concurrant in citando delinquentes r. non apparet quib. primo quis. secundo citauerit. debetur conuenire quisq. iur. procedat vel persur p. sorem concordatur r. pena per medium diuisi datur.
- Pro delicto commissio in cōfimo duarum ciuitatu vterq. rectos ratione dubij procedit.
- Adandans homicidii fieri an securo homicidio in loco mandati delicti possit per iudicem loci in quo mandati fuit factu r. delictu sequuntur puniri. Argumentum de contractibus ad delicta procedit.
- Remissio in criminalibus de veritate non de ne cessitate fieri dicitur.
- Iurisdicatio delegati qualiter finiat morte dele gantis.
- Iurisdicatio delegati pape papa mortuo no expirat.
- Iurisdicatio vicarij episcopi etiam re integra non ex pirat morte episcopi.
- Officium excoctiois gratie apostolice no expirat etiam re integra morte concedentis.
- Procurator: quando censetur reuocatus morte cō

sistentis.
 22 Iurisdicatio delegati an expiret morte ipsi delegati
 23 Delegatio si est facta pluribus iudicibus sine clau sula quod si non omnes r. aliquis eorum perueniat ille est potior.
 24 Clausula q. si no oēs vel q. conditio occupatis no sit melior: apposta in delegatioe operatur q. si vn? incipiat collega non excludatur.
 25 Si facta est electio de plurib. ad aliquo officiu vno eorū absente vel reculante exercitum totius iuris ditionis interim pertinet ad collegam.
 26 Appellor: presidis quod non habeat iurisdictionem in sententiando licet consuetudo contrarium ob seruet.
 27 Preses si remouetur ante tempus dicitur culpa af fessum.
 28 Si vn? ex presidibus ciuitatis fuit cū exercitu ex tra territoriu ciuitatis qd ibi no habeat iurisdic tio nem nisi fiat reformatio vbi facta in exercitu valeat.
 29 Presidentes ciuitatis q. habeat iurisdictione puniēt di suos familiares in officio delinquentes.
 30 Presidentes ciuitatis q. possint cognoscere de iniuria familiaribus suis illata.
 31 Iudex extra prouinciam existens potest iurisdic tio nem delegare r. excoimunicatum fidei suppositus absolueret.
 32 Syndicus qui habet syndicare officialem an pote rit cognoscere de homicidio per officiales commis si so durante officio.
 33 Parmentis si accusatur coram bononiensi r. de des ticto in territorio bononiensi commissio r. accusatus comparer declinando fosi r. si delictu commissit illud se commississe in regno: an super accusatione pcedi possit non obstante exceptione.
 34 Iurisdicatio est nome generale comprehendens me rum r. mixtum imperium licet non conuertatur. Cause meri vel mixti iperij vt delegati possunt duo requiruntur de iure ciuili: de iure canonico fecus.

Quomodo iuritur Circa iurisdic tionem scien dum est quod iudex ordinarius vel de legatus statim quod fines sue potesta tis excedit nihil agit: quia factum per eum non valet ipso iure vt extra de sen. r. re iudic. l. s. cum ergo iudicatur de eo quod ad eius iurisdic tio nem non pertinet seu vltra quantitate ad eius iurisdictionem spectantem non valet quod agitur. C. si a non compe. iudic. l. i. r. C. quando pro iouo. non est ne. l. si circa extra de consuetu. c. quanto. r. l. fin. ff. de iurisdic. om. iudic. Non enim intelligitur iudicium qd iudicatur ab eo qui ius iudicandi no habet. ff. ad tre. l. in si. vel ius donati non hz. vt ff. de penit. l. i. in si. Itē si iudicatur homines no sue iurisdic tio ni subiectos vel ipsius delegati subiectos r. con tentos vt dicit. l. r. ff. de offic. pres. l. i. et extra de iudic. at si clericus de offi. deleg. c. penulti. r. c. q. i. c. s. et. l. si. de iurisdic. om. iudic. No enim d. i. i. m. i. t. e. r. e. f. a. l. c. in messem aliena. r. q. i. c. scriptu. r. extra de elec. per venerabilem p. m. r. ff. si seru. ven. l. scuti. s. aristo. Et talis sententia ab extraneo siue a no suo iudice la ta r. sententia peregrina. i. q. v. i. peregrinus. Itē si iudicatur repus sue iurisdictionis: vt ff. de penit. l. si. n. a. transacto tpe iurisdicatio expirat. vt. ff. de offi. 80 iij

in causa. vt puta p[ro]p[ri]as et capitaneus quoru[m] vterq[ue] habet iurisdictiones in maleficijs eius cognitione. vt est in aliquibus ciuitatibus: vt perusij vel pone in spoliarijs qui habent tres iudices vt in athen. ha bica. vel pone in iurisdictione p[ro]uidis p[ro]uincie p[ro]p[ri]as croes ciuitatis illius vt puta in marchia vel in p[ro]uincia monio. Alio modo accidit quod perpetuum est d[omi]nium in illa ciuitate vel territorio cuius occasione rector: p[ro]uincie potestas illius ciuitatis incipit p[ro]cedere: queritur quis eorum p[re]ferat et p[re]ferentis d[omi]n[us] est qui in citatione p[re]uenit. vt ff. de iud. l. si quis postea. r. l. vbi. r. c. p[ro]p[ri]as illi. extra de foro. 13 d[omi]n[us]. ¶ Quid si ita occurrat in citando q[uo]d non apparet quis prior et quis posterior: citauerit. r. p[ri]mo videt quod inuicem se impediunt per d[omi]nium et qui p[re]uenit procedere d[omi]n[us] ff. de le. l. h[ab]it[us]. §. i. c. qui admi. ad bo. p[ro]f. l. si. ff. de reb. d[omi]n. l. quosies. vnde r[ati]o ne iterum d[omi]n[us] neuter admittat vt ff. de v[er]b. s[ign]i. l. si quis. s[er]u. r[ati]o d[omi]n[us] de re iudica. l. a d[omi]n[us]. Ad id[em] quia vbi ratio ista inuenitur eo tempore r[ati]o conseruata ita q[uo]d non apparet q[uo]d fuerit p[ri]m[us] r[ati]o q[uo]d post[er]ius r[ati]o ne incertitudo in neuter vs. ff. de bo. p[ro]f. s[er]u. tabu. l. i. §. r[ati]o. r. in §. si quis. ¶ Contra videtur quod vterq[ue] habeat iurisdictione[m]. ff. de excu. iud. l. si vnus. §. o[mn]iudus. ne vnus per alium impediatur: q[ui]n hoc iud. p[ar]es q[ui] p[ar] in p[ar]es r. l. ille a quo. §. temp[er]atum. ff. ad t[ri]bu. l. v[er]ba. i. v[er]ba. C. de legi. Sed et hoc clequeretur valde absurd[um]. q[uo]d non d[omi]n[us] p[ro]cedem furto citari et ad diuersa tribunalia vocari. ff. de re iudica. l. contra pupill[um]. §. i. C. de iud. nulli ff. iud. l. iam t[er]m. r. quia de delicto eiusdem hominis non d[omi]n[us] sepius q[ui] ff. nau. cau. stabu. l. i. in fi. de ac. cu. l. senatus. Et ideo dicit q[uo]d vnusquisq[ue] illorum r[ati]o: c[on]tra in dubio c[on]sequitur medietatem illius p[ar]te: r[ati]o sic diuidatur inter se p[ro] d[omi]n[us] p[ar]te r[ati]o est d[omi]n[us] sum. ff. de pig. l. si fundum. §. si alio in si. r. l. in d[omi]n[us] r[ati]o. r. ff. loca. l. in operis. r[ati]o inter se debent conuenire qui eor[um] procedat r[ati]o alter desistat ita r[ati]o p[ro]cedat exactionis quilibet diuidia c[on]sequat vt dicitur est alias per superior[em] c[on]pellerent concordare. ff. de excu. l. c[on]p[ro]graphis. r[ati]o de peti. her. l. iij. de p[re]b[en]d. 14 c. ad h[ec] r[ati]o. no. r[ati]o. di. si for. ¶ Et ideo dicit in si nulli questione: videlicet quado commissum est delictum in confinio duarum ciuitatis r[ati]o dubitatur in cuius territorio est commissum: nam r[ati]o dubij vterq[ue] ciuitatis rector: p[ro]cedere potest vt plene not. ff. de lib. agno. l. sine contra. l. i. quod si habet t[er]m. in beneficijs autem simul pluribus concessis dicit vt extra de p[re]ben. c. si a sede apostolica lib. vj. ¶ Sed 15 p[ro] queritur cuius veteris vrbis tractatum habuit et mandauit in ciuitate vterib[us] cuiusdam seio quod occideret ciuem vterib[us] in vterib[us] ibi ipse captus confiteretur quod de mandato cuius vrbis veteris p[re]dicta commissi qui transiit se de vrbis veteris et ibidem sibi mandauit ciuem occidi rector: vterib[us] formatu processu p[ro]cedit ad sententiam contra alium ciuem vterib[us] mandato r[ati]o post temp[us] venit talia mandans in fortiam communitis vterib[us] petitur contra eum executio tanquam contra bannitum et condemnatum. Sed p[ro] parte mandantis excusatur quod nullus est processus tanquam ab incompetenti iudice factus. quia rector vterib[us] nullam habet iurisdictione[m] in eo ideo con-

sendus est processus nullus tanq[ua]m fact[us] ab eo cuius potestas dampnandi non fuit vt plene dicitur est supra in p[ri]m[us] tractatus. Contra per ciuem vterib[us] allegatur quod valde est processus quia ex eo quod madas p[ro]uincie mandauit secuta offensione: vt supra probatum est multis iuribus: et ar. Et confirmatur p[ri]mo q[uo]d licet arguere de c[on]tractibus ad delicta. ff. de actio. r[ati]o obli. l. homin. sed constat q[uo]d ibi videtur quis contraxisse vbi se solutum confirmat. vt l. contraxisse. ff. de iur. i. in p[ro]p[ri]a r[ati]o ibi deliquisse videt vbi delinquendum mandauit r[ati]o sic vterib[us] deliquisse videtur quia consideranda sunt non solum verba sed eius effectus secutus. C. de libe. p[re]te. l. iij. Item quia non inspicimus temp[us] conditionis apponit sed existens r[ati]o c[on]siliis ff. de conditioni. r[ati]o demonstrat[ur] in l. legata sub conditione igitur r[ati]o in iurisdictionibus. r[ati]o p[er]p[et]ua r[ati]o criminis r[ati]o locus vbi p[er]p[et]ratum est quasi p[re]cedentia et post facta confirmat. ff. de re. cre. l. p[ro] inde. ideo vterib[us] dicitur esse commissum. Item quia ad confirmandam donationem factam inter virum et vxorem non attenditur temp[us] facte donationis: sed illud temp[us] ad quod confirmari potest scilicet mortis: vt extunc valeat. vt ff. de dona. inter virum et vxorem. l. si eum. §. final. et l. sequen. et ff. de administrato. r[ati]o. l. seruus. ideo si p[un]itur mandans sicut mandatarus. C. de acculatio. l. no. ideo minus imo mandans p[ro]p[ri]as p[er]cussit p[er]cussio re habetur. ff. ad s[er]u. l. fina. et si p[er]cussit tunc c[on]summatum est mandatum p[ro] consummationem delicti mandari. ff. de verbo. signi. l. sepe. ad fin. igitur r[ati]o si inspicendum est delictum consummatum: igitur. et locu vbi consummatum ad illud referendo: vt dicit l. p[ro]fide. ¶ Contra videtur q[uo]d iudicium sit nullum tanq[ua]m factum ab incompetenti iudice c[on]tra ciuem vrbis veteris nullam habet iurisdictione[m]: mandatum autem interuenit extra territorium vterib[us]. vt §. p[ro]p[ri]as. ergo r[ati]o arguunt. ff. de iud. l. cum quem. r[ati]o in l. fina. de offic. rector. p[ro]uin. l. iij. c. qui p[ro] sua iurisd[ic]t[i]o. l. ser. ideo ad locum delicti remittendus est vt ibi p[un]itur: vt in auten. vt nulli iud. §. si quis vero competensorum. cum sit delictum graue si vero esset leue in loco delicti p[un]itur: vt eo. r[ati]o. §. si vero cognoscatur. r[ati]o not. iij. q. p[ro] p[ri]m[us]. r[ati]o hoc videtur verius. r[ati]o ad l. contra p[re]s. r[ati]o. ff. de accu. l. si cui. §. final. sed contra p[ro]uincie iudex remittitur cum fugientem remittit ad locum delicti vbi p[un]iendus est: ita loquitur d[omi]n[us]. §. si vero quis c[on]p[re]h[en]sus. quia iudex loci delicti cognoscit r[ati]o p[un]it ff. de acculatio. l. fina. et auten. quia in p[ro]uincia. sed cum non sit graue: fed leue delictum tunc fue p[ro]uincie iudex: non cogitur remittere sed p[un]it ipm: vt in auten. vt nulli iud. §. si vero cognoscatur. r[ati]o not. iij. q. v. ex p[ro]uincia. vt supra dixi. ¶ Et septimo queritur: nunquid morte delegantis finatur iurisdictione delegati. Et distinguatur delegatus mortu[us] naturaliter aut ciuilliter. Item aut mortu[us] reinter-

gra aut non. P[ri]mo casus quado moritur natu[ra]liter r[ati]o re integra in totum finitur iurisdictione delegati. vt ff. de iur. om. iud. l. quia. in l. man. §. recte. extra de offi. delega. c. licet. r[ati]o eto. titu. lib. vj. c. si delegato. a contrario sensu. Si autem morit[ur] ciuilliter: pura quia reator deposit vel excommunicat[us] vel deponatur: tunc si est res integra finitur delegatus. vt ff. de lega. l. i. cum pater. §. hereditatem. ff. de iure fil. l. h[ab]it[us]. §. fina. ff. de donatio. inter viru[m] et vxorem. l. cum hic status. §. si donatur. et d. c. licet. Ad idem quod non: extra de offi. delega. c. §. lib. vj. In alio vero casu quando delegatus re no[n] integra moritur quod ex sola citatione etiam si ciuilliter sine naturaliter moriatur delegatus non exprat iurisdictione delegati. ff. de iud. l. venditor. §. i. quia per citatione perpetua est iurisdictione: vt extra de offi. delega. c. gratum. et c. si delegatus. et d. l. et quia. 18 ¶ P[re]dicta fallunt in delegato pape cuius delegatio obitu non finitur committentis sed tanq[ua]m o[mn]i[n]arius remanet in iurisdictione sibi concessa etiam post obitum committentis non inspecto quod res sit incepta vel non: vt extra de offi. delega. c. ij. lib. vj. 19 ¶ No[n] idem t[ame]n in officiali vel vicario episcopi: quia licet sit extra ordinarius: vt extra de consue. c. no[n] putamus. lib. vj. no[n] tamen re integra exprat iurisdictione eius obitu non finitur: vt not. de offi. vica. c. i. lib. vj. vnde in summi pontificis est speciale propter dignitate[m] r[ati]o hono[ri]s p[ro]rogatu[m] vt supra dicitur. 20 ¶ Sic etiam t[ame]n no[n] finit officiu[m] executorum ad exequendam aliquam gratiam vel p[re]ben dam ab apostolica sede concessam: licet re integra concedens moriatur. extra de offi. delega. c. super gratia. lib. vj. ¶ Sed quid de procuratore. dicit 21 ¶ Procurotor re integra reuocatur morte c[on]stitut[us] vt ff. de p[ro]cura. l. procurator: tunc si factus d[omi]n[us] in p[ro]p[ri]as p[ro] l[ite]s contestatione: tunc enim non reuocatur: vt eo. tit. l. nullum. Item in alio casu morte constitutus non finitur mandati si domus p[ro]curatoris presente r[ati]o volente satisfecit p[ro] eo quia tunc etiam lite non c[on]stituta non reuocatur: vt ff. eo. l. si d[omi]n[us] eius. Si aut[em] sit procurator ad negotia. dicit quod reuocatus est morte domini. ff. man. l. inter causas. §. in l. eo. titu. §. recte. quod est verum 22 ¶ Si res est integra scilicet non inceptis negotijs vel negotiati[on]e incepte non conuenit. Si vero res non est integra vt q[ui] cepta iam negotia vel eius conuenit mouit dominus tunc p[ro]curatio durat. ff. de insti. l. i. si quis mancipijs. §. si impubes. extra de offi. delega. c. si officium. lib. vj. r[ati]o ff. de neg. gest. l. eu. art. r[ati]o. l. aquis. §. senola. C. vbi causa pupill. r[ati]o de pact. 23 ¶ Sed quid re contra si moritur in cui[us] facta est delegatio. dicit q[uo]d si morit[ur] re integra non extendit eius iurisdictione fed reuertitur in delegate[m]. extra de offi. delega. c. lib. vj. Si autem morit[ur] re non integra extincta est iurisdictione eius: quia non reuertitur vt dicit capitulis. r[ati]o arg. eius quod legitur r[ati]o not. ff. man. l. inter causas. in p[ri]m[us]. l. i. si quis aliu[m]. §. 24 ¶ Octauo queritur quid si fiat delegatio pluribus iudicibus de eadem re: nec in delegatio[n]e ne est adiecta clausula q[uo]d si no[n] o[mn]es r[ati]o. que ponitur extra de offi. delega. c. §. vno. an si aliquis eor[um] p[re]ueniat in cognoscendo erit potior alius consocijs suis. p[ri]mo videtur q[uo]d sic. ff. de iur. om. iud. l. cum

qued[am] etia[m] si non d[omi]n[us] iust sententia. vt d. l. i. §. resp[on]so. Ad idem ff. de p[ro]cura. l. si pluribus. r[ati]o quod no[n] ff. de iud. l. vbi et quando. not. in l. i. c. etia[m] per p[ro]curato[re] r[ati]o r[ati]o quado not. in aut. habita. C. ne filius p[ro] p[ar]te. ff. de lega. §. pluribus. in fi. Ad idem ff. de iud. l. si quis postea. extra de foro competen. c. p[ro]p[ri]as s[er]u. l. i. ¶ Et contra videt q[uo]d no[n] q[uo]d duobus causis c[on]sistit in duobus obibus comissa videt. vt ff. de ar. b[en]i. l. non distinguemus. §. cu[m] aut. p[er] resp[on]so. igitur sententia vnus no[n] tenet extra de offi. delega. c. cum causam mat[er]iam. ff. de re iud. l. vno ex tribus. vj. videtur quod non sit potior. ff. de no[n] p[ro]f. l. si quis a multis. ff. de pecu. l. si vero in quibus dicitur quod non p[re]uenitur agendo vel litem c[on]stitudo nisi p[ro] ueniat ad sententia[m]. sed sic p[ri]mum verius est et c[on]tra alij casibus soluit ideo solue p[ri]m[us] d[omi]n[us]. vt ipse no[n]. in d. l. si plures. §. fina. sed in quito p[er]dendo desi deratur sententia. vt l. si quis a multis. §. si vero. ff. de no[n] p[ro]f. ¶ Quandoq[ue] autem adificatur clausula quod si non omnes r[ati]o. vel illa quod non sit melio[ri]s conditio occupantis tunc sic vnus sine alter in ciuitate occupant collegam no[n] excludit. vt d. §. in plures. et d. c. §. r[ati]o extra de p[ro]cura. c. si duo. lib. vj. idem si non sit ibi clausula in solidum nam quilibet agit p[ro] parte. vt d. l. si pluribus. ita tamen vt simul p[ro]cedant: vt dicitur est hoc in delegatis secus in ordinarijs quilibet per se r[ati]o eorum habet iurisdictione[m]. vt ff. de offi. p[ro]co[n]s. l. i. ¶ Et non facta consociata commissio vel electione de pluribus ad aliquod officium vel iurisdictionem exercendum vno eorum habente vel recusante interim totius iurisdictione exercitum p[er]tinet ad collegam qui exercitum occupauit. vt ff. de appellatio[n]e. l. imperatores. §. magi stratus. ¶ Nono queritur nunquid assessor p[re]sidentum habeat iurisdictionem in ferendo sententiam quibus assidet r[ati]o quod non sed s[er]u[er]e ferend[um] per eos scilicet p[re]sides vt no[n]. ff. de offi. assessor. l. i. in gl. fina. vnde sententia lata per assessores non valeret nisi eam ferant ex delegatione a p[re]sidentibus eis facta vt in eadem glossa. quod inuicem etiam si sint caus se ciuiles vel tales criminales que delegari possunt vt ibidem dicitur sed de consuetudine secus obseruatur in ciuilibus. ¶ Item dicit quod remoto p[re]sident[is] aut temp[us] dicitur culpa assessorum licet aut[em] contra vt sibi imputet qui imperium legit. ff. de rei ven. l. v[er]q[ue]. §. fina. r[ati]o ibi no[n]. r[ati]o vide quod no[n]. gloss. in l. i. c. de offi. eius qui v[er]b[is] al[ter] gerit. ¶ Decimo querit quidam de p[re]sidentibus ciuitatis sine extra territorium vt puta quando ciuitas eorum facit exercitum c[on]tra aliquod castrum extra ciuitatis territorium consociens: nunquid habeat ibi iurisdictionem mandandi r[ati]o p[ro]nu[n]tians inter suos subiectos certe dandam est quod non vt extra. §. q[ui] §. q[ui] ibi p[ri]uatus est vt not. supra in p[ri]m[us]. titu. l. sed cautes l. est vt vel ante exercitum: vel post in loco sit territorij faciant reformari vt que in exercitum fiant valeant p[er] ea que not. in c. sententia. q[ui] penult. p[ri]mo queri potest nunquid p[re]sident[is] habeant iurisdictionem puniendi suos familiares in iurisdictione siue in officio delinquentes quod videt. ff. de custo. re. l. mili. de pena. l. si quis foras. p[er] p[ro]f. l. q[ui] §. c. et eo. r[ati]o. cum voluntatis non alia p[er] l. i. ff. de offi. p[re]sid. licet possit d[omi]n[us] contrarium. vt C. de offic.

pre. aug. l. i. sed ibi forte loquitur de ordinariis iudicibus unde in eorum privilegium quia forte habebat per se officium administrationis a populo.

30 **¶** Sed veteribus queritur nunquid presidentes possint cognoscere de iniuria eorum familiaribus illata. Et primo de videtur quod sic. ff. de arbit. etiam. de iud. l. 2. in priuatis. Et 2^a videtur quod non quia ille loquitur in civili sed in criminali non videtur. ff. de iurisd. om. iud. l. qui iurisdictioni sed dominus Jaco. de are. dicit quod sic quia per hoc videtur sententia tueri dignitatem. ff. de officio pre. l. i. obseruandum. et tunc non est dicenda questio potestatis s. dignitatis. vt. C. de here. l. manich. eos. ad hoc facit quod nor. ff. ad munic. l. de iure. r. ff. questio. ff. c. i. quia. Sure vero decretalium non dicitur hincigitur vt extra de preben. c. l. i. v. l. **¶** 3° hincigitur dicit quod licet iudex non possit extra territorium suum vel prouinciam iudicare. vt. ff. de iudic. l. i. r. ff. de interd. r. relega. l. relocatorum. r. s. sicut. r. s. siquid. r. dicitur in principio huius questiois nec etiam potest ibi ordinare vt no. q. d. ff. extra volum. iurisdictionem potest idem exercere r. delegare vt not. extra de verborum significatio. ex parte. Item potest absolueri excommunicatos suos in quacumq. prouincia: vt ibi pro tribunali autem sedere in alterius prouincia non potest vt extra de offi. delega. c. nouit. Item non parochianum alterius prouincie ad penitentiam recipere: vt not. extra de sepul. c. f. **¶** 4° Undecimo queritur si coram syndico qui habet alique officiales syndicare preponitur vel instituitur actio de aliquo maleficio personali quod dicitur commissum per eum officialem qui syndicator suo durante officio vtputa de homicidio: vel alio crimine personali commissio dum eius durabit officium nunquid habet iurisdictionem cognoscendi r. puniendi. Et primo videtur quod no: quia syndicus non habet merum vel mixtum imperium sed solum cognitionem et punitionem de administratione neglectis vel ablati per illum officialem occasione illius officij de quibus puniendus est per iudicem illius loci vbi officium gessit de alijs potius videt cognitio rectoris succedentis in illo officio sine alterius qui de hoc habet iurisdictionem q. ipse syndici: quia ad ipsum nequaquam spectat cognostru meri vel mixti secundum formam statuti.

35 **¶** Contra videtur quod possit quia examinato: vtilitacionis audire debet generaliter omnem vtilitacionis speciem r. ipsum de omni eo quod commisist punire per. c. qualiter r. quando el. ff. extra de accus. sed generalis nunquam syndicator de omnibus in officio coram genitibus audire aut cognoscere debet quia qui omne dicitur nihil excludit. extra de mafoi. et obedien. c. abolite. in fine. et quia verbum generaliter prolatum generaliter est intelligendum. ff. de seru. vrb. p. d. i. seruitutes. videtur etiam quod omnis syndicus de predictis punire no possit cum in generali commissione non veniant nisi nominati specialiter demonstrantur. ff. de offi. eius cui manda. est iurisd. l. i. extra de offi. vica. c. l. i. libro. vi. vnde dicendum est quod omnis sua auctoritas dependet ex forma sue electionis r. potestatis illi attribue. ff. de ai. bi. l. non distinguimus. s. nunc de officio sed cum dicitur officialis dicitur delictum commissit

suum officium exequendo: an teneatur non bte vt plene not. infra de questio. q. l. i. **¶** 2° Undecimo queritur quidam accusauit in curia Bononiensi Titium ciuem parmensem que dicitur deliquisse in territorio Bononiensi dicitur accusari: ego dico non animo litis contestande hoc delictum me non commissi: sed postea q. delictus probaret non decessio foris vestrum: q. non estis in hoc iudex competens. nam hoc maleficio est commissum in regno extra vestrum territorium. vnde non habetis de hoc notionem. iudex autem madat q. respondeat cum ex serie accuse appareat esse iudicem replicat accusatus. domine ista exceptio est emergens: r. ideo p. p. est tractada. ff. de libe. cau. l. liberis. s. fina. C. de ordi. iud. l. i. de d. l. i. a procedente. ita q. causa cognita pronuntiare debetis vos esse iudicem vel no esse. ff. de iud. l. i. quis ex aliena. dicitur in d. i. de i. 2. q. procedendum est super accusacione r. in p. cessu apparebit quem finis causa habere debeat. C. qui accu. non possit. infra quod secundum de delicto probabitur. ar. ff. de iud. l. i. s. o. m. a. n. t. nam si constitit de territorio tunc no valebit processus: sed extra territorium remittit ad suum iudicem: vt supra in. q. vii. in prouinciando se non esse iudicem per dicta iura. Si autem de necessitate sit pronuntandum dic vt infra de questionibus vere emergentibus quest. penul. **¶** 3° Circa materiam huius tractatus est sciendum q. iurisdicio est nome giale co. p. pendens meri r. mixti imperij sed no conuertit: quia non omnes qui habent modicam coercionem habent vnam iurisdictionem vt no. ff. de iur. om. iud. l. imperium. sed no conuertitur: quia omnes qui habent hac iurisdictionem habent meri imperium r. mixtum. **¶** 4° Omnis enim minor magistratus habet iurisdictionem r. p. bet auctoritate manumittere vel lentibus aut apud e. instrumenta aperunt r. pecuniaris causas iudicet r. leues criminales. vt no. in. d. l. imperium. ergo r. vocatur modica coertio: vt eo. ti. l. madata. s. j. **¶** Et possunt hec oia alteri delegari. vt. d. l. i. s. i. r. i. s. o. ff. de iurisd. om. iud. l. imperium. in fi. l. solent. r. i. p. r. o. de offi. vica. c. licet. r. c. cu generali. no nulle magistratus habet meri imperij vel mixti. q. illud no competit nisi maioribus magistratibus de quibus habetur in. d. l. i. in glo. de offi. eius cui man. est iurisd. **¶** 5° Et vero q. competunt iure magistratus vt maioribus sicut q. merum imperij q. d. constitit in facinorosos hoies anis inaduertere r. mixtum imperij consistens in missio nem in possessionem. vt. d. l. imperij alteri de mada ri non possunt. vt. d. l. i. s. i. m. a. r. i. m. e. p. u. i. r. e. v. t. d. l. s. h. u. i. s. r. e. **¶** Que enis meri vel mixti imperij sunt per bellum id est iudicem delegatum expediti no possunt. vt. d. l. i. r. de offi. pro consu. nec quicquam. s. vbi decretum. ff. de offi. pro consu. et maxime hec non veniunt in generali delegatione: vt ea. l. in p. i. n. c. vt ergo delegatio meri vel mixti imperij valeat duo secundum ius civile requiruntur. scilicet specialis commissio: et quod adesse non possit vel abesse necesse contingat vt ibi. sed tunc non venit vltimum supplicium nec membra inutilitatio: nisi quo ad cognitionem tantum: vt in auten. de colla. s. ad hoc. secus de iure canonico: quia ea que sunt meri vel mixti imperij de quibus no. extra de offi. delega. c.

q. r. a. s. i. o. n. e. p. o. s. s. u. n. t. d. e. l. e. g. a. r. i. : r. a. p. r. e. s. e. n. t. e. s. i. f. p. e. c. i. a. l. i. t. e. r. c. o. m. i. t. a. t. a. e. x. t. r. a. d. e. o. f. f. i. d. i. c. q. d. s. e. d. e. s. r. e. d. i. r. i. s. q. i. s. i. i. l. l. u. d. e. x. t. r. a. d. e. r. a. p. c. i. n. a. r. c. h. i. e. p. a. r. u. r. r. n. o. n. s. o. l. i. q. u. o. a. d. c. o. g. n. i. t. i. o. n. e. m. s. e. d. e. r. i. a. q. u. o. a. d. e. x. a. m. i. n. a. t. i. o. n. e. m. d. i. c. i. t. m. e. r. e. q. u. o. d. t. a. l. i. s. d. e. l. e. g. a. t. i. o. n. e. f. a. c. i. e. n. d. a. e. s. t. h. a. b. e. n. t. i. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. m. : v. t. p. u. t. a. a. l. i. c. u. i. m. a. g. i. s. t. r. a. t. u. r. i. v. t. n. o. i. n. l. i. d. e. o. f. f. i. c. i. u. s. c. u. i. m. a. n. e. s. t. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. e. q. u. o. d. s. e. d. e. s. p. r. i. n. c. i. p. e. s. a. u. t. i. t. e. r. h. e. c. o. i. a. l. e. g. a. r. : v. t. f. f. d. e. r. e. s. i. l. i. s. j. d. e. m. d. i. u. s. r. n. o. i. n. d. o. c. i. l. l. u. d. i. c. t. p. a. t. e. r. e. r. g. o. q. u. i. n. t. e. r. r. i. a. e. c. c. l. e. s. i. e. n. o. n. e. s. t. a. b. i. l. i. u. d. q. u. o. p. o. s. s. u. n. t. c. o. m. m. i. t. t. i. : v. t. d. i. c. t. u. m. e. s. t. d. i. c. u. n. t. e. n. i. m. i. n. a. l. i. s. p. r. o. u. i. n. c. i. a. s. i. u. d. i. c. e. m. d. e. c. o. n. s. u. e. t. u. d. i. n. e. o. b. s. e. r. u. a. r. e. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m.

¶ Finis tractatus de iurisdictione Bartoli.

¶ Casus in quibus citatio no valet fm Bar.

¶ Quando in angusta tepora. vt. v. q. ij. c. j. **¶** 2° non exprimit causa quare sit citatus. v. q. ij. c. vlt. **¶** 3° minus maturatur per petiosum: vt extra de dolo et contuma. c. f. Non valet ratio ne tempus: vt q. si die feriat: vt extra de scrijs. c. conuictus. **¶** Ratione loci vt si fiat extra diocesim ultra duas vicinas: vt extra de rescrip. c. nonnulli. Si fiat ad locum periculosum: vt extra de appell. c. ex parte. et ex qui. cau. maio. l. merum. in glo. r. ad rebell. de etate. r. vlt. r. non contest. c. accedens. lib. vi. **¶** Ratione iudicis si est evidens q. non sit iudex: vt extra de offic. delega. c. ex l. i. r. i. s. **¶** 4° Si rescriptum apostolicum no feruatur: vt extra de offi. delega. c. ad inuendium. Si evidens est iudice esse inimicum: vt. v. q. ij. c. quia. **¶** 5° Citatur? spoliat vt. ij. q. ij. c. f. eps ante restitutione facti. **¶** 6° Si libertus citet patrono. xv. q. ij. c. i. rem si liberi. **¶** 7° Si cuiusq. evidenti exceptione potest quis se tueri: vt. ff. de iud. l. non videtur. sed vbi est dubium debet ire allegaturus privilegium: vt extra de appella. c. si duobus. r. l. ex quacumq. sunt. si quis in ius vo. no irit. et. l. quis aliena. ff. de iudic. Sciendum tamen est quod si citatio nulla est et citatus non defenditur proceditur: vt. ff. iud. sol. l. si reus. et hi casus not. ij. q. ij. c. i. episcopus.

¶ Finis casuum in quibus citatio no valet secundum Bartolum.

¶ Incipit ritus iudiciorum ad practica per Bartolum de saxoferrato. Alias dicitur tractat? quem debent seruire iudices in cognitionibus r. decisio nibus causarum. Barto.

Memorie iudicis. Qui iudicis quilibet presertim occurrit infra scripta seruanda circa decisionem r. cognitionem causarum quarumlibet vt in eis ordiari procedat. **¶** Quod iudex facilem se p. betat in audiendis clamoribus quocumq. quibus auditis conuenientem penitent fieri faciat citationem.

¶ Memorie. Necessario in scriptis reddend? de qua memoria hominis labilis est. vt. C. si in se ma. d. i. c. l. i. ff. circa medium. et de ve. i. u. e. u. l. tanta. s. si quid autem. ibi omnium

habere memoriam r. c. Et scriptura ad eternam r. c. in memoriam est inducitur. vt. C. de test. l. i. iudemus. in medio ibi eorum nomen scribere non differant ad eternam rei memoriam. Barto.

Judicis Memum primo coram se r. ante oculis los habere debet in faciendo iustitiam. C. de iud. l. rem non nouam. ibi fit enim ad facta crosancras scripturas r. c. extra de accu. c. qualr et quando. circa medium. abs equitate. ff. de eo quod cer. lo. l. quod si epus. s. i. m. Item bene aliquando rem oculis debet inspicere quado est questio de falsibus: vt. ff. i. reg. l. si irruptione. in fi.

In tribunalis In quo necesse habet stare resti. diuus. ibi pro tribunali dicitur. ff. de in. i. n. t. r. e. g. cau. l. in eum. s. sed si ex facto. ibi p. r. o. t. e. o. m. e. a. b. s. c. i. n. t. e. m. r. c. i. n. t. e. r. l. o. c. u. m. s. e. d. i. n. q. u. o. l. o. c. o. d. i. c. i. n. l. o. c. o. c. o. n. s. i. l. i. t. e. r. e. t. o. h. o. n. e. s. t. o. a. l. s. n. o. v. a. l. e. t. ff. de iust. et iur. re. l. p. e. r. C. de sen. r. i. n. t. e. r. l. o. i. n. o. i. u. d. i. c. i. u. m. s. e. n. t. e. n. t. i. a. ff. de arb. l. i. cum dies. s. penul. r. de interroga. ac. l. inoleuit. in fi. Barto.

Seruanda Que seruari debeant per iudicem ritus et modo in causa criminalibus et civilibus dicitur et probatur. C. de fideiussor. l. i. in fi.

Dominate Et. l. c. o. s. e. n. t. a. n. e. u. m. C. quomodo et quando iur. r. in auten. qui semel sibi postea. nam si non feruat ordinem r. processum non facit ordinem non valet quod facit. vt C. de sen. r. i. n. t. e. r. l. o. i. n. d. i. c. i. u. m. p. o. l. a. r. a. e. r. r. a. d. e. p. r. o. b. a. r. i. o. c. q. u. o. m. i. a. m. c. o. n. t. r. a. f. a. l. s. a. m. q. u. o. m. o. d. o. e. t. q. u. a. n. d. o. s. u. p. e. r. c. e. r. t. o. i. n. q. u. a. n. t. u. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. v. t. i. n. f. i. d. e. a. c. r. S. c. u. r. a. r. e. a. u. t. e. m. **¶** 3° Item quod bene. nam si male proferat iudex no ordinare aut imperare. vt in fi. de oblig. que et quasi male. in p. i. n. r. d. i. c. i. t. u. r. f. a. c. e. r. e. l. y. t. e. m. s. u. a. m. i. m. o. a. r. b. i. t. e. r. c. u. m. m. a. l. e. e. t. i. n. i. q. u. e. d. e. c. r. e. u. i. t. v. t. C. de p. a. c. l. i. s. i. s. q. u. i. s. i. n. c. o. n. t. r. i. b. e. n. d. o. i. n. f. i. r. i. b. i. n. o.

¶ Item q. affectione iudex non iudicet. vt. ff. de man. v. in. l. illud in causis. r. quod non affectione consanguinei. vt. ff. de re. iud. in iudicio non debeat esse acceptio personarum. vt in. d. c. g. qualiter r. quando. r. secundum allegata r. probata iudicet. vt. ff. de offi. p. r. e. l. l. i. c. i. t. a. s. s. v. e. r. i. t. a. s. r. f. a. c. r. a. m. e. n. t. u. m. p. r. e. s. t. e. r. i. u. d. e. x. v. t. i. n. a. u. t. e. n. i. u. r. i. s. u. r. a. n. q. d. p. r. e. a. b. b. i. s. c. o. l. v. j. d. e. o. f. f. i. c. i. d. e. l. i. c. i. t. e. r. e. x. p. e. n. d. e. t. i. f. c. o. n. s. t. r. a. f. e. r. i. t. p. o. t. e. r. i. t. d. e. p. e. r. i. u. o. a. c. c. u. s. a. r. i. v. t. C. ad. l. i. s. u. l. r. e. p. e. l. i. i. n. f. i. n. e.

¶ Quis ordinari? iuris debeat seruire probat in. l. p. o. l. a. r. a. m. i. n. r. o. i. t. u. C. de sen. r. i. n. t. e. r. o. m. i. s. s. i. u. m. r. o. m. s. i. e. t. i. n. a. r. b. i. t. r. i. s. c. o. m. p. o. s. i. t. i. s. f. a. r. i. s. c. u. m. a. r. b. i. t. r. a. r. i. a. s. i. n. t. r. e. d. a. c. a. d. i. n. s. t. a. r. i. u. d. i. c. i. o. r. u. v. t. f. f. d. e. a. r. b. i. l. i. c. **¶** 2° Sec? si arbitrius r. amicitabili compositore: quia non tenetur nec debet se qui ordinem iuris vt not. plene. ff. pro fo. l. si societa tem. s. arbitrorum. cum tribus sequibus sequet. et neq. nisi mirum. Nam arbitrius fuit inueniens ad similitudinem iudiciorum. tamen in multis locis exponitur arbitrius iudex delegat? r. maxime illi arbitrius. et in. l. f. e. ff. qui iurisd. l. i. q. u. i. n. t. i. m. o. r. i. s. i. u. d. e. x. e. s. t. e. p. o. t. e. s. t. f. f. d. e. i. u. d. i. c. i. u. m. p. r. i. m. o. r. i. s. s. i.

Accidem. Audiendo et respondendo bene... C. de impube. et alijs sub...

Lamoribus. Supple nobis... accusare de iure. nam multi sunt qui ab...

Onuentem. Quando agit ut... Nam si citatio et sententia non fuerint...

Istationem. Est inente que... in consi. regni. que incipit. edictorum...

Ad certam penam. Hoc non... ad certam penam obligat se denuntians...

Tem si ex querela facta... competat actio curie; ut est in...

Tem si ex querela commissa... perat actio. i. competere potest et est...

gnificationem. C. foma. S. omnium que in fi. gloss. que...

Rescriptura defensa. Hoc est nouiter inductum per... regiam de defen. in consi. iuris...

Riminib' publicis. Et ff. de publi. iud. l. i. et non plus est... in omnibus criminibus que...

Ad certam penam. Hoc non... ad certam penam obligat se denuntians...

Ut quod super quorum... negotio si facta citatio que continet...

Tem quod super quorum... cum; no. q. citatio quinq; debet continere...

Tem quod assignata... responsali per citationem scribat dies...

Tem quod assignata. Sed habet facere... cessario als pceduntur: ut in aut...

itationis debeat mitti. Respondeo aut in citatione... ne responderet et corineretur factum curie...

Resentationib'. Hoc casus... peritur sed factu' scilicet post tempus...

Tem quod beneuente termino... vocetur citatus ad instantiam actoris...

Tem quod beneuente termino... curia alta voce tribus uocib' ut l. coi...

Accidat. Hoc etiam debet dici de ritu... bari qd not. do. dy. alle. nam dicit ipse...

Tem post primam citationem... de equitate quo termino elapso iteru' vo...

centur citatus in curia. et si non comparet in fine acti... cusatore bannitur si questio criminalis est...

Tem post de equitate quam... iudex semper debet habere ante oculos. ut...

Iterum vocetur. Quoyocato et nomi... totium edictum esse modo dixi...

Banniatu. Institutione regni est inducta... etiam in criminalibus ut in consi. et...

Repertorium. Ritare indic. possidedis. i. cum...

Dnius augustani. In constitutione... regni que incipit in ciuilibus...

curatur: in iudiciis dantur contumacem in ciuilibus...

tem bonorum suorum mobilium: et si esset reus...

offertantur proxi. sicut offerit: certeludic alioquin male faceres...

Annentur. Not. qd banari dei beat in expensis...

Tem si lecto libello reus non opponat dilatorias...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

offertantur proxi. sicut offerit: certeludic alioquin male faceres...

Annentur. Not. qd banari dei beat in expensis...

Tem si lecto libello reus non opponat dilatorias...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

Tem si opposita exceptione dilatoria incontinenti de ea non consistit...

Tem si opposita exceptio. vt in d. c. pa storialis. et in p. sitione exceptio...

Tem si lecto libello reus non opponat dilatorias...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

Tem si lecto libello sic hic quero vtrum iudei...

Ibero p verbu igno. ranti. Si vero p principalem sit lit. conte. oportet fieri per negationem vel affirmationem...

Tem si lecto libello reus non opponat dilatorias...

Tem post litem contestatam recipiatur sacramentum calumnie ab vtraq parte...

Tem post litem contestatam recipiatur sacramentum calumnie ab vtraq parte...

Tem post litem contestatam recipiatur sacramentum calumnie ab vtraq parte...

Tem post litem contestatam recipiatur sacramentum calumnie ab vtraq parte...

Tem post litem contestatam recipiatur sacramentum calumnie ab vtraq parte...

Tem quod si testes producantur intra terminum iure aduer...

Tem si iurent testes aduersa parte...

Retio. Et extra de testi. c. i. et c. quoties...

Tem si testes iurauerint die non ferri...

Tem si testes recipi possint die ferri...

Tem postquam sunt testes producti...

In secreto ita iudici iurare secretum...

Lis dir. visu. scientia. credulitate...

Tem post examinationem testium intra terminum elapsam...

forma que sequitur. Die tali apud talem locum...

Tem publicatio: hoc est dicere res dignantur in publicum...

De tali. In fraudem. C. de eden. l. is apud quem...

De tali. apud talem locum. Intel lige sane de his...

Tem post rubricas factas vel non factas...

Die tali. iudice pro tribunali sedente...

Tem post rubricas quod facere debent immediate...

Quibus peractis concludo quod necesse est...

Detur terminus quod facere potest. ut not. 1. Insi. de ver. obli. §. ocs. in glo. que inci 2...

Tem feratur sententia sine qualitate negotij agitate...

Secundum. feratur sententia si non faciat iuramentum...

Tem si pars sententie prolatione si pars succumbens...

Tem si post rubricas factas vel non factas...

Tem si post rubricas factas vel non factas...

Die tali. iudice pro tribunali sedente...

Petens. cum instantia apostolos quod faceret...

Et omnia. Quia victus et confessus non auditur...

Explicat tractatus ritus iudiciorum ad practicam per Barto.

Incipit tractatus de arbitris per Bar.

Arbitrarius quis esse possit. Arbitrarius dicitur qui partes iudicis sibi vendicat...

Arbitrarius cogitur sententiam dicere: arbitrator non; Reductio ad arbitrium boni viri a finia...

Duo ex tribus arbitris non possunt pronuntiare altero mortuo.

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Arbitrarius si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur...

Differentie Inter ius canon. & civile.

- Index ordinarij iure ciuili audietis causarij solum
- 16 Aferentia lata a subdelegato iure ciuili appellatur ad delegatum iure cano. non nam si tota causa committitur appellatur ad primum delegantem: si pars ad delegatum.
- 17 Feras vilijs iure ciuili est. xxx. annorum: iure cano. est. xxx.
- 18 Furtum iure cano. sumitur p qualibet illicita detentione iure ciuili secus: quia contractio realitatis fraudulosa.
- 19 Ita que sunt meri vel mixti imperij iure cano. delectant non de iure ciuili nisi causa absentis.
- 20 Res de qua data fuit tenuta iure ciuili recuperat vsq ad. xxx. annos: iure cano. vsq ad. xl.
- 21 Rescissoria post quadriennium iure ciuili dat possimio reuertis iure cano. non. quia eo tempore non currit prescriptio.
- 22 Zarrones et depopulatores notorii fugientes ad ecclesiam inde extrahi possunt iure cano. alij non. sed iure ciuili etiam homicide adulteri et raptores virgi.
- 23 Iurare per creaturas iure cano. non est pmissum: iure ciuili sic. Iurare per membra dei vtroq iure prohibetur.
- 24 Actio in libello de iure ciuili exprimitur iure cano. secus.
- 25 Instantia iure ciuili finitur triennio a die litis preter. iure cano. non.
- 26 Index ordinarius iure ciuili non recusatur: iure cano. non.
- 27 Delegat' de iure ciuili cui recusat' ca suspitionis no est proponenda nec probanda iure cano. sic coram arbitris aliam vide nu. 167.
- 28 Ecclesia iure ciuili aduersus p'scriptiones restituit iure cano. non. tamē ipse dicit q sic sicut minor.
- 29 Zonemata iure ciuili et cano. prohibita.
- 30 Fama sola iure ciuili no probat iure cano. facit vltandum esse excommunicatum.
- 31 Predicatores et confessores possunt elemosynas iure canonico recipere ab vltarijs iure ciuili non sua auctoritate sed de manibus dominorum debent recipere.
- 32 Clerici parisijs commorantes iure cano. laicos p causis pecuniarijs coram episcopo conueniunt qd non est iure ciuili.
- 33 Cleric' iure ciuili potest in non sua iudicem ecclesie fastidium conferre iure cano. non.
- 34 Contrahens in loco potest a iudice loci si ibi inueniatur citari et absens omni remedio pretorio compelli vt compareat iure ciuili: sed de iure cano. solum pronuntiat de mitendo si alibi existat.
- 35 In causa matrimoniali: et in causis electionu iure ciuili non peruenitur ad diffinitiuam absq litis cōte iure cano. sic.
- 36 Rigor in causis ecclesiasticis iure canonico no feruatur sed discretio: iure ciuili secus.
- 37 Sequestratio iure ciuili no fit propter rei absentia iure cano. sic.
- 38 Hærens se lit' iure ciuili condēnatur ac si rē possideret sed iure canonico non.
- 39 Ad sanguinitas iure cano. pbaf p testes de creditate et auctori iure ciuili testes non probant.
- 40 Sententia in causa matrimoniali iure cano. potest sine scriptis ferri quod iure ciuili non reperitur.
- 41 Dico vnus testis iure ciuili non statur iure canonico sic quando non est p' iudicium aliquid.
- 42 Abbas in causa monasterij iure ciuili iurat de castitia in animam suam iure cano. in anima maiora partis conuentus.
- 43 Testes iure ciuili absolute magis cogunt testificari q de iure cano.
- 44 Frater iure ciuili no accusat fratrem de magno crimine iure canonico accusat de heresi.
- 45 Parentes iure ciuili non testificantur cōtra filios iure cano. sic.
- 46 Exceptio dilatoria iure ciuili debet ante litem contestatam proponi iure cano. quandoq.
- 47 Sententia lata et transacta in rem iudicat' quis vltra no auditur iure ciuili sed iure cano. sic in causa matrimoniali fraude probata per vnum testem et iuramentum.
- 48 Lessor recepta a clerico iure cano. presumit finis: lata iure ciuili non nisi doceatur simulario.
- 49 Laicus ingrediena monasterium iure ciuili aliquid retinere non potest sed iure cano. potest aliquid cōcedere loco prebende.
- 50 Promittens aliquid bare sub pena si aliquid obmittit iure ciuili tenet ad totā penā iure cano. sic.
- 51 Pro iure iudicando licite iure ciuili licet accipere iure cano. non.
- 52 Ordinand' ad sacerdotium iure ciuili debebant aliquid offerre ordinanti et notario: sed iure cano. non possunt.
- 53 Promissio facta de dando alteri furata iure cano. valet iure ciuili secus.
- 54 Transgredere iure ciuili super criminibus ingerentibus penam sanguinis licite: sed iure canonico videtur aliter.
- 55 Matrimonium inter pares simul habitantes iure ciuili presumitur: sed iure cano. adulterium.
- 56 Promissio pene et datio arrarum in matrimonio iure cano. non valet iure ciuili sic.
- 57 Pater etiam filia recusante potest eam iure cano. maritare: iure ciuili no nisi indignū vel turpē daret.
- 58 Consensus parentū in matrimonio iure ciuili requiritur non de iure cano.
- 59 Infamis quis videtur effici iure cano. p omni crimine sed de iure ciuili non.
- 60 Filij nati ex incestu v' nefario coitu iure ciuili a patre alendi non sunt: iure cano. sic.
- 61 Matrimoniu iter fuos iur' ciuili est p iure cano. sic.
- 62 Adulter intra annū iure ciuili licite non transit ad secunda vota iure cano. sic.
- 63 Pro: etiam non perfecte etatis que fuit a viro cognita in domo patris: non dandum tractata ad dos nisi viro viro motuo lucratur quartam.
- 64 Statutum qd vxore p'iuoiente vir lucret' dimidia doris habet locum etiā in sponsa de presenti et ad domum non tractata.
- 65 Item an idem sit in sponsa.
- 66 Spuri' iure ciuili ad decurionatu no p'hibet iure cano. sic.
- 67 Contrahentes iure ciuili licite adiungit se circūueniunt sed ecclesia iure cano. pro venditione rei sue vltra iustū pretium licite non recipit.

Differentie iter ius cano. & civile. 220

- 67 Hæres iure ciuili non implens voluntatē defuncti perdit hereditatem excepta legitima si est filius: s iure cano. etiam filius perdit totā.
- 68 Sacrilegio iure ciuili imponitur durior pena q de iure cano. et nu. 79.
- 69 Pena pecuniaria iure ciuili ab ecclesia infligi potest iure cano. non.
- 70 Pactum nudum regulariter iure ciuili non producit actionem sed iure canonico. sic. qd datur conditio.
- 71 Pupillus iure ciuili non iurat nec feruare tenet iuramentum iure cano. sic. si est doli capax.
- 72 Fur iure cano. dicitur qui non intrat per ostium iure ciuili secus.
- 73 Descriptio in iuribus que non habet causam contumaciam fit duplicato tempore iure ciuili sed iure canonico. in omnibus iuribus sufficit prescriptio. xl. an.
- 74 Datus pro suis sceleribus si sint in morte contrahitur traditur sepulture iure cano. sed iure ciuili no absq permissu principis.
- 75 Pena incestus et adulterij iure cano. mors est sed iure ciuili mulier in monasterium detraditur.
- 76 Bestium non meo nomine iure cano. ratur habere possunt secus iure ciuili.
- 77 Reus proponens exceptionem dilatoriam et no pbans ante sententiam in expensis condemnatur: s iure ciuili condemnatio expensarum non fit nisi in fine cause.
- 78 Incendarius aliter iure canonico. aliter iure ciuili punitur.
- 80 Plures si vulnerat aliquē qui mortuus sit iure ca. oēs tenentur de occiso iure ciuili ille solus est cui vulnerare apparuit ipsum mortuum.
- 81 Accusatus si accusator non probat iure ciuili absolutur sed iure cano. purgatio indicitur in quasi de iur' iudic' condemnatur.
- 82 Sordidus punitur iure ciuili capite sed iure cano. pena quinq aureorum.
- 83 Incestum committens cum monacha iure ciuili pena capitali punitur: iure cano. clericus deponitur. laicus excommunicatur.
- 84 Matrimonium iure ciuili soluitur altero ex consensu volente monasterium intrare. secus iure ca.
- 85 Nuptie inter consobinos iure ciuili contrahi pnt: iure cano. secus.
- 86 Legatū rei alienae iure cano. no valet iure ciuili sic cum distinctione tamen.
- 87 Bona fides et iustitia non requiruntur iure ciuili in prescriptioe iure cano. sic.
- 88 Patria potestas iure ciuili durat in omni etate sed iure cano. quo ad matrimonium et iuramentū adueniente adulta etate.
- 89 Filij illi. iure ciuili voto non obligatur iure cano. secus.
- 90 Stuprum iure cano. proprie cū virgine iure ciuili etiam cum vidua puero vel soluta.
- 91 Fornicatio simplex iure ciuili non punitur iure cano. non. sic.
- 92 Peccans cōtra naturā iure ciuili pena capitis punitur iure cano. mitius.
- 93 Pater occidens filium in adulteria deprehensam iure ciuili non punitur iure cano. sic.
- 94 Vir iure ciuili non permittitur vxorem verberare clericus vxorato sic de iure cano.
- 95 Coniunx iure canonico non vult castitatem iure ciuili sic.
- 96 Si adus aliter iure ciuili aliter iure canonico committuntur.
- 97 Mulier rapta raptori iure ciuili non potest nubere iure cano. sic.
- 98 Ver bene a senone non habet locum in rebus ecclesiasticis.
- 99 Alienantur res immobiles ecclesie cū minor' solentate de iure cano. quam iure ciuili.
- 100 Locato finito tempore potest domum alteri locare iure ciuili secus iure cano. in scholare in quibus quia alius scholaris no conducit sine cōsensu p'imi.
- 101 Inphyteota iure ciuili si non soluit canonem claspo biennio cecidit iure cano. non: q potest moxam purgare.
- 102 Fructus pignoris iure ciuili solum extenuant iure cano. non in duobus casibus.
- 103 Res sacre vel religiose iure ciuili non. possunt in obligationem venire iure canonico. sic ex causa necessitatis.
- 104 Testes in testamēto iure ciuili requiruntur septē iure cano. sufficiunt duo vel tres.
- 105 Instructio vel relicum collata in voluntatem alterius iure ciuili non valet iure cano. sic.
- 106 Fructus iure ciuili dicuntur deductis expensis sed decime iure cano. solumantur de fructibus nulla facta deductione.
- 107 Dona iure ciuili non fit re ipsa sed interpellatioe. sed iure canonico. in tarda solutione decimatur sic re ipsa.
- 108 Noua vectigalia imponens aliter iure ciuili et aliter iure cano. punitur.
- 109 Desponsata de facto que non potuit conflaguntate impediente. desponsari non potest cum altero fratre in matrimonium contrahere iure canonico. secus de iure ciuili.
- 110 Iuuenis qui puellam septem annorum duxit quā attraxit cognoscere et non potuit iure cano. non poterit cū illius consobinam in matrimoniu contrahere. secus iure ciuili.
- 111 Eligentes abba. iure ciuili iurant secus de iure cano.
- 112 Matrimonium iure ciuili consensu sine verbis contrahi potest iure canonico. non in valentibus loqui.
- 113 Testes et ornamenta iure ciuili cū mortuis non sepeliuntur iure canonico. archiepiscopus cum pallio sepelitur.
- 114 Archiepiscopus iure cano. passio no vltur extra prouinciam quod de iure ciuili videtur.
- 115 Dignitati iure canonico quis licentia obtenta cedere cogitur. Sedens bonis iure ciuili re integra illa recuperare potest.
- 116 Liberti ecclesiastici multa specialia habent de iure cano. que non inueniuntur iure ciuili.
- 117 Bene multe iure ciuili imponuntur que iure cano. non traduntur. Pena carceris est exp'g' minoribus penis quam ecclesia infligat.
- 118 Pena falsi iure ciuili alia est a penis iuris canonico.
- 119 Patronus presentans indignum iure ciuili p'uat sed iure cano. non.

Differētie Inter ius canonicū & ciuile.

- 120 Penemulte reperuntur a iure cano. consistunt q̄ in iure ciuili non habentur.
- 121 Interfectio iure cano. imponitur pena minor quā de iure ciuili.
- 122 Pugnare quis potest pro defensione possessionis et rerū suarum iure ciuili sed iure cano. clericus etiā cum saraceno non pugnat.
- 123 Vulnerans iure ciuili q̄ dubiū est an vulneratus ex vulnere mortuus sit non tenetur de occisio iure cano. sic. 7 ideo non ministrat in sacris.
- 124 Corumpens virginē iure ciuili non teneat eam in vxorio accipere iure cano. sic.
- 125 Suppazum committens iure cano. minor pena puniatur q̄ iure ciuili.
- 126 Raptus proprie in sponsa committitur iure ciuili: secus iure cano.
- 127 Empta ex pecunia fenebū iure cano. venduntur et pecunia restituit: sed iure ciuili emens ex pecunia mea & noie suo non h̄z ius in re empta.
- 128 Quis in fronte iure ciuili non bullatur in penam de iure cano. aliquando.
- 129 Etens falsis instrumentis & penitens iure ciuili nō puniatur: sed iure cano. secus in vtente falsis literis apostolicis.
- 130 Blasphemator dei & sanctorum iure ciuili puniatur vltimo supplicio iure cano. laicus excommunicatur clericus deponitur.
- 131 Durans sibi causam possessionis iure cano. tanq̄ indignus p̄uatur suo beneficio secus iure ciuili.
- 132 Noualis terra que de iure ciuili dicatur et que de iure cano.
- 133 Possidens mala fide iure ciuili dicitur possidere: secus iure cano.
- 134 Malefactoris rerum ecclesie coram ecclesiastico conueniuntur iure cano. sed iure ciuili actor sequitur formam rei.
- 135 Petens plus debito iure ciuili in triplo condēnā et in expensis iure cano. solum in expensis.
- 136 Impediens legatum iure cano. excommunicatur iure ciuili. traditur hostibus.
- 137 Fugiens ex bello publico iure ciuili capite puniatur iure ca. est in famis.
- 138 Exultentia in bonis nullus occupanti concedunt iure ciuili. tamē iure cano. episcopus non occupat diocēsim vel parochiam in locā nemini attributis nisi a superiore concedatur.
- 139 Nil inno uatur iure ciuili questione restitutionis in integrum pendente. sed iure cano. sic interposita cautione.
- 140 Delegatus ab ordinario iure ciuili non exequitur suam sententiam secus iure cano.
- 141 Sententia plurium ualere iure ciuili sed iure cano. contra eum qui criminaliter est condemnatus oēs debent concordari.
- 142 Diffusio in possessionem in actione reali statim possidet iure cano. non nisi elapso anno.
- 143 Bona hereticorum iure canonico publicantur et filijs auferuntur sed iure ciuili non auferuntur filijs carpo licis.
- 144 Bona comitentū enormia delicta in ecclesiam in solum ecclesie comituntur iure cano. sed iure ciuili bona damnatorū referuntur filijs.
- 145 Iudices seculares in criminibus exequuntur gladio

- iure ciuili secus iure canonico.
- 146 Pena mortis iure ciuili infligitur iure cano. non.
- 147 Appellari a sententia appellantis quādo possit. Appellatio rescindit pronuntiatum.
- 148 Appellari q̄ licet a sententijs que secum trahunt executionem.
- 148 Iudex ap. a quo appellatur iure cano. statuit terminum intra quem appellans prosequatur appellatorem iure ciuili non.
- 149 Appellari ad imperatorem omissio medio iure ciuili non potest. secus de iure cano.
- 150 A sententia interlocutoria iure cano. appellatur in re ciuili non potest.
- 151 Iudex a cuius sententia est appellatum iure ciuili non reculat in alia causa secus iure cano.
- 152 Appellari a sententia in causa momentanee possessionis iure ciuili non licet secus de iure cano.
- 153 Estes in causa appellatiois publicatis attestatio nibus super eisdem capitulis iure cano. recipi non possunt iure ciuili secus.
- 154 A sententia episcopi iure ciuili appellatur ad secularem iure canonico ad metropolitanum vel ad papam.
- 155 Descriptio non currit iure cano. tpe prelati male alienantis iure ciuili hoc non reperitur.
- 156 Iuramentum calumnie iure canonico non habet locū in spiritualibus causa sed veritatis sec⁹ iure ci.
- 157 Questio maritalium iure canonico. spectat ad ecclesiasticum sed iure ciuili secularis etiam incidenter cognoscit.
- 158 Ad iurē iure cano. censetur maior: in spiritualibus secus iure ciuili.
- 159 Hostio mere negatiua iure ciuili fieri non potest iure cano. secus.
- 160 Senes & ualentuarū iure cano. cōpelluntur ad testificandum iure ciuili secus.
- 161 Criminosi etiam non damnati iure cano. repelluntur a testimonio si crimē probatur: secus iure ciuili. et nume. 164.
- 162 Accusari post mortem quibus casibus possit iure cano. & iure ciuili. quo bona.
- 163 Estes iure ciuili et in ciuilibus cōpelluntur: sed iure canonico tantum in criminalibus.
- 164 Mulier iure ci. nō accusat vir de adul. sec⁹ iure ca.
- 165 Pro adulterio iure ciuili agit pena copozali iure canonico ad totū separationem.
- 167 Maritus excluditur quinquēto ab accusatione adulteri iure canonico non ad separationem totū.
- 168 Iudices ordinarij & delegati aliqd iure ciuili habere possunt iure cano. delegatus habet expensas.
- 169 Snia in notarijs contra ordinē lata iure ciuili nō ualere iure cano. sic.
- 170 Officio iudicis ei p̄duntur ea que desiderant cognitionem & decreti possessionem & non delegantur iure ciuili. secus de iure cano.
- 171 Hec iure ciuili p̄t reum trahere corā diuersis iudicibus pluribus actionibus iure cano. secus.
- 172 Parentes pro filijs iure ciuili nō testificant sed iure cano. super consanguinitate sic.
- 173 Ordinarius causam trecentorū aureorū iure ciuili non delegat nisi iusta causa. iure cano. sic.
- 174 Proxogari p̄t iur. Iditio de persona ad personā de iure ciuili etiam delegati: secus de iure cano.

Differētie Inter ius cano. & ciuile. 221

- 175 Vir iure cano. accusat vxorē adulteram solum ad separationem totū iure ciuili hoc non habet.
- 176 Siluua iure ciuili absq̄ patris consensu in iudicio esse non potest iure cano. potest esse in spiri tualibus.
- 177 Heres conficiens inuentarium non tenetur ultra vires hereditarias iure ciuili: sed iure cano. videt secus quia tenetur.
- 178 Consuetudo subsequens iure ciuili p̄iudicat iuri scripto sed iure cano. ita demum si sit rationabilis & prescripta.
- Consuetudo iure ciuili sumitur que tendit circa factum et processum iudic. iure cano. que circa ius p̄uarum aliquorum.
- 179 Zocus religiosus iure ciuili efficitur ex eo quod mortuus inferitur iure cano. nisi pontificis autoritate.
- 180 Dicitur iure cano. in ecclesia sepelitur iure ciuili extra ciuitatem sepeliri debent.
- 181 Bona fides in vltimo a principio iure ciuili tātū modo requiritur iure cano. continuo.
- 182 Bona fides in longissima prescriptioe iure ciuili nō requiritur: sed iure cano. requiritur titulus.
- 183 Prescriptione interrupta litis contestatione iure ciuili possidens potest etiam prescribere iure cano. secus.
- 184 Pena nulla iure ciuili non excedit quadruplum iure cano. secus iustitia sua dente.

Plus itaqz plens

In quatuor partes conabor diuisere. In prima quidem differentias ponam que sunt inter ius canonicum et ciuile circa inchoatū dum et ordinandū iudicium. In secunda subiiciam differentias quas inuenio inter predicta iura circa decisionem casuum et negotiationum. In tertia tradam differentias circa executionem sententiarum. In quarta et vltima adiciam differentias inter p̄fara iura quas repperi. in appellationibus et appellationum causis. ¶ In primis

- 1) Pono differentiam inter ius ciuile et cano. q̄ de iure ciuili non debet compromitti cum iuramento: vt. C. de arbi. aut. decernimus. sed de iure canonico. etiā cū sacramēto est permissum compromittere. vt extra de arbi. cum tēpore. & c. cū ex parte. ¶ Ad
- 2) do talia differentia q̄ de iure ca. vniuersitas constituit procuratores. vt extra de p̄cu. c. in causis. et c. petito. & de iura. calū. c. cū causam. & cano. omnes administratores generali vocabulo procuratores appellat: vt. q. iij. c. saluator. & extra de iura. calū. c. in p̄tractandis. & c. imperatores. Sed de iure ciuili dicit Azo q̄ vniuersitas non potest procuratores constituerē: q̄ procurator sit a singulari dno. vt. ff. de procura. l. iij. quod est vniuersitatis nō est singularium. vt. ff. de in ius voc. l. sed si hac lege. §. si seruus. & quod cuiusq̄ vni. no. l. sicut. §. nec ob. autem. de san. epi. §. si q̄. q̄ exponit ibi p̄cu. procurans. & sic p̄o syndico ponit. Alij docto. iuris ciuili: vt Jaco. dicitur. ar. bulus. §. si q̄. q̄ vniuersitas p̄t facere procuratores: & q̄ vniuersitas est d̄a: vnde procuratorē constituit. ¶ No. ¶ alia varietate: q̄ de iure ciuili possessio recuperā de possessionis nō dat

nisi aduersus defectore: vel q̄ mādaui: vel q̄ rata habuit defectionē. ff. de vi & vi ar. l. cū a te. vt extra de oi. cog. c. cū dilectus. & de resti. spol. c. cū ad sedē. in fi. de iure vero ca. lat⁹ p̄z aduersus quocūq̄ res illicite peruenit. in d. c. cū dilect⁹. & ibi not. & extra de resti. spol. c. sepe. & iij. q̄. §. c. reintegranda. ¶ Alia differentia not. q̄ de iure ciuili iudex secularis postet cognoscere de questione spirituali incidenter. vt probatur. C. de iudic. l. quorū. et de ordi. iud. l. adiec. & de iurisdic. om. iudic. l. si quidem. et de iud. l. §. licet non cogatur a iure canonico secularis iudex nec incidenter p̄t cognoscere de spiritualibus causis. extra de oi. cog. c. ma. & qui si. fin. leg. c. causam. & c. latoz. & de hoc iudic. est. de iudic. ar. si clerici. ¶ No. Taliam differentia q̄ de iure ciuili dicimus p̄latum non posse constituitur procuratorem in causa ecclesie sine ante lit. contestata. ad instar tutoris & curatoris. C. de p̄cu. l. necq̄. tibi no. ep. l. iulius. Sed de iure canonico est secus extra de procura. c. petito. & reddi ratio diuersitatis inter p̄latū ecclesie & tutorē vel curatorem: q̄ plus habet p̄latus in bonis ecclesie vt puta cū vtrius & fruat p̄lati vel adulti. vt hic plene no. Ber. extra de resti. c. doceri. ¶ Animaduerto taliam differentiam in ier ius canonicum et ciuile: quia de iure canonico mulier non accipitur in testē si criminaliter agatur. p̄xi. q. v. c. mulier inter. & extra de verbo. sig. c. fo. & not. extra de testa. c. tam literis. sed iure ciuili tamen potest esse testis mulier sicut masculus nisi in testamento. vt. ff. de testamen. l. qui testamēto. §. mulier. et nota. in d. c. foms. et nisi sit damnata de publico crimine. l. ex co. ff. de resti. & l. eo. ritu. In p̄ter nos tati p̄t testis alia varietas: quia de iure ciuili non potest esse lis vel iudicium inter patrē & filium in p̄taria potestate constitutum. ff. de iudic. l. lis nulla. & de hoc vide quod ibi not. sed de equitate canonica videtur eē permissum. vt. q. vij. c. qualiter. dic vt ibi no. sane dici potest q̄ nō sit differentia quo ad hoc: et q̄d illud. c. intelligendū est s̄m legis distinctionē. ¶ Reperimus aliam differentiam t̄ quia de iure ciuili & canonico non proceditur contra absentem lit. non contest. fallit in casu contra apparitorem. vt. C. de penis. l. ne diu. pro cōtinua cia aut̄ procedit sicut ceditur. vt. C. de requi. re. l. ij. si autem lis est contestata & liquet de causa nunq̄ ceditur contra absētem: imo auditur quādoq̄ venerit. ff. de requi. re. l. annus. Sed in minoribus quia pena relegationis vel damnationis continent vnde p̄o cedit contra absētem. ff. de pe. l. absente. & ibi not. facit. C. de adul. l. quis lis canonico. dicitur aut liquet de causa aut nō. si liquet de crimine potest cōdēnari absētem. iij. q. v. c. l. et. p̄xi. q. iij. c. de illicita. Si vero non liquet expectandus est. vt. q. iij. c. rursus. & c. quicūq̄. in hoc videtur male dicere: quia non dicitur si lis est contest. vel non. vnde potes dicere s̄m Ber. q̄ quandoq̄ lis est contest. & liquet de causa loquitur & h̄z locum. c. rursus. & c. quicūq̄. Nam tante litē cōte. nō sunt testes recipiendi in crimine. extra vt l. nō cōte. c. l. fallit in casib⁹. iij. q. ij. ea. et. C. de p̄. vt diu. nullo em̄ p̄uilegio gaudere: p̄o c̄ber qui male administrando contubernales ausus ḡit. C. vbi de ratioc. l. iij. & c̄ in causa inquisitionis. vt

Differentie Inter ius cano. & civile.

extra de do. r. cotu. c. veritatis. r. ibi no. Item vbi qd infamatus deficit in purgatione. extra de pur. ca. c. cu. p. extra de simo. c. de hoc. Item in heresi post mortem. iiii. q. ii. c. sane profertur. sed in causa civili non proceditur lite non contest. c. quoniam. Item in causa appel. C. de rep. ap. l. vlt. extra de appel. c. sepe. Item in absentia actoris. extra de do. et contru. c. causam que. hodie videtur correcta per. c. quos nam frequenter. et. C. quomodo et quando iud. aut ten. qui semel. Item vbi agitur de inofficioso. vt. C. si ab heredi. se. abili. aut. si omnes. r. ff. de minor. l. i. in causa. §. causa. Item in casu subiectionis. extra de simo. c. cum olim. Item secundum quosdam in causa libertatis. ar. C. de vlt. r. fru. leg. l. ij. Item in tres bellianca restitutione. C. ad reb. l. pe. §. cum aut. Item cum electus non comparet. extra de elec. dudum. in. fi. no. hoc. l. iij. q. viij. de accu. C. Est et alia r. repugnancia q. iure civili condanatur de alio quo crimine postquam condanatione in suum acculationem potest accusatione inchoare si non pedit ex illo crimine ciuitates vel libertatem. ff. de publi. iud. l. i. qui. et. l. ibi plene no. et hoc ideo q. parit et qui pro o. carus voluit se vlt. c. ff. de bo. lib. l. i. c. iuz minor. §. libertus. In iure autem canonico et quis est condanatus de crimine modo suum accusator rem accusare non potest neq. errant. vt. vi. q. i. c. qui crimem. et de hoc no. iij. q. ff. c. neganda. Alia est differentia q. iure canonico possunt induci testes apertis attestacionibus? sup. no. ius articulari vt extra de fide iur. c. cum foannes. et extra de resti. c. ex te no. r. c. veniens. Sed de iure civili non possunt induci testes? sup. no. ius attestacionibus vt ibi in gl. 12. 02. C. habemus aliam r. differentiam q. de iure ciuili alia sunt publica crimina et alia priuata. publica crimina traduntur. vt. ff. de pub. iud. l. i. in tex. et in glo. et in lit. de pub. iud. per totum. r. ti. seq. Sed de iure canonico videtur oia crimina publica esse. vt. 13. q. i. c. infames. et ibi no. C. Subiocio aliam r. iure ciuili ecclesia non restituitur contra libertatem sicut minor contra libertatem non restituitur. ff. de minor. l. i. ex causa. in. fi. et. l. i. c. si aduer. liber. per totum. r. minorum et ecclesiam. l. equiparat. vt. C. de sac. fan. eccl. l. fina. r. et. qui. cau. maio. l. i. per publica. §. iure canonico conceditur ecclesiam in integrum restitui contra libertatem. xij. q. ii. r. si illi. r. ibi no. C. Res 14. fero r. aliam differentiam quare iure civili perpetuatur iurisdicchio delegari per solam litem contestationem: vt si postea moriatur delegans non finitur mandatum. Si vero moriatur an expirat iurisdicchio delegata. ff. de iurisdic. om. iud. l. i. r. q. i. concors dat etiam aut. de liti. §. omne. col. viij. Sed iure canonico non consistat tantum liti. contest. sed sufficit sola citatio ad perpetuandam iurisdiccionem vel referri primum. extra de offi. delega. c. gratum. r. c. licet. r. extra de offi. delega. c. vlti. §. r. no. in. c. relatu. C. Sur 15. git alia r. differentia: q. in lege iudex appell. non pot delegare cognitionem cause appellacionis recta prolatione sententie. C. de iudi. aut. ad hec. sed fecus in cano. vt extra de offi. iudi. delega. super questio num. §. in reuocacione. r. ibi no. Item circa idem fin leg gem ita non potest iudex pncipalis cause causarum cognitione committere nisi litem faciat coram se conuocari r. semel audiat in medio r. semel in fine.

vt in autem. vt de iur. seu fine. §. illud. r. §. seq. col. v. C. de iudi. autem. ad hec. sed fin cano. non requiritur q. semel audiat in principio: semel in medio semel in fine. sed simpliciter potest causarum audientiam committere. vt in. d. §. in reuocacione. Item circa idem secundum leges iudex committit audientiam causarum tantum consiliariis suis. vt in. d. aur. ad hec. et in aut. de iud. §. i. quis autem. col. vlt. sed fin cano. potest iudex committere cuiusq. vt extra de offi. dele. c. p. a. h. o. s. l. i. r. §. r. alia differentia r. q. leges in d. iud. iud. c. r. iud. q. si delegatus committit alicui causam ad eum est appellandum. C. qui pro sua iurisdiccionem. l. vnica. de hoc tamen dicit ibi no. Sed ius canonico ius diffinitur vtrius delegatus committit totam causam: r. tunc appellatur ad ipsum delegantem pncipaliter vel non committit tota causam et tunc appellatur ad ipsum delegatum qui secundo delegauit. vt extra de offi. delega. cap. i. super questio n. 17. §. poro. et est ratio vt ibi no. C. Aliam r. vero ob veritatem inuenio: quia lex virilem etatem inter pretatur. xvj. anno. ff. de minor. l. i. r. c. de his quive. era. imp. l. fina. sed alter secundum cano. interpretatur. vt virilis etas sollicit. xvj. anno. vt. l. i. d. i. s. p. sens benedictus. r. est ratio vt ibi no. C. Potes no. 18. r. aliam differentiam: quia iure civili iurium diffinitur contractio rei aliene fraudulosa r. ff. de furt. l. i. §. furum. r. nota. domi. r. 20. in summa de furtis in p. iudicio. Sed de iure canonico furum large ius misuripio qualibet illicita contractione. vt. iij. q. d. 19. v. dominus. C. Tor. aliam r. differentiam de iure ciuili qua questio meri vel mistri imperij non possunt delegari nisi quando contingit ordinarium profici sci. vt. ff. de offic. eius cui manda. est. l. i. sed de iure canonico. secus potest dici. nam delegatio committitur. xij. q. iij. scit. r. no. extra de offi. vlti. c. c. ius sedes. C. Rursus r. aliam differentiam notam de iure canonico potest recuperari propterea rei de qua est darta tenura vsq. ad. xl. annos. cum prescriptiones de iure canonico sunt quadraginta les: sed de iure civili potest recuperari vsq. ad. xxx. anno. C. de prescrip. xvj. an. l. cum notissimi. xvj. q. iij. §. penul. de hoc no. extra de offi. o. d. c. p. a. h. o. s. l. i. r. C. Aduertit ad aliam iure civili possunt in iure uerentibus datur restitio intra quadriennium. in. fi. de actio. §. rursus. C. de in integ. restitui. l. fina. sed secundum cano. cum non currat eo tempore prescriptio non datur restitio. xvj. q. iij. p. i. p. i. a. actio nes. r. ibi no. C. Item est alia r. quia iure canonico qui fugerint ad ecclesiam non debent inde extrahi. C. Excipiuntur publici latrones r. notorius deos pularo. xvj. q. iij. §. i. scit antiquitas. r. extra de immuni. c. inter. iij. soli excipiuntur r. non alij. secundum cano. sed iure civili excipiuntur homicidae: ad neri r. raptores virginum qui in ecclesia sunt capti de iure canonico. xvj. q. i. §. i. quis de raptosis. C. Admitti potest r. alia differentia de iure canonico non est permissum iurare per creaturas nisi vbi inuenitur expressum vt per uangelium: per altare: per crucem. vt. xij. q. i. §. c. confiderare. et. c. clericum. r. c. habemus. r. c. si aliqua. r. r. questio. v. per iuratur. S. de iure ciuili permissum videtur. ff. de iururam. l. ij. §. finali. r. l. seq. et. l. qui per salutem. Sed vtriusq. iure concordante prohibuitur est iurare per media del.

Differentie inter ius cano. & civile. 222

vt. xij. q. i. §. si quis per capillum. r. in auren. vt non lu. r. contra nat. circa inedium. col. v. C. Non omittit 24. timus r. aliam differentiam iure ciuili actio est proponenda in libello: q. sine actione nemo eperitur. 31. vt. ff. de nego. gest. l. i. §. pupilli. §. fina. ff. de admini. tuto. l. quoties. §. i. r. ar. ff. de eden. l. i. r. in. fi. de actio. in. p. i. §. i. quis alij vt 25. dicant contrarium: ad hoc tamen dicit vt no. ff. de eden. l. i. §. fin cano. v. no. nemo tenetur edere actionem. extra de iud. c. 25. dilecti. et ibi no. C. Alia r. differentia r. non remanet indiffusa: iure quidem civili instantia iudicij perit cursu tempore iuramento a litis contestata. C. de iudi. l. p. operandum. fallit in casibus specialibus ibidem no. Sed de iure canonico. instantia iudicij triennio non finitur. extra de iud. c. venerabilem. Quia recitatur alioquin opinio. quas dicit vt ibidem 26. no. C. Inuentias repugnantia r. in alio reperitur: quia de iure ciuili ordinarius non potest recusari vt no. C. si quis p. p. o. l. §. illo. et quando imper. inter pupil. r. aducl. l. i. r. de iurisdic. omnium iudi. l. fina. r. hec est verio opin. Bald. sed Mar. contra quod dicit plene vt no. C. de iud. l. aperitissimi. Iure canonico etiam ordinarij recusari potest. extra de foro compe. c. si quis contra clericum. r. de appella. c. cum specialis. circa eandem materiam. C. Est etiam 27. varietas inter ius canonico r. civile: quia de iure re ciuili cum recusatur delegatus non est necesse allegare causam suspicionis: r. iudicium nec probare vt C. de iud. l. aperitissimi. §. i. super verbo putar. r. ver. suspicionis. r. autem. ibi postea. sed quando contineretur. est arg. ff. ad trebell. l. quia poterat. r. de appella. l. i. §. per lousio. Alij vt pyleus de iure ciuili dicunt causam suspicionis esse proponendam r. probandam: quod dicit plene vt no. in d. i. a. l. aperitissimi. Sed de iure canonico. coram arbitris causa suspitionis est proponenda r. probanda. extra de offi. delega. c. suspicionis. r. extra de appellatio. secundo re quiris. §. i. r. c. cum specialis. C. Differentia ius canonico r. civile: quia de rigore iuris ciuili aduersus prescriptio nem ecclesia restituitur a tempore prescriptio nis complete intra quadriennium. C. de tempo. in integ. resti. l. super uacuas. nam ecclesia r. res publica equiparantur. C. de sac. sanc. eccl. l. fina. r. 36. res publica restituitur. C. ex qui. cau. ma. l. res publica ca. sed de equitate canonica non restituitur ecclesia contra prescriptionem. vt dicit Ber. r. Hof. ne iura canonica de prescripione loquentia sint frustra 37. et voluit tamen pncipaliter ecclesie per prescriptio nem. xvj. quest. iij. c. placuit. r. questio. iij. c. volumus. et not. extra de in integ. resti. c. auditis. in apparatu. Ber. hec autem non omitto dicere de iure canonico potest iudex dicit vt ecclesia restituitur contra prescriptionem cum ecclesia equiparatur nisi no. extra de in integ. resti. c. i. r. c. auditis cu simi. 29. C. Item differentia iure ciuili r. canonico: nam non est prohibitum. nam inter gradus virtutis ostendens de permissis. ff. de aleato. l. si lolet. argu. ff. ad legem aquil. l. qua a actione. in. §. si quis in consuetis. Iure canonico. prohibitum est. extra de tomeamen. in. c. i. r. hoc ibi no. sed melius puto dicendum quod tota iudicia sunt prohibita in iure ciuili. C. de glad. l. vni 30. ca. l. i. §. i. C. Item r. differentia: nam in iure canonico fama aliqua facti excommunicatum vitandam

esse. extra de senten. ex commu. c. cum desideres. sed de iure ciuili sola fama non probat: sed est sensibile na probatio. vt. ff. de tritica. l. iij. C. Item differentia iure canonico r. civile: r. confessores possunt recipere elemosinas ab usurarijs r. raptosis? alie narum rerum: quasi gelfos eorum quorum res ex parte sunt cum non habeant vnde viuam alide. extra de sen. ex commu. c. cum volitate. Sed iure ciuili tales predicatoris r. confessores non possunt ius autoitate recipere sed inanis dominus. ff. qd met. cau. l. extat. nec possent hoc habere contra prohibitionem dominorum quod iure canonico concessitur. C. de nego. gest. l. vlti. r. no. Innocen. in alio leg. decre. c. cu voluntate. C. Item differentia iure canonico r. clerici Parisius morantes etiam in causis per curiatis possunt conuenire laicos coram epo. extra de fo. compe. c. qd clericis. quod non est de iure ciuili si que sit ratio q. episcopus? est ibi comes. r. ibi no. C. Item differentia iure ciuili r. quia clericus possit consentire litigare coram iudice non suo non tamen ecclesiastico: vt. C. de iurisdic. omnium iudi. l. i. §. ff. de iudi. l. i. c. de episc. audien. l. i. qui ex consensu. r. l. episcopale. Sed iure canonico secus: nisi consensus sui episcopate. extra de foro compe. c. significati. 34. iij. q. vj. c. non licet. i. q. i. r. iij. C. Item notarij possunt alia differentia iure ciuili si quis contracti in vno loco poterit citari a iudice illius loci sibi loco inueniat r. si non inueniat potest mulctari: omni ni remedio preterito compelli vt veniat prout appobatur. ff. de iudi. l. beres abfens. Sed iure canonico potest iudex loci contractus solummodo proponuntiare demittendo si sibi conuenit episcopus: vt no. in decre. Innocen. de foro compe. r. vbi de que no. in decre. c. licet. eod. titu. per Innocen. C. Item differentia iure ciuili non potest procedi ad diffinitiuam sententiam lite non contestata. nisi in causa appellacionis. vt. C. de tempo. appella. l. vlti. §. illud. sed iure canonico in causis matrimonialibus vbi agitur de coniungendo federe matrimonio: non de dissolueno r. in causis electionum bene potest procedi ad diffinitiuam vsq. ad lit. contestata. vt extra vt lite non prest. c. i. r. c. quoniam. §. poro. C. Item differentia iure canonico in ecclesiasticis personis r. negotijs non tamen rigor: sed discretio est seruanda: sed aliter iure ciuili. extra de do. r. con. c. i. r. de resti. spol. c. sepe. r. ff. si quis ius dicit. l. i. C. Item r. differentia iure canonico potest fieri sequestratio propter absentiam rei. extra de do. r. con. tu. c. ex literis. Sed iure ciuili in eo casu non fit sequestratio. C. de probi. se. l. vnica. r. ibi no. r. in alijs casibus fit de iure canonico. sequestratio quod de iure ciuili non sunt expelli. vt no. extra de sequestra. pol. c. cum dilectus. C. Item r. differentia iure ciuili si quis offerat liti condanatur ac si possideret rem que petitur. ff. de rei ven. l. ius quem se. ff. de pe. he. re. l. qui se liti. Sed iure canonico in negotijs ecclesiarum cessat hoc ius ne delicta persone redundent in damnum ecclesie. xvj. q. vj. c. r. ne si episcopum. r. extra vt lite pen. ecclesia. vbi de hoc. C. Item differentia iure canonico ad probandum panguinitatem admittitur ad testimonium de creditate r. de au ditu: extra de proba. quoties. r. c. licet. Sed de iure ciuili non reperitur qd admittatur talis probatio

tres personas. & de pen. dist. l. v. sit propterea. & c. si quam. de iure civil. fecus et vt. ff. de fur. l. vulgus 73 r. l. qui furti habemus. Taliam differētia iure quidem civil. in prescribēdis iuribus que cōtinuum causam non habet. requirit duplicatū rēpus. vt. C. de seruici. l. si. ff. quādmo d. seruit. amitt. l. si sit constituta. sed fm vel. in omnibus iuribus habentibus cōtinua causam vel nō prescripi. sufficit. l. an. no. vt extra de prescrip. de quarta. & inuitur. extra de ca. pos. cā ecclesia. & ibi no. quimō in pāmo d. co q. requirit tantū rēpus cuius nō errat memoria fm. l. vt. ff. de aqua plu. ar. l. in fi. & iura in pāmo al leg. q. loquitur de rēpore duplicato intelligo de iuribus acquisitis. vt tāto rēpore nō vtrō amittant.

vt ibi sed in sacrilego sonat ius ci. cū cano. ff. de pei nis. l. aur facta. in prin. ff. ad. l. iul. pecu. l. sacrilegi in prin. & hoc si sit verū sacrilegiū. vt q. surripatur sacrum de sacro. alias extra ordinaria pena imponit. vt. d. l. sacrilegi. scdmō rēpore. & vide de pena sacri legi. fm ius ci. & ca. vt no. & no. extra de tenent. cia ep. cum pzo causa. C. 3rē differēt t fm ius ci. si plures vulnerauerit aliquē qui mortu? est & certum sit de cuius vulnere sit mortu? de cuius vulnere nō sit motuus nō censet hom. cidia. ff. ad. l. aq. l. huic scrip. nā vulnus vniu. cūscip. contēplandū est. ff. ad. l. cor. de sic. l. si. Sed iure ca. fecus dicimus ar. l. vlt. si quis post. sufficit enim q. sumperit arma. l. cer non occidit ipse sed alius. extra de cle. percut. c. presentiu. & not. xpij. q. viij. si quatuor. & ibi vide de pena. C. 3rē differēt t q. iure ci. accusator non probat reus ab soluit etiā si ipse nisi i. pio ber se p. stiterit. C. de eden. l. qui accusare. & debet esse probatio nes luce clariorē in crimi. nibus. C. de probal. sciant. fallit in casibus in quibus tenet reus se epot nerare etiā si non probet cōtrariū. C. de fall. l. vbi falsi. & de abol. l. vbi fallaciat. & l. accusare. sed iure cano. si contra aliquē laborat infamia indicitur ei purgatio. & si defecerit in purgatione tan q. conuictus puni. extra de pur. ca. cum. p. & c. cū dilectus. & de fimo. in hūmānitate. & de conse. dist. l. not. ij. q. v. 82 p. resbyter si a plebe. C. 3rē differēt t q. iure ca. foris legi & diuina rōes & qui eos consulunt puniuntur pena. v. aureo. l. xvi. q. v. quoniam diuinitates qd autem legit de foris legi. c. i. dispēfatio est. sed de iure civil. puni. capite talis foris legi. C. de mathema. l. nemo. C. 3rē differēt t q. de iure cano. qui commisit incestum cum muliere deo data vel monacha si clericus est deponet si laicus ex cōmūnicat. xvi. q. i. si quis episcopus iure civilis puniuntur pena capitali. xvi. q. ij. si quis non dicam. C. de epi sco. & cle. l. si quis non dicam. C. 3rē differēt t q. de iure ci. dissoluit matrimoniu si alter coniugum veller intrare monasterium et intrer. vt in auten. de nup. §. distrahunt. Sed iure ca. fecus. xvi. q. ij. agat hōla. & ibi no. C. 3rē t alia t differētia de iure ci. possunt contrahi nuptie inter consobinos. vt. C. de nup. l. celebrandum. & in si. de nup. §. duo iij. qd no. licet de iure cano. qui attinet se in quarto gradu cōsanguinitatis vel affinitatis prohibent cōtrahere matrimoniu. vt extra de plan. & affini. non debet. 86 C. 3rē differēt t iure ci. si quis legat rē alienā aut scierit aut ignorat si scierit valet legatū. & tenet heres rem redimere vel prestare estimationem. Si vero ignorat rē aut cōfiteat persone aut nō p. s. c. rone si p. iūctre plone legatū valet si nō p. iūctre plone nō valet legatū. vt. C. de legatio. l. cū alienā. sed iure cano. nō tenet legatū rei alienē vt extra de test. l. ius. & xij. q. ij. episcopus. C. 3rē differēt t q. iure ci. nō requirit titulus & bona fides in prescrip. xvi. q. v. ad. anno. C. de prescrip. xxx. anno. l. si cut in rem. l. omnes. & de iure cano. fecus vt extra de prescrip. i. distigētia. & ibi no. & c. sit. c. lina. & ibi no. C. 3rē differēt t q. iure ci. durat p. atria potestas in omnem etatem filii. sed de iure cano. soluitur patria potestas adueniente adulta etate quo ad matrimoniu carnale et spirituale & quo ad iuramentum. xvi. q. d. puella. xvi. q. ij. iuribus

87 no. xpij. q. ij. honoratur. C. 3rē differunt t quia iure ci. nullus non obligatur voto. ff. de le. si quis 98 t iure civil. qui emit a fisco rem alienā iure facit fm teno. & l. bene a zenone. C. de quadri. p. r. ip. sed iure cano. nō obtinet locū. l. illa in reb? ecclesiastica. vt extra de rebus eccle. non alie. cā. C. 3rē differunt t iure ci. in alienatione rerum immobilium egi censet requirit solēnitias. hoc ius potestati. C. de sacrosan. eccle. & r. qd. si. c. hoc ius potestati. Sed iure cano. nō requirit tāta solēnitias. sed sufficit quod intercedat solēnitias que tradit a casto. xii. q. i. sine exceptione. & in suis h. boc autem plene no. Inno. in decre. in c. dudū extra de rebus eccle. non alle. in apparatū. C. 3rē differunt t iure ci. locatō rō finitō rēpore locationis domū alij locare potest etiam inuito alio in quillino pāmo. C. locati. l. necvi. Sed iure cano. si scolarius sit pāmus in quillino prohibet alio scolarius conducere sine cōsensu pāmi in quillino. extra de lo. & p. du. ep. rescripto. C. 3rē differēt t iure ci. potest dominus expellere emphyteoriam si nō soluit debitum can. C. de iure emphy. l. ij. in emphyteora obicitur itaturum est biennium. de sacrosan. eccle. autenti. quib? iusmodi in pāmo nō simpliciter statutum est biennium. C. loca. l. palmas ff. loca. quero. §. inter locatores. sed iure canonico permittitur colono & emphyteore purgare motas predictam ceteri satisfactione extra de loca. & con/ 102 duc. p. p. r. et. §. potuit. C. 3rē differunt t iure civilis fructus percepti ep re pignosara extenuant forem. C. de pignori. actio. l. i. & r. Sed iure cano. inuenimus contrarium in duobus casibus. pāmo quando ecclesia recipit fundum pignoris ipsius ecclesie vel beneficium. extra de feu. c. i. de vluca. c. & c. conuestus. Secundus est quando vir recipit pignus pro dote sibi promissa extra de vfu. salubriter pro oneribus matrimonij. C. de iur. do. l. pro oneribus. C. 3rē differunt t iure civilis res sacre vel religiose nullo modo possunt in obligatione venire. C. que res pigno. obli. possunt. l. iij. que res pigno. obli. possunt. l. i. §. eam rem. de pignori. l. sed ep. §. pio emptione. & c. de sacrosan. eccle. l. fancimus. sed de iure canonico. possunt venire in obligatione ex causa necessitatis vt extra de pignori. c. i. & ibi not. 104 C. 3rē differunt t iure civilis requiritur. vij. rētes in testamēto regulariter & in codicillis. v. vt. C. de testa. l. haec conuulsi. & de codicillis. l. finali. in fine. Sed iure canonico. in relictis ecclesie vel ad alias causas sufficit duo vel tres testes. extra de testa. cum. 3o. r. c. relatum. nam in ore. p. o. u. o. r. c. ij. q. iij. c. i. xvi. q. v. d. quoniam multa. & quidam dicit idem esse in omnibus relictis fm ius cano. qd dicit vt not. in c. c. c. c. c. r. relatum. C. 3rē differunt t iure civilis nō valent institutiones & relictā que cōferuntur in alterius arbitrium. ff. de here. institui. l. illa in iustitio. & l. h. qui sempronium. & l. capta rias. et. C. de testa. l. i. l. capta rias. et. de lega. §. l. capta rias. sed iure cano. si quis committit alterius arbitrio videtur committere q. omnia distri buantur pro anima fm eius arbitrio quem elegit. & ideo non videtur decedere intestatus. extra de res. g. l. cum inter. & ibi no. Inno. C. 3rē differunt t iure civilis fructus intelligitur fructus deductus expēs. §. ff. solu. matr. l. fructus. nam nullus casus est qui talem imp. d. iat de deductione impensarū. ff. de pe.

accedēs. xvi. q. ij. deniq. & c. rria. C. 3rē differunt t iure civil. qui emit a fisco rem alienā iure facit fm teno. & l. bene a zenone. C. de quadri. p. r. ip. sed iure cano. nō obtinet locū. l. illa in reb? ecclesiastica. vt extra de rebus eccle. non alie. cā. C. 3rē differunt t iure ci. in alienatione rerum immobilium egi censet requirit solēnitias. hoc ius potestati. C. de sacrosan. eccle. & r. qd. si. c. hoc ius potestati. Sed iure cano. nō requirit tāta solēnitias. sed sufficit quod intercedat solēnitias que tradit a casto. xii. q. i. sine exceptione. & in suis h. boc autem plene no. Inno. in decre. in c. dudū extra de rebus eccle. non alle. in apparatū. C. 3rē differunt t iure ci. locatō rō finitō rēpore locationis domū alij locare potest etiam inuito alio in quillino pāmo. C. locati. l. necvi. Sed iure cano. si scolarius sit pāmus in quillino prohibet alio scolarius conducere sine cōsensu pāmi in quillino. extra de lo. & p. du. ep. rescripto. C. 3rē differēt t iure ci. potest dominus expellere emphyteoriam si nō soluit debitum can. C. de iure emphy. l. ij. in emphyteora obicitur itaturum est biennium. de sacrosan. eccle. autenti. quib? iusmodi in pāmo nō simpliciter statutum est biennium. C. loca. l. palmas ff. loca. quero. §. inter locatores. sed iure canonico permittitur colono & emphyteore purgare motas predictam ceteri satisfactione extra de loca. & con/ 102 duc. p. p. r. et. §. potuit. C. 3rē differunt t iure civilis fructus percepti ep re pignosara extenuant forem. C. de pignori. actio. l. i. & r. Sed iure cano. inuenimus contrarium in duobus casibus. pāmo quando ecclesia recipit fundum pignoris ipsius ecclesie vel beneficium. extra de feu. c. i. de vluca. c. & c. conuestus. Secundus est quando vir recipit pignus pro dote sibi promissa extra de vfu. salubriter pro oneribus matrimonij. C. de iur. do. l. pro oneribus. C. 3rē differunt t iure civilis res sacre vel religiose nullo modo possunt in obligatione venire. C. que res pigno. obli. possunt. l. iij. que res pigno. obli. possunt. l. i. §. eam rem. de pignori. l. sed ep. §. pio emptione. & c. de sacrosan. eccle. l. fancimus. sed de iure canonico. possunt venire in obligatione ex causa necessitatis vt extra de pignori. c. i. & ibi not. 104 C. 3rē differunt t iure civilis requiritur. vij. rētes in testamēto regulariter & in codicillis. v. vt. C. de testa. l. haec conuulsi. & de codicillis. l. finali. in fine. Sed iure canonico. in relictis ecclesie vel ad alias causas sufficit duo vel tres testes. extra de testa. cum. 3o. r. c. relatum. nam in ore. p. o. u. o. r. c. ij. q. iij. c. i. xvi. q. v. d. quoniam multa. & quidam dicit idem esse in omnibus relictis fm ius cano. qd dicit vt not. in c. c. c. c. c. r. relatum. C. 3rē differunt t iure civilis nō valent institutiones & relictā que cōferuntur in alterius arbitrium. ff. de here. institui. l. illa in iustitio. & l. h. qui sempronium. & l. capta rias. et. C. de testa. l. i. l. capta rias. et. de lega. §. l. capta rias. sed iure cano. si quis committit alterius arbitrio videtur committere q. omnia distri buantur pro anima fm eius arbitrio quem elegit. & ideo non videtur decedere intestatus. extra de res. g. l. cum inter. & ibi no. Inno. C. 3rē differunt t iure civilis fructus intelligitur fructus deductus expēs. §. ff. solu. matr. l. fructus. nam nullus casus est qui talem imp. d. iat de deductione impensarū. ff. de pe.

Sanatoum traduntur hereditibus. C. de bo. damna. 146 aut bona. C. Item differunt. T. quia iure ci. execu...

a sententia episcopi potest appellari ad secularem iudicem. C. de epis. au. aut. si quis litigantium. Sed iure cano. appellatur a sententia episcopi ad metrop...

cap. extra de vsur. ma. iure vero civili non permittit aliquem accusari post mortem nisi propter bona. C. ad l. iul. ma. l. fina. r. de heret. l. manicheos. ff. de ac...

ordinem iuris non valet. C. de senten. l. proclaram. et de accusatio. l. si abentem. Sed iure canonico. pos...

materia plene not. sed iure canon. illa solemnitas non videtur attendi. sed in contractibus et in delictis si aliquid peruenit ad heredem siue nihil siue...

Latemo. unde non prescribet ad mille annos: ut ex tra de prescrip. quoniam et hoc. xvi. q. iiii. per finem...

line qualiter probetur. Aliquem mutasse factionem qualiter probetur.

Stacum circa literalem positionem scriptis sem et super hanc tertiam partem ryberis meus animi ferretur perperi me...

In principio. Circa secundum vero quid hoc die dicta nomina imponit dico quod ex predictis apparet predicta nomina significare affectiones...

quod illius affectionis reputatur. Sed quantum ad statum qui modo regit civitatem sunt guelphi, et ideo dicitur de gebellinis origine: guelphum quo ad statum civitatis nec est contradictio quando dicitur respectu ista proferuntur licet id quod vicinus quod eodem respectu pro eadem pecunia quis non potest esse principalis et fideiussor. vt l. generaliter de fideiussoribus: sed diversis respectibus sic. vt. ff. de uno. re. l. reos in pin. Circa tertium quod scilicet verum habere istas affectiones sit licitum dicit si plures sunt vnus affectionis vel si qd adheret vni affectioni non propter bonum publicum: sed propter propriam utilitatem: vel vt alius opinatur situd est simpliciter illicitum: et si hoc inuites conueniret esset punibile. quasi contrahentes societatem in penam innocetium: vt. ff. ad. l. iul. de vi. l. esentatus consultor: de concussionibus. l. i. quod ad hoc tamen est vna pars in civitate tendens principaliter ad bonum publicum: vt civitas recte et quiete gubernetur: nec tamen possit aduersariis resistere nisi sub vno patre: alitatis nominet tunc puto talem affectionem et partialitatem communis esse licitam: sicut enim ad tuitionem rerum licet congregare amicos: ita multo magis ad tuitionem publicam: vt. ff. de vi et vi. l. i. §. cum igitur: quas doq. t. non solum vult vna pars resistere: sed vult deponere de regimine alios regentes tunc signidem insurgere aduersus istud regimē istud esse simpliciter illicitum. vt. C. de fideiussoribus. l. i. §. ibi no. de eo qui volebat deponere potestates. Si vero regimē quod volebat deponere erat tyrannicum et pessimum tunc cum qd esset vnus partialitatis licitum est duobus concurrentibus pilmo habens de recursum ad superiorē cum non possit illa tyrannus deponi sine magna diffcultate. Secundo quod ipsi hoc faciant propter utilitatem publicam utilitatis civitatis restaurat secus si hoc faceret vt ipsi nouam tyrannidē inuarent alijs expulsis. Si enim probatur qd licitū est eis ius dicere pro pia auitate quando non habetur copia iudicis. vt. C. de iud. l. nulli et ibi no. ff. de his q in frau. cre. l. ait pter. §. si debitor. et. xxiij. q. i. c. dicit dñs. Si ergo hoc licet p singulari commodo ergo licet ad liberandum tempu. ad quam defendendam omnes admittuntur. vt. ff. de no. ope. n. l. de pupillo. §. fin. et. l. se. pterea si hoc permittitur contra depopulationem agrorum vel desertionem: multo magis debet permitti contra eos qui ipsam temp. et eius statū depopulant vt redigant sub ius qd seruitutis. Secūdi pbat qd ad ppiā utilitatem non licet qd illi q occupata pxiādem tenent temp. vel ea possidet ab ipsa rep. vel dño superiōis ab aliquo pūaro. Alius qui talem tyrannum depone re conatur propter se videt facere illicitū. vt. ff. de vi et vi. ar. l. §. qui vā me. et. l. colonus. et. l. cum fundū. Ad utilitatem t ergo publica licitū est q si puenierit ad actū ita qd rumoz vel tumultu irrepres rati in civitate non incidit in legē. C. de fideiussoribus. qz licet facit vt dicitur est pro hoc induco et homam de aquino in secūda secūde. q. xxi. arti. §. in. vbi sic ait Regni tyrannici nō est iustus: qz nō ordinat ad bonū coe l. ad bonū pūarū regit. et iō pcuratio hui

regni nō hz rationē sed itōis nisi forte qñ sic inozdi nate pcuraret tyāni regnū qd mltitudo subiecta in auiū dānū pateret ex perturbatione sequenti qd ex tyāni regimine dīco ergo qd assumere dicta nō mīna licet significet diuisionē et partialitatem tñ si fiat ad iustū et debiti finē licitum est. nā et paulus apostolus sciens q vna pars esset faduconū aliter pparitōem exclamauit in cōsilio vīri fratres. Ego pparitōem filius pparitōis acuti. xxiij. c. Dulos tamē vidi perusū cū cōtra tyānos face rent feditōis licet sancto et iusto zelo moueretur: qd predicta nomina diuisionē et cōsūra impōtāt: puto t qd honesto viro nō deceat aliqd dīctōis nō mīnū assumere nisi ex magna causa vt dicitur ehar. ff. ad. xpi. l. factio si in danda et. Circa quartum vero t scilicet qualiter pbat aliquē esse iustū affe ctionū dīco tria probanda. Pīmo qd partes sint in civitate. Secūdo qd tali parti que tali nomine vo catur adhefit. Et hīs concludit qd sit illius affectio nīs que ex amine mīno dixi qd debent probari partes esse in civitate. Ad quod sciendū est: quod quando qd in civitate sunt due partes quarū quēlibet liber habet partem regiminis. vt in civitate Ly derina. tunc facillīs est probatio. quādoq. sunt due partes quarum vna regit civitatem alia stat deses cras: sed alio tempore vna et tē similitur facillīs est probatio scilicet eozū qui iam regēbat et eozum qui modo regit. Anq. vna civitas multū ab antiquo recta est sub vno noie. et tunc diffīcile est ppare alij quē esse alteri? partis qd illius sub quo noie civitas regit vt statim dīca. Secūdo dīxi debere ppari quod tali noie vocat talis pars: illud est diffīcile. C. Ter tio dīxi probandum quod talis homo adheret illi parti: hoc autē probabitur in civitate tuderri mul tum de factis: qz ibi vocantur ad officia publica sub illo nomine et aliter non admittentur: tē patet qz per illius affectionis hoies geritōs potest. vt. ff. de acqui. here. l. pio herede. §. papi. vel. qz hīc expresse dicebat se esse illius affectionis sufficit nemo ibi videtur dicere quod mente non agitant: vt. l. labeo. de sup. leg. vel. qz illi parti fauebat in consilijs et in armis. et in alijs factis et in illis hoc in factis vo luntarijs. Quid t enim si vna pars erat extra civitatem et alia que civitatem regēbat fecit exercitū contra illos certe qui inierunt ex hoc non dīcentur illius affectionis cū intrinsecus nā fuerunt ex iussu regitū civitate qbus habebat necesse obedire: vñ in dubio videtur factum magis esse necessitate qz ex voluntate. vt. ff. de acqui. here. l. qui in aliena. §. si is qui putat. vel. si nī tale. ppari potest t sufficit si p baretur de suis ascendētibus. illius enim affectio nis psumit filius cui? fuit pater. vt. C. ad. l. iul. ma se. l. qui quis. et. ff. de ed. l. ed. l. §. si nollit. §. q. mans cipia. Redeo ad id quod dīxi de civitate q ab anti quo recta est sub vno nomine: nec nomine partialis raris habet extrinsecos vel si habet nō habet eos sub nomine de quo queritur. Item plūm dicitur: Pīna na qd antiquo recta est sub vno nomine gebellinorum et licet extrinsecos habeat tamē intrinsecos et extrinsecos illo nomine nūcupant. Et vt hoc declarare pono t statuti est pīso q null? guelph? ad officia aliqz remittatur. dīco enim hoc iustitiam debere intellē

gi de eo qui esset eius affectionis in civitate pīsa rum et respectu illius civitatis. statuta enim in dubio debent intelligi de his que sunt vt respiciant territorium statuentis. vt. ff. de iurisdīctio. om. iudic. l. i. na. de bo. auto. iudi. pof. l. cum vnus. §. p. de con stit. vt. animarum. lib. vi. Et ideo cum in illa civitate non sit talis pars non videtur q quis possit habere affectionē ad id qd nō est. vt. l. eū qui ita. §. fin. de verb. ob. de fideiussoribus. obligari. in pīnd. de reg. iur. l. cum pīncipalis. de stip. regim. l. vnus fructus. Unde dīco t si in pīncipalia esset aliqua civitas affectionis guelphē que infidaretur statū civitatis pīsarum et aliquis cuius illi civitati adhe reret dando auxilium consilium vel fauorem contra statum civitatis ille vero guelphus esset. arg. ff. ad. l. iul. l. cuiusq. vere enim in ipsam civitatē et con tra ipsam committit. Sed si pones t vñ pīsanus esse recte: et in civitate perusū cuius ita guelph? est: tamen non aduerfari sed amicitur civitati pī sarum: tūc ille talis sit guelphus perusū: nō pas men per hoc dīctur guelphus pīsa: nec statuto cō pprehenditur cū respectu vniuersi? pōt quis esse vñ uerfarum affectionū: vt dicitur est. ar. ff. de aut. tut. l. accipiens. ideo dīco si probaretur qd aliquis esset natus ex piole guelpha illo respectu quo. antiquit? erat tempore quo erat dissensio inter ecclesiam et illum Federi. imperatorem: non tamen ob hoc dīctur guelphus illo respectu quo statum loquitur vt. §. dīxi. nec puto qd sufficit probare per famam vel quod aliquis sic reputatur: nam de iure quilibet hereditur esse eius affectionis cui? est patria sua. est enim de pceptis iurisdictionum. vt parentibus et patrie pareamus. vt. ff. de iud. l. in. l. v. vim. ergo sola fama vel sola suspitōe inducitur contrarium. Quia ergo predictorum diffīcillīs probatio est ideo in quibusdam civitatibus in certo lib. omnes delcti buntur qui talis affectionis esse dicuntur vt sic ex libri inspectione doceatur quod tamen odiosum 17 et contra equitatem est. Qualiter autē t pro batur quod vna civitas castrum vel quecus cōmunitas sit affectiois dubitatiois est. Et vt hoc clarescat pone. statutus est in civitate perusū q quicūqz cuius fecerit caualcatam vel exercitum contra aliam terram guelpham puniatur certa pena contigit q contra quemdam nobilem de hoc pces debarur. vt. ad offēsam erat probandum illam terrā esse guelpham: ad defēsam erat probandum qd erat gebellina. vnde de modo probandi dubium erat t probatio de fama vel qd sic esse reputabat vt puto non sufficit: vt dīctum est. De modo ergo dubitatur. Respondet terram esse alicuius affectio nis intelligi cum sic sunt qui illam regunt: vt ff. de condit. et demon. l. municipibus. de rebus du bīs. l. cuni senatus. Circa eos vero qui regunt et gubernant civitatem sunt modi diversi. nam qui dam hoc expiunt cum rectores earum sunt et offi cia scilicet q officium exercebunt ad statum et ad honorem talis partis. Et quandoq. p dicitur talia in eozum statutis continentur. Et probatio predicto rum est clara. Quandoq. civitas in quibus officia les sunt permitti. vt tot guelphi t tot gebellini: tunc si quidem sunt plures illi qui sunt vnus affe ctionis: tunc illi parti cedat de cuius affectione plu

res sunt et plures debent esse regentes. vt. l. quod maior. ad municip. et de pactis. l. si plures. facit de acquirere rerum domi. quicquid. §. cum partes. Si vero in regimine sunt equalis numeri vt est iudex t. Tunc dīcendum est quod non sit guelpha nec gebellina: sed tertia species scilicet commissio vni cta. Iquicquid. §. cum partes. Quaedam sunt civitates et castra que simpliciter reguntur abis alicuius partialitatis nomine tunc videndum est si in civitate vel pīncipalia sint partialitates cui parti adhe bet et fauorem prestat dicta terra prout dīctum est. §. de pūara persona q si hoc non potest proba ri nec de hac nec de illa affectione esse presumetur cū possibile sit et de facto sunt multi homines et mul te terre que nulli predictarum affectionum adhe reant: quod saltem clare apparet in civitatibus vñ ramontanis. Circa quantum scilicet qualiter approbetur affectiones mutasse et loquor de eo de quo constat alicuius affectionis fuisse quod enim non fuit non potest tolli vel mutari. vt. ff. de iustitio testamen. l. nam et si. vt. ff. de defectum. et de codi. et de monstra. l. iustio vñ. in pīn. ad. qd dīco q iste partialitates vt dīctum est: sunt quedam affectioes sicut et possessio consistit in quadam affectione ani mo possidendi et a veteribus scriptum est neminem sibi causam possessionis posse mutare nulla extrinseci fecerit accedere causa. vt. ff. de acquirere. possessio. l. iij. §. illud. et. l. qui bona. §. qd vulgo et de vscapio. nibus. l. non solum. in pīncip. cum simi. ita hīc nemo potest mutare partialitatem et affectionem nulla extrinseci accedere causa et quod ad mutationē affectionis seu voluntaris causa debeat superuenire re probatur naturaliter: nam cū obiectum volūtas sit bonū. scilicet existens vel apparens. ideo qz adheret vni parti: qz illud videt: sibi bonū. Et si qz volūtatē mutat oportet qd sit aliquod propter qd ab illa volūtatē recedat et alteri adhebeat inde mo ti sunt legum latores dicentes nemo potest sibi causam possessionis mutare nullo extrinseci superueniente. Tunc autem mutationis quas cōmunit? vident? sunt inimicitie superuenientes cū aliquo pō tentiore se in affectione illa? vel si ei obuenit hereditas vel magnū lucrū qd commune de habere nō potest nisi illa parte dimitrat vel alteri adhebeat vel si noua affirmare l. cō. aduersa parte sua gatur. ff. de p. cu. l. si iusta. et. l. eq. et. l. i. affinitate. Ista igit si in terueniant qd partis desertione facit probatioē affectionis mutare per dīcta iura. quid aut si alij dicat simpliciter mutasse volūtatē et se velle alteri p? et adherere et hoc iurare an sit credendum dīco in spiciendo qualitate personarū fm qd docet text. de re. m. l. nō omnes. §. barbaria. facit qd dīctur de gen tili quī nouiter venit ad fidē. p. vij. dī. per totum.

Explicit tractatus de guelphis et gebel. fm do. Bar. de sapoferrato.

Incipit tractatus de regimine civitatis fm do. Bar. de sapoferrato.

Primo regimē qd fuit in vbe romana regit? expulsus fuit ad populū qd Aris. nominat politici. ff. iij

- Democratia dicitur regimen regentium ad sui com modum ad appositum diuinitum vel alicuius gentis.
- 2. Sed modus regendi in videri. fuit per senatores & talis modus est bonus si tendit ad commune bonum quod Aristoteles appellat nomen maiore. Oligarchia per Aristotelem dicitur regimen paucorum diuinitum non tendentium ad commune bonum.
- 3. Tertius modus regendi fuit per vnum si in eodem et bonum finem tendit vocatur dicitur si in malis & ad principium commodum dicitur tyrannis.
- 4. Sex modi regendi habentur tres boni & tres mali.
- 5. Septimus modus regendi est in ciuitate romana nunc. & dicitur regimen monstruosum. & nu. 28.
- 6. Ad iuriam pertinet inuestigare quis modus regendi sit melior.
- 7. Tres modi regendi boni.
- 8. Monarchia id est gubernatio vnius regis est optimus modus regendi.
- 9. Triplex requiritur in quolibet regente. l. perfecta ratio recta intentio & perfecta stabilitas.
- 10. Omne regimen vnius non dicitur regimen regis.
- 11. Regi per reges an bonum sit. & nu. 1.
- 12. Rex a subditis quid exgere possit.
- 13. Id quod euenire potest consideratur quando illud de quo agitur ad hoc naturaliter & verisimiliter tendit.
- 14. Triplex diuisio populorum: quedam ciuitas magna & quedam maius quaedam maxima.
- 15. Ciuitas magna in primo gradu magnitudinis melius requiritur ad populū quod regatur p paucos diuites vel per vnum solum.
- 16. Ciuitas fenarum. l. x. annis recta fuit p nobiles diuites & tale regimen repote regis caroli quarti fuit expulsum per populares.
- 17. Regimen ad populū magis dei quod hominum dicitur.
- 18. Carolu quartus approbavit regimen ad populū.
- 19. Magnates & villifimi excluduntur a regimine ad populū.
- 20. Ciuitas maior fodo gradu magnitudinis melius gubernatur per paucos diuites & bonos quod ad populū nec per vnum.
- 21. Ciuitas venetiarum & ciuitas florentie ponuntur in numero ciuitatum maiorum & reguntur per paucos diuites.
- 22. Ciuitas que est consueta regi certo modo illo regi debet.
- 23. Ciuitas maxima seu populū maximus melius regitur per vnum regem.
- 24. Regimen quod fit per electionem magis diuinitum est quod si lud quod fit per successionem.
- 25. Periculosum est habere regem alterius nationis.
- 26. Omnes christiani dicuntur fratres.
- 27. Imperium romanum postquam fuit ab italiciis exaratum semper decreuit.
- 28. Populi parui per se nullo modo regi possunt nisi alteri submittantur vel alteri adherent.
- 29. Tyrannis est pessimum omnium modorum regendi. & nu. 28.
- 30. Regimen plurimum malum hominum non est ita malū sicut regimen vnius tyranni & quomodo hoc intelligatur.
- 31. Regimen plurimum malum non diu durat & de facili deducitur ad tyrannidem vnius.

Quia hec est ultima pars in vber romana quod caput est maius. Ideo circa modum regendi ciuitatem aliqua videamus et hec inspectio circadu est. Primo in modo regendi quo ad leges & hoc vel ex iure scripto vel ex non scripto: ut in iure. De rerum diuis. §. conlar. quod non profecto: quia in variis locis hoc varie traditum est. Secundo in modo regendi quo ad personas regentium & circa hoc est alicuique etiam minandum. Tertio videamus quomodo modus ciuitatis regitur. Quarto quomodo quis sit melior modus quod deterios. Tertio circa predicta aliqua quotidiana dubia videamus. Barro. de sapoferrato legum doctoi.

Primo quot modis regitur ciuitas ex legibus? notis colliguntur tres modi regendi boni & tres est ceteri. Aliquo modos aperitius declarat Aristoteles. Politicorum et ibi eos modo suis nominibus nominat nos vero & de illis nominibus mentionem faciemus & notamina sibi presens tempus congruentius inferemus in vber quidem romana expulsa regibus tres modi fuerunt regendi. Primum per populū: ut. ff. de origi. iur. l. ii. §. euacris. vbi ad §. deinde. quia diuinitate est & illud regimen vocat Aristoteles. Ipsi politici nos autem vocamus regem ad populū & hoc quando regimen tale commune est cum per regere consideratur bonum commune principaliter omnium secundum statum suum: sed si illa multitudo regentium intendere ad suum commodum & ad oppositionem diuinitum vel alicuius gentis tunc est regimen malum & greco nomine vocat aristoteles democratia nos autem appellamus populū puerum. & istos duos regendi modos habemus. ff. de numeribus et ho. l. ij. §. preses prouincie. vbi quado honores & munera equaliter diuiduntur secundum debitos gradus dicitur regimen debitum bonum. quando inequaliter: quia aliqui grauantur aliqui alleuantur dicitur regimen malum p quod respouit blica destruitur. Secundus regendi modus in vber romana fuit per senatores & sic per paucos diuites bonos & prudentes. vt. d. §. deinde: quia difficile est tunc si illi pauci tendunt ad commune bonum principatus est bonus & per Aristotelem appellatur regimen maiorem. nomen autem magis commune est quod prius dixi scilicet principatus vel regimen bonorum. Et si illi pauci non tendunt ad bonum commune sed aliqui diuites vel potentiores opprimunt alios intendentes ad propriū iurū: tunc regimen est malum & vocatur per aristotelem oligarchia quod id est quod principatus diuinitum vel regimen malum quod nomen istis commune est de quo habemus. ff. de offic. pte. l. i. l. i. c. §. ne potentiores. Tertius regendi modus est per vnum de quo. ff. de origi. iur. l. §. nouissime. & illud sibi Aristoteles appellatur regimen. nos vero si sit est dominus vniuersalis appellamus imperium: ut dicitur. §. nouissime. Si vero particularis aliquando appellatur regimen aliquando ducatus marchia vel comitatus.

vt. coll. de prohib. se. alie. p. f. l. imperiales. §. postea. ducatus vero communi nomine appellamus regimen domini naturalis est hoc si dicitur dominus in commune et bonum finem tendit. Si vero tendit in malum finem et in proprium commodum secundum Aristoteles appellatur tyrannis sic etiam secundum leges et mores appellatur. vt. de sacrosan. eccl. l. decernimus. et. l. omni notatione et ibi nor. ff. ex qui. cau. in pof. ea. l. fulcinus. §. quid fit latitare. Habemus in pof. ea. l. §. de iure iur. tres bonos et tres malos et vniuersales sive propriis nominibus appellatur. verumtamen nomen regnum malum potest communi nomine appellari tyrannia: scilicet tyrannia pupillit: tyrannia aliquorum: et tyrannia vnius. Est septimus modus regiminis qui est in ciuitate romana: nunc pessimum sibi sunt multi tyranni per diuersas regiones adeo fortes quod vnius contra alium non preualet. Est enim regimen commune totius ciuitatis adeo debile quod contra nullum ipsum tyrannorum potest: nec contra aliquem adherentem ipsis tyranni nisi quatenus ipsi partiantur quod regimen aristoteles non posuit & merito. est enim res monstruosa quid enim si quis vis deret vnum corpus habens vnum caput commune ne debile et multa alia capita communia fortiora illo et inuicem sibi adueritaria certe monstrum esset. appellerent ergo hoc regimen monstruosum. hoc enim diuina permissione factum est vt ostendat quod omnis gloria mundi caduca est ciuitas enim romana caput in vnum caput politiarum ad tantam monstruositatem circa sui regimen venit quod verius dicitur quod non est regimen nec regiminis formam habet argu. ff. de iur. ho. l. non sunt liberi & est expulsum. de offic. c. quonia in plerisque. Bart.

Secundo videndum est quis sit melior modus regendi ciuitatis inuestigatio necessaria est iuristis quoniam domini vniuersales dum de reformatione ciuitatis tractat vel vniuersitas consulunt vel eis committunt vel cum ipsis assident apud eos de regimine ciuitatis querela proponitur quis est ergo melior regendi modus inuestigandum est quod tractat Aristoteles. Ipsi politici sed clarius tractat Egidius in libro quem fecit de regimine principum qui fuit magnus philosophus nam in theologia magister ipse itaque opinionem ponit & eius rationes. verbis suis vel Aristoteles non vtar. illa enim iuristis quibus loquor non sapienter vtar aut rationibus suis & ipsas per iura probabo postea quid mihi videtur describā. dicit ergo ille. Egidius dicit tres sunt modi regendi boni de quibus supra dictum est. Primum est modus regendi multitudinis seu ad populū hic bonus est si ad dictum finem tendat. Secundus regendi modus est melior scilicet regimen paucorum. Tertius & modus est optimus scilicet monarchia sive gubernatio vnius regis istud scilicet quod regimen vnius sit optimus principatus probat quatuor rationibus ex quibus concludit illa duo et primo sic patet & vniuersum debet esse finalis intentio regentis. vt. ff. de offic. pte. si. l. congruit in pncipi. i. in autem de mandatis ppiū cip. §. deinde coenenica. col. ij. Sed hic patet & vni-

tas magis potest effici & obseruari si regatur per vnum quā per plures ergo melius est regi per vnum. hoc probatur sic. In principatu plurimum non potest esse ea pars nisi quatenus illi plures sunt vnum per voluntatem quod patet: quia si discordant impeditur eorum actio per consensum. vt. l. consensio. §. si. ff. de cura. furio. et de seru. vbi. pte. l. i. Item cum si ex hoc arguitur sic propter quod vnum quodque et illud magis. C. de sacrosan. eccl. autem multo magis. & ff. de iure iur. l. quanto ma. Sed regimen plurimum est bonum propter vnitatem ergo multo magis est melius regimen ipsius vnitatis quā quod fit propter vnum. Secundo probatur quia ex hoc ipsa ciuitas & res publica reddit potentior quod sic probatur. virtus quanto magis est vnitata tanto fortior est quam sit in plures dispersa. vt. in autem. de consan. & vte. fra. §. quia igitur. colla. vi. §. igitur. de ciuitatis potentia congregatur in vno est effectus catio & per illam principes propter maiorem potentiam melius poterit gubernare. Tertio ars seu artificium tanto est melius quanto magis imitatur naturam. vt. l. si pater. in fin. cum. l. seq. ff. de adopt. sed tota ciuitas vna persona et vna homo artificialis est imaginatus. vt. ff. de iur. l. proponatur. et de fidei iur. l. mortuo. sed in homine naturali videtur vnum caput & multa membra ergo ciuitas si sic regatur melius regitur: quia magis imitatur naturā ad idē extra de offico. di. c. quonia in plerisque. & hoc videtur determinatum. vij. q. c. in apibus. vbi apes et multa que carent ratione sibi regem: vnum consitunt. Quarto dicit ipse hoc constare ex experientia quoniam dicit se videre prouincias non existeres sub vno rege esse in penuria non gaudere pace & molestanti dissensionibus & guerris. Existent vero contra guerras nesciunt pace latantur: abundantia florent. Ex quibus concludit quod bonus est regimen populi siue multitudinis si ad vnum finem tendunt: sed regimen paucorum est melius: quia habet de vnitare. C. Donar. dicitur hoc seu vni? regis regimen est optimum eo quod ibi perfectissime vnitatis reperitur. sed contra predicta idem Egidius facit aliquas rationes quas sumit ex dictis Aristoteles et eis nititur respondere ipsas itaque referat probando per iura ad que probanda puenit. Tunc in quolibet bene regente tria requiruntur. Primum perfecta ratio ad discernendum vt sciat iustum ab iniusto licitum ab illicito separare. vt. ff. de iust. & iur. l. §. C. Secundo debet habere rectam intentionem. Tertio debet habere perfectam stabilitatem ista probantur ex diffinitione iustitie diuinitum quod est constantia & perpetua voluntas ius suum vniuersique tribuens. vt. ff. de iustitia. & iure. l. iustitia. & hinc tribus sunt tria argumenta contra predicta. Primum sic quanto sunt plures ratio plura videtur. & in eis per speciaior est ratio ad discernendum quod in vno. vt. C. qui test. fa. post. hac. consulti. ma. in. si. ergo. isto respectu melius est regi per plures. Secundo si recta intentio regentis tunc est quando consideratur bonum publicum magis quod proprium: vt. C. de cadu. tollent. l. §. penult. sed si multitudo dominatur postea quod intendunt bonum proprium nihilominus tamen recedunt per hoc a communi bono quod si vnius regnaret & proprium commodum intendere ergo

melius est regi per plures. Tertio regens debet habere perfectam stabilitatem: ut pro aliquo non corrumpatur quia voluntas debet esse constans et perpetua: ut dicitur in iustitia. Sed multitudine difficultatis nascitur et difficultas corrumpitur: quod non videtur. In hac consultiissima in fine. Ar. de telli. iure iur. ergo melius est regi per plures. Ad quod respondens dicitur quod unus rex vel princeps debet secum habere multos consiliarios et valentes viros: et ideo videtur tanquam multi nec de leui poterit corrumpi nisi totum consilium corrumpatur: sed si dicitur rex scilicet queretur caput populi, iam non esset rex: sed tyrannus talem ergo dominari non esset bonum ita dicitur in ista dicta non puto simpliciter intelligenda ideo more iuristarum loquendo pro predictorum declaratione premitto quod non omne regimur ipsius vnus dicitur regimen regis. nam quod est vnus qui regit et tantum ille est iudex: ut sunt prebendarii in diocesi et proconules et rituales de officio. et de officio procon. et leg. sunt potestates et rectores ciuitatis: ut C. de sen. ep. per. re. l. si ibi not. et C. de defen. ciuitatum et in aut. per totum. isti enim habent iudicare secundum leges et tenent statum regium. scilicet competentem ministris nec ad eos competunt regalia: sed ciuitates quas regunt vel ad alium superiorum vel sicum. ut C. de modo mulcran. l. mulcrarum. et C. vbi cause filca. l. f. et. ff. de iure fil. l. per. per istos iudices deus regit populum iudeorum per multa tempora ut habemus per totum librum iudi. Quando vnus regit ciuitatem vel prouincias qui facit leges prout vult et omnia ad eum pertinent: et istud dicitur regimen regis. Quod tamen sit nullius regimen ius videtur deus sic regit noscum an sit bonum regi per reges. de hoc sic ait dominus per Samuelem prophetam primo regum. viij. cap. hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis filios vestros tollit et ponit in curribus suis facietque sibi equites et prouincias quadrigarum suarum et constituet sibi tribunos et centuriones et aratores agrorum suorum filiosque vestras faciet vnguentarias et focarias et panificas agros quoque vestros et vineas et oliueta optima tollit et dabit seruis suis: sed et segetes vestras et vinearum redditus decimabit: ut de eumchie et familiis suis seruos etiam vestros et ancillas et inuenes optimos et affinos auferet et ponit in opere suo: reges quoque vestros addecimabit vos quoque eritis ei serui. c. ecce verba dei in hoc videtur bellum regi per reges quod torculara inferit subditis et quod peius est eos redigunt in seruitute quam moti similibus est. ut l. seruitutu. ff. de regu. iur. sed per sanctos doctores exponunt dicta verba quod non debet intelligi quia predicta esse licita regibus soli ea que supra ponuntur ut granaria tunc ea faciat rex cui cepit esse tyrannus quod de facili fit: tunc quod eis futurum erat ideo sic predicta verba cum dicit hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis quasi dicat hoc non liceat omni regi: sed ille qui imperaturus est vobis hic ius sibi usurpabit displicebat enim dno quod regere cerat ut eod. c. dicitur: hoc esse verum apparer et eo quod legitur deuteronomij. xviij. vbi dicitur quod bonus et rectus rex facere debet euidenter dicitur enim dominus de regere futuro hec verba. Quibus fuerit pluitur?

non multiplicabit sibi equos nec reducer populum in egyptum equitatus numero subleuatus prelerim cum dominus preceperit vobis vt neq. a q. amplius per eandem viam recuertamini non habebit vices plurimas que illuciant animus eius neq. auri et argenti inmensa pondera possit q. autem fuderit in glosio regni sui describitur hic deuteronomium in locis huius in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus Zenitice tribus et habebit scilicet leges illud omnibus diebus vite sue vt dicat timere dominum deum suum et custodire verba et sermone eius que in lege precepta sunt nec eleuet eos eius in superbiis super fratres suos neq. declinet in partem dextram vel sinistram et longo tempore regerit se et filij eius super israel. hec sunt verba de que aliquando excuriamus. ait enim cum fuerit constitutus ex hoc innuitur quod debet quis ab alio rex constitui non ipse sua auctoritate sibi regnum assumere. tunc enim non esset rex sed tyrannus. ut infra dicitur. deinde ait non multiplicabit sibi equos quasi dicat fugiat pompam seu vanam gloriam. Et non multiplicabit sibi equos est enim multiplicare ultra quod expediat sibi habere: nec reducer populum in egyptum. c. hec verba possunt intelligi ad literam vt iacent quod nunquam debet rex iudeorum ad occupandum terram egypti: potest etiam intelligi allegorice. quod non reducer rex populum in seruitutem que seruus significatur per egyptum vbi populus in captiuitate tenebatur. Prohibet ergo per hoc verba de populo granari oneribus personalibus que quasi sunt species seruitutis non habebit vices plurimas. supra prohibet vanam gloriam hic prohibet in rege luxuriam illa enim separat animam regis a rege iudicio non solum erga homines: sed et erga deum. vt accidit in salomone quod effectus et idolorata vt legitur in lib. regum. i. c. neq. argenti et auri inmensa pondera. hic prohibet auaritia: sicut enim propter pompam nimis expenditur et propter hoc populus aggravatur ita propter auaritiam nimis a populo extorqueatur. Postquam autem supra prohibuit aliqua fieri hic aliqua fieri madat. describit deuteronomium legis huius secundum secundum interpretatur secundum cunda lex est figura euangelice legis deus ergo rex esse fidelis et carolicus et hoc precepit rex. C. de episc. au. statumimus. accipiens exemplar a sacerdotibus leuitice tribus per illos sacerdotes figuratur sancta mater ecclesia a qua exemplata christiane legis omnia rex debet assumere. nec eleuetur eo eius in superbiis hic redit vt aliqua iacta prohibeat scilicet superbiis cordis que omnium vitiorum est radix superbiis non amare vel odio quasi dicat sit iustus. debet ergo bonus rex esse fidelis christiane iustus non potest esse subditorum grauator non luxuriosus non auarus: nec superbus alia autem debet facere rex que ponuntur in questione. v. cap. regum est. c. rex debet. Sed ea que ibi ponunt ad predicta aptantur sed licet ibi ponatur quid rex facere debet et qualis esse debeat non ibi ponit quod tamen a subditis

possit exigere respondet expensas maiestati regie congruentes facere debeat sed hoc habemus et pressum. r. colu. que sint reg. c. l. vbi dicitur quod ad regem pertinet omnia tributa vectigalia et censuras publici que ibi specialiter nominantur et quod ad regem etiam pertinet et ex causa necessaria ponere collectas vt ibi dicitur et etiam iure. ff. probat. 17 de quod reges habeant omnem potestatem. vt. ff. de origine iur. l. iij. s. initio. vbi ergo quod sit ius regis redeamus ad. q. an expediat ciuitati vel populo regi per regem prout bonus est habens dicras condiciones optimi regimen est regnum regis per rationes supra factas. Et ita intelligo dicitur Aristote. et Regidij. Si vero consideramus illud quod euenire potest quia rex quandoque vertitur in tyrannum 18 non ipse vel descendentes ab eo tunc dico quod considerare debemus quod euenire potest quum illud de quo agitur ad hoc naturaliter et verisimiliter tendit. vt. ff. loca. l. si quis dominum. s. h. de danti non infecto. l. bona. s. cum inter. alias non debet hoc considerari: quia casum aduersariorum fortunam et. vt. l. inter stipulante. s. sacram. ff. de verbo. oblig. 15 Hoc premissis tamen facio restrictionem diuisionem ciuitatum seu populorum in aliquam esse ciuitas seu gens magna in primo gradu magnitudinis. Quodam est in primo gradu magnitudinis seu gens maior et sic in secundo gradu magnitudinis. Quodam esse ciuitas seu gens maxima et sic in tertio gradu magnitudinis. Si loquamur 16 de genere seu populo magno in primo gradu. tunc dico quod non expediat regi per regem. primo hic probatur per textum quia cum ciuitas Romana erat in primo gradu magnitudinis expulsi reges qui conuersi erant in tyrannidem: vt. ff. de origine iur. s. ex actis. et s. in vtero tunc hoc probatur per rationem denaturat regem esse magnitudinis faciendo magnas expen. vt in autem de inmensis do. per Aristo. in libro ethico: cum in secundo gradu magnitudinis non sufficiat et ad expen. regales. ideo oportet quod extorqueat a subditis et efficeret tyrannus. Stratus ergo talis regis verisimiliter tendit ad tyrannidem ergo non est bonum regimen inspecto eo quod verisimiliter euenire potest. Et hec est ratio quare deo displicuit quod populus regere petijt primo regu. viij. c. nec expediat tali populo per paucos vt per diuites ciui. nam contingit in his ciuitatibus esse diuites in paruo numero contingit aliterum de duobus: quia aut multitudine populi de illorum paucorum regimine indignabitur quanticumque bene regat vt in ciuitate Senarum. fuit enim annis fere. lxxx. quidam ordo hominum diuisum regentium ciuitatem bene expudent tamet quia populi multitudine indignabatur oportebat eos preliare cum magna fortia militari. Quis ordo depositus est in aduentu Caroli. iij. illustrissimi Romanorum imperatoris tunc regnantis et ipse paucos facium comprobatur quod talis regendi modus 21 in talibus ciuitatibus non est bonus. aliud inconueniens potest sequi: quia illa pauca vt naturaliter euenit poterunt inter se diuidi: quo ciuitatibus occurrunt rumores seditiones in cendia et ciuilia preda vt sepe videmus in ciuitate Pifarum expediat autem hic populo qui est in primo gradu magni

tudinis regi per multitudinem quod vocatur regimen ad populum. vt. ff. de origine iur. l. iij. s. ex actis vbi ad. s. quia difficile. et quod istud regimen fit bonum apparer quia illo tempore multum vbi Romana augmentata est vt patet. ea. l. s. sequenti. et se. hoc etiam apparer et: dicta auctoritate libri regu. videtur enim tamen magis regimen dei quam hominum hoc etiam expenitur in ciuitate Perusina que isto iure regitur in pace et vnitate credit et floret. regentem eam secundum vires suas a nullo se custodit: sed ipsi custodiunt ad hominum et sepe visum est per consilium hominum communium deliberari quedam que sapientibus et pudicibus male facta vifa sunt. euentus vero manifestauit esse prudentis sima facta hoc ideo est quia magis dei quam hominum regimen est hunc regendi modum dicitur illustrissimus imperator cum apud eum essent maxime commendauit istud itaque regimen appellamus regimen ad populum seu regimen multitudinis dicitur est. istud autem regimen sic esse dicitur quantum ad iurisdictionem est apud populum seu multitudinem non autem quod tota multitudo simul acta regat: sed regimen aliquibus per tempus committit secunda vices et secundum circulum. vt. s. ex actis. et in corp. de de sen. ciui. s. inter in quod autem tunc dico per multitudinem intelligo exceptis viliissimis. vt. C. de dignitate. l. ne quis. si. iur. de isto regimine possunt excludi aliqui magnates qui sunt ita potentes quod alios opprimerent. vt. ff. de off. p. l. i. l. i. c. ne potestis res. et ita obseruari videmus: sed in dictis ciuitatibus si honores et munera secundum gradus debitos distribuuntur bonum est regimen et ad superiorem spectat reformari. vt. ff. de mun. et hono. l. iij. s. preces prouincie. C. Secundo est videndum de genere seu populo maiori et sic in secundo gradu magnitudinis tunc non expediat regi per vnum regem per rationes supradictas nec expediat regi per multitudinem esset enim valde difficile et periculosum tantam multitudinem congregari. Sed ista expediat regi per paucos hoc est per diuites et bonos homines illius ciuitatis ita probatur expresse. ff. de origine iuris. l. iij. s. deinde. c. quia difficile vbi aucta ciuitate Romana facti sunt senatores eiusque datus est omnis potestas. sicut enim regitur ciuitas Atheniarum sic ciuitas Florentie has enim pono in numero ciuitatum maiorem in his enim cessant suspensiones predictae. Nam licet dicantur regi per paucos dico quod pauci sunt respectu multitudinis ciuitatum: sed sunt multi respectu ad aliam ciuitatem: et ideo sunt multi: quia per illos regi multitudo non dedignatur. item quia sunt multi non possunt de facili inter se diuidi quin multi remaneant medijs qui statum ciuitatis sustentant et de isto modo regendi per paucos quando ciuitas augmentata est in secundo gradu magnitudinis ponit glossa in dicitur s. inter in autentica de defen. ciuitatum. predicta tamen vera nisi de antiquo regendi modo ciuitatis aliud apparer potest enim esse quod vnus gens vel populus ita assuefacti sunt etiam modo regendi: quod eis quasi in naturam conuersum est et aliter viuere nescirent tunc antiquus modus regiminis seruandus est vt. ff. de mu. et ho. l. prima. s. l. et l. iij. preces. r. l. iij. hono. s. de honoibus. C. l. et

primo mortuum cum perire cum marito: vt. ff. de reb. dub. l. qui onos. §. si maritus. presumitur in fraude creditorem facere qui omnia bona sua alienauit. ff. que in frau. l. omnes. §. lucius. Presumit aliquis digni nisi probetur indignus: vt. ff. de ma. test. l. seruis. Presumitur incendium factum culpa in habitatis. vt. ff. de offi. p. fec. vigill. l. iij. Presumitur promissio in dubio facta inter presentes et non inter absentes: vt dicit gloss. in l. i. in ver. inter absentes. C. de contrahen. et committ. s. iij. Presumitur diuisio inter fratres quando sunt separati valerius ab altero per annos. r. inter presentes. et. r. inter absentes: vt not. gloss. in l. penult. C. communi diui. et. Barolus. il. docto.

Incipit tractatus de carceribus.

- 1 Carceratus inter personas pauperes est tristis.
- 2 Carcer est locus securus et horribilis repletus non ad penam sed ad delinquentium vel debitum custodiam. Carcer visco casu iure ciuili datur ad penam: nec ad perpetuos carceres quis damnatur secus iure canonico.
- 3 Carcer vnde dicitur.
- 4 Mulier honesta non carceratur pro debito ciuili nisi renitauerit uelleiano et omni alij iuri. Mulier honesta etiam pro debito carceratur.
- 5 Doctor non potest pro debito carcerari nec requiritur an habeat arma.
- 6 Filius familias etiam pro debito carceratur.
- 7 Pupillus pro debito ac etiam delicto carceratur si est solus capax licet in integrum restitatur.
- 8 Turo: quando est non soluendo carcerari potest. Absentia lata super incarceratione potest quamvis documq. et omni die appellari.
- 9 Debito tempore feriato ob hominum utilitatem non potest carcerari nisi ferijs fuisset per debitores renuntiatum. Item nisi esset otiosus de partibus vbi necessaria ad vitium hominis non nascuntur. Item nisi esset suspectus de fuga. Ferijs introductis ob hominum utilitatem renuntari potest. Carceratum die feriatu iudex die feriatu relapat.
- 10 Creditor qui facit capere debitorem vt suspectum debet luminari iudici ad eum facere de debito.
- 11 Debito in die feriatu in honorem dei et in ferijs repositio non carceratur. Statutum non potest tollere ferias introductas in honorem dei.
- 12 Captura in criminalibus potest fieri quacumq. die etiam feriatu et etiam rotura propter criminis immunitatem.
- 13 Carcerari quis potest pro quolibet debito exigibili.
- 14 Pro debito fisci quis carceratur.
- 15 Pro collecta quis carcerari potest. Statutum facit collectam minus ordinariam.
- 16 Iudex propter paupertatem potest collectam remittere.
- 17 Carceratus iniuste potest ab amicis cum violentia extrahi de carcere.

Amici condemnati iniuste possunt de facto impedire executionem. Eximens et iniusta causa aliquem de manibus famulie captum pro debito ciuili tenetur ad illud debere. Carcerat pro debito fisci potest sibi pro debito priuati recommendari. Carcerat pro debito potest pro aliquo delicto sibi recommendari. Carceratus pro delicto quando possit pro alio delicto recommendari. Carcerari debet quis in loco publico ad hoc deputato a communi. Detinens aliquem per. r. horas committit criminem priuati carceris. Pater potest in carcerem filium causa correctionis etiam clericum nec committit priuatum carcerem nec incidit in canonem si quis suadente. Debito an possit esse alstringere. pprio motu ad standum in certo loco. Pena fugientium de carcere est quod pena capitis puniuntur. Fugiens de carcere si osium erat apertum mitius puniuntur. Custos carceris debet esse homo discretus. Custos carceris puniuntur pena capitis si carcerati ex delicto propter eum dolunt vel culpam aufugiat si ex debito ciuili crediti. Plures possunt esse custodes carceris. In causis carceratorum proceditur summarie et de plano et ex officio iudicis. Miserabilis persona que dicatur arbitrio iudicis relinquatur. Relicta pro carceratis dicuntur ad plias causas. Creditor tenetur alere debitorem suum carcerati pauperem.

Christi noie amen.

Quia legum precepta sunt principaliter inuenta ne pauperes persone molestissimi afficiantur et ideo quia mihi vbi sum est q. inter personas pauperes nulla adeo tristis et pauperior inuentat quam persona carcerata ideoq. de carcere aliqua sum dicitur et subsequenter de persona carcerata et etiam de eius custodibus. Et quia vt ait Zullus primo de officio omnis enim que de aliqua re suscipitur institutio debet a diffinitione potestatis vt intelligatur quid sit id de quo loquatur. ad quod conca. ff. de iust. et iur. l. i. ideo videamus quid sit carcer et vnde dicatur et subsequenter videbimus de persona carcerata quis possit carcerari. Et pro quanto debito possit carcerari et in quo loco possit carcerari. et qualiter puniatur fugiens de carcere. Et similiter videamus quis possit esse custos carceris qua pena puniatur custos carceris et an plures possint esse custodes carceris. Venio ad primum videlicet ad diffinitionem et potest. sic diffini. carcer est locus securus et horribilis repletus non ad penam sed ad delinquentium vel debitum custodiam. Primum verbum huius diffinitionis dum dicitur locus securus comprehenditur et l. i. in ver. salubribus locis et

C. de culre. nam certe iste locus debet esse securus ne carcerati fugiant et ibidem debent esse carere ferree et compedes et alia ergastula quibus medijs ribus carcerati possint sub fida custodia retineri. vt est text. in d. l. ibi dum dicitur vt cruciatus desistat. ibi dum subditur horribilis nam carcer est locus horribilis tum propter p. uationem conuersationis hominum tum propter immunditiam. vt comp. h. d. i. in l. si quis in ca. culpa. ff. de custo. reo. du dicitur quia loca carceris nec in tantum debet esse horribilis q. ad penam carceratorum redundet cu carcer sit inuentus ad custodia non ad penam vt. ff. de pe. lant. d. ana. §. solent. fallit autem in vno casu speciali in l. §. §. ff. de aleato. hinc est quod de iure ciuili nemo ad perpetuum carcerem potest damnari. vt. d. §. solent. secus autem de iure canonico. vt in c. quis. ex. tra de pe. in. v. et. c. reperitur. §. q. i. Circa tres erit de pe. in. v. et. c. dicitur carcer et potest dici carcer pro charitate secus quia ibi nulla charitas ostenditur pro primo vel potest dici quasi carere claritate quia ibi maxima est cecitas et obscuritas vel aliter et aliter interpretatur secundum diuersas expositiones. Secundo quero quis possit carcerari. et primo quero an mulier possit carcerari et dicendum est quod aut querimus nunquid possit carcerari pro debito ciuili aut pro delicto. Primo casu aut mulier est honeste vite: aut mulier est meretrix. si quidem mulier est honeste vite et fame tunc non potest carcerari: imo iudex pena capitis puniuntur si facit eam carcerari. vt no. in d. l. §. c. de offi. dicitur. iud. et in aut. sed nouo iure. que est posita in c. de custo. re. vnum tamen dico quod si ipsa mulier sumpserit vel telam filioium suorum et renuntiauerit uelleiano et omni alij exceptioni sibi competentis: quod per illam renuntiationem potest carcerari istud expresse etiam no. tenet Bar. ff. de res. tute. l. si quis sub conditioe aut ipsa mulier est infamis vt quia meretrix et tunc dico quod potest carcerari etiam pro debito ciuili vt no. do. l. y. in aut. sed nouo iure. C. de custo. re. Secundo casu principali cum queritur an potest carcerari pro delicto vide. d. aut. sed nouo iure. Secundo quero an legis doctor possit carcerari pro debito et dicendum est quod non sicut nec mulier imo puniuntur iudex pena capitis. istud not. gloss. singu. in l. medicos. C. de profes. et med. lib. §. neceriam doctor debet requiri a familia potestatis an habeat arma vt notat Barro. in dicta. l. medicos. Tertio quero an filiusfam. possit in carcerari et est dicendum quod iam pro debito ciuili qua pro criminali potest carcerari et quod sic potest pro bari. nam si filiusfam. potest cedere bonis vt. l. penul. C. qui bo. ce. pos. ille q. dedit bonis cedite in carere detineatur vt. l. §. C. qui bo. ce. pos. ergo presumitur quod potest carcerari licet gloss. videatur tenere contrarium in l. §. sed vt iur. ff. de mi. h. ista glo. reprobatum communiter per doct. maxime per Barro. ff. soluto matrimonio. l. si filio. Quarto quero nunquid pupillus possit in carcerari pro delicto et videtur dicendum quod sic maxime si est doctus capax vt not. in l. §. C. de custo. re. ibi dum dicitur etiamq. et. idem credo pro debito ciuili dummodo sit doctus capax sed tamen potest in integrum re

stitui si aliquo casu fuit leuis per titu. ff. de turo. C. item dico de quacumq. persona pro debito carcerata. Item pro debito pupilli debitoris vbi tutores renuntiauerint iuri in carcerari. vt not. Bal. in l. §. C. qui bo. ce. de. pos. in modo non fit solutio nam si soluendo esset de iure ciuili non posset carcerari vt est gloss. singu. in l. §. §. tutores. ff. de iuspec. turo. et si in carceratur dum est soluendo potest a tali sententia lata super incarceratione appellare. et istam appellationem poterit interponere etiam si exstitisset per tres menses vel plures numerando s. a die late sententie super incarceratione. Nec ob. auren. sed nouo iure. C. de appellatio. que dicit quod appellatio debet interponi a sententia lata intra. r. dies quia illa debet intelligi in actu momentaneo quoad illa interponitur in actu momentaneo sed si illa interponitur ab actu successiuo vt est in casu nostro: tunc appellatio semper potest interponi: quia omni die dum detinetur debitor iniuste alias indebitum in carceribus videtur semper ferri sententia super ipsa incarceratione omni die: ita videtur sentire docti. Bal. in l. §. C. de epico. audi. C. Secundo principaliter queritur quando potest carcerari aliquis pro debito vel delicto. Unde quero nu. quid possit aliquis in carcerari in die feriatu ob vilitatem hominum introducta. Secundo an die feriatu ob honorem dei. Tertio an in die feriatum renuntiarum. Circa primum dico q. non potest in carcerari de iure: quod probari potest sic nam de quo magis videtur inesse: et non inesse nec de quo minus: autenti. mul. o. magis. C. de factis. eccle. sed sic est q. magis videtur q. tempore messium non potest cogi quis venire ad iudicium cum sit minor: est ratio verbalis q. personalis. vt not. per An. in l. c. clerici. C. de epico. et clerici. alias in cap. omnes: et tamen hoc est fallum. vt in l. §. ff. de fe. ergo nec ratio personalis poterit fieri et ratio vt dicit rep. ne homines ab agricultura remoueantur predicta autem recipiunt limitationem nisi renuntiauerit debitor ferijs argum. l. si quis cohibendo. C. de pac. nam talibus ferijs bene potest renuntiare. vt not. in cle. sepe. de verbo. signifi. idem dico q. si iudex in die feriatu fecisset aliquem carcerari qd in die feriatu etiam possit facere ex carcerari vt per docti. in l. nisi non in principio. ff. de euctio. item secus esset si debitor esset otiosus de partibus vbi non recolligitur granum necq. vinum necq. alia necessaria ad vitium luxu no. per Innocen. in c. conquisitio extra de ferijs. item secus esset si debitor esset suspectus ita quod de eius fuga timeretur iuxta nota per docto. in titu. de curio. in principio. et. C. de ferijs in l. finali in glossa. nam propter suspicionem fuge potest debitor capri etiam die feriatu: vt est gloss. in dicta. l. finali. C. de ferijs et ibi plene per Barolus. et ppia autoritate pot. cap. l. ait p. eto. §. si debitor re. ff. de his q. in frau. credi. nec hoc casu est citandus? debitor: q. accusat tanq. suspectus? p. creditor iuxta not. per Bal. in l. creditor. l. §. ff. de cer. pe. C. Sed iuxta predicta q. non nunquid q. creditor accusat debitor suspectus de fuga: perita iudice vt sibi det. famuliam q. mediate possit capere debitor: nunquid ipse creditor: habeat necesse ostendere summam iudicij istum

lationis probari. Nonnum tempus est renun-
tationis probationis et allegationis tam de iure
re q̄ de facto de quo. C. de iudi. a. i. subemus que
dicunt in causa conclusum et hic et in hac decretali
quoniam cōtra falsam iudex aures sepe et sepius
vtrāq̄ partem interrogat. i. iudices. C. de iudi. et
iudex inquiri quando cōp̄ eius coegerit equitas. l.
pe. de interro. q. ac. C. de iudicium tempus est sensu
tenit quam iudex non debet ferre subito sed pre-
habita informatione seu dilatione t̄ causam in scri-
ptis proferre. l. si. C. de sen. ex periculo reci. Ex quo
enim procul non habet postea facultatem eam
remittendi vel corrigendi nisi quo ad grammaticā
cavet ornatum sententie tenorem perseverantē. l.
actoum. ff. de re iudi. Et no. quod sententia debet
continere condanationem vel absolutum alias nō
valere. C. de sen. l. p̄ses. vel equipollens de re iud.
d. l. in summa. de arbi. l. quod tamen. et. l. arbitriū.
ficer. pe. l. certum. debet etiam referri in publico
non in secreto. cum sententiam. C. de sen. vbi dicitur
confueverunt more maiorum. vt. ff. de iur. iur. l. pe.
Item vtrāq̄ parte presente vel saltem citata. ff. de
re iud. l. quicquid. C. quomodo et quando iudex.
ea que. Item debet seruare ordinem iudicij. l. pro-
latam. C. de sen. Item debet esse certa non incerta
de sen. que sine cer. quat. l. i. i. in i. de actio. s. cur
rare. Item iudex lata sententia desinit esse iudex
cum sit functus officio suo. l. iudex postq̄. ff. de re
iud. et ideo nihil de facto potest addere vel minue
re nisi quo ad grammaticam vt supra dixi vel mul-
ta que remittit propter inopias. vt. l. si. C. de mo.
mul. vt. de ep̄en. et similibus. hoc idem dicitur. l. pau-
lus. de re iur. l. litigato. de fru. et l. ep̄. debet enim
iudex victum victorū condemnare in exp̄sis. alias
de suo vel eius successore tenetur refundere. C. de
iudi. l. proferendum. s. si autem alteruter. nec potest
4 t̄ est in ius condemnare q̄ in iuratum sit propter tax-
ationem factam a iudice aut. de iudi. s. oportet. col.
5 la. viij. Si vero prouiderit ex iusta causa nec videt-
tur esse in sumptibus condanandum id suo facto
6 decernat. d. s. oportet. s. alium tamen. quod si nul-
la est sententia interlocutoria. idem iudex potest co-
gnoscere. C. quomodo et quando iudex. l. si p̄ses. z
7 de sen. et interlo. om. l. si. de accu. l. si. Si autem
8 esset delegatus quidam dicunt eum non posse cog-
9 noscere. sic intelligunt quod est. C. quomodo et
10 quando iudex. l. si vt proponis la. alij dicunt idem
in delegato quod in ordinario. d. l. sed negat eum
11 dem delegatum posse cognoscere. C. sen. reclin. no
post. l. Item not. q̄ non super incidenti sed super
12 p̄cipali potest cognoscere. de or. iud. l. s. r̄. z hoc
in modum exceptionis vel defensionis et habent
13 locum. d. l. non ob. de iudi. l. in ciuili. respon. z. ff.
de p̄ria. l. si man sunt specialia hoc casu per senten-
14 tiam latam in p̄cipali p̄cedit in incidenti. d.
l. si. de or. iur. nec ob. l. pe. ff. de his q̄ sunt sui vel alie-
15 ni. z. de l. agno. l. si quis a liberis. s. pe. vbi lara sup
p̄cipali non p̄iudicat in incidenti quia ibi non
16 fuit habita plena cognitio super incidenti vt ex p̄-
17 dicitur. l. exp̄. sic pater sinatrem quando sit emer-
gens super ea pronuntabitur non expectato exitu
p̄cipali. la. p̄cedē. C. de dila. Si autem ciuili

criminali vel criminalis ciuili. C. de or. iur. z si crim-
nalis criminali. C. de adul. l. si. s. si pub. z. C. de libe-
causa. l. si. i. Si vero ciuiliis a criminali in mo-
dum accusatiōis proposita proponitur ciuiliis supe-
feder donec super criminali pronuntiat. l. si. C. de
or. iud. et supradicta habet locus vbi altera sit p̄-
judicialis. Si vero vtrāq̄ est ciuiliis z p̄cipaliter
proponitur habet locum. l. qui p̄ior. ff. de iudi. l. ita
vt nihilominus qui reconuenit pendente lite p̄ior
possit super peritione per pactum inducere licet
alius p̄imo probetur et postea super questione res
conventionis sua sententia proferatur et in que-
stione reconuentionis incontinenti. vt in aut. de ex-
cu. s. sanctimus. vij. col. extra de non nu. pe. c. p̄tey
ne tamen quod qui reconuenit ante litrem conte-
debet offerre libellum conventionis. d. s. sanctim.
quidam dicunt posse reconueniri vsq̄ ad sententiā
sed p̄imum placet. Si vero vtrāq̄ questio est cri-
minalis et p̄cipaliter intentatur serua quod no.
in. l. is qui. ff. de iud. Item no. quod si actor; plene
probat vincit alias reus vincit. l. qui accusare. de
eden. z. Bar.

C. Sinis tractatus de ordine iudiciorum fin Bar.

C. Incipit tractatus successionum ab inte-
stato secundum dy.

Liberi succedunt ab intestato parentibus et
trāsuerfalibus excludis.
Filius quos species.
Filius legitimus z naturales ex legitimo matrimonio
vero vel presunto.
Filius naturales quinq̄ modis efficiuntur legitimi
et quod legitimi succedunt iure legitimi.
Legitimus dicitur legitimus etiam quo ad hō-
nores et ordinem.
Filius naturales t̄m dicuntur nati ex concubina vnica
in domo retenta.
Filius naturales qualiter succedant patri matri suz
cedunt ex testamento et ab intestato.
Filius legitimus t̄m dicuntur iudici a lege vt adoptio.
Adrogatio fit corā p̄cipie. z q̄r succedat arrogat?
Adrogatio fit corā quocūq̄ magistratu. z qualiter
adopratus succedat.
Spurius p̄p̄te appellat in iure nostro primo filius
interficius filius sacerdotis z nar? ex filio z libera.
Spurius non possunt succedere patri.
Spurius succedit matri etiam cū legitimis si ma-
ter non est illi iuris.
Incestuos si proprie dicuntur nati ex linea trāsuerfa.
li in gradu prohibito.
Nefarij dicuntur nati ex linea descendenti.
Adulterini qui ex adulterio.
Spurius et alij damnati non succedūt patri nec ma-
tri repelluntur ab ordinib? z dignitatib? nisi p̄p̄is
cipem fuerit dispensatum.
Ascendentes defecētib? qualiter succedant.
Collaterales qualiter collateralib? succedant.
Fratres filios sine liberis z ascēdētib? relicto s̄re
ex parte patris t̄m z fratre ex parte mris q̄ ex parte
patris in bonis patris et ex parte matris in ma-
ternis in alijs equaliter succedunt.

occidendi necne. z de isto perpendam et factis aut
dictis precedentibus vel sequentibus z qualitate
tenus seu percussiois z gladij vel telij cum quo per-
cussit. vt. ff. ad. l. com. de fca. l. s. diuus. z. l. lege. s.
cum quidam. arg. ff. de lega. l. si feruus plurium
s. si. vt dicimus quod p̄mo casu tenetur de occis-
so. arg. ff. ad. l. come. de fca. l. si qui cum telo. z. ff. de
penis respicē. s. de in quib. vbi animus z propo-
situm distinguit delictum: potest oīd q̄ semper te-
natur de occisio: sed tamen debet pena mitigari. ex
quo non facit animo occidendi. vt in d. s. diuus. et
lege. s. cum quedam. fm. d. doct. Barto. ll. docto.

Ordo iudicij do. Barto. de sa. p̄ ferrato.

Est iudicij frequen-
tatur z sunt. Nam p̄-
mo aditur iudex competēs: citat re?
offerret libellus reo: datur terminus
reo ad respondendum libello: recusa-
tur iudex: opponitur exceptiones per reum: datur
terminus ad replicandum: sunt interrogaciones
ante litem conrelatam. latidatur a partibus: con-
testatur litis: iuratur de calumnia: statuitur termin?
ad probandum de iure vel secundum cōsuetudinē:
sunt p̄ositiones z responsiones: sunt interrogatio-
nes seu capitula super quibus testes debeant respō-
dere diuerse. s̄nt questiones per aduersarium que
debent fieri testibus. produciuntur testes z probatio-
nes z debent altera parte p̄sente aperiri vel p̄ cō-
tumaciam absentis. Produciuntur instrumenta: et
tunc iudex debet dare terminum ad opponendū
contra instrumenta: dicitur suspensa debet dari
copia actoum: deinde datur terminus partib? z
ad allegandū causa cōmittit: z habet cōsiliū sapiē-
tis: fert diffinitioa sua vel interlocutoria: appellat
intra t̄ps: mandatur sententia executioni per. l. a die
uo pio. ff. de re iudica. Ad summariam igitur no-
titiam attingendam venio z distinguo decē rēpora
circa ipsam totalem instantiam. Primum enim rēp̄
pus est ante citationē. Secundum est tempus cita-
tionis. Tertium est tempus representatiōis. Quartum
est tempus proponēdarum dilatoziarum exceptio-
num. Quintum tempus est litis cōstitate. Sextum
tempus produciendarum exceptionum. Septimum
tempus reuocatiōis produciendōz restij. Octauum
tempus dispensationis z allegationis proponē-
datur. Nonum tempus earundem renuntiationis.
Decimum tempus polare sententie. Circa p̄mū
scilicet ante tempus citationis duo no. vnum gene-
rale ex honestate scilicet ante q̄ aduersariū trahas
moneas eum vt tibi satisficiat. ff. de serul. vt. pie. l.
quidam iberus. z. C. de pign. l. debitorēs. z in aut.
vt cum de ap. cogno. circa fin. col. vij. Aliud est spe-
cialē necessarium vt si sit liberatus non citet patrio-
num nisi veniat petita. l. de in ius voc. Item nec si
iūs emancipat? patrem vel matrem. C. eo. l. si. Si
aut est in potestate nullo modo nisi in castrensi vel
quasi. ff. de iudi. l. is nulla. sed ipse demum est corri-
gendus. C. an seru? ex suo facto. l. ex seru. qd t̄ps
ante citationem non est de substantia. nam est causa

peremptoria z que ex incontinenti fuit videtur
in esse. l. lecta. vt. dicebā si cer. pe. Circa scōm tē-
pus citationis quatuor nota. Primum q̄ perinet ad
ipsum iudicem s̄z vt qualibet partem citet ad instā-
tiam actōis. vt in aut. de mā. p̄m. nisi sint perlonē e
a iure exceptio: aret. l. si. iij. ff. de in ius voc. De-
cundū pertinet ad ipsū qui facit citari vt cōgno-
tēpote non solenni citatio potest fieri: alias reus veni-
re non tenet. l. dies festos. C. de ferijs. ibi nulla vi-
geat admonitio. Item q̄ non assignet terminū in
die solenni. nam tunc re? impune non parēt. ff. si q̄ s
in ius voc. non iel. ij. in fine. Et hoc casu p̄ximo si
reus venerit consuevit expensas petere ad actorē si
ignozauit factū: puta dicit sibi assignatum diem so-
lennē z actor; consueuerat eidem condemnari tāq̄
cū in ius remere vocauerit. eum quem remere. ff.
de iudi. Item alias idem videt etiam si ignozauit
uit. Si titulus ignorantie sui talis ignoranzia in
damno vitando non nocet. l. erro. ff. de iur. z fac.
igno. Tertium respicit partē citatā q̄ tenetur venire
etiam si sit de aliena iurisdia. si quis ex aliena. ff. de
iur. z. l. ex quacūq̄. ff. si quis in ius voc. non iel. i. r̄.
Et caute intellige scilicet cum sit vbiq̄ an sit de iur-
isdictione sua. ff. de iudi. l. si. s. i. vbi dicit. alias non.
ff. de iurisdia. om. iudic. l. si. z de sol. l. i. Quartum res-
picit ipsam citationē qualiter fieri debeat. habes
xij. qd. i. cū de illicita. z. d. s. i. vbi dicitur. respicit z
citationem istam per tēpōtam. ff. de iudi. l. ad per-
p̄tium. cū. l. seq. l. qd. l. ad per tēpōtam. ante offi-
tiaz sententiam loquat. Nam si reus non venit in
ipso per tēpōtam sit missio olim i omnib? suis bonis:
hodie vero pro mensura debiti declarati sit est actio p̄-
sonalis: vt in aut. de intro. z ex p̄. re. s. si nō quida-
z de bo. auto. ius. p̄. de cau. l. p̄. prohibita. z. ex q̄.
cau. in possess. ea. l. si. ante missioē quidē debet intr-
uenire summaria cognitio cause. l. si. a quo. ff. de
re. dub. alias vt in possess. lega. Si vero realis z vo-
catus latret vt aliter dolose desit possidere sit mis-
sio bonorum omnium: z sic sequitur venditio: vel sit
remissio rei petite. ff. ex quib. cau. in poss. ca. l. fulci-
nius. s. idē videamus. z. s. cellus. z. C. vbi in rem. l. si
quis. C. de p̄script. xxx. anno. l. si quis emptiois. s.
penul. z requiritur hoc casu cause cognitio summa-
ria. d. l. si quis. C. vbi in rē ac. Quidam tamē dicunt
debere fieri missioē rei debite petite ad instar per-
sonalis actionis. d. s. si nō quida. sed vltra obtine-
re cōsuetudines: z sit missio in possessionē rei petite
reus intra annū audif etia sup possessionē oblata
cautione. p. d. l. si qd. hoc si litis est vera cōfessio.
facta missione p̄ cōtumacia nō veniens audif de p̄-
p̄tate sed nō de p̄tate. C. q̄o z q̄ in l. l. pen-
tancū. Idē si est quasi cōtumax: quēntis t̄m audif
de p̄p̄tate. C. vbi in rē act. l. i. Circa tertij rēp̄-
pus p̄sentationis considero duo. Nam aut venit reus
aut actor: aut vterq̄: quandoq̄ actor z non reus vt
s̄ dicitur est. Primo casu non potest petere reus se
absoluti ad instantia iudicij sed vt canceller edis-
sum. ff. de iudicij. l. post edictum. secundo respon-
so. z. l. proferendum. in principio. C. eodem titu. vel
potest petere vt actor: dicitur: z eo non comparēte
cognoscit iudex: de principali licet litis non sit cōre-
flata. hec habes de forma citationis actōis vt in

Tractatus Successionum ab intestato.

heredem legitimam confugit in iudicium admittuntur
 sed alii debent ab hereditibus arbitrio boni viri et qd
 dicit de filiis idem intelligas de nepotibus vt no. in
 auren. quib. mo. au. licet. ff. si quis autem defun-
 ctus. C. de no. au. licet. sed licet pater non succedat
 datusi vt dicitur est mater tamen et testamentum et
 ab intestato succedit cum legitimo. C. ad tertul. l.
 penulti. filij tamen legitimi tantum dicuntur qui
 pater inducit per. l. nam et adoptio descriptur. Adop-
 tio est legitimus actus per quem filij descriptur
 et efficiuntur qui non est vt. ff. de adoptio. l. s. et in
 fin. co. in p. incipit. Et est duplex. scilicet arrogatio et
 adoptio. arrogatio fit coram p. incipit et de illo qd
 est sui iuris et efficiuntur in potestate arrogantis et licet
 olim omnia efficerentur arrogantis hodie tamen
 quantum ad vnum fructum tantum vt nor. ff. de vtu
 fru. l. s. et in fin. l. si pater. s. si arrogato. et in fin. de acq.
 per ar. pro. per totum in isto succedit sicut legitime
 et naturalis et si pater ephederet et iuste restitueret
 bona arrogato et quartam partem illius portionis
 qua habiturus fuisset arrogatus: si arrogato: mox
 riuo fuisset ab intestato. Si autem eum emancipa-
 ret sine causa restitueret ac si cu causa: bona tamen
 sua restitueret. ff. de adoptio. l. si arrogato. et in fin. co. s.
 idem. C. eodem. l. in adoptionibus. in fin. de secun-
 da tamen adoptione scias quod ipsa fit coram quo
 cunq; magistratu: et sic de illo qui est in potestate et
 licet olim transiret in potestate adoptantis hodie
 tantum si detur in adoptione ano paterno vel ma-
 terno et filius qui eum dedit erat emancipatus. ar.
 ff. de col. l. ij. et in fin. eodem. s. l. et s. sed hodie. et in
 isto dicitur eo casu quo adoptiuus transit in potesta-
 tem aut patris vel matris succedit sicut filius legi-
 timus et naturalis et ideo iura in eo quod in illo.
 Si autem ocur extraneo quo casu non transit in
 eius potestatem dicitur quod patri adoptiuo succedit
 ita demum si decedat intestatus. Non autem pater
 adoptiuus teneatur tunc eum institueri imo potest
 eum exheredare sine pena et periter nec poterit
 ille filij succedere agnatis patris adoptiuus nec ipsi
 etiam ab intestato. C. de adoptio. l. in adoptionibus. vlti-
 mo ad. s. fina. De filiis tamen spurjis scias qd tribus
 tantum modis appellatur spurji proprie in iure nos
 stro. vno modo qui patrem habent incertum sicut
 filius meretricis. secundo qui habet certum sed ha-
 ber talem quem fecerunt deum et honestatem mo-
 strare non licet: vt puta filium p. p. z. vel mona-
 chi. vt. ff. de sta. homi. l. vltimo. non enim videtur esse
 qui non est habitus vel non potest cu honestate
 fratri. ff. quod cuiusq; vni. nomine. l. s. et qui fratris
 col. quor. ff. de mun. et. homo. l. vt gradatim. s.
 fina. Tertio dicuntur spurji qui nati sunt ex feruo
 et liberati. C. de suis et leg. heredi. l. libe. de istis au-
 tem tunc quod patri succedere non potest. Primo
 casu quia incertus et sic conditionem patris sequi
 non potest. ff. de statu homi. l. cum legitime. Secun-
 do casu quod pater habetur pro incerto iuris fictio
 ne et ubi iuris fictio est pro veritate accipitur sine
 seruat. ff. de re libe. leg. de conu. in. instit. quib.
 mod. au. ff. de sol. s. ab hostibus. Tertio casu non
 potest quia cum sit filius ferui et succedere non potest
 nisi in casibus notatis. ff. de conu. in. de succel. l.

seruus. et merito cum seruus non habeat bona: vt
 ff. de verbo. signifi. l. paterfa. dicas tamen qd succe-
 dit matri solus si mater non est illustris vel vna cu
 alio legitimo vti in ista ad offi. s. per nouissimum.
 et etiam auct. alias auct. maternae. vt. ff. vnde cog. l.
 modestinus. Sed si mater esset illustris tunc non succederet
 cum legitimo: vt. C. ad offi. l. penult. Et est
 ratio quia mater semper est certa. ff. de in ius voc. l.
 qz. quia. De alio autem tribus incestuosis nefariis
 et adulterinis sciedum T est quod incestuosi proprie
 dicuntur secundum ius civile proprie nati ex linea
 transuersali in gradu prohibito. nam incestus dicitur
 inter tales coniunctos licet alie inueniantur p.
 fone. ff. ad. l. iul. de adul. adulterium cum incestu.
 Nefarii dicuntur qui nati sunt ex linea descendenti:
 ita tales complexus dicuntur nefarii. in fin. de nup. s.
 ergo. Adulterini qui ex adulterio nascuntur aliquan-
 do omnes isti dicuntur damnari: aliquando spurji
 vt in ista. de nup. s. aduerfus. de iure canon. vocat
 tur masculis not. et spurji vt extra de renun. c. nisi
 cum p. idem. s. persone vero. et ibi plene in fine. qui
 si. sine legitimi. c. p. venerebilen in fin. Si autem
 filij ta successione repellatur paterna et materna:
 non solum isti fed omnes qui nascuntur ex nuptijs
 prohibitis alio de quatuor modis qui no. in ista. de
 nup. s. sunt et alij. cum isti damnantur a lege no. pos-
 sunt succedere si patres vellet nec etiam filij alie
 di. vt in auren. quib. mod. na. eff. sui. s. fina. repelluntur
 etiam ab hostibus. ff. de iur. et. homo. l. genera-
 li. s. spurjos nisi in subditum: vt ibi dicit rex. vel nisi
 si imperator eos admitteret cum clausula no. obsta-
 te auren. quib. mod. na. eff. sui. in p. in iudic. legitimi-
 mationis. Item ab ordinibus et dignitatibus re-
 pelluntur. extra de elect. cum in cunctis et de filijs
 p. p. z. omni. c. si in fin. nisi per papam vel episcopo
 pum super ordinibus fuerit dispensatum vel fuerit
 religionem ingressi vel in dignitatibus personam
 per papam fuerit dispensatum vt in. d. c. si. Et ex-
 dita linea descendenti sine gradu restat vt de acq.
 demibus videamus. et nota quod ror sunt species
 filiorum vt dixi quor sunt species parentum cu ista
 sint correlatiua filius ergo pater. Si ergo persona
 defuncti careat descendenti bus et habeat ascenden-
 tes vna cum collateralibus siquidem solum legitimi
 mos ascendentes et naturales habeat filius. siquid-
 dem solum patrem et matrem et mater et pater sibi
 succedunt. Si vero est pater vel mater et alij ascen-
 dentes vt puta auus paternus vel maternus qui
 libet succedit in virilem portionem licet eorum dis-
 spar sit numerus: et ideo si est ex vna parte auus pa-
 ternus et auia et ex alia auus maternus vel auia.
 et eorum tantum habeat auus maternus et auia
 quantum paternus auus vel auia. Idem dicam in
 omnibus ascendenti bus. vt in autentica de heredi.
 ab intesta. s. consequens. que est posita. C. ad ter-
 tu. au. de functo. Si autem habeat ascendentes vna
 cum transuersalibus siquidem habeat fratres vtrosq;
 pariter coniunctos admittuntur isti fratres vna cu
 ascendenti bus proprijs. scz patre et matre auo vel
 auia in virilem portionem. Item filij filiorum fra-
 trum similiter admittuntur si mortui sunt fratres
 vel aliqui ex his. Alij autem sunt fratres qui sunt con-

Trac. Successionum ab intestato. 237

uncti ex parte patris tantum vel filij eorum vel alij
 transuersales an succedant cum parentibus dic vt
 au. vt fratrum filij. s. l. d. tamen tamen erat aliter. l.
 pe. C. ad ter. de legi. here. l. de emancipatis. in
 pin. de bo. que. l. i. quecumq; et communia de succ. l.
 si. tamen ille omnes conuiguntur: hoc de filijs legi-
 timis et naturalibus qui decedunt relicto parer-
 tibus. Si autem sint filij legitimi decedentes reli-
 ctis parentibus dicendum quod in superioribus ex-
 ceptis legitimis per oblationem curie in quib; dicitur
 qd si decedunt sine liberis succedunt parentes ser-
 uata tamen parte curie in au. qui. mo. na. eff. legi.
 s. sciendum ergo. et C. quando et quibus quarta
 para debeatur. l. s. et in pin. l. i. In naturalibus au-
 tem dicitur quod parentes eis succedunt eodem mo-
 do et eodem iure quo ipsi parentibus succedunt vt
 si par eadings ratio p. eratis. ff. de inoffi. testa. l.
 nam et si parentibus in au. quib. mod. na. eff. sui.
 s. quibus et hoc secundum Azo. Sed Pla. dicit
 patrem in solidum succedere filio naturali etiam si
 filius sit spurjus et istud aliqua lex non probat. De
 filijs tamen legitimis descendenti bus dic quod
 adoptato: vel arrogato: in cuius potestate transi-
 it quod est si fuit paternus vel maternus auus. vt
 s. dicitur est viuo filio habet vnum fructum in bonis
 filij. in fin. de acqui. per. ar. in pin. Si autem
 autem ab intestato succedat talis filius ipse et suc-
 cedat tunc filio legitimo et naturali eo saluo quod
 non possit dicere matrem succedere eum adopta-
 re non possit: vt in ista. de adop. s. femine. Si autem
 fuerit extraneus qui in adoptione est dicitur quod in
 nullo succedit ei cum non exiit de potestate pa-
 tris naturalis. C. de adop. l. cum in adoptiis. s. sed
 ad ter. scilicet quia damnatur a lege. De filijs
 autem spurjis dicitur quod ipsi non succedunt paren-
 tibus quia ratione ita nec patres eis matres au-
 tem bene succedunt eis eadem ratione qua ipsi
 maribus si tales filij decedant sine liberis. Nam
 si liberi exarent mater non succederet. C. ad ter-
 tu. l. s. liberi. ff. vnde cog. l. iij. s. itaq; de incestu-
 sis autem et nefarijs vel adulterinis sic damna-
 tis dicitur quod patres non succedunt eis. nam qua
 ratione ipsi patribus non succedunt eadem ratio-
 ne ipsi non succedunt patres. Restat vltimo ex-
 plicatis duobus gradibus vt ad tertium transca-
 mus. scilicet transuersalium in quo not. quod sicut
 descendenti bus plures vocantur fratres ac ascen-
 denti bus ita et transuersalium totidem sunt spe-
 cies. Si igitur defuncta persona careat liberis et
 ascendenti bus et collateralibus habeant ista distin-
 ctio: aut habet fratres et vtrosq; parente tantum
 aut filios fratrum tantum habet simul fratres et
 filios fratrum. Primo casu succedunt soli fratres.
 Secdo casu soli filij fratrum. Tertio casu simul suc-
 cedunt fratres et filij fratrum in stirpem et non in
 capita. ff. de colla. bo. l. p. z. Et ita exemplificat
 tur si decedat quis relicto fratre et tribus filijs
 ex fratre primo et ex vtrosq; parente tantum ha-
 bebunt frater solus quantum tres omnes filij ex fra-
 tre primo: et succedunt isti omnibus alijs colla-
 terali bus exclusis. In alijs fratribus qui sunt con-
 iuncti vno parente tantum puta patre vel matre

quam ceteris agnatis et cognatis exclusis p. p. z.
 ctis collateralibus. scilicet fratribus et filijs fra-
 trum ex vtrosq; parente coniunctis succedunt des-
 functo scilicet fratres et vno parente coniunctis
 tantum exclusis alijs collateralibus scilicet patruis
 auunculis amicit et materteris et hoc verum est
 indistincte sine masculi sine femine agnati vel cog-
 gnati sint in potestate vel sui iuris et hoc colligitur
 in auren. de heredi. ab intesta. s. reliquum. et s.
 seq. C. de legi. here. au. cessante. et au. tres fratres.
 Sed pone quis moritur sine liberis ascendenti-
 bus relicto fratre ex parte matris tantum et alio
 ex parte patris tantum qualiter succedunt isti si
 cur alij sic defuncto. respon. frater ex parte patris
 in bonis paternis succedit fratri ex parte matris
 in bonis maternis. C. de legi. here. l. de emanci-
 patis. in fine. in alijs autem bonis aliunde questis
 succedunt equaliter. Nam quantum ad illa bona
 sublata est differentia cognationis sine agnatio-
 nis: vt in autentica. q. Communia de succel. licet
 placen. contra in hoc. Quid si decedat relicto fra-
 tre ex parte patris tantum et fratre ex parte matris
 tantum et alio fratre et vtrosq; parente coniuncto
 qualiter succedunt. respon. secundum Azo. quod si
 le qui est coniunctus ex vtrosq; parente succedit in
 omnibus bonis tam paternis quam maternis et in
 aliunde questis alijs duobus fratribus exclusis. et
 est ratio quia iste habet duplex vinculu. scilicet pa-
 ternum et maternu. merito ille p. feretur illi qui non
 habet nisi vnum: vt in autentica de colan. et vt. fra-
 circa medium. et Communia de succel. autentica
 itaq; Pla. dicit contrarium et parte patris hoc casu
 in bonis maternis admitti coniunctis vtrosq; pa-
 rente et ad alia bona quod est contra dictam autenti-
 ca. Sed pone quod aliquis decedat relicto vno filio
 ex fratre primo et relicto duobus filijs eius
 et alio fratre primo: nunquid isti succedunt de
 functo in capita vel in stirpes. Respon. secundum
 Azo. in stirpes non in capita ita vt quilibet habeat
 suam partem: ita secundum eum hereditas. distri-
 ditur in tres partes vt videtur velle concludere per
 eandem autenti. s. si vero. neq; fratres neq; filios
 fratris per quod inuultur filios fratris debere suc-
 cedere in stirpes et non in capita et huic opinio. ali-
 terio. Nam semper inuenio filios fratris succede-
 re in ius patris sui. in ista. de heredi. ab intesta. s.
 filius. et in predicta autenti. s. si vero. et col. et. C.
 vnde liberi. l. secunda. Si autem decedat quis sine
 ascendenti bus et descendenti bus in filijs fratru. dicitur
 tunc quod isti qui sunt proximiores in gradu ad suc-
 cessionem eius admittuntur: et inter eos fiat diuisio
 in capita et non in stirpem non habita differen-
 tia: an sint agnati vel cognati: masculi vel femine:
 in potestate vel sui iuris: vt in autent. post fratres.
 C. de legi. heredi. et ibi not. licet olim succedent
 vsq; ad septimum gradum vt ibi cum sublata diffe-
 rentia agnationis et cognationis: vt. s. de naturali-
 bus autem legitimis a patre. dicit vt. s. in his scri-
 ptis excepto vt qui legitimarur per oblationem curie
 succedunt ab intestato agnatis vel cognatis nisi
 si ipsi soli patre legitime efficiantur: vt in autentica
 quibus modis na. eff. sui. s. quib; de naturalibus

Tractatus Successionū ab intestato.

20 autem collaterales et non legitimatis. dic qd inter se sunt fratres ex eadem matre tantum secundum quoniam non est hoc in spiritibus. vt ff. vnde cognat. l. i. ita dico multo fortius in naturalibus tantum: non tamen dico quod vnus qui fuit filius naturalis tantum fratri suo legitimo et naturali agnatis et cognatis succedit vel etiam fratri ex alia matre: vt in d. s. filius. in aut. qui. mo. nat. effi. sui. collig. nam si legitimitur per oblationem curie non fit legitimus successor agnatis vel cognatis patris multo fortius non efficitur ille qui nullo modo est legitimus sed naturalis remanet. in situ. de ferri. cog. s. fi. et quod ibi dicitur preteritur non ad illos vt inferitur. De legitimis ¶ autem collateralibus dic vt de primis fratribus dixi scilicet quando fuit aliquis arrogatus vel adoptatus ab auctore paterno vel materno quoniam vt tunc dixi legitima iura consequitur. Si autem extraneo datus fuit quis in adoptionem licet retineat iura legitima que sunt ad patrem naturalem tantum soli patri adoptiuo poterit ab intestato patri succedere non filius eius agnatis vel cognatis nec ipsi ei. C. de adopt. l. cum in adoptiuo. Scio tamen quod collateraliales puta fratres arrogati non possunt adoptari. C. de here. in situ. l. i. c. apud. De spiritibus ¶ autem dicas quod duo fratres spiritus ex eadem matre inter se inuicem ab intestato succedunt. ff. vnde cognat. l. i. et l. si spiritus. in situ. de legi. agna. succed. s. vltimo. sed pone quod sint duo fratres spiritus et a diuersis matribus: nunquid inter se succedant. Pone ergo quod sacerdos vel monachus ex diuersis matribus habet filios pone largius questionem. quidam solutus de vna muliere dico consubina tantum habuit filium vnum et de alia habuit filium alium qui vulgariter appellatur in loim bardia balitardus: nunquid isti inuicem succedant ab intestato: et an succedant agnatis patris vel agnatis matris. videtur quod sic quia fratres sunt alii prouisionem: ideo admittuntur. in aut. de here. ab inte. s. reliquum. Nec ob. si fiat ex parte patris tantum: quia sola naturalis causa inspicitur. C. de suis et legi. aut. in successione. Item delictum patris qui ad aliam mulierem accessit non debet nocere filio. ff. de penis. l. crimen. ff. de decurio. l. i. s. nullus. Contra videtur quod non tanquam cognatus ei. Nam cognatio fit per matrem. in situ. de legi. agna. l. i. in prin. tanquam agnatus: non cum nulla sit inter spiritus agnatio siue ius agnationis: tunc enim per patrem agnatio contrahitur cum legitime nuptie sunt contracte. in situ. de nupt. s. si aduersus. in situ. de legi. agna. l. i. c. s. i. et secundo. legitur ius agnationis vel cognationis cum non veniant merito repelluntur cum alia iura successione non reperiuntur in iure nisi vt sibi succedant a iure vel a l. vel se. consil. quod vltimum credo verum: vt in autentica quibus modis nat. effi. sui. s. primo in fine. s. finali. et s. si vero. et ibi probatur de incestuosis siue nefariis seu dānatis et alijs fratribus dic agnatis vel cognatis nullo modo succedere cum omni beneficio. l. careant. vt p. allega. autenti. in s. naturalibus inter viuos pater donare non potest. C. de incest. nupt. l. si quis incestus. quod de istis dicitur

est intellige non ex matrimonio vno: quia fetores sunt tales progeniti: sed si aliter ignoratur. dicitur extra de spon. c. in tua. et qui si. sint legi. c. ex tenore. Sic autem ex predictis colligitur apparet ex successione ab intestato. prima enim causa liberorum. secunda ascendentium vsq; in infinitum. ff. de in ius vocan. l. parentes. tertia transuerfalli. l. i. vsq; ad. r. gradum: siue agnati siue cognati sint hodie succedunt: vt in situ. de legi. agna. succed. in fine. Item autem deficientibus succedit frater exceptis quibusdam casibus in quibus alij filio preferuntur. preferunt enim vxor. C. vnde vxor. l. i. Item vxor deficiente preferuntur aliqui etiam: vt puta decedat miles nauiculari? coartalis fabricensis: vt de predicti. nauil. per totum. Item socius liberalitatis in periculis: vt. C. si socius liber. imperia. libro. r. Item vnus est enim quod collegium siue socius preferitur filio: vt supra allega. l. hoc de predictis laicis vendicatur locum. De clericis ¶ autem scias tu legis qd si clericus prelatum moriatur intestatus in his que ab ecclesia vel contempatione ecclesie habuit succedit ecclesia tantummodo: quod intelligitur. vt. C. de sacrosan. eccle. in autenti. licentia. in fine. r. q. si. c. h. his deficientibus succedit ecclesia. extra de succed. ab intesta. c. l. plene in c. i. eodem titulo. plura circa hoc non curauit ponere. Postremo videtur quod quedam inuoluta sunt et quedam irregularia in successione ab intestato. Nota primo. quedam regularia et curia per que sunt inuoluta ab intestato. C. communia de succ. l. victrico. r. l. affinitatis. dicuntur aut affinea oēs illi qui per vxorē mihi coniungunt. ff. de grad. l. nō faci. l. i. s. affinea. vxor. ¶ vt succedit qui nō dicit affinis si vxor decedat siue ascendens siue descendens siue collateralibus filio excluso: vt. l. c. vnde vxor. r. vxor. et alio casu vt in autentica ibi posita. Item et alio casu si vxor decedat relicto filio emancipatis vel uxoribus vel pater vna cum eis habet vtilitatem vniuersitatem. C. de bo. mater. l. i. Item est et alia regula quod seruus non potest esse successor: vt. l. seruus. C. communia de succed. fallit cuius mora est facta in libertate prestanda. C. ad officia. l. finali de his qui. vt indig. l. si. Item fallit cum decedit apud hostes. C. de suis et legi. l. apud hostes. Item est et alia regula donec potest habere locum successio ex testamento cessat ab intestato. ff. de re iudica. l. qd dicitur. C. communia de suc. l. anteq; fallit ista regula si fidei commissarius testator te heredit in situ si legitime valuerit et potior est in successione. C. eodem. l. ad inuicem. quod intelligitur secundum distinctionem supra posita: scilicet de successione ascendenti et collateralium. ¶ Item test regule qd nullus hospes potest etiam ab intestato succedere a filio siue victrico siue hospiti. C. eod. tit. l. nutritioibus. et in aut. omnes peregrini. l. ibi posita. ¶ Vltimo restat que sunt per ius nouissimum immutata l. ex precedenti bus possitatis perpendi: tunc olim nō succedebat filius emancipatus patris de iure pretorio hodie sublata est differentia patris et emancipationis: vt in aut. de succed. ab intesta. s. i. que est. C. de legi. here. aut. in successione. Item olim nepos: vt puta filius filij nō admittetab

Tractatus Testimoniorum. 239

Testis qui dicit se continue vidisse intelligitur de visione continua que cadit in locum vel viciniam. 84 Modicus defectus anime non facit quem nō pudentem videri: sed vnum notabile et damnosum. Iudeus publicus feruoratus non reprobatur vt in iudic. pudente. 85 Pudentes vt quis dicatur et diligens circa celebrationem actus particularis et de gestis siue gerendis tria sunt necessaria: scilicet prudentia circumspectio et cautio qualiter testes reddere habeant causam cum deponant. 86 Pudentia regnatiua consistit in bene operando bonum finem hoc est in quietem et bonum subditōrum non in fidem sui lucry vel gloriam. 87 Pudentia regnatiua in pncipe presumitur quando gradatim ascendit vel quod ira de eo sit fama vel ex vnicō actu notabili declaratur et hoc iure dicitur. 88 Pudentia regnatiua alia in pncipe ecclesiastico alia in seculari requiritur. 89 Nullus vilius qui ex turpibus lucris lucratus est dignitatem habet prudentia regnatiua. Ad probandum in aliquo esse prudentiam regnatiua non requiritur tantum tempus quātum in economica. 90 Actum particularem fuisse prudentem factum a regente quod probatur per circumstantias vt supra in economica. 91 Pudentia ciuili siue politica que in subditis requiritur consistit vt in bonum dñi operetur. Deceptorum vel artificum prudentem diligenter esse probatur vt supra in economica. 92 Pudentia militaris consistit in bene operando in finem viciōse ob quietem reipublice. Pudentia militaris quod in aliquo fit generaliter vel particulariter qualiter probatur. Nobilitas et affluens equis presumitur qd preualeat in militia equestri. Carnifices et fabii presumitur qd preualeant in militia pedestri. 93 In prudentia que contingit ex etate vel casu est opposita prudentie particulari ad sui ipsius regimē. 94 Furiosum quem esse probat si testis dicit qd vidit eum furere et actus furiosum facere secus si dicit quia vidit eum carceratum nisi addiderit et audiuit verba infamia dicere. 95 Actus factus ab habere delucida intervalia quando in furorē et quando in sana mente dicitur factus. 96 Aliquem furorē fingere ex suspitione potest cognosci. De quodam qui biennio fixit se dementem vt vni dicitur de inimico furere et fecit. 97 Impudentes ex sensu defectu qui. Aduersus et surdus qualiter dicantur et probentur impudentes. 98 De recepti alijs stulti alijs fatui: et qualiter probentur. Stulti dicitur a stupore: qd stupēda non stupent et nō stupenda stupent. Fatui a fando dicuntur. id est loquendo quod suam fatuitatem loquendo fatentur. 99 Alia que opponuntur prudentie economicę. 100 Dolus est omnino oppositus prudentie economicę.

101 Dolosus deceptor vel similis qd quis sit probatur ex vno actu. Dolosus quis non dicit si post dolum commissum per triennium bonam vitam ducat. 102 Dolus an fuerit commissus in aliquo actu particulari qualiter probetur. 103 Testis deponens aliquem fugitiuum equum calcitrosum vel quid simile: vt probet qualiter deponat circa scientiam. 104 Afferens aliquid esse quod non est quando dicitur dolum committere. Scientia alicuius tripliciter sumitur. 105 Dolus aduersus solerriam qualiter probet. 106 Dolus dicitur quod verbo vel facto committitur fraus quod facto. 107 Zariō culpa an sit dolus. 108 Dolus manifestus dicit de quo presumptiones ita clare sunt vt iudex in clarā fidem inducat. Dolus presumptus dicit qd presumptiones non sunt ita clare sed aliqua indicia apparent. Dñor excurator a dolo presumptus. 109 Zata culpa est deulario in delibata ab ea pudetia que inest communiter omnibus qui sunt eiusdem instructionis et professionis. 110 Zata culpa potest committi contra qualibet pudetiam partem.

Testimoniorū vtilitas

Testimoniorū vtilitas frequens est et necessaria. Et circa personas et modū procedendi cogendi iuradi et examinandi et purgandis multa dubia oriuntur ad que declarata dubios opusculi non intendit. Post qd vero predicta discussa sunt ad dicata testis litigantes veniunt et an dicta sufficientia sint ad probandū id qd intendit ad disputationem veniunt super quo iurā conditores et antiqui iuris interpretes ac etiam moderni cūta vniuersaliter tractauerūt qd ad particularia trahere est pretentio sum partibus iudicibus dūti quoniam contra se molestē ferūt litigantes propter qd veritas sepe subuertitur scandala sepe oriuntur. Super his viri scholasticus et etiam caudidici remanent scientes quibus obuia re cupit scribentis inentio. Item prout ille qd trinus et vnus bene ministrabit eidem ira posteria tradit si qd bene traditū est eisoli ascribat si qd vero modū bene vel imperfecte inbedicillatū scribentis illud de coratribuat. Omnia enim imperfectio qd hic est scribentis est. auct etiam scribens scribere qd etiam minus bene dicat profunt. Incitant enim alios ad inuestigationem perfectam. Cupit igitur scribens corrigi et suppleri. Charitas enim eū incitat ad laborem vel vt def. fricentis? potius vel vt via aperiat per quam inducat intelligentia vbi hīs plena sunt vasa. Ille qd scribit est Barr. de sapoferrato. l. doc. minit. Perusii ciuis. Scilicet in tradendo forma hec est: vt hōrū vniū charitas facit testimoniosū lib. ber vocatur qui liber per rubricas subscriptas diuiditur quilibet autem rubrica per multas particulas diuidit sicut sunt multa testimonia et quilibet per se particella testimonium nuncupetur seu non minetur et c.

- 45 Testis deponens se ante Titium cognovisse: quia erat vicinus suus continens probat.
- 46 Si in pueritia ipsum cognovisse non probat.
- 47 Iudex hominem exhibet ut recognoscatur a teste qui dicit aliquid factum ab aliquo et nomen ignorat. Dicitur ut ex aspectu recognoscatur exhibetur.
- 48 Testis deponens super longitudine vel latitudine alicuius rei probat si dicit quod vidit mensurari et idem si.
- 49 Testis si dicit rem magnam vel parvam quod vidit.
- 50 Testis deponens super mensura fundi vel muri limitare probatur: est peritus in mensura et dicit se mensurari vidisse.
- 51 Mensura fundi indeterminate ab omnibus cognoscisci potest.
- 52 Pondus determinate probatur per testes dicentes se ponderasse vel vidisse ponderari indeterminate vero si dicit quod manibus ponderavit.
- 53 Testis deponens determinate circa mensuram vini vel olei si dicit quia mensuravit vel mensurari vidit probat si vero indeterminate satis est quod dicit quod vidit.
- 54 Denunciatio totius corporis in non consistentibus ponderare numero vel mensura difficilis est et non fit nisi a peritis.
- 55 Quantitas corporum separatorum quorum numerus ratio est facilis fit per numerationem.
- 56 Testis si dicit quod vidit tradidit corbes frumenti probat fecus si dicit quod vidit tradidit aceruum frumenti quod erat decem corbes.
- 57 Testis deponens de quantitate verborum qualiter deponere debeat ut probet.
- 58 Fama probat quantitatem numerorum milliarium existit enim de loco ad locum.
- 59 Mensura quantitatis milliarii fit per longitudinem mensuram secundum quod communiter committitur.
- 60 Mensura super distantia vel vicinitate fieri debet per directum: quando et per terram fieri non potest fit per aerem cum chordula.
- 61 Intelligere substantiam incorpoream non pertinet ad iuristam.
- 62 Miraculum dicitur quasi admiratione plenum et est id cuius effectus est manifestus et causa eius omnibus simpliciter occulta.
- 63 Miraculorum tres gradus et qualiter probentur.
- 64 Qualitates substantia animare anima rationabili sunt tres.
- 65 Sacramentum est sacre rei signum item in miraculis gratie visibilis forma.
- 66 Christianum aliquem esse vel sacerdotem qualiter probetur.
- 67 Iurista an sit sufficiens ad doctrinam probat per testes eiusdem vel maioris peritiae.
- 68 Testis deponens aliquem credonem vel artificem alicuius artis si dicit quod vidit eum exercere dicam artem probat.
- 69 Credonem esse bonum probatur per testes eiusdem vel maioris peritiae.
- 70 Mercator esse officium est non artificium.
- 71 Mercator dicitur qui cum quadam perpetuitate mercatur.
- 72 Mercator esse qualiter probatur per testes.
- 73 Mercator qui per quinque annis dimisit consuetudinem mercandi non dicitur mercator: et hoc probatur quod desinit esse mercator.
- 74 Artificer qui per decem annos artem non exercuit non dicitur artificer: et hoc probatur quod desinit esse artificer.
- 75 Scholaris quod desierit esse scholaris quantum tempus requiritur arbitrio iudicis relinquitur.
- 76 Virus est habitus electivus immediate consistens quod ad nos determinatam rationem et ut sapiens determinabitur.
- 77 Viruosus quis probatur probando actus tales qui apud iudicem et bonum virum virtuosus determinantur.
- 78 Iudex apud iuristas dicitur bonus vir.
- 79 Virum in moralibus quatuor sunt cardinales scilicet ceter prudentia: iustitia: fortitudo: temperantia.
- 80 Prudentia est habitus cum ratione a ceteris circa bona vel mala.
- 81 Scientia sapientia et prudentia differunt.
- 82 Sapientia est habitus speculativus considerans causas altissimas et ad iuristas etiam spectat.
- 83 Scientia est habitus speculativus demonstrativus ratione vera considerans causas inferiores: et hoc spectat ad naturales et etiam ad iuristas.
- 84 Lex est inventio et donum dei.
- 85 Ars est habitus ratione nature factus.
- 86 Jus civile appellari potest sapientia scientia et ars.
- 87 Prudentia consistit circa particularia et ea que contingunt eveniunt ut inter se consistant et disputantur: et recta ratione vniuersalia particularibus congruentius applicantur.
- 88 Prudentem aliquem esse qualiter probetur et quod requiruntur octo: scilicet memoria intelligentia experientia doctilitas deliberatio solertia providentia circumspectio et cautio.
- 89 Prudens quilibet presumitur nisi contrarium probetur.
- 90 Prudens prudentia perfecta ea perfectione que in hominibus cadere potest naturaliter qualiter quis possit esse.
- 91 Prudentia particularis est cum ad suspensus quidam prudentes inveniuntur qui habent ea que generaliter supra de prudentia dicuntur.
- 92 Heremite et vite contemplative dediti quo ad se sunt boni et prudentes et aliorum negotiorum inexpertes.
- 93 Heremite excusantur a tutela et ad prelatum non promouentur: si sunt vite laudabiles in testimoniis multum creditur.
- 94 Episcopus oportet esse prudentem non solum literarum peritia: sed secularium negotiorum dispensatione.
- 95 Economica prudentia pertinet ad regimen familiaris.
- 96 Carolus quartus concessit Bar: eius descendentes potestatem concedendi veniam etatis.
- 97 Dotes civitatis qui dicantur.
- 98 Habitus in modis probatur per tempus trium annorum.
- 99 Aliquem honeste vivere qualiter interpretetur.
- 100 Testis qui dicit aliquem prudentem diligenter patrem familias: quia per triennium vidit diligenter gerere negotia sua probat et interrogatus quid respondeat.

- 11 Testis dicit aliquem dominum et causam adiecit quod vidit eum possidere tanto tempore quod prescripserit.
- 12 Responsum est per Anno. in. d. c. cum causam. et in Spec. e. s. nunc tractadum.
- 13 Virile dominium probatum si non fuit vltimus interrogatus: sicut enim probat dictum si non interrogatur de causa: ita sufficiens causa est si de causa cause vel eius circumstantiis non interrogatur: hic de ea prescriptione intelligendum est in qua titulus non requiritur: et sic ex eo quod possidere conspexit sine magno discursu comprehenditur eum dominum: quod si titulus requiritur non sufficeret nisi de titulo sufficiens testimonium redderetur est enim quid a possessione separatum.
- 14 Testis dicit aliquem possedisse et causam non adiecit videbatur non probare: quia possessio est in se insistenti non prohibite possidet hoc quippe sensu non percipitur sicut nec dominium. Sed responsum est per glo. in l. stipulatio ista. s. h. quod de verbo. obliga. et per Anno. in. d. c. cum causam. ad possessionem que facti est et sensu percipit hoc creterendum: idem in similibus. q. 15
- 15 Testis dicit aliquam vera esse quod auditur dicit responsum est quod non probat: per no. C. de testi. l. et istum. de aqua plu. ar. l. s. idem las. deo. et. c. licet ex quadam. r. c. l. c. c. extra de testi. in aut. de here. et fal. s. si vero absunt. col. 1. in Spec. eo. s. i. verites quod non perhibet testimonium de auditu alieno: regulariter non valere. huius ratio est: quod ratio non est manifestior dicto: sed equo vel minus: iudex enim non audit a teste et ex eius dicto certus non redditur: id eo de causa querit si figurat ab alio se audivisse respondit ignotum per ignotus ostendit: sed si addat se audivisse se ab aliquibus qui se vidisse dixerit causa videtur aliquo qualiter manifestior dicto sufficiens tamen est: non enim testi credit nisi in iudicio per iudicium tamen pro prelio parte presente vel cotumace solenniter examine: sed cum testis audivisse alium se alium vidisse dicentem ista solentitas de iure insufficientes ex causa: si forte si scriptura continens dicta testium deprece et ex arret qui dicerent se vidisse aliquos testes idoneos iurare in causa et solenniter examinarunt: et dicerent se vidisse tunc eorum testimonio standum esset: per no. ff. eo. l. curent. facit. C. eo. l. testium. in fi.
- 16 Testis dicit aliquam vera esse quia credit sic eius dicto standum non esse ab omnibus responsum est per Jaco. de arc. et q. in. l. testium. C. eo. magis enim iudicet qua testetur nisi causam propter quam credit sufficientem annectat nisi in his que consistunt in artis peritia vel medicis et obiter et similes qui de credulitate deponunt non enim sunt pro parte testes magis ut iudices assumuntur ad illum cause articulum iudicandum: per l. de ven. in spi. et quod ibi no.

Testis dicit aliquam se vidisse et in reddidit responsum est per Anno. eius dicto standum in d. c. causam. quia in dicto sensu exprimit quod verum est quod enim de monstratum est amplius demonstrari frustra est: per ff. de dote. p. leg. l. in fi. nec repugnat quod visus decipi potest similiter et ceteri sensus nam intelligentes personas testium esse probatas in quibus secunda quod committer accidit non eadem sensus deceptio ita quod non cognoscatur ab eis capto si sensum decipi cognosceret non testificatur.

Testis dicit de vita et moribus alii cuius interrogare deponere fuit et causam scientie reddidit quod videtur et consanguineus est videbat eius dicto non standum quod per illum sensum corporis causam reddidit: dicebat standum esse sufficientem enim sensum exprimere vel aliquid per quod secundum coheret accidentia per sensum habeatur notitia: quod est vicinus vel consanguineus est videtur in quod communiter accidit vitam et mores eius persolvit: ergo causam reddidit videtur hoc etiam legibus comprobatur. per C. de in integ. rest. l. de utel. ff. de cogn. l. optant. extra de prescrip. c. quodam. r. c. ff. loca. l. vna horreorum. de fun. instru. l. si ita. in fi.

Testis dicit de sapore vini interrogatus dicit esse dulcem et causam reddidit quod videtur non valere quod bibere tactum respicit sapor: autem habetur per gustum: sed cum per tale tactum pervenitur ad gustum iudicium causam reddidit dicitur videtur: gustus enim quidam tactus est: dicitur dicit.

Testis dicit quod vidit titium per mittere seio an tale testimonium valeat dubitatur quia magis auditur quod visum percipitur actus promittit dicit sed responsum est per Jaco. de arc. et q. in. l. testium. C. de testib. et per Specu. eo de titulo. s. nunc tractandum. verum tunc de auditu videtur aliter dicit et quod appellatio videndi videtur communis ad omnem sensum quo aliquid percipitur quotidie enim dicimus vidi tale vinum esse dulce: et videri rem esse duram vel mollem et similia cum recte alio sensu percipitur autem de tactu hoc possidet dici probabiliter dubitatur: sepe enim dicimus nos manibus tangere id quod non est tangibile ut in epistola canonica Joannis in principio. Ibi manus nostre pertractaverunt que sunt de regno vite. Sed in nostram claram pervenit notitia sed illud pro claro intellectu apponitur non quod vniu tangere pro alio sensu ponatur.

Testis dicit se aliquid scire quod presens fuit: vel quia iterum fuit: an probet. non enim per sensum aliquam causam reddidit: et potest esse quod presens: non tamen videtur nec audiens quod plerique dixerunt pro hoc. C. de erro. adu. l. s. ibi glo. r. Joann. an. extra de testi. c. presertim. lib. vi. et Spec. eo. r. l. s. i. veris. ff. de non perhibet. arbitror tamen quod per quod enim dicit se presens scire creditur per sensum cum non sit

interrogatus ulterius: ut in pcedē-
 tibus est relatu. nō autē potuit scire se
 presentem fuisse negotio nisi id intel-
 lexisset hoc certam imperiali constitu-
 tione probat que dicit validū esse et
 testimonij sui quib pntia sua dicit de-
 bitū esse solutu. C. eo. l. testij. Sed cō-
 tra facit aut. de herc. r. fal. §. si vero
 abint. vbi innuit q̄ debet dicere se
 presentem fuisse et vidisse. Sed sol. pa-
 ter. aliud est dicere se presentē: et aliū
 si alium diceret fuisse presentē: quod
 ad presentia copositis refert que sem-
 p̄ percipit non ad presentiam animi
 alterius q̄ testis que sensu non percipit
 p̄ter et ita intelligunt cōtraria. Sed
 si lex t̄ testator: vel cōtrax̄ aliquid
 fieri debere aliquo p̄ter egreter sem-
 per intelligitur presentē et intelligit
 se. de arbi. diem. §. cōs. de verb.
 signifi. cōs. l. ec. r. si notarius. In in-
 strumento aliqd̄ factū esse ab aliquo
 presente narrat: quia de presente r̄
 intelligente intelligitur. verba enim
 notarij et iudicis sunt cum effectu iu-
 ris intelligenda aliter q̄ in teste: ve
 patet in ver. promissio. ff. de ver. obli. l.
 sciendum. et quod ibi dixit et insti. de
 iur. i. stipula. §. si ita scriptum. et de
 fideicommiss. ff.

riter prosequemur: q̄ tamē ea que sunt in potentia
 non intelligunt nisi per ea que sunt in actu que ve-
 ro sunt in actu r̄ in intentione non intelligunt nisi per
 ea que sunt extra ideo ab his que sunt extra est in-
 choandū: r̄ primo de substantia videamus.

Substantia Si accipiatur pro
 vere generalissimo vel
 subalterno vel specie aliqua supra indivi-
 duū sine dicamur q̄ stricte iuxta sua que
 aiam ut dialectici disputat ad tractatū n̄m nō pers-
 tineret nō enim illo mō sumpta in n̄o cōmōre. licet
 enim dicat hōiem debere in ḡne: nō t̄n ipsūm gen?
 vel species ita debet. sed istud individū qd̄ solus
 tur. igit̄ t̄ put in hoc nōm substantia respicit indivi-
 duū q̄ in n̄o cōmōre iurisdictionis n̄e est:
 aut enim substantia est rerū in copositalū aut copo-
 raliū. de in copositalū? testificari nō possum? dire-
 cre qm̄ sensu nō percipim? sed per alia dicta vel fa-
 cra cōprehēditur ideo de his sub titulo de actione
 r̄ passione dicit copositalū aut res sensu cōprehēns
 dicitur igit̄ de his dicitur est h̄ enim iuris consultus
 res coposiales subdividit in plures t̄n ille subdivi-
 uisiones magis qualitates rerū q̄ substantiam res
 spiciunt ideo de his in tractatu de qualitate dicit
 de substantia ergo rerum copositalū est dicendum.

Em Aliqua esse cōstat ante id qd̄
 sensu percipit sed q̄ sit v̄ fuerat
 eius substantia si dubitat ad testes de
 currit quis em̄ res coposales r̄ visibiles
 sunt: ipsa t̄n substantia inuisibilibus est
 ut in hōie aia. vnde circa rationē dicit testis p̄t pro
 22 babuliter hesitari. advertendū t̄n igitur q̄ per rerū
 accidentia que sensu percipiuntur substantia cōpre-
 hendimus. hoc autē tripartitū est. quedam t̄n ita
 nobis cōia sunt q̄ aspectu ab omnibus cognoscunt
 ut lapis lignū ferrū r̄ similia r̄ in his sufficit t̄ testis
 dicat lignū fuit q̄ vidit r̄ si ulterius interrogetur qd̄
 vidit r̄ dixit vidit habere formā ligni seu qualitates
 ligni satis exprimit si ulterius interroget que erat
 illa forma seu quales ille qualitates non cogit ma-
 dere nec d̄ interrogari qm̄ nō habemus noia ma-
 nifestiora his nō enim color ligni est albus simpli-
 nec niger nec illo alio noie expressus dicit p̄t q̄ cū
 dico color ligni est. recte testis de his interrogat? of-
 fit nescio aliter q̄ dixerim et si simpli dicat nescio
 d̄ intelligi eo modo ne sibi cōtrari? fir Quedā autē
 24 t̄n oib? cōia sunt: sed certe cōditioni hōis: vt arō
 mata lapides p̄ctios r̄ similia q̄ a mercato: ibus r̄
 eoz artificibus manifeste cognoscuntur ab alijs nō
 t̄n p̄ causa sufficienti duo testes oportet dicere. l.
 sevidisse r̄ se scire illius cōditionis esse credidit em̄ ef-
 in hoc cū nihil cōtrariū probet: sed q̄ simpli dixerit
 se vidisse ei nō stat nisi p̄ alia illi cōditio doceat
 25 r̄. Alia vero t̄ sunt q̄ non p̄ hōies illi? artis nisi per
 valde peritos cognoscuntur qd̄ sint q̄ sepe d̄ngit r̄
 in his reb? q̄ mltas scies habet t̄n si res de q̄ dubitat
 p̄t haberi q̄ ius d̄ q̄ d̄ buda p̄tis cōmitat q̄ de rei
 qd̄ d̄ d̄ d̄ r̄ enūtiat qd̄ stat? illud magis iudiciū q̄
 testimonij est v̄ in his qd̄? cōmisi? literariū cō-
 paratio facta qd̄ q̄ si de qd̄ d̄ d̄ r̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ d̄
 beri nō p̄t dubitē r̄ tā difficilis fuerit cognitiōis.
 r̄ hoc cōstat testib? peritis q̄ tale r̄ videtur eē credē
 dū est v̄ in his q̄ p̄nilegiōis deperditio: n̄ tenemur
 probare

probant cōstitutum per canones esse comperimus
 et quod a nostris p̄ceptoibus approbatur. Cōs
 26 tingit r̄ aliquādo aliquem esse binominē r̄ ex alijs
 qua honesta causa nōmē propriū cōmutasse tunc
 dicendum est iustum esse errorem qui alio nomine
 philippus vocatur vel alio nomine nūcupatur
 27 causam autē dicit reddidit v̄. illud autē t̄ q̄ a quis
 budam est receptum vt auditu vocis cognosca-
 tur homo nunq̄ approbatur. multe enim similitudi-
 nes reperuntur in vocibus et sepe vidit vnum alte-
 rius vocem fingere vt auditu idem omnibus vide-
 retur et in voce eiusdem multas mutationes vide-
 mus vt idem non videatur alia enim est vox pueri
 alia adulti alia iuuen? alia senis alia sani alia egro-
 tantis vel ranci alia ieiun? alia faturis vel ebriōis.
 Ex loco etiam apparet mutatio vocis aliter non possum
 percipimus vocem existentem in eodem cenaculo
 aliter eius qui est in alio existente medio pariete.
 Et etiam tempore contingit mutatio vocis aliter
 enim vocem percipimus cūz ventus expirat aliter
 quierio tempore cum hoc sit quendam aeris reperit
 cūssio apparet hoc nō v̄niformiter fieri quin tamē
 iudiciū aliquod faciat non negarem.

Item Tandem rem numero esse
 istam cum illa de qua resse
 aliam quidem fuisse ponit si de re alie
 na ab homine loquitur fortis p̄batio
 est: hec enim dubitatio contingit in-
 terdum in rebus solo coherentib? pone enim instru-
 mentum emphyteosis cōtinere fundum cui? fines
 sunt fundus t̄n et fund? sempiterni qui cursu tem-
 poris dominos mutauerunt vt igitur illū esse eun-
 dem fundum cū eo qui in instrumēto cōtinet ostē-
 dam hoc modo habeo ponere et probare q̄ talis
 fundus cuius olim erant tales fines r̄ talis fund?
 cuius hodie cōfines sunt tales est vnus et idē fundus
 et si testis hoc dixerit verum esse et pro causā
 adiecit q̄ vidit olim illos fuisse possessores dicto-
 rum fundoz qui pro finibus apponuntur nūc nō
 vider possideri ab istis sane dixit non enim de dos-
 mino finium disputatur. sed sufficit quod testis alijs
 quid dicat propter quod illi fines taliter denomi-
 nati fuissent: sed cōstat a possessore fundū denomi-
 nari solere. Sed aliquando ventitas vt testes has
 beantur de visu non patitur tunc puto sufficere si
 testis dixerit se a suis audivisse antiq̄s fidedignis
 quod talis fundus qui pro fine apponitur iam fuit
 t̄n postea venit ad alium gradatim singulos nos
 minando v̄q̄ ad eū qui nūc possessor est r̄ hec est
 opinio circūcolentū hoc em̄ receptum est sufficere
 in probatione consanguinitatis q̄ grauius est. Ali
 29 quando t̄ dubitetur hec occurrit in animalibus vt
 si dubitatur vtrū equus vel mulus sit ille qui ante
 fuit t̄n: non enim ista p̄r faciem cognoscantur vt
 homines sed cum copozta animalū non cognoscā-
 tur super corio possunt esse signa per que cognos-
 cantur de facili et quibus testis sui dicit causam
 poterit comprobare. Advertendum tamē est ne cō-
 tingat deceptio: quia quedā sunt q̄ mutari possunt
 facto hōis vt in boue cornua que in ignē apposita
 in partem aliam veli possunt. Quedā etiā anima
 lia igneo ferro signantur vt valeat recognosci.
 30 Sepe etiā t̄ de hoc dubitari cōtingit in speciebus

aliarū rerum mobilitate partū quedam sunt multa
 varietate composita vt libe vasa argentea r̄ talia
 varijs formis ornata et his similia et hec recognos-
 cantur de facili: et si hōies se recognoscere ois-
 rit quia vidit et diligenter aspexit puro sufficere si
 cur de aspectu faciei de homine vidimus. Quedāz
 hominū sunt magis simpliciter: tunc propter multā
 similitudinem quam cum alijs eundem speciei res-
 peruntur habere cognitio difficilis est r̄ harum
 quedam accipiuntur formam opere manu facta: que
 dam ab ipsa natura formata p̄ducunt: prime que-
 dem: quia eiusdem hominis opere secundum va-
 rietatem temporis sunt diuerse de facili possunt ha-
 bere signa vel in ipsarum confectione concurrētia
 vel ex postfacto accidentia et quibus recognoscam-
 tur tunc estem oportet per illa signa vel ipsorum
 vnam tantum causam notabilem reddere cum res-
 ceprum sit quod per duas demonstrationes vel
 vnam notabilem res certam demonstrat: quod si
 hec signa deficerent causam reddi oportet per alijs
 quod quod sit extra ipsam rem. Exempli gratia
 quedam referamus. Interdum ex vase ad fidem de
 rei idēritate adducimur. Quid enim si habebam
 cultellos communis forme in vagina difforni et
 apud te vagina dignoscitur cūz cultellus: vel quid
 si in marsupio difforni difformiter ligato pecunia
 certam polii quod marsupium apud te est cū tam-
 ra pecunia: quis enim cultelli per te nec pecunia p̄
 se recognosci non valeat ex vase tamē eadem esse
 numero recte dicam. Interdum etiam aliarum res-
 rum coadunatione adducitur ad dicendum id em̄
 esse. quid enim si in marsupio forme communis po-
 sui certam q̄ritatem pecunie auree: certam argen-
 team: certam ere cōtaminatam et marsupij apud
 te reperiatur illius forme communis cum e. Idem
 quantitatibus cere ad fidem adducit quod corpo-
 ra sunt eadem. Interdū q̄ persona habentis hoc
 comprehendimur: quid enim si scyphum meū com-
 munis forme perdidit et apud te reperiatur n̄mpe
 cum a me causam habeas illum eundem esse certū
 est nisi aliud doceatur expresse vel quid si apud
 me mulum pauperem reperiat scyphus argenteus
 forme communis dicam esse scyphum domini sui
 quem eiusdem forme communis ante habuisse cō-
 stat nisi aliud doceatur. hoc etiā Salomonis cō-
 batur exemplo qui illius iudicauit esse in fantem q̄
 eum diuidi contradixit nec his contradicit quod
 constitutum et responsus est in libello. tam in reali
 q̄ in personali sufficere si pecunie dicatur numer?
 materie vero facte materia et species vt scyphū ar-
 genteū et similia. r̄ illud sufficit vt admittatur libe-
 lus non autem in probatione sufficere quando cō-
 stare q̄ eiusdem materie et forme reperiantur: q̄
 enim plura diuersitas rerum vno nomine com-
 p̄sentantur p̄bationem facit obsecram vt constitū-
 tum est: hanc igitur rerum multipliciterent reus
 doceat. Quedam t̄ ab ipsa natura formata. p̄du-
 cuntur vt fructus in quibus cum natura vniformi-
 ter operetur ex forma vt plurimum recognoscit em̄
 possibilis: vt in vino et in frumento in eadem regio-
 ne nato igitur recurrendum est ad signa que ab ex-
 tra veniunt. Si enim frumentum meum fuit certo
 loco depositum et vbi reperiatur illud idē esse p̄su-
 mētur

a Notar-
 rius. Et q̄
 verbū pe-
 nitentia a
 notario
 scriptū ne
 cessario in
 cludat in-
 telligētū
 allegādo
 Bart. hic
 tener etiā
 do. meus
 19 Sost. cō
 a fr. c. i. cō
 lū. iij. §. fi.
 l. 3. post 5.
 hoc in si
 pio volu.

Testis Super alijs
 quo d̄posuit
 dicens quia sic sibi vide-
 tur quidam putabāt et
 23 probare exemplo iudi-
 cum qui pronuntiant sibi sic videri:
 sed hec diffimilia sunt. istud em̄ v̄
 dum mibi referetur ad iudiciū intelles-
 ctus quod iudici congruit r̄ nō testi.
 vnde dicebant non probare nisi hoc
 q̄ dicit sibi videri sic d̄ iunctū sensū
 vt si dicit q̄ vidit tale possidere r̄ vi-
 detur sibi q̄ sint. x. anni ex eo enim q̄
 vidit cōmūto eo q̄ sibi videretur bo-
 num est testimonium? vel si dixit se v̄
 disse vni hominem r̄ videret sibi qd̄
 fuerit 2 inus: r̄ similia.

Don Tractatu rerum
 vniuersaliū peri-
 mentū ad testij dicta est
 ad particularia descen-
 dendū. Dis autē res sus-
 per qua potest testis interrogari: aut
 est res aliqua in actu: aut in potentia
 ad esse. Item earū que sunt in actu:
 aut ē res aliqua intra t̄ritōnē: aut est
 res aliqua extra intentionē. Itē earū
 q̄ sunt extra aut est substantia: aut quā-
 litas: aut qualitas: aut relatio: aut
 actio: aut passio: aut r̄pus: aut situs:
 aut habitus: aut est aliquid cōpositū
 ex predictis vel aliquibus predictoz:
 r̄ predicta per suas rub. infra singula

b Bonū
 ē testimo-
 niū. adde
 intellige
 b v̄ nota:
 us ad bar.
 in. l. quid
 tamē. §. si
 arbirer. ff.
 de arbi.

mitur: nisi denuntiatione doceatur: si tamen aliqui fructus essent qui summum gradum bonitatis attingerent: hi certi dicuntur et constitutum est: et tunc recognitio esset possibilis ex colore odore sapore et similibus: licet autem hoc probatio qd sit eadem res officialis sit: tamen probatio qd non sit eadem res facilius esse potest ex diversitate forme et etiam qualitatum que non possunt abesse absq; corruptioe substantie vt qd liber parvi voluminis efficiatur magni voluminis absq; adiectioe cibarrum: aliud in his qualitatibus que adesse et abesse possunt absq; corruptione substantie.

32

Remptam dicitur esse quae priuationem significat: et quum ad eam quam remperuissit non constat: satis liquet rem non esse vel deperditam esse si adhibita diligenti inquisitione rem non reperit et non reperire se asserit nisi per aduersarium aliud doceatur: sed si ad aliquam rem peruensit constat et ipse rem deperditam vel peremptam esse dicat hoc probare debet: hoc autem interdum iuramento solo probatur vt si ad rem exhibendam solo iudicis officio arceatur: vt constitutum est in eo a quo instrumenti producti exhibito postulat: sed si ad hoc iure obligationis tenebatur tunc hoc debet manifeste probare qd in rebus solo cohereritibus sit de facili p alpeccum vt si ibi erat domus que nunc non est ibi erat fundus qui nunc non est quia calmate perit. In rebus vero mobilibus etiam possibile est quod quis casum viderit quo rea perempta est vt rem extrinsecam incendio vel impetu aquarum vel factu hominis et in his directo per visum testis rationem dicere reddere potest quod si talis casus visus non fuerit potest aliquando ex natura ipsius rei probari peremptio sunt enim quedam que longo tempore seruari non possunt: sed modico tempore naturaliter pereunt vt fructus quorundam paucis diebus quidam mensibus quidam anno pereunt et animalia sine etatis tempore longissimum habent naturaliter limitatum qd tempus si elapsum fuerit rem constat esse extinctam vt est in homine dictum. In his vero que seruari possunt ad alia indicia recurrunt vt si horea in quibus res erat reperta sunt fracta et alie similes presumptiones hec omnia legibus comprobantur. An autem perdetis culpa interuenisse presumantur alibi dicemus.

33

Vra dicitur in abundantia habenda cum commissa est aliquidibus a populo peruisio qui animalia multa emerunt in pulia et conduntur in terra in territorio peruisio et ea tenuerit p annu faciebantur de eis occidi put quod tidiana necessitas exigebat passiones plura ex illis animalibus in itineribus et in passibus perempta et polita reuelantur: et sic in li. rationis dicti officii scriptum est qui ab eis rationes exigebant non adhibebant eis fidem dixi si committere sic alias contigerit vt ex tanto numero tot animalia alio tempore perdidissent et hoc probaretur et etiam eis hic verisimiliter euenerit sic probati esset deperditam per hoc verisimile si enim in hoc genere causarum etiam de hominis morte per verisimilia receptum est pba

ri multo fortius hoc dicebam in passibus depositibus esse credendum sicut enim duci de morte militis creditur sic ex passio de morte animalis est credendum qd ita equi visum est vt. Iata ipsius cluitatis sic terminaretur.

Vinum dicitur qd videtur dicitur pba re quia dicitur dicitur videtur omnem sensum respicit per quem ad istius notitiam peruenitur: sed si dicitur quia videtur colorem dubium habet na aqua tincta nebulis vel moris colorem vini habet similiter liturum et vine. Quaedam ergo per res ten addi oportet scilicet qd videtur et odorauit. ex his enim duobus sensibus circa vinum non contingit deceptio committere vel dicat: qd videtur et gustauit vel videtur hoc in taberna vinaria vel extra hi de vale vinario et familia secus autem si in apotheca specialij potius enim esse strupus vel quid simile visum ergo in predictis sine alijs administraculis ad fidem iudicem non adducuntur. sunt autem alia administraculorum vel sensus alij attendunt vel locum vel tempus licet enim in ceruo panchali tempore factu vne videantur aspectu tamen ex loco et tempore comparandimus ceram esse ad illam similitudine coagulatam: aliud si in vite tempore congruo videretur quod in similibus arborum admittendum et etiam t ex his modis negatiua directo probatur scilicet quod talis res non erit lignum et similia. cum enim ad certum corpus non referamus est negatiua contraria sic per qualitates quas percipit sensus directo representatur eidem quod alia substantia non est sicut cum dicitur directo comprehendit nocere non esse et econuerso vt pro: uisus respondit de alijs vero negatiuis infra locis suis dicitur.

Noninum dicitur vel aliud animalis dicitur qualiter autem huius dicitur causa red dicitur est manifestum si de sano loqua mur. dico enim scire quia vidi opes rationes hominis vel alterius animalis illius speciei scilicet edere bibere ambulare loqui et similia. Sed in pueris potest esse dubium quid enim de partu quem debent natum viuendum statim mortuus alij negant vinum fuisse de eo qui in actu moriendi erat quem quidam iam mortuum alij adhuc viuere dicunt. Respondeo si restis dixerit viuere quia vidit eum mouere non probat. nam in mortuo sepe visum est ventositates in corpore motum facere dicitur igitur restis quo motu vt si tibias vel brachia extendere vel arcare vidit hoc quidem actio vel pactio anime est vel si dicit se fuisse distoalem et fistolem pulsum hec quidem a cor de causantur vbi radix spiritus vitalis est. Idem si dicit quia vidit emittere et trahere statum aperire oculos et claudere hec proculdubio viuitas sunt.

Mortuum dicitur Dominum dicitur qualiter causa sine ratio reddatur hereditario est mors enim est primario vite si priuatio ergo neq; gariua cuius difficultis probatio est. Sed si aduerte de morte qd in causis paruis qd in

magis maius? et maxime in paruis quidem vbi preiudicium modicum versatur vt si de apertendo testamento tractatur et similibus. non solum per visum sed per leuem presumptionem probatur mors. In causa vero in magis vbi magnum preiudicium versatur vt si de hereditate contenditur vel alio como modo pecuniario etiam magno per famam morte probari iuris interpretes tradiderunt quod intelligendum opinor non de fama que ab hominibus visibus: causa leuibus suspenset originem. illa enim leuem presumptionem reputo quam in precedenti articulo sufficere receptum est. Sed intelligo de fama que ab hominibus originem trahat. Quid enim si intrantimare et superuenit tempestas et expectato tempore congruo non est reuersus et perquisitus p loca verisimilia nec ipse est inuentus nec nauis est inuenta. Quid etiam si in magno exercitu visus est et finito alias securo conficium non est inuentus et ex peccatus est et a consanguineis perquisitus. Quid enim si per loca non infidiosa transiit: nec postea est repertus. Quid etiam si per loca infidiosa transiit: de domo recessit mercator: bone vite diues et a familia expectatus per tempora non reuertitur et perquisitus non reperitur dico fama que ex causis istis progreditur et similibus non est leuis presumptio sed probatio que iudicem de bonum virum adducit ad fidem: sit ergo causis istis in probando attentus. Sed si ponamus senem discessisse et raro tempore sterile quod nunc i viuere centum annorum etatis esset: erit quidem hec sufficiens probatio. qualiter autem possit talis eras probari. In si de tempore discernemus. De profugo autem seu vagabundo vel alio in quo predicta indicia cessant plura dubitatione est fed causas absente inuestigandas arbitror. Si enim propter inuicem potentiam auferit et sepe mundum occultat et vbi sit ignoretur quantiscumq; temporibus ignorans extiterit ad mortis fidem iudex non adducetur nisi indicia alia doceantur vel ad excessum etatis longissime et legitime veniatur sed si per mundum vagari cepit inuenis lufos luxuriosos bellicosos tunc ab eo tunc de eius vita cepit dubitari si postea quinquennium sit elapsum: nec de eius sospitate aliter aliquid sit notum: mortem probaram arbitror: hoc enim imperator constituit in muliere que virum tanto tempore expeccauit licet hoc per posteriores leges mutauerit: tamen quum ad matrimonium illud fecit que causa est maior et sequentem articulum respicit. In predictis etiam puto iudicem postulante eo cuius viteret debere exploratores mittere pro fama sicut cum rerum discussio agitatur: quia si in minoribus causis hoc fit et in maioribus quidem causis fieri debet vbi maius periculum veritur: vt pura si fame vel status causa ex hoc principaliter oritur. inter qd est si de alio matrimonio contrahendo tractaretur graue est enim vponem propiam alij copulatam recipere et bona apud alium translata retractare diste probationes non sufficerent. Sed constitutum est quod si mulier mortuum virum auferit illius sub quo iustitiam dicitum recipiat qui acta cum iuramento deponat quod ille de quo queritur pro veritate mortuus est: que constitutio ostendit famam solam non sufficere nisi saltem dicto vnius testis

causa idonea comprobetur. Sed aduerendum est quod constitutio non requirit quod dicatur quod viderit eum mortuum: sed quod in veritate mortuus est que veritas potest in nostram notitiam peruenire etiam sine visu factu receptum est de eo qui iurat de veritate dicebat quod in alijs testibus non sufficeret secundum ea que relata sunt fed finge quum in terra longinqua mortuum qui sub nemine iustitabat qualiter in hoc genere causarum talis fiet. Probatio puto quod si fama esse probaretur in locovbi causa agitatur et probaretur etiam ea forma certi loci vbi mortuus dicitur sufficere vt illius loci fama loco dicti eius sub quo iustitabat succedat: quod enim dictum est in hoc genere fame probationem non sufficere intelligendum est de fama simpliciter mortuum esse non de fama que in certo loco est vbi quis mortuus dicitur: hec enim est vellementio. Pone testes dicere quem mortuum quia interfecerunt eius sepulture non quod ipi viderint cadauer quia erat in capsa cooperatum linteis vel pannis in uoluntum: sed sicut ab hominibus dicebatur proculdubio in hoc genere causay probabit satis enim ad fidem iudicem adducit secundu ea que communititer a nostris maioribus obseruantur. In maximis vero causis vbi hominis vita periclitatur vt si de homicidio accusetur vel de punitendo seruus qui non inuenierit dominum vel de torquendis eis pro homicidio inueniendo lege cautum est qd debet consistare et liquere hominem interemptum. i. liquidum apparere: qd quadoq; fit per rationem officialis qui ad hoc mittitur quandoq; ad testium examinationem recurritur vt in occidendo aliquando manifestam causam reddere vt si uiderint eum capite mutilatum si viderit venas gule precisas et in de sanguinem effundi donec frigidus remaneret et sine sensu et similia. Aliquando talia signa visa non sunt vt in eo qui dicitur suffocatus nonnisiq; etiam ad sui defensionem dicit quis aliquis ante naturaliter mortuum qd ab eo percurretur nonnisi qd contingit et mortem expedire probari in causis maioribus et magis vt est certa die et hora quis mortuus dicitur: hoc enim ita limitate raro in famam deducuntur vnde ad probationem restius de visu peruenitur. Si igitur dicit testis quod talem viderit mortuum nec interrogetur vterius: puto sufficere. et si interrogetur quomodo cognouit quod mortuus esset: et si dixerit qd viderit eum absq; aliquo motu absq; emissionem et attractionem spiritus restigit et nullus motus erat in pulsiu: hec enim certa signa sunt mortui. Sed si dixerit quia motu expirare vidit eum puto sufficere satis enim communititer cognoscitur id nec verbis clarioribus potest exprimi: sed et si dixerit quia vidit habere omnia signa et omnem aspectum mortui satis exprimit: est enim ille aspectus coiterior etiam in mortuo de recenti: hec enim testificatio ena gelico corroborat testimonio dicere. ad Jesum autem venissent: vt viderit eum iam mortuum non frugerit ei? crura. sed et si restis dixerit qd eum lepeli viderit: hec sufficere suspexit: sed si quis viderit vel in mari: vt in flumine profici et corpus nupq; reuissum est de illius morte recte testificat licet non viderit mortuum: certum enim post illud actum quem modico tempore viderit et salutis nulla indicia superest. Si quis etiam viderit

70 Est enim sapientia habitus speculativus? Consideras causas altissimas et hoc primum principaliter ad theologia et metaphysicam que deum et causas primas considerant et de principijs omnium aliarum scientiarum iudicant et etiam de ista ad iustitias: vnde merito dicitur enim res sanctissima ista ciuili sapientia ut vltimus a se ipsa enim causas altissimas considerat: quod est diuinarum atque humanarum rerum notitia et cognitio iudicat de principijs aliarum scientiarum reprobare enim principia omnia quod scilicet carbolice pugnant et hac consideratione boni iudicet recte sapientis dicitur ad consilium sapientis recurrit vulgo de iuris perito intelligitur. Scientia autem est habitus speculativus demonstratiuus ratione vera consideras causas inferiores hoc ad scientias naturales spectat hoc quidem de vniuersalibus et necessario se habentibus hoc notie scientia et iuri nostro attribuitur per principem in prima constitutione sicut. et merito quod etiam casus inferiores considerat non solum enim diuinarum sed etiam humanarum est cognitio sed etiam de vniuersalibus iudicat. Iura enim ad singulares personas sed generaliter constituantur sunt et de necessario se habentibus leges enim constituntur hominum vitas et eis omnia obedire oportet maxime quod est inuenit et donum dicitur autem de morentes et resultat ad arcem in li. ff. de legi. nec predictis obuiat quod mirabilia sunt per principia imperij vel alterius cui actineret: etiam iura quod naturalia sunt in natura sunt diuino imperio vel alteri cui deus concesserit ut in miraculis declaratum est nec tamen per hoc minus dicitur necessario se habere

71 Aristoteles est habitus ratione nature factiuus: vnde per vltimum habitum inspicitur opus faciendum quod transit in materiam exteriorum vel aliquid opus domus liber et similia quorum opus bonitas non consistit in faciente sed in opere sicut. quocumque enim appetit tu bono vel malo arte factus fuerit hoc bonum vel malum non dicitur sed ex ipso opere quod nomen etiam iuri per iuricon. tribuitur dicitur est ars boni et equi. et merito cum iura nostra ut plurimum actus extrinsecus inueniuntur: et actu materie intrinsecus non punitur nec punitur appetere quod sim diuersas considerationes potest ius nostrum appellari sapientia scientia et ars cum sit recta ratio stabilium et recta ratio factibilium. Nunc ad prudentiam redeamus quod dicitur per predictis quoniam prudentia consistit circa particularia et ea que contingenter eueniunt ut inter se consilium et dispensare et recta ratione vel a particularibus congruentibus applicare hoc est vltima definitio. Sicut enim prudentia habitus et sic patet quod requiritur frequenter actus vendicet hoc aliquid esse magnum iuristam vel medicum non tamen sequitur ergo est prudens iurista vel medicus ad hoc enim requiritur quod per practicum precedentem habitum fecerit ad aptandam vltima particularibus et hoc recta ratione finem sine ratione et casualiter bene operetur vel cum ratione non recta quia non in bonum finem non erit prudentia est enim habitus actus et per hoc intendit quod non fit speculativus. Speculari enim est circa cognitionem vniuersalium que necessario se habent led consilium et dispensare intra se ad contingencia pertinet. dicitur enim actiuus ut differat ab arte que est habitus factiuus differunt enim agere et facere hoc loco quod

facio transit in materiam exteriorem agere est secundum operationem manens materia licet labeo in tit. de verb. signi. verbum agere latius assumptum. Est enim iste habitus circa hominis bona vltima scilicet circa contingencia. et et ea bona agentia et conseruantia et diuinitia circa etiam ius nostrum consistit et circa mala fugienda et precauenda ne eueniant: vel si euentura sunt minus ledant quod ergo talem habitum habet prudens est. hoc autem probatur per probationes necessarias concludentes aut impossibiles aut difficile est valde. consistit enim actus per se talis virtutis et multis que sunt in anima et extra ipsam diffundatur quod quibus virtus apparet que autem sunt illa que et equiurant in diuersis diuersimode tradita sunt et per diuersa nota fed ego ponam eo ordine et his nominibus que nobis magis congruunt dico ergo quod acquiruntur. Primo cognitio que siquidem est preteritorum dicitur memoria si presentium dicitur intelligentia. Secundo requiritur ipse cognitio acquisitio que quoad opus procedit ex doctrina que ab alio percipitur et hoc appellatur docilitas quandoque et per inuentionem experientia et hoc appellatur experientia et hoc quandoque fit cum tarditate et appellatur deliberatio. quoad opus fit cum velocitate et quasi subito et appellatur solertia. scilicet facillie et prompta coniecturatio et hoc sepe expeditum est. Tertio requiritur vis cognitiois sepe contingencia ad aptandam recta ratione ad hoc autem requiritur finem et primo ut hoc ordinentur ad aliquid quem bonum finem et hoc pertinet ad prouidentiam que respicit futura. Secundo ut adaptentur circa stantie negotij et hoc vocatur circumspectio per quam prouidetur ne impedimenta occurrant. Tertio ut euadamus impedimenta si occurrant et hoc vocatur cautio. et in his etiam cadit vel experientia in se vel docilitas ab alio et ex his dicitur homo prouidens cum circumspectus et cautus si ergo bene coputes noue sunt que requiruntur memoria intelligentia experientia docilitas deliberatio solertia prouidentia circumspectio et cautio. Quia sit ergo ille in quibus omnia predicta concurrant vniuersaliter des mihi et laudabimur eum sunt enim multi in quibus predicta imperfecte concurrunt multi enim sunt in quibus predicta perfecte concurrunt in quibusdam speciebus agendo dicitur et hoc cognoscere scire et probare nobis experientia est. et ideo de his aliquid tangimus.

72 Prudentia perfecta presumitur quilibet malo nisi contrarium probetur quilibet etiam naturaliter bonum appetit et quilibet inest ratio ex eo quod homo est quia etiam quedam principia stabilia et agendum habet licet non perfecte. Et hoc inest nobis naturaliter ut consilium peritio et credentia humiliter cum scriptum sit ne imitariis prudentie tue ideo ad ostendendum quomodo scientia et prudentia iuris quilibet inesse presumitur. Paulus in titulo. de bono. ait scientiam non hanc accipi que vis prudentibus fit sed eam quam qui aut per se habet aut consulendo prudentiores. Prudens vero perfecta potest etiam perfectione que in hominibus cadere potest naturaliter potest esse in quibusdam speciebus agendum et quod diuersas species agendum dicitur

tuntur ipsius prudentie. quedam enim prudentia est circa regimen suspensio que appellatur prudentia singularis seu particularis. alia est prudentia que regitur multitudine et hec multplex est: aut enim est multitudine coadunata ad totam vitam ut vna domus seu vna familia et ad eius regimen prudentia requiritur que dicitur economica sed ad vniuersalia si coadunata ad totam familiam sed ad vniuersalia ut multitudine ciuitatis vel regni et hoc in principibus dicitur prudentia regnaria in subditos vero videtur prudentia politica. Si vero sit multitudine que congregatur ad certum finem ut exercitus ad pugnam dum et similia tunc dicitur prudentia militaris de qualibet istarum aliquid videamus.

73 Prudentia est cum ad suspensio est genus quidam prudentes inueniuntur qui habent ea que generaliter. de prudentia dicta sunt. Et notandum quod quo ad alios prudentes quos esse non potest nisi quo ad suspensio regimen prudens fit sed hoc non conuenit. sunt enim talia qui quod ad se boni et prudentes sunt aliorum vero negotiorum in expertes de illis dicitur sancta rusticus sibi soli prodest quod de beneficis et alijs virtus contemplatiua et a vita actiua separata dicitur est ista a tutela exultant secundum leges et hi ad pietatorem secundum canones non promouentur. oportet ergo episcopum esse prudentem non solum literarum perita sed secularium negotiorum dispensatione his in dicendis testimonijs multum creditur si sunt vite laudabilis nec eorum fides vacillat. Inuoluntati autem prudentia quam existimo particularem in viuendis et conseruandis modo probatur et per eum reddere testes rationem oportet ut in sequentibus clarescat.

74 Prudentia est prudentia ad regimen familie pertinet: habentes eam diligenter patremfamiliam appellamus hoc nobis probandum bipartite occurrit scilicet ut diligenter seu prudenter esse patremfamiliam simplici nullius singularis actus: respectu vel alius actus: respectu primum occurrit cum de aliquo creato tutoris queritur vel de etatis venia concedenda: hoc imperiali constitutione docetur quod de eo cui etatis venia est concessa. est cautum quod idoneis vocatis testibus morum suorum instituta probitateque communis testimonio honestis vite edocentur: quid est enim quod anorum suorum instituta dicit apparere per actus extrinsecos prudentie esse probatos. Sed quia ex actibus quis non efficitur virtuosus vel prudens nisi faciat eum retinere mores ut in diffinitione virtutis et prudentie docuimus: ideo subdit probatam que communis testimonio vite honestis edoceant. et vita enim et conseruatione honesta presumimus eum mores retinere: contrario contrarium. ideo cautum est legibus imperatorum dicitur esse contumacem qui eum tutorum suspectum non fecerit si eum male viderit conseruare: hoc quod demt mihi precipue inuestiganda sunt cum carolus quartus sanctissimus et nobilissimus imperator inter alia multa concesserit ut ego mecum descendens

tes quos legibus doctos esse cogit per vniuersum imperium etatis veniam concedere valeam ser uata forma que legis reperit inserta. Quid ergo morum instituta sint quid honestis vite inferendum est primo: postea qualiter probent mores licet per loca et tempora varient tamen hoc intelligendum est de bonis moribus: verbi gratia. Zabeo dixit super edicto de iniurijs nonum quod tamen dicitur mores ciuitatis. id est populi ipsius ciuitatis: ut sunt mores qui vni legis obtinent et conseruandus que pro lege seruantur et ad hanc inducendam loci et temporis requisit: ut in materia consuetudinaria est receptus: et de his non loquimur in presenti non nunquam vero dicitur mores ciuitatis et singulorum de ciuitate hi qui leges vicem non obtinent et vitas hominum non conseruantur: quilibet enim finem suum placitum suam familiam regit: sua animalia pacificasque pcedia colit. et generaliter sue reliquis moderatur et arbiter est. quod vero in predictis a pluribus obseruantur illi mores ciuitatis dicitur et quod dico a pluribus secundum gradum intelligo: aliter enim disponenda est familia diuini et imaginum aliter mediocrium et vniuersum iuricon. ostendit vnde de alimentis pupillo prestandis tractauit: secundum quod ait mozum instituta. scilicet solidata et firmata quasi dicat habitum mozum qui est difficilis mobilis probari oportet. ad hoc autem non longi temporis cursus requiritur. Et enim hoc in iunone. xx. annorum de quo constituto loquitur impossibile periri sed hoc facile est colligi ex constitutione principis que de monachis loquitur. Sit enim si vitium in pueris est gestum vna humana ex natura quodammodo labitur ad delicta: tamen sufficit ad meliorem purgationem peccatorum et virtutum argumentum triennalis temporis testimonium apparet ergo quod ex moribus trium annorum probatur habitus et hoc enim in dicitur virtus. Virtus enim est habitus ut dicitur est hoc verum etiam si vitium precessit quod intelligitur nisi magnus habitus vitiosus precesserit. Quid enim si post perfectam etatem longo tempore vitia gesserit vitiosam tunc talem habitum non puto per bonos mores triennij emendari: sed tunc longioris temporis cursus requiritur in de curione et curialis volente ad cleratum ascendere contra senatum. vita honestiore et honesta intelligitur: et ex his que in primo relicta constructione prosequitur. Et tunc dicitur hic vnum iuris preceptum scilicet honeste viuere quod interpretatum est quo ad se. hoc autem honestas species temperantiam: sed tunc longioris temporis cursus requiritur in de curione et curialis volente ad cleratum ascendere contra senatum. vita honestiore et honesta intelligitur: et ex his que in primo relicta constructione prosequitur. Et tunc dicitur hic vnum iuris preceptum scilicet honeste viuere quod interpretatum est quo ad se. hoc autem honestas species temperantiam: non enim honestum est homini mediocri assidue cum magnatibus et viris preexcellentibus conseruari nec eorum vestibus nec nimis delicatis nec sordidus vtatur sed medio quodam: vel solus vel sociatus mediocriter tamen secundum suam conditionem et regiam mozem incedat et quod potius et cibus congruis in qualitate et quantitate et congruis bonis secundum persone conditionem vtatur et quod sit temperatus in lingua nec luxurie deditus et generaliter nulli nobilibus vitio sit submissus in his vero tota

secularium vita consistit hec probabilibus autosi-
 rariis probare necesse est manifesta sunt qd pro-
 batione non indigent. Apparet ergo probandos
 esse mores respectu ad alios. vite honestatem res-
 pectu sui sine his economica prudentia no contin-
 83 git esse probata. Ad testium dicitur supra his veni-
 tes dico qd si testis dixerit aliquem esse prudentem
 diligenter gerere negotia sua et bene et honeste viue-
 re quod satis bona economica prudentia no contin-
 gunt et honesta vita in communem hominum noti-
 tiam cadit vnde recte per visum causa deponit etia
 si actus singulariter non exprimitur nec his obstat
 quod per triennium continuum testis videre non
 potuit quia etiam si testis exprisset dixerit corinthe
 se vidisse debet intelligi de illa continua visione q
 cadit in locum vel vicinum non quod omni mome-
 to vidisse exprigatur vel labeo ait in muliere cui lega-
 tur dum cum filio suo communiter eriret si testis
 particulariter interrogatur quos actus eum facere
 videre debet respondere: vtpura quia vidit eum
 ad modum diligentis patris. suam familiam res-
 gere sine pcedia colere fructus congruo tempore
 vendere et his similia et si de omnibz actibz emer-
 gentibus in predictis non exprisset dictum eorum
 non vitatur et si diversi testes dixerint actz ad hoc
 pertinentes vidisse singulares non erunt vt in
 similibus a nostris maioribus est receptum quato
 vero tempore predicta magis declarantur tanto
 lucidior probatio redditur in quosdam tamen pu-
 to aliquem esse prudentem diligenterq patremfa-
 miliam gerere probari vt in casibus in quibus res-
 ceptum est ex vulgi opinione probari quem vergete
 re ad inopiam vel male vt substantia sua et in his
 similibus rationem habentibus. Et quibus dico qd
 sic omnia que requiruntur ad economicam puden-
 84 tiam sunt probata. Et aduerso docetur t quod vsu-
 rarius est dico si aliquid ex aduerso pbetur: si qui-
 dem secundum morem ciuitatis in seculari perso-
 na pio modico reputatur apud bonum virum ex
 hoc probationem no infringi. maior enim pars ho-
 minum aliquo defectu tenetur vt enim in corpore
 modicus defectus non facit corpus iudicare mox
 bosum vt si cum dens abest ita nec defectus modis-
 cus anime quo ad nos facit quem non prudentem
 videri sed si vitium est nobile t damnosum vt vsu-
 rarius fur: latro: raptor: falsarius t similia tunc ex
 his redderet non prudens nisi ex secta vel loco
 rum veritate esset aliter statuendum quid enim de
 iudeo creando turoze alteri iudeo qui in omnibus
 diligens reperitur atq honestus sed in hoc deficit
 quia infidelis est et christianis publicz fenerator. q
 licet apud nos grauissima sunt: non tamen apud
 sectam eorum nempe ex hoc non probatur vt im-
 prudens hoc ca lege probari viderit que turozem
 esse permittit quid etiam quod dolenter refero vt
 quibusdam ciuitatibus accidit quasi omnes etiam
 honestiores publice videntur oportebit quippe iu-
 dicem qui hunc habet citare turozem propter duriti-
 am populi t errorem eorum t semitas impeditas
 tea neminem reprobare tamen veniam talibus non
 85 concedere. t cum vero tractamus de aliquo pru-
 dente t diligente alicuius certi actus celebrati non

propter hominum prudentiam hominē prudentem
 probamus cu prudentia sit habitus mentis qui sin-
 gulari actu no limitatur sed pzie tractam? an act?
 sit prudenter factus hoc est in quocunqz pudente
 t diligente: hec hoc ostendit et pro negotiis vtiliter
 ceptis actiones concedunt t pro his que diligen-
 ter gesta sunt minorem non restitunt ad hoc autē
 requiruntur tria. scilicet prudentia circumspectio et
 cautio: prudentia respectu finis puta vt emat rem
 sibi necessariam circumspectio respectu circumstan-
 tiarum: vtpura res que emitur castitate vel alteri
 casui verisimiliter non subiaceat quod non fit vici-
 nis pestilentibus confinata vel similibus. t autio
 vt euadantur impedimenta si forte contingerit vt de
 euictione sibi promittatur idonee t hoc a quocunqz
 pudente ferret t si ex causa hoc reddiderit in dam-
 num non impudente hoc impunitare sed factio
 quidē vero deficeret factio diligens non dicit pru-
 dens vt Alpinus super edicto de minoribus ait.
 Quidā actionē negotioz gedozum agebat pbauit
 se aliquod negotiū vtiliter t diligenter gessisse per
 testes qui pro ratione ita esse dicunt quia quilibet
 prudens t diligens parerfa ita fecisset secundū mo-
 res illius ciuitatis an sufficienter rationem reddi-
 derint vobitatur. dicit aduertendum quia quedam
 sunt negotia que quo ad omnes homines illius ci-
 uitatis seu quodammodo vniuersimiliter se habent vt
 in cultura vinee fundi oliveti t si. t si de istis quera
 tur sufficienter ratio redditur quando talis diligen-
 tia in conueniē omnium hominum notitiam cas-
 dit. Quedam sunt negotia que diffinitim valde
 se habent vt emere vel vendere pro alio equum ser-
 uum fundum t similia t in his predicta ratio non
 est sufficiens ratio hec enim diligentia in commu-
 nem hominum notitiam non cadit habet ergo res-
 stia dicere in ratione circūstantias vt istud negotiū
 apparet factum diligenter: vt pura quod equus vē-
 ditus erat senex vel alium defectum habebat pro-
 pter quem illum vendidisset quilibet diligens pas-
 terfa. vel negotia que gerebat erant magna t dis-
 sūsa vnde quilibet diligens potius emisit equum
 causa visitandi negotia q continue condussit ad
 veteram t q equus ille emptus est communi pre-
 tio his exemplis contentissimis. Nec predictis ob-
 quod supra diximus cum de hominis prudentia sim-
 pliciter queritur sufficere si testis dicit quod con-
 gruo tempore vidit quem bene t diligenter gerere
 negotia sua. cum enim de hominis prudentia que-
 ritur simpliciter. sufficit si simpliciter. causas reddidit
 sciat cū qritur an iudex ius dixerit q notitia in eum
 cadit quā actus exterioris viderit q ptinent ad ius
 reddentē lz ex his sit forsā aliqz actz iniqui? t si de
 actu singulari queritur an in eo ius dixerit nisi de
 ipso actu t circūstantias quo cognoscit de eo
 recte non restititari.

Equatiua t prudentia con-
 sistit in bene ope-
 rando in bonum finem hoc est in que-
 rendo et bonum subsiditum non in
 nem sui lucrū vel gloria hec quidem
 requiruntur in principio hoc est in quolibet pote-
 statem gerente publice hoc in quolibet posto in
 dignitate presumitur nisi contrarium probetur et

in probanda non requiritur personexaminiatio qd
 circa scientiam per examinationem expeditur. Cir-
 ca mores secundum canones idoneus presumitur.
 87 Jura vero t ciuilia hanc prudentiam aliquantulū
 probari exigunt t quod ex eo estimatur quod quia
 fecit dum in inferiori gradu indignior esset su-
 gnus quis esset inferiori gradu indignior esset su-
 perior vt Pomponius respondit. est etiam consti-
 tutum vt gradatim a minoribus ad maiores gra-
 dus perueniat. hoc enim videtur esse necessitas
 nam gerendo bonum non perniciosa facultas
 est sed otio cert? huic rei adhibet? nam neqz prius
 maiorum magistratu quilibet nisi prius minorem
 susceperit gerere potest vt callistratus ait que au-
 tonitas ostendit eoipso quod quis per gradus pre-
 cedentium dignitatu transierit ad maiores gradus
 91 ad sequentes idoneus presumatur nisi contra-
 rium doceatur et hoc non immerito quia sicut Ari-
 stotelem virū principatus ostendit. In principatibz
 em t occurrunt atqz quoz expeditionē oportet
 ter omnibus esse manifestā q iuste ad fidem addu-
 cimus qd est idoneus nisi de contrariis discernat.
 Si quis tamen presumptio nisi standi non pura-
 ret: purem sufficere si per eos qui eis suberant
 fama bona boni regis pbeatur nec enim in his fa-
 ctis ad fidem iudicem adducunt hec autem precy-
 pue in quolibet pcedere requirunt vt subsidis iustis
 factis seruet bonas leges condendo t bene iudicādo
 quod qualiter probetur in tractatu de iustitia dice-
 tur potest etiam de eo principe vnus actus nota-
 bilis declarari qd ex eo solo ad fidem adducitur
 qd habet prudentiam regnatuam. vt de Salomo-
 ne legitur in libro regū qui in questione de infante
 88 dicit affere mibi gladium. Notandum t quod se-
 cūdm diuersitatem gradū in principibus diuer-
 sa debet esse prudentia regnatua. Alia enim requi-
 ritur in principe ecclesiastico vt in episcopo quem
 ponit Apollolus vt sacris canonibus declaratur.
 Alia requiritur in principibz secularibz t in alijs
 et secundum diuersitatem graduum diuersa nota-
 ut. In eo vero qui nunqz gradū dignitatis tenuit
 inspicitur fore si fuerit consiliari? vel de curio id eo
 constitutum est: vt qui non sunt de curiones ad ho-
 mores non promoueantur si vero nullo modo di-
 92 gnitatis gradū tenuit per se vel per aliquem ascen-
 dendo quasi impossibile est probari eū habere pru-
 dentiam regnatuam: quomodo enim potest pro-
 bari habitus prudentie regnatue in eo in quo na-
 quam aliquis actus alias precessit cum habitus ex
 actibus generetur. verū tamen tūc esset sola dispo-
 sitio intruenda que ex naturalibz t facultatibus pze-
 sumitur. t callistratus in tit. de munere. hono. respō-
 dit in hac enim prudentia requirit? persona omni-
 turpitudine depurgata. infamis eniz de iure vel de
 facto ad nullam dignitatem vocat. vt constitutum
 est: licet hec prudentie economicę no repugnet. pos-
 test enim turo esse infamis vt patet ex edicto pze-
 totis in quo turo infamis ad postulandum pro suo
 89 pupillo admittit: nullus enim t ex viliissimis nego-
 tiarioribus adiectus adhibitisqz officijs si de foibz
 et ministris vel ex turpibus lucris lucratus fuit ali-
 quam dignitatem habere potest. vt constitutum est.
 Si qua de his probarentur apparet talem carere

prudencia regnatua t merito. sunt enim tales pu-
 sillanimes q vitium repugnat prudentie regnatue
 in qua magnanimitas t magnificentia requiritur.
 vt inferius declarabit nec puto in hac prudentia
 probandum tantū tempore cursum requiri quantum
 t in economica dicitur in dignitate enim facillius
 homo coguoscit. Sunt etiam actus excellentes et
 notabiles qui cum maiori deliberatione sunt ideo
 ex his habitus prudentie facillius generatur t pze-
 dicta si simpliciter queratur an aliquis sit prudens
 90 tali prudentia. Sed si particulariter t simpliciter
 querat de aliquo actu singulari facto ab eo q pre-
 sideran pudenter sit factū vbi tunc tunc erit probat?
 de circūstantie vt in economica dicit est t manife-
 stus in tractatu iustitie declarabitur.

Politica t prudentia
 que in hoc consistit vt in bonū finem
 dominii operet. eger enim ciuitas mul-
 tis. scilicet domino cui? prudentia ro-
 gatur eger subditis diuersarū conditionū nam alijs
 consiliari regētū. vt ait Pomponius de curiones
 dicit sunt eo quod in numero decem eligebant con-
 cilij publici gratia t eodem modo alijs qui alia mu-
 nera subabant istoz actus multum appropinquat
 actibz regētū ideo eodem modo eozū pto pro-
 bare prudentiam potest dicit est de prudentia re-
 gnatua. Alij sunt negotiores alij alia ministeria:
 artificia: t officia exercentes. hi sunt omnes actus
 ad ciuilem vitam ordinandam vt in libro conuer-
 sationis ciuilibz declarat: licet tamen predicta ad finē
 ciuilibz boni inuicta sint homines tamen vtriusqz
 ad finē propriū boni. scilicet vt populum subleuant
 atqz eant t sic secundū vsum pertinet magis ad pru-
 dentiam economicam. quid ergo si prudens t dili-
 gens mercator: vel artifex alicui? negotij eo modo
 probandus est quo dico de economica aut de hoc
 vniuersaliter querit aut respectu certi actz? t in hoc
 inspicendi sunt mores ciuitatis. scilicet hominum
 eiusdem negotij t artificij quod si forte in ciuitate
 tantū vnus esset artifex mores eozū intuendi sunt
 qui in vicinis ciuitatibus operantur vt est in simili-
 bus constitutum.

Militaris t prudentia consistit
 in bene operando in si-
 nem viciōzie ob quietem reipublice lo-
 quoz autem de militia armata et hec
 militia alia est terrestris alia marina.
 Terrestris alia pedestrilis alia equestris t inter hos
 alij sunt regentes alij qui reguntur et regentium
 quidam sunt qui psumunt totū exercitū qui continet
 multos numeros militum alij psumunt legioni alij
 cohorti alij ale. vt vlpianus super edicto de infami-
 bus notat et istozum pudentiam prudentia sine
 multipliciter sine respectu certi actz? probanda oc-
 curri eodem modo de probat? d dicit est supra de
 prudentia regnatua. Aliozū vero q regit? puden-
 tia militari si probari expediat exercitū illi? actus
 probari oportet vel in actibz bellicis contra hostes
 vel in hastiludis t certaminibus que glorie causa
 sūt in ciuitate per illa acta homines apri redduntur
 ad arma t qui viribz viciōsis exsūt noīram vo-
 cationem consequi vt imperato: in tit. de athleticis

constituit. alio vero qui in his exercitiis non sunt...

Duderie sunt dnuer... fari pcederit in q di... urfe pcedit puderie...

94 inonif curia habet. furiofus r probat ex acerbis... 95 verfcripti verba offendit. Sed tan actus de quo...

96 quis furore fingat potest dubitari fore et imputa... rem qm propter simulari furorem...

97 fama. Aliquos vero impudentes esse cogit... sentus defectu stante mris integritate...

98 gere comprehendere possunt. Mentecapiti vero... qui stante sensus integritate...

pedis institutione inferuit conditionem si reliquie... eius in mari proficiantur...

99 opponitur etiam economic puderie omnia... ea que contingunt hanc esse sine illa...

Dolus. Minimo est opposit... ex parte eius contra quem committitur...

tenendis desinat cognoscens et vno actu saltem de... facto diffamari valeat si tamen post talem...

vel aliter vitiosum vel qđ certo tēpore a nri confue
 uir infirm ar: propter qđ ubi vendidit eum nempē si
 probat qđ hoc dixit qđ sciebat hoc verū non esse
 probat et id voluit: hoc cum empro vituperet seu
 expmaret: sed si laudes rei vendite tacer vel non ex
 pmitit consideranda est regula Alipiani que gene
 raliter loquitur: tunc contrahebat eū improbatore
 in celando versandum esse: ad officū autem em
 prois fm mores nostros non pertinet rē que ven
 dit laudaret: ergo dolum non committit: predi
 ca vera nisi forte venditorē in re substantia vel ali
 ter onomiter errare viderit. Quid enim si rusticus
 aurum vēdebat pro ere vel lapidem pretiosum pro
 vitro vel alio vili lapide: hoc quippe emēdo impro
 bato more versatus est: dolum est et predicta que
 circa rem ipsas sunt vt qualitas ipsius. Quid enim
 si cum sciam rerum magnam copiam euenturam.
 et sic ipsarum pretium minuendū et hoc tibi non
 dicam. et sic pretio cariosi emisti. vel quid si scire
 narium magnas futuram propter calum qui adue
 nerat mercatoribus qui cōsueuerunt portare non
 tibi indicant. et tē emi pretio villosi hic quippe do
 lus non videtur. et hoc quippe Thomas de aquino
 in scda scde cū tractat de peccatis que occurrunt
 circa voluntarias cōmurationes sic ait: cū in futu
 rum res expectat esse minoris valoris propter sub
 uentū negotiorū que ab euentibus ignora vendi
 tor qui vendit fm pretiū qđ inuenit non videt con
 tra iustitiam facere si quod futurum est nō exponit si
 tamē exponerit vel de pretio viderat eret abunde
 virtutis esse qđ ad hoc nō videatur teneri ex ius
 tite debito predicta vera puto cum tacer: secus si
 eius quod sciebat contrarium asserbat. tunc enim
 est mendacium inexcusabile quod in doli incidit: vt
 declarabitur in sequenti et hoc de his que ab aliquo
 contraheantur proferuntur. si autem tertio statim
 subiungam eū cui mutare volebam affirmasti ido
 neum esse cū non esset au doli dicaris committere
 responsum est non teneri de dolo: qđ hec actio non
 datur nisi ex magna et euidētī causa et nisi ex perspi
 cis probetur indicia: vt si probetur te hoc sciuisse
 non idoneū esse tamē lucrī causa idoneum affirma
 stit: et aius ait: tūc autem lucrū intelligitur si tibi
 illā pecuniā solutus erat vel erat tecū aliquādo
 cōtracturus cū enim simpliciter dico quē idoneum
 etiā si cū pauperē scio exco quoniam fm multos
 pro bonis moribus reputat ne illius detegatur
 paupertas: vnde in probato more versatus non est
 sic excusabile est: si eo qđ inde commodū expectat
 mendacium inexcusabile est: idem si te ingessisti ad
 hoc dicendum cū de hoc non esses interrogatus:
 non enim est excusabile qđ quis ad mentendum se
 ingerat cū etiā alius eo ipso qđ se ingerit suspectus
 reddat. idem si in finibus asseueratis non stetit si
 interrogatus vel non vltra presens illi dicendo qđ
 hoc non habebam inuestigare ab alio. hoc enim im
 probato more versatus est: tale dicitur secundum
 mores bonos culpabile magis est quā laudabile.
 me enim impedisti ab alio fieri doclem. Idē si cū
 aliquis te diceret Titium cum esset sempronius et tu
 scies affirmasti. licet enim excusabile sit si eius pau
 perarem non deregas non tantum excusabile est
 si eū alii esse affirmes quā si tacendo vero certius

doli non committit. non enim cogebat se rei que ad
 se nō pertinebat immiscere: sed loquendo ambigue
 que doli committeret. et quo enim suo dicto cepit
 alium instituire clare loqui debet. Super predictis
 103 et ad dicta testium descendamus: quādoq; aliquid
 dixisse probatur per testes qui audierunt: scientia
 enim alicuius qui aliquid audiuit tacuit vel obcu
 re locutus est cum maiori difficultate probat cum
 facti ignorantia regulariter presumat. Quādoq; in sci
 tia directo probatur vt affirmauerit seruū fugitiuū
 non esse et equum nō esse calcitrans probatur per
 testes qui dicunt se vidisse quod seruus se presente
 vel illo fugit equus eo presente calcitrans est et si
 missa. Quandoq; isti testes de visu haberi nō pos
 sunt tunc scientia aliter vehementioribus probat
 tionibus probanda est vt si seruus de quo aliquid
 affirmauerit suus domesticus fuerat per tempora: si
 equum de quo affirmauerat tenuerat et recalcitra
 uerat vt receptum est in tutorē qui eratem et con
 ditionem pupilli et consanguineus cōsanguineū scie
 re presunt. idē si ei fuerat dicitur et denuntiatum
 per epistolam vel erat de hoc fama in vicinia vt con
 stitutum est in tutorē qui istis modis scire se esse tu
 torem datum probatur. idem illud probabimus in
 volente adire hereditatem. quia istis modis proba
 tur scire quem mortuum esse de institutum et simi
 lia: et hoc cum probanda est scientia alicuius quod
 fuit in effectu: autem tractaretur de probanda scien
 tia alicuius quod non fuit in esse: vt si volo proba
 re sciuisse quod seruus non erat cecus vel quia li
 ber non erat corruptus: tunc si quidem est talis ne
 gatiua que per visum vel alium sensum percipi pos
 test: suberit omnes modi probandi quos diximus
 alias cessare modus ille quo per sensum probatur
 104 cetera locum habere. Super est talidū: quia eo
 ipso quod constat non esse vel fuisse id quod asseu
 ratum est apparet asseuerantem dolo fecisse. nulla
 enim subest causa quare non dixerit propria malis
 tia nisi aliquid ad doli excusationem probetur hoc
 loco subiungendum est quod scientia alicuius tri
 pliciter sumitur. scire enim dicimus rem per causas
 cognoscere vt in scientiis contingit dicimus enim
 aliquid esse: quia per rationes illius scientie sic de
 monstratur et in his dolo facilliter excusatur et dis
 ficilliter probatur: si enim iurista aliquid consule
 rit vel medicus et apparer contra veritatem dixit
 se non presuntur dolum commisisse: potest enim
 in his quis de facili errare et potest moueri ratiōi
 bus apparentibus non existentibus nisi probetur
 corruptus pecunia vel precibus vel quod dixerit
 rit cognoscere se facere contra iustitiam: vel si ali
 qua perspicua indicia supersentent. Secundo modo
 dicimus scire ea quorum notitiam habemus ex sen
 sibus nostris videlicet visu auditu etc. et in his doli
 vehementer opinamur vt qđ est nobis ab alio mun
 tatum vel quod fama percipimus per hanc scien
 tiam dolum quandoq; probatur quandoq; excusa
 tur. Quid enim si dixi tale quid esse quod non est
 si probō mihi pronuntiatum fuisse vel famam esse
 excusabor. et predicta legibus comprobantur: ad
 uersus eam partem prudentie que deliberata dicitur
 doctitas dolum committitur vt si cum debet
 rare vellem de adēda vel repuganda hereditate

aliquis mihi persuaserit repudiem quoniam soluē
 do non erat vel vt optem talem seruum cum mes
 sor in hereditate non esset de dolo tenebitur si cal
 lide fecit. vt Alipianus ait: qualiter autem probe
 tur quod callide fecerit: probatur ex his que dicta
 105 sunt. Aduersus solertiam et dolum committitur vt
 si cum ad iudiciū pergeret iustus in termino alii
 quid intimasti aut dixisti aliquid propter quod nō
 habui necesse esse cum verū non dixeris dolum cō
 missisti: tunc enim calliditate meam solertiam impe
 disti: si aduersus prudentiam que futura respicit.
 certe potest dici qđ dolum committitur cū circa pre
 terita vel presentia quis mentitur et hoc enim et
 prouidentia futurorū quis decipitur: sed si nullo vi
 cto de pterito vel de presenti mihi persuasisti vt
 aliquid facerem vel non facerem siquidem in ali
 quibus delicti speciem caderet et qualitate facti qđ
 persuaderet dolum probatur quod si in delictū non
 caderet vt si persuasisti quod ante tempus fructus
 venderem vel nō venderem: sic tibi meli? vides
 tur ergo tibi credidi cū tamen esset verius hoc idē
 cum difficultate dolum probatur. nā an sic putares
 cum persuasisti solū ex tua deliberatione consilii qđ
 potuit decipi sicut in specialibus dicitur est pban
 di ergo dolum hic erit idem qui tibi eadem aduer
 sus circūspetionez et cautionē dicenda sunt fraus
 quid sit potest dubitari: sed Zaboo qđ de pac. ait.
 quod inest dolo fraus quod varie interpretatū est.
 106 Quidam et enim dicunt: quod dolum est genus
 fraus est species scilicet quando mei commodū cau
 sa committo alij: quod dolum quando re et consi
 lio. fraus quando re tantum in hoc videtur ma
 gis glossatores inclinare huic etiam assentit Tho
 mas de aquino dicens quod dolum committitur
 siue per verba siue per facta fraus vero per facta
 tantum cuius testimonio standum est. Sed aduer
 tendum puro qđ interdum fraus sumitur pro specie
 distincta a dolo. nā ad doli requiritur qđ fiat contra
 aliquā personā vt patet ex eius diffinitione scilicet
 ad decipiendū alterum. fraus etiam si non contra
 personam sed legis precepta pncipaliter fit vt cū
 fraus legi fieri dicitur sed quandoq; contra perso
 nam dolum est genus species vero fraus est licet iu
 ra quandoq; istius vocabulis abutantur ex dictis au
 tem et alijs dicendis modum probandi lecto: in
 uelligit.

hereditatis mora legata sine cautione daret licet aut
 tem omnis dolum probetur ex presumptione et indi
 108 cisi ille tramen dolum dicitur manifestus de quo
 ita clare presumptiones habent quod iudex in clas
 ram et perfectam fidem deducit quando autē pre
 sumptiones ita clare non sunt aliqua tibi apparent
 iudicia dolum presumptus dicitur qui idem est qđ
 culpa latior. hic dolum presumptus non sufficeret
 criminaliter ageretur quoniam probationes tunc
 requirantur que sunt luce clariores ab hoc dolo pre
 sumpro excusatur minor. vt in titu. de eden. receptū
 est licet non excusetur a manifesto hic dolum sicut
 leui presumptione inducitur ita presumptione leui
 tollitur vt presumptus dolum non dicatur. Quid
 enim si res suas pretiosiores rebus depositis peri
 lit excusatur vt in titu. man. receptum est. Idem si
 res proprias presertim communiibus non est dolum
 presumptus. Propter istum enim quod in rebus com
 muniibus ha bebat nō est presumptio quod eas do
 lose perire pateretur vt in titu. fami. herci. receptū
 est. Circa predicta autem in modo probadi insinua
 dum non est quoniam ex se patet et clarius patebit
 in sequenti.

Dolus est deuatiō indeliberata ab ea prudentia que sunt
 in est communiter omnibus qui sunt
 109 autē dicitur deuatiō generaliter vt
 coprehendat deuatiōē siue faciēdo siue omittēdo
 do et qđ dico indeliberata ad differentia doli dicitur
 tur qui ex deliberatione manifesta vel presumpta
 committitur. Ex eo quod dicitur ab ea prudentia
 apparet quod prudēcie opponitur. Ex eo quod di
 citur que inest communiter omnibus differat leui
 leui leui: et leuissima vt patet in inferius. quod ve
 ro infra dicitur qui sunt eisdem conditionis et pro
 fessionis ad dicitur propter latā culpam que comit
 titur ab aliquo in aliqua arte perito cuius experien
 tia communiter omnib? nō inest qui sunt eiusdem
 artis. dicitur autem lata culpa que est manifesta et
 publica et omnibus patet vt Paulus de verbo. sign.
 proponens ait late culpe finis est nō intelligere qđ
 omnes intelligunt vel potest dici lata culpa hoc est
 ampla et magna nam vt Alipianus ibidem ait. la
 ra culpa est negligentia nimia intelligere quod o
 mnes intelligit et etiam hoc sensu hic assumimus.
 Ita enim est culpa magna maior est culpa latior:
 maxima est culpa dolum. nō enim potest maior: cul
 pa esse ea que ex vera deliberatione committitur
 110 hec autē et culpa lata potest committi contra quā
 libet prudentie partem. Quid enim si quis ignorat
 presentia vel pterita que communiter omnes scit
 vel quid si prudentes non consulit de eo de quo
 omnes communiter alioū consiliū querēt: vel qđ
 simile fecerit latā culpam dicemus esse commissam:
 committitur em hec culpa faciēdo et offieri nō debet
 et in nō faciēdo et in omittēdo seu negligēdo qđ
 fieri debet committitur de qbus aliqua inferam? ex
 pla. In faciēdo quid exēpla sunt multa qui mea
 gerebat negotia domum edificauit nec legi fouam
 seruaui lata culpa est: et probatio manifesta. Con
 ductor pullum nimis et premature onerauit: vnde
 mortuus est: lata culpa est probatur autem hoc

Actioem et culpam doli esse
 proculo disprobatur.
 110 Celo verissimū visum est cuius sen
 tentia approbata est quidam tamē a
 significatione verborū sine causa res
 cedentes deponit latiorē. id est latam doli esse.
 id est dolo comparari quod nec in mentē me verbis
 congruit est ergo hic latior culpa dolum scilicet pre
 sumptus differunt ergo a dolo sicut manifestum a
 presumpto. Exemplū ponit Xellus si rebus deposi
 tis adhibuit eandem diligentiam quam in suis et
 variis autem legibus varia colliguntur exempla
 quorū pauca referam. Dicit ergo Alipianus in titu.
 man. dolum est si quis nolit prosequi qđ potest aut
 si quis non exegerit quod exigere potest aut si quis
 nolit soluere quod exigit et Paulus respon. in titu.
 ad l. falci. dolo carere non videtur qui cōrouerfa

per homines qui talis animalis ministerio utuntur pullos eorum communiter ante dictum tempus non sunt soliti onerare. et hic per testes qui dicunt quod sic viderant onerari per homines dicere conditionis. ¶ In modo enim faciendi sciendum est quod de factis que habent causam permanentem ex aspectu presentis potest de maleficio preterito iudicari. ut quod murus sit male factus vel domus male composita. vel liber male scriptus et similia. et sic testes possunt dicere male factum esse illud opus. quia illud viderunt. et quia communiter homines illius conditionis et artis a tali defectu abstinerent viderunt. vel dicunt quod viderunt communiter homines illius artis sic operari quod opus in tale vitium non incidere. sed si dixerit testis quod omnes homines illius artis a tali vitio vidit abstinere. viderit quod falsum asseruit quia non potuit omnes homines illius artis videre. sed eius dicitur sustinendum putari. ut intelligatur omnes quod vidit operari exemplo iurisperitum. quia volens probare quod liberum educationem sit iuris naturalis rationem adiecit dicens. viderunt enim omnia animalia huius iuris peritiam conserui. constat enim quod non omnia animalia viderunt. et quod air in ti. qui satis. cogit inter omnes scilicet de hoc interrogatos. et plura similia. Dixerit aliquis potuit vidisse paucos. sed hoc non contingit in artibus in civitatibus multum frequentant. in his vero que raro non probarentur in his vero que habent causam transcurrentem contingit etiam quod ex presentis notitia potest multa facta preterita iudicari. ut si mensor certum agri modum revertit eius cuius culpa potest ex presentis experientia demonstrari. Tres in eo qui perferunt imperium scidit. vel vineam imperite putavit necam intra certum tempus potest imperitia facti precedentis detegi. et sic ille erit modus probandi quem dixi. Quaedam vero facta ita presentia. ut ex nulla presentis notitia possit de preterito iudicari. ut si equum tibi commodatum curare vel salutare plus solito coegisti ultra id quod communiter homines illius conditionis fecissent: tunc per testes qui actum viderunt esset probandum. Quaedam autem in factis. modo dixi hanc culpa committi potest contingere respectu loci temporis personae et omnium qualitatum quas circa delicta iurisperitum dicitur. que per singula explicare longissimum esset nec expediret. Quoniam tunc dicitur est in hoc libello qualiter probentur omnia que requiruntur ad hoc colliguntur omnino seu negligendo committitur lata culpa. hec autem negligentia sensu non percipitur. Ideo non sufficeret testem dicere quod vidit. sed oportet aliqua facta dici ex quibus iudex de negligentia iudicet oportet autem per negligentem omnino id quod communiter homines illius conditionis non omisissent. hec autem negligentia ex his que presentia sunt probatur recte commissa. per totum enim annu ex vinee aspectu congnoscat si putara non fuerit ex multitudine farmentorum. vel si pedium cultum non fuerit cognoscitur ex multitudine herbarum et spinarum. communiter autem omnibus inest hec pudetia. ut vinee putentur predia colerent. hoc itaque tam non est quod probatione non indiget. poterit ergo testis dicere. vidi

quid vineam non putatam agri non cultu isto anno: quod vidi. ex hoc enim sola negligentia coloni qui in laram culpam cadit comprehendit. Quaedam vero negligentia ex aliquo presenti comprehendendi non potest. et quonia necesse est per testes de visu probari si domum omisissent claudere et fures ingressi sunt. vel si certa hora a certo loco venire debuit quod facere omisissent. potest id probari per testes qui illa hora hora steterunt et viderunt quod non venissent. nec venire potuissent quinze vidissent. Interdum latitudo loci vel temporis non paritur. ut per testes deest in te non venisse probari possit. quid enim si debetbas venire. Persumum. quis enim per visum coprehendere possit te non venisse in tam lata terra. ut si est lata terra: vel quid simile intra annu venire debeas certo loco vel aliquam impositionem solvere. et modo occurrerit quod duo illo loco toto anno steterint. tunc enim videlicet est. tunc autem alius modus probandi videtur inueniri si forte inde publicus consecutus est liber omni venientium vel omnium solentium in quo talis non reperitur. poterit etiam probari per illos qui in ciuitate illa exproauerunt a personis qui citre hoc debebant. et in locis in quibus verisimiliter venire debebant. et non reperitur eum venisse probatum est eum non venisse. ut Pomponius respondit. Si lucius titius ante calen. in Italiam non venerit decem darspondere. et non ante peti possit exprolatum. firmec venisse nec venire possit: cui congruit quod est receptum sic probari quem non esse solvendo scilicet per discussionem etiam discussioni locum esse iura consulerunt. cum aliter probari non possit ad istas coniecturas recurri necesse est. ponet aliquem negligentem infirmo medicum non adhibuisse. hic culpa lata est. probabitur autem per affantes et vicinos cum. medicus de factis ad infirmum non vadit quo minus pervicinos non videatur si infirmitas fuerit longa. ita quod necesse fuit per medicum visitari sepius etiam per medicos ciuitatis poterit ista negligentia probari si singulariter dixerit de se non vidisse venisse. hi enim magis de facto suo interrogantur quam testificentur. Dicit aliquis non sufficit probare medicum non esse adhibendum forsitan enim non erat in ciuitate. nisi si hoc probetur die in ciuitate et locis in quibus esse presumitur copia medicorum peritorum legibus et canonibus comprobatur. In alijs autem locis ad hanc negligentiam arguendam probari debet ibidem medicum fuisse qui poterat adhiberi. arguendum eius quod Alpia. ait tunc impurari socio: nisi alij non commisit. cum enim abfuturus fuerit facilis erat per alium societatis administrato predicta et exproceri poterat et hoc si persone conditio et quantitas paritimonij requireretur. vnde medicus etiam ex vicinis ciuitatibus quereretur. Similis dubitatio potest vbi cum negligentia aliter arguitur in eo quod personam vel rem aliquam non adhibuit. vbi necesse erat. et hoc cum de culpa in aliquo certo actu adhibita queritur. contingit interdum queri simpliciter an aliquis sit negligens deficiendus culpabilis talis culpa que in laram culpam cadant. hi sunt qui licet ex sermonibus mentis compores videantur. tamen furiosi faciunt exitum: quibus tanquam prodigis datur curato. ut diuus pius rescripsit. et Alpia. in fr. de tuto. et

tuto. et cura. reulit. hi proprie prodigi non sunt quoniam prodigalitas in expendendo consistit nec proprie appellantur defidiosi seu negligentes quonia hic culpa etiam in faciendo committitur. ut nimia festiuitas in feruis. vel nouas et periculosas negotiationes inchoado. talem ergo dicimus culpam. ad hoc iugitur ut huic culpato et prodigo curato. de iure probari oportet sic male tractare eum negotia sua: quod nisi subueniatur et deductur in pauperitatem. ut eiusdem principis rescripto continet. siue hoc faciendo siue negligendo ostendatur. pone enim aliquem solum in necessariis causis expendere. tamen ob hoc pecuniam sub vultis accipere. et prodigum suorum culturam negligere suosque fructus pari marcescere potius quam tuo tempore vendere pro alijs fideliter incaute impositiones publicas non soluere. et quo in graues penas incidit. et similia. et ista quidem proprie ad prodigalitate non pertinent. sed magis ad imprudentiam que potest culpofitas nominari.

Culpa et culpa que prout proprie ad iustam pertinet diuersimode consideratur. aliter enim sumitur in rebus alienis. seu alijs debitis aliter in rebus communibus incidenter. aliter in communibus ex conventionem. primo modo leuis culpa est deusario in delibata ab ea prudentia que inest diligentibus hominibus qui sunt eiusdem conditionis et professionis. quod paulus volens ostendere cum dicitur est in pignoratitia actio venire. et dolum et culpa subiungit hec verba. Easgitur que diligens paterfamilias rebus prestare soleta creditores erigitur: et idem in fr. ad. la. quilibet ait culpam esse quod cum aliquo diligenter prouideri potuit. non est prouidum per hoc dico quod ab ea prudentia que inest. diligenter differt lata culpa. p illam enim deusario a prudentia que communiter inest omnibus. per hanc autem ab ea que requiritur in diligentibus et expertis hominibus illius conditionis. cetera diffinitionis verba exposita sunt in precedenti. Contingit autem hanc culpam committi circa omnes prudentie partes tam in faciendo quas in omittendo aliqua exempla ponamus. Facta tunc quedam sunt quod sua natura regulariter hanc culpam includunt. ut si furtum rei commodate factum esse asseris. diligens enim homo bene custodiendo precaussit. nisi forte ab vroz factum esset. vel ab alia persona fida de qua confidendo magis que precauidum erat vel si fortia facta esset vel magna vis adhibita decessit. Itaque si equus. qui ferrum perdidit assereret damnificatum: diligens enim homo iura puihone ab hoc precaussit sepius pedes videndo. Quaedam vero facta culpa sine expresse manifesta. ut si vineam meam vindemialli et vinum vuis commisit in dolis recodidisti tempore debito possum tamen tuam culpa arguere. quod communiter oes boves diligentes illius conditionis similes vvas habentes faciunt et facere soliti sunt per tempora preterita paratum. et hoc per testes qui dicant se vidisse quod tu illas commisitisti et quod ex hoc res mea in tantum sit deterior. vel probare possum ostendendum quatus sit valor vini excussit ex vuis separatis. et quatus est valor vini excussit ex vuis committis tunc

excessus apparet quod diligens paterfamilias hoc debuisset prouidere. ¶ Omittendo etiam et culpa committitur. huius autem exempla facilia. et modum probandi hic culpa etiam in faciendo committitur. ut nimia festiuitas in feruis. vel nouas et periculosas negotiationes inchoado. talem ergo dicimus culpam. ad hoc iugitur ut huic culpato et prodigo curato. de iure probari oportet sic male tractare eum negotia sua: quod nisi subueniatur et deductur in pauperitatem. ut eiusdem principis rescripto continet. siue hoc faciendo siue negligendo ostendatur. pone enim aliquem solum in necessariis causis expendere. tamen ob hoc pecuniam sub vultis accipere. et prodigum suorum culturam negligere suosque fructus pari marcescere potius quam tuo tempore vendere pro alijs fideliter incaute impositiones publicas non soluere. et quo in graues penas incidit. et similia. et ista quidem proprie ad prodigalitate non pertinent. sed magis ad imprudentiam que potest culpofitas nominari. ¶ Cuius et culpa que prout proprie ad iustam pertinet diuersimode consideratur. aliter enim sumitur in rebus alienis. seu alijs debitis aliter in rebus communibus incidenter. aliter in communibus ex conventionem. primo modo leuis culpa est deusario in delibata ab ea prudentia que inest diligentibus hominibus qui sunt eiusdem conditionis et professionis. quod paulus volens ostendere cum dicitur est in pignoratitia actio venire. et dolum et culpa subiungit hec verba. Easgitur que diligens paterfamilias rebus prestare soleta creditores erigitur: et idem in fr. ad. la. quilibet ait culpam esse quod cum aliquo diligenter prouideri potuit. non est prouidum per hoc dico quod ab ea prudentia que inest. diligenter differt lata culpa. p illam enim deusario a prudentia que communiter inest omnibus. per hanc autem ab ea que requiritur in diligentibus et expertis hominibus illius conditionis. cetera diffinitionis verba exposita sunt in precedenti. Contingit autem hanc culpam committi circa omnes prudentie partes tam in faciendo quas in omittendo aliqua exempla ponamus. Facta tunc quedam sunt quod sua natura regulariter hanc culpam includunt. ut si furtum rei commodate factum esse asseris. diligens enim homo bene custodiendo precaussit. nisi forte ab vroz factum esset. vel ab alia persona fida de qua confidendo magis que precauidum erat vel si fortia facta esset vel magna vis adhibita decessit. Itaque si equus. qui ferrum perdidit assereret damnificatum: diligens enim homo iura puihone ab hoc precaussit sepius pedes videndo. Quaedam vero facta culpa sine expresse manifesta. ut si vineam meam vindemialli et vinum vuis commisit in dolis recodidisti tempore debito possum tamen tuam culpa arguere. quod communiter oes boves diligentes illius conditionis similes vvas habentes faciunt et facere soliti sunt per tempora preterita paratum. et hoc per testes qui dicant se vidisse quod tu illas commisitisti et quod ex hoc res mea in tantum sit deterior. vel probare possum ostendendum quatus sit valor vini excussit ex vuis separatis. et quatus est valor vini excussit ex vuis committis tunc excessus apparet quod diligens paterfamilias hoc debuisset prouidere. ¶ Omittendo etiam et culpa committitur. huius autem exempla facilia. et modum probandi hic culpa etiam in faciendo committitur. ut nimia festiuitas in feruis. vel nouas et periculosas negotiationes inchoado. talem ergo dicimus culpam. ad hoc iugitur ut huic culpato et prodigo curato. de iure probari oportet sic male tractare eum negotia sua: quod nisi subueniatur et deductur in pauperitatem. ut eiusdem principis rescripto continet. siue hoc faciendo siue negligendo ostendatur. pone enim aliquem solum in necessariis causis expendere. tamen ob hoc pecuniam sub vultis accipere. et prodigum suorum culturam negligere suosque fructus pari marcescere potius quam tuo tempore vendere pro alijs fideliter incaute impositiones publicas non soluere. et quo in graues penas incidit. et similia. et ista quidem proprie ad prodigalitate non pertinent. sed magis ad imprudentiam que potest culpofitas nominari. ¶ Cuius et culpa que prout proprie ad iustam pertinet diuersimode consideratur. aliter enim sumitur in rebus alienis. seu alijs debitis aliter in rebus communibus incidenter. aliter in communibus ex conventionem. primo modo leuis culpa est deusario in delibata ab ea prudentia que inest diligentibus hominibus qui sunt eiusdem conditionis et professionis. quod paulus volens ostendere cum dicitur est in pignoratitia actio venire. et dolum et culpa subiungit hec verba. Easgitur que diligens paterfamilias rebus prestare soleta creditores erigitur: et idem in fr. ad. la. quilibet ait culpam esse quod cum aliquo diligenter prouideri potuit. non est prouidum per hoc dico quod ab ea prudentia que inest. diligenter differt lata culpa. p illam enim deusario a prudentia que communiter inest omnibus. per hanc autem ab ea que requiritur in diligentibus et expertis hominibus illius conditionis. cetera diffinitionis verba exposita sunt in precedenti. Contingit autem hanc culpam committi circa omnes prudentie partes tam in faciendo quas in omittendo aliqua exempla ponamus. Facta tunc quedam sunt quod sua natura regulariter hanc culpam includunt. ut si furtum rei commodate factum esse asseris. diligens enim homo bene custodiendo precaussit. nisi forte ab vroz factum esset. vel ab alia persona fida de qua confidendo magis que precauidum erat vel si fortia facta esset vel magna vis adhibita decessit. Itaque si equus. qui ferrum perdidit assereret damnificatum: diligens enim homo iura puihone ab hoc precaussit sepius pedes videndo. Quaedam vero facta culpa sine expresse manifesta. ut si vineam meam vindemialli et vinum vuis commisit in dolis recodidisti tempore debito possum tamen tuam culpa arguere. quod communiter oes boves diligentes illius conditionis similes vvas habentes faciunt et facere soliti sunt per tempora preterita paratum. et hoc per testes qui dicant se vidisse quod tu illas commisitisti et quod ex hoc res mea in tantum sit deterior. vel probare possum ostendendum quatus sit valor vini excussit ex vuis separatis. et quatus est valor vini excussit ex vuis committis tunc

de nota q testes debent esse peccati & producti scdm
vnam expositionem vel i. citati seu moniti fm allam.
10 Circa primam t expositionem quero. pone qd tes
tes non sunt producti. sed iudex ex mero officio recepit
eos queritur verum dicit eos non probet. & dicit est
qd sic. qd non in causa civilis. q non potest iudex
in causa civilis inquirere de facto ex mero officio su
tra no. in. ca. ad nostram. lo. ij. extra de iuraturan. per
3m. Sed in criminali siquidem est processum per
inquisitionem potest ex mero officio recipere testes
etiam post publicatum processum. vt not. 3mo. ex
tra de rest. c. cum clamor. & Archi. iij. q. iij. placuit.
vbi plene vide. Si autem esset processum per accu
sationem tunc post a peruram non potest. sed ante
aperuram est questio verum ab eo ad iuandam
accusationem iudex maleficioz possit recipere tes
tes ex mero officio. 3ta. i. facit qd non fm primam
expositionem sed contrarium disputando disputat
ut Bar. in questione que incipit. Iudex maleficio
rum. nam disputant 3issa. & hoc per id quod no.
in. l. idem est. s. i. sibi. ff. de codi. ob tur. cau. & in aur.
de tabu. s. i. cum sua glo. ff. de penis. l. i. non defen
dantur. & extra de collu. c. r. j. de aboli. l. i. vbi vi
demur expresse & bene. Sed secundum talliam exposi
tionem reuoco in dubiu. pone q testes est productus
in iudicio & non citatus. monitus iurat & deponit
veru valeat. videtur quod non vt hic. Na videtur
suspensus se ingerendo. contrariu determinat glo.
in. l. post legatum. s. i. vero. ff. de his qui. vt indig.
quod verus credo. nam eisdem quod iudex differt
sibi iuramentu tacite videtur eum monere q depon
nat veru. de iuramento aut constat si notarius ates
statur iurasse q credit notario et iurasse. vt no. gl.
in. l. h. opom. ff. de do. p. i. e. de quo ibi p. 2.
12 Ultimo not. quod reatus excludit honoratio
aggrauat reatum. vt. C. vbi tena. vel cla. l. i. r. j. de
13 procu. & pduc. do. Ange. l. i. Circa 4o quero quia
materia est vtilis qualiter puniuntur testis fallum de
ponens in criminali. Respondeo quod puniuntur per
na rationis. vt not. ij. q. iij. in glo. ordi. & est re. r.
in. l. s. i. ff. ad. l. co. ne. de sic. & dicit ibi Bartol. qd
eadem pena puniuntur potestas compellens eum tes
tem ad dicendum fallum quod est norandum. Ad
de ad hoc quod habes in. l. lege. s. finali. ff. ad. l. iul.
14 pecu. vbi est altius rex. quod potestas non admittit
tens defensionem iuris perinde puniuntur ac si
non admittent ad defensionem vere innocentie. quod
est norandum. de quo dicit in. l. r. potes. C. Secu.
15 do t quero hic pone quod testis deposuit fallum
& hoc licet iudici. an poterit eum condemnare si
ne citatione dic quod non. quia quando factum est
tale in quo certe persone condemnatio exigat. tunc
quantumq fit iudici notorium. tamen non proce
ditur ad condemnationem nisi premissa citatione.
vt. ff. de rem. l. i. s. si ad. i. in. l. i. ff. de iur. i. s. i.
f. ratur in scriptis. vt not. in autent. vt iudic. sine
quoquo suffra. s. necessitatem. si autem aliquid fa
ctum est notorium in quo non exigitur condemnatio.
sed alia ordinatio vel inhibio. verbi gratia.
Stratum est factum in aliqua ciuitate contra liber
tatem ecclesie. tunc superior ex officio potest inhibe
re & mandare ne obsecratur. licet neminem ceter se

cundum Archidia. qui ita not. f. ca. i. lo. barius
& ibi videas omnino. Tu adde quod si iudex depre
hendit resem in falsitate non est necessaria citatio
ex quo est ibi pars presens. dictum enim Archidia.
debet intelligi parte absente. ad hoc. C. de test. l. i.
nullum & quod no. ff. de his qui not. in. l. i. factus su
stium. C. 2o. r. t. i. q. no. pone quod testis confite
tur se homicidam verum iudex poterit eum punire
ex sua confessione. de quo non. quia non est facta
in iudicio: quia non agebatur ad hoc. de hoc glo. ff.
ordi. iij. q. vj. c. hoc quippe. secus si confiteatur se fal
sum dicere: quia hoc crimen incidit cause principalis
li. vt. d. l. nullu. & adde t quod quando iudici non liquet
plene de falsitate testis: sed suspicatur de eo tunc de
bet sententiam temperare. quia precedit sola suspic
tio se suspitio. vt. d. l. nullum. sed si et bene liquet
tunc debet punire per diffinitiuam. & debet exage
rare sententiam. vt hic. nec debet diffinire. Unde ali
bi dicit glo. not. contra officiales qui penas. limpo
sitas. vel gratia vel dissimulatione differunt. l. i. de
deserto. lib. r. quod ipse tenentur. quod not. pro illis
officialibus qui syndacat. & deinde vos videtes hic
quod testis qui non dicit plenam veritatem puni
tur. quid in eo t qui veritas occultatur non vult
comparere ad testificandum. 3mo. tangit in. c. l. ex
tra de fal. veritas est. quod vt fallus testis non pot
est puniri ex isto capite. quia falsitas testis est po
tius peritium. sed iste non est peritium: quia non
accessit ad iurandum. sed fm quosdam tenetur de
falso in genere. quia facta est veritas apparcat animo
occultande veritatis. quod non credo verum. nisi
forte esset testis rogatus qui assumpsisset sibi offi
cium testificandi. nam post assumptionem officii non
debet tacere veritatem. vt. l. i. in princip. ff. ad. l. co.
de fal. tamen probabilius est dicere quod crimina
liter puniatur crimine falsionatus. & ciuilliter tene
tur parti vel respu. per actionem de dolo. arg. eom
que no. per. 2y. in titu. de sepul. viol. C. Quero hic
Tuum cum tabellio iur et scuti testis. vt. ff. de ede
l. quedam. s. numeralios. quare si tabellio accusa
tur de falso no potest locus iuramentu. secus in tes
te. Respondeo q ille loc? incertus. s. ppter omni
da incertitudine pot omitti loc?. q: hoc est piopter
factum rei maxime in inquisitione. vt not. in. l. i. de
pub. iud. in prin. C. Quero t pone q testis in aliq
causa ciuili vel criminali fallum deposuit. postea co
stat eum non iurasse nunquid poterit de falso puni
ri. do. Ricar. mal. disputantur hanc questionem & de
terminant quod sic quado dicitur testis habet de
bitam formam & figuram testimonij. vt quia in acta
publicis. cum figuris publicis & in scriptis in ea si
gura exteriori & visibili deposuit: que deponuntur
sines qui iurauerunt tunc istud dicitur quantum
non habet in se iuramentum habet tamen figuram
esse & potest itaq fallus testis accusari & puniri. et
istud probatur in. l. i. quis legatum. s. responso. ff. de
fal. si vero non habet debitam formam. vt quia non
in acta publicis. nec in forma qua veritatis depo
nunt. tunc non puniuntur de falso. vt dicitur. l. i. quide
gatum. s. responso. Facit pro hoc. l. s. hinc interdi
ctum. de tabu. ex. i. & quemadmo. testa. ap. l. i. s. i.
& vide Bartolum in dicta. l. i. si quis legatum in. ff.
Sed nunquid criminaliter propter hoc puniuntur

dicit idem Bar. in dicta sua disputatione quod sic
fi ad hoc deposuit dicitur fusi in scedula. vt postea
per notarium in actis redigeretur & factum est. sed
non tanq fallus testis: sed tanq committens fallus
in genere. vt. ff. de fal. l. i. s. i. qui in rationibus. sed si
non ad hoc deposuit vt poneretur in actis. sed vt
dolofo mendacio suo alium lederet quem leuit ciu
liter tenetur de dolo. ff. de fur. l. fallus. s. i. quis in
persona. criminaliter aut tenetur crimine stellio
natus. vt. ff. de cri. l. i. s. i. Item si quis in pos
serum. vt vero neminem ledere voluit. tunc nullo
modo cuiusq tenetur. ff. ad. l. i. venditor. C. 3o
21 nunquid t tabellio qui iur negligens id faciendo
iurare testes tenetur de falso. videtur quod no. sed
debet ab officio remoueri. vt. l. i. quis. ver. non ex
malitia. de offi. p. e. c. p. e. contrarius tenet Ricar.
quia ptermissioe solentariu fallum committit. vt
C. de testa. l. i. ubem. in. ff. de facit. l. i. s. i. in r. o. n. b. ff.
de fal. & vide de omnib? Bar. in. d. l. i. q. legari. de
fal. vel sic meli? q iuramentu gnae tabellionis est
causa remota. et ideo no debet poni loc? iuramenti.
3 sed iuramentu testis speciale est et causa immedia
ta. et locus est concomitantia specieru no generu.
9 vt in. c. abbate sane. extra de re iud. lib. vj. Quero
22 t alio pone qd potestas bz arbitrii pcedat absq
solentariu. vtriu pcedere poterit ad condonationem
vel absolutionem ex depositione testiu non iuratoz.
11 dicit Bar. q sic. q iuramentu testis est de iure ciuili
et remissa solentate intelligit remissum iuramentu.
ita no. ipe in. l. fallus. ff. de dolo. qd no credo veru.
q: quantitas habeat arbitrii debet constare
de facto. vt. ff. de mili. testa. l. i. iud. sed non constat
nisi testis sit iuratus q iuramentu in teste est magis
substantia et materia q solentitas. ad hoc facit quod
no. c. sepe. extra de ver. signi. in. de. C. Circa predicta
23 tra t quero vtr? tabellio possit repobari p testes
duos vel tres contrarium deponentes sine redditis
causis. certu enim est q testimoniu pbaroz no re
quirit causam facit sensibilibus que intuitus coprehen
dunt. non dicam his q sunt iuris in quib? ratio de
bet esse conuicta consensu de necessitate alias no fit
pbario. vt not. 3mo. in. c. c. i. cam. extra de testi. num?
quid est ergo ita in testimonio repobatoz do. 3a
co. in questione quam disputant que incipit. q. i. h
talis est. qd a petri? a titio. q. dixit elegater. q: qn tes
tis no reddit cam non interrogat? de ea no ita pio
bat pfecte. sicut ille q reddit bonam cam. & ideo tabel
lio talib? testib? pponderat. 3re testes reddetes
ratione pualet fm eum qd est notadu. apparet ergo
q duo testes reddetes legitimi rone pponderat? to
tid? testib? dicitur? vera esse tm no interrogatis de
causa q: vera redditis cause pponderat cause ptes
sumptiue. in his aut? in qb? concludit sol? per via
iuris et rationis et no p sensum meru? compositi est
certu q sine redditione cause no resultat probatio
24 testiu. vt in. d. c. c. i. causam. p. 3mo. Adhuc t adde
q notari? et testis tenent ad interesse partis no so
lum rone falsitatis q est iudicia mutatio veri sed
etia rone erroris. q: error in notario et teste est lata
25 culpa. vt. l. i. q. de mag. conue. 2o diluio t aut? non
est lata culpa in teste. q: licet est ei si no recordatur
dicere se no recordari. Adde no. p. Barto. in. l. i. s. i.

quis. ff. que ad mo. testa. ap. r. no. 3mo. in. d. c. quas
liter et quando extra de accu. r. ista sunt gurca.
3 Ratio in teste attenditur et no dicitur et ideo si
testis dicit credo quia presens fuit et vidit probat.
Testis non probat quotiescumq opposit? qd tes
tis deponit potest stare cum veritate cause p qua
testis fundat dicitur.
4 Testis quare no possit in scriptis deponere vel per
nuntium remissive.
5 Testis interrogatus de tempore quando est suspen
sus & qd quando dicit se non recordari de tempore.
6 Testis qui deponit super vna r? moibus alacibus:
& reddit rationem quia vidit uel con sanguineus
quando probet: contra Bar. & vide nu. 13.
7 Sines antiqui quod probentur per testes deponen
tes de auditu antiquorum & generali opinione.
8 In facris multum antiquis opinio generalis ha
betur pro veritate.
9 Testis in tribus casibus debet cognoscere contra
hentes.
10 Testis deponens de auditu quod probat quado vi
sus non requiritur.
11 Ratio testis non debet esse idem quod dicitur sed
aliud a dicto.
12 Ratio testis debet procedere plena & simplici via
non per difficultates intellectus.
13 Argumentum a toto integrali quod procedat in re
sibus.
14 Argumentum a nomine procedit in teste. item
Argumentum ab impossibili. item
Argumentum accidentibus.
15 Argumentum a differentia situs vel loci quod pro
cedat in teste. item
Ab eo quod est proprium hominis.
16 Quis probatur per ea que accidunt mortis.
17 Testis an reddat rationem dicti per locum ab au
toritate.
18 Argumentum a similitudine rationis procedit in
teste.
19 Testis qui dicit scio quia habeo menti probat.
20 Tacita substantio vel tacta hypotheca probat per
testes probando expresse.
21 Testis debet reddere rationem dicti per sensum com
pouis qui dicto congruat. r. nu. 22.
22 Testis qui in reddendo rone non dicitur videtur mihi
quod possedit. r. annis probat. r. nu. 43.
23 Testis deponens super his que percipit intellectu
magis q sensu non probat nisi reddat rationem dicti
etiam non interrogatus.
24 Sensus visus est generale ad omnem sensum com
pouis.
25 Testis deponens quia presens sui intelligitur & in
telligens. vt probet.
26 Dicitur testis ambiguum quomodo declaratur re
missive.
27 Testis deponens de valore rei si deponit de credi
litate vel opinione probat.
28 Testis deponens super identitate rei qualiter ha
beat deponere: et ibi si de sanitate vel infirmitate
etate vel senectute. r. nu. 33.
29 Verba enuntiarum in testibus non probant.
30 Testis super qualitate animi deponens qualiter
probat.

- 30 Testis deponens super his que cursu temporis mutantur ut probet qualiter deponat.
- 31 Testis qualiter recte probet danum esse datum culpa vel negligentia.
- 32 Articulus difunctivus non admittitur nisi supra factum alieno.
- 34 Dicitur testis insufficientis potest confessioe partis adulari.
- 35 Si nomina rerum vel hominum sunt variata quomodo fiet probatio remissive.
- 36 Ratio eorum que scripta sunt in libro rationum qualiter probetur per testes.
- 37 Testis quando videtur repetisse locum et tempus alias dicitur in dicto suo.
- 38 Iudex ex causa non adhibet fidem testi clare deponenti.
- 39 Fama qualiter probetur.
- 40 Copia articulum an datur parti petenti.
- 41 Copia interrogatorum sciendum testibus non datur parti.
- 42 Si iudex omisit examinare testes super substantiis libus publicato processu possunt iterum examinari.
- 44 Testis qui semel declaravit dictum suum obscurum non potest illud iterato declarare.

Conventiculum.

Prosequendo materiam testium non accipiendum nisi id quod do. Bald. in sua lectura tangit circa materiam testium ubi dicit modo venio ad testes. Et dicit quod maior difficultas que sit in materia testium est concludere per rationes. Et autem ratio testis duplex una conjuncta sensui. sive ipse sensus. et hec ratio preponderat dicto. unde si testis diceret ita nihil scio nisi quia vidi contenta in articulo. tamen probaret veritatem articuli. in autem. sed iudex. dum dicit dicitur quod noverim. ff. de test. l. qui testis. §. her. ff. de test. l. testium. in verbo prelo fuerint. et in verbo sub presentia. Idem multo fortius si testis dicit credo. quia vidi et presens sui. nam tunc probat per rationes que necessario inferit ita esse et fuisse. et ex hoc do regulam quod ubi testis in dicto minus probat in ratione vero probat efficaci? semper attenditur ratio. nam in teste ratio est que dat esse rei id est testimonio. vt no. 7. de test. l. sola. facit quod no. ff. de acquir. pos. l. si quis autem. hoc pater per contrariam regulam. nam vbiq; dicitur testis habere in plura. sed ratio testis habere in minus. tunc ratio minus dicitur. et si ratio esset frivola et non concludens tunc trahit ad se dictum. vt non concludat nec probet aliquid. vt verbi gratia. si testis dicit scio quia audivi a Martino. et probatur hoc per rationem naturalem. quia cum ratio sit fundamentum destruitur ratione destruitur fundamentum. vt not. in ista. conventiculum. finautem dicitur et ratio congrueret si quidem vtrunq; tendit ad probatum est efficaciter probatio. finautem neutrum tendit ad probandum tunc certum est quod nulla resultat probatio. quia ex im-

pertinentibus nisi pertinens potest resultare. in ista no. in simili. l. si ff. de edict. in prin. Et predictis infero quidam conclusiones. Primo quod vbiq; oppositum eius quod testis deponit potest stare cum veritate cause per quam testis fundat dictum suum ubi nunq; testis probat quia ad concessionem cause impertinentis vel non inferentis non sequitur concessio antecedentis. verbi gratia dicit testis scio. quia credo. nam quia credulitas stat cum opposita veritate simul id est stare potest testis nihil probat. nam possibile est quod ego credo tamen non est verum. vt no. 7. de testa. m. de tutela. §. 3. quare testes non possunt deponere in scriptis vel per nuntium. vide Barro. in l. qui boni. §. penult. ff. de va. infec. et adde no. in l. in reur. C. de testi. Item testes non sunt interrogandi de tempore missi quando sunt suspecti. vt no. Barro. in l. in si. ff. de aqua plu. ar. et ibi quando et qualiter valeat testimonium de auditu et credulitate. et quis sit modus probandi negatiuum. Sed quis sit modus quando testis dicit se non recordari de tempore. vide Barro. in l. si quis. que admo. testa. ape. et ibi dat consilium circa hoc. Et pro hoc pono quodam illationem contra Barro. dicit ipse quod testimonium de vita et moribus accusatus fundatur per hanc rationem. quia cum vicius. nam ista ratio consideratur. l. nam si sum vicius presumo. vidi esse vitam et mores. vt. l. si quis. ff. de flu. et de fun. instru. et instru. l. si ita. et l. domus. de hor. eorum. ff. loca. Et si dicatur testis non deponit per sensum copositi. ergo non probat. Respondeatur quod imo deponit per sensum copositi nam ad depositionem eius quod depono sequitur sensus iure presumptionis secundum Barro. sed quod illud non sit verum probatur. quod est essentia vero scilicet quod sum vicinus? et tamen dicitur non est verum. non enim sequitur dicitur ad rationes. nisi dicam? sustinendo Bar. quod aut loquimur de probatioe necessaria ex eo quod non appareat de causa immedie. aut loquimur de presumptione probatione. tunc referret. aut loquimur de probatioe actum in genere. verbi gratia quod quis sit male famus. vel quod quis sit pauper vel similia. tunc sufficit ratio. quia cum vicinus. quia concludit per locum a communi ter accidentibus. vt. l. si quis. ff. de sumi. aut loquimur de probando actum in specie. tunc aut est actus? qui a communi ter accidentibus? consuevit esse notus vicinis. vt mors et etas et id. vt. ff. de voge. l. optauit. Aut est talis actus qui a communi ter accidentibus? non consuevit esse notus vicinis. vel habet se pariter ad notum et ignotum. vt homicidium. perit vel furum de re Martini. tunc nullo modo probatio obli. superius alleg. quia loquimur quantum ad testes recipiendos ad iudicis instructionem. ita loquitur. l. domus hor. eorum. sed quatenus ad probationem non probat. nisi reddat causam congruentem. Abbodalem regulam quod semper ratio trahit ad se dictum et in sua natura ipsum conuerit et destruit dictum. si ei non congruit. et tota virtus probationis stat in ratione. quod ratio est argumentum vt suppositum in prin. Et hic Testis infero contra Bar. dicit Bar. quod si ego volo probare fines antiqui sufficit habere testes depon-

mentes de auditu antiquorum et de generali opinione. ratio est quia ita est verum simile per locum a communi ter accidentibus. sed ego dico quod probare videtur cum opinione. nisi probetur per modum notum non est probabile nisi solum famam. Et tamen verum quod in factis multum antiquis opinio generalis habetur pro veritate. nec est necessaria alia probatio dominio talis opinio sit contradictio apud omnes. nec sit opinio de qua sit contradictio apud peritos? ideo dicebat dominus? Habent. cardinas lis quod licet ecclesia non habeat instrumenta de civitatibus suis. si tamen habet generalem opinionem. ut ita dixerit prescriptas apud omnes quod hec sufficit ecclesie pro plena probatione allegabat ipse Innocentius. cum causam extra de iuramen. cal. nam si non sufficeret non posset probari quod Caesar fuisset imperator. Item Innocentius. et adde quod no. Innocentius. in c. cum veniens. extra de verbo. signifi. 7. Item scias quod in tribus casibus testes debent cognoscere contrahentes seu partes. Primo quando factum venit probandum per testes. Secundo quando impertius contrahit et in scriptis. Tertio quando sit inuectarium. vt not. glo. in l. si sub scriptioem. C. de iur. delibe. que limitata per glo. l. si in prin. ff. de testi. que dicit. aut in personali. et tunc sic. aut in reali et tunc non. Modo pono quandam aliam propositionem. dico sic quod quando positio dicitur ad probationem rationis testis probat. hoc infero contra Barro. qui dicit quod contra existere in medio. l. exemplo visu auditus non probat. quia dicit ipse quod auditus. potest decepti nisi sit coniunctus cum visu. ex eo quod vox recipit multas alterationes? aliter se habet in sano. aliter in egro. aliter in iuvene. aliter in senes. aliter in eo qui loquitur festuliter in robusto. et sic in l. si non solem. §. libertus. de condi. inde. Item quis possit esse homo suppositus qui pro alio loqueretur et mutaret vocem. Sed ego dico pro glossatoribus quod talis probatio est sufficiens. nisi in casibus in quibus requiritur visus. vt not. in l. si in fin. ff. de aqua plu. ar. et. §. de iure delib. an. l. si. finautem du bus. et ad hoc ff. ad fileia. l. §. occisorum. Et si dicitur vox potest permolari vel alius subici. Respondeo quod hoc non permittitur. Item qui habet personam notam cognoscit qualitate vocis in quolibet. in hoc tamen iudex debet esse multum cautus? et examinare singulas circustantias. hoc etiam habent? in illo Patriarcha qui non fuit deceptus in voce sed in tactu manuum dum dixit. Hoc quidem vox Jacobi est. man? aut est. Et au. Sicut dixeret Robertus legierio Andriocis nobilis perusino. Item tunc de quod ratio non debet esse idem quod dictum. sed aliud a dicto? si sufficeret quod dictum esset in genere. et ratio foret in specie. vt not. in l. si. ff. de exceptioni. in gloss. §. ibi per Barro. facit quod not. in l. final. ff. de offic. procura. C. Ela. Item vide quod not. in repetitione autentica ingressi quod testis in reddendo causam sui dicit potest omittere maiorem propositionem. nec sufficit ponendo minorem. et ibi vide quedam alia ad materiam testium. et que not. in l. si cert. 10. pera. in. q. iij. per Barro. Possit hoc not. quod ratio testis debet procedere plana et simpliciter via non

per difficultates intellectus si tamen testis vult per argumentum fundare dictum: vt quando deponit super dominio vel possessione. dico quod probat si ex his que requiruntur ad esse prescriptionis vel de minimi format suum argumentum inferendo in causis facti in suo sensu cadentibus conclusionem iuris. quia tunc intellectus adinstructur sensui. et supplet quod deficit in sensu vt not. Innocentius. in c. cum causam extra de testibus. Et ultimo nota quod in testibus procedat argumentum a toto integrali. nam si sit in manu articulum de possessione partis. et testis dicit de toto includit partem. Item a toto numerali. quod si format articulum de quibus et testis dicit de vobis probat. Item a toto generali. quia si format articulum quod promissit clamandi suam et testis quod promissit omnia vestimenta probat. infra qui boncedo. post. penult. Item a toto vniuersali. vt si ponatur titulus reliquit mihi immobilia. si testis deponit quod reliquit mihi hereditarium probat. ratio predictorum hec est. vno concessio alterum de necessitate sequitur probato eo et ex quo sequitur probatur et id quod sequitur de necessitate. Item in teste procedit argumentum a nomine. nam ex nomine probatur substantia. vt dico quod iste erat titius. quia sic vocabatur infra de inge. ma. l. ad recognoscendos. Item procedit argumentum ab impossibilitate. vt dico quod tali die non fuit vulneratus. quia precedenti die fuit occisus. vt. l. i. C. qui accu. non poss. Item argumentum a communitate accidentibus. Circa hoc vide Barro. in l. si. ff. de iur. iur. cui dicitur sanitas vel infirmitas? et quis sit male vel bona conditio potest probari per testem dicentem hoc sic. quia vicinus vel consanguineus. vt. l. eo. l. qui probabilis. et. de probationi. l. neq; natales. Item tunc differentia situs vel loci. vt nota non habet fines. ergo non idem locus. vt. l. eos. ff. finia regu. Item procedat argumentum in teste ab eo quod est proprium homini. vt homo erat in domo. quia ridebat vel quia loquebatur. l. eo quia rugiebat. nam accidit magna parte conferunt ad cognoscendum quod quid est. vt Barro. in primo de anima. Et pro hoc infero vnam conclusionem. quod per ea que accidunt mortuis ita quod non. videntibus probatur mors vt per sepulchras per non habere sensum nec motum per alia quecumque per que quilibet homo grossus intelligit eorum mortuum secundum Barro. l. quomodo qualiter mors probetur vide Barro. in l. si. ff. de iur. iur. admo. testa. ape. quoribus. de nau. l. ij. Et ultimo dicit quod sunt quedam que probantur per testem directe. sed indirecte. vt est argumentum a contrario sensu quod consistit in perspicacia intellectus: nec est res extra intellectum. Sed an testis possit reddere rationem dicit sui per locum ab autoritate. vide Barro. in l. si. ff. de cer. pe. Item argumentum a similitudine rationis quod est quod ab intellectu a sensu sicut testis debet probat alium. sed non possit probare albedinem in abstracto. Item quod si dicit reddendo rationem scio: quod habeo menti dico quod potest. quia memoria melius colligitur per sensum auditus quaz per alium. vt dicit Jaco. burr. in l. si arbor. ff. de proba. Item tacita substantio vel tacita hypotheca non potest probari directe per testem. quia que sunt in huma-

no ingenio adiantra non pertinent ad testem qui habet vii puris naturalibus nisi ad coadiuudum vtrius cuiuslibet. Sed indirecte probantur ista hoc modo. quia testis probat expressum. et ad probatio nem expressi iuris dispositio sequitur tacitus. ergo probat tacitum legis auxilio cooperante non per se. vt. l. j. de revo. acc. et ibi per Baldum. ¶ **I**ntra pre 20 dicta ¶ quero per quem sensum corporeum testis debeat reddere causam sui dicitur. dicitur per illum sensum corporeum qui dicto congruit. nam si volo deponere de facto alicuius reddam causam. quia vis di. vt. l. testium. C. de testi. Sed quid si testis in red ditione rationis vel cause dicitur. videtur mihi quod decem annis possederit tirius an valeat eius dictu dic quod sic. vt. not. Bartol. in l. diu. §. in ea causa. 21 ff. de liber. causa. ¶ **I**tem ¶ quid si testis non reddit rationem sui dicitur. sed solum deponit super his que percipit intellectum magis quam sensu et rationem non reddit. quia non fuit interrogatus dicit Bartol. quod dictum suum non valet. vt. not. in l. sciendum ff. de verbo. obligatio. et per eum in consilio quod incipit commune Lucignani. et in alio consilio. vbi ponit de testibus qui dixerunt quod viderunt tale 22 ad sui defensionem fecisse si volam ¶ reddere cau sam de verbo alicuius dicit quod audiui. vt. l. sepe. ff. de offic. ptes. et de re iudica. l. diuus. Si de sapore reddam causam. quia gustari. vt. l. si emptor. em. §. alla. ff. de contrah. emptio. et sic de similibus sensibus corporis tactu et odoratu. ¶ **U**num tamē ad 23 das ¶ quod verbum visus est generale ad omnem sensum corporeum. nam dicitur in sermo. vidi voces et. et audiui. et per intellectum vidi vt habetur. xij. q. viij. c. testes. et de conse. dist. iij. c. venisti ad fontem. et. j. de re vo. acc. §. videamus. et per hoc posset de fendi dictum testis volentis probare. quia testis vi perat iniuriam. Martino interrogatus de causa scientie. respondet quia vidit et inuenit quod intel ligatur quod viderit scilicet per intellectum corpo reum alio sensu corporeo scilicet auditu. simile dicit Bartol. in l. finali. C. de pericu. no. lib. xi. quod si te stis interrogatus de causa scientie quomodo scit. dixit quia testis cum manibus licet non esset res tā gibilis quod refertur ad sensum congruum illius rei. alia vide que scripsi in l. testium. C. de testib. seu qualiter probetur libum esse vel non esse corectū per testes. et arguunt esse purum vel mixtum. vs de Bartol. in l. si quando. ff. de aur. et argen. leg. vbi dicit quod sufficit si dicat se vidisse illud argentum sine inscriptione. et quia vidit libum. ¶ **I**tem ad hoc vt testis recte deponat oportet quod id super quo deponit sit aliquod forum quod sensu percipi possit. vt nota per Bartol. in consilio quod incipit. 24 charissime domine et c. ¶ **I**tem ¶ Sed iuxta hoc quero an sufficiat si respondeat reddendo causam sui dicitur. quia sui sensus iuuat enim iuris presumpcio ne quod viderit per sensum corporeum. vt dicitur su pra eodem in prima conclusione. vbi tangit quod ex vicinitate probantur vtra et mores titij. dominus Bartol. dicit quod sic. vt. ff. de auto. rato. l. i. §. sine. Joan. and. tenet contrarium in c. presentium. extra de testi. lib. vi. et hoc dicit Bartol. quando testifica tur de se testem fuisse presentem quod presumatur intellexisse. secus si cum testibus testificaretur fuisse

presentem: quia tunc non sequitur ergo fuerunt in telligentes. adde not. per Bartol. in l. furioso. ff. de re iudica. an et quando is qui est presens acui presu maui ibi fuisse vel aliter. ¶ **I**tem dicit ibi Bartol. q. quando lex vel homo precipit aliquid fieri aliquo presente debet intelligi eo intelligere. vt dicit in diu 25 tra. l. i. in ff. de auto. tut. ¶ **I**tem ¶ Sed quero pro quo debet interpretari dictum testis ambiguum deca ra plenius per Bartol. in l. inter stipulantem. §. ff. de verborum obligatio. et per Anno. in c. causam que. 26 extra de rescript. ¶ **I**tem not. ¶ quod circa depositio nem valoris rei sufficit quod testis deponat de cre dulitate seu opinione. vt not. Bartol. in l. fina. C. de 27 pcedi. et alijs rebus nauis. lib. xi. Sed ¶ qualiter res testis debet deponere caure super recognitione rei et maxime interrogatus vtum sit ille qui sic fecit. et te stis dicat se recognoscere dicitur. interrogat ¶ debet dicere quia vidit et insperit factum eius cum tali su gnore cum tali cicatrice et similibus vt not. Bartol. in l. signata. C. de fab. lib. xi. super sanitate coz pois. et quacumq. aliqua res suspecta vel vitiosa. res ce testis reddat causam de visu. vt nota. Bartolus in l. i. C. de mend. val. lib. xi. et idem dicit ibi de etas te et senectute. de quo etiam not. plene in sua repe. 28 lib. xi. Sed ¶ nunquid verba enuntiatia in dicitis et arrestationibus testium probent. dicit Bartol. quod non in quodam suo consilio quod est quintum in or dine. et ibi qualiter debet deponi super adulterio. ¶ **S**ed quid si ipsi testes dicant quod viderunt tot tium Martinum accusatum percutere an probant ipsum esse ciuem cum in accusatione continetur qd ille Martinus erat ciuis: dicit quod non: quia conū dictum coarctatur. per rationem scilicet per visum loco et tempore in accusatione contentis: que ratio non potest trahi nisi ad delictum seu percussiones. nec potuerunt videri eum esse ciuem postro quod viderit eū ibi habitare. vt. l. ciues. C. de incolis. et ita consuluit domi. Rayn. de monte viban. et cum eo viderit tenere Jaco. de are. in l. si presens. ff. de penis. ¶ **I**tem ¶ Quero qualiter testis debet deponere super aliqua qualitate animi. dicit q. debet testifica ri per actus exteriores quos vidit. vt not. Bartol. in l. i. §. ff. de turo. et curato. da. ab his. et circa hoc ad de not. in l. possessio. §. qui in aliena. ff. de acquir. possessio. an. an. ¶ si iuris vel facti varietas signifi ficantis: seu significati in dictionibus grammatica habere non cadit in dicitis testium: sed in legibus et statutis sic vt not. Bartol. in l. si quid earum. ff. de lega. iij. et adde not. in l. si quis filiaibus. ff. de testa. tuto. ¶ **I**tem not. ¶ caure qualiter testis debet deponi 29 here in his que cursu temporis mutantur: nam si di cat q. vidit iam sunt plures anni tales videre non sequeretur: ergo visum hodie. vt nota. Bartol. in l. i. §. ff. iudi. sol. ad probandum negligentiam et aliam negatiuam. vide in consilio dicit Bartol. lvi. qualiter testis debet deponere. ¶ **I**tem similitur qualiter quis debet probare diligentiam suam q. consilium incipit. et harissime domine isti nostri incertum. Sed qualiter ¶ debet probari recte damnum esse datum culpa vel negligentia. et qualiter sit caure articulus diuis. vide Bartolus in consilio quod incipit. com

mune Lucignani. et ibi etiam dicit q. quando arti culus est incertus: dicitur testis est etiam incertum quod non valet testificatio illa: apparet ergo necesse quod dicitur testis sit certum. vt ibi vide tur dicere quod est non. ¶ **I**tem not. ¶ quod nemo pos tet articulare sub distinctione. nisi articuletur super facto alieno in quo est probabilis ignorantia. vt no 32 ¶ **I**tem in c. ex parte. extra de rescript. ¶ **I**tem ¶ quod modo et qualiter probat debet etas maior: et etas minor. dicitur super hoc vt not. Bartol. in l. de etas. ff. de mino. et vide ibi super quibus testis interrogatus respondere non debet et qualiter in talibus caure respondere debet: et ibi vide an sufficiat testis com prehendere dictum suum per sensum corporeum an etiam per sensum intellectus: sed quid si testis non 34 recordatur de tempore. Aduertere quod ¶ dicitur res testis est insufficiens et non concludens. et ideo fiat vnus articulus quomodo ille contractus fuit celez biatus inter partes. et si partes consistebunt. tunc dictum testis non probantur tempus adiuuabitur ex tali confessione et fieret valida probatio. vt no. et maxime per Bartol. in l. §. si quis. ff. que adimo. et 35 sta. ape. ¶ **S**ed quid si sunt variata nomina per sonarum et aduerter: vel probare illius esse illu etiam eandem hominem. vel alium esse illum et eum dem fundam: et maxime quando mutata sunt no mina confirmantur. vide Bartol. in l. demonstrat. 36 tio. in prin. in. q. i. ff. de condi. et demon. ¶ **S**ed quero qualiter redderet etiam eorum que scripta sunt in libro rationum pura fe aliquem tantum ex pendisse tali domo. vide Bartol. in l. sub conditio. ff. de condi. et demon. vbi dicitur quod debet sic articulari: dico metantum expendisse in tali do mo et quod tantum expendisset quilibet bonis 37 et ad probationem rerum. ff. ad l. fal. ¶ **S**ed que ro an si testis non reploger seu reperat locū et tem pus alias dictum in dicto suo videatur repetisse prout erat capitulum: dicit vt no. per Bartol. in l. 38 labeo. de supel. leg. Sed ¶ an possit iudex et causa non adhibere fidem testi clare probanti. vide no. per Bartol. in l. lucius. ff. de his qui not. in fa. Sed 39 ¶ qualiter probatur fama: dicit quod testis dicere debet: de predictis est publica vox et fama. interro gatus quomodo scit. Respondit q. audiuit publi ce dicit: et non dicit q. publice dicitur: quia non redde ret bonam causam: quia non de auditu suo: et sic de nullo sensu. vt no. Jaco. de are. in l. testium. C. de te sti. Dy. consuluit de facto q. fama sit probata dicen do q. publice dicit sic per. penul. in prin. ff. ad ma ce. ibi. sed quia publice. et Cad. mace. l. i. et. ff. de quo per Bar. latissime. in l. de mino. §. tormenta. ff. de 40 questio. ¶ **S**ed quero ¶ tunc debet dari copia arti culorum alteri parti perenti vide ¶ Inno. in c. per tuas. extra de testi. vbi dicit quod non. adde not. in l. si duo patroni. §. idem iulianus. ff. de iure iuran. 41 ¶ **S**ed quero quid de interrogatois fideis res testibus an debeat dari copia alteri parti. Inno. dicit quod in dicto. et per tuas. extra de testi. dicit tamē si 42 iudex deo no peccat. sed ¶ quid si iudex omisit exa minare testes super substantiis. idem Inno. in dicto. c. per tuas. dicit quod etas publicato pro cessu potest pars petere quod examinetur. Sed 43 ¶ pone ¶ quod testis reddat causam congruam in pri

mo dicto suo si postea studendo reddat congruam an probet. verbi gratia dicit testis dico q. vidi ¶ tium possidere. postea interrogatus quanto tempo re. respon. q. p. annis vt sibi videtur. et quod probat. vt. l. qui tamen. §. ff. de arbi. et ibi per Bartol. secus si dixisset in primo dicto. mihi videtur quod dicitur possederit iam sunt. et annis. et vltra. q. quod 44 non valet. vt ibi. ¶ **S**ed quero testis qui deposiuit dictum suum obcurum declarauit semel dictu suum. an iterum interrogandus sit. dicit quod non. vt. l. i. §. qui obcurari. ff. de iura. calum. et per Bar to. in l. i. §. ff. si certum petas. an testis examinetur super maleficio seu super inquisitione. et non inter rogatur de loco et tempore an valeat eius dictum si non interrogatur de loco et tempore in inquisitio ne contentis. quod non vt not. Bartol. in l. §. item norandum. ff. de aleato.

Circa materiam testium

dic. Quidam testium in ipso iure quis dam officio iudicis ipso iure vt pupilli ius et seruus illa ratione: quia testifica ri non possunt vt. C. de testibus. l. hac consulti summa. in principio. ff. de testibus. l. testium. §. lege. ¶ **O**fficio iudicis dicit quod ex quibusdam causis repellatur quis a testimonio que infra sequuntur. ¶ **I**mpu nis si de eo multa mala dicantur. vt in autentica de testibus. §. iij. ¶ **S**ecundo quis non est bene opinio nis et sane. in d. §. quarta. et ff. ad l. l. sed et testa to. ¶ **T**ertio quis pauper. vt in d. §. iij. et ff. de ius spe. tur. l. dicitur in turo. ¶ **Q**uarto quis in alijs sit malus. ergo in hoc. quia cum in vno deliquit of fensum facit ¶ est reus. vt. ff. de lega. l. i. que. et de bo. libe. in ius. et ad filicia. l. si quis in graui. §. si quis ¶ **Q**uinto casus reus fuerit. ergo ad huc presumitur vt. C. ad l. lul. mate. l. quisquis. et de probatio. l. ius. ¶ **S**exto. quia non seruat legem que probat. ius pe tentibus. ergo non debet legis auxilium. et quia of ferre minus. vt. ff. de minoribus. l. auxilium. et de agri. et cen. l. quoties. ¶ **S**eptimo. quia huius rei igna rus est ergo verberibus est subdendus. vt in auren. de testibus. §. quarta. ¶ **O**ctauo. quia infamis. vt ff. de accusatio. l. qui accusare. et de testibus. l. testiu fides. ¶ **N**ono quia amicus inuicis est. vt. ff. de testi bus. l. testium. in principio. ¶ **D**ecimo quia non ha bet in bonis centum aureos. ff. de accusa. l. nonnulli lia. ¶ **U**ndecimo. quia inspectiones habet. quia est violenter. ff. de accusatio. l. alij. ¶ **D**uodecimo. quia varia dixerunt et tales puniendi sunt. ff. de testibus. l. qui falsa. ¶ **D**ecimotertio. si data vel promissa sit ei pecunia. C. de testibus. l. si quis. ¶ **D**ecimoquarto. quia malum testimonium in eum tulit. vt. ff. de testibus. l. produci. ¶ **D**ecimoquinto quia minor est quartodecim annis. ff. de testibus. l. in testimonio. et de minoribus. l. nullum. ¶ **D**ecimoseptimo. quia ea que dicit non conueniunt nature. vt. ff. de testibus. l. ob carmen. ¶ **D**ecimo septimo. q. duo contraria simul dixit. vt. ff. de re iudica. l. illa duo. C. de fide instrumento. l. scripture. et ff. de testibus. l. vbi repugnantia. Sed in hoc casu vbi contraria dicunt non sunt admittendi. sed in d. ex debet verissimilia videre vt dicit. l. ob carmen. in fine. ¶ **D**ecimo octauo. q. non reddit causam testium nisi sui sine dicit. vt. ff. de

libera. cau. l. si pater. §. h. C. de fide instru. l. si res. ff. de transactio. l. cum hi. §. cum caue. extra de testib. c. causam. C. de cimonono: si prole testimonium ferat ut psumatur quod recorder bene. vt. ff. de carbo. edict. l. iij. §. iij. alias causam. nam r alibi de tempore dixit lex quod non potest omnium tene ri memoria. vt. ff. de proba. l. si arbiter. C. qui testam entum facere possunt. l. hac consulti ssima. C. U gesimo. si testis vacillat. ff. de proba. l. in testibus. C. U gesimo primo. si est iniunctus. ff. de proba. l. re stium. in prin. C. U gesimo secundo. si suspicio in testibus sit. vt. C. de testi. l. testium. in prin. C. U gesimo tertio. si testis vnus r eundem pmeditatur sermonem attulerit. ff. de proba. l. testiu. in prin cipto. C. U gesimo quarto. quia damnatus est pu blico iudicio: et non fuit restitutus. qui in vinculis qui custodia publica detinetur. qui cum bestijs pug nat vel se locauerit ad pugnam dñi. qui palam que stum facit. r quidam propter reuerentiam. ff. de testi. l. testium. §. legē iul. C. U gesimo quinto. quei dam sunt persone que non coguntur ferre testimoniu m inter se. videlicet gener. locer. victricis. puius gnae. sobinis. sobina. et sobiano natus. et omnes qui in. postimo gradu iur. patronus et patrona. vt. par. patroni patrone maritus. liberi r eorum filij. sponsus etiam generi appellatione continetur. ff. de test. l. lege iul. cum l. sequen. Quidam similitur sunt qui iniuncti non vocantur ad testimonium dēcē dum. valerudinarij vel milites vel qui cum magis straribus causa respublice abiunt. r illi quibus veni re non licet. qui omnes not. in. l. iniuncti. ff. eodem. Et quidam sunt alij. vt publicani. Item hi qui non des trahendi testimonij causa abierint. Item hi qui exercitui pbedam conduxerunt. r pupillis. ff. de testib. l. iniuncti. C. U gesimo sexto. quibus impera ri potest. r qui sint not. de testibus. l. idonei. C. U gesimo septimo. qui est seruus in casu r amen ei cre detur. ff. de testi. l. seruus. C. U gesimo octauo. qui sunt domestici. C. de testi. l. etiam. C. U gesimo nono. pater r filius nec volentes nec iniuncti inter se possunt ferre testimonium. vt. C. de testibus. l. si pa tientes r liberi. ff. eodem. l. testis. C. U gesimo. qui in re propria testificantur. vt. C. de testi. l. omnes. ff. eo. nullus. C. U gesimo primo. qui est adulterij cri mine damnatus. vt. ff. de testi. l. scio. C. U gesimo secundo. qui est crimine reprobatarum damnatus etiam hermaproditus qui sexu femineo incalcē scat. vt. ff. de testi. l. reprobatarum. C. U gesimo tertio. qui fallit vel paria. vel qui eorum dicta par y tibus referunt non solum istis non credatur. sed pu niuntur. vt. ff. de testi. l. qui falso. C. U gesimo quar to. qui ob crimen famulosum damnatus est. nec testis esse potest. nec testimonium dicere. vt. ff. de testi. l. ob carmen. C. U gesimo quinto. qui vindictaru rus est super aliqua re. vel quia nouit. Item paroi ni causatum et executores. vt. ff. de testi. l. ob car men. §. illud. et. l. finali. C. U gesimo sexto. dico vnus testis. l. iur iurando in fine. C. U gesimo se ptimo. qui ab exercitui ignominie causa remittitur. vt. ff. de infra. l. quod ait. C. U gesimo octauo. qui ariā iudicare causa in senam prodierit. vt. ff. de in fa. l. ar. l. etas. C. U gesimo nono. qui lenocinium fecerit. vt. ff. de infra. l. ar. l. etas. §. primo. C. Ua

dragefimo. qui pnuaricationis causa damnatus est. vt. ff. eo. l. prima. C. Ua dragefimo primo. qui vlturas sturatum exercuit r improbus fenus exer cuit. C. eod. l. qui improbum. C. de infra. l. improbi C. Ua dragefimo secundo. qui furti vi bonorum raptorum iniuriarum de dolo malo damnatus est. vel pactus. vt. ff. de infra. l. prima. C. de infra. l. secun da. r. l. non damnatus. C. Ua dragefimo tertio. qui eam vromem dixit que vtrum intra tempus lu gere voluit. C. de infra. l. decreto. quāuis hodie casus iste non procedat de iure canonico. C. Ua dragefimo quarto. qui bina spōsalia eodem tempore. vel binas nuptias suo nomine exercuit. vt. ff. eodem. l. prima. in fin. C. Ua dragefimo quinto. qui passus est eum filium quem habebat in potestate eam du cere que nubit infra tempus lactus. vt. ff. de infra. l. prima. C. Ua dragefimo sexto. qui conuictus fue rit hereditatem ex parte. C. eo. l. si te. C. Ua dragefimo septimo. qui in testamento patris in crepta tus est. C. e. l. ea que. C. Ua dragefimo octauo. qui per pietatem fuerit fultibus celsus. C. eo. l. fultibus. C. Ua dragefimo nono. q̄ improbus r detestabilis appellatur. C. eo. l. verbum precibus. C. Ua dragefimo. qui separatur a sacrosanctis ecclesijs. C. de hereti. r manich. l. hi qui. C. Ua dragefimo primo. qui pupillam vel adultam filio copula uerit. C. de interd. mat. l. prima. C. Ua dragefimo secundo. qui hereticorum vocabulo continetur. vt in autentica gazaros. C. Ua dragefimo tertio. qui de postitutele pro socio mandati suo nomine damnati fuerint. ff. eodem. l. prima. C. Ua dragefimo quarto. qui incestas nuptias contra perit. vt. ff. eodem. quid ergo. §. euz. C. Ua dragefimo quinto. ro. qui deserto sacramento venit ad secunda vota. vt in autentica eiusdem que est. C. de secundo nu ptijs. C. Ua dragefimo sexto. mulier que nupti in vtrum. r quando vir nupti in mulierem. ff. ad. l. iuliam. l. cum vir. C. de adu. l. cum vir. C. Ua dragefimo septimo. qui fallam monetam condunt. r qui adulteram monetam scelerem expendant. qui falsi sum testimonium dedit. vt. ff. de testibus. l. producti testes. C. Ua dragefimo octauo. qui prohibetur sua bona administrare. r mutus. r surdus. r furiosus. r mentecaptus. r prodigus. r repro baturus. qui per iurum est quocunq; modo repellitur etiam si non infamis quia semper psumitur dolere. vt. ff. de accusa. l. nibus. l. si cui. §. sed de. de fenaro. l. castus. C. de trāsa crionibus. l. si quis maior. r. not. ff. de infam. l. ius cius. r generaliter omnes qui repedensibiles r no tate opinionis r obscure fame cēsentur. non sunt in numero testium. C. Ua dragefimo nono. si testes iurauerunt absente parte contra quam producantur. extra de testibus. capitulo in nomine domini. C. eodem. l. si quando. C. Ua dragefimo. si testes so lemner non iurauerint. xxxv. questione quinta de parentela. extra de testib. c. causam. C. de testibus. l. iure iur. C. Ua dragefimo primo. si pars resti testifica ra didicerit ante apertionem. extra de testib. c. con siliatus. in aut. de testi. §. q. vero. C. Ua dragefimo se cundo. si obscure deposuit r nō declarauit. extra de testi. c. c. l. clamo. r de testi. eo. l. c. pierrea. ff. de ver bo. obligatio. l. in conuentionalibus. C. Ua dragefimo tertio. si non fuit vis conte. nō valuit testificatio.

nec testes sunt recipiendi. nisi in casibus. vt lice nō contesta. c. quoniam frequenter. r. c. ad hoc. alias. in aut. de testi. §. r hoc verū. C. Ua dragefimo quarto. si fuerint data capitula r testes non deposuerūt super illis malitia vel negligentia iudicis. extra de testi. c. per tuas. C. eo. l. i. C. Ua dragefimo quinto. si est consanguineus? aduq; rarij. q. i. consanguinea. r. c. accusantis. C. Ua dragefimo sexto. qui dixit testi monium contra re in causa criminali. vt. q. i. qui cunctis. r. quē. vt. si quis coniunctus. et. c. parull. C. Ua dragefimo septimo. qui confitetur de suo cri mine tangē pncipale non valet. sed debet de suo crimine puniri. extra de confel. cum super. C. Ua dragefimo octauo. si est particeps eius cause. ff. de tes ti. l. nullus. C. Ua dragefimo nono. non creditur ma triasserit fe pregnantem ad hoc vt mteatur in possessionem bonorum defuncti per edictū. de ven. in postel. mit. ff. de ven. in postel. mit. l. i. §. r. et de acquirere. her. l. quidam.

Quibus potius credatur.

Tertium est supra quibus modis testes reijciuntur nunc dicendum est quibus potius credatur. Et dicendum est q̄ potius fides adhibetur illis qui sunt in dignitate positi r quanto magis in maioribus tanto magis credatur. r impe rator magis quam presidi. r sic de ceteris. C. de test. l. omnes. r de testi. l. testium. §. qui argumēta. qz fides testis ex eius dignitate approbatur. in aut. de testi. §. signatus. Itē magis nobili q̄ plebeo. magis honesto quā inhonesto. magis diuiti quā pau perij. vt. ff. de testi. l. testium. in prin. Itē magis cre ditur illis qui dicunt qd nature negotij conuenit quā alijs. ff. de testi. l. ob carmen.

De numero testium.

Tertium est supra quibus potius credatur. nunc de testiū numero r videndum est q̄ vbi cunctis cer tus numerus testium nō adicitur. tūc duo sufficient: quia pluralis locutio duoz numero contenta esse debet. ff. de testi. l. vbi. in quibusdā casti bres alias quinq; testes requiruntur. vt in mu randa voluntate que per decemium stetit. C. de te sta. l. sancimus. C. Item in diuicia facienda id est pnuata scriptura. C. qui potio. in pigno. habeant. l. scripturas. Item in inuentario faciendo. in auten. de her. r fal. §. hoc. Item in comparatione literarū facienda. C. de fide in instrumento. l. comparationes. Item in caute deponendo id est pnuata scriptura depositarij quando confitetur apud se depositum. in auten. de fide in instrumentum. §. si quis igitur. r. §. sed r si quis. Item in instrumento in quo mu lier confitetur se pro fideiussorem aliquid accepiss e. C. ad vel. l. antioque. Item in quibusdam casibus quatuor requiruntur ab eis. vt in predictis exemplis apparer. in quibusdā quinq; vt in codicillis facien dis. C. de codicil. l. finali. Item in contractu excedente libram auri celebrato in ciuitate. C. si certum petatur. auren. fed. nouo iure. Item in libertate per epistolam vel inter amicos data. vcl in instrumen to manu uisionis reddendo. C. de lari. l. i. toll. l.

Item in confessione creditis dicentis sibi solutus esse. C. de testi. l. testium. Item in testamentis in vi lia celebratis. C. de testam. l. finali. Item in testa mentis tantum inter liberos conditis vt qualiter cunq; confectum valeat. C. de testa. l. hac consulti ssima. §. et imperfecto. r. c. familie hereticand. l. finali. Quandoq; septem. vt. ff. de repudijs. l. nul lus diuortium. Item in recusatatione subdici. con. acolyti. episcopi. electoris. r osiarij Romane ecclesie. vt in decre. ij. questione. l. iij. Item in testamentis in scriptis vel sine scriptis. in fin. de testa. §. finali. C. qui testamen. facere poss. l. hac consulti ssima. Quidam doq; octo. vt in testamento cecidit in quo non fuit no tarius. C. qui testamen. facere possunt. l. hac consul tissima. §. sed quia. Quandoq; vndecim. vt in accu satione eius qui militarem annonam de fraudauit. C. de eroga. milit. an. l. per hanc. libro. iij. Quidam doq; quindecim. vt in subrogatione ppositi sacro rum scrinio. C. de prepo. l. scri. l. vel vnicusq;. Quandoq; xliij. vt in accusatione diaconi cardina lis. Quandoq; requiruntur. xliij. vt in accusatione presbyteri cardinalis. Quandoq; requirunt. lxxij. vt in accusatione episcopi cardinalis. Sed testes et accusatores sine aliqua sunt infamia. vt in decre. ij. questione. l. iij.

In quibus casibus debent rogari.

Tertium est supra vbi cer tus numerus requiritur nunc in quib; casibus rogari debent. Dicuntur in omnibus casibus in quibus incertus numerus requiritur ibi rogari excepto in codicillis in quibus non est necesse. vt rogatio fiat. C. de codicil. l. finali. §. vltimo. in alijs debent rogari. C. de testi. l. testium. r aut. rogati.

De interrogacionibus testium.

Vidimus supra de nu mero testium. r in quibus possint ro gari. Nunc videmus qualiter debeāt interrogari. Dic quod interrogandi sunt de presentia. r vtrū interfuert ipsi testes ma gis lesicio perpetrato vel alij contractui. necne. Item de visu auditu loco tempore de nocte vel de die tempore nebuloso vel claro de mense die r anno. Item qui r quot interfuert contractui. Item si corra hentes erant vel sedentes cum contraxerūt. C. Itē si proposuerunt r si cognouerunt signa si prestitis parrocinium huic cause si est amicus vel iniunctus cognatus vel affinis si fuit mediator vel cognouit eum contra quem producitur. Item si fuero rogatus vel transiens hoc vidit. Item si in pubes vel ser uos decurio vel plebeios liberos aut ingenunos. Si ad dicendum testimonium pecunia accepit. si damnum vel cinolum tūm ad eum spcatur. Item si simul viderunt r interfuert contractui. Item si fuerunt instructi vel rogati vt salter dicerent. Item de creditulitate r scientia r similibus circum stantijs. extra de testi. cum causam. si. q. i. in prin. c. in primis. extra de testi. c. licet. iij. q. iij. c. nihilomi nus. r. c. presentia.

Quedam forma circa testes de offi. iudi. circa quaslibet questiones ad ipsos pertinentes.

Empirius testes pre-
sente altera parte duci debent ut iurē
vtr extra de testi. c. in nomine domini.
Item sufficit si iurat altera parte cita-
ta licet sit absens per contumaciā. extra eo. c. f. r. c.
de testi. l. si quando. §. hys quoq. Et debent iurare
presensibus partibus qd dicant veritatē pro vtriusq.
parte. nec piece vel dolo odio vel amore negabunt
veritatem vel admittent falsitatem. C. de testi. l. iu-
re iur. r. r. v. q. v. de parentela. Item testes sunt alexi
di expensis producentis. i. i. q. l. victus. C. de testi.
l. quoniam liberi. Item si testificata didicisti nō po-
teris de cetero testes producere super eis dē articu-
lis. extra de fide instr. cum Joan. extra de testi. c.
causam. r. c. fraternitatis. in aut. de testi. §. quia ve-
ro. Item si testes produxisti non habebis quartam
productionem. nisi cum solennitate legali quam ha-
bes. extra de testi. c. fina. r. c. licet. in aut. de testi. §. qz
vero r. debet iurare quod nullo modo didicisti testi-
ficata. r. qd malitiose non facit. r. qd eos primo ha-
bere non potuit. vt ibidem dicitur. Item nō. q. vna
debet esse dilatio de iure communi. et infra quam
debet dari tres productiones. extra de testi. c. in cau-
sa. r. c. significasti. r. c. de dila. l. i. r. tamen de consue-
tudinē generalis dantur dilationes tres et quarta
cum solennitate que est optima legum interpretēs.
extra de verbo. signi. habere. extra de consue. c. cum
dilectis. ff. de lega. l. si de interpretatōne. Item que-
ro quid si testis obscure dixit vtrum possit illud de-
clarare. dic quod sic. ff. de pēto. stipul. in pēto. i. p.
de iudi. l. si quis intentione. C. de leg. l. si impe-
rialis. extra de testi. c. cum clamor. Item testis s̄no
dalis si errat potest se corrigere incontinenti. extra
de testi. cog. p̄terea. Item queritur nūquid iudex
post publicationē si cognouerit testes male depo-
suisse possit iterum examinare r. punire si opus fue-
rit. l. i. q. v. i. i. n. i. b. l. o. m. i. n. u. s. ff. de questio. repetita. ex-
tra de testi. cum clamor. r. c. presentata. C. de testi. l.
fina. r. si primo ad aliud duces ipsos testes. extra
de testi. c. causam. r. c. venis. r. c. presentata. Item
queritur vtrum iudex de officio suo possit r. debeat
compellere testes venire r. deponere dic qd sic. C.
de testi. l. si quando nec vltra quindē dies ipsos
designare debet in iudicio. vt. d. l. i. q. i. ff. de tab. ex-
hib. l. i. §. exhibere extra de vsur. tuas. dudum ras-
men p̄m canonistas hoc non procedit in criminali-
bus. extra de testi. cog. c. dilectum. l. i. q. i. §. c. qui
intradit. nec etiam si agit ciuilliter poterit literas ha-
bere qd testes compellantur in criminalibus. extra
de testi. cog. p̄uenit. Item not. q. inestrenatā mul-
titudinem testium non debet pati iudex produci. ff.
de testi. l. i. §. q. p̄ extra de testi. significasti. r. nume-
rus. l. extra de testi. cum causam. Item quero vtrum
lite non contestata possint produci testes. dic qd non
extra vt lit. non contest. c. quoniam frequenter. r. c.
ad hoc deus. in auten. de testi. §. r. hoc verum. et. §.
r. si vero. nisi in casibus in quibus possint produci
etiam lit. non contestata. vtp̄ata si timetur de morte
testium vel absentia diuturna r. senes vterudina-
ri. r. infra annum annuntia bitur parti contra quā

sunt producti alioquin nō valet. pro hoc facit oīa
iura proxime supra allegata. s̄. c. quoniam frequen-
ter. r. c. ad hoc deus. r. c. hoc verum. r. §. si vero. Item
quero vtrum testes debent reddere causas dicti sui.
dic qd sic. si sunt interrogati. C. de testi. l. r. l. solaz.
v. q. i. §. i. o. a. n. e. s. i. t. e. m. non fuerint interrogati
valet eius testimonium. extra de sen. r. de iudi. c. sicut
nobis. C. Item quero quādo mulier testis esse possit.
dic p̄m leges in omni causa testis esse p̄t exceptis
testamentis. in st. de testi. §. testes. r. v. q. i. §. decernit.
sed p̄m canones in causis criminalibus non potest
esse testis. extra de verbo. signi. c. forus. r. x. i. i. q. v.
mulier. In ciuilibus sic r. maxime in matrimonio.
extra de testi. c. i. l. i. r. c. quoniam aliqua. Item scie-
re debes quod post q. r. entia liti productioni testium
debes p̄testari vt tibi salue sint exceptiones oppo-
nende tam contra dicta testium quam contra
ipsos testes dicendo quod intendas aliquas excep-
tiones opponere r. si ralem protestationem non
feceris nō poteris post aperturam dictorum testium
aliquid contra ipsos nec ipsius dicta opponere. nisi
de nouo venisset exceptio in notitia. et qui. extra de
o. cog. c. cum dilectis. Respondeat aduocatus ino-
munt primo recipiendi. C. de inoff. testa. l. liber.
in fine. ff. de probationi. l. certum. de ferijs. l. ferie. de
regulis iuris non debet. sed totum hoc habet iudex
terminare ex suo officio. vt videat si actor dicatur.
vt non producat vel vt impedit. vel si vere vult pro-
ducere ad hoc. ff. de rei ven. l. in fundo. in fine. r. v. i.
deat si periculum est in mora. vbi non potest firmari
regula de rigore iuris. ff. de offi. p̄ocon. l. alioquin.
r. similibus. C. Item queritur vtrum teneatur pro-
ducens dicere super quo capitulo vult testes produ-
cere. Et hec in scriptis facere r. edigi. videtur quod
sic quia si vult probare inutile non est audiendus.
C. de probatio. l. ad probationem. Item debet hoc
dicere r. predicere. vt sciamus vtrum velit quid tale
probare quod sit admittendus. quia non omnia de-
bent probari. ff. de p̄. h. e. r. l. si de his liberate vltra
medium. C. qui leg. p̄o. l. in momentane. potest res-
pondere aduersarius tibi nō dico quia tibi nō pro-
bodes iudici p̄bo. r. fide facio. r. et ibi c. si debeo di-
cere. ff. de proba. l. quinquaginta. C. de condi. ob-
tur. cau. l. §. hic qui petit sic respon. si debeo dicere in
dep. dicit mihi. quia in iudicio nihil occultum nihil
coopertum esse debet. p̄terea iudex nescit vtrū
esset vtile vel inutile r. meritis negotiorum r. c. ff.
per vim vel alio modo. l. fina. vltimo dic quod de-
bet hoc dicere coram iudice audiente parte aduersa
sa vt possit contradicere si habet causam contradic-
cendi. Item videtur quod id super quo testes pro-
ducuntur debeat in scriptis redigi. quia producens
poterat secūda r. tertia die dicere hoc non debisse. r.
sic babitur materia negādi verū r. p̄bādi falsum.
vt. ff. de eden. l. §. editiones. r. ibi plene respondet
aduersarius sufficit quod ego verbotenus dico. et
sic non teneo facere scribi. vt. ff. de eden. l. §. ede-
re. Iudex ex officio suo faciet scribi per personas pu-
blicas ne veritas possit deperire. ff. de testi. l. cur-
rent. C. de si. in l. i. m. l. p. l. u. r. e. r. de hoc locū habent

In omnibus que dicitur a partibus in iudicio extra
de proba. c. quoniam contra falsam. ff. de probatio.
quoties. interrogaciones deent ergo in scriptis r. in
actis probandi. r. iudex causam videat diligenter.
r. quod est illegitimum dimittat. deinde dat dilatio-
nem ad producēdū seruata doctrina. C. de dila. l. §.
Item quero vtrū quis cogatur dicere numerū
r. nomina testium. r. dic quod nomina testium quis nō
tenet dicere absolute nisi esset confusio loci. vel
nisi appareret qd fraudulenter quis subtraheret. et
super his in iustitiam aduocāt vtriusq. partis. ff.
de ecce. l. non ex omnibus. C. de post. l. p. e. finita di-
latione venient testes. r. ille contra quem producū-
tur cognoscat eos. quia testes debent eos cognos-
cere contra quos producantur. C. de iure deli. l. si.
§. et ibi not.

**Qualiter exceptiones opponantur testi.
r. quid in ipsis exceptionibus fieri debet.**

Dic quod si testes pro-
ducuntur contra te r. eis potes obijce-
re. aliquam exceptionē illarum excep-
tioniū propter quas testes submoue-
tur. vt q. i. r. u. s. v. i. m. i. m. i. c. u. s. r. c. obijcies dicēdo di-
co talem testē contra me introduci testem esse nō
posse propter tale causam. r. sic nō est admittendus.
vt. ff. de testi. l. §. adhiberi. habebit respondere pars
imo admittendi fuit. r. vtram causa illa vera sit di-
spuratio si veruabit vtrū sint admittendi an ne re-
spondeat aduocatus partis contra quem producū-
tur testes. alii testes nō debent recipi sub conditione:
q. actus illegitimus est. C. de sen. l. p. e. ff. de reg. iur.
l. ac. r. ad hoc r. si cōstat q. nō potest testis nō de-
ber recipi. vt. d. l. §. ff. de testi. r. si superfluis receptio-
nibus r. superfluo iuramento non est quis grauior
dus. Si vero nō constat. sed incōtinenti vult facere
fidē q. non potest esse testis recipienda est p̄batio.
ff. ad exhi. l. §. libidem. ff. ad trebel. l. ille a quo. et
ibi no. extra de testi. c. veniens. §. extra de testi. spol.
c. literas vltra medium. Recepta probatione si iudex
pronūtiabit recipiendos testes esse appeller ille
cōtra quem testes producantur. ff. qui fari. cog. l. ar-
bitr. ar. cōtra quoq. ap̄ nō re. ante sen. Si vero pro-
nūtiatur non esse recipiendos appeller ille q. p̄du-
xit si vult de iure canonico de ista appellatōne cog-
nosci. r. cessabit interim causa p̄ncipalis iure ec-
clesiastico r. si incontinenti non vult eos reprobare
recipiantur seruato in tempore disputationis quic-
quid. r. inquam debet eis credi. vt. C. de testi. au-
ten. §. vero. ff. de tute. l. mutum. §. §. Cum vero con-
sister testes recipiendos dicat ille contra quem p̄ducti
sunt volo facere libellū r. interrogacionē in eā con-
tra testes quos vult producere. qd vsu magis est ap-
probatum quam lege cautū. C. Quid si testes dux-
bitant vel vacillant. i. mutum. §. §. Cum vero con-
sister testes recipiendos dicat ille contra ius est r.
dubitare r. vacillare idem significat. C. de acqui-
pos. l. nemo. Quid si testis dicat nescire diem vel
horā verū ipsius testimonium valeat. dic qd sic. ff. de
accu. l. libello. nisi negotiū esset tale in quo requi-
reretur scientia diei vel horę. ff. quod vi aut clam. l.
aut. §. dicitur q. si denuntiatum fuerit nouū opus q.
d3 poni in instrumto denuntiationis dies r. hora

diei. vt. C. de cōtrahen. r. cōmit. stip. l. p. e. r. etā in ca-
su in quo qui p̄io: est p̄io: esset. vel vbi r. de quo
p̄io: derogat p̄io: iuris. ff. de legi. l. sed r. p̄io: tes-
tioris. ff. loca. r. condn. l. in operis. ff. de pig. l. si fun-
dus. C. Quero vtrū debeat dari copia interroga-
torioiū parti contra quam p̄ducit. cū in secretis sit
dādum iudici. q. si pars sciret testē instrueret. Res-
pon. si tales interrogaciones continēt questiones
ad destructionē testis secreti sit oīo. vt dicitur est.
Si vero questiones ad p̄bandū intentionē vel re-
ceptionē illius cōtra quem producitur r. tūc dāda est
copia ad hoc vt seruet equalitas. Et istud interro-
gatioiū de quo supra est facta mentio fiet si confusio
tudo est loci vel fosi q. post aperturam interrogati-
onum ad postulationē illius contra quem p̄ducunt. fa-
ris est q. fiat tunc interrogatioiū post aperturam. si
non est confusio loci oportet quod fiat ante.
C. Quid si testis dicat aliquid verbum ambiguit
vel obscurū ad postulationem alicuius dico quod
tale verbum ambiguit interpretabit per iudicē vt per
testē ex suo officio. ff. de reg. iur. l. in ambiguis. r. l.
neratus. ff. q. test. fa. pos. l. heres. §. §. Si vero nō di-
xit verbum ambiguit: §. dixit aliquid super quo ille
contra quem producitur nō potuit esse instructus.
dico ad huc iudicē testē esse interrogatū. C. Quid
si iurauit. r. ad huc nō est datus libellus. Rñ. dabit
postea. r. differet scribi dictū testis quousq. sit factus
libellus. sed quantum expectabit testis. Respo. foz
re per. r. o. r. e. s. C. de testi. l. si quando. §. cuius expē-
sis interim. dicit producētis. C. de testi. quoniam. de
appel. l. eos. Tel. dicit q. si quid est quod est impure
quod debet ferre libellum ipse interim faciet expen-
sas r. deside pena luer. C. de po. l. §. in fine. Quid
si erat testabilis eo tempore quo iurauit r. in testabi-
lis eo tempore. C. de testi. l. testium. in prin. vel dicit tempus
quo scribitur. ff. de testa. in l. l. ante p̄. vel distingue
cuius dolo vel culpa fuerit delatum tempus. ff. de
mimo. l. intra vtile. respon. ff. de excu. turo. l. sed r. si
p̄oferatur. C. ad legem iuliam. de ambi. l. fina. Item
quero vtrum dicta testium debeant aperiri absente
parte maxime parte cōtra quam testes producantur.
Dic q. non nisi absens esset per contumaciā. ff. ad
l. iul. de adul. l. si postulerit. §. de quēstio. ad hoc
vt predicta pars possit protestari contra personas
r. dicta testium. vt extra de testi. c. presentū. Quid
si non reperitur interrogari de omnibus interro-
gationibus factis r. approbatis. Respo. interrogat-
ur vel iudex vel tabellio qui p̄termissis refarciet.
ff. de i. l. non quicquid. §. vno. Quid si pars requi-
siuit testes infra tempus. vt testificarentur. r. id eo
forte succubuit. quia non testificati fuerunt. r. dic qd
imputabitur volenti eos producere si non fecit eos
dicere. cum per ipsum remanet quin facerere eos
cog. ff. de tab. exhi. l. lo cum. §. hoc. r. hoc sine causa ci-
uili: sine criminalis sit. C. de testi. si quando. ff. eo.
t. l. §. §. qd verum est si non fuit petitum a iudice.
sed si petitum fuit r. ipse iudex reculauit tunc iudex
refarciet damnium. ff. de mag. consue. l. §. de dāp-
no in fec. l. i. §. §. penul. sed non quid testis qui noluit
iurare tenebitur. dico quod sic. quia testificari pu-
blicum munus est. vt. ff. quem ad modum. test. ape. l. cū
r. l. si quis. ideo debet damnū refarcire. ff. de admi.

ml. quidam in fine. r. l. autos. r. c. de exco. tu. l. quos
 nam. ¶ Quero quid si testes sunt producti per
 blicati. r. eorū dicitur sunt admiffa. sic dicitur. Si
 quidem apud iudicē sunt admiffa. vel apud publi
 cam personam vel aliter ipse referat omnium et
 grauior punitur. C. de appellatō. l. ne causas.
 r. de testi. si quando. Si apud illum contra quem
 sunt producti iterum producat̄ ne possit obſcere
 propter vitium sumi. vt quia scilicet sunt producti.
 r. ad hoc. ff. si quis omis. cau. testa. l. quid autem. §.
 non simpliciter. Sin autem apud illum qui produ
 cit videtur quā si putet sibi r. quā iterum non de
 tur et i. facultas producendi. quia si de aretur mare
 ria r. ocafio delinquendi r. fingendi se amiffisse et
 producendi iterum r. subo. mand. r. materia peccan
 di auferenda est. ff. de iur. iuran. l. ait p. r. r. de
 edendo. l. §. editiones. Si probet se euidentri casu
 amiffisse producat̄ iterum. vt. ff. de eden. l. si quis ex
 arbitrio. §. si. a. l. sequens. Videtur tamen q̄ in pri
 mo casu possit producere quando scerit per iudicē.
 quia periculosum est et scilicet ligare cū in dice. r. proba
 re interese est difficile vel ad minus per beneficiū
 restitutionis est illa clausula generali si qua mlti
 causa r. c. vel ex illa speciali si perpetuo. Sed quom
 modo probabit dānum. dicit fore sacramēto illius
 qui produxit testes. vt. ff. quod vi aut clā. l. semper.
 §. hoc. C. unde vi. l. si quis. ¶ Quero vtrum ille
 qui testes produxit teneatur respondere positio
 nis factis per illum contra quem testes sunt pro
 ducti super dicitur testimonium vel super personis eo. r. y.
 vt quia ponat quod dictum eorum non tenet. quia
 vltra dixerunt r. c. vel quia sunt infames r. c. Dubi
 tatio huius questionis est quia poterit dicere pro
 ducens. non teneo accusare testem meum nec in di
 care turpitudinem suam. vt. C. vt nemo inui. ag. §. si
 illud habet locum quando principaliter r. ab initio
 criminaliter quis cogitur. Sed cum quis admittit
 retur ad probandum causam remotionis. ergo r
 per quemlibet legitimum modum probationis.
 Sed positio est legitimus modus probationis. ergo
 quod omnimodo tenetur respondere. ¶ Item quero
 quid si aliquis volebat qd quis ferret testimonium
 pro eo. et cum eum duceret ad testimonium dicens
 dum testis iste libenter volebat iurare. dixit r. ex
 clamauit corā omnibus dicens. domine iudex de
 isto facto nihil scio quod ipse dixit. videlicet produ
 cens r. hic producens semper p̄sens erat. verum
 amplius eum inducere possit dubium est. quia res
 significata didicit. et sic videtur quod eum vltorius
 producere non possit. Sed contrarium puto. quia
 differentia est inter testificata r. testificanda. Testi
 ficata dicuntur cum testes testimonium dixerunt. r.
 eorum dicta in actis redacta. et post aliqua par
 tium didicit testificata. Testificanda sunt que non
 sunt dicta sed dicenda. §. quod hoc fit verum auren
 ti. qui scilicet. hic euidenter probat. ¶ Quero vtrum
 postquam pars didicit testificata possit saltem tes
 tes inducere ad corroborandum eorum dicta. et
 videtur qd sic. vt in auren. de testi. §. quia vero mul
 ti. Sed contra puro. r. sic se habet conclusio. ¶ Quero
 vtrum postquam pars didicit testificata possit
 testes inducere ad reprobandum testes. videtur
 q. ad non. quia testificata didicit. contrarium puto.

vt cū vellet dicere pars q̄ sint criminosi r. infames
 r. si scilicet eos ab initio infames vel criminosos esse.
 si tamē ab initio p̄oresitas sui de iure meo. et eis
 questio seruata est postea. r. predicta probat auren
 ti. dicitur. C. de testi. r. l. si quis testibus. Sed ibi a
 principio scilicet testes esse infames r. criminosos dū
 producerentur. r. nisi dixi p̄iudicium mihi r. ita do.
 Ho dixit vt audiui. Sed si velim reprobare dictū
 testis semper testes possum producere. vt in auren.
 de testi. §. quia vero. Sed decretalis dicit quod si
 nihil ab initio p̄oresitar? fuit nec aliquid dixi quod
 post publicationem possum dicere criminosos vel in
 fames. vt in c. deniq. extra de excep. in gloss. fina.
 et extra de testi. c. presentium. sed nunquid aliqua
 pars post publicationem p̄oresit aliquas interroga
 tiones facere a testibus aduerse partis p̄ quas ali
 quid probet. videtur quod sic. r. in hac opinio. erat
 multi doctores Bononie. sed contra dico quod pos
 sit causam sui dicit explorare r. sententiam suā ma
 gis r. vitare. vt. ff. de testi. l. peredes. r. de her. illi.
 l. asse. super nouo tamen capitulo r. de nouo emery
 gente bene possum fieri interrogaciones r. testes
 induci. vt. C. de testi. l. si quis. r. extra de testi. c. fra
 ternitatis. ¶ Quero quid si renuntiatum est testi
 monio. non didicit vtrum poterit non
 obstante renuntiatione testes producere credimus
 quod sola renuntiatio non facit quod testes vites
 rius non possint produci. sed scientia dicitur testi
 monium. vt in auren. de testi. §. quia vero multi. r. c.
 de iudi. auren. iubeamus. non enim poterit post p̄
 stificata didicit testes producere. vt. C. de probatio.
 l. exceptio. r. de reuen. l. officium. Sed quidam
 dicunt quod auren. corrigat. ill. illas r. omnes alias
 que hoc dicunt. sed hoc nobis dicere non placet.
 Sed domino meo visum est distinguendum. vtrum
 quis produxerit testes extra iudicium vel in iudicio.
 Si extra iudicium r. didicerit testificata suorum tes
 tum non fiat eis p̄iudicium: sed si in iudicio pro
 duxerit locum non habet hoc auren. Item pone qd
 testis dixit se male dixisse. vel pone quod testis dix
 it alind coram arbitro. et aliud coram iudice. qd
 erit hoc casu faciendum. r. de iudicio quod vltimo
 dicitur scitur. r. vt punitur fallari. ff. de testi. l. qui
 falsa. quod vltimo dicit scitur facti. ff. de que. l. l.
 repetita. r. in auren. l. eo. §. licet. ff. de inoff. testa. l.
 sciens. Alij dicunt quod p̄iudicium scitur. quia p̄sumi
 tur quod corruptus hoc dicat. r. ego neutrum dico
 nec credo. r. ita de facto seruatur Bononi. Sed po
 ne quod testis dixit testimonium r. notarius cause
 scripsit. r. dum notarius legit dictum suum in pu
 blicatione dicit testis se sic non dixisse. vel pone qd
 tabellio legit citationem facram a p̄cone qui dis
 cit predicta die se non citasse nunquid stabitur dis
 cto testis vel p̄conis sine tabellionis die quod sta
 bitur scripture. nam talis facit fidem sine testibus.
 vt. C. de donatio. l. donationis. r. extra de proba
 tionibus. c. quoniam contra fallam. r. ibi dicit p̄
 ne per Innoc. Item pone quod testis tulit falsum
 testimonium die feriatu quous ipsum dicitur non
 tener. vt puta quia die feriatu dixit vt dictum est
 vtrum punitur de falso. dicitur sic. C. de episco.
 audien. l. si clericus. ff. ad legem cornelianam. de fal
 si. si quis legatus.

De contrarietate testium quid sit
 tenendum.

Omnes testes sunt

contrarij
 distigues.
 aut vnus testis contradicit sibi exp̄sse.
 et eius testimonium non valet. vti. §.
 q. i. pura. extra de appel. sollicitudine.
 nem. C. de libera. causa. l. cum pecum. nisi hoc fece
 rit corrigendo se. et incontiēti. extra de testi. c. p̄
 terea. Aut est falsus et videtur in nullo valere. d̄
 xi. §. b. distigues. si ad scriptas. Aut vnus testis contra
 dicit pluribus. et tunc talis contrarietas non ob
 stat. quia testimonium vnus non sufficit nec d̄
 nat. r. q. i. §. admonetur. nisi contradicat plurib?
 testibus cum quibus scriptus est in vno instrumēto.
 r. o. ff. quem admo. testa. aper. l. si. in fine. Sed quid si
 in tali instrumēto sunt tot testes quod sine ipso sus
 ficiunt quantum vnus contradicat nunquid talis
 contradictio obstat. et dicitur non. vt in d. l. §.
 p̄iudicium. Si vero plures pluribus subdivisi
 sunt quidam. quia aut contradicit testibus ex ea
 dem parte productis. et tunc nullius testimonium va
 let. §. i. §. nihilominus. r. videtur hoc exp̄ssum. ex
 tra de proba. licet sicut quādo diuerse scripture ex
 eadem parte producantur que sibi contrarie sūt. r.
 tunc nulla ex illis valet. extra de fide instrum. c. fr̄
 pture. Sed si contradicunt testes partis aduerse
 p̄nealer plurium testimonium testimonio pauco
 rum. nisi illi testes pauciores sint meliores vel ma
 gis verisimiliter loquantur. hanc opinionem non
 approbo. licet enim testes eiusdem partis contradi
 cant non dico hoc casu quod eorum testimonium nō
 valeant. licet ita sit in instrumentis. quia instrumē
 ta sua potest quis p̄iudicare sibi contradicant. vt
 in testibus nesciunt quid dicitur sūt. Dic ergo
 quod si testes contradicant testibus siue ex eadem
 parte siue ex aduerse parte productis. p̄iudicium con
 cordabit iudex contradictionem illam si potest. ex
 tra de testi. cum tu fili. in decre. prima distinctione
 periculose. extra de verbo. signifi. nihil obstat. Idē
 potest dici de contrariis instrumentis. extra de cō
 sue. c. cū dilectus. nisi sit manifesta contrarietas. §. i.
 questio. §. r. nihilominus. trigesima quinta questio
 ferra. de parentela. vbi ergo testes contrarij sunt re
 testimonium plurium p̄nealer. nisi ex altera parte
 tanta sit dignitas quod merito debeat p̄iudicari
 numero r. testes plura probentur quam per plures ver
 bi gratia plures testes probant me possedisse. rem
 per decem annos. pauciores probant te possedisse
 per quadraginta annos talem rem. et p̄terea dis
 cunt titulum possidendi et dicimus valere testimo
 nium paucorum. extra de probationibus. hoc verum est
 vbi testes de eodem tempore introducti sunt. Sin
 auren testes ex vtraq. parte sunt pares r. in nume
 ro r. in dignitate. tunc scitur sententia pro eo ex
 tra de probationibus. ep̄l. l. r. r. de fide instrumēto.
 iner. nisi in matrimonio. r. in causa liberali pro tes
 tamento. r. in dote. extra de senten. r. re iudica. c. si
 noli. Sin autē neuter possidet. sed vterq. petit rem
 ab extraneo. tunc si vnusq. partis testes sunt pares
 diuidatur res. si potest. extra de probationibus. affer

re. si res est indiuidua potest iudex gratificari et
 dare cui vult. extra de paro. c. primo. vel res aut for
 te diuisibilis. r. v. questio. §. i. §. f. §. Si vero testes con
 tradicunt instrumēto. aut contradicunt instrumēto
 to in quo sunt scripti aut instrumēto in quo non
 sunt scripti. p̄iudicium non valet. vti. §.
 q. i. extra de probatō. c. §. i. r. de consue. per tuas. ff.
 quoniam ad. testam. aper. l. i. in auren. de fide instru
 mento. §. si vero. Secundo quia dicunt quidam qd
 semper p̄iudicatur vna vox in ore in auren. de fide
 de instrumēto. §. si vero. colū. vi. Alij dicunt qd si
 factum est remotum ab hominis memoria potius
 credatur instrumēto quam testibus. Sed si factus
 est certum potius credatur testibus. r. d̄ideo quia
 memoria vltra annum non habetur. ff. de probatio
 nibus. l. si arbiter. tunc idem quia testes consue
 runt eorum finem variare ex tractu tempō. ff. de
 carbo. edic. l. i. §. i. §. de damno infecto. l. qui do
 na. §. si. r. ego credo quod contra instrumētum
 admittuntur testes quantum citis sit publicum. ex
 tra de p̄scrip. ad audientiam. C. de probatō. §. i.
 l. cum p̄iudicibus. non tamen credo quod testimonium
 duorum vel trium p̄nealer instrumēto. nam cum
 instrumētum obstat vicem duorum testium et
 p̄terea tabello eq̄pollat vel maior sit vno teste
 quoad minus probetur instrumēto. per qua
 tuos testes. extra de fide instrumēto. cum Joā
 nes. Fallit tamen hoc in duobus casibus. vbi vide
 tur quod contra instrumētum non admittuntur
 testes sicut contra instrumētum publice confectum
 non admittuntur testes. C. arbi. ture. l. finali. Et in
 confessione que fit a muliere in instrumēto in quo
 confiterur se recepisse pecuniam pro intercessione.
 vt. l. antique. C. ad velletianum. ¶ Quero quid si
 vnus de collegio ferat testimonium pro collegio vel
 contra collegium an tale testimonium valeat necne
 dic quod sic. vt not. ff. quod cuiusq. vni. l. item colū.
 §. vniuersitatem. Quero quid si aliquis accusatus
 est quod interfecit aliquem in quadam domo. tes
 tes producti ad probandum dictum maleficium
 probant quod dictum maleficium commissum fuit
 ante dictam domum vtrum sit probatum. videtur
 quod sic. vt. ff. de verborum significatio. l. qui ante
 cal. ¶ Quid si testis dicit quem vidisset iurisse et
 possedisse. r. nescit quid sit possessio nisi quid eius di
 cum valeat. r. si valet de qua possessione videtur
 ipsum probasse. Solum. dicit quod eius dictum valet
 r. videtur probare illam possessionem super qua in
 roductus est. vt not. ff. de verbo. obligatio. l. stipul.
 illa. §. hęc quoq. stipulatio. r. ibi per Dyn. ¶ Quid
 si testis obscure depositum in iudicio pro quo debet
 fieri interpretatio. dicit per Dyn. extra de regu. iur. c.
 contra eum libro. v. pone statuto cauetur quod si
 quis produxerit testes falsos quod soluat certam
 penam. modo quidam produxit vnū. Adodo que
 ritur vtrum teneatur ad penam statuti dicit quod sic
 ff. de leg. gest. l. ait p̄tor. in p̄nci. §. negorij. ¶ Item
 quero quid si vnus testes dicant quod quidam sum
 dus valet centum et non plus. duo dicant quod va
 let ducenta cui dicitur stabimus. Dico quod stabim?
 dicitur. duo enim. nam gloss. dicit quod plus creditur
 duobus asserentibus affirmatiuum quam decem
 proponentibus negatiuum quantum contrarium

Tractatus Ad reprobationē testiū.

fit in arbitris nam statuto dicto illorum qui consentiunt in maiori quantitate quamvis sint pauciores in numero. ut plene no. ff. de arbit. l. si proferre. §. idem queritur. **Q**uero verum testes producti super vno articulo debeant super alio interrogari. videtur quod non argumentum. l. si quis libertatem. in fine. ff. de petitio. heredi. de iureiur. l. si duo. §. idem. in fi. c. de ordi. cogni. l. si. sed contra facit aut. si vero dicatur. C. ad tertu. Solum. ibi interrogatur an sit liber a naturitate vel non. Et dic de materia ista per Innocent. extra de testi. c. per tuas. **Q**uero pone quod ex familia alicuius vnus de liquidat. dicit testis quod nomen delinquentis igno-

rat. sed si videret bene cognosceret verum dominum? 1 debeat totam familiam exhibere. ut testis possit recognoscere delinquentem. dic quod sic. ff. ad exhib. ben. l. iii. §. si quis noxali. ff. de pub. l. si cuius exhibuit. §. ante actorem. extra de test. cum causaz. Idē si a liquis erat in loco aliquo et vnus deliquit. Idē si aliquis commisit maleficiū. et dum commisit erat indutus alijs panis quam nūc sit quod beber se induere. ut testis eum recognoscat. pone quod testes falsum testimonium dixerunt corrupti pecunia nunquid sufficit alterum probare. dic quod nō vt. l. dūm. ff. de iudi. quibus ex cau. in po. ea. l. 7. fulcitur. §. ij. r. §. quid sit latitare. vi bono. rapto. l. 8. §. si. dolo autē. §. sequenti. et extra de probationibus. c. licet. nam ad hoc se astrinxit ex quo sic limitare locutus fuit. ut supra dicta iura probat. Secus si dicerent quod testes falsum testimonium dixerunt et pecunia corrupti sunt. quia tunc videor duo ponere. et sufficit alterum probari. ff. de verborum significatio. l. sepe. §. quod vero credimus. r. per di. cum. c. allegatum. **Q**uero verum instantia iudicii perempta dicta testimonium perempta sint. dic quod aut instantia est perempta ante publicationem testimonium. et tunc dicta testimonium perempta sunt. nam postea non faciunt fidem. Aut instantia post publicationem testimonium. et tunc dicta testimonium nō pericit. vt no. Syn. C. de iudi. l. propterandum. Quid si testis adiciat aliquid falsum dicto suo seu in suo testimonio verum. totum suum dictum corruptum. dic quod sic. extra de regu. iur. c. debeat peccator. **Q**uero cū sint quidā qui non coguntur ferre testimonium. vt. ff. de testibus. l. inuiti. nūquid ipse volentibus admittantur. dic quod sic. vt no. in glo. fina. dicit. l. pro. allegare.

Quid si testis vnum dicit in vno iudicio aliud extra iudicium dic quod quandoq; testis variat in eadem causa inter eadē personas. r. tūc aut fm dictū est cum tormentis r. statuto secundo. vt l. si postulatuerit. §. ratio. vericu. sed si negauerit. ff. de adul. aut sine tormentis. r. tūc aut dicit animo de corrigendi r. incontinenti. r. potest r. valet secum dum in autentica. de testi. §. quia vero. in gloss. ma. r. extra de testi. c. sicut. aut non animo se corrigendi. r. tūc habetur vt testis variat. r. punitur. vt. l. eos. ff. de falsis. **Q**uādoq; testis variat in iudicio ab eo quod dicit extra iudicium. r. tūc aut primo testis quod est in iudicio. deinde contrarium dicit extra iudicium. r. tūc statuto primo dicto. l. generaliter.

de non numerata pecunia. r. d. c. sicut. Aut dicit extra iudicium. deinde dicit contrarium in iudicio. r. tūc puniit vt fallarius. vt. l. eos. si. respon. aut pro fert diuersa r. varia testimonio contra diuersos et tūc puniitur. vt. d. l. eos. in. §. respō. Et ista colligitur ex dictis Bar. in. d. l. eos. r. c.

Tractatus ad reprobationem testimonium compositus per Jacobum eisdem vtriusq; iuris doctorem. Incipit doctrina ad reprobandum testes. Et in primis reprobantur per Inno. papam.

- 1 Testis infamis non admittitur.
- 2 Serui testimonium reprobatur.
- 3 Monachus: canonicus regularis r. similes testis cantur in causis sue ecclesie.
- 4 Fratres minores r. predicatores de licencia sui superioris testificatur r. ipsis magis creditur.
- 5 Dulcer non admittitur in criminalibus: in ciuilibus sic.
- 6 Dinos in criminalibus non admittitur.
- 7 Impubes testificatur de his que vidit in pupillari etate.
- 8 Furiosus r. mente captus repelluntur.
- 9 Pauper admittitur sed et tanta fides non adhibetur.
- 10 Excommunicati infideles r. heretici repelluntur a testimonio.
- 11 Domestici r. familiares repelluntur.
- 12 Exor dicitur domestica.
- 13 Testes debent cum iuramento deponi r. tale iuramentum non potest remitti.
- 14 Testis in causa propria quis esse non potest.
- 15 Monachus pro ecclesia de vniuersitate pro vnijuritate testificatur.
- 16 Mendicor: pro debito non testificatur.
- 17 Fideiussor pro emprose sic.
- 18 Tutor curator: et similes pro dominis non testificantur.
- 19 Aduocatus durante aduocatione non testificatur sed ea finita sic.
- 20 Testes singulares reprobantur.
- 21 Socii r. consores in causa comuni non testificantur.
- 22 Particeps socius criminum repellitur.
- 23 Testes obscuro r. ignoti repelluntur.
- 24 Iudex cogit testem dictum obscuro declarare.
- 25 Testis incontinenti potest dictum suum mutare in totum vel in partem r. statuto vltimo.
- 26 Testis non reddens causam dicit non probat.
- 27 Iudex non interrogans testem de causa dicit tenetur parti ad interesse.
- 28 Inimicus repellitur a testimonio.
- 29 Testis qui falsum dicit reprobatur.
- 30 Testificans corruptus pecunia repellitur.
- 31 Testis qui celat veritatem non probat.
- 32 Testis repellitur: si verisimilia non deponit.
- 33 Testes deponentes per eundem premeditatum sermonem non probant.
- 34 Reprobantur qui de diuersis rebus deponunt.
- 35 Testes deponentes de diuersis personis reprobantur.
- 36 Reprobantur ratione computationis graduum.

Testes

Trac. Ad reprobationē testiū. 257

- 29 Testes deponentes de diuersis locis non pbant.
- 30 Testes iurantes et deponentes in ecclesia reprobantur.
- 31 Testis vnus si dicit de vno tempore alius de alio quod reprobatur.
- 32 Testis quando sit interrogandus de tempore et va rietas in tempore noceat.
- 33 Decima non probatur per testes quorū vnus dicit de falsis alijs de ciceribus.
- 34 Officium iudicis quale esse debeat quando testes variant: siue inter se siue inter alios.
- 35 Testes dicentes vnum pro alio vel pluribus dixerunt sua testimonia reprobantur. et tanq; fallarij puniuntur.
- 36 Curarij et consistētes in peccato mortali repelluntur a testimonio. et nu. 58. in fi.
- 37 Testis reprobatur ex illis causis ex quib; iudex vt suspectus recusat.
- 38 Cause propter quas iudex suspectus recusat.
- 39 Testes super eisdem articulis iterato recipi non possunt.
- 40 Testis qui alias prouulit falsum testimonium repellitur.
- 41 Testes qui contra me testificatus est si modo p me producit repellitur.
- 42 Testes per dicitata testificata repelluntur.
- 43 Testis si secere et sigillatim non deposuit reprobatur.
- 44 Testis qui nō fuit receptus a iudice vel ab alio de eius mandato non admittitur.
- 45 Testes recepti ante litem contestatā nō probant.
- 46 Testes reprobantur quando deficiunt in numero requisiti.
- 47 Testes si non sunt rogati non probant.
- 48 Reprobantur sola voluntate illius contra que producantur coram arbitro.
- 49 Testis nō admittitur in illis casibus in quib; opus probare per scripturam.
- 50 Testes in quibus scriptura requiritur.
- 51 Testes reprobantur quando articuli producti nō faciunt ad causam.
- 52 Testes producti super id de quo est actum reprobantur.
- 53 Testis potest interrogari de facinorosis suis.
- 54 Multitudo effrenata testimonium reprobatur.
- 55 Numerus quadragenarius dicitur effrenata multitudo.
- 56 Testes quorū dicta non sunt redacta in publicam formam non probant.
- 57 Producere testes vel instrumenta contra se q̄s nō cogitur.
- 58 Senes et valetudinarij inuiti non admittuntur.
- 59 Senes dicitur qui compleuit. lxx. annos.
- 60 Progeneta non admittitur nisi vtracq; parte vō lente.
- 61 Herimaphroditus non compellitur.
- 62 Ascendentes et descendentes inter se non testificantur.
- 63 Dater testificatur pro filio de etate: et an de impedimento matrimonij.
- 64 Frater contra fratrem in criminalibus nō cogitur ferre testimonium. et de hoc late infra. nu. 78.

- 59 Reprobantur testes si non dicunt se vidisset in testimonio.
- 60 Testis deponens per verbum credit quam probationem faciat.
- 61 Iuramentum testis in probando impedimēto matrimonij quid continere debeat.
- 62 Testes quando possunt reprobantur ante aperturas vel post aperturam testimonium.
- 63 Testes a me productos quantum ad personā non possunt reprobare sed dicta sic.
- 64 Reprobatio testimonium non admittitur vltra quartā productionem.
- 65 Testibus reprobatis que pena imponatur.
- 66 Iudex vel notarius qui patitur dicta testimonij videre ante aperturam tenetur falsi.
- 67 Testis iudex vel notarius vel alius reuelas secreta testimonium caule vel alteri? rei tenetur pena falsi.
- 68 Iudex qui reuelat sententiam quam laturus est tenetur pena falsi.
- 69 Testis qui aliquid dicit q̄ profit etiam parti contra quam producit q̄ probat.
- 70 Iudex cogit testes etiam non sue iurisdictionis testimonium ferre.
- 71 Testes compelluntur testificari mulcta indicta et pignoriibus captis et alijs remedijs.
- 72 Testes in criminalibus coram iudice examinantur in ciuilibus securo.
- 73 Volenti probare per testes non currit tempus do: nec testes sunt contumaces.
- 74 Heres testis qui noluit comparere ad peribens dum testimonium r. mortuus est tenetur damnnum emendare pbare volenti pro eo quod amittit: quia non potuit probare.
- 75 Testes recepti super processu nullo modo probat.
- 76 Articuli r. interrogatoria debent poni in actis.
- 77 Si notarius dicat testes recepti super positicijs r. actis factis q̄ non sufficiat vt dicatur super quibus articulis sunt recepti.
- 78 Testes iurati in termino quādo examinari possint extra terminum late dispensatur.

Testis facilitati ac

varietati r. ipsorum falsitati mai chinationibusq; fraudulosis per quos multa veritati contraria probantur. vt. C. de testibus. l. r. et itum. r. furta clandestina comittuntur dum dicitis ipsorum iudicialia autoritate qui dum habet secundum allegata r. probata iudicare. vt. ff. de offi. p̄f. l. illicitas. ver. veritas. r. extra de sententia excommunicata. c. latoz. r. in decre. xliiij. q. ij. si quis non certe. miser dominum rerum renoum ter spoliatur. vt alibi dicit. l. ff. de vscap. transso. l. insones. et innocentes grauer puniuntur. cum sanctius sit delinquenti facinus impunitum relin quere quam innocentem aliquatenus condemnare. vt. ff. de penie. l. absentem. r. in decre. xliij. q. iij. §. si. primo. Et in his iniqui peiores sunt furibus latronibus abigeis et aliquibus criminosis. Nam falsi dicitur testis vbius obnoxius est personis primo deo qui tacitis sacrosanctis ecclesie scriptis

effic. p.ero. l. si quos iudices. nos distinguim? quod si iudex propter multas occupationes sui officij et oppressiones subiectorum siue subditorum non potuit testes examinare. quia pluribus intentus minor est ad singula sensus. parcius sibi alias tenetur. q. 2. diligētia testē examinare debuit. vt dicit. l. famo sa. C. de testib. nullū? r. ar. extra de ap. c. nulla. xxy. q. 1. c. p. lura. C. Reprobantur si sint infimici eiusdē contra quem producuntur si dicatur testis odiosus quia criminalis lra fuit inter eos nota. r. hec approbantur. vt non antea audiat quam de crimine iudicio dicitur. Si vero ex lite pecuniaria procedat reprobatio testis tempore disputationis referuatur. ne talibus testibus fides adhibeatur. multa leguntur. C. de testib. l. quoniam liberi. r. in aut. super ipa. l. signata. r. extra de testib. c. vltimo. dicit de hoc vt in aut. de testibus. §. si vero a lite odiosus. C. Reprobantur si testes si falsa testimonia proferunt vnus pro alio quia falsitas est mutatio veritatis. vt. C. de testib. l. nullum. vbi dicit quous voces falsitate carere non prosperit. vt in autenti. de fide instrumen. in pūci. et de hoc membro infra dicemus copiosius. C. Re 22 probantur si promissione pecunie vel donatione verum vel falsum tulerint testimonium. vt. C. de testibus. l. si quis testibus. xxy. q. v. non sane. vltra facras expensas testes recuperare non debent. vt. C. de testibus. l. quoniam liberi. l. iij. q. iij. a veritate. ff. de testibus. l. testium. §. sabino. nec iudices ordinarij vel delegarij vltra recipiunt. nisi in frau. vt extra de vita r. honestate. clericorum. c. cum ab omni spe 23 cie mali. vtriuscū. nam qui. C. Reprobantur si non dicant veritatem. quoniam non minus falsitatem committunt qui veritatem occultant quam qui exprimunt falsitatem peccant mortaliter religiosi vel quicūq; alij si vocati ad testimonium veritatem celauerint. vt. cf. q. 1. aliqua. r. xxy. q. i. predicandum. vt. xxy. q. i. p. ceptum. r. maxime peccat qui metu alterius veritatem tacet. vnde Augustinus quisquis timore alicuius veritatem celarim dei super se proo car: quia non magis timet deum quam humanam naturam. r. post pauca reus est vterq; r. qui veritatem occultat. r. qui mendacium profert. quia ille. p. esse non vult qui nocere desiderat. vt. q. i. iij. quis 24 quis. C. Reprobantur si astricta r. promptoria veri testimonio non protulerint. vt. ff. de test. l. ob car 25 men. C. Reprobantur si vnus r. eundem sermonem premeditatum pronuntiauerint. vt. ff. de testib. l. res sium. Et ideo male facit tabelliones qui non scribunt dicuntur testis experitum r. longum. vt iste testis dixit volendo curare laborem. Sed si dicit notari? in suis scripturis. talis testis dicit idem quod talis vel multo deterius dicit interrogando testem scribit. dixit vna esse que in articulo continentur. r. sic non queritur de his que non sunt in articulo inclusa. quia iudex debet sermonem r. vocem testis contēderare r. constantiam r. reprobationem. vt. ff. de q. r. fionibus. l. veniunt. §. primo. Item reprobatur dicitur testis si est repetitum. vt. v. questio. v. §. sed aliud est. r. l. iij. q. iij. in testibus. Item habet etate in vt de loquatur. vt in consuetudo. dist. l. iij. cū pau lus. Et caute subijmit lex dirigendo sermonem ad sempiternum iudicem tu magis scire potes quata

fit fides testibus adhibenda. vt. ff. de testibus. l. testium. C. Reprobantur testes si vnus dicit de vna re. alius de alia: quia fingulares sunt in omnibus suis dicitis. vt extra de electioni. cum dilectus. r. extra de probationibus. c. licet. C. Reprobantur ratione personarum. quia vnus dixit de vna persona alius de alia. vt extra de gradi. c. tua. r. argumentum. l. ad probationem. C. de probationi. C. Reprobantur r. ratione computationis gradus parente. 28 bantur. r. ratione computationis gradus parente. 29 r. xv. q. vj. de parentela. C. Reprobantur si vnus dicit fuisse factum maleficium: vel commissum vel perpetratum vno loco alius dicit in alio. Exemplo Danielis quando interrogauit testes. r. vnus dixit sub pino. alij dixit sub cino. nā de loco testis dicere dz. vt argumentum. C. de contrahen. r. committenda stipul. optimam. r. ff. de accusatio. l. libellorum. ff. de iniuri. l. stipula. Item verbum. C. Item reprobantur testes si deposuerint r. intrauerint in ecclesia. vt extra de immu. eccle. de cler. lib. v. l. ibi est glossa. in argumentum. C. Reprobantur r. ratione temporis si vnus dicit de vno tempore alius dicit de alio tempore. vt. l. iij. questio. ij. nihilominus. sed an de tempore sit interrogandus testis. Azo dicit q. non. Sed si esset suspectus. tunc iudex deberet interrogare r. studere. vt testē capere possit in sermo ne querendo si tempus erat nebulosum vel clarum quando hec acta fuerunt r. qualiter erant induti vel calciati delinquentes. vel quid habebant in capite: et qui consules erant tunc vel quis tunc erat imperator. r. quo anno r. quo mense secundum vnam leturam q. legitur. ff. ad fil. l. quo anno admittit. Sed nos credimus de tempore etiam querendum. et si dixerit bene quidem. r. si non dixerit. aut antiquum est negotium vel pactum r. simile. r. tunc non est curandum. quia omnium habere memoriam: in nihil penit? peccare. r. vt. C. de v. iur. enu. l. tanta. §. no iōs per omnia. sed certi per certa quando meliores r. deteriores inueniuntur. C. de vete. iur. emy clea. l. i. §. ff. de probationibus. l. si arbitr. r. ideo testea ex tractu temporis r. veritate variare solent. vt ff. de carbo. edic. l. iij. §. diu. r. ff. de damno infecto. l. qui bona. §. vltimo. Si recens est nouum tūc vitia tur testimonium eius fide de tempore interrogat? nō dixerit. nisi esset talis homo qui filium suum r. famuliam suam ignorat que est crassa r. supina ignorantia. vt. C. de here. institu. l. vltima. habet diuersitates superius declaratas vno versu. comprehendit. Res persona locus gradus hie sunt consona temp. Ex hec dicuntur vera in facto reuerabili. vt homicidio eiusdem hominis. In facto reuerabili. vt est adulterium diuersitatem temporis vel loci diceret nō nocere. Nam r. si testes in hie variant vno non probant illud adulterium propter diuersitatem loci vel temp. p. dicuntur. Sed hoc reprobatur de re. extra. c. r. tenore. r. l. ibi not. talis enim diuersitas in tempore nō nocet. vt si vn? dicit in die dominico. alius dicit in hora nona illius diei. quia dicitur secundi comprehenditur sub dicto palmi. sciat haberet de tribus arbitris. si vnus dicit de duplo. alij de decem. omnes cōsentunt in. r. vt. ff. de arbitris. l. olem proferre. §. si plures. quod q. pluris est vtriusq; rati est. vt. ff. de iniur.

l. furti. Sed esto quod testis dicat de dicto in alia 36 aua. vel quid aliud de domo. alius dicit de camera idem erit. Item in facto durabili non nocet diuersitas temporis. vnde si vn? dicit de vidisse episcopum vel presbyterū in hora tertia canere missas alius dicit in hora sexta. missa inter tantum durare soler. Sed tūc quid vnus interrogatur de decima. et dicit decimam fuisse solum. interrogatus quid viderit solui. Respondit fabas. alius dicit cū cera. nunquid probat decimam fuisse solum. Res spon. non. quia in rebus discordant. De diuersitate autem episcopos plene non. l. iij. q. iij. Item in crimini nali in glo. que incipit. et ita. Sed vt plenam r. perfectam habeas tibi traditam a maioribus nostris in hoc conspectu presenti tradimus r. inserim? breuiter. et sic breuiter diximus distinguendum. Si testes quos ego induco varia et diuersa proponat erunt singulares in suis testimonijs singulariter. vt extra de elec. cū dilectus. et. c. in genes. r. c. bene. et de proba. c. licet. et de appel. c. sollicitudinem. et. ff. quando appell. fir. l. iij. et. C. de fur. l. i. r. c. de mune. patri. l. professio. lib. r. Sed si quidam de testibus meis dicant pro me. quidam pro aduersario meo. iudex considerabit numerum et conditionem illorum qui dicunt pro me. et aliorum qui dicunt pro aduersario. et qui dicunt verisimiliora et negotio aptiora. vt. l. iij. q. iij. Item in criminali versu. sepe. Si vero induco testes pro me et tuos pro te. r. testes tui dixerunt contraria his que dixerunt testes mei. tunc considerabit numerum r. conditionem meorum et tuorum et qualitates dictorum. et sic preferet meos tuos. et tuos meos. et si omnia paria inueniatur. tunc quod difficilis est. tunc interpretabitur iudex ex officio suo si interpretari potest tunc potest absolute reum. vt extra de proba. c. ex literis. r. ff. de re iud. di. l. inter pares. r. ff. de equ. iur. l. libertus. xij. q. iij. cum redemptio. ff. de inoff. testa. l. si quis iudican? 34 tium. xxy. q. i. si quis acceperit. C. Reprobatur testes et ranq; fallarij puniuntur qui dixerunt vnum pro alio in dicendo et varie. et quisquid in vno suo dicto dixerunt de testimonio alio negauerunt vel pluribus reuelauerunt dicta sua. vt. ff. de testib. falsa vel varia. C. de test. l. nulla. de hac varietate diximus in presenti et in alio. C. Reprobantur testes 35 t si sunt vsurarij et in peccato mortali constituti et vsurarij sint infames canonica infamia r. non iuris ciuilibus. vnde in terris ecclesie suppositis in temporalibus et spiritualibus obtinet quod hic diximus. In alijs autem prouincijs dici aliud videretur. et iura sunt ad hoc paratissima. q. vj. testis. l. iij. q. v. infames. et in auten. de ecclie. iur. colla. viij. r. extra de ap. c. si duobus. Sed tu oppones mihi quod nullus poterit testificari cum pauci homines. aut nulli inuinciantur sine peccato mortali. et sic probationē facultas angustabitur quod esse non debet. vt. C. de hereti. l. quoniam. Sed responderi potest quod si isti tales sunt penitentiam ante q. testificauerunt quod omnia peccata in confessione lauantur. quia quislibet tenetur in anno semel saltem sumere penitentiam. vt extra de peni. c. omnis vtriusq; fetus. et copus christi aliquid denegatur sibi et ecclesie sica sacramenta et sepultura. vt dicit dictum capi.

C. Reprobantur testes r. suspicioe qualibet quia iudex recusat. quia tanta fides non adhibet. imo dicunt quidam nec aliqua fides. vt qui sint suspecti in iudicando sint suspecti in testificando cum par sit suspicio. quia istud est generale quod omnes testes et iudices debent esse sine suspicione. vt. q. v. vj. r. testes. r. aule poterit quos iudex vt suspectos recusatur. sunt iste vt si iudex sit suffraganeus litigatoris alteri parti merito est suspectus. vt extra vt lite non conte. c. accedens. el. iij. Item si a iudice appellatum sit in alijs merito est suspectus. vt extra de appella. cad. hec vt proposuit. Item si iudex habeat familiaritatem cum litigatore. vt. l. iij. q. v. litigatores. et extra de appel. c. infamante. Qui autem sine familiaritate. dicit supra. Item si est infamis. vt. l. iij. q. viij. c. absens. Item de infamis. l. lex comelia. Item si litigatores fuerunt homines iudicis. vt. ff. de offi. p. est. l. senatus. Item si consanguinitate aliqua iungatur iudex litigatori. vt extra de ap. c. postremo. Item si est excommunicatus. vt extra de offi. deleg. cum. r. canonice. Item si iudex habet simile causam. vt extra de iud. causam que arg. ff. de exca. tuto. l. propter litem. C. Reprobatur si recipiatur iterato super eisdem articulis quod fieri nō potest. vt. ff. de test. in. l. produci. et extra de testi. c. per tuas. C. Reprobantur testes si sunt conuicti alia causa falsum testimonium protulisse et deposuisse. presumuntur enim quod nunc falsi deponunt. vt 38 ff. de accusa. c. si cui. §. eisdem. C. Reprobantur si contra re testificati sunt et nunc pro te vis prodicere quod non potes. quia subornati presumuntur secundum vnam expositionem. vt. l. produci. ff. de res o. l. i. C. Reprobantur testes si sunt post q. didici? si testificati ante labentem dilationem post pama secundam et tertiam dilationem. et post q. terminus datus ad probandum est elapsus. nisi docueris te fuisse impediendum quomin? producere poteris. et si concluderis in causa testium productioni rensi 39 tianeris. vt. ff. eod. l. vlti. et. C. de test. l. apud anty. quos. et in auten. si quis in aliquo ibi posita. C. Reprobantur si testes si secreta et sigillatim non deposuerint secretum iudicis in dicendo. vt. C. de testa. l. nullum. Fallit vt quidam dicere voluerunt quando testes recipiuntur ad perpetuam rei memoriam. quia tunc publice testificari possunt. et parib? presentib? vt extra de test. c. significauit. r. notare solent doctores in illa questione que incipit queritur que sit differentia r. et not. do. l. iij. in summa. vt lite non contestata. §. sunt r. alij causi. C. Reprobantur 42 t si a iudice non recipiatur vel ab alio eius mandato cum ipse impeditur receptioni inter esse non potest. vt. C. de episc. et cler. auten. si iudex. et extra de offi. delega. c. super questionem. C. Reprobantur testes si recipiatur testes lite non contestata. quia regulare est. quia necesse diffinitiuam sententiam. nec ad receptionem testium procedi potest lite non contestata. vt in auten. de testibus. §. penult. mo. et extra vt lite non contestata. per totum nisi incipit sententiam et emer. gentibus. vt quando contingit iudicem facere inquisitionem. et cum testes ad p. y petuam rei memoriam publicantur. vt in famoio teste. licet omnia per rep. plenius explicentur. C. de 43

non est ff. de verborum obligationi. l. titia. §. idem
 respondit. r. l. cum patrem. C. de condi. inser. vel aliter
 r. quod in idem quo ad effectum recidit cum
 primo. quod si quis a contrario sensu electio est cir
 ca prohibitionem ratio que inest expressum a lege
 postea tunc non licet sumere arg. a contrario sensu.
 l. alia. ff. de verborum obligati. quilibet iniuris potest cogi
 ad testimonium. r. ratio est quia officium testis
 est minus civile. et publicum mere personale ad
 quod iniuri coguntur. ff. de muner. r. hono. l. magis
 stratus. r. d. l. si quis ex signatoribus. C. de testib. l.
 si frater. l. hoc fallit in fratre nepore r. alijs colan
 guineis vsq. ad gradum. r. i. vt non cogantur iniuri
 ti in causa consanguinei testimonium dicere et lo
 quuntur iura bene intelligentibus in contrarium
 allegata et confirmata. l. iulia. cum sequen. ff. de tes
 tib. r. ff. de questio. l. i. §. nec quidem fratre. et
 est ratio defectus fidei propter suspicionem paren
 tele. quia cum occasione consanguinitatis suspicio
 ne non careant tales testes. igitur frustra cogentur
 testimonium dicere r. ea suspiciōis ratio sibi ven
 dicat locum in fratre suo alio consanguineo spon
 te testificante que in coacto r. iniuito spōte ergo ra
 tio contrarij sensus subaudi non debet cum ead
 dem sit suspicio r. prohibitionis ratio. r. vbi est eadē
 ratio ibi idem ius statui debet. l. a titio. ff. de verbo
 rum obligatiōibus. r. Et accedunt ad ista que glos
 sanur. C. ad rump. l. si femina. vbi est glos. ordinaria
 que predicta dicit. r. est glos. ordinaria in c. transla.
 na. extra de consil. denuo quis dicit in causa crimi
 nali fratrem idoneum testem cum iniuriam illatas
 fratri tanquam propiam vendicare teneatur. C. de
 his qui. vt indigni. l. fratrem. et. l. fororem. et. C.
 qui accusare non possunt. l. menatus. C. de iur. iur. fra
 trem non esse idoneū testem in causa criminali
 sed suspiciōis. adeo non admittendum. Quid
 autem si iudex eum admittit r. examinavit. respon
 non valet dictum eius nec fidem facit quia factum
 iudicis non potest tollere iura naturalia. vt consan
 guinitatis r. sanguinis. C. de fer. l. §. si vero. ff. de
 regu. iuris. l. factum a iudice. in prin. r. hec omnia
 vera sunt si non sunt in eiusdem patris potestate.
 multo magis si sunt in eiusdem patris potestate.
 Quid in consobriino. Respondit idem quia eadem est
 ratio ergo r. idem ius. Præterea sola affinitas vide
 tur repellere posse testem. vt in autent. de testib. §.
 quia vero. in glos. mag. que incipit ino videtur qd
 affinitas inducit suspensionem. ff. de procuratorib. l.
 affinitas. C. de excep. tutorum. l. humanitatis. r. tes
 tes debent omni suspiciōe carere. l. titium. in prin
 cip. ff. de testibus.

Circa eandem materiam testium vi
 de hic alia per dominum Nellum de
 sancto Beminiario.

- 1 Omnes possunt esse testes qui non prohibentur.
- 2 Testificandū repellitur qui prohibet a iudicatio.
- 3 Inimicus etiam reconciliatus de receti repellitur a testimonio.
- 4 Inimicitia an sit parua vel magna arbitrio iudicis relinquitur.

Amicus non omnino a testimonio repellitur sed ei
 minus creditur.
 Coniurato seu cōspirato: repellitur a testimonio.
 Testes instrumenti vel scripturæ non repelluntur
 propter amicitiam.
 Pater vel mater pro filio vel filius pro patre vel
 matre quando possit esse testis.
 Consanguineo in contradicōio iudicio minus cre
 ditur sed in non contradicōio magis.
 Frater pro fratre r. contra fratrē in causa civilis ad
 mittitur: secus in causa criminali.
 Collaterales r. consanguinei volentes inter se ad
 mittuntur etiam in criminali.
 Et quando inter extraneos in causa civilis.
 Socius pro socio testificatur si emolumentum ad
 ipsum non spectat.
 Domestici quando admittuntur.
 Clientulus r. mercenarius domesticus sunt.
 Vasallus testificatur pro domino r. cōtra dominū;
 libertus contra patronum non testificatur.
 Testis de vniuersitate quando possit esse in causa
 vniuersitatis.
 Prelatus vel rector ecclesie in causa sue ecclesie po
 test esse testis.
 Criminolus in crimine perseverans non admittit
 ad testificandum.
 Si ex quatuor existentibus in vna domo vnus occi
 ditur an alij poterint examinari.
 Particeps criminis non admittitur etiam ad iudi
 cium pater q. in causa heredis r. fimonie.
 Infamis r. legibus odiosus testificans conuicti
 debet per idoneos.
 Homicida admittitur de iure civilis: secus de iure
 canonico.
 Testis qui interrogatus dicit se homicidam nō po
 test puniri.
 Fur raptor r. adulter manifestus vel quilibet ex
 istis in peccato mortali non admittitur.
 Associates aliquem ad commitrendum adulterij
 an admittatur in causa adulterij.
 Infamis quando admittatur in testem.
 Infamia testis poterit etia post mortem probari.
 Excommunicatus r. suspensus a testimonio repelli
 tur: et an pro excommunicato: vel contra excom
 municatum.
 Accusator non potest esse testis.
 Hermaproditus non admittitur.
 Iudeus vel paganus vel hereticus contra christia
 num pro christiano sic.
 Impubes quibus casibus testificetur et factus pu
 bes potest testificari de eo quod vidit in pupillari
 erate.
 Donachus et canonicus irregularis non testi
 ficantur sine licentia superioris in causa sue ecclesie
 sic.
 Clericus in causa sue ecclesie admittitur.
 Administrato ecclesie admittitur super contractu
 quem celebravit.
 Veruus quando possit esse testis.
 Testis intelligibilis qui eorum opinione reputa
 tur rellabilis quando admittatur.
 Condicio testis inspicitur tempore testimonij quan
 do testes sunt de substantia rei.

26 In probanda inhabilitate testis sufficiunt duo tes
 tes.
 27 Dicitur testis trahitur ad tempus iuramenti.
 28 Qui non potest facere testamentum non potest fer
 re testimonium.
 29 Secus testificatur de auditu quando habet voces
 notas r. de his que vidit ante cecitatem.
 30 Pauper quando admittatur ad testimonium r. de
 his qui portant crucem.
 31 Iudex aduocatus procurator actor r. assessor quan
 do possit esse testis.
 32 Mulier in criminalibus non admittitur in civilibus
 sic r. in codicillis.
 Mulieri insipienti aliquam r. asserenti nō esse co
 gnitam an credatur.
 33 Fideiussor pro debitoze qui soluendo est testifica
 tur. Sedens pro cessionario an possit esse.
 34 Creditor pro debitoze non testificatur.
 Non testificatur quis contra eum quem in ius vo
 care non potest.
 Legatarius quando: tutor: familia officialis.
 35 Frater pro vxore fratris testificatur.
 Magister pro discipulo: compater pro compatre
 quando.
 36 Daio. lxx. annis non compellitur esse testis.
 37 Iudex dat saluum conductum testibus.
 Testes non vocantur a longe quando plus expen
 deretur quā esset valor cause.
 Testibus debent expense fieri.
 38 Testis si fuit citati r. non comparet: quid si tari
 dant deponere: de remedio remissio.
 39 Testis qui non vult comparere vt veritas occulte
 tur punitur crimine falsionatus.
 40 Testis quibus casibus cogatur testificari.
 41 Testis qui venit ad iudicium et iurauit non rece
 dere sine licentia iudicis et non possunt teneri vl
 tra xv. dies.
 42 Testis qui nō fuit citatus nec monitus: si deponit
 cum iuramento probat.
 43 Testium receptio contra non citatum non valet.
 44 Iudex debet inquirere de conditione testis r. si nō
 inquit dictum valet.
 45 Quarta distatio ad producendos testes quando
 dicitur r. quando quinta.
 46 Ante publicationem. Idem testis sepe non produ
 citur nisi ex causa.
 47 Testes possunt produci ante publicatis testibus
 etiam si est renuntiatum productioni testium.
 Renuntiatio facta specialiter de non producendo
 testes super aliquo capitulo tenet.
 48 Iudex inquirens post publicatis testibus potest
 testes inducere.
 49 Iudex ex officio potest recipere testes i causa post
 aperturam testium etiam ad coadiuandam accu
 sationem.
 50 Procurator non inducit testes stante statuto quod
 non possunt induci nisi a principali.
 51 Si testes sunt recepti parte absente intelligit parti
 exceptio reservata.
 52 Testes si sunt presentes examinantur per iudicem
 53 Iudex quando possit mittere notarium ad exami
 nandum.

54 Si testis dicit non dixisse prout scripsit notarius
 creditur magis notario si iudex fuit presens vide
 infra. 2. 4. 6. r. 251.
 55 Testibus productis potest opponi contra earum
 personas.
 Exceptio si obstat vni nō retardat processum si ad
 sunt alij.
 56 Exceptio contra testes quando sit proponenda.
 57 Producentes testes opponit contra eius personam
 si causa de nouo emerit.
 58 Protestatio facta contra personā testis contra me
 producti si pro me deponit inibi non nocet nisi fue
 rit talis protestatio ratificata per partem.
 Facta publicatione non potest obijci contra perso
 nas testium nisi protestatio fuerit a principio facta.
 59 Testis iuramentum quid continere debet.
 60 Testis qui deposuit non iuratus si postea iuratus
 probat.
 61 Jurare de credulitate quis possit.
 62 Ecclesia vt possit arma spiritalia exercere sufficit
 quod habeat iuramentum veritatis indubitanter licet
 non probatam.
 63 Testis qui iurat dicere puram r. meram veritatem:
 deponendo de fama non probat.
 64 Testis qui nō iurat tactis scripturis: si deponit fals
 sum potest puniri.
 65 Dies deponitionis testis qui iurauit r. deposuit edij
 tur: r. non iuramenti. r. vide infra. nu. 71.
 66 Testis compellitur per ordinarium vt iuret cor
 tam eo.
 67 Testis qui iurat dicere veritatem super articulis si
 deponit extra quando probet.
 68 Iuramentum testis potest consensu partium reu
 miti.
 69 Testis iurans dicere veritatem super tota causa prin
 cipali intelligitur etiam super emergentibus.
 70 Habens terminum a d. probandum nō dicitur pro
 baste si facit testes in termino iurare.
 71 Testis qui iurauit in termino licet extra terminum
 deponat dicitur in termino deponisse.
 Citatio partis quod requiritur in iuramento tes
 tium.
 Testes non presumuntur iurati nisi de iuramento
 in actis appareat.
 72 Testes post litem contestatam non ante recipiunt
 vbi ponit. r. r. i. casus in quibus recipiuntur ante
 litem contestatam.
 73 Testes recepti ante litem contestatam vt quia ses
 nes vel infirmi non publicantur r. quādo publicen
 tur reo presente in iudicio r. actore absente r. quan
 do publicentur infra. nu. 78.
 74 Testes recepti ante litem contestatam vt quia ses
 nes vel infirmi non publicantur r. quādo publicen
 tur reo presente in iudicio r. actore absente r. quan
 do publicentur infra. nu. 78.
 75 Quando testes dicunt se nihil scire possunt alij pu
 blicatis testibus super eisdem capitulis produci.
 76 Testes examinandi ad eternam rei memoriā corā
 quo iudice examinentur.
 77 Testes ad eternam rei memoriā pro reo publica
 ti eisdem: possunt saluo iure opponi cōtra per
 sonas eorum.
 78 Presentia partium quod non sit necessaria quan
 do testes publicantur.

- 81 Attestationes non publicate non faciunt fidem.
- 82 Possidens potest petere examinari testes ad eorum nam memoriam non possidens non.
- 83 Duo testes regulariter sufficiunt. Septuagintaquatuor requiruntur in depositione episcopi cardinalis. Quadragintaquatuor in presbytero cardinali. Triginta in diacono cardinali. Septem aliorum clericorum.
- 84 Quing testes requiruntur in probanda solutione debiti in scriptis et quibus casibus requiruntur plures vel pauciores late. vide etiam nu. 87.
- 85 Dico vnus testis quando credatur vbi ponitur p. p. casus.
- 86 Holena producere. pl. testes et iudex non vult recte p. n. ff. quod poterit appellare.
- 88 Zabello qui conficit instrumentum quod non connumerat in numero testium.
- 89 Practica examinandi testes non latinos per notarium latinum.
- 90 Testis q non possit dictum suum in scriptis deponere maxime in criminalibus.
- 91 Testis no examinatur super articulo super quo no est inductus et quando iurat super eo super quo no fuit inductus.
- 92 Testis deponens super dependentijs et connexijs non dicitur deponere extra articulum.
- 93 Articulus quod producat non est de substantia probationis.
- 94 Dicitur testis verum in articulo non visitatur si testis dicit fallum extra articulum.
- 95 Iudex cogit testem in iudicio ad dicendum veritatem licet extra iudicium dixit se nihil scire.
- 96 Testes qui compelli possunt quando deponit sponte debent in actis redigi.
- 97 Expensis producentis mittitur notarius ad egregias personas. Testes de longinquo producens facit expensas.
- 98 Testium dicta scribi debent.
- 99 Testes debent secundum interrogatoria examinari vt profint producenti alias habentur pro non receptis.
- 100 Testimonium iudicaria duobus modis dicuntur.
- 101 Testes seniores preferuntur iunioribus.
- 102 Instruere testes qui interfuerunt negotio licet.
- 103 Testis suspectus interrogatur de circumstantijs.
- 104 Testis vnus surrogatus loco alterius propter causam ad actum inchoatum debet interrogare alios testes: de gestis in eorum presentia.
- 105 Testis sentiens commodum etiam in consequentiam quando possit testificari.
- 106 Testes repeti quando possint.
- 107 Testis quando possit dictum suum declarare corrigere vel interpretari variare non potest.
- 108 Iudex post conclusum in causa an interroget testes.
- 109 Testis etiam ex intervallo declarat dictum quando fungitur officio iudicis et testis.
- 110 Testis qui variat an prober et si dicit primo q non recordatur postea sicutur secundo dicto. Dico testis facto in iudicio statur licet contrarium extra iudicium dixerit.
- 111 Si dixit sic: primo sic: statur secundo,

- Testis si dixit hodie nescio potest cras dicere scio et statur secundo si dicat antequam sit loquutus cum patre.
- 112 Testis deponens ambigue: quando poterit interpretari pro quo deposuerit.
- 113 Testes magis idonei requiruntur in criminalibus quam in civilibus. Juramentum in supplementum probationis non differtur in causa criminali civiliter mota.
- 114 Testes in causa criminali torquentur: et quid in civilibus.
- 115 Testis quando vacillat notarius scribit vacillationem de mandato iudicis. idem si trepidat vel mutat colorem in facie.
- 116 Testis deponens de visu potest reprobari ratione naturali.
- 117 Testis deponens super inquisitione si dicit occidit rem cognouisse sed non occisum non probat.
- 118 Testis deponens super incestu si deponit consumptionem carnalem et non consanguinitatem an prober.
- 119 Testes quorum vnus deponit de veritate alius de fama probant.
- 120 Publicatio testium qualiter fiat et in scriptis redigatur.
- 121 Publicatio testium non potest peti ab eo qui eos non produxit.
- 122 Publicatio testium si omittatur iudicium: tamen valet.
- 123 Publicatio testium si omittatur iudicium: tamen valet.
- 124 Testes post didicita testificata non possunt super eisdem articulis examinari super alijs sic.
- 125 Testes si recte culpa iudicis non fuerunt examinati publicato processu poterunt iterato examinari.
- 126 Testes etiam de voluntate partium non admittuntur post didicita testificata.
- 127 Testes examinatur post didicita testificata quando prius dixerunt nil scire vel non recordari.
- 128 Testes publicato processu possunt admitti ad probationem exceptionem si terminus statutus ad probationem non sit lapsus.
- 129 Testes vt probent necessarii concludere debent et assignare rationem dicti concludentem.
- 130 Testis debet reddere rationem per eum sensum de quo percipitur id de quo testificatur.
- 131 Sensus vnus quomodo pro omni sensu corporeo accipiat.
- 132 Sensus proprie et stricte est actus videntis oculo corporali et intellectuali.
- 133 Possessio probatur per visum.
- 134 Testis si deponit aliquem dominum quia vidit non probat.
- 135 Testis deponens super his que percipiuntur iudicio intellectus non probat nisi reddat rationem dicti lumen et dictum adaptatur ad bonum et mala ma.
- 136 Ratio testis bona facit dictum bonum et mala mala.
- 137 Testis debet a iudice interrogari de causa scilicet et si non interrogat presumitur in eo malitia.

- De circumstantijs non potest interrogari.
- 138 Testis semel reddens causam dicit non debet ulterius interrogari sed de circumstantijs sic ad veritatem inuestigandam.
- 139 Testis si non responderit in causa scientie stante statuto quod de causa scientie interrogari debeat alia non valeat depositio q non probat.
- 140 Testis assignans inepte rationes dicit non probat etiam stante statuto q testibus credatur licet non reddant bonam rationem.
- 141 Testis non respondens de causa quia non fuit interrogatus probat.
- 142 Testis si in reddendo causam rationis dicit scio quia sic reperio in meo inmemoriali quod de hoc feci probat.
- 143 Testis dicens quia presens fuit probat visum et auditum.
- 144 Testis deponens per verbum credo in his q sunt de peritia artis an prober.
- 145 Testis deponens per verbu nescio non debet ulterius interrogari.
- 146 Ratio in teste super falsatione emancipatione vel communi opinione qualis esse debeat.
- 147 Testes deponentes super dominio: debent de facto et non de iure deponere.
- 148 Testis si dicit vidi quem famam an prober si dicit vidi publicum instrumentum.
- 149 Testis dicit quod vidit furari capaz martini pro: bat furtum.
- 150 Si dicit quod loquebatur probat.
- 151 Si dicit q talis dixit verba displicibilia probat et inductus ad probandum de defensionem probat si dicit quod vidit.
- 152 Testis deponens de ca visus idonea licet loquat gressu modo probat etiam auditum.
- 153 Baldus cum intellectu volavit ad ea que non possunt intelligi nec probari nisi per summos viros.
- 154 Verbum principale libelli dicit substantia libelli.
- 155 Adiectiva libelli sunt conditio modus demonstratio qualitas locus tempus quantitas et similia.
- 156 Si ago q promissum pure et probatio est q sub conditione an dicitur probata intentio.
- 157 Si ago q mutui sub conditione et proba quod mutui pure non probatur contractus.
- 158 Testes deponentes circa demonstrationem quomodo debeat concludere.
- 159 Si accuso Petrum et Seipm q intulerunt in Petru duos vulnere ex quib? mortuus est no pbo de Seio sed de Tito: quod Testis condemnentur.
- 160 Testis reprobativus si interrogatus non reddit causam non probat ita perfecte sicut ille qui reddit bonam.
- 161 Testes quando sunt contrarii illi preualent qui reddunt meliorem causam.
- 162 Notarius et testes tenentur ad interesse partis etiam ratione criminis.
- 163 Testis deponens de auditu regulariter non probat et ibi quando remissus.
- 164 Testis qui dicit credere vel sic sibi videri no probat. et quid si dicit sic inhi videretur.
- 165 Testis interrogatus de diffinitione rei debet respondere.

- Diffinitiones que sunt iuris pertinent ad doct.
- 166 Testis dicens quod vidit titium tenere et possidere reprobatur licet interrogat? quid sit possessio respondet nescio. Testis potest interrogari quomodo intelligat verba iuris: et tenetur scire iura.
- 167 Jus pro facti qualitate interdum ponitur.
- 168 Testis debet habere notitiam sensus non impressum intellectus.
- 169 Testes contrarii concordantur in numero parti: et ad euitandam penam.
- 170 Attestationes sunt interpretande de in melioze partem.
- 171 Testis quia vicinus probat quem boni et malum. Testis qui dixit scio quia scio? an prober.
- 172 Testis interrogatus de fama licet dicat vera in capitulo coterata no probat nisi dicat causam et a quibus habuit orum etiam non interrogatus.
- 173 Famam non probat testis qui dicit publice dicit.
- 174 Testis interrogatus de veritate si dicit se nihil scire intelligitur de veritate non fama.
- 175 Famam probat testis no solum de his que reddit rationem: sed etiam eorum de quibus non reddit.
- 176 Testis de infamia alicuius non creditur nisi reddat rationem: et quando sufficiat deponere in genere.
- 177 Testis deponens de fama in causa appellationis de probare per id quod incidit ante litem motam.
- 178 Redulitas: in teste non excusat a calumnia in suo dicto.
- 179 Rufficus deponens super possessione: si dicit q vidit q possidebat tanto tempore probat.
- 180 Testis qui dicit titium possedisse decem annis et non dicit de quibus singulariter non probat. Et si dicit possedit. x. annis et plus nihil operatur.
- 181 Testis dicens titium possedisse per annum patiete scio non probat.
- 182 Testis inductus ad probandum mutuum vt pber quomodo deponat.
- 183 Si ex testibus vnus deponit de quinq? alijs de decem: non probatur contractus in quinq?. Decime receptio iurisdictionis exercitium probat per testes singulares.
- 184 Testibus discordantibus de valore seu estimatide rei quibus stetur et quo magis affirmatibus q milile negantibus credatur.
- 185 Testis examinatus in palatio potestatis dicit contractum celebratum in palatio episcopi: super alio articulo dixit in hoc palatio solvatur eius dictu ad penam euitandam.
- 186 Si vnus testis dicit de se et socio similiter alter an probent et dicantur singulares.
- 187 Simul d: fieri qn oculo vel narratio facti non perimitur aliquid simul fieri sed successiue. Ad alterum probatur per testes qui viderunt: ad alterum per simulam vnus post alium. Furarium: alique esse probatur per testes singulares.
- 188 Aliquem exercuisse iurisdictionem. Cecus super iurisdictione. Aliquem cecum: cecum: fratem habere dices. Aliquem esse filium filij. Aliquos esse fratres stipulationum. Aliquem contractum factum a muro quomodo et qualiter probatur.

- 189 Interesse singulare qualiter probetur per testes.
- 190 Si unus testis deponit de re alter de re an sint con-
trarii.
- 191 Testis super identitate rei remissive. Item
Testis qualiter deponat vt imponat fidem instrum-
mento quod legi non potest.
- 192 Arbitrio iudicis committitur an sit fides testibus
adhibenda.
- 193 Testis necessaria ad fidem testis et vt perurus puniatur.
- 194 Testis pro vna parte deponens si interrogatus p
alia noluit respondere non creditur.
- 195 Testes simul examinatis licet probent tamen
non creditur.
- 196 Testes deponentes per eundem praedictatum q
sermonem dicuntur subornati. Arbitrarium est iud-
icis eis credere.
- 197 Testis qui dicit testamentum falsum sed de tenore
non recordatur non impedit aditionem ex testa-
mento.
- 198 Testis qui dicit notarium errasse quia non audiuit
hec verba probat errorem sed non qualiter.
- 199 Testis sine iudicio si super eodem secundo in-
ducatur et dicat non recordari qualiter deponerit
et aliter deponat an probet.
- 200 Testis non plene factum narranti non creditur.
- 201 Testis plus perito creditur etiam si negativus lo-
quatur.
- 202 Testis deponens super eo quod est mortuus a na-
tura contractus non probat.
- 203 Testis qui accepit pecuniam ad deponendum pro-
bat in prejudicium eius a quo accepit pecuniam.
- 204 Testis recipiens pecuniam vt dicat testimonium
verum punitur de falso.
- 205 Testis qui dicit verum testimonium dicat
punitur.
- 206 Testes non percuti instantia perempta.
- 207 Testis cuius non percuti instantia perempta.
- 208 Testis cuius non percuti instantia perempta.
- 209 Testis cuius non percuti instantia perempta.
- 210 Testis cuius non percuti instantia perempta.
- 211 Testis cuius non percuti instantia perempta.
- 212 Testis cuius non percuti instantia perempta.
- 213 Testis cuius non percuti instantia perempta.

- solute et simpliciter non adhibetur fides.
- 214 Testes admittunt repugnantes non simpliciter
sed secundum quid quia vnus de maioribus alter de
minoribus statur minoribus.
- 215 Testis qui varius qui contrarius et qui vacillans.
- 216 Testis sibi ipsi contrarius per oolum punctum.
- 217 Testis qui habet consimilem causam est suspec-
tus.
- 218 Iudex non tenetur facere scribi in actis quare non
adhibet fidem testibus.
- 219 Acta iudicij valent licet in eis non sint scripta no-
mina testium.
- 220 Actus celebratus coram populo vel populum re-
presentante non requirit presentiam testium.
- 221 Si ex testibus aliqui dicunt falsum in maiori quan-
tate instrumentum falsum in minoribus aliqui eos insinu-
tos equaliter intelligitur et eodem tempore.
- 222 Concessionem factam motu proprio non probatur
testibus.
- 223 Proestans contra testes potest vti eorum dictis
ad excludendas probationes aduersarii non ad fun-
dandam intentionem. Et si petit pro se examinare
videtur a proestante recedere. Solus consensus partium non sufficit ad conuicti-
da dicta testium que non valent.
- 224 Testis qui primo deponit postea super vltimo in-
terrogatus dixit se nescire intelligitur nisi vt supra
dixit.
- 225 Testis interrogatus de aliqua re si dicit se obliuisci
tradidisse propter infirmitatem iuste allegat.
- 226 Testis examinatus in locovbi quis passus fuit ca-
sum facit fidem alibi.
- 227 Instrumentum qualiter reprobetur per testes.
- 228 Instrumenta testes an possint p parte acceptare
et pro parte non.
- 229 Contrarias testimonium vel varietas qualiter sit co-
cludenda etiam vt probent.
- 230 Iudex habet arbitrium quando dicta testium sunt
contraria.
- 231 Testis falsus varians qualiter punitur.
- 232 Cautele pro teste quando torqueretur.
- 233 Iudex non admittens defensionem iuris punitur
ac si non admittet defensionem innocentie supra
in l. presbyteri. nu. 14.
- 234 Testis qui dixit falsum in circumstantiis q tenetur
de falso.
- 235 Juramentum prestatum super principali trahit ad
omnes circumstantias.
- 236 Testis studiose non reddens causam susdici tene-
tur pena falsi.
- 237 Testis qui dicit non recordari tenetur pena falsi q
certum est q recordatur.
- 238 Testis non debet asserere nisi quod vidit et sentit
alias est falsus.
- 239 Testis non dicitur falsus si dixit ad se non spectare
commodum et tamen spectat tanq cuilibet de po-
pulo vel viuere scitate.
- 240 Testis qui falsum dicit coram iudice presente pari-
ter punitur de falso sine citatione supra in l. presbyteri
nu. 15.
- 241 Testis inutilis producenti et aduersario non nocet
potest accusari de falso.
- 242 Testis falsum dicens preter conscientiam deo nisi
domino

- domino non preiudicat.
- 243 Testis falsum dicenti super vno non creditur in alio.
- 244 Testis qui in sua testificatione aliquid falsi in-
serit vel addit aut vera detraxit tota testificatio vi-
tiatur.
- 245 Testis in articulo mortis constitutus si dicit se fal-
sum deponisse non hocce victori.
- 246 Producentis falsos testes producti et mandatos
possunt omnes vno libello accusari.
- 247 Testis occultans veritatem punitur ac si falsum
diceret.
- 248 Iudex ex officio potest fugigare testem falsum vi-
centem coram se.
- 249 Testis falsum dicens coram iudice non suo pos-
test ab eo puniri.
- 250 Testis deponens falsum coram arbitro remittitur
punientibus ad summum iudicem.
- 251 Testis receptus a notario in iudicis absentia si di-
xit aliter deponisse qua scriptis reperitur cui ma-
gis credatur. vide. j. 2. si. et. s. 54.
- 252 Testes testamenti non prestamur rogati et qd
casibus debeant esse rogari.
- 253 Testes debet cognoscere contrahentes si agit de
probando actu secus si de solemnitate.
- 254 Testes super lite coram arbitro pendente pos-
sunt coram iudice examinari nec requiruntur litis
contestatio.
- 255 Arbitrator quod non poterit examinare an testes exa-
minari coram iudice dixerit veritatem.
- 256 Magis creditur notario qua testi dicenti aliter fuisse
scriptum q deponerit.

De materia testium.

De materia testium. materia splissi-
ma est et diffus-
sa et multis tractat doctores diffu-
sa et maxime per spec. de reu. sub co-
pendio verbo vbi omnia quecuq in-
uentiam breuissime per conclusiones colligere se-
quendo in quibusdam ordinibus. Spe. et omnia eius
dicta conclusiue recitabo ego. Nullus de sancto ge-
miniano iuris vtriusq doctor precibus aliquorum
socioium meorum humiliter condescendi ad hoc op-
compilandum. Suscipiantur igitur lucidum et fauo-
rabile munus. quod longo meo tempore instantissi-
me petierunt.

Sciendum.

Sciendum primo est q oes
possunt esse testes
qui non prohibentur. vnde edictu de re
lib. 8. est pmissum. vt ff. de testi. l. s. j.
citra est licita sunt nisi decreto aut. l.
prohibeantur. ff. ex qui. cau. ma. l. nu. q. eis. et extra de
despon. simp. cad. dissoluend. sic ergo quicumq
non prohibet a testimonio potest testificari.

Ideanus.

Ideanus ergo tunc q pro-
raliter no. q omnes qui prohibentur
accusare per tit. C. qui accu. non pos-
sunt prohibentur testificari in causa crimi-
nali. vt nor. in rubi. C. qui accu. non pos. et in c. testis
s. q. s. et qui non admittitur in causa principali non
admittit i ca appellatiois. vt in. c. romana. de app.
in. v. l. qui repellant. vide glo. in. q. s. c. si q. s. l. iij. q.
v. in sum. et q repellit ab accusando repellat a testi-
monio. vide glo. in summa. l. iij. q. iij. r. ij.

Inimicus.

Inimicus est testimonio rei
pellit. Idem si cum
inimico habitat. Si est inimic. ppter
litem criminalem illa durate non admittit-
tur. Si ppter cuius non admittit sed
tempore dispensationis obicit an ei sit fides ad-
hibenda. Inimicus ergo magna inimicitia repelli-
tur a testimonio. secus si parua sit. vt in spec. de tes-
te. in prin. Sed Inimicus in. c. c. oportet. in fi. de
accu. dixit q inimicus reconciliat. no admittit ad
testimonium si reconciliatio erit recens. secus in an-
tiqua quia ex antiquitate temporis presumit obli-
uio. vide glo. l. iij. q. v. c. accusatores. que est no. ad
hoc facit. ff. de vfuca. l. futum. §. fundi. et quod no.
c. per tuas. de simo. in glo. et ff. de excu. r. l. abhe-
tas. §. dar remissionem. in fi. de iuri. in. l. i. r. dixit
Inimicus. vbi. §. q. inimicitia repellit si erat capitalis
inimicitia vel magna. vbi tamen erat parua no res-
pellitur. sed ei adhibetur fides. r. vide. C. de testi. in
aut. si dicatur. An t aut inimicitia sit magna vel
parua iudicis arbitrio relinquuntur In Inimicus. in. c.
debet. de accu. et vide per Barr. in l. i. §. cum q. ff. de
de questio. et in glo. d. accusatores. l. iij. q. v. que. p
bat supradicta distinctione. r. dixit Inimicus. extra de re
iudi. c. f. quod inimicus qui habet instam causam
inimicandi non repellitur a testimonio. vt ibi nor.
per eum vide.

Amicus.

Amicus est testimonio a stri-
ctus a testimonio repel-
litur. secus si leui. de verb. sig. l. i. in
spec. de testi. in prin. et no. in gl. in. l. i. c. i.
dam. ff. de vfu. non ergo in totum re-
pellitur amicus a testimonio p amico. sed ei min-
fidei adhibetur. vt est in aut de mona. §. cogita-
tum. quod est verum nisi inter eos esset tanta ami-
cicia quod in eis fit vnus velle et etiam vni nollet
vt. letiam. C. de testi. et. l. iij. ff. eo. et per Ang. in. d.
§. cogitand. qui dixit per illu. rex. q plures cohabi-
tantes in eadē domo vn potest testificari. p alio sicut
et monachi nec repellunt rone cohabitatiois sicut
et monachi nisi alia de causa repellant. quod est
no. ad multa. C. de spirato. t seu coiurato. a testi-
monio repellitur. vt in spec. de testi. in prin. vt r. itez
quod est inspirato. Testes instrumenti vel scriptu-
re no repelluntur ppter amicitia. vt no. C. qui po.
in pig. ba. l. scripturas.

Mater.

Mater regulariter
a filio vel co-
tra filium non testificantur. nec filius
pro eis nec contra eos. Idem in ascen-
dentibus et descendentibus vtriusq
secus in infinitum. vt in spec. de teste. in prin. vt r. itez
item quod est parens. r. in fi. de testa. §. pater. et vbi
de Bar. ff. de testa. l. qui testamto. §. is quos. vbi
tractatur nostra materia. dicta regula fallit quia
pater potest esse testis in testimonio filij testatis de
castris peculio. Item pater testificatur pro filio
in causa religionis. Item mater cum queritur de
estate genere seu cognatione filij. Quarto fallit in
causis matrimonialibus scilicet cum queritur an
matrimonium possit subsistere cum eis propter co-
sanguinitatem vel affinitatem. Sed si queritur an
matrimonium sit contractum vel non sponta vj

dente contrarium et sponso negante si ipse sit dicitur: vel potest: vel honorabiliter: pater vel mater sponso non admittitur. Si vero pater vel mater in serio sit vel favore matrimonij si sint pares videntur ut specti: unde iudex arbitratrur si vir et vxor se habent vtr excedentia et excessa: vt quia vir est dicitur illa nobilior: vel e contra etiam iudex arbitratrur: pater autem et filius qui est in eius potestate eorum testimonio vel negatur: extraneo simul esse testes possunt in paria vero testamento filius esse testes non potest: nec pater vel qui in eius potestate est nisi filius testator sit miles seu de castrensibus: tur: quia tunc si ante missionem facit testamentum: pater potest testis adhiberi: secus si potest. specu. in ti. de teste. in prin. ver. item qd est pater. de materia vide quod no. ff. de proba. l. etiam matris. et ibi etiam ponitur an pater possit esse testis pro filio emancipato. et etiam ibi no. an socer pro genero vel contra fratrem pro fratre. et de viro et vxore. et an vnus canonicus possit esse testis in causa capitali. et vide quod no. C. de testi. l. parentes. vbi ponitur de filio adoptiuo.

8 **Con sanguineo** **T** minor cre ditur in co traditio iudicio. l. magis puro. c. in primis. ff. de re. eomun. et Bald. in conclud. tenet sed non in contraditio magis creditur nec est semper standum confessio eorum frater pro fratre et contra fratrem admittitur in causa civilium cum non prohibeatur. nisi habeant omnia bona communia pro indiviso. nisi non tamen fides adhibetur. In criminali vero non admittitur preterquam in causa heresis. nec etiam in criminali. **A**ffines admittuntur: sed etiam in collateralales et consanguineos volentes inter se admittuntur etiam in criminali post tertium gradum. quia vtrq ad illum non coguntur testificari. si tamen testes in pari gradu continentur producentis et ei contra quem producentur admittuntur: quia par causa affectionis prohibitionem tollit in civili autem remoti et propinqui consanguinei inter se pro et contra et inter extraneos admittuntur. arg. tamen contra quia sunt domesticæ persone. Spec. de testi. in prin. **V**er. sed nunquid frater. et an frater admittatur. vide **B**arro. no. in d. l. qui testamento. et quando coniunctus pro coniuncto admittitur. vbi de quod not. etiam in d. l. etiam matris. et ibi dixi consanguinei in causa matrimonij et in causa ecclesie et domesticæ admittuntur ad testificandum. vbi. q. v. c. f.

9 **Collateralales et consanguineos volentes inter se admittuntur etiam in criminali post tertium gradum. quia vtrq ad illum non coguntur testificari. si tamen testes in pari gradu continentur producentis et ei contra quem producentur admittuntur: quia par causa affectionis prohibitionem tollit in civili autem remoti et propinqui consanguinei inter se pro et contra et inter extraneos admittuntur. arg. tamen contra quia sunt domesticæ persone. Spec. de testi. in prin. **V**er. sed nunquid frater. et an frater admittatur. vide **B**arro. no. in d. l. qui testamento. et quando coniunctus pro coniuncto admittitur. vbi de quod not. etiam in d. l. etiam matris. et ibi dixi consanguinei in causa matrimonij et in causa ecclesie et domesticæ admittuntur ad testificandum. vbi. q. v. c. f.**

10 **Decus** **A**dmittitur pro socio pro parte socij non pro sua per Innocen. in c. de testi. item si incidenter sine societate sit res cõmunio. scilicet si essent socij omnium bonorum vel illius rei que petitur que communis est. sic ergo solum consideratur. an ad socium testificans aliquid casu euoluerit pertinere: vt tunc admittatur. vide Spe. de teste. in prin. ver. sed nunquid socius. et vide Aug. ff. si quis. l. si duo rei. in prin.

11 **Domestici** **T**estis non admittuntur ad testificandum Fallit. C. de repu. l. consensu. sed colonus et scriptarius licet domestici sint: tamen admittuntur de consuetudine pro domino fides eis adhibetur. **C**lientulus et mercenarius domesticus sunt: dum seruiunt non admittuntur pro domino. sed si fuerint olim nunc autem non sunt admittuntur. **S**it ergo consilium quod dominus eos liberet et possunt testificari. nisi constet de fraude. vt in specu. de teste. in ver. item excipitur. et qui dicuntur domestici ibi vide. **D**omesticus admittuntur in causa ecclesie. xxv. dist. in. c. in glo. et quando admittuntur vide in d. l. consensu. super plagis. et C. de testi. l. et. vbi. q. v. c. f. in glo. summe. admittuntur tamen domestici inter se vbi est par ratio affectionis. idem quando aduersarius eius inducit officium dicitur in aduocato. **F**allit quando sunt tales quibus imperari potest ratione patrie potestatis vel domini. **Q**uid ergo in vasallo infra vicegerat. et per specu. vbi. s. **S**eruitores autem familia res an possunt esse testes pro domino eo quia domestici sunt. vide in tit. de testa. s. pater. **S**ed an qui tempore contractus erat meus domesticus postea desit esse admittatur pro me vide. ff. de questio. l. i. s. idem. **Q**uid contra. vide eadem. l. i. s. si seruus. ad hoc. **I**n subditus admittatur pro domino. vide. C. de testa. l. eos. **L**iteri contra vide. ff. de testi. l. idonei. et l. eos. **D**e offi. delega. c. causam que familiaris autem quibus hodie vrimur possunt testificari pro domino dummodo honesti sint per Innocen. in c. fraternitatis. de testi.

12 **Mallus** **P**otest testificari pro domino licet non potest esse iudex: quia plures requiruntur esse iudices quod esse testes vel distinguere aut est magnum seculum tunc non admittatur. aut est paruum et testimonium dicat. **V**el dic aut vasallus est obligatus ad prestandum domino seruitia tantum: et non ad fidelitatem. et admittatur in illis qui tenent decimas ab ecclesia. aut est obligatus quia iuravit fidelitatem et non pot. quia iuramentum representat quandam specie seruitutis. et seruus non pot. pro domino testificari. **S**pecu. in tit. de teste. s. sed nunquid vasallus. **V**asallus aut pot. testificari contra dominum in causa feudorum. C. de testi. l. aduersus. et pot. in non reposito in tit. de feudis. **L**iberus contra patronum non testificatur. quia ei persona debet videri sibi sancta. Spe. vbi. s. **I**dem in filio liberi Spe. co. ti. ver. item qd est liberus.

13 **Causa vniuersita** **T**estis vel collegij quilibet de vniuersitate vel collegio habet testificari deo rectum tamen aliorum et non aliter pro ipsa vel ipso: sed contra bene possunt. vel vbi distinguere admitti in civilibus. quia causa vniuersitatis non est singulorum. **I**n criminali vero si prelati accusatur tunc aut ab vno de vniuersitate accusatur et alius de vniuersitate admittitur: quia par

ratio est. **A**ut extraneus accusatur ab vno de vniuersitate et accusans non inducit socium nisi in subditis. **S**pecu. in tit. de teste. in principio. ver. ff. sed nunquid in casu vniuersitatis. de materia vide gloss. in questio. vbi. q. in vniuersitate. et in tit. de re. diui. s. vniuersitatis. et ff. de in ius vocan. l. sed cum hac. s. qui manumittitur. et sic videtur quod singuli de vniuersitate sint testes in causa collectarum. **I**n contra vniuersitate videtur quasi singuli serant utilitate. arg. ff. de leg. l. ab omnibus. in prin. **I**n contrariis est communis opinio. quia causa non tractatur nomine singulorum nec singuli propter partes iudicij et preferunt finem sint testes super articulo principali sed super incidenti. arg. in tit. de testa. s. legataris. et ff. de tut. l. i. **B**ald. in conclud. in prin.

14 **Relatus** **V**el rector ecclesie in causa ecclesie potest esse testis actor: tamen et testis simul esse non potest: unde causam alij committit et ipse erit testis. et si constituto procuratore dicat abbas conuentus constituit tale procuratorem abbas poterit esse testis et quilibet de conuentu. **E**t si administrato: ecclesie contra hunc qui tractus in vrbium reuocatur poterit administrato: testificari. vt in spe. de testi. s. ver. sed nunquid rector abbas potest esse testis in causa monasterij. vt Innocen. in c. ad hoc. extra de testi. **T**endit: pro emproxe donato: pro donato: an admittantur dicitur no. ff. de testi. in l. nullus. per **S**y. C. eo. l. nullus.

15 **Criminosus** **S**in crimine perseverat non valet eius dictum in criminali sine in civilibus. **I**tem de crimine civiliter agitur nisi esse tale quod infamiam irrogat et probet hoc per sacerdotem cui crimen confessus est. et hoc vbi crimen manifestum est sine probatione presumitur et penitentia et si salutis memoriam esse. vbi vero agitur criminaliter sine sit manifestum sine sit occultus repellitur. si alias de crimine conuictus erit vel confessus. vel si ex hoc factus eius opin. sit gramata. vel si ei probari poterit si egerit penitentiam. **I**tem ergo cui opponitur crimen non admittitur in civilibus nisi prius probauerit se innocentem sine conuictus fuerit sine non modo conueniatur. spe. de teste. in ver. item opponitur quod est criminosus. **Q**uid si in vna domo sunt quatuor coniunguntur occidit et necatur a quo. an aliquis eorum admittatur ad testificandum. vide in spe. co. rit. ver. q. quatuor homines. et Aug. in. l. si in rira. ff. ad l. co. de fide. **A**n autem participes criminis admittantur ad probationem glo. in c. h. de testi. que incipit nota. quia dicit quod non. sed ad presumptionem. vt ibi. qd intellige speciale vt in crimine simonice. in alio aut crimine quod in isto exceptio non videtur quod participes criminis faciat iudicium sine presumptione et etiam ad toruram. vt in. c. h. de cofe. l. i. civili centenus pene subdendo ibi tamen gloss. dicit quod non creditur quum ad conuincendum sed quum ad presumptionem. **E**t si intelligas in exceptio conuictas cum gl. dicto. c. si in alijs cum propter presumptiones deueniatur ad toruram tunc iubeantur alij ad istorum testimonium. et sic plene habentur contra illum per text. in l. finali. C. de ac. vbi de hoc per

Syn. facit. de adul. c. significasti. et ad filicia. l. prius. nam **P**rimarius quis sit infamia iudex et legitur odiosus tamen conuictus debet per testes idoneos. vt nor. in c. testimonium. de testi. c. criminis focus a testimonio repellitur. spe. de teste. ver. ff. item quod est socius criminis.

17 **Omicida** **D**e iure canonico repellitur de iure civiliter admittitur. **S**pec. eodem titulo. ver. item quod est homicida. et in ver. item quod non est probate vitæ. licet istis confiteatur homicidium. non tamen poterit esse iudex punire ex illa confessione. quia non est sacra in iudicio non enim de hoc agebatur gloss. o. d. ff. iij. q. vi. hoc crimen. incidit enim cause principali. vt in nullum. C. de teste. et ff. glo. h. q. s. hoc quippe. **F**ez c. si confiteatur fallum. vt d. in nullum. C. de episc. et cleric. c. presbyteri.

18 **Dr** **R**aptor et adulter manifestus et generaliter in quolibet peccato mortali. manifeste constitutus repellitur nam tales sunt infames in familia canonica. nec poterit testis qui preterit criminis repellitur nisi de crimine obiecto re. nec aduersarius meus in ista causa mihi de crimine obiecto nisi esset tale crimen quod obijcio rebus eius ego particeps fuerim. in spe. de testi. s. obijctur quod est fur. **C** Sed nunquid potest esse testis ille qui associatur aliquem ad committendum adulterium etiam in causa ipsius adulterij. et an possit cogi vide Innocen. in c. qualiter et quando. et primo. de accusato.

19 **Infamis** **T**estis opinio non valet eius dictum in criminali sine in civilibus. **I**tem de crimine civiliter agitur nisi esse tale quod infamiam irrogat et probet hoc per sacerdotem cui crimen confessus est. et hoc vbi crimen manifestum est sine probatione presumitur et penitentia et si salutis memoriam esse. vbi vero agitur criminaliter sine sit manifestum sine sit occultus repellitur. si alias de crimine conuictus erit vel confessus. vel si ex hoc factus eius opin. sit gramata. vel si ei probari poterit si egerit penitentiam. **I**tem ergo cui opponitur crimen non admittitur in civilibus nisi prius probauerit se innocentem sine conuictus fuerit sine non modo conueniatur. spe. de teste. in ver. item opponitur quod est criminosus. **Q**uid si in vna domo sunt quatuor coniunguntur occidit et necatur a quo. an aliquis eorum admittatur ad testificandum. vide in spe. co. rit. ver. q. quatuor homines. et Aug. in. l. si in rira. ff. ad l. co. de fide. **A**n autem participes criminis admittantur ad probationem glo. in c. h. de testi. que incipit nota. quia dicit quod non. sed ad presumptionem. vt ibi. qd intellige speciale vt in crimine simonice. in alio aut crimine quod in isto exceptio non videtur quod participes criminis faciat iudicium sine presumptione et etiam ad toruram. vt in. c. h. de cofe. l. i. civili centenus pene subdendo ibi tamen gloss. dicit quod non creditur quum ad conuincendum sed quum ad presumptionem. **E**t si intelligas in exceptio conuictas cum gl. dicto. c. si in alijs cum propter presumptiones deueniatur ad toruram tunc iubeantur alij ad istorum testimonium. et sic plene habentur contra illum per text. in l. finali. C. de ac. vbi de hoc per

Simonium in eisdem temporibus infringit. ff. de infami. l. i. furti. §. i. in glo. vel contra facit. ff. de solu. l. si quis offerent. §. fina. r. l. cum. r. §. si eodem titu. r. ff. rem. ra. babe. l. fina. r. l. cum in debitorum. §. fin. r. quod ibi not. Bal. in conclu.

10. **Excommunicatus**

Testis in testimonio repellitur an autem excommunicatus contra excommunicatum admittatur si oēs de monasterio sint excoicari. vnus contra alium admittitur nisi iudei ex officio repellat. Spe. de teste. ver. si. item qd est exco. municatus Accusator non potest esse testis sed pro motor. Inquisitionis vel denuntiationis pot. si illas non prosequitur. Spe. eo. ritu. ver. q. ipse. Itē est testis r. accusator r. quando funt plures accusatores iudei eligi magis idonei r. ceteri repelluntur a testimonio. glo. ff. q. in pūnis. r. vide. ff. q. iij. in sum. ma. in glo. Concubinariis manifestus vel incestuosus contra accusatur non admittitur. Spe. eo. ritu. ver. itē qd est concubinariis. Ihermaphrodite? Non admittit. Spe. e. tit. ver. itē qd ē hermaphrodite? Zu deus paganus infidelis vel hereticus non possunt contra christiani testificari. etiā si christiani? a christiano sit conuersus hereticus in contra hereticum vel paganiū admittitur quod est verū cū hereticus agat. Sed si orthodoxus nō opponit r. dicunt testis. Orthodoxus admittit contra infidelē. Spe. de teste. ver. itē qd est infidelis. Infidelis pro catholico testimonium dicere potest. de pe. dist. i. c. multiplē. in glo. vide. C. de here. in. l. quoniam multi. r. ibi per xy.

11. **Impubes**

Testimonium nō dicitur nisi in casibus. ff. de libe. cau. l. si in si. r. hoc in ciuili. ff. q. iij. c. i. In criminali vero etiam factus pubes repellitur nisi cōplenerit. r. an nos. num. q. tamen ad plenā fidē. sed q. ad prelium ptiōnem faciendam pupillus q. nō pot. recipi maxime si dominus a familia occisus. ff. ad fil. l. ij. §. in pubes. Sed an factus pupes poterit testificari de eo quod vidit in pupillari etate. Dic q. sic presertim si erat proximus pubertati. Idem de eo quod quidā vidit q. p. esset cecus. Spe. in ritu. de teste. ver. sic. itē expicitur q. impubes de impubere nor. in. l. ij. §. nihil. ff. de testi. de seruo facto libero not. Barro. de ver. sig. l. instrumentorum. §. notionem.

12. **Monachus**

Ter canonicus regularis conuersus vel alius religiosus vel aliter sub obediētia positus non pot. esse testis sine licētia eius cui subest. In causis tamē suarum ecclesiarum testificari possunt. Spe. eo. ritu. ver. sic. itē expicitur q. est monachus. de hoc vide in auct. in gressu. C. de sacrosan. ecclē. r. an clericus admittatur in causa ecclēsie vel sui canonici. vide ff. q. iij. §. i. in glo. ff. q. i. r. per Angel. in auct. de monachis. §. cogitandum. r. in. l. de test. §. testes. r. ibi nota in specu. de teste. ver. sic. quid de monacho. et ver. sic. itē q. est clericus. An autē administratores ecclēsie admittantur super contractu. quē celebrant. vide p. Archi. r. Jo. an. in. c. romana. in. vi. r. i. c. sup. pudentia. xij. q. ij. vbi est test. r. Bal. i. p. d. iuris.

Seruus

Non potest esse testis nisi in defectu probatorum secundū quosdā. r. nisi in criminibus exceptio. nam tunc admittitur si accusatus sit de crimine diffamatus. tamē eis quandoq. creditur cū tamen r. alia presumptionibus contra dnm vel patrono eis nō creditur nisi in casibus quos habet. ff. q. i. c. in par. nos. Si tamē testis tēpore quo signauit testimonium erat seruus sed cōmūter habebatur pro libero vs. nihilominus testimonium. Idē si a maiori parte habebatur pro libero. r. illud si testis dicit se liberum r. de hoc pēdet iudiciū admittit ad testimonium r. re seruat in tēpore disputationis. Alscripti? pot. esse testis statuliber nō pot. eo. r. N. itē q. est seru? r. testis nō pot. esse seru nisi in casu necessitatis. ff. de testi. l. seru. dicit in ibi. q. l. q. i. p. r. dicit semper a p. b. t. tunc testimonium seru cum illa semiplena probatio facit vnam probationē. r. vide. C. de testi. l. seruos. r.

24. **Qui communi opinione** libertate putantur licet serui sint ex liberali iudicatione p. cretū diu. seu. r. in. l. i. c. de testa. r. ibi in bac causa tractari. r. per consequē. est contestis vt testam. cum non sit sine effectu testificari poterūt in iudicio nō obstat seruitute. r. ideo nō trahit illud re scriptū ad aliu casum q. nō est nostrum illud ex. r. edere. Si igitur testes fuissent infames. q. criminis famolosa nati. r. p. cōsequē. in stabiles. l. ob carn. ff. de test. l. i. c. omni op. r. sic reputatū bone fame nō tenet testimonium. Idē ex alia causa tūc ad testi. non potuissent adhiberi. puta q. erant impuberes r. cōi op. reputabantur adul. vel erant mulieres r. reputabantur infamuli. r. y. tamē r. contrariū. in. o. v. l. r. nō bene iudicio meo r. est dictū Aug. in p. clu. Quid si testis tēpore quo iurauit erat relictibilis. tēpore depositionis erat inrehabilitis. Dic q. si crimē q. red. dicit eum inrehabilem non est notoriū. dictum ei? recipitur r. in tēpore referuabitur disputationis. Si vero postea sit notoriū. non vitiatur eius dictū. sed factus esset si per illud reciperet. r. vide quod plene no. C. de testi. l. i. ff. ad carbo. l. iij. §. due cause. bal. C. de lega. l. leges. Vbi testes r. sunt de substantia rei tunc impicitur conditio testis tempore testimonij. vt not. in. l. ad testimonium. §. conditionem. r. §. nihil. ff. de testam. sed in alijs negotijs vbi testes nō sunt de substantia rei impubes. potest testificari pubes factus. r. sic de his que vidit prope pubertate r. non de his que vidit prope infantiā. ff. ad fil. l. ex scriptur. r. Ratio est. quia quando aliquis est de solennitate debet adhiberi in iurto r. vno cōtēp. vt. ff. de testa. l. heredes palam. §. fina. sed vbi non est de solennitate tunc non inspicimus initium fed effectum rei. ff. de here. in. l. i. qui soluendo. r. not. q. ratio cōtrarioum idem facit in casu conuersio. nam si tempore testam. tūc est habilis vel probabilis reputatio nis licet postea fiat in habilis non tamē vitiatur testimonium. C. de testa. l. i. q. quod est exaudiendum de testamento in scriptis vbi testes non habēt de vitariare deponere. sed solum de solennitate. nam ibi si constat de solennitate quia testes sua sigilla recognoscunt non potest referri quēlibet voluntatis. quia certa est r. per scripturas apparet vt toleratur testimonium eius. quia habet adminicula per se. l. subseru

ditiones et sigilla sua recognoscāt et testes sic Intel. liguntur. l. i. c. de testa. et. ff. ad carbo. l. iij. §. de cau. le. Item potest intelligi illa. in testamento nunc patiuo redacto in scriptis per tabellionem. q. non debet visitari testamentum quod apparet ab initio legitime confectum. r. quia dicitur testis scriptura iunatur. q. mutuo fe iunatur. nec visitatē testamētū 31 morte testis ergo nec capitā amittit. Si vero nō est scriptum nec manu. aut. roboratū. distingue an sit questio solennitatis et inspicitur initium. an volū tatis et tunc tempus iuramenti. et idco pūmo casu admittitur statu mutato in malum secundo non. et sic non vitiatur testamētū sed probatio eius vitia tur. Ratio differētie dicitur disti. crōnis est quia vt dixi quod ad solennitatem inspicitur initium. Bald. in conclu. Sed t. quid si obicitur contra testamētum quod est contra solennitatem. quia vnus ex testibus dicitur tunc fuisse in habilis. nūquid ad probandū est habilis et sic ad probandum solennitatem sufficiat duo testes. oic quod sic quia pot. hoc que res examinari seorsum a pūncipali. la. resto. r. est sue materie per. se. et quia eius contrarium. i. infamia potest probari per duo testes secus si questio solennitatis non potest examinari seorsum a pūncipali. vt no. in. l. i. c. de testi. r. ab. Bal. vbi. §. i. c. vnus testis cōsideretur integritas testimonij. vide per Bal. in. r. col. in. r. an remoueri debeant et qui par. esse desit. Testes debent esse bone fame non solum tempore iuramenti sed etiam tempore depositionis

37 non absolute quod dicitur r. trahatur ad tempus iuramētū. vt in cle. de offi. deleg. quia illud respicit solennitatem. non secundū veritatem que sine exami natione liquere nō potest. Bald. in. c. i. quot. te. sint. nec ad proba. r. col. r. qd depositum trahatur ad tempus iuramenti. est verum quo ad implicitam probationem. ar. ff. de her. in. l. i. alse. roro. non quo ad explicitam. ff. de testa. l. heredes palam. §. sed. si notam.

38 **Item** quibus non est testamētum ferre spe. de testi. §. itē quod est talis cum quo non est testamētū factio. Testis mutus an esse possit. vide in Spe. de testi. §. nunc tractandum. ver. quid de mutō.

39 **Cecus** r. Testificatur de auditu. maxime si contrabentium voces habuit notas. r. maxime de eis que vidit ante q. fieret cecus? Spe. eo. tit. ver. sed nūquid cecus. r. vide Ang. in auct. de here. et fal. §. i. vero expressum. vide glo. ff. q. vij. c. testes. r. ibi etiam ponitur quid de muto cecus non testificatur de perceptibilis? per visum. nec iudus per auditu secundū ff. q. i. in. c. ex literis de testi. Bald. in conclu. et vide Spe. de teste. in pūncip. ver. sed nūquid cecus. et dicit Bar. in. l. ad testimonium. ff. de testa. q. testificatur de eo quod vidit ante q. esset cecus.

30 **Pauper** r. Suspectus testificari nō potest in ciuilibus sed in criminalibus admittitur cum tamen pauper honeste vite nō repellitur vt in spe. de teste. ver. itē qd est paup.

Si em sint inimici pauperes timet r. de subomatione. ff. q. iij. c. itē nihil. et in auct. de testa. §. i. per totum olim vt qui adbuportat crucem publice penitentes an admittantur. Fuerunt opā. vide in spe. eo. tit. quid de portandis crucis. et. C. de here. l. quoniam. et hoc de paupere sufficit.

Uder

Aduocatus procurator affessor. executor actor. vel arbiter in eadem causa appellatiois vel principalis repellitur a testimonio. est enim presumptio quod diceret pro ea parte pro qua prius fuit. quidam tamen admittuntur procuratores domini. Item admittitur negotio finito. de aduocari. dicit quod admittitur anteq. inceptit patrocinari. licet de salario conuenerint poterit tamen esse testis contra eū pro quo intercedit. spe. eo. tit. in pū. ver. itē q. fuit in eadem causa. an autem ille qui est vel fuit iudei potest esse testis. vide Jo. cal. xvij. dist. per Barr. C. de arbi. l. in arbitris. r. vide de omnibus pcedis cris in glo. ff. q. vj. statuentū r. qd dicit qd iudei si possit esse testis intellige litē pendēte super pūncipali: nam super accessiois coamite pot. nō tamē in terrogandi sunt vt testes. sed consulēti tamē si fuerint iudices. Spe. eo. ti. ver. sed quid si scrip. et si sunt tres aut v. iudices magis creditur testibus q. eis. nisi testis ipi iurati essent. spe. vbi. §. r. si impere iudice quem volebam producere in teste. remouebitur a iudicando r. erit testis. Itē ordinarius poterit esse testis coram officiali si necessitas imminer. et si iudei in testes inducitur qui iurat se nihil scire de causa vide q. non remaneat iudei. Itē iudei q. fuit vt suspectus recusatus nō poterit in teste adhiberi nulla de causa secundū quosdā. Tu die cōtra riarum maxime si producens non habebat nisi vnici aliu testem. Spe. vbi. §. de procuratore an possit esse testis. dic aut de partito voluntate r. pot. aut contra voluntatem partis nō pot. r. si est procurator litis nō pot. Si negotium potest in alio negotio non in illo. Bal. in. c. iij. in tit. de. l. coacti. r. col. An procurator ad iudicia vel negotia possit esse testis. dic vt. C. de testi. l. omnibus. r. ibi no. de prorenera. et per Bar. in. l. de ferre. ff. de vfu. r. per Ang. in auct. de testi. §. quoniam. r. in consilio suo. xvij. r. in spe. de teste. ver. quid sit prorenera.

Mulier

In testimonio nō admittitur in ciuilibus sed in criminalibus exceptis admittitur. In co dicillis r. alijs vltimis voluntariis r. sic in alijs casibus an admittatur fuerunt opi. tene tu q. admittat. spe. eo. ti. ver. itē q. est mulier. r. vide glo. xv. q. iij. de crimin. e. xvij. q. iij. c. in decima. r. de pe. r. r. iij. q. v. c. mulieres. in glo. r. in. l. de testa. §. testes. Sed nūquid valcat testimonium mulierum afferentium? post inspectionem ali quam non esse cognitam. vide glo. xv. q. iij. c. nec aliquam.

Deuotus

Deuotus r. potest esse testis pro debito que est soluendo aliam non. vide in spe. de testi. ver. qd de fideiussore. Sed an possit esse testis inter debitorem et creditorem. vide per Barro. ff. de leg. l. i. c. iij. §. An

32 **T**estis sunt presentes non potest alij iudici committi examinator. Ange. in auten. de testi. §. 2. quoniam. Item potest iudex mittre notarium cause vel alios de partibz voluntate ad testium receptionem si videretur improbitus puta si testis est infirmus? ita quod commotus de non potest venire vt honesta mulier vel alij sublimi predictis potestare vel dignitate vel egregia persona. Specul. de teste. potest etiam iudex que commisso non valer nisi de partium voluntate vt ibi circa boctamen aut productio vel examinatio testium possit committi vltra supradictam distinctionem. Adde aut loquimur de civili aut de criminali primo casu ad producuntur testes qui proferendo testimonium ad iudicem venire non compelluntur vt sunt egregie persone vt mulieres & similes sic potest committi. C. de offic. iud. l. i. §. ff. de iur. retran. l. ad personas. C. de iuram. calum. autem. principales. 2. ut producuntur tales qui possunt compelli ad iudicem venire & sunt presentes in iudicio & tunc eorum examinatio committi non potest sic in telligitur. §. quoniam autem in auten. de testi. & de instr. l. iudice. §. no. in §. oportet. in auten. apud eloquentissimum. C. de instr. & glo. in l. hac cons. ultissima. C. de testibus. dum loquimur in criminali & non potest committi testium examinatio. ff. de testibus. l. i. §. id est. siue absentes siue presentes sunt testes pro hoc in aut. de testi. §. bec omnia. Vel potest sumus dicere aliter & probabilius quia aut committi testium examinatio habenti iurisdictione aut non habenti. primo casu potest fieri ita loquuntur iura alia. pro hac parte si non habenti non vt in alijs iuris ribus & vide quod not. §. quemad. re. ap. l. si qui ex signatoribus. in glo. super ver. sigillatim. de consuetudine committitur tabellioni. vt no. in cle. §. de offic. dele. Et predictis apparet quod ex ipsa commissione non acquirit commissarius iurisdictionem. facit aut. ad hoc. de iudi. §. ff. de excu. tur. l. scire oportet. §. oportet. in verbo commemoratoribus & exponitur ibi coram notarijs & ita exponitur vt procedat no. glo. sed receptio testium potest committi. Bal. in conclu. §. 3.

33 **S**unt presentes non potest alij iudici committi examinator. Ange. in auten. de testi. §. 2. quoniam. Item potest iudex mittre notarium cause vel alios de partibz voluntate ad testium receptionem si videretur improbitus puta si testis est infirmus? ita quod commotus de non potest venire vt honesta mulier vel alij sublimi predictis potestare vel dignitate vel egregia persona. Specul. de teste. potest etiam iudex que commisso non valer nisi de partium voluntate vt ibi circa boctamen aut productio vel examinatio testium possit committi vltra supradictam distinctionem. Adde aut loquimur de civili aut de criminali primo casu ad producuntur testes qui proferendo testimonium ad iudicem venire non compelluntur vt sunt egregie persone vt mulieres & similes sic potest committi. C. de offic. iud. l. i. §. ff. de iur. retran. l. ad personas. C. de iuram. calum. autem. principales. 2. ut producuntur tales qui possunt compelli ad iudicem venire & sunt presentes in iudicio & tunc eorum examinatio committi non potest sic in telligitur. §. quoniam autem in auten. de testi. & de instr. l. iudice. §. no. in §. oportet. in auten. apud eloquentissimum. C. de instr. & glo. in l. hac cons. ultissima. C. de testibus. dum loquimur in criminali & non potest committi testium examinatio. ff. de testibus. l. i. §. id est. siue absentes siue presentes sunt testes pro hoc in aut. de testi. §. bec omnia. Vel potest sumus dicere aliter & probabilius quia aut committi testium examinatio habenti iurisdictione aut non habenti. primo casu potest fieri ita loquuntur iura alia. pro hac parte si non habenti non vt in alijs iuris ribus & vide quod not. §. quemad. re. ap. l. si qui ex signatoribus. in glo. super ver. sigillatim. de consuetudine committitur tabellioni. vt no. in cle. §. de offic. dele. Et predictis apparet quod ex ipsa commissione non acquirit commissarius iurisdictionem. facit aut. ad hoc. de iudi. §. ff. de excu. tur. l. scire oportet. §. oportet. in verbo commemoratoribus & exponitur ibi coram notarijs & ita exponitur vt procedat no. glo. sed receptio testium potest committi. Bal. in conclu. §. 3.

34 **Q**uid si iudex committit notario testium examinationem & testis accusatur de falso qui testis dicit se illud non dixisse dicit spec. in tit. de teste. §. ver. sed pone. ecce quod non creditur notario. Tu dic fin. §. y. C. de fal. si quis decurio. quod si iudex fuisset pater sine magis presumitur prescripta. argu. l. omnium. C. de testibus. facit quod no. per Joan. an. in l. si. quemadmo. re. ap. & ibi Barr. Bal. in conclu. ff. de ille qui perit in ducere in loco iudici & non produxit si petit quod fiat remissio ad locum ubi testes morantur. vide ang. in l. de die. §. subetur. ff. qui satis. cogan.

35 **T**estibus producitur infra de vitas dilaciones ad eos producendos assignandos potest contra eorum personas excipi & excipitur de omnibus inhabilitatibz. §. relatis in quibus traxerat qui a testimonio repellantur. Si vni testi obstat aliqua exceptio non retardatur processus quando est probatus per plures Innoc. in c. super eo. cl. de appellat. Bald. in l. i. §. c. si contra ius vel vti. publi. nam vnus testis non deroga

gat duobus nec vni eorum quia tunc non facit semiplenam probationem. l. §. ff. de ven. in sp. per Jo. co. de arc. & ibi est text. de hoc vbi. §. Qualiter autem tolluntur exceptiones contra testem criminolum dic vt no. in l. i. §. eadem. ff. de testibus. de exceptionibus que opponitur in persona testium dic vt no. C. de testi. aut. si dicaris. §. ff. de testibus. l. testium. §. ad conditionem. vbi ponitur forma talis exceptio nis probatio exceptionis opposite contra testes potest differri contra publicationem. An? exceptio contra testes vel eius probatio sit proponenda vel recipienda ante publicationem testium vel post. et in quibus casibus probatio exceptionis contra personam testium debeat a principio recipi. de predictis vide domi. Zapum. de castello. extra de testibus. c. 57 ex parte. Ille qui testem produxit non potest opponere contra eum persona nisi causa de nouo emiserit eodem tit. l. i. quis. & ibi parer fatia. ¶ Quod si fuit protestatus contra personam testis quibus uersarius mens producebat contra me & testis postea deponit pro me an valet eius dictum. Innocen. in c. presentium. de testibus. dicit quod testis deponit pro alio qui fuit protestatus contra eius personam non creditur si aduersarius illam protestationem tam habuerit fecerit si noluit & omnimodo. voluit ut eius dicto contra te quia eius dictum tenetur recipi. bere. quod nota & tene menti. Item subdit Innoc. ibi quod contra personas non potest obici facta publicatione precessu nisi fuerit prelatio facta a principio contra personas testium. Et vide etiam Bald. ponentem has exceptiones contra personas testium in auten. si dicatur. C. de testib. & satis patet alibi in locis non nominatis.

36 **D**ebet testis iurare dicere veritatem de tota & plene causa quoties interrogabitur vsqz ad finem lit. seu cause tam super eodem quod interrogabitur vsqz ad finem lit. seu cause quod super alio quod solam veritatem docet bnt non miscens aliquid falsitatis nec aliquid de suo adsciet etiam si sibi bonum videretur & quod quod dicit veritatem pro vtrazqz parte & quod nec prece nec perio nec amore nec timore nec punito odio. secus si publico vt quis odit opera sua nec p commodo quod ipse vel alius habere speret testimonium dicit sicut scit & non sicut credit. Item quod nulli partium testimonium pander de nec attestationes sint publicate si tamen hoc vltimum non iurat non tenetur. Item quod dicit veritatem super articulis & super tota causa. de hoc vti de Angel. ff. de petiti. heredit. l. si quis hereditatem. in fine. Si vero tractatur & inquiritur super statu ecclesie duplex est forma. Prima quia iuret dicere veritatem de his que scit et credit in ecclesia reformando exceptis occultis. Secunda est vtriusque quod ad inquisitionem responderi veritate. Et de iurare aduersario pnter vel contumace & tactis euangelis nisi sit episcopus qui solum de inspicere vide quod habetur in l. si iudex. C. de epis. & cle. Ad p. sbyteru & diaconum mittitur domi iuramentum cum sint plene egregie. vt. l. ad personas. ff. de iureiur. et si agit vt not. C. de iudice laico iurabit coram episcopo. Item si producens est pauper tunc iudex mittret te

37 **D**ebet testis iurare dicere veritatem de tota & plene causa quoties interrogabitur vsqz ad finem lit. seu cause tam super eodem quod interrogabitur vsqz ad finem lit. seu cause quod super alio quod solam veritatem docet bnt non miscens aliquid falsitatis nec aliquid de suo adsciet etiam si sibi bonum videretur & quod quod dicit veritatem pro vtrazqz parte & quod nec prece nec perio nec amore nec timore nec punito odio. secus si publico vt quis odit opera sua nec p commodo quod ipse vel alius habere speret testimonium dicit sicut scit & non sicut credit. Item quod nulli partium testimonium pander de nec attestationes sint publicate si tamen hoc vltimum non iurat non tenetur. Item quod dicit veritatem super articulis & super tota causa. de hoc vti de Angel. ff. de petiti. heredit. l. si quis hereditatem. in fine. Si vero tractatur & inquiritur super statu ecclesie duplex est forma. Prima quia iuret dicere veritatem de his que scit et credit in ecclesia reformando exceptis occultis. Secunda est vtriusque quod ad inquisitionem responderi veritate. Et de iurare aduersario pnter vel contumace & tactis euangelis nisi sit episcopus qui solum de inspicere vide quod habetur in l. si iudex. C. de epis. & cle. Ad p. sbyteru & diaconum mittitur domi iuramentum cum sint plene egregie. vt. l. ad personas. ff. de iureiur. et si agit vt not. C. de iudice laico iurabit coram episcopo. Item si producens est pauper tunc iudex mittret te

60 **S**ibus iuramentum vel eis dabit expensas quia testis pauperibus? prouidere et licet testis sit religiosus non tamen valet eius testimonium nisi sit iuratus. An testis non iuratus probet dic vt no. C. de re. §. si. l. solam. Si testis t depositus non iurat? & postea iuravit an valet eius dictum. sunt opi. et tene quod si est bone famere in spe. de testi. §. sequitur de 61 testimonio iuramento. Iurare t potest de credulitate testem ille quon non vidit si tamen indubitate notuit. Fallit in teste qui debet vidisse & plena fuisse in actu. Innocen. in c. cum causam. de iura. calum. ergo pars que iurat veritatem etiam non debet interrogari de veritate scientie et si interrogatur potest dicere scio quia indubitate non iuratus in teste qui debet reddere causam per sensum corporeum et ita dicemus gesta ipso presente et vidente vnde dicit text. quod in teste requiritur presentia et memoria. ff. de iur. l. quidam tabularum. et. l. quidam testamento. ff. de cond. insti. et. C. de testi. l. testium. & hoc dicitur t Innocen. domi. meus. Narbonensis cardinalis allegat quod ad hoc vt ecclesia possit arma spiritalia et eterna exercere sufficit quod habeat iustitiam veritatis indubitanter licet non probibeat iustitiam probaram quia procedit ecclesiarum pars que sufficit quo ad fundamentum. ¶ Et si t qui iurat dicere puram et meram veritatem nihil potest addere vel mutare sponte sua. ¶ Innocen. in c. cum delictus. de accu. ad de quod tunc deponendo per formam non probat dictum suum quia ille qui non fuit in facto ille non potest scire veritatem. vnde scire per famam non est scire sed opinari. vide glo. no. in l. i. boni fidei. C. de reb. ere. libi. sed quid si non interfuisset facto secundum Bald. vbi testis debet esse iuratus et vbi iudex non potest procedere omnia solemnitate: quia debet constare de facto de quo non dicitur constare nisi sit iuratus: vt est gloss. in clem. sepe. de verbo. signifi. et. l. sitius. ff. de dona. et. l. otius. ff. de rest. in. Bald. in l. p. sbyteri. C. de epis. et cleri. Testis t qui iuratur non tacita scripturis potest puniri si dicit falsum. Bald. in l. falsum. ff. de testi. Et an presumatur quod retigit. no. in c. vt circa. de elect. l. v. Si re istis iuratur vna die. et illa die deposuit. debet edici dies depositionis. quia licet depositio trahatur ad tempus iuramenti illud est verum nisi aliud probibeat: vt si esset datus terminus ad probandum vel probatum habendum Bald. in l. i. §. c. vt lite pens. 62 den. Testis t potest compelli per ordinatum vt iuret coram eo Bald. in c. si de inuelli. interro. interro. do. & va. lis oiaur. & ibi ponit an dicta testium potest remitti: vbi pariter. ¶ Si testis t iurat dicere veritatem super articulis quotiens dicit extra non valet quod non iuratus deponit: vt in. l. iureiuran. C. de testibus nisi illud quod deponit esset de apud pendicis articulum: vt in autentica de testibus. §. si vero dicatur. sed vbi iurat dicere veritatem super tota causa licet deponat extra articulum valet. idem si iurasset simpliciter. quia ista distinctio equipollent vniuersali. vt. l. obliqari. ff. de au. tuo. in glossa. & plene per Angelum in l. si qui libertatem iura finem. ff. de peti. hered. An testis non iuratus probat dic vt not. C. de testi. l. solam. et an si tunc dicit falsum puniatur. dic vt not. ff. de fal. si quis

legatum. Et t an iuramentum testis possit remitti consensu partium. dic quod sic. gloss. est nota. in l. i. §. i. in glo. super verbo valebit. ff. de test. §. no. vt pres. An t autem testis iurans dicere veritatem super principali intelligatur etiam iurasse super emergentibus & coniectis. vide per Angelum in l. i. §. ff. de iur. rudi. omni iudi. ¶ Licet habes terminum probationis disfaciat iurare testes infra terminum non tamen dicitur probate si non posterum sed probatio est fieri non in facto esse. quia probatio est diffinitur. Probatio est rei dubie per argumenta ostensa. vt not. C. de proba. in rubi. sed isti testes nihil dixerunt. ergo nihil probauerunt. quia probatio debet esse certa et clara. h. bec nulla fuit: quia nec affirmatiua nec negatiua. Item potest esse quod testis dicat se nihil scire non ergo liquet an sit probaturus. nec quod probabitur. quia de futuro sumus incerti. ff. de pecu. l. eo tempore. & l. quod debetur. & ff. ad carb. l. i. §. vne cause. & ideo si lex sine ministerio hominis assiggnat terminum ad probandum debent testes iurasse & deponisse infra terminum. vt in. c. p. a. de senen. excom. nec sufficit in termino legali fecisse quicquid potuit. ff. de dolo. l. arbitrio. §. pe. q. grauamen legis est a quo non pot appellari. ¶ Si aut iudex dar dilacionem mittis agitur cum lege in dilacionibus. Sufficit ergo quod incumbentia quis fecerit. i. testes produxerit & iurare fecerit nisi iudex arctasset eum ad faciendum deponere testes. Dicunt tamen aduocati quid si est datus terminus ad probandum. sufficit si iuratur intra terminum. secus si ad probatum habendum quod nil est probare. quia idem est probare & probatum habere. vt patet ex defectu probationis. vide. ff. de arbi. l. non oportet. Dicunt testis trahitur ad rps iuramentum nisi tpe depositionis preclusa sit via in probando. facit quod not. in c. §. de off. dele. vide Bald. in conclu. & vide omnino in nostro reperere 72 totio in tit. de dilatio. Testis t qui iurat in termino licet postea deponat dicitur in termino deponere: vt not. C. de testi. si quando. & si terminus datus est ad deponendum non sufficit iurare intra terminum nisi deponat. Quero vtrū in iuramento testis requiratur partis citatio. vide ibi de. & vide de dam. in se. l. damni in se. §. l. abini. & per Barr. in cons. c. xvij. Testes non presumuntur iurati nisi per acta appareat de iuramento: h. notarij dicat talis testis iuratus. Barr. in l. theopompus. ff. de vote. pteleg. c. c.

73 **D**ando iuramentum post litem contestat. ante autem recepti non valet. Fallit in multis casibus in quibus repliuntur lite no co testa. vel etiam non inchoata. ¶ Primus casus si t metur de morte testis. vt qz sunt infirmus vel senes. ¶ Secus si t metur de absentia iurata. ¶ Tertius si agatur de electione confirmanda vel cassanda. ¶ Quartus cu agit de matrimonio carnalis q contuenitur malitiose consumat est. ¶ Quintus cu de crimine proceditur per inquisitionem. ¶ Sextus cu per testis ad eterna rei memoria examinari. ¶ Septimus in ca appellatōis a granamine interposita. vel in alia ca si appellatōis contumax est. ¶ Octauus qz in contumacia actoris re? suos testes produxit lite no cōte. ¶ Non qz eius in pteate no est qz puenit. ¶ Non?

74 **D**ando iuramentum post litem contestat. ante autem recepti non valet. Fallit in multis casibus in quibus repliuntur lite no co testa. vel etiam non inchoata. ¶ Primus casus si t metur de morte testis. vt qz sunt infirmus vel senes. ¶ Secus si t metur de absentia iurata. ¶ Tertius si agatur de electione confirmanda vel cassanda. ¶ Quartus cu agit de matrimonio carnalis q contuenitur malitiose consumat est. ¶ Quintus cu de crimine proceditur per inquisitionem. ¶ Sextus cu per testis ad eterna rei memoria examinari. ¶ Septimus in ca appellatōis a granamine interposita. vel in alia ca si appellatōis contumax est. ¶ Octauus qz in contumacia actoris re? suos testes produxit lite no cōte. ¶ Non qz eius in pteate no est qz puenit. ¶ Non?

quantum ad solemnitatem scripture quantum ad
 veritatem negotii creditur tabellioni sed de solen-
 nitate negotii non nisi sit instrumentum solene ubi
 ad sit debitus numerus testium. sed vobis scriptura
 neutrum efficit. Ad. d. pomitius. sic quod ibi non
 erat tabellio nec requiritur ibi fin Andr. de Pisis.
 aliquando nulla sit scriptura et tunc tabellio no
 venit in forma tabellionis. r. idem est optimus testis
 quod pater quia in ore domini videtur stare instru-
 mentum non trinum et quo tabellio non computat
 facit ad no. in. s. item verborum. in. de verborum
 obligat. aliquando quis vult assumere solam proba-
 tionem ex scriptura aliquando solum ex testibus ali-
 quando ex utroque primo r. tertio non computantur
 in secundo sic. Bal. in suis conclud.

Valiter testes sint exa-

minandi. Specu. in ti. de test. s. nunc
 tractandum est. ponit practica r. for
 man an possit examinari in ecclesia
 vide. C. de sac. sac. eccle. l. nemo apostata. r. c. lites
 89 Tunc non sunt latius qualiter examinabuntur per
 notarium latinum qui eos intelligit. Barr. in. l. s.
 fina. ff. de verbo. obliga. dicit qd debent adhiberi
 duo interpretes si potest. vt in. c. quonia contra fals
 sem. extra de proba. vel vnum tantum si plures re-
 ferant non possunt vt in auten. de non alie. s. q. au-
 tem. r. facit. l. comparationes. C. de fide instrum. r.
 scribat notarius primo sic. r. alia testis iurat r. exa-
 minatus super dictis articulis sibi lectis r. vulgaris
 zatis per dictum iudicem r. me notarium declara-
 ris r. interpretatis per tale interpret ipsi testi ibi
 dem dixit r. respondit in sermone reuonico r. inter-
 pretato et declarato per tale vel tales interpretes
 dicto iudici r. mibi notario. Ange. in concludi. Sed
 quid si duo testes deponant vna latine alius gre-
 re. respon. valere eorum depositio si fide dicit. ar. l. bla-
 diras. C. de fidelibus. Defectus ergo locutionis tes-
 timonium non vitiat. r. q. vñ. c. r. hoc dicitur. in
 glo. si cognosces. Sed quid si dubitet de examina-
 tione. vide in Spe. ubi supra r. quod no. C. eo. l. nul-
 li. r. testes debent recipi secrete r. debet deponere de
 his q. percipiunt sensu corporeo no de his q. percipi-
 unt iudicio intellectus. vt no. C. de testi. l. restium. r.
 90 Inno. eo. ti. c. cum causam. an t. poterit testis dictum
 suu dare iudici de elec. in. vj. na iudex vs. audire qua
 frone qua trepidatione loquat. vt. l. de minore. s. p
 to unta. ff. de quest. r. no. Inno. in. c. qm contra fals
 sam. de proba. q. in ratio no cludit in ciuili sed in cri-
 minali cu in ciuili iudex examinatione testiu possit
 alij committere vñ vbi est diuersa ratio scripture r.
 viue vocis no pdicit eude effectum litera r. viuavoy.
 in his vobis secus q. id est effectus expimere per li-
 teras r. per nuntiu r. sic per vniu. voce. vt in. l. conten-
 tu. ff. de ac. r. ob. r. qd not. in. c. decernim. de sen. ex
 com. Ang. in cōclu. r. vide qd no. in. l. de testa. s. res
 91 lites. r. no. vltimus. r. testes non debet examinari
 sup articulo sup quo no sunt inducti. l. si duo patro-
 ni. s. Jde iul. ff. de iureiur. per. glo. r. doc. ibi. Item
 nec debet iurare nisi super eo sup quo sunt inducti
 nisi in casibus quibus iudex pot. ex officio eos exa-
 minare. vt. ff. de condi. ob. tur. cau. l. iij. s. si tibi iudi-

non fuerunt testes a principio adhibiti sed modo
 producantur testes a principio adhibiti: vt quia est
 factum furtum vel iniuria. Alio modo quando re-
 stea edificauerunt de his que fuerunt in iudicio. puta
 stea fuisse cōtestatam sententiam esse latam. r. y. in
 101 l. quoniam. C. de hereti. r. r. testes p. teniores p. se
 runtur in iudicio. ff. si certum p. ten. l. cum quid in
 glo. qd est verum in dubio. secus si confet de moit-
 bus quia erat p. seferunt. vt in aut. de mona. s. si.
 r. facit. ff. de fide instrum. l. fina. r. l. nulli. ff. quod
 cuiusq. vniuer. not. ff. de liberis r. posthumis. l. gal-
 lus. in. p. ma. glo. r. per Inno. in. c. j. de malo. et obe.
 102 vt pater. r. Instruere testes qui inter fuerunt nego-
 tio. vt plene r. aperte verba dicant no est peccatū.
 r. si interrogant an fuerint instructi. r. dicit qd
 non dicant fallum. non sunt perituri. quia intelligi-
 tur de illicita instructione. Bald. in. l. si. c. si ex fal-
 l. in. r. in. aut. q. si. femel. C. de probatio. r. per Hof.
 in. r. in. de sen. Sed an valeat testimonium si testes
 inimicem instrunt vide qd not. in. l. de test. s. testes
 103 autem. r. testes suspecti debent interrogari de cir-
 cumstantiis. Ange. in cor. de testi. s. vt liceat. r. testi-
 104 t. subrogato ad acrum inchoatum loco alterius
 testis cui aliquis casus contingit debent narrari
 omnia ante gesta. r. ipse debet interrogare alios te-
 stes vt in. l. qui gesta in eorum presentia r. disponere
 vt in. l. si de poluerit r. post responsonem affirmati-
 uam actus debet confirmari. vt not. C. de testi. l. cum
 antiquitas. r. vide gl. in. l. casus. C. eo. licet alii
 in testimonio testium solemnitas sit in diuidua: vt
 ff. de test. l. qui testimonio. s. fina. r. l. heredes pala-
 s. fina. r. debent audire r. videre testatozem alias
 no valent testamētum. C. de testa. l. si no speciali. An
 autem possit quis de facto suo testificari: vide In-
 105 no. in. c. no sine. de arbi. r. l. de ferre. s. ff. de iure iur.
 s. ibi est rep. no. Item potest quis deponere in ca-
 de qua sentit commodū. C. de testi. l. omnibus. Fallit
 si non sentit principaliter: sed per quandam conse-
 quentiam. de testi. l. dicanturibus. ff. de testa. l. qui te-
 stamētum. in. p. in. in. l. eo. r. r. s. ff. de legatarij. vel
 dic quod siue principaliter siue incidenter sentiat
 commodū dūmodo necessarii no admittit. vt. d. l.
 oibus. secus si potētiōibus: vt q. d. p. d. d. ex volun-
 tate alterius: vt. d. l. dicanturibus. r. l. qui testimonio.
 s. legatarij. nam in dictis iuribus dependet ex vos-
 iurare alterius. scz heredes vñ sciuerit commodū
 na licet heres declare testamētū aliquid tamen
 pō esse q. no adiuu hereditare nec donec inspiciaf
 de virib. r. testamētū pot. adiri hereditas: vt no. ff. de
 acquir. here. l. is qui. r. l. is ad que. r. cū quis in-
 terrogat de facto iud. dicitur responsum non testi-
 moniū. l. iij. q. iij. s. item in glo. r. vide Bar. in cōs-
 si. c. iij. r. testamētum est factum in scriptis. r. po-
 terit legatarij testificari: quia non deponit de ve-
 ritate sed de solemnitate. sciens intelligitur. l. qui testa-
 mento. r. s. legatarij. Aut est incompatiū. r. tūc cū
 no habeat deponere de veritate no admittit. ff. de
 test. l. nullus. legatum tamē bene valet de se si possit
 106 probatio. r. testes r. reperti interdū possunt. de quo
 vide. ff. de questio. l. reperti. r. per Ange. in corpore.
 de test. s. licet. In iudicio ordinario potest iudex ex
 officio suo post publicationem testimonio illos repere

vt declarēt non vt addit. Barr. in cōs. l. cly. xviii.
 Testes in diuersis instantiis post didicta testificas-
 ta super eodem facto possunt repeti. Ang. ff. de iur.
 107 l. quidam tabularum. dicitur t. vel corrigere vel
 interpretari dictum suum an possit testis. vide obis
 Specu. de testi. in p. m. vt. item quod testis obis
 re per B. dof. C. de testi. l. si quando. ad fl. glo. fina.
 Et non possunt variare r. dicere alio modo. vt in. l.
 quicquid alstringend. ff. de ver. ob. per glo. r. Bar.
 Aduertendū tamē fm eū q. testis incontinenti an
 recp. p. m. dicitur habet q. p. perfectio r. cōplero.
 nihil declarare potest. q. no videt deponisse. C. de
 si. instrumen. l. contra actus. facit qd no. Spe. de test.
 s. j. ver. q. si dicit. r. vide. ff. de adul. l. si postula. verit.
 108 s. iudex. sed t. nunquid iudex postq. est conclusum
 in cā poterit iterato testes interrogare vide p. do.
 dy. in auten. qui femel. C. quomodo r. quando in-
 109 Quādo q. t. fungit officio testis. r. officialis etiā
 ex interuallo poterit dictum suū corrigere. secus si
 testis tantum. Ange. in cōclu. r. in cōs. xvij. An stea
 110 tur t. primo vel secundo dicto in quōdā testis variat
 vide Barr. in. l. leosa. ff. de fal. r. Bal. in. c. j. si enim
 quid sit inuestitura. ff. si primo dicit se non reco-
 darit. secundo dixit se recordari statim secūdo dicto.
 Ang. ff. de fur. l. quidam tabularum. Quid si testis
 dictum suum extra iudiciū r. aliud in iudicio cui dicto
 stabitur r. an punietur de falso dicit in mate-
 ria falsoum testimonio. vide glo. in. c. cū causam. de
 testi. r. dicit supra in. s. si testes citati non veniūt. Si
 111 testis t. dixerit se ino sic statim vlt. dicto. et valet. ff.
 de here. in. l. si ira. r. testis qui dicit heri non credo
 vel nescio potest hodie dicere scio vel credo. Bald.
 in. c. j. notā dūm in titu. quō sum. r. nec. r. col.
 Item si dicit se nescire r. si postea examinatuz dis-
 cat se scire. quia nullus recordatur nunc quā tunc
 112 valer dictum suum quod est verum si anteq. locu-
 tus sit cum parte sedo examinat alias secus. vt no.
 in aut. de test. s. quia ver. r. testis t. examinatuz in
 iudicio deponit ambigue de suo. r. no dicit de quo
 nunquid interrogari poterit. de quo distingue. vt
 no. dicit rex. r. ibi per Bar. in. l. inter stipulantem.
 s. nichum. ff. de verbo. obliga. Aut in iudicio oītur
 dubitatio circa verba. r. tūc aut sunt prolata ab ali-
 qua persona. r. inducūt principaliter sustentationē.
 aut sunt prolata a quodam alio. Si ex vno ab his
 semper interpretat p. eo vt. d. s. si nichum. r. in. l. si
 quis intentione ambigua. ff. de indi. siue fit actor: si
 ne reus. r. per dy. r. glo. in. c. cōtra cum. de reg. iur.
 l. iij. vj. Quādo q. verba sunt prolata ab alio quā ex
 litigato: ibi. vt in testamētō vel defunctus est alique
 quis priorulit verba successonum habentia r. tūc aut
 vis facere interpretationē causa euitandi aliquam
 cōtrarietate. vt est casus in. c. cū tu. de testi. r. in p. i-
 ma consti. C. in. s. quibus. aut non vis facere aliquā
 interpretationē causa euitandi aliqua cōtrarietate.
 sed vt profit alij vel ppter aliquā aliā causam. r. no
 pot. fieri. Sed illud verbum dubiu non valet. vt in. l.
 presentia. de proba. r. in glo. s. si nichum. r. in. l. pon-
 ponius scribit si frumentū in. ff. de rei vendi. Aut
 insurgit dubietas circa aliud quā circa verba. r. tūc
 aut loquimur in his que perrinent ad liris ordinatio-
 nem. r. tūc si actor instat r. in p. sequēdo fauēt actori.
 vt in. l. de die. in p. m. qui fat. cog. Si no no instat

2 rñc debet faueri reo. vt. l. si ea que. C. qui accu. nō
 pot. l. pperandā. §. r liquid. C. de iud. Aut in his q
 pertinet ad lris decisionē. r rñc fit interpretatio pro
 liberatione. vt. l. rriarius. ff. de aci. r ob. r. l. legatū.
 ff. de manu. vnde dicit Barro. in. d. §. si fñchum. qd
 intentio dubia debet declarari pro probationibus.
 nā si pbatio fuerit dubia esset interpretatio contra
 eum vt dictū est. licet enim possit dicere sic intellexi
 si in libello non tñ potest dicere sic intellexit testis
 r debet inrelligi istud dictum Ange. in conclu. h em
 in dubio interpretatio attestacionū fiat cōtra pro
 ducentē vt extra de proba. c. in presentia. in qñ dñ
 cra testis possunt coadiuuari r in interpretacionē
 legē concordari. r testes dicit debet hoc fieri. vt
 no. Innoc. in. c. romana. in fi. de elec. r in. c. vñdum
 eccl. d. i. eo. ti. facit. l. de erate. ff. de proba.

113 **Testes magis** idonei req
 runt in crimin
 alibus quā in ciuilibus. vt in. c. de tes
 ti. in sermo. concordat. r testimonium.
 co. ti. Nam in criminibus probatio
 nes aperiuntur requiruntur. v. questio. vj. epipha
 nium. in. q. viij. sciant. r strictus est agendum vbi agit
 de salute hominis. C. de appella. l. addicco. hñc
 est in causa criminali etiam ciuilibiter mota propter
 bonam psumptionem quā acco. habet pro se non
 est iuramentum deferendū in supplementum pro
 bationum. secus in ciuili. vt est glo. not. in. c. literis.
 de testi. r no. Bar. in. l. maritus. ff. de questio. r hoc
 quod no. in. c. veniens. el. §. de test. vbi dicitur quod
 vnus testis cum fama in criminalibus non sufficit.
 Item magis exacta probatio requiritur cum agit
 de crimine criminaliter quam ciuilibiter. vt in dñ
 cro. c. §. de testi. Accedit enim causa criminalis ciuili
 ter mota ad materiam cause ciuilis quo ad aliqua.
 de pccura. c. ue. r quod no. extra de iudi. c. at fi cle
 rici in glo. Quando autem de crimine dicatur agi
 ciuilibiter r quando criminaliter. dic vt no. in. l. misno
 ri. ff. de pñna. de lic. per Bar. r Innocen. in. c. quali
 114 ter r quando. de accu. r Ange. in cōcl. Testes in
 causa criminali subsistantur rōmētis. C. de fide in
 strumentorum. autem. apud eloquentissimum. et sic
 videtur. arg. a contrario sensu quod in ciuilibus nō
 fit locus torture et quod limita bñ Baldum esse ve
 rum nisi testes sint potest in dignitate. r tunc si non
 est vilis conditionis non torquetur in causa ciuili.
 vt. l. diuus. ff. de questio. nisi inueniantur vacillare.
 vt. l. ex libero. eod. tit. in gl. r testes aut vilis torquē
 tur in tribus casibus. scz in duobus supradictis r cū
 fessantur testimonium ferre. vide Bald. in dicta au
 ten. Item testis vacillans in causa ciuili potest re
 torqueri. Angel. in. l. quoties. C. de naufrag. lib. vj.
 ad aduocandum testes requiruntur eadem indicia
 que in reo. Bald. in. l. si vnus. §. testes. ff. de questio
 nibus. In causa inquisitionis autem possunt testes exa
 minari parte non citata. vide Angel. in. l. si vacan
 tia. C. de bo. vacan. libro decimo. Testis in causa in
 quisiōnis non debet deponere de occultis sed de
 illis vbi clamor atque pccesit. Et si de occultis de
 ponit non est propter hoc reus puniendus. de accu.
 c. qualiter. el. in glo. penult. r in. c. acquisitio. Vac
 illantes in testimonio possunt torqueri pro verita
 te eruenda in Specu. de test. §. numeratandum.

ver. considerare etiam debet. Et quando testis val
 115 ellat debet notarius de mandato iudicis doceri
 bere secundum Innocen. in. c. quoniam contra. de
 probato. Item si trepidant vel mutant colorem in
 facie: quia omnia ista signa sunt falsi testimonij: hoc
 ramentum relinquatur arbitrio iudicis inquirent
 dum ex alijs coniecturis non est solo pallore vel tre
 pidatione. vt. l. de innoce. §. stromenta. ff. de questio.
 Contra testes qui ex forma statuti non possunt re
 probari: non possunt inquiri. in cons. vij. quod incy
 116 pir. dicit Aldra. q. t. enasit accusatus cōtra quem
 erat probatum maleficium per testes de visu de no
 cre probando quod illa nocte non fuit lumen lune.
 r ideo non poterat videri. r sic fuerunt reprobari
 naturali ratione secundum Baldum in. c. pñmo. §.
 poro. in principio. que fuerat prima causa bene.
 117 auir. Bald. in conclu. An r testis qui dicit cogno
 ui occidentem. sed non occidit probet. dñc quod si
 in inquisitione fit mentio de certo occiso non pro
 bar. alias sic. §. questio. vij. libello. r Bald. C. qui ac
 cogere non possunt. l. data opera. Sed quid si dicat
 cognosco personam malefactoris sed nescio eius
 nomen. vide Angelum. ff. si ex no. r. causa agatur.
 l. pñma. Qualiter testes de adulterio probent. vs
 118 de Ange. ff. de adulte. l. quod air. pone. Titus ac
 cufatur de incestu. dno testes probant coniunctio
 nem carnalem tantum non consanguinitatem que
 ritur an sit probatum maleficium. in quo requirit
 tur. r triq. coniunctum probari. veritas est quod sa
 cra est probatio ex communicatione capitulorum
 r testium. casus in ratione sui est in. l. gallus. §. ille ca
 sus. ff. de liberis r posthumis. r glo. in decre. secun
 dum Baldum qui ponit istam questionem in dicto
 §. ille casus. in. §. colum. vbi omnino vide. Et subie
 119 quenter t ponit argumentum quod si vnus testis
 probat veritatem ipse idem r alius probat famam
 quod cum istis probacionibus sit et ficitur proba
 ti facta in causa ciuili per gloss. que est in. l. §.
 diuus. ff. de testibus.

120 **De publicatione te**
 stium videndum est. Nam post exa
 minationem sunt testes publicandi.
 sicut autem publicatio partibus pte
 sentibus vel absentibus citatis tantum. nam iudex
 adhibitis sibi testium dicitis illa leger in toto vel in
 parte per se vel per notarium. Et demum dicitur
 121 beatis pro publicatis vel publicate. r tunc redigen
 tur in scriptis. vt in Specu. de test. §. satis vltimē.
 in princip. et ibi ponitur forma qualiter publicatio
 debeat redigi in scriptis. vide. l. fina. C. de re iudi.
 122 Publicatio r testis nō potest per ab eo qui eoa nō
 produxit licet sua inter sit. Innoc. in. c. cōstitutus. de
 testi. Bald. in rubrica de cōrouer. inuelt. r per In
 no. in. c. cōstitutus. extra de appella. r ibi videt var
 riare. si omittat publicatio testis nō redditur iudi
 cium nullum. Bald. in. eo. ti. si de inuest. inter do r
 123 ff. de cōsensu partium poterit cōtra testes opponi.
 Ang. q. sic. in aut. si qñ in aliquo. C. de edē. r ibi per
 Bald. vbi ponit q requirant in publicatione eius qd
 est in mēte testis vt patet. An sit necesse q iudex p
 nūctet dicta testis valere. r sic ē eius adhibendum

vide per Bal. r Ang. in. d. aut. si quis in aliquo.
 123 **Publicatis** attestacionib⁹ pre
 gulariter non pñt
 amplius testes produci post didicita
 restificata. Fallit in pluribus casibus
 vbi possunt produci post didicita testi
 ficata. Pñmus si inter alias personas agitur. Se
 cundus si sit diuersus modus agēdi. Tertius si sit
 nouus articulus dependens ex veteri r quādo dica
 tur nouus articulus. vide in spe. de teste. §. satis vt
 lter. ver. illud autem non est. Quartus si pñme atq
 restationes sint amisse. Quintus si mutatur iudic
 cium. et illud veltis contra quē producant. Sext⁹
 si consule et obscure deposuerunt. Septimus si tes
 tis synodalia deposuit coram capitulo et deponit
 iterum coram legato. Octauus si examinatus nes
 glexit interrogare super articulis sibi datis. Non⁹
 in causa matrimoniali secundum quosdam indistincti
 cre. Decimus si vetur in integrum restō. vt iterum
 producantur. Undecimus in absentia probanda.
 Duodecimus in crimine falsi. Tertiusdecim⁹ in ad
 iectioe pro valore et deceptione. Quartusdecim⁹
 qui non dum didicit restificata. licet sint testes pu
 blicati. §. dicit qui tractauimus de tempore produ
 cendi. Quindecimus secundum quosdam si ius
 de iudicere publicauit. Sextusdecimus si testes
 sunt recepti ad perpetuam rei memoriā. Decimus
 septimus si princeps id expresse per suum rēscriptū
 concedat. Decimus octauus in causa inquisitionis.
 Decimus nonus. quia publicatis attestacionib⁹ pos
 124 est exceptio peremptoria opponi r probari. hos ca
 sus enumerat spe. in fi. de testi. §. satis autem. nec in
 125 r causa pñcipaliter nec in causa appellacionis pos
 sunt produci tunc super nouis articulis. quando re
 ste iurauerunt dicere veritatem super totam causā
 sam. Imputatur enim parti quasi omnia articula
 ria non presentauerit. de quo per Innoc. in. c. frater
 nitas. de testi. et per Ang. C. de tē. ap. l. per hanc
 vbi examinat materiam istam ideo non possunt tes
 tes produci post didicita restificata. vt in aut. qui
 126 semel. C. de proba. et. l. §. que sen. r cōtin. non pos.
 in glo. quia timeatur subornatio. quod est verū sup
 eisdē capitulis. sup alijs pñt testes pduc. q nō est
 timor subornationis. ita tener Bar. in. d. aut. Item
 127 dicit r Innoc. in. c. §. de testi. q si per culpa iudicis
 testes non fuerit recte examinati qd etiā publicato
 128 processu testes non poterit pduc r iterato pote
 129 r examinari. Sed pot queri nūquid de volūta
 te partiu possint admitti testes post didicita testifi
 cata. Bar. in. d. aut. dicit q sic. r allegat no. per Jo.
 an. in. c. fraternitatis. de testi. In cōtrariū videt di
 cendū qd istud non est intro ductū in fauorem par
 tiū. sed ob publicā fauore nō falsitates committant.
 r ideo rali fauori parre renutiare nō possunt. vt. l.
 quos pñbet. ff. de postu. r ita tener Bal. in. d. aut.
 Ang. in cōclusio. In testes vtriusq partis sunt exa
 minari aliq nō vel ex ordine dato a iudice vel partiū
 128 possunt post didicita restificata pduc. Bald. vbi
 127 supra. r testes post non produci post didicita testifi
 cata. si pñmi dixerunt nisi tēre vel nō recordari. r idē
 in cā appellacionis Bald. in. c. §. si enim quid sit in
 ueltura. r vide qd no. in. l. §. si aut dubi⁹ in glo.

128 r ibi per Ly. C. de iur. velle. Possunt r testes p du
 ci ad probandū exceptionē post publicatum pro cess
 sum. nisi esset lapsus terminus statutus ad proban
 dum. Ange. in aut. qui semel. C. de proba.
129 **Testibus** r examinatis r publi
 catis que oñ dicit
 est necessario pcludere ad hoc vt pro
 bet. vt. l. nō hoc. C. vñ cog. r extra de
 pba. c. in presentia. r. C. de test. l. nul
 lum. qd vt fiat est necesse q assignent cām sui dicit
 necessario cōcludere. vt in dicitis iuris. r. Ideo circa
 redditiōe causari aliqua videnda sunt. Quid
 ergo si testes dixerūt aliquid esse verū qualiter itell
 130 gat vide Ang. ff. de pe. h. l. pro herede. r testis r vt
 reddere rōne sui dicit qd sententia p que percipit id
 de quo restificat Innoc. in. c. cū causam. de testi. §.
 131 pla. dicit qd in quolibet actu coposito sufficit
 reddere cām per vñum. vt no. in. l. §. C. de erro. ad
 no. vbi in cā aditus redditiōe rōnis r vbi §. y. re
 fert qualiter testes debet loqui ad pbandū negati
 uā directio. qm vnus pro ofensu coposito accipitur
 largo sumpro vocabulo apertius tamen deponit p
 nomen proprium illius sensus. facit quod not. ff. de
 acquiren. possel. quod in eo. in. §. ff. de illud voca
 bulū vnus quandoq sumit pro visione quā facta
 faciat in spiritu. Unde in diuina scriptura scribitur
 opus est intelligere in visione. Et sanctus Paul⁹
 dicebat video alia legē in meis mēbris sentio r cog
 132 gnosco per rationē. r sentium. Si testis per verbū vñ
 di refert se ad sentium probat. vt cū dicit vidi sic. Vñ
 autē refert ad oculū mentalē vel intellectuā vt q
 dicit testis sic videtur mihi. nō enim probat q pcc
 cat. cum dicitur sit dubitatus magis q ratio dicit.
 vt not. ff. de arbi. l. dñt proferre. §. pe. Et testis bz eo
 133 sentat? sentu coposito. quī sensus sunt quibus. vt no.
 in. v. l. qd meo. r debet testis habere intellectu vt id
 qd coposito videt mēte intelligat id qd scit. nā vt ait
 Aristote. in pñleumaribus. Intellect⁹ vidit intelli
 gēs audit: opz em nimia fantasia speculari cū inter
 ceteros sensus vnus sit nobilior. r vnus in vnus p re
 dicatur ab omni sensu. vt dicitur largo modo. vnde q
 134 audit si sic dicit. vidi saluatorius videt. vt no.
 Jo. an. in. c. testis. de testi. in visione op⁹ est intel
 ligenria. vt. §. dicit. Itē vnus inter dū ponit pro actu
 135 aie r p opinione. vt. l. qd tantū. §. si in fine. de arbi.
 136 Stricte t aut vnus est acrus videns oculo corpo
 rali r intellectuāli. ff. de his que in re. de len. l. pe. et
 est vnus de coloribus de magno r paruo. de factis
 137 de maleficijs r c. Possessio t aut probatur p vñum r
 ipsum possidentē. vt. §. dicit. nam per reite probatur
 possessio naturalis r ea pñsumit ciuilia. vt. l. si p
 latio ista. §. hñ quoq. ff. de verb. ob. r quilibet pñsum
 138 mit possidere. vt no. In. in. c. cū olim. de pñm. r ne
 ygor pro marito. l. ob maritōū. ff. de solu. l. titio. C.
 139 fin. reg. l. si quis sup incoposalis? vero nō est vnus
 134 coposalis. Et ideo qui dicit qd aliquē dñm nō pro
 bat qd necn cadit directe r vniformiter in vñum tes
 tis. sed indirecte r difformiter nisi testis notiam
 causam adiciat. Sed vnusliba vniformiter videns.
 forzano oculi coposalis. in quibus etiā sufficit dñ
 crū testis nūquid sine addita rōne nūctet ea r terro
 gar. sed de dñō nō sufficit dicitur sine rōne bñ In

idē in testimonio reprobatōis. Ita. but. in sua que-
stione in e capit. Questio talis est. quidam perit
a tūo. dixit eleganter q. q. testis nō reddit causas
interrogatus. non ita perfecte probat sicut ille qui
reddidit bonam causam. Ideo tabellio talibus pponi
161 deratis testibus. et per eas reprobat. ¶ T. Itē q. n.
testes sunt contrarij qui reddunt rationes p. ualēt
secundum eū quod est norandum. et nunq. inueni.
Apparet ergo q. duo testes reddentes rationē legi-
time ponderant totidem dicentibus vera esse
non interrogatis de causa. q. vera redditio cause
p. ualēt cause p. sum. prius in his in quibus cōclu-
ditur per viam iuris et non rationis. et non per sen-
sum corporis. Est enim certum quod sine redditio-
ne cause non resultat probatio secundum Jmo. in
162 c. cum causam. Et adde q. quod notarius et testes
tenentur ad interesse partis non solum salutate ra-
tionis sed etiam ratione erroris. quia error in tabelli-
one et teste est lata culpa. vt. l. in. de magi. conue.
Vbi iūo autem in teste non est lata culpa. secundū
Jmo. in. c. qualiter et quando. de accu. bal. in. l. p. 163
163 v. r. c. de episc. et cle. c. An t. testis deponens de
auditu probet. Respon. singulariter non. Fallit in
casu. l. p. ff. de proba. Et vide per Jo. an. in tracta-
tu quem ipse fecit de testibus. et p. Bal. in. l. in sum
ua. §. labeo. ff. de aqua plu. ar. r. in. q. sp. c. testes. §.
h. et in glo. r. in. q. v. c. hoc iure. in. glo. et vide i. spe.
et de teste. in. p. in. ver. quid ergo si viro et mulieri
et vide dist. Jo. an. extra de test. c. in. Si testis
164 t. dicit se credere vel sibi videri. non valet eius tes-
timonium. vt. no. ff. de arb. l. d. bis. p. offerre. §. si plū
res. in. qua. i. v. de magis ad iudicium q. ad asser-
tionem facti. verificantur. ar. eo. l. quid tamen. §.
h. Bal. in. conclusio. ¶ An probat quando dicit qd
sic sibi videtur. vide per Ang. in repe. l. sciendū. ff.
165 de verbo. sig. ¶ T. testis interrogatus de diffini-
tione rei debet respondere. l. ff. si cer. p. e. secundum
vltimam expositionem p. in. glo. Et qua. no. quod
diffinitiones que sunt iuris pertinent ad doctores.
quia intelligere et scire constant ex diffinitione. vt
in. d. glo. Et ex hoc sumitur quod dicitur est. vide
licet quod testis interrogatus de diffinitione debet
respondere et si dicit nescio non probat quia prima
vocem non intelligit secundum Bar. quod tamen
limita esse verum si testis deponit sine redditione
cause. secus si causam assignauit. Et exemplus testis
interrogatus de fama dixit vera esse. Interrogatus
quid sit fama dixit nesc. Iam non probat quia non
cognitio in intellectu suo si nescit. Sed si des-
166 re non facit. Sed in t. possessione si dicit titulum
tenere et p. scilicet et interrogatus quid sit possessio
dixit nescio. bene probat. vt. no. ff. de verbo. obli.
l. stipulatio. §. h. quoc. nam et quo vidit aliquem
deriuere presumitur ille possidere. vt. no. per Jmo.
de p. uis. c. cum olim. et omnis qui recipit redditū
presumitur habere aliquid ius administrandi. vt
in. l. §. ex exercit. ff. de ex. non tamen exigo ali-
quo casu quod testis sciat perspicaciter diffinire.
cum etiam imperiti testes adhibeantur. nec requi-
ritur in eis nec exigit iuris industria sed sensus. vt
no. C. de v. s. l. i. Sed quod sciat quidā grossam

diffinitionē. verbī gratia in fama si dicat famā esse
commune dicitur gentium et in possessione si dicat
possessio est fructus percipere. l. si quis. §. sup. h. ff.
qui. in. v. s. l. am. r. l. p. p. p. p. Nam sufficit
eum intelligere factum et effectum scire dimodo
plene sciat. et plene deponat quod no. Jmo. in. c. cū
cām. de testi. r. d. c. am. r. Et predictis patet q. testis
potest interrogari quod intelligat verba iuris. Ita
patet quod tenetur iura scire. vt. no. ff. de in. s. in. l.
167 lucius. Et aduerte t. quod ius interdum ponitur
pro facti qualitate. l. si non. ff. si cer. p. e. Item testis
168 t. debet habere notitiam sensus non impressionis
intellectus quia aliud est presumere aliud est vide
re. l. ff. de his que in testa. de. l. nam officius testis
non transcendit sensum compositi de parte vt. no. ff.
de aur. r. arg. lega. l. §. ornamentorum. Item licet
dicitur testis debet fundari in sensu. tamen in in-
tellectu debet fundari. vnde et Aristot. in p. bleuma-
tibus. Intellectus videt et intellectus audit. adde
quod dicitur testis non presumitur contra solē
ratem. extra de proba. c. in presentia. et no. in. l. ff. ff.
de p. ro. l. h. p. et presumitur quo ad veritatē hoc
modo. nam si sunt testes numero sufficientes p. uo-
mitur. vt. in. i. de verbo. obli. §. item verbosus.
Sed si est vnus testis est p. sum. pro hominis non
legis. dic vt. in. ad. mon. d. ff. de iur. iur. ar. Item
169 t. quando testes sunt quasi contrarij presumitur
pro dicto testis non quo ad probandum sed debet
testes ad concordiam reduci r. elidit probatio. vt. ex
tra de proba. c. cum tu. sed illud limitat Innocen.
esse verum in numero pariculis in numero v. s. p. a.
ri. de offi. delega. c. cum contingat. Et sic dicant
quidam quod dicta testium iusantur vt. ex. c. uen-
tura a contrarietate solum ad penam criminis cui
randam non ad probandum vt. in. d. c. cum tu. et. l.
sed. et si possessio. §. si reun. ff. de iur. iur. facit
etiam quo ad probandum vt. ff. de interro. ac. l. de
erat. Dic q. rōne contrarietatis nō probat q. si
nūc collidit in nemo puni. ff. q. nec ob. §. h.
si res. q. si testis nō erat suspectus et probatione
contrarij. qd no. Ideo testis excuset t. nō pbat. vt. in
d. c. cū tu. q. p. batio de esse necessaria. sed excusatio
170 sufficit q. si possibilis r. dicit Jmo. q. t. attestat
tiones sunt interpretandē in meliorem partem de
elec. c. dudū. et facit qd no. de p. ro. l. h. p. r. et vide
Bal. in. d. l. si cer. p. e. r. d. §. sed si rest. Ang. in. con-
clu. r. redulitas etiaz iustis rationibus a teste rece-
pta non nocet teste persone. ff. de in. re. in. verbo. §.
171 in. §. si sic. Bal. in. conclu. ¶ T. testis t. interroga-
tus an titulus sit bonus vel malus. dixit quod sic
interrogatus de cā sciētē dixit. q. ium vicin. p. bae
Ja. de bek. in. aur. de testi. §. scimus. ver. si vero. Et
si interrogatus de cā sciētē dixit. scio quia scio an
prober. vide per docto. in. l. §. quis ita. §. ff. de
testa. tur.

S testis t. interrogat de fama
dixerit vera esse cōtra
in articulo nisi dicat de cā et de p. s.
nia a quibus fama habuit ortum nō p.
bat famā s. de his nō fuerit interroga-
tus. Jmo. in. c. q. oportet. §. acc. Et ideo sic cau. qd

incumbit tibi vnus probā d. famam q. facias inter-
rogatorias de causis r. personis a quib? habuit or-
tum. vel saltem in iustis r. p. s. q. dicant. de causis
de personis. Sed in licet istud sit dicit Jmo. non
video causam quare si testis non interrogatur non
debeat hoc dicere cū non debeat esse vobosus. vt.
l. amplio. C. de app. Sed tamen bene est dubiū
cōsiderato q. fama non cadat in sententiam testis dicit
173 co. Ang. in. conclu. ¶ T. testis t. qui videt publice
dicit nō p. bae famā q. possit vnus publice dicere.
idē si dicit q. palā vel a pluribus dicit auduit. Bal.
174 in. addi. spe. in. tit. de sen. ¶ T. testis t. interrogat de
veritate dicit se nihil scire intelligitur. hoc veritate.
Si vero deponit super fama referat ad articulos nō
probatos. p. in. r. de. no. scri. §. famā. in. si. ¶ T. testis
175 t. qui probat famā non solum intelligitur probasse
famā eorum de quibus testificādo sufficienter ratio-
nem reddidit sed etiaz eorū de quibus nō reddidit.
sic dicit bal. in. rep. l. ea quidē. C. de accu. ¶ Pro sal-
uando testes deponentes de fama. vide Ang. in. l.
inter omnes. de offi. fati. cog. De teste deponente de
fama alicuius vide Ang. in. com. de o. mon. in. p. n.
176 ¶ T. testis t. roer nō creditur de infamia alicui? nisi
adiciat iustā cām r. legitīmā cā. Jmo. in. c. o. p. o.
reat. de accu. ¶ T. testis nō est permissus iudicare q.
sent. p. uidi r. discreti. ea tantus iudici competunt.
Ideo specificis testis deberet dicere personas apud
quas est infamia contra inquirentē. r. non debet di-
cere i genere. r. hoc ante formatā inquisitionē. post.
ea enim nō haberet locū probatio per famā. Jmo. in.
r. hoc q. infamia dicitur apud aliquos esse. Sed si
est cōis apud maiorem partē gentium vicinie sufficit
deponere de infamia in genere sine specificatione
singulorū. Jmo. in. c. cū dilectus. de accu. ¶ T. testis
177 t. in causa appellationis debet probare epid quod
incidit ante litem motā de antiqua fama. Jmo. in. Abb.
in. c. super eo. vel eo q. scit certū esse. bal. in. conclu.
178 ¶ T. redulitas t. in teste non excusat a calūnia in iudi-
cio nisi adit veritas. Jmo. in. c. si. de iur. iur. tene-
menti pro testibus. vt. cū deponunt vera esse nō cre-
dulari sed certitudinē veraciter debeant inherere
bal. in. conclu. r. qua certitudinē debeant deponere.
no. singulariter Jmo. c. si. de iur. cal.

Testis rusticus t. interrogatus su-
per articulo possessionis vi-
dit q. talis tenuit r. possidet. interro-
gatus quomodo scit. dixit q. vidit q.
possidēbat tanto tempore. cui rusticus
nesciant quid sit possidere. intelligitur de possessione
que est facti. glo. et ff. de verb. obli. stipulatio ista. §.
hic quoc. Adde in ar. quod nor. de condi. r. demon.
l. quibus diebus. §. domini. r. l. nec feruus. ff. de pe-
cul. licet aliqui impugnent illā glo. r. male. r. dicunt
q. si hoc esset verum null? vnq. vinceret in interditi-
o vti possidetis in quo non sufficit detentatio. vt.
l. si uno. §. creditor. ff. vti possid. fm. d. glo. quia
nō probatur cuius possessio. nec o. d. §. hic quoc.
quia illud ibi nō disponitur ad hoc vt stipulatio nō
videtur. Sed bar. ibi dicit q. lino. d. glo. bene dicit
nā cū testis solus habeat deponere de eo qd sensu
percipit vt. l. testis. C. de testi. r. ff. de testi. l. h. de
palam. §. qui testimonio. Si veller deponere de pos-
sessione vnus non valeret eius dictum. quia illa nō

percipitur sensu. sed hoc non est verum quia p. stas
probationes resultat conclusio iuris. verbī gratia.
depono quod mutua sit centum r. sic testis deponit
quod mutua sit. et qua probatione resultat obli. g. a-
tio. r. sic in casu nostro probata hac detentatione fa-
cti resultat conclusio iuris. l. quodam. §. de rei vend.
r. l. §. C. de acquir. possessio. l. prima. §. in posses-
sione. r. ff. de solutio. l. testis. Ang. in. conclusio.
180 ¶ T. testis t. qui dicit quod aliquis possidet decem
annis r. non dicit de quibus singulariter non pro-
bat quia testes debent deponere de eodem tempore
re. bald. in. l. fina. C. de edi. vni. ad r. tollen. l. bi. p.
oppo. bar. in. l. cellus. ff. de v. s. capio. Si testis dicit
quod vidit aliquem possidēse decem annis r. plures
illud plus nihil operatur de quo per bart. in. l. cum
filius. §. pater. de legatis secundo. r. l. in fari. ff. de
in. l. iur. an. r. l. r. si post tres. §. sed quod simpliciter
si. si quis causis. r. vide in nostro reperto non super
verbo plus. testis qui dicit talis possidet semp. non
dicit falsum licet probetur illud aliquando ab aliis
sic. bart. in. l. prima. l. in. fulam. ff. sola. m. r. in. o. n. o.
Quid si plures testes deponunt super possessione.
r. aliqui probant quod titulus possidet. aliqui quod
seruus possedit. Dic quod probant quemlibet. reni-
nere de facto cum plures non possunt possidere in
solidum eandem rem. vt. l. si. de acquir. possessio
ne. r. talis interpretatio fit p. glossam. in. l. stipulatio
ista. §. h. quoc. ff. de verb. obli. g. a. r. non debet di-
ci ibi barro. Ang. in. conclusio. ¶ T. testis t. qui dicit
se scire quod titulus possidet per annum patere scio
et non reddit rationem scientie quia non fuit inter-
rogatus non probat quia non deponit per aliquem
sententiam com. p. e. in. r. ubi. de. con. in. ue. et p. a-
ter alibi.

Testis t. ductus ad probandum
mutuum si dicit scio quod
talis mutuum tali in mea presentia
r. tam pecuniam ipse recepit ex hoc
presumitur mutuum per. l. cum quid.
ff. si certum petatur. Quid si testes dicant vidimus
quod mutuum sed non recordamur de quantitate
non probant nisi aliter possit coniecturari de quan-
titate. barro. in. l. ad inueni. ff. de iur. iur. an. Sed
an est necesse quod dicant numerum. Dic
quod sic. de conditio. in. debi. l. cum si. r. uis. vide de
hoc in spe. in. r. de teste. post. pin. in. ver. sed pone est
cōtra te. ¶ Si testes probāt vnus de quinq. aliis
de decem an debuit in quinq. sit probatum. di. ff.
q. si per. c. l. de arb. r. per. l. §. si stipulatio. ff. de ver-
oblig. r. ibi per. Bart. r. per. l. o. i. em. p. offerre. §. si plu-
res. ff. de arb. l. ibi in maiori summa in. l. in. r. per. c.
n. si stipulatio. extra de verbo. signifi. In contrarium facit
quia si testes discordant in re non probant. vt. in. c.
cum ecclesia. de causa post. p. p. r. hoc tenet da
mas. Spe. vt. tenere p. ium in. r. de teste. post. pin.
In alio in terminis loquitur. l. cū testes deponit
soluta decima quon vn? dicit de decē cobis? gra-
nialter de q. n. vel si deponit sic. q. vn? dicit q. vidit
cōdemnari decē hoies r. alter quinq. nā ad proban-
dū ius decē r. iuridici. talis est varietas si dicitur
in numero r. etia qd pl? est in substantia rei decima-
te vel in substantia vni in iurisdictione non vlti-
dicta testium deponētiū de decima soluta vn? in

rio et fauore exceptionis et non valent ad agendum... 107 Valer dicitur testis deponens super alio...

108 Non recte examinari aliquando probant scilicet in longinquis partibus... 109 Testis Non tenetur recordari de tempore barro...

110 si non recordatur de tempore... 111 Negatiua Testis dicat aut loquatur physice aut legaliter...

do casu qui dicitur de mino. l. de etate. quod est falsum... 212 Testis Examinari non debet in principio...

213 d. l. maritus. Testes singulares probant factum... 214 in conclusione. Testes non dicuntur singulares...

non sufficientes testes singulares. facti quod not. In nocen. in capitulo... 215 si quis servus... 216 Aliquando testes sunt adinuicem repugnantes...

217 verfici sequen. Testes qui est sibi ipsi contrarij... 218 Item testis qui consilium casum habet est suspectus... 219 Item qui habet consilium casum... 220 occurit. gloss. vlt. in l. de do. s. l. quoniam...

221 in prin. insti. de liberti. s. multis. Si testes dixerit... 222 in sect. Quod concessio sit facta motu proprio... 223 admio. test. ape. l. s. si quis. Testes non contra...

224 Saliter Instrumentum probatur per testes... 225 Saliter Instrumentum probatur per testes... 226 Testis infirmus propter infirmitatem iuste allegat...

Res ibi descripti dicant se non recordari. sic vt in d. s. si quis. z ibi etiam vide de efficacia testium non de scriptoim in instrumento venturum ad eius im pugnationem. Et quando testes discorant cum instrumento vel dicant se non recordari quid iuris sit vide etiam in c. cum Joannes. de fide instr. z in l. in exercendis. C. de fide instr. r. ff. de bono. pos. in tabu. l. i. z. ff. de testa. l. i. etes.

330

Contrarietas si tunc varie ratur testium si variant in actu rei geste. z alibi. sunt per distinctionem partium ad concordiam reducendi z portus sunt concordandi quam repobandi. Ita not. Abb. in c. cum tu. de testibus. secus est in actu ex contrinabili nam ex eis potest inferri vnus testis ad principium illius tempore alter ad finem sic poterunt saluari: vt no. in l. si insulam. ff. solu. mari. per Jaco. de are. z per Baro. in l. si. s. fina. ff. cer. peta. z in l. de iust. iur. s. is iquitur. Item testes possunt reduci ad concordiam inter se. cum instrumento: vt not. in l. si. ap pellata. ff. si cer. peta. Dicitur testium sunt diuisione minuenda. Ange. in l. item videndum in prin. ff. de peti. heredita. De contrarietas testium. vide glof. iii. q. iij. c. cum testes. per Innocen. in c. cum contrin gar. de offic. deleg. Bal. in l. constit. c. in. s. quibz. Bart. in d. si insulam. in d. si plures. glo. in aur. de testibus. s. si vero. z per Jaco. de bel. in d. s. licet dudum. z in l. ob carmen. s. fina. ff. de testibus. z vt dicit Innocen. in c. cum contrin gar. quia concordia testium fit vbi sunt pares probationes alias non. z vi de extra de proba. c. licet causam. z per Innocen. in c. auditis. de prescript. r. in Specu. de testi. s. post q. Testes vnus partis non reducuntur ad concordiam cum confessione alterius partis. vide Innocen. in d. cum contingat in prin. z per Bal. in l. constit. C. Testes reducuntur ad concordiam in actu reit: rabil. secus in instrumento: vt not. in l. c. qui acci cusa. non pot. z per Bal. in l. constit. C. Si testium dicta sunt contradictoria iudex habet arbitrium vt not. in l. duo iudices. ff. de regu. iur. Bal. in c. s. in quibz cau. seu amir.

231

Altitus Testis variis punietur. Nam si dixit falsum in causa criminali punietur pena taliois. r. p. est in l. s. si. ff. cer. pet. z ibi dixit bar. q. eadem pena punietur officialis dicens testem vt falsum dicat. Est ergo cautela q. testes potestetur se dixisse que sciebat. z q. plura dicit hoc facit metu tormentorum z dicit falsum. z vt 232 de terr. in lege. s. ad. Jul. pecu. qui dicit quod officialis non admittit defensiones iuris perinde punietur ac si non admittentur defensiones innotentie quod est notandum. pro primo dicto habes glof. q. 6. l. i. c. i. Testis falsus in causa homicidij punietur pro homicidio sic punietur innocenter qui deponit contra innocentem dolo. ff. de iur. l. post princip. ibi qui ve falsum. Testis deponens falsum su 233 per productus punietur. l. comelia de fal. Sed si t. extra ea super quibus producit. vt quia interrogatus an esset inimicus. dixit non esse tunc punietur crimine stultionatus secundum Jaco. butr. in l. lucius. ff. de infam. Bald. in conclu. Testis si inter

rogatur si actus alicui pertinet vt producenti. dicit q. non z probatur contrarium nunquid punietur pe na falsi. Bald. in l. solam. C. de testibus. dicit q. no quia non deponit falsum. super negotio principalis sed super circumstantijs negotij principalis. Ita tenet Jaco. butr. in l. lucius. ff. de infam. Sed Nico. ma ta. dicit quod si ista talia veniunt tanq. circumstantia testimonij de predictis potest testis interrogari. Aduerre quia si ista opinio esset vera reuocaretur multum in dubium opi. Jac. supradicta ex eo quia dicit quod iuramentum prestatum super principali extendatur ad omnes circumstantias secundum q. probat Innocen. in c. significantibus. de testibus. si sic. ergo sequitur quod testis deponens falsum sup circumstantijs est periturus z sic debet puniri. Dofre. dicit contrarium quod testis interrogatus non debet respondere de circumstantijs remotis. ex eo q. super hoc non fuit iuratus nec productus. z attenda ista opinio. Jaco. butr. Ange. in conclusio. Testis 234 non reddens causam sui dicit studioso vel non concluderet punietur pena falsi sicut si deponeret tacta veritate. l. c. si explicatue sit. locutus. si cur faciunt rusticicia tunc non habet locum pena falsi. glo. est no. in d. lucius. de infam. Et q. uo dico q. testis qui dicit non recordari punietur quando certu est quod recordatur. secus si esset probabilis causa obliuionis. super quo dicit Innocen. quod testis debet recordari super personis tam de loco q. de die. vide super tempus est magis excusable dicitur testis qui dicit se non recordari. secundum Innocen. in c. qualiter z quando. in glof. mag. de accusatio. z Bal. in l. presbyter. C. de episc. et de. Na testis d. iurare dicere meram z puram veritates pro vtraq. parte super his super quibus est productus z interrogatus: vt colligitur ex l. presbyteri coniuncta autentica. si iudex. C. de episcopis z clericis. z dicitur. 235 de iuramento testis. Testis si non debet asserere nisi quod vidit z sensit alius est falsus secundum Innocen. in capitulo. fratemitatis. de heredi. quod not. Bal. in conclusio. quod etiam vide in Specu. de test. in prin. vers. Item quod aliquid de suo. Testis 236 si t. si dixit ad eum no spectare comodium rei de qua deponit excusatur a falso. licet probetur ad ea spectare comodium tanq. culibet de populo vel vnuerfitate: q. intelligitur de possessioe de comodo particulari z singulari. Bald. in l. s. huic studij. 237 ff. de iustitia z iure. C. Testis si qui dicit falsum non potest condemnari sine citatione. licet se notorij iudici. ff. de re militari. l. terra. s. si ad diem. Si vero in notorio non requiritur condemnatio: sed inhibito vel alia ordinatio. Exemplum in status q. sunt contra libertatem ecclesie. tunc potest superio ri inhibere z alia facere sine citatione secundum Barchidiaco. secunda questione prima. capitulo. p. nota rius. Adde q. si iudex deprehendit testem in falsitate no est necessaria citatio ex quo pars est presens: z dicitur Archiep. debet intelligi parte absente. ad hoc C. de testibus. l. nullum. z quod not. ff. de infam. l. c. falsum. Bald. in l. presbyteri. C. de episc. z clericis. En autem testis cuius dicitur non valere possit puniri de falso. vide Bal. in l. i. C. de sepul. r. C. Testis 238 si timuitis non expediens producenti z aduerfario non nocens potest accusari de falso per text. in

l. i. c. si ex falsi instr. Bal. in l. i. c. de. r. vide Bar. in 239 l. si quis legatus. ff. de fal. Testis t. qui dixit falsum preter conscientiam domini non preiudicat domino. Bald. in l. i. c. si ex falsi instr. z dicit Bal. ibi pro cautela quod dominus renuntiet eius dicto. Testis qui dicit falsum super vno articulo siue capitulo non creditur in alio: quia est depositio super indiuisibili scilicet super iuramento secundum Aldra. vide quod no. in l. i. ff. de condi. ob tur. cau. z l. cer ti conditio. s. quoniam. ff. si cer. peta. z ibi per Bar. 240 C. Si testis t. in sua testificatione falsum inserit vel addidit vera detrahit. certe licet tota testificatio detrahatur vitatur. Ita tenet Jaco. de are. per. l. s. si quis simpliciter. ibi semper probandum est. ff. de verbo. oblig. et facit secundum eum. l. i. q. i. c. pura z simplex. z s. sed si inibi. de testi. l. qui tabulas. Ang. in conclu. r. vide Bal. C. de transact. l. si ex falsis. z glo. i. c. si ad scripturas. i. dist. z i Specu. de testa. in prin. ver. item quod aliquis de suo ad 241 dit. Testis t. qui in articulo mortis constitutus confitetur falsum testimonium dixisse no nocet vlti citati. Bar. in l. si quis in grau. in prin. ff. ad fil. Et ita etiam tenet Bald. in aur. si dicatur. C. de testib. 242 Ang. in conclu. C. Producenti falsos testes et ipsi testes producti ac eriam mdatos: possunt oes vno libello accusari: licet in psona cuiuslibet testis sit vna falsitas. de quo per Ange. in l. i. c. si re. vel accu. mo. sic. z per Bald. de adul. l. nih. et p. cum in l. i. s. sed si vnus. ff. vi. do. rap. vbi dicit quod pena que imponitur producti falsos testes habet locum in producente vnum testem tantum. Que au tem si pena testis deponentis falsum et reuelatis testimonium. dicit vt no. ff. de testi. l. qui falsa vel va 243 ria. et dixit. in prin. huic. c. Testis t. occultatis veritatem perinde punietur ac si falsum diceret: vt no. C. de testi. l. iurifur. et l. presbyteri. C. de episc. et clericis. Et vide omnino in Specu. in tit. de teste. in prin. ver. sed nunquid. Iudex testem qui falsum dicat ex officio potest illum sustigare: non tamen ex hoc eum 244 t. ab accusationem legis com. Testis t. deponens falsum vel vacillans coram iudice non suo potest ab eo puniri. et ibi sortitur foim. C. de testi. l. nullum. vide Specu. eo. titu. in prin. ver. quid si falsi quis bono. z in ver. si punietur. Qualiter punietur clericus deponens falsum. z in ver. quod si eorum 245 qui tradit. C. Deponens t. falsum coram arbitro remittitur puniendum ad iudicem suum. in Specu. eo. titu. in prin. quod de arbitro. z in ver. seq. ponitur de teste qui dicit falsum per modum exceptionis vel replicationis. Testis qui dicit se nescire que scit punietur de falso. Ange. in corpore. de testi. in prin. 246 Quid t. si solus tabellio in absentia iudicis testem recipit. z ei? depositio scribit q. testis negat se ita depositio cui magis credat an tabellioni vel testis vide in Spe. de teste. i. ver. s. pone eccidit. An testis q. no pot. de falso redargui et forma statutum possit de falso danari ex forma statuti disponentis contra eam haberi pro confesso. vide Bar. in l. abscentem. ff. de pe. 247 **Non** Presumitur rogati testes testam entari: quia extrinseca solemnitas non est. non ob. quod tabellio presu 351 pitur rogatus: vt in autent. in tab. s. vos au

tem q. illud facit autoritas publice persone. Bal. in conclu. vide in Specu. de teste. circa finem prin. ver. quid si dicitur. C. Testes debet esse rogati hoc est ad actum ad quem adhibetur. de quo per Bar. ff. vi. do. rap. l. i. s. homines. Quando autem testes in testimonio descripti non sunt rogati quid iuris sit. vide consilium Francisci gratini quod habes tertium in ordine. Quando autem in instrumentis iudicialibus testes sunt necessarii an debeant esse rogati. vide Ange. in corpore. de instr. cau. z si. s. ce si instrumenta. Et qd in actis iudicij. vide ff. de adop. l. post mortem. In quibus autem casibus debeant testes esse rogati. vide glof. i. q. i. c. testes. s. i. et in Specu. de teste. in prin. ver. item quod non fuero rogatus. cum seq. Et an presumentur rogati vide ibi testes probantes confessionem extra iudicium debent esse rogati vt in d. glo. Item debet esse rogati in testamento. C. de testi. l. hac constituta. Item in diuortijs. de diuor. l. nullum. Item vbi dicitur requiritur preteritus numerus testium debent esse rogati ex ceptis codicillis. l. finalis. C. de codicillis.

248

Verum An testes debeant cogno scere contrahentes et responderi qd non fecerunt. Item ad solemniandum. secus si ad pbadum actum. de hoc not. C. de iur. delib. l. i. s. fina. s. finem dubium. z vide in l. c. s. ium. vers. i. deo. ff. de testibus. per glof. z doc. et per Ange. in autentica. de fide instrumentum. z in 249 stru. de exco. r. s. Item propter istem. An autem testes possunt producti z examinari coram iudice vnum ex compromittentibus in causa. z super lite pendente coram arbitrio. licet no debeat iudex adfiri cum tamen est impedita via q. actus fit ipso iure nullus. imo valet petitio coram iudice l. i. s. i. quis. ff. de arbi. c. l. si quis rem. z l. ligato. r. vobis. et l. si vnus. s. si multo plus. eodem titu. Sed nunq. si necessaria lris contestatio parte se opponere. videtur quod sic. c. per venerabilem. qui fil. sint legit. Contrarium videtur quia ibi petitur ad perpetue rei memoriam. nam potius imploretur inquisitio. vt iudex inquirat veritatem a testibus quam viterur actio. z concluditur iudici non parri. ideo litte non contestata proceditur. vide c. quoniam frater. est statutum sub tit. vt lit. non contestata. ad hoc in autentica de testibus. s. pe. z hec est veritas. Sed nunquid arbitror possit examinari an testis deponerit veritatem coram iudice iterum ex aminando eos duos testes. vt in l. fina. C. de testi. videretur quod non. quia verisimile est quod coram iudice qui habet imperium puniendi dixerit veritatem. Respondeo iste casus non reperitur dectis. Et dicunt quidam quod testes iudicio non sunt recipiendi: quia non possunt variare. sed testes arbitri sic. sed l. yn. in l. i. s. apud quem. C. de eden. dicit qd nouus iudex de nouo examinet per l. per hanc. C. de tempo. appella. Sed illa no facit quia loquitur de testi. diuersari parti quicqd firuacillari testis vt variari in pma testificatione non credit. sed si se plus testificetur creditur dicto piosit: quia constat eum periturus. extra de testibus. c. r. l. innotis. Sed 351 nunquid magis credatur notario q. testi. z ic quod notario. quia fungitur vice notarij. z testis propter

De publicatione testium.

facramenti orationem. et ideo notario magis creditur. de hoc in l. i. in fi. ff. que ad. testa. ap. per Ya. de are. r. per Zy. C. de fal. l. si quis de curio. et ita cōsulit Bald. Item si testes dicant quod notarius aliter scripsit dictum eorum quam ipsi dixerūt testificando. plus creditur notario quam ipsi: ut no. in Specu. de instrum. ed. §. restat. ver. quid si dum. r. ver. quid si vnus. r. quod no. in addi. Spec. in r. de sen. §. vt aurem. ver. r. no. r. facit q. no. Barro. in l. si

quis filius? ff. de test. ru. vbi dicit qd semper notarius presumitur in dubio apposuisse verba imposita voluntatem defuncti vel contrahentium. Quid autem si testis qui deponit falsum excuset qd notarius aliter scripsit quā ipse dixit. vide in Spe. de teste. §. i. vers. sed pone ecce iudex.

C 5 J 1 3 8.

Reperto. sup. Cōsi. Quest. r. Trac. Bar.

Repertorium singulare & au
reum Henrici Ferrandaz Niver. super Consilijs: Questionibus: r. Tractatibus Bartoli r. aliorum diebus nouissimis compilatum: ac cōclusiue super summarijs fabricatum: omnia notata digna paucis verbis comprehendens: ad laudem omnipotentis dei feliciter incipit.

Delibera.

Abbas in causa mona

sterij iure ciuili iurat de calumnia in animam suam iure canonico in animam maioris partis conuentus. in tracta. de disse. inter ius canonicum. et ciuili. nu. 4. 2. fo. 222.

Abbas alit monachum pendente questione an sit monachus. in trac. de ali. nu. 43. fo. 184.

Abbatem eligentes iure ciuili iurant secus de iure canonico. in tracta. disse. inter ius canonico. r. ciuili. numero. 111. fo. 224.

Ablatiu absoluti inducunt dispositionem. in extrana. ad repi. in ver. multorum. numero. 1. fo. 135.

Abiens vbi quis damnari potest peruenitur ad diffinitiuam absc. lit. contelt. in extrana. gan. ad repi. in ver. conteltata. nu. 2. fo. 83.

Si duo absente tertio pronuntiant ipso postea ratum habente sententia duorum non valet. in trac. de ar. bi. numero. 2. fo. 218.

Contra absentem in criminalibus lite non contestata iure ciuili an procedatur r. quid iure cano. in trac. disse. inter ius cano. r. ciuili. nu. 8. fo. 221.

Abicunq. potest cōtra absentem in criminalibus perueniri ad diffinitiuam potest etiam extraneus allegare eius innocentiam. in cōsi. c. viij. nu. 2. fo. 52.

Aboluendus est quis quando non constat delictum esse commissum vel constat sed ignoratur quale. in questio. xvij. numero. 5. fo. 133.

Abolutoria lata in vno in obligationib. ex quasi maleficio parit p̄iudicium in alijs. in q. de. nu. 4. fo. 122.

Accidere frequenter quid sit. in tracta. de iussu. in ver. quod frequenter. numero. 1. folio. 202.

Acceptatio p̄bende secunde vacantis facta per procuratorem. an p̄iudicet acceptationi p̄ime p̄bende si fiat cum protestatione. in cōsi. lxxij. nu. 4. fo. 35.

Accessorium et principale quando cōcurrūt in persona eiusdem tunc principale est efficax r. in accessorio agi potest. i. questio. xv. numero. 12. fo. 131.

Accessorium licet desiciat principale remanet. in questio. xvij. nu. 8. fo. 133.

Actum licet in eadem substantia sit vinum tamen non venit appellatio vini in trac. de alueo. in ver. quod si. nu. 7. fo. 210.

Acta indicij valent licet in eis non sint scripta nomina testiu. Nel. in tracta. testi. nu. 220. fo. 276.

Actus celebratus coram populo vel populi representante non requirit presentiam testium. ibidem. numero. 221.

Acta facta coram iudice in fame tenent. in cōsi. clxxij. numero. 7. fo. 80.

Actiones quando due sunt vna penalisa r. altera rei persequoziayna nō tollitur per aliam. in qd. de. nu. 6. fo. 122.

Actio que datur cōtra iudicem qui male iudicauit dicitur penalisa. ibidem.

Actio vt detur ad interese sufficit ab initio interese licet desinat postea interese. ibidem. nu. 8.

Actiones plures competentes ad diuersa siue contra eundē siue contra diuersas ex diuersis causis possunt simul agitari. ibidem. nu. 9.

Actiones r. obligationes non veniunt appellatioe bonorum mobilium r. immobilium. in cōsi. l. numero. 3. fo. 25.

Actio in libello de iure ciuili exprimitur iure canonico secus in tractatu differē. inter ius canonicum r. ciuili. nu. 24. fo. 222.

Actionis natura dicitur figura ipsius. in trac. de alueo. in ver. quod si. nu. 20. fo. 211.

Actio noua dicitur cum aliquid additur vel detrahatur nature actio nis. ibidem.

Actio pro actore perpetuatur etiam si reus citatus est contumax. in extrana. ad repi. in ver. conteltata. numero. 3. fo. 148.

Actiones indicantur inter mobilia vel summobilia secundum id quod in eis deuenit. in cōsi. l. numero. 2. fo. 25.

Actio votis non permittitur si soluitur aliquid mulieri pro voto in qua solutione ipsa decipiatur. in cōsi. c. viij. nu. 4. fo. 59.

Actio competens innox dicitur alienabilis vel nō secundum id quod in actione deuenit. in cōsi. lxx. numero. 3. fo. 34.

Actio ciuilis r. criminalis ex eodem facto descendens non potest simul agitari. in cōsi. l. c. viij. numero. 2. folio. 55.

Actiones r. obligationes non sunt mobilia nec summobilia sed species de per se. in cōsi. l. c. viij. numero. 2. fo. 101.

Actione vres cū admīniculo alteri? dicitur illa vti cum sua causa suisq. vitijs. in qd. vj. nu. 5. fo. 116.

Actio iure ciuili potest rem trahere coram diuersis iudicibus pluribus actionibus iure canonico. secus in tracta. disse. inter ius cano. r. ciuili. numero. 172. fo. 226.

De iure canonico etiam actor potest trahere rem ad litigandum extrā propriam dioecesim. in tracta. res. pres. nu. 7. fo. 174.

Actor an teneat defensionē recipere si est eque legalis sicut principalis. in questio. ij. nu. 3. fo. 109.

Actio vnijs venit exprimere seu interpretatioe. ibi. nu. 4.

Actor potest porare literas citatorias dummodo p̄senter coram testibus r. notario. in extrana. ad repi. in ver. per literas. nu. 4. fo. 145.

Acquisitum a p̄sbytero filiofamil. ex causa aduentitia acquiritur sibi pleno iure. in cōsi. lxx. nu. 3. fo. 31.

Actu percipiendi empro dicitur cuiuspes in questio. ij. nu. 4. fo. 113.

Repertorium super Consi.

Actus factus contra prohibitionem statuti illam pro-
hibentis et cum pena est nullus. in consil. cccv. nu.
 mero. 3. fo. 92.

Prædium non fit actum facienti quando illum in-
 titus facit in questio. ij. nu. 3. fo. 109.

Actus preparatus alterius etiã non iuridice factus
 prodest alijs vere ius habentibus licet non possit
 facienti. in questio. vi. nu. 10. fo. 117.

Actus naturalis etiã per violentiam factus ne aliquis cui
 damno alterius locupletetur et si nõ prodest facienti
 prodest alijs in interpretatione prescriptionis si per
 vium de fundo expellitur. ibi. nu. 12.

Actu aliquoposito nõ sequitur positio alicuius cõtra-
 ctus vel quasi qui ab ipso actu potest esse remotus
 vel separatus. in questio. vij. nu. 2. fo. 118.

Parmentis si accufatur coram Bononiensi
 si de delicto in territorio Bono-
 niensi commissio: et accusatus comparere declinãdo
 forum et si delictum commissum illud se commississe in
 regno aut super accusatione procedi possit nõ obstat
 exceptio. in tract. de iurisd. nu. 33. fo. 214.

Accusatione instituta cessat inquisitio: sic remedium
 ordinarium facit cessare extraordinarium. in ques-
 tio. xliij. nu. 5. fo. 129.

Accusatus si accusator non probat iure civili absoluit
 sed iure canonico purgatio indicitur in qua si deficit
 condemnatur. in tracta. disse. interius cano. et cõ-
 sil. nu. 81. fo. 223.

Accusari post mortem quib? casibus possit iure cano.
 et iure civili quo ad bona. ibidem. nu. 62.

Accusatus et condemnatus de crimine iure cano. illum
 accusatorem accusare nõ potest secus iure civili nisi
 amiserit libertatem vel civitatem. in tracta. disse.
 interius cano. et cõsil. nu. 10. fo. 221.

Accusatio est nomen iuris sicut actio: et eius psequen-
 di vindictam publicã in extrajudic. ad rep. in ver.
 per accusationem. nu. 25. fo. 137.

Accusatio etiam pro libello accusatorio accipitur. ibi:
 dem. nume. 26.

Accusatio in casu de quo requiratur quod sit apte for-
 mara. alias sequitur absolutio. ibi. nu. 27.

Accusatio debet in scriptis porrigi et in actis redigi. ibi:
 in ver. inquisitionem. nu. 32.

Ab accusatione non est recedendum in questio. xvij. nu.
 mero. 2. fo. 133.

Accusatus de percussione cum sanguine si probatur
 percussio sine sanguine absolvitur. in consilio. cxxvij.
 numero. 1. fo. 56.

Accusator quando videt qualiteram deductam in ac-
 cusatione non probari quãdo possit illam retrahere
 re. ibidem. nu. 2.

Accusatus de simplici percussione si probatur de per-
 cussione cum sanguine vel cum armis an possit con-
 demnari. ibidem. nu. 3.

Quid de accusato cũ sanguine vel cũ cicatrice. et pro-
 batur sine sanguine vel sine cicatrice. ibidem.

Infantes serui et mulieres in crimine lese maiestatis
 accusant. in extrajudic. ad rep. in ver. per accusatio-
 nem. nu. 24. fo. 137.

Accusator non potest esse testis. Nel. in tracta. test. nu.
 mero. 20. fo. 266.

M. casu ad instantiam creditoris statuitur tempus
 intra quod a deat vel repudiet si infra tempus

nihil facit videtur adire. in qd. x. nu. 3. fo. 124.

Qui responderet positioni continentis qd possedit quis
 vsq. ad mortem titulo pro dote. qd dicatur probata
 aditio. in consil. lxxv. nu. 4. fo. 40.

Abiectum re absq. facto hominis in tracta. de
 flu. in ver. acquiritur. nu. 1. fo. 194.

Abiectum alluione agro possidetur co iure quo possi-
 detur agr. ibi. nu. 2.

Abiectio secunda facta relicto illud limitat nõ autem
 destruit precedentia. in questio. xij. nu. 3. fo. 126.

Adficere fundo dicitur quod inuisibiliter sit applicare
 quod visibiliter et palam. in tract. de flu. in ver. ex pie-
 dio. nu. 2. fo. 194.

Adiecta dicuntur que ita adijciuntur vt vniantur. in
 tract. de flu. in ver. adiecerit. nu. 1. fo. 193.

Adiectiva duo neutraliter posita per se pñd
 palter in quolibet per se verificat.
 in consil. cxxij. nu. 2. fo. 65.

Aditum per alluionem platee vel capsoz cui acqui-
 ratur in tracta. de flu. in ver. nostro. nu. 4. fo. 193.

Additum alluione loco sacro vel religioso vel alicui
 cimiterio ei non acquiritur et in nullius bonis est et
 occupanti conceditur. ibidem. nu. 5.

Administrato: civitatis si accipit pecunia
 et nomine civitatis et si nõ p-
 bat versam in ei? vtilitate ipse tenetur conditione
 ob causam et aliter agendo administrato: absoluit.
 in consil. cxxij. nu. 2. fo. 45.

Administrato: ecclesie admittitur super cõtractu quẽ
 celebravit. Nel. in tract. test. nu. 22. fo. 266.

Adoptio fit coram quocunq. magistratu et quã-
 liter adoptatus succedat. in tract. ius
 cel. ab intest. nu. 9. fo. 236.

Advocatus pro principali potest testificari vt
 potest procurator. in consil. cxxij.
 numero. 1. fo. 95.

De virgine maria qd voluit esse advocata humano ge-
 neri. vide pulchre Bartholum in questio. ver. cor-
 ram domino nostro iesu. Christo inter virginẽ ma-
 riam et diabolo. fo. 184.

Advocatus durante aduocatione non testificatur sed
 ea finita sic. in tractatu ad repro. test. numero. 13.
 folio. 258.

Adulterium committens cum vna pluribus
 vicibus vna tantum pena pu-
 nitur. in consil. cxxij. nu. 1. fo. 97.

Pro adulterio iure civili agitur pena corporalis iure ca-
 no. ad rōi separationem. in tracta. disse. interius ca-
 no. et cõ. nu. 166. fo. 226.

Adulterini dicuntur qui ex adulterio nascuntur. in tra-
 cta. in cõ. ab intest. nu. 13. fo. 237.

Adulterium probatur per testes qui videntur adule-
 rante per rimulandum post allum. Nel. de test.
 nu. 187. fo. 274.

Affrancatio facta de vasallis nõ priuat affran-
 cationem iurisdictionem et impe-
 rium. in consil. cxxij. nu. 9. fo. 86.

Agenti iuridico vti possidetis vel de turbata
 possessione quod non obliet exceptio do-
 minij esse tertie persone. in consil. lxxij. numero. 4.
 folio. 39.

Agens pro alio nõ dicitur proprie pro se agere. in que

Quest. et Trac. Bar.

Alimentoorum legatum quando factum est pauperi of-
 citur ad pias causas. ibi. nume. 23.

Alimenta in quo loco prestantur remissive. ibidem. nu.
 mero. 2.4.

Alimenta coniuncto prestans quando repetat remissi-
 ue. ibidem. nu. 28.

Alimenta an petantur pro tempore futuro remissive.
 ibidem. nume. 29.

Alimenta prestans per triennium inducit obligationẽ
 perpetuam. ibidem. nu. 30.

Alimentoorum legatum non minuitur licet testator dis-
 minuat in codicillis ad tertiam legata facta in tes-
 tamento. ibidem. nu. 31.

Estimatio pro alimentis preteritis debetur pro habi-
 tatione medicinis et similibus. pro frumento vino
 oleo carnibus et vestibus non. et peti non potest. ibi.
 dem. nu. 32.

Pactis super alimentis sine decreto non potest quan-
 do debentur ex vltima voluntate. ibi. nu. 35.

Alimenta ex vltima voluntate quomodo intelligatur
 deberi. ibidem. nu. 36.

Alimenta si sunt relicta pluribus hi inter se sine pæto-
 re non tranfigunt. ibidem. nu. 38.

Ratio prestandi alimenta venientibus per sexum femi-
 ninum non est par sicut venientibus per masculinum.
 ibidem. nu. 42.

Res que non potest vendi videtur pro alimentis. ibi:
 dem. nume. 44.

Sententia super alimentis est diffinitiva et ab ea ap-
 pellatur tamen interim alimenta prestantur. ibidẽ.
 numero. 47.

Alimenta debentur ex fructibus et redditibus. ibidem.
 numero. 52. fo. 184.

Alimenta si sunt legata in domo non possunt extra do-
 mum peti si commode legatarius cum herede mo-
 rari potest. in cõ. cxxij. nu. 3. fo. 94.

Alimentoorum preteritorum petitio quid cõtinere de-
 bet. ibi. nume. 5.

Alimenta relicta ferno vel monacho quando querantur
 domino vel monasterio in questio. xij. nu. nu-
 ro. 10. fo. 126.

Alueus fluminis derelictus vt acquiritur pæ-
 dio quid requiratur et probandum sit ex
 parte agentis. in tracta. de alueo. in ver. fluere. nu-
 mero. 2. fo. 209.

Alluio probatur per testes deponentes qd viderunt
 inuratum incrementum allatum. in tract. de flu. in
 ver. per alluionem. nu. 3. fo. 194.

Alluio nõ habet locum in agris limitatis. in tract. de
 flu. in ver. acquiritur. nume. 3. fo. 194.

Alluio quod non tribuat iurisdictionem sicut tribuit
 dominium rerum priuatarum. ibidem. numero. 6.
 et. 9.

Quicquid alluione adijctur debentur inspecto tempore
 testamenti. ibi. nu. 18.

Alimenta non debentur per eum qui est soluendo pro
 eo qui non est soluendo. ibidem. nu. 20.

Alimenta si sunt relicta an debeant menstrua vel an-
 nua remissive. ibi. nu. 21.

Alimenta prestantur iuxta testatoris consuetudinem
 et si de ea non constat arbitrio boni viri. ibi. nu. 22.

Alimentoorum legatum quando factum est pauperi of-
 citur ad pias causas. ibi. nume. 23.

Alimenta in quo loco prestantur remissive. ibidem. nu.
 mero. 2.4.

Alimenta coniuncto prestans quando repetat remissi-
 ue. ibidem. nu. 28.

Alimenta an petantur pro tempore futuro remissive.
 ibidem. nume. 29.

Alimenta prestans per triennium inducit obligationẽ
 perpetuam. ibidem. nu. 30.

Alimentoorum legatum non minuitur licet testator dis-
 minuat in codicillis ad tertiam legata facta in tes-
 tamento. ibidem. nu. 31.

Estimatio pro alimentis preteritis debetur pro habi-
 tatione medicinis et similibus. pro frumento vino
 oleo carnibus et vestibus non. et peti non potest. ibi.
 dem. nu. 32.

Pactis super alimentis sine decreto non potest quan-
 do debentur ex vltima voluntate. ibi. nu. 35.

Alimenta ex vltima voluntate quomodo intelligatur
 deberi. ibidem. nu. 36.

Alimenta si sunt relicta pluribus hi inter se sine pæto-
 re non tranfigunt. ibidem. nu. 38.

Ratio prestandi alimenta venientibus per sexum femi-
 ninum non est par sicut venientibus per masculinum.
 ibidem. nu. 42.

Res que non potest vendi videtur pro alimentis. ibi:
 dem. nume. 44.

Sententia super alimentis est diffinitiva et ab ea ap-
 pellatur tamen interim alimenta prestantur. ibidẽ.
 numero. 47.

Alimenta debentur ex fructibus et redditibus. ibidem.
 numero. 52. fo. 184.

Alimenta si sunt legata in domo non possunt extra do-
 mum peti si commode legatarius cum herede mo-
 rari potest. in cõ. cxxij. nu. 3. fo. 94.

Alimentoorum preteritorum petitio quid cõtinere de-
 bet. ibi. nume. 5.

Alimenta relicta ferno vel monacho quando querantur
 domino vel monasterio in questio. xij. nu. nu-
 ro. 10. fo. 126.

Alueus fluminis derelictus vt acquiritur pæ-
 dio quid requiratur et probandum sit ex
 parte agentis. in tracta. de alueo. in ver. fluere. nu-
 mero. 2. fo. 209.

Alluio probatur per testes deponentes qd viderunt
 inuratum incrementum allatum. in tract. de flu. in
 ver. per alluionem. nu. 3. fo. 194.

Alluio nõ habet locum in agris limitatis. in tract. de
 flu. in ver. acquiritur. nume. 3. fo. 194.

Alluio quod non tribuat iurisdictionem sicut tribuit
 dominium rerum priuatarum. ibidem. numero. 6.
 et. 9.

Quicquid alluione adijctur debentur inspecto tempore
 testamenti. ibi. nu. 18.

Alimenta non debentur per eum qui est soluendo pro
 eo qui non est soluendo. ibidem. nu. 20.

Alimenta si sunt relicta an debeant menstrua vel an-
 nua remissive. ibi. nu. 21.

Alimenta prestantur iuxta testatoris consuetudinem
 et si de ea non constat arbitrio boni viri. ibi. nu. 22.

Repertorium super confi.

Ambasiatorem quem esse probatur per litteras. in tracta. rep. in q. vii. p. in. nu. 11. fo. 179.

Animus sententia quid sit. in trac. de alio. in ver. quod si. nu. 11. fo. 211.

Animus intellectiva est forma substantialis rerum corporalium et intelligentium et homo. ibi. nu. 12.

Animus rationalis non presumitur esse in monstro nisi et muliere non habente formam exteriori hominis secus si consunt aspectu videtur homo. ibi. dem. numero. 13.

Angelus qui peccauit fuit merito punitus et quare. vide p. in q. 6. ver. co. do. inter virg. ma. et diabo. nu. 11. fo. 187.

Animus retinendus non inducitur animus acquirendus. in conf. c. vii. nu. 2. fo. 91.

Animus habere esse non obligandi in dubio quis potest. in q. 6. nu. 7. et 8. fo. 124.

Ante et retro proprie cadit in animalibus. in trac. de flu. in ver. quod si ex vno. nu. 4. fo. 203.

Ante et retro apposta ad venandum tempus qualiter intelligantur. ibi. dem. nu. 5.

Ante et post posita cum casu sunt prepositiones siue aduerbia. ibi. dem.

Ante et post posita circa locum quemodo intelligantur. ibi. dem. nu. 6.

Annus quando dicitur incipere et quando desinere. in tracta. de alio. in ver. eius. nu. 1. fo. 210.

Assententia interlocutoria iure canonico appellatur iure civili non potest. ibi. dem. nu. 150. fo. 225.

Assententia episcopi iure civili appellatur ad seculari iure canonico ad metropolitanum vel ad papam. ibi. dem. nu. 154.

Appellans qui perit sententiam a qua appellauit executioni mandari coram iudice a quo quod videatur appellatori renuntiasse. in consilio. cl. numero. 2. fo. 68.

Appellari quando non potest a iudice quis non incidit in penam si non parer eius iudicio. in consil. cy. numero. 3. fo. 51.

Qualiter succurratur illi qui litigant in ciuitate qui habet iudices prime et secunde appellacionis et contra iustitiam succubuit. in tracta. rep. in. q. que. stio. p. in. nu. 10. fo. 173.

Appellari a sententia appellacionis quando possit. in trac. offe. interius. ca. 2. ci. nu. 14. fo. 225.

Appellari licet a sententia que secum trahunt executionem. ibi. dem.

Appellari ad imperatores omisso medio iure civili non potest. secus de iure cano. ibi. nu. 149.

Appellari a sententia in causa momentance possessionis iure civili non licet secus de iure cano. ibi. dem. numero. 152.

Applicare idem est quod imponere et subicere. in tracta. de flu. in ver. ex p. d. fo. 194.

Approbare dicitur qui non improbat quando de alicuius lucro vel commodo tractatur. in q. 6. nu. 5. fo. 124.

Arratum datio licet valeat pro sponsalibus ratum non promissio non valet vide p.

in conf. c. 10. nu. 1. fo. 23.

Arbitrator quis esse possit. in tractatu de arbitris. nu. 1. fo. 218.

Arbitrator dicitur qui partes iudicis sibi vendicat. ibi. dem. nu. 2.

Arbitrator qui consilio suo ratiō amicabilem comitatur licet bona fide decidit. ibi. dem.

Arbitratoris sententia standum est nisi sit nulla. ibi. nu. 3.

Arbitratoris sententia reducitur ad arbitrium boni viri. ibi. dem.

Arbitrator cogitur sententiam dicere arbitrator non. ibi. dem. numero. 4.

Reductio ad arbitrium boni viri a sententia arbitratoris petitur intra decem dies si est iniqua. ibi. dem. numero. 5.

Renunciari reductioni ad arbitrium boni viri an possit renouari. ibi. dem. numero. 7. et 20.

Arbitrator potest pronuntiare de expensis et furis quando debentur officio iudicis. secus si est stipulacione. ibi. dem. numero. 8.

Duo ex tribus arbitris non possunt pronuntiare altero mortuo. ibi. dem. nu. 9.

Duo ex tribus arbitris licet non possint tertium abesse tamen cogere ut pronuntiet iudex tamen cum cogit ut conueniat. ibi. dem. nu. 10.

Unus ex arbitris non potest committere iurisdictionem nisi sit compromissum. ibi. nu. 11.

Arbitrator non punit conuentionem litigantium. ibi. dem. numero. 13.

Arbitrator si solus stipulatus est penam si eius sententia non pareatur et pena sit commissio: quia vnus non parit ipse exigat penam quam exaratum prestabile perentur vel ei credit actionem. ibi. nu. 14.

Arbitrator si mortuus est eo tempore quo certum est alterum ex litigantibus adesse non posse die statuta pena non committitur. ibi. dem. nu. 15.

Arbitrator ab arbitratore in quibus differat. ibi. dem. nu. 18. fo. 219.

Arbitrator si mandauit Titio quod locaret fundum in loco certo modo fecit et postea vendidit tunc si emptor non vult stare illi locacioni non committitur penam locator penam compromissum. in conf. c. xxi. nu. 1. fo. 83.

Arbitramentum est quedam transactio. in consil. c. lxxv. numero. 2. fo. 40.

Arbitrator non potest examinare an testes examinati coram iudice dixerint veritatem. Nel. in tracta. de test. nu. 2. fo. 277.

Arbitrator intra quantum tempus arbitrari possit et arbitramentum larum post repus non tenet. in consil. c. lxxv. numero. 3. fo. 76.

Arbor proprie que siccus que dicitur fuit iuristis. in trac. de alio. in ver. qd si. nu. 9. fo. 210.

Arbor mea imposita tuo fundo etiam si tibi coaluerit petitur actione in factum. in trac. de flu. in ver. plac. ne. nu. 3. fo. 195.

Arbor antequam coaluerit vendicatur a domino. ibi. nu. 4.

Archiepiscopus an veniat pallio extra prouinciam. in tract. offe. interius. ca. 2. ci. nu. 11. fo. 224.

Arena adiecta alluio de fundo nostro: nostra est. in tract. de flu. in ver. adiecerit. numero. 3. fo. 193.

Argumentum a toto integrali quod procedat in testibus. in conuentionum. nu. 11. fo. 252.

Questio. et Tracta. Barto.

Argumentum a nomine procedit in teste. ibi. dem. nu. 12.

Argumentum ab impossibilitate a communiter actibus. ibi. dem.

Argumentum a differentia situs vel loci quod procedat in teste. ibi. dem. nu. 14.

Argumentum a similitudine rationis procedit in teste. ibi. dem. nu. 17.

Arguere ab auctoritate quod liceat. in questio. vii. nu. 7. fo. 119.

Argumentum de contractibus ad delicta procedit. in trac. de furis. nu. 15. fo. 213.

Arguere de re ad personas quod possimus. in consil. nu. 3. fo. 7.

Arguere de seruo ad monachum quod liceat. in questio. xii. nu. 5. fo. 26.

Argumentum procedit de loco ad tempus. in consil. c. vii. nu. 1. fo. 9.

Arma vel insignia alterius assumens que portat ut ab antiquo: si ille verisimiliter non ledatur nec iniuriatur licite assumit et portat. in trac. de infir. et ar. nu. 6. fo. 181.

Arma habere ex concessione principis potest quod alius preterit et non potest ab alio prohiberi. ibi. dem. numero. 9.

Arma seu insignia domus transeunt in omnes descendentes de illa agnatione. ibi. nu. 10.

Animalia que portantur in armis si depinguntur in vexillis facies debet respicere hastam secus si pars animalis portaretur. nu. 14. fo. 182.

Animalia quando designantur debent designari in nobiliori actu eorum etiam quo magis suum vigorem ostendunt. ibi. nu. 15.

Leopardus et similia sunt pingenda erecta eleuata et ore modici ac pedibus radentibus. ibi. nu. 16.

Equus designandus est rectus et eleuatus quasi si alius. ibi. dem. nu. 17.

Equus designatur quasi plene ambulans per terram. ibi. dem. nu. 18.

Pes dexter semper debet antecedere quando animal designatur. ibi. nu. 19.

In vexillis inspicitur illa pars que respicit portatorem non pars conuersa. ibi. dem. nu. 20.

Facies animalis inspicitur in vexillis tubarum non debet respicere tubam. ibi. nu. 21.

Si duo animalia inuicem se respicientia portantur pro insignis non refert quemodo pingantur in vexillis. ibi. dem. numero. 22.

Locus pilor et superior nobilior est posterior et inferior. ibi. dem. nu. 23.

Color nobilior debet poni prope hastam. ibi. dem.

Aureus color nobilior est ceteris et per eum figuratur sol. ibi. dem. nu. 24.

Nil nobilium luce. ibi. dem.

Color rubens seu purpureus representat ignem. et est nobilior. ibi. dem. nu. 25.

Aureus color est tertius et representat aerem. ibi. dem. numero. 26.

Color albus est nobilior nigro et color niger est infimus. ibi. dem. nu. 27.

Arma que portantur in vestibus pars superior dicitur respicere caput. inferior pedes. ibi. nu. 28.

Nobilior pars arme debet respicere latus dextrum. ibi. dem.

Arma pingenda a parte posteriori hominis pars nobilior debet respicere latus sinistrum hominis. ibi. dem. numero. 29.

Arma et litere in sigillis per conuersum inciduntur. ibi. dem. nu. 30.

Arma in clypeis depingenda nobilior pars debet respicere partem clypei que in portandis respicit latus dextrum. ibi. dem. numero. 31.

Arma depingenda in cooperis equorum nobilior pars respicere debet caput equi. ibi. dem. nu. 32.

Arma quemodo pingantur in cooperis lectorum in partibus et alijs locis stabilibus. ibi. nu. 33.

Arms est habitus ratione nature factus. in trac. test. mo. nu. 72. fo. 144.

Arrogatio fit coram principe et qualiter succedat arrogatus in trac. succel. ab in. test. nu. 8. fo. 236.

Articulus disiunctus non admittitur nisi sit per factum alieno in l. conuentionum. nu. 32. fo. 255.

Articulus vni cause que ordinarie agitari debet quomodo poterit de plano agi in extrauag. ad rep. in. ver. de plano. nu. 3. fo. 142.

Articuli modici preiudicij poterunt de plano. si iudice non sedente. et tempore feriato ob hominum necessitatem expediri. ibi. nu. 4.

Artifex qui per delectat arte non exercet nisi de arte se et hoc probatur quod de iure esse artis. in trac. test. nu. 54. fo. 244.

Afferenti debet probare. in consilio. c. lxxv. nu. 2. folio. 39.

Quomodo probatur ista negatiua. ibi. dem.

Ascendentes descendentes qualiter succedat. in trac. succel. ab in. test. nu. 15. fo. 236.

Ascendentes et descendentes inter se non testificantur. in trac. ad rep. test. nu. 57. fo. 260.

Assellores quibus limitatur ipsa ad si de iure processum non possunt expedire nisi prope finem termini. in extrauag. ad rep. in. ver. procedatur. nu. 1. fo. 148.

Ascribens sibi in testamento tenetur quasi falsarius. in q. 6. nu. 13. fo. 214.

Associans aliquid ad committendum adulterium an admittitur in causa adulterij. Nel. in trac. test. nu. 18. fo. 266.

Attestationes non publicate non faciunt fidem. Nel. in trac. de testib. nu. 81. fo. 269.

Attestationes sunt interpretande in meliorem partem. ibi. nu. 170.

Auia non excludatur a successione si non potest iurisdictionem in matre superflente et puera ob non petitum tutorem. in consilio. c. lxxv. numero. 3. folio. 12.

Auia paterna preteritur in bonis paternis et materna in maternis in bonis fraternis uterque admittitur. ibi. numero. 4.

Auia matre non existente in tutela preteritur alij legitimis. in consil. c. lxxv. nu. 4. fo. 103.

Antia in tutela pferit datio nre: matre declarante in...
Bannitus post pacem factam licite potest offendi no...

Wannitus post pacem factam licite potest offendi no...
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

De litera B.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.
Bannitus non equiparatur legato. ibidem. nu. 16.

Binominis si aliquis sit qualiter pbeet esse...
Blasphemator dei et sanctorum iure civili...

Caput schole ubi cathedra posita est et ibi de sine. ibi.
Caput montis dicitur pars superior eleuata depresso...

Blasphemator dei et sanctorum iure civili...
Bona fides in longissima prescriptione iure civili...

Caput rei dicitur locus per quem ingreditur et si p oca...
Carceratus citatus non potest dici contumax...

Bona fides in longissima prescriptione iure civili...
Bona fides in longissima prescriptione iure civili...

Carceratus citatus non potest dici contumax...
Carceratus indubite sed iuste recommedatus an possit...

De litera C.

Cancillare est officium publicum et necessarium...
Captura in criminalibus potest fieri quacumque...

Carcerarius quis potest pro quolibet debito exigibili...
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Canonica portio non debetur de his que relinquantur...
Captura in criminalibus potest fieri quacumque...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captura in criminalibus potest fieri quacumque...
Captura licet sic in utilibus in persona vnius potest esse...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captura licet sic in utilibus in persona vnius potest esse...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...
Captus quando per vim et indebite petis se restitui ista...

Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.
Carcerarius quis potest pro collecta. ibi. nu. 15.

Repertorium super Lonsi.

Causa meri vel mixti imperij vt delegari possint duo requirunt de iure ciui. de iure cano. *sec. cas. in trac. de iurisd. nu. 35. fo. 214.*

Causa commissi summarie debet totam substantiam comprehendere et summarie intelligi bene in extraua. ad repi. in ver. summarie. nu. 1. fo. 139.

In causis summaris libellus debet ita formulari sicut quando ordinarie proceditur. *ibi. nu. 2.*

Vis conuictatur. *ibidem.*

Sententia diffinitiva datur. *ibidem.*

In causis summaris dilaciones possunt abbreviari: non tamen ita vt probationes legitime pereant. *ibidem. nu. 3.*

In causis summaris quando possunt opponi exceptiones requirunt alioquin indaginem. *ibidem. nu. 4.*

In causa secundi decreti licet dicatur summarie: cognoscit tamen probatio per instrumentum vel per idoneos testes requiritur. *ibi. nu. 15.*

Causa summarie que sint. *ibi. nu. 17.*

Causa plenaria cognitio requiritur vbi sententia data tribuit ius finale: nec potest per aliud iudicium reparari nisi per appellationem vel aliud remedium. *ibidem. nu. 18.*

Fallit in casu huius dicte constitutionis ad repi. *ibidem.*

In casibus postis. in clem. dispendiosum. *ibi.*

In casibus in quibus contra absentem procedi potest et vbi ad secundum decretum peruenitur. *ibidem.*

Causam summarie examiniari et simpliciter idem imponi. *ibi. nu. 33.*

Causa iusta timoris est inuari in nullo loco. in q. xv. nu. 4. fo. 431.

Causa due si concurrunt ad perfectionem actus attenditur potentior. in questio. xv. nu. 3. fo. 130.

Causam propriam agit vel defendit qui ea suscepturus est in commodum et incommodum. in questio. ij. nu. 3. fo. 109.

Causa proia in rei vendicatione necessario non exprimitur. in q. ij. nu. 2. fo. 109.

De iure ciuili sufficit allegare causam suspicionis nec requiritur alia probatio. in consilio. cv. nu. 4. fo. 51.

Causa alimentorum et dotis quomodo equiparentur in modo constituendi. in questio. vj. nume. 13. et. 17. fo. 119.

In causa cognoscenda sine figura iudicij tollitur substantia a iure ciuili inducta: non a iure naturali. in extraua. ad repi. in ver. a figura. nu. 4. fo. 142.

Causa finalis constitutionis ad repi. fuerunt tyranides et differentie in imperio existentes. *ibi. in ver. in cuius. nu. 7. fo. 136.*

Causa commissi sine figura iudicij intelligit ac si commissi foret per verba libera voluntatem denotantia. in extraua. ad repi. in ver. videbitur. nume. 9. folio. 144.

Causa vilis et vilium personarum de plano agitari debet iudice non sedente pro tribunali et sine libello et alijs solemnitatibus in extraua. ad repi. in ver. de plano. nu. 1. fo. 142.

Causa grauioris ponderis si agitari debent de plano quomodo intelligitur. *ibi. nu. 2.*

Que sint ille cause in quibus sperat sententia que possunt de

plano et sine cognitione expediri. *ibi. nu. 5.*

Cruxa agri que applicatur predio quando possit vendicari. in tracta. de flu. in ver. ex predicto. nu. 3. fo. 194.

Cruxa agri cuius applicata predio meo ita quod in se parabiliter vnitur efficitur mea. *ibidem. nu. 4.*

Cruxa applicata fundo meo intra quantum tempus dicitur vnita cum meo et mihi acquisita. in trac. de flu. in ver. plane. nu. 1.

Cruxa applicata fundo meo postquam fuit vnita vendicari non potest. *ibi. nu. 4.*

Cruxa antequam vnita potest agi contra dominum vel vt illam colat vel vt illa pro derelicto habeat. *ibi. restituitur de auditu quando habet vocem notam et de his que vidit ante cecitatem. Nel. in trac. testi. nu. 29. fo. 267.*

Cecus restituitur de auditu quando habet vocem notam et de his que vidit ante cecitatem. *ibidem. nu. 29. fo. 267.*

Aliquem cecum: ciuitatem habere ciues: aliquos esse filium: aliquos esse fratres: stipulationes: aliquem contractum factum a nullo quomodo et qualiter probetur. *ibi. nu. 188.*

Cedens bonis iure ciuili re integra illa recuperare potest. in trac. disse. iter ius cano. et ciu. nu. 15. fo. 224.

Cedens pro cessionario an possit esse testis. *Nel. in trac. testi. nu. 33. fo. 267.*

Cessio recepta a clerico iure cano. presumit simulata iure ciuili non nisi doceat simulatio. in trac. differen. inter ius cano. et ciu. nu. 48. fo. 222.

Chirographarius creditor potest petere re taxationem expensis debitorum suo debitor licet in libello non faciat mentionem de hypotheca. in consilio. xcv. nu. 1. fo. 46.

Citatio per edictum competit ordinarijs et deo legatis a pncepe. in extraua. ad repi. in ver. per edictum. nu. 1. fo. 146.

Citatio per edictum de iure cano. quibus casibus fieri possit. *ibi. nu. 2.*

Citatio per edictum non fit quoniam quis citare potest per nuntium vel per literas. *ibi.*

Non possit accedere ad locum citationis per nuntium quando dicitur vel quod nuntius impeditur. *ibidem. nume. 3.*

Terminus in citatione per edictum debet poni congruus vt veniat in notitia citati et possit ad locum citationis comparere. *ibi. nu. 5.*

Si in termino citationis quis comparere et allegat absentiam citati et petit sibi prorogari terminum vt inueniat citatum terminus debet dari. *ibi. nu. 7.*

Citari extra territorium quando possit subditus per edictum vel per nuntium vel literas. *ibidem. nu. 9.*

Si iudex in cuius territorio degit citandus negligat citationem ad literas citantis notificare tunc iudex extra territorium citat per edictum vel per nuntium. *ibid. numero. 12.*

Citatus qui in primo termino comparuit postea se absentiauit quomodo citabitur. *ibi. nu. 13.*

Citatio per preconem admittitur vbi citatur incerta persona. *ibi. nu. 14.*

Citari per preconem quando quis possit. *ibidem. nu. 16.*

Questio. 7 Trac. Bartoli.

Citatio personalis an requiratur quando testes extra ordinem examinantur. *Nel. in tracta. testi. numero 79. folio. 269.*

Citationis commissi necesse non fit iudice sedente: sic fit extra iudicium processus non visitari. in consilio. nu. 1. fo. 76.

Citari quis debet parte tempore executionis. in extraua. ad repi. in ver. executionem. nu. 1. fo. 148.

Quando aliquis expellit citandus est non sufficit citatio per proclama. in consilio. xcv. nu. 5. fo. 43.

Si in termino citationis aliquis comparere allegans citati absentiam vel iustum impedimentum et iudex tamen procedit processus est nullus. in extraua. ad repi. in ver. neglexerit. nu. 3. fo. 147.

Citatus quando in termino non comparere necessario non est accusanda contumacia nisi quando processus non est accusandus. *ibidem. nu. 4.*

Citantur partes ad audiendum sententiam quando agit sine figura iudicij. in extraua. ad repi. in ver. a figura. nu. 20. fo. 142.

Citatio per proclama generale quod non sufficit quoniam aduersarius est certus. in consilio. clix. nu. 3. fo. 70.

Citatio potest signari sigillo alieno si de hoc mentio fiat in ipsa citatione. in extraua. ad repi. in ver. per literas. nu. 1. fo. 145.

Citatio licet fiat per literas nuntius debet tamen eas portare. *ibidem. nu. 2.*

Citatio iuris est quod fuerit affixa in loco publico vt moris est nec requiritur quantum tempore stari debeat dum tamen relatio appareat facta in extraua. ad repi. in ver. publice. nu. 1. fo. 147.

Imperator vel princeps secularis non potest citare quem in terra ecclesie sed scribit superius vt notificet. in extraua. ad repi. in ver. per edictum. nu. 1. fo. 146.

Citatio quando fit in criminalibus necessario non requiritur quod examinatur facti limitari loco et tempore. in extraua. ad repi. in ver. super. nu. 1. fo. 145.

Citatio generalis peremptoria ad hoc vt ad vltima procedi possit requiritur quando proceditur sine figura iudicij licet terminus peremptorius non. *ibidem. numero. 3.*

Citatio ad audiendum sententiam debet esse peremptoria. *ibi. nu. 4.*

Citationes que fiunt in medio iudicij puta ad videndum iurare testes semper dicuntur peremptorie. *ibidem. nu. 5.*

Citandus est reus antequam libellus offeratur. in trac. de cita. nu. 1. fo. 89.

Citandus non est presens in iudicio. *ibi. nu. 2.*

Citatio ad domum valet quando aliter personaliter citari non potest quando citandus est in provincia et ad eum notitia citationis peruenire potest. *ibid. numero. 3.*

Citari in ecclesia quis potest verbaliter non autem reat. *ibidem. nu. 4.*

Citatio facta sine causa a iudice competenti est nulla. *ibidem. nu. 5.*

Citari non debet procurator ante litem contestatam si dominus est presens post litem contestatam potest citari. *ibidem. nu. 6. fo. 190.*

Citatio facta die feriatam non tenet. *ibi. nu. 8.*

Citatio facta die feriatam ad non feriatam non tenet de iure sed consuetudo contrarium obseruat. *ibidem. nu. 9.*

mero. 9.

Citatus vt compareat infra decem dies. si vltima dies est feriatam an teneatur comparere die sequenti et ad mitti debeat quod sic. *ibi. nu. 11.*

In citatione terminus peremptorius poni debet siue sit ordinarius siue delegatus. *ibi. nu. 17.*

Citatus reus si in termino non comparuit et accusata contumacia per actorem iudex post terminum infra duos dies pronuntiat quod tenet. *ibi. nu. 18.*

Citatio quibus casibus non valet. vide ca. in quibus cita. non va. fo. 215.

Ciuitas magna in primo gradu magnitudinis melius regitur per populum quam per paucos diuites vel per vnum solum. in trac. de regi. ciu. nu. 6. fo. 130.

Ciuitas senarum. lxxx. annis recta fuit per nobiles diuites et tale regimen tempore regis Caroli quartus fuit expulsum per populares. *ibi. nu. 17.*

Ciuitas maior in secundo gradu magnitudinis melius gubernatur per paucos diuites et bonos quam per populum nec per vnum. *ibi. nu. 20.*

Ciuitas venterarum in ciuitas Florentie ponuntur in numero ciuitatum malorum et reguntur per paucos diuites. *ibidem.*

Ciuitas que est consueta regi certo modo illo regi debet. *ibi. nu. 21.*

Ciuitas maxima seu populus maximus melius regitur per vnum regem. *ibi. nu. 22.*

Ciuitatis predicta que collitur sicut pnuata habent ius alluionis. in trac. de flu. in ver. nostro. nu. 3. fo. 193.

Ciuitas que liber potest habere hostes. in questione. ij. nu. 19. fo. 107.

Ciuitas petit legatum factum ad alimenta pauperum. in trac. de ali. nu. 39. fo. 184.

Ciuitas potest bellum indicare ob tutelam vnius ciuis. in trac. repela. in q. q. prin. nu. 6. fo. 173.

Ciuitas non potest statuere quod fiat requisitio per literas quod fiat iustitia alias repetale concedentur. in trac. repela. in q. q. prin. nu. 2. fo. 173.

Ciuitatum seu populorum triplex diuisio. in trac. de regi. ciu. nu. 15. fo. 130.

Ciuitates que iniuncte confederantur equali federe et tractant se iniuncte vt ciues. intelligitur vt non faciat contra alios grauiores leges non faciat. in extraua. ad repi. in ver. rebellando. nu. 2. fo. 151.

Ciuitas an possit dici rebellis et in ea cadant pene de quibus. *ibi. nu. 23.*

Ciuitas ad petitionem sui ciuis potest requirere alias ciuitatem vt compellat aduersarium in ciuitate propria litigare. in trac. repela. nu. 8. fo. 174.

Ciuitas camerini quod non fit prouincie ducatus spoletini. in consilio. cxcvj. nu. 8. fo. 89.

Ciuitas possidens et non habet qui possidentur debent conueniri. *ibidem. nu. 9.*

Ciuitatis gubernator non potest statuere nec tollere consuetudinem specialitatem quam habet castri. in consilio. cxxvj. nu. 1. fo. 63.

Ciuitas potest constituere syndicum fratibus minoribus quem ipsi fratres nominabunt. in trac. in ho. lib. ij. nu. 50. fo. 61.

Ciuitas honorabilior dicitur caput prouincie. in trac. de flu. in ver. quod frequenter. nu. 6. fo. 202.

Repertorium super Consi.

Si datur per civitatem locus ad edificandum castrum q' talis loc' remaneat de territorio civitatis. in cōs. lito. lly. nu. 11. fo. 30.

Civitas s'm vltis nostrum dicitur que habet episcopū vel cui cōpetit potestas sibi eligendi defensorē qui habent iurisdictionē. in extrauag. ad repū. in ver. lō. gobardie. nu. 5. fo. 149.

Civitas etiam vere dicitur sine episcopo. ibidem.

Civitas licet pūctur episcopo nō definit esse civitas. ibidem.

Civitas metropolis dicitur provincia. item vnus p'fatus. ibi. nu. 7.

Civis factus alicuius civitatis per statutum vel referuacionem efficitur civis vere & proprie & non fictē. in cons. lly. nu. 1. fo. 31.

Potestas statuendi vel ordinandi si conceditur super lib'as habentes potestatem talem non possunt facere q' civis cuius frater est comitatus habeatur p' comitatense. in cons. clxxij. nu. 1. fo. 79.

Civitas qm possit facere vt statutū inuālidum obseruetur auferendo iurisdictionem iudicibus. in extrauag. ad repū. in ver. mille libarum. nu. 2. fo. 153.

Civis non faciens factiones ex contumacia si petat res p'falias civitas potest illas ei denegare alius aut conueni non potest. in tracta. rep'el. in. q. v. pūcti. nu. 4. fo. 176.

Non habens p'elaturam in civitate an dicatur civis remissive. ibi. nu. 6.

Civitas an possit concedere rep'elias civi suo ex conuentione contra civitatem originis. ibi. nu. 7. & 9.

Civitatis potestas est maior in ciuem q' potestas patris in filium. ibi. nu. 8.

Potestas stipendiarii & scholares habetur pro civibus in loco vbi exercent officium stipendium merentur & student non quo ad omnia. ibi. nu. 12. fo. 177.

Civis p'sarum qui adheret civitati insidians civitatem p'sarum dicitur Buelphus. in tracta. de Buel. & Bebel. nu. 1. fo. 228.

Civis p'sarum qui gerit officium in civitate p'rusij que Buelpha est non tamen dicitur Buelphus in civitate. p'sarum. ibi. nu. 16.

Civitatem aliquam esse factiōis Buelphē vel Bebeline qualiter probeatur. ibidem. nu. 17.

Clausula & si contingat ipsum & filios decedere re sine filiis an alternativē an copulativē intelligatur. in cons. clv. nu. 2. fo. 71.

Condicio apposta in p'cedenti clausula quando intelligatur in sequenti. ibi. nu. 3.

Clausula codicillaris q' habeat locum in testamento ex causa p'eteritionis. in cons. vj. nu. 4. fo. 4.

Clausula sine figura iudicij non astringit iudicem ad formam inductam. de iure civili sed ad inducta de iure gentium vel ciuili. in extrauag. ad repū. in ver. & figura. nu. 5. fo. 142.

Item idem imponat q' clausula summarie simpliciter & de plano sine scriptu & figura iudicij. ibidem.

Clausula codicillaris conferuat legata facta in testamento in quo posthumus fuit p'eteritus. in cons. clxij. nu. 1. fo. 91.

Clausula p'cedens intelligitur repetita in sequentibus maxime quando adest dicitio repetitiva. in questione. xv. nu. 1. fo. 131.

Clausula morari communiter apposta in testamento

vel contractu quid imponet. in consilio. clxxij. nu. 1. folio. 77.

Clausula codicillaris operatur vt legata debeantur a venientibus ad intestatū. in cons. ccv. nu. 6. fo. 91.

Clausula si decesserit sine filiis ex legitimo matrimonio natis q' non verificetur in legitimo ab imperatore. in cons. lxxv. nu. 2. fo. 37.

Si in l. noua est clausula non obstante aliqua. l. potest tamen per alias leges p'iores limitari & distingui. in extrauag. ad repū. in ver. ius. non obstantibus. nu. 6. fo. 148.

Clausula arbitrarius fuerit & voluerit imponat arbitrium boni viri. in extrauag. ad repū. in ver. vj. debetur. nu. 11. fo. 144.

Clausula generalis in substitutionibus q' non referatur ad ea de quibus est facta substitutio specialis. in cons. lly. nu. 1. fo. 26.

Clausula in fine p'osta refertur ad p'iora & qm refertur ad omnia. ibi. nu. 2. & 4.

Clausula constituti quando tollat p'escriptionem fictionis vel simulationis contractus. in consilio. lxx. nu. 6. fo. 33.

Clausula non obstantibus est necessaria si refertur ad statuta municipalia & p'cedat iura derogatoria. in extrauag. ad repū. in ver. ius. non obstantibus. nu. 1. fo. 148.

Non requiritur nominatim facere mentionem de lege cui derogatur sed sufficit q' dicatur non obstante aliqua lege derogatoria. ibi. nu. 2.

Clausula non obstante q' non est necessaria quando imperator rescribit ad vtilitatem publicam. sed q' ad vtilitatem p'uarum. ibi. nu. 3.

Clausula non obstante quando tollat p'iuilegia. ibi. nu. 1. fo. 149.

Clausula apponenda in citatione q' si illa dies fuerit feriata. comparet ad sequenti quid operetur. in tracta. de cita. nu. 1. fo. 190.

Clausula codicillaris non conservat legata in testamento rupto p'eteritione posthumi ignoranter p'eteriti. in cons. ccx. nu. 1. fo. 94.

Clausula ex certa scientia apposta in confirmatiōe confirmat quod est inuālidum & remouet omne oblatulum. in cons. ccxv. nu. 3. fo. 88.

Clausula q' si non omnes vel q' conditio occupatiōis nō sit melior apposta in delegatione operatur quod si vnus incipiat collega non excludatur. in tracta. de iurisd. nu. 2. 4. fo. 214.

Clausula codicillaris non conservat substitutionē p'pillarum factam de extraneo in testamento in quo posthumus ignoranter est p'eteritus. in cons. ccxxv. nu. 1. fo. 101.

Nec conservat legata in dicto testamento facta. ibi.

Clausula apposta in compromisso sibi in arbitrium et arbitratoiem q' resoluatur in disinctum. in tracta. de arbi. nu. 19. fo. 219.

Clericus quoniam opposuit exceptionē clericat' in causis p'incipali illa opponit in causis appellatiōis. in cons. ccxxv. nu. 1. fo. 98.

Clericus non incedens in habitu nō perdit p'iuilegiū clericale nisi post trīnam monitionē. ibi. nu. 2.

Clerici p'arissimos commorantes iure canonico laicum pro causis pecuniarijs coram episcopo conueniunt quod non est iure civili. in tracta. differen. inter

Questio. & Tracta. Barto.

ius cano. et ciu. nu. 32. fo. 222.

Clericus iure civili potest in non suum iudicem ecclesie fiscalium consentire iure cano. non. ibi. nu. 33.

Clericus notarius in sacro constitutus potest instrumta conseruare si ei non sit interdicitū a superiore. in cons. lxxij. nu. 1. fo. 31.

Clericus notarius et filiusa potest esse rogar' de testamento in quo patet est institut' heres. ibidem. nume. 2.

Clericus in quem peruenit res allibata quod non tenetur ad collectas nisi hoc sit factum in fraudem. in cons. clxx. nu. 3. fo. 83.

Clericus in causa sue ecclesie admittitur ad testificandum. Nel. in tracta. testimonio. nu. 22. f. 266.

Per cohabitationem inducitur amor affectio: & dilectio. in questio. vj. nume. 9. fo. 132.

Collaterales et consanguinei volentes inter se admittuntur etiam in criminali. Nel. in tracta. testimo. nu. 9. fo. 265.

Et quando inter extraneos in causa civili. ibidem.

Collaterales q' non veniant in cau. aut. bona damna. C. de sen. pal. in con. clv. nu. 1. fo. 72.

Collaterales qualiter collateralibus succedat. in tracta. success. ab intesta. nu. 16. fo. 237.

Collaterales naturales ranti et non legitimi qualiter inter se succedant. ibi. nu. 20.

Collaterales legitimi tantum iqualiter inter se succedant. ibi. nu. 21.

Collecta imposita pro necessitatibus vniuersitatis dicitur munus extraordinarium in cons. clxx. nu. 2. fo. 83.

Colligium quando simul cohabitant & colliguntur simul. in extrauag. ad repū. in ver. corpus. nu. 2. fo. 4.

Colligationes quas faciūt ciuitates v' do mini p'ncipe absente valet fecus eo presente. in extrauag. ad repū. in ver. oculi. te. nu. 2. fo. 151.

Colonus quando teneatur purgare fossatum fundi conducti vel commune cum fundo. in cons. cxxij. nu. 2. fo. 87.

Coloni & factores quando sunt idonei testes in causa p'opria. in cons. cl. nu. 8. fo. 69.

Comitatensis potest p'scribere libertatem si sit comitatensis. i. p. clxxij. nu. 7. fo. 79.

Commentariensis siue custos carcerū dicitur depositari' carceratorum. in questio. vj. nume. 7. & 14. fo. 136.

Comparere in loco sibi suspecto & coram iudice inimico quis non dicitur in tracta. ryan. nu. 13. fo. 170.

Communis vnus loquendi p'ualet omni p'oprie significatiōi. in cons. lxxij. nu. 2. fo. 29.

Communis vnus loquendi nō est p'opria significatiō. in cons. cxxxvij. nu. 2. fo. 64.

Communis vnus loquendi p'ualet omni significatiōi. ibidem.

Communis vnus stare debemus. in tracta. mino. dist. vj. nu. 37. lib. 3. fo. 157.

Communis vnus loquendi est probandus per allegatiōem. in cons. cli. nu. 1. fo. 73.

Communis vnus loquendi p'ualet omni significatiōi & omni constitutioni in intelligendis sermonib' ibidem.

Communis vnus loquendi p'ualet omni p'oprie significatiōi. in cons. clxxij. nu. 1. fo. 65.

Communitates terrarum per statuta p'fata sunt constitutae synodus qui relicta obuenientia fratrum vniuersis p'oneant & alijs necessitatibus fratris p'ouideant in tracta. mino. lib. ij. nu. 48. fo. 161.

Compensatio quando fiat ipso iure. in questio. x. nume. 1. 4. fo. 124.

Compensatio debiti naturalis apposta quando admittitur & plenarie cognoscatur in extrauag. ad repū. in ver. summarie. nu. 28. fo. 141.

Compromittere de iure civili. cum iuramento non debet iure canonico. in tracta. disse. inter ius cano. & ciu. nu. 1. fo. 221.

Concauitas sulcorū que est annalis ratione culture vel aque veruande nō mensuratur. in tracta. de flu. in ver. agro. nu. 9. fo. 192.

Conclusio in causa nō requiritur qm agitur sine ne figura iudicij. in extrauag. ad repū. in ver. 2. figura. nu. 18. fo. 43.

Conclusio in criminalibus non fit. in extrauag. ad repū. in ver. sequentia. nu. 1. fo. 148.

Concessionem facta motu proprio non probatur testibus. Nel. in tracta. res. test. nu. 2. 23. fo. 276.

Reuelatum factum in consilio p'feruntur ab eo solo qui exiuit. in tracta. de flu. in ver. per alluionem. nu. 5. fo. 194.

Condemnatio soluta per alterum fratrum non soluitur de communis. Bal. in tracta. de duo. fra. nu. 11. et. 30. fo. 169.

Condemnatio iniuste facta debet de communis solui si sunt socij generales fecus si est facta licite quia de proprio cōdemnat. ibi. nu. 11. et. 30.

Condemnatus de crimine infamiae irrogante q' nō sit infamias si cōdemnatur per contumaciam. in cons. clx. nu. 5. fo. 54.

Condemnatus de falsa moneta quomodo possit appellare. in cons. clxx. nu. 1. fo. 76.

Condemnatus ex forma statuti non est infamias. in cons. clxxij. nu. 2. fo. 80.

Condemnatus ad mortem statim est effectus seruus p'ne si est damnatus in p'fentia fecus si in absentia. in q. s. nu. 11. et. 14. fo. 105.

Condemnatus ad mortem in p'fentia statim efficitur seruus p'ne. in tra. dam. nu. 2. fo. 188.

Conductor petēs remissionem ex duab' causis si vna probat obtinet. in cons. cxxij. nu. 4. fo. 87.

Habens certas possessiones cōductas cum cōditione q' nō possit illas relinquere si filij aut nepotes non fuerint intelligitur si habuerit filios vel nepotes tempore mortis. in cons. lxxv. nu. 1. fo. 37.

Conducens ad p'annos dicitur habere dominij vtilitatem. in q. iij. nu. 5. fo. 113.

Conductor pedagij condicens pro pluribus annis p' vno p'etio soluendo vno tempore tunc dicitur emere. et non fit remissio p'opter guerram nisi guerram in iij

Repertorium super Consi.

Ita esset cum culpa vendentis vel locantis ibidem. numero. 4.

Conditio seu modus in virgine inducens viduitatem tota liter respicitur. in consilio. clxxxviii. numero. 2. folio. 83.

Conditio potestativa debet scienter impleri et non sufficit imperi facta vel incidenter. in questio. ff. nu. me. 9. fo. 125.

Conditio de preterito vel presenti impossibilis vitiat contractum et vltimam voluntatem. in. q. xi. numero. 6. fo. 126.

Conditio impossibilis vel turpis respicitur ne dispositio vitietur in vltima voluntate et de contractibus honestis. ibidem. nu. 13.

Conditio adiecta fideicommissio si quis decesserit filij ne filijs habetur pro no adiecta fauore monasterij. in consilij. nu. 3. fo. 2.

Conditio iudicandi vel ingrediendi monasterium ad facta impubert est casualis. in consilij. numero. 1. folio. 9.

Conditio aduersarij nullo mo fieri debet deterior per compositionem defensionis. in. q. iij. nu. 7. fo. 109.

Conditio si filia nascatur et intrauerit monasterium aut se maritauerit quod respiciatur. in consilij. numero. 1. fo. 89.

Confessio facta operatur tantum quantum veritate. in. q. iij. numero. 6. fo. 112.

Confessio vera filij pactum et iuramenti delatio no nocet patri: et quando noceat. ibidem. nu. 1. fo. 117.

Confessus crimen sine tempore et loco absolutus debet. in consilij. numero. 1. fo. 99.

Confessus fecit ad sui defensionem licet defensio no probetur absolutur. ibidem. nu. 2.

Confitens maleficium et negans qualitatem an dicatur confiteri vel negare vt habeat beneficium statuti. in. q. viij. numero. 1. 4. et 7. fo. 120.

Confessio facta in instrumento diuisionis inter fratres per alterum ipsorum se habuisse centum ab altero pro dote vponis probat dote pro vponis. in consilij. numero. 1. fo. 60.

Confessio que inducitur per contumaciam ex forma statuti et confessio ficta. in consilij. numero. 5. fo. 56.

Confessio nisi fite effectus non extenditur contra tertium. ibidem.

Confessio partis qm admittatur contra presumptionem iurij: et de iure. in consilij. numero. 7. fo. 48.

Confessionatio confessionis intelligitur facta de ea que appetit. in consilij. numero. 5. fo. 88.

Confines reperi facti in domo presumuntur facti ab eo qui remanet ad custodiam. in tra. de fin. in ver. per alluionem. nu. 4. fo. 194.

Conium iure cano. no vult castitate iure civilis. in tra. disse. inter ius ca. et civil. nu. 2. fo. 224.

Coniurator seu copiatori repellitur a testimonio. in tra. tracta. telti. nu. 6. fo. 265.

Coniuncta qm accipiatur pro distincta suo folura. in consilij. numero. 5. fo. 71.

Coniectura qm testator superius testatoriam potestatem non mutauit testamentum quando operatur eius validitatem.

in consilij. numero. 2. fo. 101.

Contra qui retinet aliquid contra voluntatem defuncti cui succedit in foro conscientie illud licite no retinet. in tra. mino. c. iij. nu. 4. fo. 154.

Conlanguineus qm dicantur vulgariter etiam proximo et linea paterna et qui ex linea materna. in consilij. numero. 1. fo. 7.

Conlanguineus idonei sunt testes in probanda etate. in consilij. numero. 6. fo. 45.

Conlanguineus in contradictorio iudicio minus creditur sed in no contradictorio magis. in tra. tracta. telti. nu. 8. fo. 165.

Conlanguinitas iure cano. probatur per testes de crudelitate et auditu iure civilis testes no probat. in tra. disse. inter ius cano. et civil. nu. 39. fo. 222.

Consensus pariter in matrimonio iure civilis requiritur no de iure cano. in tra. disse. inter ius ca. et civil. nu. 38. fo. 223.

Consensus solus partium no sufficit ad consolidandam dicta testium que non valent. in tra. tracta. telti. nu. 224. fo. 276.

Consilium dicitur vel mandas ei qui alias erat facturus qm non puniatur. in consilij. numero. 2. fo. 76.

Consuetudo est cum ex tacto consensu populi et cursu temporis inducitur aliquis qm populus expresse facere potuisset. in consilij. numero. 2. fo. 63.

Consuetudo in criminalibus inducitur per binum actum. in tra. de iuri. nu. 1. fo. 213.

Consuetudo bona laicorum qm liget bona ecclesiarum. in consilij. numero. 3. fo. 85.

Consuetudo sublegetur iure civilis si iudicatur scriptis h iure ca. iure demum si sit rationalis et prescripta in tra. disse. inter ius ca. et civil. nu. 179. fo. 226.

Consuetudo iure civilis iure que tendit circa factum et processum iudic. iure cano. que circa ius priuatum aliquorum. ibidem.

Constitutio ad repm. habet locum contra rebellantes contra rectores populi manam ecclesiam positos. in extrauag. ad repm. in ver. rebellando. nu. 6. fo. 151.

Constitutio ad repm. loquitur etiam ex parte accusatoris si citetur ibi. in ver. super. nu. 7. fo. 145.

Constitutio facta capitano patrimonij vel a preside qm castrum vel villa non eligit potestare de ciuitate no valet no obstante prescripione alicuius castri qm possit eligere sibi potestare vnde dicitur velle. hie de differentia inter prescripionem et consuetudinem. in consilij. numero. 1. fo. 98.

Constitutio ad repm. iudicium habet locum nequam in committente sed in mandante consulente per suadente auxilium et operam dante. et in consilijs et ad euadendum. in extrauag. ad repm. in ver. tag. git. nu. 22. fo. 137.

Constitutio ad repm. loquitur de subditis imperij imperatoris resistentibus non de subditis ecclesie ibi. in ver. rebellando. nu. 6. fo. 151.

Constitutio predicta no habet locum in rebellante contra regem vel principem vel aliquam ciuitatem et in eis habet locum. in missione. S. qui deficiunt. de cap. d. in. in. d. extrauag. in ver. rebellando. nu. 3. et 5. fo. 60.

Questio. et Trac. Bartoli.

Contractus innominati iudicantur secundum naturam contractuum nomina eorum quibus magis assimilantur. in consilij. numero. 3. folio. 73.

Contractus in dubio quis videtur nomine proprio et non nomine officij vel autoritatis extranei. in. q. v. nu. 6. fo. 115.

Contractus permutacionis a contractu do vt des quo modo discernatur. in. q. iij. nu. 12. fo. 114.

Contractus in loco potest a iudice loci si ibi inuentat citari et absens omnimode pterito compelli vt compareat iure civilis sed de iure cano. folij punitat de mittendo si alibi existat. in tra. disse. inter ius cano. et civil. nu. 34. fo. 222.

Contractus no pot fieri per cotractum non potest fieri per transactionem. in consilij. numero. 5. fo. 74.

Contractus quando possunt allegare nullitatem contractus vigore statuti illum annullantis. ibidem. numero. 7.

Contractus iure civilis licite adiuuicem se circumueniunt sed ecclesia iure cano. pro venditione vel iure ultra iustum pretium licite non recipit. in tra. disse. inter ius cano. et civil. nu. 66. fo. 223.

Contractus fuisse factum in fraudem non potest dicere heres extraneus contractantis creditore. sic. in consilij. numero. 1. fo. 32.

Contractus simulatus quibus modis dici possit. ibidem. numero. 3.

Contractus simulatum dicens debet dicere speciem et causam simulationis. ibi. nu. 4.

Contractus quibus casibus presumatur simulatus. in tra. de presum. nu. 1. cum sequen. fo. 230.

Contumacia est delictum sine maleficio. in. q. iij. nu. 4. fo. 111.

Contumacia sola de iure communi non facit que haberi pro confesso. in extrauag. ad repm. in verbo. coi. testata. nu. 5. fo. 148.

Conuentus alieno nomine pro possessione apud alium constituta tenetur cauere de iudicio soluendo. in. q. iij. nu. 9. et 27. fo. 109.

Copia uentilicam. nu. 4. fo. 253.

Copia interrogatorio non fitendo: in testibus non datur parti. ibidem. nu. 4.

Corumpens virginem licet iure civilis non teneatur eam in vponem accipere iure cano. sic. in tra. disse. inter ius ca. et civil. nu. 124. fo. 214.

Creditor qui facit capere debitorem vt suspectum debet iure cano. sic. in tra. disse. inter ius ca. et civil. nu. 10. fo. 232.

Creditor tenetur alere debitorem suum carceratum pauperem. ibidem. nu. 30.

Creditor p debito non testificatur. in tra. tracta. telti. nu. 34. fo. 267.

Creditor verus potest agere contra putatum creditorem vt sibi restituat quod ad eum peruenit de bonis debitoris indebite. in questione. vj. numero. 19. folio. 117.

Creditor si non fuit conquisitus post confessionem per ipsum factam non potest. in tra. disse. ex hoc conuenit presumpcio qm sibi fuit solutum. in consilij. numero. 2. folio. 74.

Creditor possidens bona creditoris qm no videtur ex tali possessione adire. in consilij. numero. 1. fo. 73.

Creditor hypothecarius qm possit petere taxationem expensarum debitarum debitoris suo. in consilij. numero. 2. fo. 46.

Credulitas in teste no excusat a calumnia in iudicio. in tra. tracta. telti. numero. 1. fo. 78. fo. 274.

Cremona est de archiepiscopatu mediolani. in extrauag. ad repm. in ver. lombardie. nu. 1. fo. 149.

Criminosus in crimine perseuerans non admittitur ad testificandum. in tra. de testi. nu. 1. fo. 266.

Criminosus etiam si non sit statuti proceditur de similibus ad similia. in consilij. numero. 3. fo. 52.

Criminosus in crimine lese maiestatis per denuntiationem facta a quocunq; pot procedi et est ius nouum in extrauag. ad repm. in ver. denuntiationem. nu. 1. fo. 138.

Criminosus etiam non damnatus iure canonico repellitur a testimonio si crimen probatur focus iure civilis. in tra. disse. inter ius cano. et civil. nu. 161. et 164. fo. 225.

Criminosus patriceps non admittitur etiam ad iudicium preter qm in causa heresis et simonie. in tra. de testi. nu. 16. fo. 266.

Criminosus in crimine lese maiestatis non sufficit qm quis sit vere contumax in extrauag. ad repm. in ver. neglexerit. numero. 1. fo. 147.

Criminosus iure civilis alia publica alia priuata iure canonico publica. in tra. disse. inter ius ca. et civil. nu. 12. fo. 221.

Criminosus etiam non damnatus iure cano. repellitur a testimonio si crimen probatur focus iure civilis. ibi. numero. 161. et 164.

Corrigi quis non solum occasione delicti dicit sed etiam vt bonis moribus instruat. in consilij. numero. 1. fo. 51.

Culpa vel negligentia vt probetur debet certa probari. in consilij. numero. 3. fo. 87.

Culpa quando crescat et maiorem penam increatur. in extrauag. ad repm. in ver. crederet. numero. 1. folio. 150.

Culpa latior an sit dolus. in tra. tracta. telti. numero. 107. folio. 248.

Culpa lata est delictio indeliberata ab ea prudentia que inest communiter omnibus qui sunt eiusdem instructionis. ibi. nu. 109.

Culpa lata potest committi contra quilibet prudente partem. ibidem. nu. 110.

Curatoris batio furioso absq; interuentu episcopi et punitis. seruatis tñ alijs solennitatibus. de quibus in. l. de creationibus. C. de episcopo. audien. non tenet. in consilij. numero. 1. folio. 66.

Custellus si mittatur in personam de necessitate sequitur fassio curis in consilio. in tra. tracta. telti. nu. 3. fo. 53.

Custos carceris debet esse homo discretus. in tra. de carcer. nu. 26. fo. 233.

Custos carceris qualiter punitur si carcerati ausuq; gant. ibi. nu. 27.

Custos carceris plures possunt esse. ibi. nu. 28.

Repertorium super consil.

Delicta.

Annunus contingens in persona unius ex fratribus casu fortuito an sit commune. Bald. in tracta. de duo. frat. nu. 24. fo. 168.

Dammum dedisse videtur qui occasiones damni dat. in tracta. q. ver. co. do. inter virg. ma. et diabo. nu. 13. fo. 187.

Datio insolitum non habet effectum ante mensurationem. in consil. c. p. j. nu. 1. fo. 59.

Datio rei proprie insolitum non tenet. ibidem. nu. 2.

Debitor speciei specie sibi per vim ablata ipso iure liberatur. in tra. ryan. nume. 24. folio. 171.

Debitor ex maleficio non dicitur proprie debitor sed latet. in consil. c. p. j. nu. 2. fo. 78.

Debitor quando timetur de fuga potest licite detineri. in q. v. nu. 1. fo. 117.

Debitor hereditatis dicitur possessor rei et iuris hereditatis. in q. v. nu. 2. fo. 124.

Debitor non presumitur habere animam compensantem nisi hoc dicat. ibi. nu. 9.

Debitor tempore feriato ob hominum utilitatem non potest carcerari nisi ferijs fuisset per debitor. ren. in tracta. de carce. nu. 9. fo. 232.

Frem nisi esset oneratus de partibus ubi necessaria ad victum hominis non nascuntur. ibidem.

Frem nisi esset suspectus de fuga. ibidem.

Debitor die feriato in honorem dei et in ferijs repentis non carceratur. ibi. nu. 11.

Debitor an possit se alstringere proprio motu ad statum in certo loco. ibi. nu. 23.

Decretum possessionis si non habet iustitiam est ipso iure nullum. in consilio. c. c. l. nume. 2. fo. 43.

Quem decessisse in publicari etate probat qui agit. in consil. l. v. nu. 7. fo. 28.

Decima non probatur per testes quorum unus dicit de fabis alius de ciceribus. in tracta. ad rep. test. nu. 32. folio. 259.

Decime receptio et iurisdictionis exercitium probatur per testes singulares. in tracta. test. numero. 183. folio. 274.

Declaratio quantitatis pecunie relicte fratribus an magna vel parva sit p. tinet ad ministrum seu custodem. in tracta. mino. lib. 1. nu. 3. fo. 157.

Declaratio voluntatis defuncti in dubijs pertinet ad heredem. in q. r. nu. 6. fo. 124.

Declaratio text. in autent. ut liceat matri et aue. §. ad hec. ibi cum qua nuptie consistere possunt. item ibi si quis dicat hunc filium suum vel suam. in q. v. nu. 8. folio. 125.

Declaratio pretij rei vendite collati in tertium facta post publicationem bonorum venditoris non tenet. in consil. c. p. j. nu. 4. fo. 77.

Defensionem alterius suscipiens vices eius suscipit etiam quantum ad tri. hum. in q. v. nu. 6. fo. 109.

Defensor venditoris non potest de evictione nec tenetur defendere non potest pro sua excipere sed excipit eo modo ordine quo principalis. ibi. nu. 24.

Deficere dicebat de iure antiquo quod tenet locum in quo stabat sub obedientia principis hodie est rebellis. in extrava. ad rep. in ver. tenore. nu. 3. fo. 150.

Delegatio si facta pluribus iudicibus sine causa quod si non omnes et alij quis eorum perveniat ille erit potior. in tracta. de iur. r. d. nu. 23. fo. 214.

Delegatur ea que sunt meri vel mixti imperij iure canonico non de iure civili nisi causa absente. in tracta. disse. inter ius cano. et ci. nu. 19. fo. 221.

Delegatus de iure civili cum recitatur causa suspicionis non est proponenda nec proponenda iure cano. sic coram arbitris. nu. 27. et vide aliam. nu. 167. fo. 226.

Delegatus ab ordinario iure civili non exequitur suam sententiam contra iure cano. ibi. nu. 14. fo. 225.

Delictum iudicis male indicatis et procuratoris male procurantis equiparant. in q. l. nu. 5. fo. 122.

Delictum iudicis qui in actu committitur secuta appellacione non tollitur sed firmum remanet ad iudicis penam. ibi. nu. 7.

Delictum quod dicitur grave et parvum tam de iure politico quam de iure canonico. in consil. c. p. j. nu. 1. fo. 96.

In delictis reiteratis quod quis pluries punitur. in consil. c. p. j. nu. 2. fo. 97.

Delinquens in loco et transferens se ad alium locum inquisitus et positus in bannum a iudice veli et poterit inquiri et condemnari a iudice domicilij pro dicto delicto. in tracta. de iur. d. nu. 9. fo. 213.

Delinquentium multitudo non fit causa finalis extravaganantis ad rep. condende. in extrava. ad rep. in ver. multorum. nu. 1. fo. 135.

Pro delicto commissio in consilio duarum civitatum uterque rectori ratione dubij procedit. in tracta. de iur. d. nu. 14. fo. 213.

In delictis que sola animi corruptione committuntur consensu ei qui omnino erat facturus punitur. in consil. c. p. j. nu. 3. fo. 76.

Demum habet mille modos nocendi. in tracta. q. ver. co. do. inter virg. ma. et diabo. nu. 10. fo. 187.

Dentes non sunt arma nec veniunt appellacione armorum. in consilio. c. p. j. numero. 2. folio. 52.

Denuntiatio de quo in consilio. ad rep. in ver. cum habet vim causalem man datois et desistendo incidit in turp. in extrava. ad rep. in ver. consilio. denuntiationem. numero. 1. folio. 138.

Denuntiatio evangelica dicitur paluata et habet locum in foro ecclesiastico. ibi. nu. 5.

Denuntiatio evangelice forma. ibi. nu. 6.

In denuntiatione evangelica libellus porrigitur lra contestatur et sententia in scriptis fertur. ibidem. numero. 7.

Denuntiatio evangelica pro quibus causis fieri potest. et quando pro obligatione naturali. ibidem. numero. 9.

Denuntiatio evangelica que datur pro obligatione preter scripta. in extrava. ad rep. in ver. denuntiatione. nu. 11. fo. 138.

Questio. et Trac. Bartoli.

Denuntiatio hec que non datur contra filium tutum exceptione macedoniam. ibi. nu. 2.

Denuntiatio hec non datur contra tutum exceptione rei iudicate. ibi. nu. 15.

Probanda in hac denuntiatione. ibi. nu. 17.

Denuntiantis assertio afferentis se non tenere contra conscientiam quomodo et quando credatur si alleget aliquam causam. ibi. nu. 18.

Sententia in hac denuntiatione qualiter feratur. ibi. nu. 20.

Mulier tuta velleiano non convenitur hac denuntiatione. in extrava. ad rep. in verbo. denuntiatione. nu. 13. fo. 138.

Nec pupillus.

Frem non datur ubi contra obligationem civilem vel naturalem datur restitutio. ibi. nu. 4.

Denuntiatori cui ex forma statuti credi debet non creditur quando non est electus iuxta formam statuti. in consil. c. p. j. nu. 3. fo. 95.

Deorum a parte superioris versus inferiorum. et de his in ver. quod si ex duo. nu. 2. fo. 203.

Deportati in insulam licet perdant ea que sunt iuris civilis retinent tamen ea que sunt iuris gentium et ex his causis acquirunt in tracta. de iur. d. nu. 2. fo. 153.

Desinere aliquid quando dicitur. in tracta. de al. uo. in ver. d. nu. 7. fo. 200.

Dextra et sinistra proprie cadit in animalibus se moventibus impoie alijis rebus. in tracta. de flu. in ver. quod si ex vno nu. 8. fo. 204.

Dextra vel sinistra domus vel agri quomodo capiatur. ibi. nu. 9.

Dextra vel sinistra fluminis qualiter cognoscatur. ibi. dem. nu. 9.

Diabolus an semper crucietur ubique sit. in tra. q. vent. nu. 1. fo. 184.

Dictio omnes in singulari distributum est in plurali collectivum. in extrava. ad rep. in ver. omnes. nu. 1. fo. 151.

Dictio maxime quando ponatur implicative et quando aliter. in extrava. ad rep. in verbo. et in ap. me. nu. 20. fo. 137.

Dictio infidelis est generalis et comprehendit etiam qui modice principii factum fecit in extrava. ad rep. in ver. rebellis. nu. 1. fo. 150.

Dictio communitas est generalis ad universitatem castri vel ville vel cuiuslibet municipij. in extrava. ad rep. in ver. consilio. denuntiationem. numero. 1. folio. 138.

Dictio corpus est generalis ad omnes simul habitantes vel non in extrava. ad rep. in ver. corpus. nu. 1. fo. 145.

Dictio masculini generis prolata a testatore in casu odij tenet gravaminis non comprehendit feminam. in consil. l. iij. nu. 3. fo. 26.

Dictio pro que significat causam proximam et finalem. in consil. c. p. j. nu. 2. fo. 49.

Dictio ver et quod idem important et si testator legat sub hac conditione que stare debeat et. que videt mo. dus et non conditio. in consil. l. iij. nu. 3. fo. 3.

Dictio vna est adverbium congregandi cuius natura est predicatum congregare ad suum subiectum. ibi. dem. numero. 3.

Dictio item et consumitio et que non inducat repetitionem in diversis. in consil. l. iij. nu. 5. fo. 3.

Dictio item que inducat repetitionem quando oratio sequens est imperfecta et quando continuatione. in consil. l. iij. nu. 1. fo. 16.

Et vide trac. copule et conjunctionis. fo. 191.

Dictio si aliquis et similia sunt distributiva plurimum. tamen effectum oppositum attribuit in quolibet particulari. in consil. l. iij. nu. 6. fo. 29.

Dictio ite est repetitiva. in questione. p. numero. 15. folio. 131.

Dictio quousque quomodo intelligitur. in consil. l. iij. nu. 2. fo. 13.

De pluribus dictionibus. vide in tractatu dictionum. folio. 191.

Dictio ex denotat causam proximam et immediatam. in consil. c. p. j. nu. 4. fo. 63.

Dictio vna quam similitudinem denotet et quod per eam repetantur conditiones. in consilio. c. p. j. nu. 2. fo. 67.

Dictio in significat intrinsecitatem. in consil. c. p. j. nu. 3. folio. 53.

Dictio prout quando similitudinarie quando limitative quando casualiter et quando conditionaliter ponatur in extrava. ad rep. in ver. prout. nu. 2. folio. 143.

Dictio quisquis si quis et si aliquis licet in singulari numero prolata sit ad omnes tamen refertur. in consil. c. p. j. nu. 1. fo. 104.

Dictio vbi stat exclusivus. in tracta. de citatione. numero. 12. folio. 190.

Dictio vterque distributiva duorum tantum et qua doque inter plura ponitur. in tracta. de flu. in ver. q. ad vtraque. nu. 1. fo. 204.

Dies depositiois testis qui iuravit et depositum non debeat edi. in tracta. de test. nu. 6. folio. 269.

Dies cursus appositus in abolutione constituit obligatum in mora. in consil. c. p. j. nu. 2. fo. 63.

Dies termini appositus in citatione computatur in termino ita quod ultima die termini appositus poterit copare. in tracta. de cita. nu. 1. fo. 188.

Dies in inquisitione si non appareat processus non visitatur. in extrava. ad rep. in verbo. inquisitionem. nu. 33. fo. 137.

Differentia inter libera voluntate et arbitrium boni viri. in extrava. ad rep. in ver. videbitur. nu. 2. fo. 144.

Differentia inter consuetudinem et prescriptionem. in consil. c. p. j. nu. 3. fo. 63.

Differentia non est in relictis particularibus inter verba directa et obliqua. in consil. c. p. j. nu. 5. fo. 21.

Difficultas prelationis que excusat a pena. in consil. c. p. j. nu. 5. fo. 51.

Diffinitiones que sunt iuris pertinent ad doctrinam. in tracta. de test. nu. 16. folio. 273.

Dignitatem iure cano. quis licentia obtenta et deere cogitur. in tracta. disse. inter ius cano. et civil. nu. 11. fo. 224.

Dignitas non est membrum sed pars membrum item non est membrum sed pars membrum. in tracta. disse. inter ius cano. et civil. nu. 11. fo. 224.

Dignitas an dignitas debilis dicatur dignitas vel

Repertorium super Consi.

Dilationes dicitur abesse. in cōf. cōf. r. nu. i. cō. seque. nu. i. f. 90.
 datur ad probatum licet bene
 licet probationes facte sine ter-
 mino probent qñ agitur sine figura iudicij. in extra-
 uag. ad rep. in ver. r. figura. nu. i. f. 142.
 Dilatio finitur finita causa dilationis. in consil. c. lxxij.
 nu. 2. fo. 76.
 Dilatio in summarijs est arbitraria. in consil. c. lxxij. nu.
 2. fo. 47.
 Dilatio integra in ordinarijs a lege statuta vari de-
 bet ibidem.
 Licet sit statuta terminis pro prima dilatione nō de-
 notatur oīdo ad secundam nisi dato impedimento
 in prima. ibi. nu. 3.
 Dilatio scōa data sine cause cognitione est nulla ipso
 iure. ibidem. nu. 4.
 Dilatio secunda data domino vt teneat propter impe-
 dium non sufficit iuramentum procuratoris.
 ibidem. nu. 5.
 Dilatio secunda vt detur procuratori q non sufficit
 eius iuramentum r quid requiratur. ibidem.
 In danda secunda dilatione requiritur plena cogni-
 tio quando denegatur. in extrauag. ad rep. in ver.
 summarij. nu. 23. fo. 141.
 Dilationes que dantur ad probandus intelligunt per
 emptio. in extrauag. ad rep. in ver. super. nume. 6.
 folio. 145.
 Dilationes quarta ad producendos testes quando de-
 rur et quando quinta. Nel. in tract. test. numero. 4. 5.
 folio. 268.
 Dilationes due dande sunt actori r reo trestin crimina-
 libus cum aliqua cause cognitione. in extrauag. in
 ad rep. in ver. seque. nu. 2. fo. 148.
Dispositio aut. ex causa. C. de lib. p. re. nō cō-
 fertur legata facta in testamento
 in quo posthumus est ignorauerit preteritus. in cō-
 si. c. lxxv. nu. 3. fo. 101.
 Dispositio aut. ex causa. C. de libe. p. re. habet locum
 quando testator sciebat se preterere filium secus si
 ignorabat vnde tutor datus in tali testamento non
 valet si nō confirmetur. in cōf. c. lxxij. nu. i. fo. 67.
 Dispositio aut. ex causa. C. de libe. p. re. q non ha-
 beat locum in preteritione posthumi. in consil. c. lxxij.
 nume. 6. fo. 100.
 Dispositio. d. aut. ex causa q loquatur in preteritio-
 ne paterna. ibidem. nu. 7.
 Dispositio. c. salubiter. de v. iur. loquitur quādo vir qui
 sustinet onera matrimonij vult sursum doris. in cōf.
 c. lxxij. nu. 2. fo. 61.
 Dispositio aut. ex causa. C. de lib. p. re. quod habet
 locum in preteritione posthumi. in consilio. lxxij. nu.
 1. fo. 26.
 Dispositio aut. minoris debitor. C. qui da. r. pos. sunt.
 an habeat locum in tutore testamentario. in consil.
 c. lxxij. nu. i. fo. 67.
 Ite an intelligatur de creditore testamentario. ibi.
 dem. nume. 2.
 Dispositio captatoza non visitatur in relictis ad pias
 causa s. in consil. v. nu. 2. fo. 3.
 Dispositio inter vivos facta partibus absentibus non
 tenet in questione. lxxij. nu. 3. fo. 128.
 Dispositio defuncti continens aliquid prohibitum a iur.

re dicitur continere impossibile de iure. in trac. in
 no. nu. 5. lib. i. fo. 154.
 Si in dispositione ponuntur duo quoz vnum destruit
 aliud primum tollitur per secundum. in questio. lxxij.
 numero. 2. fo. 126.
 Dispositio continens repugnantiam est nulla. in. q. lxxij.
 nume. 4. r. 7. fo. 26.
 Clemen. pastoralis. de re iud. ratio non habet locum
 in hominibz imperij vel alterius regni. in extrauag.
 gan. ad rep. nu. 1. fo. 152.
 Dispositio aut. sacramenta puberum nō habet locum
 in iuramento de preterito vel presenti sed de futu-
 ro. in consil. c. lxxij. nu. 7. fo. 50.
Distinguere non debemus vbi lex nō distin-
 guit. in questione. i. f. nume. ii.
 folio. 123.
Diuisio oīs est de iure gentium et ibi nomina
 distincta. in extrauag. ad rep. in ver.
 lombardie. nu. 2. fo. 49.
 Diuisio inter fratres habentes boues cōmunes r vnus
 ipsorum habet duos filios laboratores quomodo
 fiat. in consil. c. lxxij. nu. i. fo. 84.
Doctor non potest pro debito carcerari nec re-
 quiritur an habeat arma in tracta. de
 carce. nume. 5. fo. 231.
Dolus simplex non egreditur personam cōmiti-
 tentis. in. q. v. nu. 13. fo. 117.
 Dolus est oīno oppositus prudētie economicę. in trac.
 test. nu. 100. fo. 247.
 Dolus deceptor vel similis q quis sit probat ex vno
 actu. ibidem. nu. 101.
 Dolus quis non dicitur si post dolum commissum q
 tritium bonam vitam ducat. ibidem.
 Dolus an fuerit commissus in aliquo actu particulari
 qualiter probetur. ibi. nu. 102.
 Dissens aliquid esse quod non est quando dicitur do-
 lum committere. ibi. nu. 104.
 Dolus aduersus solertiam qualiter probetur. ibidem.
 numero. 105.
 Dolus dicitur quod verbo vel facto cōmittitur frus-
 quod facto. ibidem. nu. 106.
 Dolus manifestus dicitur de quo presumptiones ita
 clare sunt vt iudex in claram fidem inducatur. ibi.
 numero. 108.
 Dolus presumpsio dicitur quando presumptiones nō
 sunt ita clare sed aliqua indicia apparent. ibidem.
Domesticus est familiaris repelluntur a testij
 monio in tractatu. ad rep. test. nu.
 i. fo. 257.
 Domestici quando admittuntur ad testimonium. Nel
 in tract. test. nu. 11. fo. 265.
 Domestici sunt clientulus r mercenarius. ibidem. nu.
 11.
 Probatio quasi domini quomodo fieri debeat. r qd
 requiratur in consil. c. lxxij. nu. i. fo. 92.
 Dominium rerum legatarum fratribus minoribus q
 remaneat apud heredem. in tracta. mino. lib. i. nu.
 20. folio. 158.
 Dominium rerum legatarum recta via non transit
 in legatarium quando relinquunt per quanda cō-
 sequentiam. ibidem. nu. 22.
 Dominium panni pro vestimentis vini r frumētij legati

Quest. r Trac. Bar.

fratribus penes quem remaneat. ibi. nu. 23.
 Dominium quod transit ipso iure in filioz ob aliquid
 non obleruatum. requiritur tamen incorporatio r
 possessio modici temporis ad hoc vt de eo excipi
 possit in cōf. lxxij. nu. 6. fo. 39.
 Dominium ex simplici diuisione quod non transfera-
 tur ita vt soluens potest repetere. in consil. c. lxxij. nu.
 meo. i. fo. 45.
 Dominium in legatis r fideicommissis ad pias causas
 transit ipso iure. in questione. lxxij. nu. 5. fo. 128.
 Dominus vt teneatur pro gestis cum preposito ab eo
 ad aliquod negotium contrahens debet scire ad hoc
 illum esse prepositum r se in hoc contrahere. in ques-
 tione. v. nume. 5. fo. 115.
Donatio hodie est contractus bonifidelis. in que-
 stione. lxxij. nu. 13. fo. 126.
 Donatio facta alicui si ipse r filij decederent sine filijs
 q donatore decedente cum filio donatio nō debeat
 tur donatario. in cōf. c. lxxij. nu. 1. fo. 71.
 Donatio nō presumit simulata licet donatarius remā-
 serit in possessione rei donate r in instrumēto sic cō-
 struitur. in cōf. lxxij. nu. 7. fo. 39.
 Donati vel relictum filiosa. per extraneū patre viuere
 q si factum est cōtemplatione patris nō communi-
 catur. in trac. de dno. fra. nu. 7. fo. 165.
 Donatum filiosami. quando in dubio videtur datum
 cōtemplatione patris vel filij si est datum ab extrane-
 o. ibidem. nu. 8.
 Donati filiosami. pacto apposito quod habeat in cas-
 trensi peculio vel quasi quando erit castrensia pe-
 culij vel non. ibidem. nu. 10.
 Donatum filiosa. exercenti mercantiam cum pecunia
 patris cuius cōtemplatione videtur donatum ad
 hoc vt communicetur vel nō. ibidem. nu. 11.
 Donatum per patrem filio quando venit communi-
 candum. ibidem. nu. 23.
Dos quo ad mulierem dicitur titulus lucratius r
 donatio in cōf. c. lxxij. nu. 2. fo. 58.
 Dos recepta per alterum fratru nō restituitur de com-
 muni nisi probetur versa in communem. Val. in trac.
 de duo. fratri. nu. 10. fo. 168.
 Dos data filie vel legatum ei factū imputatur etiam
 in legitimam. in cōf. lxxij. nu. 3. r. fo. 23.
 Si res eliminate sunt date in dote r maritus sibi resey-
 uant electionem. aut restituitur rem aut pretium si
 nō eligat ex cursu temporis in vxorem est translata
 electio. in questione. l. nu. 10. fo. 124.
 Dotis nomine datum pro matre. contrahendo quādo
 possit repeti. in cōf. c. lxxij. fo. 59.
 Dos est quid vniuersale in consilio. c. lxxij. nu. 3. fo. 60.
 Dos data a fratribus qui stipulati fuerint illam sibi
 relictam in casu soluti matrimonij non reperitur ab
 ipsis si foris decedit relictis filijs. in consil. c. lxxij.
 nu. 1. fo. 61.
 Dos filie etiam relictis liberis de iure reuertitur ad
 patrem licet consuetudine ad filios. in consilio. c. lxxij.
 numero. 3. fo. 86.
 Idem indicatur de augmento dotis quod indicatur
 de dote. in. q. vij. nu. 3. fo. 118.
 Mulier data certa dote videri licet paratur alias suas
 res a dimittit non videtur illas in augmento do-
 tis dare. in. q. vij. nu. 3. fo. 118.
 Dos r peculium equiparantur. ibidem. nu. 9.

Dos dicitur tacite constitui cum consensu constituitur
 r ex solo vsu r temporis cursu. ibi. nu. 10. r. fo. 13.
 Dubius in seclus nescius siue ignorans equiparatur. in
 consilio. p. numero. 10. fo. 43.
De litera E.
Ecclesia vt possit arma spūalia exercere
 cere sufficit qd habeat in his
 tā veritatis indubitanter s nō probat
 tam. Nel. in tracta. test. nu. 62. fo. 269.
 Ecclesia exempta quod nō censetur exem-
 pli clerici non incorporari ipsi ecclesie r non oblati
 sed temporales. in consil. c. lxxij. nu. 4. fo. 47.
 Ecclesia prelato decedente ab intestato succedit in his
 que ab ecclesia vel ecclesie contemplatione ha-
 buit. in trac. success. ab intest. nu. 24. fo. 237.
 Ecclesia iure citillii aduersus prescriptionem relictis
 tur iure canonico non tamen ipse dicit quod sic. si
 cur minor. in tractatu. disse. inter ius canonici et
 civil. nu. 28. fo. 122.
 Ecclesia est vbas publicas r in ea publica vtilitas very
 satur. in tractatu. mino. dist. lxxij. numero. 12. lib. 3.
 folio. 155.
 Ecclesie fratrum minorum debent esse humiles. ibi
 dem. numero. 22.
 Ecclesia si mandatur construi in vno loco r non possit
 costrui q possit r debeat costrui alibi. episcopi tra-
 men auctoritate. in consil. c. lxxij. nu. 3. fo. 16.
 Ecclesia approbat imperium Romanum. in extrauag.
 gan. ad rep. in ver. subieca. nu. 1. fo. 16.
 Instrumentorum non petitur quando agi-
 tur sine figura iudicij in extrauag. ad rep.
 in ver. r. figura. nu. 17. fo. 143.
Electio si est facta de pluribus ad aliquod officij
 cum vno eorum absente vel recusante.
 exercitium totius iurisdictionis interin pertinet ad
 collegam. in trac. de iurisd. nu. 2. 5. fo. 214.
 Electio personarum r distributio pecuniarū si est co-
 lecta in fratres minores an teneat qd sic respectu
 personarum. in tract. mino. lib. 2. fo. 9.
 fo. 163.
 Quod quis habeat ius eligēdi potestatem est magis
 prescriptio quam consuetudo. in consilio. c. lxxij. nu.
 3. fo. 63.
 Eligendi potestatem habens a testatore potest eligere
 a se ipso illo qui eligitur r etiam herede abeunte.
 in. q. lxxij. nu. 6. r. nu. 11. fo. 123.
 Eligere penam corporalem r habere pacem q pro des-
 litro soluere penam pecuniariam r remaneat in
 iudicia r ideo si minor eligat pecuniariam dicitur
 sus r restituitur. in consil. c. lxxij. nu. 6. fo. 50.
Emptra ex pecunia fundi iure canonico vcdum
 tur r pecunia restituitur sed iure civilij
 emens ex pecunia iura et nomine suo nō habet ius
 in re emptra. in tracta. disse. inter ius cano. r civile.
 numero. 127. fo. 125.
 Emens a duobus cum pacto reuendendi non tenet
 tur vni soli reuendere. in consilio. c. lxxij. nu. 1. fo. 88.
 Emptra iurisdictionis certi loci potest illam exercere
 extra locum venditum. in consilio. c. lxxij. nu. 13.
 folio. 86.
 Emptra vltimus quādo preferatur pūoiciā quādo

In primo si transfata possessio per constitutum. in consi. lxxviii. nu. 1. fo. 36. Si locatur res pro pluribus annis vno pretio et presta...

Emergentia cognitionem in quibus siue q's vincat siue vincatur propter hoc causa principalis non perditur summarie cognoscuntur etiam res p'...

Emphyteosis potest concedi cum pactis si delictatis et feudalibus etiam ex intervallo factis et erit contractus emphyteoti...

Emphyteota iure civili si non soluit canonem elapso biennio cecidit iure canonis. no quia potest moram purgare. in tractatu disse. inter ius canonicum et ci...

Emphyteosis recepta a patre pro se filiis et nepotibus altero filio qui decedente siue filia accretitur alte...

Episcopium oportet esse prudentem non solum literarum peritia sed secularium negotiorum dispensatione. in tractatu testi...

Errentia in bonis nullius occupanti conceduntur iure civili tamen iure canonis episcopus no occupat dioecesim vel parochiam...

Error pro mala fide. in consilio. cxi. numero. 4. Error quomodo probetur. in consilio. xc. numero. 9. Error q' presuntur in eo quod credit adversario asse...

Etas probatur per eum qui illam allegat. in consi. cxi. nu. 1. fo. 44. Etas quomodo probetur per testes. ibidem. nu. 2. Etas virilis iure civili est. xxx. annos iure can. est. xxx...

Exceptiones inducuntur pro communi veritate possunt per iudicem etiam ne mine opponente opponi. in consilio. cxi. numero. 1. folio. 52. Quomodo excipiat contra aliquem ipsum no esse...

Exceptiones magis litem differeres q' substantiam rei respicientes iudex repellere potest. ibidem. Exceptio dilatoria iure civili debet ante litem conte...

Exceptio competens videtur etiam competere etiam emphyteote si ius sit in rem siue in personam. in. q. ij. nu. 1. 4. folio. 109. Exceptio competens reo prodest fidelissim' commento...

Exceptio declinatoria fori ex persona actoris opponi potest quando cum mutatione fori mutatur natura ipsius cause. ibidem. nu. 18. Exceptio s' obstat vni non retardat processum si ad...

Exceptio criminis q' non admittitur contra denuntiantem in fame. sed excommunicationis sic. in extranea. ad repi. in ver. denuntiationem. nu. 8. fo. 138. Exceptio rei iudi. inducitur est ad conservandum iura...

Exceptio peremptoria q' possunt separari a principali si incidunt in negotio principali q' plenaria et q' summaria cognitio adhibeat. ibidem. nu. 17. Exceptiones opposite post sententiam quando sit quod...

Exceptio que opponitur no contra executionem sed contra rem in qua fit executio summaria cognitioem requirit etiam quod ad p'barionem. ibi. nu. 31. fo. 141. Exceptio q' heres instituitur no potest opponi a puuato. in consi. cxi. nu. 5. fo. 18.

Excommunicatus et suspensus a testimo nio repellitur. et an pro excoicatio: vel contra excommunicatum. Nel. in tracta. testi. nu. 20. fo. 266. Excommunicati infideles et heretici repellunt a testi...

Executores non eligente quis eligat. in tract. mino. lib. ij. nu. 7. fo. 163. Executores non distribute cuius arbitrio res erat d'...

Executores testamenti ingressuro ordinem fratrum minorum non potest frater minor dare consilium. ibi dem. numero. 11. Executores datus in testamento qui habet exequi cum...

Executores datus in testamento qui habet exequi cum consilio fratrum minorum quando teneatur illud re quirere. ibidem. nu. 12. Executores qui requiritur consilium fratrum minorum...

Executores datus ad declaranda voluntate defuncti potest illam post annum declarare. ibidem. nu. 2. Executores datus in testamento habentur loco heredum...

Executores datus in testamento pro distribuendo inter pauperes dicuntur fideicommissarii vniuersales. ibidem. nu. 4. 7. 8. Executores datus ad distribuendum inter pauperes potest res singulares vel pretium earum distribuere...

Executores datus in testamento pro distribuendo inter pauperes dicuntur fideicommissarii vniuersales. ibidem. nu. 4. 7. 8. Executores datus ad distribuendum inter pauperes potest res singulares vel pretium earum distribuere...

Executores datus in testamento pro distribuendo inter pauperes dicuntur fideicommissarii vniuersales. ibidem. nu. 4. 7. 8. Executores datus ad distribuendum inter pauperes potest res singulares vel pretium earum distribuere...

Expressum quando est inualidum non valet etiam tacitum. in consi. cly. numero. 4. fo. 71. Extraneus no potest opponere de dominio terris etiam ad se excusandum q'...

Facies domus dicitur pars illa per quam pars ingredit vel fit in via magis honorabili. in tract. de flu. in ver. quod si ex duo. numero. 7. fo. 203. Factum contra ius sicut no tenet ita nec quod sequitur ob id vel ex eo. in questio. vj. numero. 6. fo. 116. Factum probans non qualitatem non obtinet. in. q. vij. nu. 5. fo. 120. Qualitas omissa quando non p'inet quem beneficio actionis proposita: nec moderat eod' emmationis. ibidem. nu. 7. Qui tenetur ad factum simpliciter sufficit facti faces...

Facultas concessa pluribus de iure publico licet patre non tollatur tollitur t' quant' ad promittentem. in. q. i. nu. 5. fo. 105. Facultate contrahendi commissa per verba importan tia arbitrium boni viri tunc arbitratu suo arbitrio regularo ratione prout bonus vir in extranag. ad repi. in ver. videbitur. nu. 5. fo. 144. Facultate contrahendi habes per verba significancia liberam voluntatem oia potest preter quod ponere no potest et volus debet abesse. ibidem. nu. 6. Facultas largiendi data per verba significancia arbitrium boni viri quid imponet et quid quando datur per verba liberam voluntatem denotaria. ibi dem. nu. 7. Facultate data iudicandi per verba denotantia arbitrium boni viri tunc debet seruare regulas iuris c' illis. ibidem. nu. 8. Si per verba importan tia liberam voluntatem debet seruare regulas iuris gentium vel naturalis non c' illis. ibidem. Sumtes in exercitum de mandato Regentium ciuitatem non dicuntur esse facionis Regentium. in tract. de guel. et gebel. nu. 12. fo. 227.

Facultate contrahendi commissa per verba importan tia arbitrium boni viri tunc arbitratu suo arbitrio regularo ratione prout bonus vir in extranag. ad repi. in ver. videbitur. nu. 5. fo. 144. Facultate contrahendi habes per verba significancia liberam voluntatem oia potest preter quod ponere no potest et volus debet abesse. ibidem. nu. 6. Facultas largiendi data per verba significancia arbitrium boni viri quid imponet et quid quando datur per verba liberam voluntatem denotaria. ibi dem. nu. 7. Facultate data iudicandi per verba denotantia arbitrium boni viri tunc debet seruare regulas iuris c' illis. ibidem. nu. 8. Si per verba importan tia liberam voluntatem debet seruare regulas iuris gentium vel naturalis non c' illis. ibidem. Sumtes in exercitum de mandato Regentium ciuitatem non dicuntur esse facionis Regentium. in tract. de guel. et gebel. nu. 12. fo. 227.

Facultate contrahendi commissa per verba importan tia arbitrium boni viri tunc arbitratu suo arbitrio regularo ratione prout bonus vir in extranag. ad repi. in ver. videbitur. nu. 5. fo. 144. Facultate contrahendi habes per verba significancia liberam voluntatem oia potest preter quod ponere no potest et volus debet abesse. ibidem. nu. 6. Facultas largiendi data per verba significancia arbitrium boni viri quid imponet et quid quando datur per verba liberam voluntatem denotaria. ibi dem. nu. 7. Facultate data iudicandi per verba denotantia arbitrium boni viri tunc debet seruare regulas iuris c' illis. ibidem. nu. 8. Si per verba importan tia liberam voluntatem debet seruare regulas iuris gentium vel naturalis non c' illis. ibidem. Sumtes in exercitum de mandato Regentium ciuitatem non dicuntur esse facionis Regentium. in tract. de guel. et gebel. nu. 12. fo. 227.

Facultate contrahendi commissa per verba importan tia arbitrium boni viri tunc arbitratu suo arbitrio regularo ratione prout bonus vir in extranag. ad repi. in ver. videbitur. nu. 5. fo. 144. Facultate contrahendi habes per verba significancia liberam voluntatem oia potest preter quod ponere no potest et volus debet abesse. ibidem. nu. 6. Facultas largiendi data per verba significancia arbitrium boni viri quid imponet et quid quando datur per verba liberam voluntatem denotaria. ibi dem. nu. 7. Facultate data iudicandi per verba denotantia arbitrium boni viri tunc debet seruare regulas iuris c' illis. ibidem. nu. 8. Si per verba importan tia liberam voluntatem debet seruare regulas iuris gentium vel naturalis non c' illis. ibidem. Sumtes in exercitum de mandato Regentium ciuitatem non dicuntur esse facionis Regentium. in tract. de guel. et gebel. nu. 12. fo. 227.

Facultate contrahendi commissa per verba importan tia arbitrium boni viri tunc arbitratu suo arbitrio regularo ratione prout bonus vir in extranag. ad repi. in ver. videbitur. nu. 5. fo. 144. Facultate contrahendi habes per verba significancia liberam voluntatem oia potest preter quod ponere no potest et volus debet abesse. ibidem. nu. 6. Facultas largiendi data per verba significancia arbitrium boni viri quid imponet et quid quando datur per verba liberam voluntatem denotaria. ibi dem. nu. 7. Facultate data iudicandi per verba denotantia arbitrium boni viri tunc debet seruare regulas iuris c' illis. ibidem. nu. 8. Si per verba importan tia liberam voluntatem debet seruare regulas iuris gentium vel naturalis non c' illis. ibidem. Sumtes in exercitum de mandato Regentium ciuitatem non dicuntur esse facionis Regentium. in tract. de guel. et gebel. nu. 12. fo. 227.

Facultate contrahendi commissa per verba importan tia arbitrium boni viri tunc arbitratu suo arbitrio regularo ratione prout bonus vir in extranag. ad repi. in ver. videbitur. nu. 5. fo. 144. Facultate contrahendi habes per verba significancia liberam voluntatem oia potest preter quod ponere no potest et volus debet abesse. ibidem. nu. 6. Facultas largiendi data per verba significancia arbitrium boni viri quid imponet et quid quando datur per verba liberam voluntatem denotaria. ibi dem. nu. 7. Facultate data iudicandi per verba denotantia arbitrium boni viri tunc debet seruare regulas iuris c' illis. ibidem. nu. 8. Si per verba importan tia liberam voluntatem debet seruare regulas iuris gentium vel naturalis non c' illis. ibidem. Sumtes in exercitum de mandato Regentium ciuitatem non dicuntur esse facionis Regentium. in tract. de guel. et gebel. nu. 12. fo. 227.

Repertorium super confi.

Aliquem mutasse factione qualiter probetur. in tract. de quel. 7 gebel. nu. 18. fo. 228.

Falcidia et rebellianca quod perditur per no confectionem inuentarij. in consil. numero. 1. fo. 25.

Falitas quid sit et quod requiratur. in consil. numero. 1. fo. 89.

Falsum committit etiam qui verum tacet. in l. p[ro]p[ri]o. in l. numero. 3. fo. 250.

Fama cum dicto syndici de purari ad denuntiandam maleficia quod faciat indicium ad toturam. in consil. numero. 1. fo. 86.

Fama per se solam quando faciat indicium. ibidem.

Fama probat quietitatem et numerum milliarium ex silentium de loco ad locum. in tractatu testimonij. numero. 55.

Fama cum dicto syndici positi ad denuntiam dum facit sufficiens indicium ad toturam item qm fama sufficit vel ne sola. in consil. numero. 1. fo. 96.

Fama sola iure civili non probat in re cano. facit vitan dum esse eorum communicati in tracta. diff. inter ius cano. et civil. nu. 30. fo. 222.

Fama nihil operatur quando veritas probatur in cotrarium. in consil. numero. 4. fo. 54.

Fama qualiter probetur. in l. conuenticula. in numero. 39. fo. 253.

Fama non probat testis qui dicit publice dicitur. in l. tracta. test. nu. 73. fo. 274.

Fama probat testis non solus de his de quibus reddit rationem; sed etiam eorum de quibus non reddit. ibidem. nu. 77.

Famulo si legat vna in domo testatoris debentur omnia necessaria ad victus. in tract. de ali. numero. 18.

Fatui a fando obiscuntur. id est loquendo quia sua fatuitatem loquendo fatentur. in tracta. test. numero. 98. fo. 246.

Fertarum tempore non proceditur in causis in quibus summarie proceditur in extrauagan. ad rep[re]s. in versis. summarie. numero. 6. folio. 140.

Feris introductis ob hominum utilitatem renuntia- ri potest. in tract. de carce. nu. 9. fo. 232.

Fetus pecorum et boum ac equorum quod sunt in usufructu et debentur v[er]o. in consil. numero. 4. fo. 25.

Fideicommissarij habentur loco heredu nullus est heres. in consil. numero. 2. fo. 21.

Fideicommissa facta in legitima filiorum quod non tenent. in consil. numero. 9. fo. 10.

Fideicommissum non agnatum nec restitutum q[ui] tras mitrat ad suum heredem quando dies cessit in vita defuncti. ibidem. nu. 10.

Fideicommissum si relinquatur si nuptias non contraxerit si grauarus ingreditur monasterium non tenet ad fideicommissum. in consil. numero. 5. fo. 21.

Fideicommissi generalis ante restitutionem non potest aliquod ius in alium transferre delegando nec procuratore in re sua constituendo. in q. numero. 2. fo. 127.

In fideicommissarium vniuersalem ad pias causas in continentem iura et actiones transeunt absq[ue] restituti- one. ibidem. nu. 9.

Fideicommissum debendum virtute clause codicillaris non queritur ignozant. in consil. numero. 3. fo. 8.

In fideicommissio p[ro]p[ri]a hereditatis que de fertur praterito ab intestato virtute clause codicillaris. in consil. numero. 4. fo. 13.

Fideiusor pro debitore qui solvendo est testis figuratur. in l. in tracta. de testi. numero. 33. fo. 267.

Fideiusor pro debitore testificatur. in tracta. ad rep[re]s. testi. nu. 13. fo. 258.

Fideiusor qui dicit se lesum propter principale ex quibus causis dicere possit se lesum. in consil. numero. 4. fo. 39.

Fidelitas est triplex vna que debetur proximo alia patri alia domino. in extrauag. ad rep[re]s. in ver. totius. nu. 2. fo. 136.

Fidelitas habet duas habenas vna in faciendo que quis debet alia in non faciendo que non debet. ibi. in versis. habentis. nu. 6.

In his duabus habentis conpuevtriusq[ue] iuris fundati est. ibidem.

Figura rei corporalis dicitur portio forma ipsi vel facies in qua rei substantia figurat. in extrauagan. ad rep[re]s. in versis. et figura. numero. 1. folio. 42.

Figura rei corporalis dicitur eius natura. ibidem. nu. 2.

Figura iudicij est quod partes iudicij sint facte secundum ordinem debitum et debitam probationem seu propositionem. ibidem. nu. 3.

In iudicio agitando sine figura iudicij pars est citanda. ibidem. nu. 6.

Fili impubes presumitur mortuus ante matrem quando mater et ipsi simul igne pereunt. in consil. numero. 3. fo. 81.

Filius minor decedens patris hereditate non adita transmittit beneficium petendi restitutionem in integrum. in consil. numero. 4. fo. 16.

Filius presumitur esse illius factionis cuius erat pater. in tract. de quel. 7 gebel. nu. 13. fo. 227.

Filius prateritus a patre proficiente regula fratrum minorum rumpit testamentum. in tracta. inno. lib. 1. nu. 5. fo. 164.

Filius etiam pro debito carceratur. in tracta. de carce. numero. 6. fo. 232.

Fillo adulto instituto si decesserit sine filiis voluit testator bona distribuere p[ro]p[ri]e executores datos inter pauperes qui eueniente casu certa bona solo verbo inter pauperes distribuunt an heredes dicti filij poterunt a dictis pauperibus nominatis cum effectu conueniri. in questione. numero. 1. 8. et 13. fo. 127.

Filius emancipatus qui non alit patrem potest in patriam potestatem reuocari. in tracta. de allimen. nu. 9. fo. 183.

Filius nolens alere patrem potest exheredari et est iusta causa. ibidem. nu. 10.

Filius prestans alimenta patri illa portat ad locu ubi pater agit et degit. ibi. nu. 25.

Filius an alit patrem deponaturum remissive. ibidem. numero. 26.

Filius naturalis non admittitur ad emphyteosin susceptam v[er]o in tertiam generationem legitimam. in consil. numero. 1. fo. 98.

Questio. 7 Tracta. Barto.

Filius naturalis quando et quomodo efficiatur legitimus ex nominatione facta per patrem in testamento non minando ipsum filium. ibidem. nu. 2. et 4.

Filio potest relinqui cum hoc quod non acquirat patri. in questione. numero. 4. fo. 126.

Equiparatio de filio ad monachum quod non fit bona. ibidem.

Filius rogatus restituere pure q[ui] detrahit tantummodo legitimam in consilio. numero. 6. fo. 13.

Filij diuersorum fratru non extrahuntur patris succedunt in stirpe et non in capita secundum opi. accursi. in consil. numero. 1. fo. 80.

Filius tenetur defendere patrem verbo et opere sed factio non. in extrauagan. ad rep[re]s. in ver. totius. nu. 3. fo. 136.

Filius non potest in legitima grauari ut ita primat? here ditare ob non solutionem legatorum legitima non p[er] uatur. in consil. numero. 3. fo. 18.

Filius comitatis natus in ciuitate remanet et est comitatis. in consil. numero. 1. fo. 70.

Filio in potestate etia vno patre currit prescriptio in iure ad eundem. in consil. numero. 1. fo. 61.

Filius non potest in legitima grauari etia legado. in consil. numero. 1. fo. 19.

Filius q[ui] agit ad supplementu etia q[ui] sunt istituti pau peres vel ecclesia. ibi. nu. 3.

Filius sacerdotis dicitur vulgo conceptus. in consilio. numero. 2. fo. 66.

Inter filium sacerdotis in sacerdotio geniti et sacerdotem non datur successio. ibidem. nu. 3.

Filius pure grauatus de restituendo detrahit tantum legitimam. in consilio. numero. 3. fo. 62.

Filius in bonis profectis aduentis non habet hereditate ab intestato. in consil. numero. 2. fo. 86.

Filius natus ex legitimo matrimonio. in consil. numero. 1. fo. 22.

Filius in potestate quod transmittit hereditatem patris non aditram etiam ad extraneos. in consil. numero. 4. fo. 15.

Filiorum quot species. in tract. succes. ab intest. numero. 2. fo. 236.

Filij legitimi et naturales ex legitimo matrimonio vero vel presumpto. ibidem.

Filij naturales tamen dicuntur nati ex concubina vnicu in domo reuera. ibi. nu. 5.

Filij naturales quinq[ue] modis efficiunt legitimi et q[ui] legitimi succedant sicut legitimi. ibidem. nu. 3.

Filij naturales qualiter succedat patri: matri succedunt ex testamento et ab intestato. ibidem. nu. 6.

Filij legitimi tantum dicuntur inducti a lege: ut ad optone. ibidem. nu. 7.

Filij fratrum succedunt in stirpe et non in capita. ibi. dem. nu. 19. fo. 237.

Filij nati ex incestu vel nepharico coitu iure civili a patre alendi non sunt iure canonico sic. in tract. disse. inter ius ca. et ci. nu. 60. fo. 223.

Filius iure civili voto non obligatur iure canonico. ibi. nu. 89.

Filius iure civili absq[ue] patris consensu in iudicio esse non potest iure canonico potest esse in spiritualibus. ibidem. nu. 177.

Filius qui ex re patris ipso viuente percepit fructus patre mortuo debet alijs fratribus communicare. in

tract. de duo. fratri. nu. 1. fo. 164.

Fili? q[ui] lucrat cu pecunia patris et opera sua parte lucri respectu pecunie coicabit patrem vero respectu persone tanq[ua]m propriu retinebit. ibi. nu. 2.

Filius exercens viuras patre mandate tenetur lucru ex eis proueniens communicare secus si sua ipote exercet. ibidem. nu. 3.

Filius qui lucratu fuit et dubitatur vnde. ex quibus bonis presumatur queffite. ibidem. nu. 4.

Filio herede instituto a matre vel ascendente sine materne cum conditione q[ui] ad patrem non perueniat usufructus an dicta conditione non obstanter pater saltem in legitima habeat usufructum. in tracta. Bal. ibidem. nu. 5. et 14. fo. 165.

Filius an teneatur coicare liberos eidem emptos per patrem. in tract. Bal. ibidem. nu. 1. et 33.

Filius si licite contraxit aliquod debitum in studio q[ui] patre mortuo illud de coo solui debeat. ibidem. nu. 18.

Filius impendens iura personam patris eo viuo non perit a coherede dictio fami heredi. Bal. in tract. de duo. fra. nu. 1. fo. 164.

An actione nego. gesto. remissive. ibi. nu. 2.

Filius qui vno patre reus ipsius patris consumpsit surripuit et dilapidauit an p[er] morte tamomin? accipi pere debeat et id quod consumpsit in suam partes computare si instituti sunt filij heredes. ibidem. nu. 2. et 34.

Filius expedens lucru vnde cuq[ue] proueniens in paterna familia id non reperit. ibi. nu. 36.

Filia excluda a iure ad eundem prescriptio potest per successorem edictum succedere in legitima. in consil. numero. 3. fo. 62.

Questio per filiam in dubio presumitur questum ex bonis patris. in tract. de duobus. fra. nu. 5. fo. 165.

Filia instituta in re certa cum clausula: q[ui] plus petere non possit non excluditur a petitione portionis rei emphyteoticæ sibi ex stipulatione queffite. in consil. numero. 1. fo. 27.

Filia instituta in re certa et prohibita q[ui] plus petere non possit non excluditur a petitione portionis rei emphyteoticæ sibi ex stipulatione queffite. in co filio. numero. 2. fo. 30.

Filia excluda per statutum stantibus masculis et praterita in testamento patris non dicit testamentum nullum. in consil. numero. 1. fo. 23.

Filia excluda a statuto propter masculos non ex sentibus masculis si fuit praterita dicit testamentu nullu sed vigore clause codicillaris restituit heredi in situo reuera legitima. ibi. nu. 7.

Filia excluda tempore a iure succedendi matri q[ui] non admittitur vel legitima per successorem edictum. in consil. numero. 1. fo. 73.

Fines antiqui quod probentur per testes deponentes res de auditu antiquorum et generalis opinioe in l. conuenticula. nu. 6. fo. 251.

Fiscus propter incapacitatem spurij cui erat fideicommissum restituendum de reo fideicommissio post mortem spurij quando habeat bona. in co si. numero. 4. fo. 87.

Fiscus etia non succedit quando indignus est institutus palam. in consil. numero. 3. fo. 58.

Fiscus quando habeatur loco heredis. in consil. numero. 5. fo. 77.

Repertorium super Consi.

Fiscus quibus casib⁹ succedat. in trac. succed. ab intest. nu. 23. fo. 237.

flumen fluvius et amnis idē sunt. in trac. de flu. in versi. et alia. nume. 4. fo. 204.

Flumen publicum dicitur quod perpetuo currit quā rem in hyeme currunt et non in estate p̄suata sunt. in trac. de flu. in ver. fumen. nu. 1. fo. 193.

Flumen p̄suatum nihil tribuit per alluvionem adijcere tamen potest. ibi. nu. 2.

Fluminis caput seu p̄ncipius vel initium est. unde flumen originem capit et finis ubi flumen terminat. in trac. de insu. in ver. qd̄ frequenter. nu. 7. fo. 202.

Profectum per flumen in agro nostro. nostruz non est sed conceditur occupanti. in trac. de flu. in ver. adijcerit. nu. 2. fo. 193.

forma quando inducitur a lege illa debet servari per gerentes actū alias nō valet accē. in consi. clifi. nu. 2. fo. 69.

forma rei propria perempta res perit: et esse definit. in trac. de alio. in ver. quod si. nu. 1. fo. 210.

forma rei propria que fit. ibidem.

forma rei publicā qualiter cognoscatur. ibidem. nume. 3.

forma substantialis rerum inanimatarum est id per quod ipsa consistit et vñ denominationes nominis appellatiui accipit. ibidem. nu. 4.

forma substantialis rerum animatarum anima vegetativa: est ipsa anima vegetativa. ibi. nu. 8.

forma substantialis hominis politici est esse liberuz. ibidem. nu. 17.

forma substantialis in rebus artificialibus est quedā aptitudo quam habent ad illum finem ad que per artificem facit. ibi. nu. 19. fo. 211.

forma substantialis rerum incorporalium que secundū iuris dispositionem sunt individua est natura ipsi⁹ rei. ibidem. nu. 20.

foenicatio simplex iure civili non punitur. in re cano. sic in trac. disse. iter ius cano. et ci. nu. 91. fo. 224.

fosse que sunt interrīpam et fundū sunt eorū p̄tē dīs quo unum adherent vñ tam earum est publicis. in tractatu de flumi. in ver. agro. nume. 6. folio. 192.

Ita fosse que sunt interrīpam et fundum. ibidem.

Fosse que sunt in fundo quomodo mensurentur. ibidē. numero. 7.

Fosse agrorum et rīpe viarum que sunt in plano plani sunt. ibidem. nu. 16.

Fossata posita in consensu duorum p̄diorum cōmūnia sunt in trac. de flu. in ver. flumen. nu. 4. fo. 193.

Fossatum existens prope finem p̄dij de quo apparet inframata antiqua in quibus possessores emerūt p̄dia a latere quod intelligatur esse eorū que p̄tē dia a latere possiderent. ibidem. nu. 5.

fouee agri dicuntur fieri ad perpetuam vilitatē. in tractatu de flu. in ver. agro. nu. 10. f. 192.

Fouea per quam aqua ducitur ad molendinum cuius iuris sit remissive. in tractatu de flu. in versi. et alia. nume. 3. fo. 204.

frater si moritur sine liberis et ascendentibus relicto fratre ex parte patris tantum et fratre ex parte matris. qui ex parte patris in bonis patrie: et ex parte matris in materis. in alijs equa-

liter succedunt. in trac. succed. ab intest. nume. 9. fo. 237.

Frater vtriusq̄ coniunctus p̄fertur fratrib⁹ ex vno latere tantum coniunctis et solus fratri vtriusq̄ coniuncto succedit. ibidem. nu. 18.

Frater iure civili non accusat fratrem de magno crimine: iure cano. accusat de heresi. i. trac. disse. inter ius cano. et ci. nu. 4. fo. 222.

Frater preferuntur alijs si equale pretium offerat. in consi. r̄p. nu. 3. fo. 13.

Frater pro fratre contra fratrem in causa civili admittitur ad testimonium secus in causa criminali. in trac. de testi. nu. 8. fo. 265.

Frater pro vxore fratris testificatur. ibidem. nu. 35.

Fratri vñus si cum pecunia communi facit mercantiam et lucratur quando tale lucrum debeat alijs communicare et quid de damno. Bal. in trac. de duo. fratri. nu. 6.8. et 22. fo. 167.

Si vñus duorum fratrum simul habitatum post mortem patris facit debitum non soluitur de communi nisi ratione communis vilitatis sit contractum. ibidem. nu. 9. fo. 168.

Frater debet militare suis sumptibus non de communi. ibidem. nu. 12.

Frater maritatus filiam de proprio non de communi. ibi. dem. numero. 13.

Frater si tantum simul et vñus eorū lucratur et nescitur unde veniat p̄sumitur de iure communi lucrari et communicatur. ibi. nu. 14.

Frater si sunt socij omnium bonorum lucra et damna communicari debent. ibi. nu. 15.

Si vñus ex duobus fratrib⁹ socij omnium bonorū emittit gabellam et promittit penas alter qui nō emittit contravenit neuter ipsorum incidit in penam. ibi. numero. 16.

Frater duo simul stantes anydeantur contrahere societatem et quam. ibi. nu. 17.

Sij ex duobus fratrib⁹ vñus omnes qui possunt pecuniā in societate alter pauper qui possunt operam et totū perit pauper tenetur ad dimidiam pecunie. ibidē. numero. 20.

Frater simul habitantes si non negotiantur non p̄sumuntur socij. ibi. nu. 21.

Frater si simul habitant vel patres et nepotes et vñus negotiatur alter nō quando p̄sumatur socij late supra. ibi. nu. 67. et 22.

Frater seorsim habitantes si simul negotiantur p̄sumuntur socij. ibi. nu. 25.

Frater seorsim habitantes vñus patre negotiatur et lucrum communicant an p̄sumantur socij. ibidē. numero. 26.

Alter ex fratrib⁹ si sunt socij potest capi pro debito alterius si est contractum nomine societatis. ibidem. numero. 28.

Sumptus facti per alterum ex fratrib⁹ tam in eius persona q̄ filij vel filie si sunt socij omnium bonorū sit de communi. ibi. nu. 29.

Frater p̄sumitur amicabilior fratri cōi quo habitat. ibi. nu. 37. fo. 169.

Frater tenetur alere fratrem vel sororem in trac. de alen. nu. 1. fo. 83.

Fratrib⁹

Questio. et Tracta. Barto.

Fratrib⁹ si est legata quantitas immoderata super flumen referabitur p̄ necessitate futuris. in trac. mino. lib. ii. nu. 4. fo. 157.

Frater necessitate imminente petant superfluum extrajudicialiter per modū elemosine. ibidē. nu. 7.

Frater non possunt recipere diversa legata in diversis testamentis eidem facta quia coarctata faciunt summam immoderatā sed n̄ necessitate superveniēte recipiant que primo venerunt ad solvendum. ibidē. nume. 8.

Fratrib⁹ minoibus legata res cuius pretium cōvertitur in eorū necessitate vendi potest per heredes per executores per episcopum et iudicem secularē ex officio. ibi. nu. 25. fo. 158.

Fratrium minoium conventus licet non habeat dominium rerum legatarum habet tamen actionē perfonalem. ibi. nu. 27. fo. 159.

Frater minores petere possunt extrajudicialiter legata eiusdē facta in iudicio non. ibidem. nume. 40. fo. 160.

Frater minores caucant ne assistant petētib⁹ p̄ eis legata ibidem relicta. ibi. nu. 41.

Frater minores possunt abiq̄ licentia sedis apostolice constituere syndicum ad vendendū libros. ibi. nu. 45. fo. 161.

Frater minores habent generales procuratores in curia electi in capitulo generali per generalem ministrum. ibi. nu. 46.

Frater minores habet etiam procuratores speciales quos procuratores conventus appellant. ibidem. nume. 47.

Fratrib⁹ licet procurare ut eis syndicus cōstituat nō tñ ad litigia. ibi. nu. 49.

Frater minores contra syndicum per eos nominatū nullam habent actionem. ibi. nu. 60. fo. 162.

Caueant frater ne cōstituant syndicum ad lites. ibi. nu. 56. et 57. fo. 161.

Edificium si legatur fratrib⁹ minoibus vel ibi cōstruat locus vel diuinū officij celebratur p̄ fratres ibi in trates vs legatū nō vt q̄ iussit testator obseruetur sed vt in aliam causam transferatur. in tractatu mino. lib. ii. nu. 10. fo. 158.

Frater minores sunt in capite hereditatis sibi restitue iure fidelicommissi. in trac. mino. ca. s. dist. ii. nu. 1. lib. i. fo. 55.

Fratrib⁹ minoibus quando dicitur relictum in fraudem. ibi. nu. 13.

Fratri minoibus si relinquat particulariter vel in eo particulari heres instituitur an teneat remissive. ibi. nu. c. dist. ii. nu. 17.

Dominij ecclesiarū fratrum minoium pertinet ad ecclesiam romanā. ibi. nu. 19.

Fratrium minoium guardianus etiam clericus si instituitur heres testamentum valet. ibid. dist. vj. c. ij. nu. me. 33. fo. 156.

Frater terrā ordinis sancti Frac. de pecunia possunt habere in cōmuni et in proprio. ibi. dist. vj. nu. 36.

Frater minores non succedunt ab intestato nec per ipsos iuris ecclesie romane acquiritur sed hereditas vadit ad sequentes in gradu. in trac. mino. lib. iij. nu. 1. fo. 163.

Frater minores non succedunt ab intestato etiam in his rebus quas licite retinere possunt. ibi. nu. 2.

Frater minores novit ante professionem succedunt ab intestato quia sunt liberi. ibi. nu. 3.

Bona profitentium religionē fratrum minoium p̄tinet ad venientes ab intestato. ibi. nu. 8.

Frater minor effectus episcopus vel aliter liberat⁹ ab ordine quando recuperet ius succedēdi ab intestato. ibi. nu. 10.

Frater minor remotus ab ordine propter eius demerita non recuperat ius succedēdi ab intestato. ibi. dem. nume. 11.

Frater minores nō possunt esse executores testamenti in quo pia causa vel pauperes simpliciter sunt instituti. in trac. mino. lib. iij. nu. 1. fo. 162.

Frater minores non possunt esse executores testamenti in quo res vendenda venit et pretiū a lios dicitur buendum. ibi. nu. 2.

Frater minor potest esse executor testamenti in quo relicta est pecunia distribuenda in necessitate fratrum arbitrio talis fratris. ibi. nu. 3.

Item potest esse executor ad distribuendum inter fratres moniales et sorores sui ordinis. ibi. nu. 4.

Potest etiam esse executor qñ sola persona eligenda est in qua fieri debet distributio. ibi. nu. 5.

Frater minor in quibus non possunt esse executores pot tñ consilium dare vt exequatur. ibi. nu. 10.

Frater minores possunt constituere syndicum. in consi. v. nu. 4. fo. 4.

Repubblica vel efdus syndicus vel quilibet de populo pot petere in iudicio legatū factū fratrib⁹ minoibus. in trac. mino. lib. ii. nu. 4. fo. 160.

Item episcopus et iudex secularis ex officio. ibi.

Dartinus papa eandem concessionem et ampliozem fecit eis fratrib⁹. ibi. nu. 4.

Jo. papa r̄p̄s. aliquo qualiter dictas concessiones reuocavit. ibi. nu. 4.

Immo etiam papa q̄r̄ cōcessit fratrib⁹ minoibus posse cōstituere syndicum. in trac. mino. lib. ii. nu. 4. fo. 160.

Frater minoium status in altissima pauperate fundatur et vita singularis. in trac. mino. c. i. lib. i. folio. 153.

Frater predicator habet in cōmuni nec cop̄regulare repugnat. ibidem. nu. 5.

Fratrium minoium regula est magis stricta q̄ fuerit regula ap̄tolorum. ibi. nu. 6.

Frater minores possunt constituere syndicum ad capitū hereditatem. in consi. v. nu. 2. fo. 4.

Frater minores licet non possunt esse executores testamentorū possunt tamen dare consiliū et declarare voluntatem. in consi. clifi. nu. 2. fo. 66.

Frater minores et p̄dicatores de licentia sui superioris testificantur crispis magis creditur. in trac. ad repto. c. tli. nu. 4. fo. 257.

Frater contra fratrem in criminalibus nō cogitur ferre testimonij. ibi. nu. 38. et 78. fo. 260.

Frater ex coniunctione p̄sumit. in consi. clifi. c. xxxv. q̄. nu. 5. fo. 64.

Fraus et quibus p̄sumatur. in trac. de iurisd. nu. 8. folio. 212.

Fructus pignoris iure civili sicut extenuat iure cano. nō h̄nduob⁹ casib⁹. in trac. disse. inter ius ca. et ci. nu. 102. fo. 224.

Fructus iure civili dicuntur deducti ex p̄tibus de decime iure cano. soluntur de fructib⁹ nulla facta de-

o o

ductione. lbi. nu. 106. Fructus rerum paraphernalium non debent p heredes vni pxiol quando sunt naturales. in consi. cxxv. nu. 1. fo. 60.

Fructus in usufructibus dicuntur segetes et vinum. lbi. dem. nume. 2.

Fructus de bonis pupilli qui dicantur collecti et quomodo probetur. in consi. cl. nu. 7. fo. 69.

Fructus ex cultura provenientes per fratres quorum vnus habebat duos filios qualiter diuidunt. Bal. in trac. de duo. frat. nu. 19. & 31. fo. 168.

Fugientium de carcere pena est qd pena carceris puniantur. in trac. de car. ce. nu. 24. fo. 232.

Fugientes de carcere si ostium erat apertu3 mitti? pu niantur. lbi. nu. 25.

Fugiens ex bello publico iure ciuili capite puniit iure cano. et infamia. in trac. disse. inter ius ca. et ci. nu. me. 137. fo. 225.

Fundo meo impostum fundo acquiritur. et ad ditum alluione mihi acquiritur. in trac. de flu. in ver. plane. nu. 2. fo. 195.

Furiosum que esse probatur si testis dicit qd vi dit eum furere et actus furiosorum

facere fecus si dicit quia vidit eum carceratum nisi adderet et audiat verba infamia dicere. in trac. test. nu. 94. fo. 246.

Aliquem furiosum fingere ex suspitione potest cogno sci. lbi. dem. nu. 96.

De quodam qui dicens fingit se dementem vt vindicta de inimico iuraret et fecit. lbi. dem.

Furiosus et mentecaptus repellitur a testimonio. in tracta. ad repro. test. nu. 7. fo. 257.

Fur raptor adulter manifestus vel quilibet existens in peccato mortali non admittitur in test. in trac. test. nu. 18. fo. 166.

Fur qui furtum comisit mutine postmodu aliud par me et deprehensus per potestatem parme pot ipm tanq3 famosum suspendere si non fuit aliter p pili mo punitus. in trac. de iurisd. nu. 10. fo. 213.

Furtu iure cano. sumit pro qualibet illicita detractione iure ciuili fecus qd contractatio rei aliene fraudulosa. in trac. disse. inter ius ca. et ci. nume. 18. folio. 221.

Fur iure cano. dicitur qui non intrat per ostium iure ciuili fecus. lbi. nu. 72.

Pro fure indicando licite iure ciuili licet accipere iur re cano. no. lbi. nu. 51.

Furtum dicitur maleficiu personale in consi. cxxv. nu. 2. fo. 84.

De litera. B.

Bella venit soluenda de vti ditione gabelle facre per commune statuto stante qd de quolibet contractu soluatur gabella. in consi. cxxv. nume. 1. folio. 98.

De quolibet tractu debet solui gabella ciuili si instrumentum contractus id est rogatus norarij sit combustum et partes ne percat memoria iterum faciunt eundem contractum non

debet solui alia gabella. in consi. lxxv. numero. 2. folio. 33.

Gebellinus in fortitudine cōfidens interpretatur et existens contra ecclesia.

in trac. de quel. et gebel. nu. 1. fo. 227.

Gebellinus affectans statum illum qui appellant gebellini non habito respectu ad imperatorem, ibidem. nume. 2.

Guelphi et gebellini originem sumperunt tem pore Federici barbarosse. in trac. de quel. et gebel. nu. 1. fo. 227.

Guelphi zelatores fidei o loquens et confidentes in orationibus interpretantur et sequentes ecclesias, ibidem.

Guelphus hodie dicitur qui affectat statum illius factiois que in aliquo loco appellatur guelpha no habito respectu ad ecclesiam. lbi. nu. 2.

Quis non potest esse in vno loco guelphus et in alio gebellinus accipiendo guelphum et gebellinum p se primo modo. lbi. nu. 3.

Guelphus qd hodie quis esse possit in vno loco et in alio gebellinus. lbi. nu. 4.

Quis vno respectu potest esse guelphus et alio gebellinus. lbi. nu. 5.

Honesto viro non decet esse factionis guelphæ vel gebelline nisi ex magna causa. lbi. nu. 10.

Guelphum esse vel gebellinum qualiter probetur. lbi. dem. nume. 11.

Gentes existentes in loco occupato quibus legi bus regitur. in trac. de iust. in ver. nu. lius. nu. 10. fo. 201.

Glo. in. S. item mixta instituit. de acti. qualiter intel ligatur in. q. viii. nu. 20. fo. 122.

Glo. in. l. p. i. c. i. de impub. dum facit differentias an substitutio copediola fiat si decesserit sine filiis vel non est falsa. in consi. liij. nu. 6. fo. 27.

non meo nomine iure ca. ratur habere postum fecus iure ciuili in trac. disse. inter ius ca. et ci. nu. 76. fo. 223.

Gradus aliter iure ciuili aliter iure ca. computantur in trac. disse. inter ius ca. et ci. nume. 10. fo. 224.

Graduum computatio secundu ius ciuile attendit quo ad pñitione maleficiorum et quo ad copionissa stenda in consi. lxxv. nu. 1. fo. 98.

Graduum computatio secundu ius canonicum attendit in matrimonijs. lbi. nu. 2.

verba pro lege seruanda sunt i trac. ryan. nu. 3. fo. 169.

Gregori. in capitulo et custodit? quos modo possunt facere laicos aut materij no adis eorum procuratorem et syndicum in tracta. mino3 lib. ij. nu. 54. fo. 162.

Guardianus

De litera. D.

Dicit q terra dicit et separa tra. de alieo i ver. qd si. nu. 10. fo. 210.

Dereditas et non transmittit. in consi. xlij. nu. 3. fo. 25.

Dereditas patris an transmittatur per infantem de cedentem anteq se humiliter in consi. lxx. nu. 1. folio. 18.

Cursus anni no inducit pñatione hereditatis state statuo non implens voluntatem defuncti in tra annu incurrat penas legales et cursus anni ha beatur pro legitima monitione in consi. cxxv. nu. 0. fo. 64.

Dereditas patris non agnita q transmittatur etiam ad extraneos in consi. xlij. nu. 1. fo. 15.

Dereditas non transmittitur ab ignorante in consi. xij. nume. 1. fo. 8.

Dereditas pupilli decedentis post annum a morte patris et cui erat extraneus pupillariter substitutus. et tutor non petius cui deferatur in. qd. xvij. nu. 1. 7. 6. folio. 133.

Quod pñatus hereditate si non soluit legata verifi cetur per mortem eius in consi. xlij. nu. 1. fo. 17.

Dereditas quando heres instituitur ex pñatu cui ap plicetur. lbi. nu. 2. fo. 17.

Quilibet de populo poterit de herede hereditatem relis ctam ecclesie minorum in trac. mino. dist. liij. nu. 26. lib. 1. fo. 156.

Petens vt quilibet de populo quomodo cōcludat he reditatem ad ecclesiam relictam ecclesie pertinere ibidem. nu. 27.

Predicti petunt de voluntate fratrum alias no abiq3 mandato sedis apostolice. ibidem.

Dereditas relicta fratribus minoribus iure legati li cer fratres relicti non sint capaces debetur tamen estimatio in trac. mino. c. iij. nu. 16. lib. 1. fo. 155.

Dereditas in qua ecclesia fratrum minorum fuit instituta quod requirit additionem. lbi. nu. 23.

Dereditas relicta ad pias causas vel q vendatur vel dñi buatur inter fratres abiq3 heredis institutio valet. lbi. nu. 20.

Dereditas relicta ad piam causam valet etiam si alij quis non sit heres institutus. ibidem.

Deres conficiens inuentarium non tenetur vt raves hereditarias iure ciuili sed iure canoni. videtur fecus. qd tenetur in trac. disse. inter ius ca. et ciuili. nu. 178. folio. 226.

Deredes si tenetur restituere pretium quod supererit ex rebus venditis si alienat viliozi pretio potest agi hypothecaria contra emptores hereditibus discussis in consi. xij. nu. 1. fo. 12.

Deres non conficiens inuentarium tenetur ad solida legata in consi. l. nu. 1. fo. 26.

Deres extraneus filij tenetur alere patrem filij in tra. de alime. nu. 40. fo. 184.

Deres non faciens inuentarium non detrahit es alieo num in consi. cxxv. nu. 3. fo. 101.

Deres si decedit intra tps a testatore lñitatum ad sol uedum legata non incidit in penam. nec talis pena transit ad heredem in consi. vij. nu. 1. fo. 5.

Deres non conficiens inuentarium quod non perdat rebellianam in consi. ij. nu. 1. fo. 2.

Deres iure ciuili non implens voluntatem defuncti p dit hereditatem excepta legitima si est filius sed iure cano. etiam filius perdit eorum in tra. disse. inter ius cano. et ci. nu. 67. fo. 223.

Deres institutus in testamento ingredietis religione

fratrum minorum statim capis hereditatem aliter morte non expectata naturali in tract. mino. lib. iij. nume. 6. fo. 164.

Deres debitoris in diem qui soluit hereditatem crediti sibi delatam in qua solum nomen debiti erat an possint heredes debitoris dicere dicta hereditatem ad eos transmissam in. qd. j. nu. 1. 7. 13. fol. 124.

Deres qui conficit inuentarium licet non adhibuerit solemnitates requisitas non tenetur creditoreb? hereditarijs in consi. cl. iij. nu. 0. fo. 71.

Deres quando non respiciet personam defuncti in consi. cl. vij. nu. 4. fo. 72.

Deres donatois et ipse potest dicere donationem si mulatam in consi. lxx. nu. 2. fo. 32.

Deres no incidit in penam si non implet voluntatem defuncti quado in testamento sunt dati executores in consi. cxxv. nu. 3. fo. 64.

Deredes vniuersales ante adita hereditate poterut a legatarijs cōueniri in. q. xij. nu. 1. 5. fo. 128.

Deres qd excusatur a pena ob no solutione legatorum quado in testamento sunt dati executores confici legatarijs in consi. cxxv. nu. 5. fo. 64.

Qui agit ad pñationem heredis ob no impletam voluntatem defuncti debet cauere de illam implendo vt oblineat. ibidem.

Deredes rellis qui comparare ad perhibendum rellis monium et mortuus est tenentur damnum emedat re probare volenti pro eo quod amittit quia no potuit probare in tractatu ad repro. rellium. numero 72. folio. 261.

Deres ad hoc vt incidat in penam propter no soluta legata requiritur quod fuerit interpellatus in consi. ccl. num. c. 1. fo. 102.

Ille apud quem remanet hereditas in qua erat instituti fratres minores. an eam licite in foro cōficiat retineat in trac. mino. c. iij. nu. 1. 7. lib. 1. fo. 154.

Nec tenetur illam commutare in speciem alterius rellis. ibidem. nu. 19. 7. 15.

Deres grauatus restituere hereditatem per fideicommissum fratribus minoribus tenetur ad estimatio nem quam licite fratres recipiunt si est non magne estimatiois. lbi. nu. 12.

Deres grauatus dicto fideicommissio licet teneatur sol uere estimationem fratri iustus tamen non obligatur. ibidem. nu. 14.

Deres ad quem hereditas devenit ab intestato vigo re testamenti in quo erat instituti fratres minores habentis clausulam et omni meliori modo teneat ad estimationem et in foro cōficiat. ibidem. nu. 15.

Deremite vt teneat repleat vediti quo ad se sunt boni et puderes et alioquin negotiorum in expertes in trac. testimo. nu. 78. fo. 245.

Deremite excusantur a tutela et ad prelaturam no pro mouetur et si sunt vite laudabilis i testimonijs multum creditur. ibidem.

Dereticorum bona iure cano. publicantur et filijs auferuntur sed iure ciuili non auferuntur filijs catho licis in tracta. disse. inter ius canonicu et ciuili. nume. 143. fo. 225.

Dermaphroditus non admittitur ad restituendum vel in trac. test. nu. 20. fo. 266.

Dermaphroditus non compellitur restituere in trac.

ad repro. testium. nu. 56. fo. 260.
 Homicidarius & delinquentibus in grauibus non est danda fiducia: si datur non est seruanda in. q. i. nu. 10. fo. 106.
 Tractus de homicidio dicitur principalis: alij dicuntur accessorii in. q. xv. nu. 2. fo. 11.
 Si ex quatuor existentibus in vna domo vnus occidit an alij poterunt examinari Nel. in trac. testi. nume. 15. fo. 266.
 Qui ordinarij in ciuitate hominem interficere & extraritoria in proprijs manibus interfecit an teneat pena statutorij: raris punientis ordinantem in rertorio vel ciuitate homicidium in questio. xv. nu. 1. ex. 7. folio. 130.
 Homicida admittitur in teste de iure ciuili secus de iure cano. Nel. in trac. testi. nu. 17. fo. 266.
 Homo ex auditu vocis non cognoscitur. in trac. testi. nume. 17. fo. 241.
 Hominem viuum fuisse qualiter causa reddi debet vt probetur. ibi. nu. 36.
 Homo de terra ecclesie delinquens in imperatozem an potest contra eum vel per imperatozem vel per eum ab eo autoritate procedere in extrauag. ad rep. in ver. rebellando. nu. 10. fo. 152.
 Homo anima separata non est homo sed cadaver in trac. de alioe in ver. quod si. nu. 12. fo. 211.
 Hominem non esse liberum non est de forma substantiali sed accidental. ibi. nu. 4.
 Homo est animal simile pollicem. ibidem.
 Hominum due sunt species scilicet liberi vel serui considerando inesse natural. ibidem. nu. 15.
 Hominum species secundum ius ciuile sunt due quia alij in iuris alij alieni. ibidem. nu. 18.
 Aliquam honeste viuere qualiter interpretetur in trac. testi. nume. 8. fo. 245.
 Honorum excludit reatum. i. presbyteri. numero. 12. folio. 250.
 Priuatus non tenetur fidem hosti datam seruare in. q. i. nu. 23. r. 34. fo. 107.

Hospes invitato non succedit in tracta. succed. ab invitato. nu. 29. fo. 237.

De litera. 3.

Identitas fundi qualiter probet in trac. testi. nume. 28. folio. 241.
 Identitas animalis qualiter probetur. ibidem. nume. 29.
 Identitas fructuum qualiter probetur. ibi. nu. 31.
Ignorans mandatum licet agat vt procurator nisi agit. in cons. lxxij. nu. 3.
 Si venientibus ad habitandum in loco conceditur in munitas cum pacto soluedi certam quantitatem qd ad alia munera & collectas non teneantur in cons. lxx. nume. 2. fo. 30.
 Immunitas concessa pro eorum iuribus & rebus qd dependat etiam futura. in consilio. lxx. numero. 4. folio. 30.

Imperator qd possit legi in rebus ecclesie immediate subiectis. in cons. lxxv. nu. 4. fo. 37.

Imperator henricus fecit priuari quosdam episcopos feudis propter rebellio nem. in extrauag. ad rep. in ver. condictionibus. nu. 2. fo. 145.
 Imperator est fidelis confidatus & coronatus a papa in extrauagan. ad rep. in ver. rebellando. nu. 8. folio. 152.

Imperator de iure est dominus totius orbis licet de facto non obediant in extrauag. ad rep. in ver. totij orbis. nu. 8. fo. 136.
 Imperator dicitur dominus mundi vniuersalis. ibidem.
 Imperium romanum adueniente christo incepit esse christi: apud christum & eius vicarium est. ibidem numero. 9.

Imperator ante coronationem qd possit administrare: privilegia dare: condemnationes facere: & coecefiones aliorum imperatorum tollere & renouare. ibid. in ver. reges. nu. 21. fo. 137.
 Imperij romanum omnia sunt recte dicitur referendo ad personam christi: secus si referamus ad personam imperatoris secularis. ibidem. in ver. totius orbis. nume. 10. fo. 136.

Imperium romanum post qd fuit ab italico separatum semper decreuit. in tra. de regi. ciu. nu. 25. fo. 230.

Imprudentes ex sensu defectu. in tra. testi. mo. nu. 97. fo. 246.

Impossibile nulla est obligatio. in tra. mino. c. lxx. numero. 5. lib. 5. folio. 154.

Impossibilia dicuntur dependens a voluntate principis. in q. xij. nu. 9. fo. 216.

Impubes quibus casibus testificatur & factus pubes potest testificari de eo quod vidit in pupillari etate Nel. in tra. de testi. nume. 21. folio. 266.

Impubes testificatur de his que vidit in pupillari etate. in trac. ad repro. testi. nu. 6. fo. 257.

Incendiarus aliter iure cano. aliter iure ciuili punitur. in trac. disse. inter ius ca. & ciu. nu. 78. fo. 222.

Incestum committens cum monacha iure ciuili pena capitali punitur iure can. clerici eius deponitur laicus exco. munitur. in trac. disse. inter ius cano. & ciu. nu. 83. fo. 224.
 Venientes ab intestato: non fictus: succedunt qm indignus est institutus & sit indignus ab eo culpa sua. in cons. c. xij. nu. 8. fo. 18.

Incipit et definit adiecta facto habenti tractu succellum quomodo accipiat. in tra. de alioe. in ver. eius. nu. 1. fo. 209.
 Incipere in proprio large dicitur qui se preparat ad incipiendum. ibi. nu. 2.
 Incipere proprie dicitur qui aliquid incipit facere de eo quod est faciendum. ibidem. nu. 3.
 Incipere etiam dicitur qui multa ipsi inceptio adijciunt. ibidem. nu. 4.

Incipit & definit si adijciuntur tempore quomodo accipiantur. ibidem. nume. 7.
 Incipit & definit si adijciuntur loco qualiter accipiantur. ibidem. nu. 8.
 Incipit & definit quando adijciuntur essentia alicuius

Indefinita locutio in fatutis qd equipolleat vniuersali. in q. viij. nu. 12. fo. 121.
Indignus culpa sua quado dicitur fieri: qm quis dicitur committere culpa. in cons. c. xij. nu. 9. fo. 18.
Infamis et legibus odiosus testificans conuicti debet per idoneos. Nel. in trac. de testi. nu. 16. fo. 266.

Infamis qm admittatur in testem. ibi. nu. 19.
 Infamia testis poterit etiam post morem probari. ibidem.
 Infamis quis videtur effici iure cano. p. omni crimine sed de iure ciuili non. in trac. disse. inter ius ca. & ciu. nu. 59. fo. 223.

Infamis potest conficere instrumentum a partibus rogatus? ibidem.
 Infamis non efficitur condonatus ex inquisitione. in cons. c. lxxij. nu. 1. fo. 80.
 Infamis potest instrumenta conficere. ibi. nu. 6.
 Infamis licet non possit esse testis tamen conficere potest instrumenta. ibi. nu. 8.
 Infamia quibus casibus repellatur a dignitate. ibid. numero. 10.

Infidelitas an imi quos comprehendit. in extrauag. ad rep. in ver. rebellis. nume. 2. fo. 50.
Initium inspicitur quando pena imponit pro delicto. in q. xv. nu. 6. fo. 130.
 Initium in publicis iudicijs non spectatur. ibi. nu. 14.
Inimicus repellitur a testimonio. i. tracta. ad repro. testium. nu. 20. fo. 258.

Inimicus etiam reconciliatus de recenti repellitur a testimonio. Nel. in tracta. de testi. nu. 3. fo. 265.
 Inimicitia an sit parua vel magna arbitrio iudicis respicitur. ibi. nu. 4.
Inquisition respondens continet plura delicta et consistens vnus & de alijs se non culpabilem quod non videatur respondisse. in cons. c. xv. nu. 4. fo. 55.

Inquisition de falso inquisito est ipso iure nulla. in cons. c. numero. 4. fo. 48.
 Quatuor regule vigore quarum de iure communij proceditur per inquisitionem in extrauag. ad rep. in ver. inquisitionem. nume. 28. fo. 137.
 In crimine lese maiestatis de iure co. proceditur p. inquisitione etia fama non precedente: est speciale. ibi. nu. 29. fo. 137.

Inquisition in solemnitate si non precedat valet in inquisitione non opponatur. in extrauag. ad rep. in ver. inquisitionem. nu. 30. fo. 137.
 Inquisitio sub eadem forma fit qua fit accusatio rone loci & temporis. ibi. nu. 31. fo. 137.

Inquire qui tenetur de maleficio vt excutetur quomodo probet diligentiam. in consilio. c. ij. nume. 5. folio. 50.
 Inquirendum quando se primo de personis. in cons. c. lxxv. nu. 3. fo. 84.

Insignia concessa dignitati vel officio portat ille qui habet dignitatem illam vel officium alij non. in tracta. de insign. & arm. numero. 1. folio. 181.

Insignia singularis dignitatis puta regis nemo debet nec rebus suis depingere facit principaliter accessorie sic. ibi. nu. 2.
 Insignia et arma habentes ex coeessione illi soli illis vtuntur. ibi. nu. 3.

Insignia et arma quilibet potest sibi assumere illa portare et in rebus proprijs impingere. ibidem. numero. 4.
 Insignia seu arma qualiter sunt pingenda infigenda seu portanda. ibi. nu. 3.
 Insignia consistunt in varietate diuersorum colorum quomodo depingantur. ibi. nu. 23.
 Ad cognoscendum qm aliquid est factu contemplatione alicuius inspicitur causa proxima. i. trac. de duo. fra. nu. 12. fo. 166.

Instantia iure ciuili finitur triennio a die litis contestationis iure cano. non. i. trac. disse. inter ius cano. & ciu. nu. 25. fo. 222.

Instituto dicitur necti qui instat ad negotia graua & magna vel taberne prepositus. s. etiam prepositus in tenendis agnis piscibus & similibus. in cons. lxxij. nu. 1. fo. 38.

Instituto facta de ecclesia construenda qd tenetur. in cons. c. lxxv. nume. 1. fo. 16.
 Instituto filij facta a patre sub conditione potestatis ua vs. in cons. c. xvij. nu. 1. fo. 89.

Instituto captiua ad plias causas tenet. in cons. c. lxxv. nume. 1. fo. 4.
 Institutiones fuerunt compilatae post. C. in cons. c. lxxij. nu. 2. fo. 66.
 Instituto vel relictum collata in voluntate alterius iure ciuili non vs iure cano. scilicet in trac. disse. inter ius cano. & ciu. nu. 105. fo. 224.

Instituto facta de ecclesia fratrum minorum tenet. in tracta. mino. dist. iij. nu. 18. r. 20. fo. 155.
 Instituto facta de fratribus adiecto qd hereditas vendatur et in necessitate fratrum conuertatur valet. ibi. dist. v. nu. 28. r. 30. fo. 156.
 Instituto facta de aliquo sancto cuius ecclesia vel oratorum non reperitur tenet et episcopus capit. ibi. dist. v. nu. 31.

Instituto facta de guardiano fratrum minorum transit ad successores. ibi. dist. v. nu. 34.
 Instituto facta de fratribus sancti Francisci quod instituitur de fratribus minoribus non de fratribus penitentie nisi ex coniectura aliud appareat. ibi. dist. v. nu. 35.
 Institutus contemplatione alterius quando acquirit illi cuius contemplatione institutus. in cons. c. xvij. nu. 3. fo. 57.
 Institutus in certa et prohibitus quod plus petere non possit quod non habeatur loco heredis et ibi quando habeatur loco heredis. in cons. c. lxxij. nu. 3. fo. 57.

Repertorium super consil.

Judex app. a quo appellatur iure ca. statuit terminus intra quem appellatur prosequatur appellationem iure civili non. ibi. nu. 148

Judex a cuius sententia est appellatum iure civili non recusatur in alia causa secus iure canonico. ibidem. numero. 151

Judices ordinarii et delegati aliquid iure civili habere possunt iure cano. delegatus habet expelas. ibi. nu. 169. fo. 226.

Judex an debeat dare pupillo tutorem petiti per matrem. in q. xvij. nu. 3. fo. 133.

Judicia copla vbi non est potest sua auctoritate facere. in cons. cv. nu. 3. fo. 51.

Judex etiam post sententiam debet de innocetia cōdēnati querere. in cons. cvij. nu. 1. fo. 52.

Judex potest pro absente veritatem inquirere et testes producere vbi potest contra absentem venire ad diffinitivam. ibidem. nu. 3.

Judices ecclesie succedentes loco laicorum iisdem legibus iudicant quibus iudicantur et laici. in cons. clxxvij. nu. 6. fo. 84.

Judex qui per imperitiam iudicavit an teneatur tempore syndicatus si pars contra quam iudicavit appellavit: vel appellare potuit. in questio. j. numero 157. fo. 122.

Judex puniatur quando facto eius iustitia partis differatur. ibidem. nu. 10.

Judex qui per pecuniam iudicavit tenetur parri licet sententia sit ipso iure nulla et licet non teneatur ad totale interesse teneatur ad expensas et damna. ibi. numero. 14. et. 20.

Judex ferendo sententiam insulam etiam si pars non appellat quod faciat litem suam. ibidem. nu. 16.

Judex etiam parte non opponente potest de eius defensione querere. in cons. c. nu. 8. fo. 48.

Judex ex officio perquirat veritatem contra absentem vbi magis diffinitiva potest in absentem ferri. ibidē. numero. 9.

Judex qui cōdemnat de crimine irrogante infamiam potest in sententia reservare famam ex causa. in cōs. fi. ex. nu. 7. fo. 54.

Judex sicut ad audientiam sententiam ante horam nominam et repetitur sententia lata eodem die et sententia presumatur lata eadem hora et valet. in consilio. clxxvij. nu. 1. fo. 81.

Judex post responsum confitens delictum et negans qualiter non admittit. in q. vij. nume. 13. et. 15. folio. 121.

Judex ad quem cognoscit de principali in consil. cxxij. nu. 2. fo. 97. 1

Judex debet scribere principali quoniam post sententiam litem apparet de innocetia accusari. in extrauag. ad repul. in ver. contestata. nu. 4. fo. 148.

Judex potest eligere arbitrum vel arbitros ad calculandum quoniam vertuntur in causa calculationis. in cōs. fi. clxij. nu. 1. fo. 68.

Judex debet super rato et non super parte pronuntiare. in q. xvij. nu. 6. fo. 133.

Judex si cōdemnat tutorem ob non postas res in inventario et non detulit iuramentum in litem et appelleretur quod agat iudex appellationis in consilio. cl. nume. 5. fo. 68.

Judice inquirente ex officio vel per denuntiationem si

superueniat accusator an recedatur ab inquisitione in extrauag. ad repul. in q. denuntiatione. nu. 2. fo. 138.

Judex ad punitam inquisitionem procedit circa eos qui agere non possunt de iure in querela patris de filio domini de libertis: humilis de potestate. ibi. n. 4.

Judex secularis licet non possit cognoscere si clericus commisit delictum potest tamen super competentia pronuntiare. in cons. cxxvij. nu. 4. fo. 98.

Judex qui cognoscit causam sine strepitu cogitur audire partem volentem sibi aliquid in occulto dicere. in extrauag. ad repul. in ver. sine. nu. 2. fo. 142.

Per iudicem potest alteri queri et ex eius facto. in qd. vj. nu. 3. et. 20. fo. 116.

Judex non procedit quando ei constat citationem non pervenisse ad notitiam citati. in extrauag. ad repul. in ver. neglexerit. nu. 2. fo. 147.

Judex non potest facere per sententias quod bannitus qui ex forma statuti offendi poterat non offendatur. in qd. i. nu. 1. fo. 106.

Judex non potest apponere in banno quod si non compareat in termino possit impune offendi. ibi. nu. 32.

Judex advocatus procurator actor et accessos quando possint esse testes. in cons. cl. nu. 4. fo. 68.

Judex dat saluum conductum testibus. ibi. nu. 37.

Judex debet inquirere de conditione testis et si non inquiritur dicitur vales. ibidem. nu. 44.

Judex inquirens post publicatis testibus potest testes inducere. ibi. nu. 48.

Judex ex officio potest recipere testes in causa post aperitam testium etiam ad coadiuvandum accusatorem. ibidem. nu. 49.

Judex quando possitmittere notarium ad examinandum. ibidem. nu. 53.

Judex cogit testem in iudicio ad dicendum veritatem licet extra iudicium dixit se nihil scire. ibidē. nu. 95.

Judex post cōclusionem in causa an interroget testes. ibi. numero. 108.

Judex non tenetur facere scribi in actis quare non adhiber fidem testibus. ibidem. nu. 219.

Judex habet arbitrium quando dicta testium sunt contraria. ibidem. nu. 230.

Judex non admittit defensionem iuris puniatur ac si non admittit defensiones innocetie. ibidem. nu. 232. et vide in l. presbyteri. nu. 14.

Judex ex officio potest suscipere testem falsum dicentes coram se. ibidem. nu. 243.

Judices quid observare debeant in cognitionibus et de conditionibus causarum vide plene de ritu iudic. fol. 215.

Judex in his que sunt facti non supplet in qd. xij. nu. 2. folio. 129.

Judex in causa appellatiois supplet defectum partis in probationibus. ibi. nu. 4.

Judex ex suo officio etiam quando pars non potest: potest partem interrogare. ibi. nu. 7.

Judex potest ex suo officio testes obscure loquentes repetere etiam parte non petente. ibi. nu. 8.

Judex ex officio suo potest se de conditione testium informare. ibidem. nu. 9.

Judex supplet de facto etiam parte non petente in his in quibus versatur publica veritas. ibidem. nume. 10. et. 17.

Judex potest etiam iurare partes testes in iudicio nominare et producere ne colludatur. ibi. nu. 11.

Quest. et Tracta. Bartoli.

Judex potest ex officio pupillo tutorem dare etiam nemine petente si scit ipsum carere tutore. ibi. nu. 12.

Per iudicem potest queri subditis suis et sic alteri. ibi. nume. 14.

Judex omnibus modis laborare debet pro veritate inquirenda. ibi. nume. 16.

Judicare de futuro non est in potestate partis sed iudicis. s. que esse sane mentis. in cons. xxx. nu. 2. fo. 14.

Judicium constat ex tribus personis. in q. versa coras do. inter virg. ma. et diabo. nu. 4. fo. 185.

Jurare de credulitate quis possit. Nel. i. tracta. test. nu. 1. fo. 269.

Juramentum non extenditur ad ea ad que non extenditur conventio. in consilio. cxxvij. nu. 3. fo. 61.

In actione tutelae propter culpam iuratur in litem contra tutorem et est speciale. in cons. cl. nu. 4. fo. 68.

Juramentum calunie si prestatur post litem contestatam dicitur prelitium in exordio litis. in tract. de al. ueo. in ver. eius. nu. 5. fo. 209.

Jurare per creaturas iure cano. non est permissum iure civili secus in tract. differe. inter ius ca. et civil. me. 23. fo. 221.

Jurare per membra dei vtriusque iure prohibetur. ibi.

Juramentum calunie iure cano. non habet locum in spiritualibus causis sed veritatis secus iure civili. ibi. nume. 56.

Quid probandum sit contra tutorem ad hoc vtr contra eum deferatur iuramentum in litem. in consil. clxxij. nume. 2. fo. 68.

Juramentum factum per infirmum iurantem se malo non roborat contractum. in consil. clxxij. nume. 10. fo. 75.

Juramentum in supplementum probationis non differtur in causa criminali mota. Nel. in tract. test. nu. me. 13. fo. 171.

Juramentum prelitium super principali trahitur ad omnes circumstantias. ibi. nu. 233.

Juramentum est fiera solutio et habet vim solutionis et porrigit ad alios. in q. iij. nu. 5. fo. 111.

Juramentum si est delatum et est lata sententia: actionitur ex vtriusque in q. xv. nu. 7. et. 10. fo. 130.

Jurat de calunia quoniam agit sine figura iudicii. in extrauag. ad repul. in ver. et figura. nu. 11. fo. 143.

Juramentum in supplementum in causa donis defertur mulieri. in cons. cxxvij. nu. 3. fo. 60.

Juramentum delatum fidelissimum pro reo principali non per hoc fidelissimum habet actionem mandati contra reum. in cons. cl. nu. 1. fo. 75.

Juramentum licet obineat vim solutionis non tamen est solutio. ibidem. nu. 3.

Juramentum oppositum super contractu quod tollat beneficium restitutionis in integrum. in cons. xx. nu. 1. fo. 42.

Juramentum quoniam videat interpositum etiam super his que enatiuative ponuntur in contractu. ibidem. nu. 7.

Juramentum interpositum super contractu quod non trahitur ad facta per errorem. ibidem. nu. 8.

Jurisdicito propari potest de persona ad personam de iure civili etiam de legato et secus de iure canonico. in tract. disse. inter ius ca. no. et civil. nu. 17. fo. 226.

Jurisdicito licet origine fuerit iurisdictionum tamen dicitur de iure civili. in extrauag. ad repul. in ver. re.

bellando. nu. 18. fo. 52.

Jurisdicito in se non recipit augmentum nec diminutionem et non prorogatur sed dicitur prorogari respectu materie. in tracta. de alio. in ver. quod si. nu. 24. fo. 211.

Jurisdicito iure cano. perpetuatur citatione iure civili litis contestatione. in tractatu disse. inter ius cano. et civil. nume. 14. fo. 221.

Jurisdicito quod sit iuris publici: et quare sit iuris publici in trac. de iud. in ver. acquiri. nu. 7. fo. 194.

Jurisdicito si dividit flumine quilibet civitas vel domus minus habet iurisdictionem in ipso flumine usque ad medium. ibidem. nume. 8.

Jurisdicito ordinaria videtur concessa quando conceditur unum negotium vniuersale. in q. v. nu. 9. fo. 116.

Jurisdictiones habent in territorio mari coherentem habet etiam iurisdictionem in mari usque ad centum millaria. in trac. de iud. in ver. nullius. nu. 1. fo. 201.

Existens in quasi possessione iurisdictionis non debet in ea molestari donec legitime conveniatur. in cons. clxxij. nu. 12. fo. 86.

Jurisdictionem aliquem exercuisse: qualiter probetur. Nel. circa. ma. test. nu. 188. fo. 274.

Jurisdicito delegati non prorogatur. in trac. de iurisd. nu. 2. fo. 212.

Jurisdictiones iudicis ordinarii prorogari potest penitere usque ad litem contestatam licet teneatur ad interesse si convenit. ibi. nu. 3.

Jurisdicito delegati qualiter finiatur morte delegatis. ibidem. nu. 17.

Jurisdicito delegati papa papa mortuo non expirat. ibi. dem. nu. 8.

Jurisdicito vicarij episcopi etiam re integra non expirat morte episcopi. ibidem. nu. 19.

Jurisdicito delegati an expirat morte ipsius delegati. ibidem. nu. 22.

Jurisdicito est nomen generale comprehendens merum et mixtum imperium licet non convertatur. ibidem. numero. 34.

Jurisdictionem declinare non dicitur ille qui committit causam in arbitratorem. in questio. ij. nu. 2. fo. 110.

Jurisdictionem in suo territorio quatuor modis dicitur quis habere. in cons. clxxij. nu. 2. fo. 85.

Jurisdictionis probatio admittitur probatio vsum vel consuetudinem. ibi. nu. 4.

Jurisdicito prelati pro coheret territorio. ibi. nu. 6.

Jurisdicito quod sit indivisibilis licet eius exercitium et comodus sit divisibilis. ibi. nu. 7.

Jurisdicito quod possit vendi consoci cum feudo. ibi. numero. 8.

Jurisdicito ex non vsu quanto tempore perdat. ibidē. numero. 10.

Jurisdicito quod non retineatur per consortium exerecentem in alio castro quando exercitium fuit divinum. ibidem.

Jurisdictionem illam qui non potest expresse habere non potest preteribere. ibi. nu. 11.

Juristam aliquem qualiter esse probetur. in tra. testimo. nu. 60. fo. 243.

Jurista an sit sufficiens ad doctorem probatur per testes eiusdem vel maioris peritie. ibidem.

Jurista ad effectum petitionis hereditaria quando non pre scribatur. in consil. xij. nu. 11. fo. 10.

Repertorium super Consi.

Jur agendi ad supplementum legitime an preterito
 tur quinqueimo sicut iuri querelandi. in consi. c. lxxviii.
 nu. 1. fo. 10.

Quod geri potest duplici iure videt geri eo iure quo
 res melius valet et gerenti licet. in q. v. numero. 2.
 folio. 115.

Jura plura si concurrunt in persona vnius iudicatur
 de eo acti in personis diuersis concurrerent. in q.
 xv. nu. 5. fo. 130.

Jure concessio occupandi alicui si negligat occupare
 amittit ius suum. in tracta. de iusu. in ver. nullius.
 nu. 7. fo. 201.

Jus accrescendi habet locum in fideicommissio vni
 uersali tacite sub conditione relicto. in consilio. lxxv.
 nume. 1. fo. 26.

Jus accrescendi q non habeat locum in venientibus
 diuerso iure. in consilio. viij. nume. 5. fo. 6.

Jus patronatus cōseruatur in filio etiā in modico in
 stituto. in consi. l. v. nu. 2. fo. 27.

Jus accrescendi habet locum in mortis cā capione. in
 consi. lxxv. nu. 2. fo. 29.

Jus alluionis an habeat locum in riuo remissiuo. in
 tracta. de flu. in ver. iumen. nu. 6. fo. 193.

Jus patronatus cōseruatur filio etiā in re modica
 instituto. in consi. l. x. nu. 3. fo. 31.

Jus ciuile appellari potest sapientia scientia et ars. in
 tracta. resti. nu. 72. fo. 244.

Jus pro facti qualitate interdū ponit. in tracta. de
 si. nu. 167. fo. 273.

Jus inducunt principaliter in odium alterius. item
 ius principaliter inducunt ob publicam utilitatē
 pacto p̄uato. non tollitur. in q. v. numero. 8.
 folio. 105.

Jus accrescendi quod prohiberi possit per testatorē. in
 consi. c. lxxv. nu. 3. fo. 81.

Jus ex quo sumitur vindicta est duplex. accusatio et
 officium iudicis. in extrauag. ad repi. in ver. per ac
 culationem. nu. 25. fo. 137.

De litera. A.

Accus nō potest contra clericū pro
 cedere in crimine lese male
 statia nisi ratiōe feudi. in extrauag. ad
 repi. in ver. cōditionib. nu. 1. fo. 145.

Accus qui desit cōsistit r postea esse
 cōsistit a quo iudice p̄uatur cōcluditur
 q a iudice laico si effectus sit clericus in fraudem.
 in tracta. de iur. l. d. nu. 8. fo. 212.

Accus ingrediēs monasterium iure ciuili aliquid re
 tinere non potest. sed iure cano. potest aliquid con
 cedere loco p̄bende. in tracta. disse. inter ius cano
 ni. r ciu. nu. 4. fo. 222.

Actera nō sunt sep. in tracta. de sumi. in ver. quod si ex
 vno. nu. 1. fo. 203.

Actones r depopulato. notosi r fugientes ad
 ecclesiā inde extrahi p̄nt iure cano.
 alij nō. sed iure ciuili etiā homicidē. adulteri r tra
 prozes virginum. in tracta. disse. inter ius canoni. r
 ciu. nume. 22. fo. 221.

Audi tēpus a quo tēpore currit quo mādat qd
 intra. xv. dies debeat pars aliquid facere.
 itē an notificatio facta p̄nt sufficere si per. notariū tñ.

et nō dedit copiam partitem si vtraq pars venit
 contra laudis. an vtraq tenet ad penam vel altera
 an nulla. in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 100.

Audum referat ad tēpus compomissi. in consilio
 lxxv. nu. 3. fo. 41.

Audum larum ab arbitratore debent arbitrari p̄a
 tium rei absente parte r exbannita non tenent. in con
 si. c. lxxv. nu. 1. fo. 76.

Audum seu arbitramētum quod appellatur quedā
 transactio. in consi. c. lxxv. nu. 4. fo. 74.

Audatum si fuit q pro octo annis quidā laborare
 terras ecclesie que vigore cōstitutionis vltra quin
 quēnium locari nō poterant tale arbitramētum est
 nullum in totum. ibidem. nu. 8.

Legati translatio facti de edificio relicto fratri
 bus minoribus vt ibi constituitur locus
 per quem fieri possit. in tracta. mino. numero. 13. et
 15. lib. ii. fo. 158.

Legatum pecunie factum fratribus tenet si non est in
 maxima quantitate r conuertitur per alios in eorū
 necessitatibus. ibi. nu. 1. fo. 157.

Legatum pecunie factum minoribus in maxima quā
 titate p̄sumitur in fraudem. ibidem. nu. 2.

Legatum pecunie factum fratribus minoribus simpli
 citer intelligitur pro necessitatibus imminentiū.
 ibidem. nu. 5.

Legata re immobili fratribus que vsu nō cōsumuntur
 adiecto modo illicite cōtra eorum regulam tūc nō
 debetur estimatio secus si aliter est illicitus. qz tunc
 debetur. ibidem. nu. 9. fo. 159.

Legatum factum fratribus de re mobili vel immobili
 ob causam vel modum licitum q̄ teneat. ibi. nu. 16.

Legatum factum fratribus ad vnam causam qd illa
 causa finita superfluum debet conuertari in aliam
 causam. ibidem. nu. 17.

Legatum facti fratribus ad vnam causam si illa cō
 sar cōmūtatur in aliam r legatum tenet. ibi. nu. 18.

Legatum generaliter factum fratribus sine modi ex
 pressione valet r intelligitur expressus modus qui
 persone legitime cōgruet duntaxat moderata sit
 summa. ibidem. nu. 19.

Legari vel donari q̄ possit vni fratri singulariter r p
 guardianum vel custodem in vilitate dicit fratri
 p̄mo. conuertit. ibi. nu. 28. fo. 159.

Legatum singulariter facti vni fratri nō debet ad p̄
 ritionem ipsius soluitur guardiani. ibi. nu. 29.

Legatum annuū fratribus minorib. l. nō valet. factū
 vs tñ q̄ ius p̄cipiendi venditur r in necessitatem
 eorum conuertitur. ibi. nu. 32.

Legarū diuinum vel mēstruū factū fratribus quomo
 do valet. ibidem. nu. 34.

Legatum annuū factū fratribus minorib. vsq ad cert
 tum tēpus nō valet r fratres a dicto legato debent
 abstinere. ibidem. nu. 35. fo. 160.

Legatum annuū factum in vili cōditionis nō valet
 nec fratribus licet accipere. ibi. nu. 36.

Legatum factū pauperibus alicuius ciuitatis censet
 factum ciuitati et ipsi ciuitati acquirunt obligatio.
 ibidem. nu. 39.

Ille a quo facta sunt legata relicta fratribus minorib.
 ipis fratribus nō est obligat. r quomodo sit obli
 gat. ibidem. nu. 37. fo. 160.

Legata in testamēto in quo posthumus ignoūter fuit

Quest. r Trac. Bar.

preteritus quod nō debeantur per aut. ex causa. in
 consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 91.

Legata ab vno nominati in codicillis relicta q̄ de
 beatur a venientibus ab intestato. ibi. nu. 3.

Legata ad pias causas quod debeatur etiam ex testa
 mento imperfecto. ibidem. nu. 4.

Legatum rei aliene iure cano. non valet iure ciuili sic
 cum distinctione tamē in trac. disse. inter ius cano.
 r ciu. nu. 86. fo. 223.

Legatum impediēs iure cano. excommunicatur iure
 ciuili traditur hostibus. in tracta. disse. inter leg.
 cano. nu. 36. fo. 225.

Legatum vini r grani debetur r peti potest in p̄ncipi
 pio anni. in consi. c. lxxv. nume. 2. fo. 96.

Legatum pannorum ornamentorum lecti r omnium
 aliorum pannorum essentium in camera quid con
 tineat. ibidem. nu. 3.

Legatum factum seruo pro alimentis tenet. in tracta.
 mino. c. f. nu. 4. lib. i. fo. 154.

Legata a p̄terito q̄ non confirmet per aut. ex cau
 sa. in consi. c. lxxv. nu. 8. fo. 100.

Legatū factū filio q̄ intelligit iure institutionis r re
 stamentum valet. in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 69.

Legatū factū nepti pro dote per anum qd videat fa
 ctum cōtempatione filij r non neptis q̄ non erat
 nata. in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 62.

Legata ad p̄uentionem heredis ob legatum nō solutū
 non sufficit ostendere legatum factum. in consilio
 c. lxxv. nu. 4. fo. 64.

Legata facta in testamēto in quo posthumus ignoū
 ter fuit p̄terito non conseruantur per aut. ex cau
 sa. in consi. c. lxxv. nu. 2. fo. 94.

Legatum alimentorum potest peti pro tempore p̄ete
 rito. in consi. c. lxxv. nu. 4. fo. 94.

Legata facta p̄terito in testamēto q̄ cōseruentur per
 clausula codicillare. in consi. c. lxxv. nu. 2. fo. 24.

Legatum pro dote factum filie vel alteri an potest pe
 ti statim. id est ante nuptias vel post. r concluditur
 qd sic. in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 90.

Legata facta filio spurio remanere debet penes here
 des institutos. in consi. c. lxxv. nu. 3. fo. 91.

Legatum queritur ignoūti r per ipsum trāsmittitur.
 in consi. c. lxxv. nu. 2. fo. 8.

Legatū factū filie pro nuptijs vel q̄ nuptis vel an
 teq̄ nubat debetur pure quatenus comprehendit
 legitimam. in consi. c. lxxv. nu. 3. fo. 19.

Legatum si sit a matre q̄ prohibuit patri queri vsu
 fructus an valet. Val. in trac. Bar. nu. 14. r Val.
 in trac. de duo. fra. nu. 167.

Legitima debet deducto ere alieno r funeris
 impēsa. in p̄s. c. lxxv. nu. 3. fo. 62.

In legitima debita filie computatur dos legata per
 anum. ibidem.

Articuli diuini pro cōsequēda legitima r eius sup
 plementum. in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 12.

In legitima nec eius supplemētū cōputatur legatum
 factum filio. in consilio. c. lxxv. nu. 2. r. 4. fo. 19.

Legitime supplementum quod fiat etiā de relictis
 ad pias causas. ibidem.

Legitimarior q̄ sit per uocationē non admittitur in tery
 ris ecclesie. in consi. c. lxxv. nu. 5. fo. 59.

Legitimar dicit legitimum etiā quod ad honores r or
 dinē in tra. succel. ad intest. nu. 4. fo. 236.

Legitimar per p̄ncipē q̄ admittatur ad ea que de
 iure communiam legitimo deserantur. in consi.
 lxxv. nu. 3. fo. 37.

Legum conditores antiqui non vebatur hac di
 scione rebelles. in extrauag. ad repi. in
 ver. rebellis. nu. 3. fo. 150.

Lex ad repimēdum facta fuit post coronationes
 imperatoris r nō habet locū cōtra subditos
 ecclesie. ibi. in ver. rebellado. nu. 11. fo. 152.

Lex q̄n iuber aliquid nō repobari facit illud esse p̄a
 sumpcionem iuris r de iure cōtra quam nō admittit
 titur probatio. in consi. c. lxxv. nu. 3. fo. 48.

Lex loquens de vtro extenditur ad sponsum. in q. v. p̄s.
 nume. 7. fo. 132.

Lex cum antiquoibus. C. de iure delibe. an scientia
 patris. scz quod hereditas sit delata ad filia suam
 impubereim sufficit ipse filie ad trāsmittendū ius
 deliberandi ad p̄uincio. r cōcluditur quod sic. ta
 men si pater p̄decessit filie. r postea filia moritur
 ex quo tempus eius mortis nō videtur non trāsmittit.
 in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 100.

Lex si de ferijs nō habet locū in causa cōfessionati in
 strumēti. in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 47.

Lex ad repimēdum etiā ex idēitate rōnis nō exēdit
 ad alium casum q̄ cōtra ius cōe. in extrauag. ad
 repi. in ver. ne ex eorū. nu. 16. fo. 136.

Lex ediculis dicitur lex generalis r sic hec lex est ge
 neralis. ibidem. in ver. bac ediculis. nu. 19.

Lex diuersimodo colligit. ibi. in ver. ne ex eorū. nu. 17.

Lex iam dubitari. ff. de here. insti. quomodo dicatur cor
 recta. in consi. c. lxxv. nu. 3. fo. 89.

Lex noua exēditur ad casum compēdium sub regu
 la iuris antiqui. in consi. c. lxxv. nu. 3. fo. 73.

Lex q̄n iuber aliquos cōuocari tūc debet citari de ius
 dicis cōmissione si iudex habet aliquid interloqui
 vel iudicare aliquid prohibēdo vel permittēdo.
 in consi. c. lxxv. nu. 5. r. 6. fo. 70.

Lex q̄n disponit si aliquid factū sit tūc nō refert a quo
 illud sit factum intellige si omniū facitūm sit eas
 dem ratio. in q. v. nu. 9. r. 21. fo. 131.

Lex C. de re scin. vendi. q̄ non habet locum in renun
 tiatione facta ex mera liberalitate. in consilio. c. c.
 numero. 2. fo. 42.

Lex ab anastasio. C. inada. q̄ non habet locum pro cuius
 ne rerum quas tradit cedet. ibidem. nu. 3.

Lex p̄lma. C. de natura. lib. q̄ nō sit correcta. in consi.
 c. lxxv. nume. 6. fo. 58.

Lex de creationibus. C. de episco. audi. r. l. f. C. de cur
 ra. fario. non sunt de quinqueaginta decisionibus. in
 consi. c. lxxv. nu. 3. fo. 66.

Lex si. C. de edicto. dist. adri. tol. nō habet locū in fidei
 commissario. in consi. c. lxxv. nu. 1. fo. 43.

Lex sciatur. C. de legi. hereditibus. quod corrigat iura
 antiqua et quomodo intelligatur. in questio. r. c. lxxv.
 numero. 10. fo. 134.

Lex noua corrigens in vno q̄ nō corrigat in alio simi
 li. licet sit eadem ratio. in consi. c. lxxv. nu. 2. fo. 2.

Lex ad repimēdum non extenditur nec veteres lex
 ges requirētes sententiam corrigē. ibi. in ver. si
 trāsmittit. nume. 3. fo. 150.

Lex vel testator mandans aliquid fieri aliquo p̄senti
 re intelligit r intelligēte. in tracta. de i. nu. 18. fo. 240.

Lex est inuentio r donum dei. ibidem. nu. 71.

Repertorium super Consi.

Ter bene a senone. nō hz locū in reb⁹ ecclesiasticis. in trac. disse. inter ius cano. r. c. i. nu. 98. fo. 22. 4.

Per cōsultationē ad repulsiōnē nō tollit modus procedendi de quo in l. c. si quis impera. male. in d. cōf. s. i. ad repul. in ver. r. nō obstantibus. nu. 7. fo. 1. 4. 8.

Ter noua non limitatur nec distinguitur per leges veteres si in l. dicatur non obstante que generaliter vel specialiter. ibi. nu. 8.

Ter vna qn est specialis quo ad personas r magis generalis quo ad causas alia spālis quo ad causas et generalis quo ad personas an tūc pīma limitet p. secundam: vel secūda per pīma. ibidem. nu. 9.

L. si. C. in quibus cau. in integ. resti. nō est neces. limitatur per l. propterandum. C. de iud. in d. extraua. in ver. nō obstantibus. nume. 10. fo. 1. 4. 9.

Libellus in actione l. aquilie. debet continere certam quantitatem. in questio. viij. numero. 19. fo. 1. 22.

Libelli conclusio quando petitur remissio mercedis. in consi. cxxij. nu. 1. fo. 8. 7.

Libellus pōt produci corā iudice eo nō sedēte. r etiam die feriatā ob necessitatem hoim. item appellatio que solum coram iudice interponitur. in extrauag. ad repul. in ver. de plano. nu. 3. fo. 1. 4. 2.

Et quid de relatione numerij. ibidem.

Et quid de habente terminum ad producendum coram iudice. ibidem.

Libellus dico sententiā nullā r si est aliqua peto cam cassari procedit. in consi. cxxv. nu. 3. fo. 98.

Libellus certificat per scripturā de qua in eo fit mentio. in consi. cxxv. nu. 6. fo. 4. 6.

Libellus qn respiciat petatur quid contineat. in trac. repul. in q. iij. pīn. nu. 1. 4. fo. 1. 7. 6.

Libelli verbū principale dicitur substantia libelli. Nel. circa materiam testium. nu. 1. 54. fo. 273.

Adiectiva libelli sunt conditio: modus: demonstratio: qualitas: locus: tempus: quantitas: r familia. Nel. in tracta. testi. nu. 1. 55. fo. eo.

Liberatio non cōtingit si in satisfatione omittatur aliqua qualitas. in questione vij. nu. 4. fo. 1. 20.

Liber homo in casu necessitatis pro debito alieno capi potest. in tracta. repul. in qd. iij. pīn. nu. 1. 6. fo. 1. 76.

Liber homo pro alio capi potest necessitate exigēte. in trac. repul. in q. iij. pīn. nu. 7. fo. 1. 78.

Liber rationum pupilli quomodo debeat esse compositus. in consi. c. i. nu. 9. fo. 69.

Liberi succedunt ab intestato parentibus r transueris salibus exclusis. in tractatu succes. ab intesta. nume. ro. 1. fo. 236.

Liberti ecclesiastici multa specialia habent de iure canon. que non inueniuntur iure civili in tractatu disse. inter ius canonicum r iur. nu. 116. fo. 22. 4.

Libra frarris in ciuitate si nō noceat libe frarris in comitatu r nō appareat qd pūmo sit alibiatus reus absoluit. in p. c. lxxij. nu. 9. fo. 30.

Libris rationum societatis statuitur inter socios. in cōf. cxxv. nu. 2. fo. 19.

Licentia data in instrumento apprehendendi possessionē vel auctoritate propria ita pōt vel cōtra herede qd pūra defunctum r etia pūra

ecclesiā. in consi. cxxv. nume. 2. fo. 4. 6.

Litis contestatio nō requiritur quādo agitur sine figura iudicij. item positiones r articuli habentur pro lit. contesta. in extrauagan. ad repul. in ver. r. figura. nu. 10. fo. 1. 4. 3.

Litis contestatio nō impeditur licet ex duobus syndydis agentibus vnus tantum producat mandatum. in consi. cxxv. nu. 1. fo. 8. 4.

Si in sententiā habetur mentio litis contestationis an tunc presumatur interuenisse. in consi. cxxvij. nume. ro. 2. fo. 4. 7.

Litis contestatio nō presumitur licet sit solēntas intrinseca. in consi. cxxvij. nu. 1. fo. 4. 7.

Lis inter patrem r filium in potestate esse non potest iure ciuili iure cano. sic in tract. disse. inter ius cano. ni. r. ciul. nu. 7. fo. 221.

Litis cōtestatio dicit fieri in presentia. in extrauag. ad repul. in ver. contestata. nu. 1. fo. 1. 48.

Lis dicitur fieri etiam excipiendo r defendendo. in q. iij. nu. 16. fo. 110.

Lis dicitur verri inter aliquos aliquando ratione instantie aliquando ratione commodi r incommodi. ibidem. nu. 19.

Lis esse inter alienos alieno nomine dicitur duobus respectibus. ibi. nu. 27.

Longobardia de iure cano. non est proniua. in extrauag. ad repul. in ver. longobardie. nu. 1. fo. 1. 4. 9.

Locator fuitio tempore potest donum alteri locare iure ci. secus iure cano. in scolare in quillino: r quia alius scolaris non conducit sine consensu pīmi. in tracta. disse. inter ius cano. r. ciul. nu. 100. fo. 22. 4.

Locus cuius erit si plures occurrūt in vnū ad occupandū locū r quilibet per se vult occupare. in trac. de ius. in ver. nullius. nu. 5. fo. 201.

Locus nō dicit occupat^r ex aliqua cauallaria curritia super loco facta. ibidem. nu. 6.

Locus occupas ob delictū habitatum potest illorū bona auferre r alteri dare. ibidem. nu. 11.

Locus commissi malefici ponendus est in denūtiatio ne accusatione vel inquisitione. in consi. cxxij. nume. ro. 1. fo. 93.

Locus potrecte accusationis apparere debet. in consi. cxxvij. nu. 5. fo. 99.

Locus religiosus iure ciuili efficitur ex eo quod mortuus inferitur iure cano. nisi potestis auctoritate. in trac. disse. inter ius cano. r. ciul. nu. 180. fo. 226.

Locus commissi falsitatis in veritate tacēda quis debeat poni in libellis accusationis. in l. presbyteri. nu. 1. fo. 250.

Locus r tempus quādo dicatur facere id quod factū est realiter r fecerit substantiam. in qd. vij. nume. ro. 1. 4. r. 16. fo. 21.

Locus sacer intermedius impedit ius alluionis. in trac. de ius. in ver. nostro. nu. 5. fo. 193.

Lucem odit qui male agit. Bar. in q. ver. cor. do. inter virginem Albariā r diabolo. nu. 3. fo. 185.

Lucrum pueniēte ex persona filij dicitur aduentitij. in trac. de duo. fra. nu. 2. fo. 164.

Lucrum factum pro filium fam. cū pecunia castrensis vel quasi castrensis peculij tale lucrum qñ sit aduentitij vel cast. eys. ibi. nu. 13. fo. 164.

Quest. r Trac. Bar.

Zucrum pueniēte alteri fratri: vel ex successione vel propter statutum non communicatur. Bal. in trac. de duo. fra. nu. 27. fo. 268.

C De litera D.

Magister pro discipulo cōpater pro compare quādo testificatur. Nel. in tracta. testi. nu. 35. fo. 263.

Magistrum percussisse discipulum causa disciplinae quomodo probetur. in consi. c. iij. nu. 2. fo. 51.

Magnates et vltissimi excluduntur a regimine ad populū. in tract. de regim. ciul. nu. 19. fo. 230.

Malefactor est iuristaico conuenitur iure cano. sed iure ciul. actor sequitur formam rei. in trac. disse. inter ius cano. r. ciul. nu. 134. fo. 225.

Maleficium personale quale dicitur. in cōf. cxxvij. nu. 2. fo. 84.

Quando ex diuersis factis descendunt plura maleficia vel ex vno facto plura crimina ex vtroq; in pīmo casu puniuntur in secundo est in electione actoris ex quo crimine. in q. xv. nu. 11. fo. 131.

Maleficia fieri malum est propter alioym exemplū. in extrauagan. ad repul. in ver. i. transi. numero. 1. folio. 1. 50.

Si mandatur alicui r in eum plenum ius transferat dicitur mādantis. in q. v. nu. 4. fo. 115.

In generali mandato non venit quod quis opponat exceptiones calūniosas. in consi. c. iij. nu. 4. fo. 22.

Mandato alieno qui accipit mutua si liberatus fuit a creditore qd confessus fuit sibi satisfactū per ipsum accipiente: potest contra mādantem agere actio: nemandari vigore dicte liberationis. in consi. c. iij. numero. 1. fo. 74.

Mādans homicidium fieri in secuto homicidio in loco mandati delicti possit per iudicem loci in quo mandatum fuit factum r delictum secutum puniri. in trac. de iurisd. nu. 1. 5. fo. 213.

Mādantem quilibet habes potest comparere ad defensionem eorum contra quos respiciat poltulatur. in tractatu repul. in questio. iij. pīncip. nume. ro. 8. fo. 175.

Maritus alit vxorem nullam dotem habentē si eloperetur vel per eam non steterit. in trac. de ali. nu. 4. 8. fo. 184.

Mariti bona sunt obligata vxori que dedit fundum in dotem viro a die dationis non a die venditionis dicti fundi r receptionis pētij. in consilio. cxxij. nume. 4. fo. 60.

Maritus qui recepit pecuniam estimatam r rem pro dote tenetur reddere estimationem. in consi. cxxij. nume. 4. fo. 60.

Maritus quibus casibus succedat vxori. in tracta. succes. ab intesta. nu. 2. fo. 237.

Marito iure ciuili non permittitur vxorem verberare clerico vxorato sic de iure cano. in trac. disse. inter ius cano. r. ciul. nu. 94. fo. 224.

Maritus excluditur quinquennio ab accusatione adulterij iure canonico non ad separationem totū.

ibidem. nu. 168.

Maritus iure canonico accusat vxorem adulteram solum ad separationem totius diuile hoc nō habet. ibidem. nu. 176.

De Maria virgine aduocata humano generi vide pulchre per Barro. in questio. ver. cor. do. nostro Jesu chūto inter virginem Albariam r diabolo. nume. 2. cum plu. sequen. fo. 185.

Mater alit filium vsq; ad trisenium: r etiam post si pater est in opa r ipsa viues. in tract. de alimen. nu. 13. fo. 83.

Mater que ex forma statuti existentibus fratrib⁹ vel filiis fratrum defuncti non succedit ab intestato: si est pterita a filio r instituti extranei non reddit testamentum nullum. in consi. c. v. nu. 1. fo. 91.

Mater si dotans filiam stipulatur sibi dotem restitui solum matrimonio morte viri cum filiis r sine filiis an mortua filia cum filiis debeat habere eandē dotem vel cedat lucro viri: qd fuit iste casus ommissus in stipulatione. in consi. cxxvij. nu. 1. fo. 102.

Mater que non pētij dari curatozem ventri posthūmo nato r postea mortuo non succedit. in consi. cxxij. nu. 5. fo. 15.

Mater data tutrix in testamento filij si non fecit inuentarium r administrationem sibi decerni nō pētij tutrix hereditate. in consi. cxxv. nu. 2. fo. 95.

Mater si decedit superstitibus filiis qui sunt heredes patris r matris debitores in dotem si dicit filij stit per annum quod non solunt dotem succedentibus ab intestato videtur hereditatem adire. in q. v. nu. 1. fo. 124.

Mater pregnans que non pētij curatozem ventri q non succedat posthūmo nato r mortuo. in consi. cxxij. numero. 2. fo. 18.

Mater que nō pētij filio tutorem excluditur ab eius successione. in consi. cxxij. nu. 3. fo. 16.

Mater restituat p filio de erate r an de impedimento matrimonij. in trac. ad repul. testi. nu. 7. fo. 260.

Mater q fuit relicta tutrix in testamento q si nō pētij sibi decerni administrationē r inuēntarium nō fecit: quod decedēte filio in pupillari erate amittat hereditatem. in consi. cxxij. nu. 2. fo. 12.

Mater transiens ad secūda vota: q nō succedat filio pleno iure si reseruat filijs euicūm matrimonij. in consi. c. iij. nu. 7. fo. 27.

Mater in probanda erate filij quod admittat. in consi. c. iij. nu. 4. fo. 44.

Mariti imputat si nō pētij tutore filio pupillo qñ ipsa habet ius succedendi r in illo est pīma. ite si filius decedit intestatus. in q. xvij. nu. 4. fo. 134.

Mater si nō pētij tutore pupillo habenti institutū an excuset ne pūctur hereditate filij. ibi. nu. 9.

Mariti an in cum bar necessitas pētendi tutore filij consensum vel habeat annum. ibidem. nu. 10.

Mater propter substitutionem pupillarem excludit a successione filij r etiam a legitimā. nu. 11.

Mater excludit a successione filij ppter nō pētij tutorem alij nō intelligitur excludi. ibidem. nu. 13.

Maritimonium potest esse sine dote. i. q. xvij. nu. 2. fo. 118.

Marimonij futuri spes nō debet deponeri. in que sio. xvij. nu. 5. fo. 131.

Iuuenis qui puellam septem annosum duxit quam

Repertorium super consi.

attentatit cognoscere et non potuit iure cano. non poterit cum illius confobina matrimonium contra hereseus iure civilis in tracta. disse. inter ius cano. et civil. nu. 110. fo. 224.

Matrimonium non probatur per famam in consi. cxiij. numero. 3. fo. 55.

Desponsata de facto que non potuit consanguinitate impedire desponsari non potest cum altero fratre matrimonium contrahere iure canonico. secus de iure civilis in tracta. disse. inter ius cano. et civile. nu. me. 109. fo. 224.

In causa matrimoniali. et in causis electionum iure civili non pervenitur ad diffinitivam absq. litis contest. iure cano. sic in tracta. disse. inter ius canonico. et civil. nu. 35. fo. 222.

Matrimonium inter pares simul habitates iure civili presumit sed iure cano. adulterium. ibidem. nu. 55.

Matrimonium inter seruos iure civili esse non potest iure cano. sic. ibi. nu. 61.

Matrimonium iure civili solutum altero ex conjugibus volente non astringitur intrare. secus iure cano. ibidem. nu. 84.

Matrimonium iure civili consensu sine verbis contrahi potest iure canonico. non. in valentibus loqui. ibi. dem. numero. 112.

Medium est qd consistit inter duo extrema. in tracta. de iusu. in ver. quod frequenter. nu. 2. fo. 202.

Extremitates sunt principium et finis. ibidem.

Adensura fundi in d. terminare ab omnibus cognosci potest. in tracta. cxiij. nu. 48. fo. 242.

Defensio totius corporis in non consistens ponere numero vel mensura difficilis est et non fit nisi a peritis. ibidem. nu. 51.

Defensura quatuordecim miliarium fit per longitudinem itineris sicut quod communiter continuatur.

Defensura super distantia vel vicinitate fieri debet per directum et quando per terram fieri non potest fit per aeren cum chordula. ibidem.

Menestocapti alij stulti alij fati et qualiter probentur. in tracta. testimo. nu. 98. fo. 246.

Mercatorem esse officium est non artificium. in tracta. testimo. nu. 62. fo. 244.

Mercator dicitur qui cum quadam perpetuitate mercatur. ibidem.

Mercatorem esse qualiter probetur per testes. ibi.

Mercator qui per quinquaginta dimisit consuetudinem mercandi non dicitur mercator et ex hoc probatur qd desit esse mercator. ibidem. nu. 61.

Mercatorem vel artificem pudentem diligenter esse qualiter probetur. ibidem. nu. 91.

Minor et si non potest esse in iudicio non prohibetur petere restitutionem in integrum. in consi. c. nu. 3. fo. 49.

Minor quod renuntiare non potest iuri introducto propter imbecillitatem etiam cum iuramento quando constituto est prohibitorium. in consi. lxxviiij. numero. 3. fo. 41.

Minor iure cano. censetur maior in spiritualibus: secus iure civili. in tracta. disse. inter ius canonico. et civil. nu. 158. fo. 225.

Minor in criminalibus non admittitur ad testificandum. in tracta. de repio. testi. nu. 6. fo. 257.

Minor xxy. annorum non habens curatorem qd possit donare res mobiles non comprecelas in l. lex que rtozes. in consi. lxx. nu. 1. fo. 34.

Minor excusatur a dolo presumpto. in tracta. testi. numero. 108. fo. 248.

Miraculum dicitur quasi admiratione plenum et est seductus effectus est manifestus et causa eius omnibus simpliciter occultra. in tracta. testimo. 57. fo. 243.

Miraculorum tres gradus et qualiter probent. ibi.

Miserabilis persona que dicitur arbitrio iudicis relinquatur. in tracta. de carce. nu. 29. fo. 233.

Misus in possessionem sit actione civili statim possidet iure cano. non nisi elapso anno. in tracta. disse. inter ius cano. et civil. nu. 142. fo. 225.

Modus non suspendit dispositionem et quid sit. in consi. lxxij. nu. 2. fo. 4.

Modus appellatur qd continet omnes explicandum ab eo ad quem refertur. in extrauag. ad repi. in ver. ne ex comm. nu. 4. fo. 136.

Modus probandi iustitiam denegatam. in tracta. de peca. in q. lxxij. p. in. nu. 12. fo. 176.

Monachus et canonicus irregularis non testificatur sine licentia superioris in causa sue ecclesie sic. in tracta. de testi. numero. 22. fo. 266.

Monachus canonicus regularis et similes testificantur in causis sue ecclesie. in tracta. de repio. testi. numero. 3. fo. 257.

Monasterium succedes monacho tenet alere patrem monachum. in tracta. de alimen. nu. 4. fo. 184.

Datum vel relicum monacho vt monasterio suo nullius que geratur an valeat. in questio. cxi. nu. 1. et. 15. fo. 126.

Monasterium vel relinquitur monacho et quod fit abbas petierit vel aliquod ius sibi vendicauerit quod reuertatur ad concedentem vel vadat ad tertium an et quando valeat. ibidem. nu. 16.

Monasterium non potest causam odij vel ingratitudinis committere. ibi. nu. 17.

Monachus quomodo dicitur habere vellet et nolle cu licentia abbatis. ibi. nu. 20.

Monarchia id est gubernatio vnius regis est optimus modus regendi. in tracta. de regi. civil. nu. 8. fo. 229.

Monitio iudicis ad audiendum sententiam dicitur premissa. in extrauag. ad repi. in ver. in termino. nu. 2. fo. 147.

Monitio et protestatio que fit extra iudicium intelligitur premissa. ibi. nu. 3.

Montes regulariter sunt inculti et magne margarudinis. in tracta. de flu. in ver. agro. numero. 110. fo. 192.

Colles vero mediocris altitudinis et culti. et distinguuntur mons a colle estimatione circoscilium. in tracta. de flu. in ver. agro. nu. 11. fo. 192.

Mora iure civili non fit re ipsa sed interpellatio necesse iure canonico in tarda solutione delictuarum fit re ipsa. in tracta. disse. inter ius cano. et civil. nu. 107. fo. 224.

Mores civitatis qd dicant. in tracta. testi. nu. 81. fo. 245.

Questio. et Trac. Bartoli.

Habitus in moribus probatur per tempus triu anno. Dilectio effrenata dicitur numerus quadragenarius. ibidem.

Mortui pro suis sceleribus si sint in morte contriti traduntur sepulture iure cano. sicut iure civili non absq. permisu precipis. in tracta. disse. inter ius ca. et civil. nu. 74. fo. 223.

Mortui iure cano. in ecclesia sepeliantur iure civili ex tra civiliter sepeliri debent. in tracta. disse. inter ius ca. et civil. nu. 181. fo. 226.

Mortuus aliquo esse qualiter probet. in tracta. testimo. nu. 37. fo. 241.

Mors allicui fama probatur et ex quibus causis progredi debet. ibidem. nu. 38. fo. 242.

Mors iuuenis luxuriosus bellicosus et vagabundus quomodo probetur. ibidem.

Mortuus vt ex aspectu recognoscatur exhibetur. ibi. nu. 46.

Mors in maximis causis per famam non probat. ibi. nu. 40.

Mors probatur per ea que accidunt mortuis. in l. co. uenticulum. nu. 15. fo. 252.

Mortuus ex vulnere qd quis presumat. in tra. de pcul. nu. 1. fo. 233.

Mortuus post vulnus quando dicitur mortuus ex vulnere. ibi. nu. 2.

Multerum mores leniter offenduntur. in q. ver. co. do. inter virg. ma. et dia. nu. 22. fo. 185.

Mulier habes amplius patrimonium et nubes nulla dote constituta an presumatur omnia bona dedisse in dotem. in q. viij. nu. 1. et 15. fo. 118.

Multerum genus auarissimum. ibi. nu. 5.

Mulier an excusetur preteriti ignorantie in damnis venditis. in consi. cxiij. nu. 2. et 4. fo. 70.

Mulier in criminalibus non admittitur i restem in c. illius sic in codicillis. in tracta. de testi. nu. 32. fo. 267.

Mulier inspicenti aliquam et asserenti non esse cognitam an credatur. ibidem.

Mulier honesta non carceratur pro debito civili nisi renuntiauerit velleiano et omni alij iuri. in tra. de carce. nu. 4. fo. 232.

Mulier inhonesta etiam pro debito carcerat. ibidem.

Mulier adultera non accusat de adulterio. in consi. cxxv. nu. 3. fo. 81.

Mulier rapta accusat rapientem. ibidem.

Mulier ad testificandum non admittitur in criminalibus in civilibus sic in tracta. ad reproba. testi. numero. 5. fo. 257.

Mulier iure civili in criminalibus testis esse potest. iure cano. non. in tracta. disse. inter ius canonico. et civil. nu. 6. fo. 221.

Mulier intra annum iure civili licite non transit ad secunda vota iure cano. sic. ibidem. nu. 62.

Mulier rapta raptori iure civili non potest nubere. iure cano. sic. ibi. nu. 97.

Mulier iure civil. non accusat virum de adulterio secus iure cano. ibidem. nu. 165.

Mulier quando admittatur ad officium postulatio. in q. ver. co. do. inter virg. ma. et dia. bo. nu. me. 10. 5. et 6. fo. 185.

Multitudo effrenata testium reprobatur. in tracta. de repio. testi. nu. 51. fo. 259.

Mutans sibi causam possessionis iure cano. tantquam indignus putatur suo beneficio: secus iure civili. in tracta. disse. inter ius cano. et civil. nu. 131. fo. 225.

Murus et sordus qualiter dicatur et probetur impudetes. in tracta. testimo. nu. 97. fo. 246.

De litera. II.

Negarij dicuntur nati ex linea descendentis. in tracta. success. ab inu. test. nu. 13. fo. 236.

Quid sit probandum in probado aliquo negligentem. in consi. cxi. numero. 1. folio. 50.

Negans dicitur qui negat factum et etiam qui negat ius. in q. viij. nu. 2. fo. 12.

Negarij quod lita contestatio non intercesserit probatur per ostensionem actuum. in consi. lxxv. nu. 3. fo. 43.

Negans aliquid negatum ad quod quis non est obligatus debet id probare quando ex tali negatione delictum alicuius arguitur. in consi. cxxv. nu. 4. fo. 64.

Negarij qualiter possit per testes probari. in tra. testimo. nu. 21. fo. 275.

Negarij coartata dicitur probari qd quis referre ad certum corpus puta talis res non est lignum. in tracta. testimo. nu. 35. fo. 241.

Negarij preposita signo vniuersali facit equipollere suo contraditorio. in extrauag. ad repi. in ver. non multos. nu. 1. fo. 149.

Negarij postposita equipollent suo contrario. ibidem.

Negarij preposita. et postposita equipollent subalterne. ibidem.

Negarij quando est fundamentum intentionis alio cuius illa debet probari. in consi. cxiij. numero. 2. folio. 45.

Neptes instituti certare ab auo materno comitantur sibi dotem matris in legitimam. in consi. cxx. nu. 1. fo. 86.

Neptes legitime ex filio spurio qd possit ab auo heres institui et substitui sine declaratione vel diminutione. in consi. cxxv. nu. 1. et 4. fo. 57.

Nobilis et assuetus quis presumitur qd precuasi leat in militia equestri. in tracta. testi. nu. 92. fo. 246.

Nomine cinium veniunt comitantes nisi postmerentur vt pedes separate. in consi. cxxv. nu. 6. fo. 88.

Nomine filiorum in statuto legitimum et naturales veniunt in consi. cxxv. nu. 1. et 3. fo. 59.

Nomine filiorum quando veniant naturales tantum ibidem. nu. 2.

Nomine fratris carnalis in statuto non venit foror. ibi. numero. 3.

Nomine filiorum quando veniat nepos. in consi. cxxv. nu. 1. fo. 63.

Nomine filiorum masculorum non nepos. ibidem. nu. 2.

Nomine bonorum mobilium et immobilium qd non veniant

Repertorium super Consi.

Iura & actiones. in cons. xv. nu. 2. fo. 11.
Appellatio filioꝝ simpliciter facta intelligitur de nat. in cons. i. nu. 2. fo. 2.
Nomine provincie quid continetur. in extrauag. ad rept. in ver. lombardie. nu. 1. fo. 149.
Nomina debitorum an veniant appellatione bonoꝝ mobilium et immobilium. in cons. l. nu. 1. fo. 24.
Nomina debitorum possunt in dorem dari. in consil. cxxvij. nu. 3. fo. 63.
Nomina debitorum q̄ possunt in dorem dari. in consil. cly. nu. 2. fo. 67.
Nomina possessiva meum tuum & sum sunt signifi- cantia presentis temporis. in consil. cxxij. nu. 6. fo. 16.
Nomina rerum vel hominum si sunt variata quomodo fieri probatio renouetur. in l. conuenticulam. nu. me. 3. fo. 23.
Requiritur ad hoc ut nominatio facta per patres in testamento de filio faciat plium legitimum. in q. xij. nume. 7. fo. 125.
Nominatio facta de filio in testamento per patrem an faciat ipsius legitimum vbi q̄ non quando lunt alij filij legitimi. in q. xi. nu. me. 2. 5. 6. et. 11. fo. 125.
Nominatio & productio testium q̄ spectet ad partes. in q. xliij. nu. 2. fo. 129.
Notarius dicens aliquid factum in presentia alicuius includit etiam intelligens eam. in trac. testium. 19. fo. 240.
Notarius & testes teneantur ad interesse partis etiam ratione erroris. in trac. de testi. nu. 162. fo. 273.
Notarius magis creditur quam testis dicet aliter fuisse scriptum q̄ deponitur. ibidem. nu. 251.
Notarius si dicat testes recepti super positionibus et actis factis q̄ non sufficiat vt dicatur super quibus articulis sunt recepti. in tract. ad reprob. testi. nu. 75. folio. 261.
Notarius non est dignitas. in consil. lxxvij. nu. 1. fo. 38.
Notarius existens in possessione notariatus & bone fame an possit infamia non obstante gerere officium notariatus. ibidem. nu. 4.
Notarius non potest assumere signum alterius & si assumit p̄hiberi potest. in tractatu de insign. & ar. numero. 6. fo. 181.
Notario delinquenti in officio no creditur. in consilio cxxij. nu. 5. fo. 80.
Notarius scribit vacillatione testis de mandato iudicis trepidationem & mutatione coloris. in l. presby. ter. nu. 2. fo. 250.
Notarius cui facta est commissio de examinando testes potest de sua commissione esse rogatus ibide. numero. 4.
Notarius qui no facit iurare testes an puniatur de fals. fo. ibidem. nu. 21.
Notarius non reprobatur per duos vel tres testes deponentes contrariam sine redditione cause. ibide. numero. 23.
Notarius & testes teneantur ad interesse partis etiam ratione erroris. ibidem. nu. 24.
Notarius qui omittit ponere diem vel annum an possit postea illud addere remittit. in consilio. cxxvij. nu. 2. fo. 89.
Notarius quando in protocollo dicit lectum & publicatum q̄ fuit rogatus. in p̄. c. lxxij. nu. 3. fo. 76.

Si vnus fecit fieri falsam relationem notario licet no dicatur fecisse fieri falsum instrumentum puniatur tñ de falso. in consil. cxxij. nu. 2. fo. 89.
Notarius errans in testamento in mala latinitate p̄ illam corrigere. in consil. cxxvij. nu. 1. fo. 92.
Notarius qui omittit ponere in dictionem in instrumentum illam apponere potest. ibidem. nu. 2.
Notarius errans in appositione diei omitendo illam potest apponere & instrumentum non vitari. et ceteri creditur in hoc. ibidem. nu. 3.
Notarius qui appositur diem pro alia in instrumentum non potest instrumentum corrigere nisi doceat de errore. ibidem. nu. 4.
Notarius qui dicit se errasse in instrumento circa substantiam contractus potest in dictionem se corrigere & ex intervallo probato errore. ibidem. nu. 5.
Notarius in status in delictis videtur ad dicitur potest aggrauari. in q. xvij. nu. 7. fo. 133.

Nuptie inter colobinos iure civili contracti possunt iure canonico. in trac. diff. inter ius ca. & ciu. nu. 3. fo. 223.
Novalis terra que de iure civili dicitur & que de iure cano. in trac. diff. inter ius ca. & ciu. nu. 132. fo. 225.
In nuntiatione noui operis datur libellus. lisa consil. tractatur: & de causa plene cognosci debet. in consilio lxx. nu. 1. fo. 38.

Nuntius non citat sine iudicis commissione. in trac. de iura. nu. 7. fo. 188.
Nuntij relatio si in actio appareat licet non de commissione satis est. ibi. nu. 1. fo. 190.
Nuntio referenti se citasse creditur nisi appareat contrarium. ibi. nu. 14.
Nuntio afferenti se potuisse literas citationis creditur etiam si pars neget. in extrauag. ad rept. in ver. per literas. nu. 3. fo. 145.
Nuntio noui operis spernitur quando euidenter constat nuntiantem calumniose nuntiare. in consil. lxxij. nu. 2. fo. 32.
Nuntiare & contradicere idem est. ibidem. nu. 4.
Si nuntiatio fit edificanti in publico causa debet inferri in nuntiatione. ibi. nu. 3.
Nuntio non creditur si dicit contra id quod primo dixit sicut nec etiam creditur testi. in consil. lxxvij. nu. 1. folio. 40.

Nuntius constituitur a iudice. in extrauag. ad rept. in ver. per nuntium. nu. 1. fo. 145.
Nuntius de iure civili debet eligi persona diues & honesta. ibidem. nu. 3.
Nuntius iurat se facturum officium legaliter. ibidem. nu. 4. fo. 145.
Nuntius si eligi debet a consilio tunc consistere de eius electione non si a iudicibus eligitur. ibi. nu. 5.
Nuntius non citat sine commissione. ibidem. nu. 6.
Nuntio citanti in provincia citatus cedere debet sicut citat extra provinciam quia non creditur fineliteris. ibidem. nu. 7.
Nuntio delegati citanti non creditur sine literis. ibi. numero. 8.
Nuntio referenti se citasse & in dependentibus ab eo officio creditur. ibi. nu. 10.
Nuntio superiori obsequuntur arbiter & iudex inferior. ibi. numero. 2.

Infamia

Questio. et Trac. Bartoli.

Infamis et vllis potest hodie esse nuncius. in extrauag. ad rept. in ver. per nuntium. nu. 2. fo. 145.

De litera. D.

Obligaciones que principales ter respicit vt tam cadunt in personam depouat et in personam danat in metalum. in q. i. nu. 3. fo. 105.

Obligatio vbi post mortem confertur pactum defutura successione valet. in consil. cxxij. nu. 1. fo. 95.
Obligatio duobus modis intelligi potest. in trac. mis. no. lib. ij. nu. 38. fo. 160.
Obligatio efficitur in adventibus inter patrem & filium cadit. in trac. de duos. frat. nu. 4. fo. 167.
Quando vnus est in obligatione & alterum quorum solutione vnus prohibetur de iure alterum p̄mittit spectat euentus solutionis vtrū valeat vel ne. in consil. lxx. nu. 4. fo. 24.
Obligatio verba q̄ confertur in personam stipulantis verba solutionis in personam alterius valet obligatio vt dico permitto mihi dare titulo alias no. in consil. lxx. nu. 1. fo. 34.

Obligatio in iudicis alteri per alterum queritur. ibidem. nu. 2.
Obligatio principalis et accessoria si concurrunt in persona eiusdem accessoria occultatur. in q. xv. numero. 16. fo. 131.
Obligatio rem tradi dicitur in diuidua. in consil. cxxvij. nu. 2. fo. 88.
Obligatio de his que ipsam respiciunt nihil potest addi vel detrahi. in tra. de alieo. in ver. quod si. nu. 23. fo. 211.
Obligatio si addit vel detrahit quatuor ad exceptionem obligatio no mutatur nec leditur. ibi.
Obligatio respectu rerum que sunt in obligatione et ipsas rebus solutionem recipientibus potest addi vel minui & sicut respectu dicitur obligatio pro preperim. ibidem.

Obligatio oia sua iura q̄ videatur obligare officium iudicis sibi competens ad taxationem expensarum. in consil. cxxvij. nu. 4. fo. 66.
Obligatio ad aliquid de iure naturali licite illud no retinet in foro conscientie. in trac. minor. c. iij. numero. 2. lib. i. fo. 154.

Obligatus stare in iudicio et se defendere intelligit arbitrio boni viri. in consil. cxxvij. nu. 2. fo. 51.
Obligatus ad aliquid de iure naturali licite illud no retinet in foro conscientie. in trac. minor. c. iij. numero. 2. lib. i. fo. 154.

Obligatus stare in iudicio et se defendere intelligit arbitrio boni viri. in consil. cxxvij. nu. 2. fo. 51.
Obscuritas in bonum anre declarata ex sequentibus. in consil. cxxvij. nu. 2. fo. 76.

Offerens dicitur si iure cano. no. in trac. diff. inter ius ca. & ci. nu. 38. fo. 212.

Officialibus imperatoris resistit circa officio eius commissum quando sit rebellis intelligit de officialibus q̄ principales sunt. in extrauag. ad rept. in d. rebellando. numero. 2. et. 4. folio. 151.
Officiali facienti aliquid ultra suum officium legitime resisti potest. ibidem.

Officialis cui fuit aliquid concessum q̄ ad ipsius officium non spectabat et faciat actum intelligit nisi facere autoritate concedentis no. ppia. in q. v. numero. 7. folio. 116.

Officialis qui fecit iniustitiam de qua durate officio poterat conueniri si conueniret in loco proprio debet ad locum officij remitti. in trac. reprob. in q. vj. p̄m. nu. 2. fo. 177.

Officio iudicis expeditur ea que desiderant cognitionem et decreti positione et no delegantur iure ciuili secus de iure cano. in trac. diff. inter ius ca. & ci. nu. 71. fo. 226.

Officij iudicis dat haberi ius in aliqua dignitate et est actio confessoria. in trac. de iurisd. nu. 7. fo. 212.
Officij executoris gratie appollice non expirat etiam re integra morte concedentis. ibi. nu. 20.
Officium procuratoris sicutus quale sit. in trac. mis. no. lib. ij. nu. 47. fo. 161.

Officij notarij no est dignitas sed quoddam munus. in consil. cxxij. nu. 9. fo. 80.
Officium iudicis quale esse debeat quando testes variant sine inter se sine inter alios. in trac. ad reprob. testi. nu. 33. fo. 259.

Officium habes si gerit aliquid super re ad officium spectante videtur illud contemplatione officij gerere. in q. v. nu. 3. fo. 115.

Officij iudicis q̄ in partia si no petat in his in q̄b̄ habet manifestam scientiam fecit p̄cedere potest p̄babilis ignorantia. in q. xliij. nu. 12. fo. 129.

Officium iudicis in contingitibus possit lite contestata. multum potest. ibi. nu. 13.
Officia duo repugnancia quis no potest gerere. in q. xliij. nu. 3. fo. 129.

Oleum dicitur fructus industrialis in consilio. cxxvij. nu. 2. fo. 60.
Opere seruorum dotalium sunt viri et per vxorem sol. mar. non repetuntur. in consil. cxxvij. nu. 3. fo. 60.

Opus Jacobi de are. vt plurimum vident de mente iuris. in trac. bant. nu. 11. fo. 189.
Opinio ghialis habet p̄ veritate in factis multum anti quis in l. conuenticula. nr. 6. fo. 251.
Opinio Jacobi de are. vt plurimum de mente iuris p̄cedit. in q. i. nu. 21. fo. 107.

Orbis caput est in meridie pes in septentrione. in trac. de fin. in ver. quod si. ex vno. numero. 11. folio. 204.

Ordinarius causam trecentorum aureorum iure civili no delegat nisi iusta causa iure cano. in trac. diff. inter ius ca. & ciu. nu. 174. fo. 226.

Ordo impositus per statutum in petendis reprob. salis ille seruat in trac. reprob. in q̄lione p̄m. lxxij. nu. 6. fo. 175.
Ordo mentis attenditur magis q̄ ordo scripture in vltimis voluntatibus. in consil. cxxij. numero. 2. folio. 140.

Ordo iudicij videtur plenissime. fo. 234.
Ordo sacerdotalis an liberet quem a patria potestas tenet. in consil. lxx. nu. 2. fo. 31.

De litera. D.

Repertorium super Consi.

Actum factum de hereditate vniu-
ersalis non firmatur iuramentu
ro. in consi. viij. nu. 2. fo. 6.

Pactum quod quodocumque soluitur matrimonio
num. dos remaneat penes virum non
intelligitur quando soluitur morte virtualis non
valeret. in consi. cxxv. nu. 1. fo. 60.

Et tali pacto hereditas viri non causatur exceptio.
ibidem. nu. 2.

Pactum vniuersale non nocet alteri nec iuramentum. ibi-
dem. nu. 4.

Pactum appositum in contractu emphyteotico quod
propter canonem non solum res non reuertatur ad
ecclesiam sed liceat motam purgare per quinque
nium valet. in consi. clxij. nu. 3. fo. 73.

Pactum nudum regulariter iure citi. non producit
actionem sed iure cano. sic. quia datur conditio. in
trac. disse. inter ius cano. et ciui. nu. 70. fo. 223.

Pactum appositum in contractu quod dicitur simpliciter
dicto partis non valet in consi. clxv. nu. 4. fo. 78.

Pactum dicitur personale duobus modis. in. q. ij. nu.
mero. 28. fo. 111.

Pactum an valeat inter fratres diuidentes hereditatem
quod si sitibus masculis descenditibus ex eis non
succedant femine. in. consi. lxxij. nu. 1. fo. 35.

Item quod si successione feudorum non habet locum iura com-
munia ciuili. ibi. nu. 2.

Et an et quomodo derogetur per secundam conditionem
factam inter fratres per illam secundam. ibi. nu. 3.

Papa vel procurator vel syndicus romane ecclesie
episcopi loci vel ciuitatis in qua est ecclesia po-
terit adire hereditatem in qua ecclesia fratrum minorum
fuit heres in iustitia in trac. mino. dist. lxxij. nu. 2. 4.
lib. 1. fo. 156.

Papa citat quemlibet vbi cumque existere. et officialis im-
perij qui preest vni prouincie potest homines existe-
tes in qualibet prouincia imperij citare. in extra-
uag. ad repi. in ver. per edictum. nu. 10. fo. 146.

Papa potest confirmare gesta per ipsum ante papatum
et facta per eum per gubernatorem vel rectorem ali-
cuius prouincie. in consi. cxxv. nu. 2. fo. 88.

Parentes iure ciuili non testificantur contra
filios iure cano. sic. in trac. disse. in
ter ius ca. et ci. nu. 45. fo. 222.

Pars superior et inferior denominantur per caput et
pedes. in trac. de flu. in ver. quod si ex vno.
nu. 3. fo. 103.

Per aduerbia localia sursum et deorsum. ibi.

Per propositioes supra et infra vel super et sub. ibi.

Paria sunt aliquid non esse ab initio vel esse et tolli
per actum qui retro fingat non esse. in. q. ij.
nu. 2. fo. 122.

Paria sunt aliquid exprimeret et factis et exprimeret
re verbis. in. q. ij. nu. 4. fo. 125.

Paria sunt aliquid non esse vel obscuro esse. in. q. iij.
nu. 8. fo. 129.

Partialitas guelpha vel gebellina que tendit
ad propriam vilitatem et non ad
bonum publicum est illicita in trac. de guel. et gebel.
nu. 6. fo. 227.

Partialitas guelpha vel gebellina tendens principa-
liter ad bonum publicum et ciuitatis recte gubernat

tur est licita. ibi. nu. 7.
Partialitas que vult deponere alium de regimine est illi-
cita si regimine erat bonum. secus si tyrannicum et ma-
lum. ibi. nu. 3.

Passoribus afferentibus multa animalia in
pascuis et itineribus perempta
an sit credendum. in tractatu testimo. nu. 33. fo. 41.

Patres comederunt vnas acerbas et dentes si-
lioni oblituerunt. in. q. ver. co. do. in-
ter virg. ma. et dia. nu. 8. fo. 186.

Pater si est stipulatus dotem sibi reddi filia decedente
sine filiis que illa decedente cum filiis etiam est de iure
reddenda talis dos. in consi. cxx. nu. 1. fo. 62.

Pater si in testamento mandat filii decederint i pur-
pillari erate vendi bona sua et distribui inter pau-
peres talis substitutio censetur directa pupillaris. in
consi. lxx. nu. 1. fo. 30.

Pater qui tenetur pro delicto filii ex forma statuti quod
non tenetur filio condemnato per contumaciam. in
consi. cxxv. nu. 1. fo. 56.

Pater cogitur alimenter filium necessitate nature si-
lius patrem. in trac. de alimen. nu. 3. fo. 183.

Pater ex causa ex qua? potest filium exheredare ex illa
potest et denegare alimenta. ibi. nu. 11.

Pater filium et filii? patre tenetur alere nisi alend? habeat
artem ex qua sustentari possit. ibi. nu. 12.

Pater non alens filium qui tenetur. l. cor. de fca. ibi. nu. 14.

Pater filium naturale etiam nati ex damnato coitu de iure
cano. alere tenetur. ibi. nu. 17.

Pater an teneatur soluere condonationem filii ad nati per
contumacia? si teneatur solui? et teneatur solui? et teneatur
condonationem pro maleficio filii et alio? quod cumque habeat
pro confesso. in. q. iij. nu. 1. fo. 13. fo. 111.

Pater qui tenetur soluere condonationem pro filio an dicitur
fideiusso? iudicium solui. ibi. nu. 2. et. 14.

Pater potest incarcerationem filii? ea? conuictio etiam clericum
nec committit priuatum carcerem nec incidit in canonem si
quis suadet. in trac. de carcer. nu. 22. fo. 132.

Pater spurio non debet vultu? bonum? ei? filio legi-
timo relictio? in re? in quo ipse et filii? sunt instituti
ei. in consi. cxxv. nu. 2. fo. 57.

Pater non soluendo canonem potest filium priuare re
emphyteotica. in consi. lxx. nu. 4. fo. 31.

Pater possidens dotem uxoris matris pupilli videtur
ipso pupillo possidere. in consi. cxxij. nu. 2. fo. 62.

Pater si donet filio suo emancipato oia bona sua presentia
et futura reuerentis vniuersitatis et presentibus
bus inde venientibus an liceat patri predicto in
vita sua disponere pro libito velle voluntatis et an va-
leat talis donatio et hoc concluditur quod non va-
leat donatio. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 37.

Pater non soluendo canonem predictum filio in re em-
phyteotica. in consi. lxx. nu. 1. fo. 27.

Pater si debeat pecunia filio in studio quando filius te-
neatur illam imputare in eius partem. in trac. de
duo. frat. nu. 16. fo. 166.

Pater si incipit pendere in studio pro filio quod eo
mortuo non debeat pericere studium de communi
ni. ibidem. nu. 17.

Pater si aliquid incipit pro filio que heredes eius tenentur
illud percipere. ibi. nu. 17. et. 19.

Pater si fecit expensas in nuptiis alterius ex filiis que

alter frater debet de proprio et non de communi face-
re. ibi. nu. 20. et in trac. bal. nu. 31.

Pater si facit filium stipulari ab aliquo debitore quod
videtur facere alio donandi. ibi. nu. 24.

Pater spiritualis potest esse testis pro filio spirituali.
in consi. cxx. nu. 5. fo. 44.

Pater an possit filia recusantem eam maritare. i tra. disse.
inter ius cano. et ciui. nu. 57. fo. 223.

Pater occidens filium in adulterio deprehensam iure
ciuili non puniatur iure cano. sic. ibi. nu. 93.

Pater si se obligauit pro filio an totum solui debeat de
parte filii. bal. in trac. de duo. fra. nu. 3. fo. 167.

Pater si dilapidauit et consumpsit bona aduentitia filii
an filius a fratribus emendationem recipiat. ibi-
dem. nu. 4.

Pater si fecit sumptus pro uxore alterius ex filiis vel
soluit condemnationem pro filio an imputetur in eius
partem. ibi. nu. 31. fo. 169.

Questio. et Trac. Bartoli.

alter frater debet de proprio et non de communi face-
re. ibi. nu. 20. et in trac. bal. nu. 31.

Pater si facit filium stipulari ab aliquo debitore quod
videtur facere alio donandi. ibi. nu. 24.

Pater spiritualis potest esse testis pro filio spirituali.
in consi. cxx. nu. 5. fo. 44.

Pater an possit filia recusantem eam maritare. i tra. disse.
inter ius cano. et ciui. nu. 57. fo. 223.

Pater occidens filium in adulterio deprehensam iure
ciuili non puniatur iure cano. sic. ibi. nu. 93.

Pater si se obligauit pro filio an totum solui debeat de
parte filii. bal. in trac. de duo. fra. nu. 3. fo. 167.

Pater si dilapidauit et consumpsit bona aduentitia filii
an filius a fratribus emendationem recipiat. ibi-
dem. nu. 4.

Pater si fecit sumptus pro uxore alterius ex filiis vel
soluit condemnationem pro filio an imputetur in eius
partem. ibi. nu. 31. fo. 169.

Patientia habetur pro contradictione in his
re. in. q. vj. nu. 4. fo. 118.

Patientia non habetur pro consensu quando quis pa-
tetur aliquid fieri in re sua ratione reuerentie. ibi-
dem. nu. 6.

Patientia in iuribus habetur pro traditione. ibidem.
numero. 8.

Patientia habetur pro consensu quando de commodo
patientis tractatur et quando habetur. ibidem. nu-
mero. 11. et. 16.

Patientia duplex. scilicet in formis. ibi. nu. 16.

Patria potestas iure ciuili durat in omni etate
sed iure cano. quoad matrimonium et ius
iuramentum aduigente adulta etate. in trac. disse. in
ter ius ca. et ciui. nu. 88. fo. 224.

Patronus presentans indigni iure ciuili pri-
uatur sed iure cano. non. in trac.
disse. inter ius ca. et ciui. nu. 119. fo. eodē.

Pauperes electi per executores testamentariorum
poterunt agere contra here-
des de iure communi. in. q. xij. nu. 12. fo. 224.

Pauper quando admittitur ad testamentum et
de his qui portant crucem. in. l. in tra.
testi. nu. 30. fo. 128.

Pauper admittitur ad testamentum sed ei tanta fides
non adhibetur. in tra. ad repi. resti. nu. 8. fo. 257.

Pax potest fieri de adulterio cum viro adulterere
minuatur pena statuti propter pacem. in consi.
clxxv. nu. 1. fo. 81.

Pax habenda est a marito non ab uxore adulterata:
quod ei nulla sit iniuria. ibi. nu. 2.

Pax quid sit. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 33.

Pax debet fieri vniuersis etiam que vniuersum fuerit
offensus. ibidem. nu. 2.

Pax ante auxilium et fauore que teneantur de pace rupta.
ibidem. nu. 3.

Peccans contra naturam iure ciuili pena capi-
tis puniatur iure cano. mitas in trac.
disse. inter ius ca. et ciui. nu. 92. fo. 224.

Pecunia numerata quod non sit de rebus com-
prehensis in l. lex que tutoris. C. de
admi. tuto. in consi. lxx. nu. 2. fo. 14.

Pecunia legata in specie pro usufructum transmuta-
tur in aliam speciem in trac. mino. lib. ij. nu. 24.

folio. 159.

Pecunia licite offertur in ecclesia fratrum minorum pro
fabrica secus conuertenda in usus pauperum. in tra.
mino. dist. lxxij. nu. 18. et. 21. lib. 4. fo. 155.

Pedagogium ut dicitur venditur tribus mo-
dis considerari potest. in. qd. iij.
nume. 14. fo. 14.

Penas inferri bonum est propter exemplum. in
extrauag. ad repi. in ver. transi. nu. 2.
folio. 150.

Pena ita committitur ex priuatione qualitatis sicut ex
priuatione substantie si debet committi ex priuatio-
ne. in. q. v. nu. 6. fo. 121.

Pena que imponitur propter priuationem aliquid? res
non committitur propter priuationem ipsius. ibi-
dem. nu. 9.

Pena qua tenetur iudex quod male iudicauit an sit me-
ra pena ex parte vtriusque an solum ex parte iudicis
et respectu partis interese. in. q. ij. nu. 18. fo. 123.

Pena copialis que imponitur in defectum solutio-
nis pene pecuniarie remanet integra etiam si pene
pecuniaria diminuitur. in consi. cxxv. nu. 5. fo. 52.

Pena a dieca statuta imponitur iudici aliquid facienti
que tenet si statutum tenet in extrauag. ad repi. in
verbo mille librarum. nu. 1. fo. 153.

Pena in mulctis que relinquuntur in testamento
non recedunt a persona quantum ad commissionem
pene. in consi. v. nu. 2. fo. 5.

Pena pecuniaria iure ciuili ab ecclesia infligi potest iure
cano. non in trac. disse. inter ius cano. et ciui. nu.
69. folio. 223.

Pena incestus et adulterij iure canonis. motus est sed ius
re ciuili mulier in monasterium detruditur. ibi-
dem. numero. 75.

Pene multe iure ciuili imponuntur que iure cano. non.
ibidem. nume. 117.

Pena carceris est ex grauioibus penis quas ecclesia
infligit. ibidem.

Pene multe reperiuntur a iure ca. constitute que in ius
re ciuili non habentur. ibi. nu. 120.

Pena mortis iure ciuili infligitur iure cano. non. ibi-
dem. numero. 146.

Pena nulla iure ciuili non excedit quadruplum in. ca.
secus in iustitia suadente. ibi. nu. 185.

Peremptorium requiritur etiam quando
summarie procedit. in exp.
extrauag. ad repi. in ver. summari. nu. 5. fo. 140.

Percutiens in centum et accusatus est de vi
nere licet non de nocte et probatum an veniat condē-
nandus. in. q. xvij. nu. 1. et. 9. fo. 131.

Personarum legitimatio requiritur in ius
dicio agita. sine sig. iud. in exp.
trava. ad repi. in ver. et figura. nu. 7. fo. 142.

Pes in centum et accusatus est de vi
nere licet non de nocte et probatum an veniat condē-
nandus. in. q. xvij. nu. 1. et. 9. fo. 131.

Petens in expensis iure ca. solui in expensis. in trac.
disse. inter ius ca. et ciui. nu. 5. fo. 225.

Petitio quando agitur sine sig. iud. requiritur licet non
solennis et sufficit quod continet factus et inactis
redigatur nec conclusio requiritur et conclusio inepta
non vitiat processum: et sufficit generalis dummodo
pp ij

rens reddatur certus. in extrauaga. ad repil. in ver. & figura. nu. 8. fo. 143.

Planus dicitur quando est latus & partes sunt equales in tracta. de flu. in ver. agro: nume. 13. fo. 192.

Equalitas in plano qualis esse debeat. ibi. nu. 15. Planus quando dicitur notabiliter in vnam partem pergere. ibidem.

Sacri in loco in quo propter attractionem aqua versus flumem vergit an dicitur commissum in plano tibi beris. in trac. de flu. in ver. agro. nu. 18. fo. 192.

Duralitas in statu quo presoluatur in singulis latitaret. in consil. p. nu. 2. fo. 7. Quoties plura requiruntur non sufficit vnum adesse. in consil. p. nu. 2. fo. 55.

Plus & minus non faciunt rem differre specie in trac. de aluo. in ver. quod. fi. nu. 2. fo. 210.

Pondus determinate probatur per testes dicere res se ponderasse vel vidisse ponderari in determinate vero si dicit quod manibus ponderauit. in trac. test. nu. 4. fo. 243.

Possessionem ingrediens vigore sine nulle an incidat in pena. l. memine. in consil. p. nu. 4. fo. 44.

Possessio que habetur precario qd sit inusta voluntate mutata per concedentem. in consilio. p. nu. 3. fo. 46.

Possessio quid releuet in coeessione iurisdictionis. in consilio. p. nu. 7. fo. 89.

Possidens cuiuslibet agit interdico vti possidetis: & acquirat de turbata possessione. in consilio. lxxij. nu. 3. fo. 39.

Possessio probatur per vsum. Nel. in tracta. test. nu. 133. fo. 272.

Possidere possumus re eandem titulo pro herede. & tibi pro dote. in consil. lxxxv. nu. 1. fo. 40.

Possessio fundi dotalis qua habet pater nomine filiorum suorum inducit additionem hereditatis matris. in consil. p. nu. 1. fo. 92.

Possessio licet perdat in inundatione tamen dominium non inuratur. in tracta. de aluo. in ver. speciem. nu. 2. fo. 211.

Possessionum recuperande iure ciuili datur aduersus delectorem vel quia mandauit vel quia ratum habuit iure canonico. aduersus quemcumq; res illicite peruenit. in tracta. differre. inter ius canonico. & ciuili. nu. 3. fo. 221.

Si vnus accusatur de turbata possessione quia intravit re. & ille dicit quod intravit tanq; in re sua quia fuit aut probatur tamen si accusator probat antiquiorem possessionem debet obtinere. in consil. p. nu. 1. fo. 54.

Item quor modis dicitur quis turbare possessionem alterius: quando tenetur de turbata possessione. ibidem. nu. 2.

Possibimus qd non transmittat hereditatem fore aditam. in consil. p. nu. 3. fo. 15.

Positio an fuerit heres in situatus restituere hereditatem spiritio quis tenetur re sponte. in consil. p. nu. 3. fo. 87.

Positio mere negatiua in re ciuili fieri non potest iure canonico. in tract. disse. inter ius cano. & ciuili. nu. 159. folio. 215.

Potestas declarandi super legato concessa a testatore de iure communi an perdatur post. in consil. p. nu. 5. fo. 66.

Potestas iudici concessa in summarijs est in abbreuiatione dilationis. in consil. p. nu. 1. fo. 47.

Potestas si est data pisoribus per comune super abundantiam frumenti quam non habebat & coentum sit de certa mercede per eos tanq; pioresiam comune teneatur ad illam solvendam. in qd. v. numero. 1. et 8. folio. 115.

Potestate concessa per capitulum aliquibus eligendi prelatum: videtur donatum illis ius eligendi. ibid. numero. 4.

Potestatem generalem statuendi habentes quod non possint inhibere appellationem ab interlocutoria in consil. p. nu. 3. fo. 79.

Potestate habente statuendi super libra non possunt stare qd iudex iudicans super hoc non teneatur in syndicato. ibidem. nu. 4.

Potestatem super libra habentes si statuerint qd inde possit procedere non obstat prescriptione non tollit prescriptionem iustitie. ibid. nu. 6.

Potestatem habens prouidendi & ordinandi & executioni mandandi certum quid potest pluries ordinari & prouidere donec exequatur. in consilio. p. nu. 1. folio. 65.

Potestas generalis statuendi debet intelligi qd ius alteri questum non auferat in consilio. p. nu. 2. fol. 79.

Potestas compellens testem dicere falsum punitur eadem pena qua testis in. l. p. v. nu. 13. fo. 250.

Potestas non admittens defensionem iuris punitur ac si non admittit defensionem vere innocentie. ibid. nu. 14. & in trac. Nel. nu. 237. fo. 276.

Potestas qui habet arbitrium procedendi non potest absolueret vel condemnare ex depositione testis non iuratum. ibi. nu. 22.

Potestas concedens repelsas succedit loco defensionis superioris in tract. repelsa. in. q. p. in. nu. 1. et 4. folio. 174.

Potestas habens liberum arbitrium non potest facere iniuriam parti sed solemnitates iuris ciuiliis omittere potest. in extrauaga. ad repil. in ver. videbitur. nu. 10. folio. 144.

Practica opponendi exceptionem siendi copiosius in missi per defendentem alium nominis proprio. in q. h. nu. 23. fo. 110.

Practica examinandi testes non Latinos per notarium latinum. Nel. in tra. de testi. nu. 89. fo. 270.

Precarium qd transe ad heredem quando agitur qd ad heredem transeat. in consil. p. nu. 3. fo. 46.

Præceptum continens nuntiationem noui operis potest nuntiationem non edificare vel veniat responsurus. in consil. p. nu. 1. fo. 38.

Præceptum factum in nuntiatione noui operis etiam cum clausula & si senseris te grauatum & sim foras perionis qd sit nullum & non iustificetur per illam clausulam. ibidem. nu. 2.

Pretium in vniuersalibus succedit loco rei & sic in dote. in consil. p. nu. 3. fo. 60.

Pretium aliqui p mercede ponit. in q. h. nu. 18. fol. 114.

Pretium fundi dotalis venditur per virum et vxorem: & per quilibet ipsorum in solidum presumitur p dimidia ad vxorem puenisse. in consil. p. nu. 1. fo. 60.

Et alia dimidia soluto matrimonio ab hereditibus viri repetit actione de dote. ibi. nu. 2.

Preconia debent fieri in locis publicis nec in ratione debet loci facti preconij exprimi. in extrauaga. ad repil. in ver. publico. nume. ro. 2. folio. 147.

Predicatores & confessores possunt elemosinas iure canonico recipere ab vxorarijs: iure ciuili non sua autoritate sed de manibus domino non debent recipere. in tracta. disse. inter ius ca. & ci. nu. 31. fo. 222.

Prelatus poterit adire hereditates monacho delatam vbi monachus velit. in q. h. nu. 21. fo. 127.

Prelatus vel rector ecclesie i causa sue ecclesie potest esse testis. Nel. in tracta. de testi. nu. 14. fo. 266.

Prelatus iure ciuili non constituit purgationem in causa sue ecclesie iure cano. in tract. disse. inter ius ca. & ci. nu. 5. fo. 221.

Prelatus in bonis ecclesie habet plus iuris qd tutor in bonis pupillarijs. ibi.

Presbyter tutorem datuam vel testamentariam suscipere non potest legitimas. in consil. p. nu. 1. fo. 66.

Presbyteri non torquentur pro testimonio. in l. p. v. ter. nu. 1. fo. 250.

Prescriptio nãq; potest pñci in possessionibus existit? iura sume. in trac. de aluo. in ver. speciem. nu. 3. fo. 211.

Prescriptio. xxx. annorum in iure adeundi currit post pupillarem etate in consil. p. nu. 4. fo. 62.

Prescriptio. xxx. annorum currit pupillo post pupillarem etate in consil. p. nu. 3. fo. 73.

Contra ecclesiam romanam prescribitur spatium centum annorum. in consil. p. nu. 11. fo. 85.

Prescriptio in iuribus que non habet eam continentiam sit duplicator tempore iure ciuili sed iure cano. in omnibus iuribus sufficit prescriptio. xl. annorum. in trac. disse. inter ius ca. & ci. nu. 73. fo. 223.

Prescriptio non currit iure cano. tempore prelati male alienatis iure ciuili hoc non reperitur. ibidem. nume. 55.

Preses prouincie et magistratus municipales non possunt deponere. in trac. banni. nu. 4. fo. 188.

Presidis assessor non hz iurisdictionem in sententiando licet consueto contrarium obseruet. in trac. de iur. risci. nu. 26. fo. 214.

Preses si remouetur ante tempus dicitur culpa assessorum. ibi. nu. 27.

Si vnus ex presidentibus ciuitatis fuit cum exercitu extra territorium ciuitatis qd ibi non habet iurisdictionem nisi fiat reformatio vt facta in exercitu valeat. ibidem. nu. 28.

Presidentes ciuitatis qd habeat iurisdictionem puniendi suos familiares i officio delinquentes. ibi. nu. 29.

Presencia partium quod non sit necessaria qm testes puplicant. Nel. in trac. testi. nu. 80. fo. 269.

Presumptio vna tollit aliam. in consil. p. nu. 1. fo. 47.

Presumitur ignoantia vbi non pbatur scientia. i. trac. p. sum. nu. 2. fo. 231.

Presumitur aliquem viuere nisi probetur mortuus. ibidem. nu. 3.

Contra presumptionem iuris admittitur probatio in contrarium. in consil. p. nu. 3. fo. 59.

Principi non obediens vel non receptantes gentem suam de iure antiquo non puniebant ipso iure hodie dicunt rebelles. i. extrauaga. ad repil. in ver. teno. nu. 4. fo. 150.

Princeps est deus in terris. in extrauaga. ad repil. in ver. totius. nu. 5. fo. 136.

Princeps scribens castro ve ciuitati facit ipsum ciuitatem. in extrauaga. ad repil. in ver. lombardie. nu. 6. folio. 149.

Princeps solus et non alius iudex potest condonare ciuitatem aratro subicere et hoies ciuitatis capte illis dimittere et cum omnibus bonis et ad alia se transferre. in extrauaga. ad repil. in ver. rebellando. nu. 2. fo. 154.

Prinilegiatus non succedens prinilegiato ratione sue pnone non vti tur prinilegio. in q. h. nu. 8. fo. 109.

Prinilegijs alicui concessum ratione cause videt esse concessum siue suo siue defensorio nomine conueniatur. ibi. nu. 12.

Prinilegium non auferit beneficium iuris. in q. h. nu. 14. fo. 128.

Prinilegia alicuius artis quis non habet si artem non exercet. in trac. repelsa. in q. v. p. in. nu. 2.

Prinilegium in dubio videt esse concessum persone. in consil. p. nu. 3. fo. 85.

Prinilegia extra corpus iuris posita tollunt per simplicem clausulam non obstantem. in extrauaga. ad repil. in ver. non obstantibus. nu. 11. fo. 149.

Prinilegia inserta in corpore iuris non renouantur nisi specialiter tollantur vel nisi per legem speciale sequentem habentem maiorem specialitatem. ibid. numero. 12.

Probatonum modi plures. i. q. h. nu. 7. fo. 129.

Quando aliquis propter dolum vel contumaciam aggrauatur vt leuio probatio contra ipsum sufficiat talis probatio non egreditur ipsum. in q. h. nu. 11. folio. 112.

Stringens se ad aliquid probandum certo et limitato tempore debet illud ita probare. in consil. p. nu. 1. fo. 41.

Probans de antiquiori possessione cum titulo obtinet. in consil. p. nu. 2. fo. 59.

Si ago quod possumis pure et probatio est quod sub conditione an dicitur probata iudicio. Nel. in trac. testi. nu. 156. fo. 273.

Si ago qd mutui sub conditioe et probo qd mutui pure non probatur contractus. ibi. nu. 157.

In summaria cognitione que probatio requiritur. in extrauaga. ad repil. in ver. summarie. nu. 7. fo. 140.

Probatio plena que dicitur. ibid. nu. 7. fo. 140.

Probatio per iuramentum sufficit in causa summa p p ij

rijs et modici prejudicii. ibi. nu. 8.
Probatio que requiritur in summarijs in quibus fit ali...
Probatio plena et fiat requiritur qd fiat articuli et q...

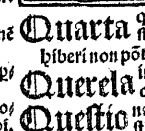
penj vel rem publicam non contra psumam. ibi. dem. numero. 5.
Profiteus regula fratrum minorum libere de bonis suis...
Prohibitus non contradicere prohibetur contradicere etiam de facto. in consil. lxxij. nu. 5. fo. 32.

tantur octo. s. memoria intelligentia experientia doct...
Pudens quilibet presumitur nisi contrarium probet. ibidem. nu. 76.
Pudens prudentia perfecta ea perfectione que in ho...

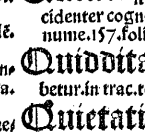
potest nec malis moribus infomari. ibi. nu. 2.
Pupillam apud sponsum alii duobus modis intelligi potest. ibidem. nu. 10.
Pupilli et miserabiles persone non coguntur litigare...

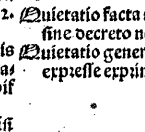
Quantitas compositum separatum quousi numeratio est facili...

Quarta que debet esse relicta factis ecclesie sic est sicut...

Querela in officio tollitur quinque in consilio. nu. 2. fo. 91.

Quiescentia non datur haberi titulum et precarium. in consil. cccj. numero. 2.

Raptus proprie sponsa comittitur iure civili. lxx. iure ca. i...

Qui patitur rem suam esse apud alium nil faciens... Rebellare occulte quomodo quis dicatur... Regimen oligarchia per aristotelem dicitur paucorum...

Ibidem. nume. 2. Regimen oligarchia per aristotelem dicitur paucorum... Regendi modus tertius fuit per unum si in communem...

consequitur pretium. in q. iiii. nu. 8. fo. 113. Remissio mercedis an fiat conductori ad 2 annos... Remedium ordinarius ubi habeat an recuratur ad extra ordinarium...

subire. ibidem. nu. 5. Represalie non procedunt forensiter. ibi. nu. 10. fo. 177. Represalie non possunt coecedi ei qui post facta iniustitiam...

Repertorium super Consi.

Represalias concedere non potest civitas que subest alicui regi vel principi. ibi. nu. 5.
 Superioris copia ex parte concedentis represalias qd haberi non potest ut civitas subdita illas concedere possit. ibi. nu. 6.
 Represalie ad hoc vt cōcedantur sufficit qd petantur manu regia nec aliqua solennitas iuris civilis requiritur in trac. repes. in. l. iij. q. p. in. nu. 1. fo. 175.
 Causa propter quam represalie conceduntur dicitur esse vera. ibi. nu. 2.
 Requiritur etiam qd eis contra quos cōceduntur ius saluum sue defensionis sit. ibi. nu. 3.
 Represalias sufficit ostendere solā concessionē absq; processu. ibi. nu. 4.
 Item quilibet de populo. ibi. nu. 5.
 Quilibet de populo civitatis a quo represalie petunt comparere potest nec concedantur. ibi. nu. 9.
 Defensionis qd opponant ad hoc nec represalie concedantur. ibi. nu. 10.
 Represalias iuri petenti quo pacto quis renūtiari potest. ibi. nu. 11. fo. 176.
 Pro represalijs conceditur captura et retentio ex prio et secundo decreto. ibi. nu. 15.
 Represalie contra rectorem civitatis forensis qui iniustitias fecit quando concedi possunt in trac. repes. in. l. iij. q. v. p. in. nu. 1. fo. 177.
 Represalie contra officiales potestatis facientis iniustitiam quando concedi possunt. ibi. nu. 3.
 Represalie contra consules et priores civitatis facientes iniustitiam concedi possunt. ibi. nu. 5.
 Represalie qd possunt concedi cōtra singulares hoies civitatis. ibi. nu. 6.
 Represalie qd possunt concedi contra terras subditas simpliciter nō sicut subdite quo ad quedam. ibi. numero. 6.
 Represalie possunt concedi contra certum genus hominum civitatis denegantis facere iniustitiam. ibi. numero. 9.
 Represalie concessio contra civitatem qd possunt exerceri cōtra eius incolās subeuntē tamē munera. in trac. repes. in. q. vij. p. in. nu. 2. fo. 178.
 Represalie an possint concedi contra ciues alibi moratrabentes. ibi. nu. 2.
 Represalie quod nō possunt cōcedi cōtra civem civitatis cōcedentis qui etiam sit civis civitatis cōtra quam cōceduntur. ibi. nu. 4. fo. 178.
 Represalie nō conceduntur contra mulieres vt personaliter captantur. ibi. nu. 6.
 Represalie nō pnt exerceri ptra clericos. ibi. nu. 6.
 Represalie nō exercētur cōtra scolares nec cōtra nuntios nec famulos eorum. ibi. nu. 7.
 Represalie non exercētur contra scriptores et bidellos. ibi. nu. 8.
 Represalie nō exercētur cōtra patrē scolaris visitantem solum in iudicio. ibi. nu. 9.
 Represalie nō exercētur cōtra ambasciatores. ibi. nu. 11.
 Represalie nō exercētur contra testes qui causa testimonij accedunt vel contra eos qui iniuri trahuntur nec contra eius famulos. ibi. nu. 12.
 Represalie cōtra eūtes ad nūdas in loco nūdinarū nō exercētur. in alio loco sic. ibi. nu. 13.
 Represalie nō exercētur cōtra emites ad indulgentias nec contra eorum famulos. ibi. nu. 14.

Nec contra tenētes hospitium in loco vbi sunt. in d. gentile. ibi. nu. 15.
 Nec contra applicantes.
 Nec cōtra eos qui in ius vocari non possunt de iure communi. ibi. nu. 17.
Recessoria post quadrānium iure civili dicitur postliminio reverts iure canonico nō: quia eo tempore nō currit prescriptio. in trac. disse. inter ius cano. et civil. nu. 21. fo. 221.
Restitutio in integrum iure civili ecclesie nō datur contra libertatem. iure cano. sic. in tracta. disse. inter ius canonicum et civile. numero. 13. fo. 221.
Restitutio in integrum competit illis contra quos tempore tyrāni aliqua iniustitia facta est. in tracta. ryan. numero. 19. fo. 170.
 Nil innovat iure civili questione restitutionis in integrum pēdere sed iure cano. sic in tempo sita cautio. in trac. disse. inter ius ca. et civil. nu. 139. fo. 225.
 Qui comparuit tēpore pūne citationis specialiter citari debet ad audiendum suam. in extrauagan. ad repmendum. in vers. super numero. 2. folio. 145.
Reus pponens exceptionē dilatorā et nō probans ante finem in expensis cōdenatur: sed iure civili cōdenario expensarum nō fit nisi in fine cause. in trac. disse. inter ius cano. et civil. nu. 77. fo. 223.
Reus quando propter eius pūnam aggravatur tale gravamen non egreditur eius personam. in cō. si. c. vii. nu. 4. fo. 56.
Reus quo ad defensionem fidei iuratis et venditor quo ad defensionem emptoris equiparantur. in. q. iij. nu. 15. folio. 109.
Rex robertus quomodo poterit cōdenari ab herico imperatore p. rebel. et de crimine leseina festatis in extrauagan. ad repmendum. in ver. rebellat. do. numero. 7. fo. 151.
Rex a subditis quid epigere possit. in tra. de regi. civil. numero. 12. fo. 228.
Regem alterius nationis habere periculosum est. in trac. de regi. civil. nu. 24. fo. 230.
Rex omnis aut mediate aut immediate a deo eligi vel ab electoibus deo inspirante. in trac. de regi. civil. nu. 24. fo. 230.
Rigo in causis ecclesiasticis iure canonico non servatur sed discretio. iure civili secus. in trac. differen. inter ius canonicum et civil. numero. 36. folio. 222.
Ripa fluminis si que erat iuxta pcedium corruit ita vt flumen alveum mutet: alveus acquiritur pcedio. in trac. de flum. in ver. flumen. numero. 7. folio. 193.
Ripa et loca que cedūt ripe agro vendito non veniunt mensuranda nisi dicatur in trac. de flu. in ver. agro. numero. 4. fo. 192.
Ripe que sunt in fundo qualiter mēsurentur. ibi. nu. 8.
Rivus appellatur pars fluminis et est iuris publici. in trac. de flum. in ver. et alia. nu. 1. folio. 204.
Rivus nō pcedens a flumine sed a fontibus vel alijs venis qn sit publici et qn pūati iuris. ibi. nu. 2.
Rivus restituere tenet vltra vires hereditarie. in trac. de flum. in ver. et alia. nu. 1. folio. 204.
Rogatus si nō fecit in pūarij nec deducit

Quest. et Trac. Bar.

rebellantiam. in cō. si. l. iij. nu. 1. fo. 135.
Rusticus deponens super possessione si dixit: qd vidi qd possidebat tanto tēpore: p. probat. in trac. resti. nu. 179. fo. 274.

in questio. xvij. nu. 3. fo. 133.
 Quando appellatur a sententia interlocutoria pronuntiandum est more interlocutoriarum. in consi. c. x. numero. 1. fo. 58.

De litera. S.

Sacerdos filie nate et sacerdotio procreare nō potest aliquid etiam ratione dotis relinquere in consi. c. x. numero. 1. fo. 58.
Sacrilegio iure civili imponitur duobus: pena qd de iure canonico. et civil. nu. 68. et. 79. fo. 223.

Sententia lata in causa appellationis interlocutorie est interlocutoria. ibi. nu. 2.
 Non appellans videtur approbare sententiam vt sic lata non tamen vt bene latam idem et appellans. in questio. i. nu. 17.

Sacramentum est sacre rei signum item in miraculis gratie visibilis forma in trac. resti. nu. 58. fo. 243.

Sententia lata si constat de innocentia differenda est executio. in consi. c. x. numero. 3. fo. 54.
 Sententia criminalis lata reo absente non infamatur. in consi. c. x. numero. 3. fo. 50.

Sapientia est habitus speculativus confiderans causas altissimas et ad iustitias etiam spectat. in trac. resti. nu. 70. fo. 244.

Sententia que est ipso iure nulla necessario non debet dici nulla. in consi. c. x. numero. 3. fo. 43.
 Sentia lata contra absentem non perimit ius alterius quando lata contra presentem ex iuris dispositione perimeret. in consi. c. vii. nu. 2. fo. 56.

Scientia sapientia et prudentia differunt in trac. resti. nu. 69. fo. 244.

Sententia lata contra absentem non potest parere actionem contra alium secus si contra presentem est lata. ibi. nu. 3.
 Sententia in qua reservatur taxatio expensarum valet. in consi. c. x. numero. 3. fo. 46.

Scientia alicuius tripliciter sumitur. ibi. nu. numero. 7.

Sententia talis est conditionalis. ibi. nu. 4.
 Pendente recessione sententie expensarum creditor qui habet hypothecata omnia iura debitoris non potest agere vt taxentur sed assilire debitorum nec colludat. ibi. nu. 7.

Scholaris deservit esse scholaris quatenus tēpore requirit arbitrio iudicis relinquatur. in trac. resti. nu. 65. fo. 247.

Quando sententia lata super principali parit exceptionem rei iudicate super incidenti tunc super incidenti tēpore cognoscitur si causa principalis erat plenas alias secus in extrauagan. ad repm. in ver. summa. rie. nu. 2. fo. 141.

Scholaris qui minus quinquennio stetit absens a studio non dicitur pūatus in matricula in consi. c. x. numero. 1. fo. 63.

Sentia lata in causa summaria in qua iudex dicit se habuisse plenam causę cognitionem nō facit pūdiendum in alia causa. ibi. nu. 32. fo. 141.
 Sentia lata in causa in qua plena probatio requiritur in qua iudex dicit se habuisse cognitionem summariam non valet. ibi. nu. 33.

Scholaris pūatur matricula ppter absentiam si reddi non tenetur iterum soluere matriculā. ibi. nu. 2.

Sententia arbitratois dicitur transactio magis quā sententia. in. q. iij. nu. 25. fo. 110.
 Sententia in causa que tractatur sine figura iudicij est ferenda in scriptis de iure canonico et potest ferri iudice non sedente de iure civili necessario non fertur in scriptis dummodo in actis redigatur. in extrauagan. ad repm. in vers. et figura. numero. 21. folio. 143.

Scholaris esse probatur ex qualitate rerū quas deserit et ex consuetudine eundem redendi. in trac. repes. in. q. vij. p. in. nu. 1. fo. 179.

Sententia in quibus casibus requiritur. in trac. ad repm. resti. numero. 47. folio. 259.
 Senes et valetudinarij iniuri non admittuntur ad testimonium. in trac. ad repm. resti. numero. 54. fo. 259.

Scribendi mos noster quare sit nobilior: mos scribendi hebreorum. in trac. de insig. et ar. nu. 29. fo. 182.

Senes et valetudinarij iniuri non admittuntur ad testimonium. in trac. ad repm. resti. numero. 54. fo. 259.
 Senes dicitur qui complevit lxx. annos. ibi.
 Senes et valetudinarij iure canonico compelluntur ad testimonium. in trac. disse. inter ius canonicum et civil. nu. 160. fo. 225.

Scriptura tracta. ad repm. resti. numero. 47. folio. 259.

Sententia in domino procuratore presente in hoc casu tenet. ibi. nu. 22.
 Sententia lata in absentem idem.
 Iudex pcedente cause cognitione absq; alia sententia potest rem capere et illam distrahere. ibi.

Senes et valetudinarij iniuri non admittuntur ad testimonium. in trac. ad repm. resti. numero. 54. fo. 259.

Sententia in qua quis fuit pro parte condemnatus et pro parte absolutus si ab ea appellatur qd tota non suspēdat. in consi. c. i. nu. 1. fo. 68.
 In dubio pro sententia quod sit iuste lata presumitur. ibi. nu. 6.
 Sententia in notorio fertur sine scriptis. in. l. presbytere. numero. 1. 5.

Senes dicitur qui complevit lxx. annos. ibi.

Sententiam approbans videtur beneficio appellationis renūtiare. in cō. si. c. i. numero. 4. fo. 50.
 Sententia danda est secundum formam accusationis. Sententia an sit lata ab arbitrio vel arbitratore cogno

Sensus visus est generalis ad omnem sensum corporis in. l. conenticulam. numero. 23. folio. 252.

Sententia approbans videtur beneficio appellationis renūtiare. in cō. si. c. i. numero. 4. fo. 50.
 Sententia danda est secundum formam accusationis.

Sensus visus quomodo pro omni sensu corporis accipiatur. in trac. resti. nu. 131. fo. 272.

Sententia in notorio fertur sine scriptis. in. l. presbytere. numero. 1. 5.

Sensus exterior est qui interiores. ibi. dē. numero. 1. 5.

Repertorium super Consi.

scitur ex modo procedendi. in tracta. de arbi. nume. ro. 6. fo. 218.
Asententia arbitri non appellatur & que sit ratio. ibi. dem. nume. 16.
Antia lata super pena commissa quia non parit sine arbitri an possit appellari. ibi. nu. 17.
Sententia in notorijs contra ordinem lata iure civili non valet iure canonico sic. in trac. disse. inter leg. & cas. nume. 170. fo. 225.
Sententia lata cum legitimo defensore in omnibus prodest illi pro quo lata fuit. in cōsi. ccy. nu. 4. fo. 91.
Sentia confessio processus & preceptum facti coram iudice non suo sunt nulli nisi in causa reconventionis & quando iurisdicō ordinarij sit priorogata. in trac. de iurisdic. nume. 2.
Sentia lata in decensia a iudice qui ultra cētum iudicare non poterat licet non valeat in ducentum valet tamen in centum. ibi. nu. 4.
Asententia lata a subdelegato iure civili appellatur ad delegatum iure canonico. non nam si tota causa committitur appellatur ad p̄mum delegantem si pars ad delegatum. in trac. disse. inter ius cano. & civil. nu. 16. fo. 221.
Sentia in causa matrimoniali iure cano. potest sine scriptis ferri qd iure civili non reperitur. ibi. nu. 40.
Sentia lata & transacta in rem iudicatam quis ultra nō auditur iure civili sed iure cano. sic in causa matrimoniali fraude probata per vnu testem & iuramentum. ibidem. nu. 47. fo. 222.
Sentia plerumq; valet iure civili sed iure cano. cōtra est qui criminaliter est condemnandus omnes debet concordari. ibi. nu. 141.
Sentia lata contra principalem mandat executioni contra fideiussores iudicati soluit & est cōmune p̄m̄. in questio. iij. nu. 2. fo. 111.
Sentia lata contra eum qui solo debuit possidere in adat executioni contra possidentem. ibi. nu. 3.
Sententia lata contra vnum non potest effectum ad eius auzorem. ibidem. nu. 7.
Sentia lata cōtra vnum alij nō p̄iudicat rōne cōnceptae etiam quādo effectus vnus facti extenditur cōtra plures nisi de nouo probet. ibi. nu. 8.
Sententia lata contra auzorem meum postius mihi acquisitum mihi non p̄iudicat nisi de nouo probetur. ibidem. nu. 9.
Sententia lata contra filium quādo noceat patri. ibi. numero. 15.
Sentia lata contra vnum p̄iudicat alteri quando est lata contra presentem. secus si cōtra absentem. ibi. numero. 18.
Seres p̄dictorum que in vijs publicis coherent se habet sicut ipe que sunt cōes. in trac. de sit. in ver. agro. nu. 1. fo. 192.
Sequelratio iure civili non fit propter res absentiam iure canonico sic. in tractatu disse. inter ius canonicū & civile. nume. ro. 37. fo. 222.
Seruus tacite & sic in consequentiam legatam mortuo testatore non debet nisi ab herede constituitur. in tracta. mino. libro. ij. nu. 22. fo. 159.
Seruituti si aliquid detrahatur non valet detractio si additur non est seruitus. in trac. de alio. in ver. qd

si. nu. 21. fo. 211.
Seruus factus liber vel econtra videtur alius homo & non renetur ex ante gestis. in trac. de alio. in ver. quod si. nu. 6. fo. 60.
Seruus quādo possit esse testis. Tel. in trac. testi. numero. 23. fo. 226.
Seruus penes licet omnia perdat tamē et sit legatum pro alimentis & iudicis officium imploret. in trac. mino. c. i. nu. 3. lib. i. fo. 153.
Seruus non habere dominium vel habere & ei queri non posse paria sunt. in questio. xij. nu. 5. fo. 126.
Seruus quando possit succedere ab intesta. in tracta. success. ab intest. nu. 26. fo. 237.
Sigillo proprio vel publico creditur in ciationibus. in extrauag. ad repimē. in ver. per literas. nu. 1. fo. 145.
Simpliciter id est sine p̄lica distinctione et inuolutis. in extrau. ad repimē. in ver. summarie. nu. 33. fo. 141.
Simul dicitur fieri quando ordo vel narratio facti non permittit aliquid simul fieri sed successiue. Tel. in tractatu. de testi. numero. 187. folio. 274.
Signum faciens vnus artificis quod facit in gladijs & alijs operibus licite proficitur ab illo & etiam a quolibet tertio. in tracta. de insign. & ar. nu. 7. fo. 181.
Signum fociarias societas diuisa apud quem remanere debeat. ibi. nu. 12.
Significatio proprie verborum statur vbis. in l. no. apparet ratio in extrauag. ad repimē. in ver. ne ex eorum. nume. ro. 18. fo. 137.
Syndicus Romane ecclesie episcopus vel synodus dicuntur communis si ad hec mada tam habeat potest petere bona hereditaria relicta ecclesie minorem ve in utilitatem ecclesie conuertatur. in trac. mino. dist. iij. nu. 25. lib. i. fo. 156.
Syndicus potest constitui ve etiam alium loco ipsius constituat. in trac. mino. lib. ij. nu. 5. fo. 161.
Syndicus a fratribus constitutus non potest nomine fratrum agere contra heredē a quo factū est legatum & quomodo agere debet. ibi. nu. 57.
Syndicus si a fratribus nominatus rem eisdem legatam contra voluntatem heredis vendidit de minimis non transfertur in emptorem: & qua exceptione erit tutus emptor: si per heredem venditur. ibidem. numero. 59.
Syndici potestas pro fratribus constituti a ciuitate ibidem. nu. 53.
Syndicus qui bz syndicare officialē an poterit cogno scere de homicidio per officialē commissio durante officio. in trac. de iurisdic. nu. 32. fo. 214.
Singulari pro plurali & e contrario & vniuersali pro particulari & distributino accipimus. in cōsi. lviij. nu. 1. fo. 28.
Socius pro socio testificatur si emolumentum ad ipsum non spectat. Tel. in tracta. de

Quest. & Trac. Bar.

testi. nume. 10. fo. 265.
Socer renetur alere nurum. in tract. de alimen. nume. ro. 16. fo. 183.
Socij & cōsores i causa cōmuni nō testificatur. in trac. ad repmō. testi. nu. 15. fo. 238.
Sociorum vnus si intravit monasterium ad seruendum per annum nō est societas dissoluta & lucra per alteri questia cōdicatur. in cōsi. xxxv. nu. 1. fo. 19.
Soluens repetit. quia dominium transfertur. in cōsi. xcij. nu. 2. fo. 45.
Soluitio facta qd nō sufficit ad dādum actione cōtra principalem. in questio. iij. nu. 9. fo. 113.
Sortilegus punitur iure civili capite & iure cano. pena. v. aureo. in trac. disse. inter ius cano. & civil. nu. 82. fo. 223.
Specialia duo non possunt circa idem cōcurere p̄re principaliter dicit vni in consequentiam alterius sic. in q. l. nu. 7. & 35. fo. 105.
Species pro figura. in trac. de alio. in ver. specie. nume. 1. fo. 211.
Spoliatus ante omnia debet restituere. nec vltra exceptio potest opponi. in questio. v. nu. 2. & 19. fo. 116.
Sponsus non potest esse curator: sponse in questione. v. nu. 6. fo. 132.
Sponsus presumitur habere maiorem affectionem ad sponfam quam mater. et iure mariti accusat. ibi. dem. numero. 8.
Spurus iure civili ad decurionatum nō prohibetur iure cano. sic in tracta. disse. inter ius cano. & civil. nu. 55. fo. 123.
Spurij proprie appellatur in iure nostro primo filius meretricis filius sacerdotis & natus ex filio & libera. in trac. success. ab intest. nu. 10. fo. 136.
Spurij non possunt succedere patri. ibi. nu. 11.
Spurus succedit matri cum legitimis si mater nō est illustris. ibi. nu. 12.
Spurij & alij dānati non succedūt patri nec matri & repelluntur ab ordinibus & dignitatibus nisi per principem fuerit dispensatum. ibi. nu. 14.
Spurij vel bastardi qualiter inter se succedūt ab intestato & agnatis patris. ibi. nu. 22.
Stagnum et lacus si p̄iurata sunt non habent ius alluionis secus si publica. in trac. de flu. in ver. iumen. nu. 8. fo. 193.
Statutum distans pro famulo cum alio. in cōsi. xij. nu. 2. fo. 22.
Statutum permissis quem offendi permittit occidi. in cōsi. lxxxvij. nu. 1. fo. 84.
Statutum permissis aliquem offendi dicitur fauorabile. ibi. nu. 3.
Statutum q̄ quarta pars condemnationis debeatur proximo occisi an debeatur proximo iocenti. in cōsi. cxi. nu. 1. fo. 65.
Statutum q̄ citatus pro maleficio nō possit capi pro aliquo debito nō poterit capi pro debito maleficio. in cōsi. clxxij. nu. 1. fo. 77.
Statutum q̄ carceratus pro delicto habita pace ab offensa possit per iudicium fratrum de penitentia

a carceribus liberari comprehendit blasphemantē carceratum. in cōsi. clxxij. nu. 1. fo. 77.
Statutū q̄ castibet liceat facere balconem vel porticum pro suo velle quis potest edificare sp̄eta nūtiatio nō noui operis. in cōsi. lxxij. nu. 1. fo. 32.
Statutum loquens de nullitatibus vel appellacionibus habet locum in nullitatibus factis vel appellacionibus ante statutum interpositis. in consilio lxxij. nu. 2. fo. 40.
Statutum q̄ percussus aliquem cum armis puniatur in decem non comprehendit percussentem cū dentibus sed puniatur pena statuti punientis percussentem cum manu. in cōsi. cvj. nu. 1. fo. 52.
Statutum contra p̄iuitilegium ecclesie dicitur esse contra ecclesiasticam libertatem. in consilio. clxxxvij. numero. 1. fo. 84.
Statutum disponēs q̄ filia dotata nō succedat ab intestato intelligitur de dotata tempore mortis nō autem postea. in cōsi. xxxij. nu. 1. fo. 18.
Statutum q̄ possidens rem immobilē debeat intra certum tempus omnia eius iura denūciare communitas alias omne ius quod habet in re ipsa sit communis si donataria nomine eius donator possedit per duos annos non denūciat rem donatam incidit in penam. in cōsi. lxxxij. nu. 1. fo. 39.
Statutum quod monachus qui steterit per annum in monasterio non possit succedere valet. in consilio xxxvij. numero. 1. fo. 20.
Statutum fieri potest per pactum fieri etiam potest per statutum. ibidem. nu. 2.
Statutum quod percussus alium cū sanguinis effusione comprehendit percussentem cum culterello acuto. & bāntus ex tali percussione licite occiditur statuto quod bānti impune occidant. in cōsi. cxi. numero. 1. fo. 53.
Statutum quod elapso termino bānti bāntum nō possit vitare quem effectum producat. in consilio. cvj. numero. 4. fo. 52.
Statuto predicto sc̄ate elapso bāno quas exceptiones admittit. ibidem.
Statuta intelliguntur finem communem vsum loquēdi in cōsi. clxxxvij. nu. 3. fo. 64.
Statutum qd de facto procedat intelligit manu regia & solēnitates iuris civilis tollunt. in extrauag. ad repimē. in ver. videbit. nu. 12. fo. 144.
Statutum qd liceat bāntum offendere dicitur inductū principaliter in odium bāntorum item fauore reipublice. in questio. e. nu. 3. fo. 105.
Statutum si excludit filiam dotatā ab hereditate viuentis filio an potest dicere testamentum nullum mortuo fratre. q̄ sic. in cōsi. l. nu. 1. fo. 8.
Statutum nouiter conditum non refertur ad causas preteritas iam decisas. in consilio. lxxxvij. nume. 1. folio. 40.
Statutum nouiter conditum etiam si esset dicrum in statuto nō refertur ad causas p̄cedentes & statutum sic disponēs non valet. ibi. nu. 4.
Statutum quod vir lucret tertiam partem de dote quā cepit habet locum etiam in dote promissa. in consilio. cxxxij. nume. 1. fo. 62.
Statuta intelliguntur secundum propiam significationem & non secundum statum in questione. iij. numero. 12. fo. 112.

Statutu qd vir lucreti dorem non exratibus filijs quod illam lucretur etiam exante neptre ex filia. in confi. cxxiii. nume. 3. fo. 63. Statutum qd habeat locum vbi cūq; verba statuti habent tamen et locum limitationem. in questio. xv. nume. 2. r. 13. fo. 130. Statutu disponēs qd instrumenta facta a decem annis retro de quibus nō fit facta executio sint cassa & vana nō comprehenduntur in possessionem ex p̄simo de decreto. in confi. xxxv. nu. 1. fo. 20. Statutu remouēs appositionem vbi vel loci in accuratione vel inquisitione non remouet quin probare debeat. in confi. clxxij. nu. 8. fo. 79. Statutum contra ius commune restringitur & nō trahitur ad consequentiam. in confi. cxxij. nu. 4. fo. 55. Statutum qd percuties alium debeat in certa quantitate cōdemnari si debilitatus vel percussus hoc percutierit intelligitur quod libellus offerat & lris contestetur. in confi. cxx. nu. 1. fo. 55. Statutum quod testes nō possunt reprobari ex causa valet. in confi. c. nu. 1. fo. 48. Statutum quod testes non reprobentur nō poterit potestas contra eos de falso inquirere. ibi. nu. 2. Statutum generale non derogat statuto specialiter loquenti. ibidem. nu. 5. Statutum si prohibet appellationem de condemnatione certi delicti quando trahatur ad omnē condemnationem et de delicto descendente siue originali siue incidente siue ex alia causa. in confi. c. numero. 1. fo. 49. Statutum si de optione in penis per verbum futuri sub iunctis electione semel facta nō potest postea quis variare. ibidem. nu. 5. Statutu dicitur si quis produxerit instrumentū vel testem comprehendit productem per se vel per procurationem. in confi. xliij. nu. 3. fo. 22. Statutu qd in testamētis adhibeat duo ex linea paterna & ipsi deficientibus duo ex linea materna sufficit adhibere vnu ex linea paterna quādo alius non sit. in confi. r. nu. 2. fo. 7. Statutu punitis factū in plano tiberis habet locum in sacro in fossis agroꝝ vijs & ripis plani in tracta. de flu. in ver. agro. nu. 17. fo. 192. Statuta cōcedētis repressalias vltra casus a iure communi permisos quando fieri possunt & valeant. in tracta. repressalia. numero. 8. r. 10. in. i. questio. p̄ncipi. nume. 8. r. 10. fo. 173. Statutum quod quis in iudicio fratrum minorū nomine comparere non valet. in tracta. mino. libro. ij. numero. 52. fo. 161. Statutum quod vxor precedēt sine liberis vir lucretur dorem & vxor filij viuo patre decedat an tale iudicium alijs fratribus communicetur. in tractatu de duobus fratribus. numero. 6. fo. 165. r. in tracta. Bald. numero. 27. fo. 168. Statutu qd filia dōrata quousq; masculi super sint nō admittat si fuit preterita in testamēto mortuo masculo nō potest dicere testamentum nullū; nec succedit in confi. r. nu. 1. fo. 13. Statu statuto predicto: si filie precederet masculis qd non transmittant ius petendi hereditatem in vigore clause codicillaris. ibi. nu. 5. Statutum vel constitutio loquens de locatione quod

habeat locum de contractu innominato. in confi. clix. numero. 1. fo. 73. Statutu nō recipies interpretationē actiā an trahatur ad casus in eo non comprehendētos. ibi. nu. 2. Statutum recipit interpretationem passivam ut ius commune & eius regule extendantur ad statuta. ibidem. Statutum quod laudum executioni mandet intelligitur de valido. ibidem. nu. 6. Statutu si cauet qd occupas plateam corio alicuius animalis soluat rātmūtic an tencens in manib; debeat solvere. in confi. cxxv. nu. 1. fo. 63. Statutu quod diuites vnius ciuitatis tractent vj cives; quomodo intelligat & quando. repressalias. bus concedi possunt cōtra tertiam ciuitatem. in tracta. repressalia. in. v. q. p̄ncipi. nu. 1. 4. fo. 177. Statutum p̄santū quod nullus quelphus ad aliq̄d officium remittatur. intelligitur de eo qui esset factionis quelphus in ciuitate. p̄santū. in tracta. de quel. & gebel. nu. 1. 4. fo. 227. Statutum in dubio intelligitur de his que sunt in territorio statuentis. ibidem. Statutu si cōcedit potestare officiali concedēdi repressalias tūc libellus daf citara parte: & lris contestat. in tracta. repressalia. in. q. lxxxij. p̄ncipi. nu. 7. fo. 175. Statutum quod vxor p̄mouētē vir lucreti dimidia doris habet locum etiam in sponsa de presentē ad v̄m non redacta. in tracta. disse. inter ius cano. r. cūl. nume. 64. fo. 123. Item an idem sit in sponsa. Statutu non potest tollere ferias introductas in honorem dei. in tracta. de carce. nu. 11. fo. 232. Statutum facit collectam esse in ius ordinariū. ibi. dem. nu. 15. Statutum quod pro maleficio commisso in palatio pena duplicet intelligitur de maleficio quod indistincte committit potest in palatio & extra. in confi. lo. cxxij. nu. 3. fo. 90. Statutu sequens non tollit precedens habens clausulam derogatōriam nisi fiat specialis mentio de primo. in extra. agan. ad rep̄m. in ver. nō obstatibus. nu. 4. fo. 148. Statutu sequē tollit precedēs non habēs clausulam derogatōriam si sunt contraria. ibidem. nu. 5. Statuta vel consuetudines quando per legem habent clausulam non obstantē tollantur. ibidem. nu. 13. fo. 149. Statutum florentie quod mercator fugiēt vxor & l̄beriteneatur valet. in tracta. repressalia. in. ij. q. p̄ncipi. numero. 8. fo. 174. Statutum florentie quod mercator fugiēt vxor & l̄beriteneatur valet. in tracta. repressalia. in. ij. q. p̄ncipi. numero. 8. fo. 174. Statutum quod vxor precedēt sine liberis vir lucretur dorem & vxor filij viuo patre decedat an tale iudicium alijs fratribus communicetur. in tractatu de duobus fratribus. numero. 6. fo. 165. r. in tracta. Bald. numero. 27. fo. 168. Statutu qd filia dōrata quousq; masculi super sint nō admittat si fuit preterita in testamēto mortuo masculo nō potest dicere testamentum nullū; nec succedit in confi. r. nu. 1. fo. 13. Statu statuto predicto: si filie precederet masculis qd non transmittant ius petendi hereditatem in vigore clause codicillaris. ibi. nu. 5. Statutum vel constitutio loquens de locatione quod

alteso veditum qualitas pro defensione emptoris in iudicio comparuit. in q̄silo. n. nu. 1. r. 20. fo. 109. Statutum interpretatur secundum proprias interpretationem non secundum mentem. ibi. nu. 5. Statutum generale vel indistinctum restringitur & limitatur secundum ius commune. ibi. nu. 9. Statutum non extenditur vltra propriam significatiōem. ibi. nu. 10. Statutum ratione absurditatis vitande recipit interpretationem. ibi. nu. 11. Statutum imponens penam alienantem in foresem vel nobilem nisi satisfecituri poreit satisfactio vsq; ad sententiam in confi. lxx. nu. 1. fo. 34. Statutum qd prestas auxilium ad delictum puniatur in mille libris tunc prestans opem ad homicidium commissum per plures non teneatur nisi p̄ vno auxilio et non pro multiplici. in confi. cxxv. nume. ro. 1. folio. 101. Statutum in duces qd generaliter iudex possit inquirere quid operetur remissive in extra. ag. ad rep̄m. in ver. denuntiationē. nu. 3. fo. 78. **Stipulatus** vnus nomine meo sibi centum dari ante qd cedat mihi actio. vnus nomine meo sibi centum dari ante qd cedat mihi actio. nes possunt debitorem liberare. in confi. cxxij. nume. ro. 1. fo. 86. Stipulatio sub conditione de non dando vel nō faciēdo qd cōmittat. in confi. cxxij. nu. 59. Stipulatio vitatur quando aliquid additur vel detrahitur de eo qd erat positum in interrogatio. in tracta. de aluo. in ver. q. p̄ncipi. nu. 22. fo. 211. **Stulti** dicitur a stupore quia stupenda non super et non stupenda stupent in tracta. testimo. nu. 98. fo. 247. **Stuprum** iure cano. proprie cū virgine iure civili etiam cum vidua puero vel soluta. in tracta. disse. inter ius cano. et ci. nume. 90. fo. 224. Stuprum committens iure cano. minor pena puniatur quam iure civili. ibi. nu. 12. **Subditus** rebellans domino vel potestati dicitur hostis. in tracta. bami. nume. ro. 9. folio. 188. **Submissio** facta per affratos alicui committitur nō potest ad omnem suam iurisdictionem. in confi. cxxv. nu. 9. fo. 86. **Substantiam** incorporale intelligere non pertinet ad iurista. in tracta. testimo. nu. 56. fo. 243. **Substantia** rei apud legistas quomodo casus qua ad hoc vt annullato testamento quo ad institutionem dicatur nulla substitutio. in confi. xliij. nu. 4. fo. 23. **Substitutio** directa que dicitur & que obliata ad hoc vt annullato testamento quo ad institutionem dicatur nulla substitutio. in confi. xliij. nu. 4. fo. 23. **Substitutio** compendiosa facta impuberi dicitur directa pupillaris quando testator dixit qd omnia sua bona sint substituit. in confi. xliij. nu. 4. fo. 23. **Substitutio** facta pupillo si decesserit in pupillari etate vel postea quando cōmū sine filijs tunc et eo casu fiat de omnibus suis vnus hospitalis matre exi-

stente in medio quod sit directa. in confi. lo. cxxlij. nume. 1. fo. 103. **Substitutio** directa admittitur cōtra matrem fauore pie cause. ibi. nu. 2. **Substitutio** compendiosa aliquo ex institutis decessere ante aditam hereditatem quod continetur vulgarē directam in confi. lxxij. nu. 3. fo. 29. **Substitutio** compendiosa facta plurib; aliquo ex ipsi institutis decedente post aditam hereditatem in persona illius cōtinetur fideicommissariam. ibidem. numero. 4. **Substitutio** compendiosa facta personis disparibus non continetur pupillarem. ibi. **Substitutio** tacita vel tacita hypotheca probatur per testes probando expressam in. l. conuenientiam. nu. mero. 19. fo. 252. **Substitutio** facta pupillo si sine filijs decesserit p̄vbum deueniat qd sit fideicommissaria pupillo in pupillari etate decesserit. in confi. cxxlij. nu. 1. fo. 102. **Substitutio** compendiosa facta pupillo qd cōtinetur directam pupillarem quando filij sunt in ius in iura. in confi. xxx. nu. 3. fo. 18. **Substitutio** pupillaris qd confirmetur per aut. ex causa in confi. xxxij. nu. 3. fo. 17. **Substitutio** facta filio decessenti in pupillari etate vel postea quādo cūq; qd est pupillaris ipso decessente in pupillari etate substituitur admittitur & mater excluditur. in confi. xxxij. nu. 1. fo. 18. **Substitutio** vulgaris tacita comprehendit in pupillari qd requirit aditōnem hereditatis p̄ eius validitatem. in confi. clxxv. nu. 5. fo. 82. **Substitutio** incerta ad pias causas valet. in confi. lxx. nu. 1. fo. 16. **Substitutio** videtur facta primo ex plurib; institutis et substitutis decessenti. ibi. nu. 2. **Substitutio** compendiosa facta per verba directa est pupillaris & excludit matrem. ibi. nu. 3. **Substitutio** compendiosa facta quādo cūq; decesserit qd dicitur fideicommissaria tamen facta pupillo decesserit intra tempora pupillaris etatis excludit matrem. in confi. viij. nu. 1. fo. 6. **Substitutio** compendiosa facta filio pupillo decesserit sine liberis per verbum commune post aditam hereditate qd sit fideicommissaria i. p̄. r. nu. 1. r. 4. fo. 11. **Substitutio** compendiosa facta per verbum commune etiam cum conditione sine liberis qd continetur in se vulgaris. ibi. nu. 3. **Substitutio** compendiosa facta pupillo decesserit sine liberis qd ipso mortuo in pupillari etate etiam post aditam hereditatem qd excludat matrem. ibi. nu. 4. **Substitutio** pupillaris cōferuatur per aut. ex causa. in confi. lxx. nu. 3. fo. 26. **Substitutio** facta impuberi per hec verba & si nō vixerit et filios nō habuerit qd dicitur pupillaris. ibi. nu. 4. **Substitutio** facta etia filio si decesserit sine filijs ex corpore suo natis expirat si filius ingreditur monasterium in confi. lxx. nu. 1. fo. 2. **Substitutio** compendiosa continetur vulgaris que locum habet etia filio suo premortuo viuo testatore. in confi. xl. nu. 1. fo. 21. **Substitutio** compendiosa facta cōiunctim maioribus & minoribus intelligitur quod ad omnes fideicommissa

Repertorium super Consi.

ria. in consi. xli. ibidem. nu. 1.
 In tali fideicommissi. facto filia non venit legitima ipsarum: nec dotes matrem: nec bona avita. ibidem. nume. 2.
 Substitutio facta in puberi quod bona vendantur et distribuuntur inter pauperes ceterum directa infra pupillarem etatem: quia subintelligitur quod si fidei commissarii accipiant et vendant. in consi. lxxv. nume. ro. 1. folio. 28.
 Substitutio facta pupillaris que venit ex consecuta mente testantis excludit matrem. ibi. nu. 3.
 Substitutio directa facta in omnibus bonis quod excludit matrem. ibi. nu. 4.
 Substitutio compendiosa facta per verba directa infra tempora pubertatis habet vim directe. in consi. lxx. nu. 2. fo. 3.
 Substitutio facta pluribus si aliquis ipsorum decederet sine liberis. in consi. ccc. lxxv. nu. 1. fo. 10. 4.
 Substitutio pupillaris etiam facta extraneo quod continetur tacite vulgaris. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 2. 4.
 Substitutio facta vulgaris quod habeat locum in hereditibus ad eundem. ibi. nu. 2.
 Substitutio compendiosa facta a pagano in puberi per verba directa etiam si decederit sine filiis: quod sit directa pupillaris facta per verba equivoeca semper est fideicommissaria. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 1. 4.
 Substitutio compendiosa facta in puberi per verba communia quod sit semper fideicommissaria. in consi. lxxv. nu. 5. fo. 2. 7.
 Substitutio pupillo ob non petsum tutorem quod non pueretur a substitutione fideicommissaria. in consi. lxxv. nu. 7. fo. 13. 4.
 Pupillari excluditur si non petiit intra annum: nisi excludatur ex aliqua iusta causa. ibi.
 Substitutio compendiosa quod admittatur decedente in iustro in vita testatoris. in consilio. lxxv. nu. 3. fo. 2. 1.
 Substitutio et mater si concurrunt in petendo tutorem pupillo iudex dat nominatum a substituto potius quod a matre. in questione. lxxv. nu. 12. fo. 13. 4.
 Substitutio titia pupillo pupillariter si monasterium intraret: eueniret pupillari substitutione titia ipsa habebit hereditatem etiam si monasterium non intrat. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 83.
 Substitutio quod detrahit legata tanquam es alienum. in consi. lxxv. nu. 3. fo. 6.
 Substitutio in re certa datus alius substitutus habetur loco legatarii. ibidem. nu. 4.
Succedens preter spem defuncti non tenetur ad ea que relinquuntur nominati in abasio. in consilio. lxxv. nu. 3. fo. 5.
 Successio ab intestato cessat donec potest habere locum successio ex testamento. in tracta. succel. ab intest. nu. 27. fo. 237.
 Proximior in gradu preferitur posteriori in successione. ibidem. nu. 28.
 In successione ab intestato que sunt immutata per ius nouissimum. ibidem. nu. 30.
 Successio in edictum quod non habeat locum in hereditate materna. in consilio. clxxv. numero. 2. folio. 73.

Successio in edictum quod non habet locum in successione de iure civili. ibidem.
Succumbens in exceptione proposita ante litem contestatam potest illam post litem contestatam proponere et eam plene probare: si non plene probauit ante. in extrauag. ad res. in ver. summari. nu. 25. fo. 1. 4. 1.
 In summariis fauorabilibus sufficit quod summarius negotium probetur. in extrauag. ad res. in ver. summari. nu. 1. fo. 1. 4. 0.
 In iudicijs possessionis que summariis examinantur plena probatio requiritur ex parte actoris. ibidem. numero. 12.
 Summaria cognitio in quo referetur quando causa summariis cognosci debet. ibi. nu. 3.
 Quando pro cedente contra absentem semper dicitur summariis agitari. ibi. nu. 4.
 Summarie est procedendum quando agitur causa super qua lara sententia non parit magnum preiudicium vel paritale quod per aliud iudicium reparari potest absque appellacione vel restitutione. ibi. nu. 9.
 Quando cognoscatur quod causa tota sit summaria vel articulus summariis cognoscatur. ibi. nu. 20.
 Qui dicit in summa omnia me verba principalia ponit. in extrauag. ad res. in ver. summari. nume. folio. 139.
Superbia radix omnium malorum in tracta. ryan. nume. 4. fo. 169.
Superficies terre dicitur facies terre que ex quaculum respicit. in tracta. de sum. in ver. quod sit ex duo. nu. 10. fo. 20. 4.
Sursum dicitur totus motus a parte inferiori versus superiorem. in tracta. de usu. in ver. quod sit ex duo. numero. 2. fo. 203.

De lictera. 2.

Abellio qui conficit instrumentum quod non connumeratur in numero restitum. in tracta. resti. nu. 88. fo. 27. 0.
Tempus petende restitutionis quod inchoatur cum in non sit effectus maior. in consilio. clxxv. numero. 4. folio. 73.
 Tempus petende restitutionis aduersus prescriptionem currit solum post plenam prescriptionem. in consi. lxxv. nu. 5. folio. 62.
 Tempus delicti apponi debet in accusatione vel inquisitione. in consi. clxx. nu. 2. fo. 38.
 Tempus est quedam fluxibilitas: cursus. in tracta. de situ. in ver. quod sit ex duo. nu. 3. fo. 203.
 Tempus modicum paruum vel magnum quod dicatur relinquatur arbitrio iudicis. in tracta. de percuss. nu. 3. folio. 237.
 Tempus vnde idem non operatur effectus circa duos actus quando vnus venit ad alium. in consi. clxxv. nu. 2. fo. 64.
 Tempus de necessitate inest in quolibet actu. in consi. lxxv. nu. 3. fo. 45.
Terminus intelligitur preimptorius quando proceditur sine figura iudicij. in extrauag.

Quest. & Tracta. Bartoli.

extrauag. ad res. in ver. in termino. numero. 1. folio. 83.
 Terminus ad allegandum necessario non datur quando agitur sine figura iudicij. in extrauag. ad res. in ver. & figura. nu. 9. fo. 1. 4. 3.
 Terminus habens ad probandum non dicitur probasse si facit testes in termino iurare. in tracta. resti. nume. 70. fo. 269.
Terre que se submitunt protectioni ciuitatis ceteris pactis non dicuntur subdire sed federa: te federe inequali & libere sunt. in tracta. repela. in. s. q. p. in. nu. 9. fo. 173.
Territorium vnum si princeps diuidit inter plures dicitur ager limitatus et non habet ius alluionis. in tracta. de situ. in ver. acquiritur. nu. 4. fo. 19. 4.
 Territoria diuersa si diuersis integre assignantur non dicuntur agri limitati. ibi. nu. 5.
 Territorio concessio specialiter per superiorem quam concessio valet. in tracta. de iusu. in ver. in. nu. 201.
 Territorium an videtur occupatum ab eo qui in eo cum exercitu stat et statim suum fiat. ibi. nu. 9.
Testamentum in quo filius est institutus vel migrat conditio casuali vel migrat non fit nullum. in consi. lxxv. nu. 2. fo. 9.
 Testamentum in quo filius est preteritus quod confirmatur solum de iure prioris ex actu in re preteriti. in consi. lxxv. nu. 3. fo. 9.
 Testamentum primam habens clausulam specialem derogatiam an tollatur per secundum testamentum habens clausulam derogatiam ad primum. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 1. 4.
 Quid sit specialiter penitere epilosis voluntatis. ibi.
 Si non apparet de testamento remedium est quod hereditas peratur ex testamento. in consilio. clxxv. numero. 4. fo. 4. 2.
 Testamentum rogatum a notario filiofamilin in quo patet est institutus quod tenet quo ad legata virtute clausule codicillaris. in consi. lxxv. nu. 4. fo. 31.
 Testamentum in quo quis est institutus in re certa et prohibitus quod plus petere non possit in iustro venire vxoris herede vniuersali quod sit nullus posthumo non nato. in consi. clxxv. nu. 1. fo. 81.
 Testamentum in quo fratres institutos sunt institutus est nullum si substitutus non est datus. in tracta. minorum. c. s. numero. 8. lib. 5. fo. 154.
 Dato substituto vel alio coherede valet. ibi. in. c. s. nu. 8.
 Testamentum occultum excommunicati valet publici non. et quid de testamento viuarum. in consi. clxxv. numero. 1. fo. 102.
 Testamentum patris in quo filia naturalis tantum fuit preterita et que dicitur legitimam an sit nullum ex nominatione facta de ea per filiam in questione. 2. numero. 1. fo. 125.
 Testamentum licet nullum et invalidum tamen testatoris voluntatem probat. ibi. nu. 3.
 Testamentum in quo posthumus est preteritus quod non tenet quo ad institutionem sed quo ad cetera sic. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 26.
 Testamentum qui materni in quo nepos sine causa

fuit preteritus est nullum. in consilio. lxxv. numero. 1. folio. 24.
 Testamentum in quo sunt instituti descendentes et mater preterita quod valet. in consilio. lxxv. numero. 1. folio. 12.
 Testamentum in quo quis est institutus in re certa et prohibitus quod plus petere non possit in iustro herede vniuersali venire vxoris quod sit nullum si vxor non fuit pregnans. in consilio. clxxv. numero. 1. folio. 71.
 Testator potest prohibere ius accrescendi. ibi. nu. 2.
 Testator quomodo possit facere quod leges non habeant locum in suo testamento. ibi. nu. 3.
 Testator si mandauit restitui male ablata de quibus testator dicit consocij et prout sibi placuerit quid hoc importet. in consilio. clxxv. numero. 2. fo. 78.
 Testator quomodo possit facere quod leges non habeant locum in suo testamento. in consi. clxxv. numero. 4. fo. 82.
 Testator si mandauit ecclesiam construi in domibus suis quod licet illas alienauerit quod tamen debet edificari in domibus in eius bonis repertis. in consi. lxxv. nu. 2. fo. 16.
 Testator si mandauit filio suo facere quitantiam tertio debitori suo datus sibi centum: et tertius ante mortem mortuarum eius heres potest conditionem implevere ut habeat quitantiam. in consilio. lxxv. numero. 1. fo. 12.
 Testator quando relinquit filie nascitur que in grege reit monasterium vel maritur in alio: alii censetur preterita. in consilio. lxxv. numero. 1. fo. 17.
 Testator legat rem heredis sicut suam. in consilio. nu. 4. fo. 26.
 Testator si instituit duos heredes & eis substituit ecclesiam et postea in codicillis cassauit vnum de illis et alium instituit: ad quem debet venire hereditas illius ex hereditate. in consilio. clxxv. numero. 1. fo. 90.
 Testator consentiens super onere per ipsum testatorem legato inoffenso non tenetur actione personali ad legatum: sed heredes in solidum tenentur et agent actione mandati contra consentientem. in consi. lxxv. nu. 1. fo. 94.
 Donatio legitima consentientis pro tali legato sunt hypothecata et legatario coepit hypotheca. ibi. nu. 2.
 Testator quod possit prohibere ne alieni acquirat ex legis dispositione et illi legem imponere. in consi. lxxv. nu. 2. fo. 126.
 Testator si relinquit vxori sue aliquid si castet vxoriter & postea dicit rem relinquit sibi: cum fundum non intelligitur hic repetita preterita conditio: quia dicitio item non repetit quando fit in iustro tertius vel personam: item de clausula precedenti quando non referatur ad sequentia. in consilio. lxxv. numero. 1. folio. 21.
 Testator si mandauit hereditibus quod soluerent legata infra certum tempus alia quod deuoluerit hereditas ad hospitalia si tamen heredes moriantur infra predictum tempus et transierit hereditas ad alium preter ipsorum voluntatem et non soluant legata: tamen hereditas non propter hoc debet transire ad hospitalia. in consilio. clxxv. numero. 1. fo. 99

llo. 95. Testamentum in quo filij sunt insistenti et mater preterita sine causa. in consuec. nu. 1. fo. 95. Testes deponentes super negligentia debent super ea coarctate deponere respectu certi loci vel temporis. in consilio. ch. nu. 2. fo. 30. Testis debet deponere super eo quod sensu percipit. ibidem. nu. 3. Testes volentes probare negativam debent affirmatue deponere super actu ex quo negativa resultat. ibidem. nume. 4. Testis? repobatio que pena imponatur. in tracta. ad repo. testi. nu. 64. fo. 260. Testis iudex vel notarius vel alius reuelas secreta testium cause vel alterius rei tenetur pena falsi. ibi. nume. 66. Testis qui aliquid dicit qd profit etiam parti contra quam producit quod probat. ibi. nu. 67. Testes compelluntur testificari multa indicta et pignoribus captis et alijs remedijs. ibidem. numero. 69. fo. 261. Testes in criminalibus coram iudice examinantur. in civilibus secus. ibi. nu. 70. Volenti probare per testes non currit tempus donec testes sunt contumaces. ibi. nu. 71. Testes recepti super processu nullo non probant. ibi. numero. 73. Testes iurari in termino quando examinari possint extra terminum. late distinetur. ibi. nu. 76. Testes examinari summarie ante litem contestatam post licent poterunt plenarie examinari. in extratragan. ad repimen. in ver. summarie. numero. 25. fo. 141. Testes examinari in vna instantia ad vnum finem no impediunt examinationem fieri in alia ad alium finem. ibidem. Testis vnus si deponit de vno vulnere alter de pluri bus qd no sint contrarij sed reducuntur ad concordiam. in cons. xvij. nu. 4. fo. 57. Testes in non reiterabilibus non reducuntur ad concordiam. ibidem. Testium publicatio qualiter fiat et in scriptis redigatur. in tract. testi. nu. 120. fo. 271. Testium publicatio non potest peti ab eo qui eos no produxit. ibi. nu. 121. Testium publicatio si omittatur iudicium tamen valet. ibidem. Publicatione facta potest contra testes consensu partium opponi. ibi. nu. 122. Publicatio testibus quibus casib? post videlicet testificata possint testes produci ponunt. xij. casus. ibi. nu. 123. fo. 272. Quid de legatario tutoris et familia officialis: quando possint testificari. ibi. nu. 34. fo. 267. Testis deponens per verba intellexit no probat nisi exponatur. l. vidit. in tracta. de sumis. in ver. p. allunio nem. nu. 2. fo. 194. Testis vni? dicto iure civili no statim iure cano. sic. qn non est preiudicij alicuius. in tract. disse. inter ius cano. et civil. nu. 41. fo. 222. Testes quibus casibus sine non contestata possunt recipi. in tract. disse. inter ius ca. et civil. 9. fo. 221.

Testes super nouis capitulis testibus aperta iure cano. no. induci possunt. iure civili non. ibi. nu. 11. Testes iure civili absolute magis coguntur testificari qd de iure canonico. ibi. nu. 43. fo. 222. Testes in testamento iure civili requiruntur septem iure canonico. sufficiunt duo vel tres. ibidem. nume. 104. fo. 224. Testes in causa appellacionis publicatis attestacionibus super eisdem capitulis iure canonico recipi no possunt iure civili secus. ibi. nu. 153. fo. 225. Testes iure civili etiam in civilibus compelluntur. sed iure cano. tantum in criminalibus. ibidem. numero. 163. fo. 226. Testium fuisse qui aliquid fecit qualiter probent per testes: et an sufficiat si dicat testes se vidisse. in tract. testium. nu. 42. fo. 242. Testes iurant parte presente quando agitur sine figura iudicij. in extratragan. ad repim. in ver. z. figura. nu. 3. fo. 143. Testes post videlicet testificata non possunt produci. ibi. nume. 16. fo. 143. Testium dicta debent concludere sicut in ordinarijs. ibidem. numero. 14. Testes et eorum dicta publicantur. ibi. nu. 15. Particeps et socius criminis repellitur a testimonio. in tract. ad repo. testi. nu. 16. fo. 258. Testium publicatio facta non tenet si aliqui admisi fuerint ad iurandij et no examinati etiam culpa testium. in cons. cxv. nu. 3. fo. 99. Testibus an sit fides adhibenda arbitrio iudicis committitur. in tract. de testibus. nu. 191. fo. 274. Pater vel mater pro filio vel filius pro patre vel matre quando possit esse testis. in tract. testi. nu. 7. fo. 265. Testis deponens super etate ex aspectu non pbat. in cons. xxi. nu. 3. fo. 44. Testes no possunt ex officio iudicis examinari super articulis directo contrarijs a parte productis. ibi. dem. nume. 7. Et si examinati primo dixerunt se nihil scire z postea deposuerunt non sunt contrarij et probant. ibi. Testis deponens falsum in vno non creditur in relijs. in cons. lxxv. nu. 2. fo. 41. Testibus examinaris per iudicem ex officio sup accusacione an adhibeatur fides. in questio. xij. nu. 1. et 15. fo. 128. Testes et instrumenta equiparantur. ibi. nu. 6. Testis qui deponit super adulterio dicens esse publicam vocem et famam talem cognouisse bertans vxorem ritij non probat si non deponit quod tempore adulterij commissi erat vxor ritij. in consilio. ch. nu. 1. fo. 55. Testis debet deponere super facto et non super iure et aliter deponens non valet dicitur. ibi. nu. 6. Testis qui dicit vidisse percutere ad sui defensionem qd pber: et in qstis? absoluitur. in cons. cx. nu. 1. fo. 13. Testis qui dicit qd vidit z audiuit qd probat licet no dicat se fuisse presentem. in cons. ch. nu. 1. fo. 20. Testis qui assertiue deposuit super facto licet quo ad quedam alia deponit per verbum credit nisi illo modo probat. ibi. nu. 2. Testis vili non creditur. ibi. nu. 3.

Testis qui dicit no recordari: tenetur pena falsi qn certum est qd recordatur. in tract. de testi. numero. 234. folio. 276. Testis non debet asserere nisi quod vidit z sensit alias est falsus. ibi. nu. 235. Testis non dicitur falsus si dixit ad se non spectare comodum z tamen spectat tanq? cullibet de populo vel vniuersitate. ibi. nu. 236. Testis qui falsum dicit coram iudice presente parte presentur de falso sine citatione. ibi. nu. 237. Testis inutilis producenti z aduersario non nocet post test accusari de falso. ibi. nu. 238. Testis falsum dicens preter conscientiam domini: domino non preiudicat. ibi. nu. 239. Testis falsum dicens super vno non creditur in alio. ibi. Testis qui in sua testificacione aliquid falsi inserit vel addit aut vera detrahit tota testificatio vitia. ibi. numero. 240. Testis in articulo mortis constitutus si dicit se falsum deposuisse non nocet victori. ibi. nu. 241. Testes falsos producentes: produci z madoro: possunt omnes vno libello accusari. ibi. nu. 242. Testis oculatus veritatem puniatur ac si falsum diceret. ibi. nu. 243. Testis falsum dicens coram iudice no suo potest ab eo puniri. ibi. nu. 244. Testis deponens falsum coram arbitro remittitur puniendus ad suum iudicem. ibi. nu. 245. Testis recept? a notario in iudicis absentia si dicit aliter deposuisse qua scriptum. reperitur cui magis credatur. ibi. nu. 246. 251. z. 54. Testes testamenti non preiudicantur rogati z quib? casibus debeant esse rogati. ibi. nu. 247. Testes debent cognoscere eorum testes si agitur de probando actu: secus si de solennitate. ibidem. nu. 248. Testes super lite coram arbitris an arbitrio pedere possint coram iudice examinariz: an requiratur litis contest. ibi. nu. 249. Testis deponens de fama in causa appellacionis debet probare per id qd incidit ante litem motam. in tract. de testi. nu. 177. fo. 274. Testis qui dicitur iudicium possidisse decem annis z non dicit de quibus singulariter non probat. ibidem. numero. 180. Et si dicit possedit. z annis z plus: illud plus nisi operatur. ibidem. Testis dicens titulum possidisse per annu? patiente seio non probat. ibi. nu. 181. Testis induc? ad probandum mutuum vt probet quo deponat. ibi. nu. 182. Si erit? libus vnus deponit de quinq? alijs de decem: non probat contrarius in quinq? ibidem. nu. 183. Testibus discordantibus de valore seu estimatione rei quibus stetur: quomodo magis duobus affirmatiuis qd mille negantijs credatur. ibidem. nu. 184. Testis examinatus in palatio potestatis dicit contrarium celebratum in palatio episcopi: super alio articulo dixit in hoc palatio saluatur eius dictum ad penam euitandam. ibi. nu. 185. Testis vnus si dicit de se z socio z similiter alter an probent z dicantur singulares. ibi. nu. 186. Testis vnus si deponit de z alter de xv. an sint contra rj. ibidem. nu. 189.

Testis deponens de identitate rei an z quando probet. remissive. ibidem. nu. 190. Testis qualiter deponat vt ponat fidem instrumento quod legi non potest. ibi. Necessaria ad fidem testis: z quando vt periturus puniatur. ibidem. nu. 192. Testis pro vna parte deponenti si interrogetur pro alia noluit respondere non creditur. ibi. nu. 193. Testibus simul examinatis licet probent tamen no creditur. ibi. nu. 194. Testes deponentes per eundem premeditatu? sermone dicuntur subornati. arbitrij est iudicis eis credere. ibidem. nu. 195. Testis qui dicit testamentum falsum sed de tenore no recordatur non impedit a ditionem ex testamento. ibidem. nu. 196. Testis qui dicit notarium errasse: quia no audiuit hec verba probat errorem sed non qualiter. ibidem. numero. 197. Testis semel inductus si super eodem secundo inducatur z dicat non recordari qualiter deposuerit z aliter deponat non probat. ibi. nu. 198. Testis non plene factum narranti non creditur. ibidem. numer. 199. Testis plus perito creditur etiam si negatiue loquatur. ibidem. nu. 200. Testis deponens super eo qd est remotum a natura contractus non probat. ibi. nu. 201. Testis qui accepit pecuniam ad deponendum probat ter deposuisse qua scriptum. reperitur cui magis credatur. ibi. nu. 202. Datus pecuniam testi vt verum testimonium dicat puniatur. ibidem. nu. 203. Testis non respondens de causa: quia non fuit interrogatus probat. in tract. de testi. nu. 1. fo. 272. Testis si in reddendo causam rationis dicat scio: quia sic reperio in meo memoria: quod de hoc feci probat. ibidem. nu. 141. Testis dicens quia presens fui probat visum z auditu? ibidem. nu. 143. Testis deponens per verbum credo in his que sunt de peritia artis an probet. ibi. nu. 144. Testis deponens per verbum iudicio non debet vterij? interrogari. ibi. nu. 145. Ratio in teste super estimatione emancipatione vel cõ opinionone qualis esse debeat. ibi. nu. 146. Testes deponentes super dominio de bent de facto et non de iure deponere. ibi. nu. 147. Testis si dicit vidi quem sanum an probet si dicit vidi publicum in interuentum. ibi. nu. 148. Testis si dicit qd vidit furari capam martini probat furum. ibi. nu. 149. Si dicit quod loquebatur probat. ibi. nu. 150. Si dicit qd talis dixit verba displicibilia probat: z inducitur ad probandum defensionem probat si dicit qd vidit. ibi. nu. 151. Testis deponens de causa visus idonea licet loquatur grosso modo probat etiam auditum. ibidem. numero. 152. Testes deponentes circa demonstrationem quomodo debeant concludere. ibi. nu. 158. Testis repobatio: si interrogatus no reddat causam

Repertorium super Consi.

non probat ita perfecte sicut ille qui reddit bonam
ibidem. nu. 160.
Testes quando sunt contrarii illi preualer qui reddunt
mellorem causam. ibi. nu. 161.
Testes depones de auditu regulariter non probat: et ibi
quando remissive. ibi. nu. 163.
Testis qui dixit credere vel sic sibi videri non probat: et
quid si dicit sic mihi videtur. ibi. nu. 164.
Testis interrogatus de diffinitione rei debet respondere
re. ibidem. nu. 165.
Testis dicitur quod vidit titulum tenere et possidere probat
licet interrogatus quid sit possessio respondeat nec
scio. ibi. nu. 166.
Testis potest interrogari quomodo intelligat verba
iuris: et tenetur scire iura. ibidem.
Testis debet habere notitiam sensus non impressionem
intellectus. ibidem. nu. 168.
Testes contrarii concordantur in numero pari et ad eum
randam penam. ibi. nu. 169.
Testis quia vicinus probat quem bonum vel malum.
ibidem. nu. 171. fo. 273.
Testis qui dixit scio quia scio an probet. ibi.
Testis interrogatus de fama la dicat vera in c. cōtēta
non probat nisi dicat causam et a quibus habuit or
rum etiam non interrogatus. ibi. nu. 172.
Testis interrogatus de veritate si dicit se nihil scire in
telligitur de veritate non fama. ibidem. nu. 174.
folio. 274.
Testis de infamia alicuius non creditur nisi reddat ra
tionem et quando sufficit deponere in genere. ibid.
numero. 176.
Testis infamis non admittitur. in tract. ad repro. testi.
nu. 1. fo. 217.
Testimonium ferri reprobatur. ibi. nu. 2.
Testes de iuramento deponit et tale iuramentum
tamen non potest ferri. ibi. nu. 11.
Testis in causa propria quis esse non potest. ibidem. nu.
mero. 12.
Testes singulares reprobantur. ibi. nu. 14.
Testes obcuri et ignoti repelluntur. ibi. nu. 17.
Testis incontinenti potest dictum suum mutare in totum
vel in partem et statur ultimum. ibi. nu. 18.
Testis non reddens causam dicti non probat. ibidem.
numero. 19.
Testis qui falsum dicit reprobatur. ibi. nu. 21.
Testificans corruptus pecunia repellitur. ibi. nu. 22.
Testis qui celat veritatem non probat. ibi. nu. 23.
Testis repellitur si verisimilia non deponit. ibi. nu. 24.
Testes deponentes per eundem premeditationis sermo
nem non probant. ibi. nu. 25.
Reprobantur qui de diversis rebus deponunt. ibidem.
numero. 26.
Testes deponentes de diversis personis reprobantur. ibi.
numero. 27.
Reprobantur ratione computationis graduum. ibid.
numero. 28.
Testes deponentes de diversis locis non probant. ibi.
numero. 29.
Testis dicit factum in iudicio statur licet contrarium ex
tra iudicium dixerit. Nel. de restimo. 11. fo. 271.
Si dixit scilicet factum secundo. ibi. nu. eo.
Testis si dixit hodie nescio potest cras dicere scio et
statur secundo si dicat antequam loquutus cum par

te. ibidem.
Testis deponens ambigue: quando poterit interpretari
pro quo deponerit. ibi. nu. 112.
Testes magis idonei requiruntur in criminalibus quam
in civilibus. ibi. nu. 113.
Testes in causa criminali torquentur quid in civilibus.
numero. 114.
Testis qui vacillat notarius scribit vacillatione de ma
dato iudicis idem si trepidet vel mutet colorem in
facie. ibi. nu. 115.
Testis deponens de visu potest reprobari ratione natu
rali. ibi. nu. 116.
Testis deponens super inquisitione si dicit occidente co
gnovisse sed non occidit non probat. ibi. nu. 117.
Testis deponens super incestu si deponit coniunctio
nem carnalem et non consanguinitatem an probet.
ibidem. nu. 118.
Testes quorum unus deponit de veritate alius de fa
ma probant. ibi. nu. 119.
Testes post didicita testificata non possunt super eisdem
articulis examinari super alijs sic. ibi. numero. 124.
folio. 272.
Testes si recte culpa iudicis non fuerint examinati pu
blicato processu poterunt iterato examinari ibidem.
numero. 125.
Testes etiam de voluntate partium non admittuntur
post didicita testificata. ibi. nu. 126.
Testes examinantur post didicita testificata quando
prius dixerunt nil scire vel non recordari. ibi. nu. 127.
Testes publicato processu possunt admitti ad proban
dum exceptionem si terminus status ad probandum
non sit lapsus. ibi. nu. 128.
Testes ut probent necessarij concludere debent assigna
re rationem dicti concludentem. ibi. nu. 129.
Testis debet reddere rationem per eum sensum de quo
cepit id de quo testificatur. ibi. nu. 130.
Testis si deponit aliquem dominum quia vidit non pro
bat. ibidem. nu. 134.
Testis deponens super his que percipiuntur iudicio
intellectus non probat nisi reddat rationem dicti. ibi.
numero. 135.
Testis ratio bona facit dictum bonum et mala malum et di
crum ad aptatur ad quod ratio. ibi. nu. 136.
Testis debet a iudice interrogari de causa scientia et si
non interrogat presumitur in eo malitia. ibidem. nu.
mero. 137.
De circumstantijs potest non interrogari. ibi.
Testis semel reddens causam dicti non debet ulterius
interrogari sed de circumstantijs sic. ad veritatem in
vestigandam. ibi. nu. 138.
Testis si non responderit in causa scientie stante statuto quod
de causa scientie interrogari debeat alias non va
lear depositio quod non probet. ibi. nu. 139.
Testis assignans in interpretatione dicti non probat etiam
stante statuto quod testibus credatur licet non reddat
bonam rationem. ibi. nu. 140.
Testes omnes possunt esse qui non prohibentur. Nel.
de testi. nu. 1. fo. 47.
Testificatio repellit: qui prohibetur a iudice. ibi. nu. 2.
Testes instrumenti velscripturne non repelluntur pro
pter amicitiam. ibi. nu. 6.
Testis de vniuersitate quando possit esse in causa vni
uersitatis ibidem. nu. 13.

Questio. et Tracta. Barto.

pa vel negligentia. ibi. nu. 31.
Testis dicitur insufficientis per confessionem partis ad
iurari. ibi. nu. 34. fo. 213.
Testis quando videtur reperisse locum et tempus alias
dictum in dicto suo. ibi. nu. 37.
Testis qui semel declaravit dictum suum obscurum non potest
illud iterato declarare. ibi. nu. 44.
Testes iurantes et deponentes in ecclesia reprobantur. in
tract. ad repro. testi. nu. 30. fo. 218.
Testis vnus si dicit de vno tempore alius de alio quod
reprobatur. ibi. nu. 31.
Testis qui fit interrogandus de tpe et varietas in tem
pore neceat. ibi.
Testes dicentes vnus pro alio vel quod pluribus dixerit sua
testimonia reprobantur et tanquam falsarij puniuntur.
ibi. nu. 34. fo. 219.
Testis reprobatur ex illis causis ex quibus iudex vt
suspectus recusat. ibi. nu. 36.
Testes super eisdem articulis iterato recipi non possunt.
ibi. nu. 37.
Testis qui alias protulit falsum testimonium repellitur.
ibi. nu. 38.
Testis qui contra me testificatus est si modo per me
productur repellitur. ibi. nu. 39.
Testes post didicita testificata repelluntur. ibidem.
numero. 40.
Testis si secreta et sigillatim non deposuit reprobatur.
ibi. nu. 41.
Testis qui non fuit receptus a iudice vel ab alio de eius
mandato non admittitur. ibi. nu. 42.
Testes recepti antelitem contestatam non probant. ibi.
numero. 43.
Testes reprobantur quando deficiunt in numero requisito.
ibi. nu. 44.
Testes si non sunt rogati non probant. ibi. nu. 45.
Testis non admittitur in illis casibus in quibus oportet
probare per scripturas. ibi. nu. 47.
Reprobantur sola voluntate illius contra quem produ
cuntur coram arbitro. ibi. nu. 46.
Testes reprobantur quando articuli producti non fa
verunt ad causam. ibi. nu. 48.
Testes producti super id de quo non est actum repro
bantur. ibi. nu. 49.
Testis potest interrogari de factis suis. ibidem.
numero. 50.
Testes quorum dicta non sunt redacta in publicam formam
non probant. ibidem. nu. 52.
Testes producere vel instrumenta contra se quis non
cogitur. ibidem. nu. 53.
Testes an probent iudicis arberio relinquuntur facta
consideratione circa personam et dictum testimonium. in
tract. testimo. nu. 1. fo. 239.
Testis debet reddere causam sui dicti sufficientem sim
pliciter si de ea fuit interrogatus. ibi. nu. 2.
Testis interrogatus in causa scientie si dicit scio quia
scio non probat. ibi. nu. 3.
Testis reddere debet causas dicti per alterum ex quinque
sensibus corporeis. ibidem. nu. 4.
Testis dicens quem dicit et non reddens causam dicti
etiam non interrogatus non probat. ibi. nu. 5.
Idem si dixerit quem ebriolum.
Testis deponens super his que obscuri intellectus percipi
unt debet reddere causam sui dicti etiam non inter

rogatus secus sine discursu vel modico. ibi. nu. 6.
Testis deponens fundis valere. x. non probat nisi red
dat causam sui dicti. ibi. nu. 7.
Testis deponens quem dicit et adiciens causam quia
vidit eum cum tanto tempore quod prescripisset probat
vile dominium. ibi. nu. 9.
Testis de causa cause si non interrogat non deponit. ibi.
Testis dicens aliquem possessidisse quod probet etiam
si non adiecit causam. ibi. nu. 6.
Testis deponens aliquam vera esse quia audiuit dici non
probat. ibi. nu. 10. fo. 240.
Testium dicta quando testificata per ipsos sunt deper
dita probantur per testes qui dicunt vidisse testes
in causa iurare solentur examinari et eorum dicta
vidisse probatur. ibi. nu. 11.
Testis deponens de creditur non probat nisi in consi
stentibus in peritia. ibi. nu. 12.
Testis deponens se vidisse probat: licet interrogat alia
causam non deponat. ibi. nu. 13.
Testis deponens de vita et moribus alicuius si reddit causam
quod consanguineus vel vicinus probat. ibi. nu. 14.
Vinum esse dulce si testis dicit et reddit causam quod
bibit probat. ibi. nu. 15.
Testis qui dicit vidit titulum promittere seio quod probet.
ibi. nume. 16.
Testis dicens scio quod presens fuit vel interfuit quod probet.
ibidem. nu. 17.
Qui dicit se fuisse presentem necessario dicit et intelligens
tem secus si alium dicit presentem. ibi.
Testis qui deponit per verbum videtur non probat. ibi.
numero. 20.
Testis dicens vidit titulum possidere et mihi videtur quod
sunt. x. anni probat. ibi.
Testis deponens super his que ita nobis communis
sunt quod aspectu ab omnibus cognoscuntur: vt in la
pide ligno et similibus et dicat quod erat lignum quia
vidit probat. ibi. nu. 23.
Testis qui dixit nescio ne sibi sit contrarius intelligitur
nisi vt supra dixit. ibi.
Testes non vocantur a longe quando plus expenderit
retur quod esset valor cause. Nel. circa mate. testi. nu.
37. folio. 267.
Testibus debent expense fieri. ibi.
Testes si sunt citati et non comparuerunt quid si tardant
deponere de remedio remissive. ibi. nu. 19.
Testis qui non vult coparere vt veritas occultetur puni
tur crimine stellionatus. ibi. nu. 39.
Testis quibus casibus cogatur testificari. ibi. nu. 40.
Testis qui venit ad iudicium an possit recedere sine li
centia iudicis et quanto tempore possit teneri. ibid.
numero. 41.
Testis qui non fuit citatus nec monitus si deponit cum
iuramento probat. ibi. nu. 42.
Testium receptio contra non citatum non valet. ibid.
nume. 43. fo. 68.
Testis idem ante publicationem sepe non producitur
nisi ex causa. ibi. nu. 46.
Testes alij an possint produci etiam si est renuntiatum
productioni testimonium. ibi. nu. 47.
Testes si sunt excepti parte absente intelligitur parti
exceptio referri. ibi. nu. 51.
Testes si sunt presentes examinantur per iudicem. ibi. nu. 52.
Testis si dicit non vidisse prout scripsit notarius creditur
quod iij

Repertorium super Consi.

magis notario si iudex fuit presens. ibidem. numero. 14. 24. 6. 7. 251.

Testibus producendis potest opponi contra earum perfonas. ibidem. numero. 55.

Teste producens opponit contra eius personam si causa de nouo emerit. ibi. numero. 57.

Testis iuramentum quid continere debet. ibi. numero. 59.

Testis qui deposuit non iuratus si postea iuratur non potest. ibi. numero. 60. fo. 269.

Testis qui iurat dicere puram et meram veritatem deponendo de fama non probatur. ibi. numero. 63.

Testis qui non iurat ractis scripturis si deponit falsum potest puniri. ibi. numero. 64.

Daio. lxx. annis non compellitur esse testis. ibi. numero. 36.

Testis compellitur per ordinatum ut iuret coram eo. ibidem. numero. 66.

Testis qui iurat dicere veritatem super articulis si deponit extra quando probatur. ibidem. numero. 67.

Testis iuramentum potest consensus partium remitti. ibidem. numero. 68.

Testis iurans dicere veritatem super tota causa principali intelligitur etiam super emergentibus. ibidem. numero. 69.

Testis qui iuravit terminis extra terminum deponat dicitur in termino deposuisse. ibi. numero. 72.

Testes non presumuntur iurati nisi de iuramento in actis appareat. ibi.

Testes post litem contestatam non ante recipiunt ubi ponit. xxxij. casus in quibus recipiunt ante litem contestatam. ibidem. numero. 73.

Titulus pro herede concurrit cum titulo pro docto. in con. lxxxv. numero. 2. fo. 40.

Titulus iniustus quando excuset a dolo. in con. lxx. numero. 6. fo. 43.

Titulus pro herede non habet locum in suo. in con. lxxij. numero. 2. fo. 10.

Titulus quod quisque iuris quod non habet locum in executione facti. in trac. repleta. in prin. q. nu. 4. fo. 180.

Titulus cum patientia et cursu temporis si alleget an presumatur maxime in dote ut dicatur constituta. in q. vij. nu. 18. fo. 120.

Tyrannus dicitur assumens sibi potestatem vel preeminentiam in vicinia vel parte civitatis: quod vniuersitas nihil possit nisi quantum ipse velit. in trac. tyran. nu. 9. fo. 170.

Tyrannus a tyros grece quod latine dicitur fortis siue angustia. in trac. tyran. nu. 1. fo. 169.

Tyrannus est qui communi reipublice non iure principis paratur. ibidem. numero. 2.

Tyrannus alius provincialis: alius civitatis: alius domus: alius suspensus. ibidem. numero. 5.

Tyrans vel procurans tyranniam punitur licet non perfecterit. ibi. numero. 6.

Tyrannicus actus specialiter consistit in assigendo subditos. ibidem. numero. 7.

Tyrannia non datur in vicinia nec villa vico vel castro. ibidem. numero. 8.

Tyrannus in domo propria quis esse potest. ibi. numero. 11.

Sialds de domo facit contractum cum tali recondit. ibi. Qui dolo vel metu requiratur. ibi.

Tyrannus civitatis est qui in civitate non iure principis: tur. ibidem. numero. 12.

Tyrannus civitatis quatuorplex fit. ibidem.

Tyrannus manifestus in civitate quis dicatur ex defectu tituli. ibi. numero. 13.

Tyrannus etiam dicitur electus a civitate in rectorie per metum quando dicitur habet vniuersitatis eligendi. ibi. numero. 14.

Sacta per modum iurisdictionis a tyranno manifesto ex defectu tituli non valent. ibi. numero. 16.

Sacta ab officialibus exercitibus in civitate in qua sit tyrannus et quos ipsa civitas sibi eligit tyranno patiente quando sint nulla. ibi. numero. 17.

Tyrannia finita tempus perinde restituitis currit. ibi. numero. 19.

Sacta per contractum tempore tyranni manifesti ex defectu tituli quando valeat. ibi. numero. 20.

Contractus ignoquantur cum tyranno manifesto ex defectu tituli subuenitur per titulum quod falso tuto. aut. ibi. numero. 22.

Ignorare quem esse tyrannum quomodo sit possibile. in trac. tyran. nu. 22. fo. 171.

Tyranno solvens vel eius officialibus: quando sit liberatus. ibidem. numero. 23.

Preconium factum tyranno inducit iustum metum. ibi. numero. 25.

Tyrannus si patet bona ciuitatis deperire contra ipsam ciuitatem non prescribitur. ibi. numero. 26.

Tyrannus ex parte exercitii licet habeat titulum iniuste proprie dicitur tyrannus. ibi. numero. 27.

Tyrannus quibus signis cognoscatur. ibi. numero. 28.

Tyranni acriter occidere fratres et potentes ciuitatis et eos expellere nisi ex iusta causa hoc fiat. ibi. numero. 29.

Conseruare ciuitatem in discordia depauperari subditos et eos affligere in personis et rebus sunt signa vere tyrannidis. ibi. numero. 30.

Superior deponit ducem marchionem vel baronem habentem in sua titulum et tyranniam exercere. ibi. numero. 31.

Tyrannus absque titulo incidit. in. l. iul. maie. ibi. numero. 32.

Tyrannus exercitii licet habeat titulum quas penas incurrat. ibi. numero. 33.

Tres rationes per quas superior licite tyrannos creat vicarios et dominos ciuitatum per eos tyrannizantur. ibi. numero. 34.

Processus factus per tyrannum habentem titulum quando valeat. ibi. numero. 35. fo. 172.

Sacta per tyrannum pendere processu contra eum per superiorem quando tenet. ibidem. numero. 36.

Tyrannus habens titulum quod habeat beneficium quod non possit ei a populo addi aliquid iurisdictionis et ciuitatem submittere non potest. ibi. numero. 37.

Tyrannus tacitus et velatus quis sit et duo velamina tyrannie. ibi. numero. 38.

Qui sibi facit concedi titulum a ciuitate propria que non habet potestatem concedendi dicitur tyrannus sine titulo. ibi. numero. 39.

Tyrannus quando dicitur refirmatus in officio a ciuitate habente potestatem eligendi. ibi. numero. 40.

Qui se facit in conselloribus ciuitatis eligere vel capitaneum quando tyrannus dicitur et quando probetur talis tyrannus. ibi. numero. 41.

Sacta tempore tyranni velati quomodo valeat committit veritatem respiciat quo ad existentes in ciuitate. et quid quo ad expulsos. ibi. numero. 42.

Tyrannus dicitur qui nullum titulum in ciuitate patitur sibi concedi sed ita ordinat regimen quod omnia procedunt in velle suum. et quomodo probet hoc

Questio. et Tracta. Barto.

Testis qui interrogatus dicit homicidam non potest puniri. ibi. numero. 17.

Testis iustissimus qui communi opinione reputatur testis quando admittitur. ibi. numero. 24. folio. 266.

Testis conditio inspicitur tempore testimonii quando testes sunt de substantia. rei. ibi. numero. 25.

In probanda inhabilitate testis sufficienter duo testes. ibi. numero. 26.

Testis dicitur trahitur ad tempus iuramenti. ibidem. numero. 27.

Testamentum qui non potest facere non potest ferre testimonium. ibi. numero. 28.

Non testificatur quis contra eum quem in iusvocare non potest. ibi. numero. 34.

Testes recepti ante litem contestatam ut q. senes vel in firmi non publicantur et qui publicent reo presente in iudicio et actore absente et quando publicent. Nel. in trac. de testi. nu. 74. et 78. fo. 269.

Testes quando dicunt sensibilem scire possunt alij publicatis testibus super eisdem capitulis produci. ibi. numero. 75.

Testes examinandi ad eternam rei memoria coram quo iudice examinentur. ibi. numero. 76.

Testes ad eternam rei memoriam pro reo publicati eisdem possunt saluo iure opponendi contra peros nas eorum. ibi. numero. 77.

Testes duo regulariter sufficienter. ibi. numero. 83.

Septuaginta duo requiruntur in depositione episcopi cardinalis.

Quadragesima quatuor in presbytero cardinali.

Uigintiseptem in diacono cardinali.

Septem aliorum clericorum.

Testes quinque requiruntur in probanda solutione debiti in scriptis et quibus casibus requiruntur plures vel pauciores late. ibi. numero. 84. et 87.

Testis vnus dicto qui creditur ubi ponuntur. xxxij. casus. ibi. numero. 85. fo. 270.

Testis quod non possit dictum suum in scriptis deponere maxime in criminalibus. ibi. numero. 90.

Testis non examinatur super articulo super quo non est inductus et quando iurat super eo super quo non fuit inductus. ibi. numero. 91.

Testis deponens super dependentijs et conexijs non dicitur deponere extra articulum. ibi. numero. 92.

Testis dictum verum in articulo non viciatur si testis dicit falsum extra articulum. ibi. numero. 94.

Testes qui compelli possunt quando deponit sponte debet in actis redigi. ibi. numero. 96.

Testibus de longinquo producens facit expensas. ibi. numero. 97.

Testium dicta scribi debent. ibi. numero. 98.

Testes debent in interrogatoria examinari ut possint produci alias habent pro non receptis. ibi. numero. 99.

Testimonia iudicialia duobus modis dicuntur. ibi. numero. 100.

Testes seniores preferunt iunioribus. ibi. numero. 101. fo. 271.

Testes struere qui interrogant negotio habent. ibi. numero. 102.

Testis suspectus interrogatur de circumstantijs. ibi. numero. 103.

Testis vnus surrogatus loco alterius propter casum ad actum inchoatum debet interrogare alios testes: de gestis in eorum presentia. ibi. numero. 104.

Testis sentiens commodum etiam in consequentia quando testis dicuntur varij et singulares quando vnus de vni

possit testificari. ibi. numero. 105.

Testes reperi quando possunt. ibi. numero. 106.

Testis quando possit dictum suum declarare corrigere vel interpretari variare non potest. ibi. numero. 107.

Testis etiam ex intervallo declarat dicens quando fungit officio iudicis et testis. ibi. numero. 109.

Testis qui variat an probet et si dicitur primo quod non recordatur postea sic statueremus dicitur. ibi. numero. 110.

Testes vacillantes in testimonio quotiens in i. presbyteri. nu. 2. fo. 250.

Pro examinandis testibus in territorio alterius existens debet commissio fieri illi iudici. ibi. numero. 5.

Testis qualiter habeat iurare. ibi. numero. 6.

Testis studiose non reddens causam sui dicitur tenet pena falsi. in trac. Nel. nu. 234. fo. 276.

Testis qui dicit se non recordari dicitur nisi ea obliuio nis sit probabilis: et qui excusetur. ibi. numero. 8. et in trac. Nel. nu. 234. fo. 276.

Testis examinatus qui iuravit probat licet productus in iudicio et non citatus in i. presbyteri. numero. 11. folio. 250.

Pena falsi testis que fit. ibi. numero. 13.

Testis qui dicit se homicidam non potest ex hoc puniri secus si dicit se falsum dicitur. ibi. numero. 16.

Testis qui non vult cooperare ad testificandum crimina liter punitur crimine iustitiam ciuitatis teneatur parti ad interesset. ibi. numero. 18.

Testis qui inquisitur de falso debet apponi locus commisse falsitatis secus in notario et ibi rationem. ibi. numero. 19.

Testis qui in causa deposuit et constat ipsum non iurasse qualiter puniatur. ibi. numero. 20.

Obliuio in teste non est lata culpa. ibi. numero. 25.

Testis recipiens pecuniam ut dicat testimonium verum punitur de falso. Nel. in trac. de testi. numero. 203. folio. 275.

Testes non pereunt instantia premissa. ibidem. numero. 204.

Testium dicta an faciant fidem in alia instantia an contra ipsosmet testes. ibi. numero. 205.

Testes recepti ad excipiendum non faciant fidem ad agendum. ibi. numero. 206.

Testis deponens super alio quod fuerit inductus an probet. ibi. numero. 207.

Testes non recte examinari probat in longinquis partibus. ibi. numero. 208.

Testis non tenetur recordari de tempore. ibidem. numero. 209.

Nec viciatur dicitur si non deponit de loco et mensi ibi tenetur habere notitia diei quando est de substantia mensius debet recordari de loco quod tempore.

In criminali non tenetur de die deponere.

Testis si non recordatur de tempore valet testimonium eius in interdico et si errat in tempore probatur spoliatio. ibi. numero. 210.

Testis examinatus qui non debuit examinari quod non faciat iudicium et quando qualequale iudicium. ibi. numero. 212. fo. 276.

Testes singulares non probant contractum usurarius nec certum crimen heresis. ibi. numero. 213.

Testes dicitur singulares in actu distinctio. ibidem. numero. 214.

Testes dicuntur varij et singulares quando vnus de vni

Repertorium super consil.

alius de alia probat. ibidem.
Zelibus contrariis et inter se repugnantibus absolute et simpliciter non adhibetur fides. ibidem. numero. 215.
Zeltes adiuuicem repugnantes non simpliciter sed sibi quid quis vnus de maior aliter de minor statuti nisi non. ibi. nu. 216.
Zeltes qui varius qui contrarius et qui vacillans. ibi. nu. 217.
Zeltes sibi ipsi contrarius pro dolum puniunt. ibidem. numero. 218.
Zeltes qui habet confusam causam est suspectus. ibi. numero. 219.
Zeltes qui habet aliqui dicant filium in maiori quantitate institutum filium in minori aliqui eos institutos equaliter. intelligitur. eodem tempore. ibidem. numero. 222.
Zeltes qui primo deposuit postea super ultimo interrogatus dixit se nescire intelligitur nisi ut supra dixit. ibidem. numero. 225.
Zeltes interrogatus de aliqua re si dicit se obliuiscit tradidisse propter infirmitatem iuste allegat. ibi. numero. 226.
Zeltes examinatus in loco ubi quis passus fuit casum facit fidem alibi. ibi. nu. 227.
Zeltes contrarietas vel varietas qualiter sit concludenda etiam vt probent. ibi. nu. 230.
Zeltes falsus varians qualiter puniatur. ibi. nu. 231.
Zeltes qui dicit falsum in circumstantiis quod tenetur de falso. ibi. nu. 233.
Zeltes fugiote non reddens causam sui dicit tenetur pena falsi. ibi. nu. 234.
Zeltes deponens circa aromata lapides pretiosos et si multa iussit vt dicat se vidisse et se scire illius conditionis esse. in tra. testimo. nu. 24. fo. 240.
Zeltes deponens super identitate rei mobilis vt pber qualiter deponat et qualiter probetur. ibidem. nu. 30. folio. 241.
Zeltes deponens super preemptione vel amissione rei vt probet qualiter deponat et peremptio seu amissio rei qualiter probetur. ibi. nu. 31.
Zeltes deponens vinum esse quia vidit non probat nisi dicat et gustauit vel odorauit vel vidit in taberna vti maria. ibi. nu. 34.
Zeltes si dicit que mortuum qui interfuit eius sepulture licet cadauer non viderit sed sicurum dicebatur probatur. ibi. nu. 39. fo. 242.
Zeltes deponens super morte alicuius vere vt probet qualiter reddat rationem. ibi. nu. 41.
Zeltes qui vidit aliquid fieri de nocte probat si dicit vidisse quia erat lumen lune vel magnus ignis. ibi. nu. 43.
Zeltes qui dixit titulum fuisse qui illud fecit quia dum se aspiceret in speculo illum vidit non probat. ibi. numero. 44.
Zeltes deponens se antea titulum cognouisse vt erat. vicius suus continuus probat. ibi. nu. 45.
Zeltes in pueritia ipsum cognouisse non probat. ibi. nu. 47.
Zeltes deponens super longitudine vel latitudine alicuius rei probat si dicit vt vidit. mensurari. ibi. nu. numero. 47.
Zeltes si dicit rem magna vel parua quia vidit. ibi. nu. numero. 47.
Zeltes deponens super mensura fundi vel murilitate probat si est peritus in mensura et dicat se mensurasse vel inueniri vidisse. ibi. nu. 48.
Zeltes deponens determinate circa mensuram vni vel olei si dicit vt mensuravit vel mensurare vidit probat si vero indereminate si satis est vt dicat vt vidit. ibi. nu. 50. fo. 243.
Zeltes si dixit vt vidit tradi. x. cothes frumenti probat secus si dixit vt vidit traducerum frumenti quod erat decem cothes. ibi. nu. 53.
Zeltes deponens de quantitate vbiis qualiter deponere debeat vt probet. ibi. nu. 54.
Zeltes deponens aliquid credone vel artificem alicuius artis si dicit vt vidit eum exercere dictam rem probat. ibi. nu. 61.
Zeltes qui dicit aliquid prudentem diligentem patrem fami. q. per triennium vidit diligenter gerere negotia sua probat et interrogatus quid respondeat. ibi. numero. 83. fo. 245.
Ratio in teste attenditur et non dicitur ideo si testis dicit credo quia presens fui et vidit probat. in. l. conuenit. nu. 1. fo. 251.
Zeltes non probat quotiescunq. oppositum eius qd testis deponit pot. stare cum veritate cause per quas testis fundat dictum. ibi. nu. 2.
Zeltes quare non possit in scriptis deponere vel per nuntium remissum. ibi. nu. 3.
Zeltes interrogatus de tempore quando est suspectus et quid quando dixit se non recordari de tempore. ibi. nu. 4.
Zeltes qui deponit super vita et moribus alicuius et red dirrationem qd vicinus vel cognatus quando probet contra. Bar. et vide. ibi. nu. 5. r. 13.
Zeltes in tribus casibus debent cognoscere contrahentes. ibi. nu. 7. fo. 252.
Zeltes deponens de auditu quod probet qm visus non requiritur. ibi. nu. 8.
Zeltes ratio non debet esse id qd dictum sed aliud a dicto. ibi. nu. 9.
Zeltes ratio vt procedere plena et simplici via non per difficultates intellectus. ibi. nu. 10.
Zeltes an reddat rationem dicit per locum ab autoritate. ibi. nu. 16.
Zeltes qui dicit scio qd habeo menti probat. ibi. nu. 18.
Zeltes debet reddere rationem dicit per sensum corporis qui dicit cognat. ibi. nu. 20. r. 22.
Zeltes qui in reddendo rationem dicit: videtur mihi qd possedit. x. annis probat. ibi. nu. 20. r. 44.
Zeltes deponens super his que percipit intellectum magis qd sensu non probat nisi reddat rationem dicit etiam non interrogatus. ibi. nu. 21.
Zeltes deponens qd presens fuit intelligitur et intelligens vt probet. ibi. nu. 24.
Zeltes dictum ambiguum quomodo declaratur remissum. ibi. nu. 25.
Zeltes deponens de valore rei si deponit de credulitate vel opinione probat. ibi. nu. 26.
Zeltes deponens super identitate rei qualiter habeat deponere. et ibi si de sanitate vel infirmitate: etate: vel senectute. ibi. nu. 27. r. 33.
Zeltes super qualitate animi deponens qualiter pber. ibi. nu. 29.
Zeltes deponens super his que cursu temporis mutantur vt probet qualiter deponat. ibi. nu. 30.
Zeltes qualiter recte probet damnum esse datum cub

Quest. et Trac. Bar.

Zeltes. ibidem. nu. 45.
Zeltes dicitur existens in castro ita forti quod civitatis rebellet ita in vico et in villa. in tracta. ryan. numero. 10. fo. 170.
Zeltes conatur deponere ryanum etiam si peruenierit ad actum non tenetur pena de seditione: si hoc agit ad vtilitatem publicam. in tracta. de Huel. et Rebel. nume. 9. fo. 227.
Zeltes est pessimus omnium modorum regedi. in tracta. de regi. civi. nu. 27. fo. 130.
Torneamenta iure civili et cano. prohibita. in tract. disse. inter ius cano. et civil. nu. 29. fo. 222.
Transfuga dicitur qui recedit de terris subiectis et vadit ad hostes in extranea. ad repi. in ver. tenore. nu. 2. fo. 130.
Transgressor iure civili super criminalibus iugiter tenetur pena sanguinis licet. sed iure cano. videtur aliter in tract. disse. inter ius cano. et civil. nu. 54. fo. 222.
Transgressor super alimentis debitis vel ex contractu inter vivos vel vltima voluntate quando possit. in tract. de alim. nume. 33. fo. 182.
Transgressor super alimentis debitis et contractu transfugatur non super debitis et vltima voluntate. ibidem. nume. 34.
Transfugatio super alimentis si alimentandus facit sua conditionem meliorem tenet sine decreto. ibidem. numero. 37.
Trebellianica quod non detrahatur de fideicommissis ad pias causas. in consil. l. i. nu. 6. fo. 28.
Trebellianica qd cessat in quibuscunq. casibus cessat falcidia. ibidem.
Trebellianica de fideicommissis ad pias causas non detrahatur. in consil. l. i. nu. 5. fo. 29.
Trebellianica cessat in fideicommissis ad pias causas. in consil. vj. nu. 5. fo. 5.
Trebellianica et legitima detrahuntur ab instituto pure et rogato sub conditione. ibi. nu. 6.
Trebellianica soluta per iuris errorem non reperit nec videtur qd licet naturaliter debita in civiliter debita. in consil. xviij. nu. 3. fo. 45.
Tutoris datio ex inquisitione et bonorum possessio que tribuit ius licet in eis requiratur plena probatio non tamen dicuntur cause ordinarie nec probatio fit in forma iudicij. in errauag. ad repi. in ver. de plano. nu. 6. fo. 142.
Tutoris cognoscenda sine streptu intelligitur. id est sine rumore. in errauag. ad repi. in ver. sine. numero. 1. folio. 142.
Tutoris causa cognoscenda sine streptu non datur dilatio ad querendum aduocatos. ibi. nu. 3.
Tutoris curatores et similes pro dominis non testificantur. in tract. ad repi. test. nu. 13. fo. 258.
Tutoris obitum non administratum non repellitur ab hereditate sibi ex substitutione delata. in qd. xvij. numero. 2. fo. 33.
Tutoris pluribus incumbit onus petendi tutoris pupillo et verus negligit vnus non excusat. ppter alium. ibi. nu. 5.
Tutoris qui potest causam pupilli compromittere et qui compromissum minoris cum autoritate tutoris si non nocet. in consil. xvij. nu. 1. fo. 23.
Tutoris quando non est soluendo carcerari potest. in tract. de carce. nu. 8. fo. 232.
Tutoris negotias cum pecunia comuni pupilli quando tenetur lucrum cocitare pupillo: videatur nomen proprio vel cogitare et quid de damno. Bal. in tract. de duo. fratri. nu. 7. r. 8. fo. 168.
Tutoris autorans pupillo in his que sunt per actum vbi debet loquiscus in his que procedunt per actum fieri. ibi. nu. 18.
Tutoris denegans alimentum pupillo remouetur a tutela et punit. in tract. de alimen. nu. 46. fo. 184.
Tutoris tenetur alere matrem et fororem pupilli agere. ibidem. nu. 50.
Tutoris pauper debet alere de bonis pupilli. ibi. nu. 51.
Tutoris datio etiam si non precesserit inquisitio quod teneat. in consil. xvij. nu. 1. fo. 67.
Tutoris datio vt teneat dnumo datus sit subiectus terre originis vel domicilij pupilli. ibi. nu. 3.
C de litera. U.
Mis dicitur locus montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
Mis dicitur dominum egeum. in tracta. de alimen. nume. 4. fo. 184.
Mis dicitur loci montibus vel collibus circundatus. in tract. de flu. in ver. agro. nu. 12. fo. 192.
Mis dicitur plano qualiter distinetur a lit. ibi. nu. 14.
M

lineat. in consi. c. xv. nu. 5. fo. 91.
 Verba enuntiativa pro dote inducunt saltem semisple-
 nam probationem. in consi. c. xv. nu. 2. fo. 60.
 Verba dubitative prolata puta put dicitur apparere
 no inducunt confessionem in consi. c. xv. nu. 4. fo. 42.
 Verba in contractibus impopiantur vt ad materiam
 ad aptentur. in trac. m. no. lib. ij. nu. 55. fo. 162.
 Verba ambigua contractus declarantur ex consuetu-
 dine et modo vtendi in consi. l. ij. nu. 3. fo. 30.
 Verba restitosis et specialiter rursi debet intelligi se-
 cundum eodem vltimum loquendi. in consi. l. ij. nu. 5. fo. 28.
 Verba enuntiativa in testibus no probat. in l. c. de em-
 pt. nu. 28. fo. 252.
 Verba enuntiativa emissa propter aliud no inducunt di-
 spositionem in consi. c. xv. nu. 5. fo. 55.
 Verba directa dicuntur que ad aliquem diriguntur vt
 sua manu capiat in consi. l. ij. nu. 4. fo. 3.
 Verba iniuriosa dicunt que proferuntur in alium con-
 tra ciuitatis mores in consi. c. xv. nu. 1. fo. 52.
 Verbum iniuriosum dicit vna oratio significatiua ali-
 cuius contra bonos mores et qm dicitur vniu et
 quado plura vt puniatur quis per statutu puniens
 quodlibet verbum iniuriosum. ibi.
Verbum denariat et pernicat quod sine ver-
 ba comunia et trahant ad fideicom-
 missum. in consi. c. xv. nu. 2. fo. 103.
 Verbum videbitur importat arbitriu boni viri. in c. xv.
 tra. ad rep. in ver. videbitur. nu. 1. fo. 144.
 Verbum volo importat libera voluntatem. ibi. nu. 3.
 Verbum libet. Item verbum plenum seu liberum ar-
 bitrium. ibi.
 Verbum iudicio tuo importat arbitrium boni viri. ibi.
 numero. 4.
 Verbum potest denotat actum perfectum. Item ver-
 bum poterit intelligitur rebus sic se habentib. in
 q. l. ij. nu. 7. fo. 113.
 Verbum factum verificatur in fauorem concernenti-
 bus in eo quod est inceptum in consilio. c. xv. nu.
 2. fo. 20.
 Verbum placuerit importat arbitrium boni viri. in c. o.
 si. c. xv. nu. 2. et consi. c. xv. nu. 2. fo. 78.
 Verbum potest quando habet negationes ppo cam
 inducit necessitatem. in consi. c. xv. nu. 4. fo. 47.
 Verbum preterit subiciunt rem preterita significat.
 in trac. de alio. in ver. fuerit. nu. 1. fo. 209.
 Verbum denariat est verbum commune. in consilio
 c. xv. nu. 4. fo. 21.
 Verbum de facto in rescripto vel ordinatione impo-
 rat sine citatione et sine probatione. in consi. l. ij. nu.
 numero. 3. fo. 39.
 Verbi denariat et superueniat quod sint verba obli-
 qua. in consi. c. xv. nu. 2. fo. 15.
 Verbi succedo qd sit verbi c. o. in consi. l. ij. nu. 5. fo. 10.
 Verbum relinquo est c. o. in consi. l. ij. nu. 1. fo. 69.
 Verbi c. o. in dubio interpretat directum. ibi. nu. 2.
 Verbi relinquo adiectu vniuersitati bono impozat
 institutione hereditaria. in consi. l. ij. nu. 1. fo. eod. dem.
Verdum annuli et perle: q fecit pater nu-
 prolo qd nunc valent non pro eo quod fuerit eius
 pre. Bal. in trac. de duo. fra. nu. 32. fo. 169.
 Testes saluie et pietose debent remanere hereditibus
 viri nec in eis vxor habet vsum fructum ex legato

vsum fructus. in consi. l. nu. 3. fo. 25.
 Testes vxoris alterius et filii facte per patrem no con-
 feruntur locus felix et ornamenta pietosa. in trac.
 de duo. fra. nu. 12. et in trac. Bal. nu. 32. fo. 169.
 Testes et ornamenta iure cuius cum malis non sepe-
 luntur iure cano. archieps c. iij. quoz felix. in trac.
 disse. inter ius cano. c. iij. nu. 113. fo. 224.
Via media inter agrum et flumen non impedit ius
 alluionis. in tracta. de flu. in ver. agro. nume-
 ro. 3. fo. 192.
 Via intermedia agro non impedit ius alluionis. in
 trac. de flu. in ver. nostro. nu. 2. fo. 193.
Videre nostrum seu intelligere est duplex. in c. o.
 silio. c. xv. nu. 6. fo. 54.
Villa in Francia idem est qd ciuitas: apud nos
 villa dicitur edificia sine iuris: et de iure
 comuni no habent iurisdictionem in extrauaga. ad
 rep. in ver. lombardie. nu. 3. fo. 149.
Violentia vel metus qualiter inferatur in po-
 pulu. in trac. de ty. nu. 15. fo. 170.
 Vis in singulari pro potestate: pro violentia. Item pro
 necessitate: etiam pro potestate: ponitur. in trac.
 de flu. in ver. quod si vis. nu. 1. fo. 194.
 Vires in plurali denotat effectum seu efficaciam et pot-
 estiam compositis. ibi. nu. 2.
Virtus quid sit in tractatu testimo. numero. 66.
 folio. 244.
 Virtuosus quis probatur probando actus tales qui
 apud iudicem bonum virum virtuosum determinant
 per. ibi. nu. 67.
 Virum in moralium quatuor sunt cardinales scilicet
 prudentia: iustitia: fortitudo. et temperantia. ibid.
 numero. 68.
 De virgine maria q voluit esse aduocata humano gen-
 eri vide sup. per bar. in trac. quest. ver. com.
 dno nostro. i. c. o. inter virg. m. et diabo. fo.
 llo. 184.
Visus proprie et stricte est actus videntis oculo
 corporaliter intellectuali. Nel in trac. de res-
 si. nu. 132. fo. 272.
Vita contemplantina longe melior est quam acti-
 ua. in consi. l. nu. 6. fo. 2.
Vniuersitas quod libere liceat conducto-
 bus pro futuro renuntiare: conductio in bono: et
 etiam ab ecclesia facte. in consilio. c. xv. nu. 1.
 folio. 84.
 Vniuersitas pot intelligere ne iudices eius de aliqua
 causa cognoscat etiam si inire esset ecclesie. ibi. nu. 4.
 Vniuersitas quando citatur qd fiat citatio in extrat-
 ua. ad rep. in ver. citatum. nu. 1. fo. 147.
 Vniuersitas in causis capitalibus respondet per pro-
 curatorem. in extrauaga. ad rep. in ver. legitime. nu.
 3. folio. 147.
 Vniuersitas accusando prosequitur accusationes per
 procuratorem. ibid. dem.
 Vniuersitas pot delinquere et contra ea potest procedi.
 in extrauaga. ad rep. in ver. corpus. nu. 3. fo. 145.
 Vniuersitas quilibet p necessitate sibi faciente pot
 collectam imponere. in consi. c. xv. nu. 1. fo. 85.
 Vniuersitas triplex vna pronunciarum altera ciuitatis
 et alia caltrorum et quam iurisdictionem habeant. in
 consi. c. xv. nu. 1. fo. 85.

Vocandus ad actum fiedum extra iudicium
 est specialiter et nominatum vocat-
 dus quado illum potest impedire vel tollere: alias
 sufficit generalis vocatio etiam per proclama. in con-
 silio. c. l. ij. nu. 8. fo. 70.
Voluntas coacta voluntas est in extrauaga.
 ad rep. in ver. videbitur. nume. 2.
 folio. 144.
 Voluntas sola an sufficiat in vero requirat actus ad
 aditionem hereditatis. in q. p. nu. 1. fo. 124.
 Voluntas probatur per non factum ibi. nu. 12.
Vulfractu donato vel legato filiofami. cui
 contemplatione videatur donat-
 vellegatur: an communicatur. in tracta. de duo.
 fra. nu. 9. fo. 65.
 Vulfractus relictus seruo quod finiatu ipso facto li-
 bero. in questio. xv. nu. 19. fo. 127.
Vsurarium aliquo esse probatur per testes
 singulares. Nel in trac. de testi.
 nu. 187. fo. 274.
 In materia vsum fructu statum canonistis. in consi. c. xv. nu.
 numero. 3. fo. 61.
 Vsurarij et consilientes in peccato mortali repelluntur
 a testimonio. in tractatu ad rep. testi. numero. 35.
 et. 88. fo. 260.
Vuln tate temporis culus contrarij memoria non
 est illi habet vim constitutionis iuris per res-
 scriptum. in consi. c. xv. nu. 5. fo. 85.
Vtile ab iniuriis in contractibus in quantitate sepa-
 ratum. in trac. de iurisd. nu. 5. fo. 212.
Vulnerans iure cuius quado diuini est an
 vulneratur vulneratur ex vulnere mortuus
 sit non tenetur de occisione cano. sic et ideo no mi-
 nistrat in sacris. in trac. disse. inter ius canon. et ci.
 numero. 123. fo. 224.
 Plures si vulnerat aliquem si mortuus sit iure cano.
 omnes tenentur de occisione cuius ille solus ex cu-
 lus vulnere apparer ipsum mortuum. in trac. disse.
 inter ius cano. et ci. nu. 80. fo. 223.
 Blaculo Petrum et Selum qd intrulerunt in Petru
 duo vulnera ex quibus mortuus est non probo de
 Holo sed de Tiro qd Tirus codemnetur. Nel. in
 trac. de testi. nu. 159. fo. 273.
 Vulnus dicit scisso cutis. in consi. c. xv. nu. 2. fo. 53.
 Vulnere durate si alia superuenit infirmitas quando
 presumatur mortuus ex vulnere. in trac. de percuss.
 nume. 4. fo. 233.
 Vulnere sanato si alia infirmitas superuenit et mor-
 tuus est vulneras de occiso no tenet. ibi. nu. 5.
 Vulnere sanato si languor eiusdem vulneris continue
 affectu percussum ita qd concurrerint alij humo-
 ribus maxima causatur afflictio et mortuo vulnera-
 to: vulnerans de occiso tenetur: explorato tamen con-
 silio medicorum. ibid. dem. nu. 6.
 Vulnerans non mortifere si vulnerato superuenit fe-
 bris an teneatur de occiso. ibi. nu. 7.
Vxor relicta dicitur et usufructuaria qd habere di-
 midia nullis existentibus liberis testatoris
 s. alij heredib. institutis. in q. p. nu. 2. fo. 18.
 Vxor relicta domina massaria et usufructuaria no est
 tentibus liberis: et bona deuenta ad fideicommissa
 qd habebit integrum usufructu deducta legit

ma filiozum. in consi. l. ij. nu. 5. fo. 28.
 Vxor: debet alia viro in cuius hereditio est in consi. c. xv. nu.
 nume. 1. fo. 61.
 Vxor: soluto mari. non potest petere ab heredeibus pi-
 mi vsum fructum. in consi. c. salubriter. de vsum. loqui-
 tur quando vir qui sustinet alia matrimonij vult
 vsum fructus. ibid. dem. nu. 2.
 Vxor: si legatur fructus oim bono suum mobiliu et
 immobilium: quod non veniant fructus qui sunt in
 nominibus debitorum. in consi. l. nu. 1. fo. 24.
 Vxor: virum iuste reuertit et tunc in. q. v. nu. 6. fo. 119.
 Vxor: q fuit heres instituta et rogata a viro de restitue-
 do p aia cui voluerit si restituit spurio no presumit
 sic fuisse rogata. in consi. c. xv. nu. 1. fo. 87.
 Vxor: non presumitur rogata eo quia omnia spurio re-
 stituit. ibi. nu. 2.
 Vxor: si est relicta domina massaria et usufructuaria
 existentibus filijs debet habere alimenta. in consi.
 c. l. ij. nu. 3. fo. 103.
 Vxor: relicta usufructuaria sicut existentibus filijs non
 debet habere nisi alimenta ita qd bona deuent ad
 substitutum mortuo filio. ibi. nu. 4.
 Vxor: an qd reliquit domina et massaria debeat habe-
 re alimenta et quomodo vide hic et licet ver esse
 continuandum cum predictis: sed quia sic plicet et
 ego dimitto. in consi. l. ij. nu. 1. fo. 7.
 Vxor: cui per virum legatur sicut dotes item panni et or-
 namenta domus et decem salme vini et gran et les-
 gara domina et usufructuaria peti omnia legata.
 in consi. c. xv. nu. 1. fo. 96.
 Vxor: alit virum inopet et bona habet obligata pro
 restitutione. in trac. de ali. nu. 4. 9. fo. 184.
 Vxor: dicitur domestica. in tracta ad rep. testi. nume-
 ro. 10. fo. 257.
 Vxor: relicta dicit et usufructuaria filio herede vniuer-
 sali instituto et eidem pupillariter extraneo substi-
 tuto eueniente causa substitutionis vxor: habebit in-
 regrum vsum fructum et non alimenta. in consi. c. xv.
 numero. 1. fo. 78.
 Vxor: relicta domina et usufructuaria filia instituta
 in certa et pauperes c. p. illi sunt vniuersaliter insti-
 tuti quid habere debeat dicit vxor: in consilio. c. xv.
 nume. 1. fo. eod. dem.
 Vxor: etiam non perfecte etatis que fuit a viro cogni-
 ta in domo patris et nondum traducta ad domum
 viri viro mortuo lucratur quartam. in tracta. disse.
 inter ius cano. et ci. nu. 6. fo. 223.

¶ Finit repertorium elegantissimum in Consi-
 lia: Questiones: et Tractatus domini Bartoli de
 sapoferrate: per dominum Iheronimum Ferradam in
 ordinem alphabetico mira diligentia redactum;
 singulares materias: egregia dicit: casus notabilis
 les: omnia deniqs notatu digna abundantissime
 complectens.

Scrutinium quaternionu.
 a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v x y z aa
 bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq
 Omnes sunt quaterni pieter qq qui est ternus.